

MIZGÎNÎ

PEYMANA NÛ
(ÎNCÎL)

Înstîtûta Welger'andina K'itêba Pîroz
Moskva
2011

**MIZGÎNÎ
PEYMANA NÛ
(ÎNGÎL)**

(bi Standarta Kurmancîya K'urdêd welatêd Kafkazê)

Heger pirs yan pêşnîyarêd we hebin, ji k'erema xwe bi vê navnîşê bişînin:
ibt_inform@ibt.org.ru

H'unurmendê şikilêd bi desta çêkirî Horace Knowles e,
Xudanê neşirkirinê

© The British & Foreign Bible Society e
(K'omela K'itêba Pîroze Înglîstanê û Welatder), 1954, 1967, 1972.

Serr'astkir û zêdekira van şikila jî Louise Bass e,
xudanê neşirkirinê © The British & Foreign Bible Society e, 1994.

© Институт перевода Библии, 2011
ISBN 978-93943-172-9

SERECEM

Pêşgotina Înstîtûtê	5
Pêşgotina bona Peymana Nû	8
Bona alîkirina xwendevana	9
MIZGÎNÎYA LI GORA METTA	11
MIZGÎNÎYA LI GORA MARQOS	79
MIZGÎNÎYA LI GORA LÛQA	122
MIZGÎNÎYA LI GORA YÛH'ENNA	190
K'ARÊD ŞANDÎYA	242
NE'MA PAWLOS R'OMAYÎYAR'A	308
NE'MA PAWLOSE PÊŞIN KORINT'ÎYAR'A	339
NE'MA PAWLOSE DUDA KORINT'ÎYAR'A	368
NE'MA PAWLOS GALATÎYAR'A	387
NE'MA PAWLOS EFESÎYAR'A	398
NE'MA PAWLOS FÎLÎPÎYAR'A	409
NE'MA PAWLOS KOLOSÎYAR'A	417
NE'MA PAWLOSE PÊŞIN T'ÊSALONÎKÎYAR'A	425
NE'MA PAWLOSE DUDA T'ÊSALONÎKÎYAR'A	432
NE'MA PAWLOSE PÊŞIN TÎMOT'ÊYOR'A	436
NE'MA PAWLOSE DUDA TÎMOT'ÊYOR'A	445
NE'MA PAWLOS TÎTOR'A	451
NE'MA PAWLOS FILÎMONR'A	455
NE'MA ÎBRANÎYAR'A	458
NE'MA AQÛB	482
NE'MA PETRÛSE PÊŞIN	490
NE'MA PETRÛSE DUDA	499
NE'MA YÛH'ENNAYE PÊŞIN	505
NE'MA YÛH'ENNAYE DUDA	514
NE'MA YÛH'ENNAYE SISÎYA	516
NE'MA CIHÛDA	518
E'YANTÎYA YÛH'ENNA	521

Ferhengok	557
Nav-nîşanêd xeberêd k'ilîte sereke	600
Navnîşêd çapa û p'era	607
Meselêd îsa mesîh	609
K'eremetêd îsa mesîh	611
Navêd k'itêbêd peymanana kevin û peymanana nû	614
Xerîte	617

Pêşgotina Înstîtûtê

Înstîtûta Welger'andina K'itêba Pîroz r'azîbûna xwe dide wan welger' û serr'astkirêd vê K'itêba Pîroz, usa jî ewêd mayîne ku li gora karîna xwe alîk'arî dane bona hazirkirina vê k'itêba Mizgînîya Îsa Mesîh, awa gotî Peymana Nû bi zimanê k'urdîya zaravê kurmancî. Em pir' şa ne, ku çend nivîsk'arêd k'urde ji çend welata jî xwe li welger'andina (t'ercimekirina) Peymana Nû girtine. Ev jî vî h'alê giranda gaveke pêşdaçûyîna zimanê millet e, usa jî xweykirina zimên e. Em bi dilekî şa vê K'itêba Pîroz, Peymana Nû p'êşk'êşî xwendevanêd hêja dikin.

Ew welger'andina destê weda ji ber wê Mizgînîyê hatîye girtinê, ya ku alîyê Înstîtûtêda sala 2000-î hatîye neşirkirinê, niha t'enê bi sivikayî hatîye lênihêr'andin û ser'astkirinê. Pêştirî wê yekê jî, şirovekirin û ferhengok jî hatine zêdekirinê. Înstîtût r'azîbûna xwe dide wan jî, yêd ku pêşniyarî û k'omeka serr'astkirinê dane.

Standarta k'urdîye kirîlî bi h'erfêd latînî

R'ast e, Mizgînî (Încîl, Peymana Nû) bi h'erfêd latînî li gora standart û r'astnivîsara kurmancîya latînî îdî heye. Meremê wê k'itêba welger'andîye destê weda, ne ew e ku cîyê wê bigire yan dewsa wê bixebite. Me'nî ev e, ku pey Şer'ê H'emdinyayêyî Dudar'a h'eta îro, p'ir'anîya k'urdêd welatêd Kafkazê û Asya Navînda k'itêbêd xwe bi h'erfêd kirîlî û bi standarta zarav û r'êzimanîya xwe dane neşirkirinê. Lê belê van axiriyada, hinek hêdî-hêdî dest bi h'erfêd latînî dikin û merî jî hene ku latînî ji kirîlî r'ih'ettir dixûnin. Ji ber vê yekê me qirar kir, ku bona xatirê wan em vê welger'andinê bikin h'erfêd latînî. Awa, ev welger'andina destê weda xût mîna wê çapa h'erfêd kirîlî ye (ya ku sala 2011-a, ji alîya Înstîtûta Welger'andina K'itêba Pîrozda, Moskvê hatîya hazirkirinê), eva h'emû qeyde-qanûnêd r'astnivîsara r'êzimanîya standarta kirîlî xwey dike, lê t'enê bi h'erfêd latînî ye. Meremê neşirkirina vê çapbûnê ew e, ku alîkarîya wan k'urda bê kirinê, yêd ku welatêd Kafkazê û R'ûsyayêda dijîn, lê dixwazin vê welger'andinê bi h'erfêd latînî bixûnin.

Welger'andina Peymana Nû bi zimanê k'urdî

Nêzîkî du h'ezar sal pêşda, Peymana Nû bi zimanê yûnanîya kevin hatîye nivîsarê. Ji hingêva h'eta niha ew bi gelek zimanêd dinyayê hatîye welger'andinê. Dinyayêda îro nêzîkî şeş h'ezar h'eysid ziman hene. T'emamîya Peymana Nû niha nêzîkî h'ezar dusid zimanî hatîye welger'andinê. Gelek ji wan miletêd ku bi van zimana xeber didin û Peymana Nû bi zimanê wan welger'andî heye, h'esabê wan gelekî ji h'esabê miletê K'urd hindiktir e.

Eva k'itêba li gora zarav û r'êzimanîya kurmançîya welatêd Kafkazêda (wextekê Sovêtêda) hatîye nivîsarê. Sala 1827-a çend p'arêd K'itêba Pîroz bi kurmançîya Hek'arîyê hatine welger'andinê. Sala 1856 û sala 1857-da pêşîyê Mizgînîya li gora Metta û paşê her çar Mizgînî bi kurmançîya Xarp'ûtê (nêzîkî Elazigê) bi h'erfêd ermenî Stembolêda hatine neşirkirinê. Sala 1872-a t'evayîya Peymana Nû dîsa xût wî zaravîda hatîye neşirkirinê. Ji sala 1900-î h'eta niha çend p'arêd ji Peymana Nû, usa jî t'emamîya Peymana Nû bi çend zaravêd k'urdî hatine neşirkirinê (mesele, kurmançîya T'irkyayê, be'dînî, k'ermanşahî, mûkrî, soranî). Van axirîyada jî çend k'itêbêd welger'andina îroyîn ji alîyê Înstîtûta Welger'andina K'itêba Pîrozva bi kurmançîya welatêd Kafkazêda r'onayî dîtine: Sala 1993-a k'itêba Mizgînîya Metta derk'etîye û 1996-a jî k'itêba Mizgînîya Lûqa û K'arêd Şandîya. Sala 2000-î t'emamîya Peymana Nû derk'etîye, h'îmê k'îjanê niha serr'astkirî destê weda ye.

Cûr'ê (mêt'oda) xebata vê welger'andinê

Eva k'itêba ji alîyê k'oma Înstîtûtêda hatîye welger'andinê. Kanîya vê k'itêba k'urdîye welger'andî ji k'itêba Peymana Nûye bi zimanê yûnanî ye, awa gotî «The Greek New Testament»*. Ev têk'sta yûnanî ser destnivîsarêd here kevine qenc h'îmgirtî ye, yêd ku îro hene. Nav destnivîsarêd yûnanîya kevinda çend firqîyêd ku têne ber ç'e'va hene,

---

* The Greek New Testament – ji alîyê United Bible Societies-da neşirkirî ye, r'êdaktorîya 4-a, 1993, Ştûtgart, Gêrmanya.

Pêşgotina Înstîtûtê

---

bona k'îjana jêra r'ûp'elêd k'itêbê hatine şirovekirinê. Lema firqî-yêd biç'ûk carna dik'evine nava vê welger'andinê û welger'andinêd zimanêd başqe.

Meremê welger'andinê ev bû, ku hin welger'andin ji têk'sta yûnanî dûr nek'eta û fe'mîna wê jî mîna yûnanî bûya, hin jî ku fe'mîna yûnanî r'ast bibûya stîla kurmancîke xweşe zelal û bedewe îroyîn.

Înstîtûta Welger'andina K'itêba Pîroz

101000 Россия

Москва, Главпочтамт, а/я 360

Институт перевода Библии

Pêşgotina bona Peymana Nû

K'itêba ku we girtîye destê xwe, jêr'a dibêjin «Peymana Nû». Peymana Nûda bîst h'eft k'itêb hene. Evana pêşîyê bi zimanê yûnanî hatine nivîsarê. Hingê ev ziman zimanekî cime'tî bû, ku p'ir'anîya cime'ta Împêratorîya R'omayê, awa gotî miletêd dor-berêd Be'ra Sipî (Be'ra Navîn) r'ih'et fe'm dikirin û xeber didan.

Nivîsarêd Peymana Nû t'evî yêd Peymana Kevin hevr'a dibine t'evayîya K'itêba Pîroz (awa gotî «Bîblîya»). Nivîsarêd Peymana Kevin û Peymana Nû derheqa wan her du peymanada dibêjin, yêd ku Xwedê t'evî cime'ta Xwe girêdan. Peymana Kevinda nivîsar e ku çawa Xwedê t'evî cime'ta Xwe Îsraêlê peyman girêda û Qanûn* bi destê Mûsa da wan. Peymana Nûda jî nivîsar e ku çawa Xwedê t'evî cime'ta Xwe, awa gotî civîna h'emû bawermendêd Îsa Mesîhe ji her miletî peymaneke din girêda. Ev peyman pê destê Îsa Mesîh hate girêdanê. Himberî wê peyman Xwedêye ku Wî t'evî cime'ta Îsraêlê girêda, eva «nû» ye (Îbranî 9:11-15).

Her çar k'itêbêd pêşîne Peymana Nûr'a bi yûnanî dibêjin: «EUAG-GÊLÎON». Xebera «Încîl» ji wê tê û bi kurmancî tê fe'mkirinê «Mizgînî», awa gotî «xebera xêrê». Ev k'itêb derheqa jîyîn û qulixê Îsada dibêjin.

Pey van her çar Mizgînîyar'a k'itêba «K'arêd Şandîya» ye. Eva k'itêba şe'detîya wê yekê dide, çawa pêşîyê bawerîya ser vê Mizgînîyê dinyayêda bela dibû.

Pey vêr'a jî bîst yek ne'me hene, ku ji alîyê şandîya û bawermendêd dine sedsalîya pêşînda hatine nivîsarê. Hinek ji wan ne'ma, berbir'î civînêd cûr'e-cûr'e bajara dibin, hinek jî hema xût berbir'î bawermendêd şexsî dibin (Filîmon, Tîmot'êyo û yêd mayîn). Meremê nivîsk'arêd van ne'ma ew bû, wekî şîreta bidine bawermenda û hînkirina qulixê Îsa wanr'a şirovekin.

Xulese k'itêba bîst h'eftaye paşîne Peymana Nûda, k'itêba «E'yantîyê» ye. Eva k'itêba pê dîtînok û xeberêd sur'îye sîmvolî derheqa Xudantîya Îsa Mesîh û serk'etina P'adşatîya Xwedêda dibêje.

---

* Peymana Nûda xebera «Qanûn» bi h'erfa mezin hatîye nivîsarê gava be'sa Qanûna Mûsa dike, awa gotî Qanûna Xwedê. Lê gava be'sa qanûnêd din dike, xebera «qanûn» bi h'erfa biç'ûk hatîye nivîsarê.

Bona alîkirina xwendevana

Bona alîkirina xwendevana çend tişt hatine hazirkirinê.

Pêşgotinêd her k'itêbekê:

Bona her k'itêbeke Peymana Nû pêşgotinek heye. Ev pêşgotin van axirîyada bona xwendevanêd vî zemanî hatine hazirkirinê, wekî zû ser fikir û meremêd her 27 k'itêba vebin.

Sernivîsarêd p'ara:

Nava welger'andinêda her p'areke biç'ûk bi sernivîsarekê destpêdibe. Mesele, Metta 1:1 bi sernivîsara «R'ik'inyata Îsa» destpêdibe, Metta 1:18 bi «Bûyîna Îsa» destpêdibe, Metta 2:1 bi «Steyrnasêd r'ohilatê» û yêd mayîn. Ev sernivîsar destnivîsarêd e'sasîda t'une-ne, lê van axirîyada bona alîk'arîya xwendevana hatine hazirkirinê, wekî xwendevan zanibe, merem yan fikira vê p'arê ser çi ye.

Nav-nîşanêd r'êzêd heval-fikir:

Usa jî bona alîk'arîya xwendevana, gava r'êzêd heval-fikir bona p'arekê hene, nav-nîşanêd wan bin sernivîsarada hatine nivîsarê. R'êzêd heval-fikir be'sa wan cîya dikin, k'îderê xût ew serhatî yan fikirêd wan hev digirin. Mesele, bin sernivîsara Metta 1:18 ku derheqa «Bûyîna Îsa»-da dibêje, Lûqa 2:1-7 nava kevanada heye, çimkî li wî cîyî jî derheqa bûyîna Îsada tê gotinê.

Şirovekirinêd jêrê:

Nava k'itêbêda li jêra r'ûp'ela şirovekirin hene. Heger nivîsarêda hûn ser xeberê steyrkê «*» bibînin, wî çaxî ser wî r'ûp'elî jêrê şirovekirinê bixûnin.

H'erfêd **te'rif**:

Çend cara nava nivîsarêda h'erfêd **te'rif** hatine nivîsarê. Eva xebera li gora zimanê yûnanî derbê distînin. Lazim e ku xwendevan xwendina xweda giranî bide wan xebera. (Mesele, bixûnin: Yûh'enna 5:45; Galatî 3:12.)

Şikil, navnîş û xerîte:

Nava vê k'itêbêda, îlayî pişta k'itêbêda şikil, navnîş û xerîte hene, ku k'omekê didine xwendevana. Evana ji alîyê zanava li gora kûltûr û t'arîxa zemanê Îsa Mesîhda hatine hazirkirinê.

Ferhengok:

Fe'mînêd gelek xeberêd giran û nenas nava ferhengokêda hatine şirovekirinê. Gava r'astî xeberêd ze'met bên, yêd ku li cem wan ev nîşan «^f» heye, ji k'erema xwe ferhengoka pey k'itêbê binihêr'in.

Nav-nîşanêd xeberêd k'ilîte sereke:

Xilazîya k'itêbêda usa jî nav-nîşanêd xeberêd k'ilîte sereke hene. Wêda gelek xeberêd k'ilîte sereke mîna «bawerî», «gune», «dua» û yêd mayîn hene. Bin her xeberêda ji Peymana Nû çend cî hatine k'ifşkirinê, wekî xwendevan bikaribe wê xeberêda k'ûr be.

MIZGÎNÎYA LI GORA METTA

Pêşgotin

Li gora r'êzkirina k'itêbêd Peymana^f Nû, «Mizgînîya^f Îsa^f Mesîhe^f li gora Metta» k'itêba pêşin (e'wlin) e. Bi fikira zana eva k'itêba sedsalîya pêşinda li Entakyayê hatîye nivîsarê. Ji hingêda h'eta niha eva k'itêba bûye ç'e'vkanîk bona wan merivêd^f ku dixwazin r'astîya Xwedê nas kin, awa gotî Îsa Mesîh. Li gora şe'detîya civîna^f sedsalîya dudada, xudanê vê k'itêbê Mettayê şandî^f bûye, yê ku hê berî r'asthatina Îsa xercgir^f bû, ku jêr'a «Lêwî^f» jî digotin (Marqos 2:14; Lûqa 5:27).

Eva k'itêba mizgînîya vê yekê dide, ku Îsa ye Xilazkir^f û P'adşayê ji Xwedêda sozdayî. Eva mizgînîya dibêje, ku Îsa ne t'enê Xilazkirê miletê cihûya^f ye, lê yê miletêd t'emamîya dinyayê ye jî.

Mizgînîya Metta ji her sê Mizgînîyêd mayîn zêdetir be'sa Peymana^f Kevin dike, çimkî meremê vê k'itêbê ev e, wekî îzbat ke, ku Îsa hema xût Xwexa ye ew Xilazkirê sozdayî û bi vî awayî nivîsarêd cihûyaye pîroz^f (awa gotî nivîsarêd Peymana Kevin) hatine sêrî. Metta k'itêba xweda ji çil cara zêdetir be'sa wan nivîsarêd Peymana Kevin dike. Ji wan cîya gelek aha nivîsar in: «Ev yek aha qewimî, ku ew gotina Xudane^f bi zarê^f p'êxember^f hatibû gotinê bê sêrî...» (1:22; 2:15, 17-18, 23; 4:14-16; 8:17; 12:17-21 û yêd mayîn). Usa jî Metta gelek cara dinivîse, ku Îsa çawa «Kur'ê^f Dawid» tê h'esabê, çimkî Mesîhê sozdayî wê ji r'ik'inyata^f Dawid^f p'adşa bihata (1:1, 20; 9:27; 12:23; 15:22; 20:30-31; 21:9, 15; 22:41-45).

Ev Mizgînî ji hersêkêd mayîn bi vî awayî jî berç'e'v dibe, ku dewsa navê «Xwedê» gelek cara xebera «E'zman» hatîye xebatê, sebeb ew bû ku cihûya nedixwestin her gav navê Xwedê banîna ser zarê xwe, çimkî pîroz e, lema jî Metta dûrva dihat. Mesele, dewsa «P'adşatîya^f Xwedê» 33 cara «P'adşatîya^f E'zmana» nivîsar e, lê «P'adşatîya Xwedê» t'enê pênc cara nivîsar e.

Nivîsk'arê k'itêbê serhatîya Îsa bi hûr-gilî dinivîse. Ew ji r'ik'inyat û bûyîna Îsada destpêdike, paşê dinivîse Ew çawa pê avê tê nixumandinê^f (imatkirinê), tê cêr'ibandinê^f, paşê derheqa kirêd Wîye Celîlêda^f dinivîse, çawa dannasîn kir, hîn kir û nexweş qenc kirin. Paşê dinivîse ku Ew çawa ji Celîlê tê Orşelîmê^f, r'ojêd h'eftîya Xweye xilazîyê li wir çawa derbaz dike û çawa hate xaçkirinê^f û ji mirinê r'abû.

Mizgînîya Mettada Îsa çawa dersdarekî^f mezin k'ifş dibe, yê ku h'ukumê Wî heye Qanûna^f Mûsa^f şiroveke û bona P'adşatîya Xwedê dannasîn ke. Usa jî dide k'ifşê ku Ew wek'îl Qanûna Xwedê û peymanêyî amin e, ku meremê Xwedê diqedîne û tîne sêrî. Mizgînîya Mettada hînkinêd Îsa p'ar-p'ar dîyar dibin û ev p'ar bi vê r'êzkinê berç'e'v dibin:

1. Dannasînîya serê ç'îyê ber merivayê vedîke, ku zar'êd P'adşatîya Xwedê çiqasî xwezilî ne û gerekê r'abûn-r'ûniştin, borc û jîyîna xweda jî çawa bin (serê 5-a h'eta 7-a).
2. T'emîyêd bona şagirta^f, wekî qulixê şandîtîya xweda çawa P'adşatîya Xwedê dannasîn kin (serê 10-a).
3. Sur'a P'adşatîya Xwedê û h'eft mesele (13-a).
4. Li ser vê dinê zar'êd P'adşatîya Xwedê, awa gotî bawermendêd Îsa Mesîh gerekê hindava hevda çawa bin (serê 18-a).
5. Hînkinêd li ser r'ojêd axirîyê û hatina P'adşatîya Xwedê (serê 24-a û 25-a).

Serecema fikira k'itêbê

R'ik'inyata Îsa û bûyîna wî (1:1–2:23)

Qulixê Yûh'ennayê^f nixumdar^f (3:1-12)

Nixumandin û cêr'ibandina Îsa (3:13–4:11)

Dannasînî û şixulêd Îsaye li Celîlêda (4:12–18:35)

R'îya Îsaye ji Celîlê h'eta Orşelîmê (19:1–20:34)

H'eftîya Îsaye xilazîyê li Orşelîmê û dor-berêd wêda (21:1–27:66)

R'abûna Îsa ji mirinê û şagirtava xuyabûna Wî (28:1-20)

R'ik'inyata Îsa

(Lûqa 3:23-38)

1 ¹ Ev e r'eqema r'ik'inyata^f Îsa^f
 Mesîh^f, r'ik'inyata Dawid^f,
 r'ik'inyata Birahîm^f:
² Birahîmr'a Îshaq^f bû,
 Îshaqr'a Aqûb^f bû,
 Aqûbr'a Cihûda^f û birava bûn,
³ Cihûdar'a Pêrês û Zera bûn,
 (navê dîya wan T'amar bû),
 Pêrêsr'a Hesrûn bû,
 Hesrûnr'a R'am* bû,
⁴ R'amr'a Amînadav bû,
 Amînadavr'a Nehşon bû,
 Nehşonr'a Selmon bû,
⁵ Selmonr'a Bowaz bû, (navê
 dîya wî R'exab^f bû),
 Bowazr'a Ovêd bû, (navê dîya
 wî R'ût' bû),
 Ovêdr'a Yêşa^f bû
⁶ û Yêşar'a Dawid p'adşa bû.
 Dawid p'adşar'a Silêman^f bû,
 (dîya wî berê k'ulfeta^f Ūrîya
 bû),
⁷ Silêmanr'a R'ehobowam bû,
 R'ehobowamr'a Ebîya bû,
 Ebîyar'a Asaf* bû,
⁸ Asafir'a Yêhoşefat bû,
 Yêhoşefatr'a Yoram bû,

Yoramr'a Ūzîya bû,
⁹ Ūzîyar'a Yotam bû,
 Yotamr'a Ahaz bû,
 Ahazr'a Hizqîya bû,
¹⁰ Hizqîyar'a Minaşe bû,
 Minaşer'a Amos bû,
 Amosr'a Yoşîya bû
¹¹ û Yoşîyar'a Yexonîya û birava
 bûn. Wî çaxî cime't sirgûn^f
 çû Babîlonê^f.
¹² Lê pey sirgûnçûyîna Babîlo-
 nêda,
 ji Yexonîyar'a Şaltîyêl bû,
 Şaltîyêlr'a Zerûbabel bû,
¹³ Zerûbabelr'a Abîyûd bû,
 Abîyûdr'a Êlyaqîm bû,
 Êlyaqîmr'a Azûr bû,
¹⁴ Azûrr'a Sadoq bû,
 Sadoqr'a Axîn bû,
 Axînr'a Êlyûd bû,
¹⁵ Êlyûdr'a Êlazar bû,
 Êlazarr'a Metan bû,
 Metanr'a Aqûb bû,
¹⁶ Aqûbr'a Ūsiv^f bû, mêrê Mer-
 yemê^f,
 ya ku Îsa^f ji wê welidî, ku Mesîh^f
 tê gotinê.
¹⁷ Awa ji Birahîm h'eta Dawid
 çardeh nisil^f derbaz bibûn, ji Da-
 wid h'eta sirgûnçûyîna Babîlonêda

* ^{1:3} Nav destnivîsarêd hinekada dewsa «R'am» «Aram» heye.

* ^{1:7} Nav hinek destnivîsarada dewsa «Asaf» «Asa» heye.

çardeh nisil û ji sirgûnçûyîna Babîlonêda h'eta Mesîh dîsa çardeh nisil bûn.

Bûyîna Îsa

(Lûqa 2:1-7)

¹⁸ Bûyîna Îsa Mesîh bi vî tiherî bû. Meryema dîya Wî Ûsivr'a nîşankirî bû, lê dergîstîya xweda Meryem bi h'ukumê R'uh'êf Pîroz h'emle k'ifş bû. ¹⁹ Lê Ûsivê dergîstîyê wê ku merivekîf r'ast bû, nexwest wê r'ûr'eş ke, fikirî ku dizîva wê ber'de. ²⁰ Çaxê Ûsiv hê ser vê yekê difikirî, va milyak'etekîf Xudan^f xewnêda wîva xuya bû û gotê: «Ûsivê kur'ê Dawid! Netirse, ku dergîstîya xwe Meryemê bistînî. Ewî ku wê ji wê bibe, ew ji R'uh'ê Pîroz e. ²¹ Ewê kur'ekî bîne û tê navê Wî Îsa* daynî, çimkî Ewê cime'ta Xwe ji gunêd wan xilaz^f ke».

²² Ev her tişt aha qewimî, wekî ew gotina Xudane bi zarêf p'êxember^f bê sêrî ku dibêje: ²³ «Va qîza bik'ir^f wê h'emle be, kur'ekê jêr'a bibe û navê Wî Îmmanûyêl

wê daynin»*, ku tê fe'mkirinê: «Xwedê t'evî me ye»**.

²⁴ Gava Ûsiv ji xewê h'işyar bû, ewî li gora gotina milyak'etê Xudan kir, dergîstîya xwe stand.

²⁵ Lê serê xwe wêr'a danenî, h'eta ku ew kur'* jêr'a bû. Û navê Wî Îsa danî.

Steyrnasêd r'ohilatê

2 ¹ Gava Îsa Beytleh'ma^f Cihûstanêda^f, r'ojêd p'adşatîya Hêrodesda bû, hingê çend steyrnas ji r'ohilatê hatine Orşelîmê^f ² û gotin: «K'anê P'adşê cihûyayî^f ku gerekê bibûya? Me steyrka Wî li r'ohilatê dît û em hatine, ku serê xwe li ber Wî daynin».

³ Gava Hêrodes p'adşa ev yek bihîst, t'evîhev bû û t'emamîya Orşelîmê jî pêr'a. ⁴ Hingê ewî h'emû qanûnzandê^f cime'tê û serekêd k'ahîna^f civandin û ji wan pirsî: «K'îderê gerekê Mesîh bibe?» ⁵ Wana jêr'a got: «Beytleh'ma Cihûstanêda, çimkî bi destê p'êxembera aha nivîsar e:

⁶ «Ya Beytleh'ma welatê Cihûda,

* ^{1:21} «Îsa» bi zimanê îbranî^f aha tê fe'mkirinê: «Xudan xilaz dike», yan «xilazkir», yan jî «azabûn».

* ^{1:23} Îşaya 7:14.

** ^{1:23} Îşaya 8:8, 10.

* ^{1:25} Nav hinek destnivîsarada «kur'ê wêyî nixurî» heye.

tu li nav serwêrêd Cihûdayêda
ne yê herî biç'ûk î,
çimkî Serwêrekê ji te r'abe,
ku şivantîyê cime'ta Min Îsra-
êlêf bike»*.

⁷ Hingê Hêrodes dizîva gazî
steyrnasa kir û wextê xuyabûna
steyrkê ji wan pê h'esîya. ⁸ Paşê ew
şandine Beytleh'mê û got: «Her'in
bona Kur'ik e'seyî pê bih'esin. Çaxê
ku hûn Wî bibînin, minr'a bêjin, ku
ez jî bêm serê xwe li ber daynim».

⁹ Gava wana ev tişt ji p'adşê
bihîst, çûn. Û va ye ew steyrka
ku li r'ohilatê dîtibûn pêşîya wan
çû, h'eta ser wî cîyê k'u Kur'ik lê
bû sekinî. ¹⁰ Gava wana ew steyrk
dît, gelekî eşq û şa bûn, ¹¹ çûne
hindur', Kur'ik t'evî dîya Wî
Meryemê dîtin, li ber Wî dever'û
çûn, serê xwe li ber danîn û xiz-
nêd xwe vekirin, p'êşk'êşêd'f zêr',
bixûrêf e'rebî û zimirf dane Wî.
¹² Lê wan xewnêda e'mir stand,
ku veneger'ine cem Hêrodes, ew
îdî r'êke dinva çûne welatê xwe.

R'eva ber bi Misirêf

¹³ Gava ku ew ji wir çûn, va mil-
yak'etekî Xudan xewnêda Ûsivva

xuya bû û gotê: «R'abe Kur'ik û
dîya Wî hilde bir'eve Misirêf. Li
wir bimîne h'eta ku ez ter'a bêjim,
çimkî Hêrodesê Kur'ik biger'e,
ku Wî bikuje».

¹⁴ Ûsiv jî r'abû Kur'ik û dîya
Wî hildan, şev çûne Misirê ¹⁵ û
h'eta mirina Hêrodes ewana li wir
man. Ev yek aha bû, ku ew gotina
Xudane bi zarê p'êxember hatibû
gotinê bê sêrî: «Min ji Misirê gazî
Kur'ê Xwe kir»*.

Qir'a zar'oka

¹⁶ Gava Hêrodes dît ku ew ji
steyrnasa hate xapandinê, gelekî
hêrs k'et. Ewî e'mir kir ku h'emû
zar'okêd kur'îne li Beytleh'mê û
dor-berê wê, yêd du salî û ji wan
biç'ûktir hebûn, ku bêne kuştinê,
li gora wî wextê ku ji steyrnasa
pê h'esîya bû. ¹⁷ Hingê ew goti-
na bi zarê Yêremîya^f p'êxember
hate sêrî:

¹⁸ «Ji R'amayê dengê hat,
dengê girî û şîna giran,
R'ahêl bona zar'okêd xwe di-
girîya
û nedixwest ku ber dilada bên,
çimkî îdî zar'ok nemabûn»*.

* ^{2:6} Mîxa 5:2.

* ^{2:15} Hosêya 11:1.

* ^{2:18} Yêremîya 31:15.

Hatina ji Misirê

¹⁹Gava Hêrodes mir, va milya-
k'etekî Xudan li Misirê xewnêda
Ûsivva xuya bû ²⁰û gotê: «R'abe,
Kur'ik û dîya Wî hilde û her'e we-
latê Îsraêlê, çimkî ewêd pey Kur'ik
k'etibûn ku bikuştana mirine».

²¹Ûsiv jî r'abû, Kur'ik û dîya
Wî hildan, vege'iyane welatê
Îsraêlê. ²²Lê gava Ûsiv bihîst
wekî Arxêlayo^f dewsa bavê xwe,
Hêrodes ser Cihûstanê bûye p'ad-
şa, tirsîya ku her'e wir. Hingê
xewnêda e'mir stand, ku her'e
alîyê qeza Cêlîlê^f. ²³Ew jî çûne
bajarê ku jêr'a Nisret digotin lê
hêwirîn. Ev yek aha bû, ku ew
gotina bi zarê p'êxembera bê sêrî
ku dibêje: «Ewê nisretî bê gotinê».

**Dannasîniya Yûh'ennayê^f
nixumdar^f**

(*Marqos 1:1-8; Lûqa 3:1-18;*
Yûh'enna 1:19-28)

3 ¹Wan r'ojada Yûh'ennayê^f
nixumdar^f r'abû nava be-
r'îya^f Cihûstanê dannasîn kir
²û got: «Ji gunekirinê vege'rin^f,
çimkî P'adşatîya^f E'zmana nêzîk
bûye». ³Yûh'enna ew bû, bona
k'îjanî Îşaya^f p'êxember gotibû:

«Dengek ber'îyêda dike gazî:
<R'îya Xudan hazir bikin
û şiver'îyêd^f Wî r'ast bikin>»*.

⁴K'incê Yûh'enna ji pir'ç'a devê
bû û qayîşeke ç'erm li piştê bû.
Xwarina wî jî kulî^f û hingivê çolê
bû. ⁵Hingê cime'ta Orşelîmê û
t'emamîya Cihûstanê û h'emû
alîyêd ç'emê Ûrdunê dihatine
cem wî, ⁶gunêd xwe didane r'û-
yê xwe û ji wî ç'emê Ûrdunêda
dihatine nixumandinê^f.

⁷Gava Yûh'enna dît ku ji fêrisî^f
û sadûqîya^f jî gelek hatine wekî
bêne nixumandinê, ewî gote wan:
«Ç'êjikêd^f me'ra! K'ê wer'a got,
ku hûn ji xezeba tê bir'evin? ⁸De
bi kirêd qenc bidine k'ifşê, ku
hûn ji gunekirinê vege'ryane.
⁹Û nav xweda nefikirin nebêjin:
<Birahîm bavê me ye>. Ez wer'a
dibêjim, ku Xwedê ji van kevira
jî dikare zar'a Birahîmr'a derxe.
¹⁰Va ye bivir^f li ser r'awê^f darê
ye. Her dara ku berê qenc neyne,
wê bê bir'înê û avîtinê nava êgir.
¹¹Ez we bona gunevege'randinê
bi avê dinixumînim, lê Yekî ji
min qewattir wê bê. Ez ne hêja
me çarixê Wî jî bigirime destê
xwe. Ewê we pê R'uh'ê Pîroz
û êgir binixumîne. ¹²Melh'eba

* ^{3:3} Îşaya 40:3.

Wî destê Wîda ye. Ewê bêdera Xwe paqij ke, genimê Xwe bike e'mbarê, lê kayê wê bi agirê ku natemire bişewitîne».

Îsa tê nixumandinê

(Marqos 1:9-11; Lûqa 3:21-22)

¹³ Hingê Îsa ji Celîlê hate Ûrdunê, cem Yûh'enna, ku ji wî bê nixumandinê. ¹⁴ Lê Yûh'enna bona vê yekê Wîr'a qayl nedibû û gote Wî: «Ez h'ewce me ku bi destê Te bême nixumandinê û Tu têtî cem min?» ¹⁵ Îsa lê veqer'and û gotê: «Niha bihêle, çimkî li me dik'ewe ku em h'emû r'astîyê aha bînine sêrî». Paşê Yûh'enna qayl bû.

¹⁶ Hema çawa Îsa hate nixumandinê û ji avê derk'et, nişkêva e'zman vebûn û ewî dît ku R'uh'ê Xwedê mîna kevotkekê hate xwarê û ser Wî danî. ¹⁷ Û va dengê ji e'zmana hat: «Ev e Kur'ê Minî delal, ku ez ji Wî r'azî me».

Cêr'ibandina Îsa

(Marqos 1:12-13; Lûqa 4:1-13)

4 ¹ Hingê R'uh' Îsa bire ber'î-yêf, ku ji Mîrêcin^f bê cêr'i-

bandinêf. ² Ewî çil r'oj û çil şevî r'ojîf girt, peyr'a bir'çî bû. ³ Yê ku dicêr'ibîne nêzîkî Wî bû û gotê: «Heger Tu Kur'êf Xwedê yî, de bêje van kevira ku bibine nan». ⁴ Lê Îsa lê veqer'and û gotê: «Nivîsar e: «Însan t'enê bi nên najî, lê bi her xebera ku ji devê Xwedê derdik'ewe*».

⁵ Hingê mîrêcin Ew bire Bajarê Pîroz^f, ser bilindcîya banê p'aristgehêf da sekinandinê ⁶ û gote Wî: «Heger Tu Kur'ê Xwedê yî, de Xwe bavêje xwarê, çimkî nivîsar e: «Xwedê wê t'emîya Te bide milyak'etêd Xwe û wê Te ser destê Xwe bigirin, wekî nigê Te kevir nek'ewe*». ⁷ Îsa gotê: «Ev jî nivîsar e: «Xudan Xwedêyê xwe necêr'ibîne*».

⁸ Hingê mîrêcin Ew bir r'akire ser ç'îyakî gelekî bilind û h'emû p'adşatîyêd dinyayê, r'ewşa wanva nîşanî Wî dan ⁹ û gote Wî: «Heger Tu dever'ûya bêyî, serê Xwe li ber min daynî, ezê van h'emûya bidime Te». ¹⁰ Hingê Îsa gotê: «Dûrî Min her'e, cino! Çimkî nivîsar e: «Serê xwe li ber Xudan

* 4:4 Qanûna Ducarî 8:3.

* 4:6 Zebûr 91:11-12.

* 4:7 Qanûna Ducarî 6:16.

Xwedêyê xwe dayne û t'enê Wîr'a xulamtîyê bike!>*»

¹¹ Wî çaxî mîrêcin Ew hişt çû û va milyak'et hatin jêr'a berdestî kirin.

**Îsa qeza Celîlêda
dest bi k'arê Xwe dike**

(*Marqos 1:14-15; Lûqa 4:14-15*)

¹² Gava Îsa bihîst, wekî Yûh'enna hate girtinê, Ew r'abû çû Celîlê.

¹³ Ewî Nisret hişt, çû Kefernahûma devê gola Celîlê, li nav sînorê Zebûlonê û Neftelîyê cî-war bû.

¹⁴ Ev yek aha bû, ku ew gotina bi zarê Îşaya p'êxember bê sêrî:

¹⁵ «Welatê Zebûlonê û welatê Neftelîyê,

li ser r'îya berbi golê, wî alîyê Ûrdunê,

Celîla necihûya^f,

¹⁶ ew cime'ta ku nav te'rîstanîyêda r'ûniştibû,

r'onayîke mezin dît

û ewêd ku li welat û sîya mirinêda r'ûniştibûn,

r'onayî ji wanar'a derk'et».*

¹⁷ Ji hingêva Îsa dest bi dannasînîyê kir û got: «Ji gunekirinê veger'in, çimkî P'adşatîya E'zmana^f nêzîk bûye».

**Îsa gazî her çar
me'sîgira dike**

(*Marqos 1:16-20; Lûqa 5:1-11*)

¹⁸ Çaxê Îsa li devê gola Celîlê diger'îya, r'astî du bira hat, Şimh'ûnê^f ku jêr'a Petrûs^f dihate gotinê û Endrawisê birê wî. Wana t'or' davîte golê, çimkî me'sîgir bûn. ¹⁹ Îsa wanar'a got: «Pey Min werin, Ezê we bikime nêç'îrvanêd meriva». ²⁰ Wana jî hema wê demê t'or'êd xwe hiştin û pey Wî çûn.

²¹ Gava Îsa ji wî cîyî hinekî pêşda çû, r'astî du birêd din jî hat, Aqûbê^f Zebedî û Yûh'ennayê^f birê wî. Wana t'evî bavê xwe, Zebedî qeyikêda t'or'êd xwe hîvêz dikirin. Îsa gazî wan jî kir. ²² Wana jî hema wê demê qeyik û bavê xwe hiştin û pey Wî çûn.

**Îsa dannasîn dike,
hîn dike û qenc dike**

(*Lûqa 6:17-19*)

²³ Îsa li t'emamîya Celîlê dige-r'îya, k'inîştêd^f wanda hîn dikir û Mizgînîya^f P'adşatîyê dida û her cûr'e êş û nexweşî jî ku nav cime'têda hebûn qenc dikirin. ²⁴ Nav-dengê Wî li t'emamîya

* ^{4:10} Qanûna Ducarî 6:13.

* ^{4:15-16} Îşaya 9:1-2.

Sûryayê bela bû, cime'tê her cûr'e merivêd nexweş anîne cem Wî, yêd ku cûr'e-cûr'e êş û cefada bûn: Yêd cinak'etî^f, hîvk'etî^f, şilûşe't û Ewî ew h'emû jî qenc kirin. ²⁵Gelek e'lalet jî ji Celîlê, ji qeza Dêkapolîsê*, ji Orşelîmê, ji Cihûstanê û ji wî alîyê Ûrdunêyî r'ohilatê pey Wî diçûn.

Dannasîniya serê ç'îyê

5 ¹Çaxê Îsa e'lalet dît, hilk'i-şîya ç'îyê, r'ûnişt û şagirtêd^f Wî hatine cem Wî. ²Ewî dest bi hînkirina Xwe kir û wan'r'a got:

Hînkirina bona xwezîliya r'ast (Lûqa 6:20-23)

- 3 «Xwezî li r'uh'feqîra*, çimkî P'adşatîya E'zmana ya wan e.
- 4 Xwezî li h'eznîya, çimkî ber dilêd wanda wê bê hatinê.
- 5 Xwezî li şkestîya, çimkî e'rdê p'ara wan be.
- 6 Xwezî li wan, ku t'î û bir'çîyê r'astîqedandinê ne,

- çimkî ewê t'êr bin.
- 7 Xwezî li dilr'e'ma, çimkî ewê r'e'mê bibînin.
- 8 Xwezî li dilpaqîja, çimkî ewê Xwedê bibînin.
- 9 Xwezî li wan, ku e'dilayîyê dikin, çimkî ewê zar'êd Xwedê bêne h'esabê.
- 10 Xwezî li wan, ku bona r'astîqedandinê têne zêrandinê, çimkî P'adşatîya^f E'zmana ya wan e.
- 11 Xwezî li we, gava bona navê Min we bêhurmet kin, bizêrînin û her cûr'e buxdan li we bikin.
- 12 Eşq û şa bin, çimkî heqê we li e'zmana gelek e. Bi vî cûr'eyî p'êxemberêd ku berî we hebûn, zêrandin.

Xwê û r'onayî

(Marqos 9:50; Lûqa 14:34-35)

- 13 Hûn xwêya e'rdê ne. Lê heger xwê te'ma xwe unda ke, paşê ewê bi çi te'mê bistîne? Îdî wê kêrî tiştêkî neyê. Wê bigirin bavêjine nav dest-p'îya.

* 4:25 «Dêkapolîs» bi zimanê yûnanî tê fe'mkirinê: «Dehe Bajar», çimkî eva qeza berêda bi yektîya dehe bajara hatîye çêkirin.

* 5:3 Bi gotineke din: «R'uh'k'esîba», awa gotî r'uh'ê wan h'ewcê Xwedê ye, ber Xwedê şkestî ne.

14 Hûn r'onaya dinyayê ne. Heger bajarek serê ç'îyê ye, nayê veşartinê. 15 Kesek jî ç'irê vênaxe û nake binê firaqê, lê datîne ser p'êç'irêf, ku r'onayê bide h'emûyêd ku malêda ne. 16 Usa jî bira r'onaya we ber meriva şewq bide, ku ewana kirinêd weye qenc bibînin û pesinê Bavêf weyî e'zmana bidin.

Hînkirina bona Qanûnê

17 Nefikirin ku Ez hatime nivîsarêd p'êxembera û Qanûnê xirab kim. Ez nehatim ku xirab kim, lê wan h'emûya bînimê sêrî. 18 Ez r'ast wer'a dibêjim, berî derbazbûna e'rd û e'zman, deqek yan jî h'erfeke biç'ûk ji Qanûnê wê t'u car unda nebe, h'eta ku h'emû bêne sêrî. 19 Awa k'î ji van t'emîya yeke here biç'ûk xirab ke û meriva usa hîn ke, ewê P'adşatîya E'zmanada ji h'emûya biç'ûktir bê h'esabê. Lê k'î ku wana pêk bîne û hîn bike, ewê P'adşatîya E'zmanada mezin bê h'esabê. 20 Lema Ez wer'a dibêjim, heger r'astîya we ji r'astîya qanûnzana û

fêrisîya zêdetir nîbe, hûn t'u car nak'evine P'adşatîya E'zmanana.

Hînkirina derheqa hêrsê û mêrkuştinêda

21 We bihîstîye ku pêşiyar'a hatîye gotinê: «Nekuje!* K'î ku bikuje, dîwana wî wê bê kirinê». 22 Lê Ez wer'a dibêjim, k'î ser birê xwe hêrs k'eve*, wê bibe deyndarê dîwanê û k'î bêje birê xwe: «Bê aqil», ewê bibe deyndarê dîwana civîna giregira û k'î ku bêje: «Axmax», wê bibe deyndarê agirê dojêf. 23 Awa heger tu h'edîya^f xwe bîni ser gorîgehêf û li wir bê bîra te, ku dilê birê te ji te maye, 24 h'edîya xwe wê derê li ber gorîgehê bihêle û pêşiyê her'e birê xwer'a li hev were û paşê were h'edîya xwe bide.

25 Çaxê neyarê te te k'aşî cem h'akim dike, r'êda t'evî wî zû li hev were. Heger na, ewê te bide destê h'akim, h'akimê jî te bide destê berdestiyê xwe û te bavêje kelê. 26 Ez r'ast ter'a dibêjim, tu ji wir t'u car dernak'evî h'eta polêf* paşin nedî.

* 5:21 Derk'etin 20:13; Qanûna Ducarî 5:17.

* 5:22 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «K'î ku cîkî bê sebeb ser birê xweda hêrs k'eve».

* 5:26 «Pol» p'erê herî hûr e.

**Hînkirina derheqa
zinêk'arîyêda**

²⁷We bihîstîye ku hatîye gotinê: <Zinîyê neke>*. ²⁸Lê Ez wer'a dibêjim, k'î bi temê xirab jinekê binihêr'e, ewî dilêf xweda îdî t'evî wê zinêk'arî kir. ²⁹Awa heger ç'e'vê teyî r'astê te ji r'ê derdixe, wî derxe û ji xwe bavêje. Bona te hê qenc e ku endemekî te unda be, lê bedena te pêva nek'eve ce'nimêf. ³⁰Û heger destê teyî r'astê te ji r'ê derdixe, wî jêke û bavêje. Ter'a hê qenc e ku endemekî te unda be, lê bedena te pêva nek'eve ce'nimê.

**Hînkirina derheqa
jinber'danêda**

*(Metta 19:9; Marqos 10:11-12;
Lûqa 16:18)*

³¹Ev jî hatîye gotinê: <K'î k'ulfeta xwe ber'de, bira k'axaza jinber'danê bide wê>*. ³²Lê Ez wer'a dibêjim, k'î ku bê sebebîya qavîyêf jina xwe ber'de, ew dibe sebebê zinêkirina

wê, heger dîsa ew mêr ke* û k'î ku yeke mêrber'dayî bistîne, ew zinîyê dike.

Hînkirina bona sondê

³³We ev jî bihîstîye ku pêşîyar'a hatîye gotinê: <Derew sond nexwe û sondê xwe li ber Xudan bîne sê-rî>*. ³⁴Lê Ez wer'a dibêjim, t'u car sond nexwin, ne bi e'zmên, çimkî ew t'extê Xwedê ye, ³⁵ne jî bi e'rdê, çimkî ew cîyê bin p'îyêd Wî ye, ne jî bi Orşelîmê, çimkî ew bajarê P'adşê mezin e ³⁶û ne jî bi serê xwe sond bixwe, çimkî tu nikarî mûkî sipî kî yan r'eş kî. ³⁷Lê bira gotina we bibe <belê-belê> yan jî <na-na>. Ji vê zêdetir jî mîrêcin e*.

**Hînkirina derheqa
h'eyfhildanêda**

(Lûqa 6:29-30)

³⁸We bihîstîye ku hatîye gotinê: <Ç'e'v ji ber ç'e'vva, diran ji ber diranva>*. ³⁹Lê Ez wer'a dibêjim, miqabilî xiraba nesekinî. Heger

* ^{5:27} Derk'etin 20:14; Qanûna Ducarî 5:18.

* ^{5:31} Qanûna Ducarî 24:1-4.

* ^{5:32} Ev xebera <heger dîsa ew mêr ke> yûnanîda t'une. Evana me'na zinêk'arîyê şirovedikin, çimkî e'detê cihûyada^f îzina jina mêrber'dayî t'unekubî dîsa mêr kira, h'eta mêrê wê sax bûya.

* ^{5:33} Qanûna K'ahîntîyê 19:12; Jimar 30:2.

* ^{5:37} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Ji yê xirab e».

* ^{5:38} Derk'etin 21:24; Qanûna K'ahîntîyê 24:20; Qanûna Ducarî 19:21.

yek şemaqekê li r'ûyê teyî r'astê xe, yê din jî bide ber. ⁴⁰ Û heger yek te k'aşî ber dîwanê ke û bi-xwaze kirasê te ji te bistîne, p'otê xwe jî jêr'a bihêle. ⁴¹ Û heger yekî qulixêda zorê li te bike, wekî kî-lomêtirekê* te bibe, t'evî wî duda her'e. ⁴² Bide wî, k'î ji te dixwaze û berê xwe ji wî neguhêze, yê ku dixwaze ji te deyn bike.

Dijminêd xwe h'iz bikin

(Lûqa 6:27-28, 32-36)

⁴³ We bihîstîye ku hatîye gotinê: «Hevalê xwe h'iz bike* û bijene dijminê xwe». ⁴⁴ Lê Ez wer'a dibêjim, dijminêd xwe h'iz bikin û bona wan dua bikin, yêd ku we dizêrînin*, ⁴⁵ wekî hûn bibine zar'êd Bavê xweyî E'zmana. Çimkî Ew te'va Xwe derdixe hin ser qenca, hin jî ser xiraba û baranê dibarîne hin ser r'asta, hin jî ser ner'asta. ⁴⁶ Heger hûn wan h'iz bikin, k'î-jan ku we h'iz dikin, hûnê çi heq bistînin? Ne xercgir^f jî usa dikin? ⁴⁷ Û heger hûn t'enê silavê bidine birêd xwe, îdfî hûn çi tiştî ji ewêd

din zêdetir dikin? Ne p'ûtp'arist^f jî usa dikin? ⁴⁸ Awa k'amil bin, çawa ku Bavê weyî E'zmana k'amil e.

Hînkirina bona xêrkinê

6 ¹ Haş ji xwe hebin, ku hûn qencîyêd xwe ber meriva nekin, wekî ji wan bêne k'ifşê. Yan na, hûn ji Bavê xweyî E'zmana heq nastînin.

² Awa çaxê tu xêra dikî, pêşîya xwe bor'iyê nexe, çawa dur'û k'inîşt û k'ûçada dikin, wekî meriv pesinê wan bidin. Ez r'ast wer'a dibêjim, ku wana heqê xwe îdfî standîye.

³ Lê çaxê tu xêra dikî, bira destê ç'epê nizanibe destê r'astê çi xêr kir, ⁴ ku xêrêd te dizîva bin. Û Bavê teyî tiştêd ku tu dizîva dikî dibîne, wê heqê te bide te.

Hînkirina bona dua

(Lûqa 11:2-4)

⁵ Gava hûn dua dikin, mîna dur'ûya nebin. Ew h'iz dikin k'i-nîşt û meydanada bisekinin dua bikin, ku ber meriva bêne k'ifşê. Ez r'ast wer'a dibêjim, îdfî wana

* ^{5:41} Bi yûnanî zêdeber bi zêdeber aha ye: «Mîlek». Mîla R'omê^f (Îtalya) 1 478.5 mêtir bû.

* ^{5:43} Ev r'êz «Hevalê xwe h'iz bike» ji Qanûna K'ahîntîyê 19:18 ye.

* ^{5:44} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «...bona yêd ku nifir'a we dikin, dua bikin û xêrnexwazêd^f xwer'a qencîyê bikin».

heqê xwe standîye. ⁶ Lê çaxê tu dua dikî, bik'eve oda xwe, derî li xwe bigire û Bavê xwer'a ku nayê dîtînê duayê xwe bike. Û Bavê teyî tiştêd ku tu dizîva dikî dibîne, wê heqê te bide te.

⁷ Gava ku hûn dua dikin, mîna p'ûtp'arista p'ir'xeber nebin. Wana t'irêf bona p'ir' xeberdana wan duayêd wanê bêne bihîstinê.

⁸ Hûn mîna wan nebin, çimkî berî xwestina we, Bavê we zane çî wer'a lazim e.

⁹ Lê hûn aha dua bikin:

«Bavê meyî E'zmana! Navê Te pîroz^f be*,

¹⁰ P'adşatîya Te bê, e'mirê Te be, çawa li e'zmên, usa jî li ser e'rdê.

¹¹ Nanê meyî r'ojê r'oj bi r'oj bide me.

¹² Deynêd me bibaxşîne, çawa ku em dibaxşînine deyndarêd xwe.

¹³ Û me nebe cêr'ibandinê^f, lê me jî yê xirab* xilaz ke, çimkî p'adşatî, qewat û r'ûmet yêd Te ne, h'eta-h'etayê. Amîn^{f**}».

¹⁴ Heger hûn neheqîyêd merivaye hindava weda ku dikin bibaxşînin, Bavê weyî E'zmana jî wê we bibaxşîne. ¹⁵ Lê heger hûn neheqîyêd meriva nebaxşînin, Bavê we jî neheqîyêd we nabaxşîne.

Hînkirina bona r'ojîyê

¹⁶ Gava ku hûn r'ojî digirin, mîna dur'ûya me'dekirî nîbin. Ew me'dê xwe dikin, wekî meriv bizanibin ku ew r'ojî ne. Ez r'ast wer'a dibêjim, ku wana heqê xwe standîye. ¹⁷ Lê çaxê tu r'ojî digirî, serç'e'vê xwe bişo, serê xwe şe ke*, ¹⁸ wekî meriv nizanibin ku tu r'ojî yî, lê t'enê Bavê teyî ku nayê dîtînê zanibe. Û Bavê teyî tiştêd ku tu dizîva dikî dibîne, wê heqê te bide te.

Xizna e'zmana

(Lûqa 12:33-34)

¹⁹ Li ser dinê xiznê xwer'a necivînin. Li vê derê zeng û bizûz xirab dikin û diz derevedikin didizin. ²⁰ Lê xiznê xwer'a li e'zmên bicivînin. Li wê derê zeng û bizûz

* ^{6:9} Bi gotineke din: «Bira însan qedirê navê Teyî pîroz bigire».

* ^{6:13} Aha jî tê fe'mkirinê: «Ji mîrêcin».

** ^{6:13} Nav destnivîsarêd here qencda ev yek t'une: «Çimkî p'adşatî, qewat û r'ûmet yêd te ne, h'eta-h'etayê. Amîn».

* ^{6:17} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Serê xwe r'ûn^f ke», çawa nîşana şayîyê.

xirab nakin û diz jî derevenakin nadizin. ²¹Çimkî xizna te k'îderê be, dilê te jî wê li wê derê be.

Ç'ira bedenê

(*Lûqa 11:34-36*)

²²Ç'ira bedenê ç'e'v e. Heger ç'e'vê te p'ak e, t'emamîya bedena teyê r'onayî be. ²³Lê heger ç'e'vê te xirab e, t'emamîya bedena teyê te'rî be. Awa heger ew r'onaya ku nav teda ye te'rî ye, te'rî wê çiqas zêde be!

Xwedê û hebûka' dinyayê

(*Lûqa 16:13*)

²⁴T'u kes nikare du axar'a xulamtîyê bike, çimkî yan wê h'îlê wî ji yekî her'e û yê dinê h'iz bike, yan jî wê qedirê yekî bigire û yê dinê bêhurmet ke. Hûn nikarin hin Xwedê'r'a, hin jî hebûkê'r'a^{f*} xulamtîyê bikin.

Hînkirina derheqa

xemkirinêda

(*Lûqa 12:22-31*)

²⁵Lema ez wer'a dibêjim, bona e'mirê xwe xema nekin, ku hûnê çi bixwin û çi vexwin, ne jî bona

bedena xwe, ku hûnê çi li xwe kin. Ne e'mir ji xwarinê qîmettir e û beden jî ji k'inca? ²⁶Dîna xwe bidine teyredêd e'zmên. Ewana ne dir'esînin, ne didirûn û ne jî e'mbarada dicivînin, lê Bavê weyî E'zmana r'isqê wan digihîne. Ne hûn ji wan qîmettir in? ²⁷Îdî ji we k'î dikare bi xemêd xwe deqekê ser e'mirê xweda zêde ke?*

²⁸Û bona k'inca hûn çima xem dikin? Dîna xwe bidine sosinêd çolê, çawa şîn dibin, ne dixebitin û ne jî dir'êsin. ²⁹Lê ez wer'a dibêjim, ku Silêman jî li nava t'emamîya wê xêr-xizna xweda mîna ji wan yekê xwe nekir. ³⁰Heger gîhayê çolê, ku îro heye û sibê davêjine nava êgir, Xwedê usa dixemilîne, lê çiqas zêde wê li we ke, kêmbawerno? ³¹Îdî xem nekin û nebêjin: «Emê çi bixwin?» yan: «Çi vexwin?» yan jî: «Çi li xwe kin?» ³²P'ûtp'arist li pey wan h'emû tišta dik'evin, lê Bavê weyî E'zmana zane ku hûn h'ewcê wan h'emû tišta ne. ³³Lê berê pêşin li P'adşatîya' Xwedê biger'in û bikin ku r'astîya Wî biqedînin û ew h'emûyê wer'a

* ^{6:24} Xeber bi xeber aha ye: «Mamon». Me'na vê ev e: Malê dinê, p'ere, dewletîya vê dinê.

* ^{6:27} Aha jî tê fe'mkirinê: «Bihustekê li ser bejina xwe dirêj ke».

bêne dayînê. ³⁴ Îdî bona r'oja sibê xema nekin, çimkî r'oja sibê wê bona xwe xema bike. Xemêd r'ojê besî wê ne.

Hînkirina derheqa lomekirinêda'

(*Lûqa 6:37-38, 41-42*)

7 ¹ Loma nekin, ku lome^f li we nebin. ² Hûn çî loma bikin, ew lome jî wê li we bibin û hûn bi çî çapê bipîvin, bi wê çapê jî wer'a wê bê pîvanê. ³ Tu çîma qirşikê ç'e'vê birê xweda dibînî, lê k'êranê ç'e'vê xweda nabînî? ⁴ Yan jî çawa tu dikarî bêjî birê xwe: «Bihêle ku ez qirşik ji ç'e'vê te derxim», lê va ye k'êran ç'e'vê teda heyê? ⁵ Dur'û! Pêşîyê k'êranê ç'e'vê xwe derxe. Paşê tê qenc bibînî ku çawa qirşik ji ç'e'vê birê xwe derxî.

⁶ Tiştê buhurtî nedine sa û ne jî dur'êd^f xwe bavêjine ber beraza. Heger na, berazê wan bin nigêd xweda p'êpes kin û seyê jî vege'rin we bidir'înin.

Bixwazin, biger'in, derî xin

(*Lûqa 11:9-13*)

⁷ Bixwazin hûnê bistînin, biger'in hûnê bibînin, derî xin wê ber we vebe. ⁸ Çimkî k'î ku dixwaze distîne, k'î ku diger'e dibîne û

k'î ku derî dixê ber vedibe. ⁹ Ji we k'îjan e ew meriv, ku kur'ê wî nan jê bixwaze, ew kevir bidê? ¹⁰ Yan jî me'sî bixwaze, ew me'r bidê? ¹¹ Hûn ku xirab in, zanin tiştêd qenc bidine zar'êd xwe, lê Bavê weyî E'zmana wê çiqas tiştêd qenc bide ewêd ku ji Wî dixwazin.

Qanûna zêr'

¹² Her çî ku hûn dixwazin meriv bona we bikin, hûn jî usa wanar'a bikin. Ev e me'na hînkirina Qanûnê û p'êxembera.

Derê teng

(*Lûqa 13:24*)

¹³ Derê tengr'a bik'evine hindur', çimkî fire ye ew derî û ber e ew r'îya ku dibe berbi undabûnê û gelek in ewêd ku wêda diçin. ¹⁴ Lê gelekî teng e ew derî û ze'met e ew r'îya ku dibe berbi jîyînê û hindik in ewêd ku wê r'êyê dibînin.

Dar û berê wê

(*Lûqa 6:43-45*)

¹⁵ H'evza xwe ji p'êxemberêd derew bikin. Ewê bi p'ostê pêz bêne cem we, lê hindur'va gurêd p'er'anî ne. ¹⁶ Hûnê wana ji berêd wan nas bikin. Gelo kesek ji stirîya tirîya diçine, yan jî ji dir'îya hêjîra? ¹⁷ Dara qenc berê qenc dide, lê

dara xirab berê xirab dide. ¹⁸ Dara qenc nikare berê xirab bide, ne jî dara xirab dikare berê qenc bide. ¹⁹ Her dara ku berê qenc nade tê bir'in û avîtinê nava agir. ²⁰ Awa hûnê wana ji kirêd wan nas bikin.

K'î hêjayî

P'adşatîya E'zmana ye

(Lûqa 13:26-27)

²¹ Ne ku ewê Minr'a dibêje: <Xudan! Xudan!> wê bik'êve P'adşatîya E'zmana, lê ewê bik'êvê, yê ku e'mirê Bavê Minî E'zmana diqedîne. ²² Wê R'ojê gelekê Minr'a bêjin: <Xudan! Xudan! Ne me bi navê Te p'êxembertîf kirin û bi navê Te cin^f derxistin û bi navê Te gelek k'eremet kirin?> ²³ Hingê Ezê aşkere wanr'a bêjim: <Ji Min dûr k'evin, neheqno! Min hûn t'u car nas nekirine>.

Mala yê serwaxt

û mala yê bêfe'm

(Lûqa 6:47-49)

²⁴ Awa k'î ku van gotinêd Min dibihê û wan diqedîne, ew mîna merivekî serwaxt e, ku mala xwe ser kêvir çêkir. ²⁵ Baran barî, ba û lêyîf r'abûn, wê malê xistin, lê ew

mal hilneşîya, çimkî h'îmê wê ser kêvir bû. ²⁶ Lê k'î ku van gotinêd Min dibihê û naqedîne, ew mîna merivekî bêfe'm e, ku mala xwe ser qûmê çêkir. ²⁷ Baran barî, ba û lêyîf r'abûn, wê malê xistin û ew mal hilşîya, lap wêran bû çû».

H'ukumê Îsa

²⁸ Gava Îsa ev gotinêd Xwe ser hevda anî, e'lalet ser hînkirina Wî zendegirtîf man, ²⁹ çimkî Ewî mîna yekî xweyîh'ukum ew hîn dikirin, ne ku mîna qanûnzane wan.

Îsa yekî ji k'otîbûnêf

paqij dike

(Marqos 1:40-45; Lûqa 5:12-16)

8 ¹ Paşê Îsa ji ç'iyê hate xwarê, e'laleteke giran da pey Wî çû. ² Hingê yekî k'otîf hat xwe avîte ber Wî û gotê: «Xudan! Heger bixwazî, Tu dikarî min paqij kî*».

³ Îsa destê Xwe dirêj kirê lê k'et û gotê: «Ez dixwazim. Paqij be!» Û destxweda ew ji k'otîbûnê paqij bû. ⁴ Hingê Îsa jêr'a got: «Binihêr'e, t'u kesîr'a tişteki nebêjî, lê her'e xwe nîşanî k'ahîn ke û h'edîya ku Mûsaf t'emî daye bide, wekî h'emûyar'a bibe şe'detî».

* ^{8:2} Li gora Qanûna^f Mûsa^f merivêd k'otî h'eram^f bûn. Derheqa merivêd k'otîda van serîya bixûnin: Qanûna K'ahîntîyê 13-14.

**Îsa xulamê sersedekî^f
qenc dike**

(Lûqa 7:1-10; Yûh'enna 4:43-54)

⁵ Gava Îsa k'ete Kefernahûmê, sersedek^f hate cem Wî, hîvî jê kir û gotê: ⁶ «Xudan, xulamê min şilûşe't malda p'aldaye, gelekî cefê dibîne». ⁷ Îsa gote wî: «Ezê bêm wî qenc kim». ⁸ Sersed lê vege'and û gotê: «Xudan, ez ne hêja me ku Tu bêyî mala min. Lê t'enê xeberekê bêje û xulamê minê bi wê xeberê qenc be. ⁹ Ez xwexa jî merivekî bin h'ukumda me û bin destê minda jî esker hene. Ez yekîr'a dibêjim: <Her'e>, diçe, yekî dinr'a dibêjim: <Were>, tê û xulamê xwer'a dibêjim: <Vî tiştî bike>, dike».

¹⁰ Gava Îsa ev yek bihîst, zende-girtî ma û gote ewêd ku pey wî diçûn: «Ez r'ast wer'a dibêjim, Îsraêlêda jî Min bawerîke^f aha yekîda nedîtîye. ¹¹ Ez wer'a dibêjim, ku gelekê ji r'ohilatê û ji r'oavayê bên û şayîya P'adşatîya E'zmanada t'evî Birahîm, Îshaq û Aqûb r'ûnên, ¹² lê zar'êd P'adşatîyê wê bêne avîtinê te'rîya derva. Li wir wê bibe girî û ç'irke-ç'irka dirana». ¹³ Paşê Îsa sersedr'a got:

«Her'e! Bira li gora bawerîya te ter'a be». Û wê demê xulamê wî qenc bû.

Îsa gelek nexweşa qenc dike

(Marqos 1:29-34; Lûqa 4:38-41)

¹⁴ Gava Îsa hate mala Petrûs, xwesîya wî t'ayêda p'aldayî dît. ¹⁵ Ewî destê Xwe da destê wê û t'ayê jê ber'da, r'abû berdestî Wîr'a kir.

¹⁶ Gava r'o çû ava, gelek cinak'etî anîne cem Wî. Ewî bi xeberê r'uh'êd^f h'eram derxistin û h'emû nexweş qenc kirin. ¹⁷ Ev aha bû, ku ew gotina bi zarê Îşaya p'êxember bê sêrî, ku nivîsar e: «Ewî nexweşyêd me hildan û êşêd me birin»*.

**Cabdarîya
yêd ku pey Îsa diçin**

(Lûqa 9:57-62)

¹⁸ Çaxê Îsa e'lalet dora Xwe dît, e'mir li şagirta kir ku her'ine wî berî golê. ¹⁹ Hingê qanûnzaneke nêzîkî Wî bû û gotê: «Dersdar! Tu k'uda jî her'î, ezê pey Te bêm». ²⁰ Îsa gote wî: «R'ûvîyar'a qul hene, teyredêd e'zmênr'a jî hêlîn, lê bona Kur'êf Mêriv cîk t'une ku serê Xwe lê dayne».

* 8:17 Îşaya 53:4.

²¹ Şagirtekî Wî gotê: «Xudan! Îzinê bide min ku ez pêşiyê herîm bavê xwe defin kin». ²² Lê Îsa jêr'a got: «Tu pey Min were. Bira mirî mirîyê xwe defin kin».

Îsa firtonêf diseqir'îne

(Marqos 4:35-41; Lûqa 8:22-25)

²³ Gava Îsa k'ete qeyikê, şagirtêd Wî t'evî Wî çûn. ²⁴ Nişkêva firtonekef mezin li golê r'abû, usa ku qeyik pêlada unda dibû. Lê Ew r'azayî bû. ²⁵ Hingê şagirt nêzîkî Wî bûn, ew h'îşyar kirin û gotinê: «Xudan! Me xilaz ke! Em unda dibin!» ²⁶ Îsa gote wan: «Çima hûn usa tirsonek in kêmbawerno?» Wê demê r'abû li bayê û golê hilatf û h'emû tişt seqir'în. ²⁷ Merivêd t'evî Wî e'cêbmayî man û gotin: «Ev k'î ye, ku ba û gol jî êlimîf Wî dibin?»

Îsa du cinak'etîya qenc dike

(Marqos 5:1-20; Lûqa 8:26-39)

²⁸ Gava Îsa derbazî wî alîyê t'op-raxêd Gerdarîne bû, du cinak'etî ji nav gor'istana derk'etin û r'astî Wî hatin. Ew usa har bûn, ku kesek nikaribû wê r'êr'a derbaz bûya. ²⁹ Wana kire qîr'în û gotin: «Tu

çi ji me dixwazî, Kur'ê Xwedê? Ji wext zûtir hatî cefê bidî me?» ³⁰ Ji wana wêdatir sûrîkî berazayî mezin diç'êrîya. ³¹ Cina r'eca ji Wî kir û gotinê: «Heger Tu me derdixî, bihêle em her'in bik'evine nava sûrîyê beraza». ³² Ewî gote wan: «Her'in!» Ew jî derk'etin çûn k'etine nava beraza û ew sûrî pêva jorda r'evî, xwe ji kendêlda avîtine golê û xeniqîn. ³³ Berazvan r'evîn çûne bajêr, çi ku hatibû serê cinak'etîya gotin. ³⁴ Hingê h'emû merivêd bajêr derk'etine pêşîya Îsa û gava Ew dîtin, r'eca ji Wî kirin ku ji e'rdê wan her'e.

Îsa şilûşe'tekî qenc dike

û gunêd wî dibaxşîne

(Marqos 2:1-12; Lûqa 5:17-26)

9 ¹ Îsa k'ete qeyikê paşda vege-r'îya hate bajarê Xwe*. ² Wê derê şilûşe'tek nivînêda p'aldayî anîne cem. Gava Îsa bawerîya wan dît, gote yê şilûşe't: «Lawa, ser xwe be! Gunêd te hatine baxşandinê».

³ Hingê ji qanûnzana hinek nav xweda fikirîn: «Eva nigê Xwe Xwedêr'a davêje»*. ⁴ Fikirêd wan

* ^{9:1} Li gora Metta 4:13, bajarê Wî Kefernahûm bû.

* ^{9:3} Aha jî tê fe'mkirinê: «Eva k'ifirîya dike» yan «Eva navê Xwedê bêhurmet dike».

Îsava e'yan bûn û got: «Hûn çima dilê xweda tiştê xirab difikirin? ⁵ K'îjan r'ih'et tê gotinê: «Gunêd te hatine baxşandinê», yan «R'abe û biger'e»? ⁶ Lê wekî hûn bizanibin ku h'ukumê Kur'ê Mêriv heye li ser dinê guna bibaxşîne», hingê gote yê şilûşe't: «R'abe nivîna xwe hilde, her'e mala xwe!» ⁷ Ew jî r'abû çû mala xwe. ⁸ Gava e'laletê ev yek dît, xofê ew girtin û şikirî dane Xwedê, ku ev h'ukum daye meriva.

Îsa gazî Metta dike

(*Marqos 2:13-17; Lûqa 5:27-32*)

⁹ Îsa ji wir pêşda çû, yekî ku navê wî Metta bû li cîyê xerc-hildanê r'ûniştî dît û gotê: «Pey Min were». Ew jî r'abû pey Îsa çû.

¹⁰ Gava Îsa mala Mettada ser sifrê r'ûniştibû, gelek xercgir û gunek'arêd^f din hatin t'evî Îsa û şagirtêd Wî r'ûniştin. ¹¹ Çaxê fêrisîya ev yek dît, şagirtêd Wîr'a gotin: «Çima Dersdarê we t'evî xercgir û gunek'ara dixwe û vedixwe?» ¹² Lê gava Îsa ev yek bihîst wanar'a got: «Saxlem ne h'ewcê h'ekîm in, lê nexweş. ¹³ Her'in me'na van xebera hîn bin: «Ez r'e'mê dixwazim, ne ku qurba-

nêf»*. Ez nehatime gazî yêd r'ast kim, lê gazî gunek'ara».

Pirsa r'oşgirtinê

(*Marqos 2:18-22; Lûqa 5:33-39*)

¹⁴ Hingê şagirtêd Yûh'enna hatine cem Wî û gotinê: «Çima em û fêrisî gelek cara r'oşî digirin, lê şagirtêd Te r'oşî nagirin?» ¹⁵ Îsa gote wan: «Qet dibe ku xwendî-yêd de'watê şînê bikin, h'eta ku ze'va t'evî wan e? Lê r'oşê bên, gava ze'va ji wan bê hildanê, hingê wê r'oşî bigirin.

¹⁶ Kesek pê p'arç'ê nû k'inca kevin p'îne nake, çimkî p'arç'ê k'inca kevinva dirûtî wê zorê li k'inca kevin bike û cîyê qelişî wê hê li ber hev her'e. ¹⁷ Ne jî şerava nû dikine meşkêd kevin. Heger usa be, meşkê bit'eqin, şeravê bir'ije û meşkê jî xirab bin. Lê şerava nû dikine meşkê nû û her du jî têne xweyîkirinê».

Qîzika mirî

û k'ulfeteke nexweş

(*Marqos 5:21-43; Lûqa 8:40-56*)

¹⁸ Gava Îsa hê ev yeka wanar'a digot, hema hingê serwêrek hat xwe avîte ber nigê Wî û gotê: «Qîza min hêja mirîye. Lê

* 9:13 Hosêya 6:6.

were destê xwe dayne ser wê û ewê bijî».

¹⁹ Îsa r'abû t'evî şagirtêd Xwe da pey wî çû. ²⁰ Û va k'ulfeteke nexweş, ku donzdeh salêd wê bûn ser xûnê vebibû, piştêva hat û r'îşiyêd k'incê Îsa k'et. ²¹ Ewê nêta xweda danîbû: «He-ger ez t'enê k'incê Wî k'evim, ezê qenc bim». ²² Îsa ser milê Xweva vege'îya ew dît û gotê: «E'vdê! Ser xwe be! Bawerîya te tu qenc kirî». Û wê demê ew k'ulfet qenc bû.

²³ Gava Îsa gihîşte mala serwêr, dîna Xwe dayê, wê qar'e-qar'a e'laletê ye û bilûrvan jî zelûlî lê dixin ²⁴ û gote wan: «Derk'evin! Qîzik nemirîye, lê hênijîye». Wana qerfê^f xwe Pê dikirin. ²⁵ Lê gava cime't derxistine derva, Îsa çû hindur' destê wê girt û qîzik r'abû ser xwe. ²⁶ Eva deng-be'sa t'emamîya wî welatîda bela bû.

Îsa du kora qenc dike

²⁷ Gava Îsa ji wir derk'et çû, du merivêd kor dane pey Wî kirine qîr'în û gotin: «Kur'ê^f Dawid! Me were r'e'mê!»

²⁸ Gava ku gihîştine malê, ew her du kor hatine cem Wî. Îsa ji wan pirsî û got: «Hûn bawer dikin, ku Ez dikarim alî we bi-

kim?» Wana got: «Belê Xudan».

²⁹ Hingê Îsa destê Xwe da ç'e'vêd wan û got: «Li gora bawerîya we wer'a be». ³⁰ Wê demê ç'e'vêd wan vebûn. Îsa h'îşk t'emî li wan kir û got: «Haş ji xwe hebin, ku t'u kes vê yekê neh'ese». ³¹ Lê ew derk'etin, t'emamîya wî welatîda nav û dengê Wî bela kirin.

Îsa lal qenc dike

³² Çaxê ewana derk'etin çûn, hineka cinak'etîkî lal anî cem Îsa. ³³ Gava Ewî cin derxist, yê lal xeber da. E'lalet e'cêbmayî ma û got: «Li Îsraêlê jî tişteki aha t'u car neqewimîye». ³⁴ Lê fêrisîya got: «Ew bi h'ukumê serwêrê cina cina derdixe».

Gunê Îsa li cime'tê tê

³⁵ Îsa h'emû gund û bajara dige-r'îya, k'inîştêd wanda hîn dikir, Mizgînîya P'adşatîyê dannasîn dikir û li nav cime'tê h'emû cû-r'e nexweşî qenc dikirin. ³⁶ Gava Ewî e'lalet dît, gunê Wî li wan hat, çimkî ewana mîna pezê bê şivan, ber'edayî û belabûyî bûn. ³⁷ Hingê Ewî şagirtêd Xwer'a got: «Nandirûn^f gelek e, lê p'ale hindik in. ³⁸ Awa hîvî ji Xweyê dirûnê bikin, wekî p'ala nandirûna Xwer'a bişîne».

Navêd her donzdeh şandîya^f

(*Marqos 3:13-19; Lûqa 6:12-16*)

10 ¹Îsa her donzdeh şagirt gazî cem Xwe kirin û h'ukum da wan ku r'uh'êd h'eram derxin, h'emû êş û nexweşîya jî qenc kin. ²Navê her donzdeh şandîya^f ev in: Yê pêşin Şimh'ûn, ku Petrûs tê gotinê û birê wî Endrawis, Aqûbê Zebedî û birê wî Yûh'enna, ³Fîlîpo û Bertolomeyo, T'ûma û Mettayê xercgir, Aqûbê^f Halfawo û Tedayo* ⁴Şimh'ûnê welatp'arist^{f*} û Cihûdayê Îsxeryotî^f, ewê ku nemamîya^f Îsa kir.

Şandina her donzdeha

(*Marqos 6:7-13; Lûqa 9:1-6*)

⁵Îsa ev her donzdeh şandin, t'emî li wan kir û got: «Neçine nava necihûya û nek'evine bajarêd Sameryayê^f. ⁶Lê pêşiyê her'ine nav pezêd mala Îsraêlêye undabûyî. ⁷Gava hûn her'in, dannasîn kin û bêjin: «P'adşatîya E'zmana nêzîk bûye». ⁸Nexweşa qenc kin, mirîya sax kin, k'otîya paqij kin, cina derxin. We bêheq standîye, bêheq jî bidin. ⁹Li ber pişta xweda

t'u tiştî hilnedin: Ne zêr', ne zîv, ne sifir, ¹⁰ne tûrik bona r'ê, ne du dest kiras, ne çarix, ne şivdar, çimkî p'ale hêjayî r'isqê xwe ye.

¹¹Çi bajar yan gundê ku hûn bik'evinê, maleke hêja bibînin û li wir bimînin, h'eta ku hûn ji wir diçin. ¹²Gava hûn her'ine malê, silavê bidine wê û bêjin: «E'dilayî vê malêr'a». ¹³Û heger ew mal hêja ye, bira silava we li ser wê be, lê heger ne hêja ye, bira silava we li we vege'ere. ¹⁴Lê k'î ku we qebûl neke û guhdarîya xeberêd we neke, gava ku hûn ji wê malê, yan jî ji wî bajarî derdik'evin, t'oza nigêd xwe dawşînin. ¹⁵Ez r'ast wer'a dibêjim, R'oja^f Axretê h'alê welatê Sodom^f û Gomorayê wê ji ya wî bajarî çêtir be.

Mîna pêz li nav gura

(*Marqos 13:9-13; Lûqa 21:12-17*)

¹⁶Va Ez we dişînim çawa pez nava gura. Îdî mîna me'ra serwaxt bin û mîna kevotka dilsax. ¹⁷Lê h'evza xwe ji meriva bikin, ewê we bibine ber dîwana û k'inîştêd xweda we bidine ber qamçîya. ¹⁸R'ûyê Minda wê we bibine ber welîya^f û p'adşa,

* ^{10:3} Nav hinek destnivîsarada dewsa «Tedayo» «Lêwî^f» heye, yan jî «Lêwî ku Tedayo hate bernavkirinê».

* ^{10:4} Aha jî tê fe'mkirinê: «Şimh'ûnê ji Qananê».

ku hûn ber wan û necihûya şe'de-
tîyê bidin. ¹⁹ Lê çaxê we bibine ber
dîwana, xem nekin ku hûnê çawa
yan çi xeber din. Tiştêd ku hûnê
xeber din, wê demê wer'a wê bê
dayînê. ²⁰ Çimkî ne ku hûnê xeber
din, lê R'uh'ê Bavê weyî ku nava
weda ye wê xeber de.

²¹ Bira wê birê xwe bide kuştî-
nê, bavê jî kur'ê xwe û zar' jî wê
himberî dê û bavê xwe r'abin û
wan bidine kuştî-nê. ²² Bona navê
Min hûnê ber ç'e'vê h'emûya r'eş
bin. Lê k'î ku h'eta xilazîyê teyax
ke ewê xilaz^f be. ²³ Û gava nav vî
bajarîda we bizêrînin, bir'evine
bajarekî din. Ez r'ast wer'a di-
bêjim, h'eta hatina Kur'ê Mêriv,
hûn h'emû bajarêd Îsraêlê pêr'a
nagihînin biger'in.

²⁴ Şagirt ji dersdarê xwe ne
mestir e û ne jî xulam ji axayê
xwe. ²⁵ Besî şagirt e, wekî mîna
dersdarê xwe be û xulam jî mîna
axayê xwe be. Heger malxê malêr'a
<Belzebûl^f> gotin, hingê neferêd
wîr'a wê çi bêjin?

Bizanibin ku tirsax we ji k'ê hebe

(Lûqa 12:2-7)

²⁶ Awa îdî t'u car ji meriva
netirsîn. Tiştêkî dizîva t'une ku

derneyê û ne jî veşartî ku k'îfş
nebe. ²⁷ Çi ku Ez te'rîyêda wer'a
dibêjim, ewî nav r'onayêda bêjin
û çi ku hûn guhada dibihên, ser
bana bikine dengî. ²⁸ Û ji wan
netirsîn yêd ku bedenê dikujin,
lê nikarin r'uh' bikujin. Lê hûn ji
Wî bitirsîn, Yê ku dikare r'uh' û
bedenê ce'nimêda unda ke. ²⁹ Ne
du ç'ivîk bi diravekî çarqur'ûşê
têne firotanê? Lê yek jî ji wan bêyî
e'mirê Bavê we nak'eve e'rdê. ³⁰ Lê
çi li we dik'eve, her t'êlekî p'or'êd
serê we jimartî ne. ³¹ Îdî netirsîn.
Hûn ji gelek ç'ivîka qîmettir in.

Îqrar^f û înk'arkirina^f Îsa

(Lûqa 12:8-9)

³² K'î ku Min ber meriva îqrar^f
ke, Ezê jî wî ber Bavê Xweyî E'z-
mana îqrar kim. ³³ Lê k'î ku Min
ber meriva înk'ar^f ke, Ezê jî wî ber
Bavê Xweyî E'zmana înk'ar kim.

Şûr û e'dilayî

(Lûqa 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Nefikirin ku Ez hatime di-
nê e'dilayîyê bînim. Ez nehatim
e'dilayîyê bînim, lê şûr. ³⁵ Çimkî
Ez hatim kur' ji bavê, qîzê ji dê
û bûkê ji xwesîyê biqetînim ³⁶ û
dijminêd mêriv wê ji mala wî bin.*

* 10:35-36 Mîxa 7:6.

³⁷ Ewê ku bavê xwe yan dîya xwe ji Min ze'ftir h'iz dike, ne hêjayî Min e. Ewê ku kur'ê xwe yan qîza xwe ji Min ze'ftir h'iz dike, ne hêjayî Min e. ³⁸ Ewê ku xaçêf xwe hilnade pey Min nayê, ew ne hêjayî Min e. ³⁹ K'î e'mirê xwe biger'e, ewê unda ke, lê k'î e'mirê xwe bona Min unda ke, ewê bibîne.

Heqstandin

(Marqos 9:41)

⁴⁰ Ewê ku we qebûl dike, Min qebûl dike û ewê ku Min qebûl dike, Yê ku Ez şandime qebûl dike. ⁴¹ Ewê ku p'êxember qebûl dike çawa p'êxember, wê heqê p'êxember bistîne û ewê ku merivekî r'ast qebûl dike çawa merivê r'ast, wê heqê yêd r'ast bistîne. ⁴² Û ewê ku t'ase ava sar jî dide yekî ji van biç'ûka, bona xatirê wê yekê ku ew şagirtê Min e, Ez r'ast wer'a dibêjim, ewê t'u car heqê xwe unda neke».

Îsa caba pirsra

Yûh'ennayê nixumdar dide

(Lûqa 7:18-35)

11 ¹ Çaxê Îsa t'emîyêd ku dane her donzdeh şagirtêd Xwe

xilaz kirin, ji wî cîyî çû nav bajarêd wan, ku hîn ke û dannasîn ke.

² Gava Yûh'enna kelêda bona şixulêd Mesîh bihîst, çend şagirtêd* xwe şandine cem Wî ³ û jê pirsîn: «Tu Ew î, Yê ku gerekê bihata, yan em hîvîya yekî din bin?» ⁴ Îsa caba wan da û got: «Her'in, çi ku hûn dibînin û dibihên Yûh'ennar'a bêjin. ⁵ Kor dibînin, seqet diger'in, k'otî paqij dibin, ker' dibihên, mirî r'adibin û feqîrar'a jî Mizgînî tê dayînê. ⁶ Û xwezî li wî, ku ji Min p'işk nabe».

⁷ Gava ewana çûn, Îsa bona Yûh'enna e'laletêr'a destpêkir got: «Hûn derk'etine ber'îyê çi bibînin? Qamîşekîf ku ji bayê dih'eje? ⁸ Yan hûn derk'etin çi bibînin? Merivekî k'incê nazikf li xwe kirî? Ne ewêd ku k'incê nazik li xwe dikin, ew malêd p'adşada ne? ⁹ Yan hûn derk'etin çi bibînin? P'êxemberekî? Belê ez wer'a dibêjim, ji p'êxemberekî jî mestir e. ¹⁰ Eva ew e, bona k'îjanî nivîsar e: «Va ye Ezê qasidê Xwe pêşîya Teva bişînim. Ewê r'îya Te pêşîya Teva hazir ke»*. ¹¹ Ez r'ast wer'a dibêjim, ji nava ewêd ku ji k'ulfeta dinê k'etine, t'u kes

* ^{11:2} Nav hinek destnivîsarada dewsa «çend şagirt» «du şagirt» heye.

* ^{11:10} Malaxî 3:1.

ji Yûh'ennayê nixumdar mestir nebûye. Lê P'adşatîya E'zmanada yê herî biç'ûk ji wî mestir e. ¹²Ji r'oje'd Yûh'ennayê nixumdar h'eta niha P'adşatîya E'zmanada bi zorbetîyê tê h'icûmkirinê û yêd zorbe dikin ku zeftî xwe kin*. ¹³Çimkî h'emû p'êxembera û Qanûnê h'eta Yûh'enna bona P'adşatîya E'zmanada şe'detî dan*. ¹⁴Û heger hûn dixwazin vê yekê qebûl kin, ew e Êlyasêf ku gerekê bihata*. ¹⁵Guhê kê heye bira bibihê.

¹⁶Niha Ez vî nisilî mîna çi bişibînim? Ew mîna wan zar'a ne, yêd ku bazarada r'ûniştî ne, gazî hevalêd xwe dikin ¹⁷û dibêjin: «Me bona we zur'nê xist, hûn ner'eqisîn û bona we beyt^f gotin, we şîn nekir». ¹⁸Yûh'enna hat, ne dixwar, ne vedixwar û digotin: «Cin wîda heye». ¹⁹Kur'ê Mêriv hat, dixwe û vedixwe, bona Wî dibêjin: «Va Ew yekî pey xwarin û vexwarinê k'etî ye, dostê xercgir û gunek'ara ye». Lê serwaxtîf bi e'melêd* xwe k'ifş dibe ku ew r'ast e».

Bajarêd nebawer

(Lûqa 10:13-15)

²⁰Hingê Îsa destpêkir li wan bajara hilat, k'îjanada gelek k'eremetêd Wî qewimîbûn, çimkî ew ji gunekirinê veneger'îyan. ²¹«Wey li te Xorazîn! Wey li te Beytsayda! Heger ew k'eremetêd ku nava weda bûn, Sûr û Saydêda bibûna, ewanayê zûva bi k'urx^f û k'ozîyêf t'obe^f bikiranana. ²²Lê Ez wer'a dibêjim, R'oja Axretê, h'alê Sûrê û Saydê wê ji h'alê we çêtir be. ²³Û tu Kefernahûm, te t'irê tê h'eta e'zman bilind bî? Lê tê h'eta dîyarêf mirîya her'î xwarê! Heger ew k'eremetêd ku nav teda qewimîn Sodomêda biqewimîyana, ewê h'eta r'oja îroyîn bima. ²⁴Lê Ez wer'a dibêjim, R'oja Axretê h'alê welatê Sodomê wê ji h'alê te çêtir be».

Werin cem min û hêsa bin

(Lûqa 10:21-22)

²⁵Hingê Îsa got: «Şikir navê Te be Bavo, Xudanê e'rd û e'zman,

* ^{11:12} Aha jî tê fe'mkirinê: «P'adşatîya E'zmanada bi qewatê pêşda diçe û yêd zorbe dest dixin».

* ^{11:13} Aha jî tê fe'mkirinê: «Çimkî h'emû p'êxembera û Qanûnê h'eta Yûh'enna p'êxembertî kirin».

* ^{11:14} Malaxî 4:5.

* ^{11:19} Nav hinek destnivîsarada dewsa «e'mel» «zar'» heye.

ku Te ev tişt ji zana û bîlana^f ve-
şartin û li ber zar'a vekirin. ²⁶ Belê
Bavo, çimkî aha li Te xweş hat.

²⁷ Her tişt ji Bavê Min Minr'a
hatîye dayînê. Kesek Kur' nas
nake pêştirî Bavê û kesek Bavê
nas nake pêştirî Kur' û k'ijana-
r'a ku Kur' bixwaze wanva Bavê
bide naskirinê.

²⁸ Werine cem Min h'emûyêd
westîyayî û bargiran û Ezê r'i-
h'etîyê bidime we. ²⁹ Nîrê Min
hildine ser xwe û ji Min hîn bin,
çimkî Ez şkestî me û dilmilahîm
im û hûnê xwer'a r'ih'etîyê bibî-
nin. ³⁰ Çimkî nîrê Min r'ih'et e
û barê Min sivik e».

Pirsa r'oja^f şemîyê

(Marqos 2:23-28; Lûqa 6:1-5)

12 ¹ Hingê Îsa r'ojeke şemîyê
nava zevîyar'a derbaz bû,
şagirtêd Wî bir'çî bûn û dest-
pêkirin simbilêd genim çinîn
û xwarin. ² Gava fêrisîya ev yek
dît, Wîr'a gotin: «Hela binihêr'e,
şagirtêd Te tiştê necayîzî r'oja^f
şemîyê dikin».

³ Îsa wanar'a got: «We ne-
xwendîye ku Dawid çî kir, gava
ew û yêd pêr'a bir'çî bûn? ⁴ Ne

ew k'ete Xana^f Xwedê û nanê^f
Xwedêr'a dayî xwar, ew nan
ne wîr'a cayîz bû bixwara, ne
jî ewêd t'evî wîr'a, lê t'enê k'a-
hînar'a?*

⁵ Yan jî we Qanûnêda
nexwendîye, ku k'ahîn r'ojêd
şemîyê p'aristgehêda şemîyê
dih'er'imînin û dîsa bê sûc in?
⁶ Lê Ez wer'a dibêjim, ku li vir
Yekî ji p'aristgehê mestir heye.
⁷ Heger we zanibûya me'na vê
xeberê çî ye ku tê gotinê: «Ez r'e'-
mê dixwazim, ne ku qurbanê*»,
hingê weyê yêd bê sûc gunek'ar
nekirana. ⁸ Çimkî Kur'ê Mêriv
Xudanê r'oja şemîyê ye».

Îsa r'oja şemîyê merivê ku destê wî k'îşyabû qenc dike

(Marqos 3:1-6; Lûqa 6:6-11)

⁹ Îsa ji wir r'abû çû, hate k'i-
nîştta wan. ¹⁰ Merivek li wir hebû,
ku destê wî k'îşyabû. Hineka
dixwest ku xeyba Îsa bikirana,
ji Wî pirsîn û gotinê: «Cayîz e
ku meriv r'oja şemîyê nexweşa
qenc bikin?»

¹¹ Ewî jî wanar'a got: «Ew ji we
k'î ye, ku pezeke wî hebe û r'oja
şemîyê bik'eve ç'e'lê, wê negire
û dernexe? ¹² Lê însan çiqas ji

* ^{12:4} Qanûna K'ahîntîyê 24:9; P'adşatî I, 21:1-6.

* ^{12:7} Hosêya 6:6.

pêz qîmettir e! Awa r'oja şemîyê qencîkirin cayîz e». ¹³ Hingê wî merivîr'a got: «Destê xwe dirêj ke». Ewî jî dirêj kir û mîna destê din qenc bû. ¹⁴ Lê fêrisî derk'etine derva bona Îsa li hev şêwirîn ku çawa Wî bidine kuştinê.

Xulamê Xwedêyî bijartîf

¹⁵ Û gava Îsa pê h'esîya, ji wê derê çû, gelek e'lalet jî pey Wî çû. Ewî h'emû jî qenc kirin ¹⁶ û t'emî da wan ku bona Wî nekine dengî. ¹⁷ Eva aha bû ku ew gotina bi zarê Îşaya p'êxember bê sêrî:
¹⁸ «Va ye xulamê Min, yê ku Min bijartîyef
 û h'izkirîyê Minî ku Min be-
 gem kirîye.
 Ezê R'uh'ê Xwe daynime ser
 Wî
 û Ewê mîletar'a heqîyê e'lam
 ke.
¹⁹ Ewê ne bik'eve h'ucetê, ne bike
 qar'e-qar'
 û ne jî yekê dengê Wî meyda-
 nada bibihê.
²⁰ Ew qamîşê p'erç'iqî hûr nake,
 p'ilta diç'irûse vênasîne,
 h'eta ku heqîyê bigihîne sêrî.
²¹ Û h'emû mîlet wê gumana xwe
 daynime ser navê Wî».*

Îsa û Belzebûl

(Marqos 3:20-30; Lûqa 11:14-23;
 12:10)

²² Hingê cinak'etîkî korî lal anîne cem Wî û Ewî ew qenc kir, usa ku ewî hin dît û hin jî xeber da. ²³ Û t'emamîya e'laletê zendegirtî ma û got: «Gelo Ev e kur'ê Dawid?»

²⁴ Lê gava fêrisîya bihîst gotin: «Eva bi h'ukumê serwêrê cina Belzebûl cina derdixe».

²⁵ Lê nêtêd dilê wan Îsava e'yan bûn û wanar'a got: «Her p'adşatîya ku nav wêda t'ifaq' t'unebe wê wêran be û her bajar yan mala ku li nava wêda t'ifaq' t'unebe ew namîne. ²⁶ Heger mî-rêcin xwexa xwe derdixe, ku usa ye nava p'adşatîya wîda bêt'ifaqî heye, îdî p'adşatîya wî wê çawa bimîne? ²⁷ Heger Ez bi h'ukumê Belzebûl cina derdixim, lê yêd ku pey we tîn bi çi derdixin? Wekî usa ye ewê bibine h'akimêd we. ²⁸ Lê heger Ez bi h'ukumê R'uh'ê Xwedê cina derdixim, îdî P'adşatîya Xwedê gihîştîye we. ²⁹ Yan çawa yek dikare bik'eve mala mêrxasekî û hebûka wî t'alan ke, heger pêşîyê wî mêrxasî girênedê?

* 12:18-21 Îşaya 42:1-4.

Gava girêda, hingê wê bikaribe mala wî t'alan ke.

³⁰ K'î ku ne t'evî Min e, miqabilî Min e û k'î ku t'evî Min t'op nake, bela dike. ³¹ Bona vê yekê Ez wer'a dibêjim, her gune û gotinêd xirab wê li meriva bêne baxşandinê, lê ewê ku gotineke xirab miqabilî R'uh' bêje, li wî nayê baxşandinê. ³² K'î tişteki miqabilî Kur'ê Mêriv bêje, wê bê baxşandinê, lê heger yek hindava R'uh'ê Pîrozda bêje, li wî nayê baxşandinê, ne vê dinê ne jî wê dinê.

Dar û berê wê

(*Lûqa 6:43-45*)

³³ Heger dar qenc e, berê wê jî qenc e, heger dar xirab e, berê wê jî xirab e, çimkî dar ji berê xwe tê naskirinê. ³⁴ Ç'êjikêd me'ra! Hûn çawa dikarin qenc xeber din, heger hûn xirab in? Çimkî dil çiva t'ijî ye zar jî ewê dibêje. ³⁵ Merivê qenc, ji xizna xweye qenc qenciyê derdixe, lê merivê xirab, ji xizna xweye xirab xirabiyê derdixe. ³⁶ Ez wer'a dibêjim, R'oja Axretê meriv bona her xebereke p'ûç' ku xeber didin wê cabdar bin. ³⁷ Çimkî hûnê bi xeberêd

xwe bêşûc bin û bi xeberêd xwe gunek'ar bin».

K'eremetekê

çawa nîşan dixwazin

(*Marqos 8:11-12; Lûqa 11:29-32*)

³⁸ Hingê hineka ji qanûnzana û fêrisîya Wîr'a gotin: «Dersdar! Em dixwazin ku nîşanekê ji Te bibînin». ³⁹ Ewî li wan vege'and û got: «Nisilê xirab û xaliffî nîşanekê dixwaze, lê jêr'a nîşaneke din nayê dayîne pêştirî nîşana Ênis' p'êxember. ⁴⁰ Çawa ku Ênis sê r'oj û sê şeva zikê h'ûtada ma*, Kur'ê Mêriv jî usa wê sê r'oj û sê şeva nava k'û-rayîya e'rdêda bimîne. ⁴¹ Merivêd Nînewayêf wê R'oja Axretê r'abin û vî nisilî neheq kin, çimkî ewana bi dannasîniya Ênis ji gunekirinê vege'îyan û va Yekî ji Ênis mestir li vir heye. ⁴² P'adşa Başûrêf* R'oja Axretê wê r'abe vî nisilî neheq ke, çimkî ewa ji serê dinê hat, ku serwaxtiya Silêman bibihê û va ye Yekî ji Silêman mestir li vir heye.

Paşda hatina r'uh'ê h'eram

(*Lûqa 11:24-26*)

⁴³ Çaxê r'uh'ê h'eram ji mêriv dertê, cîyê bê av digere ku r'ih'etiyê

* 12:40 Ênis 1:17.

* 12:42 P'adşati III, 10:1-13. Ew p'adşa ji Şeba E'rebistanê hate cem Silêman p'adşa.

bibîne. Lê gava nabîne, ⁴⁴ hingê ew dibêje: «Ez veger'ime wê mala xweye ku jê derk'etîme». Gava ew tê, dibîne wê mal vala, paqijkirî û hevdayî ye. ⁴⁵ Hingê diçe h'eft cinêd dine ji xwe xirabtir jî tîne, dik'evine wir dijîn. Û axirîya wî merivî ji pêşîyê xirabtir dibe. Usa jî wê bê serê vî nisilê xirab».

Dê û birayêd Îsa

(*Marqos 3:31-35; Lûqa 8:19-21*)

⁴⁶ Hê Ewî e'laletêr'a xeber dida, va dîya Wî û birayêd Wî li derva sekinîn, dixwestin t'evî Wî xeber dana. ⁴⁷ Yekî jêr'a got: «Va dîya Te û birayêd Te derva ne û dixwazin t'evî Te xeber din». ⁴⁸ Ewî jî li wî veger'and û gotê: «K'î ye dîya Min û k'î ne birayêd Min?» ⁴⁹ Hingê destê Xwe dirêjî şagirtêd Xwe kir û got: «Va ne dê û birayêd Min!» ⁵⁰ Çimkî k'î ku xwestina Bavê Minî e'zmana bîne sêrî, ew e birê Min, xûşka Min û dîya Min».

Mesela t'oximr'eşf

(*Marqos 4:1-9; Lûqa 8:4-8*)

13 ¹ Wê r'ojê Îsa ji malê derk'et, li devê golê r'ûnişt. ² Û haqas e'lalet hate cem Wî, ku Ew k'erba k'ete qeyikê r'ûnişt û t'emamîya e'laletê devê golê sekinî. ³ Ewî gelek tişt bi mesela ew

hîn kirin û got: «T'oximr'eşf r'abû çû ku t'oxim bir'eşîne. ⁴ Gava dir'eşand, hinek ji wan k'etine devê r'ê, teyrede hatin û ew xwarin. ⁵ Hinekêd din k'etine ser e'rdê kevirî, ku li wir xwelî kêmbû. Ew zû şîn bûn, çimkî telaşê xwelîyê ne k'ûr bû. ⁶ Lê çaxê te'v derk'et, ew ç'ilmisîn û çimkî r'awêd wan t'unebûn, h'îşk bûn. ⁷ Hinekêd din k'etine nava stirîya, stirî r'abûn û ew xeniqandin. ⁸ Lê hinekêd din jî k'etine nava e'rdê qenc û ber dan, yê sed, yê şêst û yê sî. ⁹ Guhê k'ê heye bira bibihê!»

Îsa çima bi mesela xeber dide

(*Marqos 4:10-12; Lûqa 8:9-10*)

¹⁰ Wê gavê şagirtêd Wî nêzik bûnê û gotinê: «Çima bi mesela Tu wanar'a xeber didî?» ¹¹ Ewî li wan veger'and û got: «Wer'a hatîye dayînê ku hûn sur'êd P'adşatîya E'zmana bizanibin, lê wanar'a nehatîye dayînê. ¹² Çimkî k'êr'a ku heye, wê hê lê zêde be û serda bir'ije û k'êr'a ku t'une, çi heye jî wê jê bê standinê. ¹³ Ez bona wê yekê bi mesela wanr'a xeber didim, ku ewana dinihêr'in û nabînin, dibihên, lê guhê xwe nadine ser û fe'm nakin. ¹⁴ Li ser wan p'ê-xembertîya Îşaya tê sêrî ku dibêje:

<Hûnê bibihên û guh bidinê,
 lê fe'm nekin,
 hûnê binihêr'in û dîna xwe
 bidinê, lê nebînin.
 15 Çimkî eva cime'ta serh'işk e,
 bi guha giran dibihên
 û ç'e'vêd xwe girtine,
 wekî bi ç'e'va nebînin,
 bi guha nebihên
 û bi h'işk fe'm nekin, veneger'in,
 ku Ez wan qenc kim>*.
 16 Lê xwezî li ç'e'vêd we, ku
 dibînin û guhêd we, ku dibihên.
 17 Ez r'ast wer'a dibêjim, gelek
 p'êxember û merivêd r'ast h'izre-
 ta dîtina van tişta bûn çî ku hûn
 dibînin, lê nedîtin û bibihîstana
 çî ku hûn dibihên, lê nebihîstin.

**Şirovekirina
mesela t'oximr'eş**

(Marqos 4:13-20; Lûqa 8:11-15)

18 Niha hûn şirovekirina mesela
 t'oximr'eş bibihên. 19 Her kesê ku
 xebera P'adşatîyê dibihê û fe'm
 nake, yê Xirab* tê t'oximê dilê
 wîda çandî dir'evîne. Eva ew in ku
 devê r'ê hatine çandinê. 20 Ewêd
 li e'rdê kevirî hatine çandinê ew
 in, ku çaxê xeberê dibihên, ew zû
 bi eşq û şa qebûl dikin. 21 Lê r'aw

ku nava wanda t'unene, dirêj t'aw
 nakin. Gava bona xeberê r'astî
 tengasiya^f yan zêrandinê tên, ew
 zû ji r'ê dik'evin. 22 Ewêd li nava
 stirîyada hatine çandinê ew in, ku
 xeberê dibihên û xemêd vê din-
 yayê û derewêd dewletîyê xeberê
 dixeniqînin, ew bê ber dimînin.
 23 Lê ewêd li nava e'rdê qencda
 hatine çandinê ew in, ku xeberê
 dibihên, fe'm dikin û ber didin,
 hinek sed, hinek şêst û hinek sî».

Mesela genim û zîwanê

24 Îsa meseleke din jî wanar'a
 pêşda anî û got: «P'adşatîya E'z-
 mana mîna vê yekê ye: Merivekî
 nav e'rdê xweda t'oximê qenc çand.
 25 Gava h'emû r'azayî bûn, dijminê
 wî hat û li nav genimda zîwan jî
 çand û çû. 26 Gava genim gihîşt
 berê xwe da, hingê zîwan jî pêr'a
 k'ifş bûn. 27 Xulamêd xweyê e'rdê
 nêzîkî wî bûn û gotinê: <Axayê
 me! Te nava e'rdê xweda t'oximê
 qenc neçand? Lê ev zîwan ji k'u
 hatin?> 28 Ewî li wan vege'and û
 got: <Dijminekî ev tişt kirîye>. Xu-
 lama jî gote wî: <Niha tu qayl î ku
 em her'in wan r'akin?> 29 Ewî got:
 <Na, nebe çaxê hûn zîwanê r'akin,

* 13:15 Îşaya 6:9-10.

* 13:19 Bi gotineke din: «Mîrêcin».

gênim jî pêr'a derxin. ³⁰ Bihêlin bira her du jî hevr'a bigihîjin h'eta r'oja nandirûnê. R'oja nandirûnê ezê p'alar'a bêjim, pêşîyê zîwanê biçinin, gur'z-gur'z girêdin bona şewatê, lê gênim bikine e'mbara min».

**Du meselêd li ser
P'adşatîya Xwedê:**

(*Marqos 4:30-32; Lûqa 13:18-21*)

³¹ Meseleke din jî wanar'a pêşda anî û got: «P'adşatîya E'zmana mîna vê yekê ye: Merivekî h'ebeke t'oximê xerdalê^f hilda, nav e'rdê xweda çand. ³² Ew ji h'emû t'oxima hûrtir e, lê gava digihîje, ji h'emû p'incar'a mestir dibe û dibe dar, usa ku teyredêd e'zmên tên hêlî-nêd xwe ser ç'iqlêd wê çêdikin».

³³ Îsa meseleke din jî wanar'a got: «P'adşatîya E'zmana mîna hevîrtir'şk^f e, ku k'ulfetekê hilda, nava sê kod* arda stira, h'eta ku h'emû hilat».

Îsa bi mesela xeber dide

(*Marqos 4:33-34*)

³⁴ Îsa ev h'emû tişt bi mesela e'laletêr'a gotin û bê mesele t'u tişt wanar'a nedigot. ³⁵ Ev yek aha

bû, ku ew gotina bi zarê p'êxember bê sêrî:

«Ezê bi mesela wanr'a xeber dim,
tiştêd ji wextê e'firandina dinyayêda veşartî gilî kim»*.

**Şirovekirina mesela
genim û zîwanê**

³⁶ Hingê Îsa e'lalet hişt, hate mal. Şagirtêd Wî hatine cem Wî û gotinê: «Mesela genim û zîwanê mer'a şiroveke». ³⁷ Ewî li wan vejer'and û got: «Ewê ku t'oximê qenc çand, Kur'ê Mêriv e. ³⁸ E'rd dinya ye, t'oximê qenc jî merivêd p'ara P'adşatîyê ne, lê zîwan merivêd p'ara yê Xirab in. ³⁹ Dijminê ku ew çand, mîrêcin e. Nandirûn axirîya dinyayê ye, p'ale jî milyak'et in. ⁴⁰ Û çawa ku zîwanê t'op dikin dişewitînin, axirîya vê dinyayê jî wê usa be. ⁴¹ Kur'ê Mêriv wê milyak'etêd Xwe bişîne û ewê ji P'adşatîya Wî h'emûyêd ku merîya ji r'ê derdixin û neheqîyê dikin bibijêrin ⁴² û bavêjine k'ûra agir. Li wir wê bibe girî û ç'irke-ç'irka dirana. ⁴³ Hingê merivêd r'ast wê P'adşatîya Bavê xweda mîna

* ^{13:33} Sê kodêd cihûya dikir qasî 25 kîlograma.

* ^{13:35} Zebûr 78:2.

te'vê şewq bidin. Guhê k'ê heye bira bibihê!

**Meselêd xizna veşartî
û dur'ê qîmet**

⁴⁴ P'adşatîya E'zmana mîna vê yekê ye: E'rdekîda xizneke veşartî hebû. Merivek wê dibîne, vedişêre, şabûna diçe h'emû hebûka xwe difiroşe û wî e'rdî dik'ir'e.

⁴⁵ Dîsa P'adşatîya E'zmana mîna vê yekê ye: Merivekî bazirganî dur'êd r'ind diger'e. ⁴⁶ Gava dur'ekî p'ir' qîmet dibîne, diçe h'emû hebûka xwe difiroşe û wî dur'î dik'ir'e.

Mesela t'or'a avîtî

⁴⁷ Dîsa P'adşatîya E'zmana mîna vê yekê ye: T'or'ek tê avîtinê nava be'rê û h'emû cûr'e me'sî dik'evinê. ⁴⁸ Gava t'or' t'ijî dibe, dik'işînine devê be'rê û r'ûdinîn me'sîyêd kêr dibijêrin dikine derdana^f, lê yêd bêkêr wêda davêjin. ⁴⁹ Axirîya dinyayê jî wê usa be. Milyak'etê derk'evin xiraba ji nav qenca bibijêrin ⁵⁰ û bavêjine k'ûra agir. Li wir wê bibe girî û ç'irke-ç'irka dirana».

R'astîyêd kevin û nû

⁵¹ Îsa ji wan pirsî: «We ev h'emû tişt fe'm kirin?» Wana jêr'a

got: «Belê». ⁵² Ewî jî wanar'a got: «Bona vê yekê her qanûnzaneke ku P'adşatîya E'zmana hîn bûye, mîna merivekî xweyîmilk' e, ku ji xizna xwe tiştêd kevin û nû derdixe».

**Bajarê Nisretê, li k'u Îsa
mezin bibû, Wî qebûl nake**

(Marqos 6:1-6; Lûqa 4:16-30)

⁵³ Gava Îsa ev mesele xilaz kirin, ji wir çû ⁵⁴ hate cî-misk'enê Xwe, k'inîšta wanda ew hîn dikirin. Ew jî zendegirtî diman û digotin: «Ev serwaxtî û qewata k'eremeta ji k'u gihîştîyê? ⁵⁵ Ne Ev kur'ê necar e? Ne navê dîya Wî Meryem e? Ne Aqûb^f, Ûsiv^f, Şimh'ûn û Cihûda^f birêd Wî ne? ⁵⁶ Ne h'emû xûşkêd Wî cem me ne? Ev h'emû tişt ji k'u gihîştine Wî?» ⁵⁷ Bi vî awayî ew ji Wî çûn, lê Îsa wanar'a got: «P'êxember t'u cîyî ne bêqedir e, pêştirî mala xwe û cî-misk'enê xweda». ⁵⁸ Ewî li wê derê gelek k'eremet nekirin, çimkî bawerîya wan t'unekû.

Kuştina Yûh'ennayê nixumdar

(Marqos 6:14-29; Lûqa 9:7-9)

14 ¹ Hingê Hêrodesê serwêrê Celîlê bona Îsa bihîst, ² xulamêd xwer'a got: «Eva Yûh'ennayê nixumdar e ji nav mirîya r'abûye. Lema jî pê wî k'eremet têne kirinê».

³Çimkî Hêrodes Yûh'enna gir-tibû girêdabû û avîtibû kelê, r'ûyê Hêrodiya jina Fîlîpoyê birê xwe-da. ⁴Çimkî Yûh'enna Hêrodesr'a çend cara gotibû: «Ne r'ast e ku tu Hêrodiyayê bistînî». ⁵Û Hêrodes jî dixwest ew bikuşt, lê ji cime'tê ditirsîya, çimkî cime'tê Yûh'enna çawa p'êxember qebûl dikir.

⁶Gava r'oja bûyîna Hêrodes hat, qîza Hêrodiyayê şayîyêda bona wan r'eqîsî û dilê Hêrodes gelekî xweş hat. ⁷Ewî sond xwar û gote qîzikê: «Tu çi bixwazî ezê bidime te». ⁸Qîzik jî ji diya xwe hatibû şîretkirinê û gotê: «K'a li vir, ser sinîyê serê Yûh'ennayê nixumdar bide min». ⁹P'adşa ber xwe k'et, lê çimkî li ber t'eglîfkiriya sond xwaribû, e'mir kir ku xwestina wê bê dayîne. ¹⁰Ewî şand kelêda serê Yûh'enna da lêxistinê ¹¹û serê wî li ser sinîyê anîn dane keç'ikê. Keç'ikê jî diya xwer'a bir. ¹²Hingê şagirtêd wî hatin cinyazê wî hildan û ew defin kirin. Paşê çûn Îsar'a gotin.

Îsa pênc h'ezara t'êr dike

(*Marqos 6:30-44; Lûqa 9:10-17; Yûh'enna 6:1-14*)

¹³Gava Îsa ev yek bihîst, ji wê derê bi qeyikê t'enê çû cîkî xewle. Lê gava e'laletê bihîst, ji bajara peya pey Wî çûn. ¹⁴Çaxê Îsa ji

qeyikê derk'et û e'laleteke giran dît, hingê gunê Wî li wan hat û nexweşêd wan qenc kirin.

¹⁵Berê êvarê şagirtêd Wî hatine cem û gotinê: «Ev der cîkî xikî-xwelî ye, îdî dereng e. Îzina e'laletê bide ku her'ine gunda xwer'a xurek bik'ir'in». ¹⁶Lê Îsa wanar'a got: «Ne h'ewce ye ku ew her'in. Hûn xurek bidine wan». ¹⁷Wana lê vege'and û gotinê: «Li vir pêştirî pênc nan û du me'sîya tişteki meyî mayîn t'une». ¹⁸Ewî wanar'a got: «Wan nan û me'sîya bînine cem Min». ¹⁹Îsa e'mir kir ku e'lalet li ser şînayîyê r'ûnên. Ewî her pênc nan û her du me'sî hildan, berê Xwe e'zmênda kir şikirî da û ew nan kerkirin. Paşê da şagirta, şagirta jî da e'laletê. ²⁰H'emûya jî xwar t'êr bûn û donzdeh sele jî t'ijî hûrikêd bermayî berev kirin. ²¹Ewêd ku xwarin, pêştirî jin û zar'a weke pênc h'ezar mêrî bûn.

Îsa p'îya li ser avêr'a diçe

(*Marqos 6:45-52; Yûh'enna 6:15-21*)

²²Pêr'a-pêr'a Îsa p'êyî ser şagirta kir, ku bik'evine qeyikê û pêşîya Wî derbazî wî berî golê bin, h'eta ku Xwexa e'laletê ver'êke. ²³Çaxê Ewî e'lalet ver'êkir, t'enê r'abû çû serê ç'îyê, ku dua bike. Gava r'o çû

ava, Ew li wira t'enê bû, ²⁴lê qeyik îdî ji devê golê dûr k'etibû û nava pêlada bû, çimkî ba miqabilî wê bû.

²⁵Qereberbangê Îsa ser golêr'a peya diçû nêzikî wan dibû. ²⁶Lê gava şagirta dît ku Ew ser golêr'a peya diçe, bizdîyan û gotine hev: «Ev xeyal' e!» Û wana ji tirsî kire qîr'în. ²⁷Lê Îsa wê demê deng da wan û got: «Ser xwe bin! Ez im! Netirsin!» ²⁸Petrûs lê vege'and û gotê: «Xudan, heger Tu yî, e'mir ke ku ez ser avêr'a bême cem Te». ²⁹Îsa gotê: «Were!» Petrûs ji qeyikê peya bû, ser avêr'a çû, ku her'e cem Îsa. ³⁰Lê çaxê ewî bayê qayîm dît tirsîya û îdî wê nuq bûya, kire qîr'în: «Xudan, min xilaz ke!» ³¹Wê demê Îsa destê Xwe dirêjî wî kir, ew girt û jêr'a got: «Kêmbawero! Çima tu dudilî bûyî?» ³²Çaxê k'etine qeyikê, ba sekinî. ³³Û ewêd qeyikêda serê xwe li ber Wî danîn û gotinê: «R'astî Tu Kur'ê Xwedê yî».

Îsa Cênîsartêda nexweşa qenc dike

(Marqos 6:53-56)

³⁴Gava ew derbazî wî berî golê bûn, li alîyê Cênîsartêva gihîştine bejêf. ³⁵Binelîyêd wir

Ew nas kirin, şandin t'emamîya dor-bera, h'emû nexweş anîne cem Wî. ³⁶Wana hîvî jê dikir ku t'enê r'îşîyêd k'incê Wî k'evin. Û h'emûyêd ku lê dik'etin ji nexweşîyêd xwe qenc dibûn.

R'aw-r'izimêd' kal-bava û xebera Xwedê

(Marqos 7:1-13)

15 ¹Hingê fêrisî û qanûnzandê Orşelîmê hatine cem Îsa û gotinê: ²«Çima şagirtêd Te pey r'aw-r'izimêd' kal û bava naçin? Destneşûştî nan dixwin».

³Ewî li wan vege'and û got: «Lê hûn çima bona r'aw-r'izimêd xwe pey t'emîyê Xwedê naçin? ⁴Çimkî Xwedê got: «Qedirê dê û bavê xwe bigire»* û «Ewê ku gilîkî qolayî dê û bavê xwer'a bêje gerekê bê kuştinê**». ⁵Lê hûn dibêjin: «Ewê ku dîya xwer'a yan bavê xwer'a bêje: Ew alîk'arîya ku gerekê ji min bigihîje te ew Xwedêr'a tê dayîne, ⁶îdî ji wî nak'ave ku ew qedirê dê û bavê xwe bigire». Bi vî awayî bona xatirê r'aw-r'izimêd xwe hûn xebera Xwedê dikine xwelî. ⁷Dur'ûno! Îşaya bona we r'ast p'êxembertî kirîye û gotîye:

* 15:4 Derk'etin 20:12; Qanûna Duca'î 5:16.

** 15:4 Derk'etin 21:17; Qanûna K'ahîntîyê 20:9.

- 8 <Eva cime'ta bi zarê xwe qedirê
Min digire,
lê dilê wan ji Min dûr e.
9 Badîhewa^f Min dih'ebînin,
t'emîyêd meriva çawa qanûnêd
Min cime'tê hîn dikin*».

**Tiştêd ku mêriv
dih'er'imînin**

(Marqos 7:14-23)

10 Hingê Îsa e'lalet gazî cem
Xwe kir û gote wan: «Bibihên
û fe'm bikin! 11 Ne ku tiştê diçe
dêv, ew meriva dih'er'imîne, lê
çi ku ji dêv dertê, ew meriva di-
h'er'imîne».

12 Hingê şagirtêd Wî hatin û
gotine Wî: «Tu zanî gava fêrisîya
ev xeber bihîst, dilê wan ma?»

13 Ewî li wan vege'and û got:
«Her dara ku Bavê Minî E'zmana
daneç'ikandîye, wê ji k'okêva bê
r'akirinê. 14 Ji wan vege'in! Ewe
kor in û r'êberê kora ne. Heger
kor r'êberîyê kora bike, her du-
yê jî bik'evine ç'e'lê». 15 Petrûs
lê vege'and û gotê: «Vê meselê
mer'a şiroveke».

16 Îsa got: «Hûn jî hela hê fe'm
nakin? 17 Çima hûn fe'm nakin,
çi ku diçe dêv, derbazî nav-dil
dibe û derdik'eve derva? 18 Lê

ew tiştêd ku ji dêv dertên, ew ji
dil dertên û hema ev in ku mê-
riv dih'er'imînin. 19 Çimkî ji dil^f
fikirêd xirab, kuştin, zinêk'arî,
qavî, dizî, derewî, buxdan dertên.
20 Ev in ku meriva dih'er'imînin,
lê destneşûştî nanxwarin meriva
nah'er'imîne».

Bawerîya k'ulfeta kenanî^f

(Marqos 7:24-30)

21 Îsa r'abû ji wê derê çû alîyê
Sûr û Saydê. 22 Û va k'ulfeteke
kenanî^f ji wan dera hat, kire gazî
û gote Wî: «Xudan, Kur'ê Da-
wid, min were r'e'mê. Qîza min
cina dik'eve, gelekî cefê dibîne».

23 Lê Ewî caba wê neda. Şagirtêd
Wî nêzîkî Wî bûn hîvî jê kirin û
gotin: «Tiştêkî bêje vê, bira dûrî
me k'eve, çimkî pey me k'etîye
dike qar'e-qar'». 24 Ewî cab da û

got: «Ez t'enê bona pezêd mala
Îsraêlêye undabûyî hatime şan-
dinê». 25 Lê ew k'ulfeta hat xwe
avîte nigê Wî û gotê: «Xudan, alî
min bike!» 26 Ewî li wê vege'and
û gotê: «Ev ne r'ast e, wekî nanê
ber zar'a hildin û bavêjine ber sa».

27 Ewê jî got: «Belê Xudan, ne se jî
wan hûrikêd ku ji sifra xweyê wan
dik'evine e'rdê dixwin?» 28 Wî çaxî

* 15:9 Îşaya 29:13.

Îsa lê vege'and û gotê: «E'vdê, bawerîya te mezin e. Bira anegorî xwestina te ter'a be». Hema ji wê demê qîza wê qenc bû.

Qenckirina geleka

²⁹ Îsa ji wir çû ber gola Celîlê, r'abû serê ç'îyê r'ûnişt. ³⁰ E'lale-teke giran hate cem Wî, ku t'evî xwe gelek seqet, kor, lal, şilûşe't û nexweşêd mayîn anîbûn û avîtine ber p'îyêd Îsa. Ewî jî ew qenc kirin. ³¹ Gava e'laletê dît ku lala xeber dan, şilûşe't qenc bûn, seqet ger'îyan û ç'e'vê kora vebûn, zendegirtî man û pesinê navê Xwedêyê Îsraêlê dan.

Îsa çar h'ezara t'êr dike

(Marqos 8:1-10)

³² Îsa gazî şagirtêd Xwe kir û got: «Gunê Min vê e'laletê tê. Eva sê r'oj e t'evî Min e û tişteki wanî xwarinê t'une. Ez naxwazim wan bir'çî ver'êkim ku r'êva dilê wan xweva her'e». ³³ Şagirtêd Wî jêr'a gotin: «Li vê ber'îyê emê ji k'u haqas nan bînin, wekî evê e'laleta giran t'êr kin?» ³⁴ Îsa wanar'a got: «Çend nanê we hene?» Wana got: «H'eft nan û çend me'sîyêd hûr».

³⁵ Îsa e'mir kir ku e'lalet ser e'rdê r'ûnê. ³⁶ Ewî her h'eft nan û ew me'sî hildan şikirî da û kerkirin. Paşê dane şagirta, şagirta jî dane e'laletê. ³⁷ H'emûya jî t'êr xwar û h'eft zembîl jî t'îjî hûrikêd bermayî berev kirin. ³⁸ Ewêd ku xwarin, pêştirî jin û zar'a, weke çar h'ezar mêrî bûn. ³⁹ Paşê Ewî e'lalet ver'êkir, k'ete qeyikekê û hate sînorê Megedanê.

K'eremetekê çawa nîşan ji e'zmên dixwazin

(Marqos 8:11-13; Lûqa 12:54-56)

16 ¹ Fêrisî û sadûqî hatine cem Wî ku Wî bicêr'ibînin û jê xwestin ku ji e'zmana nîşanekê nîşanî wana ke. ² Ewî li wan vege'and û got: «Gava dibe êvar, hûn dibêjin: «Hewa wê xweş be, çimkî e'zman sor bûye». ³ Lê serê sibehê dibêjin: «Îro hewa wê xweş nîbe, çimkî e'zman xumam û sor e». Hûn r'ûyê e'zmên e'nene dikin ku hewayê çawa be, lê nîşanêd zeman e'nene nakin*. ⁴ Nisilê xirab û xalîfî nîşanekê dixwaze, lê jêr'a nîşaneke din nayê dayîne, pêştirî nîşana Ûnis p'êxember». Û Ewî ew hiştin û çû.

* ¹⁶³ Nav hinek destnivîsarada ji r'êza 2-a h'eta ya 3-a t'uneye.

**Hevîrtir'şkê fêrisî
û sadûqîya**

(Marqos 8:14-21)

⁵ Gava şagirtêd wî derbazî wî alî bûn, bîr kirin xwer'a nan hildana. ⁶ Îsa wanar'a got: «Miqatî xwe bin, h'evza xwe ji hevîrtir'şkê fêrisî û sadûqîya bikin». ⁷ Lê ewana nav hevda xeber didan û digotin: «Nanê me t'une, lema aha dibêje». ⁸ Lê ev yek Îsava e'yan bû û got: «Kêmbawerno! Hûn çima nav hevda xeber didin, ku nanê we t'une? ⁹ Hûn hê fe'm nakin? Nayê bîra we, çawa pênc nana t'êra pênc h'ezar meriva kir û we çend sele bermayî hildan? ¹⁰ Û h'eft nana jî t'êra çar h'ezar meriva kir û we çend zembîl bermayî hildan? ¹¹ Hûn çawa fe'm nakin, wekî Min bona nan wer'a negot? Lê bona wê yekê, ku hûn h'evza xwe ji hevîrtir'şkê fêrisî û sadûqîya bikin».

¹² Şagirta hingê fe'm kir, wekî Ewî bona hevîrtir'şkê nan wanr'a negot, ku h'evza xwe bikin, lê ji hînkirina fêrisî û sadûqîya.

**Petrûs şe'detfîyê
li ser Îsa dide**

(Marqos 8:27-30; Lûqa 9:18-21)

¹³ Îsa çû alîyê Qeyserîya Fîlî-poyê û ji şagirtêd Xwe pirsî: «Bi t'exmîna meriva Kur'ê Mêriv k'î ye?» ¹⁴ Wana got: «Hinek dibêjin <Yûh'ennayê nixumdar e>, hinekêd din dibêjin <Êlyas e>, lê hinekêd mayîn jî dibêjin <Yêremîya ye, yan jî yek ji p'êxembera ye>».

¹⁵ Ewî ji wan pirsî: «Lê hûn çî dibêjin? Bi t'exmîna we Ez k'î me?» ¹⁶ Şimh'ûn-Petrûs lê vege-r'and û gotê: «Tu Mesîh î, Kur'ê Xwedêyê sax». ¹⁷ Îsa lê vege-r'and û gotê: «Xwezî li te, Şimh'ûnê kur'ê Yûh'enna*, çimkî xûn û goşt ev yek e'yanî te nekirin, lê Bavê Minî e'zmana. ¹⁸ Ez ter'a dibêjim, ku tu Petrûs* î, awa gotî qeyak î û li ser vî qeyayî Ezê civîna^f Xwe çêkim û qewata mirinê wê pê nikaibe. ¹⁹ Û Ezê k'iltêd P'adşatîya E'zmana bidime destê te û çî ku tu li ser e'rdê girêdî, e'zmanada jî wê girêdayî be û çî ku tu li ser e'rdê vekî, e'zmanada jî wê vekirî be».

* ^{16:17} Bi yûnanî xeber bi xeber «kur'ê Yona» nivîsar e. Bi zimanê aramî «Yona» kurtkirina navê «Yûh'enna» û «Ûnis» e.

* ^{16:18} «Petrûs» bi zimanê yûnanî tê fe'mkirinê: «Qeya» yan «kevir».

²⁰ Hingê Îsa t'emî şagirtêd Xwe kir, wekî kesîr'a nebêjin, ku Ew Mesîh e.

**Îsa derheqa cefa
û mirina Xweda dibêje**

(Marqos 8:31–9:1; Lûqa 9:22–27)

²¹ Pey wê yekêr'a Îsa destpêkir şagirtêd Xwer'a e'yan kir ku gerekê Ew her'e Orşelîmê, ji alîyê r'ûspîya^f, serekêd k'ahîna û qanûnzanada gelek cefa bik'işîne û bê kuştinê, lê r'oja sisîya ji mirinê r'abe.

²² Lê Petrûs Ew da alîkî, lê hilat û gotê: «Dûrî hindava Te, Xudan! Ew tişt t'u car li Te neqewime!»
²³ Îsa ser Petrûsda vege'îya û gotê: «Ji ber ç'e'vê Min betavebe, Cino! Tu bona Min p'işkbûn î, çimkî ew nêt-fikira te ne ji Xwedê ye, lê ji merivayê ye».

²⁴ Hingê Îsa şagirtêd Xwer'a got: «Heger yek dixwaze li pey Min bê, bira xwe înk'ar ke, xaçê xwe hilde û li pey Min bê. ²⁵ Çimkî k'î ku dixwaze e'mirê xwe xilaz ke, ewê unda ke û k'î ku e'mirê xwe bona Min unda ke, ewê bibîne. ²⁶ Çi feyde heger meriv t'emamîya dinyayê qazinc ke, lê e'mirê xwe unda ke? Yan jî meriv çi dikare

ber e'mirê xweva bide? ²⁷ Çimkî Kur'ê Mêriv wê bi r'ûmeta Bavê Xwe t'evî milyak'etêd Xwe bê. Hingê wê anegorî e'melêd her kesî bide wan*. ²⁸ Ez r'ast wer'a dibêjim, hinekêd li vir sekinî hene wê mirinê nebînin, h'eta ku Kur'ê Mêriv bi P'adşatîya Xweva tê nebînin».

**Şagirt Îsa nava nûr
û r'ûmetêda dibînin**

(Marqos 9:2–13; Lûqa 9:28–36)

17 ¹ Pey şeş r'ojar'a Îsa t'evî Xwe Petrûs, Aqûb û birê wî Yûh'enna hildan û r'akirine ç'îyakî bilind, li wir ew t'enê bûn. ² Hingê r'engê Wî li ber ç'e'vê wan hate guhastinê. R'ûyê Wî mîna te'vê biriqî û k'incêd Wî jî mîna nûrê çîl-qerqaş bûn. ³ Nişkêva Mûsa û Êlyas wanva xuya bûn û t'evî Wî xeber dan. ⁴ Hingê Petrûs Îsar'a got: «Xudan! Çawa r'ind e ku em vir in! Heger Tu bixwazî, ezê sê h'olika li vê derê çêkim, yekê Ter'a, yekê Mûsar'a, yekê jî Êlyasr'a».

⁵ Ewî hê xeber dida, nişkêva e'wrekî r'onayî hat û ser wan kire sî, dengek ji e'wr hat û got: «Ev e Kur'ê Minî delal, ku Ez jê r'azî

* 16:27 Zebûr 62:12.

me. Guhdariya Wî bikin!»⁶ Gava şagirta ew deng bihîst, dever'ûya çûn û r'isasê ew girtin. ⁷ Lê Îsa nêzîkî wan bû, dest da wan û got: «R'abin, netirsîn». ⁸ Wana jî serê xwe bilind kir û pêştirî Îsa kesek nedîtin.

⁹ Çaxê ji ç'iyê dihatine xwarê, Îsa t'emî da wan û got: «Ew dîtina ku we dît kesîr'a nebêjin, h'eta ku Kur'ê Mêriv ji nav mirîya r'anebe». ¹⁰ Şagirtêd Wî jê pirsîn: «Lê çima qanûnzana dibêjin pêşiyê gerekê Êlyas bê?»* ¹¹ Îsa li wan veşer'and û got: «R'ast e, pêşiyê Êlyasê bê û her tiştî wê dîsa bine cî. ¹² Lê Ez wer'a dibêjim, ku Êlyas hatîye jî, lê ew nas nekirin û çawa ku xwestin, usa serê wî kirin. Wê usa jî serê Kur'ê Mêriv bikin».

¹³ Hingê şagirta fe'm kir, ku bona Yûh'ennayê nixumdar wanar'a got.

**Îsa kur'ikekî cinak'etî
qenc dike**

(Marqos 9:14-29;

Lûqa 9:37-43a)

¹⁴ Çaxê hatine cem e'laletê, merivek nêzîkî Îsa bû, ber çok

da û gotê: ¹⁵ «Xudan, li kur'ê min were r'e'mê! Ew hîvê'f dik'êve û gelekî cefa dibîne. Carna dik'êve nava agir û carna jî nava avê. ¹⁶ Min ew anî cem şagirtêd Te, lê wana nikaribû ew qenc kirra». ¹⁷ Îsa got: «Nisilê nebawer û xalifî! H'eta k'engê Ezê t'evî we bim? H'eta k'engê Ezê we sebir kim? Ewî bînine vir cem Min». ¹⁸ Îsa lê hilat, cin jê derk'et, kur'ik pêr'a-pêr'a qenc bû.

¹⁹ Hingê şagirt t'enê hatine cem Îsa û jê pirsîn: «Me çima nikaribû ew cin derxista?» ²⁰ Îsa gote wan: «Bona kêmbawerîya we. Ez r'ast wer'a dibêjim, heger bawerîya we weke h'ebeke t'oximê xerdalê hebe, hûnê vî ç'iyayîr'a bêjin: <Ji vir derbazî wî alî be!> û wê derbaz be. Û bona we tişteki nebûyîne wê t'unebe. ²¹ Lê ev cisinê ha pê tişteki din dernayê, pêştirî bi dua û bi r'ojîya»*.

**Îsa dîsa derheqa
mirina xweda dibêje**

(Marqos 9:30-32;

Lûqa 9:43b-45)

²² Gava şagirt Celîlêda civîyan, Îsa wanar'a got: «Kur'ê Mêriv wê

* ^{17:10} Malaxî 4:5.

* ^{17:21} Nav destnivîsarêd here qencda r'êza 21-ê t'une.

bik'êve destê meriva, ²³ ewê Wî bikujin, lê r'oja sisîya wê r'abe». Û ewana gelekî ber xwe k'etin.

Xercdayîna p'aristgehê

²⁴Çaxê ew hatine Kefernahûmê, xercgirêd duzîvê bona p'aristgehê* hatine cem Petrûs û gotinê: «Dersdarê we xercê duzîvê nade?» ²⁵Ewî got: «Belê». Çaxê Petrûs hate malê, pêşîyê Îsa ji wî pirsî: «Şimh'ûn! Tu çawa t'exmîn dikî? P'adşêd dinyayê xerc yan bac ji k'ê distînin, ji bajarvanêd xwe, yan ji xerîba?» ²⁶Petrûs gotê: «Ji xerîba». Îsa gote wî: «Ku usa ye bajarvan aza ne. ²⁷Lê wekî em van p'işk'f nekin, her'e golê şewkê bavêjê û me'sîyê pêşin ku derdik'êve, bigire devê wî veke û tê nalekî çarzîvê bibînî. Ewî hilde, dewsa Min û xwe bide wan».

K'î ye yê herî mezin?

(*Marqos 9:33-37; Lûqa 9:46-48*)

18 ¹Wî çaxî şagirt hatine cem Îsa û gotinê: «Li nav P'adşatîya E'zmanada k'î ye yê herî mezin?» ²Îsa zar'okek gazî cem Xwe kir, ew nav wanda da sekinandinê ³û got: «Ez r'ast we-

r'a dibêjim, heger hûn veneger'in û nebine mîna zar'oka, hûn t'u car nak'evine P'adşatîya E'zmanada. ⁴Awa k'î ku mîna vê zar'okê xwe biç'ûk ke, ew e yê herî mezin P'adşatîya E'zmanada. ⁵Û k'î ku zar'okeke aha bi navê Min qebûl ke, ew Min qebûl dike.

Jir'êderxistin

(*Marqos 9:42-48; Lûqa 17:1-2*)

⁶Lê k'î ku ji van biç'ûka yekî, yê ku bawerîya xwe Min tîne ji r'ê derxe, wîr'a hê qenc e, wekî beraşek stûyê wîva bê girêdanê û binê be'rêda bixeniqe. ⁷Wey li dinyayê, bona ewêd ku meriva ji r'ê derdixin. Nabe ku ew tişt nebin, lê wey li wî ku meriv bi wî ji r'ê dik'evin.

⁸Heger destê te yan nigê te, te ji r'ê derxe, wî jêke û ji xwe bavêje. Bona te hê qenc e ku tu qop yan seqet bik'evî jîyînê, ne ku du dest yan du nigêd te hebin û bêyî avîtinê nava agirê h'eta-h'etayê. ⁹Û heger ç'e'vê te, te ji r'ê derdixe, wî derxe û bavêje. Bona te hê qenc e ku tu bi ç'e'vekî bik'evî jîyînê, ne ku bi du ç'e'va bêyî avîtinê nava agirê dojê.

* ^{17:24} Li gora Qanûna Mûsa nalekî «duzîvê» çawa xerc bona p'aristgehê didan (Derk'etin 30:13).

Mesela peza undabûyî

(*Lûqa 15:3-7*)

¹⁰ Haş ji xwe hebin ku hûn ji van biç'ûka yekî bêhurmet nekin, çimkî Ez wer'a dibêjim, ku milyak'etêd wan li e'zmana t'imê r'ûyê Bavê Minî e'zmana dibînin. ¹¹ Kur'ê Mêriv hat ku yê undabûyî biger'e û xilaz ke*. ¹² Hûn çawa t'exmîn dikin? Heger sed pezêd merivekî hebin û yek ji wan unda be, ewê nod neha nehêle ç'îya-banîya û neçe ku ya undabûyî biger'e? ¹³ Lê gava bibîne, ez r'ast wer'a dibêjim, ewê bona wê hê gelekî şa be, ne ku bona nod nehêd dine ku unda nebûne. ¹⁴ Usa jî Bavê weyî* e'zmana naxwaze ku ji van biç'ûka yek unda be.

Birê ku gune dike

(*Lûqa 17:3*)

¹⁵ Heger birê te neheqîyê li te* bike, gava tu û ew t'enê ne, wî şîret ke. Heger ewî guhdarîya te kir, îdî te birê xwe qazinc kir. ¹⁶ Lê heger guhdarîya te nekir, yekî yan

duduyêd din jî t'evî xwe hilde, wekî: «Bi devê du yan sê şe'da her tişt îzbat be»*. ¹⁷ Lê heger ewî guhdarîya wan jî nekir, civînêr'a fêje. Û heger guhdarîya civînê jî nekir, bira ew bona te bibe mîna p'ûtp'arist û xercgira.

¹⁸ Ez r'ast wer'a dibêjim, çî ku hûn ser e'rdê girêdin, li e'zmên jî wê girêdayî be û çî ku hûn li ser e'rdê vekin, li e'zmên jî wê vekirî be.

¹⁹ Dîsa Ez r'ast wer'a dibêjim, heger dudu ji we li ser e'rdê bi t'ifaq bona tişteki dua bikin û bixwazin, Bavê Minî e'zmana wê bide we. ²⁰ Çimkî k'îderê du yan sê meriv bi navê Min bicivin, Ez li wir nava wanda me».

**Mesela bona baxşandin
û nebaxşandinê**

²¹ Hingê Petrûs nêzîkî Wî bû û gotê: «Xudan. Gava birê min neheqîyê li min bike, gerekê ez çend cara bibaxşînimê, h'eta h'eft cara?» ²² Îsa gote wî: «Ez nabêjime te h'eta h'eft cara, lê h'eta h'eftê cara h'eft*». ²³ Çimkî

* 18:11 Nav destnivîsarêd here qencda r'êza 11-a t'une.

* 18:14 Nav hinek destnivîsarada dewsa «we» «Min» heye.

* 18:15 Nav hinek destnivîsarada «li te» t'une.

* 18:16 Qanûna Ducarî 19:15.

* 18:22 Aha jî tê fe'mkirinê: «H'eftê û h'eft».

P'adşatîya E'zmana mîna vê yekê ye: P'adşakî xwest t'evî xulamêd xwe heq-h'esabê xwe r'ast ke. ²⁴ Gava dest bi h'esaba kir, yek anîne cem wî, ku dehe h'ezar telantî* deyndarê wî bû. ²⁵ Lê çimkî nikaribû deynê xwe bida, xweyê wî e'mir kir, ku ew, jina wî, zar'êd wî û h'emû hebûka wî bêne firotanê, ku deynê wî bê dayînê. ²⁶ Hingê xulam dever'ûya çû nigê wî, lava jê kir û got: «Li min sebir ke. Ezê h'emû jî li te vege'înim». ²⁷ Gunê xweyê wî li wî hat, ew ber'da û deynê wî jî baxşandê.

²⁸ Lê çaxê ew xulam derk'et, r'astî xulam-hevalekî xwe hat ku sed zîvî^f* deyndarê wî bû, dest kire xeneqê û gotê: «Tu çiqasî deyndarê min î bide!» ²⁹ Hingê hevalê xulam xwe avîte nigê wî, jê lava kir û gotê: «Li min sebir ke. Ezê li te vege'înim». ³⁰ Lê ewî guh neda wî, çû ew avîte kelê, h'eta ku ew deynê xwe bide. ³¹ Çaxê xulam-hevalêd wîye din ev yek dîtî, gelekî ber xwe k'etin û çûn xweyê xwer'a tiştêd ku qewimîbû

gîlî kirin. ³² Hingê axayê wî gazî wî kir û gotê: «Xulamê xirab! Min h'emû deynê te baxşande te, bona wê yekê ku te lava ji min kir. ³³ Lê ji te nedik'et ku tu jî li xulam-hevalê xwe bihatayî r'e'mê çawa ku ez te hatime r'e'mê?» ³⁴ Û axayê wî hêrs k'et, ew da destê zulmdarêd kelê, h'eta ku h'emû deynê xwe vege'îne. ³⁵ Usa jî Bavê Minî E'zmana wê li serê we her yekî bike, heger hûn bi dil nebaxşînine birê xwe».

Pirsa jinber'danê

(Marqos 10:1-12)

19 ¹ Çaxê ku Îsa ew xeber ser hevda anîn, ji Celîlê derk'et hate sînorê Cihûstanê, wî alî ç'emê Ûrdunê. ² Gelek e'lalet li pey Wî çûn û Ewî li wê derê ew qenc kirin. ³ Ji fêrisîya hinek nêzîkî Wî bûn û bona cêr'ibandîne jê pirsîn: «Gelo li gora Qanûnê r'ast e, ku bona her me'nîkê mêr jina xwe ber'de?» ⁴ Ewî caba wan da û got: «We ne xwendîye, serê sêrîda E'firandar ew «qisimê mêr û jinêda xuliqandin?»* ⁵ û got:

* 18:24 Qîmetê telantekî heqê p'alekî panzdeh sala zêdetir bû.

* 18:28 Qîmetê zîvekî weke r'ojxebateke p'ala bû.

* 19:4 Destpêbûn 1:27; 5:1-2.

* 19:5 Destpêbûn 2:24.

«Bona vê yekê mêt wê dê û bavê xwe bihêle, xwe li jinê bigire û her du wê bibine bedenek»*. ⁶Awa îdî ew ne dudu ne, lê bedenek in. Bona vê yekê ewêd ku Xwedê kirine yek, bira meriv ji hevdu neqetîne».

⁷Wana jêr'a got: «Lê çima Mûsa t'emî kir, ku mêt k'axaza jinber'-danê bide jinê û wê ber'de?»* ⁸Ewî li wan veqer'and û got: «Mûsa ji dest serh'işkîya we îzin da we ku hûn jinêd xwe ber'din. Lê serîda ne usa bû. ⁹Ez wer'a dibêjim, k'î ku bê sebebîya qavîyê jina xwe ber'de û yeke dîn bistîne, ew zî-nêk'arîyê dike*».

¹⁰Şagirtêd Wî jêr'a gotin: «Heger nav jin û mêrda tiştêkî aha heye, hê qenc e wekî qet nezewicin». ¹¹Îsa wanr'a got: «Her kesîr'a ev yek dest nade, lê t'enê wanr'a k'îjanar'a hatiye dayînê. ¹²Çimkî nemêr' hene, ku ji zikmakîyêda usa bûne û nemêr jî hene, ku ji destê meriva bûne nemêr û nemêr jî hene, ku bona P'adşatîya E'zmana wana xwe nemêr kirin. K'êr'a ev yek dest dide, bira usa jî bike».

Îsa dua zar'oka dike

(Marqos 10:13-16;

Lûqa 18:15-17)

¹³Hingê zar'ok anîne cem Îsa, ku destêd Xwe dayne ser wan û dua li wan bike. Lê şagirtêd Wî li yêd danîn hilatin. ¹⁴Îsa got: «Bira ew zar'ok bêne cem Min, pêşîya wan negirin, çimkî P'adşatîya E'zmana p'ara yêd usa ye». ¹⁵Û Îsa destêd Xwe danîne ser wan û ji wir çû.

Xortekî dewletî li jîyîna h'eta-h'etayê diger'e

(Marqos 10:17-31;

Lûqa 18:18-30)

¹⁶Hingê yek nêzîkî Wî bû û gotê: «Dersdar! Ez çi qencîyê bikim, wekî jîyîna h'eta-h'etayê war bim?» ¹⁷Ewî jêr'a got: «Tu çima bona qencîyê ji Min dipirsî?» T'enê Yekî qenc heye. Lê heger tu dixwazî, bik'evî jîyîna h'eta-h'etayê, t'emîyêd Xwedê xwey ke». ¹⁸Ewî ji Îsa pirsî: «K'îjan in?» Îsa gotê: «Nekuje, zî-nêk'arîyê neke, nedize, şe'detîya derew nede,

* ^{19:7} Qanûna Ducarî 24:1-4.

* ^{19:9} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Û k'î ku ya ber'dayî bistîne zî-nêk'arîyê dike».

* ^{19:17} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Tu çima Minr'a qenc dibêjî?»

¹⁹ qedirê dê û bavê xwe bigire* û hevalê xwe weke xwe h'iz bike**».

²⁰ Xort jêr'a got: «Min ev h'emû xweyî kirine. Îdî çi kêmasîya min heye?» ²¹ Îsa gotê: «Heger tu dixwazî k'amil bî, her'e hebûka xwe bifiroşe bide feqîra, hingê xizna te wê li e'zmana hebe. Û pey min were». ²² Gava xort ev xeber bihîstin, ber xwe k'et û çû, çimkî gelek hebûka wî hebû.

²³ Hingê Îsa gote şagirtêd Xwe: «Ez r'ast wer'a dibêjim, dewletiyar'a ze'met e ku bik'evine P'adşatîya^f E'zmana. ²⁴ Ez dîsa wer'a dibêjim, deve wê qula derzîyêr'a hê r'ih'et derbaz be, ne ku dewletî bik'eve P'adşatîya^f Xwedê». ²⁵ Gava şagirta ev yek bihîst, gelekî e'cêbmayî man û gotin: «Îdî k'î dikare xilaz be?» ²⁶ Îsa li wan nihêr'î û got: «Ew tişt ji destê mêriv nayê, lê Xwedê her tiştî dikare bike».

²⁷ Wê gavê Petrûs lê vege'and û gotê: «Awa me h'emû tişt hiştîye û pey te hatine, lê axirîya me wê

çawa be?» ²⁸ Îsa gote wan: «Ez r'ast wer'a dibêjim, gava Kur'ê Mêriv Dinya Nûda li ser t'extê Xweyî r'ûmet r'ûnê, hûnêd ku li pey Min tên, ser donzdeh k'ursîya r'ûnên û dîwana donzdeh qebîlêd^f Îsraêlê bikin. ²⁹ Û h'emûyêd ku mala xwe, yan birêd xwe, yan xûşkêd xwe, yan bavê xwe, yan dîya xwe, yan jina xwe*, yan zar'êd xwe, yan e'rdêd xwe bona navê Min hiştine, ewê sed qat bistîne û wê jîyîna h'eta-h'etayê jî war be. ³⁰ Lê gelekêd pêş wê bibine paş û yêd paş wê bibine pêş».

P'alêd r'ezêd^f tirîya û heqê wan

20 ¹ «P'adşatîya E'zmana mîna vê yekê ye: Merivekî xweyî milk' sibehê zû r'abû, wekî bona r'ezê^f tirîyêd xwe p'ala bigire. ² Ewî p'alar'a r'ojê zîvek qirar kir û ew şandine nava r'ezê xwe. ³ Nêzîkî sih'eta neha* derk'et, hinekêd dine ku bazarêda betal

* ^{19:19} Derk'etin 20:12-16; Qanûna Ducarî 5:16-20.

** ^{19:19} Qanûna K'ahîntîyê 19:18.

* ^{19:29} Nav gelek destnivîsarêd here qencda «yan jina xwe» t'une.

* ^{20:3} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Sih'eta sisîya». Lê wî çaxî li gora e'detê cihûya sih'eta sisîya bi sih'eta îroyîn sih'eta nehaye sibehê zû ye. Bona cihûya, hingê sih'et derk'etina r'ojêva destpêdîbû. Usa jî ev şirovekirin bona r'êza 4-a h'eta 9-a ye.

sekinîbûn dîtin ⁴û gote wan: «Hûn jî her'ine nava r'ezê min û çi heqê we ye, ezê bidime we». Ew jî çûn. ⁵Dîsa sih'eta donzdeha û sih'eta sisîya derk'et û usa kir. ⁶Û nêzîkî sih'eta pêncâ derk'et, hinekêd din jî ku betal sekinîbûn dîtin û gote wan: «Çima t'emamîya r'oje hûn li vir betal sekinîne?» ⁷Wana jêr'a got: «Kesekî em p'ale negirtin». Ewî wanar'a got: «Hûn jî her'ine nava r'ezê min».

⁸Gava r'o çû ava, xweyê r'ez wek'îlê mala xwer'a got: «Gazî p'ala ke, heqê wan bidê, ji yêd paşin destpêbike h'eta yêd pêşin». ⁹Ew p'alêd ku sih'eta pêncâ girtîbûn, hatin û her yekî zîvek stand. ¹⁰Gava yêd pêşin jî hatin, wana t'irê ewê zêde bistînin. Lê wana jî her yekî zîvek stand. ¹¹Gava heqê xwe standin, hindava xweyê r'ezda bîna xwe teng kirin û gotin: ¹²«Me t'emamîya giranîya r'oje û germa wê k'işand, lê evêd paşwextîyê ku hatin sih'etekê jî nexebitîn, te ew himberî me kirin». ¹³Malxê ji wan yekîr'a got: «Heval! Ez neheqîyê li te nakim. Tu minr'a zîvekî qayl nebûyî?» ¹⁴Heqê xwe bistîne û her'ê. Ez

dixwazim çawa ku min da te, usa jî bidime evê paşin. ¹⁵Yan îzina min li ser malê min t'une, çi ku ez bixwazim wê jî bikim? Yan tu h'evsûdîyê dikî, ku ez mer'd im?»

¹⁶Bi vî awayî yêd paş wê bibine pêş û yêd pêş wê bibine paş*».

Îsa cara sisîya derheqa mirina xweda dibêje

(*Marqos 10:32-34*;

Lûqa 18:31-34)

¹⁷Çaxê Îsa hildik'işîya Orşelîmê, t'enê her donzdeh şagirtêd Xwe t'evî Xwe birin û r'êda gote wan: ¹⁸«Bibihên! Em hevraz diçine Orşelîmê. Kur'ê Mêriv wê bik'eve destê serekêd k'ahîna û qanûnzana. Ewê jêr'a kuştinê derxin ¹⁹û Wî bidine destê necihûya, wekî qerfê xwe li Wî bikin, bidin ber qamçîya û xaç^f kin. Lê r'oja sisîya Ewê ji mirinê r'abe».

Xwestina dîya kur'êd Zebedî

(*Marqos 10:35-45*)

²⁰Hingê dîya kur'êd Zebedî t'evî her du kur'êd xwe hate cem Îsa, xwe avîte nigê Wî tiştek jê dixwest. ²¹Îsa jê pirsî: «Tu çi dixwazî?» Ewê gote Wî: «Bêje, ku ev her

* ^{20:16} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Çimkî gazîkirî gelek in, lê bi-jartî hindik in».

du kur'êd min li nav P'adşatîya Teda, yek li milê Teyî r'astê, yê din jî li milê Teyî ç'epê r'ûnê». ²² Lê Îsa li wan veşer'and û got: «Hûn nizanin çî dixwazin. Gelo hûn dikarin ji wê k'asê vexwin, ya ku Ezê vexwim?» Wana gote Wî: «Belê, em dikarin». ²³ Ewî wanar'a got: «R'ast e hûnê wê k'asa Min vexwin, lê îzina li milê Minî ç'ep û r'astê r'ûniştinê ne destê Minda ye. Ew cî bona wan in, k'îjanar'a alîyê Bavê Minda hatine hazirkirinê».

²⁴ Gava her dehe şagirtêd din ev yek bihîst, dilê wan ji her du bira ma. ²⁵ Lê Îsa ew gazî cem xwe kirin û got: «Hûn zanin ku mîrêd mileta serdestîyê wan dikin û giregirêd wan h'ukumî ser wan dikin. ²⁶ Lê nava weda gerekê usa nîbe. K'î ku nava weda dixwaze bibe yê mezin, gerekê bibe berdestîyê we. ²⁷ Û k'î ku nava weda dixwaze bibe pêş, gerekê bibe xulamê we, ²⁸ çawa ku Kur'ê Mêriv nehatîye ku jê-r'a berdestîyê bikin, lê wekî Ew Xwexa berdestîyê bike û e'mirê Xwe bide, ku geleka bik'ir'e».

Îsa du kora qenc dike

(Marqos 10:46-52;

Lûqa 18:35-43)

²⁹ Gava ewana ji Erîhayê derk'e-tin, e'laleteke giran da pey Wî çû. ³⁰ Va du kor ser wê r'ê r'ûniştibûn. Gava bihîstin ku Îsa derbaz dibe, kirine qîr'în û gotinê: «Xudan*, Kur'ê Dawid, li me were r'e'mê». ³¹ E'laletê li wan hilat, ku dengê xwe bibir'in, lê wana hê kire qîr'în û gotinê: «Xudan, Kur'ê Dawid, me were r'e'mê!» ³² Îsa sekinî, gazî wan kir û got: «Hûn çî ji Min dixwazin ku Ez bona we bikim?» ³³ Wana jêr'a got: «Xudan, bira ç'e'vêd me vebin». ³⁴ Gunê Îsa li wan hat û dest danî ser ç'e'vêd wan. Destxweda ç'e'vêd wan dîtin, dane pey Îsa çûn.

Îsa bi r'ûmet dik'eve Orşelîmê

(Marqos 11:1-11; Lûqa 19:28-38;

Yûh'enna 12:12-19)

21 ¹ Gava ew nêzîkî Orşelîmê bûn, hatine gundê Beyt-facê, ç'îyayêf Zeyt'ûnê. Hingê Îsa du şagirtêd Xwe şandin ² û wanar'a

* ^{20:22} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Yan bi wê nixumandinê bêne nixumandinê, ku Ezê bême nixumandinê?»

* ^{20:30} Nav hinek destnivîsarada «Xudan» t'une.

got: «Her'ine wî gundê pêşberî xwe û hûnê k'ereke girêdayî ce'şik ber bibînîn. Wan k'era vekin bînine cem Min. ³Heger yek wer'a tiştêkî bêje, hûn bêjin: «Xudanr'a lazim in» û ewê zû wan bişîne».

⁴Eva usa qewimî, ku ew gotina bi zarê p'êxember bê sêrî:

⁵ «Bêjine bajarê Sîyonêf:
«Va P'adşê te tê cem te,
berbihêr, li k'erê
û ce'şika k'erê sîyarbûyî*».

⁶Şagirt çûn û çawa ku Îsa t'emî dabû wan usa kirin. ⁷K'er û ce'şik anîn, k'incêd xwe avîtine ser wan û Ew li wan sîyar bû. ⁸E'laleteke giran k'incêd xwe ser r'ê r'adixistin, hineka jî ç'iqlê dara dibir'in û ser r'ê r'adixistin. ⁹E'laleta ku li pêşîya Wî û li pey Wî diçû, dikire qîr'in û digot: «Hosanna^f Kur'ê Dawidr'a! Bimbarek e Ewê ku bi navê Xudan tê!* Hosanna Yê Herî Jorinr'a!**»

¹⁰Gava Îsa k'ete Orşelîmê, t'e-mamîya bajêr h'ejîya û pirsîn: «Ev

k'î ye?» ¹¹E'laletê got: «Eva Îsayê P'êxember e, ji Nisreta Celîlê».

Îsa p'aristgehêda

(Marqos 11:15-19; Lûqa

19:45-48; Yûh'enna 2:13-22)

¹²Îsa k'ete p'aristgehê û h'e-mûyêd ku p'aristgehêda t'ucaretî^f dikirin derxistin. T'extêd p'ere-guhêr'a û k'ursîyêd kevotkîroşa welger'andin ¹³û gote wan: «Nivî-sar e: «Mala Min mala dua wê bê h'esabê*», lê we ew kirîye «şkefta qaçaxa!»**»

¹⁴Li wir p'aristgehêda kor û seqet hatine cem Wî û Ewî ew qenc kirin. ¹⁵Lê gava ku serekêd k'ahîna û qanûnzana ew k'eremetêd ku Îsa kirin dîtin û usa jî ew zar'êd ku p'aristgehêda dikirine qîr'in û digotin: «Hosanna Kur'ê Dawidr'a!» hêrs k'etin ¹⁶û gotine Wî: «Tu dibihêyî ev çi dibêjin?» Îsa wanar'a got: «Belê. We qet nexwendîye ku: «Te bi zarêd t'ifal û dergûşa pesindayîn anî sêrî?»*»

* 21:5 Zekerîya 9:9; Îşaya 62:11.

* 21:9 Zebûr 118:25-26.

** 21:9 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Hosanna bilindayîyêda». «Bilindayî» be'sa cîyê Xwedê dike.

* 21:13 Îşaya 56:7.

** 21:13 Yêremîya 7:11.

* 21:16 Zebûr 8:2.

¹⁷ Û Ewî ew li wir hiştin, ji bajêr derk'et, çû Beytanyayê û şev li wir ma.

Dara hêjîrêye h'îşkbûyî

(*Marqos 11:12-14, 20-24*)

¹⁸ Sibehê zû, çaxê Ew vege-
r'îya bajêr, bir'çî bû. ¹⁹ Ser r'ê
dareke hêjîrê dît, nêzîkî wê bû,
lê pêştirî belga^f tişteki din pêva
nedît û darêr'a got: «Ji vir şûnda
tu h'eta-h'etayê ber nedî!» Û dar
pêr'a-pêr'a h'îşk bû.

²⁰ Gava şagirta ev yek dît, zende-
girtî man û gotin: «Çawa ev dara
hêjîrê pêr'a-pêr'a h'îşk bû?» ²¹ Îsa
caba wan da û got: «Ez r'ast wer'a
dibêjim, heger bawerîya we hebe
û dudilî nebin, hûnê ne t'enê çî
ku hate serê vê dara hêjîrê bikin,
lê heger hûn vî ç'îyayîr'a jî bêjin:
«R'abe xwe bavêje be'rê», wê bibe.
²² Heger bawerîya we hebe, hûn
çî ku nava duada bixwazin, hûnê
bistînin».

Pirsa derheqa h'ukumê Îsada

(*Marqos 11:27-33; Lûqa 20:1-8*)

²³ Gava Ew hate p'aristgehê û
cime't hîn kir, serekêd k'ahîna
û r'ûspîyêd cime'tê hatine cem
Wî û gotinê: «Tu bi çî h'ukumî
van kira dikî? Û k'ê ev h'ukum
daye Te?» ²⁴ Îsa li wan vege'rand

û got: «Ezê jî tişteki ji we bipir-
sim. Heger we caba Min da, Ezê
jî wer'a bêjim Ez bi çî h'ukumî
van kira dikim. ²⁵ H'ukumê ni-
xumandina Yûh'enna ji k'u bû,
ji e'zmên bû, yan ji meriva bû?»

Ewana nav hevda şêwirîn û gotin:
«Heger em bêjin: «Ji e'zmên bû»,
Ewê mer'a bêje: «Lê we çima ew
bawer nekir?» ²⁶ Lê heger em bê-
jin: «Ji meriva bû», em ji e'laletê
ditirsin, çimkî h'emûya qebûl
dikir ku Yûh'enna p'êxember
bû». ²⁷ Wana caba Îsa da û gotin:
«Em nizanin». Ewî wanr'a got:
«Ez jî wer'a nabêjim ku Ez bi çî
h'ukumî van kira dikim.

Mesela du kur'a

²⁸ Hûn çawa t'exmîn dikin?
Du kur'êd meriveki hebûn. Ewî
kur'ê xweyî mezinr'a got: «Lawo!
Îro her'e nav r'ez, şixul bike».

²⁹ Ewî lê vege'rand û got: «Ez
naçim», lê paşê p'oşman bû û
çû. ³⁰ Hingê bav çû cem yê din
ewî jî aha got: «Belê, ezê her'im
bavo», lê neçû. ³¹ Niha ji van her
du kur'a k'îjanî gur'a^f bavê xwe
kir?» Wana gote Wî: «Yê mezin».
Îsa jî gote wan: «Ez r'ast wer'a
dibêjim, ku xercgir û ç'e'vder^f
wê berî we bik'evine P'adşatîya
Xwedê. ³² Çimkî Yûh'enna hat ku

r'îya r'astîyê nîşanî we ke, we ew bawer nekir, lê xercgir û ç'e'v-dera ew bawer kirin. We ev tişt dît jî, lê dîsa hûn li xwe mukur' nehatin, ku we ew bawer bikira.

Mesela r'ezê tirîya û r'ezvana

(Marqos 12:1-12; Lûqa 20:9-19)

³³ Meseleke din jî bibihên. Merivekî xweyîmilk' hebû, r'ezê tirîya danî, dora wê sûr kir h'ew-zekî tirîh'incir'andinê têda k'ola, hêlaneke nobedara çêkir û ew bi k'irê da r'ezvana, çû welatekî din.

³⁴ Gava wextê berdayîne nêzîk bû, ewî xulamêd xwe şandine cem r'ezvana, wekî ji berê r'ezê wî jêr'a bînin. ³⁵ R'ezvana xulamêd wî girtin, yek k'utan, yê din kuştin û yekî din jî dane ber kevira.

³⁶ Ewî xulamne din şandin, ji yêd pêşin gelectir û wana usa jî anîne serê wan. ³⁷ Axirîyê, kur'ê xwe şande cem wan û got: <Hilbet wê ji kur'ê min şerm bikin>.

³⁸ Lê gava r'ezvan ç'e'v kur'ê wî k'etin, hevr'a gotin: <Ev warê wî ye. Werin em vî bikujin û bibine xweyê mîrat'a'f wî>. ³⁹ Û ew girtin ji r'ez derxistine der û kuştin.

⁴⁰ Lê gava xweyê r'ez bê, wê çi

serê wan r'ezvana bike?» ⁴¹ Gotine Wî: «Wê qir'a wan neheqa bîne û r'ez bide r'ezvanêd usa, yêd ku wê wextda berê r'ezê wî bidinê».

⁴² Îsa gote wan: «We nivîsarêda qet nexwendîye?

<Ew kevirê ku hosta t'exsîr' kir, ew bû serê e'nîşkêf.

Ev yek ji alîyê Xudanda qewimî û li ber ç'e'vê me h'eyr-h'ujme-k'ar e!»*

⁴³ Bona vê yekê Ez wer'a dibêjim, ku P'adşatîya Xwedê wê ji we bê standinê û miletekî usar'a bê dayîne, wekî bona Wî ber bîne.

⁴⁴ K'î ku bik'eve ser vî kevirî, wê hûrdexweşî be û ew kevir bik'eve ser k'ê, wê wî bih'incir'îne»*.

⁴⁵ Gava serekêd k'ahîna û fêrisîya meselêd Wî bihîstin, fe'm kirin ku Ew bona wan dibêje. ⁴⁶ Kirin ku Wî bigirin, lê ji e'laletê tirsîyan, çimkî Ew weke p'êxemberekî qebûl dikirin.

Mesela de'watê

(Lûqa 14:15-24)

22 ¹ Dîsa Îsa bi mesela wanar'a xeber da û got: ² «P'adşatîya E'zmana mîna vê yekê ye: P'adşakî de'wata kur'ê xwe kir.

* ^{21:42} Zebûr 118:22-23.

* ^{21:44} Nav hinek destnivîsarada r'êza 44-a t'une.

³ Ewî xulamêd xwe şandin ku gazî xwendîyêd de'watê kin, lê wana nexwestin bê. ⁴ Xulamne din şandin û got: «Xwendîyar'a bêjin: Min canega û h'eywanêd xweye dermalîkirî serjêkirine û nanê xwe hazir kirîye, her tişt hazir e. Werine de'watê!» ⁵ Lê wana pişt guhê xweva avît, yek çû e'rdê xwe û yê din t'ucaretîya^f xwe. ⁶ Yêd mayîn jî xulamêd wî girtin, k'utan û kuştin. ⁷ Çaxê p'adşê bihîst, hêrs k'et, ordîya xwe şand qir'a ewêd ku xulam kuştin anî û bajarê wan şewitand. ⁸ Hingê gote xulamêd xwe: «De'wat hazir e, lê xwendî ne hêja bûn. ⁹ R'a-bin her'ine serê r'îya û hûn k'ê ku bibînin, t'eglîfî de'watê kin». ¹⁰ Ê ew xulam derk'etine serê r'îya, k'î ku dîtin, qenc û xirab, t'ev civandin û mala de'watê bi xwendîyava t'ijî bû.

¹¹ Lê gava p'adşa çû hindur' ku xwendîya bibîne, merivek li wir dît ku k'incê de'watê lê t'unebû ¹² û gote wî: «Heval! Tu çawa bê k'incê de'watê k'etî vir?» Ewî deng nekir. ¹³ Wê gavê p'adşê berdestîyar'a got: «Dest û p'îyê wî girêdin, bigirin bavêjine te'rîya derva. Li wir wê bibe qîr'în û ç'irke-ç'irka dirana».

¹⁴ Awa gazîkirî gelek in, lê bijartî hindik in».

Pirsa xerccdayîn û nedayînê

(*Marqos 12:13-17;*

Lûqa 20:20-26)

¹⁵ Hingê fêrisî çûn şewirîn, ku Wî çawa bi xebera bigirin. ¹⁶ Wana şagirtêd xwe t'evî piştgirêd Hê-rodos şandine cem Wî û gotinê: «Dersdar! Em zanin ku Tu yekî r'ast î û r'îya Xwedê r'ast hîn dikî. Minetê ji kesî nagirî, çimkî nav merivada firqîyê danaynî. ¹⁷ Niha bêje me, Tu çawa t'exmîn dikî? Gelo r'ast e ku em xerc bidine Qeyser^f yan na?»

¹⁸ Îsa qelpîya wan zanibû û got: «Çima hûn Min dicêr'ibî-nin, dur'ûno? ¹⁹ P'erê xerccdayînê nîşanî Min kin». Ê wana zîvek Wîr'a anî. ²⁰ Îsa ji wan pirsî: «Ev navê nivîsar û sifet^f yê k'ê ye?» ²¹ Wana got: «Yêd Qeyser in». Hingê gote wan: «Awa çi ku yêd Qeyser in bidine Qeyser û çi yêd Xwedê ne bidine Xwedê». ²² Gava wan bihîst zendegirtî man, Ew hiştin û çûn.

Pirsa r'abûna mirîya

(*Marqos 12:18-27;*

Lûqa 20:27-40)

²³ Sadûqî^f, ku dibêjin r'abûna mirîya t'une, wê r'ojê hineke ji wan hatine cem Îsa jê pirsîn ²⁴ û

gotinê: «Dersdar! Mûsa got: «Heger yek bêzur'et bimore, bira birê wî jina wî bistîne û warê birê xwe şîn ke»*. ²⁵ Awa h'eft bira li cem me hebûn. Birê mezin zewicî, bêzur'et mir, jina wî birê wîr'a ma. ²⁶ Usa jî hate serê birê duda û yê sisîya, xulese hate serê her h'efta jî. ²⁷ Li pey h'emûyar'a ew jina jî mir. ²⁸ De îjar wê R'oja R'abûna mirîya ew k'ulfetê bibê jina k'îjanî ji wan her h'efta? Çimkî h'emûya jî ew standibû».

²⁹ Îsa li wan vege'and û got: «Hûn xalifî ne, çimkî ne nivîsara zanin, ne jî qewata Xwedê. ³⁰ R'oja R'abûna mirîya ne wê bizewicin, ne jî mên kin, lê ewê mîna milyak'etêd e'zmên* bin. ³¹ Lê derheqa r'abûna mirîyada, çima we ew xebera ku Xwedê wer'a gotibû nexwendîye? ³² «Ez Xwedêyê Birahîm, Xwedêyê Îshaq û Xwedêyê Aqûb im»*. Xwedê ne Xwedêyê mirîya ye, lê Xwedêyê zêndîya ye».

³³ Gava e'laletê ev tişt bihîstin, ser hînkirina Wî zendegirtî man.

T'emîya ser t'emîyar'a

(Marqos 12:28-34;

Lûqa 10:25-28)

³⁴ Lê gava fêrisîya bihîst ku Îsa sadûqî dengbir'î kirin, h'emû li cîkî civîyan. ³⁵ Hingê ji wan qanûnzana yekî pirs da Îsa ku Wî bicêr'ibîne û gotê: ³⁶ «Dersdar. Qanûnêda k'îjan e t'emîya here mezin?» ³⁷ Îsa gote wî: ««Xudan Xwedêyê xwe h'iz bike bi t'emamîya dilêf xwe, bi t'emamîya canîya xwe û bi t'emamîya h'işê xwe»*. ³⁸ Ev e t'emîya pêşin û here mezin. ³⁹ Û ya duda jî mîna vê ye: «Hevalê xwe weke xwe h'iz bike»*. ⁴⁰ Ji van her du t'emîyava h'emû nivîsarêd p'êxembera û Qanûnê girêdayî ne».

Mesîh kur'ê k'ê ye?

(Marqos 12:35-37;

Lûqa 20:41-44)

⁴¹ Gava fêrisî civîyan, Îsa ji wan pirsî ⁴² û got: «Hûn bona Mesîh çî difikirin, t'exmîna we Ew kur'ê k'ê ye?» Jêr'a gotin: «Kur'ê Dawid e».

* 22:24 Qanûna Ducarî 25:5.

* 22:30 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Milyak'etêd Xwedê».

* 22:32 Derk'etin 3:6.

* 22:37 Qanûna Ducarî 6:5.

* 22:39 Qanûna K'ahîntîyê 19:18.

⁴³Îsa gote wan: «Lê çawa Dawid Wî pê R'uh' Xudanê xwe h'esab dike? Çimkî wî got:

⁴⁴ <Xudan gote Xudanê min: Li milê Minî r'astê r'ûnê, h'eta ku Ez dijminêd Te bikime binê p'îyêd Te*».

⁴⁵Heger Dawid Wî <Xudan> h'esab dike, Ew çawa dibe kur'ê wî?» ⁴⁶Û kesekî nikaribû caba Wî bida û li pey wê r'ojêr'a kesekî newêribû pirsek jê bikira.

H'evza xwe ji qanûnzan û fêrisîya bikin

(Marqos 12:38-40; Lûqa 11:37-52; 20:45-47)

23 ¹Hingê Îsa e'lalet û şagirtêd Xwer'a xeber da û got: ²«Qanûnzan û fêrisî li ser k'ursîya Mûsa r'ûniştine. ³Îdî ewana çi wer'a bêjin xwey kin û biqedînin, lê mîna wan nekin,

çimkî ewana dibêjin, lê nakin. ⁴Barêd giran û ze'met girêdidin, datînine ser milêd meriva, lê ew xwexa naxwazin t'îliya xwe jî bidinê. ⁵Ew her tiştî dikin, ku ber meriva bêne k'îfşê. K'îsikêd mezin li mil û e'nîyêd xweva girêdidin* û r'îşîyêd k'încêd xwe dirêj dikin**. ⁶Şayîyada herema^f jorin h'iz dikin, k'inîştada jî k'ursîyêd pêşin, ⁷bazarada silavê bidine wan û meriv jî wanr'a <mamosta*> bêjin. ⁸Lê bira wer'a nebêjin: <Mamosta>, çimkî dersdarê we yek e* û hûn h'emû jî bira ne. ⁹Li ser dinê hûn t'u kesîr'a nebêjin: <Bavo>, çimkî Bavê we yek e, ku e'zmana ye. ¹⁰Ne jî wer'a bêjin: <R'êber>, çimkî R'êberê we yek e, ew Mesîh e. ¹¹Bira nava weda yê herî mezin bibe berdestîyê we. ¹²K'î ku xwe bilind ke, ewê nimiz be, lê k'î ku xwe nimiz ke, ewê bilind be.

* 22:44 Zebûr 110:1.

* 23:5 Çawa ku Qanûna Ducarî 6:8-da nivîsar e, cihûya k'îsikêd mil û e'nîyêd xweda nivîsarêd sereke û t'emîyêd Xwedêye ji Peymana^f Kevin xwey dikirin. Ev in ew nivîsarêd ji k'itêbêd Mûsa ku gelekî dikirine k'îsika: Derk'etin 13:1-10; 13:11-16; Qanûna Ducarî 6:4-9; 11:13-21.

** 23:5 «R'îşîyêd k'încêd xwe dirêj dikin», wekî bidine k'îfşê, ku ew ji alîyê Xwedêda Xwedêr'a dayî û amin in (Jimar 15:37-41; Qanûna Ducarî 22:12).

* 23:7 Bi yûnanî heber bi xeber aha ye: «R'abbî». «R'abbî» bi zimanê aramî^f tê fe'mkirinê: «Dersdar».

* 23:8 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Ew Mesîh e».

Wey li dur'ûya

¹³ Lê wey li we qanûnzana û fêrisîya! Dur'ûno! Hûn derê P'ad-şatîya E'zmana li ber meriva dadidin. Ne hûn dik'evinê û ne jî dihêlin ewêd ku dixwazin bik'evinê. ¹⁴ Wey li we qanûnzana û fêrisîya! Dur'ûno! Alîkîva hûn malêd jinebîya h'ûfî xwe dikin, alîyê dinva jî bi dur'ûtî duayê xwe dirêj dikin. Bona vê yekê dîwana we wê hê giran be*. ¹⁵ Wey li we qanûnzana û fêrisîya! Dur'ûno! Hûn be'r û bejê li hev didin, ku yekî nebawer bînin ser r'îya xwe. Gava meremê we dibe, hûn ewî ji xwe du cara zêdetir dikine p'ara ce'nimê. ¹⁶ Wey li we r'êberêd kor, hûn dibêjin: «K'î ku bi p'aristgehê sond dixwe, ne tiştêk e. Lê k'î ku bi zêr'ê li nav p'aristgehê sond dixwe, dibe deyndar». ¹⁷ Hey bêh'iş û korno! K'îjan mezin e, zêr' yan p'aristgeh, ku zêr' h'elal' dike? ¹⁸ Usa jî hûn dibêjin: «K'î ku bi gorîgehê sond dixwe ne tiştêk e, lê k'î ku bi h'edîya li ser gorîgehê sond dixwe, dibe deyndar». ¹⁹ Hey

korno!* K'îjan e mezin? H'edî yan gorîgeh, ku h'edîyê h'elal dike? ²⁰ Awa k'î ku bi gorîgehê sond dixwe, ew hin bi wê sond dixwe, hin jî bi h'emû tiştêd ku ser wê hene sond dixwe. ²¹ K'î ku bi p'aristgehê sond dixwe, ew hin bi wê sond dixwe, hin jî bi Yê ku wêda dijî sond dixwe. ²² Û k'î ku bi e'zmên sond dixwe, ew hin bi t'extê Xwedê sond dixwe, hin jî bi Yê ku li ser R'ûniştîye sond dixwe. ²³ Wey li we qanûnzana û fêrisîya! Dur'ûno! Hûn dehekêf pûngêf, anîsoyêf û k'êmûnêf didin, lê tiştêd Qanûnêye pêş, awa gotî heqîyê, r'e'mê û bawerîyê davêjine pişt guhê xwe. We gerekê ev yek bikirana û dest ji yêd mayîn nek'işanda. ²⁴ R'êberêd kor! Hûn k'ermêşa diparzinin, lê deva da-diqrtînin! ²⁵ Wey li we qanûnzana û fêrisîya! Dur'ûno! Hûn t'as û fîncana r'ûyê dervava paqij dikin, lê hindur'va t'ijî timayî û ç'e'v-bir'çiyî ne*. ²⁶ Fêrisîyê kor! Pêşîyê hindur'ê fîncan û t'asê paqij ke, wekî li derva jî paqij be. ²⁷ Wey li we qanûnzana û fêrisîya! Dur'ûno!

* ^{23:14} Nav destnivîsarêd here qencda r'êza 14-a t'une.

* ^{23:19} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Hey bêh'iş û korno».

* ^{23:25} Aha jî tê fe'mkirinê: «Lê hindur'va bi tiştêd zulmê û ç'e'v-bir'çiyê qazinckirîva t'ijî ne».

Hûn mîna t'irbêd sipîkirî ne, ku dervava bedew xuya dibin, lê hindur'va bi hestûyê mirîya û bi h'emû h'eramîyêva t'ijî ne. ²⁸ Usa jî hûn derva merivava r'ast k'ifş dibin, lê hindur'va hûn dur'û ne û neheq in.

**Îsa axirîya wan
wanr'a dibêje**

²⁹ Wey li we qanûnzan û fê-risîya! Dur'ûno! Hûn mexberêd p'êxembera çêdikin û t'irbê yêd r'ast dixemilînin ³⁰ û dibêjin: «He-ger em r'ojêd bavêd xweda bûna, me t'evî wan xûna p'êxembera nedir'êt». ³¹ Îdî hûn niha xwexa didine îzbatkirinê, ku hûn zar'êd wan bava ne, yêd ku p'êxember kuştine. ³² De kêmasîya xirabîyêd bavêd xwe t'emam kin. ³³ Me'r-no! Ç'êjikêd me'ra! Hûnê çawa ji dîwana dojê^f bir'evin?

³⁴ Bona vê yekê va Ezê p'ê-xembera, serwaxta û qanûnzana bişînime cem we û hûnê ji wan hineka bikujin, xaç kin, hineka jî nav k'înîştêd xweda bidine ber qamçîya û bajar-bajar bizêrînin. ³⁵ H'emû xûna bêsuçe ku ser r'ûyê e'rdê hatîye r'êtinê wê bê ser we, ji xûna Habîlê^f bêsuç h'eta xûna

Zekerîyayê kur'ê Berexîya, ewê ku we nav p'aristgeh û gorîgehêda kuşt. ³⁶ Ez r'ast wer'a dibêjim, ev h'emû xûnê bê serê vî nisilî.

**Îsa li ser Orşelîmê
dilovîne**

(*Lûqa 13:34-35*)

³⁷ Orşelîm! Orşelîm! Te p'ê-xember dikuştin û şandîyêd cem xwe didane ber kevira! Çend cara Min xwest ku zar'êd te usa bicivanda, çawa mirîşk cûcûkêd xwe bin baskê xweda dicivîne, lê we nexwest! ³⁸ Va mala we wê xirabe û destjêk'işandî bimîne. ³⁹ Ez wer'a dibêjim, îdî ji vir şûnda hûn Min t'u car nabînin, h'eta ku bêjin: «Bimbarek e Ewê ku bi navê Xudan tê»*».

**Îsa pêşda derheqa wêranbûna
p'aristgehêda dibêje**

(*Marqos 13:1-2; Lûqa 21:5-6*)

24 ¹ Gava Îsa ji p'aristgehê derk'et çû, şagirt çûne cem Wî, ku avayîyêd p'aristgehê nîşanî Wî kin. ² Îsa wanr'a got: «Hûn van h'emûya dibînin? Ez r'ast wer'a dibêjim, ev h'emûyê jî wêran bin, li vir kevirê li ser kevir qet nemîne!»

* ^{23:39} Zebûr 118:26.

Tengasî û zêrandin

(*Marqos 13:3-13; Lûqa 21:7-19*)

³Çaxê Ew ser ç'iyayê Zeyt'û-nê r'ûniştibû, şagirtêd Wî t'enê hatine cem Wî û jê pirsîn: «Bêje me, ev tişt wê k'engê biqewimin? Û nîşana hatina Te û axirîya vê dinyayê wê çawa be?» ⁴Îsa caba wan da û got: «Haş ji xwe hebin, ku t'u kes we nexapîne, ⁵çimkî gelek wê pê navê Min bên û bêjin: <Ez im Mesîh> û wê geleka bixalifînin. ⁶Hûnê dengê şer'a û be'sa şer'a bibihên, lê haş ji xwe hebin ku hûn xwe unda nekin. Gerekê ev tişt biqewimin, lê ew hê ne axirî ye. ⁷Miletê r'abe li ser milet, p'adşatî li ser p'adşatîyê, cî-cîya wê xelayî-celayê û e'rdh'ejê bibin. ⁸Lê ev h'emû mîna êşa k'ulfetê ye, ku destpêdike pê digire. ⁹Hingê wê we bidine cefê, we bikujin û bona navê Min ber ç'e'vê h'emû mileta r'eş bin. ¹⁰Hingê gelekê ji r'ê bik'evin, nemamîya hevdu bikin û ber ç'e'vê hev bik'evin. ¹¹Gelek p'êxemberêd derew wê derk'evin û geleka bixalifînin. ¹²Ji dest zêdebûna neheqîyê h'izkiri-na geleka wê sar be. ¹³Lê k'î ku h'eta xilazîyê teyax ke, ewê xilaz

be. ¹⁴Û ev Mizgînîya P'adşatîyê wê li nav t'emamîya dinyayê bê dannasînkirinê, ku h'emû miletar'a bibe şe'detî û hingê xilazî wê bê.

H'eramîya Wêrankirinê

(*Marqos 13:14-23; Lûqa 21:20-24*)

¹⁵Çaxê hûn «h'eramîya wêrankirinê»* cîyê pîrozda sekinî bibînin, çawa ku Danîyêl p'êxember got», (ewê ku dixûne bira fe'm bike), ¹⁶«hingê ewêd ku Cihûstanêda ne bira bir'evine ç'îya. ¹⁷Ewê ku ser xanî ye bira jorda neyê xwarê ku ji mala xwe tiştêkî hilde. ¹⁸Û ewê ku k'ewşênda ye bira veneger'e ku p'otê xwe hilde. ¹⁹Lê wey li h'emla û destdergûşa wan r'ojada! ²⁰Dua bikin, ku r'eva we nek'eve zivistanê, yan jî r'oja şemîyê. ²¹Çimkî hingê tengasîke usa mezin wê bibe, ku ji destpêbûna dinyayê h'eta niha mîna wê nebûye û ne jî wê bibe. ²²Heger ew r'oj kin nebûna, t'u kes xilaz nedibû, lê bona xatirê bijartîya ew r'ojê kin bin.

²³Hingê, heger yek wer'a bêje: <Va ye Mesîh>, yan jî <Wa ye>, bawer nekin. ²⁴Çimkî mesîh û p'êxemberêd derew wê derên, nîşan û k'eremetêd mezin bikin,

* ^{24:15} Danîyêl 9:27; 11:31; 12:11.

ku bikaribin bijartîyêd Xwedê jî bixalifînin. ²⁵ Va ye Min pêşda wer'a got.

²⁶ Heger ewana wer'a bêjin: «Wa ye Mesîh ber'îyêda ye», dernek'evin, yan: «Va ye Ew filan odêda ye», bawer nekin. ²⁷ Çimkî çawa birûsk ji r'ohilatê birq dide û h'eta r'oavayê xuya dibe, wê hatina Kur'ê Mêriv jî usa be. ²⁸ Beret'ef k'îderê hebe, teyrê jî li wir bicivin.

Hatina Kur'ê Mêriv

(Marqos 13:24-27;
Lûqa 21:25-28)

²⁹ Li pey tengasîya wan r'ojar'a, r'ûyê r'oyê wê bê girtinê û hîvê jî r'onaya xwe nede, steyrkê ji e'zmên bik'evin û t'opêd e'zmanana wê ji r'îyêd xwe derên*.

³⁰ Hingê nîşana Kur'ê Mêriv wê li e'zmên xuya be û h'emû miletêd dinyayê wê şîne bikin, gava bibînin Kur'ê Mêriv li ser e'wrêd e'zmên bi qewat û r'ûmeta mezin têt*. ³¹ Ewê milyak'etêd Xwe bi bor'îya dengê bilind bişîne û wê bijartîyêd Wî ji her çar qulba

berev kin, ji p'er'ekî e'zmanana h'eta p'er'ê din.

Dersa dara hêjîrê

(Marqos 13:28-31;
Lûqa 21:29-33)

³² Ji dara hêjîrê dersekê hîn bin. Çaxê ç'iqilêd wê ter' dibin û belgêd wê dibişkin, îdî hûn zanin ku havîn nêzîk e. ³³ Usa jî gava hûn van h'emû tişt bibînin, bizanibin ku ev tişt* nêzîk e, li ber şêmîkê ye. ³⁴ Ez r'ast wer'a dibêjim, eva nisila derbaz nabe, h'eta ku ev h'emû tişt neqewimin. ³⁵ E'rd û e'zmanê derbaz bin, lê gotinêd Min t'u car derbaz nabin.

R'oj û sih'et ne e'yan e

(Marqos 13:32-37;
Lûqa 17:26-30, 34-36)

³⁶ Lê bona wê r'ojê û wê sih'etê t'u kes nizane, ne milyak'etêd e'zmanana, ne jî Kur'*, lê t'enê Bav. ³⁷ Çawa ku r'ojêd Nuhda'f qewimî, hatina Kur'ê Mêriv jî wê usa biqewime. ³⁸ Çawa ku wan r'ojêd berî lêyîyê meriva dixwarin, vedixwarin, dizewicîn

* 24:29 Aha jî têt fe'mkirinê: «Qewatêd e'zmanana wê bih'ejin».

* 24:30 Îşaya 13:10; 34:4; Danîyêl 7:13. (Bixûnin: E'yantî 1:7.)

* 24:33 Aha jî têt fe'mkirinê: «Ew, awa gotî Mesîh nêzîk e, li ber şêmîkê ye».

* 24:36 Nav hinek destnivîsarada «ne jî Kur'» t'une.

û mêr dikirin, h'eta wê r'oja ku Nuh k'ete gemîyê* 39 û meriv pê neh'esîyan, h'eta ku lêyî r'abû û h'emû jî xeniqandin. Hatina Kur'ê Mêriv jî wê usa be. 40 Hingê du meriv wê nav e'rdê xweda bin, yekê bê hildanê û yê dinê bê hiştinê. 41 Û du k'ulfetê ser destar'ekî bin, yekê bê hildanê, ya din bê hiştinê. 42 Awa h'işyar bimînin, çimkî hûn nizanin Xudanê weyê k'îjan r'oje bê. 43 Lê vê yekê bizanibin. Heger xweyê malê bizanibûya ku dizê k'îjan dema şevê bihata, wê h'işyar bima û nehişta ku mala wî derevekira. 44 Bona vê yekê hûn jî hazir bin, çimkî Kur'ê Mêriv wê sih'eteke usada bê, ku hûn ne ç'e'vniher'î ne.

**Xulamê amin û xulamê
bêamin**

(Lûqa 12:35-48)

45 Awa k'î ye ew xulamê amin û serwaxt, ku axayê wî ew ser xulamêd xwe serwêr k'ifş kir, ku wextda xwarina wan bide wan? 46 Xwezî li wî xulamî, ku çaxê axayê wî bê, ewî usa bibîne. 47 Ez r'ast wer'a dibêjim, ewê wî bike serwêr t'emamîya hebûka xwe. 48 Lê heger xulamê xirab dilê

xweda bêje: <Axayê min hatina xwe derengî êxist> 49 û destpêke li xulam-hevalêd xwe xe û t'evî yêd serxweş bixwe û vexwe, 50 axayê wî xulamî wê r'ojeke usa bê, ku ew ne hîvîyê ye û sih'eteke usa, ku ew nizane. 51 Ewê wî qet-qetî ke û p'ara wî wê t'evî dur'ûya ke. Li wir wê bibe girî û ç'irke-ç'ir-ka dirana.

Mesela dehe qîzêd bik'ir

25 1 Hingê P'adşafîya E'zmana wê mîna vê yekê be: Dehe qîzêd bik'ir ç'irêd xwe hildan pêşîya ze'vêda çûn. 2 Ji wan pênc serwaxt bûn, lê pênc bêfe'm. 3 Bêfe'ma ç'irêd xwe hildan, lê r'ûn xwer'a hilnedan, 4 lê serwaxta t'evî ç'ira r'ûn jî derdanada xwer'a hildan. 5 Gava ze'va derengî k'et, h'emû jî hênijîn û xewr'a çûn.

6 Nîvê şevê dengek hat: <Va ye ze'va tê! Pêşîya wîda her'in!> 7 Hingê h'emû bik'ir r'abûn ç'irêd xwe saz kirin. 8 Bêfe'ma gote serwaxta: <Ji wî r'ûnê xwe bidine me jî, çimkî ç'irêd me vêdisin>. 9 Lê serwaxta caba wan da û gotin: <Na xêr, ev r'ûn wê t'êra me û we neke. Qenc e ku hûn her'ine cem yêd ku difiroşin xwer'a bik'ir'in>.

* 24:38 Destpêbûn 6-8.

¹⁰Gava ew çûn bik'ir'in, ze'va hat û ewêd hazir t'ev wî k'etine de'-watê û derî hate girtinê. ¹¹Paşê bik'irêd din hatin û gotin: <Em xulam, Em xulam! Derî li me veke!> ¹²Lê ewî caba wan da got: <Ez r'ast wer'a dibêjim, ez we nas nakim>. ¹³Awa h'işyar bimînin, çimkî hûn ne r'oja hatina Kur'ê Mêriv zanin, ne jî sih'etê.

Mesela sê xulama

(Lûqa 19:11-27)

¹⁴Wî çaxî P'adşatiya E'zmana wê mîna vê yekê be: Merivek ku wê derk'eta r'êwîtîyê, gazî xulamêd xwe kir û hebûka xwe sparte^f wan. ¹⁵Pênc telant* dane yekî, du telant dane yekî û telantek jî da yekî, her kesîr'a weke qewata wî û r'êk'et çû. ¹⁶Ewê ku pênc telant standibûn, pêr'a-pêr'a çû bi wan k'ir'î û firot, pêncêd din jî qazinc kirin. ¹⁷Usa jî ewê ku du telant standibûn, duduyêd din jî qazinc kirin. ¹⁸Lê ewê ku telantek standibû, çû e'rd k'ola û zîvê axayê xwe têda veşart.

¹⁹Pey gelek wextr'a axayê wan xulama hat û xwest heq-h'esabê xwe t'evî wan r'ast ke. ²⁰Ewê ku pênc telant standibûn pêşda hat,

pênc telantêd mayîn jî anîn û got: <Axayê min, te pênc telant dabûne min. Va min ser wanda pêncêd din jî qazinc kirine>. ²¹Axayê wî gotêda: <E'ferim, xulamê qenc û amin! Tu nav tiştêd hindikîda amin mayî, ezê te daynime ser gelek tişta. Bik'eve şayîya axayê xwe!>

²²Ewê ku du telant standibûn jî hat û got: <Ez xulam! Te du telant dabûne min. Va min duduyêd din jî li ser wanda qazinc kirine>. ²³Axayê wî gotê: <E'ferim, xulamê qenc û amin! Tu nav tiştêd hindikîda amin mayî, ezê te daynime ser gelek tişta. Bik'eve şayîya axayê xwe!>

²⁴Lê ewê ku telantek standibû hat û got: <Axayê min, min zanibû ku tu merivekî h'işk î. Ji wî cîyê te neçandîye didirûyî û cîyê ku te ne r'eşandîye berev dikî.

²⁵Ez jî tirsîyam û çûm telantê te e'rdêda veşart. Hanê malê te ter'a be>. ²⁶Axayê wî lê veşer'and û gotê: <Xulamê xirab û xwer'anedîtî! Te zanibû ez ji wî cîyê ku min neçandîye didirûm û ji wî cîyê ku min ner'eşandîye berev dikim, ²⁷te çima zîvê min neda k'arkira û ez bihatama min malê xwe bi selef bîstanda? ²⁸Niha te-

* ^{25:15} Qîmetê telantekî heqê p'alekî panzdeh sala zêdetir bû.

lant ji wî bistînin û bidine ewê ku dehe telantêd wî hene. ²⁹Çimkî yê k'ê ku heye, wîr'a wê bê dayîne û serda zêde be, lê yê k'ê ku t'une, çî heye jî wê jê bê standîne. ³⁰Lê ew xulamê bêkêr bavêjine te'rîya derva. Li wir wê bibe girî û ç'irke-ç'irka dirana».

R'oja^f Axretê

³¹Gava Kur'ê Mêriv t'evî h'emû milyak'eta û r'ûmeta Xweva bê, hingê wê ser t'extê Xweyî r'ûmetê r'ûnê ³²h'emû millet wê li ber Wî bicivin. Ewê wana ji hev başqe ke, çawa şivan pêz ji bizina vediqetîne. ³³Ewê pêz li milê Xweyî r'astê bide sekinandinê, lê bizina li milê Xweyî ç'epê. ³⁴Hingê P'adşa wê yêd li milê Xweyî r'astêr'a bêje: «Werin bimbarekbûyîyêd alîyê Bavê Minda! Ew P'adşatîya ku bona we ji wextê e'firandina dinyayêda hazir bûye war bin. ³⁵Çimkî Ez bir'çî bûm we xwarin da Min, Ez t'î bûm we av da Min, Ez xerîb bûm we Ez qebûl kirim, ³⁶Ez te'zî bûm we Ez k'inc kirim, Ez nexweş bûm hûn ser Minda hatin, Ez kelêda bûm hûn hatine cem Min». ³⁷Hingê yêd r'ast wê Wîr'a bêjin: «Xudan, me k'engê Tu

bir'çî dîtî û xwarin daye Te? Yan me Tu t'î dîtî û av daye Te? ³⁸Me k'engê Tu xerîb dîtî û Tu qebûl kirî, yan jî Tu te'zî dîtî û Tu k'inc kirî? ³⁹K'engê me Tu nexweş yan kelêda dîtî û em hatine cem Te?» ⁴⁰P'adşayê jî wanr'a bêje: «Ez r'ast wer'a dibêjim, heger we qencî ji van xûşk-birêd Mine yê herî biç'ûk yekîr'a kir, we Minr'a kir».

⁴¹Hingê Ewê yêd milê Xweyî ç'epêr'a bêje: «Nifir'lêbûyîno! Dûrî Min her'in nava agirê h'eta-h'etayê, ku bona mîrêcin û milyak'etêd wî hazir bûye*». ⁴²Çimkî Ez bir'çî bûm we xwarin neda Min, Ez t'î bûm we av neda Min, ⁴³Ez xerîb bûm we Ez qebûl nekirim, Ez te'zî bûm we Ez k'inc nekirim, Ez nexweş û kelêda bûm hûn ser Minda nehatin». ⁴⁴Hingê ewê Wîr'a bêjin: «Xudan! Me k'engê Tu bir'çî yan t'î, yan xerîb, yan bê sit'ar, yan nexweş, yan kelêda dîtî û me alîk'arî neda Te?» ⁴⁵Wî çaxî Ewê caba wan bide û bêje: «Ez r'ast wer'a dibêjim, heger we qencî ji evêd herî biç'ûk yekîr'a nekîr, we Minr'a jî nekîr». ⁴⁶Û evê her'ine cefê h'eta-h'etayê, lê yêd r'ast wê her'ine jîyîna h'eta-h'etayê».

* ^{25:41} E'yantî 20:10.

Girtin, xaçkirin^f û r'abûna Îsa

Şêwira kuştina Îsa

(Marqos 14:1-2; Lûqa 22:1-2;
Yûh'enna 11:45-53)

26 ¹Gava Îsa ev h'emû xeber xilaz kirin, şagirtêd Xwer'a got: ²«Hûn zanin ku wê du r'oja şûnda Cejina^f Derbazbûnê be. Û Kur'ê Mêriv wê bê dayînê ku bê xaçkirinê».

³Hingê serekêd k'ahîna û r'ûs-pîyêd cime'tê seraya serekk'ahînda ku navê wî Qeyafa bû civîyan ⁴û li hev şewirîn ku Îsa dizîva bi fêl-bazîyê bigirin, bikujin. ⁵Lê wana digot: «Bira ev yek cejinêda nîbe, wekî cime't r'anebe ser niga».

Îsa Beytanyayêda tê r'ûnkirinê^f

(Marqos 14:3-9;
Yûh'enna 12:1-8)

⁶Çaxê Îsa li Beytanyayê mala Şimh'ûnê k'otîda bû, ⁷k'ulfeteke ku derdaneke wêye alabastirêyî r'ûnê bînxweş hebû, hate cem Wî û çaxê Ew li ser sifrê r'ûniştî bû, ewê ew r'ûn r'ête ser serê Wî. ⁸Gava şagirta ev yek dît, li wan xweş nehat û gotinê: «Çima eva zîyana bû? ⁹Eva r'ûna^f wê qîmetekî

biha bihata firotanê û feqîrar'a bihata belakirinê».

¹⁰Lê ew yek Îsava e'yan bû û wanar'a got: «Çima hûn xatirê wê k'ulfetê dik'evin? Ewê tişteki qenc bona Min kir. ¹¹Feqîrê her gav t'evî we bin, lê Ezê her gav t'evî we nîbim. ¹²Ewê bona definkirina^f Min ew r'ûn r'ête ser bedena Min. ¹³Ez r'ast wer'a dibêjim, dinyayêda k'îderê eva Mizgînîya bê danna-sînkirinê, wê kirina vê k'ulfetê jî bona bîranîna wê bê gotinê».

Cihûda nemamîya Îsa dike

(Marqos 14:10-11; Lûqa 22:3-6)

¹⁴Hingê yek ji her donzdeha ku Cihûdayê Îsxeryotî dihate gotinê, çû cem serekêd k'ahîna ¹⁵û got: «Hûnê çi bidine min, wekî ez Wî bidime destê we?» Û wana sî zîv jimirîn danê. ¹⁶Ji wir şûnda ew mecalekê diger'îya ku çawa Îsa bide destê wan.

Îsa t'evî şagirtêd Xwe şîva Cejina Derbazbûnê dixwe

(Marqos 14:12-21; Lûqa 22:7-13;
Yûh'enna 13:21-30)

¹⁷Li r'oja pêşine Cejina^f Nanê Şkeva, şagirt hatine cem Îsa û

jêr'a gotin: «Tu li k'u dixwazî Şîva Cejina Derbazbûnê bixwî, wekî em Ter'a hazir kin?»¹⁸ Ewî jî got: «Her'ine bajêr, cem filan merivî û bêjine wî: «Dersdar dibêje: R'oja Min nêzik e. Ezê t'evî şagirtêd Xwe mala teda Cejina Derbazbûnê derbaz kim». ¹⁹ Û şagirta usa kir, çawa ku Îsa wanar'a e'mir kiribû û şîva Cejina Derbazbûnê hazir kirin.

²⁰ Êvarê t'ev her donzdeha ser sifrê r'ûnişt. ²¹ Gava wana hê dixwar, Îsa got: «Ez r'ast wer'a dibêjim, yekî ji we wê nemamîya Min bike». ²² Şagirt gelekî ber xwe k'etin û her yekî ji wan gote Wî: «Xudan, dibe ku ez im?» ²³ Ewî li wan veger'and û got: «Ewê ku pe'rîyê Xwe t'evî Min t'asêda kir, ewê nemamîya Min bike. ²⁴ R'ast Kur'ê Mêriv wê usa her'e çawa ku bona Wî hatiye nivîsarê, lê wey li wî merivê ku nemamîya Kur'ê Mêriv bike! Wîr'a hê qenc bû ku ew qet dinê nek'eta». ²⁵ Cihûdayê ku wê nemamîya Wî bikira, lê veger'and û gotê: «Dersdar, dibe ku ez im?» Îsa wîr'a got: «Te bi devê xwe got».

Şîva Xudan

(Marqos 14:22-26; Lûqa 22:14-23; Korint'î I, 11:23-25)

²⁶ Awa gava wana hê nan dixwar, Îsa nan hilda şikirî da, kerkir da şagirta û got: «Han hildin bixwin. Eva bedena Min e».

²⁷ Peyr'a k'as hilda şikirî da, da wan û wanar'a got: «Hûn h'emû jî ji vê vexwin, ²⁸ eva xûna Min e bona peymanê^{f*}, ku bona baxşandina gunêd geleka tê r'êtinê. ²⁹ Lê Ez wer'a dibêjim, îdî Ez ji vir şûnda t'u car ji vê meya tirîyê venaxwim, h'eta wê r'oja ku Ezê t'evî we P'adşatîya Bavê Xweda ji ya nû vexwim».

³⁰ Paşê wana zebûrek^f stira, derk'etin çûne ç'îyayê Zeyt'ûnê.

Îsa derheqa înk'arîya Petrûsda dibêje

(Marqos 14:27-31; Lûqa 22:31-34; Yûh'enna 13:36-38)

³¹ Hingê Îsa wanar'a got: «Îşev hûn h'emûyê jî ji Min p'işk bin her'in, çimkî nivîsar e: «Ezê li şivên xim û pezê jî bela-belayî be»*. ³² Lê gava ku Ez ji mirinê r'abim, Ezê berî we her'ime

* 26:28 Nav hinek destnivîsarada «peymanî nû» heye.

* 26:31 Zekerîya 13:7.

Celîlê». ³³ Petrûs lê vege'and û gotê: «Heger h'emû jî ji Te p'işk bin her'in, lê ez t'u car ji Te naçim». ³⁴ Îsa wîr'a got: «Ez r'ast ter'a dibêjim, hema îşev hê berî bangdana dîk, tê sê cara Min înk'ar kî». ³⁵ Petrûs Wîr'a got: «Heger cî bê, ezê t'evî Te bimirim jî, lê t'u car Te înk'ar nakim». H'emû şagirta jî usa got.

Îsa li Gêtşemanîyê dua dike

(*Marqos 14:32-42;*
Lûqa 22:39-46)

³⁶ Hingê Îsa t'evî wan çû wî cîyê ku jêr'a Gêtşemanî dibêjin û şagirtar'a got: «Vira r'ûnên, h'eta Ez her'im dera han dua bikim». ³⁷ Ewî t'evî Xwe Petrûs û her du kur'êd Zebedî hildan, k'eser hatê û ber Xwe k'et. ³⁸ Hingê Îsa wanar'a got: «Dilê Min haqas derd û k'eder e, mîna ber mirinê. Vira bimînin û t'evî Min h'işyar bin».

³⁹ Hinekî pêşda çû Xwe dever'ûya avît dua kir û got: «Bavê Min! Heger dibe, bira ev k'asa cefê ser Minr'a derbaz be. Lê ne ku çawa Ez dixwazim, lê bira xwestina Te be».

⁴⁰ Paşê hate cem şagirta, ew r'azayî dîtin û gote Petrûs: «We nikaribû ku sih'etekê hûn t'evî Min h'işyar bimana? ⁴¹ H'işyar

bimînin û dua bikin, wekî hûn nek'evine nava cêr'ibandinê. Belê r'u'uh' r'azî ye, lê beden sist e».

⁴² Careke din jî Îsa çû dua kir û got: «Bavê Min! Heger nabe ku ev k'asa cefê ji Min derbaz be h'eta ku Ez wê venexwim, bira xwestina Te be».

⁴³ Îsa hat, ew dîsa xewêda dîtin, ç'e'vêd wan ji xewê venedibûn.

⁴⁴ Û ew hiştin çû, cara sisîya dua kir, dîsa ew xeber gotin.

⁴⁵ Hingê hate cem şagirta û wanar'a got: «Hûn hela hê r'azayî ne û r'ih'et dibin? Va wext pêr'a gihîşt ku Kur'ê Mêriv bik'eve destê gunek'ara. ⁴⁶ R'abin em her'in. Va ye ewê ku nemamîya Min dike nêzîk bû».

Girtina Îsa

(*Marqos 14:43-50; Lûqa 22:47-53; Yûh'enna 18:3-12*)

⁴⁷ Ewî hê xeber dida, nişkêva Cihûdayê ku yek ji wan donzdeha bû hat. Ewî t'evî xwe ji alîyê serekêd k'ahîna û r'ûspîyêd cime'têda e'laleteke giran anîbû, bi dara û şûra. ⁴⁸ Awa nemamê Wî e'şeret dabû wan û gotibû: «Ez k'îjanî ku r'amûsim, Ew e, Wî bigirin».

⁴⁹ Hingê Cihûda nêzîkî Îsa bû û gotê: «Silav li Te, dersdar!» û r'amûsa. ⁵⁰ Îsa wîr'a got: «Heval,

tê çi bikî zû bike!»* Wê gavê ew pêşda hatin, dest avîtine Îsa û Ew girtin. ⁵¹ Nişkêva yekî ji ewêd ku t'evî Îsa bû, r'abû şûrê xwe k'işand li xulamê serekk'ahîn xist û guhê wî pekand. ⁵² Wê gavê Îsa wîr'a got: «Şûrê xwe bike cî. K'î ku şûr hiltîne, ewê bi şûr her'e. ⁵³ Te t'irê Ez nikarim ji Bavê Xwe bixwazim wekî pêr'a-pêr'a donzdeh ordîya zêdetir milyak'et bigihîne Min? ⁵⁴ Lê nivîsar wê çawa bêne sêrî ku dibêjin, gerekê h'emû aha bin?»

⁵⁵ Wê gavê Îsa e'laletêr'a got: «Tê bêjî we ser qaçaxekîda girtîye, ku hûn bi dara û şûra hatine Min bigirin? Ne Ez her r'oj t'evî we p'aristgehêda r'ûdiniştim Min hûn hîn dikirin, lê we Ez nedigirtim. ⁵⁶ Lê ev h'emû tişt qewimîn, ku nivîsarêd p'êxembera bêne sêrî». Wê demê h'emû şagirta Ew hiştin û r'evîn.

Îsa li ber civîna^f giregira

(Marqos 14:53-65; Lûqa 22:54-55, 63-71; Yûh'enna 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Yêd ku Îsa girtin, Ew birine cem Qeyafayê serekk'ahîn, li wî

cîyê ku qanûnzana û r'ûspî civî-yabûn. ⁵⁸ Petrûs jî dûrva h'eta h'ewşa serekk'ahîn p'ê-p'ê pey Wî çû k'ete hindur' û li nav no-bedara r'ûnişt, ku bizanibe axirî wê çawa be. ⁵⁹ Serekêd k'ahîna û t'emamîya civîna^f giregira jî miqabilî Îsa şe'detîke derew dige-r'îyan ku Wî bikujin, ⁶⁰ lê nedîtin. Gelek şe'dêd derew jî hatin, dîsa nedîtin. Paşê du şe'dêd derew pêşda hatin ⁶¹ û gotin: «Evî got: <Ez dikarim p'aristgeha Xwedê hilşînim û nava sê r'ojada dîsa wê çêkim».

⁶² Serekk'ahîn^f r'abû ser p'îya û Wîr'a got: «Bona van şe'detîya ku evana miqabilî Te didin Tu çima cabekê nadî?» ⁶³ Lê Îsa dengê Xwe nekir. Serekk'ahîn dîsa Wîr'a got: «Ez Te bi Xwedêyê sax didime sondê. Mer'a bêje, Tu yî Mesîh, Kur'ê Xwedê?» ⁶⁴ Îsa gote wî: «Te bi devê xwe got. Lê Ez wer'a dibêjim,

ji vir şûnda hûnê Kur'ê Mêriv li k'êleka^f Yê Herî Zor, li milê Wîyî r'astê r'ûniştî û li ser e'wrêd e'zmên tê bibînin»*.

* ^{26:50} Aha jî tê fe'mkirinê: «Heval, tu bona çi hatî?»

* ^{26:64} Zebûr 110:1; Danîyêl 7:13.

⁶⁵ Hingê serekk'ahîn k'incêd xwe qelaştin û got: «Eva Xwedê bêhurmet dike! Îdî şe'de çî mer'a ne? Va we bihîst Ewî çawa Xwedê bêhurmet kir! ⁶⁶ Weva çawa xuya dike?» Wana jî lê vege'and û gotin: «Wîr'a kuştin dik'êve».

⁶⁷ Wê gavê t'ûyî r'ûyê Wî kirin, bi k'ulma lêxistin, hineka jî şemaq lê didan ⁶⁸ û digotinê: «Mesîh, p'êxembertîyê mer'a bike, k'a k'î bû ku Te xist?»

Petrûs Îsa înk'ar dike

(*Marqos 14:66-72; Lûqa 22:56-62; Yûh'enna 18:15-18, 25-27*)

⁶⁹ Wî çaxî Petrûs derva li h'ew-şêda r'ûniştibû. Carîk hate cem wî û gotê: «Tu jî t'evî Îsayê Celîlê bûyî». ⁷⁰ Lê ewî li ber h'emûya înk'ar kir û got: «Ez nizanîm tu çi dibêjî».

⁷¹ Çaxê ew çû ber dergeh, yeke din ew dît û gote ewêd ku li wir bûn: «Evê han jî t'evî Îsayê Nisretê bû». ⁷² Ewî dîsa bi sond înk'ar kir got: «Ez wî merivî nas nakim». ⁷³ Xêlekê şûnda ewêd ku li wir bûn çûne cem Petrûs û gotinê: «Hebe-t'unebe tu jî ji wan î, çimkî xeberdana te te difiroşe». ⁷⁴ Hingê ewî nifir' xwe kir, sond xwar û got: «Ez wî merivî nas nakim».

Wê gavê dîk bang da ⁷⁵ û Petrûs ew gotina Îsa anî bîra xwe ku wîr'a gotibû: «Berî bangdana dîk, tê sê cara Min înk'ar kî». Derk'ete derva û k'ele-k'el girîya.

Îsa dibine ber Pîlatof

(*Marqos 15:1; Lûqa 23:1-2; Yûh'enna 18:28-32*)

27 ¹ Gava sibeh safî bû, t'e-mamîya serekêd k'ahîna û r'ûspîyêd cime'tê li hev şewirîn ku Îsa çawa bidine kuştinê. ² Ew girêdan, birin dane destê Pîlatoyêf welî.

Axirîya Cihûda

(*K'arêd Şandîya 1:18-19*)

³ Hingê Cihûdayê ku nemamîya Wî kir, dît ku Îsa hate neheqkirinê, p'oşman bû, ew sî zîv vege'ande serekêd k'ahîna û r'ûspîya ⁴ û got: «Min gune kir. Ez bûme sebebê xûna bêşûc». Wana jî gote wî: «Çî mer'a ne? Tu zanî». ⁵ Ewî jî ew zîv avîtine nav p'aristgehê, derk'et çû xwe xeniqand.

⁶ Serekêd k'ahîna zîv hildan û gotin: «Ne r'ast e ku em van bikine nav xizna p'aristgehê, çimkî ew heqê xûnê ye». ⁷ Hingê ew li hev şewirîn û bi wan zîva E'rdê Axînker k'ir'în, bona t'irbêd

xerîba. ⁸Lema ew e'rd h'eta îro jî «E'rdê Xûnê» tê gotinê. ⁹Hingê ew gotina bi zarê Yêremîya p'ê-xember hate sêrî: «Sî zîv qîmet dan, weke wî qîmetê ku hineke ji zar'êd Îsraêlê qayl bûn ¹⁰û ew dane E'rdê Axînker, çawa ku Xudan minr'a e'mir kir»*.

Pirsa Pîlato

(*Marqos 15:2-5;*

Lûqa 23:3-5;

Yûh'enna 18:33-38)

¹¹Îsa ber welî sekinî, welî ji Wî pirsî û got: «Tu yî p'adşê cihûya?» Îsa wîr'a got: «Te bi devê xwe got». ¹²Lê çaxê serekêd k'ahîna û r'ûspîya davîtine Wî, Ewî qet caba kesekî neda. ¹³Hingê Pîlato Wîr'a got: «Tu nabihêyî çiqas şikîyatê^f Te dikin?» ¹⁴Ewî dîsa caba kesekî neda, h'eta welî jî şaş ma.

Dîwanêda h'ukumê kuştinê

li ser Îsa derdixin

(*Marqos 15:6-15;*

Lûqa 23:13-25;

Yûh'enna 18:39-19:16)

¹⁵E'detê welî bû ku li cejinêda bi xwestina e'laletê girtîk wanr'a ber'da. ¹⁶Hingê girtîkî wanî

k'ifş hebû, ku navê wî Barabas bû. ¹⁷Gava ku ewana civîyan, Pîlato wanar'a got: «Hûn k'îjanî dixwazin ku ez bona we ber'dim, Barabas yan Îsayê ku Mesîh tê gotinê?» ¹⁸Ewî zanibû ku ji dest h'evsûdiyê Îsa dabûne destê wî.

¹⁹Gava ew li herema dîwanê r'ûniştibû, k'ulfeta wî cab şand û got: «K'arê te ewî Bêsûc nek'etîye, çimkî vê şeva derbazbûyî xewnêda bona Wî gelek tişt ser minr'a derbaz bûn». ²⁰Lê serekêd k'ahîna û r'ûspîya e'lalet r'azî kir, ku Barabas bixwazin û Îsa unda kin. ²¹Welî dîsa wanar'a got: «Hûn ji van her duya k'îjanî dixwazin ku ez wer'a ber'dim?» Wana jî got: «Barabas!» ²²Pîlato wanar'a got: «Lê ez Îsayê ku Mesîh jêr'a dibêjin çawa bikim?» H'emûya jî got: «Bira bê xaçkirinê!» ²³Welî got: «Lê Evî çi xirabî kirîye?» Hingê wana hê kire qîr'in û gotin: «Bira bê xaçkirinê!»

²⁴Pîlato jî dît, wekî tişteke k'arê nade, lê hê şer' û de'w destpêdibe, av hilda li ber e'laletê destêd xwe şûştin û got: «Ez ji xûna Vî bêsûc im. Hûn xwexa binihêr'in». ²⁵Û t'emamîya cime'tê caba wî da û

* ^{27:10} Zekerîya 11:12-13; Yêremîya 32:6-9.

got: «Bira xûna Wî li ser me û li ser zar'êd me be!»

²⁶ Hingê Pîlato Barabas wana-r'a ber'da, lê Îsa da ber qamçîya û da destê wan ku bê xaçkirinê.

Esker qerfê xwe li Îsa dikin

(*Marqos 15:16-20;*

Yûh'enna 19:2-3)

²⁷ Hingê eskerêd welî Îsa birine hindur'ê qesirê û t'emamîya r'efa eskera ser Wî civîya. ²⁸ K'incê Wî jê êxistin û çuxekî sorê gevez lê kirin. ²⁹ Paşê t'acek ji stirîya vegirtin dane serê Wî û qamîşek jî dane destê Wîyî r'astê. Hingê ber Wî çok dan, qerfê xwe pê kirin û gotin: «Xweş be, P'adşê Cihûda!» ³⁰ T'ûyî Wî kirin, qamîş hildan serê Wî xistin. ³¹ Pey qerfkirinêr'a çuxê sor ji Wî êxistin û k'incê Wî lêkirin û dane pêşîya xwe birin ku Wî xaç kin.

Xaçkirina Îsa

(*Marqos 15:21-32;*

Lûqa 23:26-43;

Yûh'enna 19:17-27)

³² Çaxê ew derk'etine derva, eskera yekî kûrênî dît ku navê wî

Şimh'ûn bû, p'êyî ser wî kirin ku xaçê Wî hilde. ³³ Ewana gihîştine wî cîyê ku jêr'a Golgota digotin, ku tê fe'mkirinê: «Cîyê Qafa». ³⁴ Şerava zirav t'evkirî danê ku vexwe. Lê çaxê Ewî te'm kir, nexwest vexwe.

³⁵ Ew xaç kirin, ser k'incê Wî p'eşk avîtin û li nav xweda bela kirin*. ³⁶ Paşê wê derê r'ûniştin û nobedarî li Wî kirin. ³⁷ Neheqîya Wî nivîsîn danîn fêza serê Wî: «EV ÎSA, P'ADŞÊ CIHÛYA YE».

³⁸ Hingê du qaçax jî t'evî Wî hatine xaçkirinê, yek milê r'astê û yê din milê ç'epê. ³⁹ Ewêd ku wirr'a diçûn-dihatî Ew bêhurmet dikirin, serê xwe dih'ejandin ⁴⁰ û digotinê: «Ne Teyê p'aristgeh hilşanda û sê r'ojada çêkira? De Xwe xilaz ke, heger Tu Kur'ê Xwedê yî! Ji xaç were xwarê!» ⁴¹ Usa jî serekêd k'ahîna, qanûnzana û r'ûspîya t'evayî qerfê xwe Wî dikirin û digotin: ⁴² «Xelq xilaz kir, lê Xwe nikare xilaz ke! Ev nîne P'adşê Îsraêlê? De bira niha ji xaç bê xwarê û emê bawerîya xwe Wî bînin. ⁴³ Gumana Xwe

* ^{27:35} Nav destnivîsarêd paşwextîyêda ev jî heye: «Ku gotina p'êxember bê sêrî: «K'incêd Min li nav hevda bela kirin û ser çuxê Min p'eşk avîtin» (Zebûr 22:18).

danî ser Xwedê, de bira niha Wî xilaz ke, heger Xwedê ji Wî r'azî ye, çimkî got: «Ez Kur'ê Xwedê me». ⁴⁴Qaçaxêd ku t'evî Wî hatine xaçkirinê, wana jî usa te'n li Wî dixistin.

Mirina Îsa

(*Marqos 15:33-41;*

Lûqa 23:44-49;

Yûh'enna 19:28-30)

⁴⁵Nîvro ji sih'eta donzdeha h'eta sih'eta sisîya t'emamîya e'rdê bû te'rî. ⁴⁶Nêzîkî sih'eta sisîya Îsa bi dengekî bilind kire qîr'în û got: «Êlî, Êlî, lama sabaxtanî?» ku tê fe'mkirinê: «Xwedêyê Min, Xwedêyê Min, Te çima Ez hiştim?»* ⁴⁷Ewê ku nêzîk sekinîbûn, gava ev xeber bihîstin, gotin: «Ew gazî Êlyas dike». ⁴⁸Yek ji wan bi lez bezî, lûfika^f be'rê hilda sirkêda kir, li ser qamîşekîva danî û da Wî ku vexwe. ⁴⁹Lê hinekêd din gotin: «Bisekine. Em bibînin, k'a Êlyasê bê Wî xilaz ke?»

⁵⁰Îsa dîsa bi dengekî bilind kire gazî û r'uh'ê Xwe da.

⁵¹Hema hingê p'er'da p'aristgehê ji sêrî h'eta binî qelişî,

bû du tîşa^f. E'rd h'ejîya, kevir qelişîn, ⁵²t'irb vebûn û gelek mirîyêd buhurtî r'abûn. ⁵³Ew ji t'irba derk'etin pey r'abûna Îsar'a, çûne Bajarê Pîroz û geleka ew dîtin.

⁵⁴Çaxê sersed û ewêd ku t'evî wî nobedarîya Îsa dikirin, e'rdh'ej û ew h'emû tiştê qewimî dîtin, r'isasê ew girtin û gotin: «R'astî jî Eva Kur'ê Xwedê bû!»

⁵⁵Li wê derê gelek k'ulfet jî hebûn, ku dûrva dinihêr'în. Ew ji Celîlê li pey Îsa hatibûn, berdestî Wîr'a kiribûn. ⁵⁶Meryema Mejdelaî, Meryema dîya Aqûb û Ûsiv^f û dîya her du kur'êd Zebedî li nav wanda bûn.

Definkirina Îsa

(*Marqos 15:42-47;*

Lûqa 23:50-56;

Yûh'enna 19:38-42)

⁵⁷Berê êvarê merivekî dewletî ji Arîmetyayê hat, ku navê wî Ûsiv^f bû. Ew jî yek ji şagirtêd Îsa bû. ⁵⁸Ew çû cem Pîlato û cinyazê Îsa ji wî xwest. Wê gavê Pîlato e'mir kir ku cinyaz bê dayînê. ⁵⁹Ûsiv cinyaz hilda, qedekê k'itanîyî paqijda k'efen^f

* ^{27:46} Zebûr 22:1.

kir ⁶⁰ û danî nav t'irba* xweye nû ku qeyêda k'olabû. Paşê ewî kevirêki mezin holî ber derê t'irbê kir û çû. ⁶¹ Meryema Mejdolanî û Meryema din li wê derê bûn û pêşberî t'irbê r'ûniştibûn.

Nobedarêd t'irbê

⁶² R'oja din ku pey r'ojaf t'ivda-rekkirinê* bû, serekêd k'ahîna û fêrisîya li cem Pîlato civîyan ⁶³ û gotin: «Em xulam, tê bîra me, ku Ewî derewîn saxtîya Xweda gotibû: «Ezê r'oja sisîya ji mirinê r'abim». ⁶⁴ Niha e'mir ke ku h'eta r'oja sisîya miqatî t'irbê bin, nebe ku şagirtêd Wî bên Wî bidizin û cime'têr'a bêjin: «Ew ji mirinê r'abûye». Îdî xalifandina paşîyê ji ya pêşîyê xirabtir be». ⁶⁵ Pîlato wan'r'a got: «Va ne wer'a eskerêd nobedar. Her'in çawa ku hûn zanin usa jî miqatî t'irbê bin». ⁶⁶ Ew jî çûn miqatî t'irbê bûn, kevir mor kirin û eskerêd nobedar li ber danîn.

Îsa ji mirinê r'adibe

(Marqos 16:1-8; Lûqa 24:1-12; Yûh'enna 20:1-10)

28 ¹ Pey şemîyêr'a, r'oja yek-şemê* serê sibehê zû Meryema Mejdolanî û Meryema din hatin ku t'irbê bibînin. ² Nişkêva e'rd qayîm h'ejîya, çimkî milyak'e-tekî Xudan ji e'zmên hate xwarê, kevir ji ber t'irbê wêda kir û ser r'ûnişt. ³ Dîndara wî mîna birûskê bû û k'incê wî mîna berfê sipî bûn. ⁴ Nobedar ji tîrsa wî t'evîhev bûn û bûne mîna mirîya. ⁵ Milyak'et wan k'ulfetar'a got: «Netirsin! Ez zanim hûn li Wî Îsayî diger'in, Yê ku hate xaçkirinê. ⁶ Ew ne li vir e, çimkî Ew ji mirinê r'abûye, çawa ku Ewî gotibû. Werin wî cîyê ku Ew* p'aldayî bû bibînin. ⁷ Zû her'in bêjine şagirtêd Wî: «Ew ji mirinê r'abûye û Ewê berî we her'e Celîlê. Li wir hûnê Wî bibînin». Va ye min wer'a got».

⁸ Ew bi xof û eşqeke mezin lez ji t'irbê derk'etin û lezandin ku

* 27:60 T'irba Îsa mixarek bû. Cihûya hingê destê k'êva bihata mirîyêd xwe dikirine mixara. Ew yan şkeft bûn yan jî qeyada dik'olan.

* 27:62 «R'oja t'ivdarekkirinê» r'oja îniyê bû.

* 28:1 Bi yûnanî heber bi heber aha ye: «R'oja h'eftîyêye pêşin», çimkî bona cihûya, r'oja h'eftîyêye pêşin yekşem bû, awa gotî «le'd».

* 28:6 Nav hinek destnivîsarada «Xudan» heye.

şagirtar'a bêjin. ⁹Nişkêva Îsa r'astî wan hat û got: «Silav li we!» Ewana nêzîkî Wî bûn, xwe avîtime nigêd Wî girtin û serê xwe ber danîn. ¹⁰Hingê Îsa wanar'a got: «Nertirsin! Her'in bêjine birêd Min, ku ew her'ine Celîlê û li wir wê Min bibînin».

Nobedar têne r'uşetkirinê^f

¹¹Çaxê ku k'ulfet çûn, hinek ji nobedara hatine bajêr û tiştêd ku qewimîbûn serekêd k'ahînar'a gotin. ¹²Serekêd k'ahîna t'evî r'ûspîya civîyan û şêwirîn. Paşê wana gelek p'ere dane nobedara ¹³û gotin: «Bêjin: <Çaxê em xewêda bûn, şagirtêd Wî hatin Ew dizîn». ¹⁴Û heger ev tişt bigihîje guhê welî, emê wî r'azî kin û we bêxem kin». ¹⁵Wana jî p'ere hildan û usa kirin, çawa ku hatibûne

hînkirinê. Û ev gotin li nav ci-hûyada h'eta r'oja îro bela bûye.

Îsa Xwe nîşanî şagirtêd Xwe dike

(*Marqos 16:14-18; Lûqa 24:36-49; Yûh'enna 20:19-23; K'arêd Şandîya 1:6-8*)

¹⁶Her yanzdeh şagirt jî çûne Celîlê wî ç'îyayê ku Îsa wanr'a gotibû. ¹⁷Gava ku dîtin, serê xwe ber Wî danîn, lê hinek jî dudilî bûn. ¹⁸Îsa nêzîkî wan bû, wanr'a xeber da û got: «H'emû h'ukumê e'rd û e'zmên Minr'a hate dayîne. ¹⁹Niha her'in h'emû mileta hîn kin û wana bi navê Bav, Kur' û R'uh'êf Pîroz binixumînin^f ²⁰û wan h'emû t'emîyêd ku Min dane we mileta hîn kin, wekî ew xwey kin. Ez va îroda her t'im h'eta axirîya dinyayê t'evî we me!»

MIZGÎNÎYA LI GORA MARQOS

Pêşgotin

«Mizgînîya Îsa^f Mesîhe^f li gora Marqos» ji nava her çar Mizgînîyada ya here kin e û berî her sê Mizgînîya jî hatîye nivîsarê. Bi fikira gelek zana ew berî sala h'eftêyî (70-î pey bûyîna Îsa) hatîye nivîsarê, gava Orşelîm^f wêran bû.

Li gora şe'detîya civîna^f sedsalîya dudada, Marqos xwexa ew Yûh'enna-Marqos e, derheqa k'ijanîda k'itêba K'arê Şandîyada (12:12, 25; 13:4-5; 15:37-39) û usa jî çend ne'mêd şandîyada^f be'sa wî dikin (Kolosî 4:10; Filîmon 24; Tîmot'êyo II, 4:11). Ewî gelekî r'êwîtî t'evî Pawlos û Barnabas^f kirîye, usa jî yekî gelekî nêzîkî Petrûsê^f Şandî bû (Petrûs I, 5:13).

K'itêb sêrîda dibêje ku fikira wê derheqa Mizgînîya Îsa Mesîhda ye (1:1). Hatina Îsa Mesîh da k'ifşê, ku ew wextê Xwedê k'ifş kiribû pêr'a gihîştîye, wekî xilazbûnê^f bide merivayê^f (1:15). Marqos Îsa tîne ber ç'e'va, ku Ew yekî xweyîh'ukum e û h'ukumê Wî nava hînkirinê, cinderxistinê, usa jî gunebaxşandinêda k'ifş e. Hingê Îsa hêdî-hêdî Xwe şagirtêd^f xweva dide naskirinê ku Ew Mesîh e, awa gotî K'ifşkirîyê Xwedê ye. Lê Îsa çiqasî Xwe şagirtêd xweva dide naskirinê, haqasî li ser mirin û r'abûna Xwe xeber dide, ya ku wê Orşelîmêda biqewimîya. Îsa Xwer'a dibêje «Kur'ê^f Meriv», yê ku hate dinyayê, wekî e'mirê Xwe bide ku meriv ji qeydêd gunef xilaz bin.

Mizgînîya Marqos hê gelekî ser kirêd Îsa disekine, ne ku ser hînkirina Wî. Bona Yûh'ennayê^f nixumdar^f, usa jî nixumandin^f û cêr'ibandîna^f Îsa kin hatîye nivîsarê. Paşê carekêr'a derbazî ser şixulê Wîyî nexweşqenckirinê û hînkirina Wî dibe. Çiqas diçû şagirtêd Wî hê Ew nas dikirin, dijminêd Wî jî hê k'în Wîr'a dajotin. Serêd xilazîyêda (11-a h'eta 16-a) bona h'eftîya Îsaye xilazîyê nivîsar e, derheqa xaçbûn^f û r'abûna Wîye ji mirinê.

Eva Mizgînîya gelekî şe'detîya kirêd Îsa dide û tiherekî zelal û kurt hatîye nivîsarê, eva Îsa berçe'v tîne û dide k'ifşê, wekî her xwendevanek mîna sersed^f bikaribe bike gazî bêje: «R'ast ev meriv Kur'ê^f Xwedê ye» (15:39).

Eva Mizgînîya gelekî li ser cefak'işandina Îsa disekine, usa jî ser cefayêd wan, yêd ku wê li pey Wî her'in. Li gora fikira mesîhîyêd^f berê, Marqos eva Mizgînîya bajarê R'omêda^f nivîsiye. Ji vê yekê tê k'ifşê, ku Marqos ev yek hê bona bawermendêd R'omayêda nivîsiye, çimkî bawermendêd wî çaxî gelek cefa ji destê Nêronê Qeyserê^f Împêratorîya R'omayê didîtin, (h'ukumeta wî ji sala 54-a h'eta 68-a bû).

Serecema fikira k'itêbê

Destpêbûna Mizgînîyê (1:1-13)

Dannasînî û şixulêd Îsaye Celîlêda^f (1:14-9:50)

R'îya Îsaye ji Celîlê h'eta Orşelîmê (10:1-52)

H'eftîya Îsaye xilazîyê li Orşelîmê û dor-berêd wêda (11:1-15:47)

R'abûna Îsa ji mirinê (16:1-8)

Pey r'abûnêr'a xuyabûn û jorhilatina Îsa (16:9-20)

Dannasînîya Yûh'ennayê^f nixumdar^f

(*Metta 3:1-12; Lûqa 3:1-18;*
Yûh'enna 1:19-28)

1 ¹Mizgînîya^f Îsa^f Mesîhê^f Kur'ê^f Xwedê bi vî tihêrî destpêbû:
²Çawa ku k'itêba Îsaye^f P'êxem-berda^f hatîye nivîsarê:

«Va ye Ezê qasidê Xwe pêşîya Teva bişînim.

Ewê bona Te r'ê hazir ke»*.

³ «Dengek ber'îyêda^f dike gazî: «R'îya Xudan^f hazir bikin û şiver'îyêd^f Wî r'ast bikin»*».

⁴Awa Yûh'enna^f ber'îyêda xuya bû, cime't dinixumand û dannasîn dikir, ku ji gunekirinê vege'rin^f û

* ^{1:2} Malaxî 3:1.

* ^{1:3} Îsaye 40:3.

bêne nixumandinê^f, wekî gunêd wan bêne baxşandinê. ⁵ Ji h'emû welatê Cihûstanê^f û t'emamîya cime'ta Orşelîmê^f dihate cem wî, gunêd xwe didane r'ûyê xwe û ç'emê Ûrdunêda bi destê wî dinixumîn. ⁶ Yûh'enna k'inceke ji pir'ç'a devê li xwe kiribû û li pişta xwe jî qayîşeke ç'erm girêdabû. Xwarina wî kulî^f û hingivê çolê bû. ⁷ Ewî dannasîn dikir û digot: «Yekî ji min qewattir wê bê. Ez ne hêja me, ku ta bim û benê çarixê Wî jî vekim. ⁸ Min hûn bi avê nixumandin, lê Ewê we bi R'uh'ê^f Pîroz binixumîne».

**Îsa tê nixumandin
û cêr'ibandinê^f**

(*Metta 3:13–4:11; Lûqa 3:21-22;
4:1-13*)

⁹ Û wan r'ojada Îsa ji bajarê Nisreta Celîlê^f hat û bi destê Yûh'enna ç'emê Ûrdunêda hate nixumandinê. ¹⁰ Hema çawa Îsa ji avê derket, dît ku e'zman vebûn û R'uh' mîna kevotkekê li ser Wî danî. ¹¹ Û dengê ji e'zmana hat û got: «Tu Kur'ê Minî delal î Ez ji Te r'azî me».

¹² Wê gavê R'uh' berê Îsa da ber'iyê. ¹³ Ew çil r'ojî^f li ber'iyê ma û ji mîrêcin^f hate cêr'ibandinê^f. Ew t'evî r'e'wira bû û milyak'eta^f jêr'a berdestî kirin.

**Îsa qeza Celîlêda
dest bi k'arê Xwe dike**

(*Metta 4:12-17; Lûqa 4:14-15*)

¹⁴ Pey girtina Yûh'ennar'a Îsa çû qeza Celîlê û dest bi dannasînîya Mizgînîya Xwedê kir ¹⁵ û digot: «Wext pêr'a gihîştîye, P'adşatîya^f Xwedê nêzîk bûye, ji gunekirinê vege'rin û bawerîya^f xwe Mizgînîyê bînin!»

**Îsa gazî her çar
me'sîgira dike**

(*Metta 4:18-22; Lûqa 5:1-11*)

¹⁶ Gava Îsa li devê gola Celîlê diger'îya, r'astî Şimh'ûn^f û Endrawisê birê wî hat. Wana t'or' davîte golê, çimkî me'sîgir bûn. ¹⁷ Îsa gote wan: «Pey Min werin, Ezê we bikime nêç'îrvanêd meriva^f». ¹⁸ Wana jî hema wê demê t'or'êd xwe hiştin û pey Wî çûn. ¹⁹ Dema ku Îsa ji wî cîyî hinekî pêşda çû, r'astî kur'êd Zebedî, Aqûb^f û Yûh'ennayê^f birê wî hat. Wana qeyikêda t'or'êd xwe hîvêz dikirin. ²⁰ Hingê Îsa gazî wan kir, wana jî bavê xwe Zebedî t'evî p'ala qeyikêda hişt û pey Wî çûn.

Îsa r'uh'ê^f h'eram^f derdixe

(*Lûqa 4:31-37*)

²¹ Ew gihîştine Kefernahûmê. Îsa wê r'oja^f şemîyê r'ast

k'ete k'inîştê û dest bi hînkirinê kir. ²² Ewana li ser hînkirina Wî zendegirtîf mabûn, çimkî Ewî mîna yekî xweyîh'ukum ew hîn dikirin, ne ku mîna qanûnzana^f. ²³ Hingê k'inîştê^f wanda merivek hebû, ku r'uh'ê^f h'eramva girtî bû. Wî kire qîr'în û got: ²⁴ «Tu çi ji me dixwazî, ya Îsayê Nisretê? Tu hatîyî qir'a me bînî? Ez zanim Tu k'î yî. Tu Pîrozê Xwedê yî!» ²⁵ Îsa lê hilat^f û got: «Ker' be û jê derk'eve!» ²⁶ Hingê r'uh'ê h'eram ew veç'ir'ikand û bi dengêkî bilind kire qîr'în û jê derk'et. ²⁷ H'emû zendegirtî man, hevr'a k'etine pirs-pirsîyara û digotin: «Ev çi yek e? Çi hînkirineke nû ye! Bi h'ukum Ew e'mirî li r'uh'êd h'eram dîke û ew jî êlimî^f Wî dibin». ²⁸ Û nav û dengê Îsa pêr'a-pêr'a h'emû dor-berêd Celîlê bela bû.

Îsa gelek nexweşa qenc dîke

(Metta 8:14-17; Lûqa 4:38-41)

²⁹ Gava ku Îsa ji k'inîştê derk'et, t'evî Aqûb û Yûh'enna r'ast çûne mala Şimh'ûn û Endrawis. ³⁰ Xwesîya Şimh'ûn t'ayêda p'aldayî bû. Hingê bona wê Îsar'a gotin. ³¹ Îsa jî çû nêzîk, destê wê girt r'akir û t'ayê jê ber'da, r'abû berdestî wanr'a kir. ³² Êvarê, gava r'o çû ava, h'emû nexweş

û yêd cinak'etî^f anîne cem Wî. ³³ T'emamîya cime'ta bajêr li ber dêrî civîya. ³⁴ Îsa gelek merivêd bi nexweşîyêd cûr'e-cûr'e qenc kirin. Gelek cin^f jî derxistin û nedihîşt ku cin xeber din, çimkî cina zanibû ku Ew K'î ye.

Îsa Mizgînîya Xwedê geza Celîlêda bela dîke

³⁵ Qereberbanga sibehê r'abû, derk'et çû cîkî xewle û wir dua kir. ³⁶ Şimh'ûn û yêd t'evî Wî li Îsa ger'îyan ³⁷ û gava ku wan Ew dît, gotinê: «H'emû li Te diger'in». ³⁸ Îsa wanr'a got: «Em her'ine gund-bajarêd nêzîk, wekî Ez li wan dera jî dannasîn kim, çimkî Ez bona vê yekê hatime». ³⁹ Û li t'emamîya Celîlê diger'îya, k'inîştêd wanda dannasîn dikir û cin derdixistin.

Îsa yekî ji k'otîbûnê^f paqij dîke

(Metta 8:1-4; Lûqa 5:12-16)

⁴⁰ Û yekî k'otî^f hat, li ber Îsa çok da, r'eca jê kir û gotê: «Heger Tu bixwazî, dikarî min paqij kî». ⁴¹ Gunê Îsa pê hat, destê Xwe dirêj kir lê k'et û gotê: «Ez dixwazim. Paqij be!» ⁴² Û pey vê gotinêr'a destxweda k'otîbûnê çû û ew paqij bû. ⁴³ Îsa pêr'a-pêr'a ew derxiste

der, h'ışk t'emî li wî kir ⁴⁴ û wîr'a got: «Binihêr'e t'u kesîr'a tişteki nebêjî, lê her'e xwe nîşanî k'ahînf ke û çawa ku Mûsa^f t'emî daye, h'edîya^f xwe bide, wekî h'emûyar'a bibe şe'detî, ku tu paqij bûyî». ⁴⁵ Lê ew meriv derk'et destpêkir aşkere got û eva yeka bela kir, usa ku Îsa îdî nikaribû aşkere biçûya bajarekî, lê ji bajêr der li cîyêd xewle dima. Û cime't ji her alîyava dihatine cem Wî.

**Îsa şilûşe'tekî qenc dike
û gunêd wî dibaxşîne**

(*Metta 9:1-8; Lûqa 5:17-26*)

2 ¹ Pey çend r'ojar'a Îsa vege'rya Kefernahûmê. Hingê hate bihîstinê, ku Ew malda ye. ² Malêda haqas meriv civîyan, h'eta ku li ber dêrî jî cî-sit'ar t'unebû. Îsa xebera mizgînîyê ew hîn dikirin. ³ Û meriv hatin, ji nav wanda çar meriva şilûşe'tek hildabûn danîne cem Îsa. ⁴ Lê ji dest e'laletê r'ê nedîtin ku nêzîkî Îsa bûna, wana banê xanîyê ku Îsa têda bû qul kir û merivê şilûşe't ber'êva daxistine jêrê. ⁵ Gava ku Îsa bawerîya wan dît, gote yê şilûşe't: «Lawo, gunêd te hatine baxşandinê». ⁶ Ji qanûnzana hinek wira r'ûniştibûn û dilê xweda digotin: ⁷ «Evî han çîma usa xeber dide? Eva nigê xwe

Xwedêr'a davêje! Pêştirî Xwedê k'î dikare guna bibaxşîne?»

⁸ Destxweda r'uh'ê Îsava e'yan bû ku evana aha difikirin, Ewî got: «Hûn çîma tiştêd aha dilê xweda difikirin? ⁹ K'îjan r'ih'et e, şilûşe'tr'a bêjin: <Gunêd te hatine baxşandinê?> yan bêjinê: <R'abe ber'a xwe hilde û biger'e?> ¹⁰ Lê wekî hûn bizanibin ku h'ukumê Kur'ê^f Mêriv heye li ser e'rdê guna bibaxşîne...» ¹¹ gote yê şilûşe't: «Ez ter'a dibêjim, r'abe ber'a xwe hilde, her'e mala xwe». ¹² Ew jî pêr'a-pêr'a li ber ç'e'vê her kesî r'abû, ber'a xwe hilda, derk'et û çû. H'emû jî h'eyîrî man, şikirî dane Xwedê û gotin: «Me tişteki usa t'u car nedîtîye!»

Îsa gazî Lêwî^f dike

(*Metta 9:9-13; Lûqa 5:27-32*)

¹³ Îsa dîsa çû devê golê. T'ema-mîya e'lalet dihatê cem Wî û Ewî jî ew hîn dikirin. ¹⁴ Çaxê Îsa r'êda çû, Lêwîyê^f kur'ê Halfawo li cîyê xerchildanê r'ûniştî dît û gotê: «Pey Min were». Ew jî r'abû pey Îsa çû. ¹⁵ Gava Îsa mala Lêwîda ser sifrê bû, gelek xercgir^f û gunek'ar^f t'evî Wî û şagirtêd^f Wî li ser sifrê r'ûniştibûn, çîmkî yêd pey Wî diçûn gelek bûn. ¹⁶ Gava qanûnzane ji nava fêrisîya^f dîtin ku Îsa t'evî xercgir

û gunek'ara li ser sifrê r'ûniştî ye, ji şagirtêd Wî pirsîn: «Çima Ew t'evî xercgir û gunek'ara dixwe û vedixwe?»¹⁷ Çaxê Îsa bihîst, wan-r'a got: «Saxlem ne h'ewcê h'ekîm in, lê nexweş. Ez ne hatime gazî yêd r'ast kim, lê gazî gunek'ara».

Pirsa r'ojgirtinê

(*Metta 9:14-17; Lûqa 5:33-39*)

¹⁸ Carekê şagirtêd Yûh'enna û fêrisîya r'oji digirtin. Çend meriv hatine cem Îsa û jê pirsîn: «Çima şagirtêd Yûh'enna û yêd fêrisîya r'ojiya digirin, lê şagirtêd Te r'oji nagirin?»¹⁹ Îsa gote wan: «H'eta ze'va t'evî wan e, gelo dibe ku xwendîyêd de'watê r'oji bigirin? H'eta ze'va t'evî wan e, ew nikarin r'oji bigirin!²⁰ Lê r'oj wê bên, gava ze'va ji wan bê hildanê, hingê wê r'oje wê r'oji bigirin.²¹ T'u kes pê p'arç'ê nû k'inca kevin p'îne nake. Heger usa bike, p'arç'ê k'inca kevin dirûtî wê zorê li k'inca kevin bike û cîyê qelişî wê hê li ber hevva her'e.

²² Û ne jî kesek şerava nû dike meşkêd kevin. Heger usa bike, şerava nû wê meşka bit'eqîne, hin şeravê unda be, hin jî meşk. Lê şerava nû dikine meşkêd nû».

Pirsa r'oja şemîyê

(*Metta 12:1-8; Lûqa 6:1-5*)

²³ Îsa r'ojeke şemîyê nava zevî-yar'a derbaz dibû û şagirtêd Wî r'êva destpêkirin simbilêd gênim çinîn.²⁴ Fêrisîya Îsar'a got: «Binihêr'e! Çima şagirtêd Te tiştê necayîzî r'oja şemîyê dikin?»²⁵ Îsa li wan vege'and û got: «We qet nexwendîye ku Dawid^f ji h'ewcetîyê çî kir, gava ew û yêd pêr'a bir'çî bûn?²⁶ Ew wextê Evyatarê serekk'ahînda k'ete Xana^f Xwedê û nanêf Xwedêr'a dayî xwar, ku ew nan pêştirî k'ahîna ne cayîz bû yekî din bixwara. Serda jî ew nan da yêd t'evî xwe»*.²⁷ Paşê ser gotina Xweda zêde kir gote wan: «R'oja şemîyê bona însên hate danînê, ne ku însan bona r'oja şemîyê!²⁸ Awa gotî Kur'ê Mêriv Xudanê r'oja şemîyê ye jî».

Îsa r'oja şemîyê merivê ku destê wî k'işiyabû qenc dike

(*Metta 12:9-14; Lûqa 6:6-11*)

3 ¹ Û Îsa dîsa k'ete k'iniştê. Li wê derê merivek hebû, ku destê wî k'işiyabû.² Û ç'e'vê hineka ser Wî bû, gelo r'oja şemîyê Ewê wî qenc ke yan na, wekî xeyba Wî

* ^{2:26} Qanûna K'ahîntîyê 24:9; P'adşatî I, 21:1-6.

bikin. ³Îsa merivê destk'îşîyayîr'a got: «R'abe vê govekê bisekine!»
⁴Paşê wanr'a got: «R'oja şemîyê qencîkirin cayîz e, yan xirabîkirin? R'uh'ekî xilaz^f kin, yan unda kin?»
 Lê wan deng nekir. ⁵Îsa bi hêrs li dora Xwe nihêr'î, bona serh'îşkîya wan ber Xwe k'et û wî merivîr'a got: «Destê xwe dirêj ke». Ewî jî dirêj kir û destê wî dîsa qenc bû. ⁶Fêrisî derk'etine derva û pêr'a-pêr'a t'evî Hêrodesîya^f şêwirîn, ku çawa Wî bidine kuştinê.

Civata li devê golê

⁷Îsa t'evî şagirtêd Xwe çû devê golê. Ji Cefîlê e'laleteke giran pey Wî çû. ⁸Gava ku wana kirinêd Wî bihîstin, ji Cihûstanê, Orşelîmê, Îdûmeyayê, wî aliyê Ûrdunêyî r'ohilatê, usa jî ji qeza Sûr û Saydê gelek meriv hatine cem Wî. ⁹Û Îsa ji dest e'laletê şagirtêd Xwer'a got, ku Wîr'a qeyikekê hazir kin, wekî nek'eva li ber de'fa. ¹⁰Çimkî Îsa gelek meriv qenc kirin, usa ku yêd nexweş t'opî ser dibûn, wekî destê xwe bidana Wî. ¹¹Dema ku r'uh'êd h'eram Ew didîtin, li ber Wî dever'ûya xwe davîtine e'rdê, dikirine qîr'în û digotin: «Tu Kur'ê Xwedê yî!» ¹²Lê Îsa h'îşk t'emî li wan dikir, ku bona Wî nekine dengî.

Bijartina her donzdeha

(*Metta 10:1-4; Lûqa 6:12-16*)

¹³Îsa hilk'îşîya ç'îyê û merivêd ku Wî dixwestin gazî cem Xwe kirin. Ew jî çûne cem Wî. ¹⁴Ewî donzdeh meriv bijartin, navêd wan «şandî^f» danî, ku t'evî Wî bimînin û wan bişîne, wekî dannasîn kin. ¹⁵Û h'ukum da wan ku cina derxin. ¹⁶Her donzdehêd bijartî ev in: Şimh'ûn (ku navê wî kire Petrûs^f), ¹⁷Aqûbê^f Zebedî û Yûh'ennayê birê wî, (ewî navê Boanerces li wan kir, ku tê fe'mkirinê: «Kur'êd Gur'înîya E'zmên») ¹⁸Endrawîs, Fîlîpo, Bertolomeyo, Metta, T'ûma, Aqûbê^f kur'ê Halfawo, Tedayo, Şimh'ûnê welatp'arist^f ¹⁹û Cihûdayê^f Îsxeryotî yê ku bû nemamê Îsa.

Îsa û Belzebûl^f

(*Metta 12:22-32; Lûqa 11:14-23; 12:10*)

²⁰Paşê Îsa çû malekê. Dîsa haqas e'lalet civîya, h'eta ku nikaribûn nanê xwe jî bixwarana. ²¹Gava yêd ji xûn û qinêta Wî bihîstin, derk'etin Wî bigirin, çimkî wana digot: «Ewî h'îşê Xwe unda kirîye!» ²²Û ew qanûnzaneêd ku ji Orşelîmê berjêr bibûn, digotin: «Belzebûl^f Wîda heye!

Ew bi h'ukumê serwêrê cina cina derdixel!»²³ Îsa jî ew gazî cem Xwe kirin û bi mesela wan'r'a got: «Mîrêcin çawa dikare xwexa xwe derxe? ²⁴ Heger nav p'adşatîkêda t'ifaq' t'unebe, ew nikare bimîne. ²⁵ Mala ku bê't'ifaqî bik'evê, ew mal nikare bimîne. ²⁶ Heger mîrêcin r'abe himberî xwe û bi-be dutîretî, ew nikare bimîne, lê belê wê xilazîya wî bê. ²⁷ Lê belê t'u kes nikare bik'evê mala mêrxasekî û hebûka' wî t'alan ke, heger pêşîyê wî mêrxasî girênedê. Gava girêda, hingê wê bikaribe mala wî t'alan ke.

²⁸ Ez r'ast wer'a dibêjim, her gunê û her gotina xirab ku bêjin wê li bendêd dinê bêne baxşandinê, ²⁹ lê k'î ku gotineke xirab miqabilî R'uh'ê Pîroz bêje, t'u car li wî nayê baxşandinê. Ewê bi wî guneyî h'eta-h'etayê sûcdar be». ³⁰ Îsa ev yek got, çimkî wan digot: «R'uh'ê h'eram Wîda heye».

Dê û birayêd Îsa

(*Metta 12:46-50; Lûqa 8:19-21*)

³¹ Hingê dê û birayêd Îsa hatin, li derva sekinîn, yek şandine pey Wî û gazî Wî kirin. ³² E'laleta ku li dora Wî r'ûniştibû gote Wî: «Va dîya Te û birayêd Te derva pirsra Te dikin». ³³ Îsa caba wan da û

got: «Dîya Min û birayêd Min k'î ne?» ³⁴ Hingê li yêd dora Xwe r'ûniştî nihêr'î û got: «Va ne dê û birayêd Min! ³⁵ Her kesê ku xwestina Xwedê bine sêrf, ew e birê Min, xûşka Min û dîya Min».

Mesela t'oximr'eşf

(*Metta 13:1-9; Lûqa 8:4-8*)

4 ¹ Îsa dîsa li devê golê dest bi hînkirinê kir. E'laleteke usa mezin li dora Wî civîya, k'erba Ew k'ete qeyika li ser golê û r'ûnişt. T'emamîya e'laletê li devê golê bû ² û Wî bi mesela ew hînî gelek tiştêa dikirin. Hînkirina Xweda got: ³ «Guhdarî! T'oximr'eşf r'abû çû ku t'oxim bir'eşîne. ⁴ Çaxê ewî t'oximê xwe dir'eşand, hinek jê k'etine devê r'ê, teyrede hatin û ew xwarin. ⁵ Û hinek k'etine ser e'rdê kevirî, li wir ku xwelî kêmbû. Ew zû şîn bûn, çimkî telaşê xwelîyê ne k'ûr bû. ⁶ Çaxê te'v derk'et, ew ç'ilmisîn û çimkî r'a-wêd' wan t'unebûn, h'işk bûn. ⁷ Û hinekêd din k'etine nava stirîya, stirî r'abûn ew xeniqandin û ber nedan. ⁸ Û hinekêd din jî k'etine nava e'rdê qenc û şîn bûn, mezin bûn û hineka sî, hineka şêst, hineka sed car ber dan».

⁹ Û Îsa wan'r'a got: «Guhê k'êyî bihîstinê heye bira bibihê».

Îsa çima bi mesela xeber dide*(Metta 13:10-17; Lûqa 8:9-10)*

¹⁰ Gava Îsa t'enê ma, yêd dora Wî girtibûn t'evî her donzdeha, bona van mesela jê pirsîn. ¹¹ Ewî caba wan da û got: «Wer'a hatîye dayînê ku hûn sur'êd P'adşatîya Xwedê bizanibin, lê bona wan, yêd ku derva ne, her tişt bi mesela tê gotinê, ¹² wekî:

«Çiqasî binihêr'in jî, nebînin, çiqasî bibihên jî, fe'm nekin, wekî nebe ku vege'r'in^f û li wan bê afûkirinê^f».

Şirovekirina mesela t'oximr'eş*(Metta 13:18-23; Lûqa 8:11-15)*

¹³ Hingê Îsa wanr'a got: «Hûn vê meselê fe'm nakin? Lê îdî hûnê h'emû mesela çawa fe'm bikin? ¹⁴ T'oximr'eş xeberê dir'eşîne. ¹⁵ Ewêd li devê r'ê ku xeber lê tê çandinê, ew in, ku gava dibihên, pê'r'a-pê'r'a mîrêcin tê û xebra dilê^f wanda çandî derdixe. ¹⁶ Ewêd li ser e'rdê kevirî ew in, ku gava xeberê dibihên, ew zû bi eşq û şa wê qebûl dikin, ¹⁷ lê çimkî r'awêd wan t'unene, ew dirêj t'aw nakin. Û gava bona xeberê

r'astî tengasîya^f yan zêrandinê tên, zû ji r'ê dik'evin. ¹⁸ Û ewêd nava stirîyada hatine çandinê ew in, ku xeberê dibihên, ¹⁹ xemêd vê dinyayê, derewêd dewletîyê û xwestina tiştêd din dik'evine navê û xeberê dixeniqînin, ew bê ber dimînin. ²⁰ Û ewêd e'rdê qencda hatine çandinê ew in, ku xeberê dibihên, qebûl dikin, hinek sî, hinek şêst û hinek jî sed car ber didin».

Ç'ira ser p'êç'irê^f*(Lûqa 8:16-18)*

²¹ Û Îsa wanr'a got: «Gava ç'irê tînine hindur', bona çi tînin? Bona bin selikê, yan bona bin nivînê? Ne tînin ku daynine ser p'êç'irê^f? ²² T'u tiştê veşartî t'uneye ku neyê aşkerekirinê û ne jî tiştêkî dizîva heye ku nek'eve ber r'onayê. ²³ Guhê k'êyî bihîstinê heye bira bibihê».

²⁴ Îsa wanr'a got: «Dîna xwe bidine tiştêd ku hûn dibihên. Hûn bi çi çapê bipîvin, bi wê pîvanê jî wê wer'a bê pîvanê û serda jî wê hê zêde be. ²⁵ Çimkî k'êr'a ku heye, wê hê lê zêde be û k'êr'a ku t'une, çi heye jî wê jê bê standinê».

* 4:12 Îşaya 6:9-10.

Mesela t'oximê şîn dibe

²⁶ Û Îsa got: «P'adşatîya Xwedê mîna vê yekê ye: Merivek t'oxim dir'eşîne nav e'rdê. ²⁷ Û şev û r'oj r'adizê, r'adibe, t'oxim şîn dibe, bilind dibe û xwexa pê nah'ese ku ev çawa dibe. ²⁸ E'rd ji xwe ber dide, pêşiyê zîl, paşê simbil, peyr'a jî genimê gihîştî simbilda. ²⁹ Gava ku ber digihîje, meriv îdî de'sê davêjê, çimkî dema nandirûnêf pêr'a gihîştîye».

Mesela h'eba t'oximê xerdalêf

(*Metta 13:31-32; Lûqa 13:18-19*)

³⁰ Û Îsa got: «Em P'adşatîya Xwedê mîna çi bişibînin? Yan jî em wê bi k'îjan meselê şirovekin? ³¹ Ew mîna h'ebeke t'oximê xerdalê ye ku ji h'emû t'oximêd ku ser e'rdê têne çandinê hûrtir e. ³² Lê gava ew tê çandinê digihîje, ji h'emû p'incar'a mestir dibe û ç'iqlêd mezin dide, usa ku teyredêd e'zmên dikarin xwe bidine bin sîya wê».

Îsa bi mesela xeber dide

(*Metta 13:34-35*)

³³ Bi gelek meselêd bi vî awayî wanr'a haqas xeber dida, çiqas ku wana dikaribû fe'm bikira. ³⁴ Bê mesele wanr'a tiştekek nedigot, lê

şagirtêd Xwer'a başqe her tişt şirovedikir.

Îsa firtonêf diseqir'îne

(*Metta 8:23-27; Lûqa 8:22-25*)

³⁵ Wê r'ojê, gava r'o çû ava, Îsa şagirtêd Xwer'a got: «Em derbazî wî berî golê bin». ³⁶ Şagirt ji e'laletê qetîyan, k'etine wê qeyika ku Îsa têda bû û wana Ew t'evî xwe bir. Qeyikêd din jî t'evî Wî bûn. ³⁷ De îjar firtonekef mezin li wan r'abû, pêla usa li qeyikê dixist, ku îdî ew bû bi avê t'ijî bibûya. ³⁸ Lê Îsa paşîya qeyikêda serê Xwe danîbû ser be'lgî û r'azabû. Wana Ew h'işyar kir û gotinê: «Dersdarf, ne xema Teye ku em unda dibin?» ³⁹ Îsa r'abû, li bayê hilat û e'mirî ser golê kir got: «Bisekine, ker' be!» Firtonê danî û h'emû tişt seqir'în. ⁴⁰ Îsa wanr'a got: «Hûn çima ditirsin? Hê çawa bawerîya we t'une?» ⁴¹ Saweke giran li wana girt û hevdur'a gotin: «Gelo ev k'î ye, ku ba û gol jî êlimîf Wî dibin?»

Îsa yekî cinak'etf qenc dike

(*Metta 8:28-34; Lûqa 8:26-39*)

5 ¹ Ewana derbazî wî berî gola Celîlê bûn û gihîştine t'op-raxêd Girasînê. ² Gava ku Îsa ji qeyikê derk'et, hingê ji nav go-r'istana merivek r'astî Wî hat, ku

r'uh'ê h'eram pêr'a bû. ³ Ew nav gor'istanada dima û t'u kesî îdî nikaribû bi zincîra jî ew girêda. ⁴ Çimkî gelek cara ew bi qeyd û zincîra girêdabûn, lê wî zincîr qetandibûn û qeyd şkenandibûn. T'u kesî nikaribû ew zeft bikira. ⁵ T'imê şev û r'oj gor'istanada û serê ç'îya dikire qîr'in, pê kevira xwe birîndar dikir.

⁶ Gava ewî dûrva Îsa dît, bezî, xwe avîte ber niga ⁷ û bi dengê bilind kire qîr'in û gotê: «Tu çi ji min dixwazî, Îsayê Kur'ê Xwedêyê Herî Jorin? Tu xatirê Xwedê kî, min nede cefê!» ⁸ Ewî ev yek digot, çimkî Îsa digotê: «Hey r'uh'ê h'eram! Ji vî merivî derk'eve!» ⁹ Îsa jê pirsî û got: «Navê te çi ye?» Ewî jî got: «Navê min K'omesker e, çimkî em gelek in». ¹⁰ Û gelekî r'eca ji Îsa dikir, ku wan ji wê t'opraxê dernexe. ¹¹ Wir li sîngê ç'îyê sûrîkî berazayî mezin diç'êriya. ¹² R'uh'êd h'eram r'eca ji Îsa kirin û gotin: «Me bişîne nava beraza, em bik'evine nava wan». ¹³ Ewî jî îzin da wan, r'uh'êd h'eram derk'etin û k'etine nava beraza. Ew sûrî nêzikî du h'ezar beraza bû, ew jorda r'evî, xwe ji

kendêlda avîtine golê û xeniqîn. ¹⁴ Berazvan r'evîn çûne bajar û gunda, ev yek gilî kirin. Û binelîf hatin ku tiştêd bûyî bibîn. ¹⁵ Û hatine cem Îsa, dîna xwe danê, wê ew merivê cinak'etîyî ku k'o-meskereke cina pêr'a bû, k'incê wî lê, ser h'işê xweda hatî r'ûniştî ye. Hingê ew tirsîyan. ¹⁶ Ewêd ku ev yek dîtibûn cime'têr'a gilî kirin, ku çi hate serê wî cinak'etî û beraza. ¹⁷ Hingê wana r'eca ji Îsa kir, ku Ew ji e'rdê wan her'e.

¹⁸ Gava Îsa k'ete qeyikê, ewî ku cinak'etî bû, r'eca jê kir, ku t'evî Wî her'e. ¹⁹ Lê Îsa nehişt û jêr'a got: «Veger'e mala xwe û neferêd mala xwer'a bêje, ku Xudan bona te çi kir û çawa li te hate r'e'mê». ²⁰ Ew jî çû û destpêkir çi ku Îsa bona wî kiribû qeza Dêkapolîsêda* bela kir û her kes e'cêbmayî dima.

Qîzika mirî

û k'ulfeteke' nexweş

(Metta 9:18-26; Lûqa 8:40-56)

²¹ Gava Îsa dîsa bi qeyikê derbazî wî berê din bû, e'laeteke giran li dora Wî civîya. Gava Ew li devê golê bû, ²² yekî ji serwêrêd k'inîştê ku navê wî Yayîro bû hate cem Wî,

* ^{5:20} «Dêkapolîs» bi zimanê yûnanî tê fe'mkirinê: «Dehe Bajar», çimkî eva qeza berêda bi yektiya dehe bajara hatîye çêkirin.

gava wî Îsa dît, xwe avîte nigêd Wî, ²³gelek r'eca jê kir û got: «Qîzika min li ber mirinê ye. Were û destêd Xwe dayne ser wê, ku qenc be û bijî». ²⁴Îsa r'abû t'evî wî çû.

E'laleteke giran pey Wî diçû û tengasî didane Wî. ²⁵Wir k'ulfetek^f jî hebû, ku donzdeh salê wê bûn, ser xûnê vebibû. ²⁶Ewê gelekî destê h'ekîmada k'işandibû û h'emû hebûka xwe xerc kiribû, lê t'u ç'are lê nebibû û serda hê xirab bibû. ²⁷Ewê derheqa Îsada bihîst, piştêva hate nava e'laletê û li k'incê Wî k'et. ²⁸Çimkî ewê dilê xweda digot: «Heger ez t'enê k'incê Wî jî k'evim, ezê qenc bim». ²⁹Û pêr'a-pêr'a xûn jê ç'ikîya û bedena xweda t'exmîn kir, ku ji êşa xwe qenc bû. ³⁰Îsa destxweda pê h'esîya ku qewatek jê çû, nav e'laletêda zivir'î û pirsî: «K'ê li k'incêd Min k'et?» ³¹Şagirtêd Wî gotin: «Tu dibînî ku e'lalet tengasîyê dide Te, lê Tu dibêjî: «K'ê li Min k'et?»» ³²Lê Îsa dor-berê Xwe dinihêr'î ku bibîne, k'ê ev yek kir. ³³Hingê k'ulfet li xwe h'esîya ku çi li wê qewimî, bi tirsê û lerizekê hat xwe avîte ber Wî û her tişt r'ast got. ³⁴Îsa wêr'a got: «E'vdê! Bawerîya te tu qenc kirî. Bi xêr û silamet her'e û ji êşa xwe qenc be».

³⁵Îsa hê xeber dida, ji mala serwêrê k'inîştê meriv hatin û gotin: «Qîza te mir, îdî ze'metê nede Dersdar». ³⁶Lê Îsa guh neda gotina wan, wî serekê k'inîştêr'a got: «Netirse, t'enê bawer bike!» ³⁷Ewî nehişt ku kes pey Wî her'e, pêştirî Petrûs, Aqûb û Yûh'ennayê birê wî. ³⁸Çaxê gihîştine mala serekê k'inîştê, Îsa dît wê hêwerza wan e, digirîn û dikine qar'e-qar'. ³⁹Gava Ew k'ete hindur', wanr'a got: «Çima hûn dikin qalme-qalm û digirîn? Zar' nemirîye, lê hênijîye». ⁴⁰Wana qerfê xwe pê dikir.

Lê Îsa h'emû derxistine derva, dê û bavê qîzikê t'evî her sê şagirtêd Xwe hildan û k'ete cîyê ku qîzik lê bû. ⁴¹Destê qîzikê girt û gote wê: «Talîta qûm!» ku tê fe'mkirinê: «Qîzik, ez ter'a dibêjim, r'abe!» ⁴²Qîzik pêr'a-pêr'a r'abû û ger'îya. Ew donzdeh salî bû. Ewêd ku dîtin h'işê serê wan çû. ⁴³Îsa h'işk t'emî li wan kir, ku vê yekê kesîr'a nebêjin û wanr'a got, ku xwarinê bidine wê.

Bajarê Nisretê, li k'u Îsa mezin bibû, Wî qebûl nake

(Metta 13:53-58; Lûqa 4:16-30)

6 ¹Îsa ji wira derk'et û çû cî-misk'enê Xwe. Şagirtêd Wî jî pey Wî çûn. ²Çaxê r'oja şemîyê hat,

Wî k'inîştêda dest bi hînkirinê kir û geleka ku bihîst zendegirtî mabûn û digotin: «Evî merivî ev tişt ji k'u anîne? Ev çi serwaxtîf ye ku jêr'a hatiye dayînê? Û ev çi k'eremet in ku bi destê Wî diqewimin? ³ Ne Ev necar e? Ne Ev kur'ê Meryemê^f û birê Aqûb^f, Yûsês, Cihûda^f û Şimh'ûn e? Ne xûşkêd Wî li vir nav meda ne?» Bi vî awayî ew ji Wî çûn.

⁴ Îsa wanr'a got: «P'êxember t'u cîyî ne bêqedir e, pêştirî nava cî-misk'enê xwe, merivêd xwe û mala xweda». ⁵ Ewî li wê derê nikaribû t'u k'eremet bikira, t'enê destê Xwe danî ser çend nexweşa û ew qenc kirin. ⁶ Ew ser nebawerîya wan e'cêbmayî ma.

Şandina her donzdeha

(*Metta 10:5-15; Lûqa 9:1-6*)

Îsa li gundêd dor-bera diger'îya û hîn dikir. ⁷ Wî her donzdeh gazî cem Xwe kirin, destpêkir ew cot-cot şandin û h'ukumê li ser r'uh'êd h'eramr'a da wan. ⁸ T'emî da wan û got: «Bona r'ê, pêştirî şivdara destê xwe t'u tiştî xwer'a hilnedin: Ne nan, ne tûrik û ne jî p'era ber piştî xweda. ⁹ Çarixêd xwe bikine p'iyê xwe, lê du dest kiras xwer'a hilnedin». ¹⁰ Serda zêde kir gote wan: «Ew mala ku

hûn bik'evinê, wê malêda jî bimînin, h'eta hûn ji wî cîyî derk'evin. ¹¹ Ew cîyêd ku we qebûl nekin û guhdarîya gotina we nekin, ji wir derk'evin û t'oza nigêd xwe dawşînin, wekî wanar'a bibe şe'detî».

¹² Ew jî r'ê k'etin çûn û dannaşîn dikirin ku meriv ji gunekirinê vege'rin. ¹³ Wana gelek cin derdixistin û r'ûn^f li gelek nexweşa didan û ew qenc dikirin.

Kuştina

Yûh'ennayê nixumdar^f

(*Metta 14:1-12; Lûqa 9:7-9*)

¹⁴ Hêrodes p'adşa ev yek bihîst, çimkî nav û dengê Îsa derk'etibû. Hineka digot: «Eva Yûh'ennayê nixumdar^f e ji nav mirîya r'abûye. Lema jî pê wî k'eremet têne kirinê». ¹⁵ Lê hineka jî digot: «Eva Êlyas^f e». Hinekêd din jî digotin: «Eva p'êxemberekî mîna p'êxemberêd berê ye». ¹⁶ Lê gava Hêrodes ev yek bihîst, got: «Eva ew Yûh'enna ye, yê ku min serê wî lêxistîye, ji nav mirîya r'abûye!» ¹⁷⁻¹⁸ Çimkî Hêrodes xwexa Hêrodîya jina Fîlîpoyê birê xwe standibû, lê Yûh'enna jêr'a çend cara gotibû: «Ne r'ast e ku tu jina birê xwe bistînî». Hêrodes jî k'erbî Hêrodîyayê Yûh'enna dabû girtinê, girêdabû û avitibû

kelê. ¹⁹ Lema Hêrodîyayê k'în Yûh'ennar'a dajot, dixwest wî bide kuştinê, lê nikaribû, ²⁰ çimkî Hêrodes ji Yûh'enna ditirsîya û ew xwey dikir. Ewî zanibû ku Yûh'enna merivekî r'ast û buhurtî ye. Gava ku guhdarîya gotina wî dikir, serê wî t'evîhev dibû*, lê dîsa bi h'ewas guh dida gotina wî. ²¹ Awa carekê mecal vebû. Hêrodes bona r'oja bûyîna xwe, e'silzada, serh'ezarêd^f eskera û giregirêd Celfîlêr'a mesref danî. ²² Gava qîza Hêrodîyayê k'ete hindur' û r'eqîsî, ev yek li dilê Hêrodes û t'eglîfkirîyêd li ser sifrê r'ûniştî xweş hat. Hingê p'adşê gote qîzikê: «Tu ji min çi bixwazî, ezê bidime te». ²³ Û wî jêr'a sond xwar got: «Tu ji min çi bixwazî, ezê bidime te, h'eta nivê p'adşatîya xwe jî!» ²⁴ Qîzik derk'ete derva û çû ji dîya xwe pirsî: «Ez çi bixwazim?» Dîya wê jî got: «Serê Yûh'ennayê nixumdar». ²⁵ Qîzikê lezand çû cem p'adşê û xwestina xwe jêr'a got: «Ez dixwazim ku tu niha serê Yûh'ennayê nixumdar li ser sinîyê bidî min». ²⁶ P'adşa gelekî ber xwe k'et, lê çimkî li ber t'eglîfkirîya sond xwaribû, nexwest sozê xwe

betal kira. ²⁷ P'adşê pêr'a-pêr'a e'mirî ser celat kir, ku her'e serê Yûh'enna bîne. Celat jî çû kelêda, serê wî lêxist ²⁸ û li ser sinîyê anî û da keç'ikê. Ewê jî ew hilda bir da dîya xwe. ²⁹ Gava şagirtêd Yûh'enna ev yek bihîstin, hatin cinyazê wî birin kirine t'irbê.

Îsa pênc h'ezara t'êr dike

(*Metta 14:13-21; Lûqa 9:10-17;*

Yûh'enna 6:1-14)

³⁰ Û şandî^f vegeer'îyane cem Îsa, h'emû tiştêd ku kiribûn û hîn kiribûn jêr'a gotin. ³¹ Îsa wanr'a got: «De werin em t'enê her'ine cîkî xewle û hinekî r'ih'et bin». Çimkî gelek dihatin û diçûn, wana mecal nedidît ku nanê xwe jî bixwarana. ³² Û ew t'enê bi qeyikê çûne cîkî xewle. ³³ Lê geleka ku çûyîna wan dît, ew nas kirin, ji h'emû bajara peya bezîn û berî wan gihîştine wî cîyî. ³⁴ Çaxê Îsa ji qeyikê derk'et û Wî e'laleteke giran dît, hingê gunê Wî li wan hat, çimkî ew mîna pezêd bê şivan bûn. Destpêkir gelek tişt ew hîn kirin. ³⁵ Îdî çimkî dereng bû, şagirtêd Îsa hatin û gotinê: «Ev der cîkî xikî-xwelî ye, wext jî îdî

* ^{6:20} Nav hinek destnivîsarada dewsa «serê wî t'evîhev dibû» aha ye: «Wî gelek tişt dikir».

dereng e. ³⁶Cime'tê ber'de ku ew her'ine gund û bergêd der-dora û xwer'a tiştêd xwarinê bik'ir'in». ³⁷Lê Îsa li wan vege'and û got: «Hûn xurek bidine wan!» Jêr'a gotin: «Em her'in bahê dusid zîvîf nan bik'ir'in û wan bidine xwarinê?»

³⁸Îsa wanr'a got: «Her'in binihêr'in, k'a çend nanêd we hene». Gava ku pê h'esîyan, gotin: «Pênc nan û du me'sî hene». ³⁹Wî e'mir kir ku h'emû jî k'om-k'om li ser gîhayê şîn r'ûnên. ⁴⁰Ew jî k'om-k'om, sed-sed, pêncî-pêncî li e'rdê r'ûniştin.

⁴¹Îsa her pênc nan û her du me'sî hildan, berê Xwe e'zmênda kir şikirî da, ew nan kerkirin û da şagirtêd Xwe, wekî ew daynine ber e'laletê. Û her du me'sî jî li h'emûya bela kir. ⁴²H'emûya xwar û t'êr bûn. ⁴³Ji wan nan û me'sîya donzdeh seleyêd t'ijî hûrik berev kirin. ⁴⁴Yêd ku ji wî nanî xwarin weke pênc h'ezar mêrî bûn.

Îsa p'îya li ser avêr'a diçe

(Metta 14:22-33; Yûh'enna 6:15-21)

⁴⁵Destxweda Ewî p'êyî ser şagirtêd Xwe kir, ku bik'evine qeyikê û pêşîya Wî derbazî wî berî golê, Beytsaydayê bin, h'eta ku Xwexa

cime'tê ver'êke. ⁴⁶Pey ver'êkirinêr'a r'abû çû serê ç'îyê, ku dua bike. ⁴⁷Gava ku r'o çû ava, qeyik nava golêda bû û Îsa t'enê devê golê bû. ⁴⁸Îsa dît ku şagirt bêrk'işandinêda gelekî ze'metê dik'işînin, çimkî ba miqabilî wan bû. Nêzikî qereberbangê Îsa ser golêr'a peya diçû nêzikî wan dibû. Wî xwest ku ber wanr'a derbaz bûya, ⁴⁹lê çaxê wana dît ku Îsa ser golêr'a peya diçe, wan t'irêf xeyalekef ku dibînin û kirine qîr'în. ⁵⁰Çimkî h'emûya jî Ew dît û tirsîyan. Lê Îsa wê demê deng da wan û got: «Ser xwe bin! Ez im. Netirsin!» ⁵¹Hingê Ew k'ete qeyikê cem wan û ba sekinî. Şagirt e'cêbmâyî man, h'işê serê wan çû, ⁵²çimkî ew qewimandina li ser nên hê serê wanda r'ûneniştibû, fe'mê wan dadayî bû.

Îsa Cênîsartêda nexweşa qenc dike

(Metta 14:34-36)

⁵³Ew derbazî wî berî golê bûn û li alîyê Cênîsartêva gihîştine bejêf, qeyîk cî kirin. ⁵⁴Gava ji qeyikê peya bûn, cime'tê pêr'a-pêr'a Îsa nas kir. ⁵⁵Ew t'emamîya wê qezayê virda-wêda bezîn û dest-pêkirin nexweş nivînava danîne wî cîyê ku dibihîstin Îsa lê bû.

⁵⁶ Her cîyêd ku Îsa diçûyê, heger bajar bûna, gund bûna, berge bûna, nexweş bazarada dadanîn û hîvî jê dikirin ku t'enê li r'îşîyêd k'incêd Wî k'evin. Û h'emûyêd ku lê dik'etin, ji nexweşîyêd xwe qenc dibûn.

**R'aw-r'izimêd^f kal-bava
û xebera Xwedê**
(*Metta 15:1-9*)

7 ¹Fêrisîya û hinek qanûnzana-
nêd ku ji Orşelîmê hatibûn,
dora Îsa girtin. ²Wana dît ku
hineke ji şagirtêd Wî bi destêd
h'eram, awa gotî destneşûştî nan
dixwin. ³Fêrisî û h'emû cihû^f
pey r'aw-r'izimêd^f kal û bavêd
xwe diçin, h'eta ku destêd xwe
r'ind neşon, nanê xwe naxwin
⁴û ji bazarê jî çî tînin, h'eta avê
nexin, naxwin*. Gelek e'detêd
din jî hene, ku ji kal û bava hil-
dane û diqedînin: Mesele, mîna
şûştina t'asa, şerbika û firaqêd
sifire mayîn**. ⁵Hingê fêrisî û
qanûnzana ji Îsa pirsîn: «Çima

şagirtêd Te pey r'aw-r'izimêd
kal û bava naçin û bi destêd h'e-
ram* nan dixwin?» ⁶Ewî li wan
veger'and û got: «Îşaya bona we
dur'ûya r'ast p'êxembertî^f kirîye!
Çawa ku hatîye nivîsarê:

«Eva cime'ta bi zarê^f xwe qedirê

Min digire,

lê dilê^f wan ji Min dûr e.

⁷ Badîhewa^f Min dih'ebînin,
t'emîyêd meriva çawa qanûnêd
Min cime'tê hîn dikin*.

⁸Hûn t'emîyêd Xwedê dihêlin
û pey r'aw-r'izimêd merivayîyê
dik'evin». ⁹Û got: «Hûn t'emî-
yêd Xwedê r'ind didine alîkî,
wekî r'aw-r'izimêd xwe xwey kin.
¹⁰Mesele, Mûsa gotîye: «Qedirê
dê û bavê xwe bigire*» û «Ewê
ku gilîkî qolayî dê û bavê xwer'a
bêje, gerekê bê kuştinê**». ¹¹Lê
hûn dibêjin: «K'î ku dîya xwe yan
bavê xwer'a bêje: Ew alîk'arîya
ku gerekê ji min bigihîje te, ew
«qurban»^f e», (awa gotî dîyarîk e
ku Xwedê'r'a tê dayîne) ¹²hûn îdî
nahêlin ku ew tiştêkî dê û bavê

* ^{7:4} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Û ji bazarê jî tèn, h'eta avê ser xweda nekin, nê naxwin».

** ^{7:4} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Usa jî cî-nivîna».

* ^{7:5} Nav destnivîsarêd qencda dewsa «bi destêd h'eram» «destqilêr» heye.

* ^{7:7} Îşaya 29:13.

* ^{7:10} Derk'etin 20:12; Qanûna Ducarî 5:16.

** ^{7:10} Derk'etin 21:17; Qanûna K'ahîntîyê 20:9.

xwer'a bike! ¹³ Bi vî awayî, hûn bi wan r'aw-r'izimêd xweye ku derbazî nisilêd^f nû dikin, xebera Xwedê dikine xwelî. Û hûn gelek tiştêd aha dikin».

**Tiştêd ku mêriv
dih'er'imînin**

(Metta 15:10-20)

¹⁴ Hingê Îsa e'lalet dîsa gazî cem Xwe kir û gote wan: «Hûn h'emû guhdarîya Min bikin û fe'm kin. ¹⁵ Tişteki usa t'une, ku ji derva bik'eve nav-dilê mêriv û wî bih'er'imîne, lê ew tiştêd ku ji dil dertên, ew mêriv dih'er'imînin. ¹⁶ Guhê k'êyî bihîstinê heye bira bibihê»*.

¹⁷ Gava ji e'laletê qetîya hate mal, şagirtêd Wî me'na wê meselê jê pirsîn. ¹⁸ Îsa li wan vege'and û got: «Hûn hê nagihîjine gilîya? Çima hûn fe'm nakin, çi ku ji derva dik'eve nav-dilê mêriv, nikare wî bih'er'imîne. ¹⁹ Çimkî ew ne ku dik'evine dilê wî, lê diçine zikê wî û ji wir jî dertên derva». (Bi vî awayî Îsa da k'ifşê, ku h'emû xwarin jî h'elal^f in.) ²⁰ Û got: «Ew tiştêd ku ji dilê mêriv derdik'evin, ew wî dih'er'imînin. ²¹ Çimkî ji hindur', ji dilê meriv

fikirêd xirab derdik'evin: Qavîf, dizî, kuştin, ²² zinêk'arî, timayî, xirabî, fêlbazî, toltî, ç'e'vê xirab, buxdanbêjî, k'ubarî û bêaqilî. ²³ Ev h'emû tiştêd xirab ji dil derdik'evin û mêriv dih'er'imînin».

**Bawerîya k'ulfeta
Fînîkya Sûryayê**

(Metta 15:21-28)

²⁴ Îsa ji wê derê r'abû çû sînorê Sûrê. Çû malekê û nedixwest ku kesek pê bih'esîya, lê nikaribû Xwe veşarta. ²⁵ K'ulfeteke ku qîzika wê r'uh'ê h'eramva girtî bû, bona Îsa pê h'esîya, lez hat û xwe avîte ber nigêd Wî. ²⁶ Ew k'ulfet yûnan^f bû, e'silê xweda jî ji Fînîkya Sûryayê bû. Wê lava ji Îsa kir, ku cin ji qîza wê derxe. ²⁷ Îsa wê'r'a got: «Bihêle bira pêşîyê zar' t'êr bin, çimkî ne r'ast e ku nan ber zar'a hildin û bavêjine ber sa». ²⁸ Ewê li Wî vege'and û got: «Belê Xudan, ne se jî wan hûrikêd ber zar'aye binê sifrêda mayî dixwin?» ²⁹ Hingê Ewî k'ulfetê'r'a got: «Bona xatirê vê gotina te, tu dikarî her'î. Cin ji qîzika te derk'et». ³⁰ K'ulfet jî çû mala xwe, dîna xwe dayê, wê qîzik nav nivînêda p'alda ye û cin jî jê derk'etîye.

* 7:16 Nav destnivîsarêd here qencda r'êza 16-a t'une.

**Merivekî ker' û lal
xeber dide**

³¹ Pey wê yekêr'a Îsa ji sînorê Sûrê derk'et, nava Saydêr'a derbaz bû, qeza Dêkapolîsêr'a hate gola Celîlê. ³² Merivekî ker' û lal anîne cem Wî û lava jê kirin ku destê Xwe dayne ser wî. ³³ Îsa ew meriv ji e'laletê qetand, t'ilîyêd Xwe kirine guhêd wî, destê Xweda t'ûkir, li zimanê wî da. ³⁴ Û berê Xwe e'zmênda kir, k'eser hatê û got: «Effata!» ku tê fe'mkirinê: «Vebel!» ³⁵ Û dest xweda guhêd wî bihîstin, zimanê wî vebû û zelal dest bi xeberdanê kir. ³⁶ Îsa t'emî li wan kir, ku kesîr'a nebêjin. Lê Ewî çiqas t'emî li wan dikir, wana haqas zêde bela dikir. ³⁷ Meriv gelekî e'cêbmayî mabûn û digotin: «Evî h'emû tişt qenc kir: Hin ker'a dide bihîstinê, hin jî lala dide xeberdanê».

Îsa çar h'ezara t'êr dike
(Metta 15:32-39)

8 ¹ Wan r'ojada dîsa e'laleteke giran civîya. Tiştêkî wanî xwarinê t'unebû ku bixwarana, Îsa gazî şagirtêd Xwe kir û got: ² «Gunê Min li vê e'laletê tê. Ev sê r'oj e t'evî Min e û tiştêkî wanî xwarinê t'une. ³ Heger Ez wan bir'çî

ver'êkime malêd wan, dilê wanê r'êva xweva her'e û ji van hinek jî ji cîyêd dûr hatine». ⁴ Şagirtêd Wî lê vege'andin û gotin: «Li vê ber'îyêf emê ji k'u haqas nan dest xin, ku vê cime'tê t'êr kin?» ⁵ Îsa ji wan pirsî: «Çend nanêd we hene?» Wana got: «H'eft». ⁶ Hingê e'mir kir ku e'lalet ser e'rdê r'ûnê. Ewî ew h'eft nan hildan şikirî da, ew kerkirin û paşê dane şagirtêd Xwe, ku daynine ber e'laletê. Wana ew danîne ber wan. ⁷ Û çend me'sîyêd wane hûr jî hebûn. Îsa bona wan jî şikirî da û got: «Van jî daynine ber e'laletê». ⁸ Wana xwar û t'êr bûn. Paşê h'eft zembîl ji hûrikêd bermayî berev kirin. ⁹ Ewêd ku xwarin, weke çar h'ezar meriva bûn. Gava ku Îsa ew ver'êkirin, ¹⁰ pêr'a-pêr'a t'evî şagirtêd Xwe k'ete qeyikê û çûne qeza Dalmanûtayê.

**K'eremetekê çawa nîşan
ji e'zmanax dixwazin**
(Metta 16:1-4)

¹¹ Fêrisî hatin û destpêkirin Îsar'a k'etine de'wê. Ew dicêr'i-bandin û ji Wî nîşanek ji e'zmên dixwestin. ¹² K'ûr k'eser hatê û got: «Çima eva nisila li nîşanekê digêr'e? Ez r'ast wer'a dibêjim ku vî nisilîr'a nîşanek nayê dayîne».

¹³ Wî ew hiştin, dîsa k'ete qeyikê û derbazî wî berî golê bû.

**Hevîrtir'şkêf fêrisîya
û Hêrodes**

(Metta 16:5-12)

¹⁴ Îjar şagirta bîr kiribû ku xwe-r'a nan hildana. Li cem wan, qeyikêda pêştirî nanekî tişteki wanî xwarinê t'unebû. ¹⁵ Îsa t'emî da wan û got: «Miqatî xwe bin, h'evza xwe ji hevîrtir'şkêf fêrisîya û usa jî yê Hêrodes* bikin». ¹⁶ Lê ewana nav hevda xeber didan û digotin: «Nanê me t'une, lema aha dibêje». ¹⁷ Îsava e'yan bû ku ew çi dibêjin û wanr'a got: «Hûn çima nav hevda xeber didin, ku nanê we t'une? Hela hê hûn fe'm nakin? Ê serê weda r'ûnanî, hela hê hûn nagihîjine gilîya?

¹⁸ Ç'e'vê we hene, hûn nabînin? Guhê we hene, hûn nabihên? Çawa nayê bîra we*, ¹⁹ çaxê Min pênc nan bona pênc h'ezar meriva kerkin? We ji hûrikêd bermayî çend seleyêd t'ijî berev kirin?» Wan lê vege'and û gotin: «Donz-deh». ²⁰ «Ê gava Min h'eft nan bona çar h'ezar meriva kerkin,

we çend zembîlêd t'ijî bermayî berev kirin?» Wan got: «H'eft». ²¹ Îsa wanr'a got: «Lê çima hûn hê fe'm nakin?»

**Li Beytsaydayê
qenckirina korekî**

²² Ê ew hatine Beytsaydayê. Hineka merivekî kor anî cem Îsa û lava jê kirin, ku destê Xwe dayne ser wî. ²³ Ewî jî destê merivê kor girt, ji gund derxiste der, t'ûyî ç'e'vêd wî kirin û destêd Xwe danîne ser wî, pirsî: «Tu tişteki dibînî?» ²⁴ Ewî jî li jorê nihêr'î û got: «Ez meriva dibînim, lê mîna dara ne, ku diger'in». ²⁵ Dîsa Îsa destêd Xwe danîne ser ç'e'vêd wî, kor zûr' bû nihêr'î û ç'e'vêd wî vebûn, her tişt zelal dît. ²⁶ Îsa ew şande mala wî û jêr'a got: «Nek'eve nava gund»*.

**Petrûs şe'detîyê
li ser Îsa dide**

(Metta 16:13-20; Lûqa 9:18-21)

²⁷ Îsa t'evî şagirtêd Xwe çû gundêd Qeyserîya Fîlîpoyê û r'êda jî şagirtêd Xwe pirsî: «Bi t'exmîna meriva Ez k'î me?» ²⁸ Wan lê

* ^{8:15} Nav hinek destnivîsarada dewsa «Hêrodes» «Hêrodesîya» heye.

* ^{8:18} Yêremîya 5:21; Hezekîyêl 12:2.

* ^{8:26} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Gundda kesekîr'a tişteki nebêjî».

veger'and û gotin: «Hinek dibêjin <Yûh'ennayê nixumdar e>, hinekêd din dibêjin <Êlyas e>, hinekêd mayîn jî dibêjin <yek ji p'êxembera ye>». ²⁹ Îsa ji wan pirsî: «Lê hûn çi dibêjin? Bi t'exmîna we Ez k'î me?» Petrûs lê vege'and û gotê: «T'u Mesîh î». ³⁰ Ewî t'emî li wan kir, ku derheqa Wîda kesîr'a tiştêkî nebêjin.

**Îsa derheqa cefa
û mirina Xweda dibêje**

(*Metta 16:21-28; Lûqa 9:22-27*)

³¹ Pey vê yekêr'a Îsa destpêkir şagirtêd Xwe hîn kir, ku gerekê Kur'ê Mêriv gelekî cefê bik'işîne, ji alîyê r'ûspîya^f, serekêd k'ahîna û qanûnzana bê t'exsîrkininê û kuştinê, lê r'oja sisîya ji mirinê r'abe. ³² Ewî ev yek zelal got. Hingê Petrûs Ew da alîkî û lê hilat. ³³ Lê Îsa ser milê Xweva zivir'î û li şagirtêd Xwe nihêr'î, li Petrûs hilat û got: «Ji ber ç'e'vê Min betavebe, cino! Çimkî nêt-fikira te ne ji Xwedê ye, lê ji merivayê ye».

³⁴ Paşê Îsa gazî e'laletê û şagirtêd Xwe kirin, wanr'a got: «Heger yek dixwaze li pey Min bê, bira xwe înk'ar^f ke, xaçê^f xwe hilde û pey Min bê. ³⁵ Çimkî k'î ku dixwaze e'mirê xwe xilaz ke, ewê wî unda ke û k'î ku e'mirê xwe bona Min û

Mizgînîyê unda ke, ewê wî xilaz ke. ³⁶ Çi feyde heger meriv t'emamîya dinyayê qazinc ke, lê e'mirê xwe unda ke? ³⁷ Yan jî meriv çi dikare ber e'mirê xweva bide? ³⁸ Ewê ku Min û xeberêd Min nav vî nisilê xaliffê û gunek'arda şerm h'esab ke, Kur'ê Mêriv jî wê wî şerm h'esab ke, gava r'ûmeta Bavê^f Xweva t'evî milyak'etêd pîroz^f bê».

9 ¹ Ewî wanr'a got: «Ez r'ast wer'a dibêjim, ku hinekêd li vir sekinî hene wê mirinê nebînin, h'eta ku nebînin P'adşatîya Xwedê bi qewat tê».

**Şagirt Îsa nava nûr
û r'ûmetêda dibînin**

(*Metta 17:1-13; Lûqa 9:28-36*)

² Pey şeş r'ojar'a Îsa t'evî Xwe Petrûs, Aqûb û Yûh'enna hildan û r'akirine ç'îyakî bilind, li wir ew t'enê bûn. Hingê r'engê Wî li ber ç'e'vê wan hate guhastinê. ³ K'incêd Wî usa çîl-qerqaş bûn û haqasî biriqîn, ku li ser r'ûyê e'rdê t'u tiştêkî k'incîpîkirinê nikaribû ew haqasî sipî bikira. ⁴ Hingê Êlyas û Mûsa wanva xuya bûn û t'evî Îsa xeber dan. ⁵ Petrûs Îsar'a got: «Dersdar, çawa r'ind e ku em vir in! De emê sê h'olika çêkin, yekê Ter'a, yekê Mûsar'a û

yekê jî Êlyasr'a». ⁶ Ew usa tirsîya bûn, ku Petrûs nizanibû çî bêje.

⁷ Wê gavê e'wrek derk'et li ser wan kire sî û dengê ji e'wr hat: «Ev e Kur'ê Minî delal! Guhdarîya Wî bikin!» ⁸ Nişkêva şagirta li dora xwe nihêr'î, pêştirî Îsa kesek nedîtin.

⁹ Çaxê ji ç'îyê dihatine xwarê, Îsa t'emî li wan kir got: «Çî ku we dît t'u kesîr'a nebêjin, h'eta ku Kur'ê Mêriv ji mirinê r'anebe».

¹⁰ Şagirta ev t'emî xwey kir û ji hevdu pirsîn, k'a me'na vê r'abûna ji mirinê çî ye. ¹¹ Û wana jê pirsî: «Gelo çîma qanûnzana dibêjin pêşîyê gerekê Êlyas bê?»* ¹² Ewî jî wanr'a got: «R'ast e, pêşîyê Êlyasê bê û her tiştî wê dîsa bîne cî. Lê çîma hatîye nivîsarê, ku Kur'ê Mêriv wê gelekî cefê bik'îşîne û bê bêhurmetkirinê? ¹³ Lê Ez wer'a dibêjim, Êlyas hatîye jî û çawa ku bona wî hatibû nivîsarê, usa jî serê wî kirin, çawa ku dilê wan xwest».

**Îsa kur'ikekî cinak'etî
genc dike**

(*Metta 17:14-21; Lûqa 9:37-43a*)

¹⁴ Gava vejer'îyane cem şagirtêd din, dîtî li dora wan e'laleteke

giran girtîye û qanûnzana jî wanr'a k'etibûne de'wê. ¹⁵ Hingê t'ema-mîya e'laletê ku Îsa dît, gelekî e'cêbmayî ma, berbi Wî bezîn û silav danê. ¹⁶ Îsa ji şagirta pirsî: «Hûn bona çî wanr'a k'etine de'wê?»

¹⁷ Ji nav e'laletê merivekî lê vejer'and û got: «Dersdar! Min kur'ê xweyî r'uh'ê lalva girtî anî cem Te. ¹⁸ K'îderê ku pê digire wî e'rdê dixê, k'ef dêv dik'êve, diran lê dikine ç'irke-ç'irk û r'eq dibe. Min hîvî ji şagirtêd Te kir, ku vî r'uh'î derxin, lê nikaribûn».

¹⁹ Îsa li wan vejer'and û got: «Hey nisilê nebawer! H'eta k'engê Ezê t'evî we bim? H'eta k'engê Ezê li we sebir kim? Wî bînine cem Min». ²⁰ Wana kur'ik anîne cem Îsa. Gava ku r'uh'ê h'eram Îsa dît, pê'r'a-pê'r'a kur'ik veç'ir'ikand. Ew k'ete e'rdê, k'ef dêv k'et û p'irpitî.

²¹ Îsa ji bavê wî pirsî: «Ji k'engêva ev yeka t'evî wî diqewime?» Ewî got: «Ji zar'otîyêda. ²² Û vî r'uh'î gelek cara eva avîtîye nava êgir û avê, ku wî bikuje. Lê heger ji destê Te tê, tiştêkî bike bira gunê Te li me bê, alîk'arîya me bike!»

²³ Îsa wîr'a got: «Te got çî? <Heger ji destê te tê?> Bona yê bawer

* 9:11 Malaxî 4:5.

dike her tişt dibe». ²⁴ Wê gavê bavê kur'ik kire qîr'în û got: «Ez bawer dikim. Alîk'arîya nebawerîya min bike!» ²⁵ Gava Îsa dît ku e'lalet dibeze, t'opî ser Wî dibe, li r'uh'ê h'eram hilat û got: «Hey r'uh'ê ker' û lal, Ez e'mirî ser te dikim: Ji kur'ik derk'eve û careke din nek'evî nava wî!» ²⁶ R'uh' kire qîr'în, kur'ik qayîm veç'ir'ikand jê derk'et. Û kur'ik bû mîna mirîya, usa ku geleka digot: «Ew mir!» ²⁷ Lê Îsa destê wî girt, ew r'akir. Kur'ik jî r'abû sekinî. ²⁸ Çaxê Îsa k'ete malê, şagirtêd Wî başqe jê pirsîn: «Me çima nikaribû ew cin derxista?» ²⁹ Îsa li wan vege'and û got: «Cinê vî cûr'eyî bi t'u tiştî dernayê, pêştirî bi dua*».

**Îsa dîsa derheqa
mirina Xweda dibêje**

(Metta 17:22-23; Lûqa 9:43b-45)

³⁰ Ji wir çûn û nav Celîlêr'a derbaz bûn. Îsa nedixwest ku kes vê yekê bih'ese, ³¹ çimkî Ewî şagirtêd Xwe hîn dikir û wanr'a digot: «Kur'ê Mêriv wê bik'eve destê meriva, ewê Wî bikujin, lê pey kuştinêr'a r'oja sisîya wê r'abe». ³² Lê wana ev gotin fe'm nedikir, ditirsîyan jî ku ji Wî bipirsîn.

K'î ye yê herî mezin?

(Metta 18:1-5; Lûqa 9:46-48)

³³ Û ew hatine Kefernahûmê. Gava Îsa malda bû, ji şagirta pirsî: «Hûn r'êda bona çi hevr'a k'etibûne de'wê?» ³⁴ Wana dengê xwe nekir, çimkî r'êda nav hevda xeber dabûn, k'a ji wan k'î ye yê herî mezin. ³⁵ Îsa r'ûnişt, gazî her donzdeha kir û wanr'a got: «Heger yek dixwaze bibe yê pêş, gerekê ew bibe yê herî paş û xulamê h'emûya». ³⁶ Û destê zar'okekê girt, nav wanda da sekinandinê, paşê ew zar'ok da h'emêza Xwe û wanr'a got: ³⁷ «K'î zar'okeke aha bi navê Min qebûl ke, ew Min qebûl dike. Û k'î ku Min qebûl ke, ew ne ku Min, lê Yê ku Ez şandime qebûl dike».

**Yê ne miqabilî me ye,
ew pišta me ye**

(Lûqa 9:49-50)

³⁸ Yûh'enna Îsar'a got: «Dersdar! Me merivek dît ku bi navê Te cin derdixistin, lê me kir ku em nehêlin, çimkî ew pey me nayê». ³⁹ Lê Îsa got: «Pêşîyê li wî negirin. Kesek t'une ku bi navê Min k'eremetekê bike û pêr'a-pêr'a

* ^{9:29} Nav destnivîsarêd paşwextiyêda aha ye: «Pêştirî bi dua û r'ojîyê».

bikaribe hindava Minda xirab xeber de. ⁴⁰ Çimkî ewê ku ne miqabilî me ye, ew pişta me ye. ⁴¹ Ez r'ast wer'a dibêjim, ewê ku t'ase av bide we bona xatirê wê yekê, ku hûn p'ara Mesîh in, ewê heqê xwe qet unda neke.

Jir'êderxistin

(Metta 18:6-9; Lûqa 17:1-2)

⁴² K'î ku ji van biç'ûka yekî, yê ku bawerîya xwe Min tîne ji r'ê derxe, wîr'a hê qenc e, ku beraşek stûyê wîva bê girêdanê û bê avîtinê nava be'rê. ⁴³⁻⁴⁴ Heger destê te, te ji r'ê derdixe, wî jêke! Bona te hê qenc e, ku tu qop bik'evî jîyînê, ne ku du destêd te hebin û her'î ce'nimê^f, nava agirê ku qet nate-mire.* ⁴⁵⁻⁴⁶ Heger nigê te, te ji r'ê derdixe, wî jêke! Bona te hê qenc e, ku tu bê nig bik'evî jîyînê, ne ku du nigêd te hebin û bêyî avîtinê ce'nimê. ⁴⁷ Heger ç'e'vê te, te ji r'ê derdixe, wî derxe! Bona te hê qenc e, ku tu bi ç'e'vekî bik'evî P'adşatîya Xwedê, ne ku du ç'e've

te hebin û bêyî avîtinê ce'nimê. ⁴⁸ Wê derê «ewê ji kurmê nemirî bêne kotinê û agirê jî netemire»*. ⁴⁹ Çimkî her merivekê bi êgir bê xwêkirinê*. ⁵⁰ Xwê tiştêkî qenc e. Lê heger xwê şor'ayîya xwe unda ke, hûnê çawa dîsa şor'ayîya wê bînine cî? Bira te'ma xwê nava weda be û bi hevr'a e'dilayîyêda bijîn».

Pirsa jinber'danê

(Metta 19:1-12; Lûqa 16:18)

10 ¹ Îsa ji wir r'abû çû sînorê Cihûstanê û derbazî wî alîyê ç'emê Êrdunê bû. Dîsa e'laletê li dora Wî girt û çawa e'detê Wî bû, Ewî dîsa ew hîn kirin. ² Ji fêrisîya hinek nêzîkî Wî bûn û jê pirsîn, wekî Wî bicêr'ibînin: «Gelo li gora Qanûnê r'ast e, ku mêr jina xwe ber'de?» ³ Îsa caba wan da û got: «Mûsa çi t'emî da we?» ⁴ Wana got: «Mûsa îzin da, ku mêr k'axaza jinber'danê binivîse û jinê ber'de»*. ⁵ Lê Îsa wanr'a got: «Ji dest serh'işkîya

* ^{9:43-44, 45-46} Nav hinek destnivîsarada, r'êza 48-a xilazîya r'êza 44 û 46-ada tê wek'ilandinê: «Wê derê ewê ji kurmê nemirî bêne kotinê û agirê jî netemire».

* ^{9:48} Îşaya 66:24.

* ^{9:49} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Û her qurbanê bi xwê bê xwêkirinê». Hinek aha fe'm dikin: «Çimkî her merivekê bi êgir bê safîkirinê, çawa ku her qurban bi xwê tê xwêkirinê». Qanûna K'ahîntîyê 2:13.

* ^{10:4} Qanûna Ducarî 24:1-3.

we Mûsa ev t'emî wer'a nivîsî. ⁶ Lê serê sêrîda, wextê e'firandinê Xwedê ew <qisimê mêr û jinêda xuliqandin>*. ⁷ <Bona vê yekê mêrê dê û bavê xwe bihêle, xwe li jina xwe bigire ⁸ û her du wê bibine bedenek>*. Awa îdî ew ne dudu ne, lê bedenek in. ⁹ Bona vê yekê ewêd ku Xwedê ew kirine yek, bira meriv wan ji hevdu neqetîne». ¹⁰ Gava ew dîsa malda bûn, şagirta bona vê meselê ji Wî pirsîn. ¹¹ Îsa wanr'a got: «K'î ku jina xwe ber'de û yeke din bistîne, hindava wêda zinêk'arîyê dike ¹² û heger jin jî mêrê xwe ber'de û yekî din bistîne, zinêk'arîyê dike».

Îsa dua zar'oka dike

(*Metta 19:13-15; Lûqa 18:15-17*)

¹³ Awa zar'ok danîne cem Îsa, ku destê Xwe dayne ser wan, lê şagirt li yêd danîn hilatin. ¹⁴ Gava ku Îsa ev yek dît, hêrs k'et û wanr'a got: «Bira ew zar'ok bêne cem Min, pêşîya wan negirin, çimkî P'adşatîya Xwedê p'ara yêd aha ye. ¹⁵ Ez r'ast wer'a dibêjim, k'î

P'adşatîya^f Xwedê mîna zar'okekê qebûl neke, ew t'u car nak'eve nava wê». ¹⁶ Paşê ew zar' dane h'emêza Xwe, destê Xwe danî ser wan û dua li wan kir.

Yekî dewletî li jîyîna^f h'eta-h'etayê diger'e

(*Metta 19:16-30; Lûqa 18:18-30*)

¹⁷ Gava Îsa r'îya Xweda diçû, yek berbi Wî bezî, çû li ber Wî çok da û jê pirsî: «Dersdarê qenc, ez çî bikim, wekî jîyîna h'eta-h'etayê war bim?» ¹⁸ Îsa wîr'a got: «Tu çima Minr'a dibêjî qenc? Qenc t'enê Xwedê ye, pêştirî Wî kesekî din t'une. ¹⁹ Tu t'emîya zanî: <Ne kuje, zinêk'arîyê neke, nedize, şe'detîya derew nede, xûdana xelqê nexwe, qedirê dê û bavê xwe bigire>*».

²⁰ Ewî got: «Dersdar, ev h'emû jî min ji cahiltîya xweda xwey kirine». ²¹ Îsa lê nihêr'î, ew h'iz kir û gotê: «Hê kêmasîke te heye. Her'e çî te heye bifiroşe, belayî feqîra ke, hingê xizna te wê li e'zmên hebe. Û pey Min were>*. ²² Li ser vê gotinê ewî r'eng avît,

* ^{10:6} Destpêbûn 1:27; 5:2.

* ^{10:8} Destpêbûn 2:24.

* ^{10:19} Derk'etin 20:12-16; Qanûna Ducarî 5:16-20.

* ^{10:21} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Û xaçê xwe hilde, pey Min were».

me'dekirî çû, çimkî gelek hebûka wî hebû.

²³ Îsa li dora Xwe nihêr'î û şagirtêd Xwer'a got: «Dewletîyar'a çiqas ze'met e, ku bik'evine P'adşatîya Xwedê!» ²⁴ Şagirt ser van gotinêd Wî e'cêbmayî man, lê Îsa dîsa dûmayî kir û got: «Lawno! Wanr'a çiqas ze'met e, bik'evine P'adşatîya Xwedê, yêd ku gumana xwe datînine ser dewleta xwe!» ²⁵ Deve wê qula derzîyêr'a hê r'ih'et derbaz be, ne ku dewletî bik'eve P'adşatîya Xwedê». ²⁶ Şagirt gelek e'cêbmayî man û hevr'a gotin: «Îdî k'î dikare xilaz be?» ²⁷ Îsa li wan nihêr'î û got: «Ew tişt ji destê mêriv nayê, lê ji destê Xwedê tê, çimkî Xwedê dikare her tiştî bike». ²⁸ Hingê Petrûs destpêkir jêr'a got: «Awa me h'emû tişt hiştîye û pey Te hatine». ²⁹ Îsa wanr'a got: «Ez r'ast wer'a dibêjim, t'u kes t'une ku bona Min û Mizgînîyê mal, yan bira, yan xûşk, yan dê, yan bav, yan zar', yan e'rdêd xwe hiştîbin, ³⁰ û li vê dinê sed qat mala, bira, xûşka, dîya, zar'a û e'rda t'evî zêrandina nestîne û dinya dinda jî jîyîna h'eta-h'etayê.

³¹ Lê gelekêd pêş wê bibine yêd paş û yêd paş wê bibine yêd pêş».

Îsa cara sisîya derheqa mirina Xweda dibêje

(Metta 20:17-19; Lûqa 18:31-34)

³² Awa ew li ser r'ê bûn û hevraz diçûne Orşelîmê, Îsa li pêşîya wan diçû, şagirt e'cêbmayî diman û ewêd li pey dihatin ditirsîyan. Ewî dîsa her donzdeh dane alîkî û destpêkir ew tiştêd ku wê serê Wî biqewimîyana wanr'a got: ³³ «Bibihên! Em hevraz diçine Orşelîmê. Kur'ê Mêriv wê bik'eve destê serekêd k'ahîna û qanûnzana. Ewê jêr'a kuştinê derxin û Wî bidine destê necihûya» ³⁴ û ewê qerfê xwe li Wî bikin, t'ûkinê, bidine ber qamçîya, Wî bikujin. Û r'oja sisîya wê ji mirinê r'abe».

Xwestina Aqûb û Yûh'enna

(Metta 20:20-28)

³⁵ Hingê kur'êd Zebedî, Aqûb û Yûh'enna nêzîkî Îsa bûn û gotinê: «Dersdar, em dixwazin wekî em ji Te çî hîvî kin, Tu bona me bikî». ³⁶ Ewî jî ji wan pirsî: «Hûn çî dixwazin ku Ez bona we bikim?» ³⁷ Wan jêr'a got: «Îzinê bide ku

* ^{10:24} Nav hinek destnivîsarada «yêd ku gumana xwe danîne ser dewleta xwe» t'une.

r'ûmeta Teda ji me yek li milê Teyî r'astê, yê din jî li milê Teyî ç'epê r'ûnê». ³⁸ Îsa wanr'a got: «Hûn nizanin çî dixwazin. Gelo hûn dikarin ji wê k'asê vexwin, ya ku Ezê vexwim? Yan jî bi wê nixumandinê bêne nixumandinê bi k'îjanê Ezê bême nixumandinê?» ³⁹ Wana jêr'a got: «Em dikarin». Îsa wanr'a got: «Belê hûnê vexwin ji wê k'asa ku Ezê vexwim û bêne nixumandinê bi wê nixumandina ku Ezê pê bême nixumandinê, ⁴⁰ lê îzina li milê Minî ç'ep û r'astê r'ûniştinê ne destê Minda ye. Ew cî bona wan in, k'îjanar'a hatine hazirkirinê». ⁴¹ Gava her dehe şagirtêd din ev yek bihîst, dilê wan ji Aqûb û Yûh'enna ma. ⁴² Lê Îsa ew gazî cem Xwe kirin û got: «Hûn zanin yêd ku nav miletada^f serwêr têne h'esabê, serdestîyê li wan dikin û giregirêd wan jî h'ukumî ser wan dikin. ⁴³ Lê nava weda bira usa nîbe. K'î ku nava weda dixwaze bibe yê mezin, gerekê bibe berdestîyê we. ⁴⁴ Û k'î ku nava weda dixwaze bibe pêş, gerekê bibe xulamê h'emûya. ⁴⁵ Çimkî Kur'êf Mêriv jî nehatîye ku jêr'a

berdestîyê bikin, lê wekî Ew Xwe xa berdestîyê bike û e'mirê Xwe bide ku geleka bik'ir'e».

Îsa p'arskirekî kor
bajarê Erîhayêda qenc dike
(Metta 20:29-34; Lûqa 18:35-43)

⁴⁶ Paşê ew hatine Erîhayê. Gava Îsa t'evî şagirtêd Xwe û e'laletê ke giranva ji bajêr derk'et, Kur'ê Tîmeyo, Bartîmeyoyê kor* li ser r'ê r'ûniştibû p'ars dikir. ⁴⁷ Gava bihîst ku Îsayê Nisretê derbaz dibe, destpêkir kire qîr'în û got: «Îsayê Kur'êf Dawid, li min were r'e'mê!» ⁴⁸ Geleka li wî hilat, wekî dengê xwe bibir'e, lê ewî hê dikire qîr'în û digot: «Kur'ê Dawid, li min were r'e'mê!» ⁴⁹ Îsa sekinî û got: «Gazî wî kin». Gazî yê kor kirin û wîr'a gotin: «Ç'e'vê te r'o-nik! R'abe ser xwe, gazî te dike». ⁵⁰ Ewî jî p'otê xwe avît, banzda ser xwe û hate cem Îsa. ⁵¹ Îsa jê pirsî: «Tu çî ji Min dixwazî ku Ez bona te bikim?» Yê kor jêr'a got: «Dersdar, dixwazim ç'e'vêd min bibînin». ⁵² Û Îsa jêr'a got: «Her'e, bawerîya te tu qenc kirî». Û wî çaxî ç'e'vêd wî dîtin, da pey Îsa çû.

* ^{10:46} Aha jî tê fe'mkirinê: «Bar-Tîmeyo», awa gotî «Kur'ê-Tîmeyo». «Bar» bi zimanê aramî^f «kur» e.

**Îsa bi r'ûmet
dik'êve Orşelîmê**

(*Metta 21:1-11; Lûqa 19:28-40;*
Yûh'enna 12:12-19)

11 ¹Gava ew nêzîkî Orşelîmê bûn û gihîştine ç'iyayê^f Zeyt'ûnê û gundêd Beytfacê û Beytanyayê, hingê Îsa du şagirtêd Xwe şandin ² û wanr'a got: «Her'ine wî gundê pêşberî xwe. Hema çawa ku hûn bik'evinê, hûnê ce'şikeke girêdayî bibînin ku hê kesek lê sîyar nebûye. Ewê vekin û bînin. ³Û heger yek ji we bipirse û bêje: «Hûn çima vê yekê dikin?» bêjinê: «Xudanr'a lazim e û wê destxweda bişîne vir». ⁴Ew şagirt çûn û li ber derî li k'ûçê, ce'şikeke girêdayî dîtin. Gava vedikirin, ⁵ hinekêd wir sekînî pirsîn: «Hûn çi dikin? Çima wê ce'şikê vedikin?» ⁶ Şagirta caba wan usa da, çawa ku Îsa wanr'a gotibû. Û ew hiştin. ⁷Ce'şik Îsar'a anîn, k'incêd xwe avîtine ser wê û Ew li wê sîyar bû. ⁸Geleka k'incêd xwe ser r'ê r'adixistin, hineka jî ji k'ewşên ç'iqlêd dara dibir'în, ser r'ê r'adixistin. ⁹Yêd li pêşîya Wî û

pey Wî ku diçûn dikirine qîr'în: «Hosanna! Bimbarek e Ewê ku bi navê Xudan tê!» ¹⁰ Bimbarek e ew P'adşatîya bavê me Dawide ku tê. Hosanna Yê Herî Jorinr'a!»

¹¹ Îsa k'ete Orşelîmê, çû p'aristgehê^f. Ç'e'vê Xwe li her tiştî ger'and, lê çimkî îdî êvar bû, t'evî her donzdeha çû Beytanyayê.

Dara hêjîrêye h'işkbûyî

(*Metta 21:18-19*)

¹² R'oja dinê, gava ew ji Beytanyayê derdik'etin, Îsa bir'çî bû. ¹³Dûrva dareke hêjîrêye belgdayî^f dît, berbi wê çû, k'a tişteke ser hebe. Gava gihîşte darê, pêştirî belga tişteke nedît, çimkî hê ne wextê hêjîra bû. ¹⁴Hingê Ewî wê darêr'a got: «Bira îdî t'u kes t'u car berê te nexwe». Şagirtêd Wî ev gotin bihîstin.

Îsa p'aristgehê paqij dike

(*Metta 21:12-17; Lûqa 19:45-48;*
Yûh'enna 2:13-22)

¹⁵ Û ew hatine Orşelîmê. Îsa k'ete p'aristgehê û destpêkir ewêd ku p'aristgehêda dik'ir'în û difirotin derxistine derva. T'extêd

* 11:9-10 Zebûr 118:25-26; Lûqa 1:32-33.

* 11:10 Bi yûnanî heber bi xeber aha ye: «Hosanna bilindayîyêda». «Bilindayî» be'sa cîyê Xwedê dike.

p'ereguhêr'a û k'ursîyêd kevotk-firoşa welger'andin ¹⁶ û nehişt, ku t'u kes tişteki p'aristgehêr'a derbaz ke. ¹⁷ Ew hîn kirin û got: «Çima ne nivîsar e: «Mala Min wê bona h'emû mileta mala dua bê h'esabê»?* Lê we ew kirîye «şkefta qaçaxa»**. ¹⁸ Serekêd k'ahîna û qanûnzana ev yek ku bihîstin, destpêkirin ku çawa bikin Wî bikine fesalê bikujin. Ewana ji Wî ditirsîyan, çimkî t'emamîya e'laletê ser hînkirina Wî zendegirtî mabû. ¹⁹ Gava ku r'o çû ava, Ew ji bajêr derk'etin.

Dersa dara hêjîrê

(Metta 21:20-22)

²⁰ Serê sibehê, gava ewana ber darêr'a derbaz bûn, dîtin ku ew dara hêjîrê r'awê xweva h'işk bûye. ²¹ K'ete bîra Petrûs û ewî Îsar'a got: «Dersdar, dîna Xwe bidê, ew dara hêjîrêye ku Te nifir' lê kir h'işk bûye». ²² Îsa wanr'a got: «Bawerîya we bira ser Xwedê hebe. ²³ Ez r'ast wer'a dibêjim, k'i ku vî ç'iyayîr'a bêje: «R'abe xwe bavêje be'rê» û dudilî nebe, lê bawer bike ku gotina wî wê biqewime, usa jî

wê bibe. ²⁴ Bona wê yekê Ez wer'a dibêjim, hûn çî ku nava duada bixwazin, bawer bikin ku we îdî standîye û xwestina we wê bê sêrî. ²⁵ Û gava ku hûn disekinî û dua dikin, bibaxşînin, heger tişteki we hindava kesekîda hebe, wekî Bavê weyî e'zmana jî neheqîyêd we bibaxşîne we. ^{26*} Lê heger hûn nebaxşînin, Bavê weyî e'zmana jî neheqîyêd we nabaxşîne we».

Pirsa derheqa h'ukumê Îsada

(Metta 21:23-27; Lûqa 20:1-8)

²⁷ Û ew dîsa hatine Orşelîmê. Dema ku Îsa p'aristgehêda dige-r'îya, serekêd k'ahîna, qanûnzana û r'ûspî hatine cem Wî ²⁸ û jê pirsîn: «Tu bi çî h'ukumî van kira dikî? K'ê ev h'ukum daye Te, ku Tu van kira bikî?» ²⁹ Îsa wanr'a got: «Ezê jî tişteki ji we bipirsim. Heger we caba Min da, Ezê jî wer'a bêjim, ku Ez bi çî h'ukumî van kira dikim: ³⁰ H'ukumê nixumandina Yûh'enna ji e'zmên bû yan ji meriva? Caba Min bidin!» ³¹ Ewana nav hevda şewirîn û gotin: «Heger em bêjin: «Ji e'zmên bû», Ewê bêje: «Lê we çima ew bawer nekir?» ³² Lê heger

* ^{11:17} Îşaya 56:7.

** ^{11:17} Yêremîya 7:11.

* ^{11:26} Nav destnivîsarêd qencda r'êza 26-a t'une.

em bêjin: «Ji meriva bû?...» Ew ji e'laletê ditirsîyan, çimkî h'emûya qebûl kiribû ku Yûh'enna r'ast p'êxember bû. ³³ Caba Îsa dan û gotin: «Em nizanin». Îsa wanr'a got: «Ez jî wer'a nabêjim ku Ez bi çi h'ukumî van kira dikim».

Mesela r'ezêf tirîya û r'ezvana

(Metta 21:33-46; Lûqa 20:9-19)

12 ¹ Û bi mesela dest bi xerberdanê kir, wanr'a got: «Merivekî r'ezêf tirîya danî, dora wê sûr kir, h'ewzekî tirîh'incir'andinê têda k'ola, hêlaneke nobedara çêkir û ew bi k'irê da r'ezvana, çû welatekî din. ² Wextda xulamek şande cem r'ezvana, wekî ji wî r'ezî berê p'ara xwe ji wan bistîne. ³ Lê wana ew girt, k'utan û destvala ver'êkirin. ⁴ Û wî dîsa xulamekî din şande cem wan, lê wana serî lê şkênand û ew r'obet kirin. ⁵ Ewî yekî din şand, wana ew jî kuşt. Wî gelekêd din şandin, wana hinek ji wan k'utan û hinek jî kuştin. ⁶ Bona wî t'enê yek mabû ku bişanda, kur'ê xweyî delal. Xulese r'abû ew jî şand û got: «Hilbet wê ji kur'ê min şerm bikin». ⁷ Lê ev r'ezvanêd han li hev şewirîn û

gotin: «Ev warê wî ye! Werin em vî bikujin, mîrat'êf mer'a bimîne». ⁸ Hingê ew girtin kuştin û cinyazê wî ji r'ez derxistine der. ⁹ De îjar xweyê r'ez wê çi bike? Ne ewê bê qir'a r'ezvana bîne û r'ez bide hinekêd din? ¹⁰ Çima we ew nivîsar nexwendîye?

«Ew kevirê ku hosta t'exsîr kir, ew bû serê e'nîşkêf.

¹¹ Ev yek ji alîyê Xudanda qewimî û li ber ç'e'vê me h'eyr-h'ujmek'ar e!»*

¹² Serwêrêd cihûya^f fe'm kirin, ku Îsa ev mesele anî ser wan, kirin ku Wî bigirin, lê ji e'laletê tirsîyan, k'erba Ew hiştin û çûn.

Pirsa xercdayîn û nedayînê

(Metta 22:15-22; Lûqa 20:20-26)

¹³ Paşê wana hineke ji fêrisîya û piştgirêd Hêrodes şandine cem Wî, wekî Wî bi xeberêd devê Wî bigirin. ¹⁴ Ewana hatin û jêr'a gotin: «Dersdar! Em zanin ku Tu yekî r'ast î. Minetê ji kesî nakî, çimkî nav merivada firqîyê danaynî, lê r'îya Xwedê r'ast hîn dikî. Gelo r'ast e ku em xerc bidine Qeyser^f yan na? Em bidin, yan nedin?» ¹⁵ Lê dur'ûtîya wan ku Îsava e'yan bû got: «Çima hûn Min dicêr'ibinin?

* ^{12:11} Zebûr 118:22-23.

Minr'a zîvekî bînin ku Ez bibînim». 16 Wana jêr'a zîvek anî. Ewî ji wan pirsî: «Ev navê nivîsar û sifet^f yê k'ê ye?» Wana got: «Yêd Qeyser in». 17 Îsa wanr'a got: «Wekî usa ye, çi ku yêd Qeyser in bidine Qeyser û çi ku yêd Xwedê ne bidine Xwedê». Û ser Wî e'cêbmayî man.

Pirsa r'abûna mirîya

(*Metta 22:23-33; Lûqa 20:27-40*)

18 Sadûqî^f, ku dibêjin r'abûna mirîya t'une, hineke ji wan hatine cem Îsa û jê pirsîn: 19 «Dersdar! Mûsa mer'a nivîsîye: «Heger birê yekî bêzur'et bimire û jinê stûxar bihêle, bira birê wî jina wî bistîne û warê birê xwe şîn ke*». 20 Awa h'eft bira hebûn. Birê mezin jinek stand, bêzur'et mir. 21 Biç'ûkê wî ew jin stand, ew jî bêzur'et mir, usa jî hate serê yê sisîya. 22 Xulese van her h'eft bira jî ew jin stand û bêzur'et mirin, pey wanr'a jî ew jin mir. 23 De îjar wê R'oja^f R'abûnê, gava mirî r'abin, eva jina wê k'îjan birayîr'a bik'evê? Çimkî her h'efta jî ewa standibû».

24 Îsa li wan vege'and û got: «Ne hûn ji dest vê yekê xalifî ne, ku ne nivîsara zanin, ne jî qewata Xwedê? 25 Gava yêd mirî ji mirinê r'abin, wê ne bizewicin û ne jî mêr kin, çimkî ewê mîna milyak'etêd e'zmanana bin. 26 Lê derheqa r'abûna mirîyada, çima we K'itêba Mûsada* nexwendîye serhatîya dara dir'îyêda ku çawa Xwedê Mûsar'a dibêje: «Ez Xwedêyê Birahîm^f, Xwedêyê Îshaq^f û Xwedêyê Aqûb^f im»***? 27 Ew ne Xwedêyê mirîya ye, lê Xwedêyê zêndîya ye. Hûn lap xalifî ne!»

T'emîya ser t'emîyar'a

(*Metta 22:34-40; Lûqa 10:25-28*)

28 Qanûnzaneke ku şer'-de'wê wan bihîst û dîna xwe jî dayê, ku Îsa çawa qenc caba wan da, nêzîkî Îsa bû û jê pirsî: «K'îjan t'emî ser h'emû t'emîyar'a ye?» 29 Îsa lê vege'and: «Ev e t'emîya ser t'emîyar'a: «Bibihê, Îsraêl! Xudan Xwedêyê me Xudaneke e*. 30 Xudan Xwedêyê xwe h'iz bike, bi t'emamîya dilê^f xwe, bi

* 12:19 Qanûna Ducarî 25:5.

* 12:26 «K'itêba Mûsa» tê fe'mkirinê: «Her pênc k'itêbêd pêşîne Peymana^f Kevin».

** 12:26 Derk'etin 3:6.

* 12:29 Aha jî tê fe'mkirinê: «Xudan Xwedêyê me, t'enê Ew e Xudan».

t'emamîya canîya xwe, bi t'ema-
mîya h'işê xwe û bi t'emamîya
qewata xwe>*. ³¹ Ya duda jî ev e:
«Hevalê xwe weke xwe h'iz bike»*.
Ji van mestir t'u t'emî t'une». ³² Îjar
qanûnzana Wîr'a got: «R'ast e,
Dersdar! Te r'ast got, ku «Xudan
yek e û ji Wî pêştir yekî mayîn
t'une»*. ³³ Û «bi t'emamîya dil,
bi t'emamîya aqil, bi t'emamîya
qewatê Xwedê h'izkirin» û «he-
valê xwe jî weke xwe h'izkirin»
ser her dîyarîyê^f t'evayîşewatê
û qurbanêd mayînr'a ye»*. ³⁴ Îsa
dîna Xwe dayê, ku wî bi aqilî
caba xwe da, jêr'a got: «Tu ji
P'adşatîya Xwedê ne dûr î». Pey
vê yekêr'a, îdî t'u kesî newêribû
tişteke ji Wî bipirsîya.

Mesîh kur'ê k'ê ye?

(*Metta 22:41-46; Lûqa 20:41-44*)

³⁵ Gava ku Îsa p'aristgehêda
hîn dikir, got: «Qanûnzana çawa
dibêjin ku Mesîh kur'ê Dawid
e? ³⁶ Ne Dawid xwexa pê R'uh'ê
Pîroz dibêje?

«Xudan gote Xudanê min:
Li milê Minî r'astê r'ûnê,
h'eta ku Ez dijminêd Te bikime
binê p'iyêd Te»*.

³⁷ Awa Dawid xwexa ku Wî «Xu-
dan» h'esab dike, îdî Ew çawa
dibe kur'ê Dawid?»

Qanûnzane dur'û

(*Metta 23:1-36; Lûqa 20:45-47*)

Wê e'laleta giran bi dil û eşq
guhdarîya Îsa dikir. ³⁸ Hînkiri-
na Xweda Ewî got: «H'evza xwe
ji wan qanûnzana bikin, yêd ku
h'iz dikin bi çuxêd dirêj biger'in,
bazarada silavê bidine wan, ³⁹ k'i-
nîştada k'ursîyêd pêşin bigirin û
şayîyada jî herema^f jorin r'ûnên.
⁴⁰ Evana alîkîva malêd jinebîya
h'ûfî xwe dikin, alîyê dinva jî bo-
na xwek'ifşkirinê duayê xwe dirêj
dikin. Dîwana wanê hê giran be».

Dîyarîya jinebîya belengaz

(*Lûqa 21:1-4*)

⁴¹ Îsa li pêşberî p'eredanga^f p'a-
ristgehê r'ûnişt û dîna Xwe dayê,

* ^{12:30} Qanûna Ducarî 6:4-5.

* ^{12:31} Qanûna K'ahîntîyê 19:18.

* ^{12:32} Qanûna Ducarî 6:4; 4:35; Îşaya 45:21.

* ^{12:33} Qanûna Ducarî 6:5; Qanûna K'ahîntîyê 19:18; P'adşatî I, 15:22; Ho-
sêya 6:6.

* ^{12:36} Zebûr 110:1.

ku e'laletê çawa p'ere davîtine p'eredangê. Gelek dewletîya gelek avîtinê. ⁴²Jinebîke belengaz jî hat û du pol^f, ku dikire qur'ûşek, avîtê. ⁴³Îsa şagirtêd Xwe gazî cem Xwe kirin û wanr'a got: «Ez r'ast wer'a dibêjim, ku evê jinebîya belengaz ji van h'emûya ze'ftir avîte p'eredangê, ⁴⁴Van h'emûya ji zêdeya hebûka xwe avîtinê. Lê evê vê belengazîya xweda çî wê hebû ku pê e'bûrê xwe bikira h'emû avîtê».

Îsa pêşda derheqa wêranbûna p'aristgehêda dibêje

(*Metta 24:1-2; Lûqa 21:5-6*)

13 ¹Gava Îsa ji p'aristgehê derk'et, ji şagirtêd Wî yekî Wîr'a got: «Dersdar! Hela dîna Xwe bidê ev çî kevir in û çî avayî ne!» ²Îsa li wî vege'and û gotê: «Tu van avayîyêd mezin dibînî? Ev h'emûyê jî wêran bin, li vir kevirê li ser kevir qet nemîne!»

Tengasî û zêrandin

(*Metta 24:3-14; Lûqa 21:7-19*)

³Gava Îsa li ç'îyayê Zeyt'ûnê, li pêşberî p'aristgehê r'ûniştibû, Petrûs, Aqûb, Yûh'enna û Endrawis başqe jê pirsîn: ⁴«Bêje me, ew tişt wê k'engê biqewimin? Û berî

qewimandina wan h'emûya, çî nîşanê bibin?» ⁵Hingê Îsa destpêkir û wanr'a got: «Haş ji xwe hebin, ku t'u kes we nexapîne. ⁶Gelek wê pê navê Min bên û bêjin: «Ez im Mesîh» û wê gelek bixalifînin. ⁷Gava hûn dengê şer'a û be'sa şer'a bibihên, hûn xwe unda nekin. Gerekê ev tişt biqewimin, lê ew hê ne axirî ye. ⁸Miletê r'abe ser milet, p'adşatîyê r'abe ser p'adşatîyê, cî-cîya wê e'rdh'ej û xelayî-celayê bibin. Lê ev h'emû mîna êşa k'ulfetê ye, ku destpêdike pê digire.

⁹Lê hûn haş ji xwe hebin! Wê we bibine ber dîwana û k'înîştada we bik'utin. Bona Min wê we ber welî^f û p'adşa bidine sekinandinê, wekî hûn ber wan şe'detîyê bidin. ¹⁰Gerekê pêşîyê Mizgînî h'emû miletar'a bê dayîne. ¹¹Gava ku we bigirin bibine ber dîwanê, pêşda xem nekin ku hûnê çî bêjin. Lê wê demê çî wer'a bê dayîne, wê jî bêjin, çimkî ne ku hûnê xeber din, lê R'uh'ê Pîroz. ¹²Bira wê birê xwe bide kuştinê û bav kur'ê xwe. Zar'ê r'abine ser dê û bavê xwe û wan bidine kuştinê. ¹³Û bona navê Min hûnê ber ç'e'vê h'emûya r'eş bin. Lê ewê ku h'eta xilazîyê teyax ke, ewê xilaz be.

H'eramîya Wêrankirinê

(Metta 24:15-21; Lûqa 21:20-24)

¹⁴ Awa çaxê hûn wê <h'eramîya wêrankirinê>* bibînin, li wî cîyê necayîz sekinî», (ewê ku dixûne bira fe'm bike) <hingê ewêd ku Cihûstanêda ne bira bir'evine ç'îya. ¹⁵ Û ewê ku ser xanî ye bira jorda neyê xwarê û nek'ewe hindur', wekî tişteki hilde. ¹⁶ Û ewê ku k'ewşênda ye bira vene-ger'e ku p'otê xwe hilde. ¹⁷ Lê wey li h'emla û destdergûşa wan r'ojada! ¹⁸ Dua bikin ku ev yek zivistanêda neqewime. ¹⁹ Çimkî wan r'ojada wê tengasîke usa bibe, wekî ji r'oja ku Xwedê دنیا e'firandîye h'eta niha nebûye û ne jî wê bibe. ²⁰ Heger Xudan ew r'oj kin nekirina, t'u kes xilaz nedibû, lê bona xatirê wan bi-jartîyêd ku Wî bijartine, ew r'oj kin kirine.

²¹ Hingê, heger yek wer'a bê-je: <Mesîh va ye li vir e>, yan jî: <Wa ye dera han e>, bawer nekin. ²² Çimkî mesîh û p'êxemberêd derew wê derên. Wê nîşan û k'e-

remeta bikin, heger dest wanva bê, wê bijartîya jî bixalifînin. ²³ Lê hûn haş ji xwe hebin! Min her tişt pêşda wer'a got.

Hatina Kur'ê Mêriv

(Metta 24:29-31; Lûqa 21:25-28)

²⁴ Lê wan r'ojada, pey wê tengasîyêr'a,
 <r'ûyê r'oyê wê bê girtinê
 û hîvê r'onaya xwe nede,
²⁵ steyrkê ji e'zmên bik'evin,
 û t'opêd e'zmanaya wê ji r'îyêd
 xwe derên*>**.

²⁶ Û hingê wê bibînin, Kur'ê Mêriv bi qewata mezin û r'ûmet e'wrava tê*. ²⁷ Wî çaxî Ewê milyak'etêd Xwe bişîne û bijartîyêd Xwe ji her çar qulba berev ke, ji p'er'êd e'rdê girtî h'eta p'er'êd e'zmên.

Dersa dara hêjîrê

(Metta 24:32-35; Lûqa 21:29-33)

²⁸ Ji dara hêjîrê dersekê hîn bin: Çaxê ku ç'iqlêd wê ter' dibin û belgêd wê dibişkinin, îdî hûn zanin ku havîn nêzîk e. ²⁹ Usa jî gava hûn bibînin ku ev

* 13:14 Danîyêl 9:27; 11:31; 12:11.

* 13:25 Aha jî tê fe'mkirinê: «Qewatêd e'zmanaya wê bih'ejin».

** 13:25 Îşaya 13:10; 34:4; Yoêl 2:10, 31; 3:15.

* 13:26 Danîyêl 7:13. (Bixûnin: E'yantî 1:7.)

yek diqewimin, bizanibin ku Ew nêzîk e, li ber şêmîkê ye. ³⁰ Ez r'ast wer'a dibêjim, eva nisila derbaz nabe, h'eta ku ev h'emû tişt neqewimin. ³¹ E'rd û e'zmanê derbaz bin, lê gotinêd Min t'u car derbaz nabin.

R'oj û sih'et ne e'yan e

(Metta 24:36-44)

³² Lê bona wê r'ojê û wê sih'etê t'u kes nizane, ne milyak'etêd e'zmên û ne jî Kur', lê t'enê Bav. ³³ Haş ji xwe hebin! H'işyar bimînin!* Çimkî hûn nizanin

k'engê wextê pêr'a bigihîje. ³⁴ Ev yek mîna merivekî ye, ku mala xwe dihêle û derdik'eve r'êwîtîyê. Berî çûyînê t'emîya mala xwe dide xulamêd xwe, şixulê wan her kesî didê û e'mirî ser dergehvan dike, ku h'işyar bimîne. ³⁵ Bona vê yekê h'işyar bimînin, çimkî hûn nizanin malxê malê wê k'engê bê, êvarê yan nivê şevê, yan wextê bangdana dîka, yan serê sibehê. ³⁶ Nebe ku nişkêva Ew bê û we xewêda bigire. ³⁷ Ez çi wer'a dibêjim, h'emûyar'a dibêjim: H'işyar bimînin!*

Girtin, xaçkirin' û r'abûna Îsa

Şêwira kuştina Îsa

(Metta 26:1-5; Lûqa 22:1-2;

Yûh'enna 11:45-53)

14 ¹ Awa du r'oj şûnda wê Cejina^f Derbazbûnê û Cejina^f Nanê Şkeva bibûya. Serekêd k'ahîna û qanûnzana mecalekê diger'îyan, ku çawa Îsa dizîva bi fêlbazîyê bigirin, bikujiⁿ ² û digotin: «Bira ev yek cejinêda nîbe, wekî cime't r'anebe ser niga».

Îsa Beytanyayêda

tê r'ûnkirinê^f

(Metta 26:6-13; Yûh'enna 12:1-8)

³ Gava Îsa li Beytanyayê mala Şimh'ûnê k'otîda, li ser sifrê r'ûniştî bû, k'ulfetek hat, derdaneke^f wêye alabastirêyî r'ûnê nardêyî^f safî û gelekî biha hebû. Wê ew şûşe şkê-nand û ew r'ûn r'ête ser serê Îsa.

⁴ Hineke wir hêrs k'etin û hevr'a digotin: «H'eyfa vî r'ûnî! Çima

* ^{13:33} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Û dua bikin».

eva zîyana bû? ⁵ Me dikaribû ev r'ûna sêsid zîvî zêdetir bifirota û belayî feqîra kira». Bi vî awayî ew k'ulfeta r'ezîl kirin.

⁶ Lê Îsa got: «Ji wê k'ulfetê vege-
r'in! Çima hûn xatirê wê dik'evin?
Ewê tişteki qenc bona Min kir.
⁷ Feqîrê her gav t'evî we bin. K'engê
hûn bixwazin, hûn dikarin qencîyê
wanr'a bikin. Lê Ezê her gav nav
weda nîbim. ⁸ Çi ji destê wê dihat
ewê kir. Ewê pêşda bedena Min
definkirinêr'a^f r'ûn^f kir. ⁹ Ez r'ast
wer'a dibêjim, dinyayêda k'îderê
eva Mizgînîya bê dannasînkirinê,
wê kirina vê k'ulfetê jî bona bîr-
anîna wê bê gotinê».

Cihûda nemamîya^f Îsa dike

(*Metta 26:14-16; Lûqa 22:3-6*)

¹⁰ Hingê Cihûdayê Îsxeryotî, yekî
ji her donzdeha, çû cem serekêd
k'ahîna, wekî Îsa bide destê wan.
¹¹ Wan jî gava ev yek bihîst, şa bûn
û p'ere wîr'a soz dan. Û Cihûda
ji hingêva mecalekê diger'îya ku
çawa Îsa bide destê wan.

**Îsa t'evî şagirta şîva
Cejina Derbazbûnê dixwe**

(*Metta 26:17-25; Lûqa 22:7-14,
21-23; Yûh'enna 13:21-30*)

¹² R'oja pêşine Cejina Nanê
Şkevada ku berxê qurbana Cejina

Derbazbûnê dihate serjêkirinê,
şagirta ji Îsa pirsî: «Tu li k'u di-
xwazî Şîva Cejina Derbazbûnê
bixwî, wekî em her'in ter'a hazir
kin?» ¹³ Îsa du şagirtêd Xwe şan-
din û wanr'a got: «Her'ine bajêr.
Merivekê r'astî we bê, cêr'ê avê
li ser mila. Pey wî her'ine wê
mala ku ew diçê ¹⁴ û bêjine xwe-
yê malê: «Dersdar dibêje: K'anê
ew oda mêvana, ya ku Ezê têda
t'evî şagirtêd Xwe şîva Cejina
Derbazbûnê bixwim?» ¹⁵ Hingê
ewê li qatê jorin odeke mezine
hevdayî û hazir nîşanî we ke, li
wê derê şîvê bona me hazir kin».
¹⁶ Şagirta da ser r'ê çûne bajêr û
çawa ku wanar'a gotibû usa jî
dîtin û şîva Cejina Derbazbûnê
hazir kirin.

¹⁷ Gava r'o çû ava, Îsa t'evî her
donzdeha çû wê derê. ¹⁸ Çaxê li
ser sifrê r'ûniştin û nanê xwe
dixwarin, Îsa got: «Ez r'ast wer'a
dibêjim, yekî ji we wê nemamîya^f
Min bike, yê ku t'evî Min nên
dixwe». ¹⁹ Ew ber xwe k'etin û
destpêkirin yek-yek ji Wî pirsîn:
«Dibe ku ez im?» ²⁰ Ewî wanr'a
got: «Ew yek nava we her donz-
dehada ye, yê ku pe'rîyê xwe t'evî
Min t'asêda dike. ²¹ R'ast Kur'ê
Mêriv wê usa her'e çawa ku bona
Wî hatîye nivîsarê. Lê wey li wî

merivê ku nemamîya Kur'ê Mêriv bike! Wîr'a hê qenc bû ku ew qet dinê nek'eta».

Şîva Xudan

(*Metta 26:26-30; Lûqa 22:14-23; Korint'î I, 11:23-25*)

²² Gava wana hê nan dixwar, Îsa nan hilda şikirî da, kerkir da şagirta û got: «Han hildin! Eva bedena Min e». ²³ Peyr'a k'as hilda şikirî da û da wan. H'emûya jî ji wê vexwar. ²⁴ Û wanr'a got: «Eva xûna Min e bona peymanê^{f*}, ku bona geleka tê r'êtinê. ²⁵ Ez r'ast wer'a dibêjim, îdî Ez ji vir şûnda t'u car ji meya tirîyê venaxwim, h'eta wê r'oja ku Ezê P'adşatîya Xwedêda ji ya nû vexwim».

²⁶ Paşê wana zebûrek^f stira, derk'etin çûne ç'îyayê Zeyt'ûnê.

Îsa derheqa înk'arîya Petrûsda dibêje

(*Metta 26:31-35; Lûqa 22:31-34; Yûh'enna 13:36-38*)

²⁷ Û Îsa wanr'a got: «Hûn h'emûyê jî ji Min p'işk bin her'in, çimkî nivîsar e:

«Ezê li şivên xim û pezê jî belabelayî be^{*}».

²⁸ Lê gava ku Ez ji mirinê r'a-bim, Ezê berî we her'ime Celîlê».

²⁹ Petrûs jêr'a got: «Heger h'emû jî ji Te p'işk bin her'in, lê ez na».

³⁰ Îsa wîr'a got: «Ez r'ast ter'a dibêjim, hema îsev hê berî ku dîk du cara bang de, tê sê cara Min înk'ar kî». ³¹ Lê Petrûs ser ya xwe dima û digot: «Heger cî bê, ezê t'evî Te bimirim jî, lê t'u car Te înk'ar nakim!» H'emûya jî aha digot.

Îsa li Gêtşemanîyê dua dike

(*Metta 26:36-46; Lûqa 22:39-46*)

³² Pey wê yekêr'a ew çûne wî cîyê ku jêr'a Gêtşemanî dibêjin û Ewî şagirtêd Xwer'a got: «Vira r'ûnên, h'eta ku Ez dua bikim». ³³ Wî Petrûs, Aqûb û Yûh'enna t'evî Xwe birin û destpêkir k'eser k'işand û Xweda şewitî. ³⁴ Wî wanr'a got: «Dilê Min haqas derd û k'eder e, mîna ber mirinê. Vira bimînin û h'işyar bin». ³⁵ Hinekî pêşda çû, Xwe dever'û avîte e'rdê û dua kir, ku heger mecal hebe, eva sih'eta ser Wîr'a derbaz be. ³⁶ Û got: «Abba^f, Bavo! Her mecal ji destê Te tê. Evê k'asê ji Min dûr xe. Lê bira xwestina Min nîbe, lê ya Te be».

* ^{14:24} Nav hinek destnivîsarada «peymanî nû» heye.

* ^{14:27} Zekerîya 13:7.

³⁷ Paşê hate cem şagirta, ew r'azayî dîtin û gote Petrûs: «Şimh'ûn, tu r'azayî? Te nikaribû ku sih'etekê tu h'işyar bimayî? ³⁸ H'işyar bimînin û dua bikin, wekî hûn nek'evine nava cêr'ibandinê. Belê r'uh' r'azî ye, lê beden sist e».

³⁹ Dîsa çû dua kir, xût ew xeber gotin. ⁴⁰ Û hat dîsa ew xewêda dîtin, çimkî ç'e'vêd wan ji xewê venedibûn. Û nizanibûn çi caba Wî bidana. ⁴¹ Cara sisîya jî hat û wanr'a got: «Hûn hela hê r'azayî ne û r'ih'et dibin? Bes e! West pêr'a gihîşt. Va ye Kur'ê Mêriv dik'eve destê gunek'ara. ⁴² R'abin em her'in. Va ye ewê ku nemamîya Min dike nêzik bû».

Girtina Îsa

(*Metta 26:47-56; Lûqa 22:47-53; Yûh'enna 18:3-12*)

⁴³ Hema hingê gava Wî hê xeber dida, Cihûdayê ku yek ji her donzdeha bû, hat. Ewî t'evî xwe jî aliyê serekêd k'ahîna, qanûnzana û r'ûspîyada e'laleteke giran anîbû, bi dara û şûra. ⁴⁴ Awa nemamê Wî e'şeret dabû wan û gotibû: «Ez k'îjanî ku r'amûsim, Ew e, Wî bigirin û bi fesal bibin».

⁴⁵ Hema hingê jî Cihûda hate cem Îsa û got: «Dersdar!*» û r'amûsa. ⁴⁶ Wana dest avîte Îsa û Ew girtin. ⁴⁷ Lê yekî ji yêd ku t'evî Wî sekinî bûn, şûrê xwe k'işand li xulamê serekk'ahîn xist û guhê wî pekand. ⁴⁸ Hingê Îsa wanr'a got: «Tê bêjî we ser qaçaxekîda girtîye, ku hûn bi dara û şûra hatine Min bigirin? ⁴⁹ Ne Ez her r'oj t'evî we p'aristgehêda bûm Min hûn hîn dikirin, lê we Ez nedigirtim. Lê bona ku nivîsar bêne sêrî, ev yek qewimî». ⁵⁰ Hingê h'emû şagirta Ew hişt û r'evîn. ⁵¹ Xortek pey Wî diçû, p'arç'ekî k'itanê li bedena wîye te'zî p'êç'ayî bû. E'laletê ew girt, ⁵² lê wî ew k'itan hişt û r'ût-te'zî ji destê wan r'evî.

Îsa li ber civîna^f giregira

(*Metta 26:57-68; Lûqa 22:54-55, 63-71; Yûh'enna 18:13-14, 19-24*)

⁵³ Îsa birine cem serekk'ahîn. H'emû serekêd k'ahîna, r'ûspî û qanûnzana wir civîyan. ⁵⁴ Petrûs dûrva p'ê-p'ê pey Wî çû, h'eta k'ete h'ewşa serekk'ahîn. Wir t'evî nobedara li ber êgir r'ûnişt û xwe germ dikir. ⁵⁵ Serekêd k'ahîna û t'emamîya civîna^f giregira jî li

* ^{14:45} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «R'abbî». «R'abbî» bi zimanê aramî tê fe'mkirinê: «Dersdar».

şe'detîke miqabilî Îsa diger'îyan, wekî Wî bikujin, lê ne didîtin. ⁵⁶ Geleka miqabilî Wî şe'detîya derew dida, lê şe'detîya wan hevdu nedigirt. ⁵⁷ Hingê hinek r'abûn û miqabilî Wî şe'detîya derew dan û gotin: ⁵⁸ «Me bihîst ku Vî merivî got: «Ezê vê p'aristgeha ku bi desta hatîye çêkirinê hilşînim û sê r'ojada p'aristgeheke dine bê destlêk'etin çêkim»». ⁵⁹ Lê şe'detîya wan jî hevdu nedigirt. ⁶⁰ Hingê serekk'ahîn r'abû nava wanda sekinî û ji Îsa pirsî: «Bona van şe'detîya ku evana miqabilî Te didin Tu çima cabekê nadî?» ⁶¹ Lê Ewî dengê Xwe nekir û t'u cab neda. Serekk'ahîn^f dîsa ji Wî pirsî û gotê: «Tu yî Mesîh, Kur'ê Yê hêjayî şikirîyê?» ⁶² Îsa gotê: «Ez im. Û hûnê Kur'ê Mêriv li k'êleka^f Yê Herî Zor, li milê wîyî r'astê r'ûniştî û li ser e'wrêd e'zmên tê bibînî»*. ⁶³ Hingê serekk'ahîn k'incêd xwe qelaştin û got: «Îdî şe'de çî mer'a ne? ⁶⁴ We bihîst Ewî çawa Xwedê bêhurmet kir! Weva çawa xuya dibe?» H'emûya jî Ew neheq kirin gotin, ku Ew yê kuştinê ye. ⁶⁵ Hingê hineka

destpêkir t'ûyî Wî kirin, r'ûyê Wî nixamtin, dane ber k'ulma û jêr'a gotin: «De p'êxembertîyê bike!» Nobedara jî Ew bir û dane ber şemaqa.

Petrûs Îsa înk'ar dike

(*Metta 26:69-75; Lûqa 22:56-62; Yûh'enna 18:15-18, 25-27*)

⁶⁶ Gava Petrûs li jêrê h'ewşêda bû, ji carîyêd serekk'ahîn yek hate wir. ⁶⁷ Ewê ku dît Petrûs xwe li ber êgir germ dike, li wî nihêr'î û got: «Tu jî t'evî ewî nisretî^f bûyî, t'evî Îsa». ⁶⁸ Lê ewî înk'ar kir û got: «Ez nizanim û fe'm nakim ku tu çî dibêjî». Ew ji h'ewşê derk'et çû sivdera li ber dergeh, dîk bang da. ⁶⁹ Gava ku carîyê ew li wê derê dît, dîsa gote yêd dor-bera sekinî bûn: «Eva jî yekî ji wan e». ⁷⁰ Lê ewî dîsa înk'ar kir. Û xêlekê şûnda, yêd ku wir sekinî bûn, dîsa Petrûsr'a gotin: «Hebe-t'unebe tu jî ji wan î, çimkî tu ji Celîlê yî û xeberdana te jî te difiroşe*». ⁷¹ Lê Petrûs dest bi nifir'a kir, sond xwar û got: «Ez Wî merivî nas nakim, bona k'îjanî hûn dibêjin». ⁷² Pêr'a-pêr'a dîk cara duda bang da. Û Petrûs ew gotina

* ^{14:62} Zebûr 110:1; Danîyêl 7:13.

* ^{14:70} Nav destnivîsarêd here qencda ev yek t'une: «Û xeberdana te jî te difiroşe».

Îsa ku wîr'a gotibû anî bîra xwe: «Berî ku dîk du cara bang de, tê sê cara Min înk'ar kî». Li ser vê yekê destpêkir girîya.

Îsa li ber Pîlato^f

(Metta 27:1-2, 11-14; Lûqa 23:1-5; Yûh'enna 18:28-38)

15 ¹ Serê sibehê zû serekêd k'ahîna t'evî r'ûspîya, qanûnzana û t'emamîya civîna giregirar'a şewirîn. Îsa girêdan û birin dane destê Pîlato^f. ² Pîlato ji Wî pîrsî û got: «Tu yî P'adşê cihûya?» Ewî cab da û got: «Te bi devê xwe got». ³ Hingê serekêd k'ahîna gelek tiştada avîtine Wî. ⁴ Pîlato dîsa ji Wî pîrsî û got: «Tu qet cabekê nadî? Dîna Xwe bidê, ku çiqasî davêjine Te!» ⁵ Lê Îsa îdî t'u cab neda wî, h'eta ku Pîlato şaş ma.

Dîwanêda h'ukumê kuştinê li ser Îsa derdixin

(Metta 27:15-26; Lûqa 23:13-25; Yûh'enna 18:39-19:16)

⁶ Awa her Cejina Derbazbûnêda e'detê welî bû, ku girtîkî cime'têr'a ber'de, k'îjan ku wan bixwesta. ⁷ Girtîk kelêda hebû navê wî Barabas, ku t'evî r'aberîk'arêd hevalêd xwe serhildanêda mêr kuştibûn. ⁸ E'lalet civîya û ji welî xwest ku ew li anegorî wî e'detê xwe xwes-

tina wan bike. ⁹ Pîlato jî wanr'a got: «Hûn dixwazin wekî ez bona we P'adşê cihûya ber'dim?» ¹⁰ Ewî zanibû ku serekêd k'ahîna ji dest h'evsûdiyê Îsa dabûne destê wî. ¹¹ Lê serekêd k'ahîna hê nav e'laletê dan, ku bixwazin wekî Barabas bona wan bê ber'danê. ¹² Pîlato dîsa ji wan pîrsî û got: «Lê ez îdî Ewî çawa bikim, yê ku hûn jêr'a P'adşê cihûya dibêjin?» ¹³ Wana kire qîr'în û gotin: «Wî xaç^f ke!» ¹⁴ Pîlato wanr'a got: «Çima? Evî çi xirabî kirîye?» Lê wana hê dikire qîr'în: «Wî xaç ke!» ¹⁵ Pîlato xwest ku e'lalet r'azî kira, Barabas bona wan ber'da. Û Îsa da ber qamçîya û da destê wan, wekî bê xaçkirinê.

Esker qerfê xwe li Îsa dikin

(Metta 27:27-30; Yûh'enna 19:2-3)

¹⁶ Hingê eskera Ew bire hindur'ê serayê, awa gotî h'ewşa qesira welî û h'emû r'efa eskera li ser civandin. ¹⁷ Çuxekî şîrk^f lê kirin û t'acek ji stirîya vegirtî dane sêrî. ¹⁸ Destpêkirin silav danê û gotin: «Xweş be P'adşê cihûya!» ¹⁹ Pê qamîş^f li serê Wî dixistin, t'ûyî Wî dikirin û li ser çoka li ber Wî ta dibûn. ²⁰ Lê pey qerf'kirinêr'a, ew çuxê şîrk jê êxistin, k'incêd Wî lê kirin û birine derva ku Wî xaç kin.

Xaçkirina Îsa*(Metta 27:32-44; Lûqa 23:26-43;**Yûh'enna 19:17-27)*

²¹ Şimh'ûnê ji Kûrênê, bavê Skender û R'ûfo wirr'a derbaz dibû, ku ji k'ewşên dihat. Eskera p'êyî ser wî kirin ku xaçê Îsa hilde. ²² Îsa birine wî cîyê ku jêr'a Golgota digotin, ku tê fe'mkirinê: «Cîyê Qafa». ²³ Şerava zimir^{f*} t'evkirî danê ku vexwe, lê Wî venexwar. ²⁴ Ew xaç kirin, ser k'incêd Wî p'eşk avîtin, k'a k'êr'a wê çî bi-k'êve, nava xweda bela kirin*. ²⁵ Û sibehê sih'et nehe bû, gava Ew xaç kirin. ²⁶ Nivîsara neheqîya Wî aha nivîsar bû: «P'ADŞÊ CIHÛYA». ²⁷ T'evî Wî du qaçax jî xaç kirin, yek li milê Wîyî r'astê, yê din li milê Wîyî ç'epê. ²⁸ Bi vî awayî ew nivîsar hate sêrî, ya ku dibêje: «Ew t'evî zulmk'ara hate h'esabê*». ²⁹ Û ewêd ku wirr'a diçûn-dihatîn, ew bêhurmet dikirin, serê xwe dih'e-jandin û digotinê: «Hêyî! Ne Teyê p'aristgeh hilşanda û sê r'ojada çêkira, ³⁰ de Xwe xilaz ke, ji xaç were xwarê!» ³¹ Usa jî serekêd k'a-

hîna t'evî qanûnzana nav xweda qerfê xwe lê dikirin û digotin: «Xelq xilaz kir, lê Xwe nikare xilaz ke! ³² De bira niha Mesîh, P'adşê Îsraêlê ji xaçê bê xwarê, wekî em bibînin û bawer bikin». Yêd t'evî Wî hatibûne xaçkirinê jî te'n li Wî dixistin.

Mirina Îsa*(Metta 27:45-56; Lûqa 23:44-49;**Yûh'enna 19:28-30)*

³³ Nîvro ji sih'eta donzdeha h'e-ta sih'eta sisîya, t'emamîya e'rdê bû te'rî. ³⁴ Û sih'eta sisîya Îsa bi dengê bilind kire qîr'în û got: «Êloyî, Êloyî, lama sabaxtanî?» ku tê fe'mkirinê: «Xwedêyê Min, Xwedêyê Min, Te çima Ez hiştim?»*

³⁵ Ewê ku nêzîk sekinîbûn, gava ev xeber bihîstin, gotin: «Bini-hêr'in, Ew gazî Êlyas dike». ³⁶ Ji wan yek bezî, lûfika^f be'rê hilda sirkêda kir, qamîşekîva danî û dirêjî Wî kir, ku vexwe û got: «Bisekinin. Em bibînin k'a Êlyasê bê Wî bîne xwarê».

³⁷ Îsa bi dengê bilind kire qîr'în û r'uh'ê Xwe da. ³⁸ Wî çaxî

* 15:23 Hingê «zimir» ber êşêva didane nexweş.

* 15:24 Zebûr 22:18.

* 15:28 Nav destnivîsarêd here qencda r'êza 28-a t'une.

* 15:34 Zebûr 22:1.

p'er'da p'aristgehê ji sêrî h'eta binî qelişî, bû du tîşa^f. ³⁹ Sersedê ku li pêşberî Îsa sekinî bû, gava dît ku Îsa çawa r'uh'ê Xwe da*, got: «R'astî jî eva Meriva Kur'ê Xwedê bû!» ⁴⁰ Li wê derê k'ulfet jî hebûn, ku dûrva li vê yekê dinihêr'in. Meryema Mejdelanî, Meryema dîya her du bira, Aqûbê biç'ûk û Yûsês û usa jî Seloma nav wanda bûn. ⁴¹ Evana hingê, gava Îsa li Celîlê bû, pey Wî diçûn û jêr'a xizmetk'arî dikirin. Pêştirî van, gelek k'ulfetêd din jî wir hebûn, ku t'evî Îsa hatibûne Orşelîmê.

Definkirina Îsa

(*Metta 27:57-61; Lûqa 23:50-56; Yûh'enna 19:38-42*)

⁴² Ev yek r'oja^f t'ivdarekkirinê bû, awa gotî r'oja berî şemîyê. Berê êvarê ⁴³ Ûsivê^f Arîmetyayî hat, ew yekî xweyîqedir û endemê civîna giregira bû. Ew xwexa jî li hîvîya P'adşatîya Xwedê bû. Wî turuş kir, çû cem Pîlato, cinyazê Îsa jê xwest. ⁴⁴ Pîlato bihîst ku Îsa îdî mirîye, e'cêbmayî ma. Gazî sersed^f kir û jê pirsî: «R'ast e ku Ew usa zû mirîye?» ⁴⁵ Gava ew ji sersed e'seyî pê h'esîya, cinyaz da Ûsiv. ⁴⁶ Wî

qedekê k'itanî k'ir'î, cinyaz anî xwarê, pê k'efen^f kir, t'irbekêda danî, ya ku qeyêda k'olayî bû. Kevirek hol kire ber derê t'irbê. ⁴⁷ Meryema Mejdelanî û Meryema dîya Yûsês dîtin ku ew li k'u derê hate definkirinê.

Îsa ji mirinê r'adibe

(*Metta 28:1-8; Lûqa 24:1-12; Yûh'enna 20:1-10*)

16 ¹ Pey r'oja şemîyêr'a Meryema Mejdelanî, Meryema dîya Aqûb û Seloma çûn biharet^f k'ir'in, wekî her'in li cinyazê Îsa din. ² R'oja h'eftîyêye pêşin serê sibehê zû, wextê r'o derk'et, ew çûne ser t'irbê. ³ Wana r'êva hevr'a digot: «K'î wê bona me kevir ji ber derê t'irbê hol ke?» ⁴ Çimkî kevir gelekî mezin bû. Û gava ku li jorê nihêr'in, dîna xwe danê, ku kevir ji ber hol kirî ye. ⁵ Û çaxê çûne hindur'ê t'irbê, dîna xwe danê, xortekî çuxê sipî wergirtî wê li alîyê r'astê r'ûniştî ye. K'ulfet gelek zendegirtî man. ⁶ Lê ewî wanr'a got: «Zendegirtî nemînin! Hûn li wî Îsayê Nisretê diger'in, Yê ku hate xaçkirinê. Ew ji mirinê r'abûye! Ew ne li vir e. Va ye ew

* 15:39 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «kire qar'in û r'uh'ê Xwe da».

cîyê ku Ew lê danîbû. ⁷ De niha her'in bêjine şagirtêd Wî û Pet-rûs, ku Ewê berî we her'e Celîlê. Li wir hûnê Wî bibînin, çawa ku Ewî wer'a gotîye». ⁸ Ew k'ulfet ji t'irbê derk'etin r'evîn, çimkî r'isasê ew girtibûn û dilerizîn. Kesîr'a jî tişteke negotin, çimkî sawê li wan girtibû.

Îsa Xwe nîşanî

Meryema Mejdelaî dîke

(*Metta 28:9-10; Yûh'enna 20:11-18*)

⁹ Gava Îsa r'oja h'eftiyêye pêşin sibehê zû ji mirinê r'abû, Wî pêşiyê Xwe nîşanî Meryema Mejdelaî kir, ya ku h'eft cin jê derxistibû*. ¹⁰ Ewê jî çû ew yek gîhande ewêd ku t'evî Îsa ger'iyabûn, ku şîn dikirin û digirîyan. ¹¹ Lê gava wana bihîst ku Îsa sax e û Xwe nîşanî Meryemê kirîye, bawer nekirin.

Îsa Xwe nîşanî

du şagirtêd Xwe dîke

(*Lûqa 24:13-35*)

¹² Pey van yekar'a Ewî Xwe dil-qekî dinda nîşanî ji wan duda kir, yêd ku diçûne k'ewşên. ¹³ Ewana jî çûn ew xeber gîhandine yêd mayîn. Lê gotina wan jî bawer nekirin.

Îsa Xwe nîşanî

yanzdeh şagirta dîke

(*Metta 28:16-20; Lûqa 24:36-49;*

Yûh'enna 20:19-23;

K'arêd Şandîya 1:6-8)

¹⁴ Pey vê yekêr'a Îsa Xwe nîşanî yanzdeha kir, gava ew li ser sifrê r'ûniştibûn. Ewî li wan hilat bona nebawerî û serh'işkîya wan, çimkî wana yêd ku Ew ji mirinê r'abûyî dîtibûn bawer nekirin. ¹⁵ Û wan-r'a got: «Her'ine her çar aliyêd dinyayê û Mizgîniyê bidine her merivî. ¹⁶ Ewê ku bawer bike û bê nixumandinê wê xilaz be, lê ewê ku bawer neke dîwana wî wê bibe. ¹⁷ Ewê ku bawer dîkin, ev nîşanê wanr'a dîyar bin: Bi navê Min wê cina derxin, bi zimanêd nû wê xeber din, ¹⁸ wê me'ra bi destê xwe bigirin û heger ew tişteki je'r jî vexwin, t'u zirarê li wan nebe. Ewê destêd xwe daynine ser nexweşa û nexweşê qenc bin».

Jorhilatina Îsa

(*Lûqa 24:50-53;*

K'arêd Şandîya 1:9-11)

¹⁹ Awa Xudan Îsa pey wê xebardana t'evî wanr'a hilk'işîya

* ^{16:9} Nav hinek destnivîsar û welger'andinêd kevinda ji r'êza 9-a h'eta ya 20-i t'ûneye.

MARQOS, 16

---

e'zmên û li milê Xwedêyî r'astê wan bû û bi van nîşana xebera
r'ûnişt. ²⁰Şagirt jî çûn, li her cîyê Xwe dida îzbatkirinê, k'îjanêd
danasîn kirin. Xudan piştovanê ku bi destê wan dibûn.

MIZGÎNÎYA LI GORA LÛQA

Pêşgotin

Lûqa yekî yûnanî doxtor (h'ekîm) û dîrokzan (t'arîxzan) bû. Evî t'evî Pawlos gelekî r'êwîtî kirîye (Filîmon 24; Kolosî 4:14; Tîmot'êyo II, 4:11) û nava şixulê şandîtiya^f Pawlosda jî gelekî alîk'arîya wî kirîye.

Bi fikira gelek zana eva Mizgînîya^f nêzikî sala 80-î hatîye nivîsarê, cîkî nee'yan jî Filistînê der.

Destpêbûna k'itêbêda derheqa bûyîna Yûh'ennayê^f nixumdar^f, mizgînîya bûyîna Îsa^f û şikirdayîna çend merivada^f nivîsar e, k'îjana hatina Îsaye jî Xwedêda didane k'ifşê. Vê Mizgînîyêda bona e'mirê Îsa hê gelekî dibêje, jî bûyîna Yûh'ennayê nixumdar girtî h'eta jî nav mirîya r'abûna Îsa. Lûqa xwestîye derheqa e'mirê Îsada bi hûr-gilî binivîse. Pey mirin-r'abûna wîr'a Lûqa derheqa belabûna Mizgînîyêda k'itêba «K'arêd Şandîya» nivîsiye.

«Mizgînîya li gora Lûqa» e'yan dike ku Îsa çawa Xilazkirê^f sozdayî bona Îsraêlê^f jî Xwedêda şandî ye û usa jî Xilazkirê h'emû meriva ye. Eva Mizgînîya bi tiherekî başqe h'izkirina Xwedê dide k'ifşê, îlahî^f hindava merivêd şkestîda. Geleka navê vê mizgînîyê danîye: «Mizgînîya bona gunek'ara^f, şkestîya, belengaza, bêxweya, jinebîya û xerîba».

Vê Mizgînîyêda fikira «şabûn û şikirdayînê» jî heye, îlahî serîyêd pêşinda, ku li ser e'lamkirina hatina Îsa dinivîse. Çend k'ulamêd şikirdayînê jî vira hene û xwedênasa gelek qur'nada bi van k'ulama h'ebandina xwe derbaz kirine. Mesele, k'ulama milyak'eta^f (2:14), ya Meryemê^f (1:46-55), ya Zekerîya (1:68-79) û ya Şimh'ûn (2:29-32). Xilazîya k'itêbêda jî nêta şabûnê k'ifş dibe, li k'u Îsa diçe e'zmên û yêd li pey Îsa p'aristgehêda^f dicivin, şikirîya xwe didine Xwedê (24:52-53).

Hinek p'arêd berbiç'e'v jî ew in, ku çend serhatî û mesele t'enê vê mizgînîyêda hene. Awa mesele: K'ulama milyak'eta, dema bûyîna Îsa, hazirîya şivana, Îsayê donzdeh salî p'aristgehêda, mesela «kur'ê unda-bûyî û birê wî», t'obekirina^f qaçaxekî ser xaçê^f û tiştêd mayîn.

Serecema fikira k'itêbê

Pêşgotina Lûqa (1:1-4)

Bûyîna Yûh'ennayê nixumdar, bûyîna Îsa û zar'otîya wan
(1:5-2:52)

Qulixê Yûh'ennayê nixumdar (3:1-20)

Nixumandin^f û cêr'ibandina^f Îsa (3:21-4:13)

Dannasînî û şixulêd Îsaye li Celîlêda^f (4:14-9:50)

R'îya Îsaye ji Celîlê h'eta Orşelîmê^f (9:51-19:27)

H'eftîya Îsaye xilaziyê li Orşelîmê û dor-berêd wêda (19:28-
23:56)

R'abûna Îsaye ji mirinê, xuyabûna Wî şagirtava^f û jorhilatina Wî
(24:1-53)

Pêşgotina Lûqa T'êyofîlor'a

1 T'êyofîloyê xweyîqedir, niha geleka destpêkirîye serhatîya wan tiştêd nava meda bûyî usa r'êz kin, ²çawa ewêd ku pêşiyê bi ç'e'vê xwe dîtibûn û ev Mizgînî^f bela dikirin, mer'a gotin. ³Ez jî çawa yekî hê zûva r'ast pey wan h'emû tišta diçûm, min r'ê têr'a dît ku bi hûr-gilî ter'a binivîsim, ⁴wekî tu r'astîya wan tiştêd ku hîn bûyî, bizanibî.

Mizgînîya milyak'et^f bona bûyîna Yûh'ennayê^f nixumdar^f

⁵Çaxê Hêrodes p'adşayê Ci-hûstanê^f bû, k'ahînek^f ji bereka Ebîya hebû, navê wî Zekerîya

bû. Jina wî jî ji e'silê Harûn^f bû, navê wê Êlîzabêt. ⁶Evana her du jî li ber Xwedê r'ast bûn û nav h'emû t'emî û qanûnêd Xudanda^f bêqusûr diçûn. ⁷Lê zar'êd wan t'unebûn, çimkî Êlîzabêtê zar' nedanîn û her duya jî e'mirê xwe derbaz kiribûn.

⁸Awa çaxê Zekerîya dora bereka xweda xizmetk'arîya k'ahîntîyê li ber Xwedê dikir, ⁹bi e'detê k'ahîntîyêda p'eşk wîr'a k'et, ku her'e p'aristgeha^f Xudan, bixûrê^f bişewitîne. ¹⁰Û dema şewitandina bixûrê, t'emamîya cime'tê derva dua dikir. ¹¹Hingê milyak'etê^f Xudan wîva xuya bû û alîyê r'astêva k'êleka^f gorîgeha^f bixûrê sekinî. ¹²Çaxê Zekerîya dît, t'evîhev bû

û saw k'ete ser wî. ¹³ Lê milya-
k'et wîr'a got: «Zekerîya, netirse!
Dua te hate bihîstinê, k'ulfeta^f te
Êlîzabêtê ter'a kur'ekî bîne û tê
navê wî Yûh'enna^f daynî.

¹⁴ Ewê ter'a bibe eşq û şayî
û gelekê bi bûyîna wî şa bin.

¹⁵ Çimkî ewê li ber Xudan mezin
be.

T'u car gerekê şerav-araqê
venexwe*.

Û hê zikê dîya xweda, wê bi
R'uh'êf Pîroz t'ijî be.

¹⁶ Wê ji zar'êd Îsraêlê^f geleka
berbi Xudan Xwedêyê wan
veger'îne.

¹⁷ Ewê bi r'uh' û qewata Êlyas^f
p'êxember^f pêşîya Xudanva
her'e*,

wê dilê bava ser zar'ada û ne-
êlima berbi fe'mdarîya r'asta
veger'îne,

wekî cime'tekê bona Xudan
hazir ke».

¹⁸ Zekerîya milyak'etr'a got: «Ezê
vê yekê çawa bizanibim? Ez kal
im û k'ulfeta min jî e'mirê xwe
îdî derbaz kirîye»*.

¹⁹ Milyak'et^f lê vege'and û gotê:
«Ez Cibrayîl im, ku li ber
Xwedê disekinim.

Û ez hatime şandinê,
ku ter'a bêjim û vê mizgînîyê
bidime te*.

²⁰ Va tê lal bî û nikaribî xeber dî,
h'eta wê r'oja ku ev tişt bêne
sêrî,

çimkî te ew gotinêd min bawer
nekirin,

ku wê wextê xweda bêne sêrî».

²¹ H'eta hingê cime't hîvîya
Zekerîya bû û e'cêbmayî diman,
ku ew p'aristgehêda derengî di-
k'et. ²² Û çaxê ew derk'ete derva,

îdî nikaribû wanar'a xeber da.
Wana şik bir, ku p'aristgehêda
tişt hatîye li ber ç'e'va. Û ewî bi

nîşana wanar'a xeber dida û lal
ma. ²³ Gava r'oje'd xizmetkirina
wî xilaz bûn, çû mala xwe. ²⁴ Pey
wan r'ojar'a, k'ulfeta wî, Êlîzabêt

h'emle derk'et, pênc meha ewê xwe
vedişart û digot: ²⁵ «Ev çi yek bû
van r'ojada Xudan bona min kir,

h'alê mînda nihêr'î û qara min ji
nav meriva^f da hildanê».

* ^{1:15} Eva zar'a, awa gotî Yûh'ennayê^f nixumdar^f yekî «nezîr^f» dihate h'esabê.
Bona cûr'e-cûr'e qeyde-qanûnêd nezîr Jimar 6:1-21-da bixûnin.

* ^{1:17} Malaxî 4:5-6.

* ^{1:18} Destpêbûn 18:11.

* ^{1:19} Danîyêl 8:16; 9:21.

**Mizgînîya milyak'et
bona bûyîna Îsa'**

²⁶ Meha şeşada Xwedê milyak'et^f Cibrayîl şande bajarekî Celîlê^f ku navê wî Nisret bû, ²⁷ cem qîzeke bik'ir^f, ya ku merivekî bi navê Ûsivê^f mala^f Dawidr'a^f nîşankirî bû. Navê qîzîkê Meryem^f bû. ²⁸ Milyak'et wêva xuya bû û gotê: «Silav li te qîzîka k'erem^f lê bûyîyê, Xudan t'evî te ye*». ²⁹ Ewa ser gotina wî t'evîhev bû û fikirî: «Gelo ev çi silav e?» ³⁰ Û milyak'et jêr'a got: «Meryem, netirse! Çimkî te k'erem ji Xwedê stand. ³¹ Va tê h'emle derêyî Kur'ekî bînî û navê Wî Îsa' daynî. ³² Ewê mezin be û Kur'ê Yê Herî Jorin wê bê gotinê. Û Xudan Xwedê wê t'extê bavê Wî Dawid bide Wî. ³³ Ewê h'eta-h'etayê p'adşatîyê ser mala^f Aqûb^f bike û xilazîya P'adşatîya Wî wê t'unebe». ³⁴ Meryemê milyak'etr'a got: «Ev yekê çawa bibe, çimkî ez hela hê qîz im?» ³⁵ Milyak'et lê veger'and û got: «R'uh'ê Pîroz wê bê ser te û qewata Yê Herî Jorin wê ser te

bike sî. Bona vê yekê ew Pîrozê ku wê ji te bibe, ew Kur'ê^f Xwedê wê bê gotinê. ³⁶ Va ye omida te Êlîzabêt jî, ya ku bêzur'et dihate gotinê, wê mezinayîya xweda eva meha şeşa ye kur'ekîda h'emle ye. ³⁷ Çimkî cem Xwedê tişteki nebûyîne t'une». ³⁸ Wî çaxî Meryemê got: «Ez carîya Xudan im. Bira anegorî gotina te bona min bibe». Û milyak'et ji cem wê çû.

**Meryem serîkî
Êlîzabêtê dixê**

³⁹ Wan r'ojada Meryem r'abû lez çû alîyê ç'îya, bajarekî Cihûda^f. ⁴⁰ Ew k'ete mala Zekerîya û silav da Êlîzabêtê. ⁴¹ Gava Êlîzabêtê silava Meryemê bihist, zar'ok zikê wêda livîya. Êlîzabêt R'uh'ê Pîrozva t'îjî bû ⁴² û bi dengêki bilind kire gazî got: «Tu nav k'ulfetada bimbarek î û berê zikê teda jî bimbarek e. ⁴³ Ev çi bextewarîk e ku dîya Xudanê min ser mînda hat? ⁴⁴ Gava dengê silava te k'ete guhê min, zar'ok zikê mînda ji şabûna lîst. ⁴⁵ Xwezî li wê, ku gotina Xudan bawer dike, ku çi jêr'a hatîye gotinê, wê bê sêrî». ⁴⁶ Meryemê got*:

* 1:28 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Tu nav k'ulfetada bimbarek î».

* 1:46-55 P'adşatî I, 2:1-10.

- «Nefsa min pesinê Xudan dide
 47 û r'uh'ê min bi Xwedê Xilaz-
 kirê^f min şa dibe,
 48 çimkî Ewî berê Xwe milûktîya
 carîya Xweda kir.
 Va ji vir şûnda h'emû nisilê^f
 xwezîya xwe li min bînin,
 49 çimkî Xwedêyê Zor bona min
 tiştêd p'ir' mezin kirin.
 Navê Wî pîroz e.
 50 R'e'ma Wî qir'ne-qir'ne li ser
 wan e,
 yêd ku ji Wî ditirsin.
 51 Qewata destê Xwe Ewî da k'ifşê
 û yêd ku dilê^f xweda k'ubar-ba-
 bax in bela-belayî kirin.
 52 Yêd qewat ji k'ursîya anîn
 xwarê
 û yêd milûk bilind kirin*.
 53 Yêd bir'çî bi tiştêd qenc t'êr
 kirin
 û yêd dewletî destvala ver'ê-
 kirin.
 54 R'e'ma Xwe anî bîra Xwe,
 alî xulamê Xwe, Îsraêl kir,
 55 çawa kal-bavêd me, Birahîm^f û
 zur'eta wîr'a bona h'eta-h'e-
 tayê sozê Xwe dabû»*.
 56 Meryem weke sê meha cem
 Êlîzabêtê ma, paşê vege'îya ma-
 la xwe.

Bûyîna Yûh'ennayê nixumdar

57 Awa dema welidandina Êlî-
 zabêtê pêr'a gihîşt, kur'ek jêr'a
 bû. 58 Heval-hogirêd wê bihîstin
 ku Xudan r'e'ma xweye mezin
 bona wê kirîye, t'evî wê şa dibûn.
 59 R'oja h'eyştada hatin ku
 kur'ik sinet^f kin û navê bavê wî
 Zekerîya lê kin. 60 Lê dîya wî got:
 «Na, navê wî gerekê Yûh'enna be».
 61 Wêr'a gotin: «Nava merivêd teda
 bi wî navî kesek t'une». 62 Hingê
 wana bi nîşana ji bavê wî pirsîn
 ku çî navî dixwaze wî ke. 63 Ewî
 jî t'extek xwest û li ser nivîsî:
 «Navê wî Yûh'enna ye». H'emû
 e'cêbmayî man. 64 Destxweda
 zar-zimanê^f wî vebû, xeber da,
 şikirî da Xwedê. 65 Tirsê h'emû
 cînarêd wan girt û t'emamîya
 ç'îyayêd Cihûstanêda bona vê
 yekê dihate gotinê. 66 H'emûyêd
 ku dibihîstin, bîra xweda xwey
 dikirin, digotin: «Gelo ev kur'i-
 kê bibe çî?» Çimkî destê Xudan
 pêr'a bû.

P'êxembertîya^f Zekerîya

67 Bavê wî Zekerîya bi R'uh'ê
 Pîroz t'îjî bû, p'êxembertî kir û got:

* 1:52 Îbo 12:19; 5:11.

* 1:55 Mîxa 7:20; Destpêbûn 17:7.

- 68 «Şikir ji Xudan Xwedêyê Îsra-
êlêr'a
ku serîk da cime'ta Xwe û azayî
jêr'a anî*.
- 69 Ji mala xulamê Xwe Dawid
bona me Xilazkirekî^f zor* r'a-
kir,
- 70 çawa Ewî hê berêda bi devê
p'êxemberêd Xweye pîroz^f
gotîye,
- 71 ku em ji dijminêd xwe
û destê h'emû xêrnexwaza^f
xilaz bin*,
- 72 r'e'mê kal-bavêd me bike,
peyman^f Xweye pîroz
- 73 û wê sonda ku bavê me Bira-
hîmr'a xwar bîr bîne*,
- 74 wekî ji destê dijmina azabûyî,
em bikaribin bê tirs û xof,
- 75 h'emû r'ojêd e'mirê xweda,
r'ast û h'elal Wî bih'ebînin.
- 76 Tu, lo kur'iko, tê p'êxemberê
Yê Herî Jorin bêyî gotinê,
tê pêşîya Xudanja her'î, wekî
r'îya Wî hazir kî*
- 77 û zanebûna azayîyê bidî cime'ta
Wî
bi baxşandina gunêd wan.
- 78 Ji r'e'm û h'uba Xwedêyê me
çawa jorda r'o ku dertê, usa
wê serîkî bide me,
- 79 wekî yêd ku te'rîstanîyê û bin
sîya mirinêda dimînin r'o-
nayî ke
û nigêd me dayne ser r'îya
e'dilayîyê»*.
- 80 Kur'ik mezin dibû û bi r'uh'
qewat digirt û h'eta r'oja Îsraêlêva
xuya bû jî li ber'îyê^f dima.

Bûyîna Îsa

(Metta 1:18-25)

2 ¹ Wan r'ojada ji Awgûstoyê
Qeyser^f e'mir derk'et, ku
h'emû merivêd Împêratorîya R'o-
mayê bêne navnivîsarê. ² Ev nav-
nivîsara pêşin hêna Kûrênuyê
welîyê^f Sûryayêda hate kirinê.
³ H'emû diçûne bajarê xwe, ku
her kes navê xwe bide nivîsarê.
⁴ Ûsiv jî ji bajarê Nisreta Celilê

* 1:68 Zebûr 41:13; 111:9.

* 1:69 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Stirûkî xilazkirinê». Stirû gelek cara çawa nişana qewatê ye.

* 1:71 Zebûr 106:10.

* 1:73 Zebûr 106:45-46; Zebûr 105:8-9; Destpêbûn 17:7.

* 1:76 Îşaya 40:3; Malaxî 3:1.

* 1:79 Malaxî 4:2; Îşaya 9:2; 58:8; 60:1-2.

r'abû hevraz çû Cihûstanê, bajarê^f bûyîna Dawid, ku jêr'a Beytleh'm^f digotin, çimkî ew ji mal û qebîla Dawid bû. ⁵ Ew çû ku t'evî Meryema dergîstîya xwe bik'êve navnivîsarê. Meryem jî h'emle bû. ⁶ Çaxê ewana li Beytleh'mê bûn, r'oja welidandina wê pêr'a gihîşt ⁷ û kur'ê xweyî Nixurî anî, Ew p'êç'ekêda p'êç'a û afir'da danî, çimkî mêvanxanêda bona wan cî t'unebû.

Milyak'et û şivan

⁸ Li wir çolê şivan hebûn, ku wê şevê xweyîtiya kerîyê pezêd xwe dikirin. ⁹ Milyak'etê Xudan wanva xuya bû û r'ûmeta Xudan dora wan şewq da, ew gelekî tirsîyan. ¹⁰ Lê milyak'et wanar'a got: «Netirsin! Va ye ez Mizgîniya şabûneke mezin didime we, ku wê bona t'emamîya milet be. ¹¹ Îro wer'a bajarê^f Dawidda Xilazkirek^f bû, ew Mesîh^f Xudan e. ¹² Eva wer'a bibe nîşan: Hûnê zar'okekê p'êç'ekêda p'êç'ayî afir'da bibînin». ¹³ Nişkêva t'evî wî ordîke milyak'etêd e'zmanaye mezin k'ifş bû, pesinê Xwedê didan û digotin:

¹⁴ «Şikir Xwedêyê Herî Jorinr'a, e'dilayî ser dinê wan merivar'a, ji k'îjana Xwedê r'azî ye*».

¹⁵ Gava milyak'et ji wan dûr k'etin hilatine e'zmên, şivana hevr'a got: «De werin em her'i-ne Beytleh'mê, ev tiştê bûyî, ku Xudan em pê h'esandin, bibînin».

¹⁶ Û bi lez hatin, Meryem, Ûsiv û Zar'a afir'da r'azayî dîtin. ¹⁷ Gava Ew dîtin, çî ku bona Kur'ik wanr'a hatibû e'lamkirinê, gotin. ¹⁸ Her kesê ku ji şivana ev tişt dibihîstin, zendegirtî^f diman. ¹⁹ Lê Meryemê ev h'emû tişt dilê xweda xwey dikirin û li ser wan difikirî. ²⁰ Şivan veger'îyan, bona tiştêd bihîstî û dîtî pesin û şikirî didane Xwedê. Ev h'emû usa bûn çawa wanar'a hatibû gotinê.

Navdanîna Îsa

²¹ R'oja h'eyşta gava kur'ik sinet kirin, navê Wî Îsa^f danîn, çawa ku hê berî h'emlebûna dê, milyak'et bona vê yekê gotibû.

Îsa dibine p'aristgehê, ku p'êşk'êşî^f Xwedê kin

²² Çaxê anegorî Qanûna^f Mûsa^f r'ojêd paqijbûna wan t'emam

* ^{2:14} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Li ser dinê e'dilayî, nav merivada xweşîti».

bûn, kur'ik birine Orşelîmê^f, ku Wî p'êşk'êşî Xudan kin*, ²³çawa ku Qanûna Xudanda nivîsar e: «Her nixurîkî nêrîn ku bet'inê vedike, nedirê^f Xudan be»* ²⁴û li gora gotina Qanûna Xudan: «Cotek fatimok^f yan jî du cûcûkêd kevotka»* h'edî^f bê dayînê.

²⁵Hingê merivek Orşelîmêda hebû, navê wî Şimh'ûn bû. Ew merivekî r'ast, xwedêxof û li hîvîya berdilîya^{f*} Îsraêlê bû. R'uh'ê Pîroz jî li ser wî bû ²⁶û wîr'a gotibû: «H'eta ku tu Mesîhê Xudan nebînî, namirî». ²⁷Hingê ew bi r'êberîya R'uh' hate p'aristgehê. Çaxê dê û bavêva Îsayê biç'ûk anîn ku li gora e'detê Qanûnê bona Wî bikin, ²⁸Şimh'ûn Kur'ik hilda da h'emêza xwe, şikirî da Xwedê û got:

²⁹ «Ya Xweyî, niha li gora sozê Xwe bi xêr û silamet berdestîyê Xwe ber'de.

³⁰ Çimkî ç'e'vê min azakirina Te dît,

³¹ ya ku Te ber ç'e'vê h'emû mileta hazir kirîye*,

³² ku bibe r'onayîya ber ç'e'vê necihûya^f

û qedir-hurmet^f cime'ta Te Îsraêlr'a»*.

³³ Dê û bavê Wî ser tiştêd ku Şimh'ûn bona Wî digotin, zengirtî mabûn. ³⁴Şimh'ûn dua wan kir û dîya Wî Meryemêr'a got: «Bibihên, Eva ewî k'ifşkirî ye, Yê ku wê Îsraêlêda bibe sebebê k'etin-r'abûna geleka, usa jî bibe nîşanek, ku gelekê miqabilî Wî r'abin ³⁵û bi vî awayî fikirêd gelek dila wê e'yan bin. Û dilê ter'a jî mîna tîrekê wê derbaz be».

³⁶Li wir ji r'ik'inyata Aşêr, qîzeke Fanowêle p'êxember hebû, navê wê Hana. Ewê gelek e'mir derbaz kiribû, pey qîztîya xwer'a h'eft sala cem mêrê xwe mabû. ³⁷Ew jinebîke h'eystê çar salî bû* û ji p'aristgehê

* 2:22 Qanûna K'ahîntîyê 12:3, 6.

* 2:23 Derk'etin 13:2, 12, 15.

* 2:24 Qanûna K'ahîntîyê 12:8.

* 2:25 Bi gotineke din: «Baristaniya Îsraêlê, bona xilazkirin^f yan azabûna Îsraêlê».

* 2:31 Îşaya 40:5; 52:10.

* 2:32 Îşaya 42:6; 49:6; 52:10.

* 2:37 Aha tê fe'mkirinê, yan: «E'mirê wê h'eystê çar salî bû» yan jî: «H'eystê çar sala jinebî mabû».

dûr nedik'et, şev û r'oj bi dua û r'ojîya^f Xwedê dih'eband. ³⁸ Eva jî wê demê hat, şikirî da Xwedê û t'evî h'emûyêd ku ç'e'vniher'îya azabûna Orşelîmê bûn, derheqa kur'ikda xeber da.

Meryem, Ûsiv û Îsayê biç'ûk vediger'ine Nisretê

³⁹ Gava Ûsiv û Meryemê her tişt li gora Qanûna Xudan kirin, veger'îyane Celîlê, bajarê xwe Nisretê ⁴⁰ Kur'ik mezin û qewat dibû, bi serwaxtîyê^f t'ijî dibû, k'e-remâ Xwedê jî bi Wîr'a bû.

Îsayê donzdeh salî p'aristgehêda

⁴¹ Dê û bavê Wî her sal Cejina^f Derbazbûnêda diçûne Orşelîmê. ⁴² Çaxê Ew bû donzdeh salî, li gora e'det ewana hevraz çûne cejinê. ⁴³ Gava r'ojêd cejinê xilaz bûn û paşda vediger'îyane mala xwe, Îsayê xişîm li Orşelîmê ma. Lê dê û bavê Wî haş ji Wî t'unebûn, ⁴⁴ wana t'irê^f t'evî r'êwîya ye. R'îya r'ojekê hatin, nav heval-hogirêd xweda li Wî ger'îyan. ⁴⁵ Gava Ew nedîtin, paşda veger'îyane Orşelîmê, li Wî ger'îyan. ⁴⁶ R'oja sisîya wana Ew p'aristgehêda dît. Ew t'evî dersdara r'ûniştibû, guhdarîya

wan dikir û pirs didane wan. ⁴⁷ H'emûyêd ku xebardana Wî dibihîstin, ser zanebûn û cabêd Wî zendegirtî diman. ⁴⁸ Gava dê û bavê Wî ew dîtin, h'eyîrîn û dîya Wî jêr'a got: «Lawo! Te çima usa serê me kir? Ez û bavê te k'el-bîn li Te diger'îyan». ⁴⁹ Ewî wanr'a got: «Hûn çima li Min diger'îyan? We nizanibû gerekê Ez mala Bavê^f Xweda bim?» ⁵⁰ Lê wana fe'm nekir Ewî çî got. ⁵¹ Ew t'evî wan veger'îya hate Nisretê û gur'a^f wanda bû. Lê dîya Wî ev h'emû tişt dilê xweda xwey dikirin. ⁵² Û Îsa bi serwaxtîyê û bejinêda pêşda diçû û li Xwedê û meriva xweş dihat.

Dannasînîya Yûh'ennayê nixumdar

(*Metta 3:1-12; Marqos 1:1-8; Yûh'enna 1:19-28*)

3 ¹ Panzdeh salîya p'adşatîya Tîberyoyê Qeyserda, Pîlatoyê^f Pontîyo welîyê Cihûstanê bû, Hêrodes serwêrê Celîlê bû, Fîlîpoyê birê wî serwêrê qeza Îtûryayê û Traxonîdayê bû û Lûsanyas serwêrê Avêlînyayê bû, ² Henan û Qeyafa jî serek-k'ahîn bûn. Hingê xebera Xwedê ber'îyêda Yûh'ennayê kur'ê Zekerîyar'a hat ³ û Yûh'enna hate

h'emû dor-berêd ç'emê Ûrdunê dannasîn dikir, ku cime't ji gu-nekirinê vegever'e^f û bi avê bê nixumandinê^f, wekî Xwedê wan bibaxşîne. ⁴Çawa k'itêba Îşaya^f p'êxemberda nivîsar e ku dibêje:

«Dengê ber'îyêda dike gazî:
«R'îya Xudan hazir bikin
û şiver'îyê^f Wî r'ast bikin.

⁵ H'emû gelî bira t'ijî bin,
ç'îya-banî nimiz bin,
r'îyêd xaro-marro r'ast bin
û ç'e'l-ç'ûl dûz bin.

⁶ Û her kesê azayîya Xwedê bibîne»*.

⁷Gelek dihatine cem Yûh'enna, ku ji wî bêne nixumandinê. Ewî wanr'a digot: «Ç'êjikêd^f me'ra! K'ê wer'a got, ku hûn ji xezeba tê bir'evin? ⁸De bi kirêd qenc bidine k'ifşê, ku hûn ji gu-nekirinê vegever'iyane. Û r'anebin nebêjin: «Bira hîm bavê me ye». Ez wer'a dibêjim, ku Xwedê ji van kevira jî dikare zar'a Bira hîmra' derxe.

⁹Va ye bivir^f li ser r'awê^f darê ye. Her dara ku berê qenc neyne, wê bê bir'înê û avîtinê nava êgir».

¹⁰E'laletê ji wî pirsî û got: «Lê em çi bikin?» ¹¹Ewî li wan vege-r'and û got: «Du dest k'incê k'ê hene, bira yekî bide wî, yê k'ê

ku t'une û xurekê k'ê heye, bira dîsa usa bike». ¹²Xercgir^f jî hatin ku bêne nixumandinê û wîr'a gotin: «Dersdar^f, em çi bikin?»

¹³Ewî wanr'a got: «Çiqas ji we tê xwestinê ji wî zêdetir nestînin».

¹⁴Eskera jî ji wî pirsî: «Lê em çi bikin?» Ewî wanr'a got: «Kesekî neşêlinin, bêbextîyê li xelqê nekin û bi heqê xwe r'azî bin».

¹⁵H'emû hîvîyê bûn û bona Yûh'enna dilê xweda digotin: «Gelo ev e Mesîh?» ¹⁶Yûh'enna li h'emûya vegever'and û got: «Ez we bi avê dinixumînim, lê Yekî ji min qewattir wê bê. Ez ne hêja me benê çarixêd Wî jî vekim. Ewê we pê R'uh'ê Pîroz û êgir binixumîne. ¹⁷Melh'eba Wî destê Wîda ye. Ewê bêdera Xwe paqij ke, genim bike e'mbara Xwe, lê kayê wê bi agirê ku natemire bişewitîne».

¹⁸Awa Yûh'enna bi gelek tiştêd dîn jî xelq şîret dikir û Mizgînî dida. ¹⁹Lê gava Yûh'enna li Hêrodesê serwêr jî hilat^f bona Hêrodîya jina birê wî û h'emû xirabîyêd ku wî dikirin, ²⁰hingê Hêrodes ser van kirinada ev neheqî jî kir, ku Yûh'enna avîte kelê.

* ^{3:6} Îşaya 40:3-5.

Îsa tê nixumandinê*(Metta 3:13-17; Marqos 1:9-11)*

²¹ Gava h'emû cime't di hate nixumandinê, Îsa jî hate nixumandinê. Wê demê ku dua dikir, e'zman vebû ²² û R'uh'ê Pîroz bi bedenî mîna kevotkekê ser Wî danî û dengek ji e'zmên hat û got: «Tu kur'ê Minî delal î, ku Ez ji Te r'azî me».

R'ik'inyata Îsa*(Metta 1:1-17)*

²³ Îsa nêzîkî sî salî bû, gava Ewî dest bi k'arê Xwe kir û wan t'irê Ew kur'ê Ûsiv bû, Ûsivê Elî, ²⁴ Elîyê Metat, Metatê Lêwî, Lêwîyê Melk'ê, Melk'êyê Yannay, Yannayê Ûsiv, ²⁵ Ûsivê Metîtîya, Metîtîyayê Amos, Amosê Nehûm, Nehûmê Heslî, Heslîyê Necay, ²⁶ Necayê Mehat, Mehatê Metîtîya, Metîtîyayê Şemeyîn, Şemeyîne Yûsêx, Yûsêxê Yoda, ²⁷ Yodayê Yûhenan, Yûhenanê R'êşa, R'êşayê Zerûbabel, Zerûbabelê Şaltîyêl, Şaltîyêlê Nerî, ²⁸ Nerîyê Melk'ê, Melk'êyê Êdî, Êdîyê Qosam, Qosamê Êlmedam, Êlmedamê Er, ²⁹ Erê Yêşû, Yêşûyê Êlîyazêr, Êlîyazêrê Yorîm, Yorîmê Metat, Metatê Lêwî, ³⁰ Lêwîyê Şimh'ûn, Şimh'ûnê Cihûda, Cihûdayê Ûsiv,

Ûsivê Yonam, Yonamê Êlyaqîm, ³¹ Êlyaqîmê Melyo, Melyoyê Mena, Menayê Metîtîya, Metîtîyayê Nat'an, Nat'anê Dawid, ³² Dawidê Yêşa^f, Yêşayê Ovêd, Ovêdê Bowaz, Bowazê Selmon, Selmonê Nehşon, ³³ Nehşonê Amînadav, Amînadavê Admîn, Admînê Aram, Aramê Hesrûn, Hesrûnê Pêrês, Pêrêsê Cihûda, ³⁴ Cihûdayê Aqûb, Aqûbê Îshaq^f, Îshaqê Birahîm, Birahîmê Têrah, Têrahê Nehor, ³⁵ Nehorê Serûx, Serûxê R'êwo, R'êwoyê Pêlêg, Pêlêgê Eber, Eberê Şelah, ³⁶ Şelahê Qênan, Qênanê Arpexşad, Arpexşadê Sam, Samê Nuh^f, Nuhê Lamex, ³⁷ Lamexê Metûşela, Metûşelayê Henox, Henoxê Yarêd, Yarêdê Mahalalêl, Mahalalêlê Qênan, ³⁸ Qênanê Enoş, Enoşê Sêt', Sêt'ê Adem^f û Ademê Xwedê.

Cêr'ibandina^f Îsa*(Metta 4:1-11; Marqos 1:12-13)*

4 ¹ Îsa bi R'uh'ê Pîrozva t'ijî ji Ûrdunê veger'îya, R'uh' ber'iyêda r'êberîya Wî dikir, ² çil r'oçî ji mîrêcin^f hate cêr'ibandine^f. Ewî wan r'ojada tiştekek nexwar û gava ew r'oj derbaz bûn, bir'çî bû.

³ Hingê mîrêcin Wîr'a got: «Heger Tu Kur'ê Xwedê yî, vî

kevirîr'a bêje ku bibe nan». ⁴Îsa lê vege'and û got: «Nivîsar e: <Însan t'enê bi nê nê najî!»* **».

⁵ Hingê mîrêcin Ew r'akire ser çikî bilind, deqêda h'emû p'adşatîyêd dinyayê nîşanî Wî dan ⁶ û gote Wî: «Ezê r'ewş û serwêrtîya van h'emûya bidime destê Te, çimkî minr'a hatîye dayîne û k'êr'a ku bixwazim ezê bidimê. ⁷ Heger niha Tu serê xwe li ber min daynî, ev h'emû wê p'ara Te bin». ⁸ Îsa lê vege'and û got: «Nivîsar e: <Serê xwe li ber Xudan Xwedêyê xwe dayne û t'enê Wî bih'ebîne!»*

⁹ Paşê mîrêcin Îsa bire Orşelîmê, Ew ser bilindçîya banê p'aristgehê da sekinandinê û gote Wî: «Heger Tu Kur'ê Xwedê yî, de Xwe ji vir bavêje xwarê. ¹⁰ Çimkî nivîsar e: <Xwedê wê t'emîya Te bide milyak'etêd Xwe, ku Te xwey kin> ¹¹ û: <Ewê Te ser destê xwe bigirin, wekî nigê Te kevir nek'eve>*». ¹² Îsa lê vege'and û got: «Hatîye gotinê ku: <Xudan

Xwedêyê xwe necêr'ibîne!»*» ¹³ Û gava mîrêcin h'emû cêr'ibandin xilaz kirin, demekê ji Wî dûr k'et.

**Îsa qeza Celîlêda
dest bi k'arê Xwe dike**

(Metta 4:12-17; Marqos 1:14-15)

¹⁴ Îsa bi qewata R'uh' vege'î-ya Celîlê û nav-dengê Wî h'emû alîyêd wî welatîda bela bû. ¹⁵ Ewî k'inîştêd^f wanda hîn dikir û h'emûya pesinê Wî didan.

**Bajarê Nisretê, li k'u Îsa
mezin bibû, Wî qebûl nake**

(Metta 13:53-58; Marqos 6:1-6)

¹⁶ Ew hate Nisretê, wî cîyê ku Ew lê mezin bibû, mîna e'detê Xwe r'oja^f şemîyê Ew k'ete k'inîştê û r'abû ku bixûne. ¹⁷ K'itêba Îşaya p'êxember dane Wî û gava k'itêba gulomatkkirî vekir, ew cî dît ku aha nivîsar bû:

¹⁸ «R'uh'ê Xudan li ser Min e, çimkî Ewî Ez bi r'ûnkirinê^f k'ifş kirim, wekî Mizgînîyê bidime feqîra,

* ^{4:4} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Ne ku t'enê însan bi nê nê dijî, lê bi her xebereke Xwedê».

** ^{4:4} Qanûna Ducarî 8:3.

* ^{4:8} Qanûna Ducarî 6:13.

* ^{4:11} Zebûr 91:11-12.

* ^{4:12} Qanûna Ducarî 6:16.

û Ez şandime hêsîrar'a boy serbestîyê^f
 û korar'a boy dîtînê dannasîn kim,
 azayîyê bidime bindesta
 19 û sala Xudane r'e'mê* jî bidime naskirinê**.
 20 Û k'itêb gulomatî kir da berdestî r'ûnişt û k'inîştêda h'emû zûr' bibûn li Wî dinihêr'în. 21 Ewî destpêkir wanar'a got: «Eva nivîsara îro hate sêrî, gava we bihîst». 22 H'emûya jî bona Wî qenc xeber didan û ser xeberdana Wîye me'rifet zendegirtî mabûn û digotin: «Eva ne kur'ê Ûsiv e?» 23 Ewî wanr'a got: «Hûnê r'ast vê gotinê ser Min bêjin: <H'ekîmo! De h'ekîmtîyê li xwe bike. Û ew tiştêd me bihîstin ku Te Kefernahûmêda kirin, li vir cî-misk'enê xweda jî bike»». 24 Û got: «Ez r'ast wer'a dibêjim, p'êxember cî-misk'enê xweda bêqedir e. 25 Ez r'astîyê wer'a dibêjim, gelek jinebî Îsraêlêda hêna Êlyasda hebûn, çaxê sê sal û şeş meha e'zman hate girtinê û t'emamîya welêda bû xelayîke giran. 26 Lê Êlyas kesekîr'a

nehate şandinê, pêştirî jinebîya ji bajarê Serepta Saydêr'a*. 27 Û gelek k'otî^f jî Îsraêlêda hêna Êlîşa^f p'êxemberda hebûn û ji wan t'u kes paqij nebû, pêştirî Ne'manê^f ji Sûryayê*». 28 Gava h'emûyêd k'inîştêda ev yek bihîstin, hêrs k'etin. 29 R'abûn Ew ji bajêr derxistin, birin ser wî ç'îyayê li k'u bajarê wan hatibû çêkirinê, wekî Wî ji kendêlda bavêjin. 30 Lê Ew nav wanr'a derbaz bû çû.

Îsa r'uh'ê^f h'eram^f derdixe
(Marqos 1:21-28)

31 Îsa berjêr bû hate bajarê Kefernahûma Celîlê û r'oja şemîyê ew hîn dikirin. 32 Ew li ser hînkirina Wî zendegirtî mabûn, çimkî xeberdana Wî bi h'ukum bû. 33 Û k'inîştêda merivek hebû, ku r'uh'ê^f cinayî^f h'eram^f pêr'a hebû. Ewî bi dengêkî bilind kire qîr'în: 34 «Weyê! Tu çi ji me dixwazî Îsayê Nisretê? Tu hatîyî qîr'a me bînî? Ez zanim Tu k'î yî. Tu Pîrozê Xwedê yî!» 35 Îsa lê hilat û got: «Ker' be û jê derk'eve!» Cin ew ber wan li e'rdê xist û bê zirardayîn ji wî derk'et.

* 4:19 Aha jî tê fe'mkirinê: «Sala qebûlkirina Xudan».

** 4:18-19 Îşaya 61:1-2.

* 4:25-26 P'adşatî III, 17:8-16.

* 4:27 P'adşatî IV, 5:1-14.

³⁶ H'emû zendegirtî man, hevr'a digotin: «Ev çi gotin e? Ew bi h'ukum û qewatê e'mirî li r'uh'êd h'eram dike û derdik'vein?» ³⁷ Û be'sa Wî h'emû dor-bera bela dibû.

Îsa gelek nexweşa qenc dike

(Metta 8:14-17; Marqos 1:29-34)

³⁸ Ew ji k'inîştê derk'et çû mala Şimh'ûn^f. Xwesîya Şimh'ûn te'l t'ayêda dine'lîya û bona wê ji Wî hîvî kirin. ³⁹ Îsa ser wêr'a sekinî, li t'ayê hilat û t'ayê jê ber'da. Destxweda r'abû ser xwe, berdestî wanr'a kir. ⁴⁰ Gava r'o diçû ava, h'emûyêd ku cûr'e-cûr'e nexweşyêd wan hebûn anîne cem Wî. Ewî destê Xwe danî ser wan her yekî û ew qenc kirin. ⁴¹ Ji geleka jî cin derdik'etin, dikirine qîr'în û digotin: «Tu Kur'ê Xwedê yî!» Lê Îsa li wan hilat û nedihîşt ew xeber din, çimkî zanibûn ku Ew Mesîh e.

Dannasînîya t'emamîya Cihûstanê

⁴² Sibeh ku zelal bû, Îsa r'abû çû cîkî xewle. E'lalet li Wî diger'îyan û h'eta cem Wî hatin, nedihîştin ku Ew dest ji wan bik'işîne. ⁴³ Lê Ewî wanr'a got: «Gerekê Ez baja-

rêd dinda jî Mizgînîya P'adşatîya^f Xwedê bidim, çimkî Ez bona wê yekê hatime şandinê». ⁴⁴ Û k'inîştêd Cihûstanêda* dannasîn dikir.

Îsa gazî şagirtêd^f Xweye pêşin dike

(Metta 4:18-22; Marqos 1:16-20)

5 ¹ Carekê Îsa li ber gola Cê-nîsartê sekinîbû û e'laletê dora Wî girt, ku xebera Xwedê bibihê. ² Û Ewî du qeyik devê golê dîtin, me'sîgir ji wan derk'etibûn û t'or'êd xwe dişûştin. ³ Îsa k'ete qeyikeke ji wan, ku ya Şimh'ûn bû, hîvî ji wî kir, ku qeyikê hinekî ji bejê^f dûr xe. Û Ew r'ûnişt, ji qeyikê e'lalet hîn kir. ⁴ Çaxê Ewî xebardana Xwe xilaz kir, Şimh'ûnr'a got: «Qeyikê bibe cîyê k'ûr û t'or'êd xwe bavêjine nêç'îrê». ⁵ Şimh'ûn lê veger'and û got: «Mamosta, me t'emamîya şevê kir-nekir tişteq negirt, lê bona xatirê Te ezê t'or'a bavêjimê». ⁶ Û gava usa kirin, haqas me'sî k'etinê, ku t'or'êd wan diqetîyan. ⁷ Û bi nîşana gazî hevalêd xweye qeyika dinda dikirin, ku bên alî wan bikin. Û ewana hatin her du qeyik jî t'ijî kirin, hindik mabû nuq bûna. ⁸ Gava Şimh'ûn-Petrûs

* 4:44 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Cefîlêda».

ev yek dît, xwe avîte çokê Îsa û got: «Xudan, dûrî min her'e, ez yekî gunek'ar^f im». ⁹ Çimkî bona wan me'sîyêd girtî xofê wî û h'emûyêd pêr'a girtibû, ¹⁰ usa jî Aqûb^f û Yûh'ennayê^f kur'êd Zebedî, ku hevalêd Şimh'ûn bûn. Û Îsa Şimh'ûn'a got: «Netirse! Ji vir şûnda tê meriva mîna me'sîya bigirî». ¹¹ Û qeyik derxistine bejê, her tişt hiştin pey Wî çûn.

Îsa yekî ji k'otîbûnê paqij dike

(Metta 8:1-4; Marqos 1:40-45)

¹² Gava Îsa bajarekîda bû, li wir merivekî serdapêda k'otî hebû. Çaxê ewî Îsa dît, xwe dever'ûya avît jê lava kir û got: «Xudan! Heger bixwazî, Tu dikarî min paqij kî». ¹³ Û Îsa destê Xwe dirêj kirê, lê k'et û got: «Ez dixwazim. Paqij be!» Û destxweda k'otîbûnê jê çû. ¹⁴ Îsa t'emî da wî, ku vê yekê kesîr'a nebêje, lê got: «Her'e xwe nîşanî k'ahîn ke û çawa Mûsa t'emî daye, h'edîya paqijbûna xwe bide, wekî h'emûyar'a bibe şe'detî, ku tu paqij bûyî». ¹⁵ Nav û dengê Îsa hê bela dibû û p'ir' e'lalet dicivîya ku guhdarîya Wî bikin û ji nexweşiyêd xwe qenc bin. ¹⁶ Lê Ewî Xwe li cîyê xewle digirt û dua dikir.

Îsa şilûşe'tekî qenc dike û gunêd wî dibaxşîne

(Metta 9:1-8; Marqos 2:1-12)

¹⁷ R'ojekê çaxê Ewî hîn dikir, fêrisî^f û dersdarêd Qanûnê jî r'ûniştibûn, ku ji h'emû gundêd Celîlê, Cihûstanê û ji Orşelîmê hatibûn. Qewata Xudan hazir bû, wekî Îsa nexweşêd wan qenc bike. ¹⁸ Wê demê çend merîya yekî şilûşe't nivînêva anîn û dixwestin ew bibirana hindur' û li ber Îsa danîna. ¹⁹ Û gava wana ji dest e'laleta giran t'u r'ê nedîtin ku wî bînine hindur', r'abûne ser xênî, k'ermîd vekirin, nivînêva daxistine nava malê, li ber Îsa. ²⁰ Gava Ewî bawerîya wan dît, gote yê şilûşe't: «E'vdo, gunêd te hatine baxşandinê». ²¹ Qanûnzana û fêrisîya destpêkir fikirîn û hevr'a gotin: «Ev k'î ye aha Xwedê bêhurmet dike? Pêştirî Xwedê k'î dikare guna bibaxşîne?» ²² Fikirêd wan Îsava e'yan bûn û li wan vege'and got: «Hûn çi dilê xweda difikirin? ²³ K'îjan r'ih'et tê gotinê: <Gunêd te hatine baxşandinê>, yan: <R'abe û biger'e?> ²⁴ Lê wekî hûn bizanibin ku h'ukumê Kur'êf Mêriv heye li ser dinê guna bibaxşîne», gote yê şilûşe't: «Ez ter'a dibêjim, r'abe nivîna xwe hilde her'e mala xwe».

²⁵ Ew jî ber ç'e'vê wan pêr'a-pêr'a r'abû û nivîna ku li ser p'aldayî bû hilda çû mala xwe û şikirî dida Xwedê. ²⁶ H'emû h'eyr-h'ujmek'ar man û şikirî didane Xwedê, bi xofa mezin digotin: «Îro me tiştêd nebûyî dîtin».

Îsa gazî Lêwîf dike

(Metta 9:9-13; Marqos 2:13-17)

²⁷ Pey wê yekêr'a Îsa derk'et, li cîyê xerchildanê xercgirekî r'ûniştî dît ku navê wî Lêwîf bû û gotê: «Pey Min were». ²⁸ Ewî jî her tişt hişt, r'abû pey Wî çû. ²⁹ Lêwî mala xweda hurmeteke mezin jêr'a kir. T'evî wan gelek xercgir û hinekêd mayîn jî li ser sifrê r'ûniştibûn. ³⁰ Fêrisîya û qanûnzandêd wan bîna xwe teng kirin û şagirtêd^f Wîr'a gotin: «Çima hûn t'evî xercgir û gunek'ara dixwin û vedixwin?» ³¹ Îsa li wan vege'and û got: «Saxlem ne h'ewcê h'ekîm in, lê nexweş. ³² Ez nehatime gazî yêd r'ast kim, lê gazî gunek'ara bona t'obeyîyê^f».

Pirsa r'ojîgirtinê

(Metta 9:14-17; Marqos 2:18-22)

³³ Wana ji Îsa pirsî: «Çima şagirtêd Yûh'enna û usa jî yêd fêrisîya t'imê r'ojî digirin û dua dikan, lê

şagirtêd Te dixwin û vedixwin?» ³⁴ Ewî jî gote wan: «Hûn dikarin bêjine xwendîyêd de'watê: «R'ojî bigirin», h'eta ku ze'va t'evî wan e? ³⁵ Lê r'ojê bên, gava ze'va ji wan bê hildanê, hingê wan r'ojada wê r'ojî bigirin».

³⁶ Ewî meselek jî wanr'a got: «Kesek ji p'arçê nû nabir'e û k'inca kevin p'îne nake. Heger usa bike, hin p'arçê nû diqelêşe, hin jî kevin û nû li hev nakin. ³⁷ Û ne jî kesek şerava nû dike meşkêd kevin. Heger usa bike, şerava nû wê meşka bit'eqîne û bir'ije, meşkê jî xirab bin. ³⁸ Lê gerekê şerava nû bikine meşkêd nû*. ³⁹ Û kesek pey şerava kevinr'a naxwaze ya nû vexwe, çimkî ya kevin hê lê xweş tê».

Pirsa r'oja' şemîyê

(Metta 12:1-8; Marqos 2:23-28)

6 ¹ R'ojeke şemîyê Îsa nava ze-vîyar'a derbaz dibû, şagirtêd Wî simbilêd genim diçinîn, destêd xweda difirikandin û dixwarin. ² Lê ji fêrisîya hineka got: «Çima hûn tiştê necayîzî r'oja' şemîyê dikan?» ³ Îsa li wan vege'and û got: «We nexwendîye ku Dawid çi kir, gava ew û yêd pêr'a bir'çî

* 5:38 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Ku her du jî bêne xweykirinê».

bûn? ⁴ Ne ew k'ete Xana^f Xwedê û nanê^f Xwedêr'a dayî hilda, hin xwexa xwar, hin jî da yêd t'evî xwe, wekî t'u kesîr'a ne cayîz bû bixwara, pêştirî k'ahîna?»* ⁵ Û vege^r'îya wanr'a got: «Kur'ê Mêriv Xudanê şemîyê ye jî».

Îsa r'oja şemîyê merivê ku destê wî k'îşîyabû qenc dike

(*Metta 12:9-14; Marqos 3:1-6*)

⁶ Û r'oja şemîke din Îsa çû k'i-nîştê, ku hîn bike. Merivek li wir hebû, ku destê wîyî r'astê k'îşîyabû. ⁷ Ç'e'vê qanûnzana û fêrisîya li ser Wî bûn, gelo wê r'oja şemîyê nexweşa qenc ke yan na, wekî me'nîke wan hebe, ku xeyba Wî bikin. ⁸ Lê fikirêd wan Îsava e'yan bûn û wî merivê destk'îşîyayîr'a got: «R'abe vê govekê bisekine». Ew jî r'abû sekinî. ⁹ Hingê Îsa wanr'a got: «Ezê pirsekê ji we bikim. R'oja şemîyê çi cayîz e bikin: Qencî yan xirabî, r'uhekî xilaz kin yan unda kin?» ¹⁰ Û Îsa li h'emûyêd dora Xwe nihêr'î, wî merivîr'a got: «Destê xwe dirêj ke». Ewî jî usa kir û destê wî dîsa qenc bû. ¹¹ Hingê wana ji hêrsa xwe dixwar, nav hevda dişewirîn, ku çi bînine serê Îsa.

Bijartina

her donzdeh şandîya^f

(*Metta 10:1-4; Marqos 3:13-19*)

¹² Wan r'ojada Îsa çû serê ç'îyê, ku dua bike û t'emamîya şevê ber Xwedê bi dua derbaz kir. ¹³ Çaxê sibeh zelal bû, Ewî gazî şagirtêd Xwe kirin û donzdeh meriv ji nav wan bijartin, ku navêd wan jî «şandî^f» danî: ¹⁴ Şimh'ûnê ku navê wî danî Petrûs^f û birê wî Endrawîs, Aqûb û Yûh'enna, Fîlîpo û Bertolomeyo, ¹⁵ Metta û T'ûma, Aqûbê Halfawo û Şimh'ûnê ku welatp'arist^f dihate gotinê. ¹⁶ Cihûdayê Aqûb û Cihûdayê^f Îsxeryotî, ku nemamîya^f Wî kir.

Îsa dannaşîn dike, hîn dike û qenc dike

(*Metta 4:23-25*)

¹⁷ Ew bi t'evî wan berjêr bû hat, r'astekê sekinî. Li wê derê k'omeke şagirtaye mezin û cime'teke giran ji t'emamîya Cihûstanê, Orşelîmê û ji devê be'ra Sûrê û Saydê civîyayî bûn. ¹⁸ Ewana hatibûn, wekî guhdarîya Wî bikin û ji nexweşîyêd xwe qenc bin. Û yêd ji r'u'h'êd h'eram cefa dik'işandin jî qenc dibûn. ¹⁹ Û

* ^{6,4} Qanûna K'ahîntîyê 24:9; P'adşatî I, 21:1-6.

t'emamîya e'laletê jî dice'dand, wekî destê xwe bidana Wî, çimkî qewat ji Wî derdik'et û her kes ji wan qenc dibû.

Yêd xwezilî û ne xwezilî

(*Metta 5:1-12*)

²⁰ Îsa berê Xwe da şagirtêd Xwe û got:

«Xwezî li we feqîra,
çimkî P'adşatîya^f Xwedê ya we ye.

²¹ Xwezî li we, ku hûn niha bir'çî ne,
çimkî hûnê t'êr bin.

Xwezî li we, ku hûn niha digirîn,
çimkî hûnê bik'enin.

²² Xwezî li we, gava hûn bona Kur'ê Mêriv ber ç'e'vê merîya r'eş bin,
gava we qebûl nekin, we bêhurmet kin
û navê xirab ser we derxin.

²³ Wê r'ojê eşq bin û ji şabûna bira nigêd we e'rd negire, çimkî va heqê we li e'zmên gelek e, çimkî kal-bavêd wan jî serê p'êxembera usa dikirin.

²⁴ Lê wey li we dewletîya,
çimkî hûn gihîştine meremê xwe.

²⁵ Wey li we, ku hûn niha t'êr in,
çimkî hûnê bir'çî bin.

Wey li we, ku hûn niha dik'e-nin,
çimkî hûnê bigirîn û şînê bikin.

²⁶ Wey li we, ku h'emû meriv bona we qenc xeber didin,
çimkî kal-bavêd wan jî p'êxemberêd derewr'a usa dikirin.

Dijminêd xwe h'iz bikin

(*Metta 5:38-48; 7:12a*)

²⁷ Lê Ez wer'a, yêd ku dibihên dibêjim, dijminêd xwe h'iz bikin, xêrnexwazêd xwer'a qencîyê bikin. ²⁸ Nifir'kirêd xwe bimbarekin û bona yêd xirabîyê we dikin, dua bikin. ²⁹ Heger yek r'ûyê te xe, yê din jî bide ber û yê ku p'otê te ji te bistîne, kirasê xwe jî jêr'a bihêle. ³⁰ Bide wî, k'î ji te dixwaze û k'î ji te distîne paşda nexwaze. ³¹ Û çawa hûn dixwazin meriv bona we bikin, hûn jî usa wanr'a bikin. ³² Heger hûn wan h'iz bikin, k'îjan ku we h'iz dikin, çi feyde? Ne gunek'ar jî wan h'iz dikin, k'îjan ku wan h'iz dikin? ³³ Û heger hûn qencîkirêd xwer'a qencîyê bikin, çi feyde? Ne gunek'ar jî usa dikin? ³⁴ Û heger hûn deyn didine yêd usa, ji k'îjana gumana we heye paşda bistînin, çi feyde? Ne gunek'ar jî deyn didine gunek'ara, ku dîsa

haqasî paşda bistînin? ³⁵ Lê hûn dijminêd xwe h'iz bikin, qencîyê bikin, deyn bidin û hîvîya vege- r'andinê nemînin. Heqê weyê gelek be û hûnê bibine zar'êd Yê Herî Jorin. Çimkî Ew bona bêşêkira jî, ner'asta jî qenc e. ³⁶ Dilr'e'm bin, çawa Bavêf we dilr'e'm e.

Hînkirina derheqa lomekirinêda^f

(Metta 7:1-5)

³⁷ Loma nekin û lomeyê li we nebin, neheqîyê nekin, neheqî wê li we nebe, bibaxşînin wer'a wê bê baxşandinê. ³⁸ Bidin, wer'a wê bê dayîne, bi pîvaneke t'ijî h'ejandî, dewisandî, serî qûç' wê bikine p'êşa we. Çimkî bi çi çapê hûn bipîvin, bi wê jî wer'a wê bê pîvanê». ³⁹ Ewî meselek jî wanr'a got: «Gelo kor dikare r'êberîyê kora bike? Ne her duyê jî bik'evine ç'e'lê? ⁴⁰ Şagirt ji dersdarê xwe ne mestir e, lê ewê ku xwendina xwe r'ind pêk tîne, dikare mîna dersdarê xwe be. ⁴¹ Tu çima qirşikê ç'e'vê birê xweda dibînî, lê k'êranê ç'e'vê xweda nabînî? ⁴² Yan jî çawa tu dikarî bêjî birê xwe: «Bira, bihêle ku ez qirşik ji ç'e'vê te derxim», lê tu k'êranê ç'e'vê xweda nabînî? Dur'û! Pêşîyê k'êranê ç'e'vê xwe

derxe. Paşê tê qenc bibînî ku çawa qirşik ji ç'e'vê birê xwe derxî.

Dar û berê wê

(Metta 7:17-20; 12:34b, 35)

⁴³ Dara qenc berê xirab nade, ne jî dara xirab berê qenc. ⁴⁴ Her dar ji berê xwe tê naskirinê, kesek ji stirîya hêjîra naçine û ne jî ji dir'îyê tirîya. ⁴⁵ Merivê qenc, ji xizna dilê xweyî qenc, qencîyê dertîne, lê merivê xirab, ji xizna dilê xweyî xirab xirabîyê dertîne. Çimkî dilê wî çiva t'ijî ye zar jî ewê dibêje.

H'îmêd du mala

(Metta 7:24-27)

⁴⁶ Hûn çima Minr'a «Xudan! Xudan!» dibêjin û wan tiştêd ku Ez wer'a dibêjim nakin? ⁴⁷ Her kesê ku tê cem Min gotinêd Min dibihê û diqedîne, Ez wer'a bêjim mîna k'ê ye. ⁴⁸ Ew mîna merivekî ye, yê ku malê çêdike, e'rdê dik'o- le k'ûr dike, h'îmê wê li ser kêvir datîne. Û gava lêtîf r'adibe, ç'em li wê malê dixê, ew nah'eje, çimkî r'ind hatibû çêkirinê. ⁴⁹ Lê ewê xeberêd Min dibihê û naqedîne, mîna merivekî ye, yê ku ser xweliyê bê h'îm malê xwer'a çêdike. Gava ç'em lê dixê, destxweda hildişê, wêran dibe, li ber mîrat'ê diçe».

**Îsa xulamê sersedekîf
qenc dike**

(Metta 8:5-13; Yûh'enna 4:43-54)

7 ¹ Gava Îsa ew gotinêd ku wê guhdarar'a bigota xilaz kirin, çû Kefernahûmê. ² Û xulamê sersedekîf, ku bona wî yekî hêja bû, nexweş ber mirinê bû. ³ Gava ewî bona Îsa bihîst, r'ûspîyêd^f cihûya^f şandine cem Wî û jê hîvî kir, ku bê xulamê wî xilaz ke. ⁴ Ewana hatine cem Îsa, gelekî hîvî jê kirin û gotin: «Ew hêja ye ku Tu evê qencîyê jêr'a bikî, ⁵ çimkî ew miletê me h'iz dike û k'inîşt jî bona me çêkirîye». ⁶ Hingê Îsa t'evî wan çû. Gava nêzîkî malê bû, sersed çend dostêd xwe şandine pêşîya Wî, Wîr'a got: «Xudan, ze'metê nebîne, çimkî ez ne hêja me ku Tu bêyî mala min. ⁷ Bona vê yekê min xwe layîqî Te negirt, ku bihatama pey Te jî. T'enê xeberê bêje û xulamê minê qenc be. ⁸ Çimkî ez xwexa jî merivekî bin h'ukumda me û bin destê minda jî esker hene. Ez yekîr'a dibêjim: <Her'e>, diçe, yekî dinr'a dibêjim: <Were>, tê û ji xulamê xwer'a dibêjim: <Evî tiştî bike>, dike». ⁹ Gava Îsa ev yek bihîst, ser wî zendegirtî ma û vegeer'îya ser wê

cime'ta ku pey Wî diçû, got: «Ez wer'a dibêjim, Min Îsraêlêda jî bawerîke aha yekîda nedîtîye». ¹⁰ Û ewêd şandî vegeer'îyane mal, dîtîn ku wê ew xulam qenc bûye.

Saxbûna kur'ê jinebîyê

¹¹ R'ojeke din Îsa çû bajarekî, ku navê wî Nayîn bû û şagirtêd Wî jî t'evî e'laleteke giran Wîr'a diçûn. ¹² Gava nêzîkî dergehê bajêr bû, va mirîk derdixistin. Ew kur'ê jinebîke tayê t'enê bû û gelek hewarî jî ji bajêr pêr'a diçûn. ¹³ Gava Xudan dê dît, gunê Wî lê hat û wêr'a got: «Negirî». ¹⁴ Ew nêzîkî darbestê bû girt û ewêd ku dibirin sekinîn, Îsa got: «Xorto! Ez ter'a dibêjim, r'abe!» ¹⁵ Mirî r'abû r'ûnişt, destpêkir xeber da û Îsa ew da dîya wî. ¹⁶ Û saw k'ete ser h'emûya, şikirî didane Xwedê û digotin: «P'êxemberekî mezin nava meda derk'etîye!» û: «Xwedê serîk daye miletê Xwe!» ¹⁷ Nav û dengê Wî t'emamîya Cihûstanê û dor-berê wê bela bû.

**Îsa caba pirsra
Yûh'ennayê nixumdar dide**

(Metta 11:1-19)

¹⁸ Şagirtêd Yûh'enna Yûh'ennar'a bona van h'emû tiştî gotin. Yûh'enna jî gazî du şagirtêd xwe

kir ¹⁹ û ew şandine cem Xudan, wekî jê bipirsin: «Tu Ew î, Yê ku gerekê bihata, yan em hîvîya yekî din bin?» ²⁰ Ew merî hatine cem Îsa û gotin: «Yûh'ennayê nixumdar^f em şandine cem Te, ku ji Te bipirsin, Tu Ew î, Yê ku gerekê bihata, yan em hîvîya yekî din bin?» ²¹ Û wê demê Îsa gelek ji nexweşîya, derba, ji r'uh'êd xirab qenc kirin û ç'e'vêd gelek kora vekirin. ²² Îsa li wan vege'and û got: «Her'in, çi ku we dît û bihîst Yûh'ennar'a bêjin: Kor dibînin, seqet diger'in, k'otî paqij dibin, ker' dibihên, mirî r'adîbin û fe-qîrar'a jî Mizgînî tê dayînê. ²³ Û xwezî li wî, ku ji Min p'îşk nabe».

²⁴ Gava ewêd ku Yûh'enna şandibûn çûn, Îsa bona Yûh'enna e'laletêr'a destpêkir got: «Hûn derk'etine ber'iyê çi bibînin? Qamîşekî^f ku ji bayê dih'eje? ²⁵ Yan derk'etin çi bibînin? Merivekî k'incê nazik^f li xwe kirî? Ne ewêd ku k'incê nazik xwe dikin û e'mirê r'ind derbaz dikin, ew malêd p'adşada ne? ²⁶ Yan hûn derk'etin çi bibînin? P'êxemberekî? Belê, Ez wer'a dibêjim, ji p'êxemberekî jî mestir e. ²⁷ Eva

ew e, bona k'îjanî nivîsar e: «Va ye Ezê qasidê Xwe pêşîya Teva bişînim. Ewê r'îya Te pêşîya Teva hazir ke»*. ²⁸ Ez wer'a dibêjim, ji nava ewêd ku ji k'ulfeta dinê k'etine, t'u kes ji Yûh'enna mestir nebûye, lê P'adşatîya Xwedêda yê herî biç'ûk ji wî mestir e». ²⁹ Gava t'emamîya cime'tê, usa jî xercgira ev yek bihîst, t'ivdîra Xwedê r'ast h'esab kirin, çimkî bi nixumandina Yûh'enna hatibûne nixumandinê. ³⁰ Lê fêrisî û qanûnzana bona xwe t'ivdîra Xwedê t'exsîr^f kirin, çimkî wana nexwest ku ji Yûh'enna bêne nixumandinê.

³¹ Îsa serda zêde kir got: «Ez merivêd vî nisilî mîna çi bişibînim? Yan ew mîna çi ne? ³² Ew mîna wan zar'a ne, yêd ku bazarêda r'ûniştî ne, gazî hevdu dikin û dibêjin: «Me bona we zur'nê xist, hûn ner'eqisîn û bona we beyt^f got, hûn negirîyan». ³³ Yûh'ennayê nixumdar hat, ne nan dixwar, ne jî şerav vedixwar*, we digot: «Cin wîda heye». ³⁴ Kur'ê Mêriv hat, dixwe û vedixwe, hûn bona Wî dibêjin: «Va Ew yekî pey xwarin û vexwarinê k'etî ye, dostê xercgir û gunek'ara ye». ³⁵ Lê h'emûyêd

* ^{7:27} Malaxî 3:1.

* ^{7:33} Yûh'ennayê nixumdar yekî «nezîr^f» dihate h'esabê.

ku pey serwaxtîyê diçin ew k'ifş dikin ku serwaxtî r'ast e*».

**Îsa mala Şimh'ûnda
k'ulfeta gunek'ar dibaxşîne**

³⁶ Yekî fêrisî hîvî ji Îsa kir, ku t'evî wî xwarinê bixwe. Ew jî çû mala wî fêrisîyî, ser sifrê r'ûnişt. ³⁷ Û wî bajarîda k'ulfeteke ç'e'vder^f hebû. Gava wê bihîst ku Ew mala fêrisîda ser sifrê r'ûniştîye, derdaneke^f alabastirêyî r'ûnê bînxweş anî, ³⁸ piştêva ber nigêd Wî sekinî girîya, bi hêsirêd xwe nigêd Wî şil kirin û bi p'or'ê serê xwe jî ziha kirin. Paşê nigêd Wî r'amûsan, bi r'ûnê bînxweş jî r'ûn^f kirin. ³⁹ Gava wî fêrisîyê ku ew t'eglîf kiribû ev yek dît, dilê xweda got: «Heger Eva p'êxember bûya, wê bizanibûya ku k'î ye û yeke çawa ye destê xwe daye Wî», çimkî yeke ç'e'vder bû. ⁴⁰ Îsa wîr'a got: «Şimh'ûn, Ez dixwazim tişteki ter'a bêjim». Ewî jî got: «K'erem ke bêje, dersdar». Îsa got: ⁴¹ «Du deyndarêd yekî hebûn, yek pênsid zîvî^f deyndarê wî bû, yek jî pêncî. ⁴² Lê çimkî tişteki wan t'unebû ku deynê xwe bidana, ewî baxşan-

de her duya jî. Niha ji wan her duya k'îjanê gelekî wî h'iz bike?» ⁴³ Şimh'ûn lê vege'and û gotê: «T'exmîna min ewê ku gelek jêr'a hate baxşandinê». Îsa wîr'a got: «Te r'ast tê derxist». ⁴⁴ Û ser k'ulfetêda vege'riya, Şimh'ûnr'a got: «Vê k'ulfetê tu dibînî? Ez hatime mala te, bona nigêd Min te av neda, lê evê bi hêsirêd xwe nigêd Min şil kirin û bi p'or'ê serê xwe jî ziha kirin. ⁴⁵ Te r'amûsanek neda Min, lê ji hingêva ku Ez hatime vir, evê dest ji r'amûsana nigêd Min nek'işandîye. ⁴⁶ Te serê Min r'ûn^f nekir, lê evê bi r'ûnê bînxweş nigêd Min r'ûn kirin. ⁴⁷ Bona vê yekê Ez ter'a dibêjim, gunêd vê ku gelek bûn hatine baxşandinê, lema evê gelek h'iz kir. Çimkî k'êr'a gelek têne baxşandinê, gelek jî h'iz dike. Lê k'êr'a hindik têne baxşandinê, ew hindikî h'iz dike». ⁴⁸ Û wêr'a got: «Gunêd te hatine baxşandinê». ⁴⁹ Hingê ewêd ku t'evî Wî ser sifrê r'ûniştibûn nav xweda digotin: «Eva k'î ye, h'eta ku gûna jî dibaxşîne?» ⁵⁰ Û Îsa wê k'ulfetêr'a got: «Bawerîya te tu xilaz kirî. Bi xêr û silamet her'e».

* 7:35 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Serwaxtî ji h'emû zar'êd xwe r'ast k'ifş dibe». Hinek jî aha fe'm dikin: «Serwaxtî ji h'emû e'melêd xwe k'ifş dibe ku ew r'ast e».

K'ulfetêd ku pey Îsa diçûn

8 ¹ Pey vê yekêr'a Îsa gund û bajara diger'îya, dannasîn dikir, Mizgînîya P'adşatîya Xwedê dida û her donzdeh şagirt jî Pêr'a bûn, ² usa jî çend k'ulfetêd ku ji r'uh'êd xirab û nexweşîya qenc bibûn: Mer-yema ku jêr'a Mejdelanî digotin, ya ku h'eft cin jê derk'etibûn ³ û Yohana, jina Xûzayê wek'îlxercêf mala Hêrodes, Sosin û gelekêd mayîn, ku wana bi hebûka^f xweva wanr'a berdestî dikirin.

Mesela t'oximr'eş^f

(*Metta 13:1-9; Marqos 4:1-9*)

⁴ Û gava e'laleteke giran ji gelek bajara cem Îsa civîya, Ewî meselek got: ⁵ «T'oximr'eş^f r'abû çû ku t'oxim bir'eşîne. Gava dir'eşand, hinek k'etine devê r'ê hatine p'ê-peskirinê û teyredêd e'zmên hatin ew xwarin. ⁶ Û hinek jî k'etine cîyê kevirî, gava şîn bûn, ji dest kêmasîya şilayê h'îşk bûn. ⁷ Û hinek jî k'etine nava stirîya, stirî jî pêr'a şîn bûn û ew xeniqandin. ⁸ Hinekêd din jî k'etine nava e'rdê qenc û şîn bûn, sed car ber dan». Gava ev yek got, kire gazî: «Guhê k'êyî bihîstinê heye bira bibihê!»

Îsa çima bi mesela**xeber dide**

(*Metta 13:10-17;*

Marqos 4:10-12)

⁹ Şagirtêd Wî jê pirsîn: «Me'na evê meselê çi ye?» ¹⁰ Ewî got: «Wer'a hatîye dayînê, ku hûn sur'êd P'adşatîya Xwedê bizanibin, lê yêd mayînr'a bi mesela tê xeberdanê ku: «Binihêr'in û nebînin, bibihên û fe'm nekin»*.

Şirovekirina**mesela t'oximr'eş**

(*Metta 13:18-23;*

Marqos 4:13-20)

¹¹ Ev e me'na vê meselê: T'oxim xebera Xwedê ye. ¹² T'oximêd ku k'etine devê r'ê ew in, yêd ku xeberê dibihên, lê mîrêcin tê xeberê ji dilê wan derdixe, ku nebe bawer bikin û xilaz^f bin. ¹³ T'oximêd ku k'etine cîyê kevirî ew in, yêd ku gava xeberê dibihên, bi eşq û şa qebûl dikin. Lê çimkî r'awêd wan t'unene, demeke kin bawer dikin û wextê cêr'ibandinê dik'evin. ¹⁴ T'oximêd ku k'etine nava stirîya ew in, yêd ku xeberê dibihên, xemêd dinêva, dewlet û şabûna vî e'mirîva mijûl dibin,

* 8:10 Îşaya 6:9.

dixeniqin û berêd wan nagihî-jin. ¹⁵ Û t'oximêd k'etine nav e'rdê qenc ew in, yêd ku bi dilê sax û qenc xeberê dibihên, dilê xweda xwey dikin û bi sebir berê xwe didin.

Ç'ira ser p'êç'irêf

(Marqos 4:21-25)

¹⁶ T'u kes ç'ira vêxistî nake bin firaqê, ne jî dike bin cî-nivînê, lê datîne ser p'êç'irêf, wekî ewêd ku dik'evine hindur', r'onayê bibînin. ¹⁷ Çimkî tiştêkî veşartî t'une ku derneyê û ne jî tiştêkî dizîva, ku xuya nebe û neyê ber r'onayê. ¹⁸ Awa dîna xwe bidinê ku hûn çawa dibihên, çimkî k'êr'a ku heye, wê hê lê zêde be û k'êr'a ku t'une, ewê ku wî t'irê heye jî, wê jê bê standinê».

Dê û birayêd Îsa

(Metta 12:46-50;
Marqos 3:31-35)

¹⁹ Hingê dê û birayêd Wî hatine cem Wî, lê ji dest ze'fbûna e'laletê nikaribûn nêzîkî Wî bûna. ²⁰ Cab dane Wî ku: «Dîya Te û birayêd Te derva sekinî ne û dixwazin Te bibînin». ²¹ Ewî jî li wan vege'rand û got: «Dê û birayêd Min ew in, yêd ku xebera Xwedê dibihên û diqedînin».

Îsa firtonêf diseqir'îne

(Metta 8:23-27; Marqos 4:35-41)

²² R'ojekê Îsa şagirtêd Xweva k'ete qeyikê û gote wan: «Em derbazî wî berî golê bin». Û r'ê-k'etin. ²³ Gava qeyikêda diçûn, Ew xewr'a çû. Û firtonek' li golê r'abû, qeyik t'ijî av dibû, ew qezîyêda bûn. ²⁴ Hingê şagirt nêzîkî Wî bûn, Ew h'îşyar kirin û gotinê: «Mamosta, Mamosta! Em unda dibin!» Ew r'abû, li bayê û pêlêd avê hilat, ew sekinîn û seqir'in. ²⁵ Hingê Ewî wanr'a got: «Bawerîya we k'anê ye?» Û wana bi xof, e'cêbmayî hev'r'a gotin: «Gelo ev k'î ye, ku e'mirî ser bê û avê jî dike û êlimîf Wî dibin?»

Îsa yekî cinak'etîf qenc dike

(Metta 8:28-34; Marqos 5:1-20)

²⁶ Ewana bi qeyikê çûne t'op-raxêd Girasînê, pêşberî Celîlê. ²⁷ Gava Ew derk'ete bejê, ji wî bajarî merivek derk'ete pêşîya Wî, ku cin nav wîda bûn. Ewî zûva ne k'inc li xwe dikirin û ne jî malda disekinî, nava gor'istanada dima. ²⁸ Gava ewî Îsa dît, kire qîr'in k'ete ber Wî û bi dengêkî bilind got: «Tu çî ji min dixwazî Îsayê Kur'ê Xwedêyê Herî Jorin? Ez

r'eca ji Te dikim, min nede cefê!»
²⁹Çimkî Îsa e'mirî ser r'uh'ê h'eram kiribû, ku ji wî merivî derk'êve. Ew gelek cara cina dik'et, gava bi qeyd û zincîra jî girêdidan, ewî dîsa qeyd diqetandin û cina ew çola dixist. ³⁰Hingê Îsa ji wî pirsî û gotê: «Navê te çi ye?» Ewî got: «K'omesker*», çimkî gelek cin k'etibûne nava wî. ³¹Û cina lava Wî dikir, ku e'mir neke ew her'ine gelîyêf hey-wayê. ³²Li wî cîyî sûrîkî berazayî mezin hebû, ku serê ç'îyê diç'êrîya. Cina r'eca jê dikir, ku îzinê bide wan, ew her'in bik'evine nava beraza. Ewî îzin da. ³³Û cin ji nav wî merivî derk'etin, çûn k'etine nava beraza û ew sûrî jorda r'evî, xwe ji kendêlda avîtine golê xeniqîn. ³⁴Gava berazvana ev yek dît, r'evîn çûne bajar û gunda, ev yek gilî kirin. ³⁵Meriv r'abûn çûn, ku tiştê bûyî bibînin. Gava hatine cem Îsa, dîna xwe danê, wê ew merivê ku cin jê derk'etibûn, k'incê wî lê, ser h'işê xweda hatî, li ber nigêd Îsa r'ûniştî ye. Hingê ew tirsîyan. ³⁶Ewêd ku ev

yek dîtibûn, yêd mayînr'a gotin, ku çawa ewî cinak'etîf qenc bû. ³⁷Hingê h'emû binelîyêd^f dor-be-rêd Girasînê hîvî ji Îsa kirin, ku ji wan dûr k'êve, çimkî saweke mezin ew girtibûn. Ew jî k'ete qeyikê û paşda vegeer'îya. ³⁸Lê ew merivê ku cin jê derk'etibûn lava Wî kir, ku ew jî t'evî Wî her'e. Lê Îsa ew ver'êkir û got: ³⁹«Veger'e mala xwe û çi ku Xwedê bona te kir gilî ke». Û ew çû, çi ku Îsa bona wî kiribû t'emamîya bajêrda digot û dikire dengî.

Qîza mirî û k'ulfeta nexweş

(*Metta 9:18-26; Marqos 5:21-43*)

⁴⁰Û çaxê Îsa vegeer'îya, e'lale-tê Ew qebûl kir, çimkî h'emû jî hîvîya Wî bûn. ⁴¹Hingê merivekî navê wî Yayîro, serwêrê k'inîştê, hat xwe avîte nigêd Îsa û hîvî jê kir, ku her'e mala wî. ⁴²Çimkî t'enê qîzeke wîye donzdeh salî hebû û ew jî ber mirinê bû. Gava Îsa diçû, e'laletê ze'met dida Wî. ⁴³Wir k'ulfetek jî hebû, ku donzdeh salê wê bûn*, ser xûnê

* 8:30 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Lêgêyon», awa gotî «k'omeke cinaye bêh'esab».

* 8:43 Anegorî Qanûna Mûsa k'ulfeta ser xûnê vebûyî h'er'imî dihate h'esabê. Her kesê ku wê dik'et dih'er'imî (nepaqij dihate h'esabê). Îzina wê t'unebû ku nêzîkî tişteki pîroz bûye. Bixûnin: Qanûna K'ahîntîyê 15:19-31.

vebibû. Ewê h'emû hebûka xwe dabû h'ekîma, lê t'u kesî ç'are lê nekiribû. ⁴⁴ Eva piştêva hat li r'î-şîyêd k'incê Wî k'et û destxweda xûn jê ç'ikîya. ⁴⁵ Îsa got: «Ew k'î bû ku li Min k'et?» Gava h'emûya înk'ar^f kir, Petrûs* got: «Mamos-ta, e'lalet Te de'f dide, tengasîyê^f dide Te**». ⁴⁶ Lê Îsa got: «Yek li Min k'et, çimkî Ez pê h'esîyam ku ji Min qewat derk'et». ⁴⁷ Û gava k'ulfetê dît ku nehate veşartinê, lerizî, hat xwe avîte ber Wî û li ber t'emamîya cime'tê Wîr'a got, ku bona çî li Wî k'et û çawa pêr'a-pêr'a qenc bû. ⁴⁸ Ewî wêr'a got: «E'vdê!* Bawerîya te tu qenc kirî. Bi xêr û silamet her'e». ⁴⁹ Ewî hê xeber dida, ji mala serwêrê k'inîştê yekî hat û got: «Qîza te mir, îdî ze'metê nede dersdar». ⁵⁰ Gava Îsa ev yek bihîst, wîr'a got: «Netirse, t'enê bawer bike û wê qenc be». ⁵¹ Gava Ew çû mal, nehişt kesek her'e hindur', pêştirî Petrûs, Yûh'enna, Aqûb û dê û bavê qîzikê. ⁵² H'emû digirîyan û şîna wê dikirin, lê Îsa got: «Negirîn. Ew nemirîye, lê hênijîye».

⁵³ Wana qerfê xwe Pê fikir, çimkî zanibûn ku ewa mirîye. ⁵⁴* Û Îsa destê wê girt, deng da wê û got: «Qîzik, r'abe!» ⁵⁵ Û r'uh'ê wê lê veşerîya, pêr'a-pêr'a r'abû ser xwe. Îsa e'mir kir, ku xurek bidine wê. ⁵⁶ Dê û bavê wê zendegirtî man. Lê Ewî t'emî li wan kir, ku vê yekê kesîr'a nebêjin.

Şandina her donzdeha

(Metta 10:5-15; Marqos 6:7-13)

9 ¹ Îsa gazî her donzdeh şagirtêd Xwe kir, qewat û h'ukum da wan, ku h'emû cina derxin û ji nexweşîya qenc kin. ² Ew şandin, ku P'adşatîya Xwedê dannasîn kin û nexweşa qenc kin ³ û wanar'a got: «Bona r'ê tiştêkî hilnedin, ne şivdar, ne tûrik, ne nan, ne p'ere, ne jî du dest kiras. ⁴ Çî mala ku hûn her'inê, wir bimînin û ji wir r'êk'evin. ⁵ Û ew dera ku we qebûl nekin, gava ji wî bajarî dertên, t'oza nigêd xwe dawşînin, wekî wanar'a bibe şe'detî». ⁶ Û şagirt r'abûn, gund-gund ger'îyan û her dera Mizgînî dan, nexweş qenc kirin.

* 8:45 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Û yêd pêr'a».

** 8:45 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Û Tu dibêjî, k'î bû, li Min k'et?»

* 8:48 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Serxwe be!»

* 8:54 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Îsa h'emû derxistine derva...»

Şaşîya Hêrodes*(Metta 14:1-12; Marqos 6:14-29)*

⁷ Awa Hêrodesê serwêr bona h'emû kirinêd Îsa bihîst û t'e-vîhev bû, çimkî hineka digot: «Eva Yûh'enna ye, ji nav mirîya r'abûye» ⁸ û hineka jî digot: «Êlyas e k'ifş bûye» û hinekêd mayîn jî digotin: «Eva yek ji p'êxemberêd berê ye sax bûye». ⁹ Hêrodes got: «Min serê Yûh'enna da lêxistinê, lê Eva k'î ye ku ez derheqa Wîda van tişta dibihêm?» Û wî dixwest Îsa bidîta.

Îsa pênc h'ezara t'êr dike*(Metta 14:13-21;**Marqos 6:30-44;**Yûh'enna 6:1-14)*

¹⁰ Gava şandî vege'îyan, çî ku wan kiribû Îsar'a gilî kirin. Ewî t'enê şandîyêd Xwe t'evî Xwe hildan û çûne berbi bajarê Beyt-saydayê. ¹¹ Gava e'lalet pê h'esîya, pey Wî çû. Îsa ew qebûl kirin û t'evî wan bona P'adşatîya Xwedê xeber dida û ewêd ku h'ewcê qencbûnê bûn qenc kirin. ¹² Berê êvarê her donzdeh hatine cem Wî û jêr'a gotin: «E'laletê ber'de, ku her'in gund û bergêd dor-bera cî-war bin û xwer'a xurek dest xin, çimkî em li cîkî xikî-xwelî

ne». ¹³ Lê Îsa wan'r'a got: «Hûn xurek bidine wan». Wana jî lê vege'and û gotin: «Pêştirî pênc nan û du me'sîya wekî mayîn tişteki me t'une, heger em ne-çin t'emamîya cime'têr'a xurek nek'ir'in?» ¹⁴ Çimkî weke pênc h'ezar mêrî bûn. Ewî şagirtêd Xwer'a got: «Cime'tê pêncî-pêncî bidine r'ûniştandinê». ¹⁵ Û usa kirin, h'emû jî dane r'ûniştandinê. ¹⁶ Ewî ew pênc nan û her du me'sî hildan, berê Xwe e'zmênda kir şikirî da, kerkir û da şagirta, ku belayî e'laletê kin. ¹⁷ H'emûya jî xwar t'êr bûn û donzdeh sele jî hûrikêd bermayî berev kirin.

Petrûs şe'detîyê**li ser Îsa dide***(Metta 16:13-19;**Marqos 8:27-29)*

¹⁸ Carekê Îsa bi t'enê t'evî şagirtêd Xwe dua dikir, ji wan pirsî: «Bi t'exmîna cime'tê Ez k'î me?» ¹⁹ Wana lê vege'and û gotin: «Hinek dibêjin <Yûh'ennayê nixumdar e>, hinekêd din dibêjin <Êlyas e>, hinekêd mayîn jî dibêjin <yek ji p'êxemberêd berê ye sax bûye>». ²⁰ Ewî ji wan pirsî: «Lê hûn çî dibêjin? Bi t'exmîna we Ez k'î me?» Petrûs lê vege'and û got: «Tu Mesîhê Xwedê yî».

**Îsa derheqa cefa
û mirina Xweda dibêje**

(Metta 16:20-28;

Marqos 8:30-9:1)

²¹ Hingê Îsa h'îşk t'emî da wan, ku wê yekê kesîr'a nebêjin. ²² Û ewî got: «Kur'ê Mêriv gerekê gelekî cefa bik'îşîne, ji aliyê r'ûspîya, serekêd k'ahîna û qanûnzana bê t'exsîrkirin û kuştinê, lê r'oja sisîya wê ji mirinê r'abe».

Xaçêf xwe hilde û li pey min were

²³ Û Îsa h'emûyar'a got: «Heger yek dixwaze li pey Min bê, bira xwe înk'ar ke û her r'oj xaçêf xwe hilde û li pey Min bê. ²⁴ Çimkî k'î ku dixwaze e'mirê xwe xilaz ke, ewê unda ke û k'î ku e'mirê xwe bona Min unda ke, ewê xilaz ke. ²⁵ Çi feyde, heger meriv t'emamîya dinyayê qazinc ke, lê e'mirê xwe unda ke yan zîrarê xe? ²⁶ Û k'î Min û xeberêd Min şerm h'esab ke, Kur'ê Mêriv jî wê wî şerm h'esab ke, gava Ew bi r'ûmeta Xwe, r'ûmeta Bavê û milyak'etêd pîrozva bê. ²⁷ Ez r'ast wer'a dibêjim, hinekêd li vir sekinî wê mirinê nebînin, h'eta ku P'adşatîya Xwedê bibînin».

**Şagirt Îsa nava nûr
û r'ûmetêda dibînin**

(Metta 17:1-8; Marqos 9:2-8)

²⁸ Pey vê xebêdanêr'a weke h'ef-têkê şûnda, Îsa Petrûs, Yûh'enna û Aqûb hildan çûne serê ç'îyê ku dua bikin. ²⁹ Gava Îsa dua dikir, r'engê r'ûyê Wî hate guhastinê, k'incêd Wî çîl-qerqaş bûn, biriqîn. ³⁰ Û va du meriva t'evî Wî xeber didan, yek Mûsa bû, yek jî Êlyas. ³¹ Ewana bi r'ûmet k'ifş bûn û bona mirina Wî xeber didan, ku Orşelîmêda wê bibûya. ³² Ç'e'vêd Petrûs û ewêd t'evî wî ji xewê giran bibûn, lê gava h'îşyar bûn, r'ûmeta Wî û her du merivêd cem Wî sekinî dîtin. ³³ Çaxê ewana jî Wî dîr k'etin, Petrûs Îsar'a got: «Mamosta, çawa r'ind e ku em vir in! De emê sê h'olika çêkin, yekê Ter'a, yekê Mûsar'a û yekê jî Êlyasr'a». Çimkî ewî nizanibû ew çî dibêje. ³⁴ Gava ewî hê xeber dida, e'wrek hat û ser wan kire sî. Û çaxê k'etine bin wî e'wrî, ewana tirsîyan. ³⁵ Û jî wî e'wrî dengê hat û got: «Ev e Kur'ê Min, Bijartîyê Min^{f*}! Guhdarîya Wî bikin!» ³⁶ Gava ew deng hat, Îsa t'enê ma.

* 9:35 Nav hinek destnivîsarada dewsa «bijartî» «delalî» heye. Li gora Îşaya 42:1 Mesîh bijartîyê Xwedê ye.

Û wana dengê xwe bir'î, wan r'o-jada çi ku dîtibûn kesîr'a negotin.

Îsa kur'ikekî cinak'efî qenc dike

(*Metta 17:14-18; Marqos 9:14-27*)

³⁷ R'oja dinê, gava ewana ji ç'î-yê hatine xwarê, e'laleteke giran pêşîya Wîda hat. ³⁸ Hingê ji nav e'laletê merivekî gazî kir û got: «Dersdar, ez hîvî ji Te dikim, bi ç'e'vê r'e'mê li kur'ê min binihêr'e. Ew tayê minî t'enê ye. ³⁹ R'uh'e-kî xirab wî digire û nişkêva dike qîr'în vediç'ir'ike, k'ef ser dik'ewe hûrdexweşî dibe û bi zorekê ji wî dûr dik'ewe. ⁴⁰ Min lava ji şagirtêd Te kir, ku cin jê derxin, lê wana nikaribû». ⁴¹ Îsa got: «Nisilê nebawer û xaliffî! H'eta k'engê Ezê t'evî we bim û li we sebir kim? Kur'ê xwe bîne vir». ⁴² Gava hê dihat, cin ew e'rdê xist û veç'ir'ikî. Îsa li r'uh'ê h'eram hilat, kur'ik qenc kir û da bavê wî. ⁴³ T'emamîya cime'tê ser mezinayîya Xwedê zendegirtî mabû.

Îsa dîsa derheqa mirina Xweda dibêje

(*Metta 17:22-23; Marqos 9:30-32*)

Û çaxê h'emû ser her tiştêd ku Îsa dikirin e'cêbmayî mabûn, Ewî şagirtêd Xwer'a got: ⁴⁴ «Hûn van xebera bîra xweda xwey kin: Kur'ê Mêriv wê bik'ewe destê

meriva». ⁴⁵ Lê wana ev yek fe'm nekir, çimkî ev ji wan veşartî bû ku fe'm nekin û turuş nedikirin jî bona wê yekê ji Wî bipirsîyana.

K'î ye yê herî mezin?

(*Metta 18:1-5; Marqos 9:33-37*)

⁴⁶ Nav şagirtada pirs pêşda hat, ku nava wanda k'î ye yê herî mezin. ⁴⁷ Lê nêtêd dilê wan Îsava e'yan bûn, zar'okek anî cem Xwe da sekinandinê ⁴⁸ û wanr'a got: «K'î ku evê zar'okê bi navê Min qebûl ke, ew Min qebûl dike. Û k'î ku Min qebûl ke, Yê ku Ez şandime qebûl dike. Awa ewî nava we h'emûyada yê herî biç'ûk e, ew e yê herî mezin».

Yê ne miqabilî we ye, ew alîyê we ye

(*Marqos 9:38-40*)

⁴⁹ Yûh'enna r'abû û got: «Ma-mosta, me merivek dît ku bi navê Te cin derdixistin, lê me kir ku em nehêlin, çimkî ew pey me nayê». ⁵⁰ Lê Îsa wîr'a got: «Pêşîyê li wî negirin, çimkî ewê ku ne miqabilî we ye, ew piştta we ye».

Gundekî samerîya' Îsa qebûl nake

⁵¹ Û çaxê ew r'ojêd ku Îsayê bihata hildanê nêzîk bûn, Ewî

berê Xwe da Orşelîmê, ku her'e wir. ⁵² Û pêşîya Xwe merî şandin, ewana çûne gundekî Sameryayê^f ku bona Wî hazîrîyê bibînîn. ⁵³ Lê samerîya^f Ew li wir qebûl nekir, çimkî berê Wî k'etibû Orşelîmê. ⁵⁴ Gava şagirtêd Wî Aqûb û Yûh'enna ev yek dît, gotin: «Xudan, Tu dixwazî em ji e'zmên agir bixwazin ku bibare û qir'a van bîne?»** ⁵⁵ Lê Ew vege'îya, li wan hilat*. ⁵⁶ Û çûne gundekî din.

Cabdarîya yêd ku pey Îsa diçin

(Metta 8:19-22)

⁵⁷ Û çaxê ewana r'êda bûn, yekî Wîr'a got: «Tu k'uda jî her'î ezê pey Te bêm». ⁵⁸ Îsa gote wî: «R'ûvîyar'a qul hene, teyredêd e'zmên'r'a jî hêlîn, lê bona Kur'ê Mêriv cîk t'une ku serê Xwe lê dayne». ⁵⁹ Îsa yekî din'r'a got: «Pey min were». Ewî jî got: «Xudan! Îzinê bide min, ku ez pêşîyê her'im bavê xwe defin kim». ⁶⁰ Lê

Îsa wîr'a got: «Bira mirî mirîyê xwe defin kin. Tu her'e P'adşatîya Xwedê dannasîn ke». ⁶¹ Yekî din jî got: «Ezê pey te bêm Xudan, lê t'enê îzinê bide min, ku ez pêşîyê xatirê xwe ji neferêd mala xwe bixwazim». ⁶² Îsa got: «K'î ku destê xwe datîne ser k'otanê û li pişt xweva dinihêr'e, ew ne hêjayî P'adşatîya Xwedê ye».

Şandina h'eftê du şagirta

10 ¹ Pey vê yekêr'a Xudan h'eftê du* şagirtêd din jî k'ifş kirin û ewana dudu-dudu pêşîya Xweva şandine wan cî û bajara, k'îderê Xwexa wê biçûyayê ² û wanar'a got: «Nandirûn^f gelek e, lê p'ale hindik in. Awa hîvî ji Xweyê nandirûnê bikin, wekî p'ala nandirûna Xwer'a bişîne. ³ Her'in, Ez va we mîna berxa dişînime nava gura. ⁴ Xwer'a ne k'îsik hildin, ne tûrik, ne jî çarixa. Û r'êva silavê* nedine t'u kesî, ⁵ çî mala ku hûn her'inê, pêşîyê bêjin:

* 9:54 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Çawa Êlyas kir».

** 9:54 P'adşatî IV, 1:9-16.

* 9:55 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Û got: «Hûn nizanin xweyê çî r'uh'î ne. Çimkî Kur'ê Mêriv nehat, ku r'uh'ê meriva unda ke, lê xilaz ke».

* 10:1 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «H'eftê».

* 10:4 Aha tê fe'mkirinê: «R'êva nesekinin, wekî bi silavdayînê wextê xwe unda nekin».

«E'dilayî vê malêr'a». ⁶ Û heger li wir merivekî hêjayî e'dilayîyê hebe, e'dilayîya weyê li ser wî bimîne. Lê heger t'unebe, wê li we vegeer'e. ⁷ Û wê malêda bimînin, çi xwarinê jî bidine we, ewê jî bixwin û vexwin, çimkî p'ale hêjayî heqê xwe ye. Û mal bi mal neger'in. ⁸ K'îjan bajarê ku hûn her'inê û we qebûl kin, çi daynine ber we, bixwin. ⁹ Nexweşêd navda qenc kin û wanr'a bêjin: «P'adşatîya Xwedê nêzîkî we bûye». ¹⁰ Lê ew bajarê ku hûn her'inê û we qebûl nekin, derêne meydana û bêjin: ¹¹ «Em wê t'oza ku ji bajarê we nigêd meva girtîye jî li ser weda dawdişînin. Lê vê yekê bizanîbin ku P'adşatîya Xwedê nêzîkî we bûye». ¹² Ez ji wer'a dibêjim, R'oja^f Axretê h'alê Sodomê^f wê ji ya wî bajarî çêtir be*.

Bajarêd nebawer

(Metta 11:20-24)

¹³ Wey li te Xorazîn! Wey li te Beytsayda! Heger ew k'eremetêd ku nava weda bûn, Sûr û Saydayêda* bibûna, ewanayê zûva bi k'urx^f nav k'oziyêda^f r'ûniştî t'obe

bikirana. ¹⁴ Lê R'oja Axretê h'alê Sûr û Saydayê wê ji h'alê we çêtir be. ¹⁵ Û tu Kefernahûm, te t'irê tê h'eta e'zmên bilind bî? Lê tê h'eta diyarê^f mirîya her'i xwarê!

¹⁶ Ewê guhdarîya we dike, guhdarîya Min dike û ewê we t'exsîr dike, Min t'exsîr dike, lê ewê Min t'exsîr dike, yê ku Ez şandime t'exsîr dike».

Veger'andina h'eftê duda

¹⁷ Ew h'eftê du şagirt bi eşq û şa vegeer'îyan û gotin: «Xudan, cin jî saya navê Te êlimî me dibûn».

¹⁸ Ewî wanar'a got: «Min mîrêcin dît, çawa birûska ji e'zmên jorda k'etî. ¹⁹ Awa Min h'ukum daye we, ku hûn me'r û dûp'işka û t'emamîya qewata dijmin p'êpeskin û qet t'u tiştê zîrarê nede we. ²⁰ Lê bi wê yekê şa nebin ku cin êlimî we dibin, lê şa bin, ku navêd we li e'zmana nivîsar e».

Şabûna Îsa

(Metta 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Wî çaxî Ew bi R'uh'ê Pîroz şa bû û got: «Şikir navê Te be Bavo, Xudanê e'rd û e'zman, ku Te ev

* ^{10:12} Destpêbûn 19.

* ^{10:13} Xorazîn û Beytsayda bajarêd cihûya bûn, lê Sûr û Sayda ew bajarêd necihûya bûn, awa gotî p'ûtp'arist bûn.

tişt ji zana û bîlana^f veşartin û li ber zar'a vekir. Belê Bavo, çimkî aha li Te xweş hat. ²² Her tişt ji Bavê Min Minr'a hatîye dayînê. Kesek nizane Kur'^f k'î ye, pêştirî Bavê û kesek nizane Bav k'î ye, pêştirî Kur' û yêd ku Kur' bixwaze wanva Bavê bide naskirinê». ²³ Û wê gavê ser şagirtêd Xweda vege- r'îya û wanar'a başqe got: «Xwezî li wan ç'e'va, çi ku hûn dibînin ew jî dibînin. ²⁴ Çimkî Ez wer'a dibêjim, ku gelek p'êxember û p'adşa xwestin ew tiştêd ku hûn dibînin bidîtana, lê nedîtin û ew tiştêd ku hûn dibihên bibihîstana, lê nebihîstin».

Mesela samerîyê qenc

²⁵ Hingê qanûnzane k'abû Ew cêr'iband û got: «Dersdar, ez çi bikim, wekî jîyîna^f h'eta-h'etayê bistînim?» ²⁶ Ewî jî wîr'a got: «Qanûnêda çi nivîsar e? Tu çawa dixûnî?» ²⁷ Ewî lê vege- r'and û got: «Xudan Xwedêyê xwe h'iz bike, bi t'emamîya dilê^f xwe, bi t'emamîya canîya xwe, bi t'emamîya qewata xwe û bi t'emamîya h'îşê xwe»*, <hevalê xwe jî weke xwe h'iz bike>**». ²⁸ Û Îsa wîr'a got: «Te r'ast

got. Usa bike û tê bijîyî». ²⁹ Lê ewî xwest xwe r'ast derxe, Îsar'a got: «Hevalê min k'î ye?» ³⁰ Îsa lê ve- ger'and û got: «Merivek hebû, ew jî Orşelîmê berjêrî Erîhayê dibû. Ew k'ete destê qaçaxa û wana ew te'zî kir, k'utan û nivkuştî hiştin çûn. ³¹ Usa qewimî ku k'ahînek wê r'êda dihat. Gava ew dît, berr'a derbaz bû çû. ³² Usa jî yekî lêwî^f hat, gihîşte wî cîyî, li wî nihêr'î, berr'a derbaz bû çû. ³³ Paşê r'êwîkî samerî hat. Gava ew dît, gunê wî lê hat. ³⁴ Ew nêzîkî wî bû, bizir û şerav li birînêd wî xistin, p'êç'a û ew danî ser k'erk'edanê xwe bire mêvanxanê û bona wî xem kir. ³⁵ R'oja dinê du zîv derxistin dane xweyê mêvanxanê û got: <Xweyîtyê li vî bike, tu çi jî ser wî zêde xerc kî, gava ez vege- r'îyam, ezê li te vege- r'înim».

³⁶ Niha t'exmîna te, ji wan her- sêka k'îjan bû hevalê wî merive ku k'ete destê qaçaxa?» ³⁷ Ewî jî got: «Ewê ku gune lê anî». Îsa wîr'a got: «Her'e tu jî usa bike».

Îsa mala Mert'a û Meryemêda

³⁸ Çaxê r'êk'etin çûn, Îsa k'ete gundekî. K'ulfetek ku navê wê

* 10:27 Qanûna Ducarî 6:5.

** 10:27 Qanûna K'ahîntîyê 19:18.

Mert'a bû Ew bire mala xwe. ³⁹ Xûşkeke wê jî hebû, navê wê Meryem. Ewa ber nigêd Xudan r'ûniştibû û guhdarîya xeberêd Wî dikir. ⁴⁰ Mert'a jî ku gelek t'ivdarekdîtînêva gîro bû, hat sekinî û Îsar'a got: «Xudan, qet xema Te nîne ku xûşka min nava vê t'ivdarekdîtînêda ez t'enê hiştîme? Bêje wê ku alî min bike». ⁴¹ Xudan lê vege'and û gotê: «Mert'a, Mert'a, tu bona gelek tiştta xema dikî û t'evîhev dibî. ⁴² Lê t'enê tiştêk lazim e, ew p'ara qenc jî Meryemê xwer'a bijart û ji wê nayê standinê».

Hînkirina bona duakirinê

(Metta 6:9-13; 7:7-11)

11 ¹ Carekê Îsa cîkî dua dikir, gava xilaz kir, ji şagirtêd Wî yekî jêr'a got: «Xudan, me hînî duakirinê ke, çawa Yûh'en-na şagirtêd xwe hîn kirin». ² Ewî wanar'a got: «Gava hûn dua dikin, aha bêjin:

Bavo*,

Navê Te pîroz be.

P'adşatîya Te bê**.

³ Nanê meyî r'ojê r'oj bi r'oj bide me.

⁴ Û gunêd me bibaxşîne, çimkî em jî dibaxşînine h'emû deyndarêd xwe û me nebe cêr'ibandinê*».

⁵ Û wanar'a got: «Ji we k'îjan e ku dostekî wî hebe û nîvê şevê her'e mala wî jêr'a bêje: «Dosto, sê nana deynî bide min. ⁶ Çimkî pismamekî min ji r'ê dager'îya-ye hatîye mala min, tiştêkî minî xwarinê t'une, ku daynime ber wî».

⁷ Û ew jî hindur'da lê vege'îne û bêje: «Derî îdî dada ye, ez û zar'êd xweva jî nava cî-nivînadada ne, ze'-metê nede min, ez nikarim r'abim bidime te». ⁸ Ez wer'a dibêjim, heger ew bona dostîyê jî r'anebe nê nede wî, lê bona bêarzîya wî wê r'abe çiqas jêr'a lazim be bide wî. ⁹ Ez wer'a dibêjim, bixwazin hûnê bistînin, biger'in hûnê bîbînin, derî xin wê ber we vebe. ¹⁰ Çimkî k'î ku dixwaze distîne, k'î ku diger'e dibîne û k'î ku derî dixwe ber wî vedibe.

¹¹ Ji we k'îjan e ew bav, ku kur'ê wî me'sî bixwaze, dewsa me'sî

* ^{11:2} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Bavê meyî e'zman».

** ^{11:2} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «E'mirê Te be, çawa li e'zmên usa jî li ser e'rdê».

* ^{11:4} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Lê me ji yê xirab xilaz ke».

me'r bidê*, ¹²yan jî hêkê bixwaze, dûp'işkê bidê? ¹³Hûn ku xirab in, zanin tiştêd qenc bidine zar'êd xwe, lê Bavê e'zmana wê çiqas zêde R'uh'ê Pîroz bide ewêd ku ji Wî dixwazin».

Îsa û Belzebûl^f

(*Metta 12:22-30;*

Marqos 3:20-27)

¹⁴Carekê Îsa cinê lal ji yekî derdixist, çaxê ku cin derk'et, ewî lal xeber da û e'lalet zendegirtî ma. ¹⁵Lê ji wan hineka got: «Ew bi h'ukumê Belzebûl^f serwêrê cina cina derdixe». ¹⁶Hineka jî Ew dicêr'iband, nîşanêd e'zmên ji Wî dixwestin. ¹⁷Lê nêtêd dilê wan Îsava e'yan bûn û wanar'a got: «Her p'adşatîya ku nava wêda t'ifaq^f t'unebe wê wêran be û mala ku bêt'ifaqî bik'evê, ew mal namîne. ¹⁸Hûn dibêjin, ku Ez bi h'ukumê Belzebûl cina derdixim. Lê heger mîrêcin nava xweda bêt'ifaq be, p'adşatîya wî wê çawa bimîne? ¹⁹Û heger Ez bi Belzebûl cina derdixim, lê yêd ku pey we tên* bi çi derdixin? Heger usa be, ewê we lomek'ar kin. ²⁰Lê heger Ez bi t'ilîya Xwedê cina derdixim,

wekî usa ye P'adşatîya Xwedê gihîştîye we. ²¹Çaxê yekî qewat bi ç'ek xweyîtiyê mala xwe dike, t'û tiştê wî zirar lê nabe. ²²Lê gava yekî ji wî qewattir bê û wî bigire, wê ew ç'ekê ku wî gumana xwe dabû ser jê bistîne, hebûka wî jî bela ke. ²³K'î ku ne t'evî Min e, miqabilî Min e û k'î ku t'evî Min t'op nake, bela dike.

Veger'andina r'uh'ê h'eram

(*Metta 12:43-45*)

²⁴Çaxê r'uh'ê h'eram ji mêriv dertê, cîyê bê av digere, ku r'ih'e-tîyê bibîne û gava nabîne, dibêje: «Ez veger'ime wê mala xweye ku jê derk'etime». ²⁵Û gava tê, paqijkirî û hevdayî dibîne. ²⁶Hingê diçe h'eft cinêd dine ji xwe xirabtir jî tîne, dik'evine wir dijîn. Û axirîya wî merivî ji pêşîyê xirabtir dibe».

Xwezilîya r'ast

²⁷Çaxê Îsa hê xeber dida, ji nava e'laletê k'ulfetekê dengê xwe bilind kir û Wîr'a got: «Xwezî li wî bet'i-nî, ku Tu xweda xweykirî û wan bistana, ku şîr dane Te». ²⁸Lê Ewî got: «Hê xwezî li wan, yêd ku xebra Xwedê dibihên û pêk tînin».

* 11:11 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Kur'ê wî nan jê bixwaze, kevir bidê?»

* 11:19 Aha jî tê fe'mkirinê: «Zar'êd we».

**K'eremetekê
çawa nîşan dixwazin**

(*Metta 12:38-42; Marqos 8:12*)

²⁹ Çaxê e'lalet ser Wî dicivîya, Îsa destpêkir û got: «Eva nisila xirab e, nîşanekê dixwaze, lê jêr'a nîşaneke din nayê dayîne pêştirî nîşana Ûnis^f p'êxember. ³⁰ Çawa Ûnis bona Nînewaya bû nîşan, usa jî Kur'ê Mêriv wê vî nisilîr'a bibe nîşan*. ³¹ P'adşa Başûrê^f wê R'oja Axretê t'evî merivêd vî nisilî r'abe û wan neheq ke, çimkî ewa ji serê dinê hat, ku serwaxtîya Silêman^f bibihê û va ye Yekî ji Silêman mestir li vir heye*. ³² Merivêd Nînewayê R'oja Axretê wê t'evî vî nisilî r'abin û wan neheq kin, çimkî ewana bi dannasînîya Ûnis ji gunekirinê vege'ryan. Va ye Yekî ji Ûnis mestir li vir heye.

Ç'ira bedenê

(*Metta 5:15; 6:22-23*)

³³ Kesek ç'irê vênaxe û danayne cîyê xewle, ne jî dike binê firaqê, lê datîne ser p'êç'irê, wekî ewê ku dik'evine hindur', r'onayê bibînin. ³⁴ Ç'ira bedena te ç'e'vê te ye. Heger ç'e'vê te p'ak e, t'emamîya

bedena teyê r'onayî be. Lê heger ç'e'vê te xirab e, bedena teyê jî te'rî be. ³⁵ Awa haş ji xwe hebe, dibe ku ew r'onaya nava teda te'rî ye. ³⁶ Heger t'emamîya bedena te r'onayî ye û p'areke te'rî t'une, h'emûyê jî r'onayî be, çawa ç'ira bi şewqa xwe te r'onayî dike».

**Îsa fêrisî û qanûnzana
neheq dike**

(*Metta 23:1-36; Marqos
12:38-40; Lûqa 20:45-47*)

³⁷ Gava xeberdana Xwe xilaz kir, yekî fêrisî hîvî jê kir ku her'e t'evî wî nan bixwe. Ew jî çû, li ser sifrê r'ûnişt. ³⁸ Gava fêrisî dît ku Ewî pêşîya nanxwarinê li gora e'detê dîn destêd Xwe neşûştin, zendegirtî ma. ³⁹ Lê Xudan wîr'a got: «Awa hûn fêrisîya t'as û fîncana r'ûyê dervava paqij dikin, lê dilê we hindur'va bi timayê û xirabîyava t'ijî ye. ⁴⁰ Bêfe'mno! Ewê ku derva çêkir, hindur' çênekir? ⁴¹ Awa bi çîva t'as û fîncanêd we t'ijî ne, bi wan xwer'a xêra bikin û her tiştê wer'a h'elal^f be. ⁴² Lê wey li we fêrisîya! Hûn dehekêf pûngêf, ce't'riyêf û h'emû p'incara' didin, lê heqîyê û h'izkirina

* 11:30 Ûnis 3.

* 11:31 P'adşatî III, 10:1-13.

Xwedê davêjine pişt guhê xwe. We gerekê ev yek bikirana û dest ji yêd mayîn nek'îşanda. ⁴³Wey li we fêrisîya, ku hûn k'inîştada k'ursiyêd pêşin h'iz dikin, bazarada jî silava. ⁴⁴Wey li we! Hûn mîna t'irbêd bê nav-nîşan in, ku meriv ser wan diger'in û nizanin». ⁴⁵Ji qanûnzana yekî lê vege'rand û got: «Dersdar, Tu bi van xebera me jî bêhurmet dikî». ⁴⁶Ewî got: «Wey li we qanûnzana jî, çimkî hûn barêd giran didine ser milê meriva, lê t'ilîke xwe jî nadine wan bara. ⁴⁷Wey li we, ku hûn t'irbêd wan p'êxembera çêdikin, yêd ku kal-bavêd we ew kuştine. ⁴⁸Bi wê yekê hûn şe'detîya xwe didin, ku hûn havijîya xwe kirinêd kal-bavêd xwe tînin. Ewana p'êxember dikuştin û hûn t'irbêd wan çêdikin. ⁴⁹Lema jî serwaxtîya Xwedê got: «Ezê p'êxember û şandîya bişînime cem wan, ji wan hineka wê bikujin, hineka jî bizêrinin». ⁵⁰Bona vê yekê xûna h'emû p'êxembera, ku ji wextê e'firandina dinyayêda hatîye r'êtinê, ji vî nisilî wê bê xwestinê, ⁵¹ji xûna Habîl' h'eta xûna Zekerîya, ya ku nav gorîgehêf û p'aristgehêda hate r'êtinê. Ez r'ast wer'a dibêjim, ji vî nisilî wê bê xwestinê. ⁵²Wey li we qanûnzana, ku we k'ilîta za-

nebûnê hildaye. Ne hûn k'etinê û ne jî we hiştîye yêd ku dixwazin bik'evinê». ⁵³Û gava Ew r'abû ku her'e, qanûnzana û fêrisî qîlqîlîn, bona gelek tiştê Wîr'a k'etine de'wê. ⁵⁴Û ber devê Wî sekinî bûn, wekî bi xeberekê bikaribin Wî bigirin û gunek'ar kin.

Hînkirina derheqa dur'ûtîyêda

12 ¹Wî çaxî, gava bi h'ezara merî civîyan, usa ku ser hevr'a derbaz dibûn, Ewî pêşîyê destpêkir şagirtêd Xwer'a got: «H'evza xwe ji hevîrtir'şkêf fêrisîya bikin, Ez tînime ser dur'ûtîya wan. ²Tiştêkî dizîva t'une ku derneyê û ne jî veşartî ku k'ifş nebe. ³We çi te'rîyêda gotîye, ewê r'onayêda bê bihîstinê û we çi li malê guhada xeber daye, ewê ser bana bibe dengî.

Bizanibin ku tirsê we ji k'ê hebe (Metta 10:28-31)

⁴Ez we pismamêd Xwer'a dibêjim, ji wana netirsîn, yêd ku bedenê dikujin, ji wê pêştir tiştêkî din nikarin bikin. ⁵Lê Ezê wer'a bêjim, ku hûn ji k'ê bitirsîn. Ji Wî bitirsîn, Yê ku pey kuştinêr'a jî h'ukumê Wî heye bavêje

ce'nimêf. Belê, Ez wer'a dibêjim ji Wî bitirsin! ⁶ Ne pênc ç'ivîk bi du diravêd çarqur'ûşê têne firo-tanê? Lê Xwedê ji wan yekî jî bîr nake. ⁷ Usa jî her t'êlekî p'or'êd serê we jimartî ye. Netirsin, hûn ji gelek ç'ivîka qîmettir in.

Îqrarê û înk'arkirina Îsa

(Metta 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Ez wer'a dibêjim, k'î ku ber meriva Min îqrarê ke, Kur'ê Mêriv jî wê wî ber milyak'etêd Xwedê îqrar ke. ⁹ Û k'î ku Min ber meriva înk'ar ke, ewê jî ber milyak'etêd Xwedê bê înk'arkirinê. ¹⁰ Û k'î ku tiştêkî miqabilî Kur'ê Mêriv bêje, wê bê baxşandinê. Lê k'î ku gotineke xirab miqabilî R'uh'ê Pîroz bêje, li wî nayê baxşandinê. ¹¹ Û gava we bibine k'inîştâ yan ber h'akim yan serwêrêd h'ukumetê, hûn xem nekin ku hûnê çawa caba xwe bidin yan çi bêjin. ¹² Çimkî R'uh'ê Pîroz ewê demê wê we hîn ke, çi lazim e ku hûn bêjin».

Dewletîyê bêfe'm

¹³ Ji nava e'laletê yekî Wîr'a got: «Dersdar, bêje birê min, bira mî-rat'a'f bavê min minr'a p'areveke». ¹⁴ Ewî wîr'a got: «Heval, k'ê Ez ser we h'akim yan jî p'arkir k'ifş kirime?» ¹⁵ Û gote wan: «Haş ji

xwe hebin û h'evza xwe ji her cûr'e timayê bikin, çimkî e'mirê însên zêdebûna hebûka wîva girêdayî nîne». ¹⁶ Ewî meselek jî wanr'a got: «Zevîya merivekî dewletî gelek ber da. ¹⁷ Û ewî dilê xweda got: «Ez çawa bikim? Cî jî t'une ku deremeta xwe têkimê». ¹⁸ Û got: «Ezê aha bikim, e'mbarêd xwe hilşînim û hê yêd mezin çêkim, h'emû deremet û hebûka xwe jî bikime wir. ¹⁹ Û xwexa xwer'a bêjim: E'vdo! Te bona xwe t'êra gelek sala, gelek hebûk daye ser hev, r'ûnê bixwe, vexwe û şa be». ²⁰ Lê Xwedê gote wî: «Bêfe'mo! Îşev r'uh'ê teyê ji te bê standinê. Ev hebûka te berev kirîye wê k'êr'a bimîne?» ²¹ Usa jî wê bê serê her kesî, yê ku bona xwe xiznê t'op dike û pê Xwedê dewletî nabe».

Hînkirina derheqa xemkirinêda

(Metta 6:25-34)

²² Hingê Ewî şagirtêd Xwer'a got: «Lema Ez wer'a dibêjim, bona e'mirê xwe xema nekin, ku hûnê çi bixwin, ne jî bona bedena xwe, ku hûnê çi li xwe kin. ²³ Çimkî e'mir ji xwarinê qîmettir e û beden jî ji k'inca. ²⁴ Dîna xwe bidine qar'qar'a'f, ne dir'eşînin, ne didirûn û ne jî e'mbar yan k'îlerêd wan hene, lê

Xwedê r'isqê wan digihîne. Hûn çiqasî ji teyreda qîmettir in! ²⁵ Îdî ji we k'î dikare bi xemêd xwe deqekê ser e'mirê xweda zêde ke*? ²⁶ Heger hûn wî tiştê herî biç'ûk nikarin bikin, îdî çima bona tiştêd mayîn xem dikin? ²⁷ Dîna xwe bidine sosina, çawa şîn dibin, ne dixebitin û ne dir'êsin. Ez wer'a dibêjim, ku Silêman jî nava t'emamîya wê xêr-xizna xweda mîna ji wan yekê xwe nekir. ²⁸ Heger gîhayê çolê, ku îro heye û sibê davêjine nava êgir, Xwedê usa dixemilîne, lê çiqas zêde wê li we ke, kêmbawerno? ²⁹ Li van tiştên neger'in, ku hûnê çî bixwin yan çî vexwin. Ber xwe nek'evin. ³⁰ Çimkî p'ûtp'aristêd^f dinyayê li pey wan h'emû tiştên dik'evin, lê Bavê we zane ku hûn h'ewcê wan tiştên ne. ³¹ Lê ber wêva hûn li P'adşatîya Wî biger'in û wê wer'a bêne dayîne.

Xizna e'zmana

(Metta 6:19-21)

³² Netirse, kerîyê pêzî biç'ûk! Çimkî li Bavê we xweş hat, ku p'adşatîyê bide we. ³³ Hebûka xwe bifiroşin û xwer'a xêra bikin. Xwer'a k'îsikê ku nar'ize û xizna e'zmanaye ku kêman nabe qazinc

kin. Li wê derê ne dizê nêzîk bê û ne jî wê bizûzê bixwe. ³⁴ Çimkî xizna we k'îderê be, dilê weyê jî li wê derê be.

Xulamê h'îşyar

(Metta 24:45-51)

³⁵ Bira piştta we girêdayî û ç'i-rêd we vexistî bin. ³⁶ Hûn mîna wan meriva bin, yêd ku hîvîya axayê xwe ne, ku ewê k'engê ji de'watê vege'ere, ku çaxê bê dêrî xe, pê'r'a-pê'r'a r'abin dêrî vekin. ³⁷ Xwezî li wan xulama, ku çaxê axayê wan bê, wan h'îşyar bibîne. Ez r'ast wer'a dibêjim, ewê piştta xwe girêde, wan ser sifrê bide r'ûniştandinê û berdestîyê wanr'a bike. ³⁸ Û heger axayê wan nivê şevê yan jî berbanga sibehê bê û wan usa bibîne, ew xulamana xwezilî ne. ³⁹ Lê hûn vê yekê bizanibin, heger xweyê malê bizanibûya ku dizê k'îjan sih'etê bihata, wê nehiştta ku mala wî derevekira. ⁴⁰ Awa hûn jî hazir bin, çimkî ew sih'eta ku dilê wer'a derbaz nabe, Kur'ê Mêriv wê bê».

Xulamê amin û xulamê bêamin

⁴¹ Petrûs got: «Xudan, eva melsela te t'enê bona me got yan

* 12:25 Aha jî tê fe'mkirinê: «Bihustekê li ser bejina xwe dirêj ke».

bona h'emûya?» ⁴² Xudan got: «K'î ye ew wek'îlxercêf amin û serwaxt, ku axayê wî, wê wî ser xulamêd xwe serwêr k'ifş ke, ku wextda xwarina wan bide wan. ⁴³ Xwezî li wî xulamî, ku çaxê axayê wî bê, ewî usa bibîne. ⁴⁴ Ez r'ast wer'a dibêjim, ewê wî bike serwêr t'emamîya hebûka xwe. ⁴⁵ Lê heger ew xulam dilê xweda bêje: «Axayê min hatina xwe derengî dêxe» û destpêke li xulam û carîya xe, bixwe, vexwe û serxweş be, ⁴⁶ axayê wî xulamî wê r'ojeke usa bê, ku ew ne hîvîyê ye û sih'eteke usa, ku ew nizane. Wê wî qet-qetî ke û p'ara wî t'evî p'ara bêamina ke. ⁴⁷ Û ew xulamê ku xwestina axayê xwe zane û k'arê xwe nake, ne jî li gora xwestina wî dike, wê gelekî bê k'utanê. ⁴⁸ Lê ewê ku ji nezanîya xwe tişteki hêjayî k'utanê dike, wê hindikî bê k'utanê. K'êr'a gelek hatîye dayînê, gelek jî wê jê bê xwestinê û k'êr'a gelek hatîye spartinêf, cabdarîya wî jî wê gelek be.

Îsa dibe sebebê cudebûnê

(Metta 10:34-36)

⁴⁹ Ez hatim, wekî êgir bavêjime ser dinê û Min çawa dixwest wekî îdî alav bida. ⁵⁰ Lê nixumandineke

Min heye, ku Ez gerekê pê bê-me nixumandinê û dilê Min qet ne r'ih'et e h'eta ku ew bê sêrî. ⁵¹ We t'irê Ez hatim e'dilayîyê bidime dinê? Ez wer'a dibêjim na, lê bona cudebûnê. ⁵² Ji vir şûnda malekêda pênc merivê ji hev cude bin, sisê wê miqabilî duda bin, dudu miqabilî sisîya. ⁵³ Bavê r'abe miqabilî kur', kur' jî bavê, dê qîzê, qîz jî dê, xwesî bûkê û bûk jî xwesîyê».

Nîşanêd zemên

(Metta 16:2-3; 5:25-26)

⁵⁴ Û Ewî e'laletêr'a jî got: «Çaxê ji roavayê e'wr dertê, hûn dest-xweda dibêjin: «Baranê bibare» û usa jî dibe. ⁵⁵ Û gava bayê başûrê tê, hûn dibêjin: «Hewayê germ be» û usa dibe. ⁵⁶ Dur'ûno! Hûn r'ûyê e'zmên e'nene dikin hewayê çawa be, lê çawa vî zemanî e'nene nakin?

⁵⁷ Hûn çima xwexa nadine li ber h'esaba, ku k'îjan e r'ast? ⁵⁸ Çaxê neyarê te te k'aşî cem h'akim dike, usa bike, ku r'êva t'evî wî li hev bêyî. Nebe ew te bide destê h'akim, h'akim jî te bide destê seresker û ew jî te bavêje kelê. ⁵⁹ Ez ter'a dibêjim, tu ji wir t'u car dernak'evî h'eta polêf paşin nedî».

**Ji gunekirinê vege'inf,
ku unda nebin**

13 ¹Wî çaxî hinek hatin bona wan celîlîya Îsar'a gotin, xûna k'îjana Pîlato t'evî xûna qurbanêdf wan kiribû. ²Îsa li wan vege'and û got: «We t'irê ew celîlîyêd ku ev yek hate serê wan, ji h'emû celîlîyêd mayîn gunek'artir bûn? ³Ez wer'a dibêjim, na! Lê belê heger hûn ji gunekirinê veneger'in, hûn h'emûyê jî r'oja wanda her'in. ⁴Yan jî ew h'îjdeh merivêd ku kela'f Sîlwamê ser wanda k'et mirin, we t'irê ewana ji h'emû binelîyêd Orşelîmê gunek'artir bûn? ⁵Na! Ez wer'a dibêjim, heger hûn ji gunekirinê veneger'in, hûn h'emûyê jî r'oja wanda her'in».

Mesela dara hêjîrêye bê ber

⁶Ewî eva mesela jî got: «Merivek hebû, nava r'ezêf tirîyê wîda dareke hêjîrêye nikandî hebû. R'ojekê ew hat, ku ser wê ber biger'e, lê nedît. ⁷Wî çaxî r'ezvanr'a got: «Eva muxdarê sê sala ye ez têm, berê vê dara hêjîrê diger'im, lê nabînim. Evê bibir'e! Badîhe-wa'f çima cî girtîye?» ⁸R'ezvan lê vege'and û got: «Axa, îsal jî wê sebir ke. Ezê dora wê vedim

û p'eynf bikimê. ⁹Heger saleke din ber bide, qenc e, lê heger nede, paşê bibir'e».

**R'oja şemîyê
qenckirina k'ulfeta qoncikî**

¹⁰R'ojeke şemîyê Îsa k'inîstekêda hîn dikir. ¹¹Li wir k'ulfeteke qoncikî hebû, ku h'îjdeh salêd wê bû, r'uh'ê nexweşîyê pêr'a bû. Ewê qet nikaribû xwe r'ast kira. ¹²Gava Îsa ew dît, gazî wê kir û gotê: «E'vdê! Tu ji nexweşîya xwe aza yî!» ¹³Û Ewî destêd Xwe danîn ser wê, ew pêr'a-pêr'a r'ast bû û şikîrî dida Xwedê. ¹⁴Lê serwêrê k'inîştê hêrs k'et, ku Îsa r'oja şemîyê nexweş qenc kir û e'laletêr'a got: «Şeş r'oj bona şixulkirinê hene, hûn nava wan r'ojada dikarin bèn qenc bin, ne ku r'oja şemîyê». ¹⁵Xudan lê vege'and û gotê: «Dur'ûno! Ji we k'îjan r'oja şemîyê gayê xwe yan k'era xwe ji afir' venake û nabe ser avê? ¹⁶Ne eva jî qîza Bira'hîm e, ku eva muxdarê h'îjdeh salêd wê bûn, mîrêcin ew girêdabû. Ne lazim bû ku ew r'oja şemîyê ji wê qeydê vebûya?» ¹⁷Û gava ev yek got, h'emûyêd ku miqabilî Wî bûn şermî man. Û t'emamîya e'laletê bona wan k'eremetêd Wîye r'ûmetî ku Wî dikirin şa dibû.

**Du meselêd
li ser P'adşatîya Xwedê**

(Metta 13:31-33;

Marqos 4:30-32)

18 Peyr'a Îsa got: «P'adşatîya Xwedê mîna çi ye? Ê Ez wê himberî çi kim? 19 Ew mîna h'ebeke t'oximê xerdalê ye, ku merivekî hilda baxçê xweda çand. Ê gava ew mezin bû, bû dar, teyredêd e'zmên hêlînêd xwe ser ç'iqlêd wê çêkirin».

20 Ewî dîsa got: «Ez P'adşatîya Xwedê himberî çi kim? 21 Ew mîna hevîrtir'şk e, ku k'ulfetekê hilda nava sê kod* arda stira, h'eta ku h'emû hilat».

Derê teng

(Metta 7:13-14, 21-23)

22 Îsa gund û bajarar'a derbaz dibû, hîn dikir û berbi Orşelîmê diçû. 23 Yekî Wîr'a got: «Xudan, gelo hindik in, ewêd ku wê xilaz bin?» Ewî wanr'a got: 24 «Bice'dînin, ku hûn derê tengr'a bik'evine hindur', çimkî Ez wer'a dibêjim, gelekê bixwazin bik'evinê û wê nikaribin. 25 Ê peyr'a, ku xweyê malê r'abe derî bigire, hingê hûnê derva bimînin û derî xin bêjin:

«Em xulam, derî li me veke». Ewê li we vege'îne û bêje: «Ez nizanîm hûn ji k'u ne». 26 Hingê hûnê bêjin: «Me t'evî Te xwar, vexwar û Te k'ûçêd meda hîn dikir». 27 Lê Ewê bêje: «Ez wer'a dibêjim, Ez nizanîm ku hûn ji k'u ne. Ji Min dûr k'evin, hûn h'emûyêd ku neheqîyê dikin!» 28 Li wir wê bibe girî û ç'irke-ç'irka dirana, gava hûn Birahîm, Îshaq, Aqûb û h'emû p'êxembera P'adşatîya Xwedêda bibînin, xwe jî derva avîti. 29 Ê wê ji r'ohilat-r'oavayê û bakurf-başûrê bèn, P'adşatîya Xwedêda ser sifrê r'ûnên. 30 Awa bizanibin ku hinekêd paş wê bibine pêş û hinekêd pêş wê bibine paş».

**Îsa li ser Orşelîmê
dilovîne**

(Metta 23:37-39)

31 Wê demê çend fêrisî hatin û Wîr'a gotin: «R'abe ji vir her'e, çimkî Hêrodes dixwaze Te bikuje». 32 Ê Ewî wanr'a got: «Her'in wî r'ûvîyîr'a bêjin: «Va Ez îro, sibê cina derdixim, nexweşa qenc dikim û r'oja sisîya Ezê bigihîjime meremê Xwe». 33 Lê gerekê Ez îro, sibê, dusibe r'îya Xweda her'im, çimkî nabe

* 13:21 Sê kodêd cihûya^f dikir qasî 25 kîlograma.

ku p'êxemberek ji Orşelîmê der unda be. ³⁴Orşelîm! Orşelîm! Tu ku p'êxembera dikujî û şandîyêd cem xwe didî ber kevira. Çend cara Min xwest ku zar'êd te usa bicivanda, çawa mirîşk cûcûkêd xwe bin baskêd xweda dicivîne, lê te nexwest! ³⁵Va mala te wê xirabe bimîne. Ez wer'a dibêjim, îdî hûn Min t'u car nabînin, h'eta ku hûn bêjin: «Bimbarek e Ewê ku bi navê Xudan tê»*.

Îsa li mala fêrisîda nexweşekî qenc dike

14 ¹R'ojeke şemîyê Îsa bona nanxwarinê çû mala serwêrekî fêrisîya. Wana ç'e'vê xwe ji ser Wî nedibir'î. ²Li wir pêşberî Wî merivekî bi nexweşîya avzêf hebû. ³Îsa ji qanûnzana û fêrisîya pirsî û got: «R'oja şemîyê qenckirin cayîz e yan na?» ⁴Wana dengê xwe nekir. Hingê Ewî nexweş girt, qenc kir û ver'êkir. ⁵Paşê Ewî wanr'a got: «Ji we k'îjan e, heger kur'ê* wî yan gayê wî bik'eve bîrê, r'oja şemîyê pêr'a-pêr'a dest nevējê dernexe?» ⁶Nikaribûn caba vē pirsā Wî bidana.

Hînkirina derheqa yêd ku li navê xwe diger'in

⁷Û gava Ewî dît, wekî merivêd t'eglîfkirî çawa xwe cîyê jorin digirtin, meselek wanr'a got: ⁸«Gava yek te gazî de'watê dike, cîyê jorin r'ûnenî, nebe ku yekî ji te qedirtir jî alîyê wîda t'eglîfkirî be, ⁹û xweyê de'watê, awa gotî t'eglîfkirîyê we her duya, bê ter'a bêje: «K'erema xwe cî bide filan kesê». Hingê tê ji şerma xwe r'abî cîyê jêrin r'ûnêyî. ¹⁰Lê çaxê te t'eglîf dikin, her'e cîyê jêrin r'ûnê, ku çaxê xweyê de'watê bê ter'a bêje: «Pismam, k'erem ke, derbazî jorê be!» Hingê qedirê teyê ber ç'e'vê h'emû r'ûniştîya bilind be. ¹¹Awa her kesê ku xwe bilind ke, wê nimiz be û k'î ku xwe nimiz ke, wê bilind be».

¹²Û Îsa t'eglîfkirîyê Xwer'a got: «Çaxê tu firavînê yan şîvê datînî, gazî heval-hogir, bira-pismam yan jî der-cînarêd xweyê dewletî neke, nebe ew jî te t'eglîf kin û qencîya te li te vege'înin. ¹³Lê gava tu xwarinekê datînî, gazî feqîr, seqet, yêd dikulin û kora ke. ¹⁴Hingê tê xwezilî bî, çimkî ewana nikarin

* ^{13:35} Zebûr 118:26.

* ^{14:5} Nav hinek destnivîsarada dewsa «kur'» «k'er» heye.

qencîya te li te veger'înin, lê belê R'oja^f R'abûna r'astaye ji mirinê wê li te bê veger'andinê».

Mesela şayîya giran

(Metta 22:1-10)

¹⁵ Gava ji hazira yekî ev yek bihîst, Wîr'a got: «Xwezî li wî, ku P'adşatîya Xwedêda nên bixwe». ¹⁶ Lê Îsa wî'a got: «Merivekî şayîke giran hazir kir û gelek merî t'eglîf kirin. ¹⁷ Gava wextê şayîyê pêr'a gihîşt, ewî xulamê xwe şand, ku h'emû t'eglîf kirîyar'a bêje: «Her tişt îdî hazir e, k'erem kin werin». ¹⁸ Lê her yekî destpêkir me'nî girt. Yê pêşin wî'a got: «Min xwer'a e'rd k'ir'îye, ez e'seyî gerekê her'im bibînim. Ez hîvî ji te dikim, min bibaxşîne». ¹⁹ Û yê din got: «Min pênc cot ga k'ir'îne, ez diçim ku wan bicêr'ibînim. Ez hîvî ji te dikim, min bibaxşîne». ²⁰ Yê sisîya jî got: «Ez zewicîme, lema nikarim bêm». ²¹ Û ew xulam vege'îya hat, ev h'emû axayê xwer'a gilî kirin. Hingê axa hêrs k'et, xulamê xwer'a got: «Zû her'e meydan û k'ûçêd bajêr, feqîra, qopa, seqeta û kora t'op ke bîne vir». ²² Peyr'a xulêm gotê: «Axayê min, te çawa e'mir kir, min usa jî kir, lê dîsa cî heye». ²³ Û axê xulêmr'a got: «Derk'eve serê r'ê û dirba, zorê

li her kesî bike bîne vir, ku mala min t'ijî be. ²⁴ Ez wer'a dibêjim, ku ji wan merivêd t'eglîf kirî t'û kes ji şayîya min wê tiştêkî te'm neke».

Çawa bibine şagirtê Îsa

(Metta 10:37-38)

²⁵ Pey vê yekê'a e'laletêke giran t'evî Îsa diçû û Ew ser wanda vege'îya û got: ²⁶ «Heger yek pey Min bê û Min ji dê û bavê xwe, ji jin û zar'êd xwe, ji xûşk û bira-yêd xwe û usa jî ji xwe ze'ftir h'iz neke, nikare bibe şagirtê Min. ²⁷ Û k'î ku xaçê xwe hilnede pey Min neyê, ew nikare bibe şagirtê Min. ²⁸ Ji we k'îjan e, ku bixwaze bilindcîke nobedara çêke, pêşiyê r'ûnenî nede ber h'esêb, gelo qewata wîyê bigihîjê bîne sêrî^f yan na? ²⁹ Nebe ku h'îmê wê dayne û nikaribe bîne sêrî, yêd ku bibînin lê bik'enin ³⁰ û bêjin: «Evî merivî destpêkir çêke û nikaribû banîya sêrî». ³¹ Yan jî k'îjan p'adşa p'adşakîr'a derê şêr', pêşiyê r'ûnenî neşêwire, gelo wê bikaribe bi dehe h'ezara ber yekî ku bi bîst h'ezarî tê ser wî bike şer'? ³² Heger ew pê nikare, gava hê dûr e wê qasidê xwe bişîne, bona lihevhatinê hîvî jê bike. ³³ Awa ji we her kes, k'î ku destê xwe ji t'emamiya hebû-

na xwe nek'îşîne, ew nikare bibe şagirtê Min.

Xwêya bê te'm

(Metta 5:13; Marqos 9:50)

³⁴Xwê tişteki qenc e. Lê heger ew te'ma xwe unda ke, paşê ewê bi çi te'mê bistîne? ³⁵Ne wê dewsa xwelîyê bigire û ne jî dewsa p'eyn. Wê bavêjine wêda. Guhê k'êyî bihîstinê heye bira bibihê».

Peza undabûyî

(Metta 18:12-14)

15 ¹Awa h'emû xercgir û gunek'ar nêzîkî Wî dibûn, ku guhê xwe bidana ser gotinêd Wî. ²Lê fêrisî û qanûnzana bîna xwe teng dikir û digotin: «Eva gunek'ara qebûl dike û t'evî wan nan dixwe». ³Û Îsa eva mesela wanr'a got: ⁴«Ji we k'î ye ew merî, ku sed pezêd wî hebin û gava yekî ji wan unda ke, nod neha çol û besta nehêle û pey ya undabûyî nek'eve, h'eta ku wê bibîne? ⁵Û gava bibîne, wê ji şabûna dayne ser milê xwe, ⁶veger'e malê, gazî der û cînara ke û wanr'a bêje: «T'evî min şa bin! Min peza xweye undabûyî dît». ⁷Ez wer'a dibêjim, usa jî li e'zmên bona gunek'arekî ku t'obe dike, hê wê bibe şabûneke mezin, ne ku

bona nod nehêd r'ast, k'îjanar'a t'obekirin ne h'ewce ye.

Zîvê undabûyî

⁸Yan k'îjan e ew k'ulfeta ku dehe zîvêd wê hebin û gava yekî ji wan unda ke, wê ç'irê vênexe, malê gêzî neke û qenc lê nager'e, h'eta ku zîvê xwe bibîne? ⁹Û çaxê ew bibîne, wê gazî der û cînara ke û wanr'a bêje: «T'evî min şa bin! Min zîvê xweyî undakirî dît». ¹⁰Ez wer'a dibêjim, usa jî milyak'etêd Xwedê bona gunek'arekî ku t'obe dike, şa dibin».

Kur'ê undabûyî û birê wî

¹¹Û Îsa got: «Du kur'êd merivekî hebûn. ¹²Yê biç'ûk gote bavê xwe: «Bavo, ji hebûka xwe çi ku p'ara min dik'eve, bide min». Û ewî wanar'a hebûk p'arevekir. ¹³Pey çend r'ojar'a kur'ê biç'ûk her tiştê xwe t'op kir çû welatekî dûr. Li wir ewî e'mirê toltîyê derbaz kir, h'emû hebûka xwe p'ûç' kir. ¹⁴Û gava tişteki dêstda nema, wî welatîda jî bû xelayîke mezin û ew k'ete h'alekî giran. ¹⁵Çû xwe li bajarvanekî wî welatî girt û ewî ew şande k'ewşên ber beraza. ¹⁶Ew h'ewce bû ku zikê xwe bi wan xirnûfêd' ku beraza dixwar t'êr bikira, lê kesekî ew jî nedida wî. ¹⁷Lê gava ew ser h'îşê

xweda hat, got: «Çiqas p'ale mala bavê minda hene, ku nan dixwin û ber wan dimîne, lê ez vira bir'çîna dimirim. ¹⁸ Ez r'abim her'ime cem bavê xwe û wîr'a bêjim: Bavo, min ber te û e'zmên gune kir. ¹⁹ Ez îdî ne hêjayî kur'tiya te me. T'enê mîna p'alekî xwe min qebûl ke». ²⁰ Û r'abû hate cem bavê xwe. Lê gava hê dûrva bavê ew dît, dilê wî ser şewitî, berbi wî bezî, ew h'emêz kir û r'amûsa. ²¹ Kur' jêr'a got: «Bavo, min ber te û e'zmên gune kir. Ez îdî ne hêjayî kur'tiya te me». ²² Lê bavê xulamêd xwer'a got: «Zû bikin, çuxê lapî r'ind bînin lê kin, gustîlê têkine t'ilîyê û sola jî bikine niga. ²³ Canegayê dermalîkirî bînin, serjêkin, em bixwin û şa bin. ²⁴ Çimkî ev kur'ê min mirî bû, sax bû, undabûyî bû, hate dîtinê». Û dest bi şayîyê kirin.

²⁵ Wî çaxî kur'ê wîyî mezin li k'ewşên bû. Gava hat nêzîkî malê bû, dengê stiran û r'eqasê bihîst. ²⁶ Ewî gazî ji xulama yekî kir û jê pirsî: «Ev çi h'ewal e?» ²⁷ Xulêm wîr'a got: «Birê te hatîye, bavê te canegayê dermalîkirî serjêkirîye, çimkî ew sax û silamet vege'iyaye». ²⁸ Bira hêrs k'et û nexwest ku her'e hindur'. Bav derk'ete derva, lava wî kir. ²⁹ Ewî li bavê xwe vege'and û got: «Eva muxdarê çend sala ne

ku ez ter'a xulamtîyê dikim û ji gur'a te qet dernek'etime, te qet karek jî nedaye min ku min t'evî heval-hogirêd xwe k'êf bikira. ³⁰ Lê gava ew kur'ê teyî ku hebûka te bir, t'evî qava' p'ûç' kir hat, te bona wî canegayê dermalîkirî serjêkir». ³¹ Bavê jêr'a got: «Lawo, tu her gav t'evî min î û h'emû hebûka min ya te ye. ³² Gerekê em eşq û şa bûna, çimkî ev birê te mirî bû, sax bû û undabûyî bû, hate dîtinê».

Wek'îlxercêf bêamin, lê serwaxt

16 ¹ Îsa şagirtêd Xwer'a got: «Merivekî dewletî hebû, wek'îlxerçekî wî hebû. R'ojekê gilî gihîşte wî, yançîyef wek'îlxercê wî hebûka wî p'ûç' dike. ² Ewî jî gazî wî kir û gotê: «Ev çi yek e ku ez bona te dibihêm? Heq-h'esabê wek'îlxerctiya xwe bide, çimkî îdî tu nikarî wek'îlxerctiyê bikî». ³ Wek'îlxerc dilê xweda got: «Ez çi bikim? Axayê min ji wek'îlxerctiyê min derdixê, e'rdk'olan li min nabe, ji p'arskirinê jî şerm dikim. ⁴ Ez zanim ezê niha çi bikim, ku malêd xweda min qebûl kin, gava ez ji wek'îlxerctiyê derk'evim». ⁵ Ewî yek-yek gazî deyndarêd axayê xwe kir û yê pêşinr'a got: «Tu çiqasî

deyndarê axayê min î?)⁶ Ewî got: «Sed k'ûp* bizirê zeyt'ûnê» û wîr'a got: «Han nivîsara xwe hilde û zû r'ûnê binivîse pêncî». ⁷ Paşê yê dinr'a got: «Tu çiqasî deyndar î?» Ewî jî got: «Sed ç'e'l* genim» û wîr'a got: «Han nivîsara xwe hilde û binivîse h'eyştê». ⁸ Û axa pesinê wek'îlxercê bêamin da, wekî ewî bi aqilî kir. Awa merivêd vê dinê hindava xweda ji merivêd r'onayê serwaxttir in. ⁹ Ez wer'a dibêjim, hûn bi hebûka vê dinê hevala xwer'a dest xin û gava hebûk kêmbê, we bin konêd h'eta-h'etayêda qebûl kin. ¹⁰ Ewê ku nava tiştêd hindikîda amin e, nava tiştêd gelekîda jî amin e, lê ewê ku nava tiştêd hindikîda bêamin e, nava tiştêd gelekîda jî bêamin e. ¹¹ Heger hûn nava hebûka vê dinêda bêamin bûn, k'ê wê hebûka r'ast bide we? ¹² Heger hûn nav tiştê yê xerîbda amin nîbin, ya we k'ê wê bide we? ¹³ Xulamek nikare du axar'a xulamîyê bike, çimkî yan wê h'îlê wî ji yekî her'e û yê dinê h'iz bike, yan jî wê qedirê yekî bigire û yê dinê bêhurmet

ke. Hûn nikarin hin Xwedêr'a, hin jî hebûkêr'a xulamîyê bikin».

Qanûn û P'adşatîya Xwedê

(*Metta 11:12-13; 5:31-32;*

Marqos 10:11-12)

¹⁴ Gava fêrisîya ev h'emû tişt bihîstin, qerfê xwe li Îsa dikirin, çimkî p'ereh'iz bûn. ¹⁵ Îsa wanr'a got: «Hûn ew in yêd ku xwe ber meriva r'ast didine k'ifşê, lê Xwedê dilê we zane. Bizanibin ku ew tiştê nav merivada xweyîqedir e, ew li ber Xwedê h'eram^f e. ¹⁶ Zemanê Qanûn û p'êxembera h'eta Yûh'enna k'îşand, ji wir şûnda P'adşatîya Xwedê tê dannasînkirinê û her kes dice'dîne bi qewatê bik'eve wir. ¹⁷ Lê e'rd û e'zmanê hê r'ih'et derbaz bin, ne ku ji Qanûnê noktek unda be. ¹⁸ K'î ku jina xwe ber'de û yeke din bistîne, zinêk'arîyê dike. Û k'î ku ya mêrber'dayî distîne, zinêk'arîyê dike.

Merivê dewletî û Lazarê feqîr

¹⁹ Merivekî dewletî hebû, ku k'încê r'ewş û nazik* li xwe dikir û

* ^{16:6} K'ûpekî cihûya qasî 35 lîtir av hildida.

* ^{16:7} Ç'e'leke cihûya qasî h'ewzekî 390 lîtirî bû.

* ^{16:19} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «K'încê şîrk^f û k'itanê xas», ku hingê gelekî biha bûn.

her r'oj bi eşq-şa k'êf dikir. ²⁰ Merivekî feqîr jî hebû, navê wî Lazar. Ew nava p'izikêd p'îsda ber derê yê dewletî k'etî bû. ²¹ Û ç'e'vê wî bermayîyê sifra dewletîda dima, ku dixwest kurmê xwe pê bişkênanda. Se jî dihatin, birînêd wî dalastin. ²² R'oj hat feqîr mir, milyak'eta ew birine cem Birahîm. Yê dewletî jî mir, defin kirin. ²³ Gava yê dewletî dîyarê mirîyada cefa dik'işand, serê xwe bilind kir, ji dûrva Birahîm dît û Lazar h'emêzêda. ²⁴ Ewî deng dayê û gotê: «Bavê Birahîm, li min were r'e'mê. Lazar bişîne, ku serê t'îlîya xwe avêda ke bîne zarê min şil ke, çimkî ez k'ûra vî agirîda dişewitim». ²⁵ Lê Birahîm gotê: «Lawo! Bîne bîra xwe, ku te qencîyêd p'ara xwe nav zemanê e'mirê xweda standine, lê Lazar zelûlî k'işandîye. Niha jî dilê wî li vir r'ih'et e, lê tu nava cefada yî. ²⁶ Û pêştirî vê yekê jî, gelîkî bêbinî nava me û weda heye. Ne yê vir dikarin derbazî cem we bin, ne jî yê wir dikarin derbazî cem me bin». ²⁷ Hingê ewî gotê: «Bavo, wekî usa ye, ez hîvî ji te dikim, tu ewî bişîne mala bavê min, ²⁸ çimkî pênc birayêd min jî hene, bira her'e t'emîyê bide wan, wekî ew jî neyêne vî cîyê cefa». ²⁹ Lê Birahîm gotê: «Mûsa û p'êxemberêd wan hene.

Bira guhdarîya wan bikin». ³⁰ Ewî jî got: «Na, bavê Birahîm, heger ji mirîya yek her'e cem wan, wê ji gunekirinê vege'rin». ³¹ Hingê Birahîm wîr'a got: «Heger guhdarîya Mûsa û p'êxembera nakin, yek ji mirîya r'abe jî, dîsa ewana bawer nakin».

**Çend gotinêd Îsa derheqa
gunekirinê, baxşandinê,
bawerkirinê û borcdayînêda**

(*Metta 18:6-7, 21-22; Marqos 9:42*)

17 ¹ Îsa şagirtêd Xwer'a got: «Nabe ku sebebîya jir'êk'e-tinê t'ünebe, lê wey li wî, ku bibe sebebê vê yekê. ² Wîr'a hê qenc e, ku beraşek stûyê wîva bê girêdan û avîtinê nava be'rê, ne ku ji vanêd biç'ûk yekî ji r'ê derxe. ³ Haş ji xwe hebin! Heger birê te guna bike, lê hilê, heger ser kirina xwe p'oşman be, wî bibaxşîne. ⁴ Û heger nava r'ojêda h'eft cara neheqîyê li te bike û vege'rinê, ter'a bêje: «Ez t'obe dikim», wî bibaxşîne».

⁵ Şandîya Xudanr'a got: «Bawerîya me zêde ke». ⁶ Xudan got: «Heger bawerîya we weke h'ebeke t'oximê xerdalê hebe û vê dara t'ûtêr'a bêjin: «Ji vir r'abe û be'rêda daç'ike», ewê ya we bike.

⁷ Ji we k'îjan e, ewê ku xulamêkî wîyî cotk'ar yan şivan hebe,

gava ew ji k'ewşên bê, wîr'a bêje: <Bilezîne k'erem ke ser sifrê?> ⁸ Wê pêşîyê jêr'a nebêje: <Şîva min hazîr ke, piştî xwe girêde û berdestîyê minr'a bike. Ez bi-xwim û vexwim, paşê jî tu bixwe û vexwe?> ⁹ Gelo bona ew tiştêd ku xulêmr'a hatine e'mirkirinê û wî kirine, axayê wî wê jêr'a bêje: <Ze'f r'azî me?> ¹⁰ Usa jî hûn, gava ew h'emû tiştêd ku wer'a hatine e'mirkirinê bikin, bêjin: <Em xulamêd bêkêr in. Çi ku li me dik'et, me ew kir>».

Qenckirina dehe k'otîya

¹¹ Gava Îsa berbi Orşelîmê diçû, nava Sameryayê û Celîlêr'a derbaz dibû. ¹² Çaxê Ew dik'ete gundekî, dehe merivêd k'otî r'astî Wî hatin dûr sekinîn ¹³ û bi dengê bilind gotinê: «Îsayê mamosta, li me were r'e'mê». ¹⁴ Û gava Îsa ew dîtîn, wanr'a got: «Her'in xwe nîşanî k'ahîna kin». Û çaxê ew hê diçûn, paqij bûn. ¹⁵ Lê gava ji wan yekî dît ku ew paqij bûye, paşda vege'îya, bi dengê bilind şikîrî dida Xwedê. ¹⁶ Ewî xwe dever'û avîte ber nigêd Îsa û r'azîbûn dida Wî. Ew samerî bû. ¹⁷ Hingê Îsa got: «Ne her dehe jî paqij bûn, lê

k'anê ne her nehêd din? ¹⁸ Çima pêştîrî evî merivê xerîb kesek ji wan veneger'îya, ku bihata şikîrî bida Xwedê?» ¹⁹ Û wîr'a got: «R'abe her'e. Bawerîya te tu qenc kirî».

Hatina P'adşatîya Xwedê

(Metta 24:23-28, 37-41)

²⁰ Gava fêrisîya ji Îsa pirsî, P'adşatîya Xwedê wê k'engê bê, Ewî li wan vege'and û got: «P'adşatîya Xwedê aşkere nayê. ²¹ Ne jî wê bêjin: <Va ye vir e!> yan jî: <Wê dera han e!> Çimkî P'adşatîya Xwedê nava weda ye». ²² Û şagirtêd Xwer'a got: «Wê r'ojê bê, ku hûnê h'izreta r'ojêke Kur'ê Mêriv bin, lê nabînin. ²³ Û heger wer'a bêjin: <Va ye vir e!> yan: <Dera han e!> pey nek'evin neçin. ²⁴ Çimkî çawa birûsk ji alîkî e'zmên birq dide û t'emamîya e'zmên r'onayî dike, Kur'ê Mêriv jî wê r'oja xweda usa be. ²⁵ Lê pêşîyê gerekê Ew gelekî cefa bik'işîne û ji vî miletî bê t'exsîrkinê. ²⁶ Çawa r'ojêd Nuhda diqewimîn, usa jî wê r'ojêd Kur'ê Mêrivda biqewimin. ²⁷ Hingê dixwarin, vedixwarin, dizewicîn û mêr dikirin, h'eta wê r'oja ku Nuh k'ete gemîyê, lêyî r'abû qir'a h'emûya anî*. ²⁸ Û usa jî çawa r'ojêd

* 17:27 Destpêbûn 6-8.

Lût^daf bûn, dixwarin, vedixwarin, dik'ir'în, difirotin, dir'eşandin û çêdikirin. ²⁹Lê ew r'oja ku Lût ji Sodomê derk'et, agir û k'irk'ût^f ji e'zmên barî, qir'a h'emûya anî*. ³⁰Ew r'ojê jî wê usa be, gava Kur'ê Mêriv k'ifs be.

³¹Wê r'ojê k'î ser xênî ye û hebûka wî jî malda ye, bira jor-da neyê, ku tişteki hilde û ewê li k'ewşên e, bira paşda veneger'e. ³²Jina Lût bînine bîra xwe*. ³³K'î ku dixwaze e'mirê xwe xilaz ke, wê unda ke, lê k'î ku e'mirê xwe unda ke, wê xilaz ke. ³⁴Ez wer'a dibêjim, wê şevê heger du merî nivînekêda bin, yekê bê hildanê, yekê bê hiştinê. ³⁵Û heger du k'ulfet ser destar'ekî bin, yekê bê hildanê û ya din bê hiştinê*. ³⁷Wana lê vege'and û gotin: «Xudan, evê li k'îderê bibe?» Ewî jî wanr'a got: «Beret'e^f li k'u hebe, teyrê jî li wir bicivin».

Mesela jinebîyê û h'akim

18 ¹Îsa meselek bona wê yekê şagirtar'a got, wekî her gav dua bikin û aciz nebin ²û got:

«Bajarekîda h'akimek hebû, ew ne ji Xwedê ditirsîya û ne jî minet ji mêriv dikir. ³Wî bajarîda jinebîk jî hebû, her gav dihate cem wî û digot: «Heqîyê bike, min ji destê neyarê min xilaz ke». ⁴H'akim gelek wext guh nedida wê, lê paşê xwexa xwer'a got: «Ez ji Xwedê natirsim û ji mêriv jî minetê nakim, ⁵lê bona xatirê wê yekê, ku eva jinebîya tê ze'metê dide min, ezê heqîyê jêr'a bikim, ku her gav neyê min aciz neke». ⁶Û Xudan got: «Bibihên ku h'akimê ner'ast çî got. ⁷Gelo Xwedê jî bijartîyêd Xwer'a wê heqîyê neke, yêd ku şev û r'oj hewara xwe Wî datînin? Yan Ewê caba wan derengî bêxe? ⁸Ez wer'a dibêjim, wê destxweda heqîyê bike. Lê gava Kur'e^f Mêriv bê, gelo ser dinê wê bawerîyê bibîne?»

Mesela fêrisî û xercgir

⁹Ev mesele jî wanr'a got, yêd ku xwexa xweda guman bûn, yançîye ewe r'ast in û h'emûyêd mayîn ber tişteki h'esab nedikirin. ¹⁰«Du merî hilk'işiyane p'aristgehê, ku dua bikin. Yek fêrisî bû, yek jî

* ^{17:29} Destpêbûn 19.

* ^{17:32} Destpêbûn 19:23-26.

* ^{17:35} Nav hinek destnivîsarada r'êza 36-a jî heye: «Û heger du meriv li k'ewşên bin, yekê bê hildanê û yê dinê bê hiştinê».

xercgir. ¹¹ Ewê fêrisî t'enê sekinîbû xweda guman bi vî cûr'eyî dua dikir: «Xwedêyê min, şikirdar im, ku ez ne mîna wan meriva me, yêd ku t'alanîyê, neheqîyê, zinêk'arîyê dikin û ne jî mîna vî xercgirî me. ¹² Lê ez h'eftîyê du cara r'oî digirim û dehekê jî h'emû k'ara xwe jî didim». ¹³ Lê ewî xercgir dûr sekinîbû, r'ûyê wî nedigirt li e'zmên jî binihêr'îya, sîngê xwe dixist û digot: «Xwedê, li min gunek'arî were r'e'mê». ¹⁴ Ez wer'a dibêjim, ku ev xercgira r'asth'esabbûyî çû mala xwe, ne ku yê din. Awa her kesê ku xwe bilind ke, wê nimiz be, lê k'î ku xwe nimiz ke, wê bilind be».

Îsa dua zar'oka dike

(*Metta 19:13-15;*

Marqos 10:13-16)

¹⁵ T'ifal jî anîne cem Îsa, ku destê Xwe dayne ser wan. Gava şagirta ev yek dît, li yêd danîn hilatin. ¹⁶ Lê Îsa gazî zar'oka kir û got: «Bira ew zar'ok bêne cem Min, pêşîya wan negirin, çimkî P'adşatîya Xwedê p'ara yêd aha ye. ¹⁷ Ez wer'a r'ast dibêjim, k'î P'adşatîya Xwedê mîna zar'okekê qebûl neke, ew t'u car nak'eva nava wê».

Serwêrekî cihûyayî dewletî li jîyîna h'eta-h'etayê diger'e

(*Metta 19:16-30;*

Marqos 10:17-31)

¹⁸ Serwêrekî ji Wî pirsî û got: «Dersdarê qenc, ez çî bikim, wekî jîyîna h'eta-h'etayê war bim?» ¹⁹ Îsa wî'r'a got: «Tu çima Min'r'a dibêjî qenc? Qenc t'enê Xwedê ye, pêştirî Wî kesekî din t'une. ²⁰ Tu t'emîya zanî: «Zinêk'arîyê neke, nekuje, nedize, şe'detîya derew nede, qedirê dê û bavê xwe bigire»*. ²¹ Ewî jî got: «Ev h'emû jî min ji cahiltîya xweda xwey kirine». ²² Gava Îsa ev yek bihîst, wî'r'a got: «Tiştêkî te hê kê m e, her tiştê xwe bifiroşe, belayî feqîra ke, hingê xizna te wê li e'zmana hebe. Û pey Min were». ²³ Gava ewî ev yek bihîst, eşqa wî şkest, çimkî gelekî dewletî bû. ²⁴ Îsa dît ku beşera wî nexweş e, got: «Çiqasî ze'met e bona yêd xweyîhebûk ku bik'evine P'adşatîya Xwedê. ²⁵ Deve wê qula derzîyê'r'a hê r'ih'et derbaz be, ne ku dewletî bik'eva P'adşatîya Xwedê». ²⁶ Ewêd ku dibihîstin, gotin: «Îdî k'î dikare xilaz be?» ²⁷ Û Îsa got: «Ew tiştê ku ji destê mêriv nayê,

* 18:20 Derk'etin 20:12-16; Qanûna Ducarî 5:16-20.

Xwedê dikare bike». ²⁸ Petrûs got: «Awa me her tiştêd xwe hiştine û pey Te hatine». ²⁹ Ewî wanr'a got: «Ez r'ast wer'a dibêjim, her kesê ku bona P'adşatiya Xwedê mal, yan jin û zar', yan xûşk û bira, yan dê û bav hiştibe, ³⁰ wê vê dinê hê zêde bistîne û dinya dinda jî jîyîna h'eta-h'etayê».

Îsa cara sisîya derheqa mirina xweda dibêje

(*Metta 20:17-19;*
Marqos 10:32-34)

³¹ Ewî her donzdeh dane alîkî û wanr'a got: «Bibihên! Em hevraz diçine Orşelîmê û h'emû tiştêd ku bi destê p'êxembera bona Kur'ê Mêriv hatine nivîsarê, wê bêne sêrî. ³² Ewê bik'eve destê necihûya, wê qerfê xwe lê bikin, bêhurmet kin, t'ûkinê, ³³ bidine ber qamçîya, Wî bikujin. Û r'oja sisîya wê jî mirinê r'abe». ³⁴ Şagirta t'u tişt jî van xebera fe'm nekirin. Ev yek jî wan veşartî bû û ev gotin serê wanda r'ûnedinişt.

Îsa p'arskirekî kor bajarê Erîhayêda qenc dike

(*Metta 20:29-34;*
Marqos 10:46-52)

³⁵ Gava Ew nêzîkî Erîhayê bû, yekî kor li ser r'ê r'ûniştî p'ars

dikir. ³⁶ Û gava bihîst ku e'lalet ber wîr'a derbaz dibe, pîrsî: «Ev çi h'ewal e?» ³⁷ Wîr'a gotin: «Îsayê Nîsretê derbaz dibe». ³⁸ Hingê ewî kire qîr'în û got: «Îsa, Kur'ê Dawidf, li min were r'e'mê!» ³⁹ Û yê ku pêşiyê diçûn, li wî hilatin, ku dengê xwe bibir'e, lê ewî hê dikire qîr'în: «Kur'ê Dawid, li min were r'e'mê!» ⁴⁰ Îsa cîda sekinî û e'mir kir, ku ewî bînine cem Wî. Û gava kor nêzîkî Wî bû, jî wî pîrsî û got: ⁴¹ «Tu çi jî Min dixwazî ku Ez bona te bikim?» Ewî got: «Xudan, dixwazim ç'e'vêd min bibînin». ⁴² Û Îsa wîr'a got: «Bira bibînin, bawerîya te tu qenc kirî!» ⁴³ Û destxweda ç'e'vêd wî dîtin, da pey Îsa çû û şikirî dida Xwedê. T'emamîya wê cime'tê ku ev yek dît, pesinê Xwedê didan.

Îsa û xercgir

19 ¹ Îsa k'ete Erîhayê û wêr'a derbaz dibû. ² Li wir merivekî dewletî hebû, serwêrê xercgira, navê wî Zexayo. ³ Ewî dikir ku Îsa bidîta k'a Ew k'î ye, lê dest e'laletê nikaribû bidîta, çimkî bejinêda kin bû. ⁴ Ew pêşda bezî r'abû ser dareke hêjîrêye stirîn, wekî Îsa bibîne, çimkî Ewê hema li wirr'a derbaz bibûya. ⁵ Û çaxê Îsa hate wî cîyî, li jor nihêr'î û

gote wî: «Zexayo! Zû bike ji wir were xwarê, çimkî Ez gerekê îro mala teda bimînim». ⁶Zexayo lezand jorda hate xwarê û bi eşq-şa Ew qebûl kir. ⁷H'emûyêd ku ev yek dîtin, bîna xwe teng dikirin û digotin: «Ew bû mêvanê merivekî gunek'ar». ⁸Lê Zexayo pêş h'emûyava sekinî û gote Xudan: «Xudan, ez va nivê hebûka xwe didime feqîra û min neheqî k'ê jî kiribe, ezê çar car lê vege'înim». ⁹Îsa wîr'a got: «Îro ev mal xilaz bû, çimkî eva jî zar'a Bira'hîm e. ¹⁰Bona vê yekê Kur'ê Mêriv hat, wekî li yêd undabûyî biger'e û xilaz ke».

Mesela dehe zêr'a

(Metta 25:14-30)

¹¹Û wana hê ev tişt dibihîstin, Îsa meseleke din jî anî ser wê yekê, ku Ew nêzîkî Orşelîmê dibû û wana t'irê P'adşatîya Xwedê wê zûtirekê k'ifş be. ¹²Ewî got: «Merivekî e'silzade çû welatekî dûr, ku p'adşatîya xwe bistîne û vege'ê. ¹³Gazî dehe xulamêd xwe kir, dehe zêr' dane wan û got: «Van bidine xebatê, h'eta ku ez vege'im». ¹⁴Lê bajarvana k'îna wî girtibû, qasid li pey wî şandin û gotin: «Em naxwazin ew p'adşatîyê li ser me bike». ¹⁵Û

gava ewî p'adşatîya xwe stand vege'îya, gazî wan xulama kir, k'îjanêd ku ewî p'ere dabûne wan, wekî bizanibe k'a her yekî çiqas kirîye k'ar. ¹⁶Yê pêşin hat û gotê: «Ez xulam, zêr'ekî te dehe zêr' kire k'ar». ¹⁷Axayê wî jêr'a got: «E'ferim, xulamê qenc! Tu nava wî tiştê hindikîda amin mayî, serwêrtîyê dehe bajara bike». ¹⁸Yê dua jî hat û got: «Ez xulam, zêr'ekî te pênc zêr' kire k'ar». ¹⁹Axayê wî jêr'a got: «Tu jî ser pênc bajara be». ²⁰Paşê yekî din hat û got: «Ez xulam, va ye zêr'ê te, min destmalêda p'êç'ayî hildabû. ²¹Çimkî ez ji te ditirsîyam, min zanibû tu merivekî h'işk î, çî ku te danenîye, hildidî û çî ku te neçandîye, didirûyî». ²²Û wî jêr'a got: «Ezê hema bi devê te dîwana te bikim, xulamê xirab! Heger te zanibû ku ez merivekî h'işk im, çî ku min danenîye, hildidim û çî ku neçandîye, didirûm, ²³te çima p'erê min neda k'arkira, ku ez bihatama min bi selef bistan-da?» ²⁴Û hazirar'a got: «Wî zêr'î ji wî bistînin û bidine ewê ku dehe zêr'êd wî hene». ²⁵Wîr'a gotin: «Xudan, dehe zêr'êd wî hene». ²⁶Ewî got: «Ez wer'a dibêjim, ye k'ê ku heye, wîr'a wê bê dayîne, lê ye k'ê ku t'une, çî heye jî wê jê

bê standinê. ²⁷ Lê belê wan neyarêd min jî, k'îjana nedixwest ez p'adşatîyê li ser wan bikim, bînine vir, ber ç'e'vê min wan bikujin».

Îsa bi r'ûmet dik'eve Orşelîmê

(*Metta 21:1-11; Marqos 11:1-11;
Yûh'enna 12:12-19*)

²⁸ Îsa pey vê xebirdanêr'a pêşda çû, wekî hevraz her'e Orşelîmê. ²⁹ Û gava nêzîkî gundêd Beytfacê û Beytanyayê bû, wî cîyê ku jêr'a digotin ç'îyayê^f Zeyt'ûnê, hingê du şagirtêd Xwe şandin ³⁰ û got: «Her'ine wî gundê pêşberî xwe, gava hûn bik'evinê, hûnê ce'şikeke girêdayî bibînin ku hê kesek lê sîyar nebûye. Ewê vekin û bînin. ³¹ Heger yek ji we bipirse: «Hûn çima wê vedikin?» bêjin, ku Xudanr'a lazim e». ³² Ewêd şandî çûn, çawa ku wanr'a hatibû gotinê, usa jî dîtin. ³³ Û wana hê ce'şik vedikir, xweyêd wê wanr'a gotin: «Hûn çima vê ce'şikê vedikin?» ³⁴ Şagirta got: «Xudanr'a lazim e». ³⁵ Û ew anîne cem Îsa, k'incêd xwe avîtine ser wê û Îsa lê sîyar kirin. ³⁶ Gava diçû, cime'tê k'incêd xwe

ser r'ê r'adixistin. ³⁷ Û gava Ew nêzîkî p'êberjêrê ç'îyayê Zeyt'ûnê bû, t'emamîya k'oma şagirta destpêkirin şa dibûn û bi dengê bilind bona h'emû k'eremetêd ku dîtibûn şikirî didane Xwedê ³⁸ û digotin: «Bimbarek e ew P'adşayê ku bi navê Xudan tê!* E'dilayî li e'zmên û şikirî li Yê Herî Jorin**!» ³⁹ Lê ji nav e'laletê çend fêrisîya Îsar'a got: «Dersdar, li şagirtêd Xwe hilê». ⁴⁰ Ewî li wan veger'and û got: «Ez wer'a dibêjim, heger evana dengê xwe bibir'in, kevirê bikine qîr'in».

Îsa bona Orşelîmê digirî

⁴¹ Û gava nêzîkî Orşelîmê bû, li bajêr nihêr'i, serda girîya ⁴² û got: «Xwezî te hema îro bizanibûya e'dilayîya te çiva girêdayî ye! Lê niha ji ber ç'e'vê te hate veşartinê. ⁴³ Wê r'oj ser teda bèn, ku dijminêd teyê dora te çeper'ê girêdin û ji her alîyava h'icûmî ser te kin. ⁴⁴ Wê te û zar'êd te nava teda bikin ax-xwelî û kevir li ser kevir nahêlin. Çimkî wextê ku Xwedê serîk da te, tu xwe neh'esîyayî».

* 19:38 Zebûr 118:26.

** 19:38 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Şikirî bilindayîyêda». «Bilindayî» be'sa cîyê Xwedê dike.

Îsa p'aristgehêda

(*Metta 21:12-17; Marqos 11:15-19;*
Yûh'enna 2:13-22)

⁴⁵ Û k'ete p'aristgehê, dest-pêkir yêd ku difirotin derxistin ⁴⁶ û wanr'a got: «Nivîsar e: <Mala Min wê mala dua be>*. Lê we ew kirîye <şkefta qaçaxa>**.» ⁴⁷ Û her r'oj p'aristgehêda hîn dikir, lê serekêd k'ahîna, qanûnzan û giregirêd cime'tê pey k'etibûn, ku çawa Wî bikujin. ⁴⁸ Lê nikaribûn tiştêk bikirana, çimkî t'emamîya cime'tê Wîva girêdayî bû û guhdarîya Wî dikir.

Pirsa derheqa h'ukumê Îsada

(*Metta 21:23-27;*
Marqos 11:27-33)

20 ¹ Û r'ojeke ji wan r'ojada, gava Ewî p'aristgehêda xelq hîn dikir û Mizgînî dida, serekêd k'ahîna û qanûnzan t'evî r'ûspîya hatine cem Wî ² û gotin: «Bêje me, Tu bi çi h'ukumî van kira dikî? K'ê ev h'ukum daye Te?» ³ Ewî li wan vege'and û got: «Ez jî tiştêkî ji we bipirsim û hûn Minr'a bêjin: ⁴ H'ukumê nixumandina Yûh'enna ji e'zmên bû

yan ji meriva?» ⁵ Ewana nav hevda şêwirîn û gotin: «Heger em bêjin: <Ji e'zmên bû>, Ewê bêje: <Lê we çima ew bawer^f nekir?> ⁶ Lê heger em bêjin: <Ji meriva bû>, t'emamîya cime'tê wê me bide ber kevira, çimkî ew e'seyî bawer dikin, ku Yûh'enna p'êxember bû». ⁷ Wana caba Wî da û gotin: «Em nizanin ji k'u bû». ⁸ Îsa wanr'a got: «Ez jî wer'a nabêjim, ku bi çi h'ukumî van kira dikim».

Mesela r'ezê tirîya û r'ezvana

(*Metta 21:33-46; Marqos 12:1-12*)

⁹ Û Îsa destpêkir ev mesele cime'têr'a got: «Merivekî r'ezê tirîya danî û ew bi k'irê da r'ezvana, wextekî dirêj çû welatekî din. ¹⁰ Û wextda xulamek şande cem r'ezvana, wekî ji wî r'ezî berê p'ara wî wîr'a bişînin, lê r'ezvana xulamê wî k'uta û destvala ver'êkirin. ¹¹ Axê xulamekî din jî şand, wana ew jî k'uta, ew r'obet kirin û destvala ver'êkirin. ¹² Yê sisîya jî şand, vana eva jî birîndar kir û ji r'ez derxistin. ¹³ Xweyê r'ez got: <Ez çi bikim? Kur'ê xweyî delal bişînim, hilbet wê ji wî şerm bikin>. ¹⁴ Lê gava r'ezvan

* 19:46 Îşaya 56:7.

** 19:46 Yêremîya 7:11.

ç'e'v wî k'etin, li hev şewirîn û gotin: «Ev warê wî ye! Werin em wî bikujin, ku mîrat'a^f wî mer'a bimîne». ¹⁵ Û ew ji r'ez derxistine der û kuştin. Awa xweyê r'ez wê çi bîne serê wan? ¹⁶ Ne ewê bê qir'a wan r'ezvana bîne û r'ez bide hinekêd din». Gava ev yek bihîstin, gotin: «Xwedê neke». ¹⁷ Û Îsa li wan nihêr'î û got: «Lê ew çi ye, ku nivîsar e?

«Ew kevirê ku hosta t'exsîr kir, ew bû serê e'nîşkê^f*.

¹⁸ Her kesê ku bik'evê ser wî kevirî, wê hûrdexweşî be û ew kevir bik'evê ser k'ê, wê wî bih'incir'îne». ¹⁹ Serekêd k'ahîna û qanûnzana wê demê kirin ku Wî bigirin, çimkî fe'm kirin, ku Ewî ev mesele anî ser wan, lê ji cime'tê tirsîyan.

Pirsa xercdayîn û nedayîne

(*Metta 22:15-22;*

Marqos 12:13-17)

²⁰ Û ç'e'vêd wan li Îsa bûn, çend merivêd ce'sûs şandin, ku bi dur'ûtî xwe dewsa r'asta danîbûn, wekî Wî bi xebera bigirin û bidine destê h'ukumetê û dîwana welî. ²¹ Wana ji Wî pirsî û gotinê:

«Dersdar, em zanin ku Tu r'ast xeber didî û hîn dikî, nav merivada firqiyê jî danaynî, lê r'îya Xwedê r'ast hîn dikî. ²² Gelo r'ast e ku em xerc bidine Qeyser yan na?» ²³ Ewî ku fêlbazîya wan zanibû wanar'a got*: ²⁴ «Zîvekî nîşanî Min kin. Ev navê nivîsar û sifet^f yê k'ê ye ser?» ²⁵ Wana got: «Yêd Qeyser in». Ewî wanr'a got: «Wekî usa ye, çi ku yêd Qeyser in, bidine Qeyser û çi yêd Xwedê ne bidine Xwedê». ²⁶ Û nikaribûn ber cime'tê nava xebera Wîda Ew bigirtana, ser cabdayîna Wî zendegirtî dengê xwe bir'în.

Pirsa r'abûna mirîya

(*Metta 22:23-33;*

Marqos 12:18-27)

²⁷ Sadûqî^f, ku dibêjin r'abûna mirîya t'une, hineke ji wan hatine cem Wî ji Wî pirsîn û gotin: ²⁸ «Dersdar, Mûsa mer'a nivîsîye: «Heger birê yekî bizewice û bêzur'et bimire, bira birê wî jina wî bistîne û warê birê xwe şîn ke»*. ²⁹ Awa h'eft bira hebûn. Birê mezin jinek stand, bêzur'et mir. ³⁰ Peyr'a yê duda ³¹ û paşê yê sisîya ew jin stand, heyneser wan

* ^{20:17} Zebûr 118:22.

* ^{20:23} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Hûn çima Min dicêr'ibînin?»

* ^{20:28} Qanûna Ducarî 25:5.

her h'efta jî ew jin stand û zar' pey wan nek'etin, mirin. ³² Pey gişkar'a ew k'ulfeta jî mir. ³³ De îjar wê R'oja R'abûna mirîya ew k'ulfetê bibe jina k'îjanî? Çimkî her h'efta jî ew standibû». ³⁴ Îsa li wan vege'and û got: «Merivê vê dinê dizewicin û mêr dikin. ³⁵ Lê ewêd ku hêjayî wê dinê bin û bigihîjine r'abûna mirîya, ne wê bizewicin û ne jî mêr kin. ³⁶ Ewê îdî nikaribin bimirin, ew weke milyak'eta ne. Ew zar'êd Xwedê ne, çimkî p'ara r'abûna mirîya ne. ³⁷ Lê bona r'abûna mirîya, Mûsa jî daye k'ifşê. Ew serhatîya dara dir'îyêda bona Xudan dibêje: «Xwedêyê Birahîm, Xwedêyê Îshaq, Xwedêyê Aqûb»*. ³⁸ Awa Xwedê ne Xwedêyê mirîya ye, lê yê zêndîya ye, çimkî bona Wî h'emû jî sax in». ³⁹ Ji qanûnzana hineka lê vege'and û gotinê: «Dersdar, Te qenc got». ⁴⁰ Û îdî kesekî ne-wêribû ku tişteki jî ji Wî bipirse.

Mesîh kur'ê k'ê ye?

(Metta 22:41-46;

Marqos 12:35-37)

⁴¹ Û Îsa wanar'a got: «Çawa dibêjin ku Mesîh kur'ê Dawid

e? ⁴² Dawid xwexa k'itêba Zebûrada^f dibêje:

«Xudan gote Xudanê min:

Li milê Minî r'astê r'ûnê,

⁴³ h'eta ku dijminêd Te bikime binê p'îyêd Te»*.

⁴⁴ Awa heger Dawid Wî «Xudan» h'esab dike, îdî Ew çawa dibe kur'ê Dawid?»

H'evza xwe ji qanûnzana bikin

(Metta 23:1-36; Marqos 12:38-40;

Lûqa 11:37-54)

⁴⁵ Hê t'emamîya cime'tê guhdarî fikir, Ewî şagirtêd Xwer'a got:

⁴⁶ «H'evza xwe ji wan qanûnzana bikin, yêd ku h'iz dikin bi çuxêd dirêj biger'in, bazarada silavê bidine wan, k'inîştada k'ursîyêd pêşin bigirin û şayîyada jî here-ma^f jorin r'ûnên. ⁴⁷ Evana alîkîva malêd jinebîya h'ûfî xwe dikin, alîyê dinva jî bona xwek'ifşkirinê duayê xwe dirêj dikin. Dîwana wanê hê giran be».

Dîyarîya jinebîya belengaz

(Marqos 12:41-44)

21 ¹ Îsa dîna Xwe dayê û dît ku dewletîya h'edîyêd xwe davîtine p'eredanga^f p'aristgehê.

* 20:37 Derk'etin 3:6.

* 20:43 Zebûr 110:1.

² Ewî belengazeke jinebî jî dît ku du pol avîte wir ³ û Îsa got: «Ez r'ast wer'a dibêjim, ku evê jinebî-ya belengaz ji van h'emûya ze'ftir avîtê. ⁴ Çimkî wan h'emûya ji bermayîyêd xwe avîtine nava h'e-dîya, lê evê vê belengazîya xweda h'emû tiştê ku wê pê e'bûrê xwe bikira avîtê».

Îsa pêşda derheqa wêranbûna p'aristgehêda dibêje

(*Metta 24:1-2; Marqos 13:1-2*)

⁵ Û çaxê hineka bona p'aristgehê digotin, ku bi kevirê bedew û p'êşk'êşa hatiye xemilandinê, Ewî got: ⁶ «Van h'emû tiştêd ku hûn dibînin, r'oje bîn kevirê li ser kevir nemîne, h'emûyê jî wêran bin!»

Tengasî û zêrandin

(*Metta 24:3-14; Marqos 13:3-13*)

⁷ Û ji Wî pirsîn gotinê: «Dersdar, ev tişt wê k'engê biqewimin? Û çi nîşanê bibe, gava ev yek biqewimin?» ⁸ Ewî got: «Haş ji xwe hebin, ku hûn neyêne xapandinê, çimkî gelek wê pê navê Min bîn û bêjin: «Ez im Mesîh» û: «Ew wext nêzîk e», pey wan neçin. ⁹ Gava hûn bona şer' û de'wa bibihên, netirsîn, çimkî gerekê pêşiyê ev tişt biqewimin, lê axirîya dinê ne hingê ye». ¹⁰ Hingê wanr'a

got: «Miletê r'abe li ser milet, p'adşatî li ser p'adşatîya, ¹¹ cî-cîya e'rdh'ejêd mezin, xelayî-celayê û mîna nexweşîya h'al wê bibin, li e'zmên jî tiştêd xof û tirs û nîşanêd mezin wê biqewimin. ¹² Lê berî van h'emû tiştê, wê dest bavêjine we, we bizêrînin, bibine ber dîwana k'inîştê û bikine kela. Bona navê Min wê we bibine ber p'adşê û welîya. ¹³ Evê wer'a bibe me'nî, ku hûn bona Min şe'detîyê bidin. ¹⁴ Û awa vê yekê bikine bîra xwe, ku pêşda xem nekin hûnê çî caba xwe bidin. ¹⁵ Çimkî Ezê zar-ziman û serwaxîyê bidime we, ku dijminêd weyê nikaribin li ber we xeber din yan bisekinin. ¹⁶ Dê û bavêd we, bira-pismam û dostêd we wê we bidine girtinê û ji we hineka jî wê bikujin. ¹⁷ Bona navê Min hûnê ber ç'e'vê h'emûya r'eş bin. ¹⁸ Lê t'u mûkê ji serê we kêm nebe. ¹⁹ Bi sebira xwe hûnê r'uh'ê xwe xilaz kin.

Îsa derheqa wêranbûna Orşelîmêda xeber dide

(*Metta 24:15-21;*

Marqos 13:14-19)

²⁰ Lê gava hûn bibînin ku ordîya dora Orşelîmê girtîye, hingê bizanibin ku wêranbûna wê nêzîk e. ²¹ Hingê ewêd ku Cihûstanêda

ne, bira bir'evine ç'îya û ewêd ku Orşelîmêda ne, bira derên, ewêd k'ewşênda ne, bira nek'evine bajêr. ²² Çimkî ew r'oj, r'ojêd h'eyfhildanê ne, wekî her çî ku hatîye nivîsarê bê sêrî. ²³ Lê wey li h'emla û destdergûşa wan r'ojada, çimkî tengasîke mezin wê bê serê dinê û xezeb evê cime'têr'a. ²⁴ Ewê bi devê şûr bik'evin û nav h'emû miletada hêsîr bêne birinê. Orşelîmê jî ber p'îyêd miletêd p'ûtp'arist her'e, h'eta ku wextê wan mileta xilaz be.

Hatina Kur'ê Mêriv

(*Metta 24:29-31;*

Marqos 13:24-27)

²⁵ Û ser r'oyê, hîvê û steyrka nîşanê bibin. Li ser dinê jî miletê ji dest dengê xuşînîya pêlêd be'rê bibizdin û xwe unda kin. ²⁶ Dilê meriva jî ji tirsê wê bisekine, bona ew tiştêd ku wê bêne serê t'emamîya dinê, çimkî t'opêd e'zmanê wê ji r'îyêd xwe derên*. ²⁷ Û hingê wê bibînin ku «Kur'ê Mêriv e'wrava bi qewat û r'ûmeta mezin tê»*. ²⁸ Gava ev tişt destpêbibin, hûn r'abin serê xwe bilind kin, çimkî azabûna we îdî nêzîk e».

Dersa dara hêjîrê

(*Metta 24:32-35;*

Marqos 13:28-31)

²⁹ Û meselek wan'r'a got: «Hûn dîna xwe bidine dara hêjîrê û h'emû dara. ³⁰ Gava dibişkivin, hûn bi wê yekê zanin ku havîn nêzîk e. ³¹ Usa jî gava hûn bibînin ku ev yek diqewimin, bizanibin ku P'adşatîya Xwedê nêzîk e. ³² Ez r'ast wer'a dibêjim, ku eva nisila derbaz nabe, h'eta ku ev h'emû tişt neqewimin. ³³ E'rd û e'zmanê derbaz bin, lê gotinêd Min t'u car derbaz nabin.

R'anezên

³⁴ Miqatî xwe bin, nebe ku dilê we p'ir'xurîyê, serxweşîyê û xemêd vê dinyayêva girêdayî be, nişkêva ew R'oj ser weda bê. ³⁵ Çimkî ew r'ojê mîna t'elê bê serê h'emû merivêd li ser dinê. ³⁶ H'îşyar bimînin û her gav dua bikin, wekî hûn bikaribin ji wan h'emû tiştêd ku wê biqewimin bir'evin-xilaz bin û li ber Kur'ê Mêriv r'ûspî bisekinin». ³⁷ Îsa r'ojê p'aristgehêda hîn dikir, lê şevê diçû serê wî ç'îyayî dima, ku

* 21:26 Aha jî tê fe'mkirinê: «Qewatêd e'zmanê wê bih'ejin».

* 21:27 Danîyêl 7:13. (Bixûnin: E'yantî 1:7.)

jêr'a digotin ç'îyayê Zeyt'ûnê. ³⁸ Û p'aristgehê cem Wî, ku xeberêd t'emamîya cime'tê sibehê zû diçû Wî bibihên.

Girtin, xaçkirin' û r'abûna Îsa

Şêwira kuştina Îsa

(*Metta 26:1-5, 14, 16;*

Marqos 14:1-2, 10-11;

Yûh'enna 11:45-53)

22 ¹ Cejina^f Nanê Şkeva nêzîk bû, ya ku jêr'a Cejina^f Derbazbûnê dibêjin. ² Serekêd k'ahîna û qanûnzana mecalekê diger'îyan ku Wî bikujin, çimkî ji cime'tê ditirsîyan. ³ Hingê mîrêcin k'ete qelpê dilê Cihûdayê^f ku Îsxeryotî dihate gotinê, ew yek ji wan her donzdeha bû. ⁴ Eva r'abû çû t'evî serekêd k'ahîna û serwêrêd nobedarêd p'aristgehê, wanr'a xeber da, wekî Îsa bide destê wan. ⁵ Evana şa bûn û wîr'a qayl bûn, ku p'era bidine wî. ⁶ Cihûda r'azî bû û hilda ser xwe, ku mecalê bibîne Ewî bi dizî cime'têva bide destê wan.

T'ivdarekdîtina şîva

Cejina Derbazbûnê

(*Metta 26:17-25; Marqos 14:12-21;*

Yûh'enna 13:21-30)

⁷ R'oja Cejina Nanê Şkeva hat, ku e'det bû berxê qurbana Cejina Derbazbûnê bihata serjêkirinê. ⁸ Îsa

Petrûs û Yûh'enna şandin û got: «Her'in Şîva Cejina Derbazbûnê mer'a hazir kin, wekî em bixwin». ⁹ Wana jê pirsî: «Tu li k'u dixwazî ku em hazir kin?» ¹⁰ Ewî jî wanr'a got: «Gava ku hûn bik'evine bajêr, va merivekê r'astî we bê, cêr'ê avê li ser mila. Pey wî her'ine wê mala ku ew diçê, ¹¹ û xweyê malêr'a bêjin: «Dersdar ter'a dibêje: K'anê ew oda mêvana, ya ku Ezê têda t'evî şagirtêd Xwe şîva Cejina Derbazbûnê bixwim?» ¹² Hingê ewê li qatê jorin odeke mezine hevdayî nîşanî we ke û wir jî hûn hazir kin». ¹³ Ewana çûn, çawa ku wanr'a gotibû usa jî dîtin û şîva Cejina Derbazbûnê hazir kirin.

Şîva Xudan

(*Metta 26:26-30; Marqos 14:22-26;*

Korint'î I, 11:23-25)

¹⁴ Û gava wext pêr'a gihîşt, Ew bi t'evî şandîya li ser sifrê r'ûnişt ¹⁵ û wanr'a got: «Ez gelekî h'izreta vê Şîva Cejina Derbazbûnê bûm, ku Min t'evî we berî cefê Xwe bixwara. ¹⁶ Çimkî Ez wer'a dibêjim, Ez îdî ji ve t'u car naxwim, h'eta

ku P'adşatîya Xwedêda bibe». ¹⁷ Û k'as hilda, şikirîya Xwe ji Xwedê anî û got: «Hildin evê û nav xweda bela kin. ¹⁸ Ez wer'a dibêjim, wekî Ez îdî t'u car ji meya tirîyê venaxwim, h'eta ku P'adşatîya Xwedê bê». ¹⁹ Û nan hilda şikirî da, kerkir da wan û got: «Eva bedena Min e, ku bona we tê dayînê. Vê yekê bona bîranîna Min bikin».

²⁰ Usa jî k'as pey şîvêr'a hilda û got: «Eva k'asa peymanî nû ye, pê xûna Min girêdayî, ku bona we tê r'êtinê. ²¹ Lê va destê yê ku nemamîya Min bike, li ser vê sifrê t'evî Min e. ²² R'ast Kur'ê Mêriv wê usa her'e, çawa ku bona Wî nivîsar e, lê wey li wî merivî, ku wê nemamîya Kur'ê Mêriv bike». ²³ Û wana destpêkir nav hevda ji hev pirsîn: «Gelo k'î ye ewî nav meda, ku vê yekê wê bike?»

De'wa bona mezinayîyê

²⁴ Û nav wanda de'w pêşda hat, ku ji nav wanda k'îjan wê yê herî mezin bê h'esabê. ²⁵ Îsa wanr'a got: «P'adşayêd mileta cime'ta xwe bindest dîkin û ewêd ser wan h'ukum dîkin xêrxwazêd wan tene gotinê. ²⁶ Lê hûn usa nebin, yê nav wedayî herî mezin, bira bibe mîna yê herî biç'ûk û bira yê serwêrtîyê

dike jî bibe mîna yê xulamîyê dike. ²⁷ Niha k'î ye mezin, yê li sifrê r'ûniştî yan berdestî? Ne yê li sifrê r'ûniştî? Û Ez nava weda mîna berdestîkî me.

²⁸ Hûn in, yêd ku nava cêr'ibandinêd Minda h'eta niha t'evî Min mane. ²⁹ Û Ezê P'adşatîyê bidime we, çawa Bavê Min ew da Min, ³⁰ wekî hûn P'adşatîya Minda ji sifra Min bixwin û vexwin û ser k'ursîya r'ûnên, dîwana donzdeh qebîlêd' Îsraêlê bikin.

Îsa derheqa înk'arîya Şimh'ûn-Petrûsda dibêje

(*Metta 26:31-35; Marqos 14:27-31; Yûh'enna 13:36-38*)

³¹ Şimh'ûn! Şimh'ûn! Va ye mîrêcin xwest wekî we mîna genim bêjingê xe. ³² Lê Min bona te dua kir, wekî bawerîya te kêm nebe û gava tu veger'î, dil bidî ber bira-yêd xwe». ³³ Û Petrûs Wîr'a got: «Xudan, ez hazir im t'evî Te bême girtinê û kuştinê jî». ³⁴ Îsa wîr'a got: «Petrûs! Ez ter'a dibêjim, îro hê berî bangdana dîk, tê sê cara bêjî, wekî tu Min nas nakî».

Derheqa tengasîya mezinda

³⁵ Û Îsa wanr'a got: «Gava Min hûn bê k'îsik, tûrik û çarix şandin, hûn h'ewcê tiştêkî bûn?»

Wana got: «Na». ³⁶ Hingê got: «Lê niha k'îsikê k'ê heye bira hilde û usa jî tûrik. Û yê ku bê şûr e, bira k'incê xwe bifiroşe û xwer'a şûrekî bik'ir'e. ³⁷ Lê Ez wer'a dibêjim, ku gerekê eva nivîsara ser Min bê sêrî, ku: «Ew t'evî ner'asta hate h'esabê»*. Û çî ku bona Min nivîsar e, ser qewimandinê ye». ³⁸ Şagirta Wîr'a got: «Xudan, va ne vira du şûr hene». Ewî wanr'a got: «Bes e».

**Îsa serê ç'îyayê
Zeyt'ûnê dua dike**

(Metta 26:36-46; Marqos 14:32-42)

³⁹ Û Îsa li gora e'detê Xwe r'abû çû ç'îyayê Zeyt'ûnê, şagirtêd Wî jî li pey çûn. ⁴⁰ Û gava gihîşte cî, wanr'a got: «Dua bikin, ku hûn nek'evine nava cêr'ibandinê». ⁴¹ Û Xwexa qasî keviravîtimekê ji wan dûr k'et, çok da dua kir ⁴² û got: «Bavo, heger e'mirê Te ye, evê k'asê ji Min dûr xe. Lê bira xwestina Te be, ne ku ya Min». ⁴³ Û ji e'zmên milyak'etek Wîva xuya bû û Ew qewat kir. ⁴⁴ Ewî nava cefê giranda, hê bi dilê k'el dua dikir. Xûdana Wî mîna dilopêd xûnêye gir dir'ijîyane e'rdê.* ⁴⁵ Û

ji dua r'abû, hate cem şagirtêd Xwe, ewana k'erba k'ederê r'azayî dîtin. ⁴⁶ Û wanr'a got: «Hûn çima r'adizên? R'abin dua bikin, ku nek'evine nava cêr'ibandinê».

Girtina Îsa

*(Metta 26:47-56; Marqos
14:43-50; Yûh'enna 18:3-11)*

⁴⁷ Ewî hê xeber dida, nişkêva e'laletekê ser Wîda girt û yekî ji her donzdeha, navê wî Cihûda, pêşîya wan k'etibû û nêzîkî Wî bû ku Wî r'amûse. ⁴⁸ Îsa wîr'a got: «Cihûda! Tu bi r'amûsanê Kur'ê Mêriv didî destê wan?» ⁴⁹ Gava ewêd t'evî Wî dîtin ku wê çî bi-qewime, Wîr'a gotin: «Xudan, em bi şûr li wan xin?» ⁵⁰ Û ji wan yekî bi şûr li xulamê serekk'ahîn xist û guhê wîyî r'astê pekand. ⁵¹ Hingê Îsa got: «Bes e, bihêlin». Û dest da guhê wî, qenc kir. ⁵² Paşê Îsa gote serekêd k'ahîna, serwêrêd nobedarêd p'aristgehê û r'ûspî-yêd ku hatibûne ser Wî: «Tê bêjî hûn bi şûr û dara hatine pêşîya qaçaxekî? ⁵³ Ne Ez her gav t'evî we p'aristgehêda bûm, we destê xwe ne dida Min. Lê niha wextê we ye û h'ukumê te'rîstanîyê ye».

* 22:37 Îşaya 53:12.

* 22:43-44 Nav hinek destnivîsarada ji r'êza 43-a h'eta ya 44-a t'uneye.

Petrûs Îsa înk'ar dike

(*Metta 26:57-58, 67-75;*

Marqos 14:53-54, 66-72;

Yûh'enna 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Û Ew girtin, birin kirine mala serekk'ahîn. Petrûs jî dûrva p'ê-p'ê li pey Wî diçû. ⁵⁵ Gava wana goveka h'ewşêda agir vêxist û dorê r'ûniştin, Petrûs jî li wir t'evî wan r'ûnişt. ⁵⁶ Û carîkê ew li ber agir r'ûniştî dît, li wî nihêr'î û got: «Eva jî t'evî Wî bû». ⁵⁷ Lê Petrûs înk'ar kir û gotê: «Ez Wî nas nakim, e'vdê!» ⁵⁸ Xêlekê şûnda yekî din ew dît û got: «Tu jî ji wan î». Petrûs wîr'a got: «Pismam, ez ne ji wan im». ⁵⁹ Û weke sih'tekê jî derbaz bû, yekî din jî dida zora xwe û digotê: «Hebe-t'unebe eva meriva t'evî Wî bû, çimkî ji Celîlê ye». ⁶⁰ Lê Petrûs got: «Filan kes! Ez nizanim tu çi dibêjî». Û xeber hê dêvda bû, destxweda dîk bang da. ⁶¹ Xudan ser Petrûsda vege-r'îya li wî nihêr'î, hingê Petrûs gotina Xudan anî bîra xwe, ku wîr'a gotibû: «Îro hê berî bangdana dîk, tê sê cara Min înk'ar kî». ⁶² Û Petrûs derk'ete derva k'ele-k'el girîya.

Îsa dibe pêk'enî û tê k'utanê

⁶³ Û ewêd ku nobedarî li Îsa dikirin, qerfê xwe li Wî dikirin, dik'utan. ⁶⁴ Ç'e'vêd Wî girêdan û ji Wî dipirsîn, digotin: «De p'êxembertîyê bike, k'a k'î bû ku Te xist?» ⁶⁵ Û bi gelek gotinêd mayîn jî Ew bêhurmet dikirin.

Îsa li ber civîna^f giregira

(*Metta 26:59-66;*

Marqos 14:55-64;

Yûh'enna 18:19-24)

⁶⁶ Û gava sibeh zelal bû, k'oma r'ûspîyêd cime'tê, serekêd k'ahîna û qanûnzana civîyan. Îsa k'aşî dîwanxana xwe kirin ⁶⁷ û gotinê: «Heger Tu yî Mesîh, mer'a bêje?» Îsa wanr'a got: «Heger Ez wer'a bêjim jî, yek e hûn dîsa bawer nakin. ⁶⁸ Û heger pirsekê jî bidime we, hûnê dîsa caba Min nadin. ⁶⁹ Ji vir şûnda Kur'ê Mêriv wê li k'êleka Xwedêyê Herî Zor, li milê Wîyî r'astê r'ûnê*». ⁷⁰ Û h'emûya bi hevr'a got: «Wekî usa ye Tu Kur'ê Xwedê yî?» Ewî wanr'a got: «Hûn xwexa dibêjin ku Ez Ew im». ⁷¹ Û wana got: «Îdî şe'de çi mer'a ne? Me xwexa ji devê Wî bihîst».

* ^{22:69} Zebûr 110:1.

Îsa li ber Pîlato*(Metta 27:1-2, 11-14;**Marqos 15:1-5;**Yûh'enna 18:28-38)*

23 ¹Û t'emamîya e'laleta wan r'abû, Îsa birine cem Pîlato. ²Û dest bi xeybê kirin gotin: «Me Ev meriva dît ku miletê me dixalifîne û ne jî dihêle ku xerc bidine Qeyser. Bona Xwe jî dibêje: «Ez Mesîh P'adşa me». ³Pîlato ji Wî pirsî û gotê: «Tu yî p'adşê cihûya^f?» Ewî lê veqer'and û gotê: «Te bi devê xwe got». ⁴Pîlato serekêd k'ahîna û e'laletêr'a got: «Ez t'u neheqîyê Vî merivîda nabînim». ⁵Lê ewana ser ya xwe man û gotin: «Evî merivî nava t'emamîya Cihûstanê, ji Celîlê destpêkirî h'eta vira, cime't bi hînkirina Xweva t'evîhev kirîye».

Îsa li ber Hêrodes

⁶Gava Pîlato bona Celîlê bihîst, pirsî: «Ev meriva ji Celîlê ye?» ⁷Gava pê h'esîya, ku Ew bin h'ukumê Hêrodesda ye, Ew şande cem Hêrodes, ku ew jî wan r'ojada hatibû Orşelîmê. ⁸Gava Hêrodes ç'e'v Îsa k'et, gelekî şa

bû. Ewî hê zûva dixwest ku Ew bidîta, çimkî ewî gelek tişt bona Wî bihîstibûn û h'izreta Wî bû, ku k'eremetekê bi destê Wî bibîne. ⁹Hêrodes gelek pirs dane Wî, lê Îsa caba t'u pirsê neda. ¹⁰Serekêd k'ahîna û qanûnzana jî sekinîbûn û gelekî davîtine Wî. ¹¹Hêrodes jî bi eskerêd xweva Ew bêqedir kir, pê k'enîyan, paşê k'incê r'ewş da lê kirinê, dîsa paşda şande cem Pîlato. ¹²Wê r'ojê Pîlato û Hêrodes li hev hatin, çimkî pêşîyê nava wanda dijminatî hebû.

**Dîwanêda h'ukumê kuştinê
li ser Îsa derdixin***(Metta 27:15-26; Marqos 15:6-15;**Yûh'enna 18:39–19:16)*

¹³Pîlato gazî serekêd k'ahîna, serwêra û cime'tê kir, ¹⁴wanr'a got: «We Ev meriva anî cem min, çawa Yekî cime'tê dixalifîne. Awa min li ber we her tişt ji Wî pirsî, lê ji wan xirabiyêd ku hûn gilî dikin, min t'u tişt li ser Vî merivî nedît. ¹⁵Û ne jî Hêrodes dît, lema jî wî Ew li ser meda veqer'and. Evî tiştêkî usa nekirîye ku bê kuştinê. ¹⁶Ezê Wî bidime ber qamçîya û ber'dim»*. ¹⁸Lê

* ^{23:16} Nav hinek destnivîsarada r'êza 17-a jî heye: «Awa e'seyî lazim bû Pîlato cejinêda girtîk wanr'a ber'da».

t'emamîya e'laletê bi hevr'a kire qîr'în û got: «Wî li r'ûbarî dinê nehê! Barabas bona me ber'de!»¹⁹ Barabas yekî bona serhildanê û mêrkuştina bajêrda bûyî hatibû girtinê. ²⁰ Pîlato dîsa destpêkir xeber da, çimkî wî dixwest ku Îsa bida ber'danê. ²¹ Lê wana hê dikire qîr'în û digot: «Xaç ke! Ewî xaç ke!» ²² Ewî cara sisîya wanr'a got: «Evî çi xirabî kiriye? Min li ser Vî neheqî nedît ku Ew bê kuştinê. Ez Wî bidime ber qamçîya û ber'dim». ²³ Lê ewana bi dengê bilind ser ya xwe bûn û dixwestin ku Ew bê xaçkirinê. Sewta wan serk'et. ²⁴ Pîlato qirara xwe da, ku bi xwestina wan be. ²⁵ Anegorî xwestina wan, yê ku bona serhildanê û mêrkuştinê kelêda bû, ber'da. Lê Îsa hişte ser xwestina dilê wan.

Xaçkirina Îsa

(*Metta 27:31-44; Marqos 15:21-32; Yûh'enna 19:17-27*)

²⁶ Û gava eskera Ew dane pêşîya xwe birin, yekî kûrênî navê wî Şimh'ûn, ku ji k'ewşên dihat, ew

girtin û xaç danîne ser milê wî, ku li pey Îsa bibe. ²⁷ Û e'laleteke cime'têye giran li pey Wî diçû, usa jî k'ulfetêd ku şîna Wî dikirin û digirîyan. ²⁸ Îsa li ser wanda vege'îya û got: «Qîzêd Orşelîmê! Ser Minda negirîn, lê ser xwe û zar'êd xweda bigirîn. ²⁹ Çimkî va wê r'oje bîn ku wê bêjin: «Xwezî li wan k'ulfetêd bêzur'et, ku zar'neanîne û nemêjandine»*. ³⁰ Hingê merivê destpêkin bêjin: «Ç'îyano! Li ser meda bik'evin. Girno! Me veşêrin»*. ³¹ Heger serê dara Ter'aha dikin, lê h'alê dara h'işk wê çawa be?»

³² Du merivêd neheq jî anîn, ku Pêr'a bêne kuştinê. ³³ Û gava gihîştine wî cîyê ku Qaf tê gotin, li wir Ew xaç kirin. Û ewêd neheq jî yek li milê r'astê xaç kirin û yek jî li milê ç'epê. ³⁴ Hingê Îsa got: «Bavo, bibaxşîne van, çimkî nizanin çi dikin». Ser k'incêd Wî p'êşk avîtin wekî nava xweda bela kin*. ³⁵ Û cime't sekinibû dinihêr'î. Serwêra jî qerfê xwe li Wî dikirin û digotin: «Xelq xilaz kirin, de bira Xwe jî xilaz ke, heger Ew e

* ^{23:29} Aha jî tê fe'mkirinê: «Xwezî li wan k'ulfetêd bêzur'et û wan bet'ina ku zar'neanîne û wan bistana ku nemêjandine».

* ^{23:30} Hosêya 10:8.

* ^{23:34} Zebûr 22:18.

Mesîh, bijartîyê^f Xwedê». ³⁶ Esker jî li Wî dik'enîyan, pêşda dihatin, sirke^f didanê ³⁷ û digotin: «Heger Tu yî p'adşayê cihûya, de Xwexa Xwe xilaz ke». ³⁸ Û fêza serê Wî jî nivîsar bû*, ku: «EVA P'ADŞAYÊ CIHÛYA YE».

³⁹ Ji wan neheqêd dardakirî, yekî Îsa bêhurmet dikir û digotê: «Tu ne Mesîh î? De me xilaz ke, Xwe jî pêr'a». ⁴⁰ Lê hevalê wî lê hilat û got: «Tu ji Xwedê natirsî? Ne tu jî xût wî cezayîda yî? ⁴¹ Ev heqê me ye, ku ez û tu anegorî e'melêd xwe dik'işînin, lê Evî t'u xirabî nekirîye». ⁴² Û Îsar'a got: «Îsa, min bîr bînî, gava P'adşatîya Xweva bêyî*». ⁴³ Îsa wîr'a got: «Ez r'ast ter'a dibêjim, îro tê t'evî Min buhiştêda^f bî».

Mirina Îsa

(*Metta 27:45-56; Marqos 15:33-41; Yûh'enna 19:28-30*)

⁴⁴ Gava nivro sih'et nêzîkî donz-deha bû, t'emamîya e'rdê h'eta sih'eta sisîya bû te'rî ⁴⁵ û r'ûyê r'oyê hate girtinê. P'er'da p'aristgehê nivîda bû du tîşaf. ⁴⁶ Û Îsa

bi dengê bilind kire gazî û got: «Bavo, r'uh'ê Xwe didime destê Te»*. Û gava ev yek got, r'uh'ê Xwe da. ⁴⁷ Sersed ev tiştê bûyî ku dît, şikirî da Xwedê û got: «R'astî Eva merivekî r'ast bû». ⁴⁸ Û t'e-mamîya e'laletê, ku li wir bona t'emaşê civîyayî bû, ev yeka dît, sîngêd xwe dixistin, paşda vediger'îyane malêd xwe. ⁴⁹ H'emû nasêd Wî jî û ew k'ulfetêd ku ji Celîlê hatibûn, dûr sekinî bûn û ev tişt didîtin.

Definkirina^f Îsa

(*Metta 27:57-61; Marqos 15:42-47; Yûh'enna 19:38-42*)

⁵⁰ Merivekî qencî şîrh'elal û endemê civîna giregira cihûya hebû, navê wî Ûsiv^f. ⁵¹ Eva ji bajarê Arîmetya Cihûstanê bû û xwexa jî hîvîya P'adşatîya Xwedê bû. Ew t'evî şewir û kirina civîna wan nebibû. ⁵² Ew r'abû çû cem Pîlato û cinyazê Îsa ji wî xwest. ⁵³ Cinyaz ji xaçê anî xwarê, qe-dekê k'itanîda k'efen^f kir û danî nav t'irba qeyêda k'olayî, ku t'u car wêda kesek nehatibû danînê.

* ^{23:38} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Û fêza serê Wî bi yûnanî, latînî û îbranî^f nivîsar bû».

* ^{23:42} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Gava Tu bigihîjî P'adşatîya Xwe».

* ^{23:46} Zebûr 31:5.

⁵⁴ Û ew r'ojaf t'ivdarekkirinêda bû û êvara şemîyê destpêdikir. ⁵⁵ Û ew k'ulfetêd ku ji Celîlê t'evî Îsa hatibûn, ew jî pey wî çûn û ew t'irba ku çawa cinyazê Wî têda hate danînê, dîtin. ⁵⁶ Û paşda vege'riyan, biharet^f û r'ûnê^f bîn-xweş hazir kirin û anegorî t'emîya Qanûnê r'oja şemîyê r'ih'et bûn.

Îsa ji mirinê r'adibe

(*Metta 28:1-10; Marqos 16:1-8; Yûh'enna 20:1-10*)

24 ¹R'oja yekşemê sibehê zû, wan k'ulfeta biharetêd hazirkirî hildan çûne ser t'irbê. ² Lê wana kevir ji ber t'irbê holkirî dît. ³ Gava k'etine hindur', cinyazê Xudan Îsa nedîtin. ⁴ Gava ewana hê bona vê yekê met'elmayî mabûn, nişkêva du merî bi k'incê nûranî li ber wan sekinîn. ⁵ Û gava k'ulfet ji tirsax k'etine ser r'ûyê xwe, wan meriva wanr'a got: «Hûn çima li Yê sax nava miriyada diger'in? ⁶ Ew ne li vir e, Ew ji mirinê r'abûye. Bînine bîra xwe, ku çaxê hê Celîlêda bû, çi wer'a got: ⁷ «Gerekê Kur'ê Mêriv bik'eve destê merivêd ner'ast, bê xaçkirinê û r'oja sisîya ji mirinê

r'abe»». ⁸ Û wana gotina Îsa bîr anîn ⁹ û ji t'irbê vege'riyan, eva yeka her yanzdeha û h'emûyêd mayînra gotin. ¹⁰ Yêd ku şandîyar'a gotin, evana bûn: Meryema Mejdelanî, Yohana û Meryema dîya Aqûb, bi t'evî hinekêd mayîn. ¹¹ Şandîyava çawa gotineke p'ûç' xuya bû û wana k'ulfet bawer nekirin. ¹² Lê Petrûs r'abû berbi t'irbê bezî, qûz bû nihêr'î, t'enê k'efenê Wî wir bû û met'elmayî çû, difikirî gelo çawa bû.

Li ser R'îya Emwasê

(*Marqos 16:12-13*)

¹³ Wê r'ojê du şagirt diçûne gundekî, ku ji Orşelîmê donzdeh kîlomêtirî dûr bû, navê wî Emwas bû. ¹⁴ Wana bi hevr'a bona her tiş-tê qewimî xeber didan. ¹⁵ Û gava ewana nav hevda xeber didan û dişewirîn, Îsa Xwexa jî nêzikî wan bû, t'evî wan çû. ¹⁶ Lê ç'e'vêd wan girtî bûn, ku Wî nas nekin. ¹⁷ Îsa wanr'a got: «Hûn vê r'êyêda çi hevr'a xeber didin?» Ewana me'dekirî sekinîn*. ¹⁸ Yekî ji wan, ku navê wî Klêpas bû, lê vege'rand û got: «Ew çawa ji Orşelîmê t'enê Te nebihîstîye ku van r'ojêd paşinda

* ^{24:17} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Hûn vê r'êyêda çi hevr'a xeber didin û me'dekirî ne?»

wir çî qewimîye?»¹⁹ Ewî ji wan pirsî û got: «Çî bûye?» Wana lê vege'and gotê: «Bona Îsayê Nisretê, ku Ew bi e'mel û xeberêd Xwe li ber Xwedê û t'emamîya millet p'êxemberekî zor bû²⁰ û çawa serekêd k'ahîna û serwêrêd me nemamîya kuştina Wî kirin, xaç kirin.²¹ Em wê gumanê bûn ku Ewî wê Îsraêlê aza bikira. Wekî din jî eva r'oja sisîya ye, ku ev tişt bûne.²² Lê çend k'ulfetêd nav meda jî em e'cêbmayî kirin. Ewana sibehê zû çûbûne ser t'irbê²³ û cinyazê Wî li wir nedîtibûn, vege'îyan hatin mer'a gotin, ku: «Me milyak'et dîtin, mer'a gotin, ku Ew sax e». ²⁴ Û ji me hinek jî çûne ser t'irbê, çawa ku wan k'ulfeta gotibû, usa bû, lê Ew nedîtin». ²⁵ Hingê Ewî wanr'a got: «Hey însanêd bê fikir, hûn çiqasî giran h'emû gotinêd p'êxembera bawer dikin? ²⁶ Ne gerekê Mesîh cefa bik'işanda û bik'eta r'ûmeta Xwe?» ²⁷ Û Wî destpêkir ji Mûsa û h'emû p'êxembera, çî ku wan k'itêbada bona Wî nivîsar bûn, wanar'a şirovekirin.

²⁸ Gava nêzîkî wî gundê ku diçûnê bûn, Ewî usa da k'ifşê, yançîye Ew diçe cîkî dûr. ²⁹ Lê wana zor li Wî kir û got: «Îşev li cem me bimîne, çîmkî êvar e,

r'o çûye ava». Û Ew çû hindur', ku li cem wan bimîne. ³⁰ Lê gava Ew t'evî wan ser sifrê r'ûnişt, nan hilda, şikirîya Xwe ji Xwedê anî, kerkir da wan. ³¹ Hingê ç'e'vêd wan vebûn, Ew nas kirin û Ew ber ç'e'vê wan betavebû. ³² Wana hevr'a got: «Lema, gava Ewî r'êda mer'a xeber dida û nivîsar mer'a şirovedikirin, agir dilê me dik'et». ³³ Ew wê gavê r'abûn vege'îyane Orşelîmê û her yanzdeh t'evî yêd mayîn civîyayî dîtin, ³⁴ gotin: «R'astî Xudan sax bûye û Şimh'ûnva xuya bûye!» ³⁵ Paşê wan her duya gilî kir, ku çawa r'êda r'astî Wî hatin û çaxê Wî nan kerkir, Ew nas kirin.

Îsa Xwe nîşanî şagirtêd Xwe dike

(*Metta 28:16-20; Marqos 16:14-18;*

Yûh'enna 20:19-23;

K'arêd Şandîya 1:6-8)

³⁶ Wana hê bona vê yekê xeber dida, Îsa nava wanda sekinî û wanr'a got: «E'dilayî wer'a». ³⁷ Ewana ji tîrsa bizdîyan û wan t'irê xeyalekîf dibînin. ³⁸ Lê Ewî wanr'a got: «Hûn çima şaşmayî mane û dudilî ne? ³⁹ Awa li dest û p'iyêd Min binihêr'in, ku Ez Xwexa me. Û destê xwe bidine Min û bibînin, çîmkî goşt û hestûyêd

r'uh' t'unene, çawa ku hûn dibînin yêd Min hene». ⁴⁰ Gava ev yek got, dest û p'îyêd Xwe nîşanî wan kirin. ⁴¹ Û hê ji şabûna bawer nedikirin, h'eyr-h'ujmek'ar mabûn, Ewî wanr'a got: «Qet tişteki xwarinê li cem we heye?» ⁴² Wana çîtî me'sîyê pijandî da Wî*. ⁴³ Ewî hilda li ber ç'e'vê wan xwar ⁴⁴ û wanar'a got: «Ev bûn ew gotinêd ku gava Ez t'evî we bûm, Min wer'a gotibûn: «Gerekê her tiştêd ku bona Min Qanûna Mûsa, nivîsarêd p'êxembera û Zebûrada^f nivîsar bûn bihatana sêrî». ⁴⁵ Hingê fe'mê wan vekir, ku nivîsara fe'm bikin. ⁴⁶ Û wanr'a got: «Awa nivîsar e, ku Mesîh gerekê cefa bik'işîne û r'oja sisîya ji mirinê r'abe ⁴⁷ û ji

Orşelîmê girtî bi navê Wî t'obe-yî û baxşandina guna nav h'emû milletada wê bê dannasînkirinê. ⁴⁸ Û hûn in şe'dêd van h'emû tiştâ. ⁴⁹ Û va Ezê sozê Bavê Xwe wer'a bişînim. Orşelîmêda bimînin, h'eta hûn qewatê ji jor bistînin».

Jorhilatina Îsa

(Marqos 16:19-20;

K'arêd Şandîya 1:9-11)

⁵⁰ Û ew h'eta Beytanyayê birin, destê Xwe bilind kir, dua wan kir. ⁵¹ Û hê dua dikir, ji wan qetîya, berbi e'zmên hate hilatinê. ⁵² Şagirta jî serê xwe ber Wî danî, bi eşq û şa vege'îyane Orşelîmê. ⁵³ Û her gav p'aristgehêda bûn, pesinê Xwedê didan.

* 24:42 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Û mirt'oxa hingiv».

MIZGÎNÎYA LI GORA YÛH'ENNA

Pêşgotin

Li gora fikira gelek zana, nivîsk'arê vê k'itêbê xilazîya sedsalîya pêşinda eva serhatîya nivîsîye. Nivîsk'ar xwexa navê xwe k'itêbêda nade. Lê tê fe'mkirinê, ku nivîsk'ar yek ji her donzdeh şagirtê^f Îsa^f bûye, awa gotî Yûh'ennayê^f kur'ê Zebedî. Îsa hingê gazî wî kir, gava ew hê me'sîgir bû (Metta 4:21; Marqos 1:19; Lûqa 5:10). Usa jî tê fe'mkirinê, ku Yûh'enna ew şagirt bû, bona k'îjanî ku aha nivîsar e: «Şagirtê ku Îsa jê h'iz dikir» (Yûh'enna 13:23; 19:26; 20:2; 21:7, 20, 24).

Yûh'enna ser pirsra jîyîna^f h'eta-h'etayê disekine, k'îjanî ku meriv^f dikare bistîne. Belê Yûh'enna dinivîse ku meremê vê nivîsarê ev e, wekî xwendevan bawer bike, ku Îsa ye Xilazkirê^f sozdayî, Kur'ê^f Xwedê û pê vê bawerîyê^f jîyîna h'eta-h'etayê bistîne (20:31).

«Mizgînîya^f li gora Yûh'enna» hindava her sê Mizgînîyêd mayînda (ya Metta, Marqos û Lûqa) tiherekî din berç'e'v dibe. Vê Mizgînîyêda xwendevan r'astî çend qewimandina tèn, yêd ku mizgîndarêd^f mayîn nivîsarêd xweda nedane k'ifşê. Mesele: de'wata Qanayêda, xeberdana Îsaye t'evî Nîkodêmo, k'ulfeta^f samerî^f, qencbûna yê Beythastayêda û yê ji zikmakîyêda kor, usa jî saxkirina Lazarê mirî. Mizgîndarêd mayîn Metta, Marqos û Lûqa gelekî li ser kirêd Îsaye Celîlêda^f disekinin, lê Yûh'enna li ser kirêd Orşelîmêda^f disekine. Usa jî k'itêbêda çend cara ev gotin hene: «Ez im filan tişt yan bêvan tişt» û gelek ji wan gotina jî bi nîşanêd (k'eremetêd) Îsava girêdayî ne. Mesele, Ew derheqa Xweda aha dibêje: «Ez im nanê jîyînê» (6:35), «Ez im r'onaya dinyayê» (8:12), «Ez im derê pêz» (10:7), «Ez im şivanê qenc» (10:11), «Ez im r'abûn û jîyîn» (11:25), «Ez im r'ê, r'astî û jîyîn» (14:6) û «Ez im k'ola tirîyêye r'ast» (15:1).

Mizgîndarêd mayîn hînkirina Îsa bi mesela dibêjin, lê Yûh'enna aşkere bona heleqetîya Îsaye t'evî Bavê^f Xwe Xwedê dibêje. Usa jî Îsa

navê Xwedêtîyê bona Xwe bi k'ar tîne: «EZ EW IM» (8:24, 28; 13:19) û «EZ HEME» (8:58).

K'itêb belayî ser çend p'ara dibe. Pêşgotina xweda Yûh'enna dinivîse ku Xebera Xwedêye h'eta-h'etayê û Îsa yek in.

P'ara k'itêbêye pêşin ji serê 2-a h'eta 11-a bona gelek k'eremeta dibêje û ew h'emû jî e'yan dikin ku Îsa Mesîh^f e, Ew Xilazkirê sozdayî ye û Kur'ê Xwedê ye. Ev p'ara k'itêbê derheqa wan merivada dibêje, yêd ku bawerîya xwe Îsa anîn bûne peyçûyêd Wî, lê h'erçê mayîn miqabilî Wî sekinîn û nexwestin Wî bawer bikin.

P'ara duda ji serê 13-a h'eta 17-a dibêje, ku Îsa berî girtin û xaçbûna^f Xwe t'evî şagirta çawa pismam xeber dide, ku wan bişidîne.

P'ara sisîyada jî ji serê 18-a h'eta 21-ê derheqa girtin, xaçbûn, mirin, ji mirin-r'abûnê û jorhilatina Wîda dibêje.

K'itêba Mizgînîya Yûh'enna dide k'ifşê ku Îsa «Xebera Xwedê» ye, ku bi bedenî hat nava meda hêwirî. Ew e Xilazkirê dinyayê (4:42), R'onayîya ku h'emû meriva r'onayî dike (1:9), Ew Xwexa nîşana h'izkirina Xwedê ye, hindava h'emû merivêd dinyayêda (3:16). Yûh'enna dîna xwe dide ser dannasînî û fikira Îsa, bi k'îjana Xwedêtîya Îsa û gelek r'astîyêd din e'yan dibin. Nava dannasînîyêd Îsada fikira mêriv diçe ser wan xebera, yêd ku her r'oj têne bik'aranînê, lê Îsa ew çawa nîşanêd sur' nava r'astîya r'uh'anîda dane xebatê, ku yek bikaribe fe'm bike. Awa mesele: nan, av, r'onayî, şivan, pez, baxçe û tiştêd mayîn.

Serecema fikira k'itêbê

Pêşgotin (1:1-18)

Yûh'ennayê^f nixumdar^f û şagirtêd Îsaye pêşin (1:19-51)

Şixulêd Îsaye li dor-berê ç'emê Ûrdunê û nav Celîlê (2:1-12:50)

Îsa xatirê Xwe ji şagirtêd Xwe dixwaze, dil dide li ber wan û bona wan dua dike (13:1-17:26)

Girtin, dîwankirin, xaçkirin û definkirina^f Îsa (18:1-19:42)

R'abûna Îsaye ji mirinê û xuyabûna Wî (20:1-31)

Paşgotin: Xuyabûneke din Celîlêda (21:1-25)

**Pêşgotina Yûh'enna:
Destpêbûnêda Xeber hebû**

1 ¹ Destpêbûnêda Xeber hebû. Xeber t'evî Xwedê bû û Xeber Xwexa Xwedê bû. ² Ew destpêbûnêda t'evî Xwedê bû. ³ Her tişt bi Wî e'firîn û bêyî Wî t'u tişt neqewimî, çi ku qewimî. ⁴ Kanîya jîyînê Ew bû û jîyîn jî r'onaya meriva^f bû. ⁵ R'onayî te'rîstanîyêda şewq dide û te'rîstanîyê Pê nika ribûye.

⁶ Merivekî ji aliyê Xwedêda şandî hebû, ku navê wî Yûh'enna^f bû. ⁷ Ew bona şe'detîyê hat, wekî bona R'onayê şe'detîyê bide, ku h'emû pê wî bawer bikin. ⁸ Ew xwexa ne ew R'onayî bû, lê ew hat ku şe'detîya R'onayê bide. ⁹ R'onaya r'ast Ew e, k'ijan ku tê dinyayê û h'emû meriva r'onayî dike. ¹⁰ Ew dinyayêda bû û dinya pê Wî e'firî, lê dinyayê Ew nas nekir. ¹¹ Ew hate ser warê Xwe, lê cime'ta Wî Ew qebûl nekir. ¹² Lê ewêd ku Ew qebûl kirin û bawerîya^f xwe navê Wî anîn, Ewî da, ku heqîya wan

hebe bibine zar'êd Xwedê. ¹³ Evana ne ji xûnê, ne ji xwestina bedenê û ne jî ji xwestina merivayê bûne, lê ew ji Xwedê bûne.

¹⁴ Û Xeber bû xûn û goşt, bi k'erem^f û r'astîyêva t'ijî nav meda konê Xwe danî. Me r'ûmeta Wî dît, ew r'ûmeta Kur'ê Bavêyî^f tayê t'enê. ¹⁵ Yûh'enna bona Wî şe'detî da û bi dengê bilind got: «Eva ye, bona K'ijanî min gotibû: «Ewê ku pey min tê Ew ser minr'a ye, çimkî Ew berî min hebû». ¹⁶ Me h'emûya ji t'êr-t'ijîya Wî k'erem ser k'eremêda stand*. ¹⁷ Çimkî Qanûn bi destê Mûsa^f hate dayînê, k'erem û r'astî bi destê Îsa^f Mesîh^f. ¹⁸ T'u kesî t'u car Xwedê nedîtîye, lê Yê Tayê T'enêyî ku xût Xwedê ye* û h'emêza Bavêda ye, Ewî Ew da e'yankirinê.

Şe'detîya Yûh'ennayê nixumdar^f

(*Metta 3:1-12; Marqos 1:1-8;*

Lûqa 3:15-17)

¹⁹ Ev bû Şe'detîya Yûh'enna: Gava cihûya^f ji Orşelîmê^f k'ahîn^f

* ^{1:16} Aha jî tê fe'mkirinê: «K'erem ji ber k'eremêva stand», awa gotî k'erema Peymana^f Nûye Îsa^f Mesîh^f cîyê k'erema Peymana^f Kevine ç'îyayê Sînayê^f girtîye. Hinek jî fe'm dikin, ku ji k'erema Îsa, k'erem e'mirê bawermendada heye û hê zêde dibe.

* ^{1:18} Nav destnivîsarêd here qencda aha ye: «Yê Bêşîrîkî-Bêheval ku h'emêza Bavêda ye». Nav hinek destnivîsarêd dinda jî aha ye: «Kur'ê Bêşîrîkî-Bêheval ku h'emêza Bavêda ye».

û lêwî^f şandin, wekî ji Yûh'enna bipirsin, ku ew k'î ye, Yûh'enna hilda ser xwe, ²⁰ înk'ar^f nekir û aşkere got: «Ez ne Mesîh me». ²¹ Wana jê pirsî: «Lê tu k'î yî? Êlyas^f î?»* Ewî got: «Na». «Ew p'êxemberê^{f**} sozdayî yî?» Cab da: «Na». ²² Hingê jêr'a gotin: «De bêje, tu k'î yî, wekî em cabekê wanr'a bibin, yêd ku em şandine. Tu bona xwe çi dibêjî?» ²³ Ewî got: «Ez ew deng im ku ber'îyêda^f dike gazî: <R'îya Xudan^f r'ast bikin!>* çawa ku Îşaya^f p'êxember gotîye». ²⁴ Ewêd ku hatibûne şandinê ji fêrisîya^f bûn. ²⁵ Wana jê pirsî: «Lê îdî çima dinixumînî^f, heger tu ne Mesîh î, ne Êlyas û ne jî p'êxember?» ²⁶ Yûh'enna li wan vege'and û got: «Ez bi avê dinixumînim, lê Yek nav weda heye, ku hûn Wî nas nakin. ²⁷ Ew e, Yê ku pey min tê, ku ez ne hêja me, wekî benê çarixêd Wî jî vekim». ²⁸ Ev h'emû li wî berî Ûrdunê, li Beytanyayê, wî cîyê ku Yûh'enna li wir dinixumand qewimîn.

Berxê Xwedê

²⁹ R'oja dinê Yûh'enna dît ku Îsa berbi wî tê, ewî got: «Va ye! Berxê Xwedê, Yê ku gunêd dinyayê hildide! ³⁰ Ev e bona K'îjanî min gotibû: <Pey minr'a Yekê bê, ku ser minr'a ye, çimkî Ew berî min hebû. ³¹ Min nizanibû Ew k'î ye, lê ez hatime bi avê dinixumînim, wekî Wî Îsraêlêva^f bidime e'yankirinê». ³² Yûh'enna eva şe'detîya da û got: «Min dît ku R'uh' ji e'zmên mîna kevotkekê hat ser Wî danî û ma. ³³ Min nizanibû Ew k'î ye, lê Ewê ku ez şandim, ku bi avê binixumînim, minr'a got: <Tu k'îjanî bibînî ku r'uh' tê ser datîne û dimîne, Ew e ku bi R'uh'ê^f Pîroz dinixumîne». ³⁴ Min jî dît û şe'detî da ku Ev e Kur'ê^f Xwedê».

Şagirtêd^f pêşiyê

³⁵ R'oja dinê Yûh'enna dîsa t'evî du şagirtêd^f xwe sekinî bû. ³⁶ Dît ku Îsa wirar'a derbaz dibe, got: «Va ye Berxê Xwedê!» ³⁷ Ev yek ku bihîstin, her du şagirt pey Îsa

* 1:21 Malaxî 4:5.

** 1:21 Gelek cihû^f li hîvîya p'êxemberekî bûn, yekî mîna Mûsa yan jî yekî ji wî qewattir, ku wê bihata wextê hatina Mesîh e'lam bikira (Qanûna Ducarî 18:15, 18; Yûh'enna 6:14; 7:40).

* 1:23 Îşaya 40:3.

çûn. ³⁸ Îsa li pişt Xweva vege'îya û dît ku wana daye pey Wî tên, wanr'a got: «Hûn çî dixwazin?» Wana jêr'a got: «R'abbî», ku tê fe'mkirinê: «Dersdar^f», «Tu li k'u derê dimîni?» ³⁹ Ewî wanr'a got: «Werin hûnê bibînin». Wana çû û dît ku Ew li k'u dimîne. Îdî sih'et nêzikî çara bû û wê r'oje ew li cem Wî man.

⁴⁰ Ji wan her duya, yêd ku ji Yûh'enna bihîstin û pey Îsa çûn, yek Endrawisê birê Şimh'ûn-Petrûs bû. ⁴¹ Ewî pêr'a-pêr'a birê xwe Şimh'ûn^f dît û jêr'a got: «Me Mesîh^f dît», ku tê fe'mkirinê: «Yê K'ifşkirî»*. ⁴² Wî ew anî cem Îsa. Îsa li Şimh'ûn nihêr'î û gotê: «Tu, Şimh'ûnê kur'ê Yûh'enna, tê Kîfas bêyî gotinê» (awa gotî «Petrûs^f», ku tê fe'mkirinê: «Qeya»).

Îsa gazî Fîlîpo û Natanyêl dike

⁴³ R'oja dinê Îsa qîrar kir ku her'e Celîlê^f. Wî Fîlîpo dît û jêr'a got: «Pey min were!» ⁴⁴ Fîlîpo ji Beytsaydayê bû, ji bajarê Endrawis û Petrûs. ⁴⁵ Fîlîpo çû Natanyêl dît û jêr'a got: «Me Ew dît, bona k'îjanî

Mûsa Qanûnêda û p'êxembera jî nivîsarêd xweda salixê Wî dabûn, Îsayê Kur'ê Ûsivê^f ji Nisretê». ⁴⁶ Natanyêl jê pîrsî: «Qet dibe ku tişteki p'ak ji Nisretê derk'eve?» Fîlîpo jêr'a got: «Were û bibîne!» ⁴⁷ Gava Îsa dît ku Natanyêl berbi Wî tê, derheqa wîda got: «Va ye îsraêlikî heqî-h'elal ku dilê wîda mixenetî t'une». ⁴⁸ Natanyêl jê pîrsî: «Çawa min nas dikî?» Îsa lê vege'and û gotê: «Hê Fîlîpo gazî te nekiribû, gava ku tu li binê dara hêjîrê r'ûniştî bûyî, Min tu dîtî». ⁴⁹ Natanyêl jêr'a got: «Dersdar, Tu Kur'ê Xwedê yî! Tu P'adşê Îsraêlê yî!» ⁵⁰ Îsa lê vege'and û gotê: «Tu bona vê yekê bawer dikî, wekî Min ter'a got: «Min tu li binê dara hêjîrê dîtî?» Tê tiştêd ji vê mestir bibîni». ⁵¹ Û jêr'a got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, hûnê bibînin e'zman vebûye û milyak'etêd^f Xwedê çawa ji ser Kur'ê^f Mêriv hildik'işin, peya dibin»*.

De'wata li gundê Qanaya Celîlê

2 ¹ Du r'oja şûnda bajarê Qanaya Celîlêda de'watek hebû. Dîya

* ^{1:41} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «XRÎSTOS». «XRÎSTOS» bi zimanê yûnanî tê fe'mkirinê: «Yê K'ifşkirî», «Yê Bijartî^f» û «Yê R'ûnkirî^f».

* ^{1:51} Destpêbûn 28:12.

Îsa jî li wê derê bû, ²Îsa û şagirtêd Wî jî bona de'watê hatibûne t'eglîfkirinê. ³Gava kêmasî k'ete şeravê, dîya Îsa jêr'a got: «Şerava wan nema». ⁴Îsa lê vege'and û gotê: «E'vdê, çî te Min k'etîye? Hê ne wextê Min e». ⁵Dîya Wî berdestîyar'a got: «Çi ku wer'a bêje, bikin». ⁶Û şeş k'ûpêd kevirî hebûn, ku li gora e'detêd cihûya bona şuştin-veşuştina wana li wir danîbûn. Ji wana her yekî ji h'eyş-tê h'eta sed bîst lîtir av hildida. ⁷Îsa wanr'a got: «Van k'ûpa t'ijî av kin». Û wana jî lêvar'a dagirt. ⁸Paşê wanar'a got: «Niha hinekî dagirin, bibin bidine serde'watî». Ewana jî ew bir. ⁹Gava serde'watî ji wê ava ku bibû şerav te'm kir, wî tê dernexist ku ew ji k'u hat, lê berdestîyêd ku av k'işandibûn zanibûn. Serde'watî gazî ze've kir ¹⁰û jêr'a got: «Her kes pêşîyê şerava xweye r'ind datîne ser t'ex-te û paşê gava vexwarî ne, ew ya ner'ind derdixe. Lê te şerava r'ind h'eta niha xwey kirîye».

¹¹Eva nîşana Îsaye pêşin bû, ku Wî Qanaya Celîlêda kir. Bi vî awayî Ewî r'ûmeta Xwe da xuyakirinê û şagirtêd Wî bawerîya xwe Wî anîn.

¹²Pey vê yekêr'a, Îsa t'evî dîya Xwe, birêd Xwe û şagirtêd Xwe çû Kefernahûmê, lê gelek r'oja Ew li wê derê neman.

Îsa p'aristgehê paqij dike

(Metta 21:12-13; Marqos 11:15-17; Lûqa 19:45-46)

¹³Cejina^f cihûyaye Derbazbûnê nêzîk bû, Îsa hevraz çû Orşelîmê. ¹⁴P'aristgehêda^f Ewî yêd ku dewar, pez û kevotk difirotin, usa jî yêd p'ereguhêr' r'ûniştî dîtin. ¹⁵De îjar Wî ji bena qamçîk çêkir, h'emû ji p'aristgehê pez û dewarêd wanva derxistin, p'erêd p'ereguhêr'a r'êtin û t'extêd wan welger'andin. ¹⁶Kevotkfiroşar'a got: «Vana ji vê derê hildin! Îdî mala Bavê Min nekine bazargeh!» ¹⁷Hate bîra şagirtêd Wî ku aha hatîye nivîsarê: «Xîreta hindava mala Teda agir Min dixê*». ¹⁸Hingê cihûya jê pîrsî: «Tê çî nîşanê nîşanî me kî, ku h'ukumê Te heye van tiştî bikî?» ¹⁹Îsa li wan vege'and û got: «Vê p'aristgehê hilşînin, Ezê nava sê r'ojada r'akim». ²⁰Hingê cihûya jêr'a got: «Nava çil şeş salada eva p'aristgeha hatîye çêkirinê. Çawa Tê wê nava sê r'ojada r'akî?» ²¹Lê Îsa derheqa p'aristgeha bedena

* 2:17 Zebûr 69:9.

Xweda xeber dida. ²² Peyr'a gava Ew ji mirinê r'abû, şagirta ew gotina Wî anî bîra xwe û wana ew nivîsar û gotina Îsa bawer kirin.

Dilê^f her merivî Îsava e'yan e

²³ Awa gava ku Îsa Cejina Derbazbûnêda li Orşelîmê bû, geleka ew nîşanêd ku Wî dikirin dîtîn, bawerîya xwe navê Wî anîn. ²⁴ Lê Îsa bawerîya Xwe li wan nedanî, çimkî dilê^f h'emû meriva Wîva e'yan bû. ²⁵ Ne h'ewce bû, ku yekî hindava merivekîda şe'detî bida, çimkî Wî dilê meriva zanibû.

Îsa û Nîkodêmo

3 ¹ Ji fêrisîya merivek hebû, navê wî Nîkodêmo, ku se-rekekî cihûya bû. ² Eva şev hate cem Îsa û jêr'a got: «Mamosta, em zanin ku Tu ji Xwedêda çawa dersdar hatîyî, çimkî ew nîşanêd ku Tu dikî, heger Xwedê ne pêr'a be, t'u kes nikare bike».

³ Îsa lê vege'and û gotê: «Ez r'ast bê xêlif ter'a dibêjim, heger merivek dîsa nû nebe*, ew nikare P'adşatîya^f Xwedê bibîne». ⁴ Nîko-

dêmo jê pirsî: «Meriv ku îdî mezin bûye, ew çawa dikare dîsa nû bibe? Qet dibe ku ew careke din bik'eve zikê dîya xwe û ji dîya xwe dîsa bibe?» ⁵ Îsa lê vege'and û gotê: «Ez r'ast bê xêlif ter'a dibêjim, h'eta ku meriv ji avê û R'uh' nebe, ew nikare bik'eve P'adşatîya Xwedê. ⁶ Yê ku ji bedenê dibe beden e, yê ku ji R'uh' dibe r'uh' e. ⁷ Tu e'cêbmayî nemîne ku Min ter'a got: Gerekê hûn dîsa nû bibin*. ⁸ Ba* li k'u derê dixwaze r'adibe. Tu dengê wî dibihêyî, lê nizanî ew ji k'u tê û k'uda diçe. Her kesê ku ji R'uh'* dibe jî usa ye».

⁹ Nîkodêmo jê pirsî: «Ew çawa dibe?» ¹⁰ Îsa lê vege'and û gotê: «Tu dersdarê Îsraêlê yî û hê van yeka nizanî? ¹¹ Ez r'ast bê xêlif ter'a dibêjim, tiştê ku em zanin wê dibêjin, tiştê ku me dîtîye şe'detîya wê didin. Lê belê hûn şe'detîya me qebûl nakin. ¹² Heger Ez derheqa tiştêd li vê dinêda wer'a dibêjim hûn bawer nakin, lê wekî derheqa tiştêd li e'zmana bêjim, hûnê çawa bawer bikin? ¹³ Kesek hilnek'îşiyaye e'zmên, pêştirî Ewî ku ji e'zmên peya bû, Kur'ê Mêriv. ¹⁴ Çawa

* ^{3:3} Aha jî tê fe'mkirinê: «Heger merivek ji jor nebe».

* ^{3:7} Aha jî tê fe'mkirinê: «Gerekê hûn ji jor bibin».

* ^{3:8} Bi zimanêd yûnanî û îbranî^f xebera «Ba» û «R'uh'» yek in.

ku Mûsa ber'îyêda^f me'r bilind kir, usa jî gerekê Kur'ê Mêriv bê bilindkirinê, ¹⁵ wekî her kesê ku bawerîya xwe Wî bîne, jîyîna wîye h'eta-h'etayê hebe.

¹⁶ Çimkî Xwedê usa dinya h'iz kir, ku Kur'ê^f Xweyî tayê t'enê berva da, wekî her kesê ku bawerîya xwe Wî bîne unda nebe, lê jîyîna wîye h'eta-h'etayê hebe. ¹⁷ Çimkî Xwedê Kur'ê Xwe neşande dinyayê, ku dîwana dinê bike, lê wekî dinya pê Wî xilaz^f be. ¹⁸ Yê ku bawerîya xwe Wî bîne, dîwana wî nabe, lê ewê ku bawerayî xwe Wî nayne, îdî dîwana wî bûye jî, çimkî ewî bawerîya xwe navê Kur'ê Xwedêyî tayê t'enê neanî. ¹⁹ Dîwan bi vî awayî dibe: R'onayî hate dinyayê, lê meriva te'rîstanî ji r'onayê zêdetir h'iz kir, çimkî kirêd wan xirabî bûn. ²⁰ Her kesê ku xirabîyê dike, r'onayî ber ç'e'va r'eş e. Ew xwe li r'onayê nagire, wekî kirinêd wî xuya nebin. ²¹ Lê ewê ku r'astîyê dike, ew xwe li r'onayê digire, wekî e'yan be, ku kirêd wî Xwedêda hatine kirinê».

Îsa û Yûh'ennayê nixumdar^f

²² Pey vê yekêr'a Îsa û şagirtêd Wî çûne qeza Cihûstanê^f. Îsa li wê derê t'evî wan dima û dinixumand. ²³ Yûh'enna jî li E'ynona nêzîkî

Salîmê dinixumand, çimkî av li wir gelek bû. Meriv dihatine wê derê û dinixumîn. ²⁴ Yûh'enna hê neavîtibûne kelê.

²⁵ Hingê nav şagirtêd Yûh'enna û cihûkîda li ser pirsê e'detêd şûştin-veşûştinê de'w pêşda hat.

²⁶ Ew şagirt çûne cem Yûh'enna û jêr'a gotin: «Dersdar, Ewî ku li wî berî ç'emê Ûrdunê t'evî te bû û te bona Wî şe'detî da, va Ew Xwexa dinixumîne û h'emû diçine cem Wî».

²⁷ Yûh'enna cab da û got: «Merivek nikare tiştêkî hilde ser xwe, heger ew ji e'zmên jêr'a nehatibe dayînê. ²⁸ Hûn xwexa şe'dêd min in, ku min gotîye: «Ez ne Mesîh im, lê yê li pêşîya Wî şandî me». ²⁹ Bûk bona k'ê be ze'va ew xwexa ye. Lê çawa destebirakê ze've sekinî bona wî dibihê û bi dengê wî şa dibe, usa jî niha dilê min şabûnêva t'ijî bû. ³⁰ Ew gerekê mezin be, lê ez biç'ûk bim.

Yê ku ji e'zmana tê

³¹ Ewê ku ji jor hatîye, Ew ser h'emûyar'a ye. Ewê ku ji vê dinê ye, ew yê vê dinê ye û ew ji vê dinê xeber dide. Lê Ewê ku ji e'zmên hatîye, Ew ser h'emûyar'a ye. ³² Wî çî dît û çî bihîst bona wê yekê şe'detîyê dide, lê t'us kes

şe'detîya Wî qebûl nake. ³³ Yê ku şe'detîya Wî qebûl dike, ew mak dike ku Xwedê r'ast e. ³⁴ Ewê ku Xwedê şandîye Ew gotinêd Xwedê dibêje, çimkî Xwedê R'uh' bê çap dide Wî. ³⁵ Bav Kur' h'iz dike û her tişt daye destê Wî. ³⁶ Ewê ku bawerîya xwe Kur' tîne, jîyîna wîye h'eta-h'etayê heye. Ewê ku gur'a^f Kur' nake, ew jîyînê nabîne, lê xezeba Xwedê li ser wî dimîne».

**Ava jîyîna^f h'eta-h'etayê
û h'ebandina
bi r'uh' û r'astîyê**

4 ¹ Fêrisîya bihîst ku Îsa ji Yû-h'enna zêdetir şagirta dicivîne û bi avê dinixumîne, ² lê r'ast Îsa Xwexa nedinixumand, lê şagirtêd Wî dinixumandin. ³ Hingê Îsa ku vê yekê pê h'esîya, Ewî Cihûstan hişt û dîsa çû Celîlê.

⁴ Usa qewimî ku gerekê Ew Sameryayêr'a^f derbaz bibûya. ⁵ Ew hate bajarekî Sameryayê ku navê wî Sûxar bû. Ew der nêzîkî wî e'rdî bû, ku Aqûb^f dabû kur'ê xwe Ûsiv^f. ⁶ Bîra Aqûb li wê derê bû. Îsa usa ji r'êwîtiyê westîyayî, li k'êleka^f bîrê r'ûnişt. Îdî r'oj nîvro bû.

⁷ K'ulfeteke samerî^f hat ku avê bik'işîne. Îsa wêr'a got: «Avekê bide Min, Ez vexwim». ⁸ Şagirtêd Wî jî çûbûne bajêr, ku xurek bik'ir'in. ⁹ Wê k'ulfeta^f samerî jêr'a got: «Tu cihû yî û ez jî k'ulfeteke samerî me. Tu çawa ji min avê dixwazî?» Çimkî t'u heleqetîya cihûya t'evî samerîya t'unebû*. ¹⁰ Îsa lê vege'and û gotê: «Heger te dayîna Xwedê bizanibûya û bizanibî K'î ye ku ter'a dibêje: <Avekê bide Min Ez vexwim>, teyê ji Wî av bixwesta û Ewî wê ava jîyînê bida te». ¹¹ K'ulfetê jêr'a got: «Ez xulam, tiştêkî Teyî ku Tu pê avê bik'işînî t'une û bîr jî k'ûr e! De îjar Tê ava jîyînê ji k'u derê bînî? ¹² Çima Tu ji bavê me Aqûb mestir î, yê ku eva bîra daye me û ji vê ewî, zar'êd wî, pez û dewarêd wî jê vexwarine?» ¹³ Îsa caba wê da û gotê: «Her kesê ku ji vê avê vexwe, ewê dîsa t'î be. ¹⁴ Lê ewê ku ji wê avê vexwe, ya ku Ez bidimê, ewê t'u car t'î nebe. Belê ew ava ku Ezê bidime wî, wê dilê wîda bibe kanîke avê, ku wê bona jîyîna h'eta-h'etayê^f bilq bide». ¹⁵ K'ulfetê jêr'a got: «Ez xulam, de bide min wê avê,

* ^{4,9} Aha tê fe'mkirinê, ew derdanêd^f ku samerîya didane xebatê cihûya ew h'eram^f h'esab dikirin.

ku ez îdî t'î nevim û neyê m ji vir avê nek'îşînim».

¹⁶ Îsa lê vege r'and û gotê: «Her'e gazî mêrê xwe ke û were vira». ¹⁷ K'ulfetê caba Wî da û got: «Mêrê min t'une». Îsa jêr'a got: «Te r'ast got: «Mêrê min t'une», ¹⁸ çimkî pênc mêrêd te hebûne û yê ku niha jî tu pêr'a yî ne mêrê te ye. Te ev yeka r'ast got». ¹⁹ K'ulfetê jêr'a got: «Ez xulam, ez dibînim Tu p'êxember î. ²⁰ Kal û bavêd me li serê vî ç'îyayî Xwedê h'ebandine, lê hûn dibêjin cîyê Xwedê h'ebandinê gerekê li Orşelîmê be». ²¹ Îsa jêr'a got: «E'vdê, Min bawer bike, wextê bê, ku hûnê ne li vî ç'îyayî û ne jî li Orşelîmê Bavê bih'ebînin. ²² Hûn samerî Wî dih'ebînin, K'îjanî ku hûn nas nakin, lê em cihû Wî dih'ebînin, K'îjanî em nas dikin, çimkî xilazbûn ji cihûya tê. ²³ Lê belê wextê bê, îdî pêr'a gihîştîye jî, ku yêd r'ast dih'ebînin wê bi R'uh' û R'astîyê Bavê bih'ebînin, çimkî Bav yêd aha dih'ebînin diger'e. ²⁴ Xwedê R'uh' e û yêd ku Wî dih'ebînin jî gerekê bi R'uh' û R'astîyê Wî bih'ebînin». ²⁵ K'ulfetê jêr'a got:

«Ez zanim ku Mesîhêf bê», (awa gotî «Yê K'îfşkirî»). «Gava Ew bê, Ewê derheqa her tiştîda mer'a gilî ke». ²⁶ Îsa jêr'a got: «EZ EWIM*, ku t'evî te xeber didim».

²⁷ Ser xebardana wanda şagirtêd Îsa hatin. Ew gelekî e'cêbmayî man, ku Wî t'evî k'ulfetê xeber dida, lê kesî negotê: «Tu çi dixwazî?» yan «bona çi t'evî wê xeber didî?» ²⁸ Hingê k'ulfetê cêr'ê xwe hişt, çû bajêr û cime'têr'a got: ²⁹ «Werin Wî merivî bibînin, Yê ku h'emû tiştêd ku min berê kiribûn minr'a gotin. Gelo Ev e Mesîh?» ³⁰ Ew jî bajêr derk'etin û hatine cem Wî.

³¹ Wî wextîda şagirtêd Wî lava jê dikirin û digotinê: «Dersdar, tişteki bixwe!» ³² Lê Ewî wanr'a got: «Xurekê Minî xwarinê heye, hûn nizanin». ³³ Şagirta jî hevdu pirsî: «Gelo kesekî jêr'a xwarin anîye?»

³⁴ Îsa wanr'a got: «Xwarina Min ew e, ku Ez xwestina Yê ku Ez şandime bikim û şixulêd Wî bînime sêrîf. ³⁵ Çima hûn xwexa nabêjin: «H'eta nandirûnêf hê çar meh hene»? Va ye Ez wer'a dibêjim, ç'e'vêd xwe vekin û dîna xwe bidine zevîya, ew çawa zer

* ^{4:26} Aha jî tê fe'mkirinê: «EZ HEME, ku t'evî te xeber didim». Peymana Kevinda «EZ HEME» navekî Xwedê ye (Derk'etin 3:13-14). Şirovekirina vê bin r'êza Yûh'enna 8:58-da bixûnin.

bûne, dirûtinêr'a hazir in! ³⁶ Yê ku didirû heqê xwe distîne û bona jîyîna h'eta-h'etayê ber t'op dike, wekî yê diçîne û yê didirû bi hevr'a şa bin. ³⁷ Vira ev gotin r'ast e, ku: «Yek diçîne û yekî din didirû». ³⁸ Min hûn şandin ku hûn wê bidirûn, ser k'ijanê hûn nexebitîne, hinekêd din xebitîn û hûn li ser xebata wan r'ûniştin».

**Cime'ta samerîyê
bawerîya xwe Îsa tînin**

³⁹ Gelek samerîyêd ji wî bajarî bawerîya xwe li Wî anîn, bona gotina wê k'ulfetê ku digot: «H'emû tiştêd ku min kiribûn, Ewî minr'a gotin». ⁴⁰ Û gava samerî hatine cem Wî, lava jê kirin, ku Ew li cem wan bimîne. Ew jî du r'oja li wê derê ma. ⁴¹ Geleka bona wê xeberdana Wî bawerîya xwe li Wî anîn ⁴² û wê k'ulfetêr'a gotin: «Em îdî ne ku pê gotina te bawer dikin, lê me xwexa bihîst û em zanin ku ev e r'ast Xilazkirêf dinyayê».

**Îsa kur'ê qulixk'arekî
qenc dike**

(*Metta 8:5-13; Lûqa 7:1-10*)

⁴³ Pey van her du r'ojar'a Îsa ji wir r'abû çû Celîlê. ⁴⁴ Îsa xwexa şe'detî dabû, ku r'ûmeta p'êxember cî-misk'enê wîda t'une. ⁴⁵ Gava ku

Ew hate Celîlê, celîlîya Ew qebûl kir, çimkî ewana xwexa jî bona Cejina Derbazbûnê çûbûne Orşelîmê û tiştêd ku Wî kiribûn dîtibûn.

⁴⁶ Îsa dîsa çû Qanaya Celîlê, k'îderê av kiribû şerav. Wê derê qulixk'arekî qesirê hebû, ku kur'ê wî li Kefernahûmê nexweş bû. ⁴⁷ Gava ewî bihîst ku Îsa ji Cihûstanê hatîye Celîlê, hate cem Wî û lava jê kir, ku her'e Kefernahûmê kur'ê wîyî bertelef qenc ke. ⁴⁸ Îsa wîr'a got: «H'eta ku hûn nîşan û k'ere-meta nebînin, hûn t'u car bawer nakin». ⁴⁹ Qulixk'arê qesirê jêr'a got: «Ez xulam, were em her'in, hela hê kur'ê min nemirîye». ⁵⁰ Îsa lê vege'and û gotê: «Her'e, kur'ê te sax-silamet e». Wî merivî jî ew gotina Îsa bawer kir û çû. ⁵¹ Ew hê negihîştibûyê, xulamêd wî pêşîya wîda hatin û jêr'a gotin: «Kur'ê te sax-silamet e». ⁵² Ewî ji xulamêd xwe pirsî: «K'îjan sih'etêda ew berbi qencbûnê çû?» Wana gote wî: «Duhu pey nîvrora sih'eta yekê t'ayê jê ber'da». ⁵³ Hingê bavê kur'ik tê derxist, ku ew wê sih'etêda bû, gava Îsa jêr'a got: «Kur'ê te sax-silamet e». Bi vî awayî wî û t'emamîya neferêd mala wî bawer kirin. ⁵⁴ Eva nîşana duda bû ku Îsa kir, gava Ew ji Cihûstanê hate Celîlê.

**Nexweşê sî û h'eyşt sala
qenc dibe**

5 ¹ Pey vê yekêr'a cejineke cihûya hat û Îsa hevraz çû Orşelîmê.

² Li Orşelîmê, li ber dergehê Pêz h'ewzek hebû, ku bi îbranî^f jêr'a dibêjin Beytzat'a, pênc hêwangehêd wê hebûn. ³ Wan hêwangehada gelek nexweş p'aldayî bûn: Yêd kor, şilûşe't û k'ût. ⁴ Evana hîvîya lihevketina avê bûn, çimkî car-cara milyak'etekî Xudan dik'ete avê û li hev dixist. Û pey lihevketina avêr'a, k'ê berî h'emûya bik'eta avê, ew ji nexweşîya xwe qenc dibû*. ⁵ Merivek li wê derê hebû, ku nexweşê sî h'eyşt sala bû. ⁶ Îsa gava ew li wir p'aldayî dît û zanibû jî ku ew zûva nexweş e, wîr'a got: «Tu dixwazî qenc bî?» ⁷ Yê nexweş lê vege'and û gotê: «Ez xulam, kesekî min t'une, wekî gava av li hev dik'ewe, min bavêje h'ewz. H'eta ez h'izî didime xwe xwe bavêjimê, yekî din berî min xwe davêjê». ⁸ Îsa jêr'a got: «R'abe ber'a xwe hilde û biger'e». ⁹ Pêr'a-pêr'a ew meriv qenc bû, ber'a xwe hilda û ger'îya.

Ew r'oja^f şemîyê bû. ¹⁰ Hingê cihûya wî merivê qencbûyîr'a got:

«Îro şemî ye! Qanûn îzinê nade ku tu ber'a xwe hildî». ¹¹ Ewî li wan vege'and û got: «K'ê ez qenc kirim Ewî minr'a got: «Ber'a xwe hilde û biger'e»». ¹² Wana jê pirsî: «Ew k'î bû ku ter'a got: «Ber'a xwe hilde û biger'e?»» ¹³ Lê yê qencbûyî nizanibû Ew k'î bû, çimkî Îsa Xwe nava e'laleta wirda betavekir. ¹⁴ Pey vê yekêr'a Îsa ew p'aristgehêda dît û jêr'a got: «Binihêr'e, tu qenc bûyî! Îdî guna neke, wekî tişteki hê xirab neyê serê te».

¹⁵ Wî merivî çû cihûyar'a gilî kir, Yê ku ew qenc kirîye Îsa ye. ¹⁶ Bona vê yekê îdî cihû pey Îsa k'etin, çimkî Wî ev yekana r'oja şemîyêda dikirin. ¹⁷ Hingê Îsa li wan vege'and û got: «Bavê Min h'eta niha şixulê Xwe dike, Ez jî dikim». ¹⁸ Bona vê yekê cihûya hê dikir ku Wî bikujin, çimkî Wî ne t'enê r'oja^f şemîyê t'er'ibandibû, lê Xwedê kiribû Bavê Xwe û Xwe himberî Xwedê kiribû.

Xwedê h'ukum daye Kur'

¹⁹ Lema Îsa wanr'a got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, ku Kur' nikare xweserîxwe tişteki bike, ew t'enê wan tiştêd ku dibîne Bav dike, Ew jî dike. Bav çi

* 5:4 Nav destnivîsarêd here qencda r'êza 4-a t'une.

dike Kur' jî usa dike. ²⁰ Çimkî Bav Kur' h'iz dike û her tiştêd ku Xwexa dike nîşanî Wî dike. Ewê hê tiştêd mezin nîşanî Wî bike û hûnê e'cêbmayî bimînin. ²¹ Çawa ku Bav dikare mirîya sax ke û jîyînê bide wan, usa jî Kur'^f dikare k'îjana Ew dixwaze, jîyînê bide wan. ²² Serda jî Bav dîwana t'u kesî nake, lê h'emû h'ukumê dîwankirinê daye Kur', ²³ wekî h'emû qedirê Kur' bizanibin, çawa qedirê Bavê zanin. Yê ku qedirê Kur' nizane, ew qedirê Bavê ku Ew şandîye jî nizane.

²⁴ Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim: Her kesê ku guh bide gotinêd Min û Wî bawer bike, Yê ku Ez şandime, jîyîna wîye h'eta-h'etayê heye. Dîwana wî nayê kirinê, lê ew ji mirinê derbazî jîyînê bûye. ²⁵ Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, wext tê û pêr'a gihîştîye jî, ku mirîyê dengê Kur'ê Xwedê bibihên û ewêd ku bibihên wê bijîn. ²⁶ Çimkî çawa Bav kanîya jîyînê ye, usa jî kir wekî Kur' Xwexa kanîya jîyînê be. ²⁷ Ewî h'ukumê dîwankirinê jî da Wî, çimkî Ew Kur'ê^f Mêriv e. ²⁸ Li vê yekê e'cêbmayî nemînin, çimkî wext nêzîk dibe, ku h'emûyêd t'irbada wê dengê Wî bibihên ²⁹ û derk'evin. Yêd ku qencî kirine wê bona

jîyînê r'abin, yêd ku xirabî kirine bona dîwanê.

³⁰ Ez Xwexa nikarim tiştêkî bikim. Çawa ku Ez dibihêm, usa jî dîwanê dikim. Dîwankirina Min r'ast e, çimkî Ez ne ku li xwestina Xwe diger'im, lê xwestina Yê ku Ez şandime.

Şe'detîya bona Îsa

³¹ Heger Ez bona Xwe şe'detîyê bidim, şe'detîya Min ne r'ast e. ³² Lê yekî din heye ku bona Min şe'detîyê dide û Ez zanim ew şe'detîya ku Ew bona Min dide r'ast e. ³³ We meriv şandine cem Yûh'enna û wî şe'detîya r'astîyê da. ³⁴ Lê Ez ne h'ewcê şe'detîya meriva me, Ez t'enê van tişta dibêjim, wekî hûn xilaz bin. ³⁵ Yûh'enna ç'irak bû ku dişixulî û r'onayî dida. We xwest ku hinek wext bi r'onaya wî şa bin. ³⁶ Lê ew şe'detîya bona Min ser şe'detîya Yûh'ennar'a ye. Çimkî ew şixulêd ku Bavê spartine^f Min, wekî Ez wan bînime sêrî, hema ew şixul in, yêd ku Ez dikim, şe'detîyê bona Min didin, ku Bavê Ez şandime. ³⁷ Û Bav ku Ez şandime, Wî Xwexa bona Min şe'detî daye. We t'u car ne dengê Wî bihîstîye, ne r'ûyê Wî dîtîye ³⁸ û ne jî gotina Wî dilê weda dimîne, çimkî hûn Ewî ku

Wî şandîye bawer nakin. ³⁹ Hûn nivîsarada k'ûr dibin, çimkî hûn dibêjin, jîyîna weye h'eta-h'eta-yê wanda ye û hema ew xwexa şe'detîya Min didin. ⁴⁰ Lê hûn naxwazin bêne cem Min, wekî jîyîna we hebe.

⁴¹ Ez ne h'ewcê şikirdayîna merivayê me, ⁴² lê Ez we nas dikim û zanim ku dilê^f weda h'izkirina Xwedê t'une. ⁴³ Ez bi navê Bavê Xwe hatim û hûn Min qebûl nakin. Lê heger yekî din bi navê xwe bê, hûnê wî qebûl kin. ⁴⁴ Hûnê çawa bikaribin Min bawer bikin, heger hûn nav hevda r'ûmeta navê xwe diger'in, lê ew r'ûmeta ku ji Xwedêyê bêşirîkî-bêhevale nager'in? ⁴⁵ Nefikirin ku **Ezê** we li ber Bavê neheq kim. Yek heye, ku we neheq dike, hema ew **Mûsa** ye ku we gumana xwe danîye ser wî. ⁴⁶ Heger we Mûsa bawer bikira, weyê Ez jî bawer bikirama, çimkî ewî derheqa Minda nivîsiye. ⁴⁷ Lê heger hûn nivîsarêd wî bawer nakin, hûnê çawa gotinêd Min bawer bikin?»

Îsa pênc h'ezara t'êr dike

(*Metta 14:13-21; Marqos 6:30-44; Lûqa 9:10-17*)

6 ¹ Pey vê yekêr'a Îsa derbazî wî berî gola Celîlê bû, ku

jêr'a Teberîya dibêjin. ² E'laleteke giran pey Wî diçû, çimkî wan ew nîşanêd k'eremet dîtibûn, yêd ku Wî li ser nexweşa kiribûn. ³ Îsa r'abû serê ç'îyê û li wê derê t'evî şagirtêd Xwe r'ûnişt. ⁴ Cejina cihûyaye Derbazbûnê nêzik bû.

⁵ Gava Îsa li dora Xwe nihêr'î, dît ku e'laleteke giran berbi Wî tê, gote Fîlîpo: «Emê nên ji k'u derê bik'ir'in, wekî ev merivana bixwin?» ⁶ Ewî ev yek got, ku wî bicêr'ibîne^f, çimkî Xwexa zanibû ku wê çi bikira. ⁷ Fîlîpo lê vege'and û gotê: «Bahê dusid zîvî^f nan jî t'êra van nake, hema wekî her yekîr'a pe'rîk jî bik'eve!» ⁸ Ji şagirta yekî, Endrawisê birê Şimh'ûn-Petrûs gote Wî: ⁹ «Vir xortek heye, ku pênc nanêd ceh û du me'sîyêd wî hene. Lê bona haqas meriva ev çi ye?»

¹⁰ Îsa got: «Meriva li e'rdê bidine r'ûniştandinê». Şînayîya wir gelek bû, ew mêrêd ku r'ûniştin, weke pênc h'ezara bûn. ¹¹ Hingê Îsa ew nan hildan şikirî da û belayî r'ûniştîya kir. Bi vî awayî jî me'sî bela kirin, çiqas ku xwestin. ¹² Û gava t'êr xwarin, Ewî şagirtêd Xwer'a got: «Wan hûrikêd bermayî bidine hev, wekî tişteke p'ûç' nebe». ¹³ Şagirta jî ji ber ewêd ku pênc nanêd ceh xwaribûn,

donzdeh sele ji hûrikêd bermayî t'ijî berev kirin.

¹⁴ Gava van meriva dît ku Îsa ev nîşan kir, gotin: «R'ast Ev e ew p'êxemberê ku wê bihata dinyayê!»
¹⁵ Hingê Îsa pê h'esîya ku ewê bên û Wî bi zorê bibin bikine p'adşa, dîsa Ew t'enê hilk'işîya ç'îyê.

Îsa p'îya li ser avêr'a diçe

(*Metta 14:22-27;*

Marqos 6:45-52)

¹⁶ Gava r'o çû ava, şagirtêd Wî berjêrî devê golê bûn. ¹⁷ Ew k'etine qeyikekê û r'ê k'etin, wekî derbazî Kefernahûmê, wî berî golê bin. Îdî te'rî k'etibû e'rdê, lê Îsa hê Xwe wanr'a negîhandibû.
¹⁸ Firtoneke^f qayîm r'abû, golê da ber pêla. ¹⁹ Gava wan bêr k'işandin qasî pênc-şeş kîlomêtira pêşda çûn, wan dît ku Îsa peya ser golêr'a tê nêzikî qeyikê dibe. R'isasê ew girtin, ²⁰ lê Îsa wanr'a got: «Netirsin, Ez im!» ²¹ Hingê wan xwest ku Ew hildana qeyikê. Qeyik pêr'a-pêr'a gihîşte wî alîyê ku wan dixwest biçûnayê.

Meriv li Îsa digêr'in

²² R'oja dinê ew e'laleta ku li wî berî golê mabû, zanibû ku li wir alîyê wan t'enê qeyikek hebû, ew jî şagirtêd Wî t'enê k'etibûnê

derbaz bibûn, lê Îsa nek'etibû wê qeyikê. ²³ Ji alîyê Teberîyayê hinek qeyikêd din hatin nêzikî wî cîyî bûn, k'îderê pey şikirdayîna Xudanr'a nan xwaribûn. ²⁴ Gava meriva dît ku ne Îsa li wir e û ne jî şagirtêd Wî, hingê ew xwexa jî k'etine qeyika û çûne Kefernahûmê, wekî li Îsa biger'in.

Îsa ye nanê jîyîna h'eta-h'etayê

²⁵ Gava wan Îsa li wî berî golê dît, jêr'a gotin: «Dersdar, Tu k'engê hatî vê derê?» ²⁶ Îsa li wan vegeer'and û got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, hûn li Min digêr'in, ne ku bona wê yekê, ku we nîşan dîtine, lê bona wê yekê, ku we ji wî nanî xwar û t'êr bûn. ²⁷ Bona xwarina p'ûç' nexebitin, lê bona wê xwarinê bixebitin, ya ku jîyîna h'eta-h'etayêda dimîne, k'îjanê Kur'ê Mêriv wê bide we, çimkî Bav Xwedê mora Xwe li Wî xistîye».

²⁸ Û wan jê pirsî: «Gerekê em çi bikin, wekî wan şixulêd Xwedê bînine sêrî?» ²⁹ Îsa li wan vegeer'and û got: «Şixulê Xwedê ev e, ku hûn bawerîya xwe Wî bînin, Yê ku Ewî şandîye». ³⁰ Wana ser vê yekê jêr'a got: «Ku usa ye Tê çi nîşanê bikî, wekî em bibînin û Te bawer bikin?

Tê çi şixulî bikî? ³¹ Kal û bavêd me ber'îyêda mana^f xwarin, çawa ku hatîye nivîsarê: «Wî ji e'zmên bona xwarina wan nan da»*».

³² Îsa wanr'a got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, ew ne ku Mûsa bû ku ji e'zmên nan da we, lê Bavê Min bû. Belê Ew Bavê Min e, ku wî nanê r'ast ji e'zmên dide we! ³³ Çimkî ew nanê Xwedê dide ew e, ku ji e'zmên tê xwarê û jîyînê dide dinyayê». ³⁴ Wan lê vejer'and û gotinê: «Em xulam, de her gav vî nanî bide me».

³⁵ Îsa wanr'a got: «Ez im nanê jîyînê. Her kesê ku bê cem Min, ew qet bir'çî nabe û her kesê ku bawerîya xwe Min bîne, t'u car t'î nabe. ³⁶ Lê çawa ku Min wer'a got, we Ez dîtîm jî, lê hûn hê bawer nakin. ³⁷ Ew h'emûyêd ku Bav dide Min, wê bêne cem Min û her kesê ku bê cem Min, Ez t'u car berî wî nadim. ³⁸ Çimkî Ez ji e'zmên hatime xwarê, ne ku xwestina Xwe bikim, lê xwestina Wî, Yê ku Ez şandime. ³⁹ Xwestina Yê ku Ez şandime ev e, wekî Ez ji h'emûyêd ku Wî dane Min t'u kesî unda nekim, lê R'ojaf Axretêda ji mirinê r'akim. ⁴⁰ Çimkî xwestina

Bavê Min ev e, wekî her kesê ku Kur' bibîne û bawerîya xwe Wî bîne, jîyîna Wîye h'eta-h'etayê hebe. Û R'oja Axretêda jî Ezê wî ji mirinê r'akim».

⁴¹ Cihûya hindava Wîda bîna xwe teng kir, çimkî Wî got: «Nanê ku ji e'zmên hate xwarê Ez im».

⁴² Û digotin: «Ne eva Îsayê kur'ê Ûsiv e, ku em dê û bavê Wî nas dikin? Îdî eva çawa dibêje: «Ez ji e'zmên hatime xwarê?»»

⁴³ Îsa cab da û wanr'a got: «Nav hevda nekine p'iste-p'ist. ⁴⁴ T'u kes nikare bê cem Min, h'eta Bavê ku Ez şandime, wî berbi Min nek'îşîne. Û R'oja Axretê Ezê wî ji mirinê r'akim. ⁴⁵ Li alîyê nivîsarêd p'êxemberada hatîye nivîsarê: «H'emûyê ji alîyê Xwedêda bêne hînkirinê»*. Her kesê ku ji Bav bibihê û hîn be wê bê cem Min. ⁴⁶ Bi vê yekê Ez nabêjim, ku kesekî Bav dîtîye. Ewê ku ji Xwedê ye, t'enê Ewî Bav dîtîye. ⁴⁷ Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, ewê ku bawer dike jîyîna wîye h'eta-h'etayê heye. ⁴⁸ Ez im nanê jîyînê. ⁴⁹ Kal û bavêd we ber'îyêda mana xwarin û mirin. ⁵⁰ Lê ev e ew nanê ku ji e'zmên hatîye xwarê,

* ^{6:31} Derk'etin 16:4; Zebûr 78:24.

* ^{6:45} Îsaya 54:13.

wekî her kesê ku jê bixwe nemire. ⁵¹ Ez im nanê jîyînê ku ji e'zmên hatime xwarê. K'î ku ji Vî nanî bixwe, wê h'eta-h'etayê bijî. Ew nanê ku Ezê bona jîyîna dinyayê bidim, ew bedena Min e».

⁵² Li ser vê yekê cihû hevr'a k'etine de'wê û gotin: «Eva çawa dikare bedena Xwe bide me ku em bixwin?» ⁵³ Hingê Îsa wanr'a got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, h'eta ku hûn bedena Kur'ê Mêriv nexwin û xûna Wî venexwin, jî-yînê nava weda t'unebe. ⁵⁴ Yê ku bedena Min bixwe û xûna Min vexwe, wê jîyîna wîye h'eta-h'etayê hebe û Ezê wî R'oja Axretê ji mirinê r'akim. ⁵⁵ Çimkî bedena Min xwarina r'ast e û Xûna Min jî vexwarina r'ast e. ⁵⁶ Ewê ku bedena Min dixwe û xûna Min vedixwe, ew nava Minda dimîne, Ez jî nava wîda. ⁵⁷ Çawa Bav, kannîya jîyînê* Ez şandim û bi destê Bavê Ez sax im, bi vî awayî jî yê ku Min bixwe, wê bi destê Min sax bimîne. ⁵⁸ Ev e Ew nanê ku ji e'zmên hatîye xwarê. Ev ne mîna wî manayî ye, ku kal û bavêd we xwarin, lê mirin. Ewê ku Vî nanî bixwe, wê h'eta-h'etayê bijî». ⁵⁹ Îsa

ev xeber k'inîştêda^f gotin, gava Wî Kefernahûmêda hîn dikir.

Xeberêd jîyîna h'eta-h'etayê

⁶⁰ Ji şagirtêd Wî geleka gava ev xeber bihîstin, gotin: «Ev çi xeber-ne giran in! K'î dikare guhdarîya gotinêd Wî bike?» ⁶¹ Lê Îsava e'yan bû ku şagirt li ser vê yekê nava hevda dikine p'iste-p'ist, wanr'a got: «Ev yek we p'işk^f dike? ⁶² Lê hingê hûnê çi bêjin, heger bibînin Kur'ê Mêriv r'adibe wî cîyê ku berê lê bû? ⁶³ R'uh' jîyînê dide, beden berga tişteki nagire. Ew xeberêd ku Min wer'a gotin, R'uh' û jîyîn in. ⁶⁴ Lê nava weda hinek hene bawer nakin». Îsa hê serê sêrîda zanibû ku k'î bawer nake û k'î ye ewî ku wê nemamîya^f Wî bike. ⁶⁵ Û Wî got: «Bona vê yekê Min wer'a got: Kesek nikare bê cem Min h'eta ku ew ji aliyê Bavêda jêr'a nehatibe dayînê».

⁶⁶ Bona vê yekê ji şagirtêd Wî gelek paşda çûn û îdî t'evî Wî nediger'îyan. ⁶⁷ Hingê Îsa ji her donzdeha pirsî: «Dibe ku hûn jî dixwazin her'in?» ⁶⁸ Şimh'ûn-Petrûs lê vege'and û gotê: «Xudan, emê her'ine cem k'ê? Gotinêd

* ^{6:57} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Bavê sax» ku tê fe'mkirinê, jîyîn ji wî dertê.

jÿîna h'eta-h'etayê cem Te ne. ⁶⁹ Û me bawer kirÿe û em zanin ku Tu yî Pîrozê Xwedê». ⁷⁰ Îsa li wan vege'and û got: «Çima Min hûn her donzdeh nebijartin? Lê belê yek ji we cin' e». ⁷¹ Wî ev yek bona Cihûdayê' kur'ê Şimh'ûnê Îsxeryotî digot, çimkî r'ast e ew yek ji her donzdeha bû, lê dîsa wê nemamîya Îsa bikira.

Îsa û birêd Xweva

7 ¹ Pey vê yekê'r'a Îsa Celîlêda diger'îya. Wî nedixwest ku Cihûstanêda biger'îya, çimkî cihû pey k'etibûn ku bikuştana. ² Gava Cejina' cihûyaye H'olikçêkirinê nêzîk bû, ³ birêd Wî jê'r'a gotin: «Ji vir r'abe her'e Cihûstanê, wekî şagirtêd Te ew kirêd ku Tu dikî bibînin. ⁴ Çimkî merivê ku dixwaze aşkere xwe bide naskirinê, kirinêd xwe venaşêre. Heger Tu xweyê van kira yî, xwe dinyayêva e'yan ke». ⁵ Birêd Wî jî bawerîya xwe jê nedanîn. ⁶ Îsa wan'r'a got: «Wextê Min hê nehatÿe, lê her t'im wext destê weda ye. ⁷ Dinya nikare bijene we, lê dijene Min, çimkî Ez şe'detÿê didim, ku kirêd wê xirab in. ⁸ Hûn xwexa hevraz her'ine vê cejinê, lê Ez hela hê* nayêmê, çimkî wextê

Min hê t'am nehatÿe». ⁹ Ew yek wan'r'a got û li Celîlê ma.

Îsa t'evî cejinê dibe

¹⁰ Lê çaxê birêd Wî hevraz çûne cejinê, Ew jî r'abû çû wir, ne ku aşkere, lê bi dizîva. ¹¹ Wî çaxî cihû cejinêda lê diger'îyan û digotin: «Ew k'anê ye?» ¹² Nav e'laletêda bona Wî gelek xeberdan diçû. Hineka digot: «Ew merivekî qenc e», hineka jî digot: «Na, Ew cime'tê ji r'ê derdixe». ¹³ Lê ji tirsî cihûya, kesî newêribû aşkere bona Wî tişteq bigota.

¹⁴ Lê nivê cejinêda Îsa hevraz çû k'ete p'aristgehê û dest bi hînkirinê kir. ¹⁵ Cihû e'cêbmayî diman û digotin: «Evî nexwendÿe, ew çawa haqas nivîsar zane?» ¹⁶ Îsa li wan vege'and û got: «Hînkirina Min ne ji Min e, lê ji Wî ye, Yê ku Ez şandime. ¹⁷ Heger merivek bixwaze e'mirê Wî biqedîne, wê hingê bizanibe ev hînkirina Min gelo ji Xwedê ye, yan Ez xweserîxwe xeber didim. ¹⁸ Yê ku xweserîxwe xeber dide, ew li navê xwe diger'e, lê Ewê ku li navê Yê ku Ez şandÿe diger'e, Ew yekî r'ast e û li cem Wî qelpî t'une. ¹⁹ Ne Mûsa Qanûn da we? Û ji we t'u kes jî Qanûnê

* 7:8 Nav destnivîsarêd qencda «hela hê» t'une.

naqedîne. Hûn çima dixwazin Min bikujin?»²⁰ Cime'tê lê vege'and û gotê: «Tu cinak'etîf yî! K'î dixwaze Te bikuje?»²¹ Îsa li wan vege'and û got: «Min k'eremetek kir, hûn h'emû jî e'cêbmayî mane.²² Mûsa sinetkirin^f da we, (ew jî ne ku ji Mûsa hat, lê ji kal û bava) û hûn r'oja şemîyê mêriv sinet dikin.²³ Heger hûn r'oja şemîyê zar'a sinet dikin wekî Qanûna^f Mûsa net'er'ibe, îdî çima hûn hêrsa xwe li ser Min r'adikin, wekî Min r'oja şemîyêda merivek serda-pêda qenc kir? ²⁴ Li anegorî dîtina ç'e'vêd xwe dîwanê nekin, lê li anegorî r'astîyê dîwanê bikin».

Şika ser Îsa

²⁵ Hingê hineke ji Orşelîmê gotin: «Eva ne ew e, yê ku dixwestin bikuştana?»²⁶ Û va ye Ew aşkere xeber dide û t'u kes jî jêr'a tişteki nabêje. Dibe ku serwêr pê h'esfîyane, ku Eva Mesîh e? ²⁷ Lê r'ast em zanin ku eva ji k'u ye. Lê gava ku Mesîh bê, kesê nizanibe ku ew ji k'u ye».

²⁸ Hingê Îsa p'aristgehêda wextê hînkirinê dengê Xwe bilind kir û got: «Hûn Min nas dikin û zanin ku Ez ji k'u me? Ez xweserîxwe nehatime. Lê Yê ku Ez şandime, Ew ser r'astîyê ye, hûn Wî nas

nakin.²⁹ Ez Wî nas dîkim, çimkî Ez ji Wî me û Ewî Ez şandime».

³⁰ Hingê kirin ku Wî bigirin, lê kesekî nikaribû Ew bigirta, çimkî hê wextê Wî nehatibû.³¹ Lê ji e'laletê geleka bawerîya xwe Wî anî û gotin: «Gava ku Mesîh bê, Ewê ji kirinêd vî zêdetir nîşana bike?»

Bona girtina Îsa nobedar têne şandinê

³² Fêrisîya ew gote-gota derheqa Wîda ji nava cime'tê bihîst û serekêd k'ahîna nobedar şandin, wekî Wî bigirin.³³ Îsa got: «Ezê hinek wext jî t'evî we bimînim, paşê Ezê her'ime cem Wî, Yê ku Ez şandime.³⁴ Hûnê li Min biger'in, lê Min nabînin. Cîyê ku Ezê lê bimînim, hûn nikarin bê». ³⁵ Hingê cihûya hevdur'a gotin: «Ev merivê k'uda her'e, ku emê Wî nebînin? Qey nêta Wî heye her'e cem cime'ta meye ku li nav yûnanada^f bela bûye û yûnana hîn ke? ³⁶ Ev çi xeberdan e ew dike: «Hûnê li Min biger'in û Min nebînin, cîyê ku Ezê lê bimînim, hûnê nikaribin bê?»»

Ç'emêd ava jîyînê

³⁷ R'oja xilazîyê, r'oja cejinêye here e'zîz, Îsa sekinî û bi dengêkî

bilind got: «Heger yek t'î ye, bira bê cem Min û vexwe. ³⁸ Ewê ku bawerîya xwe Min bîne*, çawa ku nivîsar dibêje: «Wê ji nav-dilê wî ç'emêd ava jîyînê bik'işin»**. ³⁹ Îsa ev gotin bona wî R'uh'ê Pîroz got, k'îjan ku bawermendê Wî wê bistanana. R'uh'ê Pîroz hê nehatibû dayînê, çimkî Îsa hê nehatibû r'ûmetkirinê.

Dutîretîya nav e'laletê

⁴⁰ Gava wana ev gotin bihîst, hinekêd ji e'laletê gotin: «R'astî jî eva ew p'êxember e». ⁴¹ Hineka jî got: «Eva Mesîh e», lê hinekêd din jî gotin: «Çima Mesîhê ji Celîlê bê? ⁴² Ne nivîsar dibêje, ku Mesîhê ji zur'eta Dawid^f û ji gundê Dawid wê bê, awa gotî ji Beytleh'mê^f?» ⁴³ Bi vî awayî nav e'laletêda, li ser Wî dutîretî pêşda hat. ⁴⁴ Hinekêd ji wan xwestin Ew bigirtana, lê t'u kesî dest neda Wî.

Nebawerîya serwêrêd cihûya

⁴⁵ Hingê nobedar vege'ryane cem fêrisî û serekêd k'ahîna. Wana ji nobedara pirsî: «We çima Ew ne-anî?» ⁴⁶ Nobedara li wan vege'rand

û gotin: «T'u kesî t'u cara mîna wî merivî xeber nedaye!» ⁴⁷ Hingê fêrisîya li wan vege'rand û gotin: «Îdî ewî hûn jî ji r'ê derxistine? ⁴⁸ T'u ji serwêr û fêrisîya kesekî bawerîya xwe jê anîye, ⁴⁹ pêştirî vê cime'ta me'rim, ku Qanûnê nizane û nifir' lê ye?» ⁵⁰ Nîkodêmo, yê ku berê çûbû cem Îsa û ji fêrisîya bû, wan'ra got: ⁵¹ «Gelo Qanûna me dîwana mêriv dike, h'eta ku guhdarîya wî neke û nizanibe ku ew çi dike?» ⁵² Li wî vege'randin û gotin: «Dibe ku tu jî ji Celîlê yî? K'ûr e'nene ke, tê bibînî ku ji Celîlê t'u p'êxember dernak'evin».

Jina gunek'ar^f tê baxşandinê

⁵³ Û her kes çû mala xwe, **8** ¹ lê Îsa çû ç'iyayê^f Zeyt'û-nê. ² Serê sibehê zû Ew dîsa vege'rya p'aristgehê, t'emamîya cime'tê hate cem Wî. Ew r'ûnişt û destpêkir ew hîn kirin. ³ Qanûnzana^f û fêrisîya jineke ku zinêk'arîyêda hatibû girtinê anîn û li ber h'emûya dane sekinandinê. ⁴ Wana jê'ra got: «Dersdar, eva jina zinêk'arîyêda

* ^{7:38} Xilazîya r'êza 37-a û serê r'êza 38-a aha jî tê fe'mkirinê: «Heger yek t'î ye, bira bê cem min û ewê ku Min bawer bike, bira vexwe».

** ^{7:38} Îsaya 58:11; Hezekîyêl 47:1; Zekerîya 14:8.

hate girtinê. ⁵ Qanûnêda Mûsa t'emî daye me, ku em yêd aha bi-dine ber kevira. Awa Tu çi dibêjî?» ⁶ Bi vê gotinê Ew dicêr'ibandin, wekî nigê wan cî bigire, Wî neheq derxin. Lê Îsa Xwe qûz kir û bi t'îliya Xwe li ser e'rdê nivîsî. ⁷ Lê gava wan serhev-serhev dipirsîn, Ewî serê Xwe bilind kir û wanr'a got: «Nava weda k'î bêgune ye, bira kevirê pêşin ew bavêje wê». ⁸ Û dîsa Wî Xwe qûz kir û bi t'îliya Xwe ser e'rdê nivîsî. ⁹ Wana ku ev yek bihîst, ji mezina girtî yek-yek derk'etin. Îsa t'enê ma û k'ulfet jî li wir sekinî mabû. ¹⁰ Îsa serê Xwe bilind kir û wêr'a got: «E'vdê, k'anê ne? Kesekî tu neheq nekirî?» ¹¹ Ewê gote Wî: «T'u kes nema, ez xulam!» Û Îsa gotê: «Ez jî te neheq nakim. Her'e û îdî ji vir şûnda guna neke»*.

R'onaya dinyayê

¹² Îsa dîsa t'evî wan xeber da û got: «Ez im r'onaya dinyayê. Ewê ku pey Min bê, wê t'u car te'rîyêda neger'e, lê wê r'onaya wîye jîyînê hebe». ¹³ Fêrisîya lê vege'and û gotinê: «Tu şe'detîyê bona Xwe didî, şe'detîya Te ne r'ast e». ¹⁴ Îsa caba

wana da û got: «Heger Ez Xwexa bona Xwe şe'detîyê didim, şe'detîya Min r'ast e, çimkî Ez zanim Ez ji k'u hatime û k'uda diçim. Lê hûn nizanin ku Ez ji k'u têm, yan k'uda diçim. ¹⁵ Hûn li anegorî dîtina ç'e'va dîwanê dikin, lê Ez dîwana t'u kesî nakim. ¹⁶ Lê heger Ez dîwanê bikim jî, dîwankirina Min r'ast e, çimkî Ez ne t'enê me, Ez û Bav em hevr'a ne, yê ku Ez şandime. ¹⁷ Qanûna weda jî nivîsar e, ku şe'detîya du meriva r'ast e*». ¹⁸ Ez bona Xwe şe'detîyê didim û Bavê ku Ez şandime jî bona Min şe'detîyê dide».

¹⁹ Hingê wan jê pirsî: «K'anê ye Bavê Te?» Îsa li wan vege'and û got: «Hûn ne Min nas dikin, ne jî Bavê Min. Heger we Ez nas bikirama, weyê Bavê Min jî nas bikira». ²⁰ Îsa ev xeber p'aristgehêda wextê hînkirina Xwe gotin, li wê oda ku dîyarî têda dihate t'opkirinê, lê kesî Ew negirt, çimkî hê wextê Wî nehatibû.

Îsa ne ji vê dinê ye

²¹ Wî dîsa wanr'a got: «Ez diçim, hûnê li Min biger'in û hûnê nav gunêd xweda bimirin. Hûn

* ^{8:11} Nav destnivîsarêd here qencda ji 7:53-a h'eta 8:11-a t'uneye.

* ^{8:17} Qanûna Ducarî 19:15.

nikarin bêne wî cîyê ku Ezê her'îmê». ²² Ser vê yekê cihûya got: «Dibe ku evê Xwe bikuje ku dibêje: «Hûn nikarin bêne wî cîyê ku Ezê her'îmê?»»

²³ Îsa wanr'a got: «Hûn ji jêrê ne, Ez ji jorê me, hûn ji vê dinyayê ne, lê Ez ne ji vê dinyayê me. ²⁴ Bona vê yekê Min wer'a got, ku hûnê nav gunêd xweda bimirin. Heger hûn bawer nekin ku EZ EW IM*, hûnê nav gunêd xweda bimirin». ²⁵ Hingê jê pirsîn: «Tu k'î yî?» Îsa wanr'a got: «Ez Ew im, Yê ku serê sêrîda wer'a dibêjim. ²⁶ Gelek tişt hene, ku Ez derheqa weda bêjim û dîwana we bikim. Lê Yê ku Ez şandime ser r'astîyê ye û çî ku Min ji Wî bihîstîye, Ez dinyayêr'a wê dibêjim».

²⁷ Wana xeberdana Wî fe'm nekir, ku Wî anî ser Bavê. ²⁸ Hingê Îsa wanr'a got: «K'engê hûn Kur'ê Mêriv bilind kin, hûnê hingê bizanibin ku EZ EW IM* û Min qet t'u tişt xweserîxwe nekirîye, lê Bavê çawa Ez hîn kirime, Ez usa xeber didim. ²⁹ Û Yê ku Ez şandime t'evî Min e û Wî Ez t'enê nehiştme, çimkî Ez her gav kirinêd ku Wî xweş tên, dikim».

³⁰ Gava Îsa aha xeber da, gelek meriva bawerîya xwe Wî anî.

R'astîyê we aza ke

³¹ Hingê Îsa gote wan cihûya, yêd ku bawerîya xwe Wî anîn: «Heger hûn ser hînkirina Min bimînin, hûnê r'ast şagirtêd Min bin. ³² Hûnê r'astîyê nas kin û r'astîyê we aza ke». ³³ Wana lê vege'and û gotinê: «Em ji zur'eta Birahîm^f in û t'u car me xulamtî kesîr'a nekirîye. Tu çawa dibêjî: «Hûnê aza bin?»»

³⁴ Îsa li wan vege'and û got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, her kesê ku guna dike, ew xulamê guna ye. ³⁵ Xulam h'eta-h'etayê malêda namîne, lê kur' h'eta-h'etayê dimîne. ³⁶ Awa heger Kur'ê Xwedê we aza ke, hûnê r'astî aza bin. ³⁷ Ez zanim ku hûn ji zur'eta Birahîm in, lê hûn dikin ku Min bikujin, çimkî xeberêd Min dilê weda cî nabin. ³⁸ Min çî ku cem Bavê Xwe dîtîye, Ez wê dibêjim, we jî çî ku cem bavê xwe bihîstine wê yekê dikin».

Zar'êd mîrêcin

³⁹ Wana lê vege'and û gotinê: «Bavê me Birahîm e». Îsa wanr'a

* 8:24 Şirovekirinê bin r'êza Yûh'enna 8:58-da bixûnin.

* 8:28 Şirovekirinê bin r'êza Yûh'enna 8:58-da bixûnin.

got: «Heger hûn zar'êd Birahîm bûna, weyê kirêd Birahîm bikirana. ⁴⁰ Lê niha hûn dikin ku Min bikujin, yekî usa ku r'astî ji Xwedê bihîstîye, wer'a dibêje. Birahîm tişteki aha nekir. ⁴¹ Hûn kirêd bavê xwe dikin». Hingê Wîr'a gotin: «Em r'îya zinêk'arîyêda dinê nek'etine! Bavekî me heye, Ew jî Xwedê ye». ⁴² Îsa wanr'a got: «Heger Xwedê Bavê we bûya, weyê Ez h'iz bikirama, çimkî Ez ji cem Xwedê r'abûm hatime vir. Ez ne ku xwesi- xwe hatime, lê Ewî Ez şandime. ⁴³ Çima hûn tiştêd ku Ez dibêjim fe'm nakin? Çimkî hûn nikarin gotinêd Min bibin. ⁴⁴ Hûn bavê xweda ji mîrêcin in û dixwazin xwestinêd bavê xwe bînine sêrî. Ew ji serê sêrîda qet'il bû û wî t'u car xwe r'astîyê negirtîye*, çimkî nava wîda r'astî t'une. Gava ew derewa dike, ew gora binyat'a xwe dike, çimkî ew derewîn e û bavê derewa ye. ⁴⁵ Lê çimkî Ez r'astîyê dibêjim, hûn Min bawer nakin. ⁴⁶ Ji we k'î dikare îzbat ke, ku gunê Min heye? Awa heger r'astîyê dibêjim, çima hûn Min bawer nakin? ⁴⁷ Ewê ku ji Xwedê ye, gotinêd Xwedê dibihê. Bona

wê yekê hûn gotinêd Xwedê nabihên, çimkî hûn ne ji Xwedê ne».

Îsa û Birahîm

⁴⁸ Cihûya lê vege'and û gotinê: «Çima em r'ast nabêjin, ku Tu samerî yî û cina dik'evî?» ⁴⁹ Îsa wanr'a got: «Ez cina nak'evim. Ez qedirê Bavê Xwe digirim, lê hûn Min bêhurmet dikin. ⁵⁰ Ez r'ûmeta navê Xwe nager'im, lê yek heye ku lê diger'e û serda dinihêr'e. ⁵¹ Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, heger yek gotina Min xwey ke, ew t'u car mirinê nabîne». ⁵² Hingê cihûya jêr'a got: «Îdî em zanin ku Tu cina dik'evî! Birahîm jî mir, p'êxember jî mirin û niha Tu dibêji: «Heger yek gotina Min xwey ke, t'u car namire». ⁵³ Çima Tu ji bavê me Birahîm çêtir î? Ew mir, p'êxember jî mirin. Tu Xwe dewsa k'ê datînî?»

⁵⁴ Îsa cab da: «Heger Ez xwexa r'ûmeta navê Xwe bilind kim, r'ûmeta navê Min ne tişteki e. Ew, Bavê Min e, Yê ku r'ûmeta navê Min bilind dike, k'îjanîr'a hûn dibêjin: «Xwedêyê me ye». ⁵⁵ Hûn Wî qet nas nakin, lê Ez Wî nas dikim. Heger Ez bêjim, Ez Wî nas nakim, Ezê jî mîna

* 8:44 Aha jî tê fe'mkirinê: «Ew t'u car nebû aliyê r'astîyê».

we derew derêm, lê Ez Wî nas dikim û gotina Wî xwey dikim. ⁵⁶ Bavê we Birahîm h'eyra wê r'oja Minda bû, wî dît û şa bû». ⁵⁷ Bona vê yekê cihûya jêr'a got: «Tu hê pêncî salî t'une yî! Te Birahîm jî dîtîye?» ⁵⁸ Îsa wanr'a got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, hê berî Birahîm EZ HEME»*. ⁵⁹ Hingê wan kevir hildan ku bavêjine Wî, lê Îsa Xwe ji wan vedizî û ji p'aristgehê derk'ete derva çû.

**Vebûna ç'e'vêd
yekî zikmakîyêda kor**

9 ¹ Gava ku Îsa derbaz dibû, Ewî merivekî ji zikmakîyêda kor dît. ² Şagirtêd Wî jê pirsîn: «Dersdar, gunê k'ê ye ku ev meriva kor ji dîya xwe bûye? Gunê wî ye, yan yê dê û bavê wî ye?» ³ Îsa li wan veger'and û got: «Ne gunê wî ye, ne jî yê dê û bavê wî ye, lê ev yek aha bûye, wekî kirêd Xwedê li ser wî bêne e'yankirinê. ⁴ H'eta ku r'oj heye, gerekê em kirêd Wî bikin, Yê ku Ez şandime. Şev tê, hingê t'u kesê nikaribe tişteki bike. ⁵ H'eta ku Ez dinyayêda me, r'onaya dinyayê me».

⁶ Ewî ev yek ku got, t'ûyî e'rdê kir, ji t'ûkê h'er'î çêkir, ew h'er'î ç'e'vê wî merivî da ⁷ û jêr'a got: «Her'e serç'e'vê xwe h'ewzê Sîlwamêda bişo», (ku ev nav tê fe'mkirin «Şandî»). Ewî jî çû serç'e'vê xwe şûşt û bi ç'e'vêd vebûyî veger'îya.

⁸ Cînarêd Wî û ewêd ku berê ew dîtibûn ku wî p'ars dikir, digotin: «Eva ewî kor nîne, ku r'ûdinişt û p'ars dikir?» ⁹ Hineka digot: «Eva ew e», hineka jî digot: «Na, ne ew e, lê mîna wî ye». Lê wî xwexa digot: «Ez ew im». ¹⁰ Hingê jê pirsîn: «Ku usa ye ç'e'vêd te çawa vebûne?» ¹¹ Ewî li wan veger'and û got: «Ew merivê ku jêr'a dibêjin Îsa, Ewî h'er'î çêkir û li ç'e'vêd min dan û minr'a got: «Her'e h'ewzê Sîlwamê û serç'e'vê xwe bişo». Ez jî çûm, min serç'e'vê xwe şûşt û ç'e'vêd min vebûn». ¹² Wana jê pirsî: «K'a Ew k'u ye?» Ewî got: «Ez nizanîm».

**Fêrisî gilîya
ji yê qencbûyî dik'îşînin**

¹³ Wana ew merivê ku berê kor bû, birine cem fêrisîya. ¹⁴ Ew r'oja ku Îsa h'er'î çêkir û ç'e'vêd wî vekirin, şemî bû. ¹⁵ Fêrisîya jî jê

* 8:58 Derk'etin 3:13-14.

pirsî, k'a çawa ç'e'vêd wî vebûne? Ewî wanr'a got: «H'er'î li ç'e'vêd min da, min serç'e'vê xwe şûşt û niha ez dibînim». ¹⁶ Hingê hineke ji fêrisîya got: «Ev meriva ne ji Xwedê ye, çimkî Ew r'oja şemîyê xwey nake». Lê hineka jî digot: «Merivekî gunek'ar çawa dikare van k'eremeta bike?» Bi vî awayî nav wanda bû dutîretî. ¹⁷ Hingê, dîsa gotine yê ku kor bû: «Tu çi dibêjî bona Ewî ku ç'e'vêd te vekirin?» Ewî jî got: «Ew p'êxember e».

¹⁸ Lê cihûya bawer nedikir ku ew kor bûye û ç'e'vêd wî vebûne, h'eta gazî dê û bavê wî nekirin ¹⁹ û ji dê û bavê wî nepirsîn: «Ev e ew kur'ê weyî ku hûn dibêjin, ji zikmakîyêda kor e? Eva çawa niha dibîne?» ²⁰ Dê û bavê wî li wan vege'randin û gotin: «Em zanin ku eva kur'ê me ye û ji zikmakîyêda kor e. ²¹ Lê niha ew çawa dibîne, em nizanin, yan k'ê ç'e'vêd wî vekirine, em wê jî nizanin. Ew îdî mezin e, ji wî bipirsin, bira ew caba xwe bide». ²² Dê û bavê wî ji tîrsa cihûya aha gotin, çimkî cihûya pêşda ya xwe kiribûne yek: «Heger k'î bêje Îsa Mesîh e, ewê ji k'îniştê bê derxistinê». ²³ Lema

dê û bavê wî gotin: «Ew îdî mezin e, ji wî bipirsin».

²⁴ Awa cara dua wana gazî wî merivê ku kor bû kirin û gotinê: «Ber Xwedê r'ast bêje!» Em zanin ku Ew Meriva gunek'ar e. ²⁵ Ewî li wan vege'rand û got: «Ez nizanin Ew gunek'ar e, yan na, lê ez t'enê tiştêkî zanim ku ez kor bûm û niha dibînim». ²⁶ Dîsa ji wî pirsîn: «Ewî çi te kir? Ç'e'vêd te çawa vekirin?» ²⁷ Ewî li wan vege'rand û got: «Min hêja wer'a got, lê we guhdarî nekir. Çima hûn dixwazin dîsa bibihên? Dibe ku hûn jî dixwazin bibine şagirtêd Wî?» ²⁸ Wana ew bêhurmet kir û gotin: «Tu yî şagirtê Wî, lê em şagirtêd Mûsa ne!» ²⁹ Em zanin ku Xwedê t'evî Mûsa xeber daye, lê bona Vî em nizanin ku Ew ji k'u ye!»

³⁰ Evî merivî li wan vege'rand û got: «Hema ev e e'cêba giran, ku hûn nizanin Ew ji k'u ye, lê Wî ç'e'vêd min vekirin. ³¹ Em zanin ku Xwedê dengê gunek'ara nabihê. Lê heger merivek xwedênas e û xwestina Wî dike, Xwedê dengê wî dibihê. ³² Hê berêda t'u cara qet nehatîye bihîstinê, ku yekî

* ^{9:24} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Şikiriyê bide Xwedê», çawa wî bidine sondê (Yêşû 7:19).

ç'e'vêd merivekî zikmakîyêda kor vekiribin. ³³Heger Eva Meriva ji Xwedêda nîbûya Wî nikaribû t'u tişt bikira». ³⁴Caba wî dan û gotin: «Tu serda-pêda nav gunada dinê k'etî yî û me hîn dikî?» Û ew ji k'înîştê derxistine der.

Korbûna r'uh'anî

³⁵Gava Îsa bihîst ku ew derxistine der, ew dît û jêr'a got: «Tu bawerîya xwe Kur'ê Mêriv tînî?» ³⁶Ewî pirsî û gotê: «Ez xulam, Ew K'î ye, wekî ez bawerîya xwe Wî bînim?» ³⁷Îsa jêr'a got: «Te Ew dît û Ew e Yê ku niha t'evî te xeber dide». ³⁸Ewî got: «Xudan, ez bawer dikim!» û ber Wî ta bû. ³⁹Îsa got: «Ez bona dîwankirinê hatime vê dinyayê, wekî yêd ku nabînin bibînin û yêd ku dibînin kor bin».

⁴⁰Hineke ji fêrisîya li wir hazir bûn, gava ev yek bihîstin, jêr'a gotin: «Çima em jî kor in?» ⁴¹Îsa gote wan: «Heger hûn kor bûna, gunêd weyê t'unebûna. Lê niha hûn ku dibêjin: «Em dibînin», didine k'ifîşe ku hûn nava gunêd xweda dimînin.

Şivan û pezêd wî

10 ¹Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, ewê ku dêrîr'a nak'eve axilê pêz, lê cîkî dinr'a

dik'evê, ew diz û qaçax e. ²Lê ewê ku dêrîr'a dik'evê, ew şivanê pêz e. ³Dergehvan derî li ber vedike, pez dengê wî dibihê û ew bi nava gazî pezêd xwe dike û wan derdixe derva. ⁴Gava ew pezêd xwe gişkî derdixe, pêşiyê dik'eve û pez jî pey wî diçe, çimkî dengê wî nas dikin. ⁵Ew t'u car pey yekî xerîb naçin, lê ji wî dir'evin, çimkî dengê yê xerîb nas nakin».

⁶Îsa ev mesele wanr'a got, lê wan fe'm nekir, ku Ew çi wanr'a dibêje.

Şivanê qenc

⁷Awa Îsa dîsa wanr'a got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, Ez im derê pêz. ⁸Ew h'emûyêd ku berî Min hatine diz û qaçax in, lê pêz guhdarîya wan nekirîye. ⁹Ez im derî. Yê ku bi destê Min bik'eve hindur', wê xilaz be. Ewê bik'eve hindur', derk'eve û ç'êrê bibîne. ¹⁰Diz t'enê bona dizîyê, kuştinê û qir'kirinê tê. Lê Ez hatime ku jîyîna wan hebe, jîyîna ser jîyînê.

¹¹Ez im şivanê qenc. Şivanê qenc e'mirê Xwe bona pezê Xwe dide. ¹²Lê yê p'îgar^f, ku ne şivan e û pez jî ne yê wî ye, gava dibîne gur tê, ew pêz dihêle û dir'eve. Gur jî dik'eve nava pêz t'ûr'-t'ûr'î dike. ¹³P'îgar dir'eve, çimkî ew

p'îgar e û li ber pêz nak'eve. ¹⁴ Ez im şivanê qenc. Ez yêd Xwe nas dikim û yêd Min jî Min nas dikim, ¹⁵ çawa ku Bav Min nas dike, Ez jî usa Wî nas dikim û e'mirê Xwe bona pezêd Xwe didim. ¹⁶ Pezêd Mine din jî hene, yêd ku ne vî axlîda ne. Gerekê Ez wana jî bînim û ewê dengê Min bibihên û bibine kerîk ber şivanekî. ¹⁷ Bona vê yekê Bav Min h'iz dike, çimkî Ez e'mirê Xwe didim, wekî Ez wê dîsa bistînim. ¹⁸ T'u kes wî e'mirî ji Min nastîne, lê Ez Xwexa wî didim. H'ukumê Min heye, Ez wî bidim û h'ukumê Min heye dîsa wî bistînim. Min ev t'emî ji Bavê Xwe standîye».

¹⁹ Bona vê xeberdanê dîsa nava cihûyada bû dutîretî. ²⁰ Ji wan geleka digot: «Eva cinak'etî^f ye û dîn e. Çima hûn guhdarîya Wî dikin?» ²¹ Hinekêd din jî digotin: «Eva xeberdana ne ya cinak'etîya ye. Qet cin dikarin ç'e'vêd kora vekin?»

Nebawerîya cihûya

²² Hingê li Orşelîmê Cejina^f Pîrozkirina P'aristgehê* hat û

zivistan bû. ²³ Îsa li p'aristgehê hêwangeha Silêmanda^f diger'îya. ²⁴ Cihûya li dora Wî girt û jê pîr-sîn: «H'eta k'engê Tê me şikêda bihêlî? Heger Tu yî Mesîh, mer'a aşkere bêje!»

²⁵ Îsa li wan vege'and û got: «Min wer'a got, lê we bawer nekir. Ew kirêd ku Ez bi navê Bavê Xwe dikim, ew bona Min şe'detîyê didin, ²⁶ lê hûn bawer nakin, çimkî hûn ne ji pezêd Min in. ²⁷ Pezêd Min dengê Min dibihên, Ez jî wan nas dikim û ew pey Min tên. ²⁸ Ez jîyîna h'e-ta-h'etayê didime wan û ew t'u car unda nabin û t'u kesê wan ji destê Min dernexe. ²⁹ Ewêd ku Bavê Min dane Min, ser her tiştîr'a ne* û t'u kes nikare wan ji destê Bavê Min derxe. ³⁰ Ez û Bav yek in».

³¹ Li wir cihûya dîsa kevir hildan, ku Wî bidine ber kevira. ³² Îsa wanr'a got: «Min ji Bavê gelek kirêd qenc nîşanî we kirin. Hûn bona k'îjan kirî Min didine ber kevira?» ³³ Cihûya lê vege'and û gotinê: «Em bona kirêd qenc Te nadine ber kevira, lê çimkî Tu

* ^{10:22} Bi gotineke din: «Buhurtî-jibarekirina P'aristgehê».

* ^{10:29} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Bavê Minî ku ew dane Min, ser h'emûyar'a ye».

Xwedê bêhurmet dikî! Tu meriv î, lê Xwe dikî Xwedê».

³⁴Îsa li wan vege'and û got: «Ne Qanûna weda nivîsar e, ku Xwedê got: «Hûn Xwedê ne»*? ³⁵Heger Ew wan «Xwedê» h'esab dike, k'îjana-r'a xebera Xwedê hatîye dayîne (û nabe jî ku ew nivîsar betal be), ³⁶de îjar hûn Wîr'a çawa dibêjin: «Tu Xwedê bêhurmet dikî», Yê ku Bavê pîroz^f kir* û şande dinyayê, çimkî Min got: «Ez Kur'ê Xwedê me». ³⁷Heger Ez kirêd Bavê Xwe nakim, Min bawer nekin. ³⁸Lê wekî dikim, heger hûn Min bawer nakin jî, hema wan kirêd ku Ez dikim bawer bikin, wekî hûn bizanibin û fe'm kin, ku Bav nava Minda ye û Ez nava Wîda me». ³⁹Hingê dîsa xwestin ku Wî bigirin, lê Îsa ji destê wan derk'et.

⁴⁰Îsa dîsa derbazî wî aliyê ç'emê Ûrdunê bû û li wê derê ma, wî cîyê ku Yûh'enna pêşda dinixumand. ⁴¹Gelek meriv dihatine cem Wî û nav xweda digotin: «Yûh'enna t'u nîşan nekir, lê çi tiştêd ku Yûh'enna derheqa Vî merivîda gotine, h'emû r'ast derk'etin». ⁴²Û li wê derê geleka bawerîya xwe Wî anî.

Mirina Lazar

11 ¹Merivek hebû navê wî Lazar, ew nexweş k'et. Ew ji Beytanyayê bû, ji wî gundê Meryemê^f û xûşka wê Mert'ayê. ²Eva ew Meryema^f bû, ya ku r'ûnê bînxweş li Xudan dabû û bi p'or'ê xwe nigêd Wî paqij kiribûn, ew Lazarê birê wê bû nexweş. ³Awa her du xûşka Îsar'a cab şandin û gotin: «Xudan, va ewî ku Tu jê h'iz dikî nexweş e». ⁴Îsa gava ev yek bihîst, got: «Ev ne nexweşîya mirinê ye, lê bona r'ûmeta Xwedê ye, wekî bi wê yekê r'ûmeta Kur'ê Xwedê bilind be».

⁵Îsa Mert'a, xûşka wê û Lazarê birê wan h'iz dikirin. ⁶Lê gava Wî bihîst ku Lazar nexweş e, Ew du r'ojêd din jî li wî cîyî derengî bû. ⁷Peyr'a Wî şagirtêd Xwer'a got: «Werin em dîsa her'ine Cihûstanê». ⁸Şagirta jêr'a got: «Dersdar, çendek pêşda cihûya dikir ku Te bidine ber kevira, Tu dîsa diçî wê derê?» ⁹Îsa li wan vege'and û got: «Ne r'oj donzdeh sih'et e? Heger yek r'ojê biger'e ew nalik'ume, çimkî r'onaya vê dinyayê dibîne. ¹⁰Lê heger yek şevê biger'e, ew

* 10:34 Zebûr 82:6.

* 10:36 Bi gotineke din: «Buhurtî-jibare kir, başqe kir».

dilik'ume, çimkî t'evî wî r'onayî t'une». ¹¹ Pey vê xebêdanêr'a Ewî wanr'a got: «Pismamê me Lazar xewr'a çûye, lê Ezê her'im ku wî h'işyar kim». ¹² Şagirta jêr'a got: «Xudan, heger ew r'azaye, wê r'abe ser xwe». ¹³ Îsa derheqa mirina wîda digot, lê wan t'irêf ku Ew bona r'azana wî dibêje. ¹⁴ Hingê Îsa aşkere wanr'a got: «Lazar mir. ¹⁵ Û Ez şa me ku ne li wira bûm, çimkî eva yeka wê bona k'ara bawerîya we be. Lê dîsa werin em her'ine cem wî». ¹⁶ Hingê T'ûmayê ku digotinê «Heval-cêwî», şagirtêd hevalêd xwer'a got: «Em jî her'in, ku t'evî Wî bimirin».

Îsa ye r'abûna mirîya û jîyîn

¹⁷ Gava Îsa çû, Wî dît ku îdî ew çar r'ojê Lazar bû defin kiribûn. ¹⁸ Beytanya nêzîkî Orşelîmê bû, weke sê kîlomêtira jê dûr bû. ¹⁹ Gelek cihû hatibûne serxweşîya Mert'a û Meryemê, bona mirina birê wan. ²⁰ Gava Mert'ayê bihîst ku Îsa tê, ew pêşîya Wîda çû, lê Meryem malda ma. ²¹ Mert'ayê gote Îsa: «Xudan, heger Tu vir bûyayî, birê min nedimir. ²² Lê niha jî ez zanim Tu çî ji Xwedê bixwazî, Ewê bide

Te». ²³ Îsa gote wê: «Birê teyê jî mirinê r'abe». ²⁴ Mert'ayê lê ve-ger'and: «Ez zanim R'oja Axretê, R'oja^f R'abûnê ewê r'abe». ²⁵ Îsa gote wê: «Ez im r'abûn û jîyîn! Ewê ku bawerîya xwe Min bîne, heger bimire jî wê bijî. ²⁶ Û ewê ku dijî û bawerîya xwe Min tîne, ew qet namire. Tu vê yekê bawer dikî?» ²⁷ Mert'ayê Wîr'a got: «Belê Xudan, ez bawer dikim, ku Tu Mesîh î, Kur'ê Xwedê, Yê ku wê bihata dinyayê».

Îsa digirî

²⁸ Pey vê gotinêr'a, çû gazî xûşka xwe Meryemê kir û dizîva gotê: «Dersdar hatîye û gazî te dike». ²⁹ Gava ku wê bihîst, zû r'abû çû. ³⁰ Îsa hê nek'etibû gund, lê li wî cîyî mabû, k'îderê Mert'a r'astî Wî hatibû. ³¹ Cihûyêd ku malêda t'evî wê bûn û li ber dilê wêda dihatin, gava dîtin ku Meryem zû r'abû derk'ete derva, dane pey wê çûn. Wan t'irê ku ew diçe ser t'irbê bigirî. ³² Gava Meryem gihîşte wî cîyî ku Îsa lê bû, Ew dît, xwe avîte ber nîga û gotê: «Xudan, heger Tu li vê derê bûyayî, birê min nedimir». ³³ Gava ku Îsa ç'e'v girîyê wê û girîyê cihûyêd ku pêr'a hatibûn k'et, k'esera k'ûr hatê û dilê Wî

êşîya. ³⁴ Û ji wan pirsî: «We ew li k'u defin kirîye?» Wîr'a gotin: «Xudan, were û bibîne». ³⁵ Îsa girîya. ³⁶ Hingê cihûya got: «Dîna xwe bidinê, çiqas jê h'iz dikir!» ³⁷ Ji wan hineka jî got: «Evî ku ç'e'vêd yê kor vekirin, nikaribû usa bikira, ku ev meriva jî nemira?»

Îsa Lazarê mirî sax dike

³⁸ Li ser vê yekê Îsa dîsa k'ûr k'eser k'işand û çû ser t'irbê. Ew t'irb şkeftek bû û keviyek ber devê wê bû. ³⁹ Îsa got: «Vî kevirî wêda kin». Xûşka yê mirî, Mert'ayê Wîr'a got: «Xudan, îdî niha bîn k'etiyê, îro çarê wî ye mirîye». ⁴⁰ Îsa gote wê: «Min ter'a negot, heger tu bawer bikî, tê r'ûmeta Xwedê bibînî?» ⁴¹ Hingê kevir wêda kirin. Îsa serê Xwe bilind kir û got: «Bavo, Ez ze'f r'azî me ku Te dengê Min bihîst. ⁴² Ez zanim ku Tu her gav dengê Min dibihêyî, lê Min bona xatirê vê cime'ta sekinî got, wekî bawer bikin ku Te Ez şandime».

⁴³ Pey vê gotinêr'a bi dengê bilind kire gazî: «Lazar, derk'e-ve!» ⁴⁴ Yê mirî jî dest û p'îyêd wî bi k'itan k'efenkirîf û serç'e'vê wî bi destmalekê nixamtî derk'ete derva. Îsa wanr'a got: «Wî vekin û bihêlin bira her'e».

Şêwira kuştina Îsa

(*Metta 26:1-5; Marqos 14:1-2; Lûqa 22:1-2*)

⁴⁵ Hingê gelek cihûyêd ku hatibûne cem Meryemê, ev kirina Îsa ku dîtin, bawerîya xwe Wî anîn. ⁴⁶ Lê ji wan hinek jî çûne cem fêrisîya û ev kirina Îsa wanr'a gotin. ⁴⁷ Û hingê fêrisî û serekêd k'ahîna civîna^f giregira gîhandine hev û gotin: «Emê çi bikin? Eva meriva gelek nîşana dike. ⁴⁸ Heger em Wî aha bihêlin, h'emû wê bawerîya xwe Wî bînin û r'omayî jî wê bên, cîyê meyî pîroz^f wêran kin û k'oka milletê me jî bînin».

⁴⁹ Yekî ji wan, Qeyafayê ku wê salê serek'ahîn bû, wanr'a got: «Hûn qet tişteki fe'm nakin!» ⁵⁰ Ne jî digihîjine gilîya ku mer'a hê dest dide merivek bimire bona cime'tê, ne ku t'emamîya millet unda be». ⁵¹ Ev yeka ewî h'emêdê xwe negot, lê çimkî ew serek'ahînê wê salê bû, p'êxembertî^f kir, ku Îsayê ber milletva bimire. ⁵² Û ne ku t'enê bona millet, lê bona zar'êd Xwedêye belabûyî jî, ku wan bicivîne û bike yek. ⁵³ Awa îdî pey wê r'ojêr'a şêwira kuştina Îsa kirin.

⁵⁴ Bona vê yekê Îsa îdî aşkere nava cihûyada nediger'îya, lê ji wir çû ber'îyê cîkî nêzîkî bajarê

ku jêr'a Efrayîm digotin û t'evî şagirtêd Xwe li wê derê ma.

⁵⁵ Cejina cihûyaye Derbazbûnê nêzîk bû, gelek merivêd ji dor-bera berî cejinê hevraz çûne Orşelîmê, wekî li gora e'det xwe bişon-veşon. ⁵⁶ Hingê ewana li wê derê Îsa diger'îyan û p'aristgehêda disekinîn, ji hevdu dipirsîn: «Hûn çi dibêjin? Ewê e'se neyê vê cejinê?» ⁵⁷ Fêrisî û serekêd k'ahîna jî e'mir derxistibûn, heger kesek bizanibe Ew li k'u derê ye, gerekê guhê wan pê xin, wekî ew Wî bigirin.

**Îsa Beytanyayêda
tê r'ûnkinê^f**

(*Metta 26:6-13; Marqos 14:3-9*)

12 ¹ Şeş r'oj berî Cejina Derbazbûnê, Îsa hate Beytanyayê, wî cîyê ku Lazar lê dima, yê ku Îsa ew ji nav mirîya r'akiribû. ² Li wê derê wana qedirek jêr'a kirin. Mert'ayê xizmetk'arî dikir, Lazar jî t'evî Îsa nava wanda li ser sifrê r'ûniştî bû. ³ Hingê Meryemê lîtirekî r'omayî* bi r'ûnê nardêyî^f safî û biha hilda, ser nigêd Îsada kir û pê p'or'ê xwe nigêd Wî ziha kirin. Bîna r'ûnê nardê mal hilda.

⁴ Lê ji şagirtêd Wî yekî, Cihûdayê Îsxeryotî, yê ku wê paşê nemamîya Wî bikira got: ⁵ «Çima ev r'ûnê nardê sêsid zîvî* nehate firotanê, ku li belengaza bihata belakirinê?»

⁶ Ewî ev yek digot, ne ku xema wî belengaz bûn, lê çimkî ew diz bû, k'îsikê p'era cem wî bû û çî ku dik'etê, ewî jê diç'opand.

⁷ Hingê Îsa gote wî: «Ji wê k'ulfetê vege'ere. Îdî çima vî r'ûnê h'eta r'oja definkirina^f Min xwey ke?» ⁸ Feqîrê her gav t'evî we bin, lê Ezê her gav t'evî we nîbim».

Şêwira kuştina Lazar

⁹ Ji cihûya geleka bihîst ku Îsa li wê derê ye hatin. Ew ne ku t'enê bona Îsa hatin, lê wekî Lazarê ku ji nav mirîya r'akirîye jî bibînin.

¹⁰ Hingê serekêd k'ahîna şewirîn ku Lazar jî bikujin, ¹¹ çimkî r'ûyê wîda gelek cihû diçûn bawerîya xwe Îsa danîn.

Îsa bi r'ûmet dik'eve Orşelîmê

(*Metta 21:1-11; Marqos 11:1-11; Lûqa 19:28-40*)

¹² R'oja dinê e'laleteke giran ku hatibû cejinê, gava bihîst ku

* ^{12:3} «Lîtirekî r'omayî» hingê weke 325 giramê niha bû.

* ^{12:5} «Sêsid zîv» hingê weke xebata p'alekî t'emamîya salê bû.

* ^{12:7} Aha jî tê fe'mkirinê: «Bira vî r'ûnê bona r'oja definkirina Min xwey ke».

Îsa tê Orşelîmê, ¹³wana ç'iqilêd xurmê hildan çûne pêşîya Wî û kirine qîr'in:

«Hosanna!^f Bimbarek e Ewê ku bi navê Xudan tê*, P'adşê Îsraêlê!»

¹⁴Îsa ce'şikek dît û lê sîyar bû, çawa nivîsar e:

¹⁵ «Netirse bajarê Sîyonê^{f*}.

Va ye P'adşê te tê, li ce'şika k'erê sîyar bûyî^{**}.

¹⁶Şagirtêd Wî pêşîyê eva yeka fe'm nekirin, lê gava Îsa k'ete r'ûmeta Xwe, hingê hate bîra wan, ku ev yek bona Wî hatibû nivîsarê û bona Wî eva yeka kirin. ¹⁷Ew cime'ta ku hingê t'evî Wî bû, gava Wî Lazar ji mirinê r'akir û e'mir kir ku ji gor'ê derê, şe'detîya wê yekê dida. ¹⁸Bona vê yekê cime't pêşîya Wîda çû, çimkî wana bihîstibû ku Ewî eva nîşana kirîye. ¹⁹Fêrisîya jî hevr'a got: «Hûn dibînin eva yeka ji qewata me der e. Va t'emamîya dinyayê pey Wî çû!»

Hinek yûnan li Îsa diger'in

²⁰Nav wanda çend yûnan^f jî hebûn, ku bona h'ebandinê ce-jinêda hevraz çûbûne Orşelîmê.

²¹Evana hatine cem Fîlîpoyê ji bajarê Beytsayda Celîlê hîvî jê kirin û gotinê: «Em xulam, em dixwazin Îsa bibînin». ²²Fîlîpo çû eva yeka Endrawisr'a got, Endrawis û Fîlîpo jî çûn Îsar'a gotin. ²³Îsa li wan vege'and û got: «Ew sih'eta ku Kur'ê Mêriv wê bê r'ûmetkirinê pê'r'a gihîşt. ²⁴Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, heger h'eba gênim nek'eve e'rdê û nemire, ewê t'enê bimîne, lê heger ew bimire, wê gelek ber bide. ²⁵Yê ku e'mirê xwe h'iz dike, ewê unda ke, lê ewê ku li vê dinyayê dijene e'mirê xwe, ew wî bona jîyîna h'eta-h'etayê xwey dike. ²⁶Ewê ku bixwaze Minr'a xizmetk'arîyê bike, bira pey Min bê. Ez li k'u derê bim, xizmetk'arê Min jî wê li wê derê be. Heger yek Minr'a xizmetk'arîyê dike, Bav jî wê qedirê wî bigire.

Îsa mirina Xwe e'lam dike

²⁷Niha agir dilê Min k'etîye. Ez çi bêjim? Bêjim: «Bavo, Min ji vê sih'etê xilaz ke»? Ne Ez bona vê sih'etê hatime? ²⁸Bavo, navê Xwe bilind ke». Hingê dengê ji

* ^{12:13} Zebûr 118:25-26.

* ^{12:15} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Qîza Sîyonê».

** ^{12:15} Zekerîya 9:9.

e'zmên hat: «Min bilind kir û Ezê dîsa bilind kim!»

²⁹ Ew e'laleta ku li wir sekinîbû dibihîst got: «Gur'înîya e'zmên bû». Hineka jî digot: «Milyak'etekî t'evî Wî xeber da». ³⁰ Îsa cab da û got: «Eva denga bona Min nehat, lê bona we. ³¹ Niha ye wextê dîwana vê dinyayê, niha serwêrê vê dinyayê wê bê avîtinê derva. ³² Gava Ez ji e'rdê berbi jor bême hildanê, Ezê h'emûya berbi Xwe bik'îşînim». ³³ Ewî bi vê gotinê dida fe'mkirinê, ku Ewê bi çî cûr'eyî bimire.

³⁴ Hingê e'laletê lê vege'and û gotê: «Me ji Qanûnê bihîstîye ku Mesîhê h'eta-h'etayê bimîne. Îdî Tu çawa dibêjî: «Gerekê Kur'ê Mêriv berbi jor bê hildanê»? K'î ye ew «Kur'ê Mêriv»?» ³⁵ Îsa wan'r'a got: «Hinek wext jî r'onayî wê t'evî we be. H'eta ku r'onayî t'evî we ye, bimeşin, nebe ku te'rî ser weda bê. Ewê ku te'rîyêda dimeşe, ew nizane k'uda diçe. ³⁶ H'eta ku r'onayî t'evî we ye, bawerîya xwe r'onayê binin, wekî hûn bibine zar'êd r'onayê».

Nebawerîya cihûya

Gava Îsa ev yekana gotin çû û Xwe ji ber wan veşart. ³⁷ Ser

haqas nîşanar'a ku Wî li ber wan kirin, lê wana dîsa bawerîya xwe li Wî nedanîn. ³⁸ Ev yek aha bû, wekî ew gotina Îşaya p'êxember bê sêrî:

«Xudan, k'ê ew gotina ku me got bawer kir?

Û zenda Xudan k'êva e'yan bû?»*

³⁹ Bona wê yekê wana nikaribû bawer bikirana, çimkî Îşaya aha jî gotîye:

⁴⁰ «Xwedê ç'e'vêd wan kor kirin û ava r'eş anî ser h'îşê wan, wekî bi ç'e'va nebînin, bi h'îşa fe'm nekin û veneger'in ku Ez wan qenc kim»*.

⁴¹ Îşaya aha got, çimkî wî r'ûmeta Îsa dît û li ser Wî xeber da.

⁴² Lê belê dîsa jî ji serwêra geleka bawerîya xwe Wî anî. Lê ji tîrsa fêrisîya, li xwe mukur' nedihatin, ku ji k'inîştê neyêne derxistinê.

⁴³ Li wan hê xweş dihat ku meriv pesinê wan bidin, ne ku Xwedê.

Gotina Îsa

h'akimê R'oja Axretê ye

⁴⁴ Hingê Îsa bi dengê bilind got: «Ewê ku bawerîya xwe Min

* ^{12:38} Îşaya 53:1.

* ^{12:40} Îşaya 6:10.

tîne, ew bawerîya xwe Min nayne, lê Yê ku Ez şandime. ⁴⁵ Û ewê ku Min dibîne, yê ku Ez şandime dibîne. ⁴⁶ Ez çawa r'onayîdar hatime dinyayê, wekî her kesê ku bawerîya xwe Min bîne, te'rîyêda nemîne. ⁴⁷ Heger yek gotina Min bibihê û neqedîne, Ez dîwana wî nakim. Ez nehatime ku dîwana dinyayê bikim, lê wekî dinyayê xilaz kim. ⁴⁸ Ewê ku Min t'exsîr^f

dike û gotinêd Min qebûl nake, yek heye ku wê dîwana wî bike, awa gotî ew gotina ku Min gotîye, ewê R'oja Axretê dîwana wî bike. ⁴⁹ Çimkî Min xweserîxwe negotin, lê Bavê ku Ez şandime, Ewî t'emî daye Min ku Ez çi bêjim û çi xeber dim. ⁵⁰ Û Ez zanim ku t'emîya Wî jîyîna h'eta-h'etayê ye. Awa çi ku Ez dibêjim, çawa Bavê gotîye Min Ez usa dibêjim».

T'emî û gotinêd Îsaye axirîyê

Îsa nigêd şagirta dişo

13 ¹ Berî Cejina Derbazbûnê, Îsa zanibû ku sih'eta Wî pêr'a gihîştîye ku ji vê dinyayê derê û her'e cem Bavê. Ewî h'emûyêd Xweye ku vê dinyayêda h'iz kiribûn, h'eta dereca here bilind jî ew h'iz kirin*. ² Wextê şîvxwarinê, mîrêcin qelpê xirab avîte dilê Cihûdayê kur'ê Şimh'ûnê Îsxyotî, ku nemamîya Îsa bike. ³ Îsa zanibû ku Bavê her tişt daye destê Wî, Ew ji cem Xwedê hatîye û wê dîsa vege'ere cem Xwedê. ⁴ Hingê Ew ji ser şîvê r'abû, p'otê Xwe danî alîkî û p'êşgîrek hilda li piştê Xwe girêda. ⁵ Paşê av kire t'êştê û

destpêkir nigêd şagirtêd Xwe şûstin û bi p'êşgîra girêdayî ziha kirin. ⁶ Gava dor gihîşte Şimh'ûn-Petrûs, ewî gotê: «Xudan, Tê nigêd min bişoyî?» ⁷ Îsa lê vege'rand û gotê: «Ez niha çi dikim tu fe'm nakî, lê paşê tê fe'm bikî». ⁸ Petrûs jêr'a got: «T'u car Tê nigêd min neşoyî!» Îsa lê vege'rand û gotê: «Heger Ez nigêd te neşom, p'ara te wê t'evî Min t'unebe». ⁹ Şimh'ûn-Petrûs Wîr'a got: «Xudan, ku usa ye ne t'enê nigêd min, lê dest û serê min jî bişo!» ¹⁰ Îsa gotê: «Ewê ku hatîye şûstinê, pêştirî niga, wekî mayîn ne h'ewce ye dereke din bê şûstinê. Ew xwexa t'emam-pêva paqij e. Hûn paqij in, lê ne ku h'emû».

* ^{13:1} Aha jî tê fe'mkirinê: «Û h'eta xilazîyê jî ew h'iz kirin».

¹¹Çimkî Îsa zanibû k'î wê nema-
mîya Wî bike, bona wê yekê got:
«Hûn h'emû ne paqij in».

¹²Gava nigêd wan şûştin, p'o-
tê Xwe avîte ser Xwe û dîsa li ser
sifrê r'ûnişt. Ji wan pirsî: «Gelo
hûn zanin ku Min bona we çi kir?

¹³Hûn Min Dersdar û Xudan h'e-
sab dikin, hûn r'ast dikin, Ez hema
usa jî heme. ¹⁴Awa heger Min bi
vê Xudan û Dersdarîya Xweva ni-
gêd we şûştin, gerekê hûn jî nigêd
hevdu bişon. ¹⁵Min nexşek nîşanî
we kir, wekî çawa Min bona we
kir, hûn jî usa bikin. ¹⁶Ez r'ast bê
xêlif wer'a dibêjim, xulam ji axayê
xwe ne mestir e, ne jî yê ku hatîye
şandinê ji yê ku ew şandîye mestir
e. ¹⁷Heger hûn vê yekê zanin, hûnê
xwezilî bin heger biqedînin.

Îsa girtina xwe dide e'yankirinê

(*Metta 26:20-25;*

Marqos 14:17-21; Lûqa 22:21-23)

¹⁸Ez bona we h'emûya nabê-
jim, çimkî Ez zanim Min k'îjan
bijartine. Lê gerekê nivîsar bê sêrî:

«Yê ku nanê Min xwar
p'eh'în avîte Min»*.

¹⁹Ez nihava, hê berî qewiman-
dinê van tiştên wer'a dibêjim, wekî,

gava biqewimin hûn bawer bikin,
ku EZ EW IM*. ²⁰Ez r'ast bê xêlif
wer'a dibêjim, ewê ku wî qebûl ke,
k'îjanî ku Ez dişînim, ew Min qe-
bûl dike û ewê ku Min qebûl dike,
Yê ku Ez şandime qebûl dike».

²¹Îsa gava eva yeka got, r'uh'da
gelekî qilqilî, Wî aşkere şe'detî
da û got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a
dibêjim, yekî ji we wê nemamîya
Min bike».

²²Şagirta şaşmayî li hevdu ni-
hêr'î, gelo ew bona k'ê dibêje.
²³Yekî ji şagirtêd Wî, yê ku Îsa jê
h'iz dikir, xwe avîtibû h'emêza Îsa.
²⁴Şimh'ûn-Petrûs wîr'a bi ç'e'va
dikir ku bipirse: «K'a Ew bona k'ê
dibêje». ²⁵Ewî jî xwe da ber sîngê
Îsa pirsî: «Xudan, ew k'î ye?»

²⁶Îsa cab da û got: «Ew e, yê ku
Ez vî pe'rîyê nan xwarinêda kim
bidimê». Û pe'rîyê nan xwarinêda
kir, da Cihûdayê kur'ê Şimh'ûnê
Îsxeryotî. ²⁷Ewî hema çawa pe'rî
ji dêt girt, mîrêcin k'ete nava wî.
Îsa wîr'a got: «Tê çi bikî zû bike».
²⁸Lê yêd ku li ser sifrê r'ûnişti-
bûn, t'u kesî fe'm nekir, ku Ewî
çima wîr'a aha got. ²⁹K'îsikê
p'era ku cem Cihûda bû, lema
hineka t'irê, ku Îsa wîr'a dibêje:

* ^{13:18} Zebûr 41:9.

* ^{13:19} Şirovekirinê bin r'êza Yûh'enna 8:58-da bixûnin.

«Tiştêd ku cejinêda mer'a lazim in bik'ir'e», yan jî «tişteki bide belengaza». ³⁰ Ewî jî gava ew pe'rî hilda, pêr'a-pêr'a derk'ete derva. Îdî şev bû.

**T'emîya nû:
Ji hevdu h'iz bikin**

³¹ Gava ew derk'ete derva, Îsa got: «Niha Kur'ê Mêriv hate r'ûmetkirinê û Xwedê jî bi Wî hate r'ûmetkirinê. ³² Heger Xwedê pê Wî hate r'ûmetkirinê, Xwedê jî wê pê Xwe Wî r'ûmet ke û zûtirê wê Wî r'ûmet ke. ³³ Lawno! Ez gelek wext t'evî we namînim. Hûnê li Min biger'in, lê niha Ez wer'a dibêjim, çawa ku Min cihûyar'a jî got, hûn nikarin bêne wî cîyê ku Ez diçimê.

³⁴ Ez t'emîke nû didime we: Hevdu h'iz bikin. Çawa ku Min hûn h'iz kirin, hûn jî usa hevdu h'iz bikin. ³⁵ Bi vê yekê h'emûyê zanibin hûn şagirtêd Min in, heger hûn hevdu h'iz bikin».

**Îsa derheqa înk'arîya
Petrûsda dibêje**

(Metta 26:31-35; Marqos 14:27-31; Lûqa 22:31-34)

³⁶ Şimh'ûn-Petrûs gote Wî: «Xudan, Tê k'uda her'î?» Îsa lê veger'and û gotê: «Wî cîyê ku Ez

diçimê, tu niha nikarî pey Min bêyî, lê paşê tê pey Min bêyî». ³⁷ Petrûs gote Wî: «Xudan, çima ez niha nikarim pey Te bêm? Ezê e'mirê xwe jî bona Te bidim». ³⁸ Îsa lê veger'and û gotê: «Tê e'mirê xwe bona Min bidî? Ez r'ast bê xêlif ter'a dibêjim, hê berî bangdana dîk tê sê cara Min înk'ar kî.

R'îya ku dibe berbi Bavê

14 ¹ Bira dilê we neqilqile. Bawerîya xwe Xwedê bînin û bawerîya xwe Min jî bînin. ² Mala Bavê Minda gelek cîyêd mayînê hene, Ez niha diçim wer'a cî hazir kim. Heger usa nîbûya, Min wer'a nedigot? ³ Gava Ez her'im û wer'a cî hazir kim, Ezê dîsa bêm û we bibime cem Xwe, wekî Ez li k'u bim, hûn jî li wê derê bin. ⁴ Hûn r'îya wî cîyê ku Ez diçimê zanin».

⁵ T'ûma jêr'a got: «Xudan, em nizanin Tu k'uda diçî, emê çawa r'ê bizanibin?» ⁶ Îsa wîr'a got: «Ez im, r'ê, r'astî û jîyîn. T'enê pê Min yek dikare bê cem Bavê. ⁷ Heger we Ez nas kirime, hûnê Bavê Min jî nas bikin*. Awa ji vir şûnda hûn Wî nas dîkin û we Ew dîtîye».

⁸ Fîlîpo jêr'a got: «Xudan, k'a Bavê nîşanî me ke, besî me ye!»

⁹Îsa jêr'a got: «Fîlîpo! Haqas wext Ez t'evî we me û hê tu Min nas nakî? Yê ku Ez dîtîme, Bav dîtîye. Tu çawa dibêjî: «Bavê nîşanî me ke?» ¹⁰Tu bawer nakî ku Ez nava Bavêda me û Bav nava Minda ye? Ev xeberêd ku Ez wer'a dibêjim, ne ku xwesarîxwe dibêjim, lê ew Bavê ku nava Minda dimîne, Ew e ku ya Xwe dike. ¹¹Min bawer bikin, ku Ez nava Bavêda me û Bav jî nava Minda ye. Lê heger na, hema pê van kirêd Min bawer bikin. ¹²Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, ewê ku bawerîya xwe Min bîne, ew kirêd ku Ez dikim, ewê xwexa jî bike. Û ji van kira mestir jî wê bike, çimkî Ez diçime cem Bavê Xwe. ¹³Pê navê Min hûn çi bixwazin, Ezê bikim, wekî Bav pê Kur' bê r'ûmetkirinê. ¹⁴Heger hûn pê navê Min tişteki bixwazin Ezê bikim.

**Îsa soz dide
ku R'uh'ê Pîroz bişîne**

¹⁵Heger hûn Min h'iz dikin, hûnê t'emîyêd Min xwey kin. ¹⁶Ezê jî ji Bavê hîvî kim û Ewê Piştovanekî din bide we, wekî

h'eta-h'etayê t'evî we bimîne. ¹⁷Ew e ew R'uh'ê* ku r'astîyê e'lam dike û dinya nikare Wî qebûl ke, çimkî ne Wî dibîne û ne jî Wî nas dike. Lê hûn Wî nas dikin, çimkî Ew t'evî we dimîne û wê nava weda be.

¹⁸Ez we sêwî^f nahêlim, Ezê dîsa ser weda bêm. ¹⁹Hinekî şûnda îdî dinyayê Min nebîne, lê hûnê Min bibînin. Çimkî Ez dijîm, hûnê jî bijîn. ²⁰Wê r'ojê hûnê bizanibin ku Ez nava Bavê Xweda me, hûn nava Minda ne û Ez jî nava weda me.

²¹Ewê ku t'emîyêd Min qebûl dike û wan xwey dike, ew e yê ku Min h'iz dike. Û ewê ku Min h'iz dike, ewê ji alîyê Bavê Minda bê h'izkirinê. Ezê jî wî h'iz bikim û Xwe wîva e'yan kim».

²²Cihûda^f, ne yê Îsxeryotî gote Wî: «Xudan, ewê çawa be, ku Tê Xwe meva e'yan kî, lê dinyayê-va na?»

²³Îsa lê vejer'and û gotê: «Her kesê ku Min h'iz bike, wê gotina Min xwey ke, Bavê Minê jî wî h'iz bike û Emê bêne cem wî, t'evî wî bimînin. ²⁴Ewê ku Min

* ^{14:7} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Heger we Ez nas bikirama, weyê Bavê Min jî nas bikira».

* ^{14:17} Aha jî tê fe'mkirinê: «R'uh'ê R'astîyê ku dinya nikare Wî qebûl ke».

h'iz nake, ew gotinêd Min xwey nake. Evê gotina ku hûn dibihên ne ya Min e, lê ya Bavê Min e, ku Ez şandime. ²⁵ Hela hê ku Ez li cem we me, Min ev yekana wer'a gotin. ²⁶ Lê Piştovan, awa gotî R'uh'êf Pîroz, ku Bav wê bi navê Min bişîne, Ewê we hînî h'emû tiştî ke û her tiştêd ku Min wer'a gotine, wê bîne bîra we.

²⁷ Ez e'dilayîyê wer'a dihêlim, wê e'dilayîya Xwe didime we. Ez usa nadim çawa ku dinya dide we. Bira dilê we neqilqile û netirsin! ²⁸ We bihîst ku Min wer'a got: «Ezê her'im, lê dîsa ser weda bêm!» Heger we Ez h'iz bikirama, hûnê şa bibûna ku Ez diçime cem Bavê, çimkî Bav ser Minr'a ye. ²⁹ Û niha ev yekana Min berî qewimandinê wer'a gotin, wekî gava ew yek biqewimin, hûn bawer bikin. ³⁰ Îdî Ezê t'evî we gelekî xeber nedim, çimkî va ye serwêrê vê dinyayê tê. H'uku-mê wî qet ser Min t'une, ³¹ lê bira dinya bizanibe wekî Ez Bavê h'iz dikim û Bavê çawa t'emî li Min kirîye Ez usa dikim.

R'abin, em ji vir her'in.

K'ola tirîyêye r'ast

15 ¹ Ez im k'ola tirîyêye r'ast, Bavê Min jî r'ezvan e. ² Her

ç'iqlê Minva ku ber nade ew dibir'e. Lê ew ç'iqlê ku ber dide ji çirpîya paqij dike, wekî hê gelekî ber bide. ³ Hûn îdî paqij in bi wê gotinê ya ku Min wer'a gotîye. ⁴ Nav Minda bimînin, Ez jî nav weda. Çawa ç'iql xwexa nikare ber bide, heger k'olêva nemîne, usa jî hûn nikarin, heger Minva nemînin.

⁵ Ez im k'ola tirîyê, hûn jî ç'iql in. Ewê ku Minva dimîne û Ez jî wîva dimînim, ewê gelekî ber bide. Çimkî bêyî Min hûn nikarin t'u tiştî bikin. ⁶ Heger yek Minva nemîne, ew mîna ç'iqilekî wêda avîtî ye, ku h'îşk dibe. Û t'op dikin davêjine nava êgir dişewitînin. ⁷ Heger hûn nava Minda bimînin û gotinêd Min jî nava weda bimînin, hûn çî dixwazin bixwazin, wê wer'a bê dayîne. ⁸ Bi vê yekê Bavê Minê bê r'ûmetkirinê, gava hûn pê gelek berdayîne bidine k'îfşê, ku hûn bûne şagirtêd Min.

⁹ Bav çawa Min h'iz dike, Ez jî usa we h'iz dikim. H'izkirina Minda bimînin. ¹⁰ Heger hûn t'emîyêd Min xwey kin, hûnê h'izkirina Minda bimînin, çawa ku Min t'emîyêd Bavê Xwe xwey kirin û h'izkirina Wîda dimînim.

¹¹ Min ev yekana wer'a gotin, wekî şabûna Min nava weda bimîne

û şabûna we t'emam be. ¹² Ev e t'emîya Min: Hevdu h'iz bikin, çawa ku Min hûn h'iz kirin. ¹³ T'u h'izkirin ser wê h'izkirinêr'a t'une, ku yek e'mirê xwe ber dostêd xweva bide. ¹⁴ Hûn dostêd Min in, heger hûn wan t'emîyêd ku Ez didime we xwey dikin. ¹⁵ Ji vir şûnda Ez we <xulam> h'esab nakim, çimkî xulam haş pê t'une ku axayê wî çi dike. Min hûn dost h'esab kirin, çimkî her tiştêd ku Min ji Bavê Xwe bihîstin weva dane e'yan-kirinê. ¹⁶ Ne ku we Ez bijartim, lê Min hûn bijartin û k'ifş kirin, wekî hûn her'in ber bidin û berê we bimîne. Hingê hûn çi ku pê navê Min ji Bavê bixwazin, Ewê bide we. ¹⁷ Ez t'emîya vê yekê didim, ku hûn hevdu h'iz bikin.

Neyartîya dinyayê

¹⁸ Heger dinya bijene we, biza-nibin ku berî we jenîyaye Min. ¹⁹ Heger hûn p'ara dinyayê bûna, dinyayê yêd xwe h'iz bikira. Lê Min hûn ji dinyayê bijartine, hûn ne p'ara dinyayê ne, lema dinya dijene we. ²⁰ Wê xebera ku Min wer'a gotîye bînine bîra xwe, ku: <Xulam ne ser axayê xwer'a ye>. Heger Ez zêrandime, wê we jî bi-

zêrînin. Heger gotina Min xwey kirine, wê gotina we jî xwey kin. ²¹ Lê van h'emû tişta bona navê Min wê bînine serê we, çimkî Wî nas nakin, Yê ku Ez şandime.

²² Heger Ez nehatama û Min wanr'a xeber neda, gunêd wanê t'unebûna. Lê ew niha nikarin caba gunêd xwe bidin. ²³ Ewê ku dijene Min, ew dijene Bavê Min jî. ²⁴ Heger Min nav wanda nekira-na, ew kirêd ku t'u kesî nekirine, gunêd wanê t'unebûna. Lê niha dîtî, hin jenîyane Min, hin jî Bavê Min. ²⁵ Lê belê ev yek bû, wekî ew gotina ku Qanûna wanda hatîye nivîsarê bê sêrî:

<Çikî badîhewaf jenîyane Min>*

²⁶ Gava ew Piştovan bê, k'îjanî Ezê ji Bavê wer'a bişînim, ew R'uh'ê ku wê r'astîyê wer'a gilî ke, Yê ku ji Bavê dertê, hingê Ewê bona Min şe'detîyê bide. ²⁷ Hûnê jî şe'detîyê bidin, çimkî serê sêrîda hûn t'evî Min bûne.

16 ¹ Min ev yekana wer'a gotin, wekî hûn p'îşk^f nebin. ² Ewê we ji k'înîştâ derxine derva. Wextê jî bê, wekî k'î ku we bikuje jî, wê bifikire yançîye ew Xwedêr'a qulix dike. ³ Wê van tişta bikin,

* ^{15:25} Zebûr 35:19; 69:4.

çimkî wana ne Bav nas kir û ne jî Ez nas kirim. ⁴Lê belê Min ev yekana wer'a gotin, wekî gava ew wext bê, hûn bînine bîra xwe ku Min ev yekana wer'a gotine.

K'arê R'uh'ê Pîroz

Min serê sêrîda ev tişt wer'a negotin, çimkî Ez t'evî we bûm. ⁵Lê niha Ez diçime cem Yê ku Ez şandime û ji we t'u kes ji Min napirse: «Tê k'uda her'î?» ⁶Min ku ev yekana wer'a gotin, lema dilê we k'eserêva t'ijî bûye. ⁷Lê belê Ez r'astîyê wer'a dibêjim, bona we hê r'ind e ku Ez her'im. He-ger Ez neçim, Piştovan wê neyê cem we, lê heger Ez her'im, Ezê Wî bişînim cem we. ⁸Gava Ew bê, Ewê gunêd merivêd dinê bide r'ûyê wan, heqî-neheqîyê li ber wan veke û dîwana Xwedê wanva e'yan ke. ⁹Bona guna wê e'yan ke, çimkî ewana bawerîya xwe Min naynin. ¹⁰Bona heqî-neheqîyê wê e'yan ke, çimkî Ez diçime cem Bavê Xwe û îdî hûnê Min nebînin. ¹¹Bona dîwana Xwedê wê e'yan ke, çimkî dîwana serwêrê vê dinyayê bûye.

¹²Hê gelek tişt hene ku Ez wer'a bêjim, lê niha hûn nikarin wan bibin. ¹³Lê gava ew R'uh'ê R'astîyê bê, Ewê we berbi t'ema-

mîya r'astîyê bibe. Çimkî Ewê ne ku xweserîxwe xeber de, lê çî ku bibihê, Ewê wê yekê bêje û tiştêd ku hê neqewimîne wê wer'a gilî ke. ¹⁴Ewê r'ûmeta navê Min bilind ke, çimkî Ewê ji Min bistîne û wer'a gilî ke. ¹⁵Her tiştêd Bavê ku hene ew yêd Min in. Lema Min got, ku R'uh'ê ji Min bistîne û wer'a gilî ke.

Berxwek'etin û şabûn

¹⁶Hinekî şûnda hûnê Min nebînin û dîsa hinekî şûnda hûnê Min bibînin». ¹⁷Hingê şagirtêd Wî hineka hevdur'a gotin: «Eva çî gotin e ku Ew mer'a dibêje? «Hinekî şûnda hûnê Min nebînin» û dîsa «hinekî şûnda hûnê Min bibînin». Dibêje jî: «Çimkî Ez diçime cem Bavê Xwe?» ¹⁸Û wana digot: «Ev «hinek wext» ku dibêje, ew çî ye? Em fe'm nakin ku Ew çî dixwaze bêje».

¹⁹Îsa zanibû ku ew dixwazin jê bipirsin, hingê wanr'a got: «Hûn bona vê gotina Min ji hev dipirsin, ku Min got: «Hinekî şûnda hûnê Min nebînin» û dîsa «hinekî şûnda hûnê Min bibînin»? ²⁰Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, hûnê şin û girî bin, lê dinyayê şa be, hûnê ber xwe k'evin, lê berxwek'etina weyê bibe şabûn. ²¹Gava jinek

dik'êve ber zar'ê, cefê dik'işîne, çimkî sih'eta wê pêr'a gihîştîye. Lê gava zar' jêr'a dibe, îdî cefa nayê bîrê ji dest wê şabûnê, ku merîk hate dinê. ²² R'ast e hûn jî niha ber xwe dik'evin, lê Ezê we dîsa bibînim û dilê weyê bi eşq û şabûnêva t'ijî be û t'u kesê wê şabûnê ji we nestîne. ²³ Ewê r'ojê hûnê ji Min t'u tiştî nepirsin. Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, ku hûn pê navê Min çî ji Bavê bixwazin, Ewê bide we. ²⁴ H'eta niha we pê navê Min t'u tişt nexwestîye. Bixwazin, hûnê bistînin, usa wekî şabûna we t'emam be.

Min dinya bindest kir

²⁵ Min ev yekana wer'a bi mesela gotin. Wextê bê Ezê îdî bi mesela wer'a xeber nedim, lê aşkere derheqa Bavêda wer'a bêjim. ²⁶ Wê r'ojê hûnê pê navê Min bixwazin. Ez wer'a nabêjim ku Ezê bona we hîvî ji Bavê bikim. ²⁷ Bav Xwexa we h'iz dike, çimkî we Ez h'iz kirime û bawer kirîye ku Ez ji cem Xwedê hatime. ²⁸ Ez ji Bavê qetîyam û hatime dinyayê. Dîsa Ez dinyayê dihêlim û diçime cem Bavê».

²⁹ Şagirtêd Wî gotinê: «Va ye Tu niha aşkere xeber didî, ne ku pê mesela. ³⁰ Niha em fe'm dikin, ku

Tu her tiştî zanî û ne h'ewce ye ku ji Te bipirsin, Tu pêşda cabê didî. Bona vê yekê em bawer dikin, ku Tu ji cem Xwedê hatîyî».

³¹ Îsa wanr'a got: «Niha hûn bawer dikin? ³² Va wextê bê û hatîye jî, ku hûnê bela-belayî bin, her kesê her'e cîyê xwe û Min t'enê bihêle. Lê Ez ne t'enê me, çimkî Bav t'evî Min e. ³³ Min ev yekana wer'a gotin, wekî pê Min hûn xweyê e'dilayîyê bin. Hûnê dinyayêda tengasîyê^f bibînin, lê mêrxas bin! Min dinya kire bindestê Xwe».

Îsa bona bawermenda dua dike

17 ¹Çaxê Îsa ev yekana gotin, berê Xwe e'zmênda kir û got: «Bavo, wext pêr'a gihîştîye. Kur'ê Xwe r'ûmet ke, wekî Kur' jî Te r'ûmet ke. ² Te h'ukumê li ser t'emamîya merivayê da Wî, wekî jîyîna h'eta-h'etayê bide h'emûyêd ku Te dane Wî. ³ Ev e jîyîna h'eta-h'etayê, wekî ew Te nas kin, çawa Xwedêyê r'astî bê-şirîkî-bêheval û usa jî Îsa Mesîhê ku Te şandîye. ⁴ Min Tu li ser r'ûyê e'rdê r'ûmet kirî, ew şixulê Te dabû Min ku Ez bikim Min anî sêrî. ⁵ Bavo, bi wê r'ûmeta Mine ku hê berî e'firandina dinyayê li

cem Te hebû niha Min r'ûmet ke li ber Xwe.

⁶ Min Tu wan merivava e'yan kirî, yêd ku Te ji dinyayê dane Min. Ew yêd Te bûn, Te ew dane Min û wana gotina Te xwey kir. ⁷ Niha ew îdî zanin her tiştêd ku Te dane Min ew ji Te ne. ⁸ Ew xeberêd ku Te dane Min, Min jî dane wan û wana ew qebûl kir, ewê r'astîyê pê h'esîyan, ku Ez ji Te hatime û bawer kirin ku Te Ez şandime.

⁹ Ez bona wan hîvî dikim. Ne ku bona dinyayê hîvî dikim, lê bona yêd ku Te dane Min, çimkî ew yêd Te ne. ¹⁰ Çi ku yêd Min in, ew yêd Te ne, çi ku yêd Te ne, ew yêd Min in. Ê Ez bi wan r'ûmetkirî me. ¹¹ Niha Ez tême cem Te, Ez îdî ne dinyayêda me, lê ewana dinyayêda ne. Ya Bavê Pîroz! Pê wî navê Xweyî ku Te daye Min van xwey ke*, wekî bibin yek, çawa Ez û Tu yek in. ¹² Gava Ez t'evî wan bûm, Min ew pê navê Te xwey dikirin, pê wî navê ku Te daye Min, Min xweyîti li wan kir. Ji wana t'u kes

unda nebû, pêştirî yê mirinêr'a dayî, wekî nivîsar bê sêrî. ¹³ Lê niha Ez tême cem Te û van yeka dinyayêda dibêjim, wekî şabûna Min dilê wanda t'emam be. ¹⁴ Min xebera Te gîhande wan û dinya jenîya wan, çimkî ew ne ji dinyayê ne, çawa ku Ez ne ji dinyayê me. ¹⁵ Ez hîvî nakim ku Tu wana ji dinyayê hildî, lê wekî Tu wan ji yê Xirab xwey kî. ¹⁶ Ew ne ji dinyayê ne, çawa ku Ez ne ji dinyayê me. ¹⁷ Wan bi r'astîya Xwe buhurtî-jibare ke. Xebera Te r'astî ye. ¹⁸ Çawa ku Te Ez şandime dinyayê, Min jî ew şandine dinyayê. ¹⁹ Bona wan Ez Xwe buhurtî-jibare dikim, wekî ew jî bi r'astîyê buhurtî-jibare bin.

²⁰ Ez ne t'enê bona wan hîvî dikim, lê bona wan jî, yêd ku bi gotina wan wê bawerîya xwe Min bînin, ²¹ wekî h'emû jî bibine yek. Bavo, çawa Tu nava Minda yî û Ez nava Teda me, usa jî bira ew nava Meda bin*, bi vî awayî dinyayê bawer bike, ku Te Ez şandime. ²² Ew r'ûmeta ku Te da Min, Min da wan, wekî ew bibin yek, çawa Ez

* ^{17:11} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Pê navê Xwe van xwey ke, yêd ku Te dane Min».

* ^{17:21} Nav hinek destnivîsarada dewsa «usa jî bira ew nava Meda bin» aha ye: «usa jî bira ew t'evî Me bibine yek».

û Tu yek in: ²³ Ez nava wanda, Tu jî nava Minda, wekî ew t'ifaqêda^f lap gihîştî bin û dinya bizanibe ku Te Ez şandim û usa wan h'iz dikî, çawa Min h'iz dikî.

²⁴ Ya Bavo, Ez dixwazim wekî yêd ku Te dane Min, Ez li k'u bim, ew jî t'evî Min bin, wekî ew r'ûmeta ku Te daye Min bibîn,

çimkî hê berî e'firandina dinyayê Te Ez h'iz kirime. ²⁵ Ya Bavê r'ast! Dinya Te nas nake, lê Ez Te nas dikim û evana jî zanin wekî Te Ez şandime. ²⁶ Min Tu wanva dayî e'yankirinê û Ezê hê bidime e'yankirinê, wekî ew h'izkirina ku Te Ez pê h'iz kirime nava wanda be û Ez jî nava wanda bim».

Girtin, xaçkirin^f û r'abûna Îsa

Girtina Îsa

(*Metta 26:47-56; Marqos 14:43-50; Lûqa 22:47-53*)

18 ¹ Pey vê xeberdanê^ra Îsa t'evî şagirtêd Xwe derbazî wî alîyê newala Qidronê bû. Li wê derê baxçek hebû, Îsa şagirtêd Xweva k'etinê. ² Cihûda jî yê ku wê nemamîya Wî bikira ew cî zanibû, çimkî Îsa û şagirtêd Xweva gelek cara li wê derê dicivîyan. ³ Awa Cihûda k'omeke eskera û nobedara xwer'a ji alîyê fêrisî û serekêd k'ahînada hildabû, bi fenera, agir û ç'eka hate wî cîyî. ⁴ Îsa her tişt zanibû ku wê çî bê serê Wî, pêşda çû û wanr'a got: «Hûn li k'ê diger'in?» ⁵ Wana

lê vege^r'and û gotinê: «Li Îsayê Nisretê!» Îsa gote wan: «EZ IM».

Cihûdayê ku nemamîya Wî kiribû jî t'evî wan bû. ⁶ Gava got ku: «EZ IM*!» ser piştê çûn û k'etine e'rdê. ⁷ Hingê Îsa dîsa ji wan pirsî: «Hûn li k'ê diger'in?» Wan got: «Îsayê Nisretê».

⁸ Îsa li wan vege^r'and û got: «Min wer'a got, ku Ez im. Awa heger hûn li Min diger'in, bihêlin bira evana her'in». ⁹ Ev yek bû wekî ew xebera wîye ku berê gotibû r'ast derê: «Ewêd ku Te dane Min, Min ji wan t'u kes unda nekir*».

¹⁰ Hingê Şimh'ûn-Petrûs ew şûrê ku pê^r'a bû k'işand û avîte xulamê serekk'ahîn û guhê wîyî r'astê pekand. Navê wî xulamî

* 18:6 Şirovekirinê bin r'êza Yûh'enna 8:58-da bixûnin.

* 18:9 Yûh'enna 6:39.

Malxo bû. ¹¹ Îsa Petrûsr'a got: «Şûr têke qavê! Ezê çawa wê k'asa ku Bavê daye Min venexwim?»

Îsa ber serekk'ahîn

(*Metta 26:57-58; Marqos 14:53-54; Lûqa 22:54*)

¹² Pey vê yekêr'a k'oma eskera û serdarê wan û nobedarêd cihûya Îsa girtin û girêdan. ¹³ Pêşiyê Ew birine cem Henanê xezûrê Qeyafa. Qeyafa serekk'ahînê wê salê bû. ¹⁴ Eva ew Qeyafa bû, yê ku cihû şîret kiribûn û gotibû: «Hê r'ind e, bira yek bona cime'tê bimire».

Petrûs Îsa înk'ar dike

(*Metta 26:69-70; Marqos 14:66-68; Lûqa 22:55-57*)

¹⁵ Şimh'ûn-Petrûs û şagirtekî din pey Îsa diçûn. Ew şagirt ku nasê serekk'ahîn bû, t'evî Îsa k'ete h'ewşa serekk'ahîn, ¹⁶ lê Petrûs derva li ber dêrî sekinî. Paşê ew şagirtê nasê serekk'ahîn derket û t'evî dergehvanê xeber da, Petrûs bire hindur'. ¹⁷ Hingê wê carîya dergehvan ji Petrûs pirsî: «Dibe ku tu jî ji şagirtêd Vî merivî yî?» Petrûs gotê: «Na, ez nînim».

¹⁸ Wî çaxî, hewa ku sar bû, xulam û nobedara pê k'omirê agir vêxistibûn, sekinîbûn û xwe

germ dikirin. Petrûs jî li cem wan sekinîbû, xwe germ dikir.

Pirsa serekk'ahîn

(*Metta 26:59-66; Marqos 14:55-64; Lûqa 22:66-71*)

¹⁹ Hingê serekk'ahîn ji Îsa derheqa şagirtêd Wî û hînkirina Wîda pirsî. ²⁰ Îsa cab da û got: «Min dinyayêr'a aşkere xeber daye, her gav k'inîştada usa jî p'aristgehêda, k'îderê ku h'emû cihû dicivîyan hîn dikirin. Min t'u tişt dizîva negotîye. ²¹ Tu çima ji Min dipirsî? Ji yêd ku bihîstine bipirse, k'a Min wanr'a çi gotîye. Ew zanin Min çi gotîye».

²² Gava Îsa ev yek got, nobedarekî li wir sekinî şemaqek li Wî xist û got: «Tu çawa caba serekk'ahîn didî?» ²³ Îsa lê vege- r'and û gotê: «Heger Min xirab xeber da, xirabîya Min bêje. Lê heger Ez r'ast dibêjim, tu çima Min dixî?» ²⁴ Hingê Henan Ew girêdayî şande cem Qeyafayê serekk'ahîn.

Petrûs dîsa Îsa înk'ar dike

(*Metta 26:71-75; Marqos 14:69-72; Lûqa 22:58-62*)

²⁵ Şimh'ûn-Petrûs hê li wir se- kinî xwe germ dikir. Ji wî pirsîn: «Dibe ku tu jî ji şagirtêd Wî yî?»

Ewî înk'ar kir û got: «Na, ez nînim». ²⁶ Xulamekî serekk'ahîn, ji xwexatîya wî, yê ku Petrûs guhê wî pekandibû, jê pirsî: «Ne baxçeda min tu t'evî Wî dîtî?» ²⁷ Hingê Petrûs dîsa înk'ar kir û wê demê dîk bang da.

Îsa li ber Pîlato'

(*Metta 27:1-2, 11-14;*

Marqos 15:1-5; Lûqa 23:1-5)

²⁸ Wî çaxî Îsa ji cem Qeyafa birine qesira welîf. Serê sibehê zû bû û cihû nek'etine qesirê, wekî xwe li gora e'detêd şuştin-veşuştinê neh'er'imînin, ku bikaribin xwarina Cejina^f Derbazbûnê bixwin. ²⁹ Hingê Pîlato' derk'ete derva, hate cem wan û pirsî: «Hûn Vî merivî çida neheq dikin?»

³⁰ Wana lê vege'and û gotinê: «Heger Ew ne yekî zulmk'ar bûya, me Ew nedida destê te». ³¹ Hingê Pîlato wanr'a got: «Hanê hûn xwexa Vî bibin û li anegorî qanûna xwe dîwana Wî bikin». Cihûya lê vege'and û gotinê: «Îzina me t'une ku em t'u kesî bikujin». ³² Ev yeka bû, ku ew gotina Îsa bê sêrî, ku dabû fe'mkirinê, Ewê çawa bimire.

³³ Hingê Pîlato dîsa k'ete qesira welî, gazî Îsa kir û jê pirsî: «Tu yî P'adşê cihûya?» ³⁴ Îsa lê vege'and

û gotê: «Tu vê yekê xwexa dibêjî, yan hinekêd din bona Min ter'a gotine?»

³⁵ Pîlato got: «Çima ez cihû me? Miletê Te û serekêd k'ahîna Tu dane destê min. Te çi kirîye?» ³⁶ Îsa cab da û got: «P'adşatîya Min ne ji vê dinyayê ye. Heger p'adşatîya Min ji vê dinyayê bûya, berdestîyêd Minê şer' kirana ku Ez nek'etama destê cihûya. Lê p'adşatîya Min ne ji vê dinyayê ye».

³⁷ Hingê Pîlato jêr'a got: «Wekî usa ye Tu p'adşa yî?» Îsa cab da û got: «Tu xwexa dibêjî Min ku: «Tu p'adşa yî». Ez bona vê yekê bûme û bona vê yekê hatime dinyayê, wekî bona r'astîyê şe'detîyê bidim. Her kesê ku ji alîyê r'astîyê ye, guh dide dengê Min».

³⁸ Pîlato jê pirsî: «R'astî çi ye?»

**Dîwanêda h'ukumê kuştinê
li ser Îsa derdixin**

(*Metta 27:15-31;*

Marqos 15:6-20; Lûqa 23:13-25)

Pey vê pirsêr'a, Pîlato dîsa derk'ete derva cem cihûya û wanr'a got: «Ez t'u neheqîyê Vîda nabînim. ³⁹ Lê ev e'detê we ye ku ez Cejina Derbazbûnêda yekî girtî bona we ber'dim. Hûn dixwazin ku ez bona we P'adşê cihûya ber'dim?»

⁴⁰ Hingê wan hê kire qîr'în, gotin: «Ne ku Vî merivî, lê Barabas ber'de!» Barabas jî qaçaxek bû.

19 ¹ Hingê Pîlato Îsa bir û da ber qamçîya. ² Eskera jî t'acek ji stirîya vegirtin û dane serê Wî û çuxekî şîrk^f li Wî kirin. ³ Li ber Wî disekinîn û digotin: «Xweş be, P'adşê cihûya!» Û şe-maq li Wî dixistin.

⁴ Pîlato dîsa derk'ete derva û wanr'a got: «Va ye niha ez Wî tînime derva cem we, wekî hûn bizanibin ku min t'u sûc Wîda nedîtîye». ⁵ Hingê Îsa t'acê stirî li sêrî û çuxê şîrk lê derk'ete derva. Pîlato wanr'a got: «Va ye Ew meriva!»

⁶ Gava serekêd k'ahîna û no-bedara Ew dît, kirine qîr'în û gotin: «Wî xaç^f ke, Wî xaç ke!» Pîlato wanr'a got: «Hûn Wî bibin xaç kin. Ez xwexa t'u sûcî Wîda nabînim».

⁷ Cihûya lê vege'and û gotinê: «Qanûneke me heye û anegorî wê qanûnê* gerekê Ew bê kuştinê, çimkî Wî Xwe Kur'ê Xwedê h'esab kir».

⁸ Gava Pîlato ev yek bihîst, hê tirs k'ete ser. ⁹ Ew dîsa çû hindur'ê

qesira welî û Îsar'a got: «Tu ji k'u yî?» Lê Îsa caba wî neda. ¹⁰ Pîlato gote Wî: «Tu t'evî min xeber nadi? Tu nizanî ku h'ukumê min heye ez Te ber'dim û h'ukumê min heye Te bidime xaçkirinê?»

¹¹ Îsa lê vege'and û gotê: «Heger ji jor ter'a nehata dayînê, t'u h'ukumê te wê li ser Min t'unebûya. Lema gunê wî, yê ku Ez dame destê te hê mezin e».

¹² Pey wê yekê'a Pîlato dikir ku Îsa ber'da, lê cihûya kire qîr'în û gotin: «Heger tu Vî merivî ber'dî, tu ne dostê Qeyser^f î! Her kesê ku xwe p'adşa h'esab dike, ew neyarê Qeyser e!»

¹³ Gava Pîlato ev yek bihîst, Îsa derxiste derva û ew li herema^f dîwanê r'ûnişt, wî cîyê ku jêr'a digotin «Selê Kevirî», bi îbranî Gabata. ¹⁴ R'oja^f t'ivdarekkirina Cejina Derbazbûnê bû, nîvro nêzîkî sih'eta donzdeha Pîlato cihûyar'a got: «Va ye P'adşê we!»

¹⁵ Lê wana kire qîr'în: «Wî bibe, Wî bibe! Wî xaç ke!» Pîlato wanr'a got: «P'adşê we xaç kim?» Serekêd k'ahîna lê vege'andin: «Pêştirî Qeyser p'adşakî din bona me t'une!» ¹⁶ Hingê ewî Îsa da destê wan, wekî bê xaçkirinê.

* ^{19:7} Qanûna K'ahîntîyê 24:16.

Xaçkirina Îsa

(*Metta 27:32-44; Marqos 15:21-32; Lûqa 23:26-43*)

Wan Îsa hilda birin. ¹⁷ Îsa Xwe-xa xaçê Xwe hilda û derk'ete wî cîyê ku jêr'a dibêjin «Cîyê Qaf», bi îbranî «Golgota». ¹⁸ Li wê derê Ew t'evî du merivêd din xaç kirin, her yek li k'êlekekê, Îsa nava wanda bû. ¹⁹ Pîlato t'extek jî nivîsî û fêza xaçê xist, ku aha nivîsar bû: «ÎSAYÊ NISRETÊ, P'ADŞÊ CIHÛYA». ²⁰ Gelek cihûya ev nivîsara ser t'exte xwendin, çimkî ew cîyê ku Îsa lê hatibû xaçkirinê nêzîkî bajêr bû û bi îbranî, latînî û yûnanî hatibû nivîsarê. ²¹ Serrekêd k'ahînêd cihûya Pîlator'a gotin: «Nenivîse <P'adşê cihûya>! Lê binivîse ku <Wî got: Ez P'adşê cihûya me>». ²² Pîlato got: «Min çi nivîsî, nivîsî».

²³ Gava eskera Îsa xaç kirin, k'incêd Wî hildan, kirine çar p'ara, her yekîr'a p'arek. Lê k'inca Wîye ser jî hebû, ku ji sêrî h'eta binî hûnandî û bêdirûn bû. ²⁴ Hingê hevdu'r'a gotin: «Werin em vî ne-qelêşin, em p'eşk bavêjin, k'a wê k'êr'a bik'eve». Ev yek bû, wekî nivîsar bê sêrî:

«K'incêd Min nav xweda p'a-revekirin

û ser p'otê Min p'eşk avîtin»*. Eskera jî hema ev yek kir.

²⁵ Li ber xaçê Îsa dîya Wî, xatîya Wî, Meryema jina Klopas û Meryema Mejdelanî sekinî bûn. ²⁶ Îsa ku dîya Xwe û ew şagirtê ku Wî jê h'iz fikir li wê derê sekinî dîtin, dîya Xwer'a got: «E'vdê! Va ye kur'ê te!» ²⁷ Paşê gote şagirt: «Va ye dîya te!» Ji hingêva evî şagirtî ew bire mala xwe.

Mirina Îsa

(*Metta 27:45-56; Marqos 15:33-41; Lûqa 23:44-49*)

²⁸ Pey vê yekêr'a Îsa zanibû her tiştêd ku wê bibûna îdî qewimîn, hingê Wî got: «Ez t'î me», wekî nivîsar bê sêrî. ²⁹ Li wir firaqeke sirkêva dagirtî hebû. Wana lûfika^f be'rê sirkêda kir, serê darika zoxêva^f danîn û dirêjî ber devê Wî kirin. ³⁰ Gava ku Îsa sirke^f vexwar, got: «T'emam qewimî!» Serê Xwe berjêr kir û r'uh'ê Xwe da.

Gotina p'êxember tê sêrî

³¹ Ev yek ku r'oja^f t'ivdarekkinêda qewimî, cihûya nedixwest wekî cinyaz li ser xaçê bimana,

* ^{19:24} Zebûr 22:18.

çimkî ew şemî bona wana r'oje-ke gelek e'zîz bû. Wana ji Pîlato hîvî kir, wekî hestûyêd r'e'nêd xaçbûyîya bêne şkênandinê û ji wir bêne hildanê. ³² Hingê esker hatin, pêşîyê hestûyêd r'e'nêd yekî şkênandin û peyr'a r'e'nêd yê din, ku t'evî wî hatibû xaçkirinê. ³³ Lê gava ku ew nêzîkî Îsa bûn û dîtin ku Ew îdî mirîye, wana hestûyêd r'e'nêd Wî neşkênandin. ³⁴ Lê dîsa ji eskera yekî r'im nek'sa Wîr'a kir û pêr'a-pêr'a av û xûnê avît. ³⁵ Yê ku ev yek dît şe'detî da, wekî hûn jî bawer bikin. Şe'detîya wî r'ast e û ew zane ku r'astîyê dibêje. ³⁶ Ev yeka qewimî, wekî ew nivîsar bê sêrî:

«T'u hestûyê Wî wê neyê şkênandinê»*.

³⁷ Nivîsareke din jî aha dibêje:
«Ewê li Wî binihêr'in, nek'sa k'îjanî qul kirin»*.

Definkirina Îsa

(*Metta 27:57-61; Marqos 15:42-47; Lûqa 23:50-56*)

³⁸ Pey vê yekêr'a, Ûsivêf ji Arî-metyayê ku şagirtê Îsa bû, lê ji

tirsa cihûya xwe e'yan nedikir, hîvî ji Pîlato kir ku cinyazê Îsa ji xaçê peya ke û Pîlato îzin dayê. Hingê ew çû cinyazê Îsa ji xaçê peya kir. ³⁹ Nîkodêmo jî t'evî wî hat, yê ku pêşda şev hatibû cem Îsa, nêzîkî sî kilogram* ûd^f û zimir^f t'evhevki^{rî} anî. ⁴⁰ Cinyazê Îsa hildan, li anegorî e'detê definkirina cihûya, biharet^f lê dan û Ew qedekê k'itanîda k'efen kirin. ⁴¹ Li wî cîyê ku Îsa lê hatibû xaçkirinê baxçek hebû û wî baxçeyîda jî t'irbeke nû hebû ku hê t'u kes têda nehatibû danînê. ⁴² Îsa kirine wê t'irbê, çimkî r'oja t'ivdarekkirina cihûya bû, t'irb jî nêzîk bû.

T'irba vala

(*Metta 28:1-10; Marqos 16:1-8; Lûqa 24:1-12*)

20 ¹ R'oja yekşemê*, qereber-banga sibehê zû, Meryema Mejdolanî çû ser t'irbê. Dîna xwe dayê, wê kevir ji ber derê t'irbê wêda kirî ye. ² Destxweda r'evî çû cem Şimh'ûn-Petrûs û wî şa-

* ^{19:36} Derk'etin 12:46; Jimar 9:12; Zebûr 34:20.

* ^{19:37} Zekerîya 12:10.

* ^{19:39} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Sed lîtir». Sed lîtirêd r'omayîyaye hingê qasî sî kilogramêd îroyîn e.

* ^{20:1} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «R'oja h'eftûyêye pêşin», çimkî bona cihûya r'oja h'eftûyêye pêşin yekşem bû, awa gotî «le'd».

girtê din, yê ku Îsa jê h'iz dikir û wanr'a got: «Xudan ji t'irbê derxistine û em nizanin ku Ew danîne k'u derê!»

³Hema hingê Petrûs û şagirtê din derk'etine derva û berbi t'irbê çûn. ⁴Her du jî hevr'a dir'evîyan, lê şagirtê din ji Petrûs zûtir dir'evîya û ew pêşîya wî gihîşte ser t'irbê. ⁵Wî xwe qûz kir û dîna xwe dayê, wê k'efen li wir e, lê xwexa nek'ete hindur'. ⁶Hingê Şimh'ûn-Petrûs ku pey wî dihat gihîştê, k'ete hindur'ê t'irbê, dîna xwe dayê, wê k'efen li wir e ⁷û destmala sêrî ne t'evî k'efen bû, lê qatkirî alîkî danî bû. ⁸Paşê şagirtê din jî k'ete hindur', yê ku pêşîyê gihîştibû ser t'irbê. Ewî dît û bawer kir. ⁹Wan hê nivîsar fe'm nekiribû, ku gerekê Îsa ji mirinê r'abûya. ¹⁰Pey vê yekêr'a şagirt vege'îyane cîyêd xwe.

Îsa Xwe nîşanî
Meryema Mejdelanî dike
(*Marqos 16:9-11*)

¹¹Lê Meryem ji t'irbê der sekinîbû û digirîya. Wê bi girî xwe qûz kir û li hindur'ê t'irbê nihêr'î, ¹²hingê dîna xwe dayê, wê du milyak'etêd k'incipî, li wî cîyê ku cinyazê Îsa lê danîbû r'ûniştine, yek berserîyê û yê din binp'îyê.

¹³Milyak'eta wêr'a got: «E'vdê! Tu çima digirîyî?» Meryemê got: «Xudanê min hildane û ez nizamim Ew danîne k'u derê». ¹⁴Gava ewê ev yek got, li pişt xweva vege'îya û dît ku Îsa li wê derê sekinîye, lê wê nizanibû ku ew Îsa ye. ¹⁵Îsa gote wê: «E'vdê, tu çima digirîyî? Tu li k'ê diger'î?» Meryemê t'irê qey ew r'ezvan e, ewê gotê: «Ez xulam, heger te Ew hildaye, minr'a bêje te Ew danîye k'u derê, wekî ez Wî ji wê derê hildim». ¹⁶Îsa gotê: «Meryem!» Meryemê berê xwe da Wî û bi îbranî gotê: «R'abbonî!» ku tê fe'mkirinê: «Dersdar».

¹⁷Îsa gote wê: «Min negire, çimkî Ez hê r'anebûme cem Bavê. Lê her'e cem birêd Min û wanr'a bêje. «Ezê r'abime cem Bavê Xwe û cem Bavê we, cem Xwedêyê Xwe û cem Xwedêyê we». ¹⁸Meryema Mejdelanî çû cem şagirta û wanr'a got: «Min Xudan dît» û tiştêd ku Îsa wêr'a gotibû wanr'a gilî kir.

Îsa Xwe nîşanî
şagirtêd Xwe dike

(*Metta 28:16-20; Marqos 16:14-18;*
Lûqa 24:36-49)

¹⁹Xût wê êvarê, r'oja yekşemê, gava şagirt civîyayî bûn, ji tirs

cihûya jî derî li ser wan dadayî bûn, hingê Îsa hat nava wanda sekinî û wanr'a got: «E'dilayî wer'a». ²⁰ Ev tişt got, dest û nek'sa Xwe nîşanî wan kirin. Hingê şagirt gelekî şa bûn, gava ku Xudan dîtin. ²¹ Paşê Îsa dîsa wanr'a got: «E'dilayî wer'a. Çawa ku Bavê Ez şandim, usa jî Ez we dişînim». ²² Ev yek ku got, p'ifî ser wan kir û wanr'a got: «Hanê R'uhê Pîroz bistînin. ²³ Hûn gunêd k'ê bibaxşînin, ewê bêne baxşandinê, gunêd k'ê nebaxşînin, ewê neyne baxşandinê».

Îsa û T'ûma

²⁴ T'ûmayê yekî ji her donzdeha, ku jêr'a «Heval-cêwî» digotin, ne t'evî wan bû gava ku Îsa hat. ²⁵ Hingê şagirtêd mayîn wîr'a gotin: «Me Xudan dît». Ewî wanr'a got: «H'eta ku ez dewsa mixa destêd Wîda nebînim, t'ilîya xwe nedime ser dewsa mixa û destê xwe jî nekime nek'sa Wî, ez t'u car bawer nakim».

²⁶ Pey h'eyşt r'ojar'a, şagirtêd Îsa dîsa malda bûn û T'ûma jî t'evî wan bû. Derî dadayî bûn, lê Îsa hat, nava wanda sekinî û got: «E'dilayî wer'a». ²⁷ Paşê T'ûmar'a got: «T'ilîya xwe bîne vir û destêd Min binihêr'e, destê xwe jî bîne

û bike nek'sa Min. Nebawerîyê neke, lê bawer bike!»

²⁸ T'ûma lê vege'and û gotê: «Xudanê min û Xwedêyê min!» ²⁹ Îsa gote wî: «Te Ez dîtîm lema bawer kir? Xwezî li wan, yêd ku nedîtine, lê bawer dikin!»

Meremê vê k'itêbê

³⁰ Îsa li ber şagirtêd Xwe hê gelek nîşanêd din jî kirin, ku vê k'itêbêda nehatine nivîsarê. ³¹ Lê belê ev hatine nivîsarê, wekî hûn bawer bikin, ku Îsa ye Mesîh, Kur'ê Xwedê û bi vê bawerîya pê navê Wî jîyîna we hebe.

Îsa û girtina me'sîya

21 ¹ Pey vê yekêr'a Îsa dîsa Xwe li devê gola Teberîyayê nîşanî şagirtêd Xwe kir. Ew bi vî awayî qewimî: ² Şimh'ûn-Petrûs, T'ûmayê ku jêr'a digotin «Heval-cêwî», Natanyêlê ji Qanaya Celîlê, kur'êd Zebedî û du şagirtêd Îsaye din hevr'a bûn. ³ Şimh'ûn-Petrûs wanr'a got: «Ez diçim ku me'sîya bigirim». Wana wîr'a got: «Em jî t'evî te tèn». Hingê ew r'abûn çûn k'etine qeyikekê, lê wê şevê t'u tişt negirtin.

⁴ Sibeh safî bû, Îsa li devê golê sekinî, lê şagirta nizanibû ku Ew Îsa ye. ⁵ Hingê Îsa gote wan:

«Lawikno! We tişt negirtîye?» Wana lê veger'and û gotinê: «Na». ⁶ Ewî gote wan: «T'or'ê bavêjine alîyê qeyikêyî r'astê hûnê bigirin». Wana jî t'or' avîtê û ji dest gelek bûna me'sîya nikaribûn ku t'or' bik'işandana.

⁷ Hingê wî şagirtê ku Îsa jê h'iz dikir Petrûs'a got: «Ew Xudan e!» Gava Şimh'ûn-Petrûs bihîst ku ew Xudan e, k'inca xwe avîte ser xwe, çimkî ew te'zî bû û xwe avîte golê. ⁸ Lê şagirtêd mayîn t'or' me'sîyava k'işandin û pê qeyikê gihîştine bejêf, çimkî ew ne dûr bûn, lê qasî sed mêtirî dûrî bejê bûn.

Îsa t'evî şagirtêd xwe nan dixwe

⁹ Gava ew derk'etine bejê, wir agirê ji k'omirê vêxistî dftin, me'sî li ser û nan jî li ber. ¹⁰ Îsa wanr'a got: «Hinek ji wan me'sîyêd ku we hêja girtine bînin». ¹¹ Şimh'ûn-Petrûs jî k'ete qeyikê û t'or' k'işande bejê, ya ku sed pêncî sê me'sîyêd gir têda bûn. Haqas gelek bûn jî, lê dîsa t'or' neqelişî.

¹² Îsa wanr'a got: «Werin te'ş-tê bixwin». Ji şagirta t'u kesî jî turuş nekir ku jê bipirsîya: «Tu

k'î yî?» Çimkî wana zanibû ku Ew Xudan e. ¹³ Hingê Îsa nêzik bû, ew nan hilda da wan û usa jî me'sî. ¹⁴ Eva îdî cara sisîya bû ku Îsa pey mirin-r'abûna Xwer'a şagirtêd Xweva xuya bû.

Îsa û Petrûs

¹⁵ Gava wan te'ştê xwar, Îsa ji Şimh'ûn-Petrûs pirsî: «Şimh'ûnê kur'ê Yûh'enna, tu Min gelekî h'iz dikî, yan ew Min gelekî h'iz dikin?» Petrûs jêr'a got: «Belê Xudan, Tu zanî ku ez Te h'iz dikim». Îsa wîr'a got: «Bexêd Min biç'êrîne».

¹⁶ Îsa cara dua wîr'a got: «Şimh'ûnê kur'ê Yûh'enna, tu Min h'iz dikî?» Ewî got: «Belê Xudan, Tu zanî ez Te h'iz dikim». Îsa jêr'a got: «Şivantîyê pezêd Min bike».

¹⁷ Îsa cara sisêya ji Petrûs pirsî: «Şimh'ûnê kur'ê Yûh'enna, tu Min h'iz dikî?» Hingê dilê Petrûs êşîya ku Wî sê cara wîr'a got: «Tu Min h'iz dikî?» û got: «Xudan, Tu her tiştî zanî, Tu zanî ku ez Te h'iz dikim». Îsa wîr'a got: «Pezêd Min biç'êrîne. ¹⁸ Ez r'ast bê xêlif ter'a dibêjim, gava ku tu xort bûyî, te xwexa qayîşa xwe girêdida û k'uda te dixwest

* 21:15 Aha jî tê fe'mkirinê: «Tu Min ji wan ze'ftir h'iz dikî?»

diçûyî. Lê gava ku tu kal bî, tê destêd xwe bilind kî û yekî dinê pişta te girêde û te bibe wî cîyê ku tu naxwazî her'êyî». ¹⁹ Wî ev yek got, da e'yankirinê ku ewê bi çi cûr'e mirinê r'ûmetê bide Xwedê. Pey vê yekêr'a Wî Petrûsr'a got: «Pey Min were».

Îsa û şagirtê h'izkirî

²⁰ Petrûs pişt xweva zivir'î, dît ew şagirtê ku Îsa jê h'iz dike pey wan tê. Eva ew şagirt bû, yê ku şîva êvarêda xwe avîtibû h'emêza Îsa û gotibû: «Xudan ew k'î ye, ku wê nemamîya Te bike?» ²¹ Petrûs gava ew dît, ji Îsa pirsî: «Xudan, lê îjar evê çawa be?»

²² Îsa wîr'a got: «Heger Ez bixwazim ku ew bimîne h'eta Ez bêm, çi ter'a ye? Tu pey Min were!»

²³ Eva gotina nava xûşk-birada bela bû, yanê ew şagirtê nemire. Lê belê Îsa bona wî negotibû, ku ew namire, lê gotibû: «Heger Ez bixwazim ku ew bimîne h'eta Ez bêm, çi ter'a ye?»

²⁴ Eva ew şagirt e, yê ku bona van yeka şe'detîyê dide, usa jî ev yek nivîsîn. Em zanin ku şe'detîya wî r'ast e.

²⁵ Hê gelek kirêd din jî hene, yêd ku Îsa kirine. Heger ew bi hûr-gilî bihatana nivîsarê, bi t'exmîna min, ew k'itêbêd nivîsar wê dinyayêda cî nebûna.

K'ARÊD ŞANDÎYA

Pêşgotin

K'itêba «K'arêd Şandîya» dûmayîya «Mizgînîya^f Lûqa» ye, ya ku bi destê Lûqa hatîye nivîsarê. Meremê k'itêbê ew e, ku şiroveke pey-çûyêd Mesîh^f çawa bi r'êberîya R'uh'ê^f Pîroz li Orşelîmê^f, Cihûstanê^f, Sameryayê^f û welatêd mayînda bûne şe'dêd Wî (1:8). Usa jî dide k'ifşê, ku civîna^f nû bi çi zelûlîyê û te'lî-tengîyê h'îmê xwe girt û bi alîk'arîya R'uh'ê Pîroz çawa nava wan oxirmêd giranda pêşda diçû. Alîkî dinva jî gava hê k'ûr dibî, dibînî ku eva k'itêba t'arîxa mesîhîyê^f ye, ku ji Filistînê nava cihûya^f destpêbû û paşê bû bawerîke^f t'emamîya dinyayê.

Em dikarin K'arê Şandîya ser sê p'ara p'arevekin:

1. Belabûna mesîhîyê Orşelîmêda, pey jorhilatina Îsar'a (1:1–8:3)
2. Belabûna mesîhîyê ji Orşelîmê û Cihûstanêda girtî h'eta Sameryayê, Şamê û cîyêd dine dor-berêd Filistînê (8:4–12:25)
3. Belabûna mesîhîyê nava welatêd dor-berê Be'ra Sipî (Be'ra Navberê), h'eta R'omayê^f (13:1–28:31)

Ji wan qewimandinêd vê k'itêbêda yeke here berbiç'e'v bona kirêd R'uh'ê Pîroz nivîsar e, ku R'oja^f Pêncîye h'esabda li Orşelîmê ser bawermendada çawa qewat barî û r'êberîya civînê kir, civîn û serwêrêd wê nav xebata wanda qewat kirin. Hînkirinêd mesîhîyêd pêşin nava dannasînkirinada xuya dibe. Awa mesele, nava dannasînîya Petrûsê^f şandîda^f pey standina R'uh'ê Pîrozr'a (2:14-36), nava dannasînîya p'arîstgehêda^f pey qencbûna yê nigseqetr'a (3:11-26), cabdayîna Steyfanda ber civîna giregirêd Orşelîmê (7:1-53) û gotinêd Pawlosda (13:16-41; 17:22-31; 20:18-35; 22:1-21; 24:10-21; 26:2-23). Ew qewimandinêd k'itêbêda ku têne bîranîne didine k'ifşê, ku çawa dannasînkirin û hînkirinêd şandîya bi wê qudretê têne kirinê, ya ku bi qewata R'uh'ê Pîroz civînêda nava e'mîrê bawermendada tê k'ifşê û bi civînê Mizgînîya Îsa Mesîh dinyayêda bela dibe.

Serecema fikira k'itêbê

Hazirkirina şe'detîya şandîya (1:1-26)

1. Soz û t'emîya Îsaya xilazîyê (1:1-14)

2. Bijartina Matîyo dewsa Cihûdayê^f Îsxeryot (1:15-26)

Şe'detîya Orşelîmêda (2:1-8:3)

Şe'detîya welatêd Cihûstanê û Sameryayêda (8:4-12:25)

Qulixê Pawlos (13:1-28:31)

1. R'êwîtîya Pawlosê şandîye pêşin (13:1-14:28)

2. Şêwira civîna Orşelîmêda (15:1-35)

3. R'êwîtîya Pawlosê şandîye duda (15:36-18:22)

4. R'êwîtîya Pawlosê şandîye sisîya (18:23-21:16)

5. Pawlosê girtî Orşelîmêda, Qeyserîyêda û r'êwîtîya wîye h'eta R'omayê û axirî (21:17-28:31)

Bona R'uh'ê^f Pîrozî sozdayî

(Lûqa 24:49)

1 T'êyofîloyê xweyîqedir, min k'itêba xweye pêşinda* derheqa wan h'emû tiştada nivîsî, çî ku Îsa kir û hîn kir, ji sêrîda ² h'eta wê r'oja ku berbi e'zmên hate hilatinê. Lê hê berî e'zmên hilatinê Ewî bi R'uh'ê^f Pîroz t'emî li şandîyê^f Xweye bijartî kir. ³ Pey wan cefayêd Xwer'a Ewî gelek cara Xwe nîşanî wan dida, r'ast dida îzbatkirinê ku Ew sax e. Navbera çil r'oşîda wanva xuya dibû û der-

heqa P'adşatîya^f Xwedêda wanar'a xeber dida. ⁴ Carekê gava Ewî t'evî wan nan dixwar, t'emî da wan û got: «Ji Orşelîmê^f dernek'evin, lê belê hîvîya sozê Bavê^f bisekinin, bona k'îjanî we ji Min bihîst*. ⁵ Yûh'enna^f bi avê nixumand, lê hûnê çend r'oja şûnda bi R'uh'ê Pîroz bêne nixumandinê^f»*.

Jorhilatina Îsa

(Marqos 16:19-20;

Lûqa 24:50-53)

⁶ Gava şagirt^f hevr'a cîkî bûn, ji Îsa pirsîn û gotinê: «Xudan^f, vî

---

* ^{1:1} Lûqa 1:1-4.

* ^{1:4} Lûqa 24:49.

* ^{1:5} Metta 3:11; Marqos 1:8; Lûqa 3:16; Yûh'enna 1:33.

zemanîda Tê P'adşatîya Îsraêlêf li wan vege'îni?»⁷ Ewî li wan vege'and û got: «Ew ne îşê we ye ku hûn wan wext û zemana bizanibin yêd ku Bavê bi h'ukumê Xwe k'ifş kirine.⁸ Lê gava R'uh'ê Pîroz bê ser we, hûnê qewatê bistînin û ji Orşelîmêda girtî t'emamîya Cihûstanêf, Sameryayêf û h'eta serê dinê jî bibine şe'dêd Min»*.⁹ Gava ev yek got, ber ç'e'vê wan berbi e'zmên hate hilatinê û e'wrekî ji ber ç'e'vê wan Ew veşart*.

¹⁰ Ew hê zûr' bibûn li çûyîna Wîye e'zmên dinihêr'în, va du merivêd^f k'incipî cem wan sekinîn ¹¹ û gotin: «Gelî celîlîya^f! Hûn çima usa sekinî ne û li e'zmên dinihêr'în? Ew Îsayê ku ji nav we hate hilatinê, wê usa jî bê, çawa we dît Ew çû e'zmên».

Bijartina Matîyo
dewsa Cihûdayêf Îsxeryotî
(Metta 27:3-10)

¹² Hingê ewana ji ç'îyayêf Zeyt'ûnê vege'îyane Orşelîmê, ku

r'îya r'ojeke şemîyê* dûrî Orşelîmê bû. ¹³ Gava hatine bajêr, çûne oda mezine jorin, ew cîyê ku Petrûs^f û Yûh'enna^f, Aqûb^f, Endrawis, Fîlîpo, T'ûma, Bertolomeyo, Metta, Aqûbêf Hal-fawo, Şimh'ûnê welatp'arist^f û Cihûdayêf Aqûb têda diman*. ¹⁴ Van h'emûya her gav hevr'a t'evî k'ulfeta^f û Meryema^f dîya Îsa û birayêd Wî dua dikirin.

¹⁵ Wan r'ojada Petrûs nava bawermendada r'abû, (ku li wir qasî sed bîst merivî bûn) û got: ¹⁶ «Gelî bira! Gerekê ev nivîsara bihata sêrî, çawa ku berî vê yekê R'uh'ê Pîroz bi devê Dawid^f bona Cihûda^f gotibû, ku ew bû r'êberê wan, yêd ku Îsa girtin. ¹⁷ Ew t'evî me nav h'esabê meda bû û p'ara wî jî nava vî qulixîda^f bû».

¹⁸ (Ewî bi heqê kirê xweyî neheq e'rdek stand û li wir ser sêrî k'et, zik lê qelişî dil-h'inavê wî h'emû r'ijîyan. ¹⁹ Eva yeka h'emû binelîyêd^f Orşelîmêva e'yan bû, h'eta bi zimanê xwe jî wî e'rdîr'a

* 1:8 Metta 28:19; Marqos 16:15; Lûqa 24:47-48.

* 1:9 Marqos 16:19; Lûqa 24:50-51.

* 1:12 Bi gotineke din: «Kîlomêtirekê».

* 1:13 Metta 10:2-4; Marqos 3:16-19; Lûqa 6:14-16.

* 1:19 Metta 27:3-8.

Heqildima gotin, awa gotî «E'rdê xûnê»)*

²⁰ Petrûs dûmayî kir got: «Çawa k'itêba Zebûrada^f jî nivîsar e: <De bira mala wî xirabe be, kesek têda nemîne>*

û:

<De bira qulixê wîyî serwêrtîyê yekî din bistîne>**.

²¹ Awa gerekê yek ji wan mêra be, k'îjan ku t'emamîya wî wextî t'evî me bûne gava Xudan Îsa t'evî me diçû dihat, ²² ji nixumandina Yûh'ennada girtî h'eta wê r'oja ku Ew ji nav me berbi e'zmên hate hilatinê. Ew gerekê t'evî me bibe şe'dê r'abûna Wîye ji mirinê».

²³ Du merî dane sekinandinê, yek Ûsivê^f ku jêr'a Barsabo digotin (ku navê wî danîbûn Yûsto) û yê din Matîyo. ²⁴ Dua kirin û gotin: «Xudan, Tu ku dilê^f her kesî zanî, ji van her duya k'îjanî ku Tu dibijêrî bide k'ifşê, ²⁵ wekî evî qulixê şandîtyê bistîne, ji k'îjanî Cihûda^f jê k'et ku her'e cîyê xwe». ²⁶ P'eşk ser wan avîtin, p'ara Matîyo k'et û ew ser h'esabê yanzdeh şandîyada zêde bû.

**Hatina R'uh'ê Pîroz
R'oja^f Pêncîye h'esabda**

2 ¹ Gava R'oja Pêncîye h'esab hat*, h'emû jî hevr'a cîkî bûn.

² Nişkêva ji e'zmên mîna dengê bayê qayîm dengê hat û t'emamîya wê mala ku têda r'ûniştibûn t'ijî kir.

³ Hingê zimanêd mîna alava êgir wanva xuya bûn û li ser her yekî ji wan danîn. ⁴ H'emû bi R'uh'ê Pîroz t'ijî bûn û destpêkirin zimanêd mayîn xeber dan, çawa ku R'uh'ê Pîroz ew didane xeberdanê.

⁵ Wî çaxî Orşelîmêda cihûyêd^f xwedêxof diman, ew ji nav h'emû milletêd bin p'er'ê e'zmêda hatibûn. ⁶ Gava ew deng hat, cime'teke giran civîya û t'evîhev bû, çimkî dibihîstin ku ewana bi zimanêd wan her yekî xeber didan ⁷ û h'eyr-h'ujmek'ar, zendegirtî^f mayî digotin: «Ev h'emûyêd ku xeber didin ne ji Celîlê^f ne? ⁸ Lê çawa ji me her yek wî zimanî dibihê, yê ku em navda dinê k'etine? ⁹ Partoyî, medî, e'lamî, binelîyêd Mesopotamyayê, Cihûstanê, Kepedokyayê, Pontosê, Asyayê*,

* ^{1:20} Zebûr 69:25.

** ^{1:20} Zebûr 109:8.

* ^{2:1} Qanûna K'ahîntîyê 23:15-21; Qanûna Ducarî 16:9-11.

* ^{2:9} Wî çaxî «Asya» kê m û zêde weke T'irkyaya îroyîn nas dikirin.

¹⁰ Firîgyayê, Pamfîlyayê, Misirê^f û yêd li alîyê Lîbyaya nêzîkî Kûrênê û usa jî yêd xerîbe ji R'omê^f hatî, ¹¹ cihû^f û necihûyêd^f ku hatine ser bawerîya^f cihûya, usa jî kirêtî û e'reb. Em dibihên ku evana bi zimanê me kirêd Xwedêye mezin dibêjin». ¹² H'emûya h'eyr-h'ujmek'ar şaşmayî hevdu'r'a digotin: «Ev çi h'ewal e?» ¹³ Lê hineka jî qerfê xwe dikirin û digotin: «Pê şerava nû serxweş bûne».

**Dannasîniya Petrûse
pey hatina R'uh'ê Pîrozr'a**

¹⁴ Hingê Petrûs t'evî her yanz-deha r'abû dengê xwe hilda û cime'têr'a got: «Gelî cihûya û h'emûyêd ku Orşelîmêda dimînin! Bira ev yeka weva e'yan be û guh bidine xeberêd min. ¹⁵ Evana ne serxweş in, çawa ku hûn difikirin, hê sibeh zû sih'et nehe ye*. ¹⁶ Lê eva ew yek e, çi ku Yoêl p'êxember^f gotîye:

¹⁷ <R'ojêd axirîyêda Xwedê dibêje wê aha be:
Ezê ji R'uh'ê Xwe ser h'emû merivada bibarînim,

kur' û qîzêd weyê p'êxember-tîyê^f bikin,
cahilêd weyê dîtinoka bibînin
û kal-pîrêd weyê jî xewna.

¹⁸ Belê, Ezê wan r'ojada R'uh'ê Xwe ser xulam û carîyêd Xweda jî bibarînim
û wê p'êxembertîyê bikin.

¹⁹ Jor li e'zmên tiştêd e'cêbmayî bidime k'ifşê û jêr ser e'rdê jî nîşana, xûn û agir, dû û dûxan.

²⁰ R'oyê biqare
û hîvê jî sor be mîna xûnê,
hê berî hatina R'oja^f Xudane mezin û nave nîşan.

²¹ Û wê usa be, her kesê ku gazî navê Xudan ke wê xilaz^f be*.

²² Gelî îsraêlîya, van xebera bibihên! Îsayê Nisretê, merivekî ku ji alîyê Xwedêda k'ifşkirî bû, Xwedê pê Wî nava weda nîşan, k'eremet û kirêd qewat kirin, çawa ku hûn xwexa jî zanin. ²³ Bona Wî Xwedê hê pêşda qîrar kiribû û bi zanebûna Wî Ew k'ete destê we, we jî bi destê ner'asta darmixê xist kuşt*. ²⁴ Lê Xwedê qeydêd

* ^{2:15} Cihûya li gora e'detê xwe serê sibê nan nedixwarin h'eta sih'eta neha pey duar'a.

* ^{2:21} Yoêl 2:28-32.

* ^{2:23} Metta 27:35; Marqos 15:24; Lûqa 23:33; Yûh'enna 19:18.

mirinêye cefê vekirin, Ew ji mirinê r'akir, çimkî mirinê nikaribû h'ukumî ser Wî bikira*. ²⁵ Dawid bona Wî dibêje:

«Min t'imê Xudan pêşîya xwe didît,

çimkî Ew li alîyê minî r'astê ye, ku ez nelik'umim.

²⁶ Bona wê yekê dilê min şa bû, zimanê min jî ji eşqa nesekinî, bedena mine mirî jî wê bi gumana bijî,

²⁷ çimkî Tu min dîyarê^f miriyada nahêlî, ne jî Tê bihêlî ku Pîrozê Te bir'ize.

²⁸ Te r'îyêd e'mir minva e'yan kirin

û Tê şabûna dîndara Xweva min t'ijî kî*.

²⁹ Gelî bira! H'ewce ye ku ez aşkere bona Dawidê bave'sîr wer'a bêjim, ku ew mir defin kirin, t'irba wî h'eta r'oja îro jî nava meda ye. ³⁰ Lê ew ku p'êxember bû, wî zanibû ku Xwedê bi sond wîr'a soz daye, wê ji bedena wî Yekî dayne ser t'extê wî*. ³¹ Ewî

ev yek hê pêşda dît û bona r'abûna Mesîh^f got, ku Ewê dîyarê miriyada nemîne, ne jî bedena Wîyê bir'ize*. ³² Eva ew Îsa bû, yê ku Xwedê Ew ji mirinê r'akir, ku em h'emû jî şe'de ne. ³³ Xwedê Ew hilk'işand da k'êleka^f Xweye r'astê, Ewî jî R'uh'ê Pîrozî sozdayî ji Bavê stand û jorda barand, çawa ku hûn niha dibînin û dibihên. ³⁴ R'ast e Dawid neçûbû e'zmana, lê wî xwexa ev yek got:

«Xudan gote Xudanê min, k'êleka Mine r'astê r'ûnê,

³⁵ h'eta ku Ez dijminêd Te bikime binê p'îyêd Te*.

³⁶ Niha bira t'emamîya mala Îsraêl r'ind zanibe ew Îsayê ku we xaç^f kir, Xwedê Ew hin kire Xudan, hin jî Mesîh».

³⁷ Cime'tê ev yek ku bihîst, mîna tîrekê dilê wan k'et, Petrûs û şandîyêd mayînr'a gotin: «Em çi bikin, gelî bira?» ³⁸ Petrûs wanr'a got: «T'obe^f kin û bira ji we her yek bi navê Îsa Mesîh bona baxşandina guna bê nixumandinê^f

* 2:24 Metta 28:5-6; Marqos 16:6; Lûqa 24:5.

* 2:28 Zebûr 16:8-11.

* 2:30 P'adşatî IV, 7:12-13; Zebûr 132:11.

* 2:31 Zebûr 16:10.

* 2:35 Zebûr 110:1.

û hûnê R'uh'êf Pîroz p'êşk'êş^f bistînin. ³⁹ Ev soz bona we û zar'êd we ye, usa jî bona h'emûyêd dûr e ku Xudan Xwedê meyê gazî wan ke».

⁴⁰ Petrûs bi gelek xeberêd mayîn bi me'rîfetî t'emî da û hîvî ji wan kir û got: «Xwe ji vî nisilê^f neheq xilaz kin». ⁴¹ Ewêd ku xeberêd wî qebûl kirin, pê avê hatine nixumandinê^f û wê r'ojê weke sê h'ezara li hev zêde bûn. ⁴² Wan t'imê xwe li hînkirina şandîya digirt, li hev dicivîyan, nan kerdikirin* û dua dikirin.

E'mirê bawermenda

⁴³ Xof û tirs dik'ete ser her kesî û bi destê şandîya gelek k'eremet û nîşan dibûn. ⁴⁴ H'emû bawermend hevr'a bûn û her tiştêd wan yek bû. ⁴⁵ Hebûk^f û milk'ê xwe jî difirotin û belayî h'emûyêd h'ewce dikirin. ⁴⁶ Her r'oj bi t'ifaq^f diçûne p'aristgehê^f, malada nan kerdikirin û eşq-şa bi dilê sax xwarin dixwarin, ⁴⁷ şikirîya xwe Xwedê danîn û t'emamîya cime'tê li wan xweş bû. Xudan jî r'oj bi r'oj h'esabê xilazbûyîya^f zêde dikir.

Qencbûna yê nigada seqet p'aristgehêda

3 ¹ Carekê Petrûs û Yûh'enna wextê duayê sih'eta sisîya hildik'îşîyane p'aristgehê. ² Merivekî ji zikmakîyêda nigada seqet hebû, ku her r'oj danîn ber dergehê p'aristgehêyî ku Bedew dihate gotinê dadanîn, ku ji yêd dihatine p'aristgehê p'ars kira. ³ Evî ku dît Petrûs û Yûh'enna dik'evine p'aristgehê, lava wan kir ku p'arsê bidinê. ⁴ Petrûs t'evî Yûh'enna li wî nihêr'î û gotê: «Li me binihêr'e!» ⁵ Ewî jî li wan nihêr'î û ç'e'vê wî lê bû, ku wê tiştêkî ji wan bistîne. ⁶ Hingê Petrûs gotê: «Zêr' û zîvê min t'une, lê çî min heye ezê Wî bidime te. Bi navê Îsa Mesîhê Nisretê r'abe biger'e». ⁷ Destê wîyî r'astê girt r'akir, pê'r'a-pê'r'a qudûmê çoka û gûzekêd wî şidîyan. ⁸ Ewî banzda ser xwe sekinî, destpêkir ger'îya û t'evî wan k'ete p'aristgehê diger'îya, banzdida û şikirî dida Xwedê. ⁹ Gava t'emamîya cime'tê dît ku ew diger'e û şikirîyê dide Xwedê, ¹⁰ nas kirin ku ew e, yê ku bona p'arsê ber dergehê p'aristgehêyî Bedew r'ûdinişt û bona tiştê ku

* ^{2:42} Li vê derê tê fe'mkirinê, ku bawermenda pêşîyê nan dixwar, paşê Şîva Xudan derbaz dikirin.

t'evî wî qewimî zendegirtî mabûn û dih'eyîrîn.

**Petrûs hêwangeha Silêmanda^f
dannasîn dike**

¹¹ Evî ku Petrûs û Yûh'enna ber'nedidan, t'emamîya cime'tê e'cêbmayî berbir'î wan bezî, h'eta wî cîyê ku jêr'a digotin hêwangeha Silêman. ¹² Petrûs ku ev yek dît, cime'têr'a got: «Gelî îsraêlîya! Hûn çima bona vê yekê e'cêbmayî mane? Çima tiherekî li me dinihêr'in? Tê bêjî qey me bi qewat yan xwedêp'aristîya xwe ew da ger'ê? ¹³ Xwedêyê Birahîm^f, Îshaq^f, Aqûb û Xwedêyê kal-bavêd me, Berdestîyê Xwe Îsa r'ûmet kir*. We nemamîya^f Wî kir û ber Pîlatof t'exsîr kir, gava ewî qirar kiribû ku Wî ber'de. ¹⁴ We yê Pîroz^f û r'ast t'exsîr kir û yê mêrkuj xwest ku wer'a bê ber'danê*. ¹⁵ We Ç'e'vkanîyê jîyînê kuşt, lê Xwedê Ew ji mirinê r'akir û em xwexa şe'de ne. ¹⁶ Ê qewata navê Wî eva meriva qenc kir, k'îjanî ku hûn dibînin û nas dikin. Belê wê ba-

werîya^f bi navê Wî eva ber ç'e'vê we h'emûya sax-silamet kir.

¹⁷ Niha gelî bira, ez zanim ku we jî mîna serwêrêd xwe bi nezanîya xwe kirîye. ¹⁸ Lê Xwedê çawa berî vê yekê bi devê h'emû p'êxembera bona cefê Mesîhê Xwe gotibû, usa jî kir. ¹⁹ Awa t'obe kin û berbi Xwedê vege'rin^f, ku gunêd we bêne r'esîtkirinê. ²⁰ Hingê wextêd jîyîndarîyê ji h'izûrîya Xudan wê bên û Ewê Îsa bişîne, wî Mesîhê ku berêda bona we k'ifş kirîye. ²¹ Lazim e Ew li e'zmên bimîne, h'eta ku Xwedê her tiştî nû çêke*, çawa ku hê berê pêşda Xwedê bi devê p'êxemberêd Xweye pîroz gotibû. ²² Belê Mûsa^f got: «Xudan Xwedêyê we wê ji nav birayêd we da P'êxemberekî mîna min wer'a derxe. Her çi ku wer'a bêje, gerekê hûn guhdarîya Wî bikin. ²³ Her k'î ku guhdarîya Wî p'êxemberî neke, ji nav cime'tê wê bê qetandin û undakirinê*. ²⁴ Ê h'emû p'êxembera jî, ji Samûêl^f girtî û yêd peyr'a çi ku gotine, bona van r'oja xeber dane. ²⁵ Hûn mîrat'xurêd^f

* ^{3:13} Derk'etin 3:14-15.

* ^{3:14} Lûqa 23:13-23.

* ^{3:21} Aha jî tê fe'mkirinê: «H'eta ku Xwedê her tiştî bîne sêrî», awa gotî her tiştêd ku bi devê p'êxembera derheqa Îsa Mesîhda hatine gotinê.

* ^{3:23} Qanûna Ducarî 18:15, 18, 19.

p'êxembera û wê peymanê^f ne, ya ku Xwedê t'evî kal-bavêd we* girêda. Ewî gote Birahîm: «Bi zur'eta te ezê dua h'emû miletêd dinyayê bikim»**. ²⁶Xwedê Berdestîyê Xwe Îsa miletr'a derxist û pêşîyê şande cem we, ku dua we bike û bi vî awayî we her kesî ji xirabîyêd we vege'îne».

**Petrûs û Yûh'enna
li ber civîna^f giregira**

4 ¹Petrûs û Yûh'enna hê cim-e'têr'a xeber didan, k'ahîna^f û serwêrê nobedarêd p'aristgehê t'evî sadûqîya^f ser wanda girtin. ²Ewana aciz bibûn, çimkî wana cime't hîn dikir, ku Îsa ji mirinê r'abûye, îzbat dikirin ku mirîyê r'abin. ³Ew girtin kirine kelê h'e-ta r'oja dinê, çimkî îdî êvar bû. ⁴Lê gelekêd ku xeber dibihîstin bawer kirin, h'esabê wan gihîşte pênc h'ezara.

⁵R'oja dinê serwêr, r'ûspî^f û qanûnzan^f civîyane Orşelîmê. ⁶Henanê serekk'ahîn, Qeyafa, Yûh'enna, Skender û h'emûyêd mayîne ji xûn-qinêta serekk'ahîn jî li wir bûn, ⁷Petrûs û Yûh'enna

nava xweda dane sekinandinê û pirsîn: «We bi çi qewatê yan bi çi navî ev yeka kir?» ⁸Wê demê Petrûs bi R'uh'ê Pîroz t'ijî wana got: «Gelî serwêrêd cime'tê û r'ûspîya! ⁹Heger hûn îro bona vê qencîya ku vî seqetîr'a bû ji me dipirsin, ku ew çawa qenc bûye, ¹⁰bira we û t'emamîya miletê Îsraêlêva e'yan be, ku eva bi saya navê Îsa Mesîhê Nisretê li ber we qencbûyî sekinî ye, Ewê ku we xaç kir û Xwedê ji mirinê r'akir. ¹¹Ew e «Ew kevirê ku ji we hosta hate bêr'ûmetkirinê û bû serê e'nîşkê^f». ¹²Bi kesekî mayîn xilazbûn^f t'une, çimkî bin p'er'ê e'zmênda navekî din merivar'a nehatiye dayînê, ku em bikaribin bi wî xilaz bin».

¹³Gava wana mêrk'îmîya Petrûs û Yûh'enna dît û pê h'esîyan ku evana merivne nexwendî û nezan in, e'cêbmayî man û nas kirin, ku evana t'evî Îsa bûne. ¹⁴Lê ew merivê qencbûyî ku t'evî wan sekinî dîtin û nikaribûn tişteke bigotana. ¹⁵Hingê e'mirî li wan kirin, ku ew ji civîna^f giregira derên û hevr'a şêwirîn,

* ^{3:25} Nav hinek destnivîsarada dewsa «we» «me» heye.

** ^{3:25} Destpêbûn 22:18; 26:4.

* ^{4:11} Zebûr 118:22.

¹⁶ gotin: «Em van meriva çawa bikin? Çimkî h'emû binelîyêd Orşelîmêva e'yan e ku bi destê van k'eremeteke berbiç'e'v bû û em nikarin înk'ar kin. ¹⁷ Lê wekî nava cime'têda hê bela nebe, em gefê li wan bixwin, ku t'u car bi Wî Navî kesîr'a xeber nedin».

¹⁸ Dîsa gazî wan kirin, t'emî dane wan, ku t'u car bi navê Îsa xeber nedin û hîn nekin. ¹⁹ Lê Petrûs û Yûh'enna li wan vege-r'andin û gotin: «K'a hûn xwexa bifikirin, gelo ev yek ber Xwedê r'ast e ku em gur'a'f we bikin, ne ya Xwedê? ²⁰ Em nikarin bona wan tiştêd ku me xwexa dîtî û bihîstin nekine dengî». ²¹ Wana dîsa gef li wan xwar û ber'dan. Ber cime'tê me'nîk ser wan ne-dîtî ku ceza bidana wan, çimkî h'emûya jî bona ew tiştê qewimî şikirî didane Xwedê. ²² E'mirê wî merivê ku ev k'eremeta qencbûnê jêr'a bû çil salî jortir bû.

Duayê bawermenda

²³ Gava Petrûs û Yûh'enna hatine ber'danê, ew çûne cem k'oma xwe û wanr'a her tişt gi-

lî kirin, çi ku serekêd k'ahîn û r'ûspîya wanar'a gotibûn. ²⁴ Wana jî gava bihîst, hevr'a dengê xwe hildan gazî Xwedê kirin û gotin: «Ya Xweyî, E'firandarê e'rd û e'zmên, be'rê û h'emûyêd nav wanda*, ²⁵ Te bi R'uh'ê Pîroz pê devê bavê me, berdestîyê Xwe Dawid got:

«Çima necihû qilqilîn û millet jî bona tiştêd p'ûç' fikirîn?

²⁶ P'adşêd dinyayê hazir sekinîn û serwêr hevr'a miqabilî Xudan û Mesîhê Wî civîyan»*.

²⁷ Belê r'ast vî bajarîda ser berdestîyê Te Îsayê pîroz, Yê ku Te bi r'ûnkirinê^f k'ifş kir, Hêrodes^f û Pîlatoyê Pontîyo t'evî necihûya û milletê Îsraêlê civîyan*, ²⁸ wekî wan tişta bikin, çi ku Te hê berêda anegorî qewat û e'mirê Xwe k'ifş kiribû bibin. ²⁹ Niha ya Xudan, ser gef û gur'îya wanda binihêr'e, k'eremê xulamêd Xwer'a bike, wekî em mêrk'îmî xebera Te xeber din, ³⁰ destê Xwe dirêj ke, wekî bi navê berdestîyê Te Îsayê pîroz ji nexweşîya qenc bin, nîşan û k'eremet biqewimin».

³¹ Hema çawa wana dua xilaz

* 4:24 Derk'etin 20:11; Nehemîya 9:6; Zebûr 146:6.

* 4:26 Zebûr 2:1-2.

* 4:27 Metta 27:1-2; Marqos 15:1; Lûqa 23:1-11; Yûh'enna 18:28-29.

kir, ew cîyê ku ew civîyayî bûn h'ejîya û h'emû bi R'uh'ê Pîroz t'ijî bûn, xebera Xwedê mêrk'îmî xeber didan.

Her tiştê bawermenda yek bû

³² Dil û r'uh'ê t'emamîya cim-e'ta bawermenda yek bû. Ji wana t'u kesî hebûka xwer'a nedigot ku: «Ya min e», lê her tiştêd wan yek bû. ³³ Şandîya bi qewata zor şe'detîya mirin-r'abûna Xudan Îsa didan û k'erekef mezin ser wan h'emûya bû. ³⁴ Nava wanda t'u kes h'ewcê tişteki nîbû. Ewêd ku xweyê e'rda yan mala bûn, difirotin û qîmetê wan tiştêd firotî danîn ³⁵ ber p'iyêd şandîya dadanîn û wana jî k'êr'a çi lazim bûya bela dikirin. ³⁶ Awa yekî lê-wîf ji Qubrisê, navê wî Ûsiv^f, ku şandîya jêr'a digot Barnabas^f, ku tê fe'mkirinê: «Yê Dildayînê*», ³⁷ e'rdekî wî hebû firot, qîmetê wî anî ber p'iyêd şandîya danî.

Gunê Hananîya û Safêrîyayê

5 ¹ Lê merivekî navê wî Hananîya t'evî jina xwe Safêrîyayê milk'ek firot, ² ji qîmetê wê hinek veşart, ku jin jî haş pê

hebû, hinek jî anî li ber p'iyêd şandîya danî. ³ Hingê Petrûs wîr'a got: «Hananîya! Ev çawa bû ku mîrêcin^f qelpê xirab kire dilê te, ku tu R'uh'ê Pîrozr'a derewa bikî û ji qîmetê e'rdê hinekî veşêrî? ⁴ Berî firotanê ne ew ya te bû? Û pey firotanêr'a jî qîmetê wê destê teda nîbû? Te çima ev yek kire dilê xwe? Te ne ku merivar'a derew kir, lê Xwedêr'a». ⁵ Gava Hananîya ev xeber bihîstin, k'et r'uh'ê xwe da û tirseke mezin h'emûyêd ku bihîstin girt. ⁶ Xort jî r'abûn ew k'efen^f kirin û birine derva defin kirin.

⁷ Weke sê sih'eta derbaz bû, jina wî ku nizanibû çi qewimîye, k'ete hindur'. ⁸ Petrûs jê pirsî got: «Minr'a bêje, we hebûka xwe hema haqasî firot?» Ewê got: «Belê, hema haqasî». ⁹ Hingê Petrûs wêr'a got: «Hûn çima bûne yek ku R'uh'ê Xudan bicêr'ibînin^f? Va ne dengê nigêd wan merivêd ku mêrê te defin kirine ji pişt dêrî tên, wê te jî derxine derva». ¹⁰ Pêr'a-pêr'a ew k'ulfet k'ete ber nigêd wî û r'uh'ê xwe da. Hingê xort k'etine hindur', ewa mirîtî dîtin, hildan birin k'êleka mêrê

* ^{4:36} Navê «Barnabas» bi zimanê aramî^f xeber bi xeber: «Kur'ê Dildayînê». Aha tê fe'mkirinê: «Yê ku dil dida ber însên».

wê defin kirin. ¹¹ Tirseke mezin k'ete ser t'emamîya civînê^f û h'emûyêd ku ev yek bihîstin.

K'eremetêd bi destê şandîya

¹² Bi destê şandîya gelek nîşan û k'eremet nav cime'têda dibûn. (H'emû bawermend hevr'a hêwangeha Silêmanda dicivîyan. ¹³ T'u kesî ji yêd mayîn newêribû nêzîkî wan bûya, lê belê cime'tê jî qedirê wan digirt. ¹⁴ Lê dîsa e'laleta jina û mêra hê-hê zêde dibûn, yêd ku bawerîya xwe Xudan danîn.) ¹⁵ Bona vê yekê xelqê nexweş derdixistine serê r'îya, dadanîne ser darbesta û ber'a, wekî gava Petrûs derbaz be, t'enê sîya wî bik'eve ser ji wan hineka. ¹⁶ E'lalet jî ji bajarêd dor-bera dihatine Orşelîmê, t'evî xwe nexweş û yêd ku ji r'uh'êd^f h'eram^f cefa dik'işandin danîn û h'emû jî qenc dibûn.

Zêrandina şandîya

¹⁷ Serekk'ahîn^f û h'emûyêd t'evî wî, ku ji k'omela sadûqîya bûn, h'evsûdîyêva dagirtî r'abûn ¹⁸ dest avîtine şandîya, avîtine kela^f cime'tiyê. ¹⁹ Lê milyak'etekî^f Xudan wê şevê dergehêd kelê vekirin, ew derxistine derva û gote wan:

²⁰ «Her'in p'aristgehêda bisekinin û cime'têr'a van h'emû gotinêd vê jîyînê bêjin». ²¹ Wana jî guhdarî kir, sibehê zû k'etine p'aristgehê, destpêkirin hîn kirin.

Hingê serekk'ahîn k'oma xweva hat, t'evî t'emamîya k'oma r'ûspîyêd Îsrâêlê, civîna giregira civand û şandine kelê ku şandîya bînin. ²² Lê gava berdestî çûn, ew kelêda nedîtin, vege'îyan hatin û gotin: ²³ «Kela ji her alîyava dadayî bû û nobedar jî li ber dergeha bûn, lê gava me vekir, me hindur'da t'u kes nedît». ²⁴ Gava serwêrê nobedarêd p'aristgehê û serekêd k'ahîna ev xeber bihîstin, ser wan e'cêbmayî man digotin: «Gelo çi qewimîye?» ²⁵ Wê demê yekî hat wanr'a got: «Va ew merivêd we avîtibûne kelê, p'aristgehêda sekinî ne û cime'tê hîn dikin!» ²⁶ Wî çaxî serwêrê nobedara berdestîyava t'evayî çûn ew anîn, lê ne bi zorbetîyê, çimkî ji cime'tê ditirsîyan, ku wan nedine ber kevira.

²⁷ Ew birin ber civîna giregira dane sekinandinê, serekk'ahîn ji wan pirsî ²⁸ û got: «Me h'işk t'emî li we nekir, ku bi Wî Navî hîn nekin? Lê va we Orşelîm bi hînkirina xweva t'ijî kirîye, hûn dixwazin cabdarîya xûna Wî Merivî bikine

stûyê me»*. ²⁹ Petrûs û şandîyêd mayîna cab dan û gotin: «Em gerekê gur'a Xwedê bikin, ne ku ya meriva. ³⁰ Xwedêyê kal-bavêd me Îsa ji mirinê r'akir, Ewê ku we darva dardakir kuşt. ³¹ Xwedê Ew bilind kir danî li milê Xweyî r'astê, ku bibe R'êber û Xilazkir^f, wekî mecala t'obeyê û baxşandina guna bide Îsraêlê. ³² Em şe'dê van tiştê ne, usa jî R'uh'ê Pîroz, k'î-jan Xwedê da wan, yêd ku gur'a Wîda ne».

³³ Gava wana ev yek bihîst, gelekî hêrs k'etin û dixwestin wan bikujin. ³⁴ Lê fêrisîkî^f dersdarê^f Qanûnê hebû, navê wî Gamalyêl û nava t'emamîya cime'têda jî xweyîqedir bû. Eva civîna giregirada r'abû sekinî e'mir kir ku şandîya xêlekê derxine derva ³⁵ û wanr'a got: «Gelî îsraêlîya! Hindava vanda haş ji xwe hebin ku hûnê çî bikin. ³⁶ Wextekê T'ewdas pêşda hat, ku xwe danîbû dewsa yekî mezin û weke çarsid merivî jî xwe lê girtibûn, ew hate kuştinê, h'emû peyçûyêd wî jî t'ûr'-t'ûr'î bûn û kes nema. ³⁷ Pey wîr'a Cihûdayê Celîlê jî r'ojêd navnivîsarêda r'abû e'laleteke giran li

pey xwe bir, lê ew hate kuştinê û h'emûyêd pey wî diçûn jî bela-belayî bûn. ³⁸ Û niha ez vî h'alîda wer'a dibêjim, ji van meriva vegeer'in û wan ber'din. Heger ew şêwir yan şixul merivatî be, wê betal be, ³⁹ lê heger ji Xwedêda ye, hûn nikarin betal kin. Miqatî xwe bin nebe ku hûn r'abine ber Xwedê».

Civîna giregira gur'a wî kir, ⁴⁰ gazî şandîya kirin, ew dane ber qamçîya, e'mirî ser wan kirin, ku îdî bi navê Îsa xeber nedin û ber'dan. ⁴¹ Evana jî ji civîna giregira çûn, şa dibûn ku bona navê Îsa hêjayî r'ezîlkinê bûne. ⁴² Her r'oj li p'aristgehê û malada t'imê Mizgînî^f didan û hîn dikirin ku Mesîh, Îsa ye.

Bijartina h'eft k'omekdara

6 ¹ Wan r'ojada gava şagirt zêde dibûn, cihûyêd ku yûnanî^f xeber didan hindava cihûyêd îbranîda^{f*} bîna xwe teng dikirin, çimkî xurekê ku her r'oj dihate belakirinê nedigihîşte jinebîyêd wan. ² Wî çaxî her donzdeha gazî k'oma şagirta kir û gotin: «Ev yek ne r'ast e ku em dannasînîya xebere

* ^{5:28} Metta 27:25.

* ^{6:1} «Cihûyêd îbranî» ew bûn ku li welatê xweda mezin bibûn zimanê Îbranî yan Aramî xeber didan.

Xwedê bihêlin, xurek belakirinêva mijûl bin. ³ Niha gelî bira, ji nava xweda h'eft merivêd bi şe'detîya navê qenc bibijêrin, ku bi îzbatî R'uh'ê Pîroz û serwaxtîyêva^f t'ijî ne, wekî em wan daynine ser vî şixulî. ⁴ Lê emê xwe bidine dua û dannasînîya xeberê». ⁵ Eva yeka h'emû bawermenda xweş hat û ev merivana bijartin: Steyfan, merivekî bi bawerî û R'uh'ê Pîrozva t'ijî, Fîlîpo, Prokoro, Nîkanor, Tîmon, Parmênas û Nîkolyê ji Entakyayê, ku ji p'ûtp'aristîyê^f hatibû ser bawerîya cihûya. ⁶ Evana ber şandîya dane sekinandinê, şandîya jî dua kirin û destêd xwe dane ser wan. ⁷ Û xebera Xwedê pêşda diçû, e'laleta şagirta Orşelîmêda gelekî zêde dibû û ji k'ahîna jî geleka bawerî qebûl dikirin.

Girtina Steyfan

⁸ Steyfan, ew merivekî bi k'erem û qewata Xwedêva t'ijî bû, nav cime'têda k'eremet û nîşanêd mezin dikirin. ⁹ Lê hinekêd ji k'inîştâ^f ku Azayî* dihate gotinê, cihûyêd ji Kûrênê û Skenderyayê û usa jî cihûyêd ji qezayêd Kîlîkayê û Asyayê r'abûn t'evî Steyfan

k'etine de'wê. ¹⁰ Lê nikaribûn li ber wê serwaxtîyê û wî R'uh'ê ku pê xeber dida bisekinîyana. ¹¹ Wî çaxî dizîva serê çend merîya t'ijî kirin ku bêjin: «Me bihîst ku eva tiştêd miqabilî Mûsa û Xwedê dibêje». ¹² Bi vî awayî cime't, r'ûspî û qanûnzana t'evîhev kirin, r'ahîştine Steyfan, ew girtin û k'aşî civîna giregira kirin. ¹³ Şe'dêd derew anîn dane sekinandinê û wan got: «Eva t'erka xeberdana miqabilî vî cîyê pîroz û Qanûna^f Mûsa nake. ¹⁴ Me ji devê wî bihîst ku got: «Îsayê Nisretê wê vê P'aristgehê hilşîne û e'detêd ku Mûsa dane me biguhêze». ¹⁵ H'emûyêd civîna giregirada r'ûniştî gava li wî nihêr'în, dîna xwe danê r'eng-r'ûyê wî mîna r'eng-r'ûyê milyak'eta bû.

Cabdayîna Steyfan li ber civîna giregira

7 ¹ Hingê serekk'ahîn Steyfan'a got: «Ev yek r'ast in?» ² Ewî got: «Gelî bav û bira, bibihên! Gava bavê me Birahîm hê Mesopotamyayêda dima, ku hê neçûbû bajarê H'aranê, Xwedêyê r'ûmetê wîva xuya bû ³ û jêr'a got:

* ^{6:9} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Libertîn», ku tê fe'mkirinê: «Azayîya xulama».

«Ji welat û pismamêd xwe biqete û her'e wî welatê ku ezê nîşanî te kim»*. ⁴Hingê Birahîm ji welatê k'ildanîya derk'et li H'aranê ma. Pey mirina bavê wîr'a Xwedê ew warguhaste vî welatê ku hûn niha têda dimînin. ⁵Li vê derê wargeh neda wî, ne jî dewsa nîgekî, lê soz da ku vî welatî çawa milk' bide wî û pey wîr'a jî bide zur'eta wî, gava ku hê zar'êd wî t'unebûn*. ⁶Xwedê wîr'a aha got: «Zur'eta teyê welatê xelqêda xerîbîyêda be, wê wan bikine xulam û çarsid salî bidine cefê. ⁷Lê dîwana wî milletê ku wê jêr'a bibine xulam» Xwedê got, «Ezê bikim, pey wê yekêr'a ewê derên, li vî cîyî Min bih'ebînin»*. ⁸Paşê sinet^f çawa nîşana peymanê da Birahîm. Awa gava Îshaq jêr'a bû, r'oja h'eysta ew sinet kir û Îshaq jî Aqûb usa kir, Aqûb jî her donzdeh kur'êd xweye bave'şîrêd me usa kirin*.

⁹Bave'şîra jî ji h'evsûdiyê Ûsiv^f çawa xulam firotin, ku wî bibine

Misirê, lê Xwedê t'evî wî bû*, ¹⁰ew jî h'emû tengasîyêd wî xilaz kir. Gava ew ber Firewinê^f p'adşê Misirê sekinî, Xwedê k'erem û serwaxtî dayê, p'adşê jî Ûsiv ser Misirê û t'emamîya mala xwe kire serwêr*. ¹¹Hingê t'emamîya welatê Misirê û Kenanêda^f bû xelayî û k'etine oxirmê giran, kal-bavêd me nikaribûn xurek destxistana.* ¹²Aqûb ku bihîst li Misirê genim dest dik'eve, cara pêşin kal-bavêd me şandin. ¹³Cara dua Ûsiv xwe birayêd xweva da naskirinê û e'silê wî Firewinva e'yan bû. ¹⁴Hingê Ûsiv şand gazî bavê xwe Aqûb û t'emamîya mala wî kir, ku serhev h'eftê pênc nefis bûn. ¹⁵Aqûb berjêrî Misirê bû, ew û kal-bavêd me wir mirin. ¹⁶Cinyazêd wan birine Şexemê kirine wî mezêlê ku Birahîm bi qîmetekî zîva ji kur'êd Hamorê Şexemê k'ir'îbû*.

¹⁷Gava ew wextê ku Xwedê bi sond Birahîmr'a soz dabû nêzîk

* ^{7:3} Destpêbûn 12:1.

* ^{7:5} Destpêbûn 17:8; 48:8.

* ^{7:7} Destpêbûn 15:13-14; Derk'etin 3:12.

* ^{7:8} Destpêbûn 17:10-14.

* ^{7:9} Destpêbûn 37:11-28; 39:2, 21.

* ^{7:10} Destpêbûn 37:1-36; 39:1-41:46.

* ^{7:11-15} Destpêbûn 41:53-47:31; 49:33.

* ^{7:16} Yêşû 24:32.

dibû, cime't Misirêda gelekî zêde bibû. ¹⁸ Wî çaxî p'adşakî din Misirêda r'abû, ku derheqa Ûsivda tiştêk nizanibû*. ¹⁹ Ewî h'ilek'arî li milletê me kir û kal-bavêd me dane cefê, p'êyî ser wan kir, ku ew zar'okêd xwe bavêjine derva, ku nejîn*. ²⁰ Wî çaxî Mûsa ji dîya xwe bû, ew yekî gelekî bedew bû û sê meha mala bavê xweda mezin bû.* ²¹ Gava ew hate avîtinê, qîza Firewin ew hilda bir, çawa kur' xwer'a mezin kir. ²² Mûsa t'emamîya serwaxtiya misirîya hîn bû, xeberdan û şixulê xweda jî zor bû.

²³ Gava çil salîya wî t'emam bû, dilê wîr'a derbaz bû ku serîkî bide xûşk-birayêd xwe zar'êd Îsraêl. ²⁴ Ewî yekî îsraêlî dît ku yekî misirî neheqî lê fikir, çû piştê wî, h'eyf hilda yê misirî kuşt. ²⁵ Mûsa t'irêf xûşk-birayêd wîyê fe'm bikin, ku Xwedê wê bi destê wî xilazbûnê bide wan, lê fe'm nekirin. ²⁶ R'o-ja dinê r'astî du îsraêliya hat ku şer' dikirin, xwest ku wan li hev

bîne û got: <E'vdno! Hûn bira ne, çima neheqîyê li hevdu dikin?> ²⁷ Lê ewê ku neheqî li hevalê xwe fikir, ew de'f da û gotê: <K'ê tu ser me serwêr û h'akim k'ifş kirî?> ²⁸ Yan tu dixwazî min jî mîna wî misirîyê duhu bikujî?*> ²⁹ Gava Mûsa ev yek bihîst, r'evî welatê Midyanê xerîbîyêda ma û li wir du kur' jêr'a bûn*.

³⁰ Pey çil salîr'a ber'îyêda li ç'îyayê Sînayêf milyak'etek nava alava agirê dir'îyêda wîva xuya bû.* ³¹ Mûsa ku dît, li ser wê yekê e'cêbmayî ma. Gava nêzik dibûyê ku bibîne, dengê Xudan bihîst: ³² <Ez Xwedêyê kal-bavêd te, Xwedêyê Birahîm, Îshaq û Aqûb im>. Mûsa dilerizî û newêribû binihêr'îya. ³³ Hingê Xudan gotê: <Çarixêd nigêd xwe bêxe, çimkî ew cîyê ku tu lê sekinî yî e'rdê pîroz e. ³⁴ Belê Min cefê cime'ta Xwe Misirêda dît û zarînîya wan bihîst, peya bûm ku wan xilaz kim. De niha were Ez te bişînime Misirê>.

* 7:18 Derk'etin 1:7-8.

* 7:19 Derk'etin 1:10-11, 22.

* 7:20-22 Derk'etin 2:1-10.

* 7:28 Derk'etin 2:14.

* 7:29 Derk'etin 2:11-22; 18:3-4.

* 7:30-34 Derk'etin 3:1-10.

³⁵ Ew Mûsayê ku t'exsîr kirin û gotinê: <K'ê tu ser me serwêr û h'akim k'ifş kirî?> Xwedê bi destê wî milyak'etê ku nav dir'îyêda wîwa xuya bû, ew çawa serwêr û xilazkir şand*. ³⁶ Ewî ew ji Misirê derxistin, Misirê, be'ra Sor û ber'îyêda^f çil salî nîşan û k'eremet kirin*. ³⁷ Mûsa hema ew bû, yê ku zar'êd Îsraêlr'a got: <Xwedê wê ji nav birayêd weda p'êxemberekî mîna min bona we r'ake>*. ³⁸ Mûsa ew bû, yê ku ber'îyêda nava cime'tê bû, li serê ç'îyayê Sînayê jî t'evî wî milyak'etî bû, k'îjanî t'evî wî kal-bavêd mer'a xeber dida. Eva ew bû, yê ku ew xeberêd jîyînê hildidan ku bide me*.

³⁹ Lê kal-bavêd me nexwestin gur'a wî bikin, ew t'exsîr^f kirin, dilêd xweda vege'ryane Misirê ⁴⁰ û Harûnr'a^f gotin: <Mer'a xwedêya çêke, ku pêşîya me k'evin, çimkî ew Mûsayê ku em ji welatê Misirê derxistin, em

nizanin çi hate serê wî>*. ⁴¹ Hema wan r'ojada p'ûtekî mîna golika çêkirin, qurban^f wî p'ûtîr'a dan û bona şixulê destê xwe k'êf kirin*. ⁴² Hingê Xwedê berê Xwe ji wan guhast û hişt ku ew steyrkêd e'zmên bih'ebînin, çawa k'itêba p'êxemberada nivîsar e:

<Gelo çil salî qurban û h'edî^f we ber'îyêda Minr'a dan, Mala Îsraêl?

⁴³ Na, lê we konê Molox xwedê û steyrka R'emfan xwedêyê xwe hildidan, ev sûret in, yêd ku we çêkirin, wekî hûn wan bih'ebînin.

Bona vê yekê Ezê we biguhêzime wî alîyê welatê Babîlonê^f>*.

⁴⁴ Konê^f Şe'detîyê ber'îyêda t'evî kal-bavêd me bû. Ew usa hate çêkirinê, çawa Ewê ku Mûsar'a xeber da, e'mir kir ku mîna wî şikilê ku dîtîbû çêke*. ⁴⁵ Paşê kal-bavêd me jî ew konê ku ji pêşîya wanr'a mabû, hildan anîne vî welatî, wî wextê ku wan t'evî Yêşû^f ji wan

* ^{7:35} Derk'etin 2:14; 3:2.

* ^{7:36} Derk'etin 7:3; 14:21; Jimar 14:33.

* ^{7:37} Qanûna Ducarî 18:15.

* ^{7:38} Derk'etin 19:1–20:17; Qanûna Ducarî 5.

* ^{7:40} Derk'etin 32:1.

* ^{7:41} Derk'etin 32:2-6.

* ^{7:43} Amos 5:25-27.

* ^{7:44} Derk'etin 25:8-9, 40.

mileta zeft kiribûn û Xwedê ji ber kal-bavêd meva berî wan mileta dabû. Ew kon li wir ma h'eta wextê Dawid*. ⁴⁶ Dawid jî k'erem ji Xwedê stand, xwest ku xanekê bona Xwedêyê Aqûb çêke*. ⁴⁷ Lê Silêman bona Wî xanek çêkir*. ⁴⁸ Lê belê Yê Herî Jorin malêd bi desta çêkirîda namîne, çawa p'êxember dibêje:

⁴⁹ «E'zman k'ursîya Min e, e'rd jî binê p'îyêd Min e. Hûnê çi malê Minr'a çêkin? Xudan dibêje. Yan jî çi cîyî bona r'ih'etîya Min?

⁵⁰ Ne destêd Min ev her tişt çêkirine?*

⁵¹ Serh'işkno! K'afir û guhada ker'no!* Hûn t'imê miqabilî R'u-h'ê Pîroz disekinîn, kal-bavêd we çawa bûne, hûn jî usa ne**.

⁵² Kal-bavêd we ji p'êxembera k'îjan nezêrandin? Ewêd ku hê berêda bona hatina Yê R'ast digotin, dikuştin. Û va niha jî we

nemamîya Wî kir û kuşt. ⁵³ Wer'a Qanûn bi destê milyak'eta hate dayîne, lê we xwey nekir!»

Kuştina Steyfan

⁵⁴ Gava ev tişt dibihîstin, he-wa wan dik'et û diranêd xwe ser wî diç'ir'ikandin. ⁵⁵ Lê Steyfan bi R'uh'ê Pîroz t'ijî berê xwe e'zmênda kir, r'ûmeta Xwedê û Îsa li milê Xwedêyî r'astê sekinî dît ⁵⁶ û got: «Va ye ez e'zmana vebûyî dibînim û Kur'ê^f Mêriv li milê Xwedêyî r'astê sekinî!» ⁵⁷ Wî çaxî wana kire qîr'în û guhêd xwe girtin, h'emû hevr'a r'ahiştine wî, ⁵⁸ ew ji bajêr derxistin, dane ber kevira. Şe'da jî k'incêd xwe danîne ber nigêd xortekî navê wî Şawûl. ⁵⁹ Gava kevir davîtinê, Steyfan dua kir û got: «Xudan Îsa, r'uh'ê min bistîne». ⁶⁰ Hingê wî çok da, bi dengê bilind kire gazî: «Xudan, vê yekê vanar'a gune^f h'esab neke». Aha ku got, hênijî*.

* ^{7:45} Yêşû 3:14-17.

* ^{7:46} P'adşatî II, 7:1-16; Dîrok I, 17:1-14.

* ^{7:47} P'adşatî III, 6; Dîrok II, 3:1-17.

* ^{7:50} Îşaya 66:1-2.

* ^{7:51} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Dil û guhada bê sinetno».

** ^{7:51} Îşaya 63:10.

* ^{7:60} Bi zaravekî din: «K'ete xewê». Aha tê fe'mkirinê: «R'uh'ê xwe da, mir».

8 ¹Şawûl jî qayl bû, ku ew bê kuştinê.

**Şawûl pey
bawermenda dik'ewe**

Ewê r'ojê miqabilî civîna^f Orşelîmêda zêrandineke giran destpêbû. Pêştirî şandîya h'emû-yêd bawermend belayî t'opraxêd Cihûstanê û Sameryayê bûn. ²Merivêd xwedêxof Steyfan defin kirin û şîneke giran ser kirin. ³Lê Şawûl gelek zîzar dida civî-nê, mal-mal diger'îya jin û mêr k'aşî derva dikirin davîtine kelê*.

**Fîlîpo Sameryayêda
Mizgînîyê dide**

⁴Ewêd bela-belayî bibûn dige-r'îyan, Mizgînîya xeberê didan. ⁵Fîlîpo jî berjêrî bajarekî Sa-meryayê bû, wanr'a bona Mesîh dannasîn dikir. ⁶E'laletê bi dil guhdarîya gotinêd Fîlîpo dikir, gava dibihîstin û didîtin ew k'e-remetêd ku wî dikirin. ⁷Ji gelek cinak'etîya^f r'uh'êd h'eram bi dengê bilind dikirine qîr'în derdik'etin û gelek şilûşe't, nigada seqet qenc dibûn. ⁸Hingê şabûneke mezin k'ete wî bajarî.

⁹Merivek wî bajarîda hebû navê wî Şimh'ûn, ewî hê zûva sêrbazî^f dikir û samerî^f e'cêbmayî dikirin û xwe jî danîbû dewsa yekî mezin. ¹⁰T'emamîya cime'tê ji biç'ûka h'eta mezina bi dil guh didane wî û digotin: «Ev e ew <Qewata Xwedêye mezin> ku dibêjin». ¹¹Bi dil guh didane wî, çimkî ewî zûva bi sêrbazîyêd xwe ew e'cêbmayî kiribûn. ¹²Lê gava ewî ew mizgînîya Fîlîpo bawer kir, ya ku bona P'adşatîya Xwedê û navê Îsa Mesîh dida, hin mêr hin jin, h'emû jî pê avê hatine nixumandinê. ¹³Şimh'ûn xwexa jî bawer kir hate nixumandinê û t'imê t'evî Fîlîpo bû. Û gava ew nîşan û k'eremetêd zor ku dibûn didît, e'cêbmayî dima.

¹⁴Şandîyêd Orşelîmêda gava bihîstin, wekî Sameryayê xebe-
ra Xwedê qebûl kirîye, Petrûs û Yûh'enna şandine cem wan. ¹⁵Ew ku berjêr bûn, bona wan dua kirin ku R'uh'ê Pîroz bis-tînin, ¹⁶çimkî h'eta hingê hê R'uh'ê Pîroz nehatibû ser ji wan t'u kesî, t'enê bi navê Xudan Îsa hatibûne nixumandinê. ¹⁷Hingê Petrûs û Yûh'enna destêd xwe

* ^{8:3} K'arêd Şandîya 22:4-5; 26:9-11.

danîne ser wan û wana R'uh'ê Pîroz stand.

¹⁸ Gava Şimh'ûn dît, wekî bi dest danîna şandîya R'uh'ê Pîroz distînin, p'ere dirêjî wan kir ¹⁹ û got: «Evî h'ukumî bidine min jî, ku ez destê xwe daynime ser k'ê, R'uh'ê Pîroz bistîne». ²⁰ Lê Petrûs wîr'a got: «Zîvê te bira t'evî te bit'er'ibe! Te t'irê p'êşk'êşa Xwedê p'eretî tê standinê! ²¹ P'ara te vê yekêda tiştek t'une, çimkî dilê te li ber Xwedê ne r'ast e. ²² Niha ji wê xirabîya xwe vege'ere, r'eca ji Xudan bike, belkî ev nêta teye xirab bê baxşandinê, ²³ çimkî ez te nava te'layîya zirav û qeydêd neheqîyêda dibînim». ²⁴ Şimh'ûn lê vege'rand û got: «Hûn bona min hîvî ji Xudan bikin, wekî ji ew gotinêd we t'u tişt neyê serê min».

²⁵ Gava wana şe'detî da û xebera Xudan xeber dan, paşda vege'riyane Orşelîmê û li ser r'îya xwe gelek gundêd Sameryayêda jî Mizgînî didan.

**Fîlîpo û nemêrê
ji welatê Etyûpiyê**

²⁶ Hingê milyak'etekî Xudan Fîlîpor'a got: «R'abe her'e alîyê

başûrê^f, ser wê r'îya ku ji Orşelîmê berjêrî Gazzayê dibe», ku çol-bestek bû. ²⁷ Ew jî r'abû çû û dîna xwe dayê, va ye nemêrekî^f ji Etyûpiyê wezîrê Kendakê, awa gotî p'adşa Etyûpiyê, ku wek'îlê t'emamîya xizna wê bû, bona h'ebandinê hatibû Orşelîmê. ²⁸ Ew ji wir vediger'îya û e'reba xweda k'itêba Îşaya^f p'êxember dixwend. ²⁹ R'uh' Fîlîpor'a got: «Pêşda her'e û r'ex e'rebêva here». ³⁰ Fîlîpo jî bezî nêzîk bûyê, bihîst ku ew k'itêba Îşaya p'êxember dixûne û jê pirsî: «Çi ku tu dixûnî fe'm dikî?» ³¹ Ewî gotê: «Ezê çawa bikaribim fe'm bikim, heger yek min'r'a şiroveneke?» Û hîvî ji Fîlîpo kir ku r'abe r'ex wî r'ûnê. ³² Ew cîyê ku wî nivîsarêda dixwend ev bû:

«Mîna peza bona serjêkirinê hate birinê
û çawa berxa li ber qusêsê xwe
nake k'alîn,
devê Xwe venake.

³³ Ew nimiz kirin û heqê Wî jê standin.

Derheqa zur'eta Wîda k'ê wê gilî ke?

Çimkî e'mirê Wî ji r'ûbarê dinê hate hildanê*.

* ^{8:33} Îşaya 53:7-8.

³⁴ Nemêr ji Fîlîpo pîrsî û gotê: «Ez hîvî dikim minr'a bêje, p'ê-xember van tiştta bona k'ê dibêje? Bona xwe yan bona yekî mayîn?»
³⁵ Fîlîpo r'abû wê nivîsarêda dest-pêkir derheqa Mizgînîya Îsada wîr'a şirovekir.

³⁶⁻³⁷ Gava r'îya xweda diçûn, ew gihîştine avekê û nemêr got: «Va ye av, îdî çi nahêle ku ez bême nixumandinê?»* ³⁸ Û nemêr e'mir kir, ku e'rebê bidine sekinandinê, her du jî k'etine avê û Fîlîpo nemêr nixumand.
³⁹ Gava ewana ji avê derk'etin, R'uh'ê Xudan Fîlîpo hilda, îdî nemêr Fîlîpo nedît, ew eşq û şa r'îya xweda çû. ⁴⁰ Lê Fîlîpo Aşdodêda xuya bû û diger'îya, Mizgînî dida her bajarî, h'eta Qeyserîyê jî hat.

Çawa Şawûl li Îsa vediger'e

(*K'arêd Şandîya 22:6-16; 26:12-18*)

9 ¹Şawûl jî h'eta hingê hê gef li şagirtêd Xudan dixwar ku

wan bide kuştinê. Ew çû cem serekk'ahîn, ² destûrne'me ser k'inîştêd Şamê ji wî xwestin, wekî h'ukumê wî hebe jin û mêrêd ku li pey vê R'ê diçin heger bibîne, wan bigire girêdayî bîne Orşelîmê. ³ Gava diçû nêzikî Şamê bû, nişkêva ji e'zmên r'onayîkê dora wî şewq da. ⁴ Ew k'ete e'rdê û dengê bihîst ku wîr'a digot: «Şawûl, Şawûl! Tu çima Min dizêrînî?» ⁵ Ewî jî got: «Tu k'î yî, Xudan?» Wî dengî gotê: «Ez ew Îsa me, Yê ku tu dizêrînî*». ⁶ De niha r'abe her'e bajêr, wê ter'a bê gotinê tê çi bikî». ⁷ Ew merivêd ku t'evî wî diçûn sar bûn sekinîn û zar-ziman k'etin. Wan ew deng dibihîst, lê kesek nedidîtin. ⁸ Şawûl ji e'rdê r'abû, ç'e'vêd wî vekirî bûn, lê tişt nedidît. Hingê destê wî girtin birine Şamê. ⁹ Ew sê r'oja kor ma, ne xwar û ne jî vexwar.

¹⁰ Şamêda şagirtekî navê wî Hananîya hebû, Xudan dîtinkêda hate ber ç'e'va û wîr'a got:

* ^{8:36-37} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Fîlîpo wîr'a got: «Heger tu bi t'emamiya dilê xwe bawer dikî, dikarî». Ewî lê vege'and û got: «Ez bawer dikim, ku Îsa Mesîh Kur'êf Xwedê ye».

* ^{9:5} Nav hinek welger'andinêd kevinda ev jî heye: ««Tu çifta xwe nikarî bavêjî şiva sertûj». Ew jî lerizî û şaşmayî got: «Xudan, Tu çi dixwazî ez bikim?» Û Xudan wîr'a got».

«Hananîya!» Ewî got: «Ez vira me, Xudan». ¹¹ Xudan wîr'a got: «R'abe her'e wê k'ûça ku jêr'a R'ast dibêjin, mala Cihûdada bona yekî ji Tarsûsê navê wî Şawûl bipirse, çimkî va ye ew dua dike, ¹² dîna xwe dayê, va merîk dîtînokêda hate ber ç'e'va, navê wî Hananîya, ew hat destêd xwe danîne ser wî, ku ew dîsa bibîne». ¹³ Hananîya lê vege'and û got: «Xudan, bona vî merivî min ji geleka bihîstîye, wekî Orşelîmêda wî çiqas xirabî li cime'ta Te kirîye. ¹⁴ Vir jî alîyê serekêd k'ahînada h'ukumê wî heye, h'emûyêd ku gazî navê Te dikin bigire». ¹⁵ Lê Xudan jêr'a got: «Tu her'e, çimkî Min ew çawa hacetek bijartîye, wekî navê Min necihûya, p'adşa û zar'êd Îsraêlêva bide naskirinê. ¹⁶ Ezê Xwexa nîşanî wî kim, ku çiqasî gerekê bona navê Min cefê bik'îşîne».

¹⁷ Hananîya jî çû k'ete wê malê, destê xwe danî ser wî û gotê: «Şawûl bira! Xudan ez şandime, ew Îsayê r'êva r'astî te hat, wekî tu dîsa bibînî û bi R'uh'ê Pîroz t'ijî bî». ¹⁸ Destxweda ji ç'e'vêd wî mîna kapekê tişt jê warîyan, dît,

r'abû pê avê hate nixumandinê, ¹⁹ xwarin xwar û qewata wî hate cî.

Şawûl bajarê Şamêda Mizgînîyê dide

Çend r'oja Şawûl cem şagir-têd Şamêda ma. ²⁰ Destxweda Şawûl destpêkir k'inîştada bona Îsa dannasîn kir û got ku: «Ew Kur'ê Xwedê ye». ²¹ H'emûyêd ku dibihîstin, e'cêbmayî diman û digotin: «Eva ew nîne, ku Orşelîmêda yêd ku gazî Vî Navî dikirin dikuştin? Ê bona wê yekê hatîye vir jî, wekî wan bigire û bibe bide destê serekêd k'ahîna?» ²² Lê Şawûl hînkirinêda hê qewat dibû, îzbat dikir ku Mesîh hema Îsa ye û dengê h'emû cihûyêd Şamêda dida bir'înê.

²³ Gava gelek r'oj derbaz bûn, cihû şewirîn ku wî bikujin, ²⁴ lê Şawûl nêta wane xirab h'esîya. Ew şev û r'oj ber dergêd bajêr bûn ku wî bikujin, ²⁵ lê şagirtêd wî jî şev ew bi zembîlê dîwêrva daxistin*.

Şawûl Orşelîmêda

²⁶ Gava Şawûl hate Orşelîmê, wî dikir ku t'evî şagirta be, lê

* 9:25 Korint'î II, 11:32-33.

h'emû ji wî ditirsîyan, wan bawer nedikirin ku ew jî bûye şagirt. ²⁷ Hingê Barnabas ew hilda bire cem şandîya û wanr'a gilî kir, ku ewî r'êda çawa Xudan dîtîye û t'evî wî xeber daye, Şamêda jî çawa mêrk'îmî navê Îsa dannasîn kirîye. ²⁸ Şawûl Orşelîmêda t'evî wan r'adibû-r'ûdinişt û bi navê Îsa Xudan mêrk'îmî dannasîn dikir. ²⁹ Usa jî t'evî cihûyêd ku bi yûnanîf xeber didan bi xeberdanê dik'ete de'wê, wana jî dikir ku ew bikuşta. ³⁰ Gava bira vê yekê h'e-sîyan, ew berjêr birine Qeyserîyê û derbazî Tarsûsê kirin.

³¹ Awa civîn li t'emamîya Cihûstanê, Celîlê û Sameryayê demekê e'dilayîyêda bû, r'uh'anîyêda ava dibû, bi xofa Xudan û bi dildayîna R'uh'ê Pîroz pêşda diçû, bawermend zêde dibûn.

Qencbûna Eynêyas

³² Petrûs jî h'emû cîya diger'îya û berjêrî cem cime'ta Xwedêye Lîdayê jî bû. ³³ Wir merivek dît navê wî Eynêyas, ku h'eyşt salêd wî bûn, şilûşe't cî-nivîna p'aldayî bû. ³⁴ Petrûs wîr'a got: «Eynêyas! Îsa Mesîh te qenc dîke. R'abe û nivîna xwe bide hev». Ew pêr'a-pêr'a r'abû ser xwe. ³⁵ H'emû binelîyêd Lîdayê

û deşta Şaronê ew dîtin û berbi Xudan vege'îyan.

Saxbûna Tabît'ayê

³⁶ Yafayêda k'ulfeteke şagirt hebû, navê wê Tabît'a, ku «Xezal» tê welger'andinê. Eva nava h'emû qencî û xêrkinada mabû. ³⁷ Wan r'ojada ewa nexweş k'et mir û ew şuştin oda jorinda danîn. ³⁸ Yafa nêzîkî Lîdayê bû. Gava şagirta bihîst ku Petrûs li wir e, du merî şandin hîvî kirin û gotin: «Derengî nebe zû were cem me». ³⁹ Petrûs jî r'abû t'evî wan hat. Gava gihîşte wir, ew birine oda jorin, h'emû jinebîya dora wî girt û bi girî ew k'inc û kirasêd ku saxîya xweda Xezalê bona wan dirûtibûn, nîşanî wî didan. ⁴⁰ Hingê Petrûs h'emû derxistinê derva, çok da dua kir û ser cinyazda vege'îya got: «Tabît'a! R'abe ser xwe». Ewê ç'e'vêd xwe vekirin, li Petrûs nihêr'î, r'abû r'ûnişt. ⁴¹ Ewî destê xwe da wê r'akire p'îya, paşê gazî cime'ta Xwedê û jinebîya kir, ew sax ber wan da sekinandinê. ⁴² Eva yeka t'emamîya Yafayêda bela bû û geleka bawerîya xwe Xudan anîn. ⁴³ Petrûs gelek r'oja li Yafayê mala Şimh'ûnê ç'ermkerda ma.

**Kor'nêlyoyê necihûf
gazî Petrûs dike
û dîtînoka Petrûs**

10 ¹ Qeyserîyêda merivekî navê wî Kor'nêlyo hebû, r'efa «Ordîya Îtalyayêda» sersed^f bû. ² Ew mala xweva yekî xweyîman û xwedêxof bû, cime'ta cihûyar'a jî gelek xêr dikirin û her gav ber Xwedê dua dikir. ³ Ewî nîvro nêzîkî sih'eta sisîya dîtînokêda ber ç'e'vê xwe aşkere milyak'etekî Xwedê dît ku hate cem wî û wîr'a got: «Kor'nêlyo!» ⁴ Ewî ku li wî nihêr'i, saw k'ete ser û got: «Çi ye Xudan?» Milyak'et gotê: «Xwedê dua û xêrêd te qebûl kirin û ew bîr nake. ⁵ De niha merîya bişîne Yafayê, gazî Şimh'ûn^f ke, yê ku jêr'a Petrûs dibêjin. ⁶ Ew çawa mêvan mala Şimh'ûnê ç'ermkerda ber be'rê dimîne». ⁷ Gava ew milyak'etê ku wîr'a xeber dida çû, ewî gazî du xulamêd malê û eskerekî berdestîyî xweyîman kir ⁸ û her tişt wanr'a gilî kir şandine Yafayê.

⁹ R'oja dinê ewana hê diçûn û nêzîkî bajêr dibûn, Petrûs nêzîkî sih'eta donzdeha r'abû ser xênî ku dua bike. ¹⁰ Ew bir'çî bû xwest ku nan bixwe. Hê gava nan hazir dikirin, mîna sih'etekê ser wîr'a

derbaz bû. ¹¹ Û wî dîna xwe dayê, va e'zman vebû, tişteki mîna destexana mezin her çar goşava dardabû, dihate xwarê ser e'rdê. ¹² Ser wê her cûr'e h'eywanêd çarp'ê, şûlikîyêd e'rdê û teyredêd e'zmên hebûn. ¹³ Deng hate wî: «R'abe Petrûs, serjêke û bixwe». ¹⁴ Lê Petrûs got: «H'âşa ji min Xudan, min t'u car tişteki h'eram^f yan p'îs nexwarîye». ¹⁵ Cara duda ew deng hate wî: «Ew tiştê ku Xwedê h'elal^f kirîye tu h'eram h'esab neke». ¹⁶ Eva yeka sê cara qewimî û hingê ew destexan e'zmênva hate hilatinê.

¹⁷ Petrûs hê e'cêbmayî nav xwe-da difikirî: «Ev çi dîtînok bû min dît?» va ew merivêd ku Kor'nêlyo şandibûn li ber dergeh sekinîn û mala Şimh'ûn pirsîn. ¹⁸ Deng dan gotin: «Şimh'ûnê ku jêr'a Petrûs dibêjin li vir mêvan e?» ¹⁹ Petrûs hê ser wê dîtînokê difikirî, R'uh' jêr'a got: «Va ne sê merî li te diger'in. ²⁰ De îdî r'abe her'e xwarê û dudilî nebe t'evî wan her'e, çimkî Min ewana şandine». ²¹ Petrûs jî peya bû, çû cem wan meriva û got: «Ez im ewê ku hûn lê diger'in. Hûn bona çi hatine?» ²² Wan got: «Kor'nêlyoyê sersed em şandine. Ew merivekî r'ast, xwedêxof û alîyê t'emamîya miletê cihûyada jî xweyîye şe'detîya qenc

e. Ewî e'mir ji milyak'etekî pîroz stand, ku te gazî mala xwe ke û xeberdana te bibihê». ²³ Hingê Petrûs ew t'eglîfî malê kirin, cîyê şevê da wan.

R'oja dinê Petrûs r'abû t'evî wan çû, çend bawermendêd Yafayê jî t'evî wî çûn. ²⁴ R'oja din gihîştine Qeyserîyê, Kor'nêlyo jî gazî xwexatî û dostêd xwe kiribû û hîvîya wan bû. ²⁵ Gava Petrûs dik'ete hindur', Kor'nêlyo pêşîya wîda çû û k'ete ber niga û ber ta bû. ²⁶ Lê Petrûs ew r'akire p'îya û gotê: «R'abe bisekine, ez xwexa jî merî me». ²⁷ Wîr'a bi xeberdanê k'ete hindur' û li wir gelek civîyayî dîtî. ²⁸ Ewî wanar'a got: «Hûn xwexa zanin ku ne e'detê mêrê cihû ye, ku t'evî necihûya r'abe-r'ûnî, yan hevva her'in-bên. Lê Xwedê ber min vekir, wekî ez t'u kesî p'îs yan h'eram h'esab nekim. ²⁹ Bona wê yekê jî gava gazî min kirin, min na-na nekir r'abûm hatim. Û ez niha dipirsim, we bona çi gazî min kirîye?»

³⁰ Kor'nêlyo got: «Berî çar r'oja, nêzîkî vî çaxî min duayê

sih'eta sisîya mala xweda dikir*, nişkêva merivek bi k'incê çîl-qerqaş li ber min sekinî ³¹ û got: «Kor'nêlyo! Xwedê duayêd te bihîstin û xêrêd teye kirî jî bîr anîn. ³² Niha merîya bişîne Yafayê gazî Şimh'ûn ke, yê ku jêr'a Petrûs dibêjin, ew çawa mêvan li mala Şimh'ûnê ç'ermkerda ber be'rê dimîne*. ³³ Min jî pêr'a-pêr'a şandine cem te û te jî qenc kir ku tu hatî. Niha em h'emû jî li ber Xwedê sekinî ne, ku çi ji Xudan ter'a hatîye e'mirkirinê bêjî, em jî bibihên».

Dannasîniya Petrûs mala Kor'nêlyoda

³⁴ Petrûs dest bi xeberdanê kir û got: «Ez niha fe'm dikim, wekî Xwedê r'astî jî firqîyê nake nava mileta*. ³⁵ Lê ji nav her miletîda, yê ku ji Wî xof dike û r'astîyê dike li Wî qebûl e. ³⁶ Hûn îdî r'ind zanin ku Xwedê eva xebera zar'êd Îsraêlr'a şand, bi Îsa Mesîh Mizgîniya e'dilayîyê da, Yê ku Xudanê h'emûya ye. ³⁷ Usa jî zanin ji Celfîlê girtî t'emamiya Cihûstanêda çi

* ^{10:30} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Berî çar r'oja, h'eta vî çaxî min r'oji digirt û duayê sih'eta sisîya mala xweda dikir».

* ^{10:32} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Ewê bê ter'a xeber de».

* ^{10:34} Qanûna Ducarî 10:17.

qewimî, pey wê nixumandinêr'a, ya ku Yûh'enna dannasîn kir, ³⁸ çawa Xwedê Îsayê Nisretê bi R'uh'ê Pîroz û qewatê k'ifş kir, ku bi qencîkirinê ger'îya û h'emûyêd ku bin bindestîya mîrêcinda bûn qenc kirin, çimkî Xwedê t'evî Wî bû. ³⁹ Em xwexa şe'dêd wan h'emû tişta ne, yêd ku Ewî t'opraxêd Cihûstanê û Orşelîmêda kirin. Paşê Ew darva dardakirin û kuştin, ⁴⁰ lê Xwedê Ew r'oja sisîya ji mirinê r'akir, da e'yankirinê, ⁴¹ ne ku h'emû cime'têr'a, lê wan şe'dar'a, yêd ku pêşîyê ji alîyê Xwedêda hatibûne bijartinê, awa gotî mer'a, yêd ku pey mirin-r'abûna Wîr'a t'evî Wî xwarin û vexwarin. ⁴² Û Ewî t'emî li me kir, wekî em cime'têr'a dannasîn kin û şe'detîyê bidin ku Ew e h'akimê mirîya û zêndîya ji Xwedêda k'ifşkirî. ⁴³ H'emû p'êxember şe'detîya Wî didin, ku h'emûyêd bawerîya xwe Wî bînin, wê bi saya navê Wî baxşandina guna bistînin».

Necihû jî R'uh'ê Pîroz distînin

⁴⁴ Petrûs hê ev tişt digotin, R'uh'ê Pîroz hate ser h'emûyêd ku ev

gotin dibihîstin. ⁴⁵ Bawermendê e'silê xweda cihû*, yêd ku t'evî Petrûs hatibûn, zendegirtî man, ku R'uh'ê Pîroz çawa p'êşk'êş ser necihûyada** jî barî, ⁴⁶ çimkî bihîstin ku wana bi zimana xeber didan û şikirî didane Xwedê. Hingê Petrûs got: ⁴⁷ «Îdî k'î dikare nehêle ku evana pê avê bêne nixumandinêf, yêd ku mîna me R'uh'ê Pîroz jî standin?» ⁴⁸ Wî çaxî e'mir kir ku bi navê Îsa Mesîh bêne nixumandinê. Paşê wana hîvî ji wî kir ku çend r'oja li wir bimîne.

Petrûs civîna Orşelîmêr'a şirovedike ku çima çûbû mala yekî necihûf

11 ¹ Şandîya û bawermendê alîyê Cihûstanêda diman, bihîstin ku necihûya jî xebera Xwedê qebûl kirine. ² Gava Petrûs hevraz çû Orşelîmê, bawermendêd e'silê xweda cihû ew neheq dikirin û ³ digotin: «Tu çûyî cem merivêd nesinetkirî û te t'evî wan nan xwarîye!» ⁴ Hingê Petrûs destpêkir bi hûr-gilî wanr'a şirovekir û got: ⁵ «Min bajarê Yafayêda dua dikir, mîna sih'etekê ser minr'a derbaz bû. Û min dîtinkêda li

* 10:45 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Sinetkirî».

** 10:45 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Nesinetkirîyada».

ber ç'e'vê xwe dît, derdaneke mîna destexana mezin her çar goşava ji e'zmên dardabû hate xwarê, li ber min sekinî. ⁶ Ez hê zûr' bibûm min lê dinihêr'î, min dîna xwe dayê, va ne h'eywanêd çarp'ê, r'e'wir, şûlikîyêd e'rdê û teyredêd e'zmên. ⁷ Hingê min dengêk bihîst ku minr'a got: <R'abe Petrûs, serjêke û bixwe>. ⁸ Lê min got: <H'aşa ji min, Xudan, t'u car tiştêkî h'eram yan p'îs nek'etîye devê min>. ⁹ Cara duda ewî dengî ji e'zmên li min vege'and û got: <Ew tiştêd ku Xwedê h'elal kirîye, tu h'eram h'esab neke>. ¹⁰ Eva yeka sê cara qewimî û her tişt paşda e'zmênva hate k'işandinê. ¹¹ Hema wî çaxî sê merîyêd ku ji Qeyserîyê şandibûne pey min ber mala ku em têda diman sekinîn. ¹² R'uh' minr'a got: <T'evî wan her'e, dudilî nebe>. Ev her şeş bira jî t'evî min hatin û em çûne mala wî merivî. ¹³ Ewî mer'a got, ku çawa mala xweda milyak'et dîtîye, ku sekinî ye wîr'a gotîye: <Merîya bişîne Yafayê û gazî Şimh'ûn ke, yê ku jêr'a Petrûs dibêjin. ¹⁴ Ewê ter'a

wan gotina bêje, bi k'îjana tê û t'emamîya neferêd mala xweva xilaz bî>. ¹⁵ Û min hema dest bi xeberdanê kir, R'uh'ê Pîroz hate ser wan, çawa pêşîyê hate ser me. ¹⁶ Wî çaxî hate bîra min ew xebera ku Xudan gotibû: <Yûh'enna bi avê nixumand, lê hûnê bi R'uh'ê Pîroz bêne nixumandinê>*. ¹⁷ Awa heger Xwedê xût ew p'êşk'êş da wan, k'îjan da me, gava me bawerîya xwe Xudan Îsa Mesîh anî, ez k'î bûm ku miqabilî Xwedê bisekinîyama?>

¹⁸ Gava ku ev yeka bihîstin, dengê xwe bir'în, şikirî dane Xwedê û gotin: «Wekî usa ye Xwedê eva mecala da necihûya jî, ku ji gunekirinê vege'rin û bijîn».

Bawermendêd bajarê Entakyayê

¹⁹ Ewêd ku ji dest wê zêrandina pey kuştina Steyfanr'a bela-belayî bibûn, gihîştine h'eta Fînîkyayê, Qubrisê û Entakyayê û t'enê ci-hûyar'a xeber dannasîn dikirin*. ²⁰ Lê nava wanda hinek ji merivêd Qubrisê û Kûrênê hebûn, ku gava çûn k'etine Entakyayê, yûnanar'a^{f*}

* 11:16 K'arêd Şandîya 1:5.

* 11:19 K'arêd Şandîya 8:1-4.

* 11:20 Aha jî tê fe'mkirinê: «Merivêd ji welatêd mayîne ku yûnanî xeber didan».

jî xeber didan, Mizgînîya Xudan Îsa didan. ²¹ Destê Xudan wanr'a bû, geleka bawer kir, berbi Xudan vege'îyan.

²² Bona wan ev deng-be'sa gi-hîşte civîna^f Orşelîmê, Barnabas şandine Entakyayê. ²³ Gava gihîştê û k'erema Xwedê dît, şa bû û dil dida wan h'emûya ku bi t'ema-mîya dilê xweva Xudanr'a amin bimînin. ²⁴ Barnabas merivekî qenc, R'uh'ê Pîroz û bawerîyêva t'ijî bû. Gelek cime't ser bawer-mendêd Xudanda zêde bû.

²⁵ Hingê Barnabas derbazî Tarsûsê bû, ku li Şawûl biger'e, ²⁶ ew dît anî Entakyayê. Ewana hevr'a t'emamîya salekê t'evî civînê^f dicivîyan û gelek cime't hîn dikirin. Pêşîyê Entakyayêda şagirt «mesîhî^f» hatine navkirinê.

²⁷ Wan r'oja ji Orşelîmê p'êxember berjêrî Entakyayê bûn. ²⁸ Ji wan yek, ku navê wî Hagabo bû, r'abû bi R'uh' e'lam kir, ku wê t'emamîya dinyayêda bibe xelayîke giran. Û usa jî eva xelaya hêna Klawdyo Qeyserda^f bû*. ²⁹ Hingê şagirtêd Entakyayê qîrar kirin ku ji destê k'êva çiqas tê alîk'arîyê bona bawer-mendêd Cihûstanê bişînin. ³⁰ Usa jî kirin, bi destê

Barnabas û Şawûl berpîrsîyarêd civînêr'a şandin.

Kuşîna Aqûb^f û girtina Petrûs

12 ¹ Wan çaxada Hêrodes^f p'adşa destê xwe hilda ser hinekêd ji civînê ku wan bide cefê, ² Aqûbê^f birê Yûh'enna bi şûr da kuştinê. ³ Ewî dîna xwe dayê, ku kirina wî li cihûya xweş hat, r'abû Petrûs jî da girtinê. Ev yek r'ojêd Cejina^f Nanê Şkeva-da qewimîn. ⁴ Gava Petrûs girt, avîte kelê sparte^f çar t'axima, ku her t'aximek çar-çar esker bûn, wekî miqatî wî bin. Nêta wî ew bû ku pey Cejina Derbazbûnêr'a wî derxe ber cime'tê, dîwana wî bike. ⁵ Îdî Petrûs kelêda girtî bû, lê civînê bona wî bi dil û can, bi dua hîvî ji Xwedê dikir.

Azabûna Petrûs

⁶ Wê şevê, ku sibetirê Hêrodes dixwest ew derxista ber cime'tê, bona dîwankirinê, Petrûs bi du zincîra girêdayî nava du eskerada r'azayî bû, nobedara jî ber dêrî nobedarîya kelê dikir. ⁷ Nişkêva milyak'etekî^f Xudan ber sekinî, r'onayê wî cîyî şewq da û niç'ande

* 11:28 K'arêd Şandîya 21:10.

k'êleka Petrûs, ew h'işyar kir û gotê: «Zû r'abe». Zincîr ji destêd wî k'etin. ⁸Hingê milyak'et wîr'a got: «Pişta xwe girêde û çarixêd xwe ser nigêd xweva ke». Ewî jî usa kir. Paşê wîr'a got: «Qap'ûtê xwe bavêje ser xwe û pey min were». ⁹Petrûs jî derk'et da pey wî çû, lê nizanibû ew kirina milyak'et r'ast e, wî t'irê xewnê dibîne. ¹⁰Ewana ji nobedarêd pêşin û duda derbaz bûn, h'eta dergehê h'esinî hatin, k'îjanî derdixiste nav bajêr. Dergeh xwexa li ber wan vebû, ji wir derk'etin k'ûçekê derbaz bûn, nişkêva milyak'et ji wî qetîya.

¹¹Hingê Petrûs ser h'işê xweda hat, got: «Ez niha r'ast zanim ku Xudan milyak'etê Xwe şand, ez ji destê Hêrodes û ji wan h'emû tiştêd ku cihû hîvîyê bûn xilaz kirim». ¹²Gava ev yek fe'm kir, çû mala Meryema dîya Yûh'ennayê ku jêr'a Marqos digotin, ku li wir gelek civiyabûn dua dikirin. ¹³Petrûs dergeh xist, carîke navê wê R'oda çû guhê xwe da ser. ¹⁴Dengê Petrûs nas kir, ji şabûna dergeh venekir, lê r'evî çû hindur' got: «Petrûs li ber dergeh sekinî ye!» ¹⁵Wana wêr'a got: «Te h'işê xwe unda kirîye?» Lê ewa ser ya xwe bû, ku r'ast e. Wana got: «Qey milyak'etê wî ye?»

¹⁶Petrûs jî serhev-serhev dergeh dixist. Gava vekirin ew dîtin, h'işê serê wan çû. ¹⁷Ewî destê xwe h'ejand ku ker' bin û gilî kir çawa Xudan ew ji kelê derxistîye, usa jî got: «Vê yekê Aqûb' û xûşk-birayêd dinr'a jî bêjin». Xwexa jî r'abû çû cîkî din.

¹⁸Sibeh ku safî bû, esker gelekî t'evîhev bûn, gelo çi hate serê Petrûs? ¹⁹Gava Hêrodes li wî ger'îya û ew nedît, ji eskera her tişt pirsî û e'mir kir ku bêne kuştinê. Paşê Hêrodes ji Cihûstanê berjêrî Qeyserîyê bû û wir ma.

Mirina Hêrodes P'adşa

²⁰Hêrodes li miletêd Sûr û Saydayê r'abibû xezebê. Evana jî hevr'a r'abûn hatin, Bilasto wek'îlê mala Hêrodes anîne r'ayê û hîvî kirin ku li hev bên, çimkî bajarêd wan ji welatê wî p'adşayî xurek distandin. ²¹R'ojeke k'ifşkirî Hêrodes k'incê p'adşatîyê lê, li herema^f dîwanê r'ûnişt û bi cime'tî wanar'a xeber dida. ²²E'laletê jî dikire qîr'în û digot: «Eva dengê xwedêkî ye, ne yê merîya ye!» ²³Destxweda milyak'etekî Xudan wî xist, bona ku wî şikirî neda Xwedê, kurmî bû mir. ²⁴Lê xebera Xwedê berfire û zêde dibû.

²⁵ Barnabas û Şawûl gava qu- veger'îyan, Yûh'ennayê ku jêr'a
lixê xwe qedandin, ji Orşelîmê Marqos digotin jî t'evî xwe anîn.

R'êwîtiya Pawlose pêşin, t'evî Barnabas (13:1–14:28)

R'uh'ê Pîroz Pawlos û Barnabas dişîne

13 ¹Civîna Entakyayêda çend p'êxember û dersdar hebûn, Barnabas, Şimh'ûnê ku jêr'a Nîgêr* digotin, Lûkyoyê ji Kûrênê, Menayînê ku t'evî Hêrodesê^f serwêr** mezin bibû û Şawûl. ²Evana ku nava h'ebandina Xudanda bûn û r'ojî^f digirtin, R'uh'ê^f Pîroz wanr'a got: «Barnabas û Şawûl Minr'a bona wî şixulê ku Min gazî wan kirîye cude kin». ³Wî çaxî r'ojî girtin, dua kirin, destêd xwe danîne ser wan û ew şandin.

Şandî girava^f Qubrisêda Mizgînîyê didin

⁴Awa evana ku ji R'uh'ê Pîroz hatine şandinê, berjêrî Sêlûkyayê bûn û ji wir bi gemîyê derbazî Qubrisê bûn. ⁵Gava gihîştine Selamîsê, k'înîştêd cihûyada xebera Xwedê dannasîn dikirin û Yûh'enna jî k'omekdarê wan bû. ⁶Ew t'ema-

mîya wê giravê ger'îyan, gihîştine h'eta Pafosê. Li wir p'êxemberekî cihûyayî derew û sêrbaz dîtin ku navê wî Baryêşû bû. ⁷Eva yekî ji berdestîyêd Sergîyo Pawlosê welî^f bû. Sergîyo Pawlos jî merivekî aqil bû, evî gazî Barnabas û Şawûl kir, ku xebera Xwedê bibihê. ⁸Lê Baryêşûyê sêrbaz, awa gotî bi yûnanî Êlûmas, miqabilî wan r'abû û dikir ku welî ji bawerîyê bixalîfîne^f. ⁹Hingê Şawûlê ku jêr'a Pawlos jî dibêjin, bi R'uh'ê Pîroz t'îjî li wî sêrbazî nihêr'î ¹⁰û gotê: «Hey mixeneto û h'emû fêlbazîyava t'îjîyo! Cewrikê mîrêcin! Dijminê t'emamîya r'astîyê! Tê h'eta k'engê t'erka xalifandina r'îyêd Xudane r'ast nekî? ¹¹Va destê Xudan niha wê ser te giran be, tê kor bî û demekê te'vê nebînî». Û destxweda mij û dûman hate ser wî, virda-wêda dik'et r'êber dixwestin. ¹²Wî çaxî welî ku ev yek dît, bawer kir, ser wê hînkirina bona Xudan e'cêbmayî ma.

* ^{13:1} «Nîgêr» jî çawa «merivê ç'ermê r'eş» tê fe'mkirinê.

** ^{13:1} Eva Hêrodesa, awa gotî Hêrodes-Antîpas, serwêrê Celîlê bû (Lûqa 3:1).

**Pawlos û Barnabas li bajarê
Entakya qeza Pisîdyayê**

¹³ Hingê Pawlos hevalêd xweva bi gemîyê ji Pafosê r'êk'etin hatine Pergêya Pamfilyayê. Yûh'enna li wir ji wan qetîya, vege'îya Orşelîmê. ¹⁴ Ewana jî ji Pergê çûne Entakya Pisîdyayê, r'oja^f şemîyê k'etine k'inîştê r'ûniştin. ¹⁵ Pey xwendina Qanûn û nivîsarêd p'ê-xemberar'a serwêrêd k'inîştê yek şandine cem wan û gotin: «Gelî bira, heger gotineke we heye ku dil bidine cime'tê, k'erem kin bêjin». ¹⁶ Pawlos r'abû, destê xwe h'ejand û got:

«Gelî cime'ta Îsraêlê û necihû-yêd ku ji Xwedê ditirsin guhdar bin! ¹⁷ Xwedêyê vî miletê Îsraêlê kal-bavêd me bijartin û milet li welatê Misirê xerîbîyêda zêde kir. Bi destê zor ew ji wir derxistin*, ¹⁸ çil salî ber'îyêda* li wan sebir kir**. ¹⁹ Welatê Kenanêda k'oka

h'eft mîleta anî, e'rdê wan çawa cî-war da cime'ta Xwe*. ²⁰ H'eta hingê çarsid pêncî sal derbaz bû. Ji wir şûnda h'akim dane wan h'eta hêna Samûêl p'êxember*. ²¹ Paşê p'adşa xwestin, Xwedê çil salî yekî ji e'şîra Binyamîn^f, Şawûlê kur'ê Kîs da wan*. ²² Gava ew avît, Dawid ser wan kire p'adşa, ku bona wî şe'detî da û got: «Min Dawidê Yêşa^f merîk dilê Xwer'a dît, wê xwestina Min gişkî bîne sêrî^f*». ²³ Ji zur'eta wî Xwedê anegorî sozê Xwe Îsraêl'r'a Xilazkirek r'akir, hema xût Îsa. ²⁴ Berî hatina Wî, pêşîyê Yûh'enna t'emamîya miletê Îsraêlê'r'a dannasîn kir, ku ji gunekirinê vege'in^f û bêne nixumandinê*. ²⁵ Gava Yûh'en-na şixulê xwe ser hevda anî, got: «Hûn bona min çawa difikirin, ez k'î me? Ez ne Ew im, bona k'îjanî hûn difikirin. Lê va ye Ew pey min tê, ku ez ne hêja me benê çarixêd nigêd Wî vekim*».

* ^{13:17} Derk'etin 1:7; 12:51.

* ^{13:18} Jimar 14:34.

** ^{13:18} Nav hinek destnivîsarada dewsa «li wan sebir kir» «ew xwey kirin» heye.

* ^{13:19} Qanûna Ducarî 7:1; Yêşû 14-19.

* ^{13:20} H'akimî 2:16; P'adşatî I, 3:20.

* ^{13:21} P'adşatî I, 8:5; 10:21.

* ^{13:22} P'adşatî I, 13:14.

* ^{13:24} Lûqa 3:3.

* ^{13:25} Lûqa 3:16.

²⁶ Gelfî bira, zar'êd xûn-qinêta Birahîm û necihûyêd nava we-daye ku ji Xwedê ditirsin, mer'a ev xebera ku pê xilaz dibin hate şandinê. ²⁷ Bineliyêd Orşelîmê û serwêrêd wan Îsa çawa Xilazkir nas nekirin, lê gava dîwana Wî kirin, gotinêd p'êxemberaye ku her şemî dixûnin anîne sêrî. ²⁸ Neheqîya bona kuştinê jî ser Wî nedîtin, lê dîsa hîvî ji Pîlato kirin ku Wî bide kuştinê*. ²⁹ Gava her tiştêd ku bona Wî nivîsar bûn anîne sêrî, ji dar anîne xwarê kirine t'irbê*. ³⁰ Lê Xwedê Ew ji mirinê r'akir ³¹ û gelek r'oja Xwe wanva da xuyakirinê, k'îjan ji Celîlê t'evî Wî hatibûne Orşelîmê. Niha jî ew li ber cime'tê şe'dêd Wî ne*. ³² Ê em vê Mizgîniyê didine we: Çi ku Xwedê kal-bavêd mer'a soz dabû, ³³ Ewî bona me kir, awa gotî zar'êd wanr'a, gava Îsa ji mirinê r'akir. Çawa Zebûra dudada jî nivîsar e:

«Tu Kur'ê Min î,
Tu îro Minr'a bûyî»*.

³⁴ Bona vê yekê ku Ew ji mirinê r'akir û îdî Ew t'u car nar'ize, Xwedê aha gotîye:

«Ezê wan dua-dirozgêd pîroze amin û Dawidr'a sozdayî ser weda bibarînim»*.

³⁵ Zebûreke dinda jî dibêje:

«Tu nahêlî Pîrozê Te bir'ize»*.

³⁶ Belê Dawid zemanê xweda qirara Xwedêr'a xulamî kir mir û gihîşte pêşiyêd xwe, bedena wî r'izî. ³⁷ Lê Ewê ku Xwedê ji mirinê r'akir ner'izî. ³⁸ Niha bira ev yek weva e'yan be, gelfî bira, ku bi saya Îsa wer'a bona baxşandina guna tê dannasînkirinê. Ê ji wan her tiştêd ku hûn bi Qanûna Mûsa nikaribûn bêşûc bûna, ³⁹ niha k'î ku bawerîya xwe Îsa bîne wê bêşûc be. ⁴⁰ Haş ji xwe hebin, ne-be ev tiştê ku p'êxembera gotîye bê serê we:

⁴¹ «Binihêr'in k'ubar-babaxno, e'cêbmâyî bin û betavebin, çimkî Ezê r'ojêd weda kirekî bikim, kirekî usa, ku yek wer'a bêje jî

* 13:28 Lûqa 23:21-23.

* 13:29 Lûqa 23:50-56.

* 13:31 K'arêd Şandîya 1:3.

* 13:33 Zebûr 2:7.

* 13:34 Îşaya 55:3.

* 13:35 Zebûr 16:10.

hûnê bawer nekin»*».

⁴² Gava Barnabas û Pawlos ji wir derk'etin, hîvî ji wan kirin, ku şemîya din jî bona wê yekê wan'r'a xeber din. ⁴³ Gava civîna k'înîştê bela bû, gelek cihû û ji necihûyêd ku hatibûne ser bawerîya cihûya pey Pawlos û Barnabas diçûn. Wanar'a xeber didan û dil didane wan, wekî t'imê nava k'erema Xwedêda bimînin.

⁴⁴ R'oja şemîya din nêzîkî t'emamîya bajêr civîya, ku xebera Xudan bibihê. ⁴⁵ Gava cihûya ew e'lalet dît, ji h'evsûdiyê miqabilî gotinêd Pawlos sekinîn û ew bêhurmet kirin. ⁴⁶ Hingê Pawlos û Barnabas mêrk'imî gotin: «Gerekê pêşiyê xebera Xwedê wer'a bihata xeberdanê, lê hûn ku xebera Xwedê t'exsîr dikin û xwe layîqî jîyîna^f h'eta-h'etayê nakin, va em vediger'ine berbi necihûya. ⁴⁷ Çimkî Xudan aha e'mirî me kir: «Min Tu kirî r'onaya necihûya, wekî h'eta serê dinyayê bibî mecala xilazbûnê»*».

⁴⁸ Gava yêd necihû ev yek bihîstin, şa bûn şikirî didane gotina Xudan. Û ewêd ku bona jîyîna

h'eta-h'etayê k'ifşkirî bûn, bawer kirin.

⁴⁹ Xebera Xudan t'emamîya welêda bela bû. ⁵⁰ Lê cihûya hêlan dane k'ulfetêd xwedêbawere xweyîqedir, t'evî giregirêd bajêr, miqabilî Pawlos û Barnabas r'akirin û ji sînorêd xwe derxistin. ⁵¹ Wana jî t'oza nigêd xwe ser wanda dawşand, çûne Qonyayê* ⁵² û şagirt bi şabûnê û R'uh'ê Pîrozva t'ijî bûn.

Pawlos û Barnabas bajarê Qonyayêda

14 ¹ Qonyayêda jî ev yek mîna her car qewimî: Pawlos û Barnabas k'etine k'înîştê cihûya, usa xeber dan, wekî e'laleteke giran ji cihû û necihûya bawer kirin. ² Lê cihûyêd ku bawer nekirin dilê necihûya qilqilandin û r'akirine miqabilî bira. ³ Awa ewana gelek wext li wir man, mêrk'imî ser Xudan xeber didan, Xudan jî xebera k'erema Xwe îzbat dikir, bi destêd wan nîşan û k'eremet didane kirinê. ⁴ Lê dutîretî k'ete bajêr, hinek li alîyê cihûya bûn, hinek jî li alîyê şandîya. ⁵ Hingê

* 13:41 Hebaqûq 1:5.

* 13:47 Îşaya 49:6.

* 13:51 Lûqa 9:5.

hineke ji necihûya û cihûya t'evî serwêrêd xwe qirar kirin ku wan bêhurmet kin û bidine ber kevira, ⁶lê ew pê h'esîyan r'evîne Lîstrayê û Dêrbê, bajarêd Lûkayonya, usa jî dor-berêd wan. ⁷Û li wan dera Mizgînî didan.

**Pawlos û Barnabas
Lîstra û Dêrbêda**

⁸ Lîstrayêda yekî ji zikmakî-yêda nigada şilûşe't r'ûniştî bû, ku t'u cara neger'iyabû. ⁹Ewî jî guhdarîya Pawlos dikir, Pawlos li wî nihêr'î û gava dît bawerîya wî bona qencbûnê heye, ¹⁰bi dengê bilind gotê: «R'abe ser nigêd xwe r'ast bisekine!» Ewî jî banzda ser xwe, destpêkir ger'îya. ¹¹E'laletê gava kirina Pawlos dît, dengê xwe hildan bi lûkayonî gotin: «Xwedê dilqê însêda hatine xwarê cem me!» ¹²Barnabasr'a Zews^f gotin, Pawlosr'a jî Hermês^f, çimkî xeberdanêda yê pêş ew bû. ¹³K'ahîne Zewsê ku p'aristgeha wî li pêşberî bajêr bû, ga bi k'ofîyava^f anîne ber dergeh, xwest ku t'evî e'laletê şandîyar'a bike qurban. ¹⁴Lê gava şandîya, Barnabas û Pawlosva ev yek bihîst, k'incêd xwe qelaştin û r'evîne nava e'laletê, kirine gazî

û gotin: ¹⁵«E'vdno! Hûn çima vê yekê dikin? Em jî binyat'a xweda merîne mîna we ne, Mizgînîyê didine we, ku hûn ji wan tiştêd p'ûç' vege'rin berbi Xwedêyê sax bên, Yê ku e'rd û e'zman, be'r û h'emûyêd nava wanda e'firandî-ye*. ¹⁶Ewî zemanê bihurîda hişt ku her millet r'îya xweda her'e. ¹⁷Lê Xwexa Xwe bê şe'detî nehişt, qencî wer'a kir, ji e'zmên baran barand, r'ez^f jî demsalada dane we, bi xurekva hûn t'êr kirin û şabûn jî kire dilê we». ¹⁸Bi van gotina wana bi zorekê e'lalet zeft kir, ku qurbana bona wan nedin.

¹⁹Hingê ji Entakyayê û Qonyayê cihû hatin, e'lalet dane alîyê xwe, Pawlos dane ber kevira, ji bajêr k'aşî der kirin, wan t'irê mirîye. ²⁰Lê gava şagirta dora wî girt, ew r'abû k'ete bajêr û r'oja dinê t'evî Barnabas r'abû çû Dêrbê.

**Pawlos û Barnabas vediger'ine
Entakyaya qeza Sûryayê**

²¹Wana ku wî bajarîda Mizgînî dan û gelek kirine şagirt, vege'ri-yane Lîstrayê, Qonyayê û Entak-yayê. ²²Dilê şagirta dişidandin û dil didane wan, ku bawerîyêda bimînin û digotin: «Gerekê em

* ^{14:15} Derk'etin 20:11; Zebûr 146:6.

bi gelek cefak'işandinê bik'evine P'adşatîya Xwedê». ²³ Wana bona her civînekê berpirsîyar k'ifş kirin, bi r'ojî dua kirin û ew spartine wî Xudanê ku bawerîya xwe jê anîbûn.

²⁴ Ew nava Pisîdyayêr'a derbaz bûn, paşê hatine Pamfilyayê. ²⁵ Pergêda jî xebera Xwedê dannasîn kirin, berjêr çûne Entalyayê. ²⁶ Ji wir jî bi gemîyê çûne Entakyayê, wî cîyê ku spartî k'erema Xwedê bibûn bona wî şixulê ku ser hevda anîn. ²⁷ Gava hatin, civîn li hev civandin û wanr'a gilî kirin, ku Xwedê t'evî wan çi tişt kirine û çawa dergehê bawerîyê ber necihûya jî vekir. ²⁸ Li wir gelek wext t'evî şagirta man.

Şêwira civîna Orşelîmêda

15 ¹ Hinek ji Cihûstanê berjêrî Entakyayê bibûn û bira hîn dikirin digotin: «Heger hûn li gora e'detê Mûsa neyêne sinetkirinê, hûn xilaz nabin*». ² Nava wan û Pawlos, Barnabasda gelek de'w-doz pêşda hat, hingê bira qîrar kir ku bona vê pirsê Pawlos û Barnabas, usa jî ji wan

çend kes hevraz her'ine Orşelîmê, cem şandî û berpirsîyara. ³ Civînê ku ew ver'êkirin, ewana Fînîkyê û Sameryayêva derbaz bûn û h'emû bawermendar'a bona vege'andina necihûya gilî dikirin, bi vê yekê ew gelekî şa kirin. ⁴ Gava gihîştine Orşelîmê, civînê, şandîya û berpirsîyara ew qebûl kirin û çi ku Xwedê t'evî wan kiribû wanr'a gilî kirin. ⁵ Lê hinek bawermendêd ji k'omela fêrisîya r'abûn gotin: «Gerekê van sinet kin û wanar'a bêjin, ku Qanûna Mûsa xwey kin».

⁶ Şandî û berpirsîyar civîyan, ku bona vê yekê bişêwirin. ⁷ Pey gelek de'w-dozêr'a Petrûs r'abû ser p'îya û wanr'a got: «Gelî biral! Hûn xwexa zanin ku Xwedê r'ojêd pêşinda ez nav weda bijartim, ku necihû xebera Mizgînîyê ji devê min bibihên û bawer bikin*». ⁸ Xwedêyê ku dila zane da îzbatkirinê, ku necihû jî Wîva qebûl in, gava R'uh'ê Pîroz da wan jî, çawa da me*. ⁹ Nava me û wanda t'u firqî danenî, bi bawerîyê dilê wan paqij kir. ¹⁰ Îdî çima hûn Xwedê dicêr'ibînin, nîreki usa datînine

* ^{15:1} Qanûna K'ahîntîyê 12:3.

* ^{15:7} K'arêd Şandîya 10.

* ^{15:8} K'arêd Şandîya 10:44; 2:4.

ser stûyê şagirta, ku ne kal-bavêd me karibûne bibin, ne jî me? ¹¹ Ev yek aha nabe, lê em bawer dikin, ku çawa em bi k'erema Xudan Îsa xilaz dibin, usa jî ew».

¹² Hingê t'emamîya civatê dengê xwe bir'î û guhê xwe dane ser gotinêd Barnabas û Pawlos ku Xwedê bi destêd wan çiqas nîşan û k'eremet nava necihûyada kiribûn. ¹³ Gava ewana ker' bûn, Aqûb^f deng hilda û got: «Gelî bira! Guh bidine min. ¹⁴ Şimh'ûn gilî kir, ku çawa pêşîyê Xwedê r'e'ma Xwe li necihûya kiribû, ku ji nava wan cime'tekê derxe, wekî navê Wî hildine ser xwe. ¹⁵ Vê yekêr'a gotinêd p'êxembera jî li hev digirin, çawa nivîsar e:

¹⁶ <Ji vir şûnda Ezê vege'rim, konê Dawidî k'etî dîsa vegirim, çî wî jî ku xirab bûye Ezê çêkim

û wî dîsa bidime r'agirtinê,
¹⁷ wekî h'erçê merivêd mayîn û h'emû necihûyêd ku navê Min ser wan e, li Xudan biger'in.

¹⁸ Ew Xudanê ku van tişta hê ji dewrêd berêda e'yan kirîye dibêje»*.

¹⁹ Bona vê yekê jî ez aha r'ê têt'a dibînim ku em ze'metê nedine ewêd ku ji necihûya berbi Xwedê têt, ²⁰ lê em ne'mekê wanr'a binivîsin, ku h'evza xwe ji wan qurbanêd ku p'ûtar'a têne dayînê bikin, usa jî ji bênamûsîyê, goştê mirar^f û xûnê*. ²¹ Fe'mdarî ye ku hê qur'nêd derbazbûyîda Qanûna Mûsa her bajarîda têt hînkirinê û h'emû r'o'jêd şemîya k'inîştada wê dixûnin».

Cabdayîna civîna Orşelîmê

²² Hingê li şandîya, berpîrsîyara û t'emamîya civînê xweş hat, ku ji nava xweda çend meriva bibijêrin û t'evî Pawlos û Barnabas bişînine Entakyayê. Ev bûn yêd ku hatine şandinê: Cihûdayê ku jêr'a digotin Barsabo û Sîlas. Nava bawermendada evana e'yan bûn. ²³ Bi destê wan ev ne'me şandin aha nivîsar:

«Em birayêd weye şandî û berpîrsîyar silava li we birayêd ji necihûyaye Entakyayê, Sûryayê û Kîlîkyayê dikin.

²⁴ Me bihîstîye ku ji nava me hinek derk'etine, ku me xwexa t'emî

* ^{15:18} Amos 9:11-12 û Îşaya 45:21.

* ^{15:20} Derk'etin 34:15-17; Qanûna K'ahîntîyê 18:6-23; 17:10-16.

nedane wan, lê wan bi xeberêd xwe ze'met dane we û fikirêd we t'evîhev kirine*. ²⁵ Bona vê yekê li t'emamîya şêwira civîna me xweş hat, ku em meriva bibijêrin t'evî birayêd meye delal Barnabas û Pawlos bişînine cem we, ²⁶ yêd ku e'mirê xwe dane navê Xudanê me Îsa Mesîh. ²⁷ Awa em Cihûda û Sîlas dişînin, wekî ew jî van tiştan bi devê xwe wer'a bêjin. ²⁸ Li R'u-hê Pîroz xweş hat, usa jî li me, ku t'u barî nedine ser milê we, pêştirî van tiştêd h'ewce: ²⁹ Dûrî qurbanêd p'ûta, xûnê, mirarîyê^f û bênamûsîyê bin. Heger hûn xwe ji

van tiştan xwey kin, qenc e. Hûn xweş bin, de ma xatirê we».

³⁰ Hingê ew ver'êkirin, berjêr çûne Entakyayê cime't civandin, ne'me dane wan. ³¹ Gava xwendin, bona wê dildayînê p'ir' şa bûn. ³² Cihûda û Sîlas jî ku p'ê-xember bûn, bi gelek xebera dil dane bawermenda û ew şidandin. ³³⁻³⁴ Gelek wext li wir man, paşê bawermenda ew bi xêr û silamet paşda şandine cem wan, yêd ku ew şandibûn.* ³⁵ Pawlos û Barnabas jî Entakyayêda diman, t'evî gelekêd mayîn xebera Xudan hîn dikirin û dannasîn dikirin.

R'êwîtiya Pawlose duda (15:36–18:22)

Pawlos û Barnabas ji hevdu diqetin

³⁶ Çend r'oja şûnda Pawlos gote Barnabas: «Were em veger'in serîkî bidine wan xûşk-bira, k'îjanar'a me h'emû bajarada xebera Xudan dannasîn kirîye, dîna xwe bidinê k'a h'alê wan çawa ye». ³⁷ Barnabas

dixwest Yûh'ennayê ku jêr'a Marqos digotin jî t'evî xwe bibirana, ³⁸ lê Pawlos r'ê têr'a nedidît, yê Pamfilyayêda ji wan qetîya û t'evî wan şixul nekir t'evî xwe bibirana*. ³⁹ Hingê ya wan li hev negirt, ev bû me'nî ji hev qetîyan. Barnabas Marqos hilda bi gemîyê çû Qubri-sê, ⁴⁰ Pawlos jî Sîlas bijart û ji bira

* ^{15:24} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Dibêjin: <Gerekê hûn bêne sinetkirinê û Qanûna Mûsa xwey kin>».

* ^{15:33-34} Nav hinek destnivîsar û welger'andinêd kevinda ev jî heye: «Lê li Sîlas xweş hat, li wir bimîne».

* ^{15:38} K'arêd Şandîya 13:13.

spartî k'erema Xudan bûn, r'êk'etin çûn. ⁴¹ Li Sûryayê û Kîlîkyayê dig'er'îyan, civîn dişidandin.

**Tîmot'êyo hevaltîyê Pawlos
û Sîlasr'a dîke**

16 ¹ Hingê Pawlos hate Dêrbê û Lîstrayê. Li wir şagirtek hebû navê wî Tîmot'êyo, kur'ê k'ulfeteke cihûye bawermend bû, lê bavê wî yûnan bû. ² Bawermendê Lîstrayê û Qonyayê hindava wîda qenc xeber didan. ³ Pawlos xwest wî t'evî xwe bibe û bona wan cihûyêd wan dera girt ew sinet kir, çimkî h'emûya jî zanibû ku bavê wî yûnan e. ⁴ Gava bajarar'a derbaz dibûn, ew t'emîyêd ku şandîya û berpir-sîyarêd Orşelîmê qîrar kiribûn, didane bawermenda ku xwey kin. ⁵ Awa civîn jî bawerîyêda dişidîyan û r'oj bi r'oj h'esabê wan zêde dibû.

**Mekedonî xewnêda
gazî Pawlos dîkin**

⁶ Nava sînorêd Firîgya û Galatyayêda ger'îyan, çimkî R'uh'ê^f

Pîroz nehişt ku qeza Asyayêda xebera Xwedê bêjin. ⁷ Gava nêzîkî Mîsyayê bûn, kirin ku her'ine Bîtênayê, lê R'uh'ê Îsa îzin neda wan ⁸ û ber Mîsyayêva derbaz bûn berjêr çûne Troyayê. ⁹ Şev Pawlos dîtînokêda ber ç'e'vê xwe dît, yekî mekedonî sekinî bû hîvî ji wî dikir û digot: «Were Makedonyayê alî me bike». ¹⁰ Gava wî ew dîtînok dît, me* destxweda xwest ku her'ine Makedonyayê. Me fe'm kir, ku Xwedê me dişîne wir, wekî Mizgînîyê bidine wan.

**Fîlîpyayêda Lîdya
berbi Xudan vediger'e**

¹¹ Em ji Troyayê bi gemîyê derk'etin r'ast çûne Samotraxê, r'oja dinê Nêyapolîsê. ¹² Ji wir jî çûne Fîlîpyayê, bajarekî ne'yîya Makedonyayêyî e'yan, usa jî ku bajarekî R'omayê* ye. Wî bajarîda em çend r'oja man. ¹³ R'oja şemîyê em ji dergehê bajêr derk'etin çûne devê ç'ê, ew der çawa em difikirîn, çiyê dua bû. Me r'ûniştî

* 16:10 Lûqayê nivîsk'arê vê k'itêbê wî çaxî cem Pawlos bû, lema jî dibêje «me».

* 16:12 Fîlîpya Makedonyayêda bû, ne ser e'rdê Îtalyayê bû, lê dîsa «bajarekî R'omayê» dihate h'esabê (bi yûnanî xeber bi xeber dibêje, ku ew «Kolonîya R'omayê» ye). Heqê bajarvanêd Fîlîpyayê weke heqê her bajarvanekî jî bajarêd Îtalyayêye mayîn bû, mesele, xweserîxwe dîwana xwe dikirin, xerc nedidane R'omê. Lema r'êzêd 16:21-da merivêd bajêr xwe h'esab dîkin çawa bajarvanêd^f R'omayê.

t'evî k'ulfetêd civîyayî xeber dida, ¹⁴ k'ulfeteke xwedêbawer ji bajarê Tîyatîrayê, navê wê Lîdya ku k'incêd şîrk^f difirotin, guhdarî dikir. Xudan dilê wê vekir ku guh bide gotinêd Pawlos. ¹⁵ Gava ew neferêd xweva pê avê hatine nixumandinê, hîvî ji me kir û got: «Heger hûn min bawermenda Xudan h'esab dikin, k'erem kine mala min, li wir bimînin». Û zor li me kir em birin.

**Pawlos û Sîlas bajarê
Fîlîpyayêda têne girtinê**

¹⁶ Carekê em diçûne cîyê dua-
kirinê, carîk r'astî me hat, ku
r'uh'ê k'oç'ektîyê pêr'a bû, evê
bi wê k'oç'ektîyê xweyêd xwer'a
p'ir' k'ar danî. ¹⁷ Eva pey Pawlos
û me k'etibû, dikire qîr'in û digot:
«Ev merivana xulamêd Xwedêyê
Herî Jorin in, ku wer'a bona r'îya
xilazbûnê dannasîn dikin!» ¹⁸ Ev
yeka ewê gelek r'oja dikir, h'eta
ku Pawlos aciz bû, vege'r'îya û wî
r'uh'îr'a got: «Bi navê Îsa Mesîh
e'mirî te dikim ji wê derê!» Û pê-
r'a-pêr'a ew ji wê derk'et. ¹⁹ Gava
xweyêd wê dîtin ku gumana k'ara

wan hate bir'înê, Pawlos û Sîlas
girtin, k'aşî meydana bajarê cem
serwêra kirin, ²⁰ ew birine ber
serdarêd R'omayê û gotin: «Ev
merivana cihû ne û bajarê me
t'evîhev dikin. ²¹ E'detê usa me
bajarvanêd^f R'omayê hîn dikin,
ku ne mer'a cayîz e qebûl kin,
ne jî bikin». ²² E'laletê h'icûmî
ser wan kir, serdara jî k'incêd ser
wan qelaştin û e'mir kirin ku wan
bidine ber şîva. ²³ Pey gelek lêda-
nêr'a avîtine kelê û e'mirî serwêrê
kelê kirin, ku r'ind miqatîyê wan
bike. ²⁴ Ewî ku ev e'mir stand,
ew avîtine zindanê û nigêd wan
qeydada şidandin.

²⁵ Nêzîkî nîvê şevê Pawlos û
Sîlas dua dikirin û eşqî Xwedê
distiran, girtîya jî guhê xwe da-
nîbûne ser wan. ²⁶ Nişkêva e'rd
qayîm h'ejîya, h'eta ku h'îmêd
kelê jî çûn-hatin, destxweda h'emû
derî vebûn, qeyd-zincîrêd h'emûya
hatine vekirinê. ²⁷ Gava serwêrê
kelê h'işyar bû û derêd kelê vekirî
dîtin, şûr k'işand ku xwe bikuje,
çimkî wî t'irê girtî r'evîne*. ²⁸ Lê
Pawlos bi dengê bilind kire gazî û
got: «T'u zîyanê nede e'mirê xwe,

* ^{16:27} Wî çaxî gava girtîk ji kelê bir'evîya, hingê çi ceza ku digihîşte girtî, gerekê serwêrê kelê dewsa wî bik'işanda. Awa gotî, heger yekî hêjayî mirinê bir'evîya, hingê gerekê serwêrê kelê dewsa wî bihata kuştinê.

em h'emû jî vira ne!» ²⁹ Ewî ç'ira xwest, r'evî hindur', lerizî xwe avîte ber Pawlos û Sîlas. ³⁰ Ew derxistin û got: «Ez xulam! Ez çi gerekê bikim ku xilaz bim?»

³¹ Wana jî got: «Bawerîya xwe Xudan Îsa bîne, tê neferêd xweva xilaz bî». ³² Hingê xebera Xudan wî û wan h'emûyar'a gotin, yêd ku mala wîda bûn. ³³ Hema wê şevê serwêrê kelê ew birin, birînêd wan şûstin û pêr'a-pêr'a ew neferêd xweva pê avê hatine nixumandinê. ³⁴ Ew anîne mala xwe, sifre li ber wan danî û t'emamîya neferêd xweva şa bûn, ku bawerîya xwe Xwedê anîn.

³⁵ Gava sibeh safî bû, serdara zapidêd xwe şandin û gotin: «Wan meriva ber'de». ³⁶ Serwêrê kelê ev yek Pawlosr'a got: «Serdar merî şandine wekî hûn bêne ber'danê. Niha r'abin bi xêr û silamet her'in». ³⁷ Lê Pawlos wanr'a got: «Em, bajarvanêd^f R'omayê, bê dîwan bi cime'tî dane ber şiva avîtine kelê! Û niha dixwazin bi dizîva me derxin? Na, ev yek nabe, bira xwexa bên me derxin». ³⁸ Zapida ev xeberana gîhandine serdara. Gava ku bihîstin ew bajarvanêd R'omayê ne, tirsîyan ³⁹ hatin xwe avîtine wan, paşê ew derxistin û hîvî kirin ku ji bajarê wan her'in.

⁴⁰ Ew jî ji kelê derk'etin çûne mala Lîdyayê, li wir xûşk-bira dîtin, dil dane wan û paşê r'êk'etin çûn.

**Qalme-qalma
bajarê T'êsalonîkêda**

17 ¹ Ewana Emfîpolîs û Apolonyayêva derbaz bûn hatine T'êsalonîkê, wî cîyê ku k'inîšta cihûya hebû. ² Pawlos jî mîna e'detê xwe çû nava wan û sê r'oîjêd şemîyê wanar'a dik'ete xeberdanê, ji nivîsara ³ şirovedikir û wanr'a îzbat dikir, ku gerekê Mesîh cefa bik'işanda û ji mirinê r'abûya û digot: «Ev Îsayê ku ez wer'a dannasîn dikim, ew Mesîh e». ⁴ Hinekêd ji wan bawer kirin xwe li Pawlos û Sîlas girtin, usa jî e'laleteke xwedêbawerêd yûnan^f û gelek k'ulfetêd xweyîqedir.

⁵ Lê ji cihûya hineka ji h'evsûdîyê çend merivêd bêkêre ner'ast civandin, kirine qalme-qalm, bajar t'evîhev kirin û h'icûmî ser mala Yason kirin, dixwestin Pawlos û Sîlas banîna ber cime'tê. ⁶ Gava ew nedîtin, Yason t'evî çend birava k'aşî cem serwêrêd bajêr kirin, dikirine qîr'în digotin: «Ewêd dinya t'evîhev kirine gi-hîştine vira jî ⁷ û Yason ew qebûl kirine mala xwe! Evana h'emû jî miqabilî e'mirêd Qeyser diçin û

dibêjin: «P'adşakî din heye, navê wî Îsa ye». ⁸ Bi van gotina e'lalet û serwêrêd bajêr t'evîhev kirin. ⁹ Hingê ji Yason û yêd mayîn k'efîl^f standin, ew ber'dan.

**Pawlos û Sîlas
bajarê Beroyayêda**

¹⁰ Hema çawa te'rî k'ete e'rdê, bira Pawlos û Sîlas şandine Beroyayê. Ew ku gihîştine wir, çûne k'inîšta cihûya. ¹¹ Ev cihû ji yêd T'êsalonîkê serwaxtîr bûn, xebera Xwedê bi dil û can qebûl kirin û her r'oj nivîsarada k'ûr dibûn, k'a ev tişt usa ne. ¹² Ji wana geleka bawer kir, usa jî gelek k'ulfetêd yûnane xweyîqedir û mêt jî ne kêmbûn. ¹³ Gava cihûyêd T'êsalonîkê bihîstin ku Pawlos xebera Xwedê Beroyayêda jî dannasîn dike, hatin wir jî hêlan dane e'laletê û ew t'evîhev kirin. ¹⁴ Wî çaxî bira Pawlos destxweda şandine ber be'rê, lê Sîlas û Tîmot'êyo Beroyayêda man. ¹⁵ Ewêd ku Pawlos ver'êdikirin, ew h'eta At'înayê birin, paşê ji Pawlos t'emî standin ku Sîlas û Tîmot'êyo zû her'in bigihîjine wî, xwexa jî paşda vege'riyan.

Pawlos li bajarê At'înayê

¹⁶ Gava At'înayêda Pawlos hîvîya wan bû, dilê wî ne r'ih'et bû, çim-

kî dît bajar nava p'ûtp'aristîyêda bû. ¹⁷ Awa ewî k'inîştêda cihû û yûnanêd^f xwedêbawerr'a û li meydanê bajêrda jî her r'oj r'astî k'ê dihat wanr'a dik'ete xeberdanê. ¹⁸ Çend filosofêd êpîkûrî^f û stoyxî^f wîr'a k'etine h'ucetê û hineka digot: «Evî devbelayî bêt'ewşe çi dixwaze bêje?» Hineka jî digot: «Usa tê k'ifşê, ku eva derheqa xwedêyêd xerîbda dannasîn dike». Aha digotin, çimkî ewî bona Îsa û r'abûna mirîya dannasîn dikir. ¹⁹ Wî çaxî ew hildan birine ber civîna Aryopagoyê^f û gotin: «Em dikarin bona wê hînkirina nûye ku tu dannasîn dikî bizanibin? ²⁰ Tu tiştêd xerîb me didî bihîstinê, lema jî em dixwazin me'na wan bizanibin». ²¹ H'emû at'înî û xerîbêd ku wir diman, tiştêkî mayînva mijûl nedibûn, pêştirî tiştêd nû gotinê yan bihîstinê.

²² Hingê Pawlos ber civîna Aryopagoyêda sekinî û got: «Gelî at'înîya! Ez dîna xwe didimê, ku hûn ji h'emû alîyava gelekî h'ebandinêva mijûl in. ²³ Çimkî gava ez ger'iyam, min dîna xwe da h'ebandinêd we, min gorîgehek^f dît ku ser wê nivîsar bû <XWEDÊYÊ NENASR'A>. Awa Ewê ku hûn nas nakin dih'ebînin, ez bona Wî wer'a dannasîn

dikim. ²⁴Xwedêyê ku ev dinya û h'emûyêd nava wêda e'firandîye, Ew Xudanê e'rd û e'zmên e û p'aristgehêd bi desta çêkirîda namîne*, ²⁵ne jî ç'e'vê Wî destê meriva ye ku xizmetk'arîya Wî bikin, çawa Yekî h'ewcê tiştêkî, lê Ew xwexa e'mir, bînê û her tiştî dide h'emûya. ²⁶H'emû miletêd dinyayê ji xûnekî xuliqand, ku ser r'ûyê t'emamîya dinyayê bijîn. Ewî zeman û sînorêd cî-misk'ena wanr'a k'ifş kirin. ²⁷Ewî ev yekana kirin, wekî meriv li Wî biger'in, belkî bip'elînin bibînin. Lê Ew Xwedê ji me her kesî ne dûr e jî, ²⁸çimkî <em bi Wî dijîn, dimeşin û hene>*. Çawa çend şayîrêd we jî gotine: <Em r'ast zar'êd Wî ne>**.

²⁹Awa ku em ji Xwedê bûne, gerekê em Xwedê aha neşibînin mîna zêr', zîv, yan kevirê ku bi h'iş û hostatîya meriva hatine k'olandinê. ³⁰Xwedê dîna Xwe nedaye h'emû zemanêd ku merivayîyê Ew nas nekirîye, lê niha her dera t'emî li h'emû meriva

dike, ku ji gunekirinê vege'rin. ³¹Çimkî Ewî r'ojek k'ifş kirîye, k'îjanêda wê dîwana dinê r'ast bi destê Merivekî bike, Yê ku Ewî k'ifş kirîye. Xwedê ev yekana h'emûyar'a dane îzbatkirinê, gava Ew meriv ji mirinê r'akir».

³²Gava bona r'abûna mirîya bihîstin, hinek pê k'enîyan, lê hineka jî got: «Bona wê yekê emê careke din ji te bibihên». ³³Û Pawlos ji nav civîna wan derk'et çû. ³⁴Lê hineka xwe li wî girt, bawer kirin. Nava wanda bûn Dîyonîsyoyê endemê Aryopagoyê û k'ulfeteke navê wê Damerîs, t'evî hinekêd mayîn.

Pawlos bajarê Korint'êda

18 ¹Ji wir şûnda Pawlos ji At'înê r'êk'et hate Korint'ê. ²Li wir yekî cihû navê wî Akîla dît, bûyîna xweda ji Pontosê. Eva t'evî k'ulfeta xwe Priskîlayê nû ji Îtalyayê hatibû, çimkî Qeyser Klawdyo e'mir kiribû, ku h'emû cihû ji R'omê derk'evin. Pawlos

* 17:24 P'adşatî III, 8:27.

* 17:28 Eva gotina ji zanekî bi navê Epîmênîdes bû. Ew yekî şayîr bû û ji bajarê Kinososê girava Kirêtîyê bû. Ew qasî 600 salî berî Îsa Mesîh bibû.

** 17:28 Eva gotina ji nivîsareke Aratûs şayîr e, ku bona xwedêkî xwe nivîsîye, k'îjanî yûnana dih'eband. Aratûs şayîr ji qeza Kîlîkyayê bû, qasî 300 salî berî Îsa Mesîh bibû. Pawlos xwexa jî ji qeza Kîlîkyayê bû.

çû cem wan, ³cem wan ma û t'evî wan xebitî, çimkî p'êşê wan yek bû, kon çêdikirin. ⁴Ew h'emû r'ojêd şemîya k'inîştada cihû û yûnanar'a^f dik'ete xeberdanê, ew didane bawerkirinê.

⁵Gava Sîlas û Tîmot'êyo ji Me-kedonyayê hatin, Pawlos bi xîret t'emamîya wextê xwe da hînkirina Xeberê* û cihûyar'a şe'detî dida ku Mesîh, Îsa ye. ⁶Gava ew mi-qabilî wî r'abûn û ew bêhurmet kirin, ewî k'incê xwe dawşand û gote wan: «Xûna we serê we be, ez bêşûc im. Ji vir şûnda ezê her'ime cem necihûya». ⁷Ew hingê ji wir çû k'ete mala yekî navê wî Tîto Yûsto. Ew merivekî necihû bû, lê xwedêbawer bû, mala wî k'êleka k'inîştê bû. ⁸Kirîspoyê serwêrê k'inîştê jî neferêd xweva bawerîya xwe Xudan anî û ji korint'îya geleka ku bihîstin, bawer kirin û pê avê hatine nixumandinê.

⁹Şevêkê Xudan dîtinkêda hate ber ç'e'vê Pawlos û gotê: «Netirse, xeber de û xwe ker' neke. ¹⁰Çimkî Ez t'evî te me û kesekê ber te r'a-nebe zîyanê nede te, çimkî gelek

cime'ta Min vî bajarîda heye». ¹¹Ew li wê derê salekê û şeş meha ma, ew hînî xebera Xwedê dikirin.

¹²Hêna welîyê Galîyoyê Axa-yayêda cihû bûne yek, h'icûmî ser Pawlos kirin û birine ber dîwanê ¹³gotin: «Eva cime'tê hîn dike, ku ne li gora qanûnê Xwedê bih'ebînin». ¹⁴Gava Pawlos wê destpêkîra xeber da, Galîyo cihûyar'a got: «Heger gilî bona neheqîyê û xirabîyê bûya, cihûno, dibû ku min guhdarîya we bikira, ¹⁵lê heger pirs ser xebera, nava û qanûna we ye, hûn xwexa binihêr'in. Ez naxwazim bibime h'akimê van tiştan». ¹⁶Û ew ji dîwanxanê derxistin. ¹⁷Hingê h'emûya Sos-tênîsê serwêrê k'inîştê girtin, li ber dîwanxanê k'utan, lê qet xema Galîyo jî nîbû.

Pawlos vediger'e Entakyayê

¹⁸Pawlos gelek r'oja dîsa li wir ma, paşê xatirê xwe ji bawermenda xwest, bi gemîyê çû aliyê Sûryayê. Priskîla û Akîla jî t'evî wî bûn. Ewî Kenxêryayêda p'or'ê xwe kur' kiribû, çimkî ad-qirarkirî*

* ^{18:5} Nav hinek destnivîsarada dewsa «Xeber» «R'uh'va» heye, ku hin aha fe'm dikin: «Bi alava R'uh'va girêdayî».

* ^{18:18} Wê ad-qirarêr'a «nezîr'» dibêjin. Derheqa qeyde-qanûnêd nezîrda Jimar 6:1-21-da bixûnin.

bû. ¹⁹ Ew gihîştine Efesê, Priskîla û Akîla li wir hiştin, xwexa k'ete k'inîştê cihûyar'a k'ete xeberdanê. ²⁰ Wana hîvî ji wî kir, ku hinekî dirêj li wir bimîne, ew qayl nebû. ²¹ Lê gava xatirê xwe ji wan xwest, got: «Ezê dîsa ser weda bêm, heger Xwedê h'iz bike»*. Bi gemîyê ji Efesê çû. ²² Gava gihîşte Qeyserîyê, hevraz çû Orşelîmê silav da civînê, paşê berjêr çû Entakyayê. ²³ Gava hinek wext li wir ma, r'abû berêva k'ete welatê Galatya û Firîgya, h'emû şagirt bawerîyêda dişidandin.

Apolo bajarê Efesêda Mizgînîyê dide

²⁴ Cihûkî navê wî Apolo, bû-yîna xweda ji Skenderyayê, hate

Efesê. Eva gotinbêjekî serxwe û nivîsarêd^f pîrozda zanekî zor bû. ²⁵ Ew R'îya Xudanda hînbûyî bû, agirê xîretê sêrî k'etibû* bona Îsa r'ast xeber dida û hîn dikir, lê t'enê nixumandina Yûh'enna zanibû. ²⁶ Evî destpêkir k'inîştêda mêrk'imî xeber da. Lê gava Priskîlayê û Akîla xeberdana wî bihîstin, ew birine cem xwe, hê r'ast R'îya Xwedê wîr'a şirovekirin. ²⁷ Apolo ku xwest her'e Axayayê, bira dil dane ber û şagirtar'a jî ne'mek nivîsîn ku wî qebûl kin. Gava gihîşte wir, ew gelekî kêrî wan hat, yêd ku bi k'erema Xwedê bibûne bawermend. ²⁸ Çimkî bi cime'tî xeberdanêda ya wî li ser ya cihûya dik'et, bi nivîsarêd pîroz dida îzbatkirinê, ku Mesîh, Îsa ye.

R'êwîtiya Pawlose sisîya (18:23; 19:1–21:16)

Pawlos Efesêda

19 ¹ Gava Apolo hê Korint'êda bû, Pawlos cîyê jorinr'a derbaz bû berjêrî Efesê bû û li wir çend şagirt dîtin ² û ji wan pirsî: «Gava we bawer kir, we

R'uh'ê Pîroz stand?» Wana got: «Me qet nebihîstîye jî ku R'uh'ê Pîroz heye». ³ Ewî wanr'a got: «Lê hûn bi çi hatine nixumandinê?» Wana got: «Bi nixumandina Yûh'enna». ⁴ Pawlos got: «Yûh'enna bona guneveger'andinê nixumand

* ^{18:21} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Ez gerekê e'se evê cejina ku tê Orşelîmêda derbaz kim. Lê ezê dîsa ser weda bêm, heger Xwedê h'iz bike».

* ^{18:25} Aha jî tê fe'mkirinê: «Bi alava R'uh'ê Xwedê».

û cime'têr'a got: «Yê ku pey minr'a tê bawerîya xwe Wî bînin», awa gotî Îsa*». ⁵Gava ev yek bihîstin, bi navê Xudan Îsa hatine nixumandinê. ⁶Û gava Pawlos destêd xwe danîne ser wan, R'uh'ê Pîroz hate ser wan, bi zimana xeber dan û p'êxembertî kirin. ⁷Evana weke donzdeh merîya bûn.

⁸Pawlos k'ete k'inîştê, sê meha mêrk'îmî xeber dida, bona P'adşatîya Xwedê wanr'a dik'ete xeberdanê û ew didane bawerkirinê. ⁹Lê gava hineke serh'işk miqabil derk'etin û li ber cime'tê R'îya Xudan bêhurmet dikirin, Pawlos ji wan qetîya, şagirt başqe kirin û her r'oj dersxana Tîranoda wanr'a dik'ete xeberdanê. ¹⁰Evê yekê du sala k'işand, h'eta ku h'emû cihû û yûnanêd^f ku qeza Asyayêda diman, Xebera Xudan bihîstin.

Her h'eft kur'êd Skêwa

¹¹Xwedê bi destê Pawlos gelek k'eremetêd zor dikirin, ¹²h'eta ku ew destmal û şalikêd ku Pawlos lê dik'etin nexweşar'a dibirin, ew qenc dibûn û r'uh'êd xirab derdik'etin. ¹³Çend cihûyêd ger'ok hebûn ku xwe dabûne cinderxistinê, wan

dikir ku ser yêd ku r'uh'êd xirab nava wanda hebûn, pê navê Xudan Îsa berî wan din û digotin: «Em pê wî Îsayê ku Pawlos dannasîn dike berî we didin». ¹⁴Eva yeka her h'eft kur'êd Skêwayê serekk'ahînekî cihûya dikirin. ¹⁵Carekê r'uh'ê xirab li wan vege'and û got: «Ez Îsa nas dikim, bona Pawlos jî zanim, lê hûn k'î ne?» ¹⁶Hingê ew merivê ku r'uh'ê xirab têda bû, banzda ser wan, qewata wî wan h'emûyada çû ew usa k'utan, wekî ew ji wê malê te'zî û birîndar r'evîn. ¹⁷Bona vê yekê h'emû cihû û yûnanêd ku Efesêda diman pê h'esîyan. Tirs k'ete ser wan h'emûya û navê Xudan Îsa bilind dibû. ¹⁸Gelek bawermend jî dihatin gunêd xwe didane r'ûyê xwe û kirêd xwe digotin. ¹⁹Yêd sêrbazîyêva jî ku mijûl dibûn, geleka k'itêbêd xwe t'op dikirine cîkî û li ber h'emûya dişewitandin. Qîmetê wan h'esab kirin, pêncî h'ezar zîv^f derk'et. ²⁰Bi vî awayî Xebera Xudan bi zorayî hê pêşda diçû û qewat dibû.

Şer'-de'wa Efesêda

²¹Gava ev tişt bûn, Pawlos qîrar kir* ku Makedonyayê û Axayayêva

* ^{19:4} Lûqa 3:1-18.

* ^{19:21} Aha jî tê fe'mkirinê: «Pawlos bi r'êberîya R'uh' qîrar kir».

derbaz be her'e Orşelîmê û got: «Pey çûyîna wirar'a gerekê ez her'im R'omê jî bibînim». ²² Ewî du k'omekdarêd xwe Tîmot'êyo û Êrasto şandine Makedonyayê û ew hinekî jî li qeza Asyayê ma.

²³ Wan çaxada bona R'îya Xudan gelekî şer'-de'w pêşda hat. ²⁴ Yekî zîvker hebû navê wî Dîmîtrîyo. Evî p'aristgehêd xwedêya navê wê Artemîs^f cûr'ê ya e'detîda bi zîv biç'ûk çêdikirin û gelek k'ar hostar'a danî. ²⁵ Ewî gazî wan h'emû hosta, usa jî yêd mîna xweyîyê vî p'êşeyî^f kirin û got: «Gelî hevala! Hûn zanin ku k'ara me vî şixulîda ye. ²⁶ Hûn jî dibîhên û dibînin ku evî Pawlosî ne ku t'enê Efesêda, lê bawerîya we hebe t'emamîya qeza Asyayêda jî serê gelek cime'ta t'ijî kirîye ji r'ê derxistîye û dibêje: «Ew xwedêyêd ku bi desta çêkirî ne, ew ne xwedê ne». ²⁷ Zîyana wê ne t'enê ew e ku p'êşê me tê bêhurmetkirinê, lê p'aristgeha Artemîs xwedêya mezin wê ber tiştêkî neyê h'esabê û wê qedirê mezinayîya wê bik'ave, ya ku h'emû qeza Asya û dinya dih'ebîne».

²⁸ Gava ev yek bihîstin, bi k'în-box t'ijî bûn, dikirine qîr'în û digotin: «Artemîsa efesîya mezin e!» ²⁹ T'emamîya bajêr qîlqîlî, r'ahişte Gayos û Erîstarxoyê makedonî, ku heval-r'êyêd Pawlos bûn, hevr'a r'evîne dîtindarêf.

³⁰ Pawlos jî xwest ku bik'ave nava wê e'laletê, lê şagirta nehişt. ³¹ Ji hinek serwêrêd qeza Asyayê jî ku dostêd wî bûn, merî şandine cem wî û hîvî jê kirin, ku neçe dîtindarê. ³² Hema wî wextîda hineka cûr'ekî, hineka jî cûr'ekî din dikirine qîr'în, çimkî k'ombûna wan t'evîhevbûyî bû, geleka jî nizanibû ew bona çi jî civîyane.

³³ Hineka ji e'laletê Skender pêşda birin, çimkî cihûya ew pêşda de'f dan. Skender destê xwe bilind kir, xwest caba xwe bide. ³⁴ Lê gava pê h'esîyan ku ew cihû ye, h'emûya bi dengêkî weke du sih'eta kirine qîr'în: «Artemîsa efesîya mezin e!»

³⁵ Paşê k'atibê^{f*} bajêr e'lalet seqîr'and û got: «Gelî efesîya! K'î nizane ku bajarê Efesê xweyîyê^{**} p'aristgeha Artemîsa mezin dike, ya ku kevirê wêyî pîroz ji e'zmên hatîye xwarê? ³⁶ Çawa vê yekêda

* 19:35 K'atibê bajêr ji nava k'oma giregirêd bajêrda yekî e'yan bû. Xebateke wî jî ew bû, wekî qîrarêd civîna bajarvana binivîse û e'lam bike.

** 19:35 Bi gotineke din: «Micêwir û bajarê wê p'ûtê ne».

ku tişteki xêlif t'une, lema ji gerekê hûn xwe r'ih'et xwey kin û tişteki bi berzeqiyê nekin. ³⁷ We ev merivana anîne vira, evana ne t'alankirêd p'aristgehê ne û ne ji xwedêya me bêhurmet kirine. ³⁸ Awa heger şikîyatê^f Dîmîtrîyo û hostayêd t'evî wî ser yekî heye, bira her'ine dîwanxanê, h'akim hene. Li wir ew dikarin şikîyatê xwe hevdu bikin. ³⁹ Lê heger xwestina we bona tişteki din e, bira civateke e'detîda bê lênihêr'andinê. ⁴⁰ Çimkî ziyana me ji vê yekêda heye û bona şer'ê îroyîn emê bêne neheqkirinê^f û me'nîk t'une, ku em pê bikaribin bona vê k'ombûnê caba xwe bidin». ⁴¹ Gava ev yek got, civat bela kir.

Pawlos diçe berbi

Mekedonyayê û Yûnanistanê^f

20 ¹ Gava qalme-qalm seqir'î, Pawlos gazî şagirta kir, dil da wan û xatirê xwe ji wan xwest, r'abû çû Mekedonyayê. ² Li wan alîya ger'îya, bi gelek gotina dil dane wan. Paşê çû Yûnanistanê^f, ³ weke sê meha li wir derbaz kir. Gava k'arê xwe dikir ku biçûya Sûryayê, cihûya bona wî şêwireke mixenetîyê kir, ew ji fikirî Mekedonyayêva vege'ê. ⁴ T'evî wî ji Beroyayê Sopatroyê kur'ê Pîro, ji

T'êsalonîkê Erîstarxo û Sêkûndo, Gayosê ji Dêrbê û Tîmot'êyo, ji qeza Asyayê Tixîko û Trofîmo çûn. ⁵ Evana pêşîya me çûne Troyayê, li wir hîvîya me bûn. ⁶ Em ji pey r'ojêd Cejina Nanê Şkevar'a bi gemîyê ji Fîlîpyayê çûn, pênc r'ojada gihîştine Troyayê, cem wan. Em wir h'eft r'oja man.

Saxbûna Eytûxo Troyayêda

⁷ R'oja h'eftîyêye pêşin em bona nankerkirinê civîyayî bûn, Pawlos ku wê r'oja din biçûya, wanar'a xeber dida û h'eta nîvê şevê xeberdana xwe dirêj kir. ⁸ Ew oda em têda civîyayî bûn, gelek ç'ira têda hebûn. ⁹ Xortek ji navê wî Eytûxo, ser p'encerê r'ûniştî dihênîjî û k'ete xewa k'ûr. Û gava Pawlos xeberdana xwe dirêj dikir, ew xewa k'ûrda ji qatê sisîya jorda k'et û mirîfî ew hildan. ¹⁰ Pawlos peyayî jêrê bû, xwe avîte ser wî, da h'emêza xwe û got: «Xwe unda nekin, çimkî r'uh'ê wî wîda ye». ¹¹ Paşê hilk'i-şîya hat, nan kerkir xwar û h'eta sibehê dirêj xeber da û r'abû çû. ¹² Xort ji sax-silamet anîne mal, bêh'esab dil hate ber wan.

Ji Troyayê berbi Mîletosê

¹³ Em çûn k'etine gemîyê r'ê- k'etin û berbi Asosê çûn, ku ji

wê derê me gerekê Pawlos hilda, çimkî ewî mer'a gotibû: «Ezê peya bêm». ¹⁴ Gava li Asosê r'astî me hat, me ew hilda çûne Mitûlanê. ¹⁵ Ji wir jî em çûn, r'oja dinê gihîştine pêşberî Xîyayê, r'ojtira din gihîştine Samosê*, sibehtira din jî gihîştine Miletosê. ¹⁶ Pawlos nêta xwe danîbû bi gemîyê ber Efesêr'a derbaz bûya, ku nebe wextê xwe qeza Asyayêda unda ke, çimkî dilezand ku heger jêr'a li hev bê, R'oja Pêncîye h'esab ew li Orşelîmê be.

**Pawlos xatirê xwe
ji berpîrsîyarêd
civîna Efesê dixwaze**

¹⁷ Ji Miletosê merî şande Efesê û gazî berpîrsîyarêd civînê^f kirin. ¹⁸ Gava ew hatine cem wî, wanr'a got: «Hûn xwexa zanin wê r'oja pêşinda gava min nigê xwe avîte qeza Asyayê, h'eta niha wer'a çawa bûme. ¹⁹ Min Xudanr'a t'am şkestî bi gelek hêsira, nava wan cêr'ibandinada qulix kirîye, k'îjan ku ji şêwirêd cihûya dihatine serê min, ²⁰ Hûn zanin ku min t'u car xwe ji tiştêd kêrhatîye bona we

nedaye paş, lê h'emû wer'a gotine û aşkere mal bi mal hûn hîn kirine. ²¹ Min bi me'rîfetî hin hîvî ji cihûya, hin jî ji necihûya kir, ku vege'rine^f berbi Xwedê û bawerîya xwe Xudanê me Îsa bînin. ²² Û va ez bin destê R'uh'ê Pîrozda diçime Orşelîmê, wir wê çî bê serê min, ez nizanîm. ²³ T'enê R'uh'ê Pîroz h'emû bajarîda t'emîyê dide min û dibêje ku: «Qeyd û tengasîf pêşîya te ne». ²⁴ Lê ez e'mîrê xwe layîqî t'u tiştî nakim, t'enê dikim* bigihîjime meremê xwe û wê qulixa ku min ji Xudan Îsa standîye bînimê sêrî, awa gotî Mizgînîya k'erema Xwedê bi me'rîfetî dannasîn kim.

²⁵ Niha ez zanim îdî hûn h'emûyêd ku ez nav weda ger'iyame û P'adşatîya Xwedê dannasîn kirîye r'ûyê min nabînin. ²⁶ Bona vê yekê ez r'oja îroyîn li ber we şe'detîyê didim, ku cabdarê xûna we t'u kesî nînim, ²⁷ çimkî min xwe neda paş, t'emamîya qirara Xwedê wer'a got. ²⁸ Niha miqatî xwe û t'emamîya wî kerê pêz bin, ku R'uh'ê Pîroz hûn ser berpîrsîyar* k'îfş kirine. Şivantîyê civîna

* ^{20:15} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Şev mane Trîgîlyayê».

* ^{20:24} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «bi eşq û şa».

* ^{20:28} Aha jî tê fe'mkirinê: «Serwêr».

Xwedê bikin, ya ku Wî bi xûna Xwe qazinc kir. ²⁹ Ez zanim pey çûyîna minr'a gurêd devxûn wê bik'evine nava we û h'eyfa wan wê kêrî neyê. ³⁰ Ji nava weda jî merivê derên û tiştêd xêlif wê xeber din, ku şagirta pey xwe bibin. ³¹ Bona vê yekê h'işyar bimînin û bîr nekin, ku min hûn her kes, sê sala şev û r'oj bê r'ih'etî bi hêsira şîret kirine.

³² Niha ez we dispêrime^f Xwedê û Xebera k'erema Wî, ku dikare we r'uh'anîyêda ava ke û p'ara we t'evî t'emamîya cime'ta Xwe ke. ³³ Min havijîya xwe zêr', zîv û k'incê t'u kesî neaniye. ³⁴ Hûn xwexa zanin ez û yêd t'evî min em h'ewcê çî jî bûne, ev destêd min xebitîne. ³⁵ Min pê h'emû şixulêd xwe nîşanî we kirîye, ku çawa gerekê bixebitin k'omekê bidine k'etîya û xebera Xudan Îsa bîr bînin ku got: «Xwezî li dayîya, ne ku li standîya».

³⁶ Gava ev yek got, t'evî h'emûya çok da dua kir. ³⁷ H'emû jî gelekî girîyan, xwe avîtine stûyê Pawlos û r'amûsan. ³⁸ Dilêd wan hê zêde bona wê xebera wî dişewitî ku got: «Hûn îdî r'ûyê min nabînin». Paşê ew h'eta gemîyê ver'êkirin.

Pawlos diçe Orşelîmê

21 ¹ Gava em ji wan qetîyan, bi gemîyê r'êk'etin, r'ast çûn gihîştine Kosê, r'oja dinê R'odosê û ji wir Patarayê. ² Me gemîk dît ku diçû Fînîkyayê, em k'etine wê r'êk'etin. ³ Gava Qubrisê xuya kir, me ew milê ç'epêva hişt. Em berbi qeza Sûryayê çûn gihîştine bajarê Sûrê, çimkî barê gemîyê wir gerekê bihata valakirinê. ⁴ Me şagirt dîtin, em h'eft r'oja li wir man. Wana bi R'uh'ê Pîroz digote Pawlos ku neçe Orşelîmê. ⁵ Lê gava me ew r'oj derbaz kirin, em r'abûn çûn û h'emûya jina û zar'ava h'eta bajêr der em ver'êkirin û devê be'rê me çok da dua kir. ⁶ Paşê me xatirê xwe ji hev xwest k'etine gemîyê, ewana jî vege'iyane malêd xwe.

⁷ Me r'êwîtî bi gemîyê ji Sûrê dûmayî kir, em gihîştine Pitolêmayê, me wir xûşk-bira silav kirin, em r'ojekê mane cem wan. ⁸ R'oja din em ji wir r'êk'etin çûne Qeyserîyê mala Fîlîpoyê mizgîndar^f, ew yek ji wan her h'eft k'omekdarêd k'ifşkirî bû*. Em li cem wî man. ⁹ Çar qîzêd wîye bik'ir^f hebûn, ku p'êxembertî dikirin. ¹⁰ Gava em

* ^{21:8} K'arêd Şandîya 6:1-6; 8:5.

gelek r'oja li wir man, ji Cihûstanê p'êxemberekî navê wî Hagabo berjêr bû*. ¹¹Gava hate cem me, qayîşa piştî Pawlos hilda, dest û p'iyêd xwe girêda û got: «R'uh'ê Pîroz aha dibêje: «Ew merivê xweyê vê qayîşê cihûyê Orşelîmêda aha wî girêdin û bidine destê necihûya»». ¹²Gava ev yek me bihîst, t'evî yêd wir me lava kir, ku ew hilnek'işe neçe Orşelîmê. ¹³Lê Pawlos cab da û got: «Hûn çi dikin? Çima hûn digirîn û dilê min dişkênin? Ez Orşelîmêda bona navê Xudan Îsa ne ku t'enê bona girêdanê, lê bona kuştinê jî hazir im». ¹⁴Gava me nikaribû ew banîya ser ya xwe, me dengê xwe bir'î û got: «Bira e'mirê Xudan be».

¹⁵Çend r'oja şûnda me k'arê xwe kir, em hilk'işîyan çûne Orşelîmê. ¹⁶T'evî me çend şagirtêd Qeyserîyê jî hatin, em birine mala şagirtekî zûva, ku navê wî Minaso bû, ji Qubrisê, wekî em li wir bimînin,

**Pawlos serîkî Aqûb
û berpîrsîyara dixe**

¹⁷Gava em gihîştine Orşelîmê, bawermenda em eşq û şa qebûl

kirin. ¹⁸R'oja dinê Pawlos t'evî me çû cem Aqûb, h'emû berpîrsîyar jî hazir bûn. ¹⁹Pawlos silav da wan, yek-yek çî ku Xwedê bi qulixê wî nava necihûyada kiribû, wanar'a gilî kir. ²⁰Wana ku ev yek bihîst, şikirî dane Xwedê û usa jî Pawlosr'a gotin: «Dîna xwe bidê, çiqas h'ezara cihûyêd bawermend hene û h'emû jî xîretk'êşêd Qanûnê ne. ²¹Awa wana bona te bihîstîye ku tu h'emû cihûyêd nava necihûyada hîn dikî, ku dest ji Qanûna Mûsa bik'işînin û dibêjî ku ew kur'êd xwe sinet nekin û pey e'det jî neçin. ²²Niha em çi bikin? Wê e'se bibihên ku tu hatîyî. ²³De r'abe em çî ter'a dibêjin bike. Vir cem me çar meriv hene ku ad-qîrar* kirine. ²⁴Wan xwer'a hilde, t'evî wan li gora e'det paqij be û xercê wan hilde ser xwe, ku p'or'ê serê xwe kur' kin. Hingê her kesê zanibe ew tiştêd ku bona te bihîstine derew in û tu xwexa jî pey Qanûna Mûsa diçî. ²⁵Lê bona wan necihûyêd ku hatine ser bawerîyê, me wanr'a qîrara xwe nivîsîye şandîye, wekî ew h'evza xwe ji wan qurbanêd p'ûtp'aristîyê,

* 21:10 K'arêd Şandîya 11:28.

* 21:23 Wê ad-qîrarêr'a «nezîr^f» dibêjin. Derheqa qeyde-qanûnêd nezîrda Jimar 6:13-21-da bixûnin.

xûnê, goştê mirar^f û bênamûsîyê bikin*²⁶. Hingê Pawlos ew merî r'oja dinê hildan, t'evî wan paqij bû, k'ete p'aristgehê û xilazîya r'ojêd paqijbûnê da e'lamkirinê, ku wê k'engê bona wan her kesî h'edî* bê dayînê.

Pawlos p'aristgehêda tê girtinê

²⁷ Gava her h'eft r'oj ser hevda hatin, ji cihûyêd qeza Asyayê Pawlos p'aristgehêda dîtin, t'emamîya e'laletê t'evr'akirin, dest avîtinê ²⁸ û kirine qîr'în gotin: «Hewar, îsraêlîno! Alîk'arîyê bikin! Eva ew meriv e, yê ku li her dera h'emûya miqabilî cime'ta me, Qanûna Mûsa û vî cîyî hîn dike, hê serda jî yûnan kirine p'aristgehê, ev cîyê pîroz h'er'imand». ²⁹ Ev yeka gotin, çimkî pêşîyê bajêrda Trofîmoyê ji Efesê t'evî wî dîtibûn û wan t'irê Pawlos ew kirîye p'aristgehê.

³⁰ T'emamîya bajêr h'ejîya, e'lalet bi lez k'om bû, Pawlos girtin ji p'aristgehê k'aşî derva kirin û derêd wê pêr'a-pêr'a hatine girtinê. ³¹ Gava wan dikir ku wî bikujin,

cab gihîşte serh'ezarê^f r'efa eskera, wekî t'emamîya Orşelîmê t'evîhev bûye. ³² Ewî pêr'a-pêr'a esker û sersed hildan, bi lez çû ser wan. Gava wana serh'ezar eskerava dîtin, dest ji Pawlos k'utanê k'işandin. ³³ Wî çaxî serh'ezar hate nêzîk, ew girt, e'mir kir ku bi du zincîra wî girêdin. Hingê pirsî: «Ev k'î ye û çi kirîye?» ³⁴ Nava e'laletêda bona wî her yekî cûr'ekî dikire qar'e-qar'. Ewî gava ji dest qalme-qalma cime'tê nikaribû e'seyî bizanibûya, e'mir kir wî bibine eskerxanê. ³⁵ Gava Pawlos gihîşte p'êpelînga, eskera ew bilindkirî birin, çimkî e'laletê zor dida wî, ³⁶ li pey wî diçûn, dikirine qîr'în û digotin: «Wî bikujin!»

Pawlos caba xwe li ber e'laletê dide

³⁷ Îdî Pawlos wê bibirana hindur'ê eskerxanê, ewî serh'ezarr'a got: «Îzina min heye t'evî te xerber dim?» Ewî got: «Tu yûnanî jî zanî? ³⁸ Ku usa ye tu ne ewî misirî yî, yê ku çendek pêşda kire şer'-de'w, çar h'ezar qaçaxêd mêrkuj derxistine ber'îyê».

* 21:25 K'arêd Şandîya 15:29.

* 21:26 Bona cihûyêd ku xwe paqij dikirin, çawa h'elal bûyî, wanr'a qurban dihate dayînê.

³⁹ Pawlos got: «Ez merivekî cihû me, ji Tarsûsa Kîlîkyayê, ne bajarvanekî bê nav-nîşan im. Ez hîvî ji te dikim, îzinê bide ku ez vê cime'têr'a xeber dim». ⁴⁰ Gava ewî îzin da, Pawlos ser p'êpelînga sekinî, destê xwe bilind kir, cime'tê ku dengê xwe bir'î, ewî bi zimanê îbranî xeber da û got:

22 ¹ «Gelî bav û bira! Niha guhdarîya min bikin, ku ez caba xwe bidim». ² Gava bihîstin ku ew wanar'a bi zimanê îbranî k'ete xeberdanê, ker' bûn hê dengê xwe bir'în. Û wî got: ³ «Ez merivekî cihû me, bajarê Tarsûsa Kîlîkyayêda ji dîya xwe bûme, lê vî bajarîda bin destê Gamalyêda çawa şagirt mezin bûme û h'emû Qanûna kal-bava jî bi fesal-r'ast hîn bûme, hindava Xwedêda jî xweyîxîret bûm, çawa ku hûn h'emû îro*. ⁴ Min h'eta kuştinê jî yêd ku pey vê R'ê diçûn, dizêrandin û qisimê jin û mêra girêdidan davîtine kelê*, ⁵ çawa serekk'ahîn û t'emamîya civîna r'ûspîya jî şe'dê min in. Min ser birayêd cihûtîyêdaye Şamê ne'me ji wan hildabûn diçûm wekî yêd

wir jî girêdayî bînimê Orşelîmê ku bidine cezayê.

⁶ Gava ez hê r'ê diçûm, nêzîkî Şamê bûm, r'o nava r'ojê nişkêva ji e'zmên dora min r'onayîke qayîm şewq da. ⁷ Ez k'etîme e'rdê û min dengê bihîst ku minr'a got: «Şawûl! Şawûl! Tu çima Min dizêrînî?» ⁸ Min lê vege'rand: «Tu k'î yî, Xudan?» Ewî minr'a got: «Ez Îsayê Nisretê me, Yê ku tu dizêrînî». ⁹ Ewêd t'evî min jî r'onayî dîtî, lê dengê ku minr'a xeber dida nedibihîstin. ¹⁰ Hingê min got: «Ez çi bikim, Xudan?» Xudan minr'a got: «R'abe her'e Şamê û li wir her tiştê ku bona te k'ifşkirî ye bikî, wê ter'a bê gotinê». ¹¹ Min ku ji dest şewqa wê r'onayê nedidît, hingê yêd t'evî min destê min girtin, ez birime Şamê.

¹² Yekî navê wî Hananîya, anegorî Qanûnê xwedêxof, nav cihûyêd Şamêda jî ew xweyîyê şe'detîya qenc bû, ¹³ eva hat cem min sekinî û got: «Şawûl bira, bibîne!» Min destxweda dît û li wî nihêr'î. ¹⁴ Ewî minr'a got: «Xwedêyê kal-bavêd me tu k'ifşkirî ku e'mirê Wî bizanibî û Yê R'ast bibînî, xebera devê Wî

* 22:3 K'arêd Şandîya 5:34-39.

* 22:4 K'arêd Şandîya 8:3; 26:9-11.

bibihêyî, ¹⁵ çimkî tê ber h'emû meriva bona wan tiştêd te dîtin û bihîstin bibî şe'dê Wî. ¹⁶ Îdî çima derengî dêxî? R'abe were nixumandinê, gazî navê Wî ke ji gunêd xwe were şuştinê.

¹⁷ Gava ez vege'iyame Orşelîmê û p'aristgehêda dua dikir, mîna sih'etê ser minr'a derbaz bû, ¹⁸ min Ew dît û Wî minr'a got: «Bike bilezîne ji Orşelîmê derê, çimkî ew şe'detîya ku tê bona Min bidî ewê qebûl nekin». ¹⁹ Min got: «Xudan, ew qenc zanin ku ez bûm, ewî h'emû k'inîştada yêd bawerîya xwe Te danîn, davîtine kelê û ew dik'utan. ²⁰ Gava xûna Steyfanê şe'dê Te dir'ijîya, ez xwexa jî wir hazir û r'azî bûm, min nobedarî k'incêd yêd ew kuştin dikir*». ²¹ Hingê Ewî minr'a got: «Her'e, Ezê te bişînime dûr cem necihûya».

**Pawlos bajarvantîya xweda
r'omayî ye**

²² H'eta van xebera e'laletê guhdarîya wî kir, paşê bi dengê bilind gotin: «R'ûbarî dinê wî nehêle! Yêd mîna wî gerekê nejn!» ²³ Wana dikirine qîr'în, k'incê xwe diqelaştin davîtin û xwelî

dir'eşandine hewa. ²⁴ Serh'ezar e'mir kir, ku wî bibine eskerxanê û got: «Bidin ber qamçîya jê bipirsin, bizanibin k'a sûcê wî çi ye, wekî usa ser wî dikine qar'e-qar'». ²⁵ Gava bi qayîşêd ç'erm girêdan, Pawlos sersedê sekinîr'a got: «Gelo eva cayîz e ku hûn li bajarvanekî R'omayê xin, yê ku hê dîwana wî nebûye?» ²⁶ Sersed gava ev yek bihîst, çû cem serh'ezar û got: «Tu çi dikî? Eva meriva bajarvanê^f R'omayê ye». ²⁷ Serh'ezar nêzîkî Pawlos bû û wîr'a got: «Minr'a bêje, tu bajarvanê R'omayê yî?» Ewî got: «Belê». ²⁸ Serh'ezar lê vege'and û got: «Min bi gelek p'era ew bajarvantî standîye». Pawlos got: «Lê ez yekr'ojiya xweda bajarvanê wir im». ²⁹ Û destxweda ewêd ku wê lêxistana û gilî jê bik'işandana ji wî dûr k'etin. Serh'ezar xwexa jî tirsîya, gava bihîst ku bajarvanê R'omayê ye, çimkî ewî ew dabû girêdanê.

**Pawlos li ber civîna
giregira**

³⁰ Sibetira din serh'ezar xwest r'ast bizanibe k'a cihû çima şikîyatê Pawlos dikin. Ew ber'da

* ^{22:20} K'arêd Şandîya 7:58.

û e'mir kir, ku serekêd k'ahîna civîna giregirava bê. Hingê Pawlos anî li ber wan da sekinandinê.

23 ¹Pawlos dîna xwe da civîna giregira û got: «Gelî bira! Min bi îsafa r'ih'et li ber Xwedê e'mirê xwe h'eta îro derbaz kirîye». ²Hananîyayê serekk'ahîn e'mirî berdestîyêd nêzîkî Pawlos kirin ku dêvda bidinê. ³Hingê Pawlos wîr'a got: «Xwedêyê jî li te xe, dîwarê sîwaxkirî! Tu r'ûniştî yî anegorî Qanûnê dîwana min dikî û ji Qanûnê der e'mir dikî ku ew min xin*». ⁴Yêd cem Pawlos sekinî gotin: «Tu serekk'ahînê Xwedê bêhurmet dikî?» ⁵Pawlos got: «Birano, min nizanibû ku ew serekk'ahîn e. Çawa nivîsar e: <Hindava serwêrê miletê xweda xirab xeber nede>*».

⁶Hingê Pawlos pê h'esîya ku alîkî sadûqî ne, alîkî jî fêrisî, wê civînêda kire gazî û got: «Gelî bira! Ez fêrisî me, kur'ê fêrisîya! Bona gumana r'abûna mirîya dîwana min dikin». ⁷Gava ev yek got, fêrisî û sadûqî hevr'a k'etine h'ucetê û dutîretî k'e-

te nava k'omê, ⁸(çimkî sadûqî dibêjin ne r'abûna mirîya heye, ne milyak'et, ne jî r'u'h', lê fêrisî hersêka jî qebûl dikin)*. ⁹Hingê qalme-qalma mezin hê pêşda hat, ji qanûnzane alîyê fêrisîya hinek r'abûne p'îya û deng hildan mêrk'îmî gotin: «Em vî merivîda t'u xirabîyê nabînin. Belkî r'u'h'ekî yan milyak'etekî vîr'a xeber daye?» ¹⁰Gava şer'-de'w zêde bû, serh'ezar tirsîya ku ew Pawlos qet-qetî kin, e'mirî eskera kir ku her'ine jêrê ewî ji nav wan bigirin bibine eskerxanê.

¹¹Şevtira din Xudan li ber wî sekinî û gotê: «Serxwe be, te çawa şe'detîya Min Orşelîmêda da, usa jî gerekê R'omêda şe'detîyê bidî».

Cihû t'elekê bona kuştina Pawlos hazir dikin

¹²Sibeh ku zelal bû, hinek cihû bûne yek û sond xwarin, ku h'eta Pawlos nekujin, ne bixwin, ne jî vexwin. ¹³Ewêd ku ew sond xwarin ji çilî zêdetir bûn. ¹⁴Evana çûne cem serekêd k'ahîn û r'ûspîya gotin: «Me sond xwarîye, h'eta ku em Pawlos nekujin, tişteki

* ^{23:3} Metta 23:27-28.

* ^{23:5} Derk'etin 22:28.

* ^{23:8} Metta 22:23; Marqos 12:18; Lûqa 20:27.

te'm nekin. ¹⁵ Awa hûn t'evî civîna giregira bêjine serh'ezar ku ewî sibê bîne cem we, yançîye^f hûn dixwazin derheqa wîda her tiştî hê r'ast pê bih'esin, emê jî hê berî hatina wî hazir bin ku wî bikujin».

¹⁶ Lê xarziyê Pawlos bona vê t'elekê bihîst, hat k'ete eskerxanê Pawlosr'a got. ¹⁷ Pawlos jî gazî sersedekî kir û gotê: «Evî xortî bibe cem serh'ezar, dixwaze tişteki wîr'a bêje». ¹⁸ Ewî jî xort bire cem serh'ezar û gotê: «Pawlosê girtî gazî min kir, hîvî kir ku vî xortî bînime cem te, tişteki wîyî gotinê ter'a heye». ¹⁹ Serh'ezar destê wî girt, bire alîkî û pirsî: «Tu çi dixwazî e'lamî min kî?» ²⁰ Ewî got: «Cihûya qîrar kirîye ku hîvî ji te bikin, wekî sibê Pawlos bibî civîna giregira, yançîye dixwazin derheqa wîda her tiştî hê r'ast bizanibin. ²¹ Lê wan bawer neke, çimkî ji wan çil merîya zêdetir xwe veşartine, hîvîya wî ne. Wana sond xwarîye, ku ne bixwin, ne jî vexwin h'eta wî nekujin. Wana niha k'arê xwe kirîye, hîvîya qîrara te ne». ²² Wî çaxî serh'ezar xort ver'êkir û t'emî da wî: «Kesîr'a nebêje, ku te ev yek minr'a gotîye».

Pawlos dişînine Qeyserîyê cem Felîksê welf

²³ Serh'ezar gazî du serseda kir û got: «Dusid eskerî hazir kin, h'eftê sîyarî, dusid jî r'imdar, wekî şev sih'eta neha h'eta Qeyserîyê her'in. ²⁴ Usa jî çend hespa hazir kin, wekî Pawlos lê sîyar kin, ku bê qede bê bela bibine cem Felîksê welfî». ²⁵ Ne'mek jî bi vê fikirê nivîsî:

²⁶ «Ji Klawdyo Lûsyo,
Silav Felîksê welfîyê xweyî-qedirr'a!

²⁷ Eva meriva ji cihûya hatibû girtinê, wê bi destê wan bihata kuştinê, ez pê h'esîyam ku r'omayî ye, bi eskerava gihîştimê û min ew xilaz kir. ²⁸ Min xwest ku bizanibim k'a bona çi şikîyatê wî dîkin, min ew bire ber civîna giregirêd wan ²⁹ û k'ifş kir, ku şikîyatê wan ser pirsêd qanûna wan e, lê bona kuştinê yan girtinê xirabîya wî t'uneye. ³⁰ Gava cab gihîşte min, ku cihûya bona wî merivî t'elekek hazir kirîye, min destxweda ew şande cem te û e'mirî li şikîyatkira kir, ku çî wanî miqabilî wî hebe, li ber te bêjin*».

* ^{23:30} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Saxîya te dixwazim».

³¹ Eskera jî anegorî wî e'mirê ku standin, Pawlos şev hildan birine Entîpetrîsê. ³² R'oja dinê yêd sîyarî Pawlosr'a danîn ku t'evî wî her'in, lê yêd peya xwexa vege'ryane eskerxanê. ³³ Ewêd sîyarî gihîştine Qeyserîyê, ne'me dane welî, Pawlos jî dane destê wî. ³⁴ Ewî ew ne'me xwend, pirsî ji k'îjan qezayê ye, ku pê h'esîya ji Kîlîkyayê ye, ³⁵ got: «Ezê hingê guhdarîya te bikim, k'engê şikîyat-kirêd te bèn». Û e'mir kir, ku ew qesira Hêrodesda bê xweykirinê.

Cihû şikîyatê Pawlos dikin

24 ¹ Pênc r'oja şûnda Hana-nîyayê serekk'ahîn t'evî hineke ji r'ûspîya û Tertûloyê zanebêj' berjêr bû hate Qeyserîyê. Vana bona Pawlos gilî-gazinê xwe welîr'a kirin. ²⁻³ Gava gazî Pawlos kirin, Tertûlo dest bi şikîyata kir û got: «Em t'imê û her dera wan kirinêd te dişêkirînin, Felîksê xweyîqedir, ku saya serê te evî miletê me gelek e'dilayî dîtîye û gelekî pêşda çûye. ⁴ Lê wekî gelekî serê te neêşînim, hîvî dikim ji k'erema xwe kin guhdarîya me

bike. ⁵ Me ev meriva dît, çawa mîna belakê k'etîye nava h'emû cihûyêd ser dinê t'evîhev dike û r'êberê k'omela nisretîya^f ye. ⁶ Evî kir ku p'aristgehê jî bih'er'imîne, lê me ew girt*. ⁸ Heger tu ji wî bipirsî, tê xwexa bikaribî ji wî her tiştî bizanibî k'a bona çi em şikîyatê wî dikin». ⁹ Cihûya jî gotina wî e'seyî kirin, gotin: «Belê, ev yek usa ye».

Pawlos caba xwe li ber Felîksê welî dide

¹⁰ Gava welî pê serîya kir ku ew xeber de, Pawlos lê vege'rand û gotê: «Ez zanim ku gelek sal in tu h'akimê vî miletî yî, ezê jî bi r'ezedilî bona xwe caba xwe bidim. ¹¹ Çawa ku tu dikarî bizanibî, eva donzdeh r'oj t'une, ku ez bona h'ebandinê hevraz çûbûme Orşelîmê. ¹² Evana ez nedîtîme ku p'aristgehêda t'evî yekî t'ek'evime de'wê, yan jî k'inîştada usa jî cîkî din bajêrda e'laletê dora xwe t'op kim. ¹³ Û ne jî niha dikarin gotinêd xwe îzbat kin, ku bona çi şikîyatê min dikin. ¹⁴ Lê ezê aşkere ter'a bêjim, wekî li gora wê R'îya ku

* ^{24:6} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Me dixwest ku em dîwana wî anegorî qanûna xwe bikin, (r'êza 7) lê Lûsyoyê serh'ezar ser meda girt, bi zorê ji destê me stand û e'mir kir, ku şikîyatkirê wî bêne cem te».

ewana jêr'a k'omela şih'itîf dibêjin, ez hema usa Xwedêye kal-bavêd xwe dih'ebînim. Û çî ku Qanûn û nivîsarêd p'êxemberada jî nivîsar e, bawer dikim. ¹⁵ Ez Xwedêda jî guman im, çawa ku ew jî wê gumanê ne, ku h'emû heq û neheqê ji mirinê r'abin. ¹⁶ Bona vê yekê çiqas ji min tê, ez dice'dînim h'emû wextî bi îsafa r'ih'et li ber Xwedê û meriva bim.

¹⁷ Awa pey gelek salar'a ez veger'iyam hatime Orşelîmê, ku k'omekê bidime milletê xwe û h'edîya bidim. ¹⁸ Hingê wî şixulîda ez p'aristgehêda paqîjbûyî dîtîm li gora e'detê me. Ez ne t'evî e'laletê bûm, ne jî şer'ûda. ¹⁹ Lê ji wan çend cihûyêd qeza Asyayê li wir bûn. Heger hindava minda tiştêkî wanî gotinê hebûya, ew gerekê bihatana ber te bisekinîyana şikîyatê min bikirana. ²⁰ Yan jî bira evana bêjin, gava ez ber civîna giregira sekinî bûm, çî xirabî ser min dîtîm, ²¹ pêştirî vê yekê, ku min bi dengê bilind nava wanda gotîye: «Bona bawerîya r'abûna mirîya hûn îro dîwana min dikin»*.

²² Felîksva ew R'ê ku r'ind e'yan bû, hingê ewî şixulê wan paşda avît û got: «K'engê Lûsyoyê ser-

h'ezar berjêr bê, ezê hingê bona şixulê we qirara xwe bidim». ²³ Ewî e'mirî sersed kir, ku Pawlos p'i-r'î-hindikî aza xwey kin û îzina heval-hogirêd wî jî bidin, yê ku wê k'omekdarîya wî bikin.

Pawlos girtî dimîne

²⁴ Çend r'oja şûnda Felîks t'evî Dirûsîla k'ulfeta xweye cihû hat, gazî Pawlos kir û bona wê bawerîya ser Mesîh Îsa ji wî bihîst. ²⁵ Pawlos hê bona r'astîyê, xwegirtinê û dîwana Xwedêye ku wê bê xeber dida, Felîks saw k'işand û got: «Tu niha her'e. Gava wextê min hebe, ezê gazî te kim». ²⁶ Usa jî ew wê gumanê bû, ku ji Pawlos p'ere bista, bona wê yekê jî gelek cara gazî wî dikir û t'evî wî xeber dida.

²⁷ Gava du sal derbaz bûn, dewsa Felîks Porkîyo Fêsto bû welî. Felîks jî ku dixwest qencî cihûyar'a bikira, Pawlos girtî hişt.

Pawlos de'wa dîwana Qeyser dike

25 ¹ Pey sê r'ojar'a, gava Fêsto derbazî ser qulixa xwe bû, ew ji Qeyserîyê hevraz çû Orşelîmê. ² Serekêd k'ahîna

* ^{24:21} K'arêd Şandîya 23:6.

û giregirêd cihûya bona Pawlos şikîyatê xwe li wî kirin ³ û hîvî kirin ku bike qencî wî bîne Orşelîmê, çimkî wana t'elek çêkiribû ku r'êva wî bikujin. ⁴ Lê Fêsto li wan vege'and û got: «Pawlos wê li Qeyserîyê girtî bimîne û ezê xwexa jî zûtirê her'ime wir. ⁵ Awa bira serwêrêd we t'evî min berjêr bin û heger neheqîke wî merivî jî hebe, bira gunek'arîya wî bêje».

⁶ Wir nehe-dehe r'oja nav wanda ma, paşê berjêr çû Qeyserîyê, r'oja din li herema dîwanê r'ûnişt, e'mir kir ku Pawlos bînin. ⁷ Gava Pawlos hat, cihûyêd ku ji Orşelîmê berjêr hatibûn dora wî girtin û gelek buxdanêd giran li wî dikirin, lê nikaribûn îzbat kirina. ⁸ Pawlos caba xwe da û got: «Min hindava Qanûna cihûya yan p'aristgehê yan jî Qeyserda t'u neheqî nekirîye».

⁹ Fêsto jî xwest ku cihûyar'a qencîyê bike, li Pawlos vege'and û got: «Tu dixwazî hevraz her'î Orşelîmê, ku bona van tiştê dîwana te ber min wir bê kirinê?» ¹⁰ Pawlos got: «Ez li ber dîwana Qeyser sekinî me, li k'u jî dîwana min gerekê bibe. Min xirabîk li cihûya nekirîye, çawa tu xwexa jî qenc zanî. ¹¹ Awa heger ez neheq im û min tiştêkî usa kirîye ku ge-

rekê bême kuştinê, ez ji mirinê venak'îşim, lê heger neheqîya min vê yekêda t'une, çawa ku ewana şer'a davêjine min, kes nikare min bide destê wan. Ez de'wa dîwana Qeyser dikim». ¹² Hingê Fêsto t'evî şîretk'ara xeber da, paşê li wî vege'and û gotê: «Tu de'wa Qeyser dikî, gerekê tu her'î cem Qeyser».

Pawlos li ber Egrîpa' û xûşka wî Bernikê

¹³ Çend r'oj derbaz bûn, Egrîpa p'adşa û Bernikê hatine Qeyserîyê, ku Fêsto silav kin. ¹⁴ Gava gelek r'oj li wir derbaz kirin, Fêsto bona Pawlos e'lamî p'adşê kir û got: «Vir merivek heye ku ji hêna Felîksda ew girtî maye. ¹⁵ Gava ez çûme Orşelîmê, serekêd k'ahîna û r'ûspîyêd cihûya şikîyatê wî ber min kirin û hîvî kirin ku ez dîwana wî bikim. ¹⁶ Min li wan vege'and û got, wekî ne e'detê r'omayîya ye ku merivekî bêxêda bidine der, h'eta mecalê nedine yê gunek'ar, ku li ber şikîyatkirêd xwe bisekine û r'û bi r'û ber wan caba xwe bide. ¹⁷ Gava ewana hatine vira, min derengî neexist, r'oja dinê ez li herema dîwanê r'ûniştim û min e'mir kir, ku wî merivî bînin. ¹⁸ Gava yêd ku ew

gunek'ar dikirin r'abûn ku xeber din, min bona çi xirabîyêd ku şik dibire wî, t'u kesî bona wan yeka tiştêk negot. ¹⁹ Lê de'wa wan t'evî wî bona pirsana h'ebandina wan bû û ser Îsakî mirî, ku Pawlos dibêje Ew sax e. ²⁰ Hingê min nizanibû ku çawa ev pirsana e'seyî bikirana, min ji wî pirsî: «Tu dixwazî her'î Orşelîmê, ku bona van tiştê ber dîwanê bisekinî?» ²¹ Lê çaxê Pawlos xwest ku şixulê wî her'e ber Qeyser û bê lênihêr'andinê, min e'mir kir ku ew girtî bimîne, h'eta ku ez wî bişînim cem Qeyser». ²² Egrîpa Fêstor'a got: «Min jî dixwest xebardana wî merivî bibihîsta». Ewî jî got: «Tê sibê wî bibihêyî».

²³ R'oja dinê Egrîpa û Bernikê bi r'ewşa mezin t'evî serh'ezar û giregirêd bajêr hatine k'oç'ikserê, Fêsto e'mir kir û Pawlos anîn. ²⁴ Fêsto got: «Egrîpa p'adşa û h'emûyêd hazir! Hûn vî dibînin, t'emamîya cime'ta cihûya hin Orşelîmêda, hin jî vira şikîyatê vî ber min dikirin û dikirine qîr'in digotin: «Ew gerekê sax nemîne!» ²⁵ Lê min k'ifş kir ku evî tiştêkî usa nekirîye ku bê kuştinê û xwe-xa jî de'wa dîwana Qeyser dike, min qîrar kir ku wî bişînim. ²⁶ Lê bona vî tiştêkî e'seyî t'une xweyê

xwer'a binivîsim, bona vê yekê min ev anî ber we, îlahî^f ber te Egrîpa p'adşa, wekî ev yek dîsa bê lênihêr'andinê, hingê tiştêkî minî nivîsarê wê hebe. ²⁷ Çimkî tiştêkî bê aqilî ye, heger ez girtî-kî bişînim û bona sûcê wî tiştêkî nenivîsim».

Cabdarîya Pawlos li ber Egrîpa

26 ¹ Hingê Egrîpa Pawlos'a got: «Îzina te heye ku tu bona xwe xeber dî». Wê demê Pawlos destê xwe bilind kir, caba xwe da. ² «Egrîpa p'adşa, bona h'emû şikîyatêd ku cihû li min dikin, ez îro xwe bextewar h'esab dikim ku ber te sekinî me caba xwe didim, ³ îlahî vê pirsêda ku tu haş ji h'emû e'det û pirsêd cihûya heyî. Bona vê yekê ez ji te hîvî dikim, bi sebir guhdarîya min bikî.

⁴ H'emû cihû zanin ku min çawa e'mirê xwe ji zar'otîya xweda girtî nava miletê xwe û li Orşelîmêda derbaz kirîye. ⁵ Ewana zûva min nas dikin, heger bixwazin, dikarin şe'detîyê bidin, wekî ez anegorî e'detê k'omela dînê meyî h'işk jî fêrisî bûme. ⁶ Û niha jî bona gumana wî sozê ku Xwedê daye kal-bavêd me dîwana min tê kirinê, ⁷ xût bona wî sozê ku her

donzdeh e'şîrêd me bi dil û can, şev û r'oj Xwedê h'ebandine, wekî bigihîjine ewê yekê. Belê bona vê gumanê ye, ku cihû şikîyatê min dikin, p'adşayî xweş be. ⁸ Hûn çima nikarin bawer bikin, ku Xwedê wê mirîya ji mirinê r'ake?

⁹ Min xwexa jî kiribû deynê stûyê xwe, ku miqabilî navê Îsayê Nisretê gelek tişt bikira ¹⁰ û min Orşelîmêda kir jî. Min ji serekêd k'ahîna h'ukum stand û gelekêd ji cime'ta Xwedê davîtime kelê û gava dihatine kuştinê, min jî dengê xwe dida. ¹¹ H'emû k'inîştada gelek cara min ew didane cezayê û dikir ku zorê bidime wan ku wê bawerîya xwe înk'ar kin. Min k'îna wan girtibû, h'eta bajarêd xerîbda jî ew dizêrandin*.

¹² Awa ez carekê bi h'ukum û e'mirê serekêd k'ahîna diçûme Şamê. ¹³ R'oj nîvro bû, p'adşayî xweş be, r'êva min dît ji e'zmên r'onayîke ji r'onayîya te'vê zortir dora min û yêd t'evî min dihatin şewq da. ¹⁴ Em h'emû k'etine e'rdê, min dengê bihîst ku bi zimanê îbranî minr'a got: «Şawûl! Şawûl! Tu çima Min dizêrînî? Tu

bi k'ulmê nikarî her'î dirêşê*».

¹⁵ Min got: «Tu k'î yî, Xudan?» Xudan got: «Ez ew Îsa me, Yê ku tu dizêrînî. ¹⁶ Niha r'abe ser nigêd xwe, Ez bona wê yekê teva xuya bûm, ku te bikime berdestîyê Xwe û şe'dê wî tiştê ku te dît û wan tiştêd ku Ezê paşê ber te vekim. ¹⁷ Ezê te ji destê cime'ta Îsraêlê û necihûya xilaz kim. Va Ez te dişînime nava wan, ¹⁸ wekî ç'e'vêd wan vekî, ji te'rîstanîyê berbi r'onayê û ji h'ukumê mîrêcin berbi Xwedê vege'rinî, wekî bi saya wê bawerîya ser min, gunêd wan bêne baxşandinê û t'evî p'ara cime'ta Min bin».

¹⁹ Awa Egrîpa p'adşa, ez miqabilî wê dîtina li berç'e'vaye ji e'zmên nesekinîm. ²⁰ Lê min pêşîyê yêd Şamê, Orşelîmê û t'emamîya t'opraxêd Cihûstanêr'a dannasîn kir, usa jî necihûyar'a, ku t'obe kin berbi Xwedê vege'rin û kirêd qenc bikin, wekî bê k'îfê ew ji gunekirinê vege'riyane*. ²¹ Bona vê yekê cihûya ez p'aristgehêda girtim, xwestin min bikujin. ²² Lê min ji Xwedê k'omek stand û h'eta îro ez mame, şe'detîyê

* 26:11 K'arêd Şandîya 8:3; 22:4-5.

* 26:14 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Tu çifta nikarî bavêjî şîva sertûj».

* 26:20 K'arêd Şandîya 9:20-29.

didime biç'ûk û mezina. Tişteki zêde jî ji wan tiştêd ku p'êxembera û Mûsa gotibûn wê bibin, min negotîye: ²³ Gereke Mesîh cefa bik'işanda, bibûya yê pêşin ji nava mirîya r'abûyî û r'onaya xilazbûnê miletêd cihû û necihûyar'a dannaşîn kira»*.

²⁴ Gava Pawlos aha caba xwe da, Fêsto bi dengê bilind got: «Tu xwe unda dikî, Pawlos! P'ir'xwendina te te unda dike». ²⁵ Pawlos gotê: «Ez xwe unda nakim Fêstoyê xweyîqedir, lê xeberêd r'ast û çê dibêjim. ²⁶ P'adşa haş ji van tiştên heye, lema jî ez aza xeber didim û bawer nakim ku tişteki ji wî veşartî mabe, çimkî ev yeka qulç'ekîda

nebûye. ²⁷ Egrîpa p'adşa, tu p'êxembera bawer dikî? Zanim ku tu bawer dikî». ²⁸ Egrîpa Pawlos'ra got: «Te t'irê tu usa zû dikarî min bikî mesîhî?»* ²⁹ Pawlos got: «Ez hîvî ji Xwedê dikim, zû-dereng ne ku t'enê tu, lê h'emûyêd ku îro guhdariya min dikin, usa bin çawa ez im, pêştirî van qeyda».

³⁰ Hingê p'adşa r'abû p'îya, welî, Bernikê û h'emûyêd t'evî wî r'ûniştî jî pê'r'a. ³¹ Ew derk'etine derva, hevr'a xeber dan û gotin: «Eva meriva tişteki usa nake ku bê kuştinê yan girtinê». ³² Lê Egrîpa Fêstor'a got: «Me dikaribû eva meriva ber'da, heger evî de'wa dîwana Qeyser nekira».

R'êwîtiya Pawlose paşin h'eta R'omê (27:1–28:16)

Pawlos bi gemîyê dibine bajarê R'omê

27 ¹ Gava qîrar kirin ku em bi gemîyê her'ine Îtalyayê, Pawlos û çend girtîyêd din dane destê sersedekî ji r'efa eskerêd Qeyser, navê wî Yûlyo. ² Em k'etine gemîke ji Edremîtê, ku wê gemîwargehêd qeza Asyayêva biçûya

û r'êk'etin. Erîstarxoyê mekedonî jî ji T'êsalonîkê mer'a bû. ³ R'oja dinê em Saydayê peya bûn, Yûlyo qencî Pawlos'ra kir, îzin da ku her'e cem dostêd xwe, wekî bona wî xem bikin. ⁴ Ji wir r'êk'etin, dest bayê pêşîya me, em te'ldê Qubrisê'r'a derbaz bûn. ⁵ Gava em nava be'ra pêşberî Kîlîkiya-yê û Pamfîliyayêva derbaz bûn,

* ^{26:23} Korint'î I 15:20; Îşaya 42:6; 49:6.

* ^{26:28} Aha jî tê fe'mkirinê: «Hindik ma ku tu min jî bikî mesîhî».

gihîştine Lîkyayê, bajarê Mîrayê. ⁶Wir sersed gemîke Skenderyayê dît ku diçû Îtalyayê, em kirine wê gemîyê. ⁷Hêdî-hêdî gelek r'ojada em bi zorekê nêzîkî Kinîdyayê bûn. Bê ku r'ê nedida me, em binat'ara Kirêtayê ber Salmonêr'a derbaz bûn. ⁸Em bi zorekê wirr'a derbaz bûn gihîştine cîkî, ku jêr'a dibêjin Gemîwargehêd^f Bedew, ku nêzîkî bajarê Laseyayê bû.

⁹Gelek wext ku li wir derbaz bû, r'êwîtîya gemîyê jî bi qezîyava girêdayî bû, R'oja R'ojîya^{f*} jî îdî derbaz bibû. Pawlos şîret li wan kir û got: ¹⁰«Gelî meriva! Ez dibînim ku ev r'êwîtîya bi gemîyê gelek zîyanê û cefava girêdayî ye, ne ku t'enê bona bar û gemîyê, lê bona e'mirê me jî». ¹¹Lê sersed hê gur'a gemîvan^f û xweyê gemîyê dikir, ne ku xeberêd Pawlos. ¹²Ew gemîwargeh bona derbazkirina zivistanê ne qenc bû, lema jî geleka ji wan qirara xwe da ku ji wir her'in, belkî bikaribin bigihîjine bajarê Fînîksê û li wir zivistanê derbaz kin. Eva bajara gemîwargeheke girava Ki-

rêtayê ye, ku li başûr-r'oavayê û bakur^f-r'oavayê dinihêr'e.

Firtona^f be'rê

¹³Gava bayê başûrêyî nerm hat, wana t'irê îdî gihîştine meremê xwe, lengere k'îşandin r'êk'etin û xwe li hêşîya^f Kirêtayê girtî çûn. ¹⁴Lê xêlekê şûnda firtoneke^f qayîm li me r'abû, ku jêr'a dibêjin Êvrîkilon*. ¹⁵Firtonê li gemîyê xist û gemî nikaribû miqabilî wê biçûya, dest jê k'îşandî em ji bê hatine ajotinê. ¹⁶Me xwe da ber te'ldê giraveke biç'ûk, navê wê Kawda, li wir bi zorekê qeyik girt ¹⁷k'îşande jor û bi werisa gemî binîva şidandin. Ewana tirsîyan ku nebe gemî lîla^f Sûrtisêda r'ûnê, bap'êş^f anîne xwarê û aha ji bê dihatine ajotinê. ¹⁸Ji dest qayîmîya firtonê, barê gemîyê r'oja din r'êtine be'rê. ¹⁹R'oja sisîya wana bi destê xwe hacetêd gemîyê avîtine be'rê. ²⁰Ew çend r'oj bûn te'v û steyrk nedihatine xuyanê, firtonê jî nedisekinî. Heyneser bona xilazbûnê gumana me h'emû hate bir'inê.

* ^{27:9} Bi gotineke din: «R'ojîya R'oja^f K'ewandinê» (Qanûna K'ahîntîyê 16:29; 23:26-32). R'oja vê cejinê her sal hev nagire, carna dik'êve meha neha, carna jî ya deha. Heger ev serhatî sala 59-da qewimîbe çawa hinek zane bawer dîkin, hingê ev qewimandin dik'êve 5-ê meha deha h'esabê niha.

* ^{27:14} «Êvrîkilon» bi zimanê yûnanî aha tê fe'mkirinê: «Bayê ku ji bakur-r'ohilatê tê».

²¹ Ew çend r'oj bûn jî bir'çî ma-
bûn, Pawlos nava wanda sekinî û
got: «Gerekê we gur'a min bikira
e'vdno, ji Kirêtayê dernek'etana,
hingê weyê ev zîyan û cefa nek'i-
şanda. ²² Niha jî ez hîvî dikim,
ku hûn dil bidine ber xwe, çim-
kî pêştirî gemîyê zîyanê li me
t'u kesî nebe. ²³ Çimkî hema vê
şeva derbazbûyî milyak'etekî^f wî
Xwedêyê ku ez p'ara Wî me û Wî
dih'ebînim, minva xuya bû ²⁴ û
got: «Netirse, Pawlos! Gerekê tu
li ber Qeyser bisekinî. Va Xwedê
h'emûyêd t'evî te gemîyêda dane
xatirê te». ²⁵ Niha dil bidine ber xwe
e'vdno, çimkî ez Xwedêda bawer
im, ku çawa minr'a hate gotinê,
wê usa jî bibe. ²⁶ Lê t'enê emê
bêne ajotinê û beja giravekê xin».

²⁷ Şeva çardeha bû ku em be'ra
Adrîyatîkêda ji bê dihatine ajoti-
nê. Nîvê şevê gemîvana k'ifş kir,
ku digihîştine bejekê^f, ²⁸ k'ûrpîv
avîtinê, dîtî ku qasî çil mêtî-
rî bû, hinekî jî pêşda çûn, dîsa
avîtinê dîtî ku qasî sî mêtîrî
bû. ²⁹ Hingê em tirsîyan ku nebe
em cîkî kevirî xin, paşîya gemî-
yêva çar lengere avîtin û bi dua
ç'e'vnihêr'îya sibehê bûn. ³⁰ Lê
gemîvana xwest ku ji gemîyê bi-
r'evin, qeyik ji gemîyê peya kirin,
bi wê me'nîyê yançîye dixwazin

pêşîya gemîyêva jî lengera bavêjin,
³¹ Pawlos sersed û eskerar'a got:
«Heger evana gemîyêda nemînin,
hûn nikarin xilaz bin». ³² Hingê
eskera kapêd qeyikê qetandin,
ber'dan ku wêda her'e.

³³ Berbanga sibehê Pawlos hîvî
ji wan h'emûya kir ku nên bixwin
û got: «Eva çardeh r'oj e ku hûn
ç'e'vnihêr'î bir'çî mane û we t'u
tişt nexwarîye. ³⁴ Awa ez hîvî ji
we dikim, nanê xwe bixwin, ku
ev jî bona xilazbûna we ye, t'êlekî
p'or'ê serê weyê unda nebe». ³⁵ Û
gava ev yek got, nan hilda li ber
h'emûya şikirîya xwe Xwedê anî,
kerkir û destpêkir xwar. ³⁶ Wî çaxî
bîn hate ber h'emûya, wan jî nan
xwar. ³⁷ Em h'emû hevr'a gemîyêda
dusid h'eftê şeş merî bûn. ³⁸ Gava
nan xwarin, t'êr bûn, genim r'êtine
be'rê gemî sivik kirin.

Qezîya gemîyê

³⁹ Sibeh ku zelal bû, e'rd nas
nedikirin, lê delaveke be'rê r'aç'e'v
kirin, ku hêşîya wê hebû û dixwes-
tin belkî bikaribin binê gemîyê
wir e'rdê xin. ⁴⁰ Lengere ji binî
qetandin, be'rêda hiştin, hingê jî
werisêd fitilokêd^f zivir'andinê ku
digirtin sist kirin û bap'êşa pêş dane
bê, xwe li wê hêşîya be'rê girtin.
⁴¹ Lê li girekî binê avê xistin, lîlêda

r'ûnişt, pozê gemîyê têda ma û îdî neh'ejîya, piştâ wê jî ji dest qayîmîya pêla hûrdexweşî dibû. ⁴²Hingê eskera qîrar kirin ku girtîya bikujin, wekî sobek'arîyê nedin ner'evin. ⁴³Lê sersed ku dixwest Pawlos xilaz kira, nehişt ku ew şêwira xwe bînine sêrî. Hingê e'mir kir ku yêd sobek'arîyê zanin, pêşîyê xwe bavêjine avê derêne bejê, ⁴⁴lê yêd mayîn, hinek ser t'exta, hinek jî ser p'arç'êd gemîyê derên. Û bi vî awayî aha h'emû xilaz bûn, derk'etine bejê.

Girava Maltayêda

28 ¹Gava em xilaz bûn, hingê em pê h'esîyan, ku navê wê giravê Malta ye. ²Binelîyêd wir gelek qedir-hurmet^f mer'a kirin, agir vêxistin, ji ber wê sermayê û barana ku destpêkir em qebûl kirin. ³Hingê Pawlos bermile qirş berev kir danî ser êgir, me'rek ji dest germê derk'et, dev avîte destê wî girt. ⁴Binelîya gava r'e'wirê destê wîva dardabûyî dît, hevr'a gotin: «Eva r'astî mêrkuj e, ji be'rê xilaz bû, lê xudanê Heqîyê nehişt ku ew bijî».

⁵Lê Pawlos r'e'wirê destê xweva dawşande nava êgir û zîyan li wî nebû. ⁶Ewana jî hîvîya wê yekê bûn ku wê biwerime yan nişkêva bik'eve bimire, gava gelekî hîvîyê man û dîtin ku t'u tişt li wî nehat, fikirê xwe guhastin û gotin: «Eva xwedêk e».

⁷Li wî cîyê dor-berêd wan bergêd serwêrê wê giravê hebûn, ku navê wî Poplîyo bû. Ewî hurmet mer'a kir, sê r'oja em cem xwe xwey kirin. ⁸Bavê Poplîyo t'ayêda bi zikêşîyê nexweş p'aldayî bû. Pawlos çû cem wî, dua kir, destêd xwe danîne ser wî û ew qenc kir. ⁹Gava ev yeka qewimî, nexweşêd mayîne wê giravêda jî dihatin qenc dibûn. ¹⁰Wana gelek qedir-hurmet mer'a kirin û gava em r'êk'etin, ew tiştêd ku bona r'ê wê kêrî me bihatana mer'a dagirtin.

Ji Maltayê h'eta R'omê

¹¹Sê meha şûnda em bi gemîya Skenderyayê r'êk'etin, ku wê jî zivistan li wê giravêda derbaz kiribû, şikilê her du xudanêd Heval-cêwî* jî ser bû. ¹²Em gihîştine

* 28:11 Usa tê fe'mkirinê ku şikilê «xudanêd Heval-cêwî» ser pozê gemîyê darda k'olayî bûn, yan jî «xudanêd Heval-cêwî» navê gemîyê bû. «Xudanêd Heval-cêwî» ew xwexa xwedêyêd yûnanaye heval-cêwî bûn, kur'êd Zews, navê yekî Kastor, navê yê din jî Polûks bû. Gemîvana ew dih'ebandin, bi yûnanî jî wanr'a digotin: «Dîyoskûro».

Sîrekûsê, sê r'oja wir man. ¹³ Ji wir jî em çûn gihîştine R'êgîyomê. R'ojekê şûnda bayê başûrê hat, em du r'ojada gihîştine Potîyolê. ¹⁴ Wir me xûşk-bira dîtin û hîvî ji me kirin, ku em h'eftêkê wir bimînin. Û bi vî awayî em gihîştine R'omê. ¹⁵ Xûşk-birayêd wir jî bona me bihîstibûn, pêşîya meda hatin h'eta Meydana Epîyû û Sê Mêvanxana. Pawlos ku ew dîtin, şikirî da Xwedê û dilê wî şidîya.

**Pawlos R'omêda
Mizgînîyê dide**

¹⁶ Gava em gihîştine R'omê*, îzin dane Pawlos ku t'enê t'evî wî eskerê ku nobedarîyê wî dike bimîne. ¹⁷ Sê r'oja şûnda Pawlos gazî giregirêd cihûya kir, gava ew hatin, wanr'a got: «Gelî bira! Min tişteki miqabilî cime'tê yan kal û bava nekirîye, lê Orşelîmêda ez girtim dame destê r'omayîya. ¹⁸ Gava ez anîme ber dîwanê, xwestin min ber'din, çimkî ser min bona kuştinê t'u xirabî nedîtin. ¹⁹ Lê gava cihûya miqabilî wê yekê xeber dan, min îdî bêç'arîya xwe de'wa Qeyser kir, lê ne bona wê yekê, ku şikîyatê miletê xwe

bikira*. ²⁰ Lema jî min hîvî kir, ku we bibînim û t'evî we xeber dim. Belê ez bona gumana Îsraêlê van qeyd-zincîrada me». ²¹ Wana jî wî-r'a got: «Me bona te ji Cihûstanê ne ne'me standîye, ne jî ji birayêd me kes hatîye bona xirabîya te gilî kirîye yan xeber daye. ²² Lê em dixwazin ji te bibihên, k'a bîr û bawerîya te çî ye, çimkî bona wê k'omelê meva îdî e'yan e ku h'e-mû cîya miqabilî wê xeber didin».

²³ Awa r'ojek k'ifşkirin û wê r'ojêda gelek hatine wî cîyê ku Pawlos têda dima. Ewî sibê h'eta êvarê wanar'a bona P'adşatîya Xwedê şirovedikir û bi me'rîfetî dannasîn dikir, derheqa Îsada jî bi Qanûna Mûsa û nivîsarêd p'êxembera ew didane bawerkirinê. ²⁴ Hineka xwe li gotinêd wî girtin, hineka jî bawer nekir. ²⁵ Awa berî çûyîna wan nava wanda bû dutîretî gava Pawlos ev yek got: «Çawa r'ast R'uh'ê Pîroz bi Îşaya p'êxember t'evî kal-bavêd me xeber da ²⁶ û got:

«Her'e cem vê cime'tê û bêje:
Hûnê bibihên û guh bidinê, lê
fe'm nekin,
hûnê binihêr'in û dîna xwe
bidinê, lê nebînin.

* ^{28:16} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Sersed girtî spartine seresker».

* ^{28:19} K'arêd Şandîya 25:11.

- 27 Çimkî eva cime'ta serh'işk e, hate şandinê û ewê guhdarîya
bi guha giran dibihên Wî bikin»*.
û ç'e'ved xwe girtine, 30 Pawlos t'am du sala mala
wekî bi ç'e'va nebînin, xweye k'irêkirîda ma, k'î jî di-
bi guha nebihên hate cem wî, h'emû qebûl diki-
û bi h'iş fe'm nekin, veneger'in, rin. 31 Ewî P'adşatîya Xwedê bi
ku Ez wan qenc kim»*. mêrk'imî bê pêşgirtin dannasîn
28 Awa bira weva e'yan be, wekî dikir û derheqa Xudan Îsa Mesîh-
xilazkirina Xwedê necihûyar'a da hîn dikir.

---

* 28:27 Îşaya 6:9-10.

* 28:28 Nav hinek destnivîsarada r'êza 29-a jî heye: «Û gava ev yek got, cihû derk'etine derva û qir'ika hev digirtin».

NE'MA PAWLOS R'OMAYÛYAR'A

Pêşgotin

Pey r'abûna Mesîhef ji mirinê, gava çend sal derbaz bûn, mesîhîf gi-hîştine R'omayêf jî, awa gotî p'ayt'extê Împêratorîya R'omayê. Pawlosê ku qulixê şandîtiyêf ji Xwedê standibû, wekî nava necihûyada bixebite, xwest her'e R'omayê û ji wir jî her'e h'eta Spanyayê. Berî wê r'êwîtiyê Pawlos bawermendêd R'omayêr'a evê ne'mê dinivîse (15:24-28). Bi fikira zana ewî eva ne'ma sala 56-a, 57-da bajarê Korint'êda nivîsiye. Ne'mêda şirovedike, ku çawa bawerîf û k'eremf e'mirê bawermendada cî digire û ya xwe dike.

Pawlos aha destpêdike. Ew pêşiyê civînêf silav dike û paşê bona bawermenda dua dike, pêr'a-pêr'a nêt-meremê ne'mê e'yan dike û dibêje: «Mizgînîf dide k'ifşê, ku Xwedê çawa meriva^f r'ast^f (bêşûc) h'esab dike, dike kirasê xwe, ev yek ji sêrî h'eta binî bi baweriyê ye» (1:17).

Pawlos îdî bi vê fikirê pêşda diçe bi hûr-gilî dinivîse: T'emamîya merivayê, heger cihûf bin yan necihûf, h'ewcê wê yekê ne, ku li ber Xwedê r'ast bêne h'esabê, çimkî h'emû jî bin h'ukumê gunada dimînin. Em dibînin ku li ber Xwedê yê r'ast ew e, k'î bawerîya xwe Îsa Mesîh tîne. Peyr'a Pawlos derheqa jîyîna nûda (e'mirê t'ezeda) dinivîse, ya ku meriv yektîya Mesîhda distîne. Bawermend jî t'evî Xwedê e'dil di-be û saya R'uh'êf Pîroz ji bindestîya nîrê gunef û mirinê xilaz^f dibe. Ji serê 5-da h'eta 8-a jî Pawlos meremê Qanûna Xwedê û qewata R'uh'ê Xwedêyî nava e'mirê bawermendada şirovedike. Usa jî Pawlos e'nene dike, ku cihû û necihû nava qirara Xwedêda çi cîyî digirin. Ew tê ser wê fikirê ku t'exsîrkirina^f cihûya hindava Mesîhda, ew p'areke t'ivdir û qirara Xwedê ye, wekî bikaribe t'emamîya merivayê bi saya Îsa Mesîh bigihîne k'erema Xwedê. Pawlos bawer bû, ku cihû wê t'imê Îsa t'exsîr nekin, zemanê bê ku ewê Îsa qebûl kin.

Paşê Pawlos dinivîse, ku gerekê e'mirê bawermenda çawa ser h'îmê h'izkirinê be. Şandî pirsêd cûr'e-cûr'e e'nene dike, ku çawa Xwedê bi-h'ebînin û jêr'a qulix kin. Usa jî derheqa borcê bawermendaye hindava h'ukumetê û hevduda dinivîse, pirsêd îsafêva^f girêdayî. Ne'mê bi silava, t'emîya û şikirdayîne ser hevda tîne.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin û fikira sere (1:1-17)

Meriv h'ewcê xilazbûnê^f ne (1:18-3:20)

Soz-qîrarêd bona xilazbûnê (3:21-4:25)

Jiyîna nûye yektîya Mesîhda (5:1-8:39)

Cime'ta Îsraêlê^f nava qîrara Xwedêda (9:1-11:36)

R'abûn-r'ûniştina bawermenda (12:1-15:13)

Paşgotin û silavkirin (15:14-16:27)

Peymana^f Nûda, îlahî ne'ma R'omayîyêda xebera «Qanûn» bi h'erfa mezin hatîye nivîsarê gava be'sa Qanûna^f Mûsa^f dike, awa gotî Qanûna Xwedê. Lê gava be'sa qanûnêd din dike, xebera «qanûn» bi h'erfa biç'ûk hatîye nivîsarê.

Silavkirin

1 ¹ Ji Pawlos, xulamê Mesîh^f Îsa, şandîtîyêr'a^f gazîkirî, bona belakirina wê Mizgînîya^f Xwedêye k'ifşkirî, ² ya ku Wî hê pêşda nivîsarêd^f pîrozda bi zarê^f p'êxemberêd^f Xwe soz dabû. ³⁻⁴ Eva Mizgînîya bona Kur'ê^f Wî, Xudane^f me Îsa Mesîh e, ku bi bedenî ji zur'eta Dawid^f bû û bi R'uh'ê^f Pîrozîyê, gava ji mirinê r'abû,

qudretêda çawa Kur'ê^f Xwedê xuya bû. ⁵ Bi Wî me k'erema^f şandîtîyê stand, wekî bona navê Wî h'emû mileta hîn kin, ku bawer bikin û guhdar bin. ⁶ Hûn jî nava wanda hatine gazîkirinê, ku bibine p'ara Îsa Mesîh.

⁷ Ji we h'emûyar'a, h'izkirîyêd Xwedêye pîrozbûnêr'a^f gazîkirî, ku R'omayêda dimînin, k'erem^f û e'dilayî be, ji Xwedêyê Bavê^f me û Xudan Îsa Mesîh.

Pawlos h'eyra bawermendêd
R'omayêda ye

⁸ Berê pêşin ez bi destê Îsa Mesîh bona we h'emûya r'azîbûnê didime Xwedêye xwe, çimkî bawerîya^f we t'emamîya dinyayêda tê gotinê. ⁹ Xwedê şe'dê min e, ew Xwedêye ku ez nava Mizgînîya Kur'ê Wîda bi dil û can xulamtîye dikim, ez her gav we bîr tînim ¹⁰ û t'imê nava duayêd xweda hîvî dikim, ku bi e'mirê Xwedê carekê r'ê bik'evê min, ser weda bêm. ¹¹ Çimkî ez gelekî h'eyra dîtina weda me, wekî p'êşk'êşeke^f r'uh'anî bigihînime we, ku hûn bawerîyêda bişidin. ¹² Awa gotî ez jî t'evî we, em dil bidine ber hev, bi wê bawerîya min û weye her du alîyava.

¹³ Ez dixwazim ku hûn zani-bin xûşk-birano, wekî gelek cara min xwestîye bême cem we, ku k'eda min nava weda jî hebe, çawa nava necihûyêd^f mayînda, lê h'eta niha r'ê nek'etîye min*.

¹⁴ Ez borcdarê h'emû mileta me, hin ye yûnanêd pêşdaçûyî û hin jî ye miletêd paşdamayî, deyndarê serwaxta û bêfe'ma me. ¹⁵ Awa ez bi dil û can dixwazim Mizgînîye bidime we jî, yêd ku R'omayêda dimînin.

¹⁶ Belê ez Mizgînîyê şerm h'esab nakim, çimkî ew qewata Xwedê ye, bona xilazbûna^f h'emû bawermenda, pêşîyê bona cihûya^f, paşê necihûya^f. ¹⁷ Çimkî Mizgînî dide k'îfşê, ku Xwedê çawa meriva^f r'ast h'esab dike, dike kirasê xwe*, ev yek jî sêrî h'eta binî bi bawerîyê

* ^{1:13} K'arêd Şandîya 19:21.

* ^{1:17} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Wêda (Mizgînîyêda) r'astîya Xwedê e'yan dibe». Nivîsarêd pîrozda «r'astîya Xwedê» bi çend cûr'a tê fe'mkirinê. Carna r'astî çawa «heqîya Xwedê» tê fe'mkirinê, ew h'unurekî Wî ye, yanê Xwedê Xwexa ser r'astîyê ye çawa H'akimê heq. Lê carna jî «r'astîya Xwedê» tê fe'mkirinê çawa kirineke Wî ye, ku çawa Ew mêriv bêşûc dike û r'ast h'esab dike, ne ku t'enê vê yekê, lê mêriv t'evî Xwe dike yek jî, awa gotî Xwedê wî «dike kirasê Xwe». Hingê însan ber ç'e'vê Wî mîna Wî r'ast xuya dibe. Vê ne'ma Pawlosda ew gelek cara bi vî awayî tê fe'mkirinê. Peymana^f Kevinda jî tê hînkirinê, ku merîyê r'ast ew e, gunêd k'îjanî hatine baxşandinê (Zebûr 32; R'omayî 4:4-8). Wekî din jî «r'astîya Xwedê» gelek cara fikira xilazkirinêva^f girêdayî ye: Xwedê r'ast e, amin e û xweyê sozê Xwe ye û ye ku gazî Wî dike, gora sozê Xwe xilaz dike (Zebûr 51:14; Îşaya 46:12-13).

ye, çawa nivîsar e: «Yê r'ast wê bijî, çimkî bawer dike»**.

H'emû meriv gunek'arf in

¹⁸ Xezeba Xwedê ji e'zmên ser h'emû bêxwedêtî û neheqîya wan meriva xuya dibe, k'îjan ku bi neheqîyêd xwe nahêlin ku r'astî xuya be. ¹⁹ Çimkî çî ku gerekê bona Xwedê bizanibin wanva e'yan e, çimkî Xwedê wanva e'yan kirîye. ²⁰ R'ast ji e'firandina dinyayêda h'unurêd Wîye nexuya, awa gotî qudreta Wîye h'eta-h'etayê û Xwedêtîya Wî bi e'firîna xuya dibin, zelal têne dîtinê. Bi vî awayî kes nikare cabê bide. ²¹ Belê wan Xwedê nas dikir, lê pesinê Wî nedan çawa Xwedê, ne jî ji Wî r'azî bûn, lê belê ew nava fikirêd xweda p'ûç' bûn û ji dest bêfe'mîyê şûna r'eşva çûn. ²² Wana got: «Eme serwaxt in», lê bêfe'm derk'etin ²³ û r'ûmeta Xwedêyê nemirî şikilê merivê p'ûç'î-mirî, teyreda, çarp'ê û şûlikîyar'a guhêr'în*.

²⁴ Lema jî Xwedê ew bi xwestina dilê wan dane destê h'eramîyê^f, ku bedena xwe nava hevda bih'e-

r'imînin. ²⁵ Wana r'astîya hindava Xwedêda derewîyêr'a guhêr'în û serê xwe li ber e'firîna danîn, ew h'ebandin, ne ku E'firandarê h'eta-h'etayê ku hêjayî şikirîyê ye. Amîn^f.

²⁶ Bona vê yekê Xwedê ew dane bēnamûsîyê, h'eta jinêd wan jî h'ewcetîya xweye e'detê dinê h'ewcetîya ek'sîe'detîyêr'a guhêr'în. ²⁷ Usa jî mēra h'ewcetîya jinaye e'detî hiştin, pē temēd xweye xirab bi hevr'a şewitîn, mēra t'evî mēra r'obetî dikir û heqê jir'êk'etina xweye qazincirî hildidane ser xwe. ²⁸ Ū çawa wana nexwest Xwedê zanebûna xweda xweykirana, Xwedê jî ew dane fikirêd bêt'ewşe, ku ewana tiştêd necayîz bikin. ²⁹ Evana her neheqîyê, neqencîyê*, timayîyê, xirabîyava t'ijî ne: Bi h'evsûdîyê, mērkujiyê, berzeqîyê^f, mixenetîyê, xêrnexwazîyêva^f dagirtî, gilîger'o, ³⁰ buxdanbêj, nexwedêh'iz, bêşerm, pozbilind, k'ubar-babax, yê xirabîyê çêdike, ne gur'a^f dê-bavada, ³¹ bêfe'm, bêamin, bêisaf, bêe'm. ³² Belê evana haş jî qanûna Xwedê hene, ku yêd van tiştê dikin

** 1:17 Aha jî tê fe'mkirinê: «Yê bi bawerîyê r'asth'esabbûyî wê bijî». Hebaqûq 2:4.

* 1:23 Qanûna Ducarî 4:15-18.

* 1:29 Nav hinek destnivîsarada «qavî^f» jî heye.

hêjayî mirinê ne, lê belê ne ku t'enê van tişta dikin, lê havijîya xwe ji kirîya jî tînin.

Dîwana Xwedêye heq

2 ¹Awa e'vdo, dixwazî k'î bî, gava loma dikî, tu nikarî xwe bêsûc kî. Çawa loma xelqê dikî, usa jî tu xwe lomek'ar^f dikî, çimkî tu ku loma dikî, xût wan tişta dikî*.

²Lê em zanin ku dîwana Xwedê wê bi r'astîyê ser wanda bê, yêd ku tiştêd usa dikin. ³Awa e'vdo, tu ku loma xweyê van kira dikî û tu xwexa jî wan tişta dikî, te t'irê^f tê ji dîwana Xwedê bir'evî? ⁴Yan jî tu ku dewlemendîya şîrinayî, berbihêrî û sebira Wî bêhurmet dikî, tu nizanî ku şîrinayîya Xwedê te dibe berbi t'obekirinê? ⁵Lê tu bi serh'işkî û dilkevirîya xwe xezebê ser xweda dicivînî, bona R'oja Xezebê, gava dîwana Xwedêye heq xuya be. ⁶Ewê weke e'melê her kesî bîne pêşîya wan*. ⁷Jîyîna h'eta-h'etayê wê bide wan, yêd ku t'imê bi dûmika dirêj nava kirinêd qencda ne, ku hurmetê, r'ûmetê û nemirîyê dixwazin. ⁸Lê hêrs û xezebê ser wanda be, yêd ku k'ara

xwe diger'in, dest ji r'astîyê kirine û xwe dane xirabîyê. ⁹Tengas^f û zulmê ser wan h'emûyada bê, yêd xirabîyê dikin, pêşîyê ser cihûya^f, paşê ser necihûya. ¹⁰Lê hurmet, r'ûmet û e'dilayî wê wan h'emûyar'a be, yêd ku qencîyê dikin, pêşîyê cihûr'a û paşê necihûr'a. ¹¹Çimkî li cem Xwedê firqî t'une*.

¹²Ewêd bêyî Qanûna Mûsa^f ku gunef dikin, bêyî Qanûn jî wê unda bin, lê ewêd xweyîqanûn ku gune dikin, bi Qanûnê jî wê dîwana wan bibe. ¹³Çimkî ne ku ewêd Qanûnê dibihên li ber Xwedê r'ast^f in, lê ewêd ku Qanûnê diqedînin wê r'ast bêne h'esabê. ¹⁴Necihûyêd ku Qanûna wan t'une, gava bê h'emêdê xwe xwestinêd Qanûnê diqedînin, belê ewe bê Qanûn in, xwexa bona xwe dibine qanûn.

¹⁵Çimkî evana didine k'ifşê, ku xwestina Qanûnê dilê^f wanda nivîsar e. Îsafa wan jî şe'detîya vê yekê dide û fikirêd wan carna li wan neheq dikin, carna bêsûc dikin. ¹⁶Wê R'ojê wê usa be, gava Xwedê bi destê Mesîh Îsa dîwana tiştêd merivaye dizîva bike, anegorî Mizgînîya ku ez dannasîn dikim.

* ^{2:1} Metta 7:1-2.

* ^{2:6} Zebûr 62:12; Gotinêd Silêman 24:12.

* ^{2:11} Qanûna Ducarî 10:17.

Cihû û Qanûn

¹⁷ Awa tu cihû têtî h'esabê, te xwe spartîyêf Qanûnê û bi Xwedêyê xwe difir'î, ¹⁸ xwestina Wî zanî û ji Qanûnê hîn bûyî, qencî-xirabîyê ji hev derdixî. ¹⁹ Ê tu ser xwe guman î, ku r'êberê kora yî, r'onayîya ber yêd te rîyêda, ²⁰ şîretk'arê bêfe'ma, dersdarê xişîma. Tu xweda jî guman î, ku bi Qanûnê xût tu xweyê t'erzê zanebûnê û r'astîyê yî. ²¹ Lê belê awa tu ku hevalê xwe hîn dikî, xwexa xwe hîn nakî? Dannaşîn dikî, ku nedizin, lê tu didizî? ²² Dibêjî: «Zinîyê neke», lê zinîyê dikî? Ji p'ûta^f zivêr î, lê p'aristgehêd^f wan t'alan dikî*? ²³ Bi Qanûnê difir'î, lê Qanûnê dit'er'ibînî, Xwedê bêhurmet dikî? ²⁴ Çawa nivîsar e: «R'ûyê we cihûyada navê Xwedê nava necihûyada tê bêhurmetkirinê»*.

²⁵ Belê k'ara sinetîyêf wê hebe, heger Qanûnê biqedînî. Lê heger tu Qanûnê dit'er'ibînî, sinetbûna te dibe bêsinetî. ²⁶ Usa jî, heger yê nesinetkirî t'emîyêd Qanûnê biqedîne, nesinetîya wî wê sinetî neyê

h'esabê? ²⁷ Ê yê binyat'a xweda nesinetkirî ku Qanûnê diqedîne, wê dîwana te bike, ku tu xweyê nivîsar û sinetîyê yî, lê Qanûnê dit'er'ibînî. ²⁸ Çimkî cihû ne ew e, ku dervava ye û sinetî ne ew e, ku dervava ser bedenê ye. ²⁹ Lê cihû ew e, yê ku dilê xweda cihû ye û sinetîya r'ast dilê sinetbûyî ye, bi R'uh', ne bi Qanûna nivîsar. Yê ha, ne ku meriv p'eyê wî didin, lê Xwedê*.

3 ¹ Îdî cihû çiva zêde ye? Yan jî çî feyda sinetîyê heye? ² Gekî, bi her alîyava. Berê pêşîn wê yekêva, ku gotinêd Xwedê li wan hatine spartinê. ³ Awa heger ji wan hinek amin neman, dibe ku ji dest bêaminîya wan Xwedê wê bêamin derê? ⁴ T'u car! De bira Xwedê r'ast be û h'emû meriv derew, çawa nivîsar e:

«Wekî gotinêd Xweda Tu bêşûc derêyî

û dîwana Xweda Tu serk'evî»*.

⁵ Lê heger neheqîya me heqîya Xwedê dide k'ifşê, em çî bêjin? Wekî usa ye Xwedê neheq e, ku

* ^{2:22} Aha jî tê fe'mkirinê: «P'aristgehê dih'er'imînî».

* ^{2:24} Îşaya 52:5.

* ^{2:29} Qanûna Ducarî 30:6.

* ^{3:4} Zebûr 51:4.

xezebê tîne serê me? (Bi merivayî xeber didim). ⁶T'u car! Heger ne usa be, Xwedê wê çawa dîwana dinê bike?

⁷Lê heger r'astîya Xwedê, bona r'ûmeta Wî, bi derewîya min hê k'ifş dibe, lê îdî çima wê dîwana min mîna gunek'arekî bê kirinê? ⁸Û gelo heq e ku em aha bêjin: «Xirabîyê bikin, ku bibe qencî», çawa hinek şer'a li me gilî dikin, yanê em usa dibêjin? Ew meriv wê r'ast ser bela xwe vebin.

**Merivê r'ast t'une,
h'emû gunek'ar in**

⁹Awa em îdî çi bêjin? Em cihû tiştêkîva ji necihûya çêtir in? Na xêr! Çimkî me îdî jor da k'ifşê, çawa cihû, usa jî necihû, h'emû jî bin h'ukumê guneda^f ne. ¹⁰Çawa nivîsar e:

- «Yekî r'ast t'une, t'u kes t'une,
¹¹ kesek t'une, ku fe'm bike,
kesek t'une, li Xwedê biger'e.
¹² H'emû bende xalifî^f ne,
bi hevr'a t'evayî bêkêr bûne,

yekî qencîyê bike t'une, t'u kes t'une.*

- ¹³ Gewrîya wane t'irba vekirî ye, zimanê wane derewîn e*,
je'ra me'ra bin zarê wan e**.
¹⁴ Devê wana t'ijî nifir' û te'lî ye*,
¹⁵ nigê wane xûnr'êtinêr'a dilezîne.
¹⁶ R'îya wane qede û bela ne.
¹⁷ R'îya e'dilayîyê nasnekirî ne*,
¹⁸ tirsaxwedê li ber ç'e'va qet t'unî ne*».

¹⁹Awa em zanin Qanûn çi ku dibêje, wanar'a dibêje, yêd ku bin h'ukumê Qanûnêda ne, wekî h'emû dev bêne girêdanê û t'emamîya dinyayê li ber dîwana Xwedê cabdar be. ²⁰Çimkî bi kirêd Qanûnê t'u qûl-bende wê li ber Xwedê r'ast^f derneyê, lê bi Qanûnê gune tê naskirinê.

**Însan li ber Xwedê
bi bawerîyê r'ast tê h'esabê**

²¹Lê niha bêyî Qanûnê, r'asth'esabkirina Xwedê xuya bûye,

* 3:10-12 Zebûr 14:1-3; 53:1-3; Zanebêj 7:20.

* 3:13 Zebûr 5:9.

** 3:13 Zebûr 140:3.

* 3:14 Zebûr 10:7.

* 3:15-17 Îşaya 59:7-8.

* 3:18 Zebûr 36:1.

bona k'îjanê Qanûn û p'êxember jî şe'detîyê didin. ²² Ev e r'asth'esabkirina Xwedê: K'î bawerîya xwe Îsa Mesîh tîne, Xwedê wan h'emûya li ber Xwe r'ast h'esab dike*. Firqî t'une, ²³ çimkî h'emûya gunef kir û negihîştine r'ûmeta* Xwedê. ²⁴ Lê ji k'erema Wî, bi azakirina Mesîh Îsa r'asth'esab-bûnê p'êşk'êş distînin. ²⁵ Xwedê Ew k'ifş kiribû, ku Ew bi xûna Xwe li ber gunêd wan k'êve, yêd ku vê yekê bawer bikin. Xwedê ev yeka kir, ku r'asth'esabkirina Xwe bide k'ifşê, çimkî Wî bi sebira Xwe guh neda wan gunêd ku pêşda hatibûne kirinê. ²⁶ Awa gotî Xwedê bi Îsa ev yek kir, wekî r'asth'esabkirina Xwe vî zemanîda bide k'ifşê, ku Xwexa r'ast e û her kesê ku bawerîya xwe Îsa tîne, wan r'ast^f h'esab dike.

²⁷ Awa îdî çi maye ku em pê bifir'in? H'emû p'ûç' bû çû. Çima p'ûç' bû? Çimkî em Qanûnê diqedînin? Na xêr, lê çimkî em bawer dikin. ²⁸ Çimkî meva fe'm-

darî ye, ku meriv bi bawerîyê r'ast h'esab dibe, bêyî kirêd Qanûnê. ²⁹ Yan Xwedê t'enê Xwedê cihûya ye? Ne yê necihûya ye? Belê, yê necihûya ye jî, ³⁰ çimkî Xwedê yek e û ew yêd sinetbûyî bi bawerîyê r'ast h'esab dike û nesinetbûyîya jî dîsa bi wê bawerîyê. ³¹ Wekî usa ye em bi bawerîyê Qanûnê betal dikin? T'u car, lê em Qanûnê mak dikin.

Birahîm^f bi bawerîyê r'ast hate h'esabê

4 ¹ Em îdî çi bêjin bona Birahîmê^f bave'sîrê xwe, alîyê bedenêda? Ewî çi dît? ² Heger Birahîm bi kirêd xwe r'ast h'esab bibûya, hingê dikaribû bi kirêd xwe bifir'îya, lê ne li ber Xwedê. ³ Lê k'a nivîsar çi dibêje? «Birahîm Xwedê bawer^f kir û ew yek jêr'a r'astî hate h'esabê»*. ⁴ Awa heger yek şixulekî dike, maşê wî jêr'a nayê dayîn çawa p'êşk'êş, lê çawa deyn. ⁵ Lê heger gumana yekî ne ser şixulê wî ye, lê bawerîya xwe

* ^{3:22} Galatî 2:16.

* ^{3:23} Xwedê meriv dilqê Xweda xuliqand û ev e'firinê Wî qenc bû, lê mêriv neheqî kir û negihîşte wê r'ûmet û k'amiltîyê ku Xwedê bona wî hazir kiribû. Derheqa r'ûmeta Xwedêda, ya ku bawermendê bistînin van r'êza bixûnin: R'omayî 8:18, 21, 29, 30; Fîlîpî 3:21; Destpêbûn 1:26-27; E'yantî 21:9-11.

* ^{4:3} Destpêbûn 15:6; Galatî 3:6.

Wî tîne, Yê ku nep'aka bêsiic di-ke, bi vê bawerîyê ew r'ast h'esab dibe. ⁶Dawid jî aha xwezîya xwe li wî merivî tîne, yê ku Xwedê bêyî kira wî r'ast h'esab dike.

⁷ «Xwezî li wan, ku neheqîyêd wan hatine baxşandinê û gunêd wan hatine nixamtinê.

⁸ Xwezî li wî bendeyî, ku Xudan wîr'a gune h'esab nake».*

⁹Gelo eva xwezîya li sinetbûyîya tê dayînê, yan nesinetbûyîya? Çawa me got, ku bawerîya Birahîm jêr'a r'astî hate h'esabê*. ¹⁰Lê belê k'engê hate h'esabê? Pey sinetbûnêr'a, yan berî sinetbûnê? Ne ku pey sinetbûnêr'a, lê berî sinetbûnê.

¹¹Û paşê ewî sinetbûn nîşan stand, çawa mora r'asth'esabbûnê, bi wê bawerîya xweye berî sinetbûnê. Bi vî awayî Birahîm bû bavê h'emû bawermendêd nesinetbûyî, wekî ew jî r'ast bêne h'esabê* ¹²û usa jî bû bavê sinetbûyîya, ne ku t'enê yê sinetbûyîya, lê yê wan jî, k'îjan p'êga wê bawerîyêda diçin, ya ku

Birahîmê bavê me hê berî sinetbûnê bawer kir.

**Xwedê sozê xwe
bi bawerîyê dide**

¹³Ew sozê Birahîm û zur'eta wîr'a hate dayînê ku dinyayê war bin, ne ku bi kirêd Qanûnê bû, lê bi wê yekê bû, ku wî bawer kir û r'ast hate h'esabê*. ¹⁴Heger t'enê ewêd jî kirêd Qanûnê bibûna xweyê war, hingê bawerî wê p'ûç' bûya û sozê jî betal bûya*. ¹⁵Çimkî Qanûn hêrsê r'adike. Dera ku qanûn t'une, qanûnt'er'ibandin jî t'une.

¹⁶Bi vî awayî soz bi bawerîyê tê standinê, wekî soz bona h'emû zur'etêd Birahîm p'êşk'êşeke erêkirî be, ne ku t'enê bona wane yêd ku qanûnê diqedînin, lê bona wan jî, yêd ku mîna Birahîm bawer dikin. Çimkî Birahîm bavê me h'emûya ye*, ¹⁷çawa nivîsar e: «Min tu kirî bavê gelek mileta»*. Ew bavê me ye, li ber wî Xwedêyê ku ewî bawer kir, wekî

* ^{4:7-8} Zebûr 32:1-2.

* ^{4:9} Destpêbûn 15:6.

* ^{4:11} Destpêbûn 17:10.

* ^{4:13} Destpêbûn 17:4-6; Galatî 3:29.

* ^{4:14} Galatî 3:18.

* ^{4:16} Galatî 3:7.

* ^{4:17} Destpêbûn 17:5.

Ew mirîya sax dike û gazî tiş-têd t'unene dike, çawa ku hene. ¹⁸ Wî cîyê ku guman nemabû, Birahîm bi guman bawer kir, ku ewê bibe bavê gelek mileta, çawa hatibû gotinê: «Zur'eta teyê jî wê haqasa be»*. ¹⁹ Ê ew bawerîyêda sist nebû, ne h'alê qalibê xweda nihêr'î, wekî îdî mîna mirîya bû, (çimkî ew nêzikî sed salî bû) û ne jî bet'ina Serayêye mirî nihêr'î*. ²⁰ Lê bawerîya xwe li sozê Xwedê anî û dudilî nebû, bi bawerîyê ser qewata xweda hat, şikirîya xwe Xwedê anî ²¹ û wê yekêda bawer bû, ku Yê soz daye wê bîne sêrîf jî. ²² Bona vê bawerîyê «jêr'a r'astî hate h'esabê»*. ²³ Lê ev gotin ne t'enê bona Birahîm hate nivîsarê, ku Xwedê ew r'ast h'esab kir, ²⁴ lê belê ew bona me jî nivîsar e. R'astbûnê mer'a jî bê h'esabê, k'îjanêd ku bawerîya xwe Wî tînin, Yê ku Xudanê me Îsa ji mirinê r'akir. ²⁵ Îsa bona neheqîyêd me hate kuştinê û ji mirinê r'abû, ku em r'ast bêne h'esabê*.

**Bi Îsa Mesîh em t'evî Xwedê
li hev hatine**

5 ¹ Awa ku em bi bawerîyê r'ast hatine h'esabê, e'dilayîya me t'evî Xwedê heye bi saya Xudanê me Îsa Mesîh. ² Pê Wî me bi bawerîyê mecal dît t'evî wê k'eremê bin, k'îjanêda em sekinîne. Ê bi wê gumana ku emê t'evî r'ûmeta Xwedê bin difir'in. ³ Ê ne t'enê bi vê yekê, lê em bi tengasîyêd xwe jî difir'in, çimkî em zanin ku tengasî sebirê tîne, ⁴ sebir jî k'etin-r'abûnê, k'etin-r'abûn jî gumanê. ⁵ Ê guman jî me r'ûr'eş nake, çimkî h'izkirina Xwedê ser meda bi wî R'uh'ê Pîroz barîye, Yê ku mer'a hatîye dayînê. ⁶ Çimkî gava eme hê bêç'are* bûn, Mesîh bona me nep'aka wextda mir. ⁷ Degme bona merivekî r'ast yek bimire, belkî bona merivekî qenc yekê biwêre bimire, ⁸ lê belê Xwedê h'izkirina Xwe hindava meda hingê da k'ifşê, gava eme hê gunek'ar bûn, Mesîh bona me mir. ⁹ Niha em ku bi xûna Wî li ber Xwedê r'ast

* 4:18 Destpêbûn 15:5.

* 4:19 Destpêbûn 17:17.

* 4:22 Destpêbûn 15:6.

* 4:25 Îşaya 53:4-5.

* 5:6 Aha jî tê fe'mkirinê: «Bêt'aqet».

h'esab bûne, hê çiqas zêde emê bi Wî ji xezebê xilaz bin. ¹⁰ Heger em t'evî Xwedê bi mirina Kur'ê Wî li hev hatin, gava eme neyar bûn, lê hê çiqas zêde pê wê lihev-hatinê emê bi jîyîna Wî xilaz bin. ¹¹ Û ne t'enê haqas, lê bi Xwedê jî em difir'in, saya Xudanê xwe Îsa Mesîh, bi K'îjanî em t'evî Xwedê li hev hatine.

Adem^f û Mesîh

¹² Awa bi merivekî gune k'ete dinê û ji gune jî mirin hat. Bi vî awayî mirin ser h'emû meriva bela bû, çimkî h'emûya jî gune kir*. ¹³ Berî Qanûnê, dinyayêda gune hebû, lê dera ku qanûn t'une, gune nayê h'esabê. ¹⁴ Lê belê mirinê ji Adem^f girtî h'eta Mûsa h'ukum kir, h'eta ser wan jî, yêd ku mîna Adem gur'a Xwedê dernek'etin.

Adem mîna t'erzekî Wî bû, Yê ku wê peyr'a bihata. ¹⁵ Lê p'êşk'êşa Xwedê mîna neheqîya Adem nîne. Çimkî heger bi neheqîya merivekî gelek mirin, hê çiqas zêde k'erema^f Xwedê û dayîna ku bi k'erema Merivekî, yanê ya Îsa Mesîh ser geleka zêde bû. ¹⁶ Û p'êşk'êş ne usa ye, çawa heqê gunê yekî, çimkî dîwanê bi gunekî sûcdarî anî, lê

p'êşk'êşê ji gelek neheqîya bêsûc kir. ¹⁷ Çimkî heger bi neheqîya merivekî û r'ûyê wîda mirinê h'ukum kir, çiqas zêde ewêd ku k'erema Xwedêye dewlemend û r'asth'esabbûnê p'êşk'êş distînin wê jîyînêda bi saya Yekî, awa gotî Îsa Mesîh p'adşatîyê bikin.

¹⁸ Awa bi vî awayî pê neheqîkê dîwana t'emamîya merivayê bû, usa jî bi kirineke r'ast h'emû meriv wê r'ast bêne h'esabê û jîyînê bistînin.

¹⁹ Çawa bi neguhdarîya yekî gelek bûne gunek'ar, usa jî bi guhdarîya Yekî gelek wê r'ast bêne h'esabê.

²⁰ Lê belê Qanûn k'ete navê, ku neheqî zêde be, lê li k'îderê gune zêde bû, ²¹ wekî çawa gune bi mirinê h'ukum kir, usa jî k'erema Xwedê bi r'asth'esabkirinê h'ukum bike, me bibe berbi jîyîna^f h'eta-h'etayê bi saya Xudanê me Îsa Mesîh.

Bona guna mirî, lê bona Mesîh sax

6 ¹ Lê em niha çi bêjin? Em nava gunada bimînin, ku k'erema^f Xwedê ser meda zêde be? ² T'u car! Em ku hindava gunada mirin, çawa dikarin hê nava wanda bijîn? ³ Hûn nizanin

* ^{5:12} Destpêbûn 3:6.

em ku yektîya Mesîh Îsada hatine nixumandinê^f, mirina Wîda hatine nixumandinê? ⁴ Bi nixumandinê em îdî t'evî mirina Wî bûne û t'evî Wî hatine definkirinê^f, wekî çawa Mesîh bi r'ûmeta Bavê ji mirinê r'abû, usa jî emê bikaribin jîyîna nûda bijîn*.

⁵ Çimkî heger em mîna mirina Wî mirin t'evî Wî bûn, emê usa jî mîna r'abûna Wî ji mirinê r'abin. ⁶ Em vê yekê zanin ku binyat'a meye kevin t'evî Wî xaç^f bû, wekî qalibê gunek'ar serî hilnede, ku ji vir şûnda em nebine xulamêd gune. ⁷ Çimkî ewê ku mirîye, ew ji gune azabûyî ye. ⁸ Awa heger em t'evî Mesîh mirine, em bawer dikin, ku emê t'evî Wî bijîn jî. ⁹ Çimkî em zanin Mesîh ku ji mirinê r'abûye, îdî namire, mirin ser Wî îdî h'ukum nake. ¹⁰ Mirina Ew mir, hindava guneda carekê bona her t'im mir, lê jîyîna ku niha dijî, hindava Xwedêda dijî. ¹¹ Usa jî hûn xwe hindava guneda mirî h'esab kin, lê hindava Xwedêda sax, bi saya Mesîh Îsa.

¹² Awa bira îdî gune h'ukumî ser qalibê weyî p'ûç'i-mirî neke, ku hûn gur'a xwestinêd wî bikin. ¹³ Û endemêd qalibê xwe nedine

gune ku bibine hacetêd neheqîyê, lê belê xwe bidine destê Xwedê, çawa yekî ji mirinê r'abûyî, bira endemêd we bibine hacetêd heqîyê, bona Xwedê. ¹⁴ Û gune wê serwêrtîyê li we neke, çimkî hûn ne bin qanûnêda ne, lê bin k'eremêda.

Xulamêd heqîyê

¹⁵ Îdî çi? Em guna bikin, çimkî ne bin qanûnêda ne, lê bin k'eremê? T'u car! ¹⁶ Hûn haqas tişt nizanin ku hûn bona xulamîyê destê k'êva diçin û gur'a k'ê dikin, dibine xulamêd wî? Heger hûn xulamêd gune bin, diçine berbi mirinê, lê heger hûn xulamêd Xwedê bin, gur'a Wîda bin, diçine berbi r'asth'esabbûnê^f. ¹⁷ Lê şikir ji Xwedê, hûn ku wextekê xulamêd gune bûn, lê we bi dil û can gura t'erzê wê hînkirinê kir, ya ku we xwe spartê. ¹⁸ Hûn ji gune aza bûn û bûne xulamêd heqîyê. ¹⁹ (Ez mîna e'detê merivayê dibêjim, bona binyat'a weye merivayîye bêt'aqet.) We çawa wextekê endemêd xwe dane neheqîyê ku bibine xulamêd h'eramîyê û neheqîyê, usa jî niha endemêd xwe bidine h'elalîyê^f ku bibine xulamêd heqîyê.

* 6:4 Kolosî 2:12.

²⁰Gava hûn xulamêd gune bûn, ji heqîyê aza bûn. ²¹Hingê we ji kirinêd xwe çî ber çînin, bona k'îjana niha hûn şerm dikin? Ew axirîyê mêriv dibine berbi mirinê. ²²Lê niha hûn ji gune ku aza bûn û bûne xulamêd Xwedê, berê h'elalîyê diçinin û axirîya wan jî jîyîna h'eta-h'etayê ye. ²³Çimkî maşê gune mirin e, lê p'êşk'êşa Xwedê jîyîna h'eta-h'etayê ye, bi saya Xudanê me Mesîh Îsa.

T'erzekî qenc ji qanûna h'al-zewacê

7 ¹Hûn r'ind fe'm dikin xûşk-birano, ezê niha derheqa çida wer'a xeber dim, çimkî ez t'evî wan xeber didim, yêd ku haş ji qanûnê hene: Qanûn ser mêriv haqas wext h'ukum dike, h'eta ku meriv sax e. ²Mesele, jina mêrkirî bi qanûnê mêrê xweyî saxva girêdayî ye, lê heger mêr lê dimire, ew hingê ji wê qanûna ku mêrva girêdayî bû aza dibe. ³Awa heger mêrê wê hê sax be ew bibe jina mêrekî din, wê zinêk'ar bê h'esabê, lê heger mêr lê bimire, ew ji wê qanûnê aza dibe û zinêk'ar nabe, heger bibe jina mêrekî din. ⁴Usa jî hûn xûşk-birayêd min, bi bedena

Mesîh hindava Qanûnêda mirin, ku bibine p'ara yekî din, Yê ku ji mirinê r'abûye, wekî hûn Xwedê'ra ber bînin. ⁵Çimkî gava me hê bi binyat'a merivayê dijît, temê guna, ku ji Qanûnê serî hildidan, nava qalibêd meda ya xwe dikirin, ku em berê mirinê bidin. ⁶Lê niha em hindava Qanûnêda mirin, ji wê xilaz bûn, bi k'îjanê em girtî bûn, ku em bi jîyîna nûye r'uh'anî xulamtîyê Xwedê'ra bikin, ne ku bi r'îya Qanûna nivîsar.

Qanûn û gune

⁷Awa em çî bêjin? Gelo Qanûn gune ye? Na xêr! Lê belê minê gune nas nekira, heger Qanûnê nîbûya. Mesele, dilhaviyî jî minê nizanibûya gune ye, heger Qanûnê negotibûya: «Dilhaviyîyê neke»*. ⁸Lê gune ji t'emîyê mecal stand, nava minda her cûr'e dilhaviyî pêşda anîn. Çimkî bê qanûn gune mirî ye. ⁹Ez xwexa wextekê bêyî qanûn sax bûm, lê gava t'emî gihîşte min, gune sax bû ¹⁰û ez mirim. Ew t'emîya ku wê jîyîn bida min, hema ew jî bû sebebê mirina min. ¹¹Çimkî gune ji t'emîyê mecal stand ez xapandim û bi wê kuştim.

* ^{7:7} Derk'etin 20:17; Qanûna Ducarî 5:21.

¹²Awa Qanûn pîroz e û t'emîya wê pîroz, r'ast û qenc e. ¹³Wekî usa ye ya qenc minr'a bû mirin? Na xêr! Lê ev kirê gune bû, ku bi ya qenc mirin ser minda anî. Ev yek aha bû, wekî h'unurê gune k'ifş be û bi t'emîyê hê gunek'arıya gune k'ifş be.

Şer'ê nexuyayî nava însênda

¹⁴Belê em zanin ku Qanûn r'uh'anî ye, lê ez xûn û goşt im, xulamekî guner'a firofî. ¹⁵Çimkî ez fe'm nakim çî dikim. Ne ku wî tiştî dikim, çî ku dixwazim, lê wî tiştî dikim, çî ku ber ç'e've min r'eş e*. ¹⁶Lê heger ez tiştê ne bi dilê xwe dikim, Qanûnêr'a qayl im, ku ew qenc e. ¹⁷Lê awa ne ku ez wê yekê dikim, lê belê gunê ku nava minda dimîne dike. ¹⁸Ez zanim ku nava minda, awa gotî binyat'a minda, t'u tiştê qenc namîne, çimkî xîreta min qebûl nake, lê ew yek minr'a li hev nayê. ¹⁹Belê wê qenciya ku dixwazim bikim nakim, lê xirabîya ku naxwazim wê dikim. ²⁰Heger ez wî tiştê ne bi dilê xwe dikim, îdî ne ku ez dikim,

lê ew gunê ku nava minda dimîne, ew dike.

²¹Awa ez qanûnekê dibînim: Gava dixwazim ku qencîyê bikim, bê h'emdê min dibe xirabî. ²²Ez bi k'ûrayîya dilê xwe qanûna Xwedê begem dikim, ²³lê qanûneke din nava xweda dibînim ku miqabilî wê qanûna h'işê min begem kirîye dike şer' û min dike hêsîrê qanûna guna, ya ku nava minda ye. ²⁴Ez çî merivekî hêsîr-belengaz im! K'î wê min ji destê vî qalibê p'ûç'î-mirî xilaz ke? ²⁵(Şikir ji Xwedêr'a, bi saya Xudanê me Îsa Mesîh!)

Bi vî awayî ez xwexa bi h'iş-aqilê xwe xulamtîyê qanûna Xwedêr'a dikim û bi qalibê xwe xulamtîyê qanûna gunar'a dikim.

Jîyîna bi R'uh'ê Xwedê

8 ¹Niha îdî dîwana wan nabe, yêd ku t'evî Mesîh Îsa bûne yek*. ²Çimkî qanûna R'uh'ê ku jîyînê dide, bi saya Mesîh Îsa ez ji qanûna guna û mirinê xilaz^f kirim. ³Belê çî ku Qanûnê ji dest bêt'aqetîya binyat'a merivayê nikaribû bikira, Xwedê ew

* ^{7:15} Galatî 5:17.

* ^{8:1} Nav destnivîsarêd paşwextîyêda ev jî heye: «Bi binyat'a merivayî najîn, lê bi R'uh'ê» (8:4 binihêr'in).

yek kir, Kur'ê Xwe dilqê binyat'a merivayîye gunek'arda bona guna şand. Û aha Ewî wê binyat'êda dîwana gune kir, ⁴ wekî r'astbûna t'emîyêd Qanûnê nava meda bê qedandinê, em ku bi binyat'a merivayî najîn, lê bi R'uh'. ⁵ Yêd ku li gora binyat'a merivayê dijîn, ew ser tiştêd binyat'a merivayê difikirin, lê yêd li gora R'uh' dijîn, ew ser tiştêd R'uh' difikirin. ⁶ Axirîya fikira binyat'a merivayê mirin e, lê axirîya fikira R'uh' jîyîn û e'dilayî ye. ⁷ Çimkî fikira binyat'a merivayê dijminê Xwedê ye, ew ber qanûna Xwedê xwe naşkêne, ne jî dikare. ⁸ Ewêd bi binyat'a merivayê dijîn, nikarin li Xwedê xweş bèn.

⁹ Lê hûn bi binyat'a merivayî najîn, lê bi R'uh' dijîn, heger r'ast R'uh'ê Xwedê nava weda dimîne. Lê heger R'uh'ê Mesîh dilê yekîda t'une, ew ne p'ara Wî ye. ¹⁰ Û heger Mesîh dilê weda ye, qalib mirî ye, çimkî we gune kir, lê R'uh' jîyîn e bona we, çimkî hûn r'ast hatine h'esabê. ¹¹ Û heger ew R'uh'ê ku Îsa ji mirinê r'akir nava weda dijî, ku usa ye Ewê Mesîh ji mirinê r'akir, wê bi wî

R'uh'ê Xweyî nava weda, jîyînê bide qalibê weyî p'ûç'î-mirî jî.

¹² Bona vê yekê xûşk-birano, em deyndar in, lê ne deyndarêd binyat'a merivayê, ku li gora wê bijîn. ¹³ Çimkî heger hûn li gora binyat'a merivayê bijîn, hûnê bimirin, lê heger hûn bi R'uh' kirêd binyat'a merivayê bikujin, hûnê bijîn.

¹⁴ Ewêd ku bi R'uh'ê Xwedê têne r'êberîkirinê, ew in lawêd Xwedê.

¹⁵ Çimkî we r'uh'ekî usa nestandîye, ku we dîsa bike xulam bitirsin, lê we ew R'uh' standîye, Yê ku we dike lawêd Xwedê, bi K'ijanî gazî Wî dikin: «Abba!» awa gotî «Bavo!»* ¹⁶ Hema ew R'uh' Xwexa t'evî r'uh'ê me şe'detîyê dide, ku em zar'êd Xwedê ne. ¹⁷ Û heger zar' in, usa jî xweyîwar in, warê Xwedê ne û t'evî wartîya Mesîh in. Belê heger em t'evî cefayê Mesîh bûne, emê t'evî r'ûmeta Wî bin jî.

R'ûmeta sozdayî

¹⁸ Ez aha t'exmîn dikim, ku cefê meyî vî zemanî, li ber r'ûmeta wê meva* e'yan be, ne t'u tişt e. ¹⁹ H'emû e'firîn jî bê sebir ç'e'v-nihêr'î xuyabûna lawêd Xwedê ne.

* 8:15-17 Galatî 4:5-7.

* 8:18 Aha jî tê fe'mkirinê: «Nava meda».

²⁰ Belê e'firîn jî ber bayê betalîyê k'etin, ne ku bi h'emdê xwe, lê Xwedê ew dane vê yekê*. Lê belê ew guman hebû, ²¹ ku e'firînê xwexa jî ji wê xulamtîya p'ûç' aza bin û t'evî azayî û r'ûmeta zar'êd Xwedê bin. ²² Çimkî em zanin ku h'emû e'firîn h'eta niha bi hevr'a dikine zare-zar û mîna êşa k'ulfetê^f dik'işînin. ²³ Û ne t'enê e'firîn, lê em xwexa jî, ku me çawa berê^f deremeta pêşin* R'uh'ê Pîroz stand, nava xweda zare-zar in û wê hîvîyê ne, h'eta em heqê lawtîya Xwedê bistînin, awa gotî em bigihîjine azayîya qalibê xwe**. ²⁴ Belê vê gumanêda em xilaz bûn. Lê ew gumana ku tê dîtîne, ew ne guman e, çimkî yek çawa dikare gumana wî tiştî be, k'îjan li ber ç'e'va ye? ²⁵ Lê heger gumana me li tiştê nedîtî ye, em bi sebirê hîvîyê bimînin.

²⁶ Usa jî R'uh'ê^f Pîroz tê hewara bêt'aqetîya me, çimkî em nizanin

gerekê çawa dua bikin*, lê R'uh'ê Pîroz Xwexa bi gotinêd k'esere nayêne ser zar-zimana, bona me lava-navçêtîyê dike. ²⁷ Û Yê dila e'nene dike zane fikira R'uh'ê Pîroz çi ye, çimkî Ew weke qirara Xwedê bona merivêd Xwedê lava-navçêtîyê dike.

²⁸ Em zanin ku her tiştîda Xwedê dike ku wanr'a bibe qencî, yêd ku Wî h'iz dikin* û li gora qaz-qudreta Wî gazîkirî ne. ²⁹ Çimkî Xwedê k'îjan pêşda bijartin, ew jî pêşda k'ifş kirin, ku bibine mîna Kur'ê Wî, wekî Îsa nava gelek xûşk-birada nixurî be. ³⁰ K'îjan pêşda k'ifş kirin, gazî wan jî kir û gazî k'îjana kir, ew jî bêsûc kirin û k'îjan bêsûc kirin, ew jî xweyî-r'ûmet kirin.

H'izkirina Xwedê: Heger Îsa yar e, k'î wê neyar be?

³¹ Awa em çi bêjin bona van tiştî? Heger Xwedê piştî me ye,

* 8:20 Destpêbûn 3:17.

* 8:23 Aha tê fe'mkirinê: «Xwedê çawa p'êşk'êşa pêşin R'uh'ê Pîroz dide» yan jî: «R'uh'ê Pîroz çawa berê deremeta Xwedêye pêşine ku Xwedê dide bawermand distînin».

** 8:23 Korint'î II, 5:1-4.

* 8:26 Aha jî tê fe'mkirinê: «Bona çi dua bikin».

* 8:28 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Em zanin ku her tişt wanr'a dibine qencî yêd ku Xwedê h'iz dikin».

k'î dikare miqabilî me be? ³² Ewê ku h'eyfa Wî Kur'ê Wî nehat, lê bona me h'emûya da der, îdî wê çawa her tiştî t'evî Wî p'êşk'êşî me neke? ³³ K'î dikare bijartîyêd Xwedê gunek'ar ke? Xwedê ye, ku wan bêşûc dike. ³⁴ K'î dikare wan neheq ke? Mesîh Îsa ye ku bona wan mir, lê belê ji mirinê r'abû jî û k'êleka^f Xwedêye r'astê ye, bona me lava-navçêtîyê dike. ³⁵ Çi wê bikaribe me ji wê h'izkirina Mesîh biqetîne? Derd-kul, te'lî-tengî, zêrandin, xelayî-celayî, bêsit'arî, qede-bela yan şûr? ³⁶ Çawa nivîsar e:

«Bona Te em her r'oj ber mirinê ne,
mîna peza serjêkirinê h'esab dibin»*.

³⁷ Lê em nava van h'emû tiştada hê zêde serdik'evin, bi saya Ewî ku em h'iz kirin. ³⁸ Çimkî ez e'seyî zanim ku ne mirin, ne jîyîn, ne milyak'et^f, ne şexsek, ne tiştêd hazir, ne tiştêd wê bîn, ne t'u qewat, ³⁹ ne yêd jorin, ne yêd jêrin* û ne jî e'firînekî mayîn dikare me ji h'izkirina Xwedê

biqetîne, ya ku bi destê Xudan Mesîh Îsa p'ara me k'etîye.

**Xwedê û miletê wî
cihûyê bijartî**

9 ¹ Ez bi Mesîh bê xêlif r'ast dibêjim û îsafa^f min jî bi saya R'uh'ê Pîroz min'r'a şe'detîyê dide, ² ku ez gelekî ber xwe dik'evim û kula dilê min jî k'ûr e. ³ Çimkî min xwexa dixwest nifir' li min bibûya, t'êla min ji Mesîh biqetîya, bona miletê minî ji xûn-goştê min, ⁴ ku îsraêlî^f ne. Li wan dik'eve bibine lawêd Xwedê, Xwedê r'ûmeta Xwe nişanî wan da, peyman^f t'evî wan girêdan, qanûnêd Xwe dane wan û kirine xweyêd h'ebandin û sozêd dayî*. ⁵ Kal-bav jî ji wan in û Mesîh jî aliyê xûn û goştada ji nav wan hat, ku ser h'emûyar'a Xwedêyê h'eta-h'etayêyî hêjayî şikirîyê ye. Amîn.

⁶ Lê belê naqewime ku sozê Xwedê xêlif derê, çimkî ne ku ew h'emû ne îsraêlî, yêd ku ji Îsraêl dinê k'etine ⁷ û ne jî h'emûyêd ji bedena Birahîm bûne zar'êd wî-ye heq-h'elal in, lê hatîye gotinê:

* ^{8:36} Zebûr 44:22.

* ^{8:39} Aha jî tê fe'mkirinê: «Ne bilindayî, ne k'ûrayî».

* ^{9:4} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Li wan dik'eve bibine zar'êd Xwedê, xweyêd r'ûmet, peymana, Qanûna dayî, h'ebandin û sozêd dayî».

«Zur'eta teyê Îshaqda^f bê navkiri-
nê»*. ⁸ Awa gotî zar'êd Xwedê ne
ew in, yêd ku ji bedena t'ebîyetî
ne, lê zar'êd sozdayî wê zur'et bêne
h'esabê. ⁹ Çimkî sozê gotî ev bû:
«Saleke din vî çaxî ezê li ser teda
bêm û kur'ekê Serayêr'a bibe»*.
¹⁰ Lê ne t'enê ev bû, R'êvêka^f jî bi
du kur'a ji bavekî h'emle derk'et,
awa gotî ji bavê me Îshaq. ¹¹⁻¹² Gava
kur'ik hê nebibûn, hê qencî-xirabî
nekiribûn, R'êvêkayêr'a hate go-
tinê: «Yê mezin wê xulamtiyê li
yê biç'ûk bike»*. Ev yek bû, wekî
qirara Xwedê weke bijartina Wî
derê, ne ku kirava girêdayî be, lê
li gora gazîya Xwedê be. ¹³ Çawa
nivîsar e: «Min Aqûb^f h'iz kir, lê
ji Esaw^f çûm»*.

¹⁴ Em îdî çi bêjin? Gelo neheqî-
ya Xwedê heye? Na xêr! ¹⁵ Çimkî
Mûsar'a dibêje: «Ez k'îjanî bême
r'e'mê, Ezê bême r'e'mê û dilê
Min ser k'ê bişewite, wê bişewi-
te»*. ¹⁶ Ev yek îdî ne ji xwestin
yan xîreta mêriv e, lê ji r'e'ma

Xwedê ye. ¹⁷ Çimkî nivîsara pîroz
Firewinr'a^f dibêje: «Bona wê yekê
Min tu kirî p'adşa, wekî qewata
Xwe bi te bidime k'ifşê û navê Min
t'emamîya dinyayêda bê gotinê»*.
¹⁸ Awa Xwedê k'îjana dixwaze
tê r'e'mê û k'îjana dixwaze wan
serh'işk dike.

Hêrs û r'e'ma Xwedê

¹⁹ Ku usa ye tê minr'a bêjî: «Lê
îdî çima Xwedê me neheq dike?
K'î dikare li ber qirara Wî r'abe?»
²⁰ Lê tu k'î yî, e'vdo, ku li ber
gotina Xwedê r'adibî? Gelo cêr'
dikare cêr'ker'a bêje: «Te çima
ez aha çêkirime?»* ²¹ Çima h'u-
kumê cêr'ker ser axê t'une ku ji
wê h'er'îya stirayî hin derdanêd^f
bona r'ûmetê çêke, hin jî bona
bêr'ûmetê? ²² Lê çi vê yekêr'a
heye, heger Xwedê xwest berî
k'ifşkirina hêrs û qewata Xwe, bi
dûmika dirêj gelekî sebira Xwe
li wan derdanêd hêjayî hêrsê
bîne, yêd ku undabûnêr'a hazir

* ^{9:7} Destpêbûn 21:12.

* ^{9:9} Destpêbûn 18:10, 14.

* ^{9:11-12} Destpêbûn 25:23.

* ^{9:13} Malaxî 1:2-3.

* ^{9:15} Derk'etin 33:19.

* ^{9:17} Derk'etin 9:16.

* ^{9:20} Îşaya 29:16; 45:9.

sekinî ne?^{*} 23 Wî ev yek kir, we-
kî dewlemendtîya r'ûmeta Xwe
wan derdandar'a bide k'ifşê, yêd
ku bûne xweyê vê r'e'mê, k'îjan
ku Wî pêşda hazir kiribûn, wekî
ew t'evî r'ûmeta Wî bibûna. 24 Û
ew derdanêd gazîkirî em in, ne
ku t'enê ji cihûya, lê ji necihûya
jî, 25 çawa k'itêba Hosêyada Ew
dibêje:

«Cime'ta ku ne cime'ta Min e,
Ezê bêjimê: <Cime'ta Min>
û ya ne delal Ezê bêjimê: <De-
lal>»^{*}.

26 Û «wê dera ku wanr'a hate
gotinê: <Hûn ne cime'ta Min
in>,
hema li wir jî ewê lawêd Xwe-
dêyê sax bêne gotinê»^{*}.

27 Îşaya^f jî bona Îsraêl dike gazî
dibêje:

«Heger h'esabê zar'êd Îsraêl
weke qûma be'rê be, t'enê
hinek wê jê xilaz be.

28 Çimkî Xudan wê kin û kurt
zûtirê dîwana dinê bike»^{*}.

29 Û çawa Îşaya berî vê yekê
got: «Heger Xudanê Zor mer'a
zur'et nehişt, emê bik'etana
r'oja Sodomê^f û bibûna mîna
Gomorayê»^{**}.

Îsraêl û Mizgînî

30 Em îdî çi bêjin? Necihûyêd
ku pey r'asth'esabbûnê nedi-
çûn, gihîştine r'asth'esabbûnê,
wê r'asth'esabbûna ji bawerîyê,

31 lê Îsraêl ku pey Qanûnê diçû
ku r'ast bê h'esabê, negihîşte wê
yekê. 32 Çima? Çimkî ew ne ku
bi bawerîyê bû, lê bi kirêd xwe.
Û ew ser kevirê lik'umandinêda
k'et hol bû, 33 çawa nivîsar e:

«Va Ez kevirê lik'umandinê
Sîyonêda^f datînim,
zinarekî jê holbûnê
lê her kesê ku bawerîya xwe
Wî bîne, wê şermî nebe»^{*}.

* 9:22 Aha jî tê fe'mkirinê: «Lê çi vê yekêr'a heye, heger Xwedê bi dûmika dirêj
li wan derdana sebir dike, k'îjan hêjayî wê hêrsê ne û undabûnêr'a hazir sekinî
ne, çimkî Wî xwest hêrsa Xwe bide k'ifşê û qewata Xwe wanva e'yan ke?»

* 9:25 Hoseya 2:23.

* 9:26 Hoseya 1:10.

* 9:27-28 Îşaya 10:22-23.

* 9:29 Îşaya 1:9.

** 9:29 Destpêbûn 19.

* 9:33 Îşaya 8:14; 28:16.

10 ¹Xûşk-birano! Dua û xwestina dilê min ji Xwedê bona xilazbûna Îsraêlê ye. ²Ez şe'dê wana me, ku ew hindava Xwedêda xweyîxîret in, lê ev yek bê zanebûn e. ³Wana fe'm nekir, ku Xwedê çawa mêriv r'ast h'esab dike, xwestin bi cûr'ê xwe h'îmê heqîyê daynin û li ber heqîya Xwedê ta nebûn. ⁴Çimkî bi Mesîh Qanûn ser hevda hat, ku her bawermend bi wî r'ast bê h'esabê.

Her kes dikare xilaz be

⁵Bona wê r'asth'esabbûna ji Qanûnê Mûsa aha dinivîse: «Merivê ku Qanûnê biqedîne, bi wê jî ewê bijî»*. ⁶Lê r'asth'esabbûna ku ji bawerîyê ye, aha dibêje: «Dilê xwedada nebêje: K'ê wê r'abe e'zmên?»* (awa gotî Mesîh jorda bîne), ⁷yan: «K'ê wê her'e dîyarê mirîya?»* (awa gotî Mesîh ji nava mirîya derxe). ⁸Lê belê nivîsar çî dibêje? «Xebera Xwedê li cem te ye, li ser zarê te ye û dilê teda ye»*, (awa gotî ew xebera bawerîyê, ya ku em danna-

sîn dikin). ⁹Heger tu bi devê xwe îqrar^f bikî, ku Îsa Xudan e û dilê xweda bawer bikî, ku Xwedê Ew ji nava mirîya r'akirîye, tê xilaz bî. ¹⁰Çimkî bi dil yek bawer dike, r'ast tê h'esabê û bi dev îqrar dike, xilaz dibe. ¹¹Çawa nivîsar dibêje: «Her kesê ku bawerîya xwe Wî bîne, wê şermî nebe»*. ¹²Li vir firqî t'une nava cihû û necihûyada, çimkî Xudanê h'emûya yek e, hindava wan h'emûyada jî mer'd e, k'îjanêd gazî Wî dikin. ¹³Çimkî nivîsar dibêje: «K'î gazî navê Xudan ke, wê xilaz be»*.

Qusûra Îsraêlê

¹⁴Lê wê çawa gazî Wî kin, heger bawerîya xwe Wî neanîne? Yan wê çawa bawerîya xwe Wî binin, heger bona Wî nebihîstine? Yan wê çawa bibihên, heger xeber dannasîn nebe? ¹⁵Yan wê çawa xeberê dannasîn kin, heger neyêne şandinê? Çawa nivîsar e: «Çiqasî h'ewas in gavêd yêd mizgînîya xêrê didin!»*

* ^{10:5} Qanûna K'ahîntîyê 18:5.

* ^{10:6} Qanûna Ducarî 30:12.

* ^{10:7} Qanûna Ducarî 30:13.

* ^{10:8} Qanûna Ducarî 30:14.

* ^{10:11} Îşaya 28:16.

* ^{10:13} Yoêl 2:32.

* ^{10:15} Îşaya 52:7.

¹⁶ Lê h'emûya gur'a Mizgînîyê nekir, çimkî Îşaya dibêje: «Xudan, k'ê ew gotina ku me got bawer kir?»* ¹⁷ Awa bawerî ji bihîstinê tê û bihîstin jî ji gotinê bona Mesîh.

¹⁸ Lê belê ez dipirsim: Gelo wana ne bihîst? Naqewime. Çimkî nivîsar e:

«Dengê wan t'emamîya e'rdê hilda û xebera wan li qulbêd dinyayê bela bû»*.

¹⁹ Ez dîsa dipirsim: Gelo Îsraêl pê neh'esîya? Pêşîyê Mûsa dibêje:

«Ezê bi milletê ne millet hêlana bidime we

û bi miletekî bêfe'm hêrsa we r'akim»*.

²⁰ Û Îşaya mêrk'imî dibêje:

«Ez wanva derk'etim, k'îjan li Min nediger'îyan

û Ez wanva e'yan bûm, k'îjana bona Min nedipirsîn»*.

²¹ Lê belê bona Îsraêlê dibêje:

«T'emamîya r'ojê Min destê Xwe dirêjî miletekî serh'işk û xwese-rîxwe kir»*.

R'e'ma Xwedê hindava milletê Wî Îsraêlêda

11 ¹ Awa ez dipirsim: Gelo Xwedê dest ji cime'ta Xwe kir? Na xêr! Ez xwexa jî îsraêlî me, ji zur'eta Birahîm im, ji qe-bîla Binyamîn^f*. ² Xwedê dest ji cime'ta Xwe nekir, k'îjan pêşda bijartibû. Yan hûn nizanin serhatîya Êlyasda^f nivîsar çî dibêje çawa, wî şikîyatê^f Îsraêlê li Xwedê dikir digot? ³ «Xudan, p'êxemberêd Te kuştin, gorîgehêd^f Te xirab kirin, t'enê ez mame û pey min jî k'etine ku bikujin»*. ⁴ Lê caba Xwedê çî bû? «Min Xwer'a h'eft h'ezar merî xwey kirine, yêd ku li ber Bae'l^f çok nedane»*. ⁵ Usa jî niha vî zemanîda hineke bi k'erema Xwedê bijartî mane. ⁶ Û heger bi k'eremê ye, îdî ne ji kira ye, heger usa bûya, k'erem îdî nedibû k'erem.

⁷ Îdî çî? Îsraêl negihîşte wê çî ku diger'îya, lê yêd bijartî

* ^{10:16} Îşaya 53:1.

* ^{10:18} Zebûr 19:4.

* ^{10:19} Qanûna Ducarî 32:21.

* ^{10:20} Îşaya 65:1.

* ^{10:21} Îşaya 65:2.

* ^{11:1} Fîlîpî 3:5.

* ^{11:3} P'adşatî III, 19:10, 14.

* ^{11:4} P'adşatî III, 19:18.

gihîştinê û yêd mayîn kor bûn,
 8 çawa nivîsar e:

«Xwedê şever'eşa kora anî ser
 wan,
 ku bi ç'e'va nebînin û bi guha
 nebihên, h'eta r'oja îroyîn»*.

9 Û Dawid dibêje:

«De bira t'ext-sifirêd wan li
 wan bibine t'or' û t'elek,
 qede-bela jî heqê wan be.

10 Bira ava r'eş bê ser ç'e'vêd wan,
 nebînin

û pišta wan t'imê tewîyayî be».*

11 Awa ez dipirsim: Gelo ew ji
 r'ê derk'etin, ku unda bin? Na
 xêr! Lê neheqîya wan bû sebebê
 xilazbûna necihûya, ku pozê wan
 jî bişewite. 12 Heger neheqîya wan
 bû sebeb ku dinya dewletî be û
 k'etina wan bû sebeb ku necihû
 dewletî bin, lê wê hê çiqas k'ar
 be gava t'emamîya wan xilaz be!

Xilazbûna necihûya

13 Niha ez we necihûyar'a di-
 bêjim: Belê ez şandîyê necihûya
 me, qulixê xwe bilind dikim,
 14 belkî bikaribim pozê yêd ji xûn
 û goştê xwe bidime şewatê û ji
 wan hineka jî xilaz kim. 15 Çimkî

heger t'exsîrbûna^f wan bû sebebê
 lihevhatina dinyayê t'evî Xwedê,
 îdî lê qebûlbûna wanê bibe çi,
 heger ne saxbûna mirîya?

16 Heger girika hevîr, çawa be-
 rê^f deremeta pêşin Xwedê'r'a dayî
 h'elal e, ku usa ye t'emamîya şkeve
 pêva h'elal e*. Û heger r'aw pîroz
 in, ç'iql jî pê'r'a pîroz in. 17 Heger
 ji wan ç'iqila hinek şkestin, lê tu,
 necihû dara zeyt'ûnêye beyanî bû-
 yî, dewsa wan hatî servakirinê û
 t'evî qinyata r'awêd zeyt'ûnê bûyî,
 18 tu dilê xwe li wan ç'iqlêd şkestî
 şa neke. Lê heger dilê xwe şa kî,
 bîr bîne, wekî ne ku te r'aw jor
 girtine, lê r'awa tu girtîyî. 19 Îdî tê
 bêjî: «Ç'iql şkestin, wekî ez bême
 servakirinê». 20 R'ast e. Ewana ji
 dest nebawerîyê şkestin û te bi ba-
 werîyê h'îm girt. K'ubar nebe, lê
 bitirse. 21 Çimkî heger h'eyfa Xwedê
 ç'iqlêd binyat'î nehat, h'eyfa Wî
 wê te jî neyê. 22 Awa dîna xwe bi-
 de şîrinayî û h'işkîya Xwedê, Ew
 h'işk e hindava ji r'êk'etîyada û
 şîrin e hindava teda, heger nava
 şîrinayîyêda bimînî. Lê heger na,
 tê jî bêyî bir'inê. 23 Lê heger cihû
 nava nebawerîyêda nemînin, wê

* 11:8 Qanûna Ducarî 29:4; Îşaya 29:10.

* 11:9-10 Zebûr 69:22-23.

* 11:16 Jimar 15:19, 20.

bêne servakirinê, çimkî Xwedê dîsa dikare wan servake. ²⁴Çimkî heger tu, necihû wekî binyat'a xweda ç'iqlê zeyt'ûna beyanî bûyî û hatî bir'in, ser wê zeyt'ûna qence ne ji binyat'a xwe hatî servakirinê, lê hê çiqas r'ih'et ewê ku ç'iqlêd binyat'î ne, wê ser zeyt'ûna xwe bêne servakirinê.

R'e'ma Xwedêye hindava h'emûyada

²⁵Ez naxwazim xûşk-birano, ku hûn haş ji vê sur'ê t'unebin, ku hûn xwe dewsa zana daneynin. P'areke miletê Îsraêlê wê serh'işk bimîne, h'eta h'esabê wan necihûyêd ku wê xilaz bin t'emam be.

²⁶Bi vî awayî t'emamîya Îsraêlê wê xilaz be, çawa nivîsar e:

«Azakir wê ji Sîyonê bê û bêxwedêtiyê ji Aqûb dût xe.

²⁷Û ev e peymanî Mine t'evî wan, gava Ez gunêd wan hildim»*.

²⁸Mizgînîyê ku dinihêr'î, ewana dijmin in bona xatirê we, lê bijartinê ku dinihêr'î, ewana h'izkirî ne, bona xatirê kal-bavêd wan.

²⁹Çimkî Xwedê k'îjana dibijêre û p'êşk'êşa dide k'ê, wê yekêda ne p'oşman e. ³⁰Çawa we jî wextekê guhdarîya Xwedê nedikir, lê niha bi neguhdarîya wana we r'e'm dît, ³¹usa jî ewana niha bûne neguhdar, wekî bi r'e'mdîtina we ew jî r'e'mê bibînin. ³²Çimkî Xwedê h'emû kirine girtîyêd neguhdarîyê, wekî h'emûya jî bê r'e'mê.

Pesindayîna zanebûna Xwedê

³³Çiqasî k'ûr in dewlemendî, serwaxtîf û zanebûna Xwedê! Qirarêd Wî çiqasî ji h'iş-aqila dût in û kes serederîyê ji r'îyêd Wî nake!*

³⁴Çawa nivîsar e: «K'ê nêta Xudan pê h'esîya? Yan k'ê bû şîretk'arê Wî?*

³⁵Yan k'ê pêşda tişteke daye Wî, wekî Ew dîsa li wan vege'îne?»*

³⁶Çimkî her tişt ji Wî, bi Wî û bona Wî ne. Şikir ji Wîr'a h'eta-h'etayê. Amîn*.

Qurbanêd' saxe durufkirî

12 ¹Awa ez hîvî ji we dikim xûşk-birano, bona

* 11:27 Îşaya 59:20-21; 27:9.

* 11:33 Îşaya 55:8-9.

* 11:34 Îşaya 40:13; Yêremîya 23:18.

* 11:35 Îbo 41:11.

* 11:36 Korint'î I, 8:6.

wê dilşewatîya Xwedê, qalibê xwe dîyarî Xwedê kin, çawa qurbanekê^f saxe durufkirî, li Wî qebûl, ya ku h'ebandina weye r'uh'anî* ye. ²Û nek'evine kirasê bendê vê dinyayê, lê bi nûbûyîna h'işê xwe werine guhastinê, wekî bizanibin çi ye qirara Xwedê, ku qencî, xweşî û k'amilî ye.

³Ez bi wê k'erema ku Xwedê da min, we her kesî'ra dibêjim: Çiqas ji we dik'eve, ji wê zêdetir nefikirin, lê ser xwe bin, bira her kes weke wê bawerîya ku Xwedê p'arevekir, bifikire. ⁴Çawa qalibê meda gelek endem hene û h'emû endem kirekî nakin,* ⁵usa jî em gelek in, lê yektîya Mesîhda em bedenek in û her kes ji me endemêd hev in. ⁶Awa anegorî wê k'erema mer'a hatîye dayînê, p'êşk'êşêd xweye cûr'e-cûr'e bidine xebatê. Heger p'êşk'êşa p'êxembertîyê^f ye, bira weke wê çapa bawerîyê bidine xebatê, ⁷heger xizmetk'arî ye, bira nava xizmetk'arîyêda bin, heger hînkirin e, bira pey hînkirinê bin,

⁸yê dil dide mêriv, bira li pey wê yekê be, ewê p'arevedike, bira bi mer'danî bike, ewê serwêr e, bira xîret be, ewê qencîyê dike, bira bi eşq û şa bike.

⁹H'izkirina we h'ilek'arî nî-be, ji xirabîyê zivêr bin, xwe li qencîyê bigirin. ¹⁰H'izkirinêda çawa xûşk-bira ser hev şewat bin, qedirkirinêda ji hevdu derbaztir bin, ¹¹xîretêda xwer'anedîtî nîbin, r'uh'ê xweda* alav din, xizmetk'arîya Xudan bikin, ¹²bi gumanê şa bin, tengasîyada sebir kin, her gav dua bikin, ¹³destê xwe dirêjî cime'ta Xwedêye destteng kin, pey mêvanh'izîyê bin.

¹⁴Yê we dizêrînin hûn dua wan bikin, belê dua bikin û nifir'a li wan nekin*. ¹⁵T'evî yêd şa dibin şa bin û t'evî yêd digirîn bigirîn. ¹⁶Fikira we her kesî hindava hevda yek be, k'ubar-babax nîbin, lê t'evî p'erîşana nimiz bin, xwe dewsa zana daneynin*.

¹⁷Ji ber xirabîyêva xirabîyê li t'u kesî nekin. Çi li ber ç'e'vê h'emû

* 12:1 Aha jî tê fe'mkirinê: «H'ebandina weye r'ast», yan «H'ebandina weye t'ebîyetî».

* 12:4-8 Korint'î I, 12:4-12.

* 12:11 Aha jî tê fe'mkirinê: «Bi R'uh'ê Xwedê alav din».

* 12:14 Metta 5:44.

* 12:16 Gotinêd Silêman 3:7.

meriva qenc e, wê bikin. ¹⁸Çiqas ji dest we tê, t'evî h'emû meriva e'dilayîyêda bin. ¹⁹H'eyfê hilnedin, delalno, lê cî bidine hêrsa Xwedê, çimkî nivîsar e: «H'eyfhildan destê Min e, Ezê h'eyfê hilînîm, Xudan dibêje»*. ²⁰Lê belê ev jî heye: «Heger dijminê te bir'çî ye, nê bidê û heger t'î ye, avê bidê, çimkî tu bi vê yekê pirîskê êgir ser serê wî t'op dikî»*. ²¹Nehêle xirabî ser te k'eve, lê bi qencîyê tu ser xirabîyê k'eve.

Heleqetîya bawermenda t'evî serwêr û h'ukumetêd vê dinê

13 ¹Her merivek bira gur'a wan h'ukumetîyada be, ku ser wîr'a ne, çimkî t'u h'ukumetî bêyî destûra Xwedê t'une û ewê ku hene jî, ji Xwedêda ne. ²Awa k'î ku ber h'ukumetîyê r'adibe, ew ber e'mirê Xwedê r'adibe û ewê ku r'adibin, dîwana Xwedê ser xweda tînin. ³Çimkî serdar yêd qencîyê dikin natirsînin, lê yêd xirabîyê. Tu dixwazî ji h'ukumetê netirsî? Xwe li qencîyê bigire, tê bibî şîrinê wê. ⁴Çimkî ew xizmetk'arê Xwedê

ye bona qencîyêd te. Lê heger xwe li xirabîyê bigirî, jê bitirse, çimkî wî badîhewa^f şûr girênedaye. Ew xizmetk'arê Xwedê ye, ku hêrsa Wî ser wanda bir'êje, k'îjanêd ku xirabîyê dikin. ⁵Lema em gerekê gura h'ukumetada bin, ne t'enê wekî em li ber hêrsê nek'evin, lê belê wekî îsafa me jî dilê me r'ih'et bihêle.

⁶Bona vê yekê jî hûn xerc jî didin, çimkî ew xulamêd Xwedê ne, borcdarêd xercstandinê ne*. ⁷Awa k'êr'a çî dik'eve, li wan vege'înin, k'êr'a xerc dik'eve, xerc bidinê, k'êr'a selef dik'evin, selef bidinê, ji k'ê gerekê bitirsîn, bitirsîn, k'êr'a qedir dik'eve, qedirê wî bigirin.

H'izkirina hindava hevda

⁸T'u tiştîda deyndarê t'u kesî nemînin, pêştirî li hev h'izkirinê, çimkî k'î ku hevalê xwe h'iz dike, t'emamîya Qanûnê diqedîne. ⁹Ev t'emîyêd ku hene: «Zinîyê neke, nekuje, nedize, dilhaviyîyê neke»* û her çî t'emîyêd ku hene, dik'e-vine nava vê gotinê: «Hevalê xwe

* ^{12:19} Qanûna Ducarî 32:35.

* ^{12:20} Gotinêd Silêman 25:21, 22.

* ^{13:6} Metta 22:21.

* ^{13:9} Derk'etin 20:13-15, 17; Qanûna Ducarî 5:17-19, 21.

weke xwe h'iz bike»**. ¹⁰H'izkirin xirabîyê li hevalê xwe nake. Awa h'izkirin serê Qanûnê digire.

¹¹Vê yekê bikin, çimkî hûn zanin ev çi zeman e. Niha îdî wext e hûn ji xewê h'îşyar bin, çimkî niha xilazbûn hê nêzîkî me ye, ne ku hingê gava me bawer kir. ¹²Şev gelek çûye, sibeh nêzîk bûye, awa kirêd te'rîstanîyê em ji xwe dûr xin û ç'ekêd r'onayîyê ser xweva kin. ¹³Usa bijîn çawa r'onaya r'ojê, bê kûç'îksantîyê, serxweşîyê, bênamûsîyê, h'eramîyê, şer'ûdîyê û h'evsûdîyê. ¹⁴Lê Xudan Îsa Mesîh li xwe bikin mert'al û guh nedine wan xwestinêd binyat'a xweye merivayî.

Loma li birayê xwe neke

14 ¹Ewê ku bawerîyêda sist e, qebûl kin, lê ne ku bona bîr-bawerîya wî jêr'a bik'evine de'wê. ²Yek bawer dike, ku her tiştî dikare bixwe, lê yê sist e, t'enê p'incar'ê dixwe. ³Ewê ku dixwe, bira yê naxwe bêhurmet neke û ewê ku naxwe, bira loma yê dixwe neke, çimkî Xwedê ew qebûl kirîye. ⁴Tu k'î yî ku loma

xulamê xelqê dikî? Heger sekinî be yan k'etî be, ew îşê Xweyê wî ye. Lê wê bisekine, çimkî Xudan dikare wî bide sekinandinê.

⁵Yek r'ojekê ser r'ojê dinr'a digire, yek jî h'emû r'oja weke hev digire. Bira her kes fe'mîna xweda bawer be. ⁶K'ê r'ojekê xwer'a e'zîz h'esab dike, bona Xudan e'zîz h'esab dike, usa jî ewê dixwe bona Xudan dixwe, çimkî şikirîyê dide Xwedê. Û yê naxwe jî bona Xudan naxwe û şikirîyê dide Xwedê. ⁷Ji me tu kes bona xwe najî û t'u kes jî bona xwe namire. ⁸Heger em dijîn, bona Xudan dijîn û heger em dimirin bona Xudan dimirin. Awa heger em bijîn yan bimirin, p'ara Xudan in. ⁹Bona vê yekê jî Mesîh mir û sax bû, wekî hin h'ukumî ser mirîya bike, hin jî ser zêndîya. ¹⁰Îdî tu çima loma birê xwe dikî? Yan tu çima birê xwe bêhurmet dikî? Em h'emûyê jî li ber dîwana Xwedê bisekinin*. ¹¹Çimkî nivîsar e: «Ez saxîya Xwe kim, Xudan dibêje, ku her çok wê li ber Min bitewe û her kesê bêje: <Tu yî Xwedê>»*. ¹²Awa ji me her kesê bona xwe cabê li ber Xwedê bide.

** ^{13:9} Qanûna K'ahîntîyê 19:18.

* ^{14:10} Korint'î II, 5:10.

* ^{14:11} Îşaya 49:18; 45:23.

Birê xwe p'îşk'f neke

¹³ De îdî em loma hevdu nekin, lê hûn xwer'a bidine ber h'esaba, çawa bikin ku nig nedine li ber bira, ku nelik'umin yan p'îşk'f nebin. ¹⁴ Ez vê yekê zanim û Xudan Îsada guman im, ku tiştêkî ji xwe h'eram'f t'une, lê bona wî h'eram e, yê ku h'eram h'esab dike. ¹⁵ Heger bi xwarina xwe tu dilê birê xwe ji xwe dihêlî, îdî jîyîna te ne bi h'izkirinê ye. Bi xwarina xwe wî unda neke, bona k'îjanî Mesîh mir. ¹⁶ Bira ew tiştêd ku tu bona xwe qenc dibînî, nebe me'nî ku xirabî bê gotinê. ¹⁷ Çimkî P'adşatîyaf Xwedê xwarin û vexwarinêda nîne, lê heqî, e'dilayî û şabûnêda ye, ku dayîna R'uh'ê Pîroz in. ¹⁸ K'ê bi van xulamîyê Mesîhr'a dike, ew li Xwedê xweş tê û dibe şîrinê meriva.

¹⁹ Awa em hindava hevda ser nêta e'dilayîyê û bawerî avakirinê bin. ²⁰ R'ûyê xwarinêda şixulê Xwedê xirab nekin. Her tişt h'elal e, t'enê bona wî merivî ne r'ast e, yê ku bi xwarina xwe dibe bayîsê k'etina xelqê. ²¹ Qenc e ne goşt bixwî, ne şeravê vexwî û ne jî tiştêkî usa bikî, ku birê

te bik'eve. ²² Tu çawa bawer dikî, bira nava te û Xwedêda bimîne. Xwezî li wî, yê ku bi van tiştêd ku fe'm dike ku r'ast in, xwe gunek'ar nake. ²³ Lê heger yek dixwe dudilîyê dike, dîwanê ser xweda tîne, çimkî bi bawerîyê naxwe. Û her tiştê ku ne bi bawerîyê ye, gunê ye.

**Tu li xelqê xweş were,
ne ku li xwe**

15 ¹ Em ku bawerîyêda qewat in, gerekê bik'evine bin barê sista, ne ku em li xwe xweş bê. ² Bira ji me her kes alîyê qencîyêda li hevalê xwe xweş bê, ku bawerîyêda bişide. ³ Çimkî Mesîh jî ne ku li Xwe xweş hat, lê çawa nivîsar e: «Ew qarêd ku li Te dikin, li Min dikin»*. ⁴ Lê çî ku pêşda k'itêbada hate nivîsarê, bona hînbûna me hate nivîsarê, wekî em bi sebirê û wan gotinêd nivîsarada ku bîne didine ber me, xweyîguman bin. ⁵ De bira Xwedêyê sebirê û bîna li ber her kesî bide we, ku hûn hindava hevda ser nêtekê bin, weke nexş-t'ertzê Mesîh Îsa, ⁶ ku hûn h'emû bi dil û zarekî şikirîyê bidine Xwedêyê Bavê Xudanê me Îsa Mesîh.

* ^{15:3} Zebûr 69:9.

Mizgînî bona necihûya

⁷ Bona vê yekê bona şikirîya Xwedê hevdu qebûl kin, çawa Mesîh em qebûl kirin. ⁸ Çimkî ez wer'a dibêjim, ku Mesîh bû xizmetk'arê cihûya, bona aminîya Xwedê e'yan ke, wekî ew sozê kal-bavar'a hatîye dayînê, mak ke ⁹ û necihû bona r'e'ma Wî şikirîyê bidine Xwedê. Çawa nivîsar e:

«Bona vê yekê Ezê nav necihûyada pesinê Te bidim û eşqî navê Te bistirêm»*.

¹⁰ Û dîsa dibêje:

«Gelfî necihûya, şa bin t'evî miletê Wî!»*

¹¹ Û dîsa dibêje:

«Şikirîyê bidine Xudan gelfî necihûya û pesinê Wî bidin, h'emû cim-e'tno»*.

¹² Îşaya jî dibêje:

«Tamareke Yêşaf wê derê, bibe mîrê necihûya û necihû wê gumana xwe bidine ser Wî»*.

¹³ Bira Xwedêye gumanê dilê we bi şabûnê û e'dilayîyêva bik'im-

k'imîne, bona wê bawerîya we, wekî gumana we bi qewata R'uh'ê Pîroz zêde be.

Xizmetk'arîya Pawlose bona necihûya

¹⁴ Ez xwexa weda guman im xûşk-birayêd min, ku hûn qencîyada mane û zanebûnêva jî dagirtî ne, dikarin hevdu şîret kin. ¹⁵ Lê alîkîva min turuş kir wer'a nivîsî, ku wan tiştê bikime bîra we, bona wê k'erema ku ji Xwedêda minr'a hatîye dayînê, ¹⁶ wekî ez nava necihûyada bibime berdestîyê Mesîh Îsa. Ez nava Mizgînîdayîna Xwedêda mîna k'ahînekîf xizmetk'arîyê dikim, ku h'edîbûna^f necihûya qebûl be, bi R'uh'ê Pîroz buhurtî-jibare be. ¹⁷ Awa ez dikarim bi saya Mesîh Îsa pê xizmetk'arîya xweye bona Xwedê bifir'im. ¹⁸ Ez turuş nakim bona tiştêkî usa xeber dim, pêştirî wan tiştêd ku Mesîh bi destê min kirine, bona guhdarîya necihûya, heger bi xebra be yan kira be, ¹⁹ bi qewata nîşana û k'eremeta, bi qewata

* ^{15:9} Zebûr 18:49.

* ^{15:10} Qanûna Ducarî 32:43.

* ^{15:11} Zebûr 117:1.

* ^{15:12} Îşaya 11:10.

R'uh'ê Xwedê. Û bi vî awayî ez ji Orşelîmê^f girtî h'eta Îlîrkûmê ger'iyam, Mizgînîya Mesîhva t'ijî kir. ²⁰ Min dice'dand ku wan dera Mizgînîyê dannasîn kim, k'îderêd bona navê Mesîh nehatibû bihîstinê, wekî nebe ku ez ser h'îmê hinekêd din çêkim.

²¹ Lê belê çawa nivîsar e:

«K'îjanar'a bona Wî nehatîye gotinê, wê bibînin û k'îjana bona Wî ne bihîstîye, wê bizanibin»*.

**T'ivdîra Pawlose
bona r'omayîya**

²² Lema gelek cara r'ê nedi-k'ete min ser weda bihatama. ²³ Lê niha îdî van alîya cîyê usa t'une p'êgeh lê nek'etibe û ev çend sal e ez dikim bême cem we, ²⁴ gava her'ime Spanyayê. Awa gumana min heye, ku ezê ser r'îya xwe serîkî li we xim û ji wir hûn min ver'êkin ez her'ime Spanyayê, gava bîna min hinekî pê we derê. ²⁵ Lê niha ez diçime Orşelîmê, ku bi k'omekdayînê xizmetk'arîya cime'ta Xwedê bikim. ²⁶ Çimkî xûşk-birayêd

Mekedonyayê û Axayayê bi hevr'a qayl bûn, ku alîk'arîkê bidine cime'ta Xwedêye belengaz, yêd ku Orşelîmêda dimînin. ²⁷ Ew qayl bûn û deyndarê wan in jî. Çimkî necihûya alîyê r'uh'anîda k'omek ji cihûya standin, gerekê ew jî alîyê hebûka^f dinêda k'omekê bidine wan. ²⁸ Awa pey vê kirinêr'a, gava k'omeka t'opkirî bigihînime cî, ezê bêm cem we, ji wir derbazî Spanyayê bim. ²⁹ Ez zanim gava bême cem we, ezê bi dewlemendtîya dua-dirozgêd Mesîh* bêm.

³⁰ Ez hîvî ji we dikim xûşk-birano, bi saya Xudanê me Îsa Mesîh û wê h'izkirina ji R'uh', wekî hûn bi duayêd xweye li ber Xwedê t'evî şer'k'arîya min bin. ³¹ Dua bikin, wekî ez ji destê wan xilaz bim, yêd ku Cihûstanêda^f nebawer in û wekî xizmetk'arîya mine bona k'omekdayînê Orşelîmêda li cime'ta Xwedê xweş bê. ³² Û bi vî awayî ezê bi e'mirê Xwedê, bi dilekî şa bême cem we û hinekî t'evî we hêsa bim. ³³ De bira Xwedêyê e'dilayîyê t'evî we h'emûya be. Amîn.

* 15:21 Îşaya 52:15.

* 15:29 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Bi dewlemendtîya dua-dirozgêd Mizgînîya Mesîh».

Silavêd Pawlose axirîyê

16 ¹ Ez t'emîya xûşka Foybê didime we, ya ku berdestîya civîna Kenxêryayê dike. ² Hûn wê bi navê Xudan qebûl kin, çawa li cime'ta Xwedê dik'eve û gava dibe h'ewcê tişteki, destê xwe dirêji wê kin, çimkî ewê ji xweyîti geleka kirîye û usa ji min.

³ Silavê bidine Priskîlayê û Akîla*, heval-xebatêd mine şixulê Mesîh Îsada. ⁴ Wana bona min dest ji e'mirê xwe k'işand, ne ku t'enê ez ji wan r'azî me, lê t'emamîya civînêd ji necihûya ji. ⁵ Û li civîna mala wanda ji silav kin.

Apênetyê delalê min ji silav kin, ku Asyayêda bawermendê Mesîhî^f pêşin e. ⁶ Silavê bidine Meryemê, ku bona we gelek xûdan r'êtiye. ⁷ Silavê bidine Endronîko û Yûnyasê pismam û hevalêd mine kelêda. Ew nava şandîyada e'yan in û berî min bawerîya xwe Mesîh anîne.

⁸ Silavê bidine Emplîyato, delalê minî ji Xudan. ⁹ Silavê bidine Ûrbano heval-xebatê meyî şixulê Mesîhda û Staxoyê delalê min. ¹⁰ Silavê bidine Apêlîs, ku bona

Mesîh yekî k'etî-r'abûyî ye. Silavê bidine mala Arîstopolo. ¹¹ Silavê bidine Hêrodîyonê pismamê min. Silavê bidine wan, yêd ku ji mala Nerkîso ne, nav bawerîya Xudanda ne. ¹² Silavê bidine Tirîfênayê û Tirîfosayê, k'îjan bona navê Xudan dixebitin. Silavê bidine Persîsêya delal, ku gelekî xûdan r'êtiye bona Xudan. ¹³ Silavê bidine R'ûfoyê bijartîyê* Xudan û dîya wî û usa ji çawa dîya min. ¹⁴ Silavê bidine Asînkrito, Flêgon, Hermês, Patrobas, Hermas û xûşk-birayêd mayîne t'evî wan. ¹⁵ Silavê bidine Fîlologo û Yûlîya, Nêroyîs û xûşka wî, usa ji Olîmpas û t'emamîya cime'ta Xwedêye t'evî wan.

¹⁶ Silavê bidine hev bi r'amûsana şîrê h'elal. H'emû civînêd Mesîh li we silav dîkin.

T'emîyêd axirîyê

¹⁷ Niha ez hîvî ji we dikim xûşk-birano, ku hûn h'evza xwe ji wan bikin, yêd ku ji wê hînbûnê der, ya ku hûn hîn bûne, cudebûnê pêşda tînin û xelqê p'işk dîkin. Ji wan dûr bin. ¹⁸ Çimkî yêd usa xulamtîyê li Xudanê me, Mesîh nakin, lê zikê xwe diç'êrînin. Bi

* ^{16:3} K'arêd Şandîya 18.

* ^{16:13} Aha ji tê fe'mkirinê: «R'ûfoyê nav şixulê Xudanda e'yan».

zarê xweş û h'ilek'arîyê, yêd saxikê dilê xwe dixapînin. ¹⁹ Guhdarîya we nav h'emûyada bi nav û deng e û ez bona we şa me, lê dixwazim ku hûn serwaxt bin hindava qencîyêda û dilsax bin hindava xirabîyêda. ²⁰ Û Xwedêyê e'dilayîyê zûtirekê wê serê mîrêcin^f binê nigêd weda bip'elêxe.

K'erema Xudanê me Îsa Mesîh t'evî we be.

²¹ Tîmot'êyoyê heval-xebatê min li we silav dike, usa jî Lûkyo, Yason û Sospatroyê pismamêd min.

²² Ez Tertîyo jî bi navê Xudan li we silav dikim, yê ku ev ne'me nivîsî.

²³ Gayos li we silav dike, qonaxê min û yê t'emamîya civînê.

Êrastoyê ser xizna bajêr li we silav dike û usa jî birayê Kiwarto. ²⁴ K'erema Xudanê me Îsa Mesîh t'evî we h'emûya be. Amîn*.

Dua û şikirdayîn

²⁵ Niha şikir ji Wîr'a, Yê ku dikare we bawerîyêda bişidîne, weke wê Mizgînîya ku ez bona Îsa Mesîh dannasîn dikim, weke aşkrebûna wê sur'a ku hê dewrêd berêye bihurîda veşartî mabû, ²⁶ lê niha bi nivîsarêd p'êxembera e'yan bû û bi e'mirê Xwedêyê h'eta-h'etayê hate naskirinê, wekî h'emû millet bawer bikin û guhdar bin. ²⁷ Şikir ji Xwedêyê t'enêyî serwaxtr'a, bi saya Îsa Mesîh, h'eta-h'etayê. Amîn*.

* ^{16:24} Nav destnivîsarêd here qencda r'êza 24-a t'une.

* ^{16:27} Nav hinek destnivîsarada r'êza 25 h'eta 27-a t'unene.

NE'MA PAWLOSE PÊŞIN KORINT'ÎYAR'A

Pêşgotin

Korint' bajarekî Yûnanistanêyî^f e'yan bû, ew p'ayt'extê qeza Axayayê-ye R'omayê bû. Bi destê Pawlos h'îmê civîna^f Mesîh li wir hate danînê, gava dema r'êwîtiya xweye dudada ew li wir 18 meha ma (K'arêd Şandîya 18:11, 18). Korint' bajarekî gul û geş û navî-deng bû, ne ku t'enê alîyê t'ucaretîyêda^f, lê usa jî alîyê r'abûn-r'ûniştinê, zanebûn û h'ebandinêda, çimkî her millet li wir diman. Lê belê alîkîva jî bênamûsiyêda h'ewla xwe dewlê avitibûn. Û vê yekê gelekî h'ukumî ser civîna nû dikir û her cûr'e ze'metî pêşda danî.

Aha k'ifş dibe ku eva ne'ma nêzîkî sala 54-a Efesêda korint'îyar'a hatîye nivîsarê, dema r'êwîtiya Pawlose 3-a (Korint'î I, 16:8; K'arêd Şandîya 19:1). Şandî^f bi vê ne'mê ser wan pîrsa disekine, k'îjan ku ser e'mirê civîna nû bibûne giranî, usa jî ser heleqetîya wan r'abûn-r'ûniştin û çî ku bawerîya^f bawermendava girêdayî bû.

Xemê Pawlos dup'a bona dutîretîya civînê û ç'e'vderîya^f wan bû (serêd 1-ê h'eta 6-a). Usa jî ew pîrsêd h'al-zewacê (serê 7-a), îsafê^f (serêd 8-a h'eta 11:1), qeyde-qanûnêd civînê, p'êşk'êşêd^f R'uh'ê^f Pîroz (serêd 11-a h'eta 14-a) û fikira r'abûna mirîya (serê 15-a) e'nene dike. Û k'ûr dide k'ifşê, ku Mizgînî^f çawa van pîrsa dinihêr'e û caba wan dide.

Serê 13-da derheqa h'izkirinêda xeber dide, ku ew ji Xwedêda mêrivr'a p'êşk'êşeke here mezin e. Belkî ev serî p'ara here e'yan e, nava vê p'arêda.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-9)

Dutîretîya nava civînê (1:10-4:21)

Pîrsa bona h'al-zewacê (5:1-7:40)

Pirsa îsafê û xwe dûr xweykirina bawermenda ji r'aw-r'izimêd^f mileta (8:1–11:1)

E'mir, h'ebandin û t'erbetîya civînê (11:2–14:40)

R'abûna Mesîh û bawermenda ji mirinê (15:1-58)

K'omekt'opkirina bawermenda bona civîna Cihûstanê^f (16:1-4)

Çend t'ivdîrêd Pawlos û paşgotin (16:5-24)

Silavkirin

1 ¹ Ji Pawlosê ku bi e'mirê Xwedê şandîtiya^f Mesîh Îsar'a gazîkirî, t'evî Sostênîsê bira,

² civîna^f Xwedêye Korint'êr'a, buhurtî-jibarebûyîyêd yektîya Mesîh Îsada, yêd pîrozbûnêr'a^f gazîkirî, t'evî wan h'emûyêd ku her dera gazî navê Xudanê^f me Îsa Mesîh dikin, Ew Xudanê wan û me ye:

³ De bira k'erem^f û e'dilayîya Xwedêyê Bavê^f me û Xudan Îsa Mesîh li we be.

Şikirdariya Pawlos

⁴ Ez her gav bona we şikirîyê didime Xwedêyê xwe, bona wê k'erema^f Wî, ya ku bi saya Mesîh Îsa wer'a hatiye dayînê. ⁵ Belê hûn bi yektîya Wî her tiştîda dewletî bûn, her xeberdanê û her zanebûnêda. ⁶ Hînkirina derheqa

Mesîhda nava weda h'îmê xwe usa girtîye, ⁷ku hûn kêmasîya t'u p'êşk'êşê^f nak'îşînin, gava hîvîya xuyabûna Xudanê me Îsa Mesîh in. ⁸ Ewê we h'eta xilazîyê h'îm-girtî xwey ke, ku hûn R'oja hatina Xudanê me Îsa Mesîh bêlek'e bin. ⁹ Amin e ew Xwedêyê ku gazî we kir, wekî hûn t'evî Kur'ê Wî Îsa Mesîhê Xudanê me bin.

Dutîretîya civîna Korint'êda

¹⁰ De ez îdî hîvî ji we dikim xûşk-birano, bi navê Xudanê me Îsa Mesîh, bira gotina we h'emûya yek be û dutîretî nava weda t'unekin, lê h'emû jî bi hevr'a bin û ser nêt-meremekî bin. ¹¹ Çimkî min salixê we ji mala Xiloyê hilda xûşk-birano, ku nava weda de'w-doz hene. ¹² Awa gotî dixwazim bê-jim, wekî nava weda yek dibêje: «Ez Pawlosî me», yek dibêje: «Ez

Apoloyî me», yek jî dibêje: «Ez Petrûsî^{f*} me» û yekî din jî dibêje: «Ez Mesîhî me». ¹³Çima Mesîh p'arevêbûyî ye? Çima Pawlos bona we xaçê bûye? Yan bi navê Pawlos hûn pê avê hatine nixumandinê^f? ¹⁴Ez ji Xwedê r'azî me, ku min ji we t'u kes nenixumand, pêştirî Kirîspo û Gayos. ¹⁵Niha t'u kes nikare bêje, ku hûn bi navê min hatine nixumandinê. ¹⁶(R'ast e min mala Steyfan jî nixumand. Lê wekî mayîn nayê bîra min, ku min yekî din nixumandibe.) ¹⁷Çimkî Mesîh ez nixumandinê^ra neşandim, lê Mizgînîdayînê^ra û ez vê yekê nadime zora xebardana zimên, ku nebe qewata xaçê Mesîh ber tiştêkî neyê h'esabê.

**Mesîh qudreta Xwedê
û serwaxtîya^f Xwedê ye**

¹⁸R'ast e hînkirina derheqa xaçda undabûyîyar'a bêh'îşî ye, lê me xilazbûyîyar'a^f, qewata Xwedê ye. ¹⁹Çawa nivîsar e:
«Ezê serwaxtîya^f serwaxta unda kim

û bîlantîya^f bîlana betal kim»*. ²⁰K'anên serwaxt? K'anên zane? K'anên aqilmendêd vê dinyayê? Ne serwaxtîya vê dinyayê Xwedê kire bêh'îşî? ²¹Çimkî serwaxtîya Xwedê nehişt ku dinya bi serwaxtîya xwe Wî nas ke, lê li Xwedê xweş hat, bi wê hînkirina «bêh'îşî» yêd ku bawer dikin xilazê ke. ²²Cihû^f k'eremeta dixwazin û yûnan jî serwaxtîyê diger'in. ²³Lê em, Mesîhê xaçbûyî dannasîn dikin, cihûyar'a p'îşkbûn^f e, necihûyar'a^f jî bêh'îşî, ²⁴lê bona yêd ku Xwedê gazî wan dike, heger cihû bin, heger necihû, ew xeber Mesîh e, qewata Xwedê û serwaxtîya Xwedê. ²⁵Çimkî ew kirêd Xwedêye ku ber ç'e^{vê} meriva^f bêh'îşî xuya dibin, ew ji serwaxtîya merivayê serwaxttir in û ber ç'e^{vê} meriva çiqas sistîya Xwedê xuya dibe, ew ji qewata merivayê qewattir e*.

²⁶Dîna xwe bidinê xûşk-birano, hûn k'î bûne ku Xwedêda hatine gazîkirinê: Alîyê dinêda ji we gelek ne serwaxt bûne, ji we gelek dinêda ne zor bûne û ne jî

* ^{1:12} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Kîfas». «Kîfas» bi zimanê aramî^f tê fe'mkirinê: «Petrûs».

* ^{1:19} Îşaya 29:14.

* ^{1:25} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Çimkî bêh'îşîya Xwedê ji (serwaxtîya) meriva serwaxttir e û sistîya Xwedê ji (qewata) merivayê qewattir e».

ji we gelek malêd r'engînda bûne. ²⁷ Lê Xwedê bêh'işêd dinê bijartin, wekî serwaxta bide şermê û sistêd dinê bijartin, wekî yêd qewat bide şermê ²⁸ û Xwedê yêd dinêbêxebere bêr'ûmet û yêd ne t'u tişt bijartin, ku heyînêd berbiç'e'v r'et ke her'e, ²⁹ wekî t'u qûl-bende li ber Xwedê pê xwe nefir'e. ³⁰ Ewî hûn t'evî Mesîh Îsa kirin û Mesîh bona me kire serwaxtî. Em bi Wî r'ast' têne h'esabê, pîroz'f û aza dibin. ³¹ Awa çawa nivîsar e: «Yê ku difir'e, bira bi Xudan bifir'e»*.

Hînkirina derheqa Îsayê xaçbûyîda

2 ¹ Ez jî gava hatime cem we xûşk-birano, ez bi xeber yan serwaxtîya k'emale giran nehatim sur'a* Xwedê weva e'yan kim. ² Çimkî gava ez nava weda bûm, min nêta xweda danenî ku tiştêkî din hîn kim*, pêştirî Îsa Mesîh û Ew jî Yê xaçbûyî. ³ Ez xwexa h'alekî sistda, bi xof û tirs nava weda bûm. ⁴ Û gotin û hînkirina

min, ne ku bi xeberêd serwaxtîya merivayîye zarxweşîyê bû, lê bi îzbatîya qewata R'uh'êf Pîroz bû*. ⁵ Ev yek aha bû, wekî bawerîya'f we bi serwaxtîya merivayê nîbe, lê bi qewata Xwedê be.

Serwaxtîya Xwedê

⁶ Lê belê derheqa serwaxtîyêda em yêd r'uh'anîye gihîştîr'a xeber didin, lê ne serwaxtîya vê dinê û ne jî ya serwêrêd vê dinê, ku h'ukumê wan betal dibe. ⁷ Lê em derheqa serwaxtîya Xwedêye sur'e veşartîda xeber didin, ya ku Xwedê hê berî e'firandina dinyayê, bona r'ûmeta me qîrar kir. ⁸ Ji serwêrêd vê dinyayê t'u kesî ev serwaxtîya fe'm nekir, çimkî heger fe'm bikirana, wê Xudanê r'ûmetê xaç nekirana. ⁹ Lê çawa nivîsar e:

«Ew tiştêd ku ç'e'va nedîtine û guha nebihîstine, dilêf mêrivr'a derbaz nebûne, Xwedê bona wan hazir kirine, yêd ku Wî h'iz dikin»*.

* ^{1:31} Yêremîya 9:24.

* ^{2:1} Nav hînek destnivîsarada aha ye: «Şe'detî» (çawa «hînkirin»).

* ^{2:2} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Zanibim». Awa gotî Pawlos nexwest pêştirî Îsa tiştêkî din çawa zanebûn hîn bikira.

* ^{2:4} Aha jî tê fe'mkirinê: «Lê ev yek xuyabûna qewata R'uh'ê Pîroz bû».

* ^{2:9} Îşaya 64:4.

¹⁰ Lê belê Xwedê bi R'uh'ê Xwe ev yek li ber me vekir. Çimkî R'uh' her tiştî e'nene dike, h'eta nêt-meremêd Xwedêye k'ûr jî. ¹¹ K'î haş ji kêl-me'nîyêd mêriv heye, pêştirî wî r'uh'ê nava wîda? Usa jî kes haş ji ya Xwedê t'une, pêştirî R'uh'ê Xwedê. ¹² Me ne ku r'uh'ê vê dinyayê standîye, lê ew R'uh'ê ji Xwedê, wekî em wan tiştêd ji Xwedêda mer'a dayî fe'm bikin. ¹³ Em bona van tişta bi gotinêd ji serwaxtîya merivayê hînbûyî xeber nadin, lê bi gotinêd hînkirina ji R'uh'ê Xwedê xeber didin, tiştêd r'uh'anî wanr'a şirovedikin, yêd ku xweyî-R'uh'ê Xwedê ne*. ¹⁴ Lê merivê nexweyî-R'uh' wan tiştêd R'uh'ê Xwedê qebûl nake, bi ya wî ev yekana bêh'işî ne û nikare jî fe'm bike, çimkî h'alê wan tişta bi r'uh'anî têne e'nenekirinê. ¹⁵ Lê yê xweyî-R'uh'ê Xwedê her tiştî e'nene dike, lê belê xwexa ji kesekî nayê e'nenekirinê. ¹⁶ Çawa nivîsar e: «K'ê nêt-fikira Xudan pê h'esîya, ku şîretekê bide Wî?»* Lê nêt-fikira Mesîh serê meda ye.

Qulixk'arêd Xwedê

3 ¹ Lê min xûşk-birano, nika-ribû t'evî we xeber da çawa t'evî yêd xweyî-R'uh'ê Xwedê, lê çawa t'evî bendêd vê dinê, çawa t'evî xişîmêd bawerîya Mesîhda. ² Min şîr da we, lê ne ku xwarina giran, çimkî we hê nikaribû bixwara. Û hûn niha jî nikarin bixwin, ³ çimkî hûn hela hê mîna bendêd vê dinê ne. H'eta ku nava weda h'evsûdî û hev'r'ik'î* hene, gelo ev yekana ne merivayî ne? Û hûn mîna bendêd vê dinê najîn? ⁴ Mesele ku gava yek dibêje: «Ez Pawlosî me» û yê din: «Ez Apoloyî me», hûn ne mîna bendêd vê dinê ne?

⁵ Îdî k'î ye Apolo? K'î ye Pawlos? Ew qulixk'arêd Xwedê ne, bi k'îjana we bawer kir. Xudan çiqas şixul daye wan her kesî, haqasî jî dikin. ⁶ Min daç'ikand, Apolo avda, lê Xwedê gîhand*. ⁷ Awa ne yê daç'ikand tişteke e, ne jî yê avda, lê yê gîhand, ku Xwedê ye. ⁸ Yê daç'ikand û yê avda yek in û her kesê heqê xwe

* ^{2:13} Aha jî tê fe'mkirinê: «Tiştêd r'uh'anî, bi r'uh'anî şirovedikin».

* ^{2:16} Îşaya 40:13.

* ^{3:3} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Dutîretî».

* ^{3:6} K'arêd Şandîya 18:4-11; 18:24-28.

bistîne, weke xebata xwe. ⁹Çimkî em t'evayî bona Xwedê dixebitin, hûn jî zevîya Xwedê ne, avayîyê Xwedê ne.

¹⁰ Min jî weke wê k'erema ku Xwedê da min, mîna çîredeste-kî^f serwaxt h'îm avît, lê yekî din ser çêdike. Lê belê t'enê bira her kes haş ji xwe hebe, çawa çêdike. ¹¹ Çimkî h'îmekî din kesek nikare bavêje, pêştirî yê avîtî, ku Îsa Mesîh e. ¹² Li ser vî h'îmî yek dikare bi zêr', zîv, kevirêd qîmet, dar, gîhê, yan kayê çêke, ¹³ lê bi çi tiştî jî çêke, şixulê her kesî wê e'yan be, çimkî ew R'oj wê bide k'ifşê, ewê bi êgir e'yan be û kirê her kesî çi h'alîda be, agirê bicêr'ibîne^f. ¹⁴ Heger şixulê yekî ser vî h'îmê çêkirî bimîne, ewê heq bistîne, ¹⁵ lê heger şixulê yekî bişewite, ewê zîyanê bik'işîne, lê xwexa wê xilaz be, çawa yekî nava êgirr'a derbazbûyî.

¹⁶ Çima hûn nizanin ku hûn p'aristgeha^f Xwedê ne û R'uh'ê Xwedê nava weda dimîne?^{*} ¹⁷ Heger yek p'aristgeha Xwedê wêran ke, Xwedê jî wê wî wêran ke, çimkî

p'aristgeha Xwedê pîroz e û hûn in ew p'aristgeh.

¹⁸ Bira t'u kes xwe nexapîne. Heger yek ji we li gora qeydêd vê dinyayê xwe serwaxt dibîne, bira bibe bêh'iş, wekî bibe serwaxt. ¹⁹ Çimkî serwaxtîya vê dinyayê li ber Xwedê bêh'işî ye. Çawa nivîsar e: «Ew serwaxta nava h'ilek'arîya wanda digire»^{*} ²⁰ û dîsa: «Xudan zane ku şêwirêd serwaxta p'ûç' in»^{*}. ²¹ De bira îdî t'u kes pê meriva nefir'e! Belê her tişt jî p'ara we ne. ²² Pawlos, Apolo, Petrûs*, dinya, jîyîn, mirin, tiştêd ku niha hene, yan yêd wê bên, her tişt p'ara we ne, ²³ hûn jî p'ara Mesîh in û Mesîh jî p'ara Xwedê ye!

Berdestîyêd Mesîh

4 ¹ Awa gerekê meriv me usa h'esab kin, çawa berdestîyêd Mesîh û wek'ilêd sur'êd Xwedê. ² Ji wek'il jî dik'eve ku ew amin be. ³ Lê bona min ev yek ne t'u tişt e, ku fikirêd we yan yêd dîwana merivayê ser min çi ne, ez xwexa jî loma li xwe nakim. ⁴ Îsafa min r'ih'et e, ne ku bi vê yekê ez xwe

* 3:16 Korint'î I, 6:19; Korint'î II, 6:16.

* 3:19 Îbo 5:13.

* 3:20 Zebûr 94:11.

* 3:22 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Kîfas».

sofî dikim, lê h'akimê min Xudan e. ⁵Awa ji wext zûtir loma nekin, h'eta hatina Xudan. Ewê tiştêd te'riyêda veşartî derxe r'onayê û şêwirêd dila^f bide e'yankirinê. Û hingê her kesê qîmetê xwe ji Xwedê bistîne.

⁶ Ev yekana xûşk-birano, min bona we anîne ser xwe û Apolo, wekî hûn vê yekê ji me hîn bin: «Ji nivîsarê derneyên». Hingê ji we t'u kes wê yek pê yekî nefir'e. ⁷ K'î te ji xelqê firqî dike? Çî te heye, ku te p'êşk'êş^f nestandîye? Lê wekî te standîye, çima p'eyê xwe didî çawa te nestandibe?

⁸ Hûn îdî t'êr bûne, îdî h'ir' bûne! Bêyî me îdî bûne p'adşa! Ax xwezî hûn bibûna p'adşa, emê jî t'evî we bibûna p'adşa! ⁹ Çimkî ez t'exmîn dikim, ku Xwedê em şandî avîtine paşîya k'oç'a, çawa ji mirinêr'a dayî. Em dinêda bûne îtoyîn^f, hin li ber milyak'eta^f, hin jî ber meriva. ¹⁰ Em bêh'iş in bona Mesîh, lê hûn serwaxt in yektîya Mesîhda! Eme sist in, lê hûne qewat! Hûne xweyîr'ûmet in, lê eme bêr'ûmet! ¹¹ H'eta niha jî em bir'çî dimînin, t'î dimînin,

bê sit'ar dibin, têne k'utanê û derro-der dibin. ¹² Em bi destê xwe dixebitin, bi xûdana xwe dijîn. Gava me r'ezîl dikin, em dua li wan dikin, gava me dizêrînin, em sebir dikin, ¹³ gava navê mer'a dilîzin, em li ber wan dadixin. Em bûne gemara vê dinyayê, h'eta niha jî her tiştîda bûne xwelî!

¹⁴ Ez vê yekê wer'a dinivîsim, ne ku we bidime şermê, lê wekî we mîna zar'êd xweye delal şîret kim. ¹⁵ Heger wê jîyîna weye t'evî Mesîhda bi h'ezara t'erbetdarêd^f we hebin, lê t'enê bavekî we heye, çimkî wê jîyîna weye t'evî Mesîh Îsada hûn ji min bi Mizgînîdayînê dinê k'etin. ¹⁶ Awa hîvî ji we dikim, ç'e'v bidine min^{***}. ¹⁷ Bona vê yekê min Tîmot'êyo ser weda şand, lawê xweyî delal û hindava Xudanda amin. Ewê wan r'ê-dirbêd mine Mesîh Îsada girtî bike bîra we, ku ez çawa li her dera, h'emû civîna hîn dikim.

¹⁸ Hinek ji we babax bûne, wan t'irê^f ezê neyême cem we. ¹⁹ Lê ezê zûtirekê ser weda bêm, heger Xudan h'iz bike û ezê ne ku li gotinêd babaxa binihêr'im, lê

* 4:16 Korint'î I, 11:1; Fîlîpî 3:17.

** 4:16 Nav hinek destnivîsarêd paşwextîyêda ev jî heye: «Çawa min jî ç'e'v da Îsa».

h'unurêd wan. ²⁰Çimkî P'adşatîya^f Xwedê ne ku xeberdanêda ye, lê h'unurda ye. ²¹Hûn çawa dixwazin? Ez bi k'ulmê ser weda bêm, yan bi h'izkirinê û berbîhêrîyê?

Zirara bênamûsîya civînêda

5 ¹Deng heye ku nava weda bênamûsî jî heye û ew jî bênamûsîke usa, wekî nava p'ûtp'aristada^f jî t'une, ku yek dest davêje dêmar'îya xwe*. ²Û hûn ji k'ubarîyê h'ir' bûne! Ne gerekê we şîn bikira û yê xweyê vî kirî ji nava xwe derxista? ³⁻⁴Lê belê çawa ez bedenî ne nava weda me, lê r'uh'ê xweda hazir im û çawa yekî hazir, min îdî bona yê vî tiştî dîke qirara xwe bi navê Xudanê me Îsa daye. Gava hûn cîkî dicivin, r'uh'ê min jî t'evî we, bi qewata Xudanê me Îsa ⁵wî merivî bidine destê mîrêcin^f, ku qalibê wî unda be û r'uh'ê wî xilaz be R'oja^f Xudanda.

⁶Ne qenc e ku hûn fir'naq dibin! Gelo hûn nizanin ku hinek hevîrtir'şk^f t'emamîya şkevê hiltîne? ⁷Vî hevîrtir'şkê kevin jî xwe dûr xin, ku hûn bibine hevîrê

nûyî bê hevîrtir'şk, çawa hûn usa ne jî. Çimkî Bexê meyî Cejina Derbazbûnê^f, awa gotî Mesîh bona me hate serjêkirinê. ⁸De em vê cejinê derbaz kin, ne ku bi hevîrtir'şkê kevinî neheqîyê û xirabîyê, lê bi nanê bê hevîrtir'şk, bi nanê h'elalîyê û r'astîyê.*

⁹Min wer'a ne'mêda nivîsîbû, ku t'evî qava^f nebin. ¹⁰Ne ku gotina min derheqa qava, timak'ara, t'alankir yan p'ûtp'aristêd vê dinêda bû. Heger usa bûya, gerekê hûn lap jî dinê derk'etana. ¹¹Lê belê min wer'a nivîsî, ku hûn t'evî wî nebin, yê ku navê xwedênasîyê ser e, lê qav e, tima ye, p'ûtp'arist e, buxdanbêj e, serxweş e, yan jî t'alankir e. T'evî yê usa h'eta nê jî nexwin! ¹²⁻¹³Çî minr'a ye ez dîwana yêd ji civînê der bikim? Xwedê wê dîwana wan bike. Lê dîwana yêd civînêda destêd weda ye. Awa çawa nivîsar e: «Merivê xirab jî nava xwe derxin».*

Pirsa derheqa de'w-doza nava bawermendada

6 ¹Gelo eva k'arê kirinê ye, gava yek jî we, nava wî û birê

* ^{5:1} Qanûna Ducarî 22:30.

* ^{5:7-8} Derk'etin 12; 13:7.

* ^{5:12-13} Qanûna Ducarî 17:7; 19:19; 22:21, 24; 24:7.

wîda de'w-doş pêşda tê, turuş dike li ber nep'aka wê yekê dide safîkirinê, ne ku li ber cime'ta Xwedê? ²Çima hûn nizanin ku cime'ta Xwedê wê dîwana dinê bike? Û heger bi destê we wê dîwana dinyayê bê kirinê, gelo hûn nikarin van pirsêd sivik jî safî kin? ³Çima hûn nizanin ku emê dîwana milyak'eta jî bikin? Îdî k'u dimîne dîwana pirsêd vê dinyayê nekin? ⁴Awa heger nava weda pirsêd vê dinêye safîkirinê hebin, hûn çawa dikarin h'akimîyê bidine destê yêd usa, ku ji alîyê civînêda ne t'u tişt in? ⁵Ez aha dibêjim, ku hûn şerm bikin! Gelo nava weda yekî serwaxt t'une, ku bikaribe nava birada serederîyê bike? ⁶Lê bira birêr'a dik'eve de'w-doşê, ew jî li ber nebawera!

⁷We r'astî vê yekêda lap daye der, ku hûn hevr'a dik'evine dergeh-dîwana. Gelo hê qenc nîne, ku hûn bêne neheqkirinê? Gelo hê qenc nîne, ku hûn bêne şêlandinê? ⁸Lê hûn neheqîyê dîkin û dişêlnin, ew jî xûşk-bira! ⁹Çima hûn nizanin ku yêd neheq wê P'adşatîya Xwedê war nebin? Nexapin! Ne bênamûs, ne p'ût-p'arist, ne zinêk'ar, ne qunde, ne

k'one, ¹⁰ne diz, ne timak'ar, ne serxweş, ne buxdanbêj, ne jî t'alankir P'adşatîya Xwedê wê war nebe. ¹¹Û ji we hinek usa bûn. Lê hûn ji guna hatine şûştinê, hûn hatine buhurtî-jibarekirinê, hûn r'astî hatine h'esabê bi navê Xudan Îsa Mesîh û bi R'uh'ê Xwedêye me.

Bira bedenêd we Xwedêr'a xizmetk'arîyê bike

¹²Dibêjin: «Her tişt minr'a e'det e», belê, lê her tişt ne k'ar e. «Her tişt minr'a e'det e», lê t'u tişt gerekê h'ukumî ser min neke. ¹³Dibêjin: «Xwarin bona zik e, zik jî bona xwarinê ye», lê Xwedê her duya jî wê unda ke. Lê beden ne bona qavîyê ye, lê bona xizmetk'arîya Xudan e û Xudan jî bona bedenê xem dike. ¹⁴Û Xwedêye ku Xudan ji mirinê r'akir, wê me jî ji mirinê r'ake bi qewata Xwe. ¹⁵Çima hûn nizanin ku bedenêd we endemêd Mesîh in? Ez endemêd Mesîh hildim t'evî qava kim? T'u car! ¹⁶Yan hûn nizanin yê ku t'evî qava dibe, t'evî wê dibe bedenek? Çawa nivîsar dibêje: «Her du wê bibine bedenek»*. ¹⁷Lê ewê ku t'evî Xudan dibe, dibe r'uh'ek.

* 6:16 Destpêbûn 2:24.

¹⁸ Ji qavîyê bir'evin! H'emû gunêd mayîne ku meriv dike, ji bedenê der e, lê ewê ku qavîyê dike, miqabilî bedena xwe guna dike. ¹⁹ Çima hûn nizanin ku bedenêd we p'aristgeha R'uh'ê^f Pîroz in, ku nava weda ye, K'îjan we ji Xwedê stand? Hûn ne xweyîyê serê xwe ne*. ²⁰ Hûn bi qîmetekî biha hatine k'ir'înê. Bona vê yekê bikin ku pê bedena we şikirî Xwedêr'a bê dayîne*.

Pirsêd h'al-zewacê

7 ¹ Lê niha derheqa wan pirsêd ku we minr'a nivîsîn: «Qenc e wekî mêr nêzîkî jinê nebe?»* ² Lê bona ku pêşîya her cûr'e qavîyê bê girtinê, bira mêr bê jin nebe û jin jî bê mêr. ³ Mêr bira deynê jinê bidê, jin jî deynê mêr. ⁴ Jin ne xweya qalibê xwe ye, lê mêr, usa jî mêr ne xweyê qalibê xwe ye, lê jin. ⁵ Ji hevdu na-na nekin, pêştirî wê demê, gava hûn bi hevr'a bona

wextekê t'ifaq^f qirar dikin wekî xwe bidine duakirinê*, lê paşê dîsa li hev veger'in, ku mîrêcin we necêr'îbîne^f ji dest bêt'awîya we. ⁶ Ez vê yekê dihêlime ser exterîya we, ne ku e'mir dikim. ⁷ R'ast e, min dixwest ku h'emû meriv mîna min bûna, lê her merivekîr'a dayîneke ji Xwedê heye, yek ha ye, yek jî aha ye.

⁸ Lê yêd bê jin û jinebîyar'a ez dibêjim: Qenc e ku ew mîna min bimînin. ⁹ Lê heger xwe zeft nakin, bira bizewicin-mêr kin, çimkî qenc e ku ew bizewicin-mêr kin, ne ku xweda bişewitin.

¹⁰ Lê yêd zewicî-mêrkirîr'a, ne ku ez e'mir dikim, lê belê Xudan: Bira jin ji mêr neqete*, ¹¹ heger biqete jî, bira mêr neke yan jî mêrê xwer'a li hev bê. Û mêr jî bira jina xwe ber'ne.

¹² Lê yêd mayînr'a ez dibêjim, ne ku Xudan: Heger jina birakî nebawer be û bixwaze t'evî wî

* ^{6:19} Korint'î I, 3:16; Korint'î II, 6:16.

* ^{6:20} Nav hinek destnivîsarêd paşwextîyêda aha ye: «Bona vê yekê pê beden û r'uh'ê xwe Xwedêr'a şikirîyê bidine dayîne, yêd ku p'ara Xwedê ne».

* ^{7:1} Derheqa «Qenc e wekî mêr nêzîkî jinê nebe?» hinek fe'm dîkin ku eva caba Pawlos e, hinekêd mayîn jî dibêjin ku eva pirsê korint'îya ye yan jî bîr-bawerîya wan e.

* ^{7:5} Nav hinek destnivîsarêd paşwextîyêda ev jî heye: «r'ojîf».

* ^{7:10} Metta 5:32; 19:9; Lûqa 16:18.

bimîne, bira wê ber'nede. ¹³ Û jineke ku mêrê wê nebawer be û ew bixwaze t'evî wê bimîne, bira ji wî neqete. ¹⁴ Çimkî mêrê nebawer bi jina bawermend h'elal dibe û jina nebawer jî bi mêrê bawermend h'elal dibe. Heger usa nîbûya, zar'êd weyê h'eram^f bûna, lê niha h'elal in. ¹⁵ Lê heger nebawer biqete, bira biqete. Xûşk yan bira vê derecêda aza ye. Belê Xwedê gazî we e'dilayîyê kir. ¹⁶ Tu çi zanî k'ulfetê^f, belkî tê mêrê xwe xilaz kî? Yan jî tu çi zanî mêro, belkî tê k'ulfeta xwe xilaz kî?

**Bawermend gerekê
li gora e'mirê Xwedê bijîn**

¹⁷ Wekî din ez dibêjim: Xudan çawa p'ara her kesî da û çawa Xwedê gazî her kesî kir, bira weke wê yekê jî bijî. Ev e t'emîya ku ez didime h'emû civîna. ¹⁸ Heger yek sinetkirî^f bû gava hate gazîkirinê, bira sinetbûna xwe îdî neguhêze. Heger yek nesinetkirî bû gava hate gazîkirinê, bira îdî sinet nebe. ¹⁹ Ne sinetbûn tişteke e û ne jî nesinetbûn, lê serî t'emîyêd Xwedê qedandin e. ²⁰ K'î çi h'alîda bû gava Xwedê gazî kirê, bira nava wêda jî

bimîne. ²¹ Xulam bûyî gava hatî gazîkirinê? Xem neke. Lê heger dikarî aza bî, wê mecalê ji destê xwe neke. ²² Çimkî ew xulamê ku hate gazîkirinê, wekî bibe p'ara Xudan, ew azayê Xudan e, usa jî ewê ku aza bû gava hate gazîkirinê, ew xulamê Mesîh e. ²³ Hûn bi qîmetekî biha hatine k'ir'înê, nebine xulamêd meriva. ²⁴ Xûşk-birano, k'î çi h'alîda hate gazîkirinê, bira nava wêda jî li ber Xwedê bimîne.

Pirsêd bona qîz û xorta

²⁵ Lê niha çi ji qîz û xorta* dik'eve, min derheqa wanda e'mir ji Xudan nestandîye, lê t'enê ez fikira xwe dibêjim, çawa yekî ji Xudan r'e'm standî ku hindava Wîda amin e. ²⁶ Ez bona tengasîya^f niha aha r'ê têt'ra dibînim ku meriv çi derecêda ye, bira usa jî bimîne. ²⁷ Jinêva girêdayî yî? Neke ku jê biqetî. Bê jin î? Jinê neger'e. ²⁸ Lê heger bizewicî, gune^f nakî û heger qîz mêt ke, gune nake. Lê yêd usa wê r'astî oxirmêd giran bên, ez dixwazim we ji wê yekê xwey kim.

²⁹ Ez wer'a dibêjim birano: West hindik maye. Ji vir şûnda ewê ku

* ^{7:25} Bi yûnanî xeber bi xeber, dewsa «qîz û xorta» «bik'iraf» heye.

jina wî heye bira usa be çawa yê bê jin, ³⁰ ewê ku digirî çawa yê nagirî, ewê ku şa dibe çawa yê şa nabe, ewê ku dik'ir'e çawa ne xweyê wan tişta be, ³¹ û ewê ku şixulê dinêva mijûl dibe çawa yê pêva mijûl nabe, çimkî ev dinya e'yan derbaz dibe.

³² Lê ez dixwazim ku hûn ji xema dûr bin. Yê nezewicî şixulêd Xudanva gîro ye, ku çawa bike li Xudan xweş bê. ³³ Lê yê zewicî xemêd dinêva gîro ye, ku çawa bike li jina xwe xweş bê ³⁴ û ser du r'îya sekinî ye. Jina bêmêr yan qîz şixulêd Xudanva gîro ye*. Meremê wê ew e, ku ew r'uh' û qalibê xweda buhurtî-jibare be, lê ya mêrkirî xemêd dinêva gîro ye, ku çawa bike li mêrê xwe xweş bê. ³⁵ Ez van tişta bona k'ara we dibêjim, ne ku bar didime ser milê we, lê dixwazim wekî hûn

bi t'erbet û bi dil û can şixulêd Xudanva gîro bin.

³⁶ Lê heger yek fe'm dike, wekî hindava dergîstîya xweda r'astîyê nake, temê wî jî xirab bûye* ku gerekê bizewice, bira usa bike çawa dixwaze, gune nake, bira hevdu bistînin. ³⁷ Lê ewê ku giranî ser wî t'une, lê li temê xwe dikare û dilê xweda qirar kirîye ku dergîstîya xwe usa xwey ke çawa berê, ew tişteki qenc dike. ³⁸ Awa yê dergîstîya xwe distîne, qenc dike, lê yê ku wê bik'ir dihêle, hê qenc dike.* ³⁹ Jin ne xweserîxwe ye h'eta ku mêrê wê sax e, lê heger mêr lê bimire, ew aza ye, t'evî k'ê bixwaze dikare mêr ke, t'enê bawermendê Xudan be. ⁴⁰ Lê ewê hê xwezilî be, ku usa bimîne. Ev e fikira min û t'exmîna min R'uh'ê Xwedê nava mînda heye.

* ^{7:34} Nav hinek destnivîsarada r'êza 34-a aha destpêdibe: «Nava ya mêrkirî û nemêrkirîda^f firqî heye, ya nemêrkirî şixulêd Xudanva gîro ye».

* ^{7:36} Aha jî tê fe'mkirinê: «E'mirê wê derbaz dibe».

* ^{7:36-38} Hinek zane dibêjin, ku li gora e'detê yûnana xort dikaribû dergîstîya xwe bik'ir^f xwey bikira, h'eta ku dilê wî dixwest. Hinekêd din jî van r'êza aha fe'm dikin: «(R'êza 36) Lê heger yek fe'm dike, wekî hindava qîza xweda r'astîyê nake, çimkî e'mirê wê derbaz dibe, bira usa bike çawa dixwaze, gune nake, bira bide mêr. (R'êza 37) Lê ewê ku giranîyê ser xwe k'ifş nake, lê ser ya xwe ye û dilê xweda jî qirar kirîye ku qîza xwe nede mêr, ew tişteki qenc dike. (R'êza 38) Awa yê qîza xwe dide mêr qenc dike, lê yê bik'ir dihêle hê qenc dike».

**Pirsa xwarina
qurbanêd' p'ûtp'aristîyê**

8 ¹Lê niha çî ku ji pirsa qurbanêd p'ûta dik'eve: Fe'mdarî ye ku zanebûna me her kesî jî heye. Zanebûn p'îşika mêriv diwerimîne, lê h'izkirin ava dike. ²Heger yek t'exmîn dike, ku ew tiştêkî zane, ew r'ast hê tiştêkî usa nizane çawa ku lazim e bizanibe. ³Lê heger yek Xwedê h'iz dike, ew ji alîyê Wîva naskirî ye. ⁴Awa derheqa wan qurbanêd p'ûtaye ku merî dixwin: Em zanin ku p'ût heyîna xweva p'ûç' in û Xwedêkî din t'une, pêştirî yekî*. ⁵Heger bi navêd din jî xwedê hebin, yan li e'rdê yan li e'zmên, çawa bêh'esab xwedê û bêh'esab xudan hene jî, ⁶lê bona me t'enê Xwedêk heye, Bav, E'firandarê her tiştî, em jî bona Wî hene û t'enê Xudanek heye, Îsa Mesîh, bi K'îjanî her tişt xuliqî ne û bi saya Wî em hene.

⁷Lê ev zanebûn cem her kesî t'une. H'eta niha hê dilê hineka pey p'ûtp'aristîyê ye, ku gava wî goştî dixwin, h'esab dikin çawa qurbanêd p'ûta û xwe dih'er'imînin, çimkî îsafaf xweye sistda

fikara dike. ⁸Lê belê xwarin me li ber Xwedê nade sekinandinê. Heger em bixwin, tiştêkî zêde nakin û heger nexwin, tiştêkî jî kêmkî nakin.

⁹Lê haş ji xwe hebin, nebe ku ew azaya we bibe kevirek li ber nigê sista. ¹⁰Em bêjin, heger merivekî ku îsafa xweye sistda fikara dike te bibîne, wekî tu «xweyî-zanebûn» î û li sifra p'aristgeha p'ûtda r'ûniştî yî, ne ew kirê te wê dil bide wî, ku ew jî qurbanêd p'ûtp'aristîyê bixwe? ¹¹Û ji dest wê «zanebûna» te, birê teyî sist, bona k'îjanî Mesîh mir, wê unda be. ¹²Bi vî awayî, gava tu neheqîyê li xûşk-birêd xwe dikî û îsafa wane sist birîndar dikî, li ber Mesîh neheqîyê dikî. ¹³Awa heger xwarin dibe kevirê li ber p'îyê birê min, gerekê îdî t'u car ez goşt nexwim, wekî birê xwe p'îşk' nekim.

Îzin û mecalêd şandîya

9 ¹Ne ez aza me? Ne ez şandî me? Ne min Xudanê me Îsa bi ç'e'va dît? Ne hûn pê xûdana min p'ara Xudan k'etin? ²Heger ez şandîyê hinekêd mayîn nîbim, lê belê bê şik şandîyê we me! Çimkî

* ^{8:4} Qanûna Ducarî 6:4.

mora şandîtîya min hûn in, ku p'ara Xudan k'etin.

³Caba min bona yêd ku dikin ji min gilîya bik'işînin ev e: ⁴Gelo îzina me t'une em ji ber xebata xweva bixwin û vexwin? ⁵Gelo îzina me t'une em k'ulfeteke bawerîyêda t'evî xwe biger'inin, çawa şandîyêd din, birayêd Xudan û Petrûs* dikin. ⁶Yan gerekê ez û Barnabas^f t'enê bixebitin serê xwe xwey kin? ⁷K'îjan esker ji k'îsê xwe eskerîyê dike? K'î r'ez^f datîne û berê wê naxwe yan yê li ber pêz e şîrê pêz venaxwe? ⁸Ez van tiştê bi merivayî nabêjim. Ne Qanûn jî wê yekê dibêje? ⁹Çawa Qanûna^f Mûsada^f nivîsar e: «Devê gayê bêderêda dixebite girênedê»*. Gelo xema Xwedê bona ga ye? ¹⁰Yan wê yekê bona me dibêje? Belê, ev yek bona me hate nivîsarê, wekî ewê ku cotê xwe dike, gerekê bi guman cot ke û yê kam dike, gerekê guman be, ku wê k'eda xwe bixwe jî. ¹¹Heger me nava weda tiştêd r'uh'anî çandin, gelo tiştêkî mezin e, ku ji we tiştêd vê dinê bidirûn? ¹²Heger îzina hinekêd

din heye k'arê ji we bibînin, ne ya me hê zêde heye?

Lê me ev îzin pêk neanî. Serda jî li her tiştî sebir kir, ku nebine pêşîbir'ê Mizgînîya^f Mesîh. ¹³Hûn nizanin ewêd ku p'aristgehêda dixebitin ji p'aristgehê jî dixwin? Û ewêd xizmetk'arîya gorîgehê^f dikin, ji gorîgehê jî p'ara xwe distînin*. ¹⁴Usa jî Xudan e'mir kir, ku yêd Mizgînîyê dannasîn dikin, ji Mizgînîyê bijîn*.

¹⁵Lê min ji van îzina qet yek pêk neanî, ne jî niha dinivîsim ku van îzina pêk bînim. De bira ez bimirim, ne ku yek r'ûspîtîya min betal ke. ¹⁶Belê ez nikarim p'eya bidime xwe heger ez Mizgînîyê dannasîn kim, çimkî ev deynê stûyê min e. Wey li min heger ez Mizgînîyê dannasîn nekim! ¹⁷Û heger min ev yeka bi h'emdê xwe bikira, hingê xelata minê hebûya, lê ez vê yekê ne bi h'emdê xwe dikim, çimkî eva qulixek e li min hatîye spartinê. ¹⁸Awa îdî çi ye xelata min? Ev e, ku ez dannasînîya xweda Mizgînîyê bê heq bidim, îzina xwe

* ^{9:5} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Kîfas».

* ^{9:9} Qanûna Ducarî 25:4.

* ^{9:13} Qanûna Ducarî 18:1.

* ^{9:14} Lûqa 10:7-8.

Mizgînîdayînêda bi zora xwe pêk neynim.

¹⁹ R'ast e ez ji her kesî aza me, lê ez dîsa xwe dikime xulamê h'emûya, wekî hê geleka qazinc kim. ²⁰ Bona cihûya, dibime mîna cihûya, wekî cihûya qazinc kim. Awa gotî bona yêd bin Qanûna Mûsada, dibime mîna yêd bin Qanûnê, wekî yêd bin Qanûnêda qazinc kim, (lê ne ku ez bin Qanûnêda me). ²¹ Bona yêd bê Qanûn, dibime mîna yêd bê Qanûn, wekî yêd bê Qanûn jî qazinc kim, (ne ku ez bê qanûna Xwedê me, lê ez bin qanûna Mesîhda me). ²² Bona sista dibime mîna sista, wekî yêd sist qazinc kim. Bona h'emûya ez dik'evime h'alê her kesî, wekî her derecada bikaribim hineka xilaz kim. ²³ Van h'emû tiştê ez îdî bona Mizgînîyê dikim, wekî ez bibime heval-p'arê dua-dirozgêd ser wê.

²⁴ Hûn nizanin yêd lecmeydanêda ne, h'emû jî dir'evin, lê t'enê yek xelatê distîne? Usa bir'evin, ku hûn bistînin. ²⁵ Ewêd ku dik'evine lecê, xwe hînî gelek tiştî dikin, wekî wê k'ofîya^f ku diç'il-

mise bistînin, lê kirina me bona k'ofîya h'eta-h'etayê ye. ²⁶ Bona wê yekê ez usa nar'evim çawa yêd bêmerem, yan jî bi k'ulma her'ime bê. ²⁷ Lê ez zordarîyê qalibê xwe dikim û wê zêft dikim, ku nebe xelqê gazî lecê kim, lê ew xwexa ji dest min her'e.

Xwedê necêr'ibînin, çawa cime'ta Îsraêlê^f cêr'iband

10 ¹ Naxwazim xûşk-birano, ku hûn nizanibin wekî kal-bavêd me h'emû jî bin sîya e'wrda bûn û h'emû jî Be'ra Sor-r'a derbaz bûn*. ² H'emû jî t'evî Mûsa bûne yek, e'wr û be'rêda hatine nixumandinê^f. ³ H'emûya jî xût ew xwarina r'uh'anî xwar* ⁴ û h'emûya jî xût ew vexwarina r'uh'anî vexwar, çimkî ji wî Qeyayê r'uh'anî vedixwarin, Yê ku t'evî wan diçû û ew Qeya Mesîh bû*. ⁵ Lê Xwedê gelekêd ji wan begem nekirin, lema cinyazêd wan ber'îyêda^f her dera k'etî man*.

⁶ Îdî ew tişt bona me bûne meselêd gotî, wekî em havijîya xwe ji tiştêd xirab neynin, çawa wan

* ^{10:1} Derk'etin 13:21-22; 14:22-29.

* ^{10:3} Derk'etin 16:35.

* ^{10:4} Derk'etin 17:6; Jimar 20:11.

* ^{10:5} Jimar 14:29-30.

dilhavijî kir*. ⁷ Ne jî bibin p'ût-p'arist, çawa ji wan hinek bûn, bona k'îjana nivîsar e: «Cime'tê r'ûnişt xwar, vexwar û r'abûn namûsa hevr'a lîstin»*. ⁸ Em qavîyê nekin, çawa ji wan hineka qavî kir û r'ojekêda bîst sê h'ezar merî k'etin qir' bûn*. ⁹ Mesîh* necêr'ibînîn, çawa ji wan hineka cêr'iband û bi me'ra hatine lêdanê mirin**. ¹⁰ Û bîna xwe teng nekin, çawa ji wan hineka bîntengî kirin û bi destê milyak'etê mirinê k'oka wan hat*.

¹¹ Ev h'emû tişt çawa meselêd gotî dihatine serê wan, lê bona me ku em axirîya van dewrada dijîn, çawa şîret hatine nivîsarê. ¹² Awa k'î difikire ku ew miqer'm sekinî ye, bira haş ji xwe hebe ku nek'e-ve. ¹³ Cêr'ibandinêd usa nayêne serê we, pêştirî wan cêr'ibandinêd ku têne serê merivêd mayîn. Lê Xwedê amin e, Ew nahêle ku hûn

ji qewata xwe der bêne cêr'ibandinê. Ewê cêr'ibandinêda delîlekê jî bike, ku hûn bikaribin teyax kin*.

¹⁴ Awa delalêd min, ji p'ûtp'aristîyê bir'evin. ¹⁵ Ez çawa t'evî serwaxta xeber didim. Hûn xwexa bidine ber h'esaba, ez çi dibêjim. ¹⁶ Ew k'asa Şîva Xudan, ya ku em pê şikirîyê didin, ne heleqetîya xûna Mesîh e? Ew nanê ku em kerdikin, ne heleqetîya bedena Mesîh e? ¹⁷ Nanek heye, lema em h'emû jî bedenek in, çimkî em h'emû jî ji wî nanî kerdikin.

¹⁸ Dîna xwe bidine cime'ta Îsra-êlê: Ewêd ku qurbana dixwin, t'evî wê p'ara gorîgehê nabin? ¹⁹ Belê ez çi bêjim? Gelo p'ût ji xwe tişte-tek e, yan qurbanêd p'ûtar'a têne dayîne berga tişteki digirin? ²⁰ Na xêr! Lê gotina min ev e, ku ew tiştêd p'ûtp'arist dikine qurban, cinar'a'f dikin, ne ku Xwedêr'a. Û ez naxwazim ku heleqetîya we

* ^{10:6} Jimar 11:4.

* ^{10:7} Derk'etin 32:6.

* ^{10:8} Jimar 25:1-18.

* ^{10:9} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Xudan».

** ^{10:9} Jimar 21:5-6.

* ^{10:10} Jimar 16:41-49.

* ^{10:13} Aha jî tê fe'mkirinê: «Xwedê wê bike ku hûn teyax kin û bi vî awayî hûnê bikaribin ji wê yekê xilaz bin».

* ^{10:16} Metta 26:26-28.

* ^{10:18} Qanûna K'ahîntîyê 7:6.

t'evî cina hebe*. ²¹ Hûn nikarin hin k'asa Xudan vexwin, hin jî k'asa cina. Hûn nikarin hin ji sifra Xudan bixwin, hin jî ji sifra cina. ²² Yan em bikin ku xîreta Xudan qebûl neke?* Çima em ji Wî qewattir in?

²³ Dibêjin: «Her tişt e'det e», belê, lê her tişt ne k'ar e. «Her tişt e'det e», lê her tişt ava nake. ²⁴ Nebe ku yek k'ara xwe biger'e, lê ya hevalê xwe.

²⁵ Çi ku qesabxanada tê firotanê bixwin, pey pirs-pirsîyara nek'evin, bona fikarkirina îsafê. ²⁶ Çawa nivîsar e: «Dinya bi xêr-xizna xweva ya Xudan e»*. ²⁷ Heger ji nebawera yek we t'eglîf ke û hûn bixwazin her'in, çi bidine ber we bixwin, pey pirs-pirsîyara nek'evin, bona fikarkirina îsafê. ²⁸ (Lê heger yek wer'a bêje: «Eva qurban e», îdî nexwin bona yê ku hûn pê h'esandin û bona fikarkirina îsafê. ²⁹ Gotina min ne bona fikara îsafa we ye, lê ya hevalê we.) Çima

gerekê azayîya min bona fikara îsafa yekî mayîn bê lomek'arkirinê? ³⁰ Heger ez şikirîyê didime Xwedê dixwim, çima bona wê yekê xeyba min dikin, wekî ez şikirîya xwe Xwedê tînim?

³¹ Awa heger hûn bixwin, vexwin, yan çi şixulî ku hûn bikin, her tiştî bona şikirdayîna Xwedê bikin. ³² Ne nig bavêjine ber cihûya, ne ber necihûya, ne jî ber civîna Xwedê, ³³ çawa ez jî her alîyava li h'emûya xweş têm û k'ara xwe nager'im, lê ya geleka, wekî xilaz bin.

11 ¹ Ç'e'v bidine min, çawa ez jî ç'e'v didime Mesîh*.

Bona sernixamtin û serqotîyê dema h'ebandinêda

² Ez p'eyê we didim, wekî hûn h'emû derecada min bîr tînin û ew r'aw-r'izimêd^f ku min dane we pêk tînin. ³ Lê ez dixwazim ku hûn zanibin wekî serê her mêrî

* ^{10:20} Qanûna Ducarî 32:17.

* ^{10:22} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Yan em bikin ku hêlanê bidine k'umr'eşîya^f Xudan». K'umr'eşîya Xudan r'uhanî tê fe'mkirinê. Peymana^f Kevinda, gava cime'ta Xwedê dest ji Xwedê k'işand û p'ût h'ebandin, ew usa dihate h'esabê çawa jina yekî ç'e'v bavêje mêrekî din. Hoseya 2:2-13; Yêremîya 3:6-10, 20.

* ^{10:26} Zebûr 24:1; 50:12; 89:11.

* ^{11:1} Korint'î I, 4:16; Fîlîpî 3:17.

Mesîh e, serê jinê mêr e û serê Mesîh Xwedê ye. ⁴ Her mêrê ku sernixamtî dua yan p'êxembertîyêf dike, ew serê xwe bêhurmet dike. ⁵ Û her k'ulfeta ku serqot dua yan p'êxembertîyê dike, ew serê xwe bêhurmet dike. Ew dibe mîna yeke p'or'kur'kirî. ⁶ Awa gotî, heger k'ulfet serê xwe nenixême, bira p'or'ê xwe jî bibir'e. Lê heger k'ulfetêr'a e'yb e, ku p'or'ê xwe bibir'e yan bide ber dûzan, ku usa ye bira serê xwe binixême. ⁷ Ne cayîz e mêr serê xwe binixême, çimkî ew sûret û r'ûmeta Xwedê ye, lê jin r'ûmeta mêr e. ⁸ (Çimkî ne ku mêr ji jinê ye, lê jin ji mêr e* ⁹ û mêr bona jinê nexuliqî, lê jin bona mêr.) ¹⁰ Bona vê yekê gerekê k'ulfet serê xwe binixême, çawa nîşana bin h'ukumda, bona milyak'etêd ku dibînin*. ¹¹ Lê belê yektîya Xudanda ne jin bê mêr dibe, ne jî mêr bê jin. ¹² Çimkî çawa jin ji mêr e, usa jî mêr ji jinê ye, lê h'emû jî ji Xwedê ne.

¹³ Hûn xwexa bidine ber h'îşa, gelo ji k'ulfetê dik'eve, wekî serqot ber Xwedê dua bike? ¹⁴ Ne t'ebî-

yet jî we hîn dike, ku p'or'ê dirêj r'ewşa mêr davêje? ¹⁵ Lê r'ewşa jinê p'or'ê dirêj e, çimkî ew p'or' jêr'a bona nixamtinê hatiye dayîne. ¹⁶ Lê heger yek bixwaze vê yekêr'a bik'eve de'wê, e'detekî meyî din t'une û ne jî yê civînêd Xwedê.

Şîva Xudan

(*Metta 26:26-29; Marqos 14:22-25; Lûqa 22:14-20*)

¹⁷ Lê vê t'emîyêda ez p'eyê we nadim, çimkî gava hûn dicivin, ew nabe k'ara we, lê zîyana we. ¹⁸ Berî her tiştî, ez dibihêm, gava ku hûn dicivine civînê, nava weda dibe dutîretî û kê-m-zêde ez bawer dikim. ¹⁹ Belê, e'seyî dutîretî wê bik'eve nava we, wekî yêd nava wedaye jibare k'ifş bin. ²⁰ Awa hûn ku dicivine cîkî, eva nabe şîva Xudan ku hûn dixwin, ²¹ çimkî gava her yek ji we dixwe, h'ece-h'eca wî ye ser şîvê dik'eve. Yek bir'çî dimîne û yê din k'êfxweş dibe. ²² Çima malêd we t'unene, ku hûn wanda bixwin û vexwin? Yan çima civîna Xwedê bêhurmet dikin û desttenga didine şermê?

* ^{11:8} Destpêbûn 2:18-23.

* ^{11:10} Aha jî tê fe'mkirinê: «Bona vê yekê û bona milyak'etêd ku dibînin, gerekê k'ulfet sergirêdayî be, çawa nîşana ku h'ukumê wê heye dua û p'ê-xembertîyê bike».

Ez çî wer'a bêjim? P'eyê we bidim bona vê yekê? Ez vê yekê nikarim!

²³ Min ev yek ji Xudan stand û da we, ku Xudan Îsa wê şeva ku hate nemamkirinê, nan hilda ²⁴ şikirî da, kerkir û got: «Eva bedena Min e bona we. Vê yekê bona bîranîna Min bikin». ²⁵ Usa jî k'as pey şîvêr'a hilda û got: «Eva k'asa peymanaf nû ye, pê xûna Min girêdayî. Vê yekê bona bîranîna Min bikin, çî car gava hûn jê vexwin».* ²⁶ Her car, gava hûn vî nanî bixwin û ji vê k'asê vexwin, mirina Xudan bikine dengî, h'eta hatina Wî.

²⁷ Awa k'î bi nelayîqî nanê Xudan bixwe yan k'asa Wî vexwe, wê deyndarê beden û xûna Wî be. ²⁸ Lema bira meriv pêşîyê dilê xwe binihêr'e û paşê ji wî nanî bixwe û ji wê k'asê vexwe. ²⁹ Çimkî k'î bixwe û vexwe û fe'mîna bedena Xudan* nizanibe, ew dîwana xwe dixwe û vedixwe. ³⁰ Lema jî nava weda gelek nexweş û xweyîzede hene û hinek jî mirine. ³¹ Lê heger me dîwana xwe bikira, dîwana meyê nehata kirinê, ³² lê gava dîwana me bibe, em ji Xudan tene

şîretkirinê, wekî dîwana me t'evî dinyayê nebe.

³³ Awa xûşk-birayêd min, gava bona şîva Xudan bicivin, hîvîya hevdu bisekinin. ³⁴ Lê heger yek bir'çî ye, bira mala xweda bixwe, ku nebe, gava hûn bicivin, dîwanê ser xweda bînin. Bona pirsêd mayîn, gava bêm ezê hingê safî kim.

P'êşk'êşêd' R'uh'ê' Pîroz

12 ¹ Lê niha çî ji p'êşk'êşêd R'uh'anî dik'eve xûşk-birano, ez naxwazim ku hûn nezan bin. ² Weva e'yan e gava hûn p'ûtp'arist bûn, hûn usa pey p'ûtêd ker'e lal k'etibûn, her alîyava k'etibûne bin qolêd wan. ³ Bona vê yekê jî ez wer'a dibêjim, t'u kes t'une ku bi r'êberîya R'uh'ê Xwedê xeber de û bêje: «Bira nifir' li Îsa be». Û kesek jî nikare bêje: «Îsa Xudan e», heger ne bi r'êberîya R'uh'ê Pîroz.

⁴ Awa cûr'e-cûr'e p'êşk'êşêd R'uh'anî hene, lê xût dayîna wî R'uh'î ne*, ⁵ cûr'e-cûr'e qulix jî hene, lê hema wî Xudanîr'a qulix dikin, ⁶ usa jî cûr'e-cûr'e karîn hene, lê xût ew Xwedê ye,

* 11:24-25 Lûqa 22:18-19.

* 11:29 Nav hinek destnivîsarada dewsa «bedena Xudan» t'enê «beden» heye.

* 12:4-12 R'omayî 12:4-8.

ku van dayîna karînê dide her kesî. ⁷ Lê her kesîr'a R'uh' bona k'ara h'emûya xuya dibe. ⁸ Yekîr'a ji R'uh' xebera serwaxtîyê tê dayîna, yekîr'a xebera zanebûnê xût ji wî R'uh'î, ⁹ yekî dinr'a bawerîf xût ji wî R'uh'î, yekî dinr'a p'êşk'êşêd nexweşqenckirinê xût ji wî R'uh'î, ¹⁰ yekî dinr'a qewat, wekî k'eremeta bike, yekî dinr'a p'êxembertî*, yekî dinr'a fe'mîna ku r'uh'a ji hev derxe, yekî dinr'a zimanêd xerîb, yekîr'a jî şirovekirina wan zimana. ¹¹ Ev h'emû jî xût Xwexa ew R'uh' dike û her kesîr'a başqe-başqe p'arevedike, çawa ku dixwaze.

Beden yek e, endem gelek in

¹² Çawa beden yek e û gelek endemêd wê hene, lê dîsa ew h'emû hevr'a bedenek in, usa jî Mesîh e. ¹³ R'ast usa jî yektîya R'uh'ekîda em h'emû hatine nixumandinêf, ku bibine bedenek, hin cihû hin necihû, hin xulam hin aza û em h'emû jî ji wî R'uh'î dane vexwarînê.

¹⁴ Belê beden ne t'enê endemek e, lê ji geleka ye. ¹⁵ Heger nig bêje: «Ez ne ji bedenê me, çimkî ez ne dest im», gelo eva me'nî ye, ku ew ne ji bedenê ye? ¹⁶ Û heger guh bêje: «Ez ne ji bedenê me, çimkî ez ne ç'e'v im», gelo eva me'nî ye, ku ew ne ji bedenê ye? ¹⁷ Heger t'emamîya bedenê ç'e'v bûya, lê bihîstinê li k'u bûya? Heger h'emû beden guh bûya, bînildanê li ku bûya? ¹⁸ Lê r'ast Xwedê ew endem yeko-yeko bedenekêda cî kirin, çawa Wî xwest. ¹⁹ Heger h'emû endemek bûna, bedenê li ku bûya? ²⁰ Lê r'ast niha endem gelek in, lê beden yek e.

²¹ Ç'e'v nikare bêje dest: «Tu kêrî min nayêyî!» Û ne jî serî nigar'a dikare bêje: «Hûn kêrî min nayên!» ²² Lê serda ew endemêd bedenêye ku sist k'ifş dibin, ew hê ferz in ²³ û ew endemêd bedenêye bêqedir tene h'esabê, em hê qedirê wan zanin û yêd e'ybe nava wêda, em hê bi t'erbet dinixêmin, ²⁴ lê endemêd meye bête'yb ne h'ewcê wê yekê ne. Lê Xwedê beden

* ^{12:10} K'itêba^f Pîrozda û îlahî^f nava vê ne'ma Pawlosda, xebera «p'êxembertî» fire tê fe'mkirinê. Yê ku p'êxembertîyê dike, ew bi r'êberîya R'uh'ê Pîroz gotineke ji Xwedê e'lamî meriva dike. Çawa Pawlos Korint'î I, 14:3-da dibêje, yê ku p'êxembertîyê dike, bawerîya meriva ava dike, dil dide ber wan û ber dilê wanda tê. Îdî p'êxembertî ne t'enê bona tiştêd ku hê neqewimî ye.

hevva kir, ku yê bêqedir hê qedir bistîne, ²⁵ wekî dutîretî nek'êve nava bedenê, lê h'emû endem ji hevdur'a şewat bin. ²⁶ Lema, gava endemek êşê dik'işîne, h'emû endem hevr'a dêşin, lê gava endemek tê pesindayîne, h'emû endem t'evî wê şa dibin.

²⁷ Awa hûn bedena Mesîh in û her yek ji we endemekî bedena Wî ye. ²⁸ Û Xwedê pêşîyê hinek civînêda kirine şandî, ya duda p'êxember^f, ya sisiya dersdar, paşê yêd k'eremetkir, peyr'a yêd xweyîyê p'êşk'êşêd nexweşqenckirinê, k'omekdarîyê, se'vîtiyê û yêd zimanêd xerîb*. ²⁹ Çima h'emû şandî ne? Çima h'emû p'êxember in? Çima h'emû dersdar in? Çima h'emû k'eremeta dikin? ³⁰ Çima h'emû xweyîyê p'êşk'êşêd nexweşqenckirinê ne? Çima h'emû bi zimanêd xerîb xeber didin? Çima h'emû zimana şirovedikin? ³¹ De hûn h'eyra p'êşk'êşêd hê mezinda bin.

Lê ezê r'êke here qenc jî nîşanî we kim.

H'izkirin

13 ¹ Heger ez bi zimanêd merriva yan milyak'eta xeber

dim, lê dilê minda h'izkirin t'u-nebe, ezê bibime mîna wî zengilê ku dike zingîn yan jî bolmêd sifre ku dikine şingîn. ² Heger p'êşk'êşa p'êxembertîyê minr'a hebe û ser h'emû sur'a vebim, h'emû zanebûnê fe'm bikim û heger bawerîya min jî haqas hebe, h'eta ç'îya jî ji cî biguhêzim, lê h'izkirin dilê minda t'unebe, ez ne t'u tişt im*. ³ Û heger hebûka xwe pêva belayî belengaza kim û bedena xwe jî bidime der bona şewitandinê, lê h'izkirin dilê minda t'unebe, t'u k'ar nagihîje min.

⁴ H'izkirin dûmikdirêj û şîrin e, h'izkirin h'evsûdîyê nake, h'izkirin k'ubar nabe, p'işika xweda nawerime, ⁵ bêp'ergal nîne, ya xwe nager'e, zû hêrs nak'êve, k'îne najo, ⁶ dilê xwe li neheqîyê şa nake, lê r'astîyêr'a şa dibe. ⁷ H'izkirin her gav dadixe, her gav bawer dike, her gav xweyîguman e, her gav sebir dike.

⁸ H'izkirin t'u car k'uta nabe. Heger p'êxembertî hebin, wê betal bin, heger zimanêd xerîb hebin, wê dengêd wan bêne bir'îne, heger zanebûn hebe, wê derbaz be her'e.

⁹ Belê em ji p'ir'î-hindikî zanin

* ^{12:28} Efesî 4:11.

* ^{13:2} Metta 17:20; 21:21.

û ji p'ir'î-hindikî p'êxembertîyê dîkin. ¹⁰Lê gava k'amiltî bê, hingê nek'amiltî wê derbaz be her'e.

¹¹Gava ez zar' bûm, min mîna zar'a xeber dida, mîna zar'a difikirîm, mîna zar'a dida ber h'esêb.

Gava ez mezin bûm, ew tiştêd zar'otîyê min ji xwe dûr xistin.

¹²Niha em çawa qeret'ûkî neynikêda dibînin, lê hingê emê r'û bi r'û bibînin. Niha ez ji p'ir'î-hindikî zanim, lê hingê ezê t'am nas bikim, çawa ez hatime naskirinê.

¹³Awa niha ev hersêk dimînin: Bawerî, guman û h'izkirin. Lê h'izkirin ser wanr'a ye.

**Bona p'êşk'êşêd R'uh'ê Pîroz:
P'êxembertî û zimanêd xerîb**

14 ¹Demana h'izkirinêda bin û h'eyra p'êşk'êşêd r'uh'anîda bin, îlahî p'êxembertîkirinê. ²Ewê ku bi zimanê xerîb xeber dide, ew ne ku mêrivr'a xeber dide, lê Xwedêr'a, çimkî kesek Wî fe'm nake. Ew bi qewata R'uh' sur'a dibêje. ³Lê belê yê ku p'êxembertîyê dike, ew mêrivr'a xeber dide, bawerîya wan ava dike, dil dide ber wan û ber dilê wanda tê. ⁴Ewê ku bi zimanêd xerîb xeber dide, t'enê bawerîya xwe ava dike, lê ewê ku p'êxembertîyê dike, civînê pêva ava dike. ⁵Ez dixwazim

ku hûn h'emû jî bi zimanêd xerîb xeber din, lê ez hê dixwazim ku hûn p'êxembertîyê bikin, çimkî yê p'êxembertîyê dike, ji yêd bi zimanêd xerîb xeber dide çêtir e, pêştirî wî wextê ku tê şirovekirinê, wekî civîn bê avakirinê.

⁶Awa xûşk-birano, heger ez bê-cem we bi zimanêd xerîb xeber dim, ezê çi k'arê bidime we? T'u k'arê nadim heger ez e'yantîyê, yan zanebûnê, yan p'êxembertîyê, yan hînkirinê wer'a neynim? ⁷Hacetêd nebînbere ku deng derdixin, em bêjin bilûr be, yan çeng^f, heger dengê wan nezela be, wê çawa zanibin çi miqam tê lêxistinê? ⁸Yan jî, heger bor'î dengêkî nenas derxe, k'ê wê k'arê xwe li şêr' bike? ⁹Usa jî hûn, heger bi zimên xebereke fe'mdarî nebêjin, wê çawa bizanibin hûn çi dibêjin? Xeberdana weyê mîna bayê sar be. ¹⁰K'ifş e ku dinyayêda çiqas cûr'e-cûr'e ziman hene, lê ji wan yek jî bê fe'mîn nîne. ¹¹Lê, heger ez zimanekî fe'm nakim, ez bona yê wî zimanî xeber dide xerîb im û yê xeber dide jî bona min xerîb e. ¹²Usa jî hûn ku h'eyra p'êşk'êşêd r'uh'anîda ne, nava wan p'êşk'êşêda hê pêşda her'in, k'îjan civînê ava dîkin.

¹³Bona vê yekê ewê ku bi zimanêd xerîb xeber dide, bira dua

bike ku şiroveke jî. ¹⁴Çimkî gava ez bi zimanêd xerîb dua dikim, ew r'uh'ê min dua dike, lê h'îşê minda tişt r'ûnanî. ¹⁵Ez çi bikim? Ezê hin bi r'uh'ê xwe dua bikim, hin jî bi h'îşê xwe, hin bi r'uh'ê xwe bistirêm, hin jî bi h'îşê xwe. ¹⁶Heger tu bi r'uh'ê xwe şikirîyê bidî, ewê ku mîna nezana sekinî ye, wê çawa r'azîdarîya ter'a qayl be bêje: «Amîn^f»? Ew qet fe'm nake jî, tu çi dibêjî. ¹⁷Belê tu r'ind r'azîbûnê didî, lê bawerîya yê din nayê avakirinê.

¹⁸Ez ji Xwedêyê xwe r'azî me, ku ji we h'emûya ze'ftir bi zimanêd xerîb xeber didim. ¹⁹Lê belê civînêda ez hê dixwazim pênc xeberêd fe'mdarî bêjim, wekî hinekêd din jî hîn bikim, ne ku bi h'ezara xeberêd xerîb.

²⁰Xûşk-birano, h'îşê xweda zar' nîbin! Hindava xirabiyêda mîna zar'a bin, lê h'îşê xweda gihîştî bin. ²¹Qanûnêda nivîsar e:

«Ezê bi merivêd xweyê zimanêd xerîb û zarêd^f xerîba vê cime'têr'a xeber dim,

lê belê wê hingê jî guhdarîya Min nekin, Xudan dibêje»*.

²²Awa p'êşk'êşa zimanêd xerîb nîşanek e, ne ku bona bawermenda, lê bona nebawera û p'êxembertî jî ne ku bona nebawera ye, lê bona bawermenda*. ²³Heger t'emamîya civînê pêva bicive û h'emû jî zimanêd xerîb xeber din, hingê hineke nezan yan nebawer bik'evine hindur', wê nebêjin: «Evana dîn bûne»? ²⁴Lê heger h'emû jî p'êxembertîyê bikin, hingê yekî nebawer yan nezan bik'eve hindur', wê ji h'emû gotinêd wan xwe mukur' bê û bê gunek'arkirinê^f, ²⁵sur'êd dilê wîda jî wê bêne e'yankirinê û dever'û li ber Xwedê bik'eve, wî bih'ebîne û deng hilde bêje: «R'astî jî Xwedê nav weda ye!»

E'rf-e'detêd civînê

²⁶Em îdî çawa bikin gelî xûşk-bira? Gava hûn dicivine cîkî, her kesê ji we çî wî hebe, heger k'ulam be, hînkirin be, e'yantî be, xeberdana zimanêd xerîb be, şirovekirina zimanêd

* ^{14:21} Îşaya 28:11-12; Qanûna Ducarî 28:49.

* ^{14:22} Xebera «nîşan» li vir bi du cûr'a tê fe'mkirinê, k'ar û zîrar. P'êxembertî nîşaneke k'ar e bona bawermenda, çimkî pê wê bawerîya wan tê şidandinê, k'arê dik'evin. Lê xeberdana bi zimanêd xerîb bona nebawera nîşaneke zîrar e, çimkî fe'm nakin, k'arê nak'evin.

xerîb be, bira h'emû jî bona avabûna civînê bin. ²⁷ Heger yek bi zimanê xerîb xeber dide, bira dudu bin, yan ya lape ze'f sisê, lê bira yek pey yekîr'a xeber de û yek jî şiroveke. ²⁸ Lê heger kesek t'une ku şiroveke, bira ew civînêda dengê xwe neke, t'enê ber xweda Xwedêr'a xeber de. ²⁹ Û ji p'êxembera jî bira dudu bin, yan ya lape ze'f sisê xeber din û yêd din bira e'nene kin. ³⁰ Lê heger li ber yekî jî nava r'ûniştîya jî tişteke vebe, îdî bira yê pêşin dengê xwe bibir'e. ³¹ Çimkî hûn h'emû jî, yek pey yekîr'a dikarin p'êxembertîyê bikin, wekî h'emû jî hîn bin û h'emû jî dil bistînin. ³² Û r'uh'êd p'êxembera bin se'vîtîya p'êxemberada ne, ³³ çimkî Xwedê ne Xwedêyê bêp'ergalîyê ye, lê Yê e'dilayîyê ye.

Çawa nava h'emû civînêd cime'ta Xwedêda*, ³⁴ bira jinêd we civînêda xwe ker' kin, çimkî îzina wan t'une xeber din, lê bira guhdar bin, çawa Qanûn jî dibêje. ³⁵ Lê heger ew tişteki dixwazin bizanibin, bira li malê ji mêrêd xwe

bipirsin, çimkî ne cayîz e ku jin civînêda xeber de.

³⁶ T'u xebera Xwedê ji we derk'et? Yan t'enê gihîşte we? ³⁷ Heger yek difikire, ku xwexa p'êxember e yan r'uh'anî ye, bira zanibe çi ku min wer'a nivîsîn, t'emîya Xudan e. ³⁸ Lê heger yek guh nade van tiştta, hûn jî guh nedine wî.

³⁹ Awa xûşk-birano, h'eyra p'êxembertîkirinêda bin û dengê yêd bi zimanêd xerîb xeber didin nedine bir'înê. ⁴⁰ T'enê her tişt bira bi t'erbet, cî bi cî û maqûlî be.

R'abûna Mesîhe ji mirinê

15 ¹ Ez wê Mizgînîyê^f dixwazim bînime bîra we xûşk-birano, ya ku min wer'a dannasîn kir û we qebûl kir, ser wê jî sekinîne. ² Bi wê jî hûn xilaz dibin, heger wê xebere, ya ku min wer'a dannasîn kir, qewîn bigirin. Heger na, bawerîya weyê badîhewa^f be.

³ Min ev yeka ser her tiştîr'a, çawa stand, usa jî da we, ku Mesîh bona gunêd me mir, li gora nivîsara* ⁴ û hate defînkirinê^f, r'oja

* ^{14:33} Aha jî tê fe'mkirinê ku ev xeber «çawa nava h'emû civînêd cime'ta Xwedêda» r'êza 33-va girêdayî ye, ne ku r'êza 34-va. Awa gotî ev tê fe'mkirinê çawa fikireke xwesi xwe ye: «Nava h'emû civînêd cime'ta Xwedêda aha ye».

* ^{15:3} Îşaya 53:5-12.

sisîya Ew Xwedêda ji mirinê r'abû li gora nivîsara*, 5 Petrûsava* xuya bû, peyr'a her donzdeh şandîyava**. 6 Paşê carekêr'a pênsid xûşk-birayî zêdetirva xuya bû, ji wan gelek h'eta niha sax in, lê hinek jî mirine. 7 Paşê Aqûbvaf xuya bû, peyr'a h'emû şandîyava.

8 Axirîyê, pey h'emûyar'a minva xuya bû, çawa yekî ne serê xwe ji dîya xwe bûyî*. 9 Çimkî ez ji şandîya yê herî paş im, ku ne layîq im şandî jî bême gotinê, çimkî min civîna Xwedê zêrand*. 10 Lê ez bi k'erema Xwedê me çi jî heme û k'erema Wî ku bi minr'a ye, boş-betal nîbû. Lê serda ez ji wan h'emû şandîya ze'ftir xebitîm û ne ku ez bûm, lê k'erema Xwedêye ku bi minr'a ye. 11 Awa heger ez bim, yan ew bin, em h'emû jî aha dannasîn dikin û we aha jî bawer kirîye.

R'abûna bawermendaye ji mirinê

12 Awa heger em dannasîn dikin, ku Mesîh ji mirinê r'abûye, çawa

ji we hinek dibêjin, ku r'abûna mirîya t'une? 13 Heger r'abûna mirîya t'une, ku usa ye Mesîh jî ji mirinê r'anebûye. 14 Û heger Mesîh ji mirinê r'anebûye, ku usa ye dannasînîya me jî boş-betal e û bawerîya we jî boş-betal e. 15 Û emê jî bibine şe'dêd Xwedêye derew, çimkî me bona Xwedê şe'detî da, ku Ewî Mesîh ji mirinê r'akir, lê heger mirîyê r'anebin, ku usa ye Ew jî ji mirinê r'anekirîye. 16 Çimkî heger mirîyê r'anebin, ku usa ye Mesîh jî ji mirinê r'anebûye. 17 Û heger Mesîh ji mirinê r'anebûye, wekî usa ye bawerîya we badîhewa ye, hela hê hûne nava gunêd xweda ne 18 û ewêd bawerîya Mesîhda jî mirine unda bûne. 19 Heger t'enê em bona vê jîyîne gumana xwe Mesîh tînin, ku usa ye em ji h'emû meriva me'rimtir in.

20 Lê r'ast Mesîh ji mirinê r'abûye, çawa berêf deremeta pêşin ji nava mirîya r'abûyî. 21 Mirin r'ûyê merivekîda bû, bi merivekî jî wê r'abûna mirîya bibe. 22 Çawa h'emûyêd ji Adem^f bûyî dimirin,

* 15:4 Zebûra 16:8-10.

* 15:5 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Kîfas».

** 15:5 Lûqa 24:34-36; Metta 28:16-17; Marqos 16:14; Yûh'enna 20:19.

* 15:8 K'arêd Şandîya 9:3-6.

* 15:9 K'arêd Şandîya 8:3.

usa jî h'emûyêd ji Mesîh bûyî wê sax bin. ²³Lê her kes dora xweda: Pêşiyê Mesîh çawa berê deremeta pêşin, paşê yêd p'ara Mesîh, wextê hatina Wîda. ²⁴Hingê axirî wê bê, gava k'oka her serwêrtîyê, h'ukumetîyê û qewatê bîne û p'adşatîyê bide destê Bav Xwedê. ²⁵Çimkî Ew gerekê p'adşatîyê bike, h'eta ku Xwedê h'emû dijmina bike binê p'iyêd Wî*. ²⁶Dijminê xilazîyê ku wê k'okê lê bîne, mirin xwexa ye, ²⁷çimkî nivîsar dibêje: «Xwedê her tişt binê p'iyada êlimîf Wî kir». Lê gava tê gotinê «her tişt» êlimî Wî kir, fe'mdarî ye, pêştirî Wî Xwedêyî, Yê ku her tişt êlimî Wî kir*. ²⁸Û gava her tişt êlimî Wî bin, hingê Kur' Xwexa jî wê êlimî Wî Xwedêyî be, Yê ku her tişt êlimî Wî kir, wekî her tiştîda Ew bibe Xwedêyê her tiştî.

²⁹Wekî din gotî, ewêd ku bona mirîya têne nixumandinê wê çi bikin? Heger mirîyê t'u car r'anebin, îdî çima bona mirîya têne nixumandinê? ³⁰Çima em jî her gav xwe davêjine ser sêla

sor? ³¹Ew fir'naqbûna min şe'de ye, xûşk-birano, ya ku ez pê we fir'naq dibim yektîya Mesîh Îsayê Xudanê meda, ez her r'oj dest ji e'mirê xwe dik'îşînim. ³²Heger min Efesêda şer'ê xwe dereca merivayêda t'evî «se'va» kir, çi k'ete k'îsê min? Heger r'abûna mirîya wê t'unebe, de îdî «em bixwin-vexwin, çimkî emê sibê bimirin»*, çawa hinek dibêjin. ³³Nexapin! «Hevaltîya xirab merivê xweyîp'ergal xirab dike»*. ³⁴R'ast bifikirin, ser h'îşê xweda werin, îdî guna nekin, çimkî hinek ji we hê Xwedê nas nakin, ez vê yekê dibêjim, ku hûn şerm bikin.

Qalibê nûyî pey r'abûna mirinêr'a

³⁵Lê belê yekê bêje: «Mirî çawa dikarin r'abin û qalibê wanê çawa be?» ³⁶Serê aqil! Ew t'oximê ku tu diçînî, h'eta «nemire» jîyînêr'a şîn nabe. ³⁷Û ew tiştê ku tu diçînî, ne ku wî qalibî diçînî, k'îjan ku wê bigihîje, lê h'ebeke sade ye, mesele genim, yan jî ji t'oximêd

* 15:25 Zebûr 110:1.

* 15:27 Zebûr 8:6.

* 15:32 Îşaya 22:13; 56:12.

* 15:33 Eva gotineke yekî yûnan e, navê wî «Menander», berî Îsa ji sala 342-a h'eta sala 291-a hebû.

mayîn. ³⁸ Û Xwedê qalib dide wî t'oximî, çawa ku dixwaze û her t'oximek qalibê xwe distîne. ³⁹ H'emû qalib xûn-goştekan nînin, qalibê mêriv başqe ye û qalibê h'eywên başqe, yê teyreda başqe ye, yê me'sîya jî başqe. ⁴⁰ Qalibêd li e'zmên jî hene, qalibêd li dinê jî hene, lê r'ewşa yêd e'zmên başqe ye û yêd dinê başqe. ⁴¹ R'ewşa te've başqe ye, r'ewşa hîvê başqe û r'ewşa steyrka jî başqe ye û her steyrkek bi r'ewşa xwe ji hev tene firqîkirinê. ⁴² Bi vî awayî jî r'abûna mirîya ye: Qalibê dêris tê çandinê, yê nedêris wê r'abe. ⁴³ Ew bêr'ewş tê çandinê, bi r'ewşê wê r'abe, ew bêt'aqetîyê tê çandinê, bi qewatê wê r'abe. ⁴⁴ Qalibê bînber tê çandinê û qalibê r'uh'anî wê r'abe.

Çawa ku qalibê bînber heye, usa jî qalibê r'uh'anî heye. ⁴⁵ Aha jî nivîsar e: «Merivê pêşin Adem^f, bû bînberê sax»*, lê Ademê paşin bû r'uh'ekî jîyîndayînê. ⁴⁶ Lê belê pêşiyê yê r'uh'anî nebû, lê yê bînber, paşê yê r'uh'anî. ⁴⁷ Merivê pêşin ji xwelîya e'rdê bû, merivê dunda ji e'zmên bû. ⁴⁸ Çawa yê ji

xwelîyê bû, usa jî yêd ji xwelîyê ne, çawa yê ji e'zmên e, usa jî yêd ji e'zmên in. ⁴⁹ Û me çawa kirasê yê ji xwelîyê li xwe kirîye, emê usa jî kirasê yê ji e'zmên li xwe kin.

⁵⁰ Gotina min ev e xûşk-birano, wekî xûn û goşt li P'adşatîya Xwedê nikarin war bin, ne jî dêrisbûn wê li nedêrisbûnê war be.

⁵¹ K'a bibihên, ez sur'ekê wer'a bêjim: Em h'emûyê nemirin, lê em h'emûyê jî bêne guhastinê*,

⁵² nişkêva, çawa ç'e've xwe bigirî-vekî, dema bor'îya axirîyê bê lêdanê. Çimkî gava bor'î bê lêdanê, mirî wê nedêrisbûyî r'abin, emê jî bêne guhastinê. ⁵³ Çimkî gerekê evî dêris nedêrisîyê li xwe wergire û evî mirî nemirîyê li xwe wergire.

⁵⁴ Lê gava evî dêris nedêrisîyê li xwe wergire û evî mirî nemirîyê li xwe wergire, hingê ew gotinê bê sêrî, ku nivîsar e:

«Serk'etinê mirin h'ûfî xwe kir»*.

⁵⁵ «Mirin, k'anê qîlê je'ra te?

Mirin, k'anê serk'etina te?»*

⁵⁶ Qîlê mirinê gune ye û qewata guna ji Qanûnê ye. ⁵⁷ Lê şikir ji

* 15:45 Destpêbûn 2:7.

* 15:51-52 T'êsalonîkî I, 4:14-17.

* 15:54 Îşaya 25:8.

* 15:55 Hoseya 13:14.

Xwedê, ku em bi destê Xudanê me Îsa Mesîh ser xistin.

⁵⁸ Awa xûşk-birayêd mine delal, qewîn bimînin, ji cîyê xwe neh'ejin, her gav şixulê Xudanda pêşda her'in, bizanibin xebata we boş-betal nîne li ber Xudan.

Bona k'omekt'opkirinê

16 ¹Lê niha derheqa k'omek-t'opkirina bona cime'ta Xwedê, min çawa t'emî da civînêd Galatyayê, hûn jî usa bikin: ²Her yekşem, destê ji we her kesîva çiqas tê, bira tişteki destê xwer'a paş xe, nebe ku gava ez bêm, hingê bê t'opkirinê. ³Û gava ez bêm, hûn jî r'ê k'îjanar'a dibînin, ezê pê destê wan, bi nivîsar p'êşk'êşêd we bişînime Orşelîmê. ⁴Û heger minr'a jî bik'eve, ku ez her'im, îdî ewê t'evî min bên.

T'ivdîrêd Pawlos

⁵Pey çûyîna qeza Makedonya-yêr'a, ezê serîkî li we xim, çimkî ezê Makedonyayêr'a derbaz bim. ⁶Dibe ku li cem we bimînim, yan jî zivistana xwe wir derbaz kim û hingê hûn dikarin min ver'êkin, ez k'uda ku her'im. ⁷Çimkî ez niha naxwazim ku we ser r'îya xwe bibînim her'im, lê ez guman im ku xêlekê cem we bimînim,

heger Xudan h'iz bike. ⁸Lê niha ezê h'eta R'oja^f Pêncîye h'esab, li Efesê bimînim, ⁹çimkî dergehêkî xêrêyî mezin li ber min vebûye û peyk'etîyêd min gelek in.

¹⁰Heger Tîmot'êyo bê cem we, usa bikin ku ew ji we venek'işe, çimkî ew jî bona Xudan dixebite, çawa ez. ¹¹Usa bira tu kes wî bêqedir neke. Wî bi xêr-silamet ver'êkin, wekî bê cem min, çimkî ez hîvîya wî û birayêd t'evî wî me.

¹²Lê derheqa Apoloyê birada, min gelekî lava jê kir, ku t'evî bira ser weda bihata, lê nêta wî hatinê niha qet t'unebû, lê wê bê, gava mecal bik'evê.

Gotinêd axirîyê

¹³H'işyar bimînin, bawerîyêda h'îmgirtî bin, e'gît bin, bişidin, ¹⁴bira her kirinêd we bi h'izkirinê bin.

¹⁵Niha hûn zanin ku Stêfanas mala xweva bawermendêd qeza Axayayêye pêşin e û wan xwe dane xizmetk'arîya cime'ta Xwedê. Îdî ez hîvî ji we dikim xûşk-birano, ¹⁶ku hûn gur'a^f yêd usada bin, usa jî gur'a wan h'emûyada, yêd ku t'evî şixulê vê xebatê dibin.

¹⁷Ez bona hatina Stêfanas, Fortûnato û Axayîko şa me, barê dilê minda wana dewsa

KORINT'Î I, 16

---

we girt, ¹⁸ bi wê yekê dilê min û we jî r'ih'et kirin. Qedirê yêd usa bigirin.

¹⁹ Civînêd qeza Asyayêda li we silav dikan. Akîla û Priskîla t'evî civîna mala xweda gelekî yektîya Xudanda li we silav dikan. ²⁰ H'e-mû xûşk-birayêd vir li we silav

dikan. Bi r'amûsana şîrê h'elal li hevdu silav kin.

²¹ Ev silav, bi destnivîsara min Pawlos e. ²² Heger yek Xudan h'iz nake, bira nifir' li wî be. «Maranat'a*». ²³ K'erema Xudan Îsa li we be. ²⁴ Ez we p'ara Mesîh Îsa k'etîya h'iz dikim.

---

* ^{16:22} «Maranat'a» bi zimanê aramî tê fe'mkirinê: «Ya Xudan were».

NE'MA PAWLOSE DUDA KORINT'ÎYAR'A

Pêşgotin

Xuya dibe ku «Ne'ma Korint'iyaye Duda» jî mîna ne'ma pêşin, Pawlos dema r'êwîtîya xweye 3-da nivîsîye, nêzîkî sala 56-a. Gava ewî nivîsî, heleqetîya wî û civîna^f Korint'ê hevr'a haqasî p'ak nîbû. Xuya dibe ku ji endemêd civînê hinek himberî wî r'abibûn, ewî jî berk' li wan hilatibû^f, lê ne'ma xweda sebir û h'izkirina xwe hindava wanda xwey kirîye û gumana xwe jî ji wan nebir'îye, ku wê axirîyê hevr'a t'ifaq^f bin û miqabilbûnê t'unebe.

Pawlos p'ara ne'mêye pêşinda heleqetîya xwe û civîna Korint'ê e'nene dike û şirovedike, ku çima ne'ma berêda usa h'îşk li wan hilatibû, yêd ku miqabilî wî bûn. Ew niha vê ne'mêda şikirdayîna xwe e'lam dike, ku hilatina^f wîye h'îşk bû me'nî, ku ew ser kirina xwe p'oşman bûn, veger'îyan û gotinêd wîr'a qayl bûn (serêd 1-ê h'eta 7-a).

Paşê Pawlos r'ê dide ber bawermenda, ku ew alîyê p'êşk'êşêd^f bona alîk'arîya bawermendêd Cihûstanêye^f destteng mer'd bin (serêd 8-a h'eta 9-a).

Serêd xilazîyêda jî Pawlos derheqa qulixê şandîtî^f û r'abûn-r'ûnişti-na xweda dibêje. Ew bona wan dibêje, yêd ku xwe çawa şandîyêd r'ast h'esab dikirin, lê Pawlos şandîyê derew (serêd 10-a h'eta 13-a). Lê belê vê ne'mêda meremê Pawlos t'u car ne ew bû, ku ewî navê xwe bilind kira, yan xwe bilind bigirta û p'eyê hînkirina xwe bida. Lê ew piştgirîyê qulixê şandîtîya xwe dike, wekî bikaribe Mizgînîya^f r'ast bide qebûlkinê, ku h'emû jî Mesîh nas kin û qebûl kin çawa Xudan^f.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-11)

Pawlos û civîna Korint'ê (1:12-7:16)

K'omekdariya bona bawermendêd Cihûstanê (8:1–9:15)
 Cabdayîna Pawlos bona h'ukumê şandîya xwe (10:1–13:10)
 Paşgotin (13:11-13)

Silavkirin

1 ¹Ji Pawlosê bi e'mirê Xwedê şandîyê^f Mesîh Îsa û Tîmo-t'êyoyê birayê me,

civîna^f Xwedêye Korint'êr'a û wê t'emamiya cime'ta Xwedêr'a, ya ku t'evayîya qeza Axayayêda ye:

² De bira k'erem^f û e'dilayîya Bavê^f me Xwedê û Xudan^f Îsa Mesîh li we be.

Pawlos şikirîyê dide Xwedê

³ Şikir Xwedêyê Bavê Xudanê me Îsa Mesîhr'a, Bavê dilşewatîyê û Xwedêyê h'emû berdilîyê^f.

⁴ Ew nava h'emû te'lî-tengîyada dil dide ber me, wekî em jî bikaribin dil bidine ber wan, yêd ku nava her cûr'e te'lî-tengîyada ne, bi wê berdilîyê, pê k'îjanê em xwexa ji Xwedê têne berdilîkirinê.

⁵ Belê çawa em t'evî wan cefayêd Mesîhe gelek dibin, usa jî gelekî bi destê Mesîh ber dilê meda tê hatinê. ⁶Heger em te'lî-tengîyada ne, ew bona berdilî û xilazbûna^f

we ye û heger em berdilîkirî ne, ew bona wê berdilîya we ye, ku hûn bikaribin bi sebirê wan te'lî-tengîya bik'işînin, k'îjana em jî dik'işînin. ⁷Û em weda e'seyî guman in, çimkî em zanin ku hûn çawa t'evî cefayêd me ne, usa jî t'evî berdilîya me ne.

⁸ Em naxwazin ku hûn haş ji wan te'lî-tengîya t'unebin xûşk-birano, yêd ku me qeza Asyayêda k'işandin. Em ji qewata xwe der haqasî k'etine bin barêd giran, h'eta ku me destê xwe ji e'mirê xwe jî k'işand. ⁹Belê me xwer'a qirara mirinê h'esab kir, lê ev yek bû wekî em gumana xwe nedine ser xwe, lê ser Xwedê, Yê ku mirîya ji gor'a r'adike. ¹⁰Ji destê wê mirina tirs û xof Ewî em xilaz^f kirin û wê xilaz ke jî. Û gumana me heye ku wê dîsa me xilaz ke, ¹¹bi alîk'arîya wan duayêd ku hûn bona me dikin. Bi vî awayî bi saya duayêd geleka k'erem^f wê mer'a bê dayîne û gelekê bona me şikirîyê bidine Xwedê.

**Pawlos şirovedike
çima neçûye Korint'ê**

12 R'ûspîtiya me ev e: Îsafa me şe'detîyê dide, wekî me bi dilê sax û vekirî* ji Xwedêda li vê dinê e'mirê xwe derbaz kir, îlahîf hindava weda, ne ku bi serwaxtiya^f merivayîyê^f, lê bi k'erema Xwedê. 13 Em tiştêkî din wer'a nanivîsin, pêştirî wan tiştêd ku hûn dikarin bixûnin û fe'm bikin û ez guman im ku hûnê t'am fe'm bikin, 14 çawa ji p'ir'î-hindikî we em fe'm kirine, wekî hûn bigihîjine wê fe'mînê ku em r'ûspîtiya we ne, çawa hûn jî ya me ne, R'oja hatina Xudan Îsa.

15 Min bi vê gumanê şewira xwe kir, pêşiyê bihatama cem we, ku we du cara k'erem bistan-da, 16 awa gotî serîk bida we, ji cem we biçûma Makedonyayê û ji Makedonyayê jî dîsa ser weda veger'iyama, ku we jî ez li alîyê Cihûstanêda^f ver'êkirama*. 17 Gava ez aha dişewirîm, gelo min sivikayî kir? Yan şewira xweda mîna bendê vê dinyayê şewirîm, ku «Belê» û «Na»-ya min

sibeh-êvar nebe yek? 18 Lê Xwedê şe'de ye, ku sozê me wer'a nebûye «Belê» û paşê «Na». 19 Çimkî Kur'êf Xwedê, Îsa Mesîh ku pê me wer'a hate dannasînkirinê, (bi min, Sîlas* û Tîmot'êyo), «Belê» û «Na» nebû, lê nava Wîda t'imê «Belê» ye. 20 Çimkî h'emû sozêd Xwedê bi Îsa Mesîh «Belê» ne, lema jî em bi Wî «Amîn^f» dibêjin, bona r'ûmeta Xwedê. 21 Û Xwedê ye, yê ku em weva t'evayî yektîya Mesîhda h'imgirtî kirin. Xût Wî em k'ifş kirin 22 û mora Xwe danî ser me, R'uh'êf Pîroz kire dilê me çawa bihêf ji ber sozê Xweva.

23 Lê ser minr'a Xwedê şe'de ye, ku min qêmîşî we nekir, ku nehatime Korint'ê. 24 Em h'ukumî ser bawerîya^f we nakin, çimkî hûn bawerîyêda şidîyayî ne, lê em t'evî we dixebitin bona şabûna we.

2 1Awa min xwexa xwer'a qîrar kir ku dîsa neyêd dilê we bêşînim. 2 Çimkî heger ez dilê we bêşînim, îdî k'ê wê dilê min şa ke, pêştirî ewêd ku min dilê wan êşandine? 3 Min ew yek ne'ma xweda nivîsbû, ku nebe gava ez

* 1:12 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Bi dilsaxîyê û h'elalîyê».

* 1:16 K'arêd Şandîya 19:21.

* 1:19 Bi yûnanî «Sîlvano» nivîsar e, ku cûr'ekî navê «Sîlas» e.

bêm, yêd ku gerekê min şa kin, ew dilê min bêşînin. Çimkî ez we h'emûyada guman im, ku şabûna min şabûna we h'emûya ye. ⁴Min bi gelek hêsira, bi gelek k'eder û k'esera dilê xwe wer'a nivîsî, wekî hûn ne ku li ber xwe k'evin, lê wekî wê k'ûrayîya h'izkirina mine hindava xweda fe'm bikin.

**Berbihêrîya
hindava yê neheqda**

⁵Awa heger yekî dilêşî kir, ne ku t'enê dilê min êşand, lê yê hineka jî, wekî gelekî zêde nekim, nebêjim yê we h'emûya jî. ⁶Ew ceza besî wî merivî ye, ku ji we geleka wîr'a hatîye dayînê. ⁷Lê niha hûn gerekê bibaxşînine wî û li ber dilê wîda bèn, wekî k'erbî berxwek'etinê xwe unda neke. ⁸Awa ez hîvî ji we dikim, h'izkirina xwe hindava wîda mak kin. ⁹Hema bona wê yekê jî min nivîsiye, wekî we bicêr'ibînim^f bizanibim k'a hûn her tiştîda guhdar in. ¹⁰Heger hûn tişteki dibaxşînine yekî, ez jî t'evî we me. Û heger tişteki baxşandinê hebe, bona we li ber dîndara Mesîh dibaxşînim, ¹¹wekî mîrêcin^f piştê

li me neşkêne, çimkî em haş ji h'unurêd wî hene.

**Xemgînîya Pawlose
li Troyayê**

¹²Gava ez bona Mizgînîdayîna^f Mesîh gihîştîme Troyayê, min dît ku Xudan derîk li ber min vekirîye. ¹³Lê dilê min ne r'ih'et bû, çimkî min birê xwe Tîto li wir nedît. Hingê min xatirê xwe ji wan xwest, çûme qeza Makedonyayê*.

Serk'etina bi saya Mesîh

¹⁴Lê şikir ji Xwedê, ku t'imê me p'êga k'oma Mesîhe serk'etinêda pêşda dibe* û bîna naskirina xwe bi me her dera bela dike. ¹⁵Çimkî em bîna Mesîhe xweş in li ber Xwedê, hin nava xilazbûyîyada, hin nava undabûyîyada. ¹⁶Bona hineka em bîna mirinê ne, ku wan berbi mirinê dibe û bona hineka jî bîna jîyînê, ku wan berbi jîyînê dibe. Û k'î dikare vî barî hilde? ¹⁷Em ne mîna hineka ne, yêd ku xebera Xwedê k'ara xweva girêdidin, lê belê em çawa merivne ji Xwedêda şandî, li ber Xwedê bi heleqetîya Mesîh pê sitqê dilê r'ast xeber didin.

* ^{2:13} K'arêd Şandîya 20:1.

* ^{2:14} Aha jî tê fe'mkirinê: «Ku t'imê me bi Mesîh ser dixê».

Qulixk'arêd Peymana Nû

3 ¹ Gelo em dîsa vediger'in, xwexa pesinê xwe bidin? Yan mîna hineka mer'a lazim e em şe'dene'ma ser weda bişînin, yan ji we bistînin? ² Ne hûn in şe'dene'mêd me dilê meda nivîsar, alîyê her merivîda naskirî û xwendî? ³ K'ifş e ku hûn ne'ma Mesîh in bi xizmetk'arîya me nivîsar, ne ku bi h'ubirê, lê bi R'uh'ê Xwedêyê sax, ne ku ser selêd kevirî, lê ser t'extêd dilê xûn û goşt*.

⁴ Em vê yekê Xwedêda guman in bi saya Mesîh. ⁵ Ne ku em ji xwe h'esab dikin ku em layîqî vê kirinê ne, lê karîna me ji Xwedê ye. ⁶ Ewî ew karîn da me, wekî em bibine qulixk'arêd peymanaf nû, ne ku yê nivîsarê, lê yê R'uh', çimkî qanûna nivîsar dikuje, lê R'uh' dide jîyînê.

⁷ Awa heger ew qulixê ku ser kevira bi h'erfa k'olayî bû û axirîyê mirinê pêşda tîne haqas xweyîr'ûmet bû, wekî zar'êd Îsraêl'f nîkaribûn r'ûyê Mûsaf binihêr'î-yana, ji dest wê şewqa r'ûyê wîyî

ku dîsa wê derbaz bûya biçûya*, ⁸ lê belê qulixê R'uh' wê hê çiqas xweyîr'ûmet be? ⁹ Çimkî heger ew qulixê ku axirîyê dîwan ser merivada danî, haqas xweyîr'ûmet bû, hê çiqas zêde wê xweyîr'ûmet be ew qulixê ku meriv pê bêşûc dibin. ¹⁰ Belê yê ku xweyîr'ûmet bû, ew bêr'ûmet derk'et ji ber wê r'ûmeta ku ser wêr'a bû. ¹¹ Heger qulixê ku wê derbaz bibûya biçûya xweyîr'ûmet bû, îdî yê ku wê bimîne, hê çiqas xweyîr'ûmet e!

¹² Awa em xweyê vê gumanê ne, lema xeberdana xweda mêrk'imî ne. ¹³ Em ne mîna Mûsa ne, çawa wî xêlî avîtîbû ser r'ûyê xwe, wekî zar'êd Îsraêl h'eta xilazîyê ew r'ûmeta wê derbaz bûya nedî-tana*. ¹⁴ Belê ew sewdayê xweda fe'mekorî bûn û h'eta îro jî gava peyman a kevin dixûnin, xût ew xêlî ser fe'mê wan dimîne. Ew hingê tê hildanê, gava ew dibine p'ara Mesîh. ¹⁵ Belê h'eta îro jî, gava Qanûna^f Mûsa dixûnin, xêlî ser fe'mê wan dimîne, ¹⁶ lê gava yek li Xudan vege'ere, hingê «ew xêlî tê hildanê»*. ¹⁷ Û ew Xudan

* ^{3:3} Derk'etin 24:12; Yêremîya 31:33; Hezekîyêl 11:19; 36:26.

* ^{3:7} Derk'etin 34:29.

* ^{3:13} Derk'etin 34:33.

* ^{3:16} Derk'etin 34:34.

R'uh' e û R'uh'ê Xudan li k'u derê be, li wê derê jî azayî heye. ¹⁸Awa em h'emû jî r'ûkî bêxêlîkirî mîna neynikê şewqa r'ûmeta Xudan vediger'inin* û em bi derecêd r'ûmet bi r'ûmetê têne guhastinê, dibine xût ew sûretê Wî, ev yek bi alîk'ariya Xudan e, ku xwexa R'uh' e.

**Xizna r'uh'anîye
derdanêd' h'er'îda**

4 ¹Bona vê yekê em ji vî qu-lixî venak'işin, ya ku me bi r'e'ma Xwedê standîye. ²Lê belê em ji tiştêd e'ybe dizîva dûr in û fêlbazîya nakin, xebera Xwedêda qelpîyê nakin. Lê serda em r'astîyê e'yan dikin û bi vî awayî xwe dîyarî îsafaf her merivî dikin li ber Xwedê. ³Lê heger ev Mizgînîya ku em didin veşartî ye jî, ew li ber undabûyîya veşartî ye. ⁴Mîrê vê dinyayêyî neheq şever'eşa kora anîye ser fe'mê nebawera, wekî r'onaya Mizgînîya r'ûmeta Mesîh nede ser wan, Yê ku sûretê Xwedê ye. ⁵Em ne ku xwe dannasîn dikin, lê Îsa Mesîh çawa Xudan û xwe jî çawa xulamêd we, bona

Îsa. ⁶Wî Xwedêyê ku got: «Bira ji te'riyê r'onayî derê»*, Wî xwexa dilê meda şewq da, wekî em r'ûmeta Xwedê nas kin, bi wê şewqa ku ji r'ûyê Mesîh dertê.

⁷Lê ev xizne nava me derdanêd h'er'îda heye, wekî bê k'ifşê ku zorayîya qewatê ji Xwedê ye, ne ku ji me. ⁸Em her alîyava te'lî-tengîyada ne, lê nav dest-p'îyê tengasîyada^f naçin, derecê bêgumanda ne, lê bêguman nînin, ⁹xweyîneyar in, lê ne bêyar in, lêdayî-k'etî ne, lê ne undabûyî ne. ¹⁰Her gav em mirina Îsa bedenêd xweda dibin, wekî jîyîna Îsa jî bedena meda k'ifş be. ¹¹Çimkî eme ku sax in, bona Îsa mirinê'a têne dayînê, wekî jîyîna Îsa jî qalibê meyî mirîda k'ifş be. ¹²Awa mirin nava meda ya xwe dike, lê jîyîn nava weda.

¹³Çawa nivîsar e: «Min bawer kir, lema xeber da»*. Xût bi wî r'uh'ê bawerîyê em jî bawer dikin û lema xeber didin. ¹⁴Em zanin Ewê ku Xudan Îsa ji mirinê r'akir, wê me jî t'evî Îsa ji mirinê r'ake û me t'evî we ber xwe bide sekî-nandinê. ¹⁵Belê ev h'emû bona we ye, ku gava k'erem hê ser gelekada

* 3:18 Aha jî tê fe'mkirinê: «Em h'emû jî r'ûkî bêxêlîkirî r'ûmeta Xudan dibînin».

* 4:6 Destpêbûn 1:3.

* 4:13 Zebûr 116:10.

bir'ije, şikirdarîya r'ûmeta Xwedê jî hê zêde be.

¹⁶ Lema em ji vê yekê vena-k'işin. Belê em ji dervava dêris dibin diçin, lê dilda r'oj bi r'oj nûyejîyîn dibin. ¹⁷ Çimkî cefêd meye dem-deme sivik me dikine xweyîyê r'ûmeta girane h'eta-h'etayêye bê himber. ¹⁸ Awa em dîna xwe nadine tiştêd xuya dibin, lê yêd nexuya, çimkî tiştêd xuya bona wextekî ne, lê yêd nexuya h'eta-h'etayî ne.

5 ¹ Çimkî em zanin, heger qalibê meyî axîn mîna konê firarî xirab be, maleke meye h'eta-h'etayê li e'zmana heye, ya ku bê dest ji Xwedêda çêkirî ye. ² Û belê em vî konîda dine'lin, h'ey-ra wê yekêda ne, ku mala xweye e'zmanî li xwe wergirin, ³ wekî, gava em wê xwe wergirin, bê sit'ar k'ifş nebin. ⁴ Belê h'eta ku em vî konîda dimînin, bin barê giranda dine'lin, ne ku em dixwazin vî ji xwe bêxin, lê ya e'zmanî ser xwe wergirin, wekî yê xweyîmirin wê jîyînêda betavebe^f here. ⁵ Xwedê Xwexa em vê yekêr'a hazir kirine û R'uh'ê Xwe çawa bihêf ji ber sozê Xweva da me.

⁶ Awa em her gav vê yekêda e'seyî guman in. Em zanin h'eta em vî qalibîda dimînin ji Xudan dûr in, ⁷ çimkî em bi bawerîyê dijîn, ne ku bi dîtina ç'e'va. ⁸ Û gumana meye e'seyî heye û hê dixwazin ji vî qalibî derên li cem Xudan bihêwirin. ⁹ Bona vê yekê em dice'dînin, ku heger em bimînin yan derên, t'enê li Wî xweş bên. ¹⁰ Çimkî gerekê em h'emû jî li ber dîwana Mesîh bisekinin, wekî her kes weke wan e'melêd qalibê xweda kirî bistîne, çi ku kiribe, qencî yan xirabî*.

**Qulixê şandîtyê
bona lihevanîna t'evî Xwedê**

¹¹ Awa em ku haş ji xofa Xudan hene, dikin ku meriva bînine r'ayê. Û em Xwedêva jî e'yan in, guman heye, ku em îsafa weva jî e'yan in. ¹² Ne ku em ber we dîsa pesinê xwe didin, lê mecalê didine we, ku hûn bi me bifir'in, wekî tiştêkî weyî gotinê wanr'a hebe, yêd ku bi dîtina ç'e'va difir'in, ne ku bi ya dilada. ¹³ Heger me h'işê xwe unda kirîye, ew bona Xwedê ye, lê heger em ser h'işê xwe ne, ew bona we ye. ¹⁴ H'izkirina Mesîhe hindava meda p'êyî ser me dike,

* 5:10 R'omayî 14:10.

çimkî em fe'm dikin, ku yek bona h'emûya mirîye, ku usa ye h'emû jî mirine. ¹⁵ Mesîh bona h'emûya mir, wekî ewêd sax bona xwe sax nîbin, lê bona Wî, Yê ku bona wan mir û ji mirinê r'abû.

¹⁶ Çi li me dik'eve, em îdî niha kesekî bi tiherê merivayî nanihêr'in. R'ast e wextekê me bi tiherê merivayî Mesîh nihêr'î, lê niha îdî em usa nanihêr'in. ¹⁷ Awa heger yek yektîya Mesîhda ye, ew e'firînekî nû ye, tiştêd kevin derbaz bûn çûn û va yêd nû* hatin. ¹⁸ Ev her tişt ji Xwedêda ne, ku em bi Mesîh t'evî Xwe li hev anîn û qulixê lihevanîne da me. ¹⁹ Awa gotî Xwedê bi Mesîh dinya t'evî Xwe li hev anî, neheqîyêd wan wanr'a neheqî h'esab nekirin û gotina lihevanîne sparte^f me. ²⁰ Awa em ji alîyê Mesîhda qasidîyê dikin, çawa ku Xwedê bi me hîvî ji we dike: Em alîyê Mesîhda r'eca ji we dikin, t'evî Xwedê li hev werin! ²¹ Ewî ku heleqetîya Wî t'evî guna t'unebû, Xwedê Ew bona me kire heval-p'arê guna*, wekî em yektîya Wîda bibine heval-p'arêd r'astîya^f Xwedê.

6 ¹ Em jî çawa heval-xebatêd Xwedê îdî hîvî ji we dikin, yêd ku k'erema Xwedê standine, nehêlin ku ew k'erem bêfeyde be. ² Çimkî Xwedê dibêje:

«Dema r'e'm-k'eremê Min dengê te bihîst
û r'oja xilazbûnêda hatime hewara te»*.

Va niha ye dema r'e'm-k'eremê!
Va niha ye r'oja xilazbûnê!

³ Em dikin t'u tiştîda nebine bayîsê k'etina t'u kesî, wekî qulixê me neyê lomek'arkirinê^f. ⁴ Lê her tiştîda em xwe bi sebira xweye mezin didine k'îfşê, çawa qulix-k'arêd Xwedê: Te'lî-tengîyada, hêsîrî-belengazîya û derd-kulada, ⁵ lêdanada, kelada^f û her alîyava h'icûmkirî, k'esîrî, bêxew, bir'çî*, ⁶ bi nixta h'elal, bi zanebûnê, bi dilê fire, bi şîrinayîyê, bi R'uhê Pîroz û bi h'izkirina bêh'ilek'arî, ⁷ bi gotina r'astîyê û qewata Xwedê. Em bi destê ç'ep û r'astê jî r'asth'esabûnêva sîlih'kirî ne, ⁸ hurmetê û bêhurmetîyêda, qedir û r'ezîliyêda. Me h'esab dikin çawa yêd derewîn, lê em ser r'astîyê ne,

* ^{5:17} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Û va her tişt nû bûye».

* ^{5:21} Aha jî tê fe'mkirinê: «Xwedê Ew bona me kire qurban^f bona guna».

* ^{6:2} Îşaya 49:8.

* ^{6:5} K'arêd Şandîya 16:22-23; 17:1-10.

⁹ me h'esab dikin çawa yêd nenas, lê yêd bi nav û deng in, çawa yêd mirî, lê va ye eme sax in, çawa ceza standî, lê nekuştî ne, ¹⁰ em çawa yêd zelûliyêda ne, lê em her t'im şa ne, çawa yêd belengaz, lê em geleka dewletî dikin, çawa k'ifş dibe yanê tiştêkî me t'une, lê her tiştêd me hene.

¹¹ Me vekirî wer'a xeber daye gelî korint'îya, dilê me jî hindava weda fire ye. ¹² Hûn ji alîyê meda bînteng nabin, lê hûn bîna xwe li xwe teng dikin. ¹³ Ez çawa t'evî zar'êd xwe xeber didim, hûn jî weke wê yekê li me veqer'inin û dilê xwe mer'a vekin.

**P'ûtp'aristîyêva^f
girêdayî nîbin**

¹⁴ T'evî nebawera nek'evine binê nîrekî. Çi k'arê heqîyê t'evî neheqîyê heye? Yan çi heleqetîya r'onayê t'evî te'rîyê? ¹⁵ Û çi t'ifaqîya^f Mesîh t'evî cin^f* heye? Yan çi p'ar nava bawermenda û nebawerada heye? ¹⁶ Yan jî çi hevaltîya p'aristgeha^f Xwedê t'evî ya

p'ûta heye? Çimkî em p'aristgeha Xwedêyê sax in! Çawa Xwedê got:

«Ezê nava wanda bimînîm,
nava wanda bimeşîm,
Xwedêyê wan bim
û ewê jî cime'ta Min bin»*.

¹⁷ Bona vê yekê «Xudan dibêje: De r'abin ji nava wan derên, cude bin.

Li tiştêd h'eram^f nek'evin,
û Ezê we qebûl kim*.

¹⁸ Bavê we bim,
hûnê jî kur' û qîzêd Min bin,
Xudanê H'emû Zorayîyê dibêje»*.

7 ¹ Em ku xweyê van soza ne delalno, de em xwe ji h'emû k'irêtîya* qalib û r'uh'ê xwe paqîj kin û bi xofa Xwedê lap buhurtî-jibare bin.

Şabûna Pawlos

² Me dilê xweda cî kin! Me neheqî t'u kesî nekirîye, zîyan nedaye t'u kesî û kesek k'ara xwer'a nedaye xebatê. ³ Ez vê yekê nabêjim ku we neheq kim,

* ^{6:15} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Belîar». «Belîar» navekî cin e.

* ^{6:16} Qanûna K'ahîntîyê 26:12; Yêremîya 32:38; Hezekîyêl 37:27.

* ^{6:17} Îşaya 52:11; Hezekîyêl 20:34, 41.

* ^{6:18} P'adşatî II. 7:8, 14.

* ^{7:1} Bi gotineke din: «P'îs, mir'dar'».

lê çawa min pêşda gotîye, hûn dilê meda ne, heger em bimirin yan bijîn em t'evî we ne. ⁴ Ez gelekî weda guman im, gelekî pê we fir'naq dibim! Nava h'emû te'lî-tengîyêd meda berdilîya we ji serê min zêdetir e û şabûnêda k'im-k'imî me.

⁵ Belê gava em gihîştine Me-kedonyayê, me qet r'ih'etî nedît, lê me h'emû alîyava te'lî-tengî k'işandin, dor-bera şer'-de'w bûn, dilada jî xem û derd bûn. ⁶ Lê Xwedêyê ku ber dilê şkes-tîyada tê, bi hatina Tîto dil da ber me ⁷ û ne ku t'enê pê hatina wî, lê bi wê yekê jî, ku çawa we dil dabû ber wî. Ewî mer'a gilî kir, ku hûn çiqasî demana min-da ne, şîn û girî ne û xîreta min dik'işînin. Bi vê yekê dilê min hê şabûn k'etê.

⁸ Belê heger min pê wê ne'mê dilê we êşand, ez ne p'oşman im. R'ast e ez p'oşman bûm, gava min dît ku wê ne'mê hinek wext dilê we êşand. ⁹ Lê niha ez şa me, ne ku bona wê yekê ku hûn ber xwe k'etine, lê çimkî hûn bona t'obekirinê^f ber xwe k'etin. Hûn li gora xwestina Xwedê ber xwe k'etin, usa ku we t'u zîyan ji me nedît. ¹⁰ Berxwek'etina li gora xwestina Xwedê mêriv berbi t'obeyîyê dibe

ku xilaz ke û p'oşmanî têda t'une, lê berxwek'etina ji vê dinyayê berbi mirinê dibe. ¹¹ De dîna xwe bidine wê berxwek'etina li gora xwestina Xwedê ku çiqas k'ar da we: We çawa ce'dand bi r'ûspîtî caba xwe da! Çi hêrs, çi xof, çi h'izret, çi xîret, çi cezadayîna bona neheqîyê! We h'emû alîyava xwe da k'ifşê, ku hûn van yekada ser nixta h'elal in. ¹² Awa ew ne'ma ku min wer'a nivîsî, ne bona wî bû, yê ku neheqî kir û ne bona yê hate neheqkirinê, lê belê wekî ew demana weye hindava meda li ber Xwedê e'yan be. ¹³ Bona vê yekê dil hate ber me.

Pêştirî wê berdilhatinêda, hê gelekî dil hate ber me bona şabûna Tîto, çimkî we h'emûya dilê wî r'ih'et kiribû. ¹⁴ Li ber wî ez pê we fir'naq bûm û ez r'ûr'eş dernek'etim. Lê çawa her tiştê ku me wer'a got r'ast bû, usa jî ew fir'naqîya meye ber Tîto r'ast derk'et. ¹⁵ Û dilê wî hê ser we germ bûye, gava bona guhdarîya we h'emûya bîr tîne, ku we çawa bi xof û tirs ew qebûl kirîye. ¹⁶ Ez şa me, ku her tiştîda weda guman im.

Mer'danîya bawermenda

8 ¹ Îjar xûşk-birano, em wê k'erema Xwedê weva didine

h'esandinê, ya ku civînêd Meke-
donyayêr'a hatîye dayînê*. ²Nava
wê hêsîrî-belengazîya ku pê hatine
cêr'ibandîne û nava k'esîbîya xweye
giranda jî, şabûna wan hê zêde bû
û hê xwe dane mer'danîyê. ³Ez
şe'de me, ku wana weke qewata
xwe û ji qewata xwe zêdetir jî bi
r'ezedilî didan, ⁴gelekî hîvî jî di-
kirin, ku em qedirê wan bigirin,
bihêlin ku ew t'evî vê k'omekdayîna
bona cime'ta Xwedê bin. ⁵Û ne
haqas çiqas ku gumana me hebû,
lê canîya xwe pêva pêşîyê dane
Xudan û paşe me, bi e'mirê Xwedê.
⁶Îdî hingê me ji Tîto hîvî kir, ku
ew wî şixulê qencî ku nava wêda
destpêkir, xilaz ke jî. ⁷Çawa hûn
her tiştîda t'êre-t'ijî ne, bawerîyê,
xeberdanê, zanebûnê, t'emamîya
xîretêda û wê h'izkirina xweye
hindava meda, usa jî vî şixulê
qencda t'êr-t'ijî bin.

⁸Ez vê xeberdanêda e'mirî ser
we nakim, lê wekî hûn ç'e'v bidine
xîreta hinekêd din bona k'omek-
dayînê, dixwazim we bicêr'ibînim,
k'a hûn h'izkirinêda çiqas şîrh'elal
in. ⁹Çimkî hûn k'erema Xudanê
me Îsa Mesîh zanin: R'ast e Ew
yekî dewletî bû, lê bona we k'esîb

bû, wekî hûn bi k'esîbbûna Wî
dewletî bin.

¹⁰Ez vê yekêda fikira xwe wer'a
dibêjim: Ev yek bona k'ara we ye,
çimkî hê sala parva ne ku t'enê we
pêşîyê destpêkir wê yekê bikin, lê
usa jî hûn pêşîyê wê yekêr'a r'azî
bûn. ¹¹De îjar vê kirina xwe bî-
nine sêrîf, wekî r'ezedilîya xweda
çiqas xîret dikan, haqas jî bînine
sêrî, weke qewata xwe. ¹²Çimkî
heger hûn bi r'ezedilî k'omekê
bidin, ew weke wê yekê qebûl e,
çiqas destê k'êva tê, lê ne weke
wê yekê, ku dêstda t'une.

¹³Ez ne ku firêqetîya hineka
dixwazim û tengasîya we, lê wekî
her tişt weke hev be. ¹⁴Niha zêdeya
we dikare kêmasîya wan t'ijî ke û
r'ojekê jî zêdeya wanê kêmasîya
we t'ijî ke. Bi vî awayî wê weke
hev derê, ¹⁵çawa nivîsar e:
«K'ê gelek t'op kir, zêde nebû
û k'ê hindik t'op kir, kêmasî nebû»*.

Tîto û hevalêd xweva

¹⁶Şikir ji Xwedê ku ew xîret da
Tîto jî, ku alî we bike. ¹⁷Ew ne
ku t'enê hîvîkirina mer'a r'azî bû,
lê xîreta wî jî qebûl nekir, xwest
bi r'ezedilî bê cem we. ¹⁸T'evî wî

* 8:1 R'omayî 15:26.

* 8:15 Derk'etin 16:18.

em wî birayî dişînin, yê ku h'emû civînada bona Mizgînîdayînê pesinê wî didin ¹⁹ û ne ku t'enê haqas, lê usa jî ji alîyê civînada hate bijartinê, ku bibe hevalê wê r'êwîtîya ku em k'omekdayînêr'a qulix dikin, bona r'ûmeta Xudan û wekî em dilxwestina xwe jî vê yekêda bidine k'ifşê. ²⁰ Em h'evza xwe ji vê yekê jî dikin, ku nebe yek vî qulixê meyî mer'ddayînêda me lomek'ar ke. ²¹ Çimkî em dikin r'ast derên, ne ku t'enê li ber Xudan, lê li ber meriva jî.

²² Em t'evî wan her du bira, birakî xweyî din jî dişînin, yê ku me gelek tiştîda ew cêr'ibandîye û t'imê jî xîretk'êş dîtîye û niha jî hê xîretk'êş e hindava weda, çimkî ew gelekî weda guman e. ²³ Heger pirs bê ser Tîto, ew heval û xebatk'arê t'evî min e bona we. Lê heger bê ser wan her du birayêd me, ewana ji alîyê civînêda şandî ne, bona r'ûmeta Mesîh dixebitin. ²⁴ Awa h'izkirina xwe û ew pesinê ku me bona we daye, wanr'a bidine îzbatkirinê, wekî h'emû civîn wê yekê bibînin.

9 ¹ Derheqa k'omekdayîna cime'ta Xwedêda ev tiştêkî zêde ye, ku ez wer'a binivîsim. ² Çimkî ez wê r'ezedilîya we

zanim û nava mekendonîyada pê we fir'naq dibim dibêjim, ku we bawermendêd qeza Axayayê hê sala parva k'arê xwe k'omekdayînê kirîye û ev xîretk'êşîya we, gelek ji nav wanda leqandine. ³ Û ez jî wan birayêd xwe dişînim, wekî fir'naqîya mine hindava weda, wê yekêda betal derneyê, lê hûn usa hazir bin, çawa min wanr'a gotîye, ⁴ ku nebe heger mekendonî t'evî min bên û bibînin hûn ne hazir in, em şermî bin (naxwazim bêjim hûn jî) wê gumanêda, ya ku em weda guman bûn. ⁵ Lema jî min r'ê têr'a dît, hîvî ji bira kir, ku berî min bêne cem we û t'ivdarekê wê p'êşk'êşa'f gumre, ya ku we soz dabû bibînin. Hingê ewê bi r'ezedilîyê hazir be, ne ku bi destê zorê.

Gumredayîn û berêd wê

⁶ Vê yekê bîr nekin: Yê dest dide ber çandinê, wê hindikî jî bidirû, lê yê dest nade ber çandinê, wê gumre jî bidirû. ⁷ Dilê her kesîr'a çiqas derbaz dibe, bira haqasî jî bide, ne ku bide lê dilê wî pey be yan bi borcedarîyê be, çimkî Xwedê yê bi dil û eşq dide h'iz dike. ⁸ Xwedê dikare h'emû alîyava ser weda bibarîne, wekî her alîyada her gav h'emû tiştêd weye kêrhatî

hebin û zêde be jî bona her kirinêd qenc. ⁹ Çawa nivîsar e:

«Wî gumre da belengaza, qencîkirina Wî* h'eta-h'etayê dimîne»**.

¹⁰ Ewê ku t'oxim dide t'oximr'eş^f û nan jî bona xwarinê, wê t'oxim p'êşk'êşî we ke û zêde ke, berêd qencîkirina we* jî bigihîne**.

¹¹ Hûnê her tiştîva dewletî bin, wekî her alîyava mer'd bin û ew qencîyêd hûn bi destê me dikin, bibine me'nî ku şikirîyê bidine Xwedê. ¹² Û gava hûn vî qulixî dikin, ne ku t'enê kêmasîya cime'ta Xwedê t'ijî dikin, lê ev yek dike ku Xwedêr'a hê şikirdayîn zêde be.

¹³ Ev kirina we r'astîya bawerîya we îzbat dike, bi vî awayî şikirîya xwe Xwedê tînin bona guhdarîkirina Mizgînîya Mesîhe ku hûn îqrar^f dikin û bona wê mer'danîya we, ku hûn alîk'arîya wan û h'emûya dikin. ¹⁴ Û ewê bona we dua bikin, h'eyra weda bin, bona wê k'erema Xwedêye ser k'erema, ya ku wer'a hatîye dayînê. ¹⁵ Şikir ji Xwedê bona wê dayîna wîye ku nayê gotin!

Cabdayîna Pawlos

bona h'ukumê şandîtiya xwe

10 ¹ Ez, Pawlos xwexa hîvî ji we dikim, bi milûktî û şîrinayîya Mesîh, çawa tê gotinê ku ez r'û bi r'û nava weda mîna berxekî me, lê dûrva hindava weda mîna şêrekî me. ² Ez r'eca dikim, usa nekin ku gava bêm jî bibime şêr, çimkî ez e'seyî zanim ku ez dikarim turuş kim hindava wanda jî h'işk bim, yêd ku bona me usa difikirin, yançîye^f em bi merivayî dikin. ³ Belê r'ast e em meriv in, lê bi merivayî eskerîyê nakin. ⁴ Ç'ekêd eskerîya me, ne yê merivayî ne, lê yêd qewate ji Xwedê ne, bona wêrankirina t'e'bîya. ⁵ Em wan şêwira û h'emû bilindcîyêd k'ubarîyêye miqabilî zanebûna Xwedê betal dikin û h'emû fikira dikine hêsîr, êlimî^f Mesîh dikin. ⁶ Em hazir in ceza bidine h'emû neguhdara, gava guhdarîya we t'am be.

⁷ Hûn r'eng-r'ûya dinihêr'in. K'î xweda guman e, ku ew p'ara Mesîh e? Bira vê jî bifikire, ku

* ^{9:9} Aha jî tê fe'mkirinê: «Heqîya Wî».

** ^{9:9} Zebûr 112:9 (111:9).

* ^{9:10} Aha jî tê fe'mkirinê: «Berêd heqîya we».

** ^{9:10} Îşaya 55:10.

çawa ew p'ara Mesîh e, usa jî em in. ⁸Çimkî heger ez hinekî jî zêde difir'im, bona wê h'ukumdarîya ku Xudan da me, tiştêkî şermîyê têda t'une, ew bona avabûna bawerîya we ye, ne ku xirabbûnê. ⁹Awa ez dikim ku usa k'ifş nebe, yanê ez bi ne'meyêd xwe we ditirsînim. ¹⁰Çawa hinek dibêjin: «Ne'meyêd wî h'işk in û bi qewat in, lê ew dîndara xweva belengazek e û xeberdanêda jî yekî pênebûyî ye». ¹¹Yêd usa bira fe'm bikin, em dûrva bi xeber û ne'meyêd xweva çawa ne, nêzîk kirêd xweda jî usa ne.

¹²R'ast em newêrin, xwe ser mêzînê bik'işînin û himberî wan kin, yêd ku xwexa pesinê xwe didin. Ewana nadine ber h'işê xwe, gava nava xweda xwe pê hev çap dikin û xwe didine ber hev. ¹³Lê çi ji p'eydayîna me dik'eve, em nigê xwe ji ber'a xwe dirêjtir nakin, lê weke wî sînorê dayî, çiqas Xwedê kire p'ara me, ku digihîje h'eta cem we. ¹⁴Em ji sînor der gaveke xwe navêjin, çawa hê negihîştibine cem we, çimkî gava r'astîyê k'eve em bi Mizgînîdayîna Mesîh îdî gihîş-

tine h'eta cem we. ¹⁵Em ji sînor dernayên û pê xebata hinekêd din nafir'in. Lê em wê gumanê ne, ku bawerîya we bigihîje, weke wê dayîna ku me standîye, xebata me jî nava weda hê zêde berfire be. ¹⁶Em dixwazin ku ji we wêdatir derbaz bin, Mizgînîyê cîyêd din jî dannasîn kin, ne ku em bi kirê yekî din bifir'in, yê ku sînorê xweda kirîye. ¹⁷Lê çawa nivîsar e: «Yê ku difir'e, bira pê Xudan bifir'e»*. ¹⁸Çimkî ne ku ewê p'eyê xwe dide, li Xudan qebûl e, lê yê ku Xudan p'eyê wî dide.

Pawlos û şandîyêd derew

11 ¹Ez dixwazim ku hûn bikaribin hinekî bêh'işîya min bibihêrin! Lê bikin ku bibihêrin jî! ²Ez k'umr'eşîyê we dikim, bi wê k'umr'eşîya^f Xwedê. Çimkî min hûn yekîr'a, awa gotî Mesîhr'a nîşan kirin, wekî we mîna qîzeke bik'ir^f li ber Wî bidime sekinandinê. ³Lê t'enê ez ditirsim, tuwere çawa me'r bi fêlbazîya xwe Hêwa xapand, usa jî ew h'işê we biçelqîne û hûn destê xwe ji şîrh'elalî û dilsaxîya xweye hindava Mesîhda bikin*. ⁴Gava

* ^{10:17} Yêremîya 9:24.

* ^{11:3} Destpêbûn 3:1-6, 13.

yek tê û Îsakî din dannasîn dike, k'îjan me dannasîn nekirîye, yan r'uh'ekî din hûn distînin, k'îjan we ji me nestandîye, yan mizgînîke din dide, ku me nedaye we, hûn van tiştê r'ind dibin. ⁵ Lê bi t'exmîna min ez t'u tiştîva ji wan şandîyêd e'yane ha kêmtir nînim! ⁶ Dibe ez xeberdanêda ne ser xwe me, lê ne alîyê zanebûnêda. Me ev yek h'emû alîyava her tiştîda nîşanî we daye.

⁷ Gelo min gune kir^f, ku Mizgînîya Xwedê bê heq da we, xwe jî ber we şkênand, ku hûn bilind bin? ⁸ Min civînêd mayîn t'alan kirin ji ber heqê xweva, wekî xizmetk'arîyê wer'a bikim. ⁹ Û gava ez li cem we bûme h'ewcê tiştêkî, min giranî neda ji we t'u kesî, çimkî ew bawermendêd ku ji Makedonyayê hatibûn, çi kêmasîyêd min hebûn, wana destê xwe dirêjî min kir. Belê min her alîyava kirîye ku giranîyê nedime we û dikim ku nedim jî*. ¹⁰ Bi wê r'astîya Mesîh, ya ku nava minda ye, r'ûspîtiya min wê dor-berêd qeza Axayayêda jî betal derneyê. ¹¹ Çima ez aha dikim? Ez we h'iz nakim? Wê yekê Xwedê zane! ¹² Û ez çawa dikim, ezê usa jî

bikim, wekî r'ê nek'eve wan, yêd ku me'nîya diger'in, wekî p'eyê xwe bidin, yançîye ew jî mîna me dixebitin.

¹³ Lê na, yêd usa şandîyêd derew in, p'alêd qelp in, xwe dikine dilqê şandîyêd Mesîhe r'ast. ¹⁴ Û ev yek ne tiştêkî e'cêbmayînê ye! Mîrêcin xwexa jî xwe dike dilqê milyak'etê^f r'onayîyê. ¹⁵ Hilbet ne tiştêkî mezin e, ku xizmetk'arêd wî jî bik'evine dilqê xizmetk'arêd heqîyê. Axirîya wanê weke e'melêd wan be.

**Pawlos p'eyê xwe
te'lî-tengîyêd xweda dide**

¹⁶ Dîsa dibêjim, bira t'u kes min bêh'iş h'esab neke. Lê heger hûn dikin jî, îdî bira min mîna yekî bêh'iş qebûl kin, ku ez jî hinekî p'eya bême xwe. ¹⁷ Çi ku dibêjim, r'ast e li Xudan xweş nayê, lê çawa yekî bê h'emdî xwe, ber bayê navê xwe k'etî. ¹⁸ Gelek bi merivayî p'eyê xwe didin, ezê jî p'eya bême xwe. ¹⁹ Hûn merivne serwaxt in, lema bi dilekî şa li bêh'işa sebir dikin! ²⁰ Belê, hûn sebir dikin, gava yek we dike xulam, yan hebûka^f we dixwe, yan we k'ara xwer'a dide xebatê, yan

* 11:9 Fîlîpî 4:15-18.

ser wer'a k'ubar dibe, yan r'ûyê we dixe. ²¹ Ez bi şermîyê dibêjim, ku em wê yekêda pênebûyî bûn!

Heger yek r'ûyê wî digire bi tiştekî bifir'e, r'ûyê min jî digire, (ez vê yekê ji bêfe'mîya xwe dibêjim).

²² Ewana îbranî^f ne? Ez jî. Îsraêlî ne? Ez jî. Ji r'ik'inyata Birahîm^f in? Ez jî. ²³ Qulixk'arêd Mesîh in? (Bêh'îşî xeber didim), ez hê ji wan zêdetir im! Ji wan ze'ftir xebitîme, ji wan ze'ftir k'etîme kela, ji wan ze'ftir lêdan xwarîye, gelek cara h'eta ber derê mirinê jî çûme.

²⁴ Bi destê cihûya^f pênc cara, ji çilî yek kême, bi qamçîya hatîme lêdanê*, ²⁵ sê cara bi destê r'omîya bi şiva hatîme lêdanê, carekê ez dame ber kevira, sê cara r'astî gemîwelger'andinê hatîme, şev û r'ojekê be'rêda mame*. ²⁶ Gelek r'êwîtîyêd xweda nava cûr'e-cûr'e qede-belada bûme: Ji ç'ema, ji r'êbir'a, ji mîletê xwe, ji necihûya^f, bajêrda, çol-bestada, ser be'rê, ji birayêd derew*. ²⁷ Dixebitîm, diçerçirîm, gelek cara xewê şeva nedikir, t'î-bir'çî, gelek cara bê nan, sermê û bêsit'arîyêda bûm.

²⁸ Pêştirî tiştêd mayîn, xemêd h'emû civînaye her r'oj jî ser min t'op dibin. ²⁹ Gava yek ser h'alê xweda digirî, ez jî t'evî wî digirîm! Gava yek ji r'ê tê derxistinê, dilê min jî diqilqile!

³⁰ Heger lazim be ez p'eyê xwe bidim, ezê ser h'alêd xweye sist p'eya bême xwe. ³¹ Xwedêyê Bavê Xudan Îsa, ku h'eta-h'etayê hêjayî şikirîyê ye, zane ku ez derewa nakim. ³² Bajare Şamêda welîyê^f berdestîyê Arêtas p'adşa, bona ku min bigire, nobedar dabûne ber dergehêd bajêr*, ³³ ez pê sepetê p'encerekêr'a sûrêva daxistîme xwarê û ji destê wî r'evîm.

**Dîtin û e'yantîyêd
Pawlose e'zmanî**

12 ¹ Min dik'ave ez p'eya bidime xwe, lê r'astî k'ara wê t'une. Lê belê ezê niha derbazî ser wan dîtin û e'yantîya bim, yêd ku Xudan nîşanî min dane. ² Ez bawermendekî Mesîh nas dikim, çardeh sal pêşda, (nizanim qalibda bû, nizanim bê qalib bû, ew Xwedê zane), h'eta e'zmanê

* 11:24 Qanûna Ducarî 25:3.

* 11:25 K'arêd Şandîya 16:22; 14:19.

* 11:26 K'arêd Şandîya 9:23-25; 14:5.

* 11:32 K'arêd Şandîya 9:23-25.

sisîya* hate hilatinê. ³ Û ez zanîm ku ev meriva, (qalibda bû, bê qalib bû, ez nizanîm, wê yekê Xwedê zane), ⁴ h'eta buhiştê^f hate hilatinê û tiştêd nayêne gotinê bihîstin ku ji mêriv nak'eve bona wan tiştê xeber de jî. ⁵ Ezê bona yê ha p'eya bême xwe, lê bona xwe p'eya nadime xwe, pêştirî ser h'alê sistîyêd xwe. ⁶ Lê heger ez bixwazim jî p'eyê xwe bidim, ev ne bêh'işî ye, çimkî ez r'astîyê dibêjim. Lê ez xwe digirim, ku nebe yek ser min tiştêkî zêde bifikire, pêştirî tiştê ku ji min dibihê yan dibîne.

⁷ Û wekî nebe ez bona gelek e'yantîyêd neberh'işa k'ubar bim, belake mîna derzîkê qalibê minda minr'a hate dayînê, milyak'etekî ji mîrêcin, ku t'epa bê min, wekî ez k'ubar nebim. ⁸ Bona vê yekê min sê cara hîvî ji Xudan kir, ku vê yekê ji min dûr xe, ⁹ lê Ewî minr'a got: «K'erema Min besî te ye, çimkî qewata Min sistîyada mîyaser dibe». Awa ezê bi dilekî şa h'alê sistîyêd xweda bifir'im, wekî qewata Mesîh nava minda be. ¹⁰ Lema jî ez bona navê Mesîh sistîya, qara, hêsîrî-belengazîya, zêrandina û te'lî-tengîya begem

dikim, çimkî gava ez sist dibim, hingê qewat dibim.

Xemêd Pawlos
hindava korint'îyada

¹¹ R'astî min bêh'işî kir ku p'eyê xwe da, lê we p'eyî ser min kir! Gerekê we p'eyê min bida. Ez t'u tiştîva ji wan şandîyêd weye e'yan kêmtir nîme, lê ez xwexa jî ne t'u tişt im. ¹² Nîşanêd şandîtîya r'ast, awa gotî nîşan, k'eremet û kirêd qewat, nava weda bi t'emamîya sebirê hatine kirinê. ¹³ Min çi tiştîva qedirê we ji qedirê civînêd mayîn kêmtir girtîye, pêştirî wê yekê ku min giranî neda we? Bibaxşînine min vê neheqîyê!

¹⁴ Eva sê car e ez k'arê xwe dikim, ku ser weda bême. Û ez giranîyê nadime we. Ç'e'vê min ne li hebûka we ye, lê li we ye! Çimkî ne ku gerekê zar' bona dê-bava bikin, lê dê-bav bona zar'a. ¹⁵ Ezê bi dilekî şa, xwe jî û mal-h'alê xwe jî bona we bidim. Heger ez hê gelekî we h'iz bikim, gelo hûnê min hindikî h'iz bikin? ¹⁶ Em ha hildin, ku min giranî nedaye we, lê bi ya hineka ezî h'ilek'ar bûme û bi fêlbazîya xwe hûn avîtine t'eleka xwe. ¹⁷ Gelo min bi destê ewêd ku

* 12:2 Hinek difikirin, ku dema Pawlosda «e'zmanê sisîya» yê herî jorin bû.

min ser weda şandin, hûn k'ara xwer'a dane xebatê? ¹⁸ Min hîvî ji Tîto kir û ew bira t'evî wî şand. Gelo Tîto hûn k'ara xwer'a dane xebatê? Me bi r'uh'ekî nedikir? Em r'êkêda nediçûn?

¹⁹ Dibe ku hûn t'emamîya vî wextîda difikirin, ku em dixwazin xwe li ber we r'ûspî kin? Na! Lê li ber Xwedê em yektîya Mesîhda xeber didin û her tiştî delalno, bona k'ara we dibêjin. ²⁰ Ez ditirsim, gava ez bêm, tuwere we usa nebînim, çawa ez dixwazim û hûn jî min usa nebînin, çawa hûn dixwazin. Ditirsim ku hê nava weda şer'-de'w hebin, h'evsûdî, hêrsk'etin, hevr'ik'î*, xeyb, buxdan, k'ubar-babaxî û bêt'erbetî. ²¹ Ditirsim, ku gava ez dîsa ser weda bêm, Xwedêyê min serê min li ber we berjêr ke û bona geleka şînê bikim, k'îjana pêşda gune kirine û ji kirêd h'eramîyê, bênamûsîyê û toltîyê t'obe nekiribin.

T'emî û silavêd axirîyê

13 ¹ Eva cara sisîya ye ezê ser weda bêm. Çawa nivîsar e: «Gerekê bi devê du yan sê şe'da her

tişt bê e'seyîkirinê»*. ² Min berê gotîye û niha jî dibêjim, çawa cara duda nava weda hazir bûm, niha jî dîsa dûrva wanr'a dinivîsim, yêd ku pêşda gune kirine û usa jî h'emûyar'a: Gava dîsa bêm, îdî ez nadime xatirê t'u kesî, ³ çimkî hûn k'etine bin e'ne, ku biza-nibin, gelo Mesîh pê min xeber dide. Ew hindava weda ne sist e, lê nava weda qewat e. ⁴ R'ast e Ew bi sistîyê hate xaçkirinêf, lê bi qewata Xwedê sax e. Em yektîya Wîda sist dibin, lê bi qewata Xwedê hindava **weda** emê bijîn t'evî Wî.

⁵ Hûn dilê xwe bicêr'ibînin, k'a hûn nava bawerîyêda ne? Xwe e'nene kin. Hûn fe'm nakin, ku Îsa Mesîh nava weda ye, t'enê cêr'ibandinêda hûn pênebûyî nîbin? ⁶ Lê guman heye, ku hûnê fe'm bikin, ku em ne pênebûyî ne. ⁷ Lê em dua ji Xwedê dikin, ku hûn xirabîyê nekin, ne ku wekî em cêr'ibandinêda qenc k'ifş bin, lê wekî hûn qencîyê bikin, heger em pênebûyî jî k'ifş bin. ⁸ Çimkî em nikarin tiştêkî li r'astîyê bikin, lê t'enê bona k'ara wê. ⁹ Em şa dibin, gava em sist dibin û hûn qewat dibin. Û em jî bona we dua

* ^{12:20} Aha jî tê fe'mkirinê: «T'enê xwer'a».

* ^{13:1} Qanûna Ducarî 19:15.

dikin, wekî hûn t'am bigihîjin.
¹⁰ Bona van yeka ez dûrva wer'a
dinivîsim, ku nebe gava ez bêem,
hindava weda h'îşkîyê bikim bi
wî h'ukumê ku Xudan daye min,
ya ku bona avakirinê ye, ne bona
xirabkirinê.

¹¹ Heyneser xûşk-birano, xweş
bin! Ser xweda werin, dil bidine

hevdu, ser nêtekê bin, li pey e'di-
layîyê bin û Xwedêyê h'izkirinê û
e'dilayîyê wê t'evî we be.

¹² Silavê bidine hev bi r'amûsa-
na şîrê h'elal. T'emamîya cime'ta
Xwedê li we silav dike.

¹³ K'erema Xudan Îsa Mesîh,
h'izkirina Xwedê û heleqetîya
R'uh'ê Pîroz t'evî we h'emûya be.

NE'MA PAWLOS GALATÎYAR'A

Pêşgotin

Galatya Asya Biç'ûkda qezake R'omayê bû. Pawlos dema r'êwîtiya şandîtiya^f xweye pêşinda bajarêd Entakya Pisîdyayê, Lîstra, Dêrbe, Qonyayêda h'îmê civînêd^f bawermenda avîtin û usa jî carekê yan du cara çûye wir (K'arêd Şandîya 13:13–14:26, 16:6; 18:23).

Lê belê pey Pawlosr'a, çawa cîyêd dereke, usa jî nava Galatyayêda dannasînkirêd başqe hatin û civîna wan t'evîhev kirin.

Gava Mizgînîya^f Mesîh bela bû û nav miletada hate qebûlkirinê, ev pirs jî pêşda hat û gotin: «Ewê ku t'obe^f dike gerekê li gora Qanûna^f Mûsa^f bê sinetkirinê^f, ku bibe mesîhîyê^f r'ast». Pawlos hê pêşda şirovekiribû, ku ew yek t'u car ne usa ye. Çimkî ew r'îya ku bawermenda t'evî Mesîh dike yek, ew bawerî^f ye. Lê hinek hatine nava civînêd Galatyayê, himberî Pawlos r'abûn û gotin: «Gerekê Qanûna Mûsa bê xweykirinê, wekî ber Xwedê r'ast bêne h'esabê».

Bi vê ne'mê Pawlos dixwaze fikirêd yêd usa vege'îne berbi bawerîya r'ast, çimkî ew bi hînkirina ner'ast ji bawerîya xwe xalifî^f bûn. Ew serhatîya xwe şirovedike, dibêje çawa ew û Barnabas^f çûne Orşelîmê^f û t'evî şandîyêd mayîn xeber dan û çawa Aqûb^f, Petrûs^f û Yûh'enna^f qulixê wan qebûl kirin û qayl bûn, ku ew nava necihûya^f dannasîn kin. (Dibe ku Pawlos be'sa wê çûyîna xweye Orşelîmê dike, ya ku K'arêd Şandîya 15:1-4-da nivîsar e).

Pawlos îzinê dide xwe ku ew xwe şandîyê Îsa Mesîh h'esab ke. Ew piştgirîyê qulixê xwe dike û dibêje, ku ev qulixê wî ne ji alîyê merivada^f ye, lê dayîna Xwedê ye û şandîtiya wî bona miletêd necihû ye.

Ew mêrk'îmî dibêje, ku meriv pê Qanûn qedandinê li ber Xwedê r'ast nayê h'esabê, lê t'enê bi bawerkirinê. Meriv t'u car nikare wê xilazbûna^f ku Xwedê dide bi kirêd xweye qenc qazinc ke. Axirîyê Pawlos dibêje, ku e'mirê bawermenda gerekê bi azayîyê û h'izkirinê be, k'îjan ku R'uh'ê^f Pîroz bi bawerkirina meriva p'êşk'êş^f dike.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-10)

H'ukumê Pawlos çawa şandî (1:11-2:21)

Mizgînî k'erema Xwedê ye (3:1-4:31)

Cabdarî û azayîya bawermenda (5:1-6:10)

Paşgotin (6:11-18)

Silavkirin

1 ¹ Ez Pawlosê şandî^f, ne ku ji alîyê merivada yan bi destê meriva k'ifşbûyî me, lê bi destê Îsa Mesîh û Bav^f Xwedê, Yê ku ew ji mirinê r'akir, ² ez bi h'emû bawermendava t'evayî berbir'î we civînê^d Galatyayêda dibim.

³ De bira k'erem^f û e'dilayîya Xwedê Bavê me û Xudan^f Îsa Mesîh li we be, ⁴ Yê ku canîya Xwe anegorî e'mirê Bavê me Xwedê ji ber gunêd meva da, wekî me ji vî zemanê nihayî xirab xilaz^f ke. ⁵ Şikir ji Xwedê'a h'eta-h'etayê! Amîn^f.

R'astî t'enê Mizgînîkêda^f ye

⁶ Ez e'cêbmayî dimînim, ku hûn usa zû pişta xwe didine Xwedêye ku bi saya k'erema^f Mesîh gazî we kir û berê xwe didine mizgînîke din. ⁷ R'ast mizgînîke din t'une, lê hinek hene we t'evî hev dikin û dixwazin Mizgînîya^f

Mesîh biguhêzin. ⁸ Lê heger em yan milyak'etek^f jî ji e'zmên bê, mizgînîke usa bide we, k'îjan ku ne mîna wê Mizgînîyê ye, ya ku me daye we, bira nifir' li wî be! ⁹ Çawa me pêşda got, niha jî dîsa dibêjim: Heger yek mizgînîke ne mîna wê Mizgînîya ku we qebûl kir dide we, bira nifir' li wî be!

¹⁰ Çima ez niha dikim meriv ji min r'azî bin, yan Xwedê? Yan gelo ez dikim ku li meriva xweş bêm? Heger min hê bixwesta ez li meriva xweş bihatama, min nikaribû ez bibûma xulamê Mesîh.

Çawa Xwedê Pawlos kire şandî

¹¹ Ez vê yekê li we didime h'e-sandinê xûşk-birano, ku ew Mizgînîya min dannasîn kir, ne ya merivayî ye. ¹² Min ew ji meriva nestand, ne jî ji kesekî hîn bûm, lê Îsa Mesîh minva e'yan kir.

¹³ We bona bêp'ergalîya mine berêye nava cihûtîyêda bihîstîye.

Min bêh'esab civîna Xwedê dizêrand û fikir ku wê xirab kim. ¹⁴ Ez nava cihûtîyêda^f ji gelek hevalêd xweye cihû pêşdatir çûbûm, alîyê r'aw-r'izima^f kal-bavada jî gelekî xweyîxîret bûm*. ¹⁵ Lê gava Xwedê xwest, (Yê ku ez bijartim, çaxê ez hê zikê dîya xweda bûm û bi k'e-remama Xwe ez k'ifş kirim), ¹⁶ Kur'ê Xwe minva e'yan kir, ku nava necihûyada^f Wî dannasîn kim, hingê min şêwira xwe t'u kesî nekir*, ¹⁷ ne jî r'abûme Orşelîmê, cem ewêd ku berî min bibûne şandî, lê ez pêr'a-pêr'a çûme E'rebistanê û dîsa vege'iyame Şamê. ¹⁸ Paşê sê sala şûnda r'abûme Orşelîmê, ku Petrûs^{f*} bibînîm û panzdeh r'oja cem wî mam**. ¹⁹ Lê belê ji şandîyêd mayîn min t'u kes nedît, pêştirî Aqûbê^f birê Xudan. ²⁰ Çi ku wer'a dinivîsim, ez ber Xwedê bêxêlif dibêjim. ²¹ Paşê çûme alîyêd Sûryayê û Kîlîkyayê. ²² Lê civînêd Mesîhe Cihûstanêda^f ez r'û bi r'û nas nedikirim. ²³ Wana t'enê bihîstibû ku: «Ewê wextekê

em dizêrandin, niha xwexa wê bawerîyê^f dannasîn dike, k'îjan wî wextekê fikir ku xirab ke». ²⁴ Û bona min şikirî didane Xwedê.

Pawlos û şandîyêd mayîn

2 ¹ Paşê çardeh sala şûnda t'evî Barnabas^f dîsa r'abûme Orşelîmê, Tîto jî min t'evî xwe bir*. ² Ez çûm, çimkî Xwedê ber min vekir, ku her'im. Û min ew Mizgînî li wan da h'esandinê, ya ku ez nava necihûyada dannasîn dikim, lê ev yek min yêd sereker'a başqe digot. Min nexwest ku ez badîhewa^f bibe zim yan bezîbim. ³ Lê h'eta Tîtoyê t'evî min ku yûnanan bû, p'êyî ser wî jî nekirine, ku bê sinetkirinê^f. Ev pirs pêşda hat, ⁴ çimkî çend birayêd derew şûlikîne nava me, wekî ce'sûsîyê azayîya me bikin, ya ku bi saya Mesîh Îsa me dest anîye. Wana dixwest em bikirana bindest. ⁵ Lê me qet deqekê jî gur'a^f wan nekir, ku r'astîya Mizgînîyê nava weda h'îmgirtî bimîne.

* 1:14 K'arêd Şandîya 8:3; 22:3-5.

* 1:16 K'arêd Şandîya 9:3-6.

* 1:18 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Kîfas». «Kîfas» bi zimanê aramî^f tê fe'mkirinê: «Petrûs».

** 1:18 K'arêd Şandîya 9:26-30.

* 2:1 K'arêd Şandîya 11:30; 15:2.

⁶ Lê bona wan jî, yêd ku sereke k'ifş dibûn, (qet xema min nîne, ku ew berê çî bûne, Xwedê firqiyê nake nava meriva), wan sereka jî t'u tiştê nû minr'a negotin. ⁷ Lê serbara-serda dîtin ku li min hatîye spartinê, wekî ez Mizgînîyê bidime necihûya*, çawa ku li Petrûs jî hatîye spartinê, wekî Mizgînîyê bide cihûya^{f**}. ⁸ Çimkî Xwedêyê ku Petrûs kire şandîyê cihûya, hema Wî jî ez kirime şandîyê necihûya. ⁹ Gava Aqûb^f, Petrûs* û Yûh'ennayê^f ku «Stûn» dihatine h'esabê, bona wê k'erema ku minr'a hatibû dayîne pê h'esîyan, destêd xweye r'astê çawa nîşana t'ifaqîyê^f dane min û Barnabas. Ew qayl bûn, ku em her'ine nava necihûya û ew jî her'ine nava cihûya. ¹⁰ T'enê wan hîvî kir, ku em belengaza bîr nekin, ya ku ez xwexa jî demana wê yekêda me.

Pawlos şaşîya Petrûs hiltê^f

¹¹ Lê gava Petrûs hate Entakya-yê, ez aşkere miqabilî wî r'abûm, çimkî ewî şaş bû. ¹² Berî hatina çend merivêd ku Aqûb şandibûn,

ewî t'evî necihûyêd bawermend nan dixwar. Lê gava ewana hatin, ewî xwe dida alîkî û vedik'işîya, jî tirsî ewêd ku digotin, gerekê necihû bêne sinetkirinê. ¹³ Û cihûyêd bawermende mayîn jî t'evî wî dur'ûtî kirin, h'eta ku Barnabas jî xalîfî^f, k'ete nava wê dur'ûtîya wan. ¹⁴ Lê gava min dît ku ewana nava r'astîya Mizgînîyêda namînin, hingê li ber h'emûya min gote Petrûs: «Heger tu cihû yî, mîna yekî necihû dijîyî û ne mîna cihûya, tu çawa dikî ser necihûya, ku bibine mîna cihûya?»

Cihû û necihû her du jî pê bawerîyê xilaz^f dibin

¹⁵ Eme ku e'silê xweda cihû ne û ne ji «necihûyêd gunek'ar^f» in, ¹⁶ zanin ku meriv bi kirêd Qanûnê nikare r'ast bê h'esabê, lê t'enê bi Îsa Mesîh bawerkirinê. Me jî Mesîh Îsa bawer kir, wekî bi Mesîh bawerkirinê em r'ast bêne h'esabê, ne ku bi kirêd Qanûnê, çimkî t'u qûl-bende bi kirêd Qanûnê nikare r'ast bê h'esabê*. ¹⁷ Awa heger em dikin bi Mesîh r'ast bêne h'esabê

* ^{2:7} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Nesinetkirîya».

** ^{2:7} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Sinetkirîya».

* ^{2:9} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Kîfas».

* ^{2:16} R'omayî 3:20-22.

û wê gavê xuya be, ku em xwexa jî mîna wan gunek'ar in, hingê Mesîh bû wek'îlê guna? T'u car!
¹⁸ Heger ew tiştêd min xirab kirine, dîsa destpêdikim çêdikim, ez neheqîya xwe didime îzbatkirinê.
¹⁹ Çimkî ez bi Qanûnî bona Qanûnê mirim, wekî bona Xwedê bijîm. Ez t'evî Mesîh xaç^f bûm,
²⁰ ji vir şûnda ne ku ez dijîm, lê Mesîh e ku nava minda dijî. Û niha ku ez vî qalibîda dijîm, bi Kur'ê^f Xwedê bawerkirinê dijîm, Yê ku ez h'iz kirim û canîya Xwe bona min da der. ²¹ Ez k'erema^f Xwedê t'exsîr nakim, çimkî heger r'asth'esabbûn^f bi Qanûnê bûya, ku usa ye Mesîh badîhewa mir.

Qanûn û bawerî

3 ¹ Gelî galatîyêd bêh'iş! K'ê serê we t'ijî kir? Ne axir Îsa Mesîh li ber ç'e'vê we xaçbûyî hate dîyarkirinê? ² Ez t'enê vê yekê dixwazim ji we bizanibim: We R'uh'ê Xwedê bi Qanûn qedandinê stand, yan bi Mizgînî bihîstinê û bawerîya xwe jê anîne? ³ Çima hûn

haqas bêh'iş in, ku we bi R'uh'ê Xwedê destpêkir û niha bi merivayî xilaz dikin? ⁴ Haqas tişt badîhewa hatine serê we? Naqewime ku badîhewa bin! ⁵ Çima ew Xwedêyê ku R'uh'ê Xwe p'êşk'êşî^f we dike û nava weda k'eremeta dike, bona Qanûn qedandina we dike, yan bona ku we Mizgînî bihîst û bawerîya xwe jê anî?

⁶ Mesele, bona Birahîm^f aha nivîsar e: «Biraîhîm Xwedê bawer^f kir û ew yek jêr'a r'astî hate h'esabê»*. ⁷ Awa zanibin, yêd ku bawer dikin ew in zar'êd Biraîhîm*. ⁸ Nivîsarê hê pêşda dabû k'îfşê, ku Xwedê necihû bi bawerîyê^f wê r'ast h'esab bikirana û zûva Mizgînî dabû Biraîhîm ku: «Bi te duayê h'emû mileta bibe»*. ⁹ Awa ewêd ku bawer dikin, t'evî Biraîhîmê bawermend dua li wan tê kirinê.

¹⁰ Ewêd ku xwe spartine^f kirêd Qanûnê, ew binê nifir'êda ne, çimkî nivîsar e: «Nifir' li her kesî ye, yê ku nava h'emû nivîsarêd k'itêba Qanûnêda namîne û naqedîne»*. ¹¹ E'yan e t'u kes bi Qanûnê nikare

* ^{3:1} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Ku hûn gur'a r'astîyê nekin».

* ^{3:6} Destpêbûn 15:6; R'omayî 4:3.

* ^{3:7} R'omayî 4:16.

* ^{3:8} Destpêbûn 12:3; 18:18; 22:18.

* ^{3:10} Qanûna Ducarî 27:26.

li ber Xwedê r'ast^f bê h'esabê, çimkî nivîsar e: «Yê r'ast wê bijî, çimkî bawer dike»*. ¹² Lê Qanûn bi bawerîyê nîne, lê belê çawa nivîsar dibêje: «K'î ku t'emîyêd Qanûnê **biqedîne** bi wan wê bijî»*. ¹³ Mesîh em ji wê nifir'a Qanûnê k'ir'în, ew dewsa me k'ete bin wê nifir'ê, çimkî nivîsar e: «Nifir' ser yê darva dardakirî ye»*. ¹⁴ Ev yek bû, wekî bi Mesîh Îsa duayê Birahîm bê ser necihûya, ku bi bawerîyê em R'uh'ê sozdayî bistînin.

Sozê Xwedê û Qanûn

¹⁵ Xûşk-birano! Ez tînime ser e'detê dinê. Heger yekî wesîyetek^f t'estîq kiribe, t'u kes nikare wê betal ke, yan jî tişteki din serda zêde ke. ¹⁶ Awa ew soz Birahîm û zur'eta wîr'a hatine dayîne. Nivîsarêda nayê gotinê: «Zur'etêd te» çawa bona geleka, lê bona yekî: «Zur'eta te»* û ew zur'et Mesîh e. ¹⁷ Awa gotî ez vê yekê dibêjim, ew wesîyeta ku pêşda ji Xwedêda

hatibû t'estîqkirinê, Qanûna ku çarsid sî salî şûnda derk'et, nikare usa bike, wekî wesîyeta sozdayî qewata xwe unda ke*. ¹⁸ Çimkî heger wartî Qanûnêva girêdayî bûya, wê sozdayîneva girêdayî nîbûya, lê Xwedê bi soz p'êşk'êşî Birahîm kir*.

¹⁹ Îdî meremê Qanûnê çi bû? Qanûn serda zêde bû ku neheqî bê naskirinê û gerekê ew bima h'eta hatina Zur'eta wî, k'îjanîr'a soz dabû. Qanûn ji alîyê milyak'eta-da, bi destê navçetîya yekî* hate dayîne**. ²⁰ Bona wesîyetkirinê navçetî ne lazim e gava wesîyet bi destê yekî tê kirinê û li vir ew yek t'enê Xwedê ye.

War û xulam

²¹ Awa Qanûn miqabilî sozêd Xwedê ye? T'u car! Belê heger qanûnek hebûya, ku bikaribûya jîyîn bida, hingê e'seyî r'asth'esabbûn wê bi qanûnê bibûya. ²² Lê nivîsar h'emûya bin hêsirtîya gunedaf

* ^{3:11} Aha jî tê fe'mkirinê: «Yê bi bawerîyê r'asth'esabbûyî wê bijî». Hebaqûq 2:4.

* ^{3:12} Qanûna K'ahîntîyê 18:5.

* ^{3:13} Qanûna Ducarî 21:23.

* ^{3:16} Destpêbûn 12:7; 13:15; 24:7.

* ^{3:17} Derk'etin 12:40.

* ^{3:18} R'omayî 4:14.

* ^{3:19} Ew yek Mûsa^f bû.

** ^{3:19} Qanûna Ducarî 33:1-3; Îbranî 2:2; K'arêd Şandîya 7:38, 52.

dide k'ifşê, wekî çî ku bi Îsa Mesîh bawerkirinê hatibûne sozdayînê, bawermendar'a bêne dayîne.

²³ Berî hatina bawerîyê, em bin destê Qanûnêda çawa girtî dihatine xweyîkirinê, h'eta xuyabûna wê bawerîyê ku wê bihata. ²⁴ Bi vî awayî Qanûn bû t'erbetdarêf me û em berbir'î Mesîh anîn*, ku em bi bawerîyê r'ast bêne h'esabê. ²⁵ Lê niha ku bawerî hat, em îdî ne bin destê t'erbetdarê Qanûnêda ne.

²⁶ Bi bawerîyê hûn h'emû yektîya Mesîh Îsada lawêd Xwedê ne*. ²⁷ Hûn h'emû ku yektîya Mesîhda hatine nixumandinêf, we Mesîh ser xwe wergirtîye. ²⁸ Îdî firqî ne nava cihû û necihûyada heye, ne nava xulam û azayada, ne jî nava mêra û jinada, çimkî hûn h'emû jî yek in yektîya Mesîh Îsada. ²⁹ Û heger hûn p'ara Mesîh in, wekî usa ye zur'eta Birahîm in û warêd wî sozî ne*.

4 ¹ Awa ez dibêjim, warê ku xweyê her tiştî ye, lê h'eta

ku xişîm e ji xulêm nayê firqîkirinê. ² Ew bin destê xweykirîya û xemk'êşada ye, h'eta wî wextê ku bavê k'ifş kirîye. ³ Usa jî em gava hê r'uh'anîda «xişîm» bûn, me xulamtî sixirêdf vê dinyayê-r'a* dikirin. ⁴ Lê gava wext pêr'a gihîşt, Xwedê Kur'ê Xwe şand, ku ji k'ulfetêf bû û k'ete bin Qanûnê, ⁵ wekî yêd bin Qanûnê aza ke û em jî heqê lawtîya Xwedê bistînin*. ⁶ Awa hûn ku lawêd Wî ne, Xwedê R'uh'ê Kur'ê Xwe şande nava dilê me, ku gazî Xwedê dike: «Abba!» awa gotî «Bavo!» ⁷ Bi vî awayî îdî tu ne xulam î, lê law î û heger law î, usa jî Xwedê tu kirî warê Xwe.

Xemgînîya Pawlos bona galatîya

⁸ Berê, gava we Xwedê nas nedikir, we xulamtî yêd usar'a dikirin, ku r'ast ne xwedê bûn. ⁹ Lê niha ku we Xwedê nas kirîye, lê belê Xwedê jî hûn nas kirine, hûn çawa dîsa vediger'ine ser wan sixirêd

* ^{3:24} Aha jî tê fe'mkirinê: «Qanûn bû t'erbetdar h'eta hatina Mesîh».

* ^{3:26} Aha jî tê fe'mkirinê: «Hûn h'emû jî ku bawerîya xwe Mesîh Îsa tînin, lawêd Xwedê ne».

* ^{3:29} R'omayî 4:13.

* ^{4:3} Bi gotineke din: «Qewat yan h'unurêd r'uh'êd vê t'ebîyetêda, yan jî r'aw-r'izim û qeyde-qanûnêd vê dinyayê».

* ^{4:5-7} R'omayî 8:15-17.

vê dinêye bêqewate ne t'u tişt û dîsa dixwazin xulamtîyê wanr'a bikin? ¹⁰ Hûn guh didine r'ojêd h'esab, meha, r'ojgar û sala. ¹¹ Ez bona we ditirsim, ku ew şixulê min bona we kirîye deya her'e.

¹² Ez hîvî ji we dikim xûşk-birano, bibine mîna min, çimkî ez jî mîna we bûme. We t'u zîyan nedaye min. ¹³ Hûn zanin ku cara pêşin bêsih'etîya qalibê min bû me'nî, min Mizgînî da we. ¹⁴ Û çî ku hate serê qalibê min, ew yek bû cêr'ibandinek^f bona we, lê dîsa we ez bêhurmet nekirim yan piştî xwe neda min, lê weke milyak'etekî Xwedê ez qebûl kirim û weke Mesîh Îsa. ¹⁵ Ew şabûna we çawa bû? Ez weke şîrê xwe, heger ji dest weva bihata, weyê ç'e'vê xwe jî derxista bida min. ¹⁶ Îdî ez bûme dijminê we, wekî min wer'a r'ast xeber daye?

¹⁷ Ewêd mayîne ku k'etine demana we, ew xêra we naxwazin, lê belê ewana dixwazin we ji min biqetînin, wekî hûn bik'evine demana wan. ¹⁸ Qenc e ku merî demana qencîyêda be û ne ku t'enê gava ez nava weda bim, lê

her gav. ¹⁹ Lawêd min, ez niha dîsa bona we mîna êşa k'ulfeta dik'işînim, h'eta ku Mesîh nava weda bigihîje. ²⁰ Xwezî ez niha li cem we bûma û min tiherê xebardana xwe biguhasta, çimkî ez bona we nava mitalada me!

Mesela Hacer^f û Serayê

²¹ Ji minr'a bêjin, hûn ku dixwazin bin Qanûnêda bin, we nebihîstîye Qanûn çî dibêje? ²² Nivîsar e ku: «Du kur'êd Bîrahîm hebûn, yek ji carîyê bû, yek jî ji jina aza»*. ²³ Ewê ji carîyê bû, ew bi binyat'a merivayê bibû, lê ewê ji jina aza bû, ew li gora sozê Xwedê bû. ²⁴ Eva yeka cûr'ekî mayîn tê fe'mkirinê, ev her du jin du peyman^f in: Yek ji ç'îyayê Sînayê^f, bona xulamtîyê tîne, ew Hacer^f bû*. ²⁵ Hacer E'rebistanêda tê h'esabê ç'îyayê Sînayê û himberî Orşelîma niha dibe, ku zar'êd xweva xulamtîyê dike. ²⁶ Lê ya aza, ew Orşelîma jorin tê h'esabê, ku ew dîya me h'emûya ye*. ²⁷ Çimkî nivîsar e: «Şa be, bêzur'eta ku te zar' nedanîn.

* ^{4:22} Destpêbûn 16:15; 21:2.

* ^{4:24} Destpêbûn 16.

* ^{4:26} Aha jî tê fe'mkirinê: «Lê Orşelîma jorin aza ye, ew dîya me ye».

Bi eşq bistirê, deng bilind ke, ku êşa zar'anîne te nek'işand. Çimkî zar'êd te mêrber'dayîyê wê ji zar'êd ya xweyîmêr ge-
lektir bin»*.

²⁸Awa hûn* xûşk-birano, mîna Îshaq^f zar'êd wî sozî ne**. ²⁹Lê çawa hingê ewê ji merivayê bibû, yê ji alîyê R'uh'da dizêrand, usa jî niha*. ³⁰Lê nivîsar çi dibêje? «Ewê carîyê kur'ê wêva berdê derxe, çimkî kur'ê carîyê gerekê t'evî kur'ê jina aza war nebe»*. ³¹Awa xûşk-birano, em ne zar'êd carîyê ne, lê zar'êd ya aza ne.

Azayîya xwe xwey kin

5 ¹Bona azayîyê Mesîh em aza kirine! Wê azayîyê qewîn bigirin û dîsa nek'evine bin wî nîrê xulamtîyê.

²Bibihên, ez Pawlos wer'a dibêjim: Heger hûn bihêlin ku hûn bêne sinetkirinê, Mesîh t'u k'arê nade we. ³Ez her merivekîr'a dîsa mêrk'îmî dibêjim, yê ku îzinê dide xwe ku ew bê sinetkirinê, ew

deyndar e ku t'emamîya Qanûnê biqedîne. ⁴Û heger hûn bi Qanûn qedandinê dixwazin r'ast h'esab bin, wekî usa ye hûn ji Mesîh qetîyayî ne û ji k'eremê k'etî ne.

⁵Lê çi ji me dik'eve, em bi saya R'uh'ê Pîroz û pê bawerîyê h'eyra wê r'asth'esabbûnêda ne, ya ku em têda guman in. ⁶Çimkî yektîya Mesîh Îsada, ne sinetkirin tişteke, ne jî nesinetkirin, lê serî bawerî ye ku bi h'izkirinê ya xwe dike.

⁷Hûn r'ind pêşda diçûn! K'ê hûn dane sekinandinê, ku êlimîf r'astîyê nebin? ⁸Eva hêlana ne ji Wî ye, Yê ku gazî we kirîye. ⁹«Hinek hevîrtir'şkf t'emamîya hevîr hiltîne»*. ¹⁰Lê ez bi yektîya meye Xudanda weda guman im, ku hûnê tişteki mayîn nefikirin, lê ewê fikirêd we t'evî hev dike wê ser bela xwe vebe, k'î jî hebe.

¹¹Lê ez xûşk-birano, heger hela hê sinetkirinê dannasîn dikim, îdî çima tême zêrandinê? Wekî usa ye gerekê t'u kesê ji xaçê Mesîh p'işkf nebûya. ¹²Xwezî yêd ku

* 4:27 Îşaya 54:1.

* 4:28 Nav hinek destnivîsarada dewsa «hûn» «em» heye.

** 4:28 Destpêbûn 17:18-22.

* 4:29 Destpêbûn 21:9.

* 4:30 Destpêbûn 21:10.

* 5:9 Korint'î I, 5:6.

fikirêd we t'evî hev dikin, xwexa xwe k'okêda jî bibir'iyana!

¹³ **Hûn** azayîyêr'a hatine gazîkirinê xûşk-birano, lê t'enê ew azayîya we bira nebe mecala xwestina binyat'a însên. Dewsa wê bi h'izkirinê hevdur'a xulamtîyê bikin. ¹⁴Çimkî t'emamîya Qanûnê bi vê gotinê tê sêrî: «Hevalê xwe weke xwe h'iz bike»*. ¹⁵Lê heger hûn dev bavêjine hevdu, hevdu bixwin, miqatî xwe bin, ku k'oka hevdu neynin.

**Berêd R'uh'êf Pîroz
û binyat'a merivayê**

¹⁶Awa ez dibêjim, bi saya R'uh'êf Pîroz bimeşin û hûnê xwestinêd binyat'a însên nekin. ¹⁷Çimkî xwestina binyat'a însên miqabilî R'uh' e, R'uh' miqabilî binyat'a însên e. Ev her du li hev nakin, lema hûn nikarin xwestinêd xwe bikin*. ¹⁸Lê heger hûn bi R'uh' têne r'êberîkirinê, hûn nak'evine bin destê Qanûnê.

¹⁹Awa kirêd binyat'a însên e'yan in: Bênamûsî, h'eramîf, toltî, ²⁰p'ûtp'aristîf, pîresêrtî,

neyartî, şer'-de'w, h'evsûdî, hêrs-k'etin, hevr'ik'î*, dutîretî, cudetî, ²¹ç'e'vê xirab, mêrkujî*, serxweş, kûç'îksantî û çî ku mîna van in. Ez niha wer'a dibêjim, çawa ku min pêşda jî wer'a gotibû, ku yêd van tiştada dikin, P'adşatîya^f Xwedê war nabin.

²²Lê berêd R'uh' ev in: H'izkirin, şabûn, e'dilayî, sebirkirin, şîrinayî, qencî, aminî, ²³milûktî, xwegirtin. Hindava van tiştada qanûn t'une. ²⁴Û ewêd ku p'ara Mesîh Îsa ne, binyat'a xwe bi t'evî temêd xirab û havijîyava ser xaç kuştine. ²⁵Em ku bi saya R'uh' dijîn, bi r'êberîya R'uh' bimeşin. ²⁶Em k'ubar nebin, agirê hev gur' nekin û h'evsûdîyê li hevdu nekin.

Barêd hevdu hildin

6 ¹Xûşk-birano, heger yek ne-heqîkêda bê girtinê, hûn ku r'uh'anî ne, wî bînine ser r'îya r'astîyê, lê bi r'uh'ê milûktîyê. Lê haş ji xwe jî hebin, ku hûn nek'evine cêr'ibandinê. ²Barêd hevdu hildin û bi vî awayî hûnê qanûna Mesîh biqedînin. ³Heger yek xwe

* 5:14 Qanûna K'ahîntîyê 19:18.

* 5:17 R'omayî 7:15-23.

* 5:20 Aha jî tê fe'mkirinê: «T'enê xwer'a».

* 5:21 Nav hinek destnivîsarada «mêrkujî» t'une.

dewsa tiştêkî datîne û xwexa ne t'u tişt e, ew xwexa xwe dixapîne.

⁴ Bira her kes kirinêd xwe bide ser mêzînê û paşî hingê ji xwe r'azî be, ne ku xwe himberî hevalê xwe ke.

⁵ Çimkî her kesê xurca xwe hilgire.

⁶ Ewê hînî xebera Xwedê dibê, gerekê her tiştêd qenc t'evî dersdarê xwe p'ar ke. ⁷ Nexapin, Xwedê nabe pêk'enî. Çimkî meriv çi diçîne, wê jî diçîne. ⁸ K'î ku bona binyat'a xwe diçîne, ewê jî wê binyat'ê mirinê biçîne, lê k'î ku bona R'uh' biçîne, wê jî R'uh' jîyîna^f h'eta-h'etayê biçîne. ⁹ Ji qencîkirinê jî aciz nebin, çimkî emê wextda biçinin heger em nedine der. ¹⁰ Awa h'eta ku wext destêd meda ye, h'emûyar'a qenciyê bikin, îlahî^f neferêd mala Xwedê'r'a.

T'emî û silavêd axirîyê

¹¹ Dîna xwe bidinê, ez bi çi h'erfêd gir niha wer'a dinivîsim.

¹² Ewêd ku dixwazin ji dervava

xwe bidine k'îfşê, ew p'êyî ser we dikin, ku hûn bêne sinetkirinê.

Lê evana vê yekê dikin, ku t'enê bona xaçê Mesîh ew neyêne zêrandinê. ¹³ Ewêd xweyîsinet xwexa

Qanûnê xwey nakin, lê dixwazin ku hûn bêne sinetkirinê, wekî ew bi nîşana qalibê weyî merivayî bifir'in.

¹⁴ Lê ji **min** nak'êve ku ez bi tiştêkî din bifir'im, pêştirî bi xaçê Xudanê me Îsa Mesîh, bi k'îjanî

dinya bona min xaçbûyî ye, ez jî bona dinyayê. ¹⁵ Belê ne sinetkirin tiştêk e, ne jî nesinetkirin, lê serî ew e, ku bibin e'firînekî nû.

¹⁶ De bira e'dilayî û r'e'm ser wan h'emûya be, k'îjanêd ku anegorî vê yekê dijîn û usa jî ser Îsraêla^{f*} Xwedê be.

¹⁷ Ji vir şûnda bira t'u kes ze'metê nede min, çimkî min daxa birînêd Îsa hildaye ser bedena

xwe. ¹⁸ De bira k'erema Xudanê me Îsa Mesîh t'evî r'uh'ê we be xûşk-birano. Amîn.

* 6:16 «Îsraêl» r'uh'anî tê fe'mkirinê (R'omayî 3:28-29; 9:6-29; Galatî 3:28-29).

NE'MA PAWLOS EFESIYAR'A

Pêşgotin

Efes qeza Asya R'omayêda bû. Eva bajarê herî e'yan bû, usa jî p'ay-t'extê wê qezayê bû. T'emamîya Împêratorîya R'omayêda^f ew bajarê çara bû alîyê mezinayîya xweda. Ew bajarekî gelekî bedew û xweş bû. R'ast e bi dannasînkirina Pawlos civîn^f Efesêda çênebibû, lê dîsa weke sê sala li wir ma û ew hîn kirin, dema r'êwîtîya xweye 3-a (K'arêd Şandîya 19:1; 20:31). Ewî ev ne'ma xwe ji kelê bawermendêd Efesêr'a nivîsiye (3:1; 4:1; 6:20). Ne t'enê eva ne'ma, lê usa jî ne'ma wîye Fîlîpîya, Kolosîya û Filîmon kelêda hatine nivîsarê. Evana «Ne'meyêd^f Kelê» têne h'esabê.

Eva ne'ma çawa qirar û meremê Xwedêyî h'eta-h'etayê e'yan dike, ku gava wext pêr'a bigihîje, ew t'ivdîra Wî wê bê sêrî û h'emû tiştê «bin serwêrtîya Mesîhda girêdayî bin, hin her tiştêd li e'rdê, hin jî li e'zmên» (1:10). Usa jî gerekê h'emû milet, hin cihû^f, hin jî necihû^f bibine miletek yektîya Îsa Mesîhda, pê Xwedê hevva girêdayî. Şandî^f gazî cime'ta Xwedê vê yekê dike, ku nava vê qirara Xwedêda bimînin, bi yektîya t'evî Mesîh, t'evî yekbûna t'emamîya merivayê^f bin.

Pawlos p'ara ne'mêye pêşinda nêt-fikira yektîya t'evî Xwedê pêşda dik'işîne, derheqa wan mecalada dibêje, ku Bav^f Xwedê çawa cime'ta Xwe bijart, çawa gîhande guneafûbûnê û saya Kur'ê Xwe Îsa Mesîh ew aza kirin. Û usa jî derheqa wî sozê Xwedêyî mezinda dibêje, awa gotî derheqa R'uh'ê^f Pîrozda, ku ew çawa bihê^f ber azabûna meva tê dayînê (serêd 1-ê h'eta 3-a).

Lê p'ara dudada şandî xwendevanar'a şirovedike, ku ew jîyîneke usada bijîn, wekî ew yektîya Mesîhe nava wanda usa r'ast k'ifş be, çawa heye. Usa jî civînêda, malda, hevaltîyêda û hindava hevda qedir-hurmet bin, bi milûktîyê, h'izkirinê û xemk'êşîyê ber hev daxin (serêd 4-a h'eta 6-a).

Şandî vê ne'mêda ser sê fikirêd sûretî (sîmvolî) disekine û bi van sûreta yektîya cime'ta Xwedêye t'evî Mesîh nîşan dike:

1. Civîn mîna bedenekê ye, serê k'îjanê Mesîh Xwexa ye.
2. Civîn mîna wî avayîyî ye, kevirê e'nîşka^f k'îjanî Mesîh e.
3. Civîn mîna k'ulfetekê ye, malxê k'îjanê Mesîh e.

Pawlos vê ne'mêda gelek derb dide ser k'erema^f Xwedêye yektîya Îsa Mesîhda. Ew her tiştî h'izkirin, xwedayîn, baxşandin, k'erem û r'onaya pîrozîya^f Mesîhva girê dide.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-2)

Mesîh û civîn (1:3–3:21)

Mesîhda jîyîna nû (4:1–6:20)

Paşgotin (6:21-24)

Silavkirin

1 ¹ Ji Pawlosê bi e'mirê Xwedê şandîyê^f Mesîh Îsa, wan merivêd^f Xwedêr'a, yêd ku Efesêda* dimînin û yektîya Mesîh Îsada amin in:

² De bira k'erem^f û e'dilayîya Xwedêye Bavê^f me û Xudan^f Îsa Mesîh li we be.

Dua-dirozgêd r'uh'anîye bi saya Îsa Mesîh bona cihû^f û necihûya^f

³ Şikir ji Xwedêr'a, Bavê Xudanê me Îsa Mesîh,

ku pê h'emû dua-dirozgêd r'uh'anîye li dîyarê e'zmana yektîya Mesîhda dua li me kirin.

⁴ Berî e'firandina dinyayê Xwedê yektîya Wîda em bijartin, wekî em pîroz^f û bêqusûr bin, li ber Wî h'izkirinêda bijîn.

⁵ Ewî em pêşda k'ifş kiribûn, çawa li qîrara Wî xweş hat, ku me bi destê Îsa Mesîh bike lawêd Xwe*.

⁶ De werin em pesinê Wî bidin, bona wê k'erema^f Wîye xweyîr'ûmet,

* ^{1:1} Nav hinek destnivîsarada «Efesêda» t'une.

* ^{1:5} Bi gotineke din: «Heqê lawtîya Xwedê bistînin».

- pê k'îjanê yektîya H'izkirîyê
Xweda qencî li me kir.
- 7 Yektîya Wîda em aza bûne bi
xûna Wî,
awa gotî afûbûna^f guna stan-
dîye*.
- Eva yeka ji dewlemendîya
k'erema Wî ye,
- 8 ya ku Wî bi mer'danî ser meda
barand,
pê h'emû serwaxtî û fe'mdarîyê.
- 9 Ewî sur'a xwestina Xwe meva
e'yan kir,
çawa li Wî xweş hat, ya ku hê
pêşda qîrar kiribû,
wekî yektîya Mesîhda bîne sêrî,
- 10 ku gava wext pê'r'a bigihîje, ew
t'ivdîr* mîyaser be,
h'emû tişt bin serwêrtîya Mesîh-
da girêdayî bin,
hin her tiştêd li e'rdê, hin jî li
e'zmana.
- 11 Çawa Xwedê qîrara Xweda
pêşda k'îfş kiribû,
ku her tişt li gora xwestin û
e'mirê Wî be,
em cihû^f yektîya Mesîhda p'ara
Xwedê k'etine,
- 12 wekî em pesinê r'ûmeta Wî
bidin
- ku me pêşda gumana xwe da-
nîye ser Mesîh.
- 13 Yektîya Wîda hûn necihû^f jî
bûne p'ara Xwedê,
gava we xebera r'astîyê, awa
gotî Mizgînîya xilazbûna^f
xwe bihîst.
- We bawerîya^f xwe Wî anî
û bi R'uh'ê^f Pîrozî sozdayî
hatine morkirinê.
- 14 R'uh'ê Pîroz çawa bihê^f hatîye
dayîne
h'eta em sozê Xwedê war bin,
çaxê Xwedê cime'ta Xwe lap
aza ke,
bona pesindayîna r'ûmeta Xwe.

Duayê Pawlos

- 15 Bona vê yekê min ji hingêva
ku bona bawerîya weye ser Xudan
Îsa û ew h'izkirina weye hinda-
va t'emamîya cime'ta Xwedêda
bihîstîye, ¹⁶ bona we min dest ji
şikirdayîne nek'îşandîye. Ez t'imê
nava duayêd xweda we bîr tînim,
¹⁷ wekî Xwedêyê Xudanê me Îsa
Mesîh, Bavê xweyîr'ûmet, R'uh'ê
serwaxtîyê û e'yantîyê bide we,
ku hûn Wî t'am nas bikin. ¹⁸ Bi-
ra ç'e'vêd r'uh'ê we vebin, wekî
hûn fe'm bikin, çi ye ew gumana

* 1:7 Kolosî 1:14.

* 1:10 Aha jî tê fe'mkirinê: «Wek'îltî».

ku Wî gazî we kirîye û çî ye ew dewlemendtîya r'ûmeta Wî, ya ku cime'ta Wî wê war be ¹⁹ û çî ye ew qewata Wîye mezine bêhimber, ya ku nav me bawermendada dixebite. Ev e ew qewata Wîye zor, ²⁰ ya ku Xwedê ser Mesîh da xebatê, gava Ew ji nava mirîya r'akir û li dîyarê e'zmana k'êleka^f Xweye r'astê da r'ûniştandinê*, ²¹ Ew danî ser h'emû serwêrtîya, h'ukumetîya, qewata, xudantîya û usa jî ser h'emû navêd ku têne hildanê, ne ku t'enê li vê dinê, lê wê dinê jî. ²² Û Xwedê her tişt kire bin p'iyêd Wî* û Ew bona civînê^f k'ifş kir çawa serwêrê her tiştî**. ²³ Civîn jî bedena Mesîh e, t'emambûna Wî ye, ku Xwexa her tişt e, her tiştî t'emam dike.

Ji mirinê berbi jîyînê

2 ¹ Hûn ji dest neheqî û gu-nêd xwe mirî bûn*, ² gava hûn pey e'detêd vê dinê diçûn, li gora xwestina mîrê serwêrtîya vê hewê, wî r'uh'ê ku niha jî nava wan merivada ya xwe dike, yêd ku ne gur'a^f Xwedêda ne. ³ Em

h'emû jî wextekê pey wan tişta diçûn, bi dilhavijîyêd binyat'a merivayê dijît û dil û fikirêd mer'a çî derbaz dibûn me ew dikirin û binyat'a xweda jî hêjayî xezeba Xwedê bûn, çawa yêd mayîn. ⁴ Lê Xwedêyê ku xweyê r'e'ma dewlemend e, bi h'izkirina Xweye mezin, bi k'îjanê em h'izkirin, ⁵ gava em hê ji dest neheqîyêd xwe mirî bûn, Ewî t'evî Mesîh em sax kirin. Bi k'eremê^f hûn xilazbûyî ne! ⁶ Yektîya Wîda em ji mirinê r'akirin û t'evî Wî em li dîyarê e'zmana dane r'ûniştandinê, bi saya Mesîh Îsa. ⁷ Wî ev yek kir, wekî li nava wan zamanêd ku wê bên, dewlemendtîya k'erema Xweye bêhimber, hindava meda bi saya Mesîh Îsa, bi şîrinayî bide k'ifşê. ⁸ Çimkî bi k'eremê hûn xilazbûyî ne, pê bawerîyê û ev yek ne ji we ye, lê dayîna Xwedê ye. ⁹ Ev yek ne ji kirina ye, wekî yek p'eyê xwe bide. ¹⁰ Belê em çêkirîyêd Wî ne, yektîya Mesîh Îsada xuliqî, bona kirinêd qenc, ya ku Xwedê pêşda hazir kir, ku em wanda bimînin.

* ^{1:20} Zebûr 110:1.

* ^{1:22} Zebûr 8:6.

** ^{1:22} Kolosî 1:18.

* ^{2:1} Kolosî 2:13.

H'emû bawermend bi saya Mesîh yek in

¹¹ Hûn ku e'silê xweda necihû ne û ji alîyê cihûyada «bê sinet^f» dihatine h'esabê, yêd ku xwexa xwe «sinetkirî» h'esab dikirin, bi sinetîya qalibe bi desta kirî, awa bîr bînin ku hûn hingê çî bûn. ¹² Hingê hûn bê Mesîh û xerîb bûn hindava bajarvantîya Îsraêlda^f û ji peyman^f û sozêd wan dûr bûn û vê dinêda jî bê guman û bê Xwedê bûn. ¹³ Lê hûn ku wextekê dûrî van yeka bûn, niha t'evî Mesîh Îsa bûne, bi xûna Mesîh hûn nêzik bûne. ¹⁴ Çimkî Ew e e'dilayîya me, ku her du, cihû û necihû kirine yek. Ewî dîwarê navbir'îyê, awa gotî dijminatî bi bedena Xwe xirab kir ¹⁵ û t'emî û e'mirêd Qanûna^f Mûsada^f betal kirin, wekî yektîya Xweda, ji her duya cihû û necihû merivekî nû bixuliqîne û bi vî awayî bike e'dilayî*. ¹⁶ Û Mesîh bedenekêda her du t'evî Xwedê bi xaçê^f Xwe li hev anîn, çimkî bi wê kirinê dijminatî

k'okêva r'akir*. ¹⁷ Û hat Mizgînîya e'dilayîyê da we necihûyêd dûrî Xwedê û cihûyêd nêzikî Wî*. ¹⁸ Çimkî bi saya Wî, îzina me her duya jî heye, bi R'uh'ekî nêzikî Bavê bin.

¹⁹ Awa hûn îdî ne xelq û xerîb in, lê bajarvantîya we t'evî cime'ta Xwedê ye û neferêd mala Xwedê ne. ²⁰ Hûn ser wî r'ik'inê şandîya û p'êxembera avakirî ne, kevirê e'nîşka^f k'îjanî Mesîh Îsa Xwexa ye. ²¹ Bi Wî t'emamîya avayî pêva cî bi cî bona Xudan p'aristgeheke^f pîroz bilind dibe. ²² Bi Wî hûn jî bi hevr'a têne avakirinê, çawa xana Xwedê bi R'uh'ê Pîroz.

Pawlos, şandîyê necihûya

3 ¹ Bona vê yekê ez Pawlos bona Mesîh Îsa girtî me, bona we necihûya... ² Gerekê we bihîstibe, ku ev wek'îltîya k'erema Xwedê bona we minr'a hatîye dayîne. ³ Ev sur'a bi dayînekê li ber min hate vekirinê. Min li jorê kin wer'a nivîsî ⁴ û gava hûn bixûnin, hûnê bikaribin bizanibin ku ez çawa sur'a Mesîh fe'm dikim*.

* ^{2:15} Kolosî 2:14.

* ^{2:16} Kolosî 1:20.

* ^{2:17} Îşaya 57:19.

* ^{3:4-6} Kolosî 1:26-27.

⁵ Eva sur'a dewrêd bihurîda li ber bendêd dinê venebûye, çawa niha bi R'uh'ê Pîroz li ber şandî û p'êxemberêd Wîye pîroz vebûye.

⁶ Eva sur'a vebû, wekî necihû pê Mizgînîyê t'evî Îsraêlê war bin, bibine bedenek û xweyîp'arêd sozê Wî bin, bi saya Mesîh Îsa.

⁷ Ez bûme berdestîyê vê Mizgînîyê, anegorî dayîna ji k'erema Xwedê, ya ku bi kirina qewata Wî minr'a hatîye dayînê. ⁸ Belê ez ku ji nava cime'ta Xwedêda ji yê herî biç'ûk kêmtir im, lê ev k'erem minr'a hatîye dayînê, ku nava necihûyada dewlemendîya Mesîhe ne li ber h'işa dannasîn kim ⁹ û li ber h'emûya vekim, ku çawa t'ivdîra sur'a Xwedê tê xebatê, ya ku hê dewrêd berêda cem Xwedêyê ku her tişt e'firandîye, veşartî mabû. ¹⁰ Meremê Xwedê ev bû, wekî niha serwaxtîya Xweye cûr'e-cûr'e, bi destê civînê^f li serwêrtî û h'ukumetêd dîyarêd e'zmanava e'yan bike, ¹¹ anegorî qirara Wîye hê dewrêd berêda, ya ku Wî bi destê Mesîh Îsa, Xudanê me kir. ¹² Yektîya Mesîhda û pê wê bawerîya meye ser Wî em dikarin bi mêrk'imî û r'ûvekirî nêzikî Xwedê bin. ¹³ Awa ez ji we hîvî dikim, ku hûn ber xwe nek'evin, bona wan cefayêd ku

ez bona we dik'işînim. Evana bona r'ûmeta we ne.

H'izkirina Mesîh

¹⁴ Bona vê yekê ez li ber Bav çok didim, ¹⁵ ji k'îjanî her qebîle e'rd û e'zmanava navê xwe distîne.

¹⁶ De bira Ew weke dewlemendîya r'ûmeta Xwe qewatê bi saya R'uh'ê Xwe bide we, ku hûn k'ûrayîya dilê xweda bişidin, ¹⁷ bi bawerîyê Mesîh dilê weda bijî û hûn h'izkirinêda r'aw^f û r'ik'inê xwe bavêjin, ¹⁸ ku t'evî t'emamîya cime'ta Xwedê bikaribin fe'm bikin, ku berayî, dirêjayî, bilindayî û k'ûrayîya h'izkirina Mesîh çî ye. ¹⁹ Belê bira hûn h'izkirina Mesîh nas kin, ya ku ji her h'iş-aqilî zêdetir e, wekî hûn t'emamîya Xwedêva t'ijî bin.

²⁰ Awa şikir ji Wîr'a be, Yê ku dikare her tiştî hê zêde ke, ne çawa em dixwazin yan difikirin, bi wê qewata ku nava meda dixebite, ²¹ şikir ji Wîr'a nava civînêda, bi saya Mesîh Îsa, h'emû zemanîda, h'eta-h'etayê! Amîn^f.

Em h'emû jî bedenek in

4 ¹ Awa ezî girtîyê bona navê Xudan, hîvî ji we dikim, ku hûn usa bijîn, çawa layîqî wê gazîyê ye, k'îjanêr'a hûn hatine gazîkirinê. ² Hûn bi t'emamîya

milûktîyê û şkestî, bi sebirê h'izkirinêda li ber hev daxin*. ³ Bi-ce'dînin, ku yektîya R'uh' pê hevgirêdana e'dilayîyê xwey kin. ⁴ Çawa beden yek e û R'uh' yek e, hûn jî gumanekêr'a hatine gazîkirinê. ⁵ Xudan yek e, bawerîf yek e, nixumandin^f yek e, ⁶ Xwedê yek e, Ew Bavê h'emûya ye, ku ser h'emûyar'a ye, bi h'emûya ya Xwe dike û nava h'emûyada ye.

⁷ Belê ji me her kesîr'a jî k'erem hatîye dayînê, çawa Mesîh p'a-revekir. ⁸ Bona vê yekê tê gotinê:

«Gava hilk'îşîya çû jorê,

hêsîr t'evî Xwe birin

û p'êşk'êş^f dane meriva»*.

⁹ Ev «hilk'îşîya» çi tê h'esabê? Dixwaze bêje, ku Ew pêşda berjêrî wê dinya jêrin bû. ¹⁰ Ewê ku berjêr bû, hema Ew e, Yê ku Xwe da fêza h'emû e'zmana, wekî her tiştî h'izûrîya Xweva t'ijî ke.

¹¹ Eva Ew bû, Yê ku p'êşk'êş dane meriva, ku hinek bibine şandî, hinek p'êxember, hinek mizgîndar, hinek jî se'vî û dersdar.

¹² Ewî ev yek kir, wekî cime'ta Xwedê şixulêd xizmetk'arîyêr'a

hazir be, bona avabûna bedena Mesîh, ¹³ h'eta ku em h'emû jî bigihîjine wê yekê, ku bawerîyê û Kur'êf Xwedê naskirinêda t'ifaq' bin, bibine merivêd gihîştî, t'am weke bejin-bala Mesîh.

¹⁴ Wekî usa ye ji vir şûnda em nebine mîna zar'oka ku ji pêla virda-wêda dik'evin û bi derewêd meriva ber bayê her hînkirinekê dik'evin, yêd ku bi fêlbazîya dixapînin û dixalifînin^f. ¹⁵ Lê r'astîyê pê h'izkirinê bêjin*, her alîyada bigihîjine sêrî, ku Mesîh e. ¹⁶ Ji Wî t'emamîya bedenê hevva ne û h'emû jî bi alîk'arîya her sêvîkekê hevva girêdayî ye. Û gava her p'areke bedenê şixulê xwe dike, h'izkirinêda xwexa digihîje û mezin dibe*.

Jîyîna nûye t'evî Mesîh çawa endemêd Bedena wî

¹⁷ Awa ez vê yekê mêrk'îmî dibêjim û bi navê Xudan t'emî li we dikim, ku hûn îdî t'u cara wê r'êda neçin, çawa p'ûtp'arist^f bi fikirêd xweye p'ûç' diçin. ¹⁸ Ewana fe'mêd xweda şûna r'eşva çûn û ji

* ^{4:2} Kolosî 3:12-13.

* ^{4:8} Zebûr 68:18.

* ^{4:15} Aha jî tê fe'mkirinê: «Bi h'izkirinê pey r'astîyê bin».

* ^{4:16} Kolosî 2:19.

jîyîna Xwedê dûr k'etine, ji dest nezanîya nava xwe û serh'işkîya xwe. ¹⁹ Şerma r'ûyê xwe unda kirine û usa xwe dane doxînê, h'eta ku her cûr'e kirinêd h'eram^f dikin û t'êr nabin.

²⁰ Lê we Mesîh usa nas nekir!
²¹ Belê we bona Wî bihîstîye jî û çawa yêd p'ara Îsa, hûn wê r'astîya nava Wîda hîn bûne. ²² De hûn keysetê xweyî berê ji xwe dûr xin, wî merivê kevinî ku bi havijîyêd h'ilek'arva dêrisbûyî ye* ²³ û bi r'uh' û fikirêd xweda nûyejîyîn bin, ²⁴ merivê nû li ser xwe wergerin, ku kirasê Xwedêda bi heqî û h'elalîya bê qelpî xuliqî ye*.

²⁵ Awa derewa ji xwe dûr xin, ji we her yek hevalê xwer'a r'ast xeber de*, çimkî em bi hevr'a endemêd Bedena Mesîh ne. ²⁶ Heger hûn hêrs k'evin, guna nekin*, bira r'o ser hêrsa wer'a neçe ava ²⁷ û cî nedine mîrêcin^f. ²⁸ Ewê ku dizîyê dîke, bira îdî nedize, lê bi xûdana xweye h'elal bi destêd xwe bixebite, ku bikaribe dest bavêje k'etîya jî. ²⁹ Bira ji devê we qet xebereke xirab derneyê, pêştirî tîştêd ku kêrî

guhbara tîn û k'arê didine wan. ³⁰ Û R'uh'ê Xwedêyî Pîroz neêşînin, bi K'îjanî hûn bona R'oja Azayîyê hatine morkirinê. ³¹ De bira her te'layî, hêrs, berzeqî^f, qar'e-qar' û gotinêd ner'êda ji we dûr bin t'evî her cûr'e k'în-boxîyêva. ³² Û hevr'a şîrin û dilşewat bin, li hev bibaxşînin, çawa Xwedê bi Mesîh baxşande we.

Çawa ç'e'v bidine Xwedê

5 ¹ Awa ç'e'v bidine Xwedê, çawa zar'êd h'izkirî ² û xwe li h'izkirinê bigirin, çawa Mesîh jî em h'iz kirin û jîyîna Xwe bona me da, Xwedêr'a bû h'edî^f û qurbana^f bînxweş.

³ Lê h'eta navê qavîyê^f û her h'eramîyê, yan timayê jî gerekê nava weda neyê hildanê, çawa li cime'ta Xwedê nak'eve. ⁴ Usa jî gotinêd bême'rîfetî, yan bêfe'mî, yan h'enekêd qelpê xirab, ku li we nak'evin, bira ji devê we derneyên, lê dewesê şikirdarî. ⁵ Hûn vê yekê zanibin ku t'u qav, yan h'eram, yan timak'ar (ku p'ûtp'arist^f e) P'adşatîya Mesîh û Xwedêda war

* 4:22 Kolosî 3:9; R'omayî 6:6.

* 4:24 Kolosî 3:10.

* 4:25 Zekerîya 8:16.

* 4:26 Zebûr 4:4.

nabe. ⁶ Bira t'u kes bi xeberêd p'ûç' we nexapîne, çimkî bona van tiştâ hêrsa Xwedê li wan merivêd neguhdar r'adibe. ⁷ Awa hûn t'evî yêd usa nebin! ⁸ Hûn jî wextekê te'rî bûn, lê niha hûn ku p'ara Xudan in, r'onayî ne. Awa mîna zar'êd r'onayê bijîn, ⁹ (çimkî berê r'onayîyê ji her qencîyê, heqîyê û r'astîyê dibe) ¹⁰ û bizanibin ku çî li Xudan xweş tê. ¹¹ T'evî wan kirêd bêbere te'rîyê nebin, lê wan ser avê xin, ¹² çimkî bona wan tiştêd ku ewana bi dizîva dikin şerm e jî ku bê xeberdanê. ¹³ Lê gava her tişt tê ber r'onayê, aşkere dibe, ¹⁴ çimkî her tiştê ku aşkere dibe, dibe r'onayî. Bona vê yekê hatîye gotinê:

«Xewixîyo, h'işyar be!

Ji nav mirîya r'abe

û Mesîh wê te r'onayî ke»*.

¹⁵ Awa binihêr'in ku hûn nigê xwe fesal bavêjin, nebine mîna bêfe'ma, lê mîna serwaxta. ¹⁶ Dest bidine ber wext, çimkî zemanî xirab e*. ¹⁷ Bona vê yekê

bêfe'm nîbin, lê belê bizanibin çî ye qirara Xudan. ¹⁸ Û bi şeravê serxweş nebin, ku e'mirê mêriv p'ûç' dike, lê bi R'uh'ê Pîrozva t'ijî bin. ¹⁹ Zebûr^f û dirozga, stiranêd r'uh'anî hevdur'a bêjin, bistirên û dilê xweda Xudanr'a bilovînin*. ²⁰ Her gav bona her tiştî r'azîbûnê bidine Bav Xwedê, bi navê Xudanê me Îsa Mesîh.

Borcdarîya jin û mêra

²¹ Bi xofa Mesîhe nava xweda li ber hevdu xwe bişkênin.

²² K'ulfetno, usa xwe li ber mêrêd xwe bişkênin, çawa li ber Xudan*, ²³ çimkî mêr serê jinê ye, çawa Mesîh jî serê civînê^f ye û Xwexa Xilazkirê^f bedena Xwe ye. ²⁴ Û çawa civîn li ber Mesîh xwe dişkêne, bira usa jî jin her tiştîda ber mêrê xwe şkestî be.

²⁵ Mêrno, jinêd xwe h'iz bikin, çawa ku Mesîh civîn h'iz kir û jîyîna Xwe ber wêva da*, ²⁶ wekî wê bi xeberê buhurtî-jibare ke, pê avê bişo*, ²⁷ ku civînê li ber Xwe

* 5:14 Îşaya 26:19; 60:1.

* 5:16 Kolosî 4:5.

* 5:19 Kolosî 3:16-17.

* 5:22 Kolosî 3:18; Petrûs I, 3:1.

* 5:25 Kolosî 3:19; Petrûs I, 3:7.

* 5:26 Aha jî tê fe'mkirinê: «Wekî wê bi xeberê h'elal ke, pê ava h'ewz bişo».

qeqeng bide sekinandinê, ku t'u lek'e yan qerç'imok, yan tiştêkî mîna van ser t'unebe, lê paqij û bêqusûr be. ²⁸ Usa jî gerekê mêr jina xwe h'iz bike, çawa bedena xwe. Yê ku jina xwe h'iz dike, ew xwe h'iz dike. ²⁹ Çimkî bedena t'u kesî ber ç'e'vê wî ne r'eş e, lê wê t'êr dike û xwey dike, çawa Mesîh jî civînê, ³⁰ çimkî em endemêd bedena Wî ne. ³¹ Çawa nivîsar e:

«Bona vê yekê mêr wê dê û bavê xwe bihêle, xwe li jinê bigire û her du wê bibine bedenek»*.

³² Eva sur'a k'ûr e, lê ez gotina xwe tînime ser Mesîh û civînê.

³³ Belê ji we her kes jî bira jina xwe h'iz bike çawa xwe û jin ji mêrê xwe xof bike.

T'emîyêd bona zar'a û dê-bava

6 ¹ Zar'no, çawa bawermen-dêd Xudan gur'a dê û bavê xweda bin, çimkî ev yek r'ast e*.

² «Qedirê dê û bavê xwe bigire» ku ev e t'emîya pêşin t'evî soz-

dayînê, ³ «wekî çerxa te r'ast be û ser e'rdê e'mirê te dirêj be»*.

⁴ Û hûn bavno, zar'êd xwe hêrs neêxin, lê wan bi şîret û hînkirina Xudan mezin kin*.

Xulam û axa

⁵ Xulamno, bi xof û tirs, dilê sax gur'a xweyîyêd xweye vê dinêda bin, çawa gur'a Mesîhda*, ⁶ ne ku bi xulamtîya li ber ç'e'va, ku li meriva xweş bîn, lê çawa xulamêd Mesîh bi dil qirara Xwedê biqedînin. ⁷ Bi r'ezedilî xulamtîyê bikin, çawa Xudanr'a, ne ku merivar'a. ⁸ Hûn zanin ku her kes, heger xulam be, heger aza, çi qencîyê ku bike, weke wê jî wê ji Xudan bistîne.

⁹ Hûn jî xweyîno, hindava wanda usa bin. Dest ji gef-gur'îyê bikin. Hûn zanin ku Xweyê wan jî, Yê we jî li e'zmana ye û cem Wî t'u firqî t'une*.

Ç'ekêd Xwedê

¹⁰ Heyneser, yektîya Xudanda qewat bin, bi zorayîya qewata Wî.

* 5:31 Destpêbûn 2:24.

* 6:1 Kolosî 3:20.

* 6:3 Qanûna Ducarî 5:16; Derk'etin 20:12.

* 6:4 Kolosî 3:21.

* 6:5-8 Kolosî 3:22-25.

* 6:9 Kolosî 4:1; Qanûna Ducarî 10:17.

¹¹ Her ç'ekê Xwedê li xwe kin, ku hûn bikaribin miqabilî h'unurêd mîrêcin^f bisekinin. ¹²Çimkî şer'ê me ne miqabilî xûn û goşt e, lê miqabilî serwêrtî û h'ukumetîya ye, miqabilî mîrêd vê dinya te'rî ye û miqabilî ordîyêd r'uh'anîye xirabe li dîyarê e'zmane ne. ¹³Bona vê yekê ç'ekêd Xwedê hildin, ku hûn bikaribin li ber r'oja oxirmê giran bisekinin û piştî kirina her tiştîr'a, cîyê xweda qewîn bisekinin.

¹⁴ Awa cîyê xweda bisekinin, r'astîyê mîna k'emberê li pišta xwe bişidînin, heqîyê mîna zirih'ê li sîngê xwe wergirin* ¹⁵ û sol nigêd weda, bona Mizgînîya e'dilayîyê hazir sekinî bin*. ¹⁶ Li ser her tiştîr'a jî bawerîyê mîna mert'alê bigirine xwe, bi k'îjanê hûnê bikaribin h'emû tîrêd agirîye ku yê Xirab davêje, bitemirînin. ¹⁷ Û xilazbûnê mîna k'umzirih'ê hildin, mîna şûr jî xebera Xwedê, ku ji R'uh'ê Pîroz e*. ¹⁸ Bi h'emû dua û r'eca her gav dua bikin pê

R'uh'ê Pîroz. Ser vê yekê h'işyar bimînin û bona t'emamîya cime'ta Xwedê t'imê dua bikin. ¹⁹ Û bona min jî dua bikin, ku gava ez xeber dim, gotinek minr'a bê dayînê, wekî mêrk'imî sur'a Mizgînîyê e'yan kim, ²⁰ bona K'îjanê ez bi van qeydê xwe qasidîyê dikim. Dua bikin, wekî ez bona Wê tu-ruş kim xeber dim, çawa lazim e.

Silavêd axirîyê

²¹ Wekî hûn jî bona min bizanibin, haş ji h'al-h'ewalê min hebin, Tixîkoyê birayê delal û qulixk'arê amin yektîya Xudanda wê her tiştî wer'a bêje. ²² Ez bona wê yekê wî ser weda dişînim, wekî hûn haş ji me hebin û ew bi vê yekê dil bide we.

²³ De bira e'dilayî û h'izkirin bawerîyêva t'evayî ji Bav Xwedê û Xudan Îsa Mesîh li xûşk-bira be. ²⁴ Bira k'erem t'evî wan h'emûya be, yêd ku bi h'izkirina bê xilazî Xudanê me Îsa Mesîh h'iz dikin.

* ^{6:14} Îşaya 59:17.

* ^{6:15} Îşaya 52:7.

* ^{6:17} Îşaya 59:17.

NE'MA PAWLOS FÎLÎPÎYAR'A

Pêşgotin

Pawlosê şandîf eva ne'ma ji kelê civîna^f bajarê Fîlîpyar'a nivîsiye. Ev civîn, civîna pêşin bû, ya ku axa Ewropayêda, qeza Makedonya bin Împêratoriya R'omayêda^f h'imê wê hate avîtinê. Ev ne'me hingê hate nivîsarê, gava dannasînkirêd miqabilî Pawlos civînêda tiştêd şaşê miqabilî hînkirina Mizgînîyê hîn dikirin û Pawlos gelekî ber xwe dik'et. Lê alîyê dinva jî em vê ne'mêda guman û eşqeke mezin alîyê Pawlosda dibînin, ji wê bawerîya wîye ser Îsa Mesîh.

Sebebeke din jî bona nivîsara vê ne'mê hebû ku Pawlos bona bawermendêd Fîlîpyayêda r'azîbûnê dide Xwedê, wekî nava tengasîyêd^f wîda wana k'omek dabûne wî (4:10-20). Usa jî xuya dibe ku Pawlos xwestîye vê mecalê bide xebatê, wekî bawermend xîret û e'gît bin, tengasîya wî û xwe nenihêr'in. Ew hîvî dike, ku nava wanda t'ifaq^f hebe û mîna Mesîh şkestî bin, ne k'ubar û babax bin. Ew bîr tîne ku yektîya Mesîhda bi k'erema^f Xwedê jîyînê pê bawerîyê^f distînin, ne ku pê qedandina Qanûna^f Mûsa^f. Pawlos derheqa wê eşq û şabûnêda dibêje, k'îjanê ku Xwedê dide wan, yêd ku yektîya Îsa Mesîhda dijîn (serê 2-a). Serê 3-da, fîlîpîya t'eglîfî wê derecê dike, ku ew bice'dînin bigihîjine meremê jîyîna Mesîh, awa gotî p'êga Mesîhda her'in.

Eva ne'ma eşq, guman, yektî û sebira bona pêşdaçûyîna jîyîna bawermenda dide k'ifşê. Usa jî dide k'ifşê, ku Pawlosê şandî gelekî vê civînê h'iz dike û qedirê wan digire.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-11)

H'alê ku Pawlos têda ye (1:12-26)

Jîyîna Mesîhda (1:27-2:18)

Şewira bona Tîmot'êyo û Êpafrodîto (2:19-30)

H'evza xwe dijmina û qezîya bikin (3:1–4:9)

Pawlos û dostêd wîye Fîlîpyayêda (4:10-20)

Paşgotin (4:21-23)

Silavkirin

1 ¹ Ji Pawlos û Tîmot'êyoyê xulamêd Mesîh Îsa,

t'emamîya cime'ta Xwedêr'a, yêd ku p'ara Mesîh Îsa ne û li aliyêd Fîlîpyayê dimînin, t'evayîya berpîrsiyar û berdestîyêd civînêva^f:

² De bira k'erem^f û e'dilayîya Xwedêyê Bavê^f me û Xudan^f Îsa Mesîh li we be.

Duayê Pawlos

³ Ez şikirîya xwe Xwedêyê xwe tînim gava her gav we bîr tînim, ⁴t'imê nava h'emû duayêd xweda, bona we h'emûya bi dilê şa dua dikim, ⁵çimkî hûn r'oja pêşinda h'eta îro t'evî şixulê Mizgînîdayîne bûne. ⁶Û ez vê yekêda guman im, Ewê ku dilê weda dest bi şixulê Xweyî qenc kirîye, wê h'eta R'oja hatina Mesîh Îsa jî bigihîne sêrî. ⁷Hûn dilê minda ne û heq e jî ku ez bona we h'emûya aha bifikirim. Çimkî hûn h'emû jî t'evî wê k'eremê^f bûne, ya ku ji Xwedêda minr'a hatîye dayîne, çawa ez niha qeydada me, usa jî

bona Mizgînîyê sekinî bûm û min ew dida makkirinê. ⁸Xwedê şe'dê min e, ku ez bi h'uba Mesîh Îsa çiqasî h'eyra we h'emûyada me.

⁹Û ez vê duayê dikim, ku h'izkirina we hê-hê bi zanebûn û serwaxtîya^f gihîştîva zêde be, ¹⁰wekî k'îjan here qenc e, hûn wê bibijêrin. Hingê hûnê R'oja hatina Mesîhda şîrh'elal û bêlek'e bin ¹¹û bi saya Îsa Mesîh bi berêd heqîyêva t'îjîbûyî bin, bona r'ûmet û pesinê Xwedê.

Jîyîn Mesîh e

¹²Ez dixwazim ku hûn bizanibin xûşk-birano, wekî çî ku hate serê min, ewê hê k'ar da pêşdaçûyîna Mizgînîyê. ¹³Awa t'evayîya k'oma k'oç'ikserêva, usa jî h'emûyêd mayînvava e'yan e ku ez bona navê Mesîh nava van qeydada me. ¹⁴Û dilê p'ir'anîya bawermenda jî bi van qeydêd min yektîya Xudanda şidîyan, ku hê bi mêrk'îmî xebera Xwedê bê xof û tirs bêjin.

¹⁵R'ast e hinek ji h'evsûdîyê û mixenetîyê Mesîh dannasîn dikin, lê hinek jî ji nêta qencîyê.

¹⁶ Evana ji h'izkirinê dannasîn dikin, çimkî ew zanin ku ez ser vî qulixî^f hatime danînê, ku pişt-giriyê Mizgînîyê bikim. ¹⁷ Lê yêd mayîn bona hevr'ik'îyê Mesîh dannasîn dikin, ne bi dilê r'ast. Ew difikirin, ku tengasîyê^f ser qeydêd minda zêde kin.

¹⁸ Lê firqî t'une! Çawa jî bibe, heger ewana bi qelpîyê yan bi r'astîyê Mesîh dannasîn dikin, ez bi vê yekê şa me. Belê ezê şa bim jî, ¹⁹ çimkî ez zanim ku ev yek wê axirîyê li ber azabûna min k'eve, bi duayêd we û alîk'arîya R'uh'ê Îsa Mesîh. ²⁰ Ez guman û ç'e'vniher'îya vê yekê me, ku t'u tiştîva ezê şermî nemînim, lê belê hê mêrk'imî bim, çawa her gav usa jî niha pesinê Mesîh bi qalibê min bê dayînê, heger bi mirina min be, yan jî bi jîyîna min be. ²¹ Çimkî bona min jîyîn Mesîh e û mirin jî k'ar e. ²² Heger jîyîna vî qalibîda hê k'arê dide sixulê min, ez nizanim k'îjanî bibijêrim. ²³ K'etime nava du kevira: Ez h'izret im ku ji vî qalibî derêm, her'ime cem Mesîh, minr'a eva hê gelekî qenc e, ²⁴ lê mayîna mine vî qalibîda hê bona

k'ara we ye. ²⁵ Ez vê yekê ku bê şik bawer dikim, lema jî zanim ku ezê bimînim, t'evî we h'emûya bim, wekî hûn hê pêşda her'in û bawerîyêda^f şa bin. ²⁶ Awa gava ez dîsa bême cem we, hûn pê min bi saya Mesîh Îsa hê fir'naq bin.

²⁷ Lê t'enê çawa layîqî Mizgînîya Mesîh e, hûn xwe usa xwey kin, ku heger ser weda bêm û we bibînim yan dûrva bibihêm biza-nibim ku we bi r'uh' û dilekî pişt daye piştî hev, bona şer'k'arîya bawerîya Mizgînîyê sekinî ne. ²⁸ T'u alîyava ji peyk'etîyêd xwe venek'îşin. Ev yek nîşaneke undabûna wan û xilazbûna^f we ye û ev jî ji Xwedê ye. ²⁹ Eva k'erema Xwedê bona xatirê Mesîh daye we, wekî ne ku t'enê hûn bawerîya xwe Wî bînin, lê bona Wî cefê jî bik'îşinin. ³⁰ Niha jî hûn nava wî şer'îda ne, k'îjan ku we ser min dît û niha bona min dibihên*.

Xwenimizkirina Mesîh û mezinayîya wî

2 ¹ Awa heger t'evbûna weye t'evî Mesîh bîna ber we ye, heger h'izkirina Wî dil dide ber we, heger R'uh'ê^f Pîroz we dike yek*,

* ^{1:30} K'arêd Şandîya 16:19-40.

* ^{2:1} Aha jî tê fe'mkirinê: «Heger R'uh'ê^f Pîroz we t'evî Xwe dike yek».

heger dilşewafî û r'e'ma we heye, ²eşqa dilê min bi t'ifaqa^f xwe hûn bigihînine sêrî: Bira ew h'izkirina nava weda be û ser nêt û fikirekê bin. ³Tiştekî bi hevr'ik'îyê nekin û li navê xwe neger'in, lê ji we her yek bi milûktîyê hevalê xwe ser xwer'a bigire. ⁴T'enê li k'ara xwe neger'in, lê bira her kes li k'ara hevalê xwe jî biger'e. ⁵Mesîh Îsa ser çî nêt-fikirê bû, ji we her kes jî usa bifikire:

- ⁶ Ew ku binyat'a Xweda Xwedê bû,
pey wê yekê nek'et, ku bima weke Xwedê,
⁷ lê Xwexa Xwe şkênand,
k'ete binyat'a xulamekî
û bû mîna meriva^f,
k'ete dilqê însên.
⁸ Ewî Xwe nimiz kir,
h'eta mirinêr'a jî qayl bû,
ew jî mirina ser xaçê^f.
⁹ Bona vê yekê Xwedê Ew hê bilind kir
û navekî usa p'êşk'êşî^f Wî kir,
ku ji h'emû nava bilindtir e,
¹⁰ wekî her çok li ber navê Îsa bitewe,
heger li e'zmên be,
heger ser dinê be,

- heger li dîyarê^f mirîya be
¹¹ û her zar-ziman îqrar^f ke,
ku Îsa Mesîh Xudan e,
bona r'ûmeta Bav Xwedê*.

**Dinyayêda mîna
steyrka biç'irûsin**

¹²Awa delalîyêd minno, çawa ez nava weda bûm hûn t'imê guhdar bûn, niha hê gelekî guhdar bin, gava ne nava weda me. Bona xilazbûna xwe bi xof û tirs bixebitin, ku wê yekê bigihînine sêrî, ¹³çimkî Xwedê Xwexa vê yekê dike dilê we, ku hûn dixwazin û dikin, çawa li Wî xweş tê.

¹⁴Her tiştî bê bîntengî û bê şer' û de'w bikin, ¹⁵wekî hûn nava vî nisilê^f neheq û xalifîda^f bêlek'e û bêqusûr, zar'êd Xwedêye bêsûc bin. Nava vanda şewq bidin mîna r'onayêd e'zmana*, ¹⁶çawa yêd xebera jîyînê hilgirtî. Ezê hingê R'oja hatina Mesîh r'ûspî bim, ku badîhewa^f nebezîme û badîhewa nexebitîme. ¹⁷Belê heger cî bê ku xûna min ser wê bawerîya weda bê r'êtinê, ya ku xizmetk'arîya weda çawa qurban^f Xwedêr'a tê dayînê, ezê şa bim û t'evî eşqa we bim. ¹⁸Usa jî hûn şa bin, t'evî eşqa min bin.

* ^{2:11} Îşaya 45:23.

* ^{2:15} Qanûna Ducarî 32:5.

Tîmot'êyo û Êpafrodîto

¹⁹ Gumana min ser Îsa Xudan heye, ku ezê zûtirekê Tîmot'êyo ser weda bişînim, ku dilê min r'ih'et be, gava ez h'alê we pê bih'esim.

²⁰ Ez dilê xwer'a yekî mîna wî nabînim, ku bona h'alê we mîna pêşewitîkî xem bixwe. ²¹ Çimkî yêd mayîn her kes li pey k'ara xwe k'etîye, ne ku ya Îsa Mesîh.

²² Lê hûn xwexa zanin ku ew yekî çawayî cêr'ibandîf ye û xwexa t'evî min Mizgînîdayînêr'a usa xizmetî kir, çawa kur' bavêr'a.

²³ Awa nêta min heye, ku ez ewî zû bişînime cem we, gava ez haş ji h'al-h'ewalê xwe hebim. ²⁴ Û ez Xudanda guman im, ku ezê xwexa jî zûtirekê ser weda bêm.

²⁵ Lê min usa r'ê têr'a dît, wekî ez wî birayê me Êpafrodîto bişînime cem we, yê ku t'evî min xebitî û şer'ê xwe kir, k'îjan we şandibû ku k'omek bida min. ²⁶ Ewî jî gelekî bîra we kirîye û ber xwe dik'eve, wekî we bona nexweşîya wî bihîstîye. ²⁷ R'astî jî ew nexweş k'et, çû ber derê mirinê. Lê Xwedê li wî hate r'e'mê, ne ku t'enê li wî, lê usa jî li min, wekî ser k'ederê k'eder ser minda neyê. ²⁸ Bona vê

yekê ez wî bi dil dişînim, wekî hûn wî bibînin, dîsa şa bin û ez ber xwe nek'evim. ²⁹ Awa bona xatirê navê Xudan ewî bi t'emamîya eşqa dilê xwe qebûl kin. Qedirê yêd mîna wî giran bigirin, ³⁰ çimkî ew bona şixulê Mesîh h'eta ber derê mirinê jî çû û destê xwe ji e'mirê xwe jî k'işand, wekî dewsa wê xizmetk'arîya ku weyê minr'a bikira ewî xwexa bikira.

R'îya r'aste bona xilazbûnê

3 ¹ Heyneser xûşk-birayêd min, bi Xudan şa bin! Ez aciz nabim ku dîsa wan tiştê wer'a dinivîsim, lê ew bona bêxofîya we ye. ² H'evza xwe ji «se-kûç'ika» bikin, h'evza xwe ji p'alêd xirab bikin, h'evza xwe ji wan bikin, yêd ku qalib dibir'in, sinet^f dikin. ³ Çimkî sinetîya r'ast ya me ye, ku bi R'uh'ê Xwedê em dih'ebînin* û bi Mesîh Îsa difir'in. Gumana me ne ser nav-nîşanêd qalib e, ⁴ lê r'ast bêjim ez dikarim gumana xwe bidime ser wan nav-nîşanêd qalib. Heger yek difikire, ku gumana wî ser qalib heye, ya min hê zêde heye. ⁵ R'oja h'eyştê sinet bûme, ji r'ik'inyata Îsraêl^f im, ji qebîla Binyamîn^f, îbranî^f me û

* ^{3:3} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Em Xwedê bi R'uh' dih'ebînin».

kur'ê îbranîya, alîyê Qanûnêda fêrisî^{f*}, ⁶ min k'erbî xîretê civîna Xwedê dizêrand, hindava wê r'astbûna ku ji Qanûnê tê ez bêlek'e bûm*. ⁷ Lê çi ku k'ara min bû, min bona Mesîh zîyan h'esab kirîye. ⁸ Û serda jî ez her tiştî zîyan h'esab dikim û himberî vê yekê nakim, ku Xudanê xwe Mesîh Îsa nas bikim, ku k'ara ser k'ara ye! Bona xatirê Wî ez ji her tiştî qetîyam û çawa gemar h'esab dikim, wekî Mesîh qazinc kim ⁹ û t'evî Wî bibime yek. Îdî ev r'astîya^f min, ne ku ji qanûnqedandina min tê, lê ji Xwedê ye, ya ku h'îmê wê ji bawerîya ser Mesîh e. ¹⁰ Ez dixwazim Wî û qewata r'abûna Wîye ji mirinê nas kim û t'evî cefayêd Wî bim, bik'evime h'alê mirina Wî, ¹¹ ku bi awayîkî bikaribim bigihîjime r'abûna mirîya.

R'evîna berbi meremê xwe

¹² Ez nabêjim ku ez îdî gihîştîme meremê xwe yan jî îdî k'amil bûme, lê ez pey k'etime, ku wê xelatê qazinc kim, bona k'îjanê Mesîh Îsa ez qazinc kirime. ¹³ Xûşk-birano,

ez xwe h'esab nakim, ku min ew yek qazinc kirîye, lê serî ew e, ku ez tiştêd pişt xweva hiştî bîr bikim, xwe bavêjime yêd pêşîya xwe, ¹⁴ dice'dînim bigihîjime meremê xwe, wê lecxelata jorçûyînê, awa gotî gazîya Xwedêye bi saya Mesîh Îsa bistînim.

¹⁵ Awa ji me h'emûya, îdî k'î «gihîştî» ye, gerekê aha bifikire. Lê heger tişteki din jî dilê weda hebe, ewê yekê jî Xwedê wê ber we veke. ¹⁶ Lê t'enê em gihîştîne çi derecê, anegorî wê yekê bijîn.

¹⁷ Ç'e'v bidine min xûşk-birano û dîna xwe bidine wan, yêd ku usa xwe xwey dikin, çawa ku me bi r'abûn-r'ûniştina xwe nîşanî we kirîye*. ¹⁸ Çimkî gelek jîyîna xweda dijminêd xaçê Mesîh in, bona k'îjana min gelek cara wer'a gotîye, niha jî bi girî dibêjim. ¹⁹ Axirîya wan undabûn e, xwedêyê wan zikê wan e û kirêd wane şermî jî r'ûmeta wan e. Ewana t'enê ser tiştêd vê dinê difikirin. ²⁰ Lê welatê me li e'zmanaya ye, ji k'u em ç'e'vnihêr'îya Xilazkirî^f, Xudan Îsa Mesîh in. ²¹ Ewê qalibê meye t'engezar biguhêze û bike

* ^{3:5} R'omayî 11:1; K'arêd Şandîya 23:6; 26:5.

* ^{3:6} K'arêd Şandîya 8:3; 22:4; 26:9-11.

* ^{3:17} Korint'î I, 4:16; 11:1.

mîna qalibê Xweyî xweyîr'ûmet, bi wê qewata ku dikare her tiştî bike bindestê Xwe.

T'emîyêd axirîyê

4 ¹ Niha xûşk-birayêd mine şîrin û h'eyran, hûn in şabûn û k'ofîya^f serê min delalno, yektîya Xudanda aha qewîn bimînin.

² Ez hîvî ji Eyodîyayê dikim û hîvî ji Sintîxayê dikim, çawa t'evî Xudan yekbûyî bira li hev bên. ³ Belê ez hîvî ji te jî dikim hevalbarê minî amin, tu jî alî wan k'ulfeta^f bike. Evana t'evî min xebata Mizgînîdayînêda xûdan r'êtine, usa jî t'evî Klêmês û heval-xebatêd mine mayîn, ku navêd k'îjana k'itêba jîyînêda nivîsar in.

⁴ T'imê pê Xudan şa bin, dîsa dibêjim t'imê şa bin! ⁵ Bira berbihêriya we h'emû merivava e'yan be. Xudan nêzîk e*. ⁶ Bona t'u tiştî xem nekin, lê xwestina we bira bi dua-dirozga, r'azîbûnêva t'evayî, Xwedêva e'yan be. ⁷ Û e'dilayîya Xwedê ku ji her h'îş-aqilî derbaztir e, wê dil û fikirêd we yektîya Mesîh Îsada xwey ke.

⁸ Heyneser xûşk-birano, çî ku bi r'astîyê ye, çî ku bi maqûltîyê

ye, çî ku bi heqîyê ye, çî ku bi h'elalîyê ye, çî ku bi xweşîyê ye, çî ku bi firasetîyê ye û her tiştêd ku e'silî û layîqî qencgotinê ne, ser van tiştî bifikirin. ⁹ Hûn jî min çî hîn bûn, we çî stand, çî bihîst û çî dît wê yekê bikin û Xwedêyê e'dilayîyê wê t'evî we be.

R'azîbûna Pawlos

¹⁰ Ez bi saya Xudan gelekî şa me, ku we pey haqas wextr'a ez bîr anîm, bona min xem xwar. Belê we dikir jî, lê mecal nedik'ete we. ¹¹ Ne ku ez h'ewcê tiştêkî me ku vê yekê wer'a dibêjim. Ez hîn bûme, ku h'emû h'alîda r'azî bim. ¹² T'unekbûnê zanim, hebûnê zanim, ez her alîyîda û her h'alîda ser vê sur'ê vebûme û hîn bûme ku r'azî bim, heger t'êr bim, heger bir'çî, yan hebûnêda bim yan jî t'unekbûnêda. ¹³ Ez her tiştî bi saya Wî dikarim, Yê ku qewatê dide min.

¹⁴ Lê we qenc kir, ku tengasîya minda k'omek da min. ¹⁵ Û belê hûn jî zanin gelfî filîpîya, ku ji serê dannasîniya Mizgînîyêda gava ez ji Makedonyayê derk'etim, t'u civînê t'evk'arîyêda destê

* 4:5 «Xudan nêzîk e» bi du cûr'a tê fe'mkirinê: «Hatina Xudan nêzîk e» yan jî: «Xudan nêzîkî me ye».

xwe dirêjî min nekir, pêştirî we.
¹⁶ Çimkî carekê-duda ew tiştêd minr'a kêrhatî we h'eta T'êsalonî-kîyê jî şandin*. ¹⁷ Ez ne ku tişteki p'êşk'êşk dixwazim, lê dixwazim ku k'ar ser h'esabê weda zêde be.
¹⁸ Min her tişt standîye û nava hebûnêda me. Ew tiştêd ku we bi destê Êpafrodîto minr'a şandine ew besî min in. Ew dayîna we bîneke xweş e, h'ediya^f qebûl û li Xwedê xweş e. ¹⁹ Û Xwedêye min wê h'emû kêmasîyêd we pê

wê xizna Xweye r'ûmete ji Mesîh Îsa t'ijî ke. ²⁰ Awa şikir ji Xwedê û Bavê me, h'eta-h'etayê! Amîn^f.

Silavêd axirîyê

²¹ T'emamîya cime'ta Xwedêye p'ara Mesîh Îsa silav kin. Ew bi-rayêd ku t'evî min in li we silav dikin. ²² T'emamîya cime'ta Xwedê li we silav dike, îlahî ewêd ku ji mala Qeyser^f in.

²³ K'erema Xudan Îsa Mesîh t'evî r'uhê we be*.

* ^{4:16} K'arêd Şandîya 17:1-9; Korint'î II, 11:9.

* ^{4:23} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «K'erema Xudanê me Îsa Mesîh t'evî we h'emûya be. Amîn».

NE'MA PAWLOS KOLOSÎYAR'A

Pêşgotin

Pawlos bi vê ne'mê berbir'î civîna^f bajarê Kolosyayêda dibe. Kolosya nava Asya Biç'ûkda, bajarekî alîyê r'ohilata Efesê bû. H'îmê vê civînê r'ast e bi destê Pawlos nehatibû danînê, lê ji alîyê piştgirê wî Êpafra-sê kolosîda. Lê Pawlos dîsa kiribû deynê stûyê xwe, wekî bona civîna Kolosyayê bêxem nîbe û ji Efesê heval-xebatêd xwe dişande wir, nava k'îjanada Êpafra jî bû (1:7; 4:12-13). Pawlos zanibû ku Kolosyayêda dersdarêd şaş hebûn ku cime't hîn dikirin, wekî milyak'eta^f, xudantîya û h'ukumetîyêd jorin bih'ebînin (1:16; 2:18, 23). Ev dersdarêd şaş usa jî hîn dikirin, ku gerekê r'aw-r'izimêd^f e'det xweyî kin, bêne sinetkiri-nê^f, h'eram^f nexwin, r'ojêd h'esabe e'zîz xwey kin, ser vê yekê'a derbaz nebin (2:6-23).

Meremê Pawlos ne'mêda ev e, ku r'îya r'ast nîşanî bawermenda ke û vê yekê bigihîne h'emûya, ku t'enê Îsa Mesîh xilazbûna^f t'am dide, lê ew h'emû h'ebandin û bawerîyêd^f mayîn bawermenda ji wê xilazbûnê dûr dixin. Xwedê bi destê Îsa Mesîh dinya e'firand û bi Wî jî merivayê^f vediger'îne berbi Xwe. Îsa ser h'emû h'ukumetîyêd e'zmanar'a ye û t'enê Ew e serê civînê. T'enê yektîya Mesîhda gumana xilazbûna merivayî-yê heye. Pey van şîretar'a, wekî ew haş ji xwe hebin û ji xalifandin û hînkirinêd şaşê ner'ast dûr bin, paşê p'ara ne'mêye xilazîyêda Pawlos derheqa jîyîna nûda dide k'îfîşê, gerekê heleqetîya bawermendêd Mesîh hindava hevda çawa bin.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-8)

Binyat'a Mesîh û kirêd Wî (1:9-2:19)

Mesîhda jîyîna nû (2:20-4:6)

Paşgotin (4:7-18)

Silavkirin

1 ¹ Ji Pawlosê bi e'mirê Xwedê şandîyê^f Mesîh Îsa û ji Tîmo-t'êyoyê bira,

² cime'ta Xwedêr'a, wan xûşk-birayêd amine yektîya Mesîhda ku Kolosyayêda dimînin:

De bira k'erem^f û e'dilayîya Xwedêyê Bavê^f me* li we be.

Dua û şikirdayîna Pawlos

³ Em t'imê gava bona we dua dikin, şikirîya xwe li Xwedêyê Bavê Xudanê^f xwe Îsa Mesîh tînin, ⁴ çimkî me bona wê bawerîya^f weye ser Mesîh Îsa û wê h'izkirina weye hindava t'emamîya cime'ta Xwedêda bihîstîye. ⁵ Ev yek ji vê gumanê tê, ya ku e'zmanada wer'a tê xweyîkirinê, bona k'îjanê we bihîstîye, gava pêşda xebera Mizgînîyêye r'ast ⁶ gihîşte we. Û ew Mizgînî t'emamîya dinyayêda digihîje û ber dide, çawa nava weda jî ji wê r'ojêda, gava we bihîst û k'erema^f Xwedê t'emamîya r'astîya wêva

nas kir. ⁷ Hûn vê yekê ji hevalxulamê meyî h'izkirî Êpafras hîn bûne, ku hindava meda* berdestîkî Mesîhê^f amin e. ⁸ Ewî bona wê h'izkirina ku R'uh' daye we* mer'a got.

⁹ Bona wê yekê jî ji wê r'ojêda girtî, gava me bona we bihîst, me dest ji dua û hîvîkirinê nek'işandîye, wekî hûn zanebûna e'mirê Xwedêda gihîştî bin, bi h'emû serwaxtî^f û zanebûna r'uh'anîva t'ijî bin, ¹⁰ wekî hûn bikaribin xwe usa xwey kin, çawa layîqî Xudan e, her alîyava li Wî xweş bên, her qencîkirinêda xweyîber bin, bi zanebûna Xwedê bigihîjin.

¹¹ Bira hûn anegorî t'emamîya wê qewata Wîye ku ji zorayîya Wîye xweyîr'ûmet tê qewat bin, ku hûn her tiştîda bi dûmika dirêj sebir bikin. Bi eşq ¹² şikirîya xwe bidine Bavê*, ku hûn** layîqî vê yekê kirine, wekî hûn P'adşatîya r'onayêda t'evî cime'ta Wî bibine xweyîp'ar. ¹³ Ewî em ji h'ukümetîya te'rîstanîyê xilaz^f kirin û cî-guhasî P'adşatîya Kur'ê Xweyî

* ^{1:2} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Û Xudanê^f me Îsa Mesîh».

* ^{1:7} Nav hinek destnivîsarada dewsa «hindava meda» «hindava weda» heye.

* ^{1:8} Bi yûnanî zêber bi zêber aha ye: «H'izkirina nava R'uh'da».

* ^{1:12} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Bav Xwedê».

** ^{1:12} Nav hinek destnivîsarada dewsa «hûn» «em» heye.

h'izkirî kirin, ¹⁴ pê k'îjanî* em aza bûn, awa gotî me baxşandina guna stand**.

K'î ye Mesîh û şixulê Wî çi ye?

¹⁵ Ew e sûretê Xwedêyê ku xuya nabe,

Ew Nixurîyê ser h'emû e'firînar'a*.

¹⁶ Çimkî bi destê Wî her tiştêd li e'rd û e'zmana e'firîne, çi ku xuya dibin, çi ku xuya nabin,

heger k'ursî yan xudantî bin, heger serwêrtî yan h'ukumetî bin,

her tişt bi destê Wî û bona Wî e'firîne.

¹⁷ Ew berî her tiştî hebû û her tişt bi saya serê Wî cîyê xweda dimînin.

¹⁸ Ew e serê Bedenê, awa gotî serê civînê^f, destpêbûna wê û nixurîyê ji nava mirîya*,

wekî her tiştîda Ew bibe Yê pêş.

¹⁹ Çimkî li Xwedê xweş hat, ku t'emamîya binyat'a xwedêtiyê nava Wîda be

²⁰ û bi Wî her tiştî t'evî Xwe li hev bîne,

heger li ser e'rdê be, yan jî li e'zmana be*,

bi wê xûna Wîye ser xaçê^f r'ijîyayî e'dilayîyê bike.

²¹ Hûn jî ku wextekê ji dest fikir û kirinêd xweye xirab, xerîb û neyarêd Xwedê bûn, ²² lê niha Ewî bi mirina Mesîhe bedenî hûn t'evî Xwe li hev anîn, wekî we li ber Xwe pîroz^f, bêlek'e û bêsuc bide sekinandinê. ²³ Lê t'enê gerekê hûn bawerîyêda h'îmgirtî qewîn bimînin û ji wê gumana Mizgînîyê nek'evin, ya ku we bihîst û wan h'emûyar'a, yêd ku bin p'er'ê e'zmênda dimînin hate dannasînkirinê. Û ez, Pawlos bûme berdestîyê wê.

* ^{1:14} Nav hinek destnivîsarêd paşwextîyêda aha ye: «Bi xûna Kur'ê Wî».

** ^{1:14} Efesî 1:7.

* ^{1:15} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Nixurîyê h'emû e'firîna ye». «Nixurî» tê fe'mkirinê, ku ew berî h'emû e'firîna hebûye û ser wan'a ye. Ev be'sa heleqetîya Îsaye t'ek t'enêye t'evî Xwedê dike, ku ew ne yekî e'firî yan xuliqî ye, lê ev heleqetî çawa heleqetîya kur' û bavê ye. Awa gotî berî e'firandina dinê Kur' hebû. Bixûnin: Fîlîpî 2:6; Yûh'enna 17:5.

* ^{1:18} Efesî 1:22-23.

* ^{1:20} Efesî 2:16.

**Cefayêd Pawlose
bona civîna Xwedê**

²⁴ Ez niha van cefayêd xweda, k'îjana ku bona we dik'işînim, şa me û wan tengasîyêd^f Mesîhe mayîn bi canîya xwe bona Bedena Wî, ya ku civîn^f e, t'emam dikim. ²⁵ Ez wê civînê^r a bûme berdestî, ev yek alîyê Xwedêda çawa deyn k'ete stûyê min, wekî gotina Xwedê t'emamîyê pêva bigihînime we, ²⁶ ew sur'a ku ji dewr û qur'nada veşartî bû, lê niha cime'ta Wîva e'yan bû. ²⁷ Xwedê xwest li ber cime'ta Xwe veke, ku çi dewlemendîke xweyîr'ûmet vê sur'êda bona h'emû mileta heye. Û ew sur' ev e, ku Mesîh nava weda ye, awa gotî hûn gumana wê yekê ne, ku p'ara r'ûmetê bin. ²⁸ Em Wî dannasîn dikin, her kesî şîret dikin, her kesî bi h'emû serwaxtîyê hîn dikin, wekî her kesî yektîya Mesîhda gihîştî li ber Xwedê bidine sekinandinê. ²⁹ Bona wê yekê jî ez dixebitim û anegorî wê qewata Wî şer'ê xwe dikim, Ya ku nava minda bi zorayî ya Xwe dike.

2 ¹ Ez dixwazim hûn zanibin ku ez çi şer'î dikim bona we, yêd Lawdîkyayê û h'emûyêd ku r'û bi r'û ez nedîtime*. ² Ez aha dikim, wekî dilşidîyayî bin, h'izkirinêda bibin yek û bigihîjine t'emamîya dewlemendîya fe'mdarîyê. Hingê ewê sur'a Xwedê nas kin, ku Mesîh e. ³ Ew e k'ilîta h'emû xizna zanebûnê û serwaxtîya veşartî. ⁴ Ez vê yekê dibêjim, wekî t'u kes we bi zarê şîrin nexalifîne^f. ⁵ R'ast e ez bedena xweda ji we dûr im, lê r'uh'ê xweda t'evî we me û ez şa me ku p'ergalîya weye t'ifaq^f û ew bawerîya weye ser Mesîh şidîyayî dibînim.

Jîyîna yektîya Mesîhda

⁶ Awa we çawa Xudan Mesîh Îsa qebûl kir, usa jî yektîya Wîda bijîn, ⁷ r'aw^f avîtî, ser Wî çêkirî û bawerîyêda şidîyayî h'îngirtî bin, çawa hûn hatine hînkirinê. Û her gav bi dilê r'azî şikirîyê bidine Wî.

⁸ Haş ji xwe hebin, nebe ku yek bi serwaxtîya derewe p'ûç' dilê we bike hêsîr. Ew ji e'detêd meriva^f û sixirêd^f vê dinyayê* tên, ne ji Mesîh. ⁹ Çimkî t'emamîya binyat'a Xwedêtîyê nava Mesîhê bedenîda

* ^{2:1} E'yantî 1:11; 3:14.

* ^{2:8} Aha jî tê fe'mkirinê: «Şexsêd r'uh'anîye ku h'ukumî ser vê dinyayê dikin».

ye ¹⁰ û hûn jî yektîya Wîda gihîştî ne, ku serê h'emû serwêrtîya û h'ukumetîya ye.

¹¹ Yektîya Wîda hûn bi sineta bê dest ji aliyê Mesîhda dilê xweda hatine sinetkirinê^f, ji binyat'a xweye gunek'arf hatine bir'inê. ¹² Gava hûn pê avê hatine nixumandinê^f, t'evî Wî hatine definkirinê^f û bi wê nixumandinê jî hûn t'evî Wî ji mirinê r'abûn, çimkî we bawerîya xwe bi qewata Wî Xwedêyî anî, Yê ku Mesîh ji mirinê r'akir*. ¹³ Û hûn wextekê bi r'uh'anî nava neheqîya û binyat'a xweye gunek'are nesinetkirîda mirî bûn, lê Xwedê hûn t'evî Mesîh sax kirin. Ewî h'emû neheqîyêd me baxşandine me* ¹⁴ û ew k'axaza deynêd meye ku bi qeyde-qanûnî miqabilî me hatibû nivîsarê r'esît kir, ji navê hilda xaçva mix kir*. ¹⁵ Bi wî xaçî Mesîh ç'ekêd serwêr û h'ukumetêd te'rîstanîyê da danînê, ew çawa hêsîr pey Xwe birin, nava k'oma Xweye serk'etîda kirine sosret.

¹⁶ Awa guh nedine t'u kesî, yêd ku bona pîrsa xwarin, vexwarinê

yan jî bona pîrsa cejina û cejinêd hîva nû usa jî r'ojêd şemîya, we lomek'arf dîkin*. ¹⁷ Ev h'emû sî-ya wan tişta ne, yêd ku wê bên, lê r'astî Mesîh e. ¹⁸ Nebe ku yek destê we ji lecxelatê bike, yê ku bi xwenimizkirina h'ilek'arî, milyak'et^f-h'ebandinê û bi gîrobûna dîtîned ber ç'e'va mijûl e. Yêd usa bi fikirêd p'ûç'e merivayî p'işika xweda diwerimin ¹⁹ û xwe îdî li Sêrî nagirin, ku Mesîh e. Bi Wî t'emamîya bedenê bi p'evgirêk û sêvikava hevva girêdayî tê xweyîkirinê û bi gîhandina Xwedê digihîje, li gora xwestina Wî*.

²⁰ Awa heger hûn t'evî Mesîh mirine û ji sixirêd vê dinyayê aza bûne, îdî hûn çima mîna berê pey e'rf-e'detêd vê dinyayê diçin? Hûn çima guh didine t'emîyêd aha? Mesele: ²¹ «Nêzîk nebe, te'm neke, lê nek'eve». ²² Ev h'emû mijûlî jî wê p'ûç' bin her'in, evana ji t'emî û hînkirinêd meriva ne. ²³ Fe'mdarî ye ku ev e'rf-e'det çawa serwaxtî xuya dibin, gava dikine stûyê xwe ku milyak'eta bih'ebînin, xwe nimiz

* 2:12 R'omayî 6:4.

* 2:13 Efesî 2:1-5.

* 2:14 Efesî 2:15.

* 2:16 R'omayî 14:1-6.

* 2:19 Efesî 4:16.

kin û bedena xwe bidine cefê, lê ev h'emû miqabilî binyat'a gunek'ar t'û tiştî nakin.

Jîyîna nû û jîyîna kevin

3 ¹Awa ku hûn t'evî Mesîh ji mirinê r'abûne, ku usa ye li tiştêd jorin biger'in, wê dera k'u Mesîh li milê Xwedêyî r'astê r'ûniştî ye*. ²Ser tiştêd jorin bifikirin, ne ku ser tiştêd vê dinyayê. ³Çimkî hûn mirine û e'mirê we t'evî Mesîh cem Xwedê veşartî ye. ⁴Gava Mesîh, ku e'mirê we ye xuya be, hûnê jî hingê t'evî Wî bi r'ûmeta Wî xuya bin.

⁵Awa xwestinêd dilê xweye vê dinê bikujin: Bênamûsiyê, h'eramîyê^f, temê xirab, dilhavijîya xirab û timayê, ku p'ûtp'aristî^f ye. ⁶Ev in sebeb ku xezeba Xwedê wê ser wan merivêd ku ne gur'a^f Wîda ne bê. ⁷We jî wextekê ew tişt dikirin, gava we nava wan kirêd xirabda dijît.

⁸Lê niha hûn van h'emûya ji xwe dûr xin: Hêrsê, berzeqîyê^f, xirabîyê, tiştêd nebûyî û xeberêd necayîz ji devê xwe. ⁹Hevdur'a derewa nekin, çimkî we merivê kevin kirêd wîva ji ser xwe êxistîye* ¹⁰û ewî nû li xwe kirîye. Ew merivê nû r'oj bi r'oj anegorî sûretê E'firandarê xwe tê nûkirinê, wekî Xwedê t'am nas ke*. ¹¹Îdî firqî ne nava cihû^f û necihûyada^{f*} heye, ne nava sinetkirî û nesinetkirîyada, ne barbar û beyanîyada** û ne jî xulam û azayada, lê serî Mesîh e û Mesîh e nava her bawermendîda.

¹²Awa çawa cime'ta Xwedêye bi-jartîye pîroz û h'izkirî, dilşewatîyê, qencîyê, milûktîyê, berbihêrîyê û sebirê li xwe wergirin*. ¹³Li hev sebir kin û li hev bibaxşînin, heger gazinê yekî li hindava yekîda hebe. Çawa Xudan* baxşande we, hûn jî usa bibaxşînine hev**. ¹⁴Û ser van h'emûyada h'izkirinê li xwe kin, ya ku van h'emûya bi yektîya

* 3:1 Zebûr 110:1.

* 3:9 Efesî 4:22.

* 3:10 Efesî 4:24; Destpêbûn 1:26.

* 3:11 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Yûnan» ku li vir tê fe'mkirinê: «Necihû».

** 3:11 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Skûtî». Ew e'sîreke ç'e'vêd yûnana here paşdamayî bû.

* 3:12-13 Efesî 4:2.

* 3:13 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Mesîh» yan jî «Xwedê bi destê Mesîh».

** 3:13 Efesî 4:32.

t'am hevva girêdide. ¹⁵ Bira e'dilayîya Mesîh serwêrtîyê nêt-fikirêd we bike. Bona wê e'dilayîyê hûn hatine gazîkirinê, ku bibine mîna bedenekê. Û şêkirdar bin. ¹⁶ Bira xebera Mesîh bi dewlemendîya xweva nava weda bimîne. Bi h'emû serwaxtîyê li hev hîn kin û şîret kin, zebûra^f û her cûr'e stiranêd r'uh'anî bi şikirdarî dilê xweda bona Xwedê bistirên*. ¹⁷ Û çi jî ku hûn bi xebera yan kira bikin, her tiştî bi saya navê Xudan Îsa bikin, bi destê Wî şikirîyê bidine Bav Xwedê.

T'emîyêd bona neferêd malda

¹⁸ K'ulfetno, gur'a mêmêd xweda bin, çawa ku li yekîya Xudan dik'eve*. ¹⁹ Mêmno, k'ulfetêd^f xwe h'iz bikin, dilê wan neêşînin*. ²⁰ Zar'no, her tiştîda gur'a dê û bavê xweda bin, çimkî ew yek li Xudan xweş tê*. ²¹ Bavno, hêrsa zar'êd xwe r'anekin, wekî ew ber xwe nek'evin*.

²² Xulamno, her tiştîda gur'a xweyîyêd xweye vê dinêda bin, ne ku bi h'ilek'arîyê xwe bikine dilê meriva ku bêne k'ifşê, lê bi dilê sax û xofa Xudan xulamtîyê bikin*. ²³ Û çi jî bikin, bi dil û can bikin, çawa bona Xudan, ne ku bona meriva. ²⁴ Zanibin ku hûnê ji Xudan bêne xelatkirinê, warê jorin bistînin. Çimkî Xudan Mesîhr'a hûn xulamtîyê dikin. ²⁵ Lê yê neheq wê weke neheqîya xwe bistîne, çimkî li cem Xwedê t'u firqî t'une*.

4 ¹ Xweyîno, xulamêd xwer'a heqîyê û r'astîyê bikin. Bizanibin ku Xweyê we jî li e'zmên heye*.

Xîreta duakirinê û serwaxtîya hindava nebawerada

² Her gav xwe bidine dua, dua-kirinêda h'îşyar bimînin, şikirîya xwe li Xwedê bînin. ³ Bona me jî dua bikin, wekî Xwedê derî bona xeberdanê li ber me veke, ku em

* 3:16-17 Efesî 5:19-20.

* 3:18 Efesî 5:22; Petrûs I, 3:1.

* 3:19 Efesî 5:25; Petrûs I, 3:7.

* 3:20 Efesî 6:1.

* 3:21 Efesî 6:4.

* 3:22-25 Efesî 6:5-8.

* 3:25 Qanûna Ducarî 10:17; Efesî 6:9.

* 4:1 Efesî 6:9.

sur'a Mesîh e'lam kin, bona k'î-janê jî ez van qeydada me. ⁴ Dua bikin, ku ez wê usa zelal bidime e'yankirinê, çawa borcê min ew gerekê bê gotinê.

⁵ Hindava nebawerada serwaxt bin û dest bidine ber wext*. ⁶ Bira xeberdana we t'imê me'rîfetî û xwêkirî be û bizanibin ku çawa cayîz e caba her kesî bidin.

Silavêd axirîyê

⁷ Bona min Tixîko wê her tiş-tî wer'a bêje. Ew birakî delal e, berdestîkî amin û heval-xulamekî yektîya Xudanda ye. ⁸ Ez bona wê yekê wî ser weda dişînim, wekî hûn haş ji me hebin û ew bi vê yekê dil bide we. ⁹ Ez wî t'evî birayê meyî aminî delal Onîsîmo dişînim, ku ew ji we ye jî. Ewana wer'a wê bona her tiştêd ku li vir diqewimin bêjin*.

¹⁰ Erîstarxoyê hevalê minî kelêda li we silav dike, usa jî Marqosê pismamê Barnabas^f. (Bona wî we t'emî standîye. Gava bê cem we, wî qebûl kin.) ¹¹ Ê Îsayê ku jêr'a

Yûsto jî dibêjin li we silav dike. Evana t'enê ji aliyê bawermendêd cihûyada^f bona P'adşatîya^f Xwedê t'evî şixulê min in û bîna min bi wan derk'etîye. ¹² Silavê Êpafraşê xulamê Mesîh Îsa jî li we hene, ku ew yek ji we ye. Ew her gav bi dil û can bona we dua dike, wekî hûn gihîştî miqer'm sekinî bin, t'ema-mîya e'mirê Xwedêda bawer bin. ¹³ Ez şe'de me, ku ew gelekî bona we, usa jî bona yêd Lawdikyayê û Hîrapolîsêda xîret dike. ¹⁴ Lûqayê doxtorê delal li we silav dike, usa jî Dîmas. ¹⁵ Silavê bidine xûşk-birayêd Lawdikyayê*, Nîmfasa xûşk û civîna mala wêda**. ¹⁶ Gava eva ne'ma nava weda bê xwendinê, usa bikin ku civîna Lawdikyayêda jî bê xwendinê û ne'ma lawdikîyar'a şandî jî hûn bixûnin. ¹⁷ Ê bêjine Arxîpo: «Bona wî qulixê ku te ji Xudan standîye, miqatî xwe bî, ku bînî sêrî^f»*.

¹⁸ Eva silava min Pawlos e, min bi destê xwe nivîsî. Qeydêd min bîr nekin!

K'erema Xwedê wer'a be.

* ^{4:5} Efesî 5:16.

* ^{4:9} Filîmon 1:10-12.

* ^{4:15-16} E'yantî 1:11; 3:14.

** ^{4:15} Nav hinek destnivîsarada dewsa «Nîmfasa xûşk û civîna mala wêda» «Nîmfasê (bira) û civîna mala wêda» heye.

* ^{4:17} Filîmon 1:2.

NE'MA PAWLOSE PÊŞIN T'ÊSALONÎKÎYAR'A

Pêşgotin

Bajarê T'êsalonîkê ew p'ayt'extê qeza Makedonyayêye R'omayê bû. Pawlos li wir dima û r'êwîtîya xweye dudada h'îmê civînekê^f jî avît, pey Fîlîpyayêr'a (K'arêd Şandîya 17:1). Lê pêr'a-pêr'a cihû^f r'abûne miqabilî Pawlos, ç'e'vnebarî dikirin, ku şixulê dannasînkirina wî pêşda diçû (K'arêd Şandîya 17:5-9). Bona wê yekê Pawlos T'êsalonîkê hişt çû Be-royayê. Paşê çaxê ew derbazî Korint'ê bibû, ji Tîmot'êyoyê heval-xebatê xwe bona h'alê civîna T'êsalonîkê û r'abûn-r'ûniştina wan pê dih'ese. Ev bû me'nî, ku Pawlos ne'me t'êsalonîkîyar'a nivîsî, wekî dil bide ber wan û wan bişidîne. Hinek zaneyêd K'itêba^f Pîroz hatine ser wê fikirê, ku eva ne'ma nava Peymana Nûda, nivîsara here pêşin e, sala 50-da.

Ne'mêda Pawlos r'azîbûna xwe Xwedê tîne bona h'izkirin û bawerîya^f wan. Bîr tîne ku wî çawa r'ojêd xwe t'evî wan derbaz kirine û nexşê xwe nîşanî wan daye. Paşê caba gelek pirsêd wan dide, k'îjan derheqa mirin-r'abûn û hatina Îsada bûn: Mesele, heger bawermendek berî hatina Îsa bimire, wê bigihîje jîyîna^f h'eta-h'etayê, yan na? Û k'engê Îsayê bê? Xwestina Pawlos ew e ku bawermend nava e'dilayî û silametîyêda bijîn, bi wê gumanê hîvîya hatina Mesîh bin.

Eva ne'ma niha jî caba pirsê wan dide, yêd ku ji mirinê xofê dik'i-şînin, çimkî ew dibêje ne h'ewce ye wext û sih'eta hatina Wîye duda bizanibin, lê belê çawa zar'êd r'onayê bawermend gerekê her gav bona hatina Wî hazir bin (5:1; 5:10).

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1)

R'azîbûn û şikirdayîn (1:2–3:13)

Jîyîna ku li Xwedê xweş tê (4:1-12)
 Hînkirin bona hatina Îsa (4:13-5:11)
 T'emîyêd axirîyê (5:12-22)
 Paşgotin (5:23-28)

Silavkirin

1 Ji Pawlos, Sîlas* û Tîmot'êyo, civîna^f T'êsalonîkîyar'a, ya ku p'ara Bav^f Xwedê û Xudan^f Îsa Mesîh e:

De bira k'erem^f û e'dilayî** li we be.

Jîyîn û bawerîya^f t'êsalonîkîya

² Em her gav bona we h'emûya r'azîbûna xwe didine Xwedê, nava duayêd xweda t'imê we bîr tînin. ³ Em kirêd bawerîya^f we, xebata weye ji h'izkirinê û sebira wê gumana weye ser Xudanê^f me Îsa Mesîh tînine bîra xwe li ber Xwedê, Bavê me. ⁴ Em zanin xûşk-birano, ku hûn Xwedêda h'izkirî û bijartî ne, ⁵ çimkî Mizgînîdayîna me ne ku t'enê bi xeberê wer'a hate dayî-nê, lê usa jî bi qewatê, bi R'uh'ê^f

Pîroz û bê şikîyê. Hûn zanin em bona we nava weda çawa bûne. ⁶ Û we jî ç'e'v da me û Xudan, nava gelek tengasîyada^f xeber qebûl kir, bi eşqa R'uh'ê Pîroz şa bûn*. ⁷ Bi vî awayî hûn bona h'emû bawermendêd Mekedonyayê û Axayayê bûne nexşek. ⁸ Çimkî ew xebera derheqa Xudanda ji we derk'et bela bû, ne ku t'enê nava Mekedonyayê û Axayayêda, lê belê bona wê bawerîya weye ser Xwedê, her dera bela bûye, usa ku îdî ne h'ewce ye ku em tiştêkî serda zêde kin. ⁹ Çimkî ewana bona me dibêjin, ku we çawa em qebûl kirine û çawa hûn ji p'ûta li Xwedê vege'ryane, ku xulamtîyê Xwedêyê sax û r'astr'a bikin ¹⁰ û ji e'zmana hîvîya hatina Kur'ê Wî bin, k'îjan ku Wî ji nava mirîya r'akir, Îsayê ku me ji xezeba tê xilaz^f dike.

* ^{1:1} Bi yûnanî «Sîlvano» nivîsar e, ku cûr'ekî navê «Sîlas» e.

** ^{1:1} Nav destnivîsarêd paşwestîyêda ev jî heye: «E'dilayîya Bav Xwedêyê me û Xudan Îsa Mesîh».

* ^{1:6} K'arêd Şandîya 17:5-9.

K'arê Pawlos li T'êsalonîkêda

2 ¹Hûn xwexa jî zanin xûşk-birano, ku em badîhewa^f nehatine cem we. ²Me pêşiyê Fîlîpyayêda cefa k'îşandibû û hatibûne r'ezîl-kirinê, çawa hûn zanin, paşê me bi qewata Xwedêyê xwe dîsa turuş kir, nava wê miqabilîya giranda Mizgînîya Xwedê wer'a bêjin*. ³Vê hîvîkirina meda ne tiştekî xêlif heye, ne h'eramîf û ne jî fêlbazî. ⁴Lê çawa Xwedê em layîqî vê yekê kirin û Mizgînîdayîn sparte^f me, em usa xeber didin. Em usa nakin ku li meriva^f xweş bên, lê li Xwedê, Yê ku dilê me e'nene dike. ⁵Me gotinêd xweda h'ilek'arî nekirin, çawa hûn zanin, ne jî pey timaya t'erkelipaskirî* k'etin. Xwedê şe'de ye! ⁶Ne jî em navê xwe ger'îyan, ne nava weda, ne nava yêd mayînda, ⁷belê me dikaribû çawa şandîyêd^f Mesîh ser we bibûna bargiranî. Lê belê em nava weda r'ûnerm bûne, çawa kevanîk ku zar'êd xwer'a dir'icife. ⁸Usa jî dilê me ser we dişewitî, h'eta ku me dixwest ne ku t'enê Mizgînîya Xwedê bida we, lê e'mirê xwe jî, çimkî hûn

bibûne delalîyêd me. ⁹Ew xebat û cefê me tê bîra we xûşk-birano? Em şev û r'oj dixebitîn, ku ser we t'u kesî nebîne bargiranî, gava me Mizgînîya Xwedê wer'a dannasîn kir.

¹⁰Hûn xwexa şe'de ne, usa jî Xwedê, ku em t'evî we bawermenda çawa h'elal, r'ast û bêqusûr r'abûn-r'ûniştin. ¹¹Hûn p'ak zanin em hindava we her kesîda usa bûne, çawa bav hindava zar'êd xweda. ¹²Me dil dida we, li ber dilê weda dihatin û lava ji we fikir, ku hûn layîqî Wî Xwedêyî bimeşin, Yê ku hûn gazî P'adşatî û r'ûmeta Xwe kirine.

¹³Û bona vê yekê jî em her gav r'azîbûnê didine Xwedê: Gava we ji me xebera Xwedê bihîst, we ne ku çawa xebera merivayê, lê çawa xebera Xwedê qebûl kir, r'ast jî usa ye, ku nava we bawermendada Ya xwe dike. ¹⁴Çimkî hûn jî xûşk-birano, k'etine h'alê wan civînêd Xwedêye p'ara Mesîh Îsa, ku li Cihûstanê^f ne, we jî xût ew cefa destê miletê xweda k'îşandin, çawa wan jî destê wan cihûyada^f*, ¹⁵yêd ku hin Xudan

* 2:2 K'arêd Şandîya 16:19-24; 17:1-9.

* 2:5 Bi gotineke din: «Kiraskirî, veşartî».

* 2:14 K'arêd Şandîya 17:5.

Îsa, hin jî p'êxember kuştin û em jî zêrandin. Evana li Xwedê xweş nayên û miqabilî dinê-e'lamê ne! ¹⁶Vana dikir, wekî em necihûyar'af xeber nedin, ku ew xilaz^f bin. Bi vê yekê her gav k'asa xweye guna dadigirtin û heyneser xezeb anîne serê xwe.

**Pawlos h'eyra
t'êsalonîkîyada bû**

¹⁷ Lê em xûşk-birano, r'ast e demeke kin r'û bi r'û ji hev xerîb k'etin, (lê ne bi dila), em hê k'etine demana dîtina r'ûyê we. ¹⁸ Me xwest em bihatana cem we, min Pawlos xwexa jî xwest çend cara bêm, lê mîrêcin^f r'ê neda me. ¹⁹ Belê k'î ye gumana me, yan jî şabûn, yan ew k'offiya^f em pê difir'in, ber Xudanê me Îsa, wî zemanê hatina Wîda, heger ne hûn? ²⁰ R'ast hûn in ew r'ûspîtî û şabûna me.

3 ¹ Heyneser, me îdî nikaribû sebir bikira. Em şêwirîn, ku em t'enê bimînine At'înayê* ² û

Tîmot'êyoyê birayê me, yê ku t'evî me bona Xwedê*, Mizgînîya Mesîhda dixebite, ser weda bişînin, ku bawerîya we qewîn ke û dil bide we, ³wekî van tengasîyada t'u kes ji we nelik'ume. Çimkî hûn xwexa zanin ku ev yekana bona me ne.

⁴ Belê gava em cem we bûn, me hê hingêda wer'a digot, ku emê r'astî tengasîya bên û usa jî bû, çawa hûn zanin. ⁵ Bona vê yekê min îdî sebir nekir, Tîmot'êyo şand, wekî ez haş ji bawerîya we hebim, ku nebe Cêr'ibandkir hûn cêr'ibandibin^f û cefê me deya her'e.

⁶ Lê niha Tîmot'êyo ji cem we ser meda vege'îya û mizgînîya bawerî û h'izkirina we da me. Wî got, ku we em xweş bîra xweda xwey kirine û h'eyra meda ne, çawa em jî ya weda*. ⁷ Awa xûşk-birano, nava h'emû te'lî û tengîyêd meda bi eşqî wê bawerîya we bîn hate ber me, ⁸ çimkî gava hûn r'îya Xudanda miqer'm dimînin, bîn jî tê ber me. ⁹ Em çi r'azîbûnê dikarin bidine Xwedê bona we û wan h'emû şabûna, ku

* ^{3:1} K'arêd Şandîya 17:15.

* ^{3:2} Aha jî tê fe'mkirinê: «Heval-xebatê Xwedê». Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Qulixk'ar û heval-xebatê Xwedê» û nav hinek destnivîsarêd paşwextîyêda aha ye: «Qulixk'arê Xwedê û heval-xebatê me».

* ^{3:6} K'arêd Şandîya 18:5.

em bona we li ber Xwedêyê xwe şa dibin? ¹⁰ Em şev û r'oj bi dil û can r'eca dikin, ku r'ûyê we bibînin û kêmasîya bawerîya we t'ijî kin. ¹¹ De bira Xwedê, Bavê me xwexa û Xudanê me Îsa r'îya me r'ast ke, em bêne cem we. ¹² Bira Xudan h'izkirina we hindava hev û h'emûyêd mayînda bigihîne û zêde ke, çawa ya me jî hindava weda heye. ¹³ De bira Ew dilê we bişidîne, wekî hûn pîrozîyêda^f bêqusûr bin, li ber Xwedê Bavê me, wextê hatina Xudanê me Îsa, h'emû pîrozêd Xweva t'evayî.

Jîyîna ku Xwedê xweş tê

4 ¹ Heyneser xûşk-birano, em bi navê Xudan Îsa hîvî û r'eca ji we dikin, ku hûn çawa ji me hîn bûn usa bimeşin, ku li Xwedê xweş bên, çawa diçin jî û wê yekêda hê pêşda her'in. ² Çimkî hûn zanin me bi saya Xudan Îsa çi t'emî dane we. ³ Xwestina Xwedê ew e, ku hûn h'elal bin, ji qavîyê^f dûr bin. ⁴ Bira ji we her kes jî zanibe qalibê xwe h'elal û bi namûsî xwey ke*, ⁵ ne bi xwestina temê xirab, mîna p'ûtp'arista^f, yêd ku Xwedê nas nakin. ⁶ Bira nebe ku yek wê

yekêda ji e'siltîyê derê û namûsa xûşk-birar'a bilîze. Xudanê bona van h'emû tiştê h'eyfê ji meriva hilde, çawa me ev yek pêşda wer'a got û bi me'rîfetî t'emî li we kir. ⁷ Çimkî Xwedê gazî me li h'eramîyê nekirîye, lê li h'elalîyê. ⁸ Awa k'î vê t'emîya h'elalîyê t'exsîr dike ew mêriv t'exsîr nake, lê Xwedê, Yê ku R'u'h'ê Xweyî Pîroz jî dide we.

⁹ Lê bona h'izkirina hindava xûşk-birada, tişteki me t'une wer'a binivîsin, çimkî hûn xwexa ji Xwedê hîn bûne, ku hev h'iz bikin. ¹⁰ Û hûn îdî wê h'izkirinê hindava h'emû xûşk-birayêd t'emamîya Makedonyayêda didine k'ifşê. Lê em hîvî ji we dikin xûşk-birano, ku hûn wê yekêda hê pêşda her'in. ¹¹ Bikin ku hûn giran-seqir'î bijîn û ji we her kes şixulê xweva mijûl be û bi destê xwe bixebite, çawa me t'emî li we kir, ¹² wekî p'ergalîya we t'evî yêd derva me'rîfetî be û hûn h'ewcê tişteki nebin.

Hatina Xudan û r'abûna mirîya

¹³ Xûşk-birano, em dixwazin ku hûn derheqa mirîyada zani-

* ^{4:4} Aha jî tê fe'mkirinê: «Bira ji we her kes zanibe çawa h'elal û bi namûsî t'evî jina xwe bijî».

bin, wekî ber xwe nek'evin, mîna ewêd bê guman. ¹⁴Awa heger em bawer dikin, ku Îsa mir û ji mirinê r'abû, usa jî Xwedê wê mirîyêd ser bawerîya Îsa t'evî Wî vege'îne. ¹⁵Em vê yekê bi gotina Xudan wer'a dibêjin: Em ku h'eta hatina Xudan bijîn sax bimînin, t'u car pêşîya mirîya nak'evin*. ¹⁶Xudanê xwexa bi e'lametîke fermaî, bi dengê serekmilyak'et'f û lêxistina bor'îya Xwedê ji e'zmên bê xwarê û ew mirîyêd ku bawerîya xwe Mesîh anîbûn, wê pêşîyê ji mirinê r'abin, ¹⁷paşê, em ku sax mane, t'evî wan e'wrava bêne r'ahiştinê, hewêda r'astî Xudan bèn û bi vî awayî emê h'eta-h'etayê t'evî Xudan bin. ¹⁸Awa bi van xebera ber dilê hevda werin.

Hatina Xudanda hazir bin

5 ¹Lê bona wext û zemana xûşk-birano, ne h'ewce ye em tişteki wer'a binivîsin, ²çimkî hûn xwexa p'ak zanin ku R'oja^f Xudan wê mîna dizê şevê bê*. ³Gava bêjin: «Dinê seqir'î û bêxofi ye», hingê xezebê nişkêva ser wanda bê, mîna êşa k'ulfeta^f h'emle û

wê nikaribin qet jê xilaz bin. ⁴Lê hûn xûşk-birano, te'rîyêda nînin ku ew R'oj mîna dizekî ser weda bigire. ⁵Hûn h'emû jî zar'êd r'o-nayîyê ne û zar'êd r'oje ne. Em ne yêd şevê ne, ne jî yêd te'rîyê ne. ⁶Awa em xewêda nemînin mîna yêd mayîn, lê h'işyar û serxwe bin. ⁷Çimkî ewêd ku r'adizên, şevê r'adizên û ewêd ku serxweş dibin, şevê serxweş dibin. ⁸Lê em ku yêd r'oje ne, gerekê serxwe bin: Ziriha bawerîyê û h'izkirinê li xwe wergirin, k'umzirih'ê gumana xilazbûnê jî bidine serê xwe*. ⁹Xwedê em bona xezebê k'ifş nekirine, lê wekî xilazbûnê bistînin, bi destê Xudanê me Îsa Mesîh. ¹⁰Ew bona me mir, wekî em heger sax bin yan mirî bin, t'evî Wî bijîn. ¹¹Bona vê yekê dil bidine hev û alîk'arîya hevdu bikin, çawa hûn dikin jî.

T'emî û silavêd axirîyê

¹²Em hîvî ji we dikin xûşk-birano, qedirê wan bigirin, yêd ku nava weda dixebitin, jîyîna xwedênasîyêda se'vîtiyê li we dikin û we şîret dikin. ¹³Qedirê

* ^{4:15-17} Korint'î I, 15:51-52.

* ^{5:2} Metta 24:43; Lûqa 12:39; Petrûs II, 3:10.

* ^{5:8} Îşaya 59:17; Efesî 6:13-17.

T'ÊSALONÎKÎ I, 5

---

wana bi h'izkirinê hê bilind bigirin bona şixulê wan. Hevr'a t'ifaq' bin. ¹⁴ Em hîvî ji we dikin xûşk-birano,

yêd bêp'ergale bêxîret şîret kin,
dil bidine ber tirsoneka,
kêrî k'etîya werin,
hindava h'emûyada sebira we hebe.

¹⁵ Haş ji xwe hebin, nebe ku yek ji ber xirabîyêva xirabîyê bike, lê her gav ser nêta qencîyê bin, hin bona hev, hin jî bona h'emûya.

¹⁶ Her t'im şa bin,

¹⁷ her gav dua bikin,

¹⁸ her tiştîda r'azîbûnê bidin, çimkî ev e xwestina Xwedê bi saya Mesîh Îsa bona we.

¹⁹ R'uh'ê Pîroz netemirînin.

²⁰ P'êxembertîya^f bêr'ûmet nekin.

²¹ Her tiştî bicêr'ibînînin, tiştêd qenc qewîn bigirin.

²² Ji her cûr'e xirabîyê dûr k'evin.

²³ De bira Xwedêyê ku e'dilayîyê dide, Xwexa we lap buhurtî-jibare ke, t'emamîya r'uh', nifûs û qalibê we bêqusûr xwey ke, h'eta hatina Xudanê me Îsa Mesîh.

²⁴ Amin e Ewî ku gazî we dike, wê mîyaser ke jî.

²⁵ Xûşk-birano, bona me jî dua bikin. ²⁶ Silavê bidine h'emû xûşk-bira, bi r'amûsana şîrê h'elal.

²⁷ Ez li ber Xudan dikime deynê stûyê we, ku hûn vê ne'mê ber h'emû xûşk-bira bixûnin.

²⁸ K'erema Xudanê me Îsa Mesîh wer'a be.

NE'MA PAWLOSE DUDA T'ÊSALONÎKÎYAR'A

Pêşgotin

Nava civîna^f bawermendêd T'êsalonîkêda derheqa hatina Mesîhe dudada deng-be'sêd cûr'e-cûr'e pêşda dihatin û ew t'evîhev dikirin. Pawlos ne'ma xweye dudada ser pirsê wan disekine, yêd ku hîn dikirin ku hatina Mesîh îdî bûye jî. Şandî^f wan tîne ser r'astîyê, şirovedike ku pêşîya hatina Mesîh gerekê neheqî û xirabî bigihîjine wê dereca xirabîyêye here bilind, bi r'êberîya wî Merivê Neheqîyê. Ewê hingê k'ifş be û miqabilî Mesîh r'abe (2:1-12). Pawlos ser wan pirsêd ferz disekine, ku xwendevan nava bawerîya^f xweda r'ast û h'îngirtî bisekinin, zêrandin, cefa û de'w-doza nenihêr'in (1:4, 6-7), xwer'anedîtî û bêp'ergale bêxîret nîbin û bi xûdana xwe bijîn (3:6-12), çawa ku xwexa dike, nava qencîkirinêda bin (3:13-15). Awa gotî bawerîyê nekin me'nî, ku ji wan cabdariya bir'evin, k'îjan ku Xwedê dane bawermenda, bona jîyîna xwedênasîyêye her r'oj.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-2)

R'azîbûn û pesindayîn (1:3-12)

Hînkirin bona hatina Îsa (2:1-17)

Şîretêd bona bawermenda (3:1-15)

Paşgotin (3:16-18)

Silavkirin

1 ¹Ji Pawlos, Silas* û Tîmot'êyo, civîna T'êsalonîkiyar'a, ya ku p'ara Bavê^f me Xwedê û Xudan^f Îsa Mesîh e:

²De bira k'erem^f û e'dilayîya Xwedê, Bavê me û Xudan Îsa Mesîh li we be.

**Hatina Xudan Îsaye duda
û R'oja^f Axretê**

³Em deyndar in, ku her gav bona we r'azîbûnê bidine Xwedê xûşk-birano û ev yek heq e jî, çimkî bawerîya^f we r'ind digihîje û h'izkirina we hindava hevda zêde dibe. ⁴Lema em xwexa jî nava civînêd Xwedêda pê we difir'in, bona sebir û bawerîya we, çimkî hûn wan h'emû zêrandin û tengasîya^f dik'işînin, yêd ku têne serê we. ⁵Ev yek îzbat dike, ku dîwana Xwedê r'ast e. Û bi vî awayî hûnê hêjayî P'adşatîya^f Xwedê bin, bona k'îjanê jî hûn wan te'lî-tengîya dibînin. ⁶Belê ev e heqîya Xwedê: Yêd tengasîyê didine we, Xwedê jî wê wan bide tengasîyê ⁷û yêd ji we tengasîyêda ne, t'evî me bide hêsakirinê. Evê

aha be, gava Xudan Îsa t'evî milyak'etêd^f Xweye zor ji e'zmênva bi k'ûra êgir xuya be, ⁸wekî h'eyfê ji wan hilde, yêd ku naxwazin Xwedê nas kin û gur'a^f Mizgînîya Xudanê me Îsa nakin. ⁹Ewê bela xwe ji wêranbûna h'eta-h'etayê bibînin, ji h'izûra Xudan û r'ûmeta qewata Wî bêne avîtîne, ¹⁰gava wê R'ojê Ew bê, wekî nava cime'ta Xweda bê pesindayîne û h'emû bawermend wê h'eyr-h'ujmek'ar bin. Hûnê jî nava wanda bin, çimkî we bawerîya xwe şe'detîya me anî.

¹¹Bona vê yekê em her gav bona we dua dikin, ku Xwedêyê me, we hêjayî wê gazîyê ke û h'emû nêt-meremêd weye qenc û kirinêd weye ji bawerîyê bi qewatê bine sêrî^f. ¹²Bi vî awayî wê pesinê navê Xudanê me Îsa li nava weda bê dayîne û hûnê jî nava Wîda bêne pesindayîne, li gora k'erema^f Xwedêyê me û Xudan Îsa Mesîh.

**K'ifşbûna Merivê Neheqîyê
û hatina Xudan Îsa Mesîh**

2 ¹Em hîvî ji we dikin xûşk-birano, bona hatina Xudanê me Îsa Mesîh û t'opbûna meye cem Wî*, ²hûn fikirê xweda zû şaş

* ^{1:1} Bi yûnanî «Sîlvano» nivîsar e, ku cûr'ekî navê «Sîlas» e.

* ^{2:1} T'êsalonîkî I, 4:15-17.

nebin û xwe unda nekin, ne pê p'êxembertîyê^f, ne pê gotinê, ne jî pê ne'ma yançîyê^f me nivîsîbe: «Va ye R'oja Xudan îdî hatîye»*. ³ Bira t'u kes we t'u tiştîva nexapîne, çimkî ew R'oj nayê, h'eta ku r'aberîbûn pêşda neyê û ew Merivê Neheqîyêyî p'ara ce'nimê^f k'ifş nebe. ⁴ Ewê miqabilî her tiştêd ku xwedê têne h'esabê yan têne h'ebandinê bisekine û xwe ser her tiştîr'a bigire, h'eta ku p'aristgeha^f Xwedêda jî wê r'ûnê û e'lam ke, ku xwexa Xwedê ye*.

⁵ Gelo nayê bîra we, gava ezî hê cem we bûm, min ev tiştana wer'a digotin? ⁶ Û hûn zanin ku niha çi nahêle ew xuya be, wekî ew wextê k'ifşkirîda xuya be. ⁷ Çimkî Sur'a Neheqîyê îdî ya xwe dike, lê ewê ku niha nahêle, wê nehêle h'eta ku xwexa jî navê bê hildanê. ⁸ Û paşê Ewê Neheqîyê wê k'ifş be, ku Xudan Îsayê bi hulma devê Xwe wî unda ke û bi xuyabûna şewqa Xweva wî k'uta ke*. ⁹ Hatina Yê Neheqîyê wê bi

qewata mîrêcin^f be, h'eta h'unurê wî hebe wê nîşan û k'eremetêd derew bike* ¹⁰ û yêd ku unda dibin bi her cûr'e neheqîya bixapîne. Ewana unda dibin, çimkî wana r'astî h'iz nekir û qebûl nekir ku xilaz bin. ¹¹ Lema jî Xwedê xalifandineke zor ser wanda dişîne, ku ew derewîyê bawer bikin, ¹² wekî dîwana wan her kesî bibe, yêd ku r'astî bawer nekirine, lê k'êfa wan neheqîyêr'a hat.

**Xwedê bona xilazbûnê
gazî we kirîye**

¹³ Lê em gerekê her t'im bona we ji Xwedê r'azî bin, xûşk-birayêd jî alîyê Xudanda h'izkirî. Çimkî Xwedê serê-sêrîda hûn bijartin, wekî bi R'uh' bêne buhurtî-jibarekirinê*, r'astîyê bawer bikin û xilaz bin. ¹⁴ Wê yekêr'a Ewî bi Mizgînîdayîna me gazî we kir, ku bi vî awayî hûn r'ûmeta Xudanê me Îsa Mesîh bistînin. ¹⁵ Awa xûşk-birano, nig bidin e'rdê û wan r'aw-r'izima^f qewîn bigirin, yêd

* ^{2:2} Aha jî tê fe'mkirinê: «Yançîyê^f me bi r'uh'ê p'êxembertîyê yan deva yan jî bi ne'ma gotibe: «Va ye R'oja Xudan îdî hatîye...»

* ^{2:4} Hezekîyêl 28:2; Danîyêl 11:36.

* ^{2:8} Îşaya 11:4.

* ^{2:9} Metta 24:24.

* ^{2:13} Aha jî tê fe'mkirinê: «Çimkî Xwedê hûn bijartin, wekî pêşîyê hûn bi R'uh' bêne buhurtî-jibarekirinê».

ku hûn hîn bûne, heger bi gotinêd me be, yan bi ne'mêd me be.

¹⁶ De Xudanê me Îsa Mesîh Xwexa û Bavê me Xwedê, Yê ku em h'iz kirin û bi k'eremê dildayîneke h'eta-h'etayê û gumaneke qenc da me, ¹⁷ bira dil bide we û we nava h'emû kira û gotinêd qencda bişidîne.

Bona me dua bikin

3 ¹ Heyneser xûşk-birano, bona me dua bikin, wekî xebera Xudan zû pêşda her'e û bê pesindayîne, çawa nava weda bû.

² Dua bikin, wekî em ji merivêd^f neheq û xirab xilaz bin, çimkî her kes Mizgînîyêda amin nîne.

³ Lê Xudan Xwexa amin e, wê we bişidîne û ji yê Xirab xwey ke.

⁴ Em bi saya Xudan weda guman in, ku me çi t'emî dane we, hûn diqedînin û hûnê biqedînin jî.

⁵ De bira Xudan mêla we bide ser h'izkirina Xwedê û sebira Mesîh.

Bona yêd bêp'ergale bêxîret

⁶ Em t'emî li we dikin xûşk-birano, bi navê Xudanê xwe Îsa Mesîh, ku hûn xwe ji her xûşk-birayê bêp'ergale bêxîret dûr bigirin, yêd ku wan r'aw-r'izimêd me dane we naqedînin. ⁷ Hûn xwexa zanin ku gerekê hûn ç'e'v bidine me, çimkî

em nava weda bêp'ergal-bêxîret nîbûne, ⁸ ne jî nanê t'u kesî bê heq xwarîye, lê bi xûdana e'nîya xwe şev û r'oj dixebîfîn, diçerçirîn, wekî ser we t'u kesî nebine bargiranî.

⁹ Ne ku îzina me t'unekû, lê me nexşê xwe nîşanî we kir, ku hûn ç'e'v bidine me. ¹⁰ Çimkî gava em

hê cem we bûn jî, me ev yek wer'a digot: «K'î naxwaze bixebite, bira nexwe jî».

¹¹ Belê em dibihên ku nava weda hinek bêp'ergal-bêxîret dijîn, ne şixulk'arê xwe ne, lê t'evî şixulê xelqê dibin. ¹² Em bi navê Xudan Îsa Mesîh t'emî û hîvî ji yêd

usa dikin, ku bi me'rîfetî bixebitin û nanê xwe bixwin.

¹³ Lê hûn xûşk-birano, ji qencîkirinê newestin. ¹⁴ Heger yek guhdarîya gotinêd meye vê ne'mêda

neke, wî r'aç'e'v kin û hevaltîyê wîr'a nekin, ku şerm bike. ¹⁵ Lê nebe ku bi ç'e'vê xirab li wî binihêr'in, lê mîna bira şîret kin.

Dua û silavêd axirîyê

¹⁶ De bira Xudanê e'dilayîyê xwexa, her gav, her alîyîva e'dilayîyê bide we. Xudan t'evî we h'emûya be. ¹⁷ Eva silava bi destê min Pawlos e, çawa nîşana h'emû

ne'mêd min. Ez aha dinivîsim. ¹⁸ K'erema Xudanê me Îsa Mesîh t'evî we h'emûya be.

NE'MA PAWLOSE PÊŞIN TÎMOT'ÊYOR'A

Pêşgotin

Tîmot'êyo xortekî bawermendî ji Asya Biç'ûk bû, dîya wî cihûf bû, lê bavê wî yûnanf (K'arêd Şandîya 16:1). Pawlos dema şandîtîyaf xweye dudada bajarê Lîstrayêda r'astî Tîmot'êyo tê. Peyr'a Tîmot'êyo dibe heval-xebatê wîyî pêş, heval-xebatekî wîyî gelekî nêzîk, nava r'êwîtîya wîda. Bona wê yekê navê wî gelek cara K'arêd Şandîyada û h'emû ne'mê Pawlosda tê bîranînê (R'omayî 16:21; Korint'î I, 4:17; Fîlîpî 1:1; T'êsalonîkî I, 1:1; 3:2, 5, 6; T'êsalonîkî II, 1:1 û yêd mayîn). Pawlos gelek cara bona civînêdf nû aminîya xwe wî anî, nava cûr'e-cûr'e pir-sêd ze'mete giranda.

Ne'ma Pawlose pêşinda, ya ku Tîmot'êyor'a dişîne, sê xemê wî hene:

1. Bona hînkirina şaşê nava civînêda dibêje, wekî miqatî xwe bin û îlahîf ji wê hînkirina şaşê ku gihîştîye civîna Efesê (1:3). Ev hînkirina ji fe'mê cihûtîyê û p'ûtp'aristîyêf dihat û ser h'îmê wê bawerîyêf bû ku digotin: «Eva dinya berç'e'vaye t'ebîyetî xirab e». Îdî li gora fe'mkirina wan, merivf t'enê dikaribû pê zanebûn û serwaxtîkef sur'e veşartî xilaz bûya, usa jî gerekê xwe ji xwarin-vexwarina û h'al-zewacê dûr bigirtana. Ev hînkirin îro bi navê «Ginostîk» tê gotinê (bi yûnanî «GNOSIS» tê fe'mkirin «zanebûn») û nava sedsalîyêd pêşinda, îlahî sedsalîya duda û sisîyada fire bela bibû.
2. Bona r'abûn-r'ûniştin û qulixê civînê dibêje, li k'u bona xeysetê ser-wêr, berpîrsîyar û berdestîyada jî dibêje.
3. Şîreta dide Tîmot'êyo. Tîmot'êyo yekî cahil bû, dibe lema ew hinekî ji wê borcdariyê vedik'işîya (Tîmot'êyo II, 1:7). Şîreta dide wî, ku ew civî-nêda giran be, bi r'abûn-r'ûniştina xwe bibe xulamekî xweyê nexşê qenc bona Mesîh û cabdariya k'omêd mesîhîyef cûr'e-cûr'e jî hilde ser xwe.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-2)

Bona civînê û xebatk'arêd wê (1:3-3:16)

T'emîyêd xebatêye bona Tîmot'êyo (4:1-6:21)

Silavkirin

1 ¹Ji Pawlos, şandîyê^f Mesîh Îsa, bi e'mirê Xwedêyê Xilazkirê^f me û Mesîh Îsayê gumana me,

²Tîmot'êyoyê lawê xweyî bawerîyêdayî^f heq-h'elalr'a:

De bira r'e'm, k'erem^f û e'dilayî ji Bav^f Xwedê û Mesîh Îsayê Xudanê^f me li te be.

Şîretêd derheqa hînkirina derewda

³Gava ez diçûme Makedonyayê, min hîvî ji te kir, ku li Efesê bîmînî, wekî t'emîyê bidî çend kesa, ku hînkirina ner'ast hîn nekin ⁴û guh nedine ç'îlovîskîya û r'eqema silsileta^f ku xilazîya wan t'une. Ev yek hê şer'-de'wa t'evr'adike, ne ku t'ivdîra* Xwedêye ku bi bawerîyê tê naskirinê** mîyaser dike. ⁵Serê t'emîyê h'izkirin e, ku ji dilê sax, bi îsafaf r'ih'et û ji bawerîya bêdur'ûtî

ye. ⁶Hinek jê dager'îyan û pey gotinêd p'ûç' k'etin. ⁷Dixwazin bibine dersdarêd Qanûnê, lê ew xwexa jî nizanin çi dibêjin, ne jî wan tiştêd ku didine zora xwe fe'm dikin.

⁸Em zanin ku Qanûn qenc e, heger yek bi qanûnî wê biqedîne.

⁹Belê fe'mdarî ye, ku qanûn bona r'asta nayê dayînê, lê bona neheq û serh'işka, bona nep'ak û gunek'araf, bona mir'dar' û h'erama^f, bona bavkuj û dêkuja, bona mêrkuj, ¹⁰bênamûsa, k'ona, dizêd merîya, derewîn û şe'dederewa ye û bona her kesêd dine ku tiştêd miqabilî hînkirina saxlem dikin. ¹¹Ev hînkirin li Mizgînîya xweyîr'ûmete Xwedêyê hêjayî şikirîyê digire, k'îjan li min hatiye spartinê^f.

Şêkirandina hindava r'e'ma Xwedêda

¹²Ez ji Mesîh Îsayê Xudanê me r'azî me, Yê ku qewat da min, ez

* 1:4 «T'ivdîra Xwedê» aha jî tê fe'mkirinê: «Wek'iltîya Xwedê, ya ku da destê cime'ta Xwe».

** 1:4 Aha jî tê fe'mkirinê: «T'ivdîra Xwedêye ku bi bawerîyê tîne sêrî^f».

amin h'esab kirim, danîme ser vê xizmetk'arîyê. ¹³ Min jî berê Ew bêhurmet dikir, dizêrand û neyartî li Wî dikir, lê r'e'm li min bû, çimkî min nebawerîyêda bi nezanîya xwe kirin*. ¹⁴ K'erema^f Xudanê me p'ir' ser minda r'ijîya, t'evî bawerî û h'izkirina Mesîh Îsa. ¹⁵ Vê gotinêda xêlif t'une û lap hêjayî qebûlkinê ye, ku: «Mesîh Îsa hate dinê, gunek'ara xilaz^f bike», serê k'îjana ez im. ¹⁶ Lê bona wê yekê r'e'm li min bû, wekî Mesîh Îsa ser min, çawa serê gunek'ara t'emamîya sebira Xwe bide k'ifşê, çawa nexşek bona wan, yêd ku wê bawerîya xwe Wî bînin, jîyîna^f h'eta-h'etayê bistînin. ¹⁷ Awa bira wî P'adşayê h'eta-h'etayêyî nemirî û nexuya, Xwedêyê bêşîrîkî-bêhevalr'a hurmet û r'ûmet be h'eta-h'etayê! Amîn^f.

¹⁸ Vê t'emîyê ez didime te, lawê min Tîmot'êyo, li gora wan p'êxembertîyêd^f ku pêşda bona te bûn, wekî tu bi wan şer'ê xweyî qenc bikî, ¹⁹ dest ji bawerîyê neke û îsafa xwe r'ih'et xwey ke. Hineka ev yek ji xwe dûr xistine, dewra bawerîya xwe welger'andin. ²⁰ Ji

wan bûn, Hûmenayo û Skender, yêd ku min dane destê mîrêcin^f, wekî ew hîn bin r'astîya Xwedê bêhurmet nekin.

Derheqa dua û civînêda^f

2 ¹ Awa ez hîvî dikim, berî her tiştî bona h'emû meriva^f dua bikin, r'eca kin, lava kin, r'azîbûnê bidin, ² usa jî bona p'adşa û h'emû serwêra, wekî em jîyîneke e'dil û seqir'î derbaz kin, bi t'emamîya xwedênasîyê û maqûliyê. ³ Li ber Xwedêyê Xilazkirê me ev e qenc û li Wî xweş, ⁴ ku dixwaze h'emû meriv xilaz bin û r'astîyê nas kin*. ⁵ Çimkî Xwedêk heye û nava Xwedê û merivada jî navçêtîk, Mesîh Îsayê Meriv, ⁶ ku Xwe ji ber k'ir'îna gişkava da. Ev yek r'ast wextda bû îzbatî, ku Xwedê dixwaze h'emû xilaz bin. ⁷ Û bona vê yekê ez dannasînkir û şandî hatime k'ifşkirinê, (ez r'ast dibêjim, derewa nakim), necihûyar'a bûme dersdarê bawerîyê û r'astîyê.

⁸ Awa ez dixwazim ku mêt her dera destêd xweye h'elal bilind kin, bê hêrs û bê şer'-de'w* dua bikin.

* ^{1:13} K'arêd Şandîya 8:3; 9:4-5.

* ^{2:4} Hezekîyêl 18:23.

* ^{2:8} Aha jî tê fe'mkirinê: «Bê dudilî».

⁹ Usa jî bira k'ulfet^f bi k'incêd layîq, şermê û berbihêrîyê xwe bi-xemilînin, ne ku bi gulî-gujanga, yan zêr', yan bi dur'a^f, yan jî bi k'incêd biha*, ¹⁰ lê bi kirêd qenc, çawa li wan k'ulfeta dik'eve, yêd ku navê xwedênasîyê hildane ser xwe. ¹¹ Bira k'ulfet ker' hîn be, bi t'emamîya guhdarîyê. ¹² Ez îzinê nadime k'ulfet, ku hîn bike, ne jî h'ukumî ser mêr bike, lê bira deng neke. ¹³ Çimkî pêşîyê Adem^f xuliqî, paşê Hêwa* ¹⁴ û Adem nexapîya, lê jin xapîya û neheqî kir. ¹⁵ Lê jin h'alê zar'anînêda jî wê xilaz be*, heger bi berbihêrîyê nava bawerîyê, h'izkirinê û paqî-jayîyêda bimînin.

Bona serwêrêd civînê

3 ¹ Vê gotinêda xêlîf t'une: Heger temê yekî li serwêrtîyê heye,

ew şixulekî qenc dixwaze. ² Awa serwêr gerekê bêqusûr be, mêrê jinekê be, xwegirtî, aqilda giran, maqûl, mêvanh'iz, hînkirinêda serxwe be*, ³ ne serxweş, ne sir'tûk, lê berbihêr, ne şer'ûd, ne p'ereh'iz. ⁴ Bira malxêtîyê r'ind li mala xwe bike, zar'êd xwe gur'a^f xweda her alîyava maqûlîyêda mezin ke. ⁵ (Çimkî heger yek nizane malxêtîyê li mala xwe bike, wê çawa bikaribe civîna^f Xwedê xwey ke?) ⁶ Bira ne jî bawermendê nû be, ku nebe k'ubar be, dîwana wî jî mîna ya mîrêcin bê kirinê. ⁷ Wekî din jî gerekê qedirê wî cem yêd ji civînê der jî hebe, ku nebe bê r'ezîlkirinê û bik'eve t'eleka mîrêcin.

Bona berdestîyêd civînê

⁸ Usa jî bira berdestî giran bin, xeberdanêda dur'ûtîyê nekin, xwe

* ^{2:9} Petrûs I, 3:3.

* ^{2:13} Destpêbûn 2:7; 2:21-22; 3:1-6.

* ^{2:15} Me'na vê r'êzê ze'met e. Dewsa «h'alê zar'anînêda jî» yûnanî aha jî tê fe'mkirinê: «bi zar'anînê». K'itêba Pîroz hîn dike, ku zar' dayîn û berek'e-tîya Xudan e, ku dê û bavar'a têne dayînê (Zebûr 127, 128). K'itêba Pîroz hîn nake ku zar'anîn şertê mecala xilazbûna k'ulfeta ye. Ne jî ev r'êz soz dide ku zar'anîna k'ulfetêd xwedênas wê bê êş û cefa be yan k'ulfet sax bimîne. Xuya dibe ku Pawlos miqabilî dersdarêd derewîn diçe û hîn dike ku zar'anîn ne gunê ye, lê belê heger k'ulfet mêr ke û zar'a bîne, ev yek tiştêkî qenc e. Hingê hineka hîn dikir û nedihîştin ku meriv bizewicin yan mêr kin (Tîmot'êyo I, 4:3). Ji sedsalîya yekê h'eta sisîya hînkirina «ginostîkîyê» fire bela dibû û digot, ku p'êşê kevantîyê û zar'anînê gunê ye.

* ^{3:2-7} Tîto 1:6-9.

nedine şeravê, pey k'eda h'eram nek'evin. ⁹ R'astîya bawerîyêye e'yanbûyî* bi îsafa r'ih'et xwey kin. ¹⁰ Û evana jî bira pêşda bê-ne cêr'ibandinê^f, heger tişteke ser wan t'unebe, hingê bira berdestîyê bikin. ¹¹ Usa jî bira jinêd wan* giran, ne buxdanbêj, lê xwegirtî, her tiştîda amin bin. ¹² Berdestî gerekê mêrê jinekê be, qenc malxêtiyê li zar' û mala xwe bike. ¹³ Ewêd ku r'ind berdestîyê dikin, xwer'a dereceke bilind qazinc dikin û serbestîke^f mezin dest tînin bona bawerîya Mesîh Îsa.

Sur'a xwedênasîyê

¹⁴ Ez ku van tiştî ter'a dinivîsim, guman heye ezê zûtîrekê ser teda bêm. ¹⁵ Lê heger ez derengî jî bik'evim, tê zanibî gerekê çawa mala Xwedêda r'abin-r'ûnên, ya ku civîna Xwedêyê sax e, stûn û h'îmê r'astîyê ye. ¹⁶ Bê xebirdan, gelekî k'ûr e sur'a xwedêp'aristîya me:

Ew bi bedenî xuya bû,
bi R'uh' r'astîya Wî hate îzbat-
kirinê,
milyak'etava^f hate dîtinê,
nav mileta hate dannasînkirinê,

dinyayêda hate bawerkirinê
û r'ûmetêr'a hate hilatinê.

Dersdarêd derew

4 ¹ R'uh' aşkere dibêje, ku r'ojeêd axirîyêda hinek wê ji bawerîyê bik'evin, guh bidine r'uh'êd derewîn û hînkirinêd cina^f. ² Ew hînkirin bi dur'ûtîya derewîna dibin, îsafa k'îjana k'izirî ye. ³ Ew meriv h'al-zewacê didine hildanê, ji wan xwarina paşda didine girtinê, k'îjan Xwedê ew bona bawermend û r'astînasîkirîya e'firandine, ku bi r'azîbûnê bixwin. ⁴ Her tiştê ku Xwedê e'firandîye qenc e û tişteki h'eram têda t'une, heger bi r'azîbûnê qebûlkirinê, ⁵ çimkî bi xebera Xwedê û dua qebûl dibe.

Qulixk'arê Mesîh Îsayî qenc

⁶ Heger tu van şîreta bidî xûşk-bira, tê bibî qulixk'arê Mesîh Îsayî qenc, çawa tu xwexa jî bi wan gotinêd bawerîyê û hînbûna qence ku tu pey çûyî, qinyat dibî. ⁷ Xwe ji ç'i-lovîskîyêd pîraye h'eram dûr xwey ke. Xwe xwedênasîyêda hîndar^f ke. ⁸ Hîndarîya qalib kêrî hindik tiştî tê, lê ya xwedênasîyê kêrî her tiştî tê,

* ^{3:9} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Sur'a bawerîyê». Ev tê fe'mkirinê ku sur'a veşartî e'yan bû.

* ^{3:11} Aha jî tê fe'mkirinê: «Jinêd berdestî».

sozê wê hin li vê dinê heye, hin jî li wê dinê. ⁹ Vê gotinêda xêlif t'une û lap hêjayî qebûlkirinê ye. ¹⁰ Bona vê yekê em dixebitin û diçerçirin, çimkî em gumana xwe li Xwedêyê sax tînin, ku Xilazkirê h'emû meriva ye, îlahîf Yê bawermenda.

¹¹ T'emîya van tişta bide û hîn ke. ¹² Nebe ku yek cahiltîya te bêhurmet ke, lê tu bawermendar'a bibe nexşek, xeberdanêda, r'abûn-r'ûniştinêda, h'izkirinêda, bawerîyê û h'elalîyêda. ¹³ H'eta hatina min xwe bide wê yekê, ku cime'têr'a nivîsarêdf pîroz bixûnî, şîret kî, hîn kî. ¹⁴ Hindava wê p'êşk'êşa^f xweye r'uh'anîda bê xem nîbe, ya ku bi p'êxembertîyê ter'a hatîye dayîne, gava berpîrsîyara destê xwe danîne ser te. ¹⁵ Guhê te ser wan tişta be û nava wanda bimîne, wekî pêşdaçûyîna te h'emûyava e'yan be. ¹⁶ Haş ji xwe û hînkirina xwe hebe. Her gav nava wanda bimîne, çimkî bi vî tiherî tê xwe jî xilaz kî û wan jî, k'îjanêd guhdarîya te dikin.

**Cabdarîya bona
e'mirê mezin û biç'ûka**

5 ¹ Dilê kalemêra neêşîne, lê dil bide wan, çawa bavê xwe.

Cahila çawa birayêd xwe h'esab ke*, ² pîra çawa dîya xwe, k'ulfe-têd cahil çawa xûşkêd xwe, weke şîrê h'elal.

Jinebîyêd e'detî

³ Qedirê jinebîya bigire, yêd ku bi e'detî jinebî ne. ⁴ Lê heger zar' yan nevîyêd jinebîkê hebin, bira ew zar' pêşîyê mala xweda hîn bin çawa xwedênasîya xwe bidine k'îfşê û bi vî tiherî deynê dê û bavê xwe vege'înin, çimkî ev yek li Xwedê xweş tê. ⁵ Jinebîya e'detî ew e, ya ku t'enê maye û gumana xwe danîye ser Xwedê, şev û r'ojêd xwe bi dua û r'eca derbaz dike. ⁶ Lê ya ku k'êfa dilê xwer'a ye, mirîya neç'e'lkirî ye. ⁷ Van tişta t'emî ke, wekî bêlek'e bin. ⁸ Lê heger merivek bona xwexatîya xwe, îlahî bona mala xwe xem nake, ewî bawerî înk'ar^f kirîye û ji nebawera jî xirabtir e.

⁹ Bira navê wê def't'era jinebîyada bê nivîsarê, k'îjan ji şêst salî kêmtir nîne, carekê jî mêrkirî bûye, ¹⁰ bi kirinêd qencva jî berbiç'e'v e: Mesele, zar' mezin kiribin, mêvan qebûl kiribin, nigêd bawermenda şûştibin, dest avîtibe

* ^{5:1} Qanûna K'ahîntîyê 19:32.

k'etîya û bona her şixulê qenc jî hazir sekinî ye.

¹¹ Lê jinebîyêd cahil qebûl neke, çimkî gava evana temê xwe xirab dikin, berê xwe ji Mesîh diguhêzin, dixwazin mêr kin ¹² û bi vî awayî evî sûcî hiltînine ser xwe, çimkî sozê berê dane alîkî.* ¹³ Serda jî mal bi mal diger'in, xwer'anedîtî hîn dibin, ne t'enê xwer'anedîtî ne, usa jî gilîger'o, t'evî şixulê xelqê dibin û tiştêd necayîz xeber didin. ¹⁴ Awa ez dixwazim ku jinebîyêd cahil mêr kin, zar'a bînin û malkir bin, wekî zimên nekine devê neyara. ¹⁵ Çimkî îdî hinek jinebîyêd cahil xalifîn^f, pey mîrêcin çûn. ¹⁶ Heger jinebîyêd bawermendekê* hebin, bira ew alîk'arîya wan bike û civînê bargiran neke, wekî civîn bikaribe alîk'arîya jinebîyêd e'detî bike.

Bona berpirsîyara

¹⁷ Ew berpirsîyarêd ku serwêrtî-yê r'ind dikin, bira dubare hêjayî qedir bin, îlahî ewêd ku xeberdan û hînkirinêda dixebitin. ¹⁸ Çimkî nivîsar dibêje: «Devê gayê bêderêda dixebite girênedê»* û «P'ale hêjayî heqê xwe ye»**. ¹⁹ Xeyba hindava berpirsîyarda bawer neke, heger du yan sê şe'de t'unebin*. ²⁰ Berpirsîyarêd ku nava gunada dimînin, li ber h'emûya lê hilê^f, wekî yêd mayîn jî bitirsin.

²¹ Ez li ber Xwedê, Mesîh Îsa û milyak'etêd bijartî dikime deynê stûyê te, ku tu van şîreta bê t'agêrî^f xwey kî, tiştêkî bi firqîyê nekî.

²² Destê xwe zû daneyne ser ye-kî bona xizmetk'arîya Xudan, ne jî t'evî gunêd yêd mayîn bî. Xwe paqij xwey ke*.

* ^{5:11-12} Hinek aha fe'm dikin: Jinebîyêd civînêda navêd xwe bona xizmetkirinê deft'era civînêda didane nivîsarê, lema tê gotinê, ku jinebîyêd cahil qebûl neke, çimkî bi wê qîrarê navêd xwe didane nivîsarê, wekî dîsa mêr nekin, lê t'enê civînêr'a xizmetîyê bikin. Lê gava dixwestin mêr bikirana, soz-qîrarê xwe dit'er'ibandin.

* ^{5:16} Nav destnivîsarêd qencda «bawermend» qisimê jinê tê fe'mkirinê, lê destnivîsarêd hinekada «bawermend» tê fe'mkirinê hin qisimê jinê, hin jî mêr, usa jî hinek destnivîsarada t'enê mêr tê fe'mkirinê.

* ^{5:18} Qanûna Ducarî 25:4.

** ^{5:18} Lûqa 10:7; Metta 10:10.

* ^{5:19} Qanûna Ducarî 17:5-7; 19:15; Metta 18:16.

* ^{5:22} Tîmot'êyo I, 4:14; K'arêd Şandîya 6:6; 13:1; Tîmot'êyo II, 1:6.

²³ Ji vir şûnda t'enê avê vene-xwe, lê hinekî jî şeravê t'ev ke, bona cîyê meh'andina xwarinê, ku zû-zû nexweş dik'evî.

²⁴ Hinek hene, ku gunêd wan k'ifş in û r'ast wan dibine ber dîwanê, lê gunêd hineka jî paşê wê k'ifş bin. ²⁵ Usa jî kirinêd qenc k'ifş in û ew kirinêd ku ne k'ifş in, ew jî veşartî namînin.

Bona xulama

6 ¹ Ewêd ku bin nîrê xulam-tîyêda ne, bira axayêd xwe h'esab kin çawa hêjayî qedirê bilind, wekî navê Xwedê û hîn-kirina me neyê bêhurmetkirinê. ² Axayêd k'êye bawermend hene, bira wan bêhurmet nekin, çimkî ew birayêd hev in. Lê bira xulam hê r'ind xulam-tîyê bikin, çimkî yêd ku k'arê ji xizmetk'arîya xulama distînin, bawermend in û delal in.

Xizna r'ast

Van tiştê hîn ke û şîret ke. ³ Heger yek tiştêkî din hîn bike û gotinêd Xudanê me Îsa Mesîhe saxlem û hînkirina xwedêp'a-

ristîya me ne qayl e, ⁴ ew yekî k'ubar e û tiştêkî nizane. Ew nexweşîya şer' û de'wava girtî ye, ji wê jî pêşda tên: H'evsûdî, neyartî, gotinêd ner'êda, şikêd xirab ⁵ û şer'ûdî. Ev h'emû tişt ji nava merivêd qafseqet û ji r'astîyê şûna r'eşva çûyî pêşda tên. Evana xwedênasîyê h'esab dikin, çawa kanîya k'arê.

⁶ Belê xwedênasî k'ara ser k'arê ye, heger bi r'azîbûnê be.

⁷ Me t'u tişt neanîye dinê û emê nikaribin t'u tiştî jî bibin*.

⁸ Lê k'inc û xurekê me hebin, bi wan em r'azî bin*. ⁹ Lê ewêd ku dixwazin dewletî bin, têne cêr'ibandinê, dik'evine t'eleka û gelek temêd axmax û zîyan-k'ar, k'îjan mêriv nuqî mîrat'îyê û wêranbûnê dikin*. ¹⁰ Çimkî p'ereh'izî kanîke her cûr'e xirabîyê ye. Hineka xwe dane wê, ji bawerîyê xalifîn û xwe kirine xweyê kul û derda.

T'emîyêd Pawlos bona Tîmot'êyo

¹¹ Lê tu, merivê Xwedê ji van tiştê bir'eve û pey heqîyê, xwe-

* ^{6:7} Îbo 1:21.

* ^{6:8} Gotinêd Silêman 30:8.

* ^{6:9} Gotinêd Silêman 23:4; 28:22.

dênasîyê, bawerîyê, h'izkirinê, sebirê û milûktîyê her'e. ¹² Leca bawerîyêda qenc bir'ewe, jîyîna h'eta-h'etayê qazinc ke, k'îjanêr'a tu hatî gazîkirinê û li ber gelek şe'da te ew îqrara^f qenc îqrar kir. ¹³ Li ber Xwedêyê ku e'mir dide h'emû e'firîna û li ber Mesîh Îsayê ku li ber Pîlatoyê^f Pontîyo şe'detîya îqrara qenc da, ez t'emîyê didim te*, ¹⁴ ku tu vê t'emîyê bêlek'e û bêqusûr xwey kî, h'eta xuyabûna Xudanê me Îsa Mesîh. ¹⁵ Xuyabûna Wî wê wextê xweda ji alîyê Yê hêjayî şikirîyê û T'enêyî qewat, P'adşayê p'adşaya û Xudanê xudanada e'yan be. ¹⁶ T'enê Ewî nemirî ye, nava r'onayîyêda ye, ku t'u kes nikare nêzîk bê. T'u qûl-benda Ew nedîtîye û ne jî dikare bibîne. Qedir û qudreta h'eta-h'etayê Wîr'a be! Amîn*.

T'emîya bona dewletîya

¹⁷ T'emîyê bide dewletîyêd vê dinê, bira babax nebin û gumana xwe nedine ser hebûka^f p'ûç'e derew, lê li ser Xwedêyê ku her tiştî bi mer'danî dide me, wekî em miraz pê bikin*. ¹⁸ Bira qencîya bikin, bi kirinêd qenc dewletî bin, mer'd bin û p'arevekirinêr'a jî hazir.

¹⁹ Bi vî tiherî ewê xwer'a xiznekê t'op kin, h'îmekî qenc bona axretê, wekî wê jîyîna ku r'astî jîyîn e qazinc kin.

T'emîyêd axirîyê

²⁰ Tîmot'êyo! Çi ku li te hate spartinê xwey ke. Ji gotinêd p'ûç'e h'eram û şer'-de'wa dûr be, ku bi derew navê «zanebûn» dane ser. ²¹ Hineka xwe dane vê yekê û bi vî awayî ji bawerîyê xalifîn.

K'erema Xwedê wer'a be.

* ^{6:13} Yûh'enna 18:37.

* ^{6:16} Derk'etin 33:20.

* ^{6:17} Zebûr 62:10.

NE'MA PAWLOSE DUDA TÎMOT'ÊYOR'A

Pêşgotin

Ev ne'ma duda Pawlos ji kelê Tîmot'êyor'a nivîsîye, gava ew R'omêda^f girtî bû, destê wî ji her tiştî qetîyayî bû (1:8, 16) û ewî usa h'esab dîkir, ku geleka ew bîr kirîye. Vê ne'mêda p'ayê-p'ir'ê t'emî û şîret in, ku dide heval-xebatê xweyî cahil Tîmot'êyo. Li vir fikira mezin ew e, ku dannasînkirêd Mizgînîyê nava zêrandin û tengasîyêda^f sebir kin û teyax kin, lema jî ew ber dilê wîda tê, ku gerekê ew bêxof-bêtirs be û şer'ê xweyî qenc r'ind bike, çawa eskerekî Mesîhî^f amin. Şandî^f dil dide Tîmot'êyo ku serxwe be, bêtirs bona Îsa Mesîh şe'detîyê bide, hînkirina r'astîya Mizgînîyê û Peymana^f Kevin xwey ke û borcê xwe çawa yekî dersdar û mizgîndar^f bîne sêrî^f.

Şandî Tîmot'êyor'a dinivîse, ku ew haş ji xwe hebe, nek'ewe nava wan de'w-dozêd p'ûç'e vala, ku ev yekana kêr nayên, lê t'enê guhdara ji r'ê derdixin, aciz dikin (2:16, 23).

Xulese, şandî nexşê e'mirê xwe, nêt-meremê şandîtiya xwe, bona bawerî^f, sebir, h'izkirin û zêrandina cefêd xwe tîne bîra heval-xebatê xwe.

Eva ne'ma kanîya berdilîya^f e'mirê h'emû bawermenda ye, îlahî^f ewêd ku bin barêd qulixê Xudanda^f ne, wekî ewana bawerîyêda bi sebirê û h'izkirinê bê tirs pêşda her'in.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-2)

R'azîbûn û şîret (1:3-2:13)

T'emî û haş ji xwe hebûn (2:14-4:5)

R'abûn-r'ûniştina e'mirê Pawlos (4:6-18)

Paşgotin (4:19-22)

Silavkirin

1 ¹ Ji Pawlosê bi e'mirê Xwedê şandîyê^f Mesîh Îsa bona wî sozê jîyînê, ya ku bi saya Mesîh Îsa ye, ² Tîmot'êyoyê lawê xweyî delalr'a:

De bira r'e'm, k'erem^f û e'dilayî ji Bav^f Xwedê û Mesîh Îsayê Xudanê^f me li te be.

R'azîbûn û dilşidandin

³ Ez ji Xwedê r'azî me, ku mîna pêşiyêd xwe bi îsafê r'ih'et Wîr'a xulamtîyê dikim, her gav şev û r'oj nava duayêd xweda te bîr tînim.

⁴ Gava ez hêsirêd te tînime bîra xwe, dik'evime demana dîtina te, wekî şabûn bik'eve dilê min. ⁵ Ez wê bawerîya^f teye dilê sax tînime bîra xwe, ya ku berê cem pîrika te Loyîsê û dîya te Eynikê hebû û ez bawer im, ku ya te jî heye*.

⁶ Bona wê yekê ez dikime bîra te, ku tu agirê p'êşk'êşa^f Xwedê hê gur' kî, ya ku bi destdanîna min ter'a hate dayînê. ⁷ Çimkî Xwe-

dê r'uh'ekî tirsê neda me, lê Yê qewatê, h'izkirinê û xwegirtinê*.

⁸ Awa şerm neke, ku bona Xudanê me şe'detîyê bidî, ne jî bona min şerm bike, ku ez bona navê Wî girtî me. Lê t'evî cefayê Mizgînîyê be, anegorî qewata Xwedê.

⁹ Xwedê em xilaz^f kirin, pîrozîyêr'a^f gazî kirin, ne ku bona kirinêd me, lê li gora qîrar û k'erema^f Xwe. Eva k'erema bi saya Mesîh Îsa, ew hê dewrêd berêda mer'a hate dayînê.

¹⁰ Lê niha bi xuyabûna Xilazkirê^f me Mesîh Îsa e'yan bû, ku mirin betal kir û jîyîna bê mirin, bi Mizgînîyê r'onayî kir.

¹¹ Vê Mizgînîyêr'a ez danna-sînkir, şandî û dersdar hatime k'ifşkirinê ¹² û lema ez vî cefayî dik'îşînim. Lê ez şerm nakim, çimkî zanim min bawerîya xwe K'ê anîye û guman im jî, ku Ewî çî ku spartîyê^f min*, wê h'eta wê

* 1:5 K'arêd Şandîya 16:1.

* 1:7 Aha jî tê fe'mkirinê: «Serxwebûnê».

* 1:12 «Çî ku spartîye min» tê fe'mkirinê yan qulixê Pawlos, yan jî Mizgînî. Lê ev r'êz aha jî tê fe'mkirinê: «Ew tiştê çî ku min spartîye Wî, bona R'oja^f Axretê wê xwey ke», mesele, jîyîna Pawlos yan jî yêd ku bi dannasîniya wî bûne bawermend.

R'ojê jî xwey ke. ¹³ Tu xwe li wî nexşê hînkirina saxlem bigire, ya ku te ji min bihîst û nava wê bawerî û h'izkirinêda bimîne, k'îjan ji Mesîh Îsa p'ara me k'et. ¹⁴ Ew tiştêd qence ku li te hatine spartinê bi wî R'uh'êf Pîrozî nava meda xwey ke.

¹⁵ Tu zanî ewêd ku qeza As-yayêda bûn pišta xwe dane min, Fûgelo û Hêrmoxênîs jî t'evî wan. ¹⁶ Bira Xudan r'e'ma xwe li mala Onîsîforo bike, çimkî ewî gelek cara dilê min r'ih'et kir, ji girtina min şerm nedikir, ¹⁷ lê gava hate R'omayê, gelekî li min ger'îya, h'eta ez dîtîm, ¹⁸ (de bira Xudan bidê, ku ew wê R'ojê r'e'mê ji Xudan bibîne) û Efesêda jî ewî çiqas minr'a xizmetk'arî kir, tu r'ind zanî.

Eskerê Mesîh Îsayî qenc

2 ¹ Awa lawê min, bi wê k'erema meye ku yektiya Mesîh Îsada ye qewat be. ² Ê ew tiştêd ku te li ber gelek şe'da ji min bihîst, bispêre^f wan merivêd^f amin, yêd ku wê bikaribin hinekêd din hîn kin. ³ Awa t'evî cefê me be, mîna eskerê Mesîh Îsayî qenc. ⁴ T'u

esker şixulê binelîtîyêva^f mijûl nabe, wekî li seresker xweş bê. ⁵ Leck'arek^f jî k'ofîyê^f nastîne, heger li gora qeyde nek'eve lecê. ⁶ Ê cotk'ar, ku cefê dik'işîne, gerekê ew pêşin ji berêd e'rdê te'm ke. ⁷ Bizanibe ez çî dibêjim, çimkî Xudan her tiştîda h'iş-aqil wê bide te.

⁸ Bîr bîne wî Îsa Mesîhê ji mirinê r'akirî, ji zur'eta Dawid^f, li gora wê Mizgînîya ez dannasîn dikim. ⁹ Bona vê Mizgînîyê ez diçerçirim, h'eta mîna zulm-k'arekî jî qeydkirî me, lê xebera Xwedê qeydkirî nîne. ¹⁰ Lema ez her tiştî teyax dikim, bona xatirê bijartîya, ku ew jî wê xilazbûna^f ku bi saya Mesîh Îsa ye, bistînin, bi r'ûmeta h'eta-h'etayêva t'evayî.

¹¹ Vê gotinêda xêlif t'une:

Heger em t'evî Wî mirin, emê t'evî Wî bijîn jî.

¹² Heger em teyax kin, emê p'adşatîyê jî t'evî Wî bikin. Heger em Wî înk'ar^f kin, Ewê jî me înk'ar ke*.

¹³ Heger em amin nemînin, Ewê amin bimîne, çimkî Ew nikare Xwe înk'ar ke*.

* ^{2:12} Metta 10:33.

* ^{2:13} Jimar 23:19.

P'alê k'etî-r'abûyî

¹⁴ Van tiştâ bîne bîra cime'tê, li ber Xwedê bike deynê stûyê wan, ku ser xebera hevr'a nek'evine de'wê. Ew kêrî t'u kesî nayê, t'enê mala guhdara xirab dike. ¹⁵ Bike ku tu li Xwedê xweş bêyî, p'alekî usa ku şerm nekî, xebera r'astîyê r'ast şirovekî. ¹⁶ Lê ji xeberdanêd h'erame p'ûç' xwe dûr bigire, çimkî evêd ku xwe dane vê yekê, wê hê nep'akîyêda pêşda her'in ¹⁷ û xeberêd wan mîna xiş-xişê p'enc dide. Hûmenayo û Filîto jî ji wan in, ¹⁸ yêd ku ji r'astîyê xalifîne^f û dibêjin, ku r'abûna mirîya îdî bûye û bawerîya hineka dever'û dikin. ¹⁹ Lê belê h'îmê ku Xwedê danî qedîm dimîne û ev mor ser e: «Xudan yêd p'ara Xwe nas dike»* û «Her kesêd ku navê Xudan hildane ser xwe, bira ew ji neheqîyê dûr bin».

²⁰ Maleke mezinda ne ku t'enê derdanêd^f zêr' û zîv hene, lê yêd ji dar û h'er'îyê jî hene, hinek bona derecêd bilind in, hinek jî bona derecêd nimiz. ²¹ Awa heger yek xwe ji wan tiştêd necayîz* paqij ke, ewê bibe derdaneke dereca

bilind, buhurtî-jibare, kêrî xwe-yê xwe hatî, bona her derecêd qencda hazir.

²² Ji dilxwestinêd cahiltîyê bir'eve, xwe li heqîyê, bawerîyê, h'izkirinê, e'dilayîyê bigire, t'evî wan be, yêd ku bi dilê sax gazî navê Xudan dikin. ²³ Tu xwe ji de'w-dozêd axmaxe bêfe'm dûr bigire, çimkî tu zanî ku şer' ji wan pêşda tên. ²⁴ Li xulamê Xudan nak'eve, ku şer' bike, lê hindava h'emûyada berbihêr be, bikaribe hîn ke û bînfîre be, ²⁵ bi şîrinayî yêd miqabil şîret ke, belkî Xwedê mecalê bide wan, ku ji gunekirinê vege'rin^f û r'astîyê nas kin. ²⁶ Hingê ewê ser h'işê xweda bên, ji t'eleka wî mîrêcin^f xilaz bin, k'îjanî ew girtine, ku e'mirê wî biqedînin.

Xirabîyêd r'ojêd axirîyê

3 ¹ Lê vê yekê zanibe ku r'ojêd axirîyêda zemanêd xirab wê bên. ² Merivê bibine xweh'iz, p'ereh'iz, k'ubar, babax, buxdanbêj, ne gur'af dê-bavada, bêşêkir, h'eram, ³ dilsar, bêr'e'm, buxdanbêj, temsist, zulmk'ar, neyarêd qencîyê, ⁴ nemam, berzeq, xwer'azî, r'ih'e-tîh'iz, ne ku Xwedêh'iz. ⁵ P'işkê

* ^{2:19} Jimar 16:5.

* ^{2:21} Aha jî tê fe'mkirinê: «Ji wan meriva».

xwedênasîyê wê li wan k'êve, lê wê qewata wê înk'ar kin. Tu xwe ji yêd aha dûr bigire.

⁶ Ji nava vanda yêd usa hene, ku xwe vedidizine mala, k'ulfetêd^f ser'aye bin barêd gunada^f sewitî dikine hêsîr, yêd ku bi cûr'e-cûr'e temêd xirabva têne birinê. ⁷ Ev k'ulfetana her gav hîn dibin, lê t'u car nikarin r'astîyê nas kin. ⁸ Çawa Yanîs û Yambrîs miqabilî Mûsa^f bûn, usa jî ev merivana miqabilî r'astîyê disekinîn, merivne bi fikirêd xweda şûna r'eşva çûyî, bawerîyêda jî bêkêr in*. ⁹ Lê gelekî wê pêşda neçin, çimkî bêfe'mîya wan wê h'emûyava e'yan be, çawa ya wan her duya bû.

T'emîyêd axirîyê

¹⁰ Lê te nasîya xwe daye hînkin, r'abûn-r'ûniştin û nêt-meremê min, bawerî, sebir û h'izkirina min, bînfireyî, ¹¹ zêrandin û cefayêd min. Tu zanî li Entakyayê, Qonyayê, Lîstrayê çî hatine serê min: Min çî zêrandin k'işandin! Lê Xudan ez ji h'emûya xilaz ki-

rim*. ¹² Belê her kesê ku dixwaze yektîya Mesîh Îsada bi xwedênasî bijî wê bê zêrandinê* ¹³ û merivêd xirabe xweyîfêl wê xirabîyêda pêşda her'in, bixalifînin û bixalifin. ¹⁴ Lê tu, nava wan tiştada bimîne, çî ku hîn bûyî û wê bawerîyêda jî guman bûyî. Tu zanî ji k'îjana hîn bûyî, ¹⁵ usa jî tu ji zar'otîya xweda nivîsarêd^f pîroz zanî, yêd ku dikarin te serwaxt kin, wekî bi bawerîya ser Mesîh Îsa xilaz bî. ¹⁶ T'emamîya nivîsarê* ji bîna ber Xwedê ye** û kêrhatî ye bona hînkinê, lêhilatinê^f, r'astkirinê û şîretkirina jîyîna heqîyêda, ¹⁷ wekî merivê Xwedê bêkêmasî be, bona h'emû kirinêd qenc hazir sekinî be.

4 ¹ Awa li ber Xwedê û wî Mesîh Îsayê ku wê dîwana mirî û zêndîya bike, ez bi camêrî dibêjim, tu li wê hatin û P'adşatîya Wî kî: ² Xeberê dannasîn ke, ser wê nêt-fikirê be, heger wextda be, yan bê wext be, li şaşîya hilê, pêşîya neheqîyê bigire, dil bide meriva, bi t'emamîya sebirê hîn

* ^{3:8} Derk'etin 7:11, 22; 8:3.

* ^{3:11} K'arêd Şandîya 13:14–14:22; Zebûr 34:19.

* ^{3:12} Yûh'enna 15:20.

* ^{3:16} Aha tê fe'mkirinê: «Nivîsarêd pîroz» awa gotî «K'itêba^f Pîroz».

** ^{3:16} Aha jî tê fe'mkirinê: «T'emamîya nivîsarêda bîna ber Xwedê heye».

ke. ³Çimkî zemanê bê, ku meriv wê guh nedine hînkirina saxlem, lê wê xwestinêd dilê xwer'a wan dersdara serhev t'op kin, yêd ku tiştêd li guhê wan xweş tê wê hîn bikin. ⁴Wê guhê xwe ji r'ast-tîyê dager'înin û pey ç'ilovîskîya k'evin. ⁵Lê **tu** her tiştîda serxwe bimîne, li tengasîya^f sebir ke, kirê mizgîndar^f bike, qulixê xwe biqedîne. ⁶Çimkî ez xwexa qurbanbûnêr'a^f îdî ser r'oj-r'oja me û wextê çûyîna min pêr'a gihîştîye. ⁷Lecêda ez qenc r'evîm, min r'îya xwe qedand, bawerî xwey kir. ⁸Û niha minr'a dimîne k'ofîya heqîyêye serk'etinê, ya ku Xudan, H'akimê r'ast wê bide min wê r'ojê û ne t'enê min, lê wan h'emûya jî, yêd ku bi h'izkirinê h'eyra xuyabûna Wîda ne.

Salix-sûlix

⁹ Bike ku zû bêyî cem min. ¹⁰ Dîmas ku dinya h'iz kir ez hiştim û çû T'êsalonîkê. Kireskîs çû Galatyayê, Tîto jî Dalmetyayê. ¹¹T'enê Lûqa cem min maye. Marqos hilde t'evî xwe bîne, çimkî vî qulixîda^f ew kêrî min tê. ¹²Tixîko, min şande Efesê. ¹³Tu gava bêyî, wî qap'ûtê ku min Troyayêda

cem Karpos hişt, t'evî xwe bîne, usa jî k'itêbêd gulomatîk, îlahî^f yêd ç'erm.

¹⁴Skenderê h'edad gelek xirabî li min kir. Xudan wê weke kirinêd wî bîne pêşîya wî. ¹⁵Tu jî h'evza xwe ji wî bike, çimkî gelekî li ber gotina me r'abû.

¹⁶Cara pêşin, gava ez li ber dîwanê sekinîm, kesekî pišta min negirt, h'emûya ez hiştim çûn. Bira ev yek wanr'a gune neyê h'esabê! ¹⁷Lê Xudan t'evî min sekinî û qewat da min, wekî pê min Mizgînîdayîn mîyaser be û h'emû necihû^f bibihên û ez ji devê şêr xilaz bûm. ¹⁸Xudan wê min ji her kirêd xirab xilaz ke û sax-silamet bigihîne P'adşatîya Xweye e'zmana. Şikir ji Wîr'a h'eta-h'etayê. Amîn^f.

Silavêd axirîyê

¹⁹Silavê bide Priskîlayê û Akîla, usa jî mala Onîsîforo, ²⁰Êrasto li Korint'ê ma, Trofîmo jî, min li Mîletosê nexweş hişt. ²¹Bike ku berî zivistanê bêyî. Eybûlo, Pûdês, Lînos, Klawdîya û h'emû xûşk-bira li te silav dîkin. ²²Xudan t'evî r'uh'ê te be.

K'erema Xwedê wer'a be.

NE'MA PAWLOS TÎTOR'A

Pêşgotin

Tîto bawermendekî yûnan^f bû, ew heval-xebatekî Pawlosî gelekî kêrhatî bû, nava qulixê şandîtya^f wîda (Korint'î II, 2:13; 7:5-16; 8:6, 16, 23; 12:18; Galatî 2:3; Tîmot'êyo II, 4:10). Pawlos vê ne'mê alîk'arê xweyî cahilr'a dişîne, gava ew Kirêtayêda mabû, ku serwêrtîyê şixulê civînê^f bike.

Ne'mêda sê pirsêd mezin hene:

1. Pawlos tîne bîra Tîto, ku gerekê serwêrêd civînê çawa bin, îlahî^f nava kirêtîyada, ku r'abûn-r'ûniştina wan ne qenc bû.
2. T'emîyêd bona Tîto, ku ew hînkirina saxlem h'emûya hîn ke, awa gotî kalemêr û pîrejina, xort û xulama. Pîrejî jî gerekê hindava xweda k'ulfetêd^f cahil hîn kin.
3. T'emî bona r'abûn-r'ûniştina bawermenda, ku t'evî h'emûya ew milûk, dilsax û şîrin bin, ji k'în û mixenetîyê dûr bin, nava de'w-dozada nîbin û xwe ji cudebûnêd civînê dûr bigirin.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-4)

Serwêrêd civînê û borcê wan (1:5-16)

Borcêd her bawermendê nava civînêda (2:1-15)

Şîret, t'emî û hînkirin (3:1-11)

Paşgotin (3:12-15)

Silavkirin

1 ¹ Ji Pawlosê xulamê Xwedê û şandîyê^f Îsa Mesîh, bona pêşdaçûyîna bawerîya^f bijartîyêd Xwedê û zanebûna ser r'astîyê, anegorî xwedênasîyê, ² usa jî bona wê gumana jîyîna^f h'eta-h'etayê

gazîkirî*. Bona wê jîyînê, Xwedêyê xweyê gotina Xwe**, hê dewrêd berêda soz daye ³ û wextê xweda gotina Xwe bi dannasînîyê da e'yankirinê, ya ku li min hate spartinêf, bi e'mirê Xwedêyê Xilazkirêf me.

⁴Tîtor'a, lawê xweyî heq-h'elalî bawerîya meye t'omerîda:

De bira k'eremf û e'dilayîya Xwedêyê Bavf û Mesîh Îsa Xilazkirêf me li te be.

Şixulê Tîto Kirêtayêda

⁵Bona wê yekê min tu li Kirêtayê hiştî, wekî çî kêmasî hebin bînî sêrîf û her bajarekîda berpirsîyara k'ifş kî, çawa min ev t'emî li te kir: ⁶Gerekê berpirsîyar bêlek'e be, mêrê jinekê be, zar'êd wî bawermend bin, yêd ku bona avîtîyê yan jî bona neguhdarîyê nek'etine nava dev-dirana. ⁷Belê serwêr çawa malkirê Xwedê, gerekê bêlek'e be: Ne serh'işk, ne hêrs, ne pey şeravê k'etî, ne sir'tûk, ne

pey k'eda h'eramf, ⁸lê mêvanh'iz, xêrxwaz, aqilda giran, ser heqîyê, Xwedêr'a dayî, xwegirtî. ⁹Gerekê wê gotina amin qewîn bigire, çawa ku hîn bûye, wekî bikaribe bi hînkirina saxlem dil bide yêd mayîn û şaşîyêd miqabila bide r'ûyê wan.

¹⁰Yêd xweserîxwe gelek in, yêd xeberp'ûçf û derewîn, îlahîf ewêd ku ji nava cihûyadaf* ne. ¹¹Gerekê dengê yêd usa bidine bir'înê, çimkî ew mala lap xirab dikin, tiştêd necayîz hîn dikin û vê yekê bona k'ara xweye h'eram dikin.

¹²Ji kirêtîya hema xût zaneîk* wan jî gotîye:

«Kirêtî t'imê derewîn in,
ew r'e'wirêd xirab in,
û p'ir'xurêd bêxîret in».

¹³Ev şe'detîke r'ast e, lema h'işk li wan hilêf, ku saxlem bin bawerîyêda ¹⁴û guh nedine ç'ilovîskîyêd cihûyaf û t'emîyêd wan merivêd* ku ji r'astîyê dager'îyane. ¹⁵Her tişt h'elal e bona h'elala, lê h'eram

* ^{1:1-2} Aha jî tê fe'mkirinê: «gazîkirîyê bona pêşdaçûyîna bawerîya bijartîyêd Xwedê û zanebûna ser r'astîyê, anegorî xwedênasîyê, ku ji wê r'astîyê ye gumana jîyîna h'eta-h'etayê».

** ^{1:2} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Xwedêyê ku derewa nake».

* ^{1:10} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Yêd ji sinetîyêf ne».

* ^{1:12} Bi yûnanî xeber bi xeber «p'êxemberekî wan» nivîsar e. Li gora hineka, navê vî zaneyî Epîmênîdes bû, ji bajarê Kinososê û şayîr bû. Ew qasî 600 salî berî Îsa Mesîh bibû.

û nebawerar'a tişteki h'elal t'une, h'eta aqil û îsafaf wan jî h'er'imîne. ¹⁶ Ew dibêjin, ku Xwedê nas dikin, lê bi kirêd xwe Wî înk'arf dikin, h'eram û xwesarîxwe ne û her kirineke qencr'a bêkêr in.

Hînkirina saxlem

2 ¹ Lê tu, çi li hînkirina saxlem dik'eve, hîn ke. ² Kalemêr bira xwegirtî, giran û maqûl bin, baweriyê, h'izkirinê û sebirêda serxwe bin.

³ Pirejin jî bira usa p'ergal bin, çawa li merivêd Xwedê dik'eve, ne buxdanbêj, mêla wan ne ser vexwarinê be. Lê bira xweyêd şîretêd qenc bin, ⁴ wekî jinêd cahil hîn kin, ku mêr û zar'êd xwe h'iz bikin, ⁵ aqilda giran bin, nav-namûs, malkir, h'eyf, gur'a^f mêrê xweda bin, wekî xebera Xwedê neyê bêhurmetkirinê.

⁶ Usa jî dil bide xorta, ku aqilda giran bin. ⁷ Her tiştîda jî, tu xwe-xa bibe t'erzê kirinêd qenc, nava hînkirinêda bêdur'ûtî û maqûl be, ⁸ bi xeberêd saxleme bê kêmasî, wekî yê miqabil şermî bimîne û hindava meda tişteki wîyî gotinê t'unebe.

⁹ Xulama şîret ke, ku gur'a axayêd xweda bin û her tiştîda li wan xweş bîn, cab-sabê wan nedin,

¹⁰ destdirêjayîyê nekin, lê aminîya qence t'am nîşanî wan kin, wekî hînkirina bona Xilazkirê me Xwedê, her aliyava bixemilînin.

¹¹ Çimkî k'erema^f Xwedê bona xilazbûna^f h'emû meriva xuya bû, ¹² Ew me hîn dike, ku em nep'akîyê û dilhaviyêd dinyayê înk'ar kin û aqilda giran, bi heqîyê û xwedênasîyê bijîn li vê dinê, ¹³ hîvîya wê gumana xwezilî, xuyabûna r'ûmeta Xwedêyê mezin, Xilazkirê me Îsa Mesîh bin. ¹⁴ Ewî Xwe bona me da der, ku me ji h'emû neheqîya xilaz^f ke û paqij ke, bike cime'ta Xweye xîretk'êşêd kirinêd qenc.

¹⁵ Van tiştî hîn ke, bi t'emamîya h'ukumê xwe dil bide wan û li wan hilê. Bira t'u kes te bêhurmet neke.

R'abûn-r'ûniştina bawermenda

3 ¹ Bike bîra cime'tê, ku gur'a serwêr û h'ukumeta bikin, guhdar bin û bona h'emû kirinêd qenc hazir sekinî bin. ² Hindava t'u kesekîda xirab xeber nedin, şer'ûd nîbin, lê milûk bin û şîrinayîya xwe hindava h'emû merivada bidine k'ifşê. ³ Çimkî em jî wextekê bêfe'm bûn, xwesarîxwe, xalifî^f û xulamêd cûr'e-cûr'e temêd xirab û k'êfa dilê xwe bûn, me nava xirabîyê û h'evsûdiyêda dijît,

em mîna me'rê r'eş, li ber ç'e'vê hev r'eş bûn. ⁴Lê gava şîrinayî û h'izkirina Xwedê, Xilazkirê me xuya bû, ⁵Wî em xilaz kirin. Ne ku bona wan kirinêd r'aste ku me kirin, lê li gora r'e'ma Xwe em xilaz kirin, bi şûştinê em nû dinê k'etin û bi R'uh'ê^f Pîroz nûyejîyîn bûn*. ⁶Wî Xwedêyî ew R'uh' bi mer'danî ser meda barand, bi destê Îsa Mesîhê Xilazkirê me, ⁷wekî bi k'erema Wî em r'ast^f bê-ne h'esabê û bi wê gumanê jîyîna h'eta-h'etayê war bin. ⁸Vê gotinêda xêlif t'une. Û ez dixwazim ku tu van tiştê e'seyî kî, wekî yêd ku bawerîya xwe Xwedê tînin, xîret kin, tiştêd qenc bikin. Evana merivar'a qenc û k'ar in.

⁹Lê tu xwe ji de'w-dozêd ax-maxtî, r'eqema silsileta^f, hevr'ik'îyê û şer'-de'wêd li ser Qanûnê dûr

bigire, çimkî ew bêkêr û bêk'ar in. ¹⁰Ji yê ku bêt'ifaqîyê dike, carekê-duda şîret ke dûr k'eve. ¹¹Tu zanî ku yê usa xalifî û gunek'ar^e, ew xwexa dîwanê ser xweda tîne.

Gotinêd axirîyê

¹²Gava Artemas yan Tixîko ez bişnime cem te, bike ku bêyî Nîkopolîsê, cem min, çimkî min qîrar da zivistana xwe li wir derbaz kim. ¹³Zênasê qanûnzana^f û Apo-lo zû ver'êke, usa be ku ew r'êva kêmasîya tiştêkî nebînin. ¹⁴Yêd ji me jî bira hîn bin, pey kirinêd qenc bin, wekî kêrî h'ewcetîya merivayê bèn û bê ber nebin.

¹⁵H'emûyêd t'evî min li te silav dîkin. Silavê bide wan, yêd ku bawerîyêda me h'iz dîkin.

K'erema Xwedê we h'emûyar'a be.

---

* ^{3:5} Aha jî tê fe'mkirinê: «Xwedê em xilaz kirin, bi şûştina R'uh'ê Pîroz nû dinê xistin û nûyejîyîn kirin».

NE'MA PAWLOS FILÎMONR'A

Pêşgotin

Filîmonê bawermend yekî e'yan bû, ew dostê Pawlos bû, xuya dibe ku endemê civîna^f Kolosyayê bû. Xulamekî wî jî hebû navê wî Onîsîmo, ew ji cem xweyê xwe r'evîbû û gerekê bona kirê xwe bihata kuştinê. Lê gava Pawlos kelêda bû, xuya dibe ku Onîsîmo wî dibîne, t'obef dike, dibe bawermendê Îsa. Bi vê ne'mê Pawlos hîvî ji Filîmon dike, ku ew bibaxşîne Onîsîmo û wî qebûl ke, ne t'enê usa çawa meriv^f dibaxşîne xulamêd xwe, lê usa bibaxşîne çawa yek dibaxşîne birakî xweyî bawermend.

Vê ne'ma kinda derseke k'ûr bona wê bawerî^f û h'izkirina Mesîh k'ifş dibe, ku çawa gerekê nava bawermendada hindava hevda hebe.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1-3)

Pesinê Filîmon dide (4-7)

Hîvîkirin bona Onîsîmo (8-22)

Paşgotin (23-25)

Silavkirin

1 ¹ Ji Pawlos, bona Mesîh Îsa girtî û Tîmot'êyoyê bira,

Filîmonê heval-xebat û delalê xwer'a, ² Afîya xûşkr'a û Arxîpoyê hevaleskerê xwer'a û usa jî wê civînêr'a^f ku mala teda dicive*:

³ De bira k'erem^f û e'dilayîya Xwedêyê Bavê^f me û Xudan^f Îsa Mesîh li we be.

Bawerî^f û h'izkirina Filîmon

⁴ Ez her gav ji Xwedêyê xwe r'azî me, gava nava duayêd xweda te bîr tînim birayê Filîmon, ⁵ çimkî

---

* ^{1:2} Kolosî 4:17.

bona wê h'izkirina teye hindava t'emamîya cime'ta Xwedêda û bawerîya teye hindava Xudan Îsada dibihêm. ⁶ Ez dua dikim, wekî heleqetîya teye t'evî me, nava bawerîyêda^f me bigihîne wê zanebûna k'ûr, ya ku hindava her tiştêd meye qence t'evî Mesîh e. ⁷ Bona wê h'izkirina dilê teda birayo, ez gelekî şa bûm û bîna min fire bû, ku dilê cime'ta Xwedê pê te r'ih'et bûye.

Hîvîkirina Pawlos bona Onîsîmoyê xulamê Filîmon

⁸ Bona vê yekê bi Mesîh çawa bira, min dikaribû turuş kira, e'mirî ser te bikira, çi ku cayîz bû, ⁹ lê ji dest h'izkirinê, hîvî dikim. Ez çawa Pawlosekî kal û niha jî bona Mesîh Îsa girtî, ¹⁰ bona lawê xwe Onîsîmo hîvî ji te dikim, yê ku qeydê minda çawa kur'ek minr'a dinê k'et*. ¹¹ Ew wextekê kêrî te nedihat, lê niha hin kêrî te tê, hin jî kêrî min*.

¹² Ez wî paşda dişînime cem te, ew cegeza min e. ¹³ Min dixwest ew cem xwe bihişta, ku dewsa te ber destê min bûya, h'eta ku ez bona Mizgînîyê qeydada me. ¹⁴ Lê bêyî

te min nexwest tiştêkî bikim, ku qencîya te usa nebe, çawa borcek kiribine stûyê te, lê bi r'ezedilîya te be. ¹⁵ Belkî bona vê yekê ew wextekê ji te dûr k'et, ku ew her t'im bibe p'ara te, ¹⁶ ne ku çawa xulam, lê ji xulamekî zêdetir e, çawa birakî delal! Bona min ew çiqasî delal e, lê bona te ewê hê zêde be, hin alîyê xulamtîyêda, hin jî alîyê Xudanda.

¹⁷ Awa heger tu min çawa hevalê xwe h'esab dikî, wî usa qebûl ke, çawa min. ¹⁸ Heger ewî neheqîk jî li te kiribe, yan tiştêkî deyndarê te be, ser min h'esab ke. ¹⁹ Ez Pawlos bi destê xwe dinivîsim: Ezê li te veger'înim (lê ez bi vê yekê naxwazim bêjime te, ku tu jîyîna xweva deyndarê min î.) ²⁰ Niha, birayê minî ji Xudanda, vê qencîyê bona min bike, bona xatirê Mesîh dilê min r'ih'et ke. ²¹ Ez guhdarîya teda guman bûm, lema jî min ev yek ter'a nivîsî, çimkî ez zanim tê ji gotina min zêdetir bikî.

Gotinêd axirîyê

²² Pêştirî vê yekê jî, minr'a cîkî mayîne hazir ke, çimkî gumana

* 1:10 Kolosî 4:9.

* 1:11 «Onîsîmo» bi zimanê yûnanî tê fe'mkirinê: «Kêrhatî».

FILÎMON, 1

---

min heye, ku Xwedêyê caba dua-
yêd we bide, min paşda bide we.

²³ Êpafrasê bona navê Mesîh
Îsayî t'evî min girtî, te silav dike,

²⁴ usa jî Marqos, Erîstarxo, Dîmas
û Lûqa, heval-xebatêd min.

²⁵ K'erema Xudan Îsa Mesîh
t'evî r'uh'êd we be.

NE'MA ÎBRANÎYAR'A

Pêşgotin

Navê nivîsk'arê vê ne'mê îro ne e'yan e. Gelek zane şikê dibine ser Apolo (K'arêd Şandîya 18:24; 19:1). Usa jî ne e'yan e, evî nivîsk'arî ne'ma xwe k'îjan civînêr'a nivîsiye, lê bi vê ne'ma xwe berbir'î k'omeke bawermenda dibe, k'îjan ku gerekê hêdî-hêdî pêşda biçûna, lê ew nava qezî û oxirmêd giranda bûn, hindik mabû ku destê xwe ji bawerîya^f xwe bikirana yan fikirê xwe hindava Îsa Mesîhda biguhastana.

Xudanê ne'mê dinivîse û dil dide ber wan, ku nava bawerîya xweda bimînin, usa jî dide k'ifşê, ku Îsa Mesîh r'ast mîna heyîntîya Xwedê ye û wek'iltîya wîye xilazîyê ye. Ew ser sê pîrsêd r'astîyê disekine:

1. Îsa Kur'êf Xwedayî h'eta-h'etayê ye, ku êlimîya^f Xweye hindava Bavêda^f bi cefêd Xwe da k'ifşê. Îsa ne ku t'enê ji p'êxemberêd Peymana^f Kevin mestir e, lê ji milyak'eta^f û Mûsa^f jî mestir e.

2. Îsa ji Xwedêda çawa k'ahînê^f h'eta-h'etayê k'ifşkirî ye, ew ji k'ahînêd Peymana Kevin mestir e. Wî bi carekê bona her t'im bedena Xwe kire qurban^f û îdî ew qurbanêd Peymana Kevindaye bêh'esab berga tiştêkî negirtin.

3. Bawermend t'enê bi destê Îsa dikare ji gune^f, tîrsê û mirinê xilaz^f be. Îsa jî çawa serekk'ahînê r'ast xilazbûna r'ast dide, ku ev yek Peymana Kevinda bi sûretî (sîmvolî) dihate kirinê, awa gotî ew h'ebandin û qurbandayînêd ku berî hatina Mesîh dikirin, şe'detîya Îsa Mesîh didan.

Nivîsk'arê vê ne'mê ji t'arîxa Îsraêlê^f, çawa t'erzêd bawerîyê hineka bîr tîne (serê 11-a) û bi vê dixwaze bêje xwendevana, ku hindava Mizgînîya Îsada amin bimînin. Serê 12-da bi dilekî şewat dibêje, ku usa h'eta axirîyê amin bimînin û ç'e've xwe ji Mesîh nebîr'in, lê nava her cûr'e te'lî-tengîyada û hêsîrî-belengazîyada teyax kin. Ne'mê bi şîreta û silava xilaz dike.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin: Mesîh e'yanbûna Xwedêye t'am e (1:1-3)
Mesîh ser milyak'etar'a ye (1:4-2:18)
Mesîh ser Mûsa^f û Yêşûr'a^f ye (3:1-4:13)
K'ahîntîya Mesîh ser her k'ahîntîyêr'a ye (4:14-7:28)
Peymana Mesîh ser her peymanar'a ye (8:1-9:28)
Mesîh qurbana ser qurbanar'a ye (10:1-39)
Bawerî (11:1-12:29)
Çawa meriv^f li Xwedê xweş bê (13:1-19)
Duayê xilazîyê (13:20-21)
Paşgotin (13:22-25)

**Xwedê bi Kur'ê Xwe xeber dide
û Kur' ji milyak'eta mestir e**

1 ¹ Gelek cara û bi gelek cûr'a Xwedê pêşda pê p'êxembera kal-bavêd mer'a xeber daye, ² lê van r'ojêd axirîyêda pê Kur'êf Xwe mer'a xeber da, K'îjan ku k'ifş kir, wekî axirîyê bibe xweyîwarê her tiştî û bi Wî jî e'rd û e'zman e'firand. ³ Ew nûra* r'ûmeta Xwedê ye, xût mîna heyîntîya Wî ye, Ew bi qewata xebera Xwe her tiştî xwey dike. Gava Ewî mecala şûştina gunêd meriva^f hazir kir**, li

jor herema^f mezinayîya Xwedêye r'astê r'ûnişt. ⁴ Kur' haqasî ji milyak'eta^f jortir k'et, çiqasî ew navê ku Wî stand ji navêd wan mestir e. ⁵ Çimkî Xwedê t'u milyak'etîr'a aha negotîye:

«Tu Kur'ê Min î,
Tu îro Minr'a bûyî»*
û dîsa:

«Ezê bavê Wî bim,
Ewê jî Kur'ê min be»**.

⁶ Û gava Xwedê nixurîyê Xwe di-şîne dinyayê, aha jî dibêje:

«Bira h'emû milyak'etêd Xwedê serê xwe ber Wî daynin»*.

---

* 1:3 Bi gotineke din: «R'onayî».

** 1:3 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Gava Ewî em ji gunêd me şûştin».

* 1:5 Zebûr 2:7.

** 1:5 P'adşatî II, 7:14.

* 1:6 Qanûna Ducarî 32:43; Zebûr 97:7 (welger'andina Peymana Kevine yûnanî).

- ⁷ Lê bona milyak'eta aha dibêje:
«Ew milyak'etêd Xwe dike ba
û berdestîyêd Xwe alava êgir»*.
- ⁸ Lê belê bona Kur' Xwedê dibêje:
«T'extê Te Xwedêyo, t'extê
h'eta-h'etayê ye,
şiva p'adşatîya Te şiva heqîyê
ye.
- ⁹ Tu heqîyê h'iz dikî û dijenî
neheqîyê,
lema jî Xwedêyo, Xwedêyê Te
Tu bi r'ûnê şabûnê r'ûnkirî,
ji hevalêd Te zêdetir»*.
- ¹⁰ Ū aha jî dibêje:
«Ya Xudan^f, Te pêşîyê h'îmê
dinyayê danî
û e'zman kirêd destêd Te ne.
- ¹¹ Ewê wêran bin her'in, lê Tê
bimînî,
h'emûyê mîna cila bip'izinin.
- ¹² Tê wan hev bip'êç'î mîna qa-
p'ût,
mîna k'inca wê bêne guhastinê.
Lê Tu dîsa Ew î
û salêd Te wê kê m nebin»*.
- ¹³ K'îjan milyak'etîr'a Xwedê gotîye:
«K'êleka^f Mine r'astê r'ûnê,
h'eta Ez neyarêd Te bikime
binê p'îyêd Te?»*

¹⁴ Îdî milyak'et^f çî ne? Ew h'emû
jî r'uh'êd berdestî ne, ku bona
xizmetk'arîya wan têne şandinê,
yêd ku xilazbûnê^f wê war bin.

**Miqatî xwe bin,
ku xilazbûna mezin war bin**

2 ¹ Bona vê yekê gerekê em hê
gelekî guh bidine wan tiştêd
me bihîstine, wekî em ji wan nexa-
lifin. ² Çimkî heger ew xebera pê
milyak'eta hate gotinê h'îmgirtî
ma û h'emû neheqîyê û bêêlimîyê
heqê xwe r'ast standin, ³ lê emê
çawa xwe xilaz^f kin heger em guh
nedine wê xilazbûna mezin? Bona
vê xilazbûnê Xudan pêşda danna-
sîn kir û yêd ku dengê Wî bihîstin
meva e'seyî kirin. ⁴ Serda jî Xwedê
bi nîşana, k'eremeta, cûr'e-cûr'e
kirêd qewat û p'êşk'êşêd^f R'uh'ê^f
Pîroze belakirî şe'detî da, çawa
ku e'mirê Wî bû.

Yê ku me berbi xilazbûnê dibe

⁵ Xwedê ne ku milyak'et kirine
serwêrêd wê dinya ku wê bê, ser
k'îjanê em xeber didin. ⁶ Lê ni-
vîsar cîkî şe'detîyê dide û dibêje:

* ^{1:7} Zebûr 104:4 (welger'andina Peymana Kevine yûnanî).

* ^{1:9} Zebûr 45:6-7.

* ^{1:12} Zebûr 102:25-27.

* ^{1:13} Zebûr 110:1.

«Ya Xwedê, însan çi ye ku wî bîr tînî, yan bendê vê dinê* ku bona wî xem dikî?

7 Te hinek wext* ew ji milyak'eta nimiztir kir, bi r'ûmet û hurmetê ew t'ac kir,

8 h'emû tişt kirine binê nigêd wî»*.

Awa Yê ku her tişt kirine binê nigêd wî**, tiştekan nehişt ku nekiribe binê niga. Lê niha em hê her tiştî binê nigêd însênda nabînin. ⁹Lê em niha Îsa bi r'ûmet û hurmet k'ofî li sêrî dibînin, Yê ku hinek wext bona cefê mirinê ji milyak'eta hatibû nimizkirinê, wekî bi k'erema^f Xwedê bona h'emûya mirin bidîta. ¹⁰Belê hêja bû ku Xwedê, Yê ku her tişt bona Xwe e'firandîye û bi destê Xwe xwey dike R'êberê xilazbûna wan bi cefa k'amil bikira*, wekî gelek law t'evî r'ûmeta Îsa bikirana.

¹¹Ewê ku pîroz^f dike û ewêd ku pîroz dibin, ev h'emû jî ji Bavekî^f ne. Lema Ew vê yekêda şermîyê nabîne, ku wan xûşk-birayêd Xwe h'esab ke ¹²û dibêje:

«Derheqa navê Teda Ezê xûşk-birayêd Xwer'a bêjim, civînêda^f Ezê eşqî Te bistrêm»*.

¹³Û aha jî dibêje:

«Ezê gumana Xwe bidime ser Xwedê»*.

Û aha jî:

«Va me Ez û ew zar'êd ku Xwedê dane Min»**.

¹⁴Çawa ku zar' xûn û goşt in, Îsa Xwexa jî bû mîna wan, k'ete binyat'a merivayê^f, wekî bi vî awayî pê mirina Xwe, yê ku h'ukumê wî ser mirinê heye unda ke, awa gotî mîrêcin^f ¹⁵û yêd ku t'emamîya e'mirê xweda hêsîrêd tirsî mirinê bûne xilaz ke. ¹⁶Belê fe'mdarî ye, ku Ew alîk'arîya milyak'eta nake, lê alîk'arîya zur'eta Birahîm^f dike. ¹⁷Lema jî Îsa gerekê bi her

* ^{2:6} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Kur'ê^f mêriv».

* ^{2:7} Aha jî tê fe'mkirinê: «Te ew hinekî ji milyak'eta nimiztir kir», usa jî r'êza 9-da.

* ^{2:8} Zebûr 8:4-6.

** ^{2:8} «Wî» tê fe'mkirinê «bendêd dinê» yan jî «Îsa».

* ^{2:10} Aha jî tê fe'mkirinê: «Bi cefa bigihîşt», awa gotî «mezin bûya».

* ^{2:12} Zebûr 22:22.

* ^{2:13} Îşaya 8:17.

** ^{2:13} Îşaya 8:18.

alîyava bibûya mîna xûşk-bira, ku bibûya serekk'ahînekî^f r'e'm û amin li xizmetk'arîya ber Xwedêda, wekî gunêd cime'tê bida k'ewandinê^{f*}. ¹⁸ Çawa Ewî cefa k'işand, hate cêr'ibandinê^f, usa jî dikare alîk'arîya wan bike, yêd ku dik'evine nava cêr'ibandinê.

Îsa ji Mûsa mestir e

3 ¹ Awa xûşk-birayêd pîroz, hûn ku heval-p'arêd wê gazîya e'zmên in, li Îsa binihêr'in, Wî şandîyî^f û Serekk'ahîne ku em îqrar^f dikin. ² Ew hindava Xwedêda amin bû, Yê ku Ew bona vê yekê k'ifş kir, çawa Mûsa^f jî t'emamîya mala Wîda amin bû*. ³ Belê Îsa haqasî ji Mûsa zêdetir hêjayî r'ûmetê bû, çiqasî qedirê yê ku malê çêdike, ji qedirê malê zêdetir e. ⁴ (Fe'mdarî ye, her malek bi destê yekî tê çêkirinê, lê yê her tişt e'firandîye, Xwedê ye.) ⁵ R'ast e Mûsa t'emamîya mala Wîda xulamekî amin bû, bona şe'detîya wan tiştêd ku Xwedê wê bigota. ⁶ Lê Mesîh çawa kur' hindava mala Xwedêda amin bû. Û ew mala Wî em in, heger em

wê e'gîtîyê û gumana ku em pê difir'in qewîn bigirin.

Bona cime'ta Xwedê r'ih'etîk heye

⁷ Bona vê yekê çawa R'uh'ê Pîroz dibêje:

«Îro heger hûn dengê Wî bibîn,

⁸ mîna kal-bavêd xwe serh'işk nîbin,

çawa ku wana serî hilda, gava ber'iyêda^f hatine cêr'ibandinê,

⁹ wê dera ku kal-bavêd we bi qelpê xirab Ez cêr'ibandim û t'emamîya çil salî jî kirêd Min dîtin.

¹⁰ Lema jî h'îlê Min ji wî nisilî^f çû

û Min got: «Dilada t'imê ew xalifî^f ne

û r'îya Min nas nekirine».

¹¹ Awa Min jî ji hêrsa sond xwar got:

«T'u car ewê nek'evine r'ih'etîya Min!»*

¹² Haş ji xwe hebin xûşk-birano, nebe ku nava we yekîda dilekî xirab û nebawer hebe, ku pişta

* ^{2:17} Bi gotineke din: «Afûkirinê» yan «baxşandinê».

* ^{3:2} Jimar 12:7.

* ^{3:11} Zebûr 95:7-11. Van r'êza jî bixûnin: Derk'etin 17:1-7; Jimar 20:1-13.

xwe bide Xwedêyê sax. ¹³ Lê her r'oj dil bidine hev, h'eta ku nivîsarêda bona me «îro» heye, wekî ji we t'u kes bi guna nexape, nebe serh'işk. ¹⁴ Çimkî em t'evî Mesîh bûne xweyîp'ar, heger t'enê em wê bawerîyê^f ji serîda h'eta xilazîyê qewîn bigirin. ¹⁵ Awa çawa jor hate gotinê:

«Îro heger hûn dengê Wî bi-bihên,
serh'işk nîbin,
çawa wextê serhildanêda»*.

¹⁶ Ew k'î bûn, yêd ku bihîstin û serî hildan? Ew h'emû nîbûn, yêd ku bi destê Mûsa ji Misirê^f derk'etibûn? ¹⁷ Çil salî h'îlê Xwedê ji k'ê çû? Ne ji wan çû, yêd ku gu-ne^f kirin, cinyazêd wan ber'iyêda man? ¹⁸ Û Xwedê bona k'ê sond xwar ku nek'evine r'ih'etîya Wî, heger ne bona neêlima?*^{**} ¹⁹ Îdî em dibînin ku evana ji dest nebawerîya xwe nikaribûn bik'etanayê.

4 ¹ Awa ew sozê ku bona k'etina nava r'ih'etîya Wî hê dimîne,

lema gerekê em haş ji xwe hebin, ku ji we t'u kes ji wê r'ih'etîyê ne-mîne. ² Çimkî mer'a jî ew Mizgînî hate dayînê, çawa wan'r'a. Lê belê ew Mizgînîya ku wan bihîst k'ar neda wan, çimkî ew yek bawerî-yêva girê nedan. ³ Lê em ku bawer dikin, emê bik'evine wê r'ih'etîyê. Ev yek aha ye, çawa ku Xwedê got:

«Awa Min ji hêrsa sond xwar got:
«T'u car ewê nek'evine r'ih'etîya Min!»*^{*}

Lê Ewê ku ev yek got, şixulêd Wî ji wextê e'firandina dinyayêda xilaz bibûn. ⁴ Cîkî bona r'oja h'efta aha hatîye gotinê: «Û Xwedê r'oja h'efta ji h'emû şixulêd Xwe r'ih'et bû»*. ⁵ Û li vir dîsa dibêje: «T'u car ewê nek'evine r'ih'etîya Min»*. ⁶ Awa hinekê bik'evine wê r'ih'etîyê, lê ewê ku pêşda mizgînî bihîstibûn ji dest nebawerîyê* nek'etinê. ⁷ Bona vê yekê Xwedê r'ojeke din k'ifş dîke û dibêje «îro», pey gelek wextar'a, çawa bi zarê^f Dawid^f jor hate gotinê:

* ^{3:15} Zebûr 95:7-8.

* ^{3:18} Aha jî tê fe'mkirinê: «Nebawera».

** ^{3:16-18} Jimar 14:1-35.

* ^{4:3} Zebûr 95:11.

* ^{4:4} Destpêbûn 2:2.

* ^{4:5} Zebûr 95:11.

* ^{4:6} Aha jî tê fe'mkirinê: «Neêlimîyê».

«Îro heger hûn dengê Wî bi-
bihên,
serh'işk nîbin»*.

⁸Heger Yêşûf^f r'ih'etî dabûya wan, îdî Xwedê wê pey wê yekêr'a bona r'ojeke din xeber neda. ⁹Awa bona cime'ta Xwedê hê r'ojeke r'ih'etîyê mîna r'oja şemîyê heye. ¹⁰Belê ewê ku dik'eve r'ih'etîya Xwedê, ew îdî ji şixulêd xwe r'ih'et dibe, çawa Xwedê jî ji şixulêd Xwe*.

¹¹Awa em bikin ku bik'evine wê r'ih'etîyê, wekî t'u kes mîna nebawerîya* wan nek'eve r'oja wan.

¹²Xebera Xwedê sax û zor e û ji her şûrê dudevî bir'atir e, ku derbazî h'eta navbera r'uh' û can, hestû û mejû dibe, nêt û fikirêd dila jî e'nene dike. ¹³Û t'u e'firîn ji Wî veşartî nîne, lê her tişt li ber ç'e'vê Wî vekirî û aşkere ye, ku li ber K'îjanî emê h'esabê xwe bidin.

Îsa serekk'ahîne ser h'emûyar'a ye

¹⁴Awa ku Serekk'ahînekî meyî mezin heye, ku e'zmanar'a derbaz bûye, Îsayê Kur'êf Xwedê, de we-

rin em wê bawerîya ku îqrar dikin qewîn bigirin. ¹⁵Serekk'ahînekîf meyî usa t'une, ku bêt'aqetîyêd meda dilê Wî ser me neşewite, lê Ew ji h'emû alîyada cêr'ibandî ye mîna me, lê t'enê bêgune. ¹⁶De îdî em mêrk'imî nêzîkî t'extê Xwedêyî k'eremê bin, wekî r'e'mê bistînin û k'eremê bibînin ku gava em h'ewce bin, alîk'arîya me bike.

5 ¹Her serekk'ahînek ji nav meriva tê bijartinê û k'ifşkirinê, ku bona meriva li ber Xwedê bisekine, wekî h'edîf û qurbana^f ber guna bide. ²Ew çawa însan dikare bi dilê şewat k'omeka wanr'a be, yêd ku nezan û xalîfî ne, çimkî ew xwexa jî nava bêt'aqetîyada ye. ³Lema gerekê ew çawa bona cime'tê, usa jî bona xwe qurbana bona guna bide*. ⁴Kesek xwese-rîxwe vî qedirî nastîne, lê t'enê ewê ku ji Xwedêda tê gazîkirinê, çawa Harûn^f bû*.

⁵Usa jî Mesîh, ne ku Xwexa Xwe bilind kir ku bibe serekk'ahîn, lê Xwedê Ew bilind kir û Wîr'a got:

* ^{4:7} Zebûr 95:7-8.

* ^{4:10} Destpêbûn 2:2.

* ^{4:11} Aha jî tê fe'mkirinê: «Neêlimîyê».

* ^{5:3} Qanûna K'ahîntîyê 9:7.

* ^{5:4} Derk'etin 28:1.

«Tu Kur'ê Min î,
 Tu îro Minr'a bûyî»*.
 6 Çawa cîkî din jî dibêje:
 «Tu h'eta-h'etayê K'ahîn î,
 mîna Melk'î-Sadiq^f»*.
 7 Îsa jîyîna Xweye vê dinyayêda
 gelekî k'eser û bi hêsira lava û
 r'eca ji Wî dikirin, Yê ku dika-
 ribû Ew ji mirinê xilaz bikira û
 bona milûktî û êlimîya^f Wî hate
 bihîstinê*. 8 R'ast e Ew Kur'ê
 Xwedê bû, lê dîsa bi wan cefayêd
 Xwe guhdarîyê hîn bû. 9 Gava wê
 yekêda hate k'amilkirinê, bona
 h'emûyêd ku guhdarîya Wî di-
 kin, Ew bû kanîya xilazbûna
 h'eta-h'etayê 10 û ji Xwedê hate
 navkirinê «Serekk'ahînê mîna
 Melk'î-Sadiq».

**Haş ji xwe hebin
 ku ji bawerîyê nek'evin**

11 Bona vê yekê gelek tiştêd
 meye gotinê hene, lê şirovekirina
 van ze'met e, çimkî guhada
 hûn giran bûne. 12 R'astîyê k'eve
 h'eta niha gerekê hûn dersdar
 bûna, lê hûn hê h'ewce ne ku ji
 gotinêd Xwedê dersêd pêşine sade

hîn bin. Hûn hela hê h'ewcê şîr
 in, ne ku xwarina giran. 13 Ewê
 ku şîrxur e, ew nikare hînkirina
 heqîyê bimeh'îne, çimkî dergûş e.
 14 Lê xwarina giran bona merivêd
 gihîştî ye, yêd ku sewdayê xweda
 k'etî-r'abûyî ne, qencî û xirabîyê
 ji hev derdixin.

6 1 Awa em hînbûnêd pêşine
 ser Mesîh alîkî bihêlin, bêne
 ser hînbûna gihîştî. Em dîsa h'im
 nevêjin neyêne ser vege'andina^f ji
 wan kirinêd ku dibine berbi mirinê,
 Xwedêbawerkirinê, 2 hînbûna ser
 nixumandina^f, destdanîne, r'abû-
 na mirîya û dîwana h'eta-h'etayê.
 3 Emê bi destûra Xwedê hînbûna
 gihîştîda pêşda her'in!

4 Çimkî yêd ku carekê hatine
 r'onayîkirinê, p'êşk'êşa e'zmên
 te'm kirine û R'uh'ê Pîroz p'ar
 standin, 5 usa jî xebera Xwedêye
 qenc û qewatêd dinya wê bê te'm
 kirine, 6 heger ew ji wê bawerîyê
 bik'evin, îdî nabe ku ewana dîsa
 vege'rin ser xweda bên, çimkî
 ewana careke din Kur'ê Xwedê nav
 xweda* xaç^f dikin û dikine sosret.

* 5:5 Zebûr 2:7.

* 5:6 Zebûr 110:4.

* 5:7 Metta 26:36-46; Marqos 14:32-42; Lûqa 22:39-46.

* 6:6 «Nav xweda» aha jî tê fe'mkirinê: «Xwexa» yan «bi h'emêdê xwe».

⁷ Ew e'rdê ku gelek cara baran serda dibare, ava xwe distîne û deremeta k'ar dide wan, bona k'îjana tê bêcerkirinê, duayê Xwedê tê ser wê. ⁸ Lê ewê ku dir'î û stirîya digihîne, bêkêr e û hêjayî nifir'ê ye, axirîya wê jî şewat e.

⁹ R'ast e em aha xeber didin delalno, lê em weda guman in, wekî hûn ser r'êke hê qenc in, ku we dibe berbi xilazbûnê. ¹⁰ Xwedê ser neheqîyê nîne, wekî kirêd we û ew h'izkirina ku we bona navê Wî da k'ifşê bîr bike, ya ku we cime'ta Xwedê'r'a xizmetk'arî kir û dikin jî. ¹¹ Lê em muh'tac in wekî ji we her yek h'eta xilazîyê wê xîretê bide k'ifşê, ku gumana we h'îmgirtî bimîne. ¹² Em naxwazin ku hûn xwer'anedîtî bin, lê ç'e'v bidine wan, yêd ku bi bawerîyê û sebirê sozêd Xwedê war dibûn.

Sozê Xwedêye e'seyî

¹³ Gava Xwedê soz da Bira'hîm, Ewî bi serê Xwe sond xwar, çimkî kesekî jî Wî mestir t'unebû ku bi wî sond bixwara. ¹⁴ Hingê got: «R'ast Ezê zur'eta te gelekî berek'et kim,

Ezê te p'ir' zêde kim»*. ¹⁵ Û bi vî awayî Bira'hîm bi dûmika dirêj gihîşte sozê Xwedê. ¹⁶ R'ast e meriv pê serê yê ji xwe mestir sond dixwin û sond h'emû şer'-de'wê nava wanda safî dike. ¹⁷ Bi vê yekê Xwedê xwest wanar'a, yêd ku we soz jê bistandana hê bida k'ifşê, ku ew qirara Xwe naguhêze, îdî sozê Xwe bi sondxwarinê şidand. ¹⁸ Awa îdî du tişt hene, soz û sondê Xwedêye ku nayêne guhastinê, k'îjanada nabe ku ew derew derê. Van her du tiştada dildayîneke meye e'seyî heye, ku em lê sit'ar bûne, lema jî em dikarin xwe bavêjine wê gumana pêşîya xwe*. ¹⁹ Eva gumana bona jîyîna me dibe lengereke h'îmgirtî û amin, ku p'er'da pîrozgeha e'zmên'r'a derbazî hindur'ê Cîyê Herî Pîroz dibe, ²⁰ wê dera ku Îsa çawa pêşik'êş bona me k'etiyê. Ew bûye serekk'ahînê h'eta-h'etayê mîna Melk'î-Sadiq*.

Melk'î-Sadiqê k'ahîn

7 ¹ Melk'î-Sadiq* p'adşayê Şelîmê bû, k'ahînê Xwedêye

* 6:14 Destpêbûn 22:16-17.

* 6:18 Jimar 23:19.

* 6:20 Zebûr 110:4.

* 7:1 Destpêbûn 14:17-20.

Herî Jorin. Gava Birahîm ji p'adşa qir'kirinê vediger'îya, Melk'î-Sadiq pêşîya wîda çû û dua li wî kir. ² Birahîm jî ji h'emû t'alanê xwe dehek^f da wî. (Pêşîyê navê Melk'î-Sadiq şirovedibe: «P'adşê Heqîyê» û alîkî dinva jî ew «P'adşê Şelîmê*» bû, awa gotî navê wî tê fe'mkirinê «P'adşê E'dilayîyê».) ³ Ew bê bav, bê dê û bê r'ik'inyat bû, ne r'oja bûyîna wî e'yan bû, ne jî xilazîya e'mirê wî. Ew mîna Kur'ê Xwedê bû û t'imê k'ahîn dimîne.

⁴ Awa dîna xwe bidinê, ku ew yekî çawayî mezin bû, ku Birahîmê bave'sîr jî ji t'alên dehek dayê. ⁵ Ū zur'eta Lêwîyê^f ku dibine k'ahîn, bona wan t'emî Qanûnêda heye ku ji cime'tê dehekê bistînin, awa gotî ji milletê xwe, heger ew bedena Birahîm in jî*. ⁶ Lê Melk'î-Sadiq ne ji r'ik'inyata Lêwî bû, ewî ji Birahîm jî dehek stand û dua li wî kir, yê ku ji Xwedê soz standibû. ⁷ Eva yeka fe'mdarî ye, ku yê biç'ûk ji yê mezin dua-dirozga distîne. ⁸ Vî alîyê k'ahîntîyêda, merivêd ku dimirin dehekê distînin, lê alîyê Melk'î-Sadiq, yê

ku dehekê distîne bona wî nivîsar dibêje, ku ew sax e. ⁹ Ū h'eta em dikarin vê yekê jî bêjin, Lêwîyê ku zur'eta wî dehekê hildide, wî xwexa jî bi destê Birahîm dehek da Melk'î-Sadiq. ¹⁰ Çimkî ew hê bedena bavê xweda bû, gava Melk'î-Sadiq pêşîya wîda çû.

**Îsa çawa serekk'ahîne
h'eta-h'etayê mîna
Melk'î-Sadiq**

¹¹ Awa heger k'amilbûn bi destê k'ahîntîya lêwîya bibûya, (çawa cime'ta Îsraêlê ser wî h'imî Qanûn standibû), îdî çi lazim bû ku k'ahînekî din mîna Melk'î-Sadiq r'abûya û ne ku mîna Harûn? ¹² Çimkî gava k'ahîntî tê guhastinê, gerekê qanûn jî bê guhastinê. ¹³ Ū bona k'îjanî ku ev yek tê gotinê, ew ji qebîleke din bû, ji k'îjanê t'u kesî gorîgehêr'a^f xizmetk'arî nekirîye. ¹⁴ Ū çawa e'yan e Xudanê me ji qebîla Cihûda^f bû û Mûsa derheqa k'ahîntîya wê qebîlêda t'u tişt negotîye.

¹⁵ Ū eva hela hê e'yan e, gava k'ahînekî din mîna Melk'î-Sadiq r'adibe, ¹⁶ yê ku ne alîyê

* ^{7:2} «Şelîm» bi zimanê îbranî^f tê fe'mkirinê «e'dilayî». Şelîm xwexa navê bajarê Orşelîmêyî^f kevin e.

* ^{7:5} Jimar 18:21.

qeyde-qanûna pirsar zur'etîyêda bû k'ahîn, lê alîyê qewata jîyîna ku xilazîya wê t'une. ¹⁷ Çimkî nivîsar şe'dê vê gotinê ye ku: «Tu h'eta-h'etayê K'ahîn î, mîna Melk'î-Sadiq»*. ¹⁸ Awa t'emîya pêşin ji dest sistî û bêkêriya wê hate bertalkirinê, ¹⁹ çimkî Qanûna Mûsa t'u tişt k'amil nekir, lê dewsa wê gumaneke hê qenc k'ete navê, bi k'îjanê em nêzîkî Xwedê dibin.

²⁰ Serda jî Îsa bê sond nebû k'ahîn! Ewêd din bê sond bûne k'ahîn, ²¹ lê eva bi sond, bi destê Xwedê bû k'ahîn gava Wîr'a got: «Xudan sond xwar û îdî ji gotina Xwe venager'e: Tu h'eta-h'etayê K'ahîn î»*. ²² Dest vê sondê jî Îsa wek'îltîyê peymaneke^f hê qenc dike*.

²³ Usa jî gelek k'ahîn hebûne, çimkî mirinê nehiştîye ku ewana t'imê bimana. ²⁴ Lê k'ahîntîya Evî xilaz nabe, çimkî Ew h'eta-h'etayê dimîne. ²⁵ Bona vê yekê Ew her gav* dikare wan xilaz ke, yêd ku bi destê Wî nêzîkî Xwedê dibin,

çimkî Ew t'imê sax e, ku bona wan lava-navçêtîyê bike.

²⁶ Awa hema mer'a r'ast serek-k'ahînekî aha lazim bû, pîroz, bêsuc, bêqusûr, ji gunek'ara^f cudebûyî û ji e'zmana jortir çûyî.

²⁷ Îsar'a ne lazim e ku Ew her r'oj mîna serekk'ahînêd mayîn pêşîyê bona gunêd xwe û paşê bona gunêd cime'tê qurbana bide. Ewî ev yek carekê bona her t'im kir, çaxê Xwe kire qurban*.

²⁸ Qanûna Mûsa merivê bêt'aqet dike serekk'ahîn, lê sonda Xwedêye ku pey Qanûnêr'a hat Kur' dike serekk'ahîn, Yê ku h'eta-h'etayê hate k'amilkirinê*.

Îsa serekk'ahînê meyî mezin e

8 ¹ Fikira wan tiştêd me pêşda gotin ev e: Serekk'ahînekî meyî usa heye ku li e'zmana ser t'extê mezinayîya Xwedêye r'astê r'ûniştîye. ² Ew çawa serekk'ahîn pîrozgehêda berdestîyê dike, awa gotî wî konêf r'astda, k'îjan ku Xudan vegirt, ne ku meriva.

* ^{7:17} Zebûr 110:4.

* ^{7:21} Zebûr 110:4.

* ^{7:22} Aha jî tê fe'mkirinê: «Îsa garantîya peymaneke hê qenc e».

* ^{7:25} Aha jî tê fe'mkirinê: «Ew dikare wan lap xilaz ke».

* ^{7:27} Qanûna K'ahîntîyê 9:7.

* ^{7:28} Aha jî tê fe'mkirinê: «hate gîhandinê», çawa gihiştî. Îbranî 2:10; 5:8-9.

³ Her serekk'ahînek bona qurban û h'edîdayînê k'ifşkirî ye, awa gerekê tiştêkî vî jî hebûya ku bida. ⁴ Heger eva li ser dinê bûya, wê nebûya k'ahîn jî, çimkî hene k'ahîn ku anegorî Qanûnê h'edîya didin. ⁵ Evana xizmetk'arîya xwe pîrozgehêda dikin, ya ku mîna sî û sûretê wan tiştêd li e'zmên e. Çawa Mûsar'a hate e'mirkirinê, gava ewî wê Konêf Şe'detîyê vegirta, wîr'a hate gotinê: «Dîna xwe bidê, ku her tiştî wî cûr'eyî bikî, çawa serê ç'îyê min nîşanî te kir»*. ⁶ Lê r'ast xizmetk'arîke hê bilind Îsar'a hate dayînê, çawa ku Ew navçetîyê peymaneke hê qenc dike, çimkî ev peyman li ser sozêd hê qenc h'îmgirtî ye.

⁷ Heger peyman pêşin bê kêmasî bûya, îdî ya duda wê h'ewce nîbûya. ⁸ Lê Xwedê cime'tê neheq dike û dibêje:

«Va r'ojê bên, Xudan dibêje,
Ezê t'evî mala Îsraêl û t'evî
mala Cihûda peymaneke
nû girêdim,

⁹ lê ne mîna wê peyman ku Min
t'evî kal-bavêd wan girêda,
wê r'oja ku Min destê wan girt,
wekî ji Misirê derxim.

Ewana nava peyman Minda
neman,
Min jî destê Xwe ji wan k'işand,
Xudan dibêje.

¹⁰ Lê ev e ew peyman, ya ku Ezê
t'evî mala Îsraêl girêdim,
pey wan r'ojar'a, Xudan dibêje:
Ezê qanûnêd Xwe bikime h'işê
wan

û dilê wanda jî wan binivîsim
û Ezê Xwedêyê wan bim,
ewê jî cime'ta Min be.

¹¹ Hingê t'u kes wê hevalê xwe
yan birayê xwe hîn neke
û nebêje: «Xudan nas bike»,
çimkî h'emû jî wê Min nas
bikin,
ji biç'ûkêd wan h'eta mezina.

¹² Ezê neheqîyêd wan bibaxşînim
û gunêd wan jî îdî bîr neynim»*.

¹³ Gava Xwedê bona peymaneke
«nû» got, ya pêşin kevin kir û çi ku
kevin û pîr dibe, ber undabûnê ye.

H'ebandina li e'zmên û ser dinyayê

9 ¹ R'ast e qeyde-qanûnêd h'e-
bandina peyman pêşin jî
hebûn û pîrozgeha vê dinyayê jî.

² Kon bi du goza vegirtî bû: Ya
derr'a «pîrozgeh» digotin, têda

* ^{8:5} Derk'etin 25:40.

* ^{8:12} Yêremîya 31:31-34.

hebûn şemdan, sifre û nanê^f Xwe-dêr'a dayî*. ³ Ya hindur'da pişt a p'er'dê, jêr'a «Cîyê Herî Pîroz» digotin*. ⁴ Têda bûn gorîgeha zêr'în bona şewitandina bixûrêf, Sindoqa^f Peymanê, ya ku der û hindur'va zêr'kirî bû. Wê sindoqêda hebûn cêr'ê zêr'în bi manava^f t'ijî, şivdara Harûne ku gul da û selêd kevirîye peymanê*.

⁵ Ser sindoqê, xêrûbêd^f r'ûmeta Xudan hebûn û ser cîyê ku gune dihatine baxşandinê, dikirine sî. Niha ne wext e ku em bona wan bi hûr-gilî xeber din*.

⁶ Ev tişt aha cîkirî bûn. K'a-hîn her gav dik'evine goza der, xizmetk'arîya xwe dikin*. ⁷ Lê goza hindur' salê carekê t'enê serek'ahîn dik'evê, lê ne bê xûn, ya ku ji ber gunêd xwe û cime'têva dide, k'îjan ku ji bêfe'mîya xwe dikirin*. ⁸ Bi vê yekê R'uh'ê Pîroz dide k'ifşê, ku r'îya Cîyê Herî Pîroz nevekirîye, h'eta ku goza der heye. ⁹ Ev yek sûretek

e bona zemanê niha. Eva dide k'ifşê, ku gava h'edî û qurban têne dayînê, evana nikarin îsafa^f yêd ku dih'ebînin paqij kin, ¹⁰ lê ev yek t'enê xwarin-vexwarinê û cûr'e-cûr'e şuştin-veşuştinêd qeyde-qanûnêva girêdayî ne. Ev qeyde-qanûnêd dervayî ne, k'îjan ku h'eta wî wextê ku qanûna nû tê danînê dimînin.

¹¹ Lê gava Mesîh hat, çawa Serrekk'ahînê tiştêd qence hatî, konê hê mezin û k'amilr'a derbaz bû, yê ku ne bi desta hatîye çêkirinê, awa gotî ne ji vê dinyayê. ¹² Ew ne ku pê xûna canega û nêrîya, lê bi xûna Xwe carekê bona her t'im k'ete Cîyê Herî Pîroz û azabûna h'eta-h'etayê dest anî. ¹³ Heger xûna canega, nêrîya û k'oziya^f nogina ku dir'eşandin, yêd ku li gora e'det h'er'imî bûn, dervava ew paqij dikirin*, ¹⁴ lê çiqas zêde xûna Mesîh, ku bi destê R'uh'ê h'eta-h'etayê Xwe çawa qurbana bêqusûr da Xwedê, wê îsafa me ji

* ^{9:2} Derk'etin 25:31-40; Derk'etin 25:25-30.

* ^{9:3} Derk'etin 26:31-33.

* ^{9:4} Derk'etin 30:1-6; Derk'etin 25:10-16; Derk'etin 16:33; Jimar 17:8-10; Derk'etin 25:16.

* ^{9:5} Derk'etin 25, 26; Jimar 17:1-10.

* ^{9:6} Jimar 18:2-6.

* ^{9:7} Qanûna K'ahîntîyê 16.

* ^{9:13} Qanûna K'ahîntîyê 16:15-16; Jimar 19:9, 17-19.

kirêd ku em dibirine berbi mirinê paqij bike, wekî em xizmetk'arîyê Xwedêyê Saxr'a bikin?

¹⁵ Bona vê yekê Mesîh navçê-tîya peymanê nû dike, wekî yêd gazîkirî wî warê h'eta-h'etayê bistînin, k'îjan ku Xwedê soz daye, çimkî mirina Wî bona azayîya ji neheqîyêd wan bû, yêd ku dema peymanê pêşînda kiribûn.

¹⁶ Awa k'îderê wesîyat peyman-kirî ye, gerekê li wir e'seyî wesîyatdar mirî be. ¹⁷ Çimkî wesîyat pey mirina wesîyatdarr'a qewat dike. H'ukumê wê t'une h'eta ku wesîyatdar sax e. ¹⁸ Lema peymanê pêşîna jî bê xûn nehatê t'estîqkirinê. ¹⁹ Gava Mûsa h'emû t'emîyêd Qanûnê gotine cime'tê, hingê xûna canega û nêrîya hilda t'evî avê kir, r'îsê sorê gevez ç'iqlê zoxêva^f kir, pê wê r'eşande ser k'itêba Qanûnê û cime'tê*, ²⁰ got: «Ev e xûna wê peymanê, ya ku Xwedê t'emî da we»*. ²¹ Usa jî ew xûn r'eşande ser kon û h'emû derdanê^f bona h'ebandinê*. ²² Belê anegorî

Qanûnê p'ir'anîya her tiştî pê xûnê paqij dibû û bêyî xûnr'êtin baxşandin nedibû*.

Qurbanbûna Mesîh guna hildide

²³ Awa gerekê sûretêd tiştêd e'zmanê bi van kirina paqij bûna, lê hema xût yêd e'zmanê jî gerekê bi qurbanêd ji van qenctir paqij bûna. ²⁴ Çimkî Mesîh ne ku k'ete pîrozgeha pê desta çêkirî mîna sûretê ya r'ast, lê hema xût k'ete e'zmên, wekî niha bona me li ber Xwedê bisekine. ²⁵ Ne jî bona ku gelek cara Xwe bikira qurban dik'ete pîrozgehê, çawa ku serrekk'ahîn her sal ne bi xûna xwe dik'evê. ²⁶ Heger aha bûya, Ewî gerekê gelek cara pey e'firandina dinyayêr'a cefa bik'işanda. Lê niha axirîya dewrada Ewî Xwe da k'ifşê û carekê bona her t'im pê xwequrbankirinê gunê hildan. ²⁷ Û çawa bona meriva qirarkirî ye, carekê bimirin û paşê ber dîwanê bisekinin*, ²⁸ usa jî Mesîh carekê bona gunehildana geleka qurban

* 9:19 Derk'etin 24:3-8.

* 9:20 Derk'etin 24:8.

* 9:21 Qanûna K'ahîntîyê 8:15.

* 9:22 Qanûna K'ahîntîyê 17:11.

* 9:27 Destpêbûn 3:19.

hate dayînê*. Û Ewê cara duda ne ku bona gunehildanê k'ifş be, lê bona xilazbûna wan, yêd ku hîvîya Wî ne.

Qurbanbûna Mesîh ser qurbanêd Qanûna^f Mûsar'a ye

10 ¹ Qanûn sîya wan tiştêd qenc e, k'îjane ku tèn, lê ne xût mîna wan yeka ye. Bona vê yekê Qanûn pê wan qurbanêd ku her sal peyhev-peyhev têne dayînê nikare wan k'amil bike, yêd ku bi qurban dayînê nêzikî Xwedê dibin. ² Heger paqij bûna, wana wê dest ji qurban dayînê bik'îşanda, çimkî bi carekê yêd xweyîqurban wê bihatana paqijkirinê, ji wir şûnda bona guna îsafa wan wê li wan hilnehata^f. ³ Lê ew qurban her sal gunêd wan tînine bîra wan. ⁴ Çimkî xûna canega û nêrîya t'u car nikare guna r'esît ke. ⁵ Lema jî, gava Mesîh wê bihata vê dinê, got:

«Te qurban û h'edî nexwestin, lê Te bona Min qalibek hazir kir.

⁶ Dîyarîyêd^f t'evayîşewatê û qurbanêd ji ber gunava Te xweş nehatin.

⁷ Hingê Min got: «Va me ya Xwedê, Ez hatim e'mirê Te bînime sêrî^f, çawa bona Min k'itêbêda nivîsar e»*.

⁸ Pêşîyê dibêje: «Qurban û h'edî, dîyarîyêd t'evayîşewatê û qurbanêd ji ber gunava Te nexwestin û ew li Te xweş nehatin» (lê ew anegorî Qanûnê têne dayînê). ⁹ Paşê dibêje: «Va me ya Xwedê, Ez hatim ku e'mirê Te bînime sêrî». Ya pêşin, Mesîh wêda davêje, ku ya duda t'estîq ke. ¹⁰ Bi vî awayî Îsa Mesîh e'mirê Xwedê anî sêrî, carekê bona her t'im bedena Xwe kire qurban, bi vê yekê em paqij kirin.

¹¹ Her k'ahînek, her r'oj nava xizmetk'arîya xweda ye û gelek cara xût wan qurbana dide, k'îjanêd ku t'u car nikarin guna r'esît kin. ¹² Lê Evî k'ahînî t'enê carekê bona guna qurban da û peyr'a h'eta-h'etayê k'êleka Xwedêye r'astê r'ûnişt** ¹³ û ji wir şûnda hîvîyê ye, h'eta ku

* 9:28 Îşaya 53:12.

* 10:7 Zebûr 40:6-8.

* 10:12 Aha jî tê fe'mkirinê: «Lê evî t'enê carekê qurbaneke h'eta-h'etayê bona guna da û peyr'a k'êleka Xwedêye r'astê r'ûnişt».

** 10:12 Zebûr 110:1.

dijminêd Wî bin p'îyêd Wîda bêne danînê. ¹⁴ Bi qurbanekê Ewî yêd ku paqij dibin h'eta-h'etayê k'amil kirin. ¹⁵ R'uh'ê Pîroz jî şe'detîyê dide me. Pêşîyê dibêje:

¹⁶ «Ev e ew peyman, ya ku Ezê t'evî wan girêdim, pey wan r'ojar'a, Xudan dibêje. Ezê qanûnêd Xwe bikime dilê wan

û h'işêd wanda wan binivîsim»*.

¹⁷ Paşê dibêje: «Ezê gune û neheqîyêd wan îdî bîr neynim»*. ¹⁸ Û ew dera ku baxşandin heye, îdî bona guna h'edî kêr nayê.

De bira em nêzîkî Xwedê bin

¹⁹ Awa xûşk-birano, bi saya xûna Îsa em dikarin mêrk'îmî bik'evine Cîyê Herî Pîroz, ²⁰ wê r'îya nûye saxr'a, ya ku Ewî bona me nava wê p'er'dêr'a vekir, awa gotî bi bedena Xwe. ²¹ Awa ku K'ahînekî meyî mezin heye ser mala Xwedê, ²² em dikarin bi dilê r'ast nêzîkî Xwedê bin, bawerîyêva t'îjî, îsafa xweda bi xûnr'eşandinê ji xirabîyê paqijbûyî û qalibê xwe jî pê ava zelal

şûştî*. ²³ De em wê gumana ku em îqrar dikin qewîn bigirin û ji cî neh'ejin, çimkî amin e, Ewê ku soz daye. ²⁴ Û bira em bona hevdu xem bikin, wekî h'izkirinê û qencîkirinêda hêlana bidine hev. ²⁵ Bira em dest ji lihevcivînê nek'işînin, çawa ku hineka xwer'a kirîye xeysel, lê em dil bidine hev û hê zêde, çimkî hûn dibînin ku R'oja Axretê nêzîk dibe.

²⁶ Çimkî heger me r'astî nas kirîye qebûl kirîye û peyr'a bi h'emdê xwe nava gunada bimînin, îdî ji vir şûnda bona baxşandina guna qurban berga t'u tiştî nagire, ²⁷ lê t'enê bi lerizekê dimîne hîvîya dîwanê û k'ûra agir, ku wê yêd miqabilî Xwedê h'ûfî xwe ke. ²⁸ Yekî heger Qanûna^f Mûsa bit'er'ibanda, gava du yan sê şe'de hebûna, bê r'e'm dihate kuştinê*.

²⁹ Lê t'exmîna we, ewê hê çiqasî hêjayî cezayê giran be, yê ku Kur'ê Xwedê daye bin p'îyêd xwe û Xûna peymanê h'eram^f h'esab kirîye, bi K'îjanê ew paqij bû û R'uh'ê k'eremdayînê bêhurmet kirîye?*

³⁰ Belê em Wî nas dikin,

* ^{10:16} Yêremîya 31:33.

* ^{10:17} Yêremîya 31:34.

* ^{10:22} Qanûna K'ahîntîyê 8:30; Hezekîyêl 36:25.

* ^{10:28} Qanûna Ducarî 17:6.

Yê ku got: «H'eyfhildan ya Min e, Ezê hilînim»*. Û dîsa: «Xudan wê dîwana cime'ta Xwe bike»**. ³¹Tiştêkî tirs û xof e, ku bik'evine destê Xwedêyê sax!

³² Wan r'ojêd pêşin bîr bînin, gava hûn hatine r'onayîkirinê, we şer'ekî çawayî giran bi cefava dik'işand. ³³ Carna bi qara û zêrandina hûn aşkere dihatine r'ezîlkirinê, carna jî t'evî h'alê wan dibûn, yêd ku ew tişt dik'işandin. ³⁴ Hûn dik'etine h'alê girtîya jî û gava hebûka^f we jî t'alan kirin, hûn bi wê yekê eşq û şa bûn, çimkî we xwexa zanibû ku hebûka weye hê qenc û her t'im heye. ³⁵ Awa wê gumana xwe unda nekin, ya ku hêjayî heqê mezin e. ³⁶ Wer'a sebir lazim e ku hûn e'mirê Xwedê bînine sêrî û bigihîjine sozê Wî. ³⁷ Çawa nivîsar e:

«Pey wextekî kinr'a, Ewê ku wê bê,
wê bê û derengî nebe.

³⁸ Lê yê ber Min r'ast^f, wê bi bawerîyê bijî

û heger ew paşda vek'işe,
Ez wî begem nakim»*.

³⁹ Lê em ne ji wan in, ku paşda vek'işin û unda bin, lê em ew in, ku bawer dikin, wekî r'uh'êd me xilaz bin.

Bawerî û yêd xweyîbawerî

11 ¹ Bawerî^f e'seyîya wan tiştaya ye, ku em têda guman in û îzbatîya wan tiştaya ye, ku meva ne xuya ne. ² Bi bawerîyê pêşîyêd me li Xwedê xweş hatin.

³ Bi bawerîyê meva e'yan e ku dinya bi xebera Xwedê e'firîye û ew tiştêd ku têne dîtinê ji wan tiştêd ku nayêne dîtinê çêbûne*.

⁴ Bi bawerîyê Habîl^f h'edîke ji h'edîya Qayîn^f çêtir da Xwedê*. Bi wê bawerîyê ew hate begemkirinê çawa yekî r'ast^f, çimkî h'edîyêd wî li Xwedê xweş hatin. R'ast e Habîl mir, lê bi bawerîya xwe hê xeber dide.

⁵ Bi bawerîyê Henox* ji dinê hate hilatinê, ku mirinê nebîne. Ew t'u cîyî k'ifş nebû, çimkî

* 10:29 Derk'etin 24:8.

* 10:30 Qanûna Ducarî 32:35.

** 10:30 Qanûna Ducarî 32:36; Zebûr 135:14.

* 10:38 Hebaqûq 2:3-4.

* 11:3 Destpêbûn 1:1; Zebûr 33:6-9.

* 11:4 Destpêbûn 4:3-10.

* 11:5 Destpêbûn 5:21-24 (welger'andina Peymana Kevine yûnanî).

Xwedê ew hildabû. Nivîsarêda hatîye gotinê, ku berî hilatina wî, ew li Xwedê xweş hatibû. ⁶ Û bê bawerî t'û car nabe ku însan li Xwedê xweş bê, çimkî ewê ku nêzîkî Xwedê dibe, gerekê bawer bike, ku Xwedê heye û wê wan xelat ke, k'îjan ku li Wî diger'in.

⁷ Bi bawerîyê Nuh^{f*} bona tiştêd ku hê nedihatine k'ifşê ferman ji Xwedê stand û bi xofa Xwedê r'abû bona xilazbûna mala xwe gemî çêkir. Nuh bi wê bawerîyê dîwana dinê kir û bû xweyîwarê wê r'ast-h'esabbûnê^f, ya ku ji bawerîyê tê.

⁸ Bi bawerîyê, gava Birahîm* hate gazîkirinê, guhdarî kir, ku her'e wî cîyê ku wê çawa war bista. Û r'abû çû, lê nizanibû jî k'uda diçe. ⁹ Bi bawerîyê çawa firarî wî welatê xerîbda ma, yê ku Xwedê jêr'a soz dabû. Û çadirada t'evî Îshaq û Aqûb^f ma, ku ew jî xweyîyêd wî warê sozdayî bûn*.

¹⁰ Çimkî ew hîvîya wî bajarê xwe-

yîr'ik'inê miqer'm bû, e'firandar û avakirê k'îjanî Xwedê ye.

¹¹ Bi bawerîyê Birahîm, ku zani-bû Serayê zar' nedanî, ewê qewata berê zika stand û wê mezinayîya wîda zar'ek wîr'a bû*. Çimkî bawer kir, ku Yê wîr'a soz daye amin e**. ¹² Û ji wî yekî, yê ku îdî ber mirinê bû, weke steyrkêd e'zmên û qûma devê be'rê bêh'esab merî dinê k'etin*.

¹³ Ev h'emû jî ku bawerîyêda mirin, lê sozêd Xwedê nestandin. Ewana t'enê ew soz dîrva dîtin, şa bûn û xwe mukur' hatin, ku ew merîne xerîb û firarî ne li ser dinê*. ¹⁴ Ewêd ku tiştêd aha dibêjin, didine k'ifşê ku ew li welatekî bona xwe diger'in. ¹⁵ Û heger bona wî welatî bîr banîna ji k'îderê ku ew derk'etibûn, mecala wan wê hebûya vege'iyana wir. ¹⁶ Lê ji ber wêva demana wela-tekî hê qencda bûn, awa gotî yê e'zmanî. Lema Xwedê vê yekêda

* 11:7 Destpêbûn 6, 7, 8.

* 11:8 Destpêbûn 12:1-5.

* 11:9 Destpêbûn 23:4; 26:3; 35:12, 27.

* 11:11 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Bi bawerîyê Serayê xwexa jî ku bê zar' bû, qewat bona berê zika stand û wê mezinayîya xweda zar' anî».

** 11:11 Destpêbûn 18:1-15; 21:2.

* 11:12 Destpêbûn 15:5-6; 22:17; Derk'etin 32:13.

* 11:13 Dîrok I, 29:15.

şermîyê nabîne, ku ew jêr'a bêjin: «Xwedêyê me», çimkî Ewî bona wan bajarek hazir kirîye.

¹⁷ Bi bawerîyê Birahîm ku ji Xwedê hate cêr'ibandinê, Îshaq kire qurban*. Ewî soz standibûn, lê dîsa kur'ê xweyî tayê t'enê diki-re qurban, ¹⁸ bona k'îjanî Xwedê gotibûyê: «Zur'eta teyê Îshaqda bê navkirinê»*. ¹⁹ Çimkî Birahîm dilê xweda digot, ku Xwedê dikare Îshaq ji mirinê jî r'ake û ewî bi sûretî çawa ji mirinê r'abûyî kur'ê xwe paşda stand.

²⁰ Bi bawerîyê Îshaq* bona wan tiştêd ku wê biqewimîyana, dua li Aqûb û Esaw^f kir.

²¹ Bi bawerîyê Aqûb* ber mirinê dua li her kur'ekî Êsiv^f kir û xwe avîte ser şiva destê xwe, serê xwe ber Xwedê danî.

²² Bi bawerîyê Êsiv* ber mirinê bona derk'etina ji Misirê kire bîra zar'êd Îsraêl û bona hestûyêd xwe t'emî da wan.

²³ Bi bawerîyê gava Mûsa ji dîya xwe bû, bi destêd dê û bavê xwe sê meha hate veşartinê. Wan dît ku kur'ik bedew e, ji fermana p'adşê netirsîyan*.

²⁴ Bi bawerîyê Mûsa* gava me-zin bû, nexwest ku «kur'ê qîza Firewin» bê h'esabê. ²⁵ Ew fikirî, ku hê qenc e t'evî cime'ta Xwedê biçerçire, ne ku wextekî kin nava k'êfa gunada derbaz ke. ²⁶ Ewî qara Mesîh hê hebûneke mezin h'esab kir, ne ku xiznêd Misirê, çimkî ç'e'vniher'i bû, ku heqê xwe bista.

²⁷ Bi bawerîyê Mûsa Misir hişt û ji hêrsa p'adşê netirsîya, çimkî Mûsa ewê ku nedihate k'îfşê didît û ser ya xwe ma. ²⁸ Bi bawerîyê Mûsa cara pêşin Cejina^f Derbaz-bûnê t'estîq kir û xûn şemîka da r'eşandinê, wekî Milyak'etê Mirinê li nixurîyêd wan nek'eta*.

²⁹ Bi bawerîyê cime'ta Îsraêlê be'ra Sorr'a çawa bejêr'a derbaz

* ^{11:17} Destpêbûn 22:1-14.

* ^{11:18} Destpêbûn 21:12.

* ^{11:20} Destpêbûn 27:27-29, 39-40.

* ^{11:21} Destpêbûn 47:31; 48:1-20.

* ^{11:22} Destpêbûn 50:24-25; Derk'etin 13:19.

* ^{11:23} Derk'etin 2:2.

* ^{11:24} Derk'etin 2:10-12.

* ^{11:28} Derk'etin 12.

bû. Gava misirîya jî kir ku derbaz bin, xeniqîn*.

³⁰ Bi bawerîyê sûrêd bajarê Erî-hayê* k'etin, gava h'eft r'oja dora wan zivir'în. ³¹ Bi bawerîyê R'e-xaba* ç'e'vder ku ce'sûs bi e'dilayî qebûlkin, t'evî nebawera** unda nebû.

³² Ez îdî çi bêjim? Wext t'êrê nake, ku bona Gîdeyon^f, Baraq^f, Şimşon^f, Yêfta^f, Dawid, Samûêl^f û p'êxembera gilî kim, ³³ yêd ku bi bawerîyê p'adşatî bindest kirin, heqî kirin, soz standin, devê şêra dane girtinê*, ³⁴ k'ûra agir temirandin, ji devê şûr xilaz bûn, ji bêt'aqetîyê qewat girtin, nava şer'da bûne mêrxas, berî ordîyêd xerîb dan. ³⁵ K'ulfeta mirîyêd xwe saxbûyî standin. Hineka jî azayî nexwestin û nava cefada mirin, wekî ji mirinê r'abin bigihîjine jîyîneke hê qenc*. ³⁶ Hinekêd mayîn jî ber qamçîya, nava qara, usa jî bi qeyd-zincîra û kelada^f

hatine zêrandinê*. ³⁷ Ew dane ber kevira, bi bir'eka hatine bir'înê, bi şûra hatine kuştinê, p'ostêd pêz û bizinada ger'îyan, xelayî-ce-layî, tengasî û cefa k'işandin*. ³⁸ Dinya ne layîqî wan bû! Ew li ber'îf û ç'îya diger'îyan, şkeft û ne'lada diman.

³⁹ Ev h'emû bawerîya xweda berbiç'e'v bûn, lê sozê Xwedê nestandin, ⁴⁰ çimkî Xwedê bona me hê tiştêkî qenc hazir kirîye, wekî ewana bêyî me negihîjine k'amiltîyê.

Dîna xwe bidine Îsa Mesîh Pêşik'êşê bawerîyê

12 ¹ Awa ku haqas e'laleta şe'daye giran dora me girtîye, de werin em h'emû giranîyê û wî gunê ku r'ih'et li me diwele ji xwe dûr xin û bi teyax lecmeydana pêşîya xweda bir'evin. ² De îdî em dîna xwe bidine Îsa, wî Pêşik'êşî û K'amilkirê bawerîya

* 11:29 Derk'etin 14:21-31.

* 11:30 Yêşû 6:12-21.

* 11:31 Yêşû 2:1-21; 6:22-25.

** 11:31 Aha jî tê fe'mkirinê: «Neêlima».

* 11:33 Danîyêl 6.

* 11:35 P'adşatî IV, 4:25-37.

* 11:36 P'adşatî III, 22:26-28; Yêremîya 20:1-2; 37:15; 38:6.

* 11:37 Dîrok II, 24:20-21.

me, Yê ku bona wê şabûna pê-
şîya Xwe xaç hılanî, şerm ber
tiştêkî h'esab nekir, paşê k'êleka
Xwedêye r'astê ser t'ext r'ûnişt*.
3 Awa ser Wî bifikirin, Yê ku li
ber wan gunek'arêd miqabilî Xwe
teyax kir. Hingê hûnê newestin
û ji îlacê nek'evin. 4 We hê h'eta
xûnr'êtinê miqabilî gune şer' ne-
kirîye. 5 Gelo we ew dildayîna bîr
kirîye, ya ku Xwedê wer'a çawa
t'evî zar'êd Xwe xeber da?

«Lawê Min, şîreta Xudan pişt
guhê xweva nevêje
û ne jî gava ew li te hiltê, li
ber xwe k'eve.

6 Çimkî Xudan k'ê h'iz dike, wî
şîret dike
û k'îjanî çawa law qebûl dike,
ceza dike»*.

7 Hûn şîretê teyax kin, çimkî
Xwedê t'evî we r'adibe-r'ûdinî
çawa t'evî zar'êd Xwe. Ew k'îjan
zar' e, ku bav wî şîret nake?* 8 Lê
heger hûn neyêne şîretkirinê çawa
h'emû zar' têne şîretkirinê, ku
usa ye hûn ne zar'êd h'elal in, lê

yêd ji zinêk'arîyê ne. 9 Heger em
ku ji bavêd xweye xûn-goşt têne
şîretkirinê vedik'işin, hê çiqas
zêde gerekê em gur'a^f Bavê r'uh'ê
xweda bin, wekî em bijîn? 10 Ba-
vêd meye xûn-goşt wextekî kin li
gora dilê xwe me şîret dikin, lê
Xwedê bona k'ara me, wekî em
jî mîna Wî bibin pîroz. 11 R'ast e
her şîretek wê demê dilê merîya
şa nake, lê dêşîne, lê belê paşê
yêd ku bi wê hînbûyî ne, berê
e'dilayîyê ji jîyîna r'ast diçinin*.

Haş ji xwe hebin

12 Awa qolanê milêd xweye
sistbûyî û qudûmê çokêd xweye
bê t'aqet bişidînin* 13 û nigêd xwe
r'îya r'astda bavêjin, ku yê dikule
hol nebe**, lê serda qenc be.

14 Bikin ku t'evî h'emûya e'dil
bin û jîyîna pîroz derbaz kin.
Bêyî pîrozîyê t'u kes wê Xudan
nebîne. 15 Haş ji xwe hebin, nebe
ku ji we yek destê xwe ji k'erema
Xwedê bike û nebe ku yek nava
weda bibe r'awekî^f te'l tengasîyê

* 12:2 Zebûr 110:1.

* 12:6 Gotinêd Silêman 3:11-12.

* 12:7 Qanûna Ducarî 8:5.

* 12:11 Aha jî tê fe'mkirinê: «Berêd e'dilayîyê û heqîyê distînin».

* 12:12 Îşaya 35:3.

** 12:13 Aha jî tê fe'mkirinê: «ku nigê weyî birîndar seqet nebe».

bide û geleka je'rdadayî ke. ¹⁶ Haş ji xwe hebin, nebe ku yek ç'e'vder yan dinêh'iz be mîna Esaw*, ku bona zike nan nixurtîya xwe firot. ¹⁷ Awa weva e'yan e jî, paşê gava ewî bi hêsira xwest ku ew duayê nixurtîyê li wî jî bibe, hate t'exsîrkinê. Ç'are dêst nek'et, wekî ew tiştê ji destê xwe kiribû paşda bistanda*.

¹⁸ Hûn mîna cime'ta Îsraêlê nêzîkî wî ç'îyayê* ber ç'e'va nebûne, yê ku agir pêk'etibû, bi te'rîstanîyê, mij-dûmanê û bobelîskêva girtî bû, ¹⁹ ku li wir bor'î lê dik'et û dengê gotinê dihat. Gava yêd ku ev deng dibihîstin, hîvî dikirin, ku îdî xebereke din wanr'a neyê gotinê, ²⁰ çimkî li wê fermanê t'aw nedikirin ku digot: «Heger h'eywanek jî nêzîkî ç'îyê be, gerekê bidine ber kevira»*. ²¹ Ev dîtina ber ç'e'va usa saw bû, h'eta ku Mûsa jî got: «Ez ditirsim û dilerizim»*.

²²⁻²³ Lê hûn nêzîkî ç'îyayê Sîyonê^f bûne, wî bajarê Xwedêyê sax, Orşelîma^f e'zmana û nêzîkî wê k'ombûna r'engîne milyak'etêd bêh'esab bûne, wê civîna nixurîyaye ku navêd wan li e'zmana nivîsar e. Hûn nêzîkî Xwedê bûne, ku h'akimê h'emûya ye û nêzîkî r'uh'êd r'asta bûne, yêd ku gihîştine k'amiltîyê ²⁴ û nêzîkî Îsayê ku navçêtîyê peymanana nû dike û xûna Wîye r'eşandî bûne, ku ji xûna Habîl qenctir xeber dide*.

²⁵ Îdî haş ji xwe hebin, nebe ku hûn Ewî wer'a xeber dide t'exsîr kin. Heger ewêd ku li ser dinê Mûsa t'exsîr kirin, k'îjanî ku t'emîyêd Xwedê didan xilaz nebûn, îdî emê çawa bikaribin xilaz bin heger em pişta xwe bidine Yê ku ji e'zmana mer'a xeber dide?* ²⁶ Dengê Wî hingê e'rd h'ejand, lê niha soz daye û dibêje: «Ezê careke din jî bih'ejînim, ne ku t'enê e'rdê, lê e'zmana jî»*. ²⁷ Xebera «careke

* 12:16 Destpêbûn 25:29-34; 27:30-40.

* 12:17 Destpêbûn 27:30-40.

* 12:18 Awa gotî «ç'îyayê Sînayê^f», wî cîyê ku cime'ta Îsraêlê t'evî Mûsa bûn, gava Xwedê Qanûn da Mûsa (Derk'etin 19:10-25; 20:1-21).

* 12:20 Derk'etin 19:12-13.

* 12:21 Qanûna Ducarî 9:19.

* 12:24 Destpêbûn 4:3-10.

* 12:25 Derk'etin 20:22.

* 12:26 Hagay 2:6 (welger'andina Peymana Kevine yûnanî).

din» dide k'îfşê, ku tiştêd e'firî wê bih'ejin û bêne hildanê, wekî yêd nah'ejin cîda bimînin.

²⁸Awa em vê yekê bişêkirînin, ku em p'adşatîke neh'ejiyayî distînin û bi vî awayî bi xof û tirs Xwedê bih'ebînin, çawa ku li Wî xweş tê, ²⁹çimkî Xwedêyê me agirê p'er'itandinê ye*.

Çawa em li Xwedê xweş bîn

13 ¹Bira hûn t'imê çawa xûşk-bira hevdu h'iz bikin. ²Mêvanh'izîyê bîr nekin, çimkî hineka bi wê yekê milyak'et qebûl kirin, lê pê neh'esîyan*. ³Girtîya bîr bînin, h'esab kin ku çawa hûn jî t'evî wan girtî ne, usa jî cefak'êşa bîr bînin, çawa ku hûn jî mîna wan xûn û goşt in.

⁴H'al-zewac h'emûyar'a nav-namûsî be û cî-nivîn h'elal be, çimkî Xwedê wê dîwana ç'e'vder û zinêk'ara bike.

⁵P'ereh'izî bira nava jîyîna we-da cî negire û destêd weda çiqas heye, r'azî bin, çimkî Xwedê got:

«Ezê t'u car ji te neçim û t'u car te ber'nadim»*.

⁶Lema jî r'ûyê me digire ku em bêjin:

«Xudan piştovanê min e û ez natirsim.

Însanê çi li min bike?»*

⁷R'êberêd xwe bîr bînin, yêd ku wer'a xebera Xwedê gotine. Dîna xwe bidine axirîya e'mirê wan û ç'e'v bidine bawerîya wan. ⁸Îsa Mesîh duhu, îro û h'eta-h'etayê yek e. ⁹Ber bayê cûr'e-cûr'e hînkinêd xerîb nek'evin. Qenc e ku dil bi k'erema Xwedê bişide, ne ku bi qeyde-qanûnêd xwarin-nexwarinê. Ewêd ku pey tiştêd aha k'etin, t'u kesî k'ar nestand. ¹⁰Gorîgeheke me heye, ku îzina t'u kesî ji wan t'une ji wê bixwin, yêd ku p'aristgehêda* xizmetk'arîyê dikin. ¹¹Çawa ew h'eywanêd ku xûna wan bi destê serekk'ahîn bona baxşandina guna dihate pîrozgehê û cendekêd wan ji zomê der dihatine şewitandinê*, ¹²usa jî Îsa, ku cime't bi xûna Xwe paqij bikira, ji dergehê bajêr der

* ^{12:29} Qanûna Ducarî 4:24.

* ^{13:2} Destpêbûn 18:1-8; 19:1-3.

* ^{13:5} Qanûna Ducarî 31:6.

* ^{13:6} Zebûr 118:6.

* ^{13:10} «P'aristgeh» bi yûnanî xeber bi xeber «kon» e, ku li vir fikira Konêf Şe'detîyê, Peymana Kevin û h'ebandina cihûyaye ser vê dinê bîr tîne.

* ^{13:11} Qanûna K'ahîntîyê 16:27.

cefa k'işand. ¹³ Awa werin, em ji zomê derên her'ine cem Wî û qara Wî hildine ser xwe, ¹⁴ çimkî mer'a li vir bajarekî h'îmî t'une, lê em h'izreta wî bajarî ne, yê ku wê bê. ¹⁵ De werin em bi saya Wî t'imê qurbana pesindayînê* bidine Xwedê, awa gotî berê zar-zimanê xwe, yêd ku navê Wî îqrar dikin. ¹⁶ Usa jî qencî û alîhevkirinê bîr nekin, çimkî qurbanêd usa li Xwedê xweş tên.

¹⁷ Guhdarîya r'êberêd xwe bikin û gur'a wanda bin. Ewana bona r'uh'ê we xewê ji ç'e'vê xwe dikin, çimkî wê bona we cabdar bin. Bira ew wî şixulê xwe eşq û şa bikin, ne ku bi ofe-ofê, çimkî ew yek k'arê nade we.

¹⁸ Bona me dua bikin. Em e'seyî zanin ku îsafa me r'ih'et e û dixwazin ku her tiştî r'ast bikin. ¹⁹ Lê îlahî^f ez hîvî dikim ku dua bikin, wekî ez zûtirekê vege'ime cem we.

Duayê axirîyê

²⁰ Awa Xwedêyê e'dilayîyê, ku Xudanê me Îsa ji mirinê r'akir, Yê ku bi xûna peymanê h'eta-h'etayê Serekşivanê pêz e, ²¹ bira Ew we her tiştêd qencva hazir ke, ku hûn e'mirê Wî bikin û Ew nava meda bi destê Îsa Mesîh tiştêd ku li Wî xweş tên bike. Şikir ji Wîr'a be, h'eta-h'etayê! Amîn^f.

Gotinêd axirîyê

²² Ez hîvî ji we dikim xûşk-birano, hûn bi sebirê guh bidine van gotinêd mine dildayînî, çimkî min wer'a kin nivîsî. ²³ Zanibin ku Tîmot'êyoyê birê me ji kelê derk'etîye. Heger ew zû bê, ezê t'evî wî bêm we bibînim.

²⁴ Silavê bidine h'emû r'êberêd xwe û cime'ta Xwedê. Ewêd ku ji Îtalyayê ne, we silav dikin. ²⁵ K'e-remê Xwedê t'evî we h'emûya be.

---

* ^{13:15} Zebûr 50:14.

NE'MA AQÛB

Pêşgotin

Ne'ma Aqûb tê bêjî mîna berevokekê ye, ya ku bona wan endemêd civîna^f Xwedê ye, k'îjan ku t'emamîya dinyayêda belabûyî ne (1:1). Li gora şe'dêd sedsalîyêd pêşinda xudanê vê ne'mê Aqûbê^f birê Îsa Mesîh e (Metta 13:55; Marqos 6:3) û serwêrekî civîna Orşelîmêda^f bû (K'arêd Şandîya 12:17; 15:13; 21:18; Korint'î I, 15:7; Galatî 1:19; 2:9). Ew bi xeberêd qewat û meselêd bedew r'ê dide ber bawermenda, wekî bikarîbin bi serwaxtî^f nava e'mirekî r'astda bijîn. Ew ser çend pîrsa disekine, awa gotî ser dewletîyê û feqîrîyê, cêr'ibandinê^f, jîyîna pîroz^f, firqîkirinê, bawerîyê^f û kirinêd wê, usa jî derheqa zêdezimanîyê, serwaxtîyê, şer'-de'wa, k'ubarîyê û milûktîyê, xeybê û lomek'arîyê^f, sebirê û dua.

Vê ne'mêda ew giranîyê dide ser vê yekê, wekî jîyîna mesîhîyêda^f gerekê hin bawerî hebe, hin jî kir. Dil dide, wekî nava cefa û tengasîyada^f sebir kin, qewata duakirinêda bawer bin û bi r'uh'anî alî hev bikin.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1)

Bawerî û serwaxtî (1:2-8)

Feqîrî û dewletî (1:9-11)

K'etin-r'abûn (1:12-18)

Bibihên û biqedînin (1:19-27)

Bona firqîkirinê (2:1-13)

Bawerî û kirin (2:14-26)

Bawermend û zimanê wî (3:1-18)

Bawermend û dinya (4:1-5:6)

Şîretêd cûr'e-cûr'e (5:7-20)

Silavkirin

1 ¹ Ji Aqûbêf xulamê Xwedê û Xudan^f Îsa Mesîh:

Silav li we her donzdeh e'şîrêd dinyayêda* belabûyî be.

Bawerîf û serwaxtîf

² Xûşk-birayêd min, şabûneke mezin h'esab kin, gava hûn bik'e-vine nava cûr'e-cûr'e cêr'ibandina. ³ Fe'mdarî ye, ku cêr'ibandina bawerîya^f we sebirê pêşda tîne. ⁴ Û sebir jî, bira bi dûmika dirêj be, wekî hûn k'amil û gihîştî bin, t'u kêmasîke we t'unebe. ⁵ Heger serwaxtîya^f yekî ji we t'êra wî nake, bira hîvî ji Xwedê bike û wê ji wîr'a bê dayîne. Ew bi mer'danî dide h'emûya û t'u kesî bêqedir nake. ⁶ Lê t'enê bira bi bawerîyê^f bixwaze û dudilî nebe, çimkî yê dudilî mîna pêlêd be'rê ye ku ji bayê bilind dibin û datînin. ⁷ Merivê^f usa bira nefikire, ku wê tişteki ji Xudan bistîne. ⁸ Ew merivê ku ser du niga dikule, h'e-mû gavêd xweda ne ser ya xwe ye.

Feqîr û dewletî

⁹ Birayê belengaz bira ser bilindbûna xwe bifir'e, ¹⁰ lê yê dewletî

ser nimizbûna xwe, çimkî ewê mîna gulêd gîhê h'îşk be her'e*. ¹¹ Çawa te'v bi germayîya xweva dertê gîhê h'îşk dike, gul jê diwarin û bedewetîya dîndara wê jî unda dibe, usa jî yê dewletî wê îşê xweda biç'ilmise her'e.

K'etin-r'abûn

¹² Xwezî li wî merivî, ku cêr'ibandîna teyax dike, çimkî gava bi cêr'ibandîna r'ûspî derê, ewê t'acêf jîyîne bistîne, k'îjan ku Xwedê wanr'a soz daye, yêd ku Wî h'iz dikin. ¹³ Bira t'u kes, yê ku nava cêr'ibandîna ye, nebêje: «Xwedê min bi xirabîyê dicêr'ibîne», çimkî Xwedê xirabîyada nayê cêr'ibandîna û ne jî yekî dicêr'ibîne. ¹⁴ Lê her kes dibe maşoqê dilhaviyîyêd xwe, dixape û tê cêr'ibandîna. ¹⁵ Hingê dilhaviyî kelê xwe distîne, gune^f jê difirike û gune jî ku mezin dibe, mirin jê dibe.

¹⁶ Nexapin xûşk-birayêd mine delal! ¹⁷ Her dayîna qenc û her p'êşk'êşaf k'amil ji jor e, ji Bav^f, ji E'firandarê r'onaya tê xwarê, Yê ku ne Xwexa tê guhastîne, ne jî sî ber Wî dadiger'e. ¹⁸ Ewî li gora

* 1:1 Bi gotineke din: «Donzdeh e'şîrêd Îsraêlêf».

* 1:10 Îşaya 40:6-7.

qirara Xwe em bi xebera r'astîyê ji Xwe dinê xistin, wekî em bibine awazekî berêd^f deremeta pêşine e'firînêd Wî.

Bibihên û biqedînin

¹⁹Zanibin*, xûşk-birayêd mine delal, bira her meriv bihîstinêda serxwe be, lê xeberdan û hêrs-k'etinêda giran be, ²⁰çimkî hêrsa mêriv heqîya Xwedê nayne sêrî*^f. ²¹Lema h'emû mir'dar'îyê û her xirabîyê ji xwe dûr xin, bi milûk-tîyê wê xebera nava weda çandî qebûl kin, ya ku dikare r'uh'ê we xilaz^f ke.

²²Xeberê biqedînin, ne ku t'e-nê bibihên û usa xwe bixapînin. ²³Heger yek xeberê t'enê dibihê û naqedîne, ew mîna wî merivî ye, yê ku neynikêda r'eng-r'ûyê xwe dinihêr'e. ²⁴Xwe dibîne, derbaz dibe diçe û zû bîr dike, ku ew yekî çawa bû. ²⁵Lê ewê ku ç'e-vê xwe ji qanûna k'amile ku aza dike nabir'e û nava wêda dimîne, dibihê bîr nake, lê diqedîne, ew wan kirinêd xweda xwezilî ye.

²⁶Heger yek xwe xwedênas h'e-sab dike û zimanê xwe nikare, ew

xwexa xwe dixapîne, xwedênasîya wî p'ûç' e. ²⁷Li ber Bav Xwedêyê me xwedênasîya r'ast û bêqusûr ev e: Te'lî-tengîyada dest bavêjine sêwîya^f û jinebîya û h'evza xwe jî ji lek'êd dinê bike.

Firqîyê nekine nava meriva

2 ¹Xûşk-birayêd min! Hûn ku bawermendêd Xudanê me Îsa Mesîhê xweyîr'ûmet in, firqîyê nekine nava meriva. ²Mesele, gava yekî gustîla zêr' t'ilîyêda û k'incêd r'ewş wergirtî bê civîna^f we, usa jî yekî belengaz bi k'in-cêd p'izinîva bê ³û hûn dîna xwe bidine yê xweyê k'incêd r'ewş û bêjinê: «K'erem ke vê jorê r'ûnê», lê yê belengazr'a bêjin: «Ser p'îya bisekine» yan jî «vê jêrê r'ûnê», ⁴gelo hûn nava xweda firqîyê danaynin û nabine h'akimêd fikirêd xirab?

⁵Bibihên xûşk-birayêd mine delal! Ne Xwedê belengazêd vê dinê bijartin, wekî bi bawerîyê dewletî bin û warêd wê P'adşatîyê bin, k'îjan ku Xwedê wanr'a soz daye, yêd ku Wî h'iz dikin? ⁶Lê hûn belengaza bêhurmet dikin!

* ^{1:19} Nav hinek destnivîsarada dewsa «zanibin» xebera «awa» heye.

* ^{1:20} Aha jî tê fe'mkirinê: «Çimkî hêrsa mêriv nahêle ku meriv li ber Xwedê r'ast bijî».

Çima ew yêd dewletî nînin, ku zorê li we dikin û we k'aşî ber dîwanê dikin? ⁷ Çima ew nînin, yêd ku wî navê qenc bêhurmet dikin, k'îjan ser we ye?

⁸ Heger hûn qanûna P'adşatîyê biqedînin, li gora nivîsara ku dibêje: «Hevalê xwe weke xwe h'iz bike»*, hûn qenc dikin. ⁹ Lê heger hûn firqîyê dikin, guna dikin û hindava Qanûnêda dibine yekî gunek'arf. ¹⁰ Ewê ku t'emamîya Qanûnê xwey dike, lê tiştêkî jê ber'dide, ew dibe deyndarê t'emamîya Qanûnê. ¹¹ Çimkî Ewê ku got: «Zinîyê neke»* usa jî got: «Nekuje»**. Awa heger zinîyê nekî, lê bikujî, dîsa Qanûnê dit'er'ibînî. ¹² Xeberdan û kirinêd xweda usa bin, çawa yêd dîwana wanê bi wê qanûnê bibe, ya ku azayîyê dide. ¹³ Çimkî bê r'e'm wê dîwana bê-r'e'ma bibe, lê r'e'm li ber dîwanê r'ûspî dike*.

Bawerî û kirin

¹⁴ Çi feyde xûşk-birayêd min, heger yek bêje ku bawerîya wî

heye, lê kirêd wî t'unebin? Gelo eva bawerîya dikare wî xilaz ke? ¹⁵ Mesele, heger birak yan xûşkek sit'ar lê t'unebe yan h'ewcê nanê r'ojê be, ¹⁶ ji we yek wanr'a bêje: «Bi xêr û silamet her'in, germ û t'êr bin», lê tiştêd ku ew h'ewce bin nede wan, çi feyde? ¹⁷ Usa jî bawerî, heger kirêd wê t'unebin, bi t'enê mirî ye.

¹⁸ Lê yekê bêje: «Bawerîya te heye, kirêd min hene». Lê ezê bêjim: K'a bawerîya xwe bê kirina nîşanî min ke, ezê jî bawerîyê bi kirinêd xweva nîşanî te kim. ¹⁹ Tu bawer dikî, ku Xwedê yek e. Qenc e! cin^f jî bawer dikin û dibizdin. ²⁰ Lê tu dixwazî ev yek bê îzbatkirinê, merivê bêh'iş, wekî bawerî bêyî kira mirî ye? ²¹ Ne Birahîmê^f bavê me bi kira r'ast hate h'esabê, gava kur'ê xwe Îshaq^f danî ser gorîgehê^f, ku bike qurban^f?* ²² Tu dibînî ku bawerîyê t'evî kirêd wî ya xwe kir û bi wan kira bawerî k'amil bû? ²³ Û gotina nivîsarê hate sêrî, ku dibêje: «Biraîm Xwedê bawer kir

* 2:8 Qanûna K'ahîntîyê 19:18.

* 2:11 Derk'etin 20:14; Qanûna Ducarî 5:18.

** 2:11 Derk'etin 20:13; Qanûna Ducarî 5:17.

* 2:13 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «R'e'm ser dîwanê dik'eve».

* 2:21 Destpêbûn 22:1-14.

û ew jêr'a r'astî hate h'esabê»* û dostê Xwedê hate gotinê**. ²⁴Hûn dibînin ku meriv bi kira r'ast tê h'esabê, ne ku t'enê bi bawerîyê?

²⁵Ne usa jî R'exabaf ç'e'vderf bi kira r'ast hate h'esabê, gava ce'sûs qebûl kirin û ew r'êke dinva ver'êkirin?*

²⁶Awa çawa qalib bê r'uh' mirî ye, usa jî bawerî bêyî kira mirî ye.

Ziman

3 ¹Bira gelek ji we, birayêd min nebine dersdar, çimkî hûn zanin dîwanê ser me dersdara hê giran be. ²Belê em h'emû jî gelekî şaşîya dikin. Heger yek xeberdanêda t'u şaşîyê nake, ew yekî k'amil e, ku dikare t'emamîya qalibê xwe zeft ke. ³Em gemê davêjine devê hespê, wekî ew bê zeftê, ku em serwêrtîyê t'emamîya hespê pêva bikin. ⁴Em bînin ser gemîyê jî. Ew çiqasî mezin in û ji ber bayê qayîm têne ajotinê, lê bi çerxeke gelekî biç'ûk têne serwêrtîkirinê, dilê gemîvan' k'îyalîda ku bixwaze. ⁵Usa jî ziman endemekî biç'ûk e, lê tiştêd ji xwe mestir dibêje. Dîna xwe bidine pirîske

agir, çi daristaneke mezin dikare bişewitîne! ⁶Ziman jî agirek e, dinyake zulmk'ar e nava endemêd meda. Ew t'emamîya qalibê me dih'er'imîne, agir dewra jîyîna mêriv dixe û ew xwexa ji alava agirê dojêf pêgirtî ye. ⁷Her cûr'e r'e'wir, teyrede, şûlikî û h'eywanêd be'rê têne zeftê û zeftî mêriv dibin, ⁸lê t'u qûl-bende zimên nikare. Ew zulmk'arekî bêar e, je'ra me'rava dagirtî ye. ⁹Em bi wî şikirîyê didine Xudan û Bav, bi wî jî nifir'a mêriv dikin, yêd ku dilqê Xwedêda hatine xuliqandinê. ¹⁰Hema ji wî devî jî dua û nifir' dertên. Xûşk-birayêd min, ev yek ne cayîz e ku aha be. ¹¹Gelo ji ç'e'vkanîkê ava xweş û te'l dide der? ¹²Gelo dibe xûşk-birayêd min, wekî dara hêjîrê berê zeyt'û-nê bide, yan jî k'ola tirîyê hêjîrê? Ne jî ji şor'ayîyê ava xweş dertê?

Serwaxtîya dinyayê û serwaxtîya e'zmên

¹³Nava weda k'î serwaxt û aqil e? Bira ew bi p'ergalîya xweye qenc, kirêd xwe bi milûktîya serwaxtîyê bide k'îfşê. ¹⁴Lê heger dilê weda

* ^{2:23} Destpêbûn 15:6.

** ^{2:23} R'omayî 4:3; Galatî 3:6.

* ^{2:25} Yêşû 2:1-21; 6:22-25.

h'evsûdîya xirab û ç'e'vnebarî hene, k'ubar nebin û r'astîyê derew dernexin. ¹⁵ Eva «serwaxtîya» ne dayîna jorin e, lê ji dinê ye, ya merivayî ye û ji cina ye. ¹⁶ Çimkî li k'îderê h'evsûdî û ç'e'vnebarî hene, li wir bêt'erbetî û her kirinêd xirab jî hene. ¹⁷ Lê serwaxtîya jorin, berê pêşin paqij e, paşê e'dil e, milûk û berbihêr e, bi r'e'mê û berêd qencîyêva t'ijî ye, bê t'agêr^f û bê h'ilek'arî ye. ¹⁸ Û berê heqîyê ji alîyê yê ku bi e'dilayîyê diçîne tê çinînê*.

Yarê dinê, neyarê Xwedê

4 ¹ Ji k'u ne ew şer' û de'wê nava weda? Ne ji temêd we ne, ku nava dilê weda şer'ê xwe dikin? ² Ç'e'vê we li tiştaya ye, lê nak'êve destê we, dikujin û ç'e'vnebarîyê dikin, lê nikarin bigihîjine meremê xwe, hingê hûn hevr'a dik'evine h'ucetê û şer' dikin*. Hûn dest naxin, çimkî hûn hîvî ji Xwedê nakin. ³ Û gava hîvî dikin, nastînin, çimkî ser nêta xirabîyê

hîvî dikin, wekî k'êfêd dilê xwe derbaz kin. ⁴ Bêe'silno! Hûn nizanin k'ê vê dinê h'iz dike, ew neyartîyê li Xwedê dike? Awa k'î dixwaze bibe yarê dinê, ew xwe dike neyarê Xwedê. ⁵ Yan t'exmîna we badîhewa^f nivîsar dibêje, ku Xwedê demana wî r'uh'ê ber meda ye?* ⁶ Lê belê ew hê k'eremê^f dide me. Lema nivîsar dibêje:

«Xwedê miqabilî k'ubar-babaxa ye,

lê k'eremê dide şkestîya»*.

⁷ Awa ber Xwedê şkestî bin. Miqabilî mîrêcin^f bisekinin û ewê ji we bir'êve. ⁸ Xwe li Xwedê bigirin, Xwedê jî wê Xwe li we bigire. Destêd xwe bişon, gunek'arno, dilê xwe paqij kin, dudilîno. ⁹ Bine'lin, şîn û girî bin, bira k'enê we bibe şîn û eşqa we jî k'eder. ¹⁰ Li ber Xudan xwe bişkênin û Ewê we bilind ke.

Xeyba birê xwe neke

¹¹ Xeyba hevdu nekin xûşk-birano. K'î xeyba birê xwe dike, yan loma birê xwe dike, ew xeyba

* ^{3:18} Aha jî tê fe'mkirinê: «Û heqî ew ber e, ku yê e'dil t'oximê e'dilayîyê diçîne».

* ^{4:2} Aha jî tê fe'mkirinê: «Ç'e'vê we li tiştaya ye, lê nak'êve destê we û dibine mêrkuj. Hûn ç'e'vnebarîyê dikin, lê nikarin bigihîjine meremê xwe, hingê dik'evine h'ucetê û şer' dikin».

* ^{4:5} Aha jî tê fe'mkirinê: «Ku ew r'uh'ê ber bîna me ç'e'vnebarîyêda ye».

* ^{4:6} Gotinêd Silêman 3:34.

Qanûnê dike û loma Qanûnê dike. Lê heger tu loma Qanûnê dikî, îdî tu Qanûnê naqedînî, lê h'akimê wê yî. ¹²T'enê Qanûndarek û H'akimek heye, ku dikare hin xilaz ke û hin jî unda ke. Lê tu k'î yî ku loma hevalê xwe dikî?

H'evza xwe ji k'ubarîyê bikin

¹³Niha hûn guhdar bin, yêd ku dibêjin: «Îro yan sibê emê her'ine filan bajarî û li wê derê salekê bimînin, t'ucaretîyê^f bikin û qazinc kin». ¹⁴Hûn nizanin wê sibê çi bê serê we. E'mirê we çi ye? Hûn mîna mijê ne, hew dinihêr'î heye, hew dinihêr'î t'une.* ¹⁵Gerekê hûn aha bêjin: «Heger Xudan bixwaze, emê bijîn û filan yan bêvan tiştî bikin». ¹⁶Lê hûn bi k'ubar-babaxîya xwe difir'in. Her p'eydayîneke aha xirabî ye. ¹⁷Awa ewê ku zane qencîyê bike û nake, ew jêr'a gune ye.

Bona dewletîya

5 ¹Niha hûn bibihên, dewletîno! Bigirîn û şînê bikin bona wê belengazîya ku wê bê serê we. ²Hebûka^f we r'izî ye, k'incêd we

jî bûne xurê bizûzê.* ³Zêr' û zîvê we zeng girtin e û zenga wanê bibe şe'dê miqabilî we û mîna alava êgir goştê we h'ûfî xwe ke. We bona r'oîjêd axirîyê xizne xwer'a t'op kir!⁴ We ew heqêd p'alêd ku e'rdê we didirûtin nedanê. Va ye ew heq dikine zarîn. Şikîyatê^f wan p'ala gihîştîye guhê Xudanê Zor*. ⁵We li ser dinê ç'e'vê xwe tiştêkîda nehiştîye, li gora dilê xwe xwarîye-vexwarîye, çawa k'ozîkirî^f, bona r'oja serjêkirinê. ⁶We ew merivêd r'ast lomek'ar^f kirin û kuştin, k'îjan ku miqabilî we r'anebûn.

Sebir û dua

⁷Awa xûşk-birano, sebir kin h'eta hatina Xudan. Dîna xwe bidinê, cotk'ar hîvîya berê e'rdêyî bi qîmet e, bona wê yekê sebir dike h'eta barana pêşin û paşin lêde. ⁸Hûn jî sebir kin, gumana xwe unda nekin, çimkî hatina Xudan nêzîk e. ⁹Bîna xwe ji hevdu teng nekin xûşk-birano, ku dîwana we nebe. Va ye h'akim pişt dêrî sekinî ye. ¹⁰Xûşk-birano, alîyê te'î-tengîya û sebirêda ç'e'v bidine wan

* ^{4:14} Gotinêd Silêman 27:1.

* ^{5:2-3} Metta 6:19.

* ^{5:4} Qanûna Ducarî 24:14-15.

p'êxembera, yêd ku bi navê Xudan xeber dane. ¹¹ Belê em xwezîya xwe li yêd sebir dikin tînin. We bona sebira Îbo bihîstîye û we dît, Xudan axirîya wî çawa xêr kir, çimkî Xudan gelekî îsafî û r'e'm e!*

¹² Berî her tiştî xûşk-birayêd min, sond nexwin, ne bi e'zmên, ne bi e'rdê, ne jî sondeke mayîn. Bira «Belê»-ya we belê be, «Na»-ya we na be, wekî hûn dîwanê ser xweda neynin*.

¹³ Heger yek ji we te'lî-tengîyêda ye, bira dua bike. Heger yek şa ye, bira eşqî Xwedê bistirê. ¹⁴ Heger yek ji we nexweş e, bira gazî berpirsîyarêd civînê ke, ser wîda bira dua bikin, bi navê Xudan bi r'ûn^f r'ûn kin*. ¹⁵ Û duayê bi bawerîyê

wê yê nexweş qenc ke û Xudan wê wî r'ake ser p'îya. Û heger gunek jî kiribe, wê wî bê baxşandinê. ¹⁶ Lema ber hev gunêd xwe bidine r'ûyê xwe û bona hev dua bikin, wekî hûn qenc bin. Duayê yê r'ast gelekî qewat e û h'ukum dike. ¹⁷ Êlyas^f xût merivekî mîna me bû, bi dil û can dua kir, ku baran nebare û sê sal û nîva ser e'rdê baran nebarî*. ¹⁸ Û paşê dîsa dua kir, ji e'zmên baran barî û e'rdê berê xwe da.

¹⁹ Gelî xûşk-birayêd min! Heger yek ji we ji r'îya r'astîyê bik'eve û yekî dîn wî vege'îne, ²⁰ bira ew zanibe yê ku gunek'ar ji r'îya wîye xalifî^f vediger'îne, ew r'uh'ekî ji mirinê xilaz dike û gelek guna r'esît dike*.

* ^{5:11} Îbo 1:1-22; 2:10; 42:10-17; Zebûr 103:8.

* ^{5:12} Metta 5:34-37.

* ^{5:14} Marqos 6:13.

* ^{5:17} P'adşatî III, 17:1; 18:1; 18:41-45.

* ^{5:20} Petrûs I, 4:8.

NE'MA PETRÛSE PÊŞIN

Pêşgotin

Petrûsê^f şandî^f bi vê ne'ma xweye pêşin berbir'î cime'ta Xwedêye bi-jartî dibe, awa gotî wan bawermenda, yêd ku belayî bakura Asya Biç'ûk bibûn, ku pênc qeza dik'etine nava wê, bi h'esabê îroyîn T'irkyayêda ne. H'îmêd civînê^f van qeza hinek bi xûdana Pawlos, hinek jî bi ya heval-xebatêd wî hatibûne avîtinê. Li gora şe'detîya civîna sedsalîya dudada Petrûs eva ne'ma R'omayêda^f, bi navekî sur' awa gotî «Babîlonêda^f» (5:13), berî kuştina xwe sala 65-da nivîsiye, gava mesîhî^f jî dest Nêronê Qeyserê^f Împêratorîya R'omayê dihatine zêrandinê.

Meremê vê ne'mê ew e, ku dil bide ber wan xwendevana, k'ijan ku bawerîya^f xwe Îsa tînin û nava tengasî^f û zêrandinada ne. Xudanê^f ne'mê vê nivîsarêda nexşê Îsa dide k'ifşê ku çawa cefê Wî, mirin, r'abûn û sozê hatina Wî wan bawermendar'a gumaneke mezin pêşda tîne. Bi vê dîtîne gerekê bawermendêd r'ast jî nava cefada teyax kin, çimkî eva yeka dide k'ifşê, ku ew r'ast bawerîyêda p'êga Îsada diçin. Û ewêd ku wê teyax kin, gava Îsa Mesîh dîsa e'yan be, Ewê wan xelat ke.

Usa jî xudanê vê ne'mê hîvî ji xwendevana dike, ku ew her t'im h'işyar û hazir bin, nava jîyîna pîrozîyêda^f, h'izkirina wane hindava hevda dur'ûtî nîbe û bibine p'aristgehê^f sax, li ser wî r'ik'inê navê Mesîh çêkirî.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-2)

Bîranîna kirêd Xwedêye bona xilazbûnê^f (1:3-12)

Şîretêd bawermendar'a, ku bi jîyîna pîroz bijîn (1:13–2:10)

Borcêd bawermenda dema cefa û te'lı-tengîyada (2:11–4:19)

Xwedênasîya milûk û xizmetk'arîya wan (5:1-11)

Paşgotin (5:12-14)

Silavkirin

1 ¹Ji Petrûs^f, Şandîyê Îsa Mesîh, cime'ta Xwedêye bijartîr'a, ya ku li welatêd Pontosê, Galatayayê, Kepedokyayê, Asyayê û Bîtênayêda xerîb belabûyî ye. ²Hûn li gora wê qirara Bav^f Xwedêye pêşda hatine bijartinê û bi R'uh'ê Pîroz buhurtî-jibare dibin, wekî guhdarîya Îsa Mesîh bikin û bi xûna Wîye r'êtî bêne paqijkirinê:

De bira k'erem^f û e'dilayî hê li we zêde be.

R'azîbûn bona gumana saxîyê

³Şikir ji Xwedêr'a, Bavê Xudanê me Îsa Mesîh, ku ji r'e'ma Xweye p'ir', careke din em dinê xistin, bi r'abûna Îsa Mesîhe ji mirîya, wekî bibine xweyê gumana sax ⁴û wan soz-qîrarêd nebetale ner'izî û neç'ilmisî war bin. Evana li e'zmana wer'a xweykirî ne. ⁵Û qewata Xwedê pê bawerîya^f we, we xwey dike, bona wê xilazbûna^f hazirkirî, ya ku axirîya zemêda wê xuya be.

⁶Hûn bi wê şa dibin, r'ast e niha jî usa diqewime ku hûn hinekî me'dekirî ne, ji dest cûr'e-cûr'e cêr'ibandina^f. ⁷Ev yek dibe sebeb, wekî xalisîya bawerîya we hê bi qîmet k'ifş be, ne ku ew zêr'ê ku

nava êgirda tê cêr'ibandinê lê dîsa unda dibe û bi vî awayî ew bawerîya we wê hêjayî pesin, r'ûmet û qedir be, wextê xuyabûna Îsa Mesîh. ⁸We Ew nedîtîye, lê hûn Wî h'iz dikin, niha jî nabînin, lê bawerîya xwe Wî tînin û şa ne bi wê eşqa mezine xweyîr'ûmet, ku bi zara^f nayê gotinê. ⁹Çimkî hûn xilazkirina^f r'uh'ê xwe distînin, ku meremê bawerîya we ye.

¹⁰Bona vê xilazbûnê p'êxember lê ger'îyan û k'etibûne bin e'nena û bona wê k'erema^f ku wê wer'a bibûya p'êxembertî^f kirin. ¹¹R'uh'ê Mesîhî nava wanda hê pêşda li ber wan vedikir, ku Mesîhê cefê bik'işîne û peyr'a bik'eve r'ûmeta Xwe. Û wan dikir ku bizanibin k'a bona k'engê û zemanekî çawada ev yekê biqewimin. ¹²Li ber wan vebû, wekî ew ne ku bona xwe, lê bona we xebitîn, gava ew tiştêd niha wer'a bi destê wan hatine gotinê, yêd ku Mizgînî wer'a dannasîn kirin, bi R'uh'ê^f Pîrozî ku ji e'zmên hate şandinê. Milyak'te^f jî demana wan tiştada ne, ku hema bibînin.

H'işyar û pîroz^f bin

¹³Bona wê yekê hûn fikirêd xweda piştgirêdayî û h'işyar bin, t'am gumana xwe bidine ser wê

k'ëremê, ya ku wê wer'a bê dayînê, wextê xuyabûna Îsa Mesîh. ¹⁴Mîna zar'êd guhdar bin, nebine mîna wî wextê dilxwestinêd xweye nezanîya xweda. ¹⁵Lê mîna wî Pîrozê ku gazî we kir, hûn jî pîroz bin nava h'emû r'abûn-r'ûniştina xweda. ¹⁶Çawa nivîsar e: «Pîroz bin, çimkî Ezî pîroz im»*.

¹⁷Heger hûn Wir'a Bavo dibêjin, Yê ku bê firqî dîwana her kesî weke e'melêd wî dike, ku usa ye vî wextê xerîb-fîrarîya xweye vê dinê bi xofa Xwedê derbaz kin. ¹⁸Çimkî hûn zanin wekî hûn ji r'aw-r'izimêd^f kal-bavaye bêkêr, pê wan tiştêd ku unda dibin, awa gotî zêr'a yan zîva nehatine k'ir'inê, ¹⁹lê pê xûna Mesîhe qîmet-giran, ku ew çawa berxekî bêqusûr û bêlek'e bû. ²⁰Ew hê berî destpêbûna dinyayê k'ifşkirî bû, lê van axirîyada bona we e'yan bû. ²¹Bi Wî we bawerîya xwe Wî Xwedêyî anî, Yê ku Ew ji nava mirîya r'akir û r'ûmet da Wî, lema bawerî û gumana we ser Xwedê ye. ²²Awa we guhdarîya r'astîyê kir û bi vî awayî xwe paqij kir, ku h'izkirina we hindava xûşk-birada

bê h'ilek'arî be, niha bi dilê sax hevdu qayîm h'iz bikin. ²³Hûn ne ku ji havênê p'ûç' dîsa dinê k'etine, lê ji yê nep'ûç', ji xebera Xwedêye xweyê'mire h'eta-h'etayê. ²⁴Çimkî

«H'emû meriv^f mîna gîhê ne û t'emamîya r'ewşa wan mîna gulê gîhê.

Gîha h'îşk dibe û gulêd wê jê diwarin,

²⁵lê xebera Xudan h'eta-h'etayê dimîne»*.

Ev ew xeber e, ku bi Mizgînîyê wer'a hate dayînê.

Kevirê sax û milletê pîroz

2 ¹De her cûr'e xirabîyê, h'i-
lek'arîyê, dur'ûtîyê, h'evsû-
dîyê û buxdanbêjîyê ji p'êşa xwe dawşînin. ²Mîna dergûşêd li ber bistên, h'eyra şîrê sipîyî r'uh'anîda bin, ku hûn bi wî xilazbûnêr'a mezin bin. ³Çimkî nivîsar e: We «te'ma şîrinayîya Xudan hildaye»*. ⁴Xwe li Wî bigirin, Wî kevirê saxî ku ji meriva t'exsîrkirî^f ye, lê ji Xwedêda bijartî û xweyîqedir e. ⁵Hûn jî mîna kevirêd sax, p'arist-geheke r'uh'anî werine çêkirinê,

* 1:16 Qanûna K'ahîntîyê 11:44-45; 19:2; 20:7.

* 1:24-25 Îşaya 40:6-8.

* 2:3 Zebûr 34:8.

çawa k'ahînêd^f pîroz qurbanêd^f r'uh'anîye li Xwedê xweş bi Îsa Mesîh bidin. ⁶Çimkî k'itêbêda nivîsar e:

«Va Ez Sîyonêda^f kevirêkî jibareyî û xweyîqedir çawa kevirê e'nîşkê^f datînim û k'î bawerîya xwe Wî bîne, t'u car wê şermî nemîne»*.

⁷Awa ew kevir bona we bawer-menda xweyîr'ûmet e, lê bona nebawera:

«Ew kevirê ku hosta t'exsîr kir, Ew bû serê e'nîşkê»*,

⁸ «Kevirê ku meriv serda dili-k'umin

û zinarê ku jê hol dibin»*.

Ew dilik'umin, çimkî guhdarîya xeberê nakin û çawa wê yekêr'a jî k'ifşkirî ne.

⁹Lê hûn qebîleke jibare ne, k'a-hînêd p'adşatîyê, milletê buhurtî, cime'ta Xwedê, wekî k'eremetêd* Wî bikine dengî, Yê ku hûn ji te'rîstanîyê gazî r'onaya xweye h'ujmek'ar kirine**. ¹⁰Wextekê hûn ne t'u cime't bûn, lê niha

bûne cime'ta Xwedê, hûne bê r'e'ma Xwedê bûn, lê niha we r'e'm dîtîye*.

Xulamêd Xwedê

¹¹Delalno! Ez hîvî ji we dikim, çawa merivêd firarî û xerîbe vê dinê, h'evza xwe ji dilhavijîyêd be-denê bikin, ku miqabilî r'uh'ê we şer' dikin. ¹²Nava p'ûtp'aristada^f hûn xwe usa p'ergal xwey kin, wekî çî tiştîda jî we r'ezîl bikin çawa xirab, kirêd weye qenc bibînin û şikirîyê bidine Xwedê, wê R'oja ku serîkî bide dinê.

¹³Gur'a^f her serwêrtîyêd merivayêda bin, bona xatirê Xudan, gur'a p'adşêda bin, çawa serwêrê herî bilind, ¹⁴usa jî gur'a welîyada^f bin, ku ji alîyê p'adşêda şandî^f ne, wekî cezayê bidine neheqa û pesin jî bidine qenca. ¹⁵Çimkî ev e qîrara Xwedê, ku hûn bi qencîkirinê dengê merivêd bêh'işe nezan bidine bir'înê. ¹⁶Mîna merivêd aza bijîn. Bira azayîya we nebe xêlîya xirabîkirinê, lê bijîn

* ^{2:6} Îşaya 28:16.

* ^{2:7} Zebûr 118:22.

* ^{2:8} Îşaya 8:14.

* ^{2:9} Aha jî tê fe'mkirinê: «T'or'intîya Wî».

** ^{2:9} Îşaya 43:20-21; Derk'etin 19:5-6.

* ^{2:10} Hosêya 2:23.

çawa xulamêd Xwedê. ¹⁷ Qedirê h'emûya bigirin xûşk-bira h'iz bikin, ji Xwedê bitirsin, qedirê p'adşê bigirin.

Hûn jî r'îya Mesîhe cefada her'in

¹⁸ Xulamno, bi xofk'êşîke mezin gur'a axayêd xweda bin, ne ku t'enê gur'a yêd qenc û berbihê-rada bin, lê gur'a zulmk'arada jî. ¹⁹ Çimkî eva bextewarîk e, heger yek bona xatirê Xwedê cîkî heqî-neheq zelûlîyê dik'işîne û sebir dike. ²⁰ Lê çi feyde heger hûn bona gunekirinê bêne lêdanê û teyax kin? Lê heger hûn bona qencîkirinê cefê bibînin û teyax kin, hûn li ber Xwedê bextewar in. ²¹ Belê hûn vê yekêr'a hatine gazîkirinê, çimkî Mesîh xwexa jî bona we cefa k'işand û nexşek wer'a hişt, wekî hûn p'êgeha Wîda her'in. ²² Ewî gune nekir û zarê Wîda h'ilek'arî t'unebû*. ²³ Gava dihate r'ezîlîkirinê, ji berva kes r'ezîl nedikir, gava cefa dik'işand,

gef li kesekî nedixwar, lê Xwe spartibû^f h'akimê ser r'astîyê*. ²⁴ Ewî gunêd me bedena Xweda r'akirine ser dar, wekî em hindava gunada mirî* bin û bona heqîyê bijîn: Bi dexmêd Wî hûn qenc bûn**. ²⁵ Çimkî hûn mîna pezêd xalîfî^f bûn, lê niha hûn li Şivan û Se'vîyê r'uh'ê xwe vege'riyane.

T'emîya bona jin û mêr

3 ¹ Usa jî k'ulfetno^f, gur'a mêrê xweda bin, wekî ji wan hinek jî, heger guhdariya xeberê nakin, bi p'ergalîya jinêd xwe, bê gotin jî bêne ser bawerîyê* ² gava p'ergalîya weye xofe û nave-namûs bibînin. ³ Bira xemila we dervava bi gulîvegirtinê û t'or'êd zêr'a, yan jî bi k'inca nîbe*, ⁴ lê ya merivê hindur'ê dilda, r'uh'ekî milûk û girane bedewetîya nebetal e, ku li ber Xwedê p'ir' bi qîmet e. ⁵ Çimkî berê bi vî tiherî k'ulfetêd pîroze ku gumana xwe danîbûne ser Xwedê, xwe dixemilandin, xemila wan ew bû ku gur'a mêrê

* ^{2:22} Îşaya 53:9.

* ^{2:23} Îşaya 53:7.

* ^{2:24} Bi gotineke din: «Ji guna dûr» yan «aza».

** ^{2:24} Îşaya 53:5-6.

* ^{3:1} Efesî 5:22; Kolosî 3:18.

* ^{3:3} Tîmot'êyo I, 2:9.

xwe bikirana, ⁶ mîna Serayê ku gur'a Bira hîmdaf bû û digote wî: «Xweyê min». Îdî hûn qîzêd wê dêyê ne, heger hûn xwe li qencîyê digirin û ji t'u tiştî natirsîn.

⁷ Usa jî mêrno, bi fe'mdarîyê e'mirê xwe t'evî jinêd xwe derbaz kin, çawa qisimê sist qedirê wan bigirin, usa jî çawa hevalwarê wê jîyîna ku hûnê p'êşk'êş^f bistînin, wekî t'u tişt nebîne bayîsê duayêd we*.

Cefê bona r'astîkirinê bik'işînin

⁸ Heyneser h'emû jî ser nêtekê bin, ser hev şewat bin, hev h'iz bikin, r'e'm û şkestî bin. ⁹ Ji ber xirabîyêva xirabîyê nekin, yan ji ber bêhurmetkirinêva bêhurmetkirinê, lê ji ber vanva dua-dirozga li wan bikin, çimkî hûn vê yekêr'a hatine gazîkirinê, wekî dua-dirozge sozdayî ser weda bê. ¹⁰ Çimkî nivîsar e:

«K'î jîyînê begem dike
û dixwaze r'oîjêd xweş bibîne,
bira zimanê xwe ji xirabîyê
xwey ke

û zarê xwe jî ji h'ilek'arîyê.

¹¹ Bira ji xirabîyê vege'ere, qencîyê bike

û e'dilayîyê bigere, li pey wê her'e.

¹² Çimkî ç'e've Xudan li ser r'asta ye

û guhê Wî ser duayê wan e,
lê Xudan miqabilî wan e, yêd
ku xirabîyê dikan».*

¹³ K'î wê xirabîyê li we bike, heger hûn demana qencîkiri-nêda bin? ¹⁴ Lê heger hûn bona r'astîkirinê cefê jî bibînin, hûne xwezilî ne! Îdî ji meriva netirsîn û xwe unda nekin*.

¹⁵ Lê belê Mesîh çawa Xudanê pîroz dilê xweda bilind bigirin. Her gav hazir bin, caba wan h'emûya bidin, yêd ku bona wê gumana nava weda dipirsîn. Lê wê yekê bi xof û milûktîyê bikin*, ¹⁶ xweyê îsafaf r'ih'et bin, wekî, gava hûn bêne r'ezîlîkirinê, yêd ku p'ergalîya weye qence t'evî Mesîh bêhurmet dikan, şermî bin. ¹⁷ Hê qenc e, heger qirara Xwedê ye, em bona qencîyê cefê bik'işînin, ne ku bona xirabîyê. ¹⁸ Çimkî Mesîh

* ^{3:7} Efesî 5:25; Kolosî 3:19.

* ^{3:10-12} Zebûr 34:12-16.

* ^{3:14} Metta 5:10.

* ^{3:15} Îşaya 8:12-13.

carekê bona her t'im bona guna cefa k'işand*, Yê heq bona neheqa, wekî me nêzîkî Xwedê ke. Ew alîyê bedenîda hate kuştinê, lê alîyê r'uh'anîda jîyînêr'a hate vege'andinê. ¹⁹ Bi r'uh'anî çû nava wan r'uh'êd kelêda dannasîn kir, ²⁰ yêd ku wextekê ne guhdar bûn, gava Xwedê bi dûmika dirêj sebir dikir, wî zemanê Nuhda^f, gava gemî dihate çêkirinê. Wêda hindik, awa gotî h'eyşt nefis «nava avêda» xilaz bûn*. ²¹ Ew av sûretê nixumandinê^f bû, k'îjan niha we xilaz dike. Ew nixumandin ne ku we ji qilêra bedenê dişo, lê ji îsafa r'ih'et şe'detîk e li ber Xwedê*. Ew yek bi r'abûna Îsa Mesîhe ji mirîya we xilaz dike, ²² Yê ku çûye e'zmên, li milê Xwedêyî r'astê ye û milyak'et, h'ukumet û qudretêd r'uh'anî bin gur'a Wîda ne.

4 ¹ Awa Mesîh ku bona me bedenî cefa k'işand, hûn jî bi wê nêt-fikirê sîlih'kirî bin. Çimkî yê bi bedenî cefa k'işand, wî dest ji guna k'işandiye, ² wekî îdî h'eta

mirina xwe, ne ku li gora dilhavijîyêd xweye merivayî bijîn, lê li gora qirara Xwedê. ³ Besî we ye, ku we wextê jîyîna xweye bihurîda li gora xwestina p'ûtp'arista^f derbaz kirîye, hûn pey h'eramîyê^f, temxwestinêd xirab, pey-vexwarinê, kûç'iksantîyê, serxweşîyê û p'ûtp'aristîya k'irêt k'etibûn. ⁴ Ew p'ûtp'arist e'cêbmayî jî dimînin, wekî hûn t'evî avîtîya wane bênamûsî nabin û navê xirab li pey we dixin. ⁵ Lê ewê li ber Wî cabdar bin, Yê ku hazir e dîwana mirî û zêndîya bike. ⁶ Bona vê yekê jî wan mirîyar'a Mizgînî hate dayî-nê, yêd ku bi bedenî mîna meriva dîwana wan hate kirinê, wekî bi r'uh'anî bijîn mîna Xwedê.

**P'êşk'êşêd Xwedêye
bona civînê^f**

⁷ Axirîya her tiştî nêzîk bûye. Awa serwaxt û ser xwe bin, ku bikaribin dua bikin. ⁸ Berî her tiştî, h'izkirina we hindava hevda bi dil û can be, çimkî h'izkirin gelek guna dinixême. ⁹ Hindava hevda mêvanh'iz bin, bîna xwe

* ^{3:18} Aha jî tê fe'mkirinê: Dewsa «cefa k'işand» «mir».

* ^{3:20} Destpêbûn 6:9–8:22.

* ^{3:21} Aha jî tê fe'mkirinê: «Lê nixumandin bona îsafa qenc şe'detî ye li ber Xwedê». Dewsa xebera «şe'detî» hinek «delîlek» fe'm dikin.

teng nekin*. ¹⁰ Ji we k'ê çî p'êş-k'êş standîye, bi wê jî hevr'a xizmetk'arîyê bikin, çawa wek'ilêd qence k'erema Xwedê. ¹¹ Heger yek xeber dide, bira gotinêd Xwedê xeber de, heger yek xizmetk'arîyê dike, bira bi wê qewatê bike, ku Xwedê dayê, wekî her tiştîda navê Xwedê bê bilindkirinê bi Îsa Mesîh, r'ûmet û qudret ji Wîr'a h'eta-h'etayê. Amîn^f.

**Cefa û te'li-tengîyêd
bona navê Îsa Mesîh**

¹² Delalno! Ji wê alava tengasîyê^f e'cêbmayî nemînin, ku bona cêr'ibandinê tê serê we û nefikirin ku ev çî bela bû li we qewimî. ¹³ Lê şa bin, ku hûn t'evî cefêd Mesîh dibin, wekî wî wextê xuyabûna r'ûmeta Wî hûnê ji şabûnê geş bin. ¹⁴ Heger hûn bona navê Mesîh bêne r'ezilkirinê, hûne xwezilî ne, ku usa ye R'uh'ê xweyîr'ûmet, R'uh'ê Xwedê ser we danîye*. ¹⁵ Bira ji we t'u kes cefê nek'îşîne, çawa mêrkuj, yan diz, yan zulmk'ar, yan jî t'evî

şixulê xelqê bûyî. ¹⁶ Lê heger cefê bik'îşîne çawa mesîhî^f, bira şerm neke, lê şikirîyê bide Xwedê bona vî navî, ku ser wî ye. ¹⁷ Îdî wext pêr'a gihîştîye, wekî dîwan ji mala Xwedêda destpêbe û heger pêşda ji meda destpêdibe, lê axirîya wanê çawa be, yêd ku gur'a wê Mizgî-nîya ji Xwedê nakin? ¹⁸ Nivîsar e:

«Heger yê r'ast wê bi zorekê xilaz be,
îdî h'alê nep'ak û gunek'ara^f
wê çawa be?»*

¹⁹ Awa yêd ku li gora qirara Xwedê cefê dik'îşînin, bira xwe li qencîyê bigirin, r'uh'ê xwe bispêrine^f E'firandarê xweyî amin.

Bona kerê pezê Xwedê

5 ¹ Ez hîvî ji berpirsîyarêd nava weda dikim, ez xwexa jî çawa berpirsîyar û şe'dê cefêd Mesîh û heval-p'arê wê r'ûmetê me, ya ku wê xuya be. ² Şivantîyê wî kerîyê pezê Xwedêyî li ber xwe bikin*, ne ku bê dil, lê bi dil û can usa xwey kin, çawa Xwedê dixwaze, ne ku bona k'ara xwe,

* 4:9 Aqûb 5:20; Gotinêd Silêman 10:12.

* 4:14 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Ji alîyê wanva Ew tê bêhurmetkirinê, lê ji alîyê weva tê bilindkirinê».

* 4:18 Gotinêd Silêman 11:31.

* 5:2 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Çawa se'vî».

lê bi r'ezedilî**, ³ ne ku li ser yêd ku p'ara we k'etine h'ukum kin, lê nexşê qenc nîşanî kêrî kin. ⁴ Û gava Serekşivan e'yan be, hûnê wê t'acêf r'ûmetê bistînin, ku ç'irûsîya wê unda nabe.

⁵ Usa jî cahilno, gur'a mezinada bin. Û hûn h'emû jî, li ber hev şkestî bin, xulamtîyê hevdur'a bikin, çimkî nivîsar e:

«Xwedê miqabilî k'ubar-babaxa ye,

lê k'aremê dide şkestîya»*.

⁶ Bin destê Xwedêyî zor ta bin, ku Ew wextda we bilind ke* ⁷ û h'emû xemêd xwe bavêjine ser Wî, çimkî Ew bona we xem dike.

⁸ Serwaxt bin, h'işyar bimînin! Mîrêcinêf neyarê we mîna şêr mir'e-mir'a wî ye, digêr'e k'a k'ê h'ûfî xwe ke. ⁹ Bawerîyêda h'îmgirtî miqabilî wî bisekinin, çimkî hûn zanin ku xûşk-birêd

we jî t'emamîya dinyayêda xût wan cefa dik'işînin. ¹⁰ Lê Xwedêyê t'emamîya k'aremê, Yê ku pê Mesîh hûn gazî r'ûmeta xweye h'eta-h'etayê kirine, pey hinek cefa dîtîner'a, wê Xwexa we k'amil ke, bişidîne, qewat ke, xweyîbingeh ke. ¹¹ Qudret ji wîr'a h'eta-h'etayê. Amîn.

Silavêd axirîyê

¹² Min bi destê Sîlas*, çawa birakî amin ez wî h'esab dikim, kin wer'a nivîsî, dil didime we û şe'detîyê didim, ku ev e k'erema Xwedêye r'ast. Vêda hûn qewîn bisekinin. ¹³ Civîna^f Babîlonêda^{f*} li we silav dike, ya ku t'evî we hatîye bijartinê, usa jî lawê min Marqos. ¹⁴ Bi r'amûsana h'izkiri-nêye dilê sax hevdu silav kin. De bira e'dilayî li we h'emûyêd p'ara Mesîh be. Amîn.

** ^{5:2} Yûh'enna 21:15-17.

* ^{5:5} Gotinêd Silêman 3:34.

* ^{5:6} Metta 23:12; Lûqa 14:11; 18:14.

* ^{5:12} Bi yûnanî «Sîlvano» nivîsar e, ku cûr'ekî navê «Sîlas» e.

* ^{5:13} Bi fikira hineka hingê bawermenda bajarê R'oma^f Îtalyayêr'a digotin «Babîlon».

NE'MA PETRÛSE DUDA

Pêşgotin

Petrûsêf şandîf bi vê ne'ma xweye duda berbir'î h'emû bawermenda dibe. Meremê wîyî mezin ew bû, ku pêşîya hînkirina dersdarêd şaş bide girtinê û bawermend ji wê hînkinê nexalifin, ya ku bi destê wan meriva^f hatîye hînkinê, k'îjana bi ç'e've xwe Îsa dîtibûn û bi guhê xwe gotinêd Wî bihîstibûn. Ew berk' davêje wan, yêd ku dibêjin Mesîh venager'e û hînkinêd zewal^f hîn dikirin û r'abûn-r'ûniştina xweda jî ne r'êva bûn. Ew serda zêde dike ku derengîk'etina Îsa Mesîh ji sebira Xwedê ye, k'ara xilazbûna^f r'uh'ê însên e, çimkî Xwedê naxwaze ku t'u kes unda be, lê ew dixwaze wekî h'emû jî ji gunekirinê vege'rin (3:9).

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-2)

Gazî û bijartina Xwedêye hindava mesîhîyada^f (1:3-21)

Dersdarêd şaşê derew (2:1-22)

Hatina Mesîhe duda (3:1-18)

Silavkirin

1 ¹ Ji Şimh'ûn Petrûsêf xulam û şandîyêf Îsa Mesîh, wanr'a, yêd ku bi heqîya Xwedê Xilazkirêf me Îsa Mesîh* ew bawerîya^f xweyîqîmet standin, çawa me stand:

² De bira k'erem^f û e'dilayî bi wê zanebûna Xwedê û Xudanêf me Îsa li ser we zêde be.

Gazî û bijartina Xwedê

³ Qewata xwedêtîya Wî her tiştê ku li jîyîna xwedênasîyê dik'eve p'êşk'êşîf me kir, bi wê

---

* ^{1:1} Aha jî tê fe'mkirinê: «Xwedê û Xilazkirê me Îsa Mesîh».

zanebûna meye hindava Wîda, Yê ku bi saya r'ûmet û qencîya Xwe gazî me kir. ⁴ Bi vî awayî Ewî sozêd here mezine qîmet dane me, wekî em bi wan t'evî binyat'a xwedêtîyê bin û ji wê boş-betalîya ku ji dilhaviyêd dinê pêşda tê bir'evin.

⁵ Hema bona vê yekê her alîya-va xîret kin, ser bawerîya xweda qencîyê zêde kin, ser qencîyêda zanebûnê, ⁶ ser zanebûnê xwegirtinê, ser xwegirtinê sebirê, ser sebirê xwedênasîyê, ⁷ ser xwedênasîyê h'uba xûşk-bira û ser h'uba xûşk-bira h'izkirinê. ⁸ Çimkî heger ev şuretana nava weda hene û zêde dibin, hûn bêkêr û bêber namînin nava wê zanebûna weye hindava Xudanê me Îsa Mesîhda. ⁹ Lê li cem k'ê ev şuretana t'unene, ew ç'e'vada haqas me'rim e, wekî qet nabîne û bîr kirîye ku ji gunêd xweye berê paqij bûye.

¹⁰ Bona vê yekê xûşk-birano, hê bikin ku wê gazî û jibarebûna xwe t'estîq kin. Hûn ku vê yekê bikin, t'u car nak'evin. ¹¹ Bi vî awayî dergehê li ber we bi mer'danî vebe, ku bik'evine P'adşatîya h'eta-h'etayêye Xudan û Xilazkirê me Îsa Mesîh.

¹² Bona vê yekê ez her gav dixwazim ku van tiştên bikime bîra we, çawa hûn zanin û ser wê r'astîya ku gihîştîye we jî h'îmgirtî ne. ¹³ Ez vê yekê jî r'ast dibînim, wekî h'eta vî qalibîda me bînime bîra we. ¹⁴ Çimkî zanim ku ezê zûtirekê vî qalibî ji xwe bêxim, çawa ku Xudanê me Îsa Mesîh e'lamî min kirîye. ¹⁵ Awa ezê bikim, ku pey çûyîna minr'a jî, hûn her gav bikaribin van tiştên bînine bîra xwe.

Yêd ku bi ç'e'va r'ûmeta Îsa Mesîh dîtin

¹⁶ Em ne ku pey ç'îlovîskîyêd hostatîye berxwedexistî k'etibûn gava me derheqa qewat û hatina Xudanê me Îsa Mesîhda wer'a got, lê me bi ç'e'vêd xwe mezinayîya dîndara Wî dît. ¹⁷ Ewî jî Bav^f Xwedê r'ûmet û hurmet stand, gava ji wê R'ûmeta Qeşeng deng hat û got: «Ew e Kur'ê Minî delal, ji k'îjanî Ez r'azî me*». ¹⁸ Me xwexa ev deng bihîst, gava ji e'zmên hat, hingê em t'evî Wî serê ç'îyayê buhurî bûn.

¹⁹ Awa gotinêd p'êxembertîyê^f jî bona me hê mak dibin. Qenc e wekî hûn dîna xwe bidine wan, çimkî

* 1:17 Metta 17:1-5.

ew mîna ç'irakê ne, ku te'riyêda r'onayê dide, h'eta sibeh zela be û steyrka berbir'ô dilê weda derê. ²⁰Lê pêşîyê vê yekê zanibin ku t'u kes xwese'rixwe nikare p'êxember-tîyêd nivîsarê şiroveke. ²¹Çimkî t'u p'êxembertî bi xwestina dilê meriva^f nehatîye dayînê, lê meriva bi r'êberîya R'uh'ê^f Pîroz ji Xwedêda xeber dane*.

Dersdarêd derew

2 ¹P'êxemberêd derew jî nava cime'ta Îsraêlêda^f derk'etine, çawa li nava weda jî wê dersdarêd derew derên. Ewê hînkirinêd zewal^f vedizine nava we, wî Xweyîyê ku ew k'ir'în jî înk'ar^f kin û zûtîrekê belayê bînine serê xwe. ²Gelek wê ber bayê bênamûsîya wan k'evin, r'ûyê wanda wê r'îya r'astîyê bê bêhurmetkirinê. ³Wê ji dest timak'arîyê bi zarê xweş we bixapînin bona k'ara xwe. Dîwana wanê derengî nebe, bela wan ber şêmîkê ye.

⁴Çimkî h'eyfa Xwedê li wan milyak'etêd^f ku gune^f kirin nehat, lê ew qeydkirî avîtine zindana

te'rîstanîyê, R'oja Dîwanê^ra dane xweykirinê. ⁵Û h'eyfa Wî dinya pêşin jî nehat, t'enê h'eyşt nefis, Nuhê^f ku heqî dannasîn dikir, mala wîva xilaz^f kir gava lêyî^f anî ser dinya nep'aka*. ⁶Dîwana bajarêd Sodom^f û Gomorayê jî kir, ew kirin ax-xwelî, wêran kir, bona nep'akêd pey wan^ra dersek hişt.* ⁷Lûtê^f r'ast jî, ku ji bêp'ergalîya nep'akaye bênamûsî aciz bibû, xilaz kir. ⁸Çimkî ewî r'ast, ku nava wanda dima, kirêd bêolîtîya^f wan didîtin û dibihîstin, her r'oj r'uh'ê wîyî r'ast xweda dişewitî. ⁹Xudan ku bi vî awayî kir, ew zane çawa xwedênasa jî ji cêr'ibandina^f xilaz ke û neheqa R'oja Dîwanê^ra xwey ke, wekî cezayê xwe bistînin, ¹⁰îlahî^f wan, yêd ku pey h'eramîya^f xwestina qalib k'etine, dijenine serwêrtîyê.

Ewe berzeq û xwer'azî ne, xof jî nakin, yêd xweyîr'ûmete jorin bêhurmet dikin, ¹¹lê milyak'et çiqasî pê qewat û zorayîya xwe ji van zêdetir in, dîsa li ber Xudan bi bêhurmetkirinê şikîyatê^f wan nakin. ¹²Ev merivana mîna

* ^{1:21} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Lê merivêd Xwedêye pîroz^f bi r'êberîya R'uh'ê Pîroz xeber dane».

* ^{2:5} Destpêbûn 6:18; 7:13.

* ^{2:6-7} Destpêbûn 19.

h'eywanêd bêzare-bêziman in, bi qafê xweye vala têne r'êberî-kirinê, ku bona nêç'îr û kuştinê dinê k'etine, wan tişta bêhurmet dikin ku nizanin ew çi ne, evê jî mîna wan h'eywana unda bin her'in. ¹³ Xirabîya wanê li wan vege'ê. K'êfa dilê xwer'a xirabîya ku r'o-nava-r'ojê dikin xwer'a şabûn h'esab dikin. Evana lek'e û h'eram in, t'evî we dixwin-vedixwin û hingê nava r'îyêd xweye derewda k'êf dikin. ¹⁴ Ç'e'vêd wan li zinêk'arîyê ye, ji gunekirinê t'êr nabin, bawermendêd neşidîyayî pey xwe dibin, dilê wan t'enê hînî timak'arîyê bûye. Nifir' ser wan e! ¹⁵ Destê xwe ji r'îya r'ast kirin, xalifîn^f, r'îya Bilamê^f Beûrda çûn, yê ku maşê neheqîyê h'iz kir*. ¹⁶ Lê li neheqîya wî hate hilatinê^f gava k'era bêzare-bêziman bi zimanê merivayê xeber da û pêşîya bêaqilîya p'êxember girt.

¹⁷ Ev merivêd ha kanîyêd ç'i-kîyayî ne û e'wrêd ji ber bê ajotî ne. Şever'eşa te'rîstanîyê bona wan xweykirî ye. ¹⁸ Yêd ha gotinêd p'ûç'e ji xwe mestir dibêjin, bi temêd merivayêye xirab wan dixapînin, yêd ku çendek pêşda ji

ewêd r'îya xalifîda diçin, r'evîbûn. ¹⁹ Evana yêd ahar'a azaîyê soz didin, lê xwexa xulamêd p'ûç'bûnê ne, çimkî meriv çi tiştîda ku dide der, dibe xulamê wê yekê. ²⁰ Heger ewêd ku pê zanebûna hindava Xudan û Xilazkirê me Îsa Mesîh carekêr'a destê xwe ji h'eramîyêd dinê kirin, paşê dîsa bik'evine nava wan h'eramîya, bidine der, axirîya wanê ji ya pêşin xirabtir be. ²¹ Wanr'a hê qenc bû, ku qet ev r'îya heqîyê nas nekirana, ne ku pey naskirinêr'a ji wê t'emîya pîroz^f dager'îyana, ya ku wanr'a hate dayîne. ²² Ev gotin r'ast tê serê wan:

«Se vediger'e ser ver'eşandina xwe»* û

«Berazê şûştî dîsa xwe h'er'îyê vedide».

Sozê hatina Xudan

3 ¹ Delalno, eva îdî ne'ma duda ye ez wer'a dinivîsim. Ez bi van ne'ma dikim ku fikira weye safî h'işyar kim, bînime bîra we. ² Dixwazim wekî hûn gotinêd p'êxemberêd pîroz, ku pêşda gotibûn û wê t'emîya Xudan û Xilazkir, ku bi şandîya hatine gotinê bîr bînin.

* 2:15 Jimar 22.

* 2:22 Gotinêd Silêman 26:11.

³ Berî her tiştî vê yekê zanibin ku r'ojêd axirîyêda merivê derên, qerfê xwe xwedênasa bikin, ewê bi xwestina dilê xwe bimeşin*
⁴ û wê bêjin: «K'a ew sozê hatina Wî? Bavêd me e'mirê Xwedê cî anîn çûn, lê her tişt hê ji wextê e'firandina dinyayêda usa mane».
⁵ Yêd aha ku difikirin, vê yekê davêjine pişt guhê xwe, ku hê pêşda bi xebera Xwedê e'zman hebûn û e'rd ji nava avê û bi avê p'eyda bû*. ⁶ Û bi avê jî dinya berê nuq bû, unda bû*. ⁷ Lê e'rd û e'zmanêd niha jî xût bi wê xeberê têne xweykirinê, ku bi agir unda bin. Ew bona R'ojaf Axretê têne hiştinê, k'îjanêda merivêd nep'ak wê unda bin her'in.

⁸ Lê bira ev yek weva te'rî nemîne, delalno: Cem Xudan r'ojek mîna h'ezar salî ye û h'ezar sal jî mîna r'ojekê ye*. ⁹ Xudan sozê Xwe derengî nayêxe, çawa hinek difikirin. Ew bi dûmika dirêj li

we sebir dike, naxwaze t'u kes unda be, lê dixwaze wekî h'emû ji gunekirinê vejer'in^f.

¹⁰ Lê R'oja hatina Xudan wê mîna dizekî bê. Hingê e'zmanê bi qûjînîya mezin betavebin^f û tiştêd bin p'er'ê wanda jî wê bişewitin* wêran bin, dinya û her tiştêd wêda jî wê unda bin** her'in***. ¹¹ Heger ev her tişt wê bi vî awayî wêran bin her'in, hûn gerekê merivne çawa bin? Gerekê hûn jîyîna h'elal û xwedênasîyêda bimeşin, ¹² hîvîya R'oja Xwedê bin û hatina Wî lez xin. Wê r'ojê e'zmanê bişewitin, wêran bin, agirê jî tiştêd bin p'er'ê wêda bih'elîne. ¹³ Lê em hîvîya e'rdekî nû û e'zmanêd nû ne, li gora sozê Wî, k'îjanada heqîyê bimîne.

¹⁴ Awa delalno, hûn ku hîvîya van yeka ne, bikin ku Ew we bêlek'e û bêqusûr e'dilayîyêda t'evî Xwe bibîne. ¹⁵ Sebira Xudanê me xilazbûn^f h'esab kin, çawa Pawlosê

* 3:3 Cihûda 1:18.

* 3:5 Destpêbûn 1:6-7.

* 3:6 Destpêbûn 7:11.

* 3:8 Zebûr 90:4.

* 3:10 Vê r'êzêda, usa jî r'êza 12-da aha jî tê fe'mkirinê: «T'opêd e'zmana (hîv, r'o, steyrk û yêd mayîn) bin p'er'ê wanda jî wê bişewitin».

** 3:10 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Dinya û her kirêd nava wêda wê xuya bin» yan «bişewitin».

*** 3:10 Metta 24:43; T'êsalonîkî I, 5:2.

PETRÛS II, 3

---

birê meyî delal jî bi wê serwaxtîya^f ku ji Xwedêda jêr'a hatîye dayînê, wer'a nivîsî. ¹⁶H'emû ne'mêd xwedada jî ew bona van tiştên xeber dide. Wanda çend tişt hene ku ze'met tene fe'mkirinê, ku yêd nezane bêbingeh şaş şirovedikin, usa jî nivîsarêd^f pîroze mayîn û xwexa dibine bayîsê serê xwe.

¹⁷Awa delalno, hê berêda hûn ku vê yekê zanin, haş ji xwe hebin, ku nebe hûn bi xalifandina merivêd bêolîtîyê^f ji r'ê derk'evin û ji cîyê xweyî şidîyayî bik'evin. ¹⁸Lê k'erem^f û zanebûna Xudan û Xilazkirê me Îsa Mesîhdada bigihjin. Şikir ji Wîr'a, niha û h'eta h'etayê! Amîn^f.

NE'MA YÛH'ENNAYE PÊŞIN

Pêşgotin

Nivîsk'ar xwexa navê xwe ne'mêda nade, lê li gora wan şe'dêd sedsalîyêd pêşinda xudanê vê ne'mê Yûh'enna^f ye, awa gotî xût ew Yûh'enna ye, yê ku «Mizgînîya li gora Yûh'enna» nivîsiye. Yûh'enna vê ne'mêda ser du merema sekinîye:

1. Dil dide ber xwendevana, ku yektîya Xwedê û Kur'ê Wî Îsa Mesîh-da bijîn.

2. Xwendevan miqatî xwe bin, ku pey hînkirinêd şaş neçin, k'îjan yektîya t'ev Xwedê xirab dikin.

Li gora dîtina wan dersdarêd şaş, her tiştêd ku vê dinêda berç'e'va ne, ew xirab in, t'enê tiştêd r'uh'anî qenc in û tiştêd fîzîkî û r'uh'anî nikarin bigihîjine hev ku bibin yek. Lema jî vana bi vê fikira xwe nikaribû bawer bikira, ku Îsayê Kur'êf Xwedê bi xûn û goşt hatîye vê dinê, usa jî ew nikaribû bimira. Serda jî wan dersdara hîn dikir, ku hingê meriv^f digihîje xilazbûnê^f, gava t'ewqê xwe ji dinê diqetîne. Wana bawer dikir, ku yêd r'uh'anî dikarin her cûr'e bênamûsî û k'êfêd xweş derbaz kin, çimkî heleqetîya r'uh' t'evî qalib t'une û r'uh' nah'er'ime. Sed-salîya yekê h'eta sisîyada ev hînkirina «ginostîkîyê» dihate belakirinê.

Şandî^f zelal dibêje ku Mesîh r'ast bû merî. Ewê ku vê yekê qebûl nake, wekî Îsa Mesîh bedena însêda hate dinê, ew ji R'uh'ê Xwedê xeber nade, lê ew ji ek'sîmesîh e (4:3). Zar'êd Xwedêye r'ast hindava hevda r'astîyê û h'izkirinêda dimînin, lê «yê ku h'iz nake ew Xwedê nas nake, çimkî Xwedê h'izkirin e» (4:8).

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-4)

R'onayî û te'rî (1:5-2:29)

Zar'êd Xwedê û zar'êd mîrêcin^f (3:1-24)

R'astî û ner'astî (4:1-6)

Borcê h'izkirinê (4:7-21)

Bawerîya serk'etî (5:1-21)

Xebera jîyînê

1 ¹ Em ser wê yekê wer'a dibêjin, çî ku serê sêrîda hebû, me ew yek bihîst, bi ç'e'vê xwe dît, li Wî nihêr'î û dest dane Wî: Ew Xebera jîyînê ye*. ² Jîyîn e'yan bû, me ew dît, em şe'detîyê didin û bona wê jîyîna^f h'eta-h'etayê wer'a dibêjin, ya ku cem Bavê^f bû û meva e'yan bû*. ³ Ew tiştê ku me dît û bihîst em wer'a jî dibêjin, wekî hûn jî meva t'evgirêdayî bin û ev t'evgirêdana me jî t'evî Bav û Kur'ê Wî Îsa Mesîh e. ⁴ Em van tiştê wer'a dinivîsin, wekî şabûna me* t'emam be.

Xwedê r'onayî ye: Em nava r'onayîya Wîda her'in

⁵ Ew ew gotina ku me ji Wî bihîst û e'lamî we dikin, ku Xwedê r'onayî ye û t'u te'rî Wîda t'une. ⁶ Heger em bêjin: «Em Xwedêva t'evgirêdayî ne», lê te'rîyêda biger'in, em

derewa dikin û r'astîyê nakin. ⁷ Lê heger em r'onayêda biger'in, çawa ku Ew r'onayêda ye, emê hevva t'evgirêdayî bin û xûna Îsayê Kur'ê Wî wê me ji h'emû guna^f paqij ke. ⁸ Heger em bêjin: «Gunê^f me t'une», em xwexa xwe dixapînin û r'astî nava meda t'une. ⁹ Lê heger em gunêd xwe bidine r'ûyê xwe, Ew xweyê sozê Xwe ye û heqîyê dike, wê gunêd me bibaxşîne û me ji h'emû neheqîya paqij ke. ¹⁰ Heger em bêjin: «Me gune nekirîye», em Wî derewîn derdixin û xebera Wî nava meda t'une.

Îsa Mesîh piştgirê me ye

2 ¹ Zar'okêd min, ez vê yekê wer'a dinivîsim, wekî hûn guna nekin, lê heger yek gune bike, li cem Bavê piştgirê me, Îsa Mesîh, Yê Heq heye. ² Ew e mecala baxşandina gunêd me û ne ku t'enê gunêd me, lê gunêd t'emamîya dinyayê jî.

* ^{1:1} Yûh'enna 1:1.

* ^{1:2} Yûh'enna 1:14.

* ^{1:4} Nav hinek destnivîsarada dewsa «me» «we» heye.

³ Bi wê yekê em zanin ku em Wî nas dikin, heger em t'emîyêd Wî xwey kin. ⁴ Yê ku dibêje: «Ez Wî nas dikim», lê t'emîyêd Wî naqedîne, ew derewîn e û r'astî nava wîda t'uneye. ⁵ Lê yê ku gotina Wî diqedîne, h'izkirina Xwedê r'ast nava wîda t'emam e. Bi vê yekê em zanin ku em nava Wîda ne: ⁶ Ewê ku dibêje: «Ez nava Wîda me», gerekê usa bijî, çawa Îsa jît.

T'emîya nû

⁷ Delalno, ne ku t'emîke nû ez wer'a dinivîsim, lê wê t'emîya kevine ku hûn berê pêşda zanin. T'emîya kevin ew xeber e, ya ku we pêşda bihîstîye*. ⁸ Lê belê t'emîke nû ez wer'a dinivîsim, ku r'astîya wê yekê çawa nava Wîda xuya dibe, usa jî nava weda. Çimkî te'rif derbaz dibe û r'onaya r'ast îdî r'onayê dide.

⁹ Ewê ku dibêje: «Ez nava r'onayêda me», lê birê wî ber ç'e'va r'eş e, ew hela hê nava te'rifêda ye. ¹⁰ Ewê ku birê xwe h'iz dike, nava r'onayêda dimîne û nabe sebeb, ku hinek ji r'ê bik'evin*. ¹¹ Lê ewê, ku birê wî ber ç'e'va r'eş e, ew nava te'rifêda ye, nava

te'rifêda diger'e û nizane k'uda diçe, çimkî te'rifê ç'e'vêd wî kor kirine.

¹² Ez wer'a dinivîsim, zar'okno, çimkî bi saya navê Wî gunêd we afûf bûne.

¹³ Ez wer'a dinivîsim, bavno, çimkî hûn Wî nas dikin, Yê ku berê pêşda heyê.

Ez wer'a dinivîsim, cahilno, çimkî hûn ser yê Xirab k'etin.

¹⁴ Ez wer'a dinivîsim xişîmno, çimkî hûn Bavê nas dikin.

Ez wer'a dinivîsim, bavno, çimkî hûn Wî nas dikin, Yê ku berê pêşda hebû.

Ez wer'a dinivîsim, cahilno, çimkî hûn qewat in û xebera Xwedê nava weda dimîne

û ser yê Xirab k'etine.

Dinyayê h'iz nekin

¹⁵ Dinyayê h'iz nekin, ne jî wan tiştêd ku dinyayêda ne. Heger yek dinyayê h'iz dike, h'izkirina Bavê nava wîda t'une. ¹⁶ Çimkî her tiştêd ku dinyayêda ne, dilhavijî, ç'e'vhavijî û k'ubar-babaxîya vî e'mirî ye, ew ne ji Bavê ne, lê ji vê dinyayê ne. ¹⁷ Dinyayê jî derbaz

* ^{2:7} Yûh'enna 13:34.

* ^{2:10} Aha jî tê fe'mkirinê: «Û nabe sebeb, ku ew ji r'ê bik'eve».

be, haviîya wê jî, lê ewê ku e'mirê Xwedê diqedîne wê h'eta-h'etayê bimîne.

**H'evza xwe
ji ek'sîmesîha bikin**

¹⁸ Zar'no, va wextê axirîyê ye. Û çawa we bihîstîye ku ek'sîmesîh wê bê, îdî gelek ek'sîmesîh hatine. Ji wê yekê jî em zanin ku wextê axirîyê ye. ¹⁹ Hinek ji nava me derk'etin, lê ew ne ji me bûn. Heger ew ji me bûna, wê t'evî me bimana. Lê ew ji nava me derk'etin, ku e'yan be, ew h'emû ne ji me bûn.

²⁰ Lê we ji Mesîhê^f Pîroz^f R'uh' p'êşk'êş^f standîye* û hûn h'emû** jî r'astîyê zanin. ²¹ Ez wer'a nanivîsim, çawa ku hûn r'astîyê nizanin, lê çawa ku hûn wê yekê zanin, usa jî zanin ku her derew ne ji r'astîyê ye. ²² K'î ye derewîn? Hema ew e, yê ku dibêje: «Îsa ne Mesîh e». Ew e ek'sîmesîh, yê ku Bav û Kur' înk'ar^f dike. ²³ Ewê ku Kur' înk'ar dike, heleqetîya wî t'evî Bavê t'une. Lê yê ku Kur' îqrar^f dike, heleqetîya wî t'evî Bavê heye.

²⁴ Awa çi ku we pêşda bihîstîye, bira ew nava weda bimîne. Heger ew tiştê we pêşda bihîstîye nava weda bimîne, hûnê jî nava Kur' û Bavêda bimînin. ²⁵ Û ev e ew sozê ku Wî da me, ew jîyîna h'eta-h'etayê ye.

²⁶ Ez vî tiştî derheqa wanda wer'a dinivîsim, yêd ku dixwazin we bixapînin. ²⁷ Lê çi derheqa weda ye, ew R'uh'ê* ku we ji Mesîh standîye, nava weda dimîne. Îdî ne h'ewce ye, ku yek we hîn ke, çimkî R'uh' bona her tiştî we hîn dike û çi ku hîn dike r'ast e, ne derew e. Çawa Ewî hûn hînkirin, nav Mesîhda usa bimînin.

Zar'êd Xwedê

²⁸ Belê zar'okno, nava Wîda bimînin, wekî çaxê Ew e'yan be, em ji hatina Wî venek'işin, li ber Wî şermî nemînin. ²⁹ Heger hûn zanin ku Ew r'ast e, usa jî zanibin her kesê ku r'astîyê dike, ew ji Wî bûye.

3 ¹ Binihêr'in, Bavê em çawa h'iz kirin, wekî em zar'êd Xwedê bêne gotinê û r'ast jî em ew in.

* ^{2:20} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Lê hûn ji Ewî Pîroz hatine r'ûnkirinê».

** ^{2:20} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Hûn her tiştî (h'emûya) zanin».

* ^{2:27} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «R'ûnkirin».

Lema dinya me nas nake, çimkî ew jî nas nekir*. ² Delalno, niha em zar'êd Xwedê ne û hela hê ne e'yan e emê bibine çî. Lê em vê yekê zanin ku çaxê Îsa e'yan be, emê bibine mîna Wî, çimkî emê Wî usa bibînin, çawa heye. ³ Her kesê ku bona vê yekê gumana xwe danîye ser Wî, ew xwe usa paqij dike, çawa ku Mesîh paqij e.

⁴ Her kesê ku gune dike, ew Qanûna Xwedê dit'er'ibîne û gune^f xût qanûnt'er'ibandin e. ⁵ Û hûn zanin ku Mesîh bona wê yekê e'yan bû, wekî guna hilde û nava Wîda gune t'une*. ⁶ Her kesê ku nava Wîda dimîne, ew nava gunada namîne, lê her kesê ku nava gunada dimîne, ewî ne Ew dîtîye, ne jî nas kirîye.

⁷ Zar'okno, bira t'u kes we nexapîne. Yê ku r'astîyê dike, ew yekî r'ast e, çawa Îsa r'ast e. ⁸ Yê nava gunada dimîne, ew ji mîrêcin e, çimkî mîrêcin ji berê pêşda gune dike. Bona vê yekê Kur'ê Xwedê e'yan bû, wekî kirêd mîrêcin xirab ke. ⁹ Her kesê ku ji Xwedê bûye, nava gunada namîne, çimkî binya-

t'a Xwedê nava wîda dimîne û ew nikare nava gunada bimîne, çimkî ji Xwedê bûye. ¹⁰ Zar'êd Xwedê û zar'êd mîrêcin bi vê yekê ji hev têne firqîkirinê: Ewê ku r'astîyê nake, ew ne ji Xwedê ye û usa jî ewê ku birê xwe h'iz nake.

Hevdu h'izkirin û r'ûspîtîya li ber Xwedê

¹¹ Ev e ew gotin, ya ku we berê pêşda bihîstîye: Gerekê em hevdu h'iz bikin*. ¹² Mîna Qayîn^f nîbin, ku ji yê Xirab bû û birê xwe kuşt. Û bona çî ew kuşt? Çimkî kirêd wî xirab bûn, lê yêd birê wî qenc*.

¹³ E'cêbmayî nemînin gelî xûşk-bira, heger hûn ber ç'e'vê dinyayê r'eş bin. ¹⁴ Em zanin ku em ji mirinê derbazî jîyînê bûne, çimkî em xûşk-birayêd xwe h'iz dikin. Ewê ku h'iz nake, ew nava mirinêda dimîne. ¹⁵ Her kesê ku birê wî ber ç'e'va r'eş e, ew mêrkuj e û hûn zanin ku nava t'u mêrkujîda jîyîna h'eta-h'etayê t'une. ¹⁶ Em bi vê yekê h'izkirinê h'esîyan: Îsa jîyîna Xwe bona me da. Em jî gerekê jîyîna xwe bona

* ^{3:1} Yûh'enna 1:12.

* ^{3:5} Yûh'enna 1:29.

* ^{3:11} Yûh'enna 13:34.

* ^{3:12} Destpêbûn 4.

xûşk-birayêd xwe bidin. ¹⁷ Lê heger hebûka^f yekî vê dinê hebe û birê xwe h'ewcê tiştêkî dibîne, dilê wî ser naşewite, h'izkirina Xwedê çawa dikare dilê wîda bimîne? ¹⁸ Zar'okno, ne ku em bi xeber yan zarê xwe h'iz bikin, lê bi kira û r'astîyê.

¹⁹ Bi vê yekê emê zanibin ku em ji r'astîyê ne û bikaribin bi dilekî r'ih'et ber Xwedê bisekinin. ²⁰ Lê heger dilê me dîsa me neheq ke, Xwedê ji dilê me mestir e û her tiştî zane. ²¹ Delalno, heger dilê me me neheq neke, em dikarin r'ûsipî ber Xwedê bisekinin. ²² Û çî ku bixwazin, emê ji Wî bistînin, çimkî em t'emîyêd Wî diqedînin û ew tiştêd ku li Wî xweş tên, em wan dikin. ²³ Û ev e t'emîya Wî, ku em bawerîya^f xwe navê Kur'ê Wî Îsa Mesîh bînin û em hevdu h'iz bikin, çawa ku Ewî t'emî li me kir*. ²⁴ Û ewê ku t'emîyêd Wî xwey dike, nava Xwedêda dimîne û Xwedê jî nava wîda. Û em ji vê yekê zanin ku Ew nava meda dimîne, bi wî R'uh'ê ku Ewî daye me.

R'uh'ê r'ast û r'uh'ê derew

4 ¹ Delalno, bawerîya xwe her r'uh'î neynin, lê wan r'uh'a

bicêr'ibînin^f, gelo ew ji Xwedê ne? Çimkî gelek p'êxemberêd derew derk'etine dinê. ² Hûn bi vê yekê dikarin R'uh'ê Xwedê nas bikin: Her r'uh'ê ku Îsa Mesîh bi xûn û goşt hatî îqrar dike, ew ji Xwedê ye. ³ Lê her r'uh'ê ku Îsa bi xûn û goşt hatî îqrar nake, ew ne ji Xwedê ye. Ev ji ek'sîmesîh e, bona k'îjanî we bihîstibû ku wê bê û îdî ew li dinyayêda ye.

⁴ Hûn ji Xwedê ne, zar'okno û hûn ser p'êxemberêd derew k'etine, çimkî Ew R'uh'ê nava weda ji wî r'uh'ê ku nava dinyayêda ye mestir e. ⁵ Ew ji dinyayê ne, lema ew ji dinyayê xeber didin û dinya guhdarîya wan dike. ⁶ Em ji Xwedê ne. Yê ku Xwedê nas dike, ew guhdarîya me dike. Yê ku ne ji Xwedê ye, ew guhdarîya me nake. Bi vê yekê em R'uh'ê r'astîyê û r'uh'ê ner'astîyê ji hev derdixin.

Xwedê h'izkirin e

⁷ Delalno, de em hevdu h'iz bikin, çimkî h'izkirin ji Xwedê ye û her kesê ku h'iz dike ew ji Xwedê bûye û Xwedê nas dike. ⁸ Yê ku h'iz nake ew Xwedê nas nake, çimkî Xwedê h'izkirin e. ⁹ Bi vê yekê h'izkirina Xwedê hindava meda

* ^{3:23} Yûh'enna 13:34; 15:12, 17.

xuya bû, gava ku Ewî Kur'ê Xweyî Tayê T'enê şande dinyayê, wekî em bi Wî bijîn. ¹⁰ H'izkirin ev e, ne ku me Xwedê h'iz kir, lê Ewî em h'iz kirin û Kur'ê Xwe şand çawa mecala baxşandina gunêd me. ¹¹ Delalno, heger Xwedê aha em h'iz kirin, wekî usa ye gerekê em jî hevdu h'iz bikin. ¹² T'u kesî Xwedê t'u cara ne dîtîye. Heger em hevdu h'iz dikin, Xwedê nava meda dimîne û h'izkirina Wî dilê meda gihîştîye*.

¹³ Bi vê yekê em zanin ku em nava Wîda dimînin û Ew jî nava meda, çimkî Ewî ji wî R'uh'ê Xwe daye me. ¹⁴ Me dît û em şe'detîyê didin, ku Bavê Kur'ê Xwe şand, wekî bibe Xilazkirêf dinyayê. ¹⁵ Heger yek îqrar dike ku Îsa Kur'ê Xwedê ye, Xwedê nava wîda dimîne û ew jî nava Xwedêda. ¹⁶ Awa em wê h'izkirina Xwedêye hindava xweda nas dikin û bawer dikin.

Xwedê h'izkirin e û yê ku nava h'izkirinêda dimîne, ew nava Xwedêda dimîne û Xwedê jî nava wîda. ¹⁷ H'izkirin aha dilê meda gihîştîye, wekî R'oja^f Axretê em

r'ûsipî bin, çimkî Mesîh vê dinyayêda çawa derbaz kir, usa jî em derbaz dikin*. ¹⁸ H'izkirinêda tirs t'une, lê h'izkirina gihîştî tirsê dûr dixê, çimkî tirs xweyîcefa ye û ewê ku ditirse, ew h'izkirinêda hê negihîştîye.

¹⁹ Em h'iz dikin, çimkî Ewî pêşda em h'izkirin. ²⁰ Heger yek bêje: «Ez Xwedê h'iz dikim», lê birê wî ber ç'e'va r'eş e, ew derewa dike. Heger ewê birê xwe ku dibîne h'iz nake, ew nikare Xwedê h'iz bike ku nabîne. ²¹ Û Ewî ev t'emî daye me: Ewê ku Xwedê h'iz dike, ew gerekê birê xwe jî h'iz bike.

Bi bawerîya ser Îsa Mesîh em dinyayê bindest dikin

5 ¹ Her kesê ku bawer dike, Îsa, Mesîh e, ew ji Xwedê bûye û her kesê ku Bavê h'iz dike, ew zar'a Wî jî h'iz dike. ² Bi vê yekê em zanin ku em zar'êd Xwedê h'iz dikin, gava em Xwedê h'iz dikin û t'emîyêd Wî diqedînin. ³ Çimkî bi vê yekê em h'izkirina xwe hindava Xwedêda didine k'ifşê, gava em t'emîyêd Wî xwey

* ^{4:12} Yûh'enna 1:18.

* ^{4:17} Aha jî tê fe'mkirinê: «Çimkî heleqetîya Mesîh çawa t'evî Bavê Wî heye, usa jî ya me».

dikin. Û t'emîyêd Wî ne giran in*, ⁴çimkî her kesê ku ji Xwedê bûye, dinyayê bindest dike. Û bi vî awayî em dinyayê bindest dikin, awa gotî bi bawerîya xwe. ⁵Û ew k'î ye, yê dinyayê bindest dike, pêştirî ewê ku bawer dike, ku Îsa Kur'ê Xwedê ye.

Şe'detîya bona Îsa Mesîh

⁶Eva ye, yê ku bi xûn û avê hat, Îsa Mesîh*, ne ku t'enê bi avê, lê bi xûn û avê. Û R'uh' e, yê ku şe'detîyê dide, çimkî R'uh' r'astî ye. ⁷Çimkî ev hersêk in, ku şe'detîyê didin: ⁸R'uh', av û xûn. Û şe'detîya van hersêka yek e*. ⁹Heger em şe'detîya meriva^f qebûl dikin, şe'detîya Xwedê hê zêde ye, çimkî eva şe'detîya Xwedê ye, ku bona Kur'ê Xwe şe'detî da. ¹⁰Yê ku bawerîya xwe Kur'ê Xwedê tîne, nava wîda ev şe'detî heye. Yê ku bawerîya xwe Xwedê

nayne, ew Xwedê derew derdixe, çimkî bawerîya xwe wê şe'detîyê nayne, ya ku Xwedê bona Kur'ê Xwe şe'detî da. ¹¹Û ev e şe'detî, ku Xwedê jîyîna h'eta-h'etayê da me û ev jîyîn nava Kur'ê Wîda ye*. ¹²Kur' dilê k'êda ye, jîyîna wî heye, lê Kur'ê Xwedê dilê k'êda t'ûne, jîyîna wî t'ûne.

Jîyîna h'eta-h'etayê

¹³Ez van tišta wer'a dinivîsim, yêd ku bawerîya xwe navê Kur'ê Xwedê tînin, wekî hûn bizanibin jîyîna weye h'eta-h'etayê heye. ¹⁴Em li ber Xwedê r'ûsipî ne, çimkî em zanin, heger em tişteki li gora xwestina Wîjê bixwazin, Ew dengê me dibihê. ¹⁵Û heger em zanin ku ew her tiştêd ku em jê dixwazin dibihê, usa jî em zanin çî ku em jê dixwazin, emê bistînin.

¹⁶Heger yek bibîne ku birê wî gunek kirîye, lê nabe berbi

* ^{5:3} Yûh'enna 14:15.

* ^{5:6} Gelek vê r'êzê aha fe'm dikin: «Eva ye, Yê ku bi xûna mirina Xwe û ava nixumandina Xwe, Xwe da e'yankirinê çawa Mesîh». Li gora hînkirina ginostîkîyê Îsa çawa merî dikaribû bimira, lê Mesîh awa gotî Kur'ê Xwedê çawa yekî r'uh'anî nikaribû bimira. Ew dersdarêd xalifî t'enê nixumandina Wîye pê avê qebûl dikirin. Yûh'enna vê derê miqabilî wê hînkirinê nivîsiye.

* ^{5:8} Nav destnivîsarêd paşwextîyêda aha jî heye: «Sisê e'zmênda şe'detîyê didin: Bav, Xeber û R'uh'ê Pîroz, ew hersêk yek in. Usa jî sisê ser e'rdê şe'detîyê didin: R'uh', av û xûn». Lê nava destnivîsarêd kevinda ev yek t'ûne.

* ^{5:11} Yûh'enna 1:4; 3:36.

mirinê*, bira bona wî dua bike û Xwedê wê jîyînê bide wî. Ez vê yekê hindava wanda dibêjim, k'îjanêd ku gunê berbi mirinê nakin. Gune heye ku dibe berbi mirinê. Ez nabêjim, ku bona vê yekê dua bikin. ¹⁷ H'emû neheqî gune ye, lê gune heye ku nabe berbi mirinê.

¹⁸ Em zanin her zar'eke Xwedê nav gunada namîne, lê Nixurîyê Xwedê wî xwey dike û yê Xirab

nêzîkî wî nabe. ¹⁹ Em zanin ku em ji Xwedê ne û t'emamîya dinyayê bin h'ukumê yê Xirab-da ye. ²⁰ Lê em usa jî zanin ku Kur'ê Xwedê hat û fe'm da me, wekî em Yê R'ast nas bikin. Belê em nava Yê R'astda ne, çimkî em nava Kur'ê Wî Îsa Mesîhda ne. Ev e Xwedêyê r'ast û jîyîna h'eta-h'etayê.

²¹ Zar'okno, xwe ji p'ûtp'aris-tîyê^f xwey kin.

---

* 5:16 Aha jî tê fe'mkirinê: «Gunekî ku nakuje kirîye».

NE'MA YÛH'ENNAYE DUDA

Pêşgotin

Yûh'enna vê ne'ma xweda xwe çawa «berpîrsîyarê civînê^f» h'esab dike û vê ne'mê wê «xanima bijartî û zar'êd wêr'a» dinivîse, ku hinek fe'm dîkin çawa civînek û endemêd wê.

Fikira ne'mêye sereke ew e, ku bawermend nava r'astîyêda bimînîn û hevdu h'iz bikin. Bona dersdarêd şaş jî dibêje, ku bawermend h'evza xwe ji wan bikin, bona k'îjana ne'ma pêşinda bîr anîye, yêd ku hînkinêd şaş bela dîkin.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1-3)

H'izkirin ser her t'emîyar'a be (4-6)

H'evza xwe ji dersdarêd şaşê derew bikin (7-11)

Paşgotin (12-13)

Silavkirin

1 ¹ Ji berpîrsîyarê civînê^f,
Xanima bijartî û zar'êd
wêr'a, k'îjana ku ez bi r'astîyê
h'iz dîkim, ne ku t'enê ez, lê ew
h'emû jî, yêd ku r'astîyê nas di-
kin, ² çimkî ew r'astî nava meda
dimîne û h'eta-h'etayê wê t'evî

me be. ³ De bira r'e'm, k'erem^f
û e'dilayî ji Bav^f Xwedê û Îsa
Mesîhê* Kur'ê Bavê, bi r'astîyê
û h'izkirin mer'a** be.

R'astî û h'izkirin

⁴ Ez p'ir' şa bûm, ku min ji za-
r'êd te hinek dîtin, yêd ku nava
r'astîyêda dijîn, li gora wê t'emîya

---

* ^{1:3} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Xudan^f Îsa Mesîh».

** ^{1:3} Nav hinek destnivîsarada dewsa «mer'a» «wer'a» heye.

ku me ji Bavê standîye. ⁵ Niha ez hîvî ji te dikim, Xanimê, ez t'emîke nû ter'a nanivîsim, lê ya ku berê pêşda li me hebû, ku em h'emû hevdu h'iz bikin*. ⁶ H'izkirin ev e, ku em li gora t'emîyêd Wî bijîn. T'emî ew e, ya ku we hê berê pêşda bihîstîye, wekî hûn h'izkirinêda bijîn*.

⁷ Gelekêd ku xelqê ji r'ê derdixin hatine dinê, ew Îsa Mesîh bi xûn û goşt hatî îqrar^f nakin. Yêd aha xelqê ji r'ê derdixin û ek'sîmesîh in. ⁸ Hûn haş ji xwe hebin, wekî hûn k'eda xwe* unda nekin, lê heqê xwe t'emam bistînin**. ⁹ Her kesê ku xwe pêşda davêje û nava hînkirina Mesîhda namîne, Xwedêye

wî t'une. Yê ku nava hînkirina Mesîhda dimîne, bona wî Bav jî heye, Kur' jî heye. ¹⁰ Heger yek bê cem we û vê hînkirinê neyne, hûn wî qebûl nekine malêd xwe û silavê nedine wî. ¹¹ Çimkî k'î silavê bide wî, ew t'evî kirêd wîye xirab dibe.

Silavêd axirîyê

¹² Gelek tiştêd mine nivîsarê wer'a hene, lê min nexwest ser k'axazê bi h'ubirê binivîsim, çimkî gumana min heye ezê xwexa bême cem we û r'û bi r'û t'evî we xeber dim, wekî eşqa me t'emam be.

¹³ Zar'êd xûşka teye bijartî li te silav dikin.

* ^{1:5} Yûh'enna 13:34; 15:12, 17.

* ^{1:6} Yûh'enna I, 5:3.

* ^{1:8} Nav hinek destnivîsarada dewsa «xwe» «me» heye.

** ^{1:8} Nav hinek destnivîsarada dewsa «lê heqê xwe t'emam bistînin» «lê em heqê xwe t'emam bistînin» heye.

NE'MA YÛH'ENNAYE SISÎYA

Pêşgotin

Çawa ne'ma dudada usa jî ya sisîyada Yûh'enna^f xwe «berpirsîyarê civînê» h'esab dike. Evê ne'mê serwêrekî civînê, Gayosr'a dişîne. Nivîs-k'ar pesinê Gayos dide, ku ewî çawa alîk'arîya biratîyê kirîye û dibêjê ku ew h'evza xwe ji Dîyotrefîs bike, ku yekî miqabil û buxdanbêj bû.

Bi ne'mê r'uh'ê mêvanh'izîyê dike nava bawermenda, ku h'izkirin û bawerîya^f r'ast dide k'ifşê.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1-4)

Pesinê Gayos tê dayînê (5-8)

Xirabîya Dîyotrefîs ser avê dixê (9-10)

Aminîya xwe Dîmîtrîyo tîne (11-12)

Paşgotin (13-15)

Silavkirin

1 ¹Ji berpirsîyarê civînê, Gayosê delalr'a, k'îjanî ku ez bi r'astîyê h'iz dikim.

²Delalo, ez dua dikim, ku h'emû alîyava çerxa te usa r'ast be û sih'et-qewat bî, çawa minva e'yan e ku r'uh'ê te silametîyêda ye. ³Ez gelekî şa bûm, çaxê çend bira hatin û şe'detî dan, ku tu nava

r'astîyêda amin î, çawa te pêşda r'astîyêda dijît jî. ⁴Şabûna mine ji vê mestir t'une, çaxê dibihêm ku zar'êd min nava r'astîyêda dijîn.

Pesinê Gayos tê dayînê

⁵Delalo, tu şixulê xweda amin î, çi ku bona bira dikî, h'eta ku yêd nenasr'a jî. ⁶Wana şe'detîya h'izkirina te ber civîna vir da. Tê tişteki qenc bikî, heger tu wan usa

ver'êkî çawa ku li Xwedê xweş tê.
⁷Çimkî ewana bona navê Mesîh k'etine r'ê û t'u tişt ji nebawera nestandine. ⁸Awa em gerekê yêd usa qebûl kin, ku em t'evî şixulê r'astîyê bin.

Dîyotrefîs û Dîmîtrîyo

⁹Min civînêr'a nivîsî, lê Dîyotrefîs ku h'iz dike ser h'emûyar'a be, guh nade me. ¹⁰Bona vê yekê gava ez bême, ezê kirêd wî gilî kim, ku çawa davêje me, xeyba me dike. Bi vê yekê jî r'azî nabe, ne ku t'enê bira qebûl nake, lê yêd ku dixwazin bira qebûl kin, ber wan r'adibe û wan ji civînê jî derdixe!

¹¹Delalo, ç'e'v nede xirabîyê, lê qencîyê. Ewê ku qencîyê dike, ji Xwedê ye, lê ewê ku xirabîyê dike, ewî Xwedê nedîtîye. ¹²Bona Dîmîtrîyo h'emû jî şe'detîya qenc didin, h'eta ku r'astî jî. Em jî şe'detîyê didin û tu zanî ku şe'detîya me r'ast e.

Silavêd axirîyê

¹³Gelek tiştêd mine nivîsarê ter'a hebûn, lê min nexwest ser k'axazê bi h'ubirê binivîsim. ¹⁴Çimkî ez bi wê gumanê me, ku ezê zûtirekê te bibînim û emê r'û bi r'û xeber din. ¹⁵E'dilayî li te be. Heval-hogir silava li te dikan. Silava yek-yek h'emû heval-hogira bike.

NE'MA CIHÛDA

Pêşgotin

Cihûda bi vê ne'ma kin berbir'î h'emû bawermendêd Îsa Mesîh dibe. Li gora şe'dêd sedsalîyêd pêşinda xudanê vê ne'mê, Cihûdayêf birê Îsa Mesîh e (Metta 13:55; Marqos 6:3). Fe'mîna vê ne'mê nêzîkî ne'ma Petrûse^f duda ye. Meremê vê ne'ma Cihûda ew e, wekî pêşîya wan meriva^f bide girtinê, yêd ku Mizgînîyê t'evîhev dikin û hînkinêd şaşê zîyank'ar bela dikin, mêriv dixalifînî^f û e'mîrê ner'ast hîn dikin. Xudanê ne'mê h'îşk davêje wan, lê xwendevana dişidîne û dinivîse ku bawermend «bona wê bawerîya^f ku carekê cime'ta Xwedêr'a hatîye dayîne» xîret kin. Ne'me bi şîret û r'azîbûneke h'ewas xilaz dibe.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1-2)

Xeyset û h'unurêd dersdarêd derew, hînkin û k'etina wan

(3-16)

Haş ji xwe hebin bawerîyê çawa xweyî kin (17-23)

R'azîbûn (24-25)

Silavkirin

1 ¹ Ji Cihûdayê xulamê Îsa Mesîh, birayê Aqûb^f, wer'a, yêd ku gazîkirî ne, ji Bav^f Xwedêda h'izkirî û xweykirîyêd Îsa Mesîh in:

² De bira r'e'm, e'dilayî û h'izkirin hê li we zêde be.

Dersdarêd derew

³ Delalno! Gava min dil kir, ku ez bona vê xilazbûna^f meye t'omerî wer'a binivîsim, hingê min r'ê têt'a dît bona vê yekê wer'a binivîsim û dil bidime we, wekî hûn bona wê bawerîya^f ku carekê bona her t'im cime'ta Xwedêr'a hatîye dayîne,

şer'ê xwe bikin. ⁴Çimkî çend meriv^f dizîva k'etine nava we, ku derheqa dîwana wanda hê pêşda nivîsar bû. Ewêd nep'ak bin navê k'erema^f Xwedêyê me xwe dane bênamûsîyê û Xudanê^f me Îsa Mesîh Xweyîkî bêşîrîkî-bêheval înk'ar^f kirine.

⁵Lê ez dixwazim bînime bîra we, çawa hûn van h'emû tişta zanin jî, ku Xudan cime'ta Xwe ji welatê Misirê^f xilaz^f kir, paşê qir'a yêd ku bawer nekirin anî*. ⁶Û ew milyak'etê^f ku h'ukumê xwe xwey nekirin, lê cîyê xwe şih'itandin, Xwedê wan bi qeydêd h'eta-h'etayêye te'rîstaniyêda xwey dike, bona wê R'oja h'esabe Dîwanê. ⁷Vê jî bîr nekin çawa Sodom^f, Gomora û bajarêd dor-berêd wan, mîna wan ji gur'a Xwedê derk'etin qavî^f kirin, ç'e'v avîtime bedena başqe* û dîwana agirîye h'eta-h'etayê ser xweda anîn. Evana îdî bona me t'ertz û ders in.

⁸Usa jî ew meriv pey xewna dik'evin, qalibê xwe dih'er'imînin, dijenine serwêrtîya û heyînêd xweyîr'ûmete jorin bêhurmet dikin*.

⁹Lê Mixayîlê serekê milyak'eta^f ev yek nekir. Gava bona cinyazê Mûsa^f r'abû mîrêcinr'a^f k'ete h'ucetê, turuş nekir ku bi gotinêd bêhurmetkirinê* dîwana wî bikira, lê got: «Bira Xudan li te hilê^f!» ¹⁰Lê ev merivana serederîyê wan tişta nakin, k'îjana ku bêhurmet dikin, lê çî jî mîna h'eywanêd bêzare-bêziman bi binyat'î fe'm dikin, bi wan jî unda dibin.

¹¹Wey li wan, ku r'îya Qayînda^f çûn, mîna Bilam^f xalifîn^f, pey k'ara xwe k'etine û mîna r'aberîbûna Qorax^f wê bela xwe bibînin*. ¹²Evana mesrefêd h'izkirina* weda lek'e ne, t'evî we bê xof dixwin-vedixwin, t'enê zikê xwe diç'êrînin. Yêd ha, e'wrêd bêave ji ber bê çûyî ne, darêd payîzêye bêber in, r'awava^f r'akirî, du car h'işk bûyî, ¹³pêlêd be'rêye

* ^{1:5} Derk'etin 12:51; Jimar 14:29-30.

* ^{1:7} «Bedena başqe» li gora Destpêbûn 19:1-8 tê fe'mkirinê, ku mêra dest davîtime mêra û usa jî milyak'eta.

* ^{1:8} «Bêhurmet dikin» aha jî tê fe'mkirinê: «Dik'ifirin».

* ^{1:9} «Bi gotinêd bêhurmetkirinê» aha jî tê fe'mkirinê: «bi k'ifirîya».

* ^{1:11} Qayîn: Destpêbûn 4:3-8; Bilam: Jimar 22; Qorax: Jimar 16.

* ^{1:12} «Mesrefêd h'izkirinê» aha tê fe'mkirinê, ku bi hevr'a nan dixwarin û şîva Xudan derbaz dikirin (K'arêd Şandîya 2:46; 20:7, 11).

r'abûyî ne, ku çawa e'ya kirêd wê mîna k'efê ser dik'ewe. Ew steyrkêd xalifî ne, bona k'îjana dûxana te'rîstanîyê h'eta-h'etayê xweykirî ye.

¹⁴ Henox jî ku pey Ademr'af bavê h'efta bû, bona van meriva p'êxembertî^f kir û got: «Va ye Xudan t'evî pîrozêd^f Xweye bêh'e-sab tê*, ¹⁵ wekî dîwana h'emûya bike û h'emû nep'aka neheq ke, bona h'emû kirêd wane nep'ak û bona wan h'emû gotinêd xirab, ku nep'akêd gunek'ar^f hindava Wîda xeber dan». ¹⁶ Evana merivne bîntenge fiş-fişko ne, pey xwestinêd dilê xwe diçin, ji xwe mestir xeber didin û bona k'ara xwe h'ilek'arîya dikan.

Sîretêd qenc

¹⁷ Lê hûn delalno, wan gotinêd ku şandîyêd^f Xudanê me Îsa Mesîh pêşda gotine bîr bînin, ¹⁸ ku wer'a digotin: «R'ojêd axirîyêda merivêd qerfkir wê derên, pey xwestinêd

dilê xweye nep'ak her'in»*. ¹⁹ Ev ew meriv in, yêd ku dutîretîyê dikan, yêd ku bi merivayî têne r'êberîkirinê, ne ku bi R'uh'ê Pîroz. ²⁰ Lê hûn delalno, xwe bidine ser avakirina bawerîya xweye pîroz, bi R'uh'ê Pîroz dua bikin, ²¹ xwe nava wê h'izkirina Xwedêye hindava xweda xwey kin, hîvîya r'e'ma Xudanê me Îsa Mesîh bin, ku jîyîna^f h'eta-h'etayê bide we. ²² Û hindava dudilîyada r'e'm bin*. ²³ Hineka jî ji agir bir'evînin xilaz kin, dilê we ser yêd mayîn jî bi tirs bişewite, lê jîyîna wane gunek'are mîna k'inca lewit'î ber ç'e'vê we r'eş be*.

Şikirdayîn

²⁴ Wîr'a, Yê ku dikare we ji k'etinê xwey ke û li ber r'ûmeta Xwe bêqusûr eşq bide sekinandinê, ²⁵ Xwedêyê bêşirîkî-bêheval, Xilazkirê^f mer'a, bi destê Îsa Mesîhê Xudanê me, şikir û mezinayî, qudret û h'ukumet be, berî her-heyê û niha jî û h'eta-h'etayê! Amîn^f.

* 1:14 Destpêbûn 5:18-24.

* 1:18 Petrûs II, 3:3.

* 1:22 Aha jî tê fe'mkirinê: «Dudilîya bişidînin».

* 1:23 Aha jî tê fe'mkirinê: «H'eyfa we wî kirasê ji bedena wan lewit'î neyê».

E'YANTÎYA YÛH'ENNA

Pêşgotin

Li gora şe'dêd sedsalîyêd pêşînda xudanê vê k'itêbê Yûh'ennayê şandîyê Mesîh e. Eva k'itêba bi destê wî, wextê zêrandina bawermenda, girava^f Patmosêda hatîye nivîsarê (1:9). Yûh'enna vê giravêda ji alîyê Împêratorîya R'omayêda^f bona dannasînkirina Mizgînîyê hatibû sirgûn-kirinê, çimkî hingê hindava mesîhîyada^f zêrandineke mezin destpêbibû. Navê vê k'itêbê «E'yantî» tê gotinê, çimkî Îsa Mesîh Yûh'ennava xuya bû û wîva e'yan kir, ku ser dinê ji hingêva girtî h'eta axirîya dinyayê wê çî biqewimin.

Vê k'itêbêda p'ayê-p'ir'ê e'yantî û dîtînok in, ku mîna sur'êke veşartî ne, lê hingê gelek ji wan xeberêd sur'îye sîmvolî bawermendar'a fe'mdarî bûne, xelqêr'a na.

Meremê vê e'yantîyê ew e ku xwendevana bişidîne û cem wan gumana nê pêşda bîne, usa jî nava zêrandin û cêr'ibandîna^f teyax û amin bin. R'ast e fikirêd vê k'itêbê meriv^f cûr'e-cûr'e şirovedikin, lê dîsa fikirêd sereke zelal e'yan in: Îsa Mesîh hêjayî herema here jorin e. Gelek navêd Wî hene vê k'itêbêda (mesele Xudanê^f xudana, P'adşê p'adşa...), lê hê zêde wîr'a Berx tê gotinê, çimkî Ewî Xwe merivayîyêr'a kirîye qurban^f. Ew û Yê ser t'ext r'ûniştî (awa gotî Bav^f) ser her tiştîda dinihêr'in, her alîyava hêjayî h'ebandinê û pesîstandîne ne. Pê destê Îsa Mesîh Xwedê wê pêşîya xirabîya û ner'astîya bide girtinê, lap bide hildanê, ji mîrêcin^f girtî wê h'emû dijîmina bindest ke û cime'ta Xwe jî bi dua-dirozgêd e'rd û e'zmanê nû xelat ke.

Meremê vê k'itêbê ne ew e ku bawermend nava tirs û xofêda bin, lê wekî bi hatina Îsaye duda û serk'etîna Wî gumana wan hebe, eşq û şa bin û her alîyava her gav hazir bin. «Ewî ku şe'detîya van tiştîda dide, dibêje: «Belê, ezê zûtîrê bêm». Amîn^f! Were, ya Xudan Îsa. K'erema^f Xudan Îsa li we h'emûyar'a be».

Serecema fikira k'itêbê

Pêşgotin (1:1-8)

Dîtinoka pêşin û ne'mêd her h'eft civînar'a^f (1:9-3:22)

K'itêba ku h'eft mora morkirî bû (4:1-8:1)

Her h'eft bor'î (8:2-11:19)

Zîya^f û her du ce'newir (12:1-13:18)

Dîtinokêd din (14:1-15:8)

Her h'eft t'asêd xezeba Xwedê (16:1-21)

Wêranbûna Babîlonê^f, bindestbûna ce'newir, p'êxemberê derew
û mîrêcin (17:1-20:10)

Dîwana xilazîyê (20:11-15)

E'rdê nû, e'zmanê nû û Orşelîma^f nû (21:1-22:5)

Paşgotin (22:6-21)

Pêşgotina Yûh'enna

1 ¹ Eva e'yantîya Îsa Mesîh e, k'îjan Xwedê da Wî, wekî ew wan tiştêd ku gerekê zûtîrekê bi-qewimin, nîşanî xulamêd Wî ke. Îsa pê destê milyak'etê^f Xwe şand û e'lamî xulamê Xwe Yûh'enna kir. ² Yûh'enna jî şe'detîya her tiştêd ku wî dîtibûn da, awa gotî şe'detîya gotina Xwedê, usa jî şe'-detîya e'lametîya Îsa Mesîhe r'ast*. ³ Xwezî li wî, ku vê yekê bixûne û

xwezî li wan, yêd ku wan xeberêd p'êxembertîyê^f bibihên û tiştêd ku vêda hatine nivîsarê dilê xweda xwey kin, çimkî wext nêzîk e.

**Ne'me her h'eft civînar'a^f,
yêd ku li qeza Asyayê ne**

⁴ Ji Yûh'enna, her h'eft civînar'a^f, yêd ku qeza Asyayêda ne:

K'erem^f û e'dilayîya Wî li we be, Yê ku heye, Yê ku hebû, Yê ku wê bê û ji her h'eft r'uh'êd ku li ber t'extê Wî ne*, ⁵⁻⁶ usa jî ji Îsa

* ^{1:2} Eva xebera «şe'detîya e'lametîya Îsa Mesîh» aha tê fe'mkirinê: «Ew tiş-têd ku Îsa Yûh'ennar'a e'lam kirine, Yûh'enna jî şe'detîya wan yeka dide». Lê bi yûnanî ev xeber aha jî tê fe'mkirinê: «Şe'detîya bona Îsa Mesîh», awa gotî ew tiştêd ku Yûh'enna dîtibûn û bona Mesîh dibêje.

* ^{1:4} Derk'etin 3:14.

Mesîhê şe'dê amin, Nixurîyê ji nava mirîya û serwêrê p'adşêd e'rdê.

De bira r'ûmet û qudret Wîr'a be h'eta-h'etayê, Yê ku me h'iz dike û em pê xûna Xwe ji gunêd me aza kirin û em kirin k'ahînêd^f p'adşatîyê, wekî Bavê^f Wî Xwedêr'a em xizmetk'arîyê bikin. Amîn!*

⁷ Va ye e'wrava Ew tê.

Her ç'e'vê Wî bibîne,
h'eta ewêd ku nek'sa Wî qul
kirin jî.

H'emû milletêd dinyayê wê li
ser Wî şîn û k'eder bin.

Belê. Amîn!*

⁸ «Ez Alfa^f û Omêga me», Xudan Xwedêyê^f H'emû Zorayîyê dibêje, Yê ku heye, Yê ku hebû û Yê ku wê bê.

«Yekî mîna însan»

⁹ Ez, Yûh'ennayê birê we me, yektîya Îsada heval-p'arê wê tengasîyê^f, p'adşatîya Wî û sebira we

me. Ez bona xebera Xwedê û şe'-detîya bona Îsa wê giravêda^f bûm, ku jêr'a Patmos dibêjin. ¹⁰ R'oja^f Xudanda* R'uh'ê^f Pîroz hate ser min û min li pişt xwe dengekî bilindî mîna dengê bor'îyê bihîst, ¹¹ ku got: «Çi tiştê ku tu dibînî, k'itêbêda binivîse û her h'eft ci-vînar'a bişîne, yêd ku bajarêd Efesê, Simîrnayê, Pergamayê, Tîyatîrayê, Sardeysê, Filadelfîyayê û Lawdîkyayêda ne».

¹² Ez ser wî dengîda vege'riyam ku bibînim, k'a k'î ye minr'a xeber dide û çaxê ku ez vege'riyam, min h'eft şemdanêd zêr'în dîtîm.

¹³ Nava wan şemdanada «yekî mîna Kur'ê^f Mêriv»* hebû, k'inceke dirêje h'eta niga lê bû û melaxtekî zêr'în li sîngê Wî bû. ¹⁴ P'or'ê serê Wî mîna hirîya qerqaş û mîna berfê sipî bû, ç'e'vêd Wî jî mîna alava êgir*. ¹⁵ Nigêd Wî mîna sîfirê xasî ji k'ûra agir derxistî, ku dibiriqe û dengê Wî mîna dengê

* ^{1:5-6} Derk'etin 19:6.

* ^{1:7} Danîyêl 7:13; Metta 24:30; T'êsalonîkî I, 4:17; Zekerîya 12:10-14; Yû-h'enna 19:34.

* ^{1:10} «R'oja Xudan» t'enê vê derê Peymana^f Nûda tê fe'mkirinê «r'oja le'dê», çimkî wê r'oje'da Xudan Îsa ji nava mirîya r'abû.

* ^{1:13} «Yekî mîna Kur'ê Mêriv» aha jî tê fe'mkirinê, ku ew merivek bû. Eva xebera Danîyêl 7:13 bîr tîne. Wekî din Îsa Mesîh jî gelek cara navê «Kur'ê Meriv» dida ser Xwe.

* ^{1:14} Danîyêl 7:9, 13; 10:6.

xule-xula gelek ava bû*. ¹⁶ Destê Wîyî r'astêda h'eft steyrk hebûn û ji devê Wî şûrekî dudevîyî tûj derdik'et. R'ûyê Wî mîna r'oyê bû ku t'emamiya qewata xweva şewq dide. ¹⁷ Çaxê ku min Ew dît, mîna yekî mirî k'etime ber nigêd Wî. Ewî destê Xweyî r'astê danî ser min û gote min: «Netirse, Ez im Yê Pêşin û Paşin*. ¹⁸ Ez Yê sax im. Ez Yê mirî bûm, lê va ye ez sax im h'eta-h'etayê. Û Ez im xweyê k'ilîtdê Mirinê û Dîyarê Mirîya^f. ¹⁹ Awa binivîse çi ku tu dibînî, çi ku niha hene û çi wê paşê bibin. ²⁰ Sur'a van steyrka, yêd ku te destê Minî r'astêda dîtin, usa jî her h'eft şemdanêd zêr'în ev e: Ew her h'eft steyrk, milyak'etêd her h'eft civîna ne û ew her h'eft şemdan, her h'eft civîn in.

T'emî û şîretêd bona civîna bajarê Efesê

2 ¹ Milyak'etê civîna Efesêr'a binivîse bêjê:
Ewî ku h'eft steyrk destê Wîyî r'astêda û nava h'eft şemdanêd zêr'înda diger'e, aha dibêje: ² Ez haş ji kirêd te, xebata te û sebira

te heme. Ez zanim ku tu nikarî li xiraba t'e'mûl kî. Te ew jî cêr'i-bandin^f, yêd ku xwe şandî^f h'esab dikin, lê r'ast ne usa ne, te dît ku ew derewîn in. ³ Sebira te heye, bona navê Min te cefa k'işand û newestîyayî. ⁴ Lê gazineke Min li te heye, ku tu mîna berê Min h'iz nakî. ⁵ Awa niha bîne bîra xwe, ku tu ji k'u derê k'etîyî û ji gunekirinê vege'r'e, kirêd xweye pêşîyê bike. Heger na, Ezê bême cem te û şemdana te ji cîyê wê hildim. ⁶ Lê tişteki r'ind li cem te heye, ku dijenî wan kirêd nîkolyîya, çawa ku Ez jî dijenimê.

⁷ Guhê k'ê heye bira bibihê, ku R'uh' çi dibêje civîna. Ewê ku serk'eve, Ezê îzinê bidime wî, wekî ji wê dara jîyînê bixwe, ya ku buhişt Xwedêda ye*.

T'emî û şîretêd bona civîna bajarê Simîrnayê

⁸ Milyak'etê civîna Simîrnayêr'a binivîse bêjê:
Ewî Pêşin û Paşin, Yê ku mir û ji nava mirîya r'abû aha dibêje: ⁹ Ez haş ji tengasî û belengazîya te heme, lê belê tu dewletî yî! Usa

* ^{1:15} Hezekîyêl 1:24.

* ^{1:17} Îşaya 44:6.

* ^{2:7} Destpêbûn 2:9.

jî haş ji buxdanêd wan heme, yêd ku xwer'a dibêjin: «Eme cihû^f ne». Ew ne cihû ne, lê ew ji k'inîştâ^f mîrêcin^f in. ¹⁰ Ji wan tengasîya netirse, k'îjanê bêne serê te. Va mîrêcin wê ji we hineka bavêje kelê, wekî hûn bêne cêr'ibandinê û hûnê dehe r'oja cefê bik'îşînin. H'eta mirinê amin bimîne, Ezê t'acê^f jîyîne bidime te.

¹¹ Guhê k'ê heye bira bibihê, ku R'uh' çî dibêje civîna. Ewê ku serk'eve ji mirina duda wê qet zirarê nebîne.

**T'emî û şîretêd bona civîna
bajarê Pergamayê**

¹² Milyak'etê civîna Pergamayê'a binivîse bêjê:

Ewê ku şûrê Wîyî dudevîyî tûj heye aha dibêje: ¹³ Ez haş ji te heme ku tu li k'u derê dimînî, awa gotî li wî cîyê ku t'extê mîrêcin lê ye. Tu navê Min qewîn digirî û te bawerîya^f xweye hindava Minda wan r'oja jî înk'ar^f nekir, gava şe'-dê Minî amin Antîpas nava weda hate kuştinê, wî cîyê ku mîrêcin lê dimîne. ¹⁴ Lê gazineke Min li te heye, ku li wê derê hinek merivêd te hene, ku pey hînkirina

wî Bilamî^f diçin, yê ku Balaq hîn kir, ku zar'êd Îsraêl^f ji r'ê derxe, wekî ew qurbanêd^f p'ûta bixwin û bênamûsîyê bikin*. ¹⁵ Usa jî hinek merivêd te jî hene ku pey hînkirina nîkoloyîya diçin. ¹⁶ Awa ji gunekirinê vege'ê, heger na, Ezê zûtirê bême cem te û pê şûrê devê Xwe t'evî wan meriva şer' kim.

¹⁷ Guhê k'ê heye bira bibihê, ku R'uh' çî dibêje civîna. Ewê ku serk'eve Ezê ji wî manayê^f veşartî bidime wî û usa jî kevirêkî sipî bidimê, ku wê navekî nû li ser kêvir nivîsar be û t'u kesê wî navî nizanibe, pêştirî yê ku wî kevirî bistîne*.

**T'emî û şîretêd bona civîna
bajarê Tîyatîrayê**

¹⁸ Milyak'etê civîna Tîyatîrayê'a binivîse bêjê:

Kur'ê^f Xwedê aha dibêje, Yê ku ç'e'vêd Wî mîna alava êgir in û nigêd Wî mîna wî sifirê xasî ku dibiriqê: ¹⁹ Ez haş ji kirêd te, h'izkirina te, bawerîya te, xizmetk'arî û sebira te heme. Ez zanim ku kirêd teye paşwextîyê ji yêd pêşîyê zêdetir in. ²⁰ Lê gazineke Min li te heye, ku tu wê

* ^{2:14} Jimar 31:16; 25:1-3.

* ^{2:17} Derk'etin 16:14-14.

jinê, Îzabêlê sebir dikî, ku xwe p'êxember h'esab dike. Ewa pê hînkirina xwe xulamêd Min ji r'ê derdixe, wekî bênamûsîyê bikin û qurbanêd p'ûta bixwin. ²¹ Min wext da wê, wekî ew ji gunekirinê vege'ê, lê ew naxwaze destê xwe ji bênamûsîya xwe bike. ²² Va Ezê wê bavêjime nava cî-nivînê û yêd ku t'evî wê bênamûsîyê jî dikin, bikime h'alekî giran, heger ji kirêd xwe veneger'in^f. ²³ Ezê zar'êd wê xim, bikujim û h'emû civînê bizanibin ku Ez im, Yê dil û nêta e'nene dike. Ezê li anegorî kirinêd we her yekî bidime we*. ²⁴ Lê belê Ez we, yêd mayînr'a dibêjim ku Tîyatîrayêda ne, lê pey vê hînkirinê nek'etine, ew <Sur'êd mîrêcine k'ûr> nizanin çawa ku ew dibêjin. Ez barekî din nadime ser milê we, ²⁵ lê t'enê çî we heye qewîn bigirin, h'eta ku Ez bêm. ²⁶⁻²⁷ Ewê ku serk'ewe û h'eta xilazîyê kirêd li gora dilê Min bike, Ezê wî h'ukumê ser mileta bidime wî, k'îjan Min ji Bavê Xwe hildaye

û ewê pê şivdara h'esinî şivan-tîyê li wan bike,

mîna firaqêd ç'inî wê bip'îşirîne.*

²⁸ Û Ezê steyrka sibêye zû bidime wî.

²⁹ Guhê k'ê heye bira bibihê, ku R'uh' çî dibêje civîna.

T'emî û şîretêd bona civîna bajarê Sardeysê

3 ¹ Milyak'etê civîna Sardeysêr'a binivîse bêjê:

Ewî ku h'eft r'uh'êd Xwedê û h'eft steyrkêd Wî hene, aha dibêje: Ez haş ji kirêd te heme, navê te heye yanê tu sax î, lê r'ast tu mirî yî. ² H'îşyar be û ewêd ku mane lê li ber mirinê ne, bike bira ser xweda bèn, çimkî Min kirêd te li ber Xwedêyê Xwe gihîştî nedîtin.

³ De bîne bîra xwe ku te çî standîye û bihîstîye, gur'a^f wan tişta bike û t'obe^f ke. Lê heger tu h'îşyar nebî, Ezê mîna dizekî ser teda bigirim û tê qet nizanibî ku Ezê k'îjan sih'etêda ser teda bigirim*. ⁴ Lê Sardeysêda çend kesêd te hene ku wan k'incêd xwe nelewit'andine. Ewê bi k'incêd çîle-qerqaş t'evî Min biger'in, çimkî ewe hêja ne.

⁵ Ewê ku serk'ewe, ewê aha k'incêd

* ^{2:23} Gotinêd Silêman 24:12.

* ^{2:26-27} Zebûr 2:8-9.

* ^{3:3} Metta 24:34-44.

çîle-qerqaş li xwe wergire. Ezê navê wî ji k'itêba jîyînê t'u car r'esît nekim û navê wî li ber Bavê Xwe û li ber milyak'etêd Wî aşkere kim*.

⁶Guhê k'ê heye bira bibihê, ku R'uh' çi dibêje civîna.

**T'emî û şîretêd bona civîna
bajarê Filadelfyayê**

⁷Milyak'etê civîna Filadelfyayê'a binivîse bêjê:

Ewî pîroz^f, Ewî r'ast, aha dibêje, Yê ku xweyê k'ilîta Dawid^f e, ku vedike û t'u kes nikare dade û dadide t'u kes nikare veke*:

⁸Ez haş ji kirêd te heme. Va Min derîkî vekirî danîye ber te, ku t'u kes nikare dade. Ez zanim ku qewata te hinekî heye û te gotina Min xwey kir û navê Min înk'ar nekir. ⁹Binihêr'e, hineke ji k'inîştâ mîrêcin hene, yêd ku dibêjin: <Eme cihû^f ne>, lê r'ast ne cihû ne, ew derewa dikin. Va Ezê p'êyî ser wan kim, ku ew bên û li ber nigêd te ta bin û bizanibin Ez te h'iz dikim. ¹⁰Te ku t'emîya Min xwey kir û sebir kir, Ezê jî

te ji wî wextê cêr'ibandîne xwey kim, ya ku wê bê ser t'emamîya dinyayê, ku binelîyêd^f li r'ûbarî dinê bicêr'ibîne. ¹¹Ezê zûtîrekê bêm, çî te heye qewîn bigire, wekî t'u kes t'acê te nestîne. ¹²Ewê ku serk'êve Ezê wî p'aristgeha^f Xwedêyê Xweda bikime stûn û ewê îdî dernek'êve derva. Ezê li ser wî navê Xwedêyê Xwe, usa jî navê bajarê Xwedêyê Xwe, awa gotî navê Orşelîma^f nû binivîsim, ya ku ji Xwedêyê Min ji e'zmên wê bê xwarê û Ezê navê Xweyî nû jî binivîsim*.

¹³Guhê k'ê heye bira bibihê, ku R'uh' çi dibêje civîna.

**T'emî û şîretêd bona civîna
bajarê Lawdikyayê**

¹⁴Milyak'etê civîna Lawdikyayê'a binivîse bêjê:

<Yê Amîn^f> aha dibêje, Ew şe'dê r'ast û amin, ç'e'vkanîya e'firîn û xulîqîyêd Xwedê*: ¹⁵Ez haş ji kirêd te heme, tu ne sar î û ne jî germ î. Xwezî tu yan sar bûyayî yan jî germ. ¹⁶Lê çîmkî tu golî yî, ne sar î û ne jî germ, Ezê te ji devê xwe

* ^{3:5} Derk'etin 32:33.

* ^{3:7} Îşaya 22:22.

* ^{3:12} Îşaya 62:2.

* ^{3:14} Kolosî 2:1; 4:13-16.

bir'êjim. ¹⁷ Tu dibêjî: «Ez dewletî me, wê yekêda gelek pêşda çûme, qet h'ewcê t'u tiştî nîme». Lê tu nizanî ku tu me'rim, r'eben, belengaz, kor û te'zî yî. ¹⁸ Ez vê t'emîyê didime te: Zêr'ê ku bi êgir hatîye safikirinê ji Min bik'ir'e, wekî tu dewletî bî û k'incêd çîle-qerqaş ji Min bik'ir'e, ku li xwe kî, wekî şerma te'zîbûna te bê nixamtinê, usa jî dermanê ç'e'va, ku li ç'e'vêd xwe dî, wekî bibînî. ¹⁹ Ez k'îjana h'iz dikim li wan hiltêmf û wan şîret dikim. Bona vê yekê xîret ke û ji gunekirinê vege'el!* ²⁰ Va Ez li ber derî sekinî me û li dêrî dixim. Heger yek dengê Min bibihê û dêrî li Min veke, Ezê her'ime hindur', t'evî wî nan bixwim û ewê jî t'evî Min. ²¹ Ewê ku serk'eve, Ezê destûrê bidimê ku t'evî Min ser t'extê Min r'ûnê, çawa ku Ez serk'etim û t'evî Bavê Xwe ser t'extê Wî r'ûniştim.

²² Guhê k'ê heye bira bibihê, ku R'uh' çî dibêje civîna».

T'extê e'zmênda

4 ¹ Pey van tiştar'a min dîna xwe dayê, va e'zmênda derîk vekirî ye. Û ew dengê ku min berê mîna dengê bor'îyê bihîstibû minr'a got: «R'abe were vê jorê, Ezê wan tiştêd ku gerekê ji vir şûnda biqewimin, nîşanî te kim». ² Hema hingê R'uh'ê Pîroz hate ser min, min dîna xwe dayê, wê t'extek li e'zmên hebû û yek li ser t'ext r'ûniştî bû*. ³ Û şewqa dîndara Yê r'ûniştî mîna ya kevirê yaspîs û sardîyon bû. Û k'eskesorê jî dora t'ext girtibû, mîna îşîqa zimrûdê*. ⁴ Li dora wî t'extî bîst çar k'ursî hebûn û li ser wan k'ursîya bîst çar r'ûspîf r'ûniştibûn. K'incêd çîle-qerqaş li wan bûn û t'acêd zêr'în jî li serê wan bûn. ⁵ Ji t'ext birûsk û dengêd gur'înîya e'wr-e'zmana derdik'etin. Li ber t'ext h'eft agirêd alavpêk'etî hebûn, ku ew her h'eft r'uh'êd Xwedê ne*. ⁶ Li

* ^{3:19} Gotinêd Silêman 3:11-12.

* ^{4:2-8} Hezekîyêl 1:5-28.

* ^{4:3} «Yaspîs» bi zaravekî din «yêşîm» e, «sardîyon» bi zaravekî din «eqîq» û «zimrûd» jî r'engê k'eskda ye. Evana h'emû kevirêd birqoke qîmet in. Çi ku îro kevirnas jêr'a dibêjin «yaspîs» ne zelal e. Dibe ku navê «yaspîs» hingê bona «lal» bû, awa gotî «brîlyant», ku kevirê sipî ye (E'yantî 21:11, 18, 19).

* ^{4:5} Derk'etin 19:16.

* ^{4:8} Îşaya 6:3; Amos 4:13; Îşaya 41:4.

ber t'ext tişteki mîna be'reke şûşe hebû, ku mîna xirûstalê zelal bû.

Li dora t'ext, her alîkî çar r'uh'-ber hebûn, ku pêşîyê û paşîyêva ç'e'vava t'ijî bûn. ⁷ R'uh'berê pêşin mîna şêr bû, r'uh'berê duda mîna canega bû, r'uh'berê sisîya r'ûyê wî mîna r'ûyê meriva bû û r'uh'berê çara jî mîna teyrê sîmir'î ku difir'e. ⁸ Her çar r'uh'ber jî şeş baskî bûn, ser û binva ç'e'vava xit-xitî bûn. Û şev û r'oj dengê xwe nedibir'în digotin:

«Pîroz, pîroz, pîroz,

Xudan Xwedêyê H'emû Zora-yîyê,

Yê ku hebû, Yê ku heye û Yê ku wê bê»*.

⁹ Gava wan her çar r'uh'bera, r'ûmet, hurmet û şikirî didane Yê ku li ser t'ext r'ûniştîye û h'eta-h'etayê Sax e, ¹⁰ ew her bîst çar r'ûspî ber Yê ku li ser t'ext r'ûniştî dever'ûya diçûn, serê xwe ber Wî dadanîn, Yê ku h'eta-h'etayê Sax e û t'acêd xwe davîtine ber t'ext û digotin:

¹¹ «Ya Xudan Xwedêyê me,

Tu hêja yî ku r'ûmet, hurmetê û qewatê bistînî.

Çimkî Te her tişt e'firandin

û bi xwestina Te ew e'firîn û hene».

K'itêba gulomatkkirîye morkirî

5 ¹ Hingê min destê Wîyî r'astêda, Yê ku li ser t'ext r'ûniştibû, k'itêbeke gulomatkkirî dît ku her du alîyava hatibû nivîsarê û bi h'eft mora hatibû morkirinê*. ² Min dîna xwe dayê, wê milyak'etekî qewat bi dengê bilind digot: «K'î hêja ye ku morêd vê k'itêbê jê r'ake û k'itêbê veke?» ³ Lê t'u kes t'unebû, ne li e'zmên, ne li ser e'rdê û ne jî ji binê e'rdê, ku bikaribûya eva k'itêba vekira lê binihêr'îya. ⁴ Ez jî k'ele-k'el digirîyam, ku yekî hêja nehate dîtinê, wekî ew k'itêba vekira lê binihêr'îya. ⁵ Hingê ji r'ûspîya yekî minr'a got: «Negirî! Va Şêrê ji qebîla Cihûda^f, tamara Dawid serk'et û dikare her h'eft morêd wê k'itêbê jê r'ake û veke»*.

⁶ Hingê min dîna xwe dayê, wê goveka wî t'extîda, k'îjan her çar r'uh'ber û r'ûspîya dorê girtibûn, Berxek sekinî bû, çawa ku serjêkirî be. H'eft stirûyêd Wî û h'eft ç'e'vêd Wî hebûn, Ew her h'eft

* ^{5:1} Hezekîyêl 2:9-10.

* ^{5:5} Destpêbûn 49:9; Îşaya 11:1.

r'uh'êd Xwedê ne, ku li t'emamîya dinyayê hatine şandinê*. ⁷ Ew hat û k'itêb ji destê Wîyî r'astê, Yê ku li ser t'ext r'ûniştîbû hilda. ⁸ Çaxê Wî ew hilda, ew her çar r'uh'ber û her bîst çar r'ûspî li ber wî Berxî dever'ûya çûn. Destê her yekîda çeng^f û t'asêd zêr'îne t'ijî bixûr^f hebûn. Ew bixûr duayêd cime'ta Xwedê ne*. ⁹ Û stiraneke nû distiran digotin:

«Tu hêja yî, ku wê k'itêbê hildî
û morêd wê jê r'akî.

Çimkî Tu hatî serjêkirinê
û pê xûna xwe Te meriv ji her
berekê, ji her zimanî,
ji her cime'tê û ji her miletî
k'ir'în bona Xwedê,

¹⁰ Te ew kirin p'adşatîya k'ahîna bona xizmetk'arîya Xwedê û ewê li ser dinyayê p'adşatîyê bikin»*.

¹¹ Hingê min dîna xwe dayê, min dengê gelek milyak'eta bihîst ku dora t'ext, wan r'uh'bera û r'ûspîya girtibûn. R'eqema wan digihîşte bi h'ezara û mîlîyona. ¹² Bi dengêkî bilind distiran digotin:

«Ew Berxê serjêkirî hêja ye ku qewatê, dewlemendîyê, serwaxtîyê^f, karîne, hurmetê, r'ûmetê û pesinê bistîne»*.

¹³ Min bihîst ku her e'firînêd li e'zmên, li ser e'rdê, yêd bin e'rdê, yêd be'rêda û h'emûyêd nava wanda, distiran:

«Bira h'eta-h'etayê pesin, hurmet, r'ûmet û qudret

li Yê ser t'ext r'ûniştî, usa jî li wî Berxî be!»*

¹⁴ Û wan her çar r'uh'bera digotin: «Amîn!» û r'ûspî dever'ûya çûn, serê xwe ber Wî danîn.

H'eft mor çawa têne vekirinê?

6 ¹ Hingê min dîna xwe dayê, wî Berxî moreke ji wan her h'eft mora vekir û min ji wan her çar r'uh'bera dengêkî mîna dengê gur'înîya e'wra bihîst ku got: «Were». ² Min dîna xwe dayê, va hespekî boz xuya bû, destê yê lêsî-yarbûyîda tîrkevanek hebû, t'acek wîr'a hate dayîne û ew çawa e'gît çû, wekî serk'eve.

* 5:6 Îşaya 53:7.

* 5:8 Zebûr 141:2.

* 5:10 Derk'etin 19:6; Îşaya 61:6.

* 5:12 Dîrok I, 29:11; Îşaya 53:7.

* 5:13 Zebûr 47:8; Îşaya 6:1.

³Çaxê Berx mora duda vekir, min bihîst ku r'uh'berê duda got: «Were». ⁴Hingê hespekî dinêyî r'engê zerda derk'et* û sîyarê wîr'a îzin hate dayînê, ku e'dilayîyê ji dinyayê hilde, wekî meriv hevdu bikujin. Şûrekî mezin wîr'a hate dayînê.

⁵Çaxê Wî mora sisîya vekir, min bihîst ku r'uh'berê sisîya got: «Were». Min dîna xwe dayê, va hespekî r'eş û destê sîyarê wîda mêzînek hebû. ⁶Hingê tê bêjî min dengê bihîst, ji nava her çar r'uh'bera hat û got: «Çapeke genime biç'ûk pê zîvekî^f û sê çapêd biç'ûk ceh pê zîvekî*. Lê zirarê nede zeyt'ê û şeravê».

⁷Çaxê Wî mora çara vekir, min dengê r'uh'berê çara bihîst ku got: «Were». ⁸Min dîna xwe dayê, va hespekî şînoqî, ku navê sîyarê wî Mirin bû, Dîyarê Mirîya pey wî dihat. H'ukum wîr'a hate dayînê ser p'areke ji çar p'arêd dinyayê, wekî pê şûr, xelayîyê, nexweşîya h'al û r'e'wirêd dinyayê wan bikuje.

⁹Çaxê Wî mora pêncê vekir, min bin gorîgehêda^f r'uh'êd wan meriva dîtin, yêd ku bona Xebera Xwedê û bona şe'detîya ku dabûn hatibûne kuştinê. ¹⁰Wan bi dengê bilind kirine gazî û gotin: «Ya Xweyî-Xudanê pîroz û r'ast! Tê h'eta k'engê dîwanê nekî û h'eyfa xûna me ji binelîyêd r'ûbarî dinê hilnedî?» ¹¹Hingê ji wan her yekîr'a çuxêd çîle-qerqaş hatine dayînê û wanr'a hate gotinê, ku hinek wext jî hêsa bin, h'eta ku h'esabê heval-xulamêd wan û xûşk-birêd wane ku wê mîna wan bêne kuştinê, t'emam be.

¹²Çaxê Wî mora şeşa vekir, min dîna xwe dayê, e'rd qayîm h'ejîya. R'o mîna k'urxêf ji pir'ç'ê çêkirî r'eş bû û hîv serda-pêda bû mîna xûnê*. ¹³Steyrkêd e'zmên usa jorda k'etine e'rdê, çawa ku dara hêjîrê ji ber bayê qayîm dih'eje û berêd wê* jê diwarin**. ¹⁴Hingê e'zman bû mîna k'itêba gulomatkkirî li hev hate p'êç'anê, hilk'îşîya û h'emû ç'îya û girav ji cîyêd xwe h'ejîyan. ¹⁵Wî çaxî p'adşêd dinyayê, mezi-

* ^{6:4} Bi yûnanî aha tê fe'mkirinê: «R'engê êgirda».

* ^{6:6} Hingê zîvek heqê xebata r'ojeke p'alekî bû.

* ^{6:12} Îşaya 13:10; Yoêl 2:10, 31; 3:5 Metta 24:29.

* ^{6:13} Hinek fe'm dikin ku hêjîr negihîştî ne, lê hinek jî fe'm dikin ku gihîştî ne.

** ^{6:13-14} Îşaya 34:4.

nêd wê, sereskerêd wê, dewletîyêd wê, e'gîtêd wê û h'emû merivêd xulam û aza xwe şkeft û qeyêd ç'iyada veşartin*, ¹⁶ç'îya û qeyar'a digotin: «Ser meda bik'evin û me ji r'ûyê Wî veşêrin, Yê ku li ser t'ext r'ûniştî ye, usa jî ji xezeba Berx*. ¹⁷Çimkî r'oja xezeba wane mezin hat û k'î dikare teyax ke?»*

Ji zar'êd Îsraêl

144 000 kes têne morkirinê

7 ¹ Pey vê yekêr'a min dîna xwe dayê, wê çar milyak'et li her çar qulbêd dinyayê sekinî ne û bayêd her çar qulbêd dinyayê h'işk girtine, wekî li e'rdê, be'rê û t'u darê nexin*. ² Hingê min milyak'etekî din jî dît ku ji r'ohilatê dihat û mora wîye ji Xwedêyê Sax hebû. Ewî bi dengê bilind li wan her çar milyak'eta kire gazî, yêd ku wanr'a hatibû dayînê, ku zirarê bidine e'rdê û be'rê, wanr'a got: ³ «Zirarê nedine e'rdê, be'rê û dara, h'eta ku em morê li e'nîya xulamêd Xwedêyê xwe nexin»*. ⁴ Hingê r'eqema

yêd ku hatibûne morkirinê min bihîst: Ji h'emû qebilêd^f zar'êd Îsraêl sed çil çar h'ezar hatibûne morkirinê.

- ⁵ Ji qebîla Cihûda donzdeh h'ezar,
ji qebîla R'ûbên donzdeh h'ezar,
ji qebîla Gad donzdeh h'ezar,
⁶ ji qebîla Aşêr donzdeh h'ezar,
ji qebîla Neftelî donzdeh h'ezar,
ji qebîla Minaşe donzdeh h'ezar,
⁷ ji qebîla Şimh'ûn donzdeh h'ezar,
ji qebîla Lêwî^f donzdeh h'ezar,
ji qebîla Îsaxar donzdeh h'ezar,
⁸ ji qebîla Zebûlon donzdeh h'ezar,
ji qebîla Ûsiv^f donzdeh h'ezar
û ji qebîla Binyamîn^f donzdeh h'ezar hatibûne morkirinê.

H'emû miletêd dinyayê

⁹ Pey vê yekêr'a min dîna xwe dayê, va e'laleteke usa mezin, ku t'u kesî nikaribû bijimarta ji her miletî, ji her berekê, ji her cime'tê

* ^{6:15} Îşaya 2:19-21.

* ^{6:16} Hosêya 10:8.

* ^{6:17} Yoêl 2:11; Malaxî 3:2.

* ^{7:1} Danîyêl 7:2.

* ^{7:3} Hezekîyêl 9:4-6.

û ji her zimanî li ber t'ext û wî Berxî sekinî bûn. Çuxêd çîle-qerqaş li wan bûn û ç'iqlîlêd xurma jî destêd wanda bûn, ¹⁰ bi dengekî bilind dikirine gazî digotin:

«Xilazbûn^f ji destê Xwedêyê me ye,

Yê ku li ser t'ext r'ûniştî ye û ji destê wî Berxî ye».

¹¹ Hingê ew h'emû milyak'etêd ku li dora t'ext, r'ûspîya û wan her çar r'uh'bera girtibûn, ber t'ext dever'ûya çûne e'rdê, serê xwe ber Xwedê danîn ¹² û gotin:

«Amîn!

Pesin, r'ûmet, serwaxtî, şikirî, hurmet, qewat û zorayî bira h'eta-h'etayê Xwedêyê mer'a be.

Amîn!»

¹³ Hingê ji wan r'ûspîya yekî minr'a got: «Evêd ku çuxêd çîle-qerqaş wergirtî ne, ew k'î ne û ji k'u derê hatine?» ¹⁴ Min wîr'a got: «Ez xulam, ez nizanim, tu zanî». Hingê ewî minr'a got: «Evana ew in, yêd ku ji wê tengasîya mezin hatine, çuxêd xwe pê xûna wî Berxî şûştine, çîl-qerqaş kirine*.

¹⁵ Lema ewe li ber t'extê Xwedê ne, p'aristgeha Wîda şev û r'oj Wî dih'ebînin.

Yê li ser t'ext r'ûniştî, wê konê Xwe li ser wan vegire.

¹⁶ Ewê îdî ne t'î bin, ne bir'çî bin û ne jî te'v û germayîyê li wan xe*.

¹⁷ Çimkî ew Berxê ku goveka t'extda ye, wê şivantîyê li wan bike, wan bibe ser kanîyêd ava jîyînê. Û Xwedê jî wê h'emû hêsirêd ç'e'vêd wan paqij ke»*.

Mora h'efta

8 ¹ Çaxê Ewî mora h'efta vekir, e'zmênda weke nîv sih'etî her tişt seqir'î. ² Hingê min ew her h'eft milyak'etêd ku li ber Xwedê sekinîbûn dîtin, wanr'a h'eft bor'î hatine dayînê.

³ Milyak'etekî din bixûrdanga zêr'in dêstda hat, li ber gorîgeha zêr'in sekinî. Wîr'a gelek bixûr hate dayînê, wekî bi t'evî duayêd cime'ta Xwedê dayne ser gorîgeha zêr'îne li ber t'extê Xwedê*. ⁴ Dûyê

* ^{7:14} Danîyêl 12:1; Metta 24:21.

* ^{7:16} Îşaya 49:10.

* ^{7:17} Zebûr 23:1-2; Îşaya 25:8; 49:10.

* ^{8:3} Derk'etin 30:1-3.

wê bixûrê t'evî duayêd cime'ta Xwedê ji destê wî milyak'etî berbi Xwedê bilind bû. ⁵ Paşê milyak'et ew bixûrdang hilda, ji agirê gorîgehêva dagirt avîte ser e'rdê. Bû gur'înîya dengêd e'wra birûskê birq veda û e'rd h'ejîya.

Her çar bor'îyêd pêşin

⁶ Hingê wan her h'eft milyak'e-têd ku h'eft bor'îyêd wan hebûn k'arê xwe kirin, ku li bor'îya xin.

⁷ Yê pêşin li bor'îyê xist, teyrok û agir xûnêva t'evayî ser e'rdêda barî. Û ji sê p'ara p'areke e'rdê şewitî, ji sê p'ara p'areke dara şewitî û h'emû gîhayê şîn şewitî*.

⁸ Milyak'etê duda li bor'îyê xist, tiştêkî mezinî mîna ç'iyakî agir pêk'etî hate avîtinê nava be'rê. Û ji sê p'ara p'areke be'rê bû xûn, ⁹ ji sê p'ara p'areke h'eywanêd be'rêda qir' bû û ji sê p'ara p'areke gemîya wêran bû.

¹⁰ Milyak'etê sisîya li bor'îyê xist û steyrkeke mezine mîna qendîla alav pêk'etî ji e'zmên k'ete ser p'areke ji sê p'arêd ç'ema û avêd kanîya. ¹¹ Navê wê steyrkê Zirîç'k bû. Ji sê p'ara p'areke ava

bû zirîç'k û ji wê avê gelek meriv mirin, çimkî ew av te'l bû.

¹² Milyak'etê çara li bor'îyê xist, ji sê p'ara p'areke r'oyê, ji sê p'ara p'areke hîvê û ji sê p'ara p'areke steyrka derb standin, usa ku ji sê p'ara p'areke wan qarîya û ji sê p'ara p'areke r'ojê r'onayî neda, usa jî ji sê p'ara p'areke şevê*.

¹³ Hingê min dîna xwe dayê, wê teyrekî sîmir' jor e'zmênda difir'î û min bihîst ku wî bi dengêkî bilind got: «Wey, wey, wey li serê binelîyêd li r'ûbarî dinê, ku wê ber dengê wan bor'îyêd her sê milyak'etêd mayîn k'evin, yêd ku wê li bor'îya xin».

Bor'îya pênc

9 ¹ Milyak'etê pênc li bor'îyê xist û min dîna xwe dayê, va steyrkek ji e'zmên k'ete ser r'ûyê e'rdê û k'ilîta derê gelîyê^f hey-wayê wê steyrkêr'a hate dayînê. ² Ewê derê gelîyê hey-wayê vekir, ji gelî dû-dûxan derk'et mîna dûyê k'ûra mezin û r'ûyê r'oyê û hewê girt*. ³ Ji wê dû-dûxanê kulî^f derk'etine ser r'ûyê e'rdê, wanr'a qewata mîna qewata dûp'işkêd e'rdê hate

* ^{8:7} Derk'etin 9:23-25; Hezekîyêl 38:22.

* ^{8:12} Îşaya 13:10; Hezekîyêl 32:7; Yoêl 2:10, 31; 3:15.

* ^{9:2} Destpêbûn 19:28.

dayînê*. ⁴ Wanr'a hate gotinê, ku zîrarê nedine gîhê e'rdê, ne jî t'u şînayîyê û darê, lê bidine wan merivêd ku mora Xwedê li ser e'nîya wan t'uneye*. ⁵ Wanr'a hate dayînê, ku wan nekujin, lê pênc meha bidine cefê. Êşa wan mîna êşa lêxistina dûpişka bû. ⁶ Wan r'ojada merivê li mirinê biger'in, lê wê qet nebînin, ewê h'eyra mirinêda bin, lê mirinê ji wan bir'eve*.

⁷ Qilxê wan kulîya mîna wan hespa bûn, yê ku bona şêr' têne hazirkirinê. Li ser serê wan tiştêd mîna t'acêd zêr'in hebûn û r'ûyê wan mîna r'ûyê meriva bûn*. ⁸ P'or'ê serê wan mîna p'or'ê jina bûn û diranêd wan mîna diranêd şêra bûn. ⁹ Êlekzirih'êd wan hebûn, mîna yêd h'esinî, dengê baskêd wan mîna dengê wan e'reba bûn, ku çawa gelek hesp wan dik'işînin û dajone nava şêr'. ¹⁰ Mîna dû-p'işka jî poç'êd wan hebûn û ser poç'a jî derzî, k'îjanada qewata wan hebû ku pênc meha mêriv bidine cefê. ¹¹ Milyak'etê gelîyê hey-wayê li ser wan p'adşa bû,

ku navê wî bi îbranîf «Abadûn» bû, bi yûnanî «Apolîyon», ku tê fe'mkirinê: «Wêrankir».

¹² Weya pêşîn derbaz bû. Ji vir şûnda va du weyê jî bên.

Bor'îya şeşa

¹³ Milyak'etê şeşa li bor'îyê xist û min dengê ji her çar stirûyêd gorîgeha zêr'îne li ber Xwedê bi-hîst, ¹⁴ ku gote wî milyak'etê şeşa, yê ku bor'î dêstda bû: «Wan her çar milyak'etêd ku li ber ç'emê Firatêyî mezin girêdayî ne veke».

¹⁵ Hingê ew her çar milyak'et hatine ber'danê, yêd ku bona wê sih'etê, wê r'ojê, wê mehê û wê salê hatibûne hazirkirinê, wekî ji sê p'ara p'areke merivayê bikujin. ¹⁶ Min r'eqema ordîyêd sîyarî bihîst ku dusid mîlîyon bû.

¹⁷ Wê dîtînokêda hesp û sîyarêd wan minva aha xuya bûn: R'engêd êlekzirih'êd wan r'engê sorî mîna êgir, şîrkî mîna qalç'îç'ekê, qîç'îkî mîna k'îrk'ûtêda' bûn. Serê hespêd wan mîna serê şêra bûn û ji devê wan agir, dû û k'îrk'ût derdik'et. ¹⁸ Pê van her sê bela,

* 9:3 Derk'etin 10:12-15.

* 9:4 Hezekîyêl 9:4.

* 9:6 Yêremîya 8:3.

* 9:7 Yoêl 2:4.

ji sê p'ara p'areke merivayê, pê agir, dû û k'irk'ûta ku ji devê van derdik'et hatine kuştinê. ¹⁹Çimkî qewata hespa dev û dêlêd wanda bûn. Dêlêd wan mîna me'ra bûn û serê wan hebûn, ku pê wan zirar didan.

²⁰Ew merivêd mayîne ku pê van bela nehatine kuştinê, ji wan p'ûtêd ku bi destêd xwe çêkiribûn veneger'îyan. Wana destê xwe ji cinh'ebandinê^f, ji wan p'ûtêd zêr'e, zîve, sifire, kevire, dare ku nabînin, nabihên û nager'in nek'işandin*. ²¹Usa jî ji kuştinê, sêrbazîyê^f, bênamûsiyê û dizîya xwe veneger'îyan.

Milyak'et û k'itêba biç'ûke gulomatkkirî

10 ¹Hingê min milyak'etekî dinêyî zor dît ku ji e'zmên dihate xwarê. E'wr lê wergirtî bû û k'eskesor li sêrî bû, r'ûyê wî mîna r'oyê bû, nigêd wî jî mîna stûnêd êgir bûn. ²Destê wîda k'itêbeke biç'ûke vekirî hebû, nigê xweyî r'astê danî ser be'rê, nigê xweyî ç'epê jî danî ser bejê^f ³û bi dengê bilind mîna mir'înîya şêr kire qar'in. Çaxê ku wî kire qar'in, her

h'eft gur'înîyêd e'wra pê dengêd xwe xeber dan. ⁴Gava wan her h'eft gur'înîyêd e'wra xeber dan, min kir ku binivîsim, lê ji e'zmên dengê hat û got: «Ew tiştêd ku her h'eft gur'înîyêd e'wra gotin, wan e'yan neke, nenivîse».

⁵Hingê ew milyak'etê ku min dîtibû, wekî wî nigeke danîbû ser be'rê û yek jî ser bejê, destê xweyî r'astê berbi e'zmên bilind kir ⁶û pê Ewî sond xwar ku h'eta-h'e-tayê Sax e, awa gotî pê Wî Yê ku e'zman, h'emûyêd wêda, e'rd, h'emûyêd wêda û be'r, h'emûyêd wêda e'firandine û got: «Îdî wextê derengî nek'eve. ⁷Lê gava milyak'etê h'efta deng li bor'îyê xe, hingê wê ew sur'a t'ivdîra Xwedê bê sêrî, ya ku Wî e'lamî xulamêd Xwe p'êxembera kiribû».

⁸Pey vê yekêr'a wî dengê ku min ji e'zmên bihîstibû, dîsa t'evî min xeber da û got: «Her'e, wê k'itêba vekirî ji destê wî milyak'e-tî hilde, yê ku li ser be'rê û bejê sekinî ye»*. ⁹Ez jî çûme cem wî milyak'etî û min jêr'a got: «K'a wê k'itêba biç'ûk bide min». Ewî minr'a got: «Han vê hilde û bixwe. Evê nav-dilê teda te'l be, lê

* ^{9:20} Zebûr 115:4-7.

* ^{10:8-10} Hezekîyêl 2:8-3:3.

devê teda wê mîna hingiv şîrin be». ¹⁰ Hingê min k'itêba biç'ûk ji destê milyak'et hilda û xwar. Devê minda mîna hingiv şîrin bû, lê çaxê min ew xwar, min nav-dilê xweda te'layî k'ifş kir. ¹¹ Wî çaxî minr'a hate gotinê: «Gerekê tu dîsa li ser gelek cime'ta, mileta, zimana û p'adşa p'êxembertîyê bikî».

**Du şe'dêd
ku p'êxembertîyê dikin**

11 ¹ Hingê qamîşekî^f mîna şîva minr'a hate dayînê û hate gotinê: «R'abe, p'aristgeha Xwedê û gorîgehê çap ke û yêd ku têda dih'ebînin jî bijmire. ² Lê h'ewşa p'aristgehêye derva bihêle û wê çap neke, çimkî ew p'ûtp'aristar^af hate dayînê. Ewê Bajarê Pîroz çil du meha bin p'îyada p'êpes kin*. ³ Û Ezê t'emîyê bidime du şe'dêd Xwe, ewê k'urx xwekirî h'ezar dusid şêst r'ojî p'êxembertîyê bikin». ⁴ Evana ew her du darêd zeyt'ûnê û her du şemdan in, yêd ku li ber Xudanê dinyayê disekinîn*. ⁵ Heger merivek ku bixwaze zirarê bide wan, agir ji devê wan derdik'eve, dijminêd wan h'ûfî xwe dike. Û

heger merivek bixwaze zirarê bide wan, gerekê ew xwexa usa bê kuştinê. ⁶ H'ukumê van heye, ku r'ojêd p'êxembertîya xweda e'zmên dadin, wekî baran nebare. Usa jî h'ukumê wan li ser ava heye, ku wan bikine xûn û k'engê jî bixwazin, dikarin her cûr'e bela bînine serê dinê*.

⁷ Gava ewana şe'detîya xwe ser hevda bînin, hingê ew ce'newirê ku ji gelîyê hey-wayê derdik'eve, wê t'evî wan şer' ke, wan bindest ke û bikuje. ⁸ Cinyazêd wan wê li ser meydana wî bajarê mezin avîti bin, li wî cîyê ku Xudanê wan her duya hate xaçkirinê^f, ku bi me'na r'uh'anî jêr'a «Sodom^f» û «Misir^f» tê gotinê. ⁹ Ji h'emû cime'ta, bereka, zimana û mileta wê sê r'oj û nîva li cinyazêd wan binihêr'in û nehêlin ku cinyazêd wan bikine t'irba. ¹⁰ Binelîyêd li r'ûbarî dinê wê dilê xwe li wan şa kin û şa bin, xelata jî hevdu-r'a bişînin, çimkî van her du p'êxembera cefa didane yêd ku li ser r'ûyê e'rdê diman.

¹¹ Pey sê r'oj û nîvar'a Xwedê r'uh'ê jîyînê ber wanda anî, ew

* ^{11:2} Lûqa 21:24.

* ^{11:4} Zekerîya 4:3, 11-14.

* ^{11:6} P'adşatî III, 17:1; Derk'etin 7:17-19.

r'abûne ser p'îya û xofeke mezin k'ete ser yêd ku ew dîtin. ¹² Hingê wan her duya dengêkî bilind ji e'zmên bihîst ku wan'ra got: «Werine vê jorê». Û ewana ber ç'e'vêd dijminêd xwe e'wrava hilk'işiyane e'zmên. ¹³ Wê sih'etê e'rd qayîm h'ejîya, ji dehe p'ara p'areke bajêr hilşîya û wê e'rdh'e-jêda h'eft h'ezar meriv mirin, yêd mayîn jî ç'e'vtirsîyayî bûn, şikirî didane Xwedêyê e'zmên.

¹⁴ Weya duda derbaz bû. Va ye, ya sisîya wê zûtirê bê.

**Dengê bor'îya h'efta:
H'ebandina li e'zmên**

¹⁵ Milyak'etê h'efta li bor'îyê xist û e'zmênda dengêd bilind hatin ku digotin:

«P'adşatîya dinyayê bû ya Xudanê me û Mesîhê Wî,
Ewê h'eta-h'etayê p'adşatîyê bike»*.

¹⁶ Ew her bîst çar r'ûspîyêd ku li ber Xwedê ser k'ursîyêd xwe r'ûniştibûn, xwe dever'ûya avîtin, serê xwe ber Xwedê danîn ¹⁷ û gotin:

«Ya Xudan Xwedêyê H'emû Zorayîyê,

Yê heyî û Yê hebûyî,
em şikirîyê didine Te,
ku Te qewata Xweye mezin stand
û dest bi h'ukumê Xwe kir*.

¹⁸ P'ûtp'arist qilqilîn, lê xezeba Te hat.

Wext pêr'a gihîştîye, ku dîwana mirîya bikî,
xelata bidî xulamêd Xwe, p'ê-xembera û cime'ta Xwe
usa jî yêd ku ji Te ditirsîn, ji biç'ûka h'eta mezina.

Wext hat, ku qir'a wan bînî,
yêd ku dinê xirab dikin»*.

¹⁹ Pey vê yekêr'a p'aristgeha Xwedêye e'zmên vebû û wêda Sindoqa^f Peymana Wî xuya bû. Birûskê birq dan, gur'înîya dengêd e'wra hate bihîstinê, e'rd h'ejîya û teyrok barî.

K'ulfet û zîyaf

12 ¹ Hingê nîşaneke mezin e'zmênda xuya bû: K'ulfetekê r'o li xwe wergirtibû, hîv binê p'îyada û t'acekî ji donzdeh steyrka jî li sêrî bû. ² Ew h'emle bû û k'etibû ber zar'ê, êşa xwe dik'işand û dikire qîr'în.

* ^{11:15} Derk'etin 15:18; Zebûra 10:16; Danîyêl 2:44.

* ^{11:17} Amos 3:13; Derk'etin 3:14.

* ^{11:18} Zebûr 2:1; Danîyêl 9:6; Amos 3:7; Zebûr 115:13.

³ Pey vê yekêr'a nîşaneke din jî e'zmênda xuya bû. Min dîna xwe dayê, va zîyakî^f zerî mezin ku h'eft serî û dehe stirûyêd wî hebûn û h'eft t'ac jî li serêd wî bûn*. ⁴ Poç'a wî ji sê p'ara p'areke steyrkêd e'zmên k'işand û avîte ser e'rdê. Ew zîya li ber wê k'ulfeta^f ku k'etibû ber zar'ê sekinî, ku hema çawa zar' bibe wê zar'ê h'ûfî xwe ke. ⁵ Wê k'ulfetê zar'êke kur'în anî, ku wê bi şivdara h'esinî şivantîyê li h'emû mileta bike. Lê zar'a wê hate r'ahiştinê, li cem Xwedê û ber t'extê Wî*. ⁶ K'ulfet jî r'evî ber'îyê^f, li wî cîyê ku ji alîyê Xwedêda jêr'a hatibû hazirkirinê, wekî ew li wir h'ezar dusid şêst r'oji bê xweykirinê.

⁷ Hingê li e'zmên şer' dest pê bû. Mixayîl milyak'etêd xweva t'evî zîyê şer' kir, zîyê jî milyak'etêd xweva t'evî wan şer' kir*. ⁸ Lê zîyê da der, e'zmênda jî îdî cî dest wan nek'et, ⁹ ew zîyayê mezin jorda hate avîtinê. Eva ew me'rê berê bû, ku jêr'a mîrêcin û seyt'an dibêjin, yê ku t'emamîya

dinê xalifandîye. Ew milyak'etêd xweva jorda hatine avîtinê ser r'ûyê e'rdê*.

¹⁰ Hingê min li e'zmên dengekî bilind bihist ku got: «Niha ye wextê xilazkirin^f, qewat û p'adşatîya Xwedêyê me, usa jî h'ukumê Mesîhê Wî. Çimkî Ew xeybkirê xûşk-birêd me jorda hate avîtinê, yê ku şev û r'oj ber Xwedêyê me xeyba wan dikir*. ¹¹ Ewana pê xûna Berx û xebera şe'detîya xwe ser wî k'etin, e'mirê xwe h'eta mirinê h'iz nekirin. ¹² Awa şa bin, e'zmanno û yêd ku wanda dimînin. Lê wey li e'rdê û li be'rê, çimkî mîrêcin jorda ser weda hate avîtinê û ew ji hêrsê xwe dixwe, ku zane wê hindikî bimîne».

¹³ Gava zîyê dît ku ew jorda hate avîtinê ser e'rdê, pey wê k'ulfetê k'et, ya ku zar'a kur'în anîbû. ¹⁴ Du baskêd teyrê sîmir'îye mezin wê k'ulfetêr'a hatine dayînê, wekî bifir'e her'e ber'îyê, wî cîyê xwe, k'îderê ji zîyê dîr wê sê sal û nîva bihata xweykirinê. ¹⁵ Hingê zîyê ji devê xwe mîna ç'em av ber'da

* 12:3-4 Danîyêl 7:7; 8:10.

* 12:5 Zebûr 2:9.

* 12:7 Danîyêl 10:13, 21; 12:1.

* 12:9 Destpêbûn 3.

* 12:10 Îbo 1:9-11; Zekerîya 3:1.

pey wê k'ulfetê, wekî wê pê lêyê bixeniqîne. ¹⁶ Lê e'rdê alîk'arîya wê k'ulfetê kir, devê xwe vekir û ew ç'emê ku zîyê ji devê xwe ber'dabû daqurtand. ¹⁷ Hingê wî zîyayî hêrsa xwe li wê k'ulfetê r'akir û çû, wekî şer'ê xwe t'evî wan zar'êd wêye mayîn bike, yêd ku t'emîyêd Xwedê xwey dikin û şe'detîya bona Îsa didin*. ¹⁸ Zîya li devê be'rê sekinî.

Du ce'newir derdik'evin

13 ¹ Hingê min dîna xwe dayê, va ce'newirek ji be'rê derdik'et. H'eft serêd wî û dehe stirûyêd wî hebûn, li ser stirûyêd wî dehe t'ac bûn û li ser her h'eft serêd wî jî navêd k'ifirî-zifirîya bûn. ² Ew ce'newirê ku min dît, mîna piling bû, nigêd wî mîna lepê h'ir'ç'a bûn û devê wî jî mîna devê şêra bû. Vî zîyayî qewata xwe, t'extê xwe û h'ukumê xweyî mezin da wî ce'newirî. ³ Serîkî vî ce'newirî tê bêjî birîndar li ber mirinê bû, lê birîna wî hate qencîrinê. Û t'emamîya dinyayê ser

wî ce'newirî e'cêbmayî ma. ⁴ Wan serê xwe li ber zîyê danîn, ku wî h'ukumê xwe da wî ce'newirî. Usa jî serê xwe li ber ce'newir danîn û gotin: «Gelo k'î mîna vî ce'newirî ye? Û k'î dikare t'evî vî şer' ke?»

⁵ Evî ce'newirîr'a îzin hate dayînê ku devê xwe bême'rîfet veke û k'ifirîya bike, usa jî wîr'a hate dayînê, ku çil du meha bi h'ukumê xwe bike*. ⁶ Ewî hindava Xwedêda devê xwe xirab vekir û navê Wî, konê Wî û yêd ku e'zmênda dimînin bêhurmet kir. ⁷ Îzin wîr'a hate dayînê, ku t'evî cime'ta Xwedê şer' ke û serk'eve. Usa jî h'ukumê li ser her berekê, cime'tê, zimanî û miletî wîr'a hate dayînê. ⁸ H'emû binelîyêd li r'ûbarî dinê wê serê xwe li ber wî daynin, navêd k'îjana ji wextê e'firandina dinyayêda k'itêba jîyînêye Bexê serjêkirîda nehatine nivîsarê*.

⁹ Guhê k'ê heye bira bibihê:

¹⁰ Ewêd ku yê dîl k'etinê ne, wê dîl bik'evin,
ewêd ku yêd ber şûr k'etinê ne, ewê ber şûr k'evin*.

* ^{12:17} Aha jî tê fe'mkirinê: «Û şe'detîya e'lametîya Îsa xwey dikin».

* ^{13:5-7} Danîyêl 7:8, 21, 25.

* ^{13:8} Zebûr 69:28.

* ^{13:10} Yêremîya 15:2; 43:11. Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Ewê ku pê şûr dikujin, ewê jî pê şûr her'in» (Bixûnin: Metta 26:52).

Li vir wê sebir û bawerîya cime'ta Xwedê kêr bê.

¹¹ Hingê min dîna xwe dayê, va ce'newirekî din ji e'rdê derdik'et, du stirûyê wîye mîna yê berxa hebûn û mîna zîyê xeber dida. ¹² Evî t'emamîya h'ukumê ce'newirê pêşin li ber wî xwexa dida xebatê û p'êyî ser e'rdê û binelîyêd wê fikir, wekî serê xwe li ber wî ce'newirê pêşin daynin, yê ku birîna wîye ku berbi mirinê dibir hatibû qenckirinê. ¹³ Vî ce'newirî nîşanêd usa e'cêbe mezin dikirin, h'eta ku agir jî ji e'zmên li ber ç'e'vê meriva davîte ser e'rdê. ¹⁴ Ewî pê wan nîşanêd ku wîr'a hatibûne dayînê, wekî li ber ce'newirê pêşin bike, binelîyêd li r'ûbarî dinê dixalifandin. Ewî wanr'a got, ku h'eykelekî wî ce'newirî çêkin, yê ku bi şûr hatibû birîndarkirinê û dîsa sax bû. ¹⁵ H'ukum wîr'a hate dayînê, wekî r'uh' ber h'eykelê ce'newirda bîne, ku h'eykelê ce'newir xeber de û bikaribe ewêd ku ce'newir neh'ebînin bide kuştinê. ¹⁶ Ewî p'êyî ser h'emûya kir, awa gotî biç'ûk û mezina, dewletî û belengaza, aza û xulama ku nîşanê bidine ser destê xweyî r'astê yan e'nîya xwe, ¹⁷ wekî t'u kes nikaribe ne bik'ir'e, ne jî bifiroşe, pêştirî

wî, yê ku nîşana ce'newir, awa gotî navê wî yan h'esabê navê wî ser e.

¹⁸ Li vir serwaxtî kêr tê: H'iş-aqilê k'ê heye, bira h'esabê ce'newir bijmire, çimkî h'esabê merivekî ye û h'esabê wî şeşsid şeş şeş e.

Berx û yêd xilazbûyî

14 ¹ Paşê min dîna xwe dayê, va Berx li serê ç'îyayê Sîyonê^f sekinî bû û sed çil çar h'ezar meriv t'evî Wî bûn, ku li ser e'nîya wan navê Wî û navê Bavê Wî nivîsar bûn. ² Min ji e'zmên dengê bihîst, mîna dengê gelek ava û mîna dengê gur'inîya e'wraye qayîm. Ew dengê ku hate min, mîna dengê miqamê çengvana bû, ku li çengê^d xwe dixin. ³ Wana li ber t'ext û li ber wan her çar r'uh'bera û r'ûspîya stiraneke nû distira. T'u kes nikaribû wê stiranê hîn bûya, pêştirî wan sed çil çar h'ezarêd ku ji dinyayê hatibûne k'ir'inê. ⁴ Evana ew in, yêd ku serê xwe jinar'a danenîne, ew yêd bik'ir^f in. Evana pey Berx diçin, k'uda ku ew diçe. Evana ji nava meriva hatine k'ir'inê, çawa berê^f dere-meta pêşin ku Xwedê û Berxr'a bêne dayînê. ⁵ Derew ji devê wan dernek'etîye, ew bêqusûr in.

Sê milyak'et

⁶ Hingê min dîna xwe dayê, va milyak'etekî din ku e'zmênda difir'î û Mizgînîya wîye h'eta-h'etayê hebû, wekî wê Mizgînîyê bide yêd r'ubarî dinê, awa gotî h'emû mileta, bereka, zimana û cime'ta. ⁷ Wî bi dengekî bilind digot: «Ji Xwedê bitirsin û şikirîyê bidine Wî, çimkî sih'eta dîwankirina Wî pê'r'a gihîşt. Serê xwe ber Wî daynin, Yê ku e'rd û e'zman, be'r û avêd kanîya e'firandine».

⁸ Hingê milyak'etekî din pey wî hat û got: «Hilşîya, wêran bû! Ew Babîlona^f mezin, ya ku ew şerava qavîya^f xweye har h'emû millet dane vexwarinê»*.

⁹ Pey vê yekê'r'a milyak'etekî din jî pey wan hat û bi dengekî bilind got: «Ewê ku serê xwe li ber ce'newir û h'eykelê wî dayne û nîşana wî ser e'nîya xwe yan ser destê xwe qebûl ke, ¹⁰ ewê ji wê şerava hêrsa Xwedê vexwe, ya ku av t'evnekirî ye, k'asa Wîye xezebêda dagirtî ye. Ewê li ber

milyak'etêd pîroz û li ber Berx agir û k'irk'ûtêda cefê bik'îşîne*. ¹¹ Dûyê cefê wan wê h'eta-h'etayê bik'îşe û şev û r'oj wê r'ih'etîya wan t'unebe, yêd ku serê xwe ber ce'newir û h'eykelê wî datînin û nîşana wî li ser wan e».

¹² Awa li vir wê sebira cime'ta Xwedê kêr bê, yêd ku t'emîyêd Xwedê xwey dikin û hindava Îsada amin in.

¹³ Hingê min ji e'zmên dengêk bihîst ku got: «Binivîse: Ji vir şûnda xwezilî ne ew meriv, yêd ku bona bawerîya ser Xudan wê bimirin». R'uh' dibêje: «Belê! Ewê ji xebata xwe r'ih'et bin, çimkî kirêd wan t'evî wan diçin».

Nandirûna^f r'ûyê e'rdê

¹⁴ Û min dîna xwe dayê, va e'wrekî sipî û «yekî mîna kur'êf mêriv»* li ser wî e'wrî r'ûniştî bû. T'acekî zêr'în li serê Wî bû û de'seke tûj jî dêstda bû**. ¹⁵ Hingê milyak'etekî din ji p'aristgehê derk'et, bi dengekî bilind li Ewî ku li ser e'wr r'ûniştî bû kire gazî

* ^{14:8} Îşaya 21:9; Yêremîya 51:8.

* ^{14:10} Destpêbûn 19:24; Hezekîyêl 38:22.

* ^{14:14} Şirovekirina xebera «yekî mîna kur'êf mêriv» bin r'êza E'yantî 1:13-da bixûnin.

** ^{14:14} Danîyêl 7:13.

û gotê: «De'sa Xwe bavêjê bidirû, çimkî ew sih'eta nandirûnêf hat, berê e'rdê îdî gihîştîye»*. ¹⁶ Ewî ku li ser e'wr r'ûniştî bû de'sa Xwe avîte r'ûyê e'rdê û e'rd hate dirûnê.

¹⁷ Hingê ji wê p'aristgeha e'zmên milyak'etekî din derk'et û destê wîda jî de'seke tûj hebû.

¹⁸ Wê hingê ji gorîgehê milyak'etekî din derk'et, ku h'ukumê wî li ser êgir hebû, ewî bi dengekî bilind li yê xweyê de'sa tûj kire gazî û gotê: «De'sa xweye tûj bavêje gûşîyêd tirîyêd e'rdê û biçîne, çimkî tirîyêd wê îdî gihîştine».

¹⁹ Wî milyak'etî jî de'sa xwe avîte e'rdê, tirîyêd e'rdê çinîn û bona h'incir'andinê avîte wî h'ewzê mezinî xezeba Xwedê. ²⁰ Ew tirî wî h'ewzîda hatine h'incir'andinê, ku ji bajêr der bû û ji h'ewz xûn k'îşîya, xûnê avîte gemê hespa, qasî h'ezar şeşsid meydanî* girt.

H'eft milyak'et û h'eft bela

15 ¹ Hingê min li e'zmên nîşaneke dine mezin û ecêb dît, h'eft milyak'etêd xweyê h'eft belayêd axirîyê pê k'îjana wê

xezeba Xwedê bihata sêrî. ² Wî çaxî min tiştêkî mîna be'reke şûşe êgirva t'evayî dît, usa jî ewêd ku ce'newir, h'eykelê wî û h'esabê navê wî bindest kiribûn. Evana ser be'ra şûşe sekinî bûn, çengêd ku Xwedê dabûne wan destêd wanda bûn ³ û stirana Mûsayêf xulamê Xwedê û stirana Berx distiran:

«Kirêd Te mezin û e'cêb in Xudan Xwedêyê H'emû Zora-yîyê!

R'îyêd Te r'ast û ser heqîyê ne, ya P'adşayê mileta*.

⁴ Xudan, k'î ji Te wê netirse û r'ûmetê nede wî navê Te? Çimkî Tu t'enê Yê pîroz î. H'emû miletê berbi Te bèn û serê xwe ber Te daynin, çimkî kirêd Teye r'ast xuya bûn»*.

⁵ Pey van tiştar'a min dîna xwe dayê, va p'aristgeha e'zmên vebû, awa gotî Konêf Şe'detîyê.

⁶ Ew her h'eft milyak'etêd xweyê her h'eft bela ji p'aristgehê derk'etin. K'itanêd paqije birqok li wan bûn û melaxtêd zêr'în li sîngêd wan bûn. ⁷ Hingê ji her

* ^{14:15} Yoêl 3:13.

* ^{14:20} «H'ezar şeşsid meydan» bi h'esabê niha dike sêsid kîlomêtir.

* ^{15:3} Qanûna Ducarî 32:4; Zebûr 145:17; Yêremîya 10:10.

* ^{15:4} Yêremîya 10:6-7; Zebûr 86:9; Malaxî 1:11.

çar r'uh'bera yekî h'eft t'asêd zêr'îne xezeba wî Xwedêyîva t'ijî, Yê ku h'eta-h'etayê Sax e, dane wan her h'eft milyak'eta. ⁸P'aristgeh dûyê r'ûmeta Xwedê û qewata Wîva t'ijî bû û t'u kes nikaribû bik'eta p'aristgehê, h'eta ku her h'eft milyak'eta, her h'eft bela neanîna sêrî^{f*}.

H'eft t'asêd xezeba Xwedê

16 ¹Hingê min dengê bilind ji p'aristgehê bihîst ku gote her h'eft milyak'eta: «Her'in, her h'eft t'asêd xezeba Xwedê bir'êjine ser e'rdê».

²Milyak'etê pêşin çû t'asa xwe r'ête ser e'rdê, p'izikêd p'îse xirab li ser wan meriva derk'etin, yêd ku nîşana ce'newir li ser wan bû û serê xwe li ber h'eykelê wî danîbûn*.

³Yê duda t'asa xwe r'ête ser be'rê, be'r bû mîna xûna mirîya û h'emû h'eywanêd be'rêda qir' bûn.

⁴Yê sisîya t'asa xwe r'ête ser ç'ema û avêd kanîya, ew bûne

xûn*. ⁵Wî çaxî min dengê milyak'etê ava bihîst ku got:

«Tu ser r'astîyê yî,

Yê heyî, Yê hebûyî û Yê pîroz î,

ku Te dîwanêd bi vî awayî kirin*.

⁶Çimkî wan xûna cime'ta Xwedê û p'êxembera r'êt û Te xûn li wan da vexwarinê. R'ast ew xurê vê yekê ne»*.

⁷Hingê min dengê gorîgehê bihîst, ku aha got:

«Belê, ya Xudan Xwedêyê H'e-mû Zorayîyê*,

dîwanêd Te r'ast û heq in».

⁸Milyak'etê çara t'asa xwe r'ête ser r'oyê û wêr'a hate dayînê, ku merivayê bi êgir biqelîne. ⁹Hingê meriv ji dest şewata germayîyê hatine qelandinê û k'ifirî navê Xwedê kirin, ku h'ukumê Wî li ser van bela heye. Lê ew ji kirêd xweye xirab veneger'îyan, wekî şikirî bidana Wî.

¹⁰Milyak'etê pênca t'asa xwe r'ête ser t'extê ce'newir û te'rîstanî

* ^{15:8} Derk'etin 40:34; P'adşatî III, 8:10-11; Îşaya 6:1-4.

* ^{16:2} Derk'etin 9:10.

* ^{16:4} Derk'etin 7:17-21.

* ^{16:5} Derk'etin 3:14; Zebûr 145:17.

* ^{16:6} Zebûr 79:3; Îşaya 49:26.

* ^{16:7} Zebûr 19:9; 119:37.

hate ser p'adşatîya wî, ji êşê meriva zimanê xwe digestin* ¹¹ û ji dest êşa û p'izika k'ifirî li Xwedêyê e'zmên kirin, lê ji kirêd xweye xirab veneger'îyan.

¹² Milyak'etê şeşa t'asa xwe r'ête ser ç'emê Firatêyî mezin, ava ç'em ç'ikîya, wekî r'ê bona p'adşêd r'ohilatê bê hazirkirinê*.

¹³ Hingê min dîna xwe dayê, va sê r'uh'êd^f h'erame^f mîna beqa, ji devê wî zîyayî, ji devê ce'newir û ji devê p'êxemberê derew derdik'etin. ¹⁴ Evana ew r'uh'êd cina bûn, yêd ku nîşanêd e'cêb dikin. Ew diçine cem h'emû p'adşêd dinyayê, wekî wan bicivînin, bona şer'ê wê R'oja Mezine Xwedêyê H'emû Zorayîyê.

¹⁵ «Va ye Ezê mîna diza bêm! Xwezî li wî, yê ku h'işyar dimîne û k'incêd xwe xwey dike, wekî te'zî neger'e û e'yba wî xuya nebe!»

¹⁶ Hingê wan r'uh'a ew p'adşa civandine wî cîyî ku bi îbranî jêr'a «Harmegedon» tê gotinê.

¹⁷ Milyak'etê h'efta t'asa xwe r'ête ser hewê û ji t'extê p'aristgehê dengekî bilind derk'et û got:

«Hate sêrî!» ¹⁸ Hingê birûskê lê da, bû gur'înîya dengê e'wra û e'rd usa qayîm h'ejîya, ku ji wê r'oja însan dinê k'etîye h'eta niha e'rd aha neh'ejîyaye. E'rdh'ej haqas qayîm bû! ¹⁹ Bajarê mezin bû sê p'ara û bajarêd mileta wêran bûn. Babîlona mezin hate bîra Xwedê, wekî wê k'asa xweye şerava xezeba giranva bide wê. ²⁰ H'emû girav betavebûn û ç'îya îdî nehatine xuyanê. ²¹ Ji e'zmên teyroka gire weke pêncî kîlogramê ser merivada barî. Meriva ji dest lêdana teyrokê k'ifirî li Xwedê kirin, çimkî eva bela gelekî giran bû*.

Maka qavîyê

17 ¹ Ji wan her h'eft milyak'e-têd ku xweyê her h'eft t'asa bûn, yekî hat t'evî min xeber da û got: «Were vê derê, ez dîwana wê qava bi nav û deng nîşanî te kim, ya ku li ser gelek ava r'ûniştî ye*. ² P'adşêd dinyayê t'evî vê qavî kirin û binelîyêd r'ûbarî dinê pê şerava qavîya wê serxweş bûn».

³ Hingê R'uh'ê Pîroz hate ser min, wî milyak'etî ez birime

* 16:10 Derk'etin 10:21.

* 16:12 Îşaya 11:15.

* 16:21 Derk'etin 9:23.

* 17:1 Yêremîya 51:12-13.

ber'îkê. Min dîna xwe dayê, va jinek li ser ce'newirekî sorê gevez sîyar, ku serda-pêda ji her alîyava bi navêd k'ifirîyêd hindava Xwedêda t'îjî bûn û h'eft serêd wî û dehe stirûyêd wî hebûn. ⁴ Ew k'ulfeta k'inca şîrk^f û sorê gevezva wergirtî bû, pê zêr', kevirêd qîmet, lal û dur'va^f xemilî bû. K'aseke zêr'in destê wêda bû, ew k'as jî k'irêtî û mir'dar'îya qavîya wêva dagirtî bû. ⁵ Li ser e'nîya wê navekî sur' nivîsar bû: **BABÎLONA MEZIN, MAKQA QAVA Û K'IRÊTÎYÊD DINYAYÊ.** ⁶ Min dîna xwe dayê, wê ew k'ulfeta pê xûna cime'ta Xwedê û pê xûna şe'dêd Îsa serxweş bûye.

Gava ku min ew dît, ez gelekî e'cêbmayî mam. ⁷ Hingê wî milyak'etî minr'a got: «Tu çima e'cêbmayî mayî? Ezê sur'a wê k'ulfetê û sur'a wî ce'newirê ku ewa lê sîyar e, k'îjan ku h'eft serêd wî û dehe stirûyêd wî hene, ter'a bêjim. ⁸ Ew ce'newirê ku te dît, wextekê hebû, lê niha t'une. Ewê zûtirê ji gelyê hey-wayê derk'eve û her'e unda be. Binêlyêd r'ûbarî dinêye ku navêd wan ji wextê e'firandina dinyayêda k'itêba jîyînêda nehatine nivîsarê,

wê e'cêbmayî bimînin, gava wî ce'newirî bibînin, yê ku hebû û niha t'une, lê wê hebe.

⁹ Li vir h'îş-aqil kêr tê. Ew her h'eft serî, h'eft ç'îya ne, ser k'îjana ew k'ulfet r'ûniştî ye, usa jî h'eft p'adşa ne. ¹⁰ Ji wan pênc k'etine, yek heye, yê din hê nehatîye û gava bê, gerekê hinek wext bimîne. ¹¹ Ew ce'newirê ku wextekê hebû û niha t'une, ew xwexa jî p'adşê h'eysta ye. Ew yekî ji wan her h'efta ye û wê her'e unda be.

¹² Ew her dehe stirûyêd ku te dîtine, dehe p'adşa ne, ku hê p'adşatî nestandine, lê belê wê h'ukum bistînin, ku t'evî ce'newir bona sih'etekê p'adşatîyê bikin*. ¹³ Meremê van her deha yek e, ewê qewat û h'ukumê xwe bidine ce'newir. ¹⁴ Evana wê t'evî Berx şer' bikin, lê Berx t'evî yêd gazîkirî, bijartî û amina wê li ser wan bikaribe, çimkî ew Berx Xudanê xudana û P'adşê p'adşa ye».

¹⁵ Hingê milyak'et minr'a got: «Ew avêd te dîtî in ku ewa qav li ser wan r'ûniştîye, ew cime't in, e'lalet in, millet û ziman in. ¹⁶ Ew her dehe stirûyêd ku te dîtî in, usa jî ce'newir wê hevr'a bijenine ya

* 17:12 Danîyêl 7:24.

qav. Ewê destê wê ji her tiştî bikin, wê te'zî kin û goştê wê bixwin, êgirda bişewitînin. ¹⁷Çimkî Xwedê ev yek kire dilê wan, ku xwestina Wî bikin û ser nêtekê bin, p'adşatîya xwe bidine ce'newir, h'eta ku xeberêd Xwedê bêne sêrî. ¹⁸Ew jina ku te dît, ew bajarê mezin e, yê ku p'adşatîyê li ser p'adşêd dinyayê dike».

Wêranbûna Babîlonê

18 ¹Pey van tiştar'a min dîna xwe dayê, wê milyak'etekî din ji e'zmên dihate xwarê. Ew xweyê h'ukumê mezin bû û ji dîndara wî r'ûyê e'rdê r'onayî bû. ²Ewî bi dengekî bilind kire gazî û got:

«Hilşîya, wêran bû, Babîlona mezin!

Ew bû cî-war, misk'enê cina û sit'ara h'emû r'uh'êd h'eram, qelêtkî h'emû teyredêd nep'ake mir'dar'».

³ Çimkî ji wê şerava qavîya wêye har h'emû mileta hilda vexwar,

p'adşêd dinyayê t'evî wê qavî kirin, bazirganêd dinyayê ji agirê dilê wê dewletî bûn»*.

⁴ Li vir min ji e'zmên dengekî din bihîst ku got:

«Ji nava wê derk'evin, cime'ta Min, wekî hûn nebîne heval-p'arêd gunêd wê

û ji belayêd wê p'arê nestînin*.

⁵ Çimkî gunêd wê ser hev cî bûne gihîştine h'eta e'zmên û Xwedê ner'astîyêd wê anîne bîra Xwe*.

⁶ Wê çî kiribe usa jî hûn bînine serê wê

û li anegorî kirêd wê, du car haqasî lê vege'înin, ew k'asa ku wê bona we dagirt, hûn du car te'l li wê bidine vexwarinê*.

⁷ Çiqas r'ûmeta xwe bilind kirîye û k'êfa dilê xwe derbaz kirîye, haqasî cefa-şînê serda bînin. Çimkî dilê xweda aha dibêje: «Ez çawa p'adşa r'ûniştî me, û ne jinebî me,

* ^{18:2} Îşaya 21:9; 13:21; Yêremîya 50:39.

* ^{18:3} Îşaya 23:17; Yêremîya 51:7.

* ^{18:4} Îşaya 52:11; Yêremîya 50:8; 51:6.

* ^{18:5} Destpêbûn 18:20-21; Yêremîya 51:9.

* ^{18:6} Zebûr 137:8; Yêremîya 50:15.

t'u car ezê şîne nebînim)*.

8 Lema jî nava r'ojekêda wê belayêd wê ser wêda bên:
Nexweşîya h'al, şîn û xelayî û wê bibe xurê êgir.
Çimkî ew Xudan Xwedê qewate, yê ku dîwana wê dike».

9 P'adşêd dinyayê, yêd ku pêr'a qavî û k'êf kirine, gava dûyê şewata wê bibînin, wê bigirîn û ser wê şîne bikin. 10 Ji tîrsa cefê wê, ewê li dûr bisekinin û bêjin:
«Ax, ax bajarê mezin, bajarê zor, Babîlon!
Dîwana te sih'etekêda ser tedar hat»*.

11 Bazirganêd dinyayê wê li ser wê bigirîn û şîne bikin, çimkî îdî t'u kesê tiştêd wane firotanê nek'ir'e: 12 Hûr-mûrêd zêr', zîv, kevirêd qîmet, lal-dur', k'itanê qîmet, p'arç'êd şîrk', hevirmiş, p'arç'êd sorê gevez, her dara bînxweş û her tiştêd ji qîlêd fîla, tiştêd ji darêd here qîmet, ji sifir, h'esin û mermer, 13 usa jî darçîn', bihareta bînxweş, bixûr, r'ûnê bînxweş, bixûrêf e'rebî, şerav, bizirê zeyt'ûnê, arê xas, genim, dewar,

pez, hesp, e'rebe, xulam û r'uh'êd însên jî. 14 Bazirganê bêjin: «Ew tiştêd dilê tedaye şîrin ji destê te çûn û h'emû tiştêd r'ewşe birqok ji te birîyan, îdî t'u car ew dest te nak'evin». 15 Ew bazirganêd van tişta, yêd ku pê Babîlonê dewletî bibûn, wê ji tîrsa cefê wê dûr bisekinin bigirîn, bavêjine ser wê 16 û bêjin:

«Ax, ax bajarê mezin,
ku te k'itanê qîmet, p'arç'ê şîrk
û sorê gevez li xwe wergirtibû
û bi zêr', kevirê qîmet, lal-dur'va
xemilî bûyî!*

17 Haqas hebûk'f sih'etekêda p'ûç' bû çû».

H'emû serdarêd gemîya û sîyarêd gemîya, gemîvana^f û h'emûyêd ku pê xebata ser be'rê e'bûrê xwe dikirin, dûr sekinîn* 18 û çaxê dûyê şewata wî dîtin, kirine qîr'în û gotin: «Gelo bajarekî din mîna vî bajarê mezin hebû?» 19 Xwelî li serê xwe kirin, bi şîn û girî kirine qîr'în û gotin:

«Ax, ax bajarê mezin,
wekî h'emûyêd be'rêdaye xwe-
yîgemî

* 18:7-8 Îşaya 47:7-9.

* 18:10 Hezekîyêl 26:17.

* 18:16 Hezekîyêl 28:13.

* 18:17 Hezekîyêl 27:26-34; Îşaya 23:14.

- pê hebûka wîye xinêbûyî dew-
letî bibûn,
çawa sih'etekêda wêran bû çû!»
- 20 E'zmano, cime'ta Xwedê, şandî
û p'êxemberno!
Dilê xwe şa kin li wî bajarî,
ku Xwedê h'eyfa we ji wî hilda.
- 21 Hingê milyak'etekî qewat,
kevirek mîna beraşekî mezin
hilda, avîte be'rê û got:
«Bi vî awayî jî bajarê mezin
Babîlon wê qayîm jorda bê
avîtinê
û îdî t'u car wê xuya nebe*.
- 22 Wê îdî dengê çeng, sazband,
bilûrvan û bor'îvan
nav teda t'u car neyê bihîstinê.
Wê îdî hostakî t'u p'êşeyîf
t'u car nav teda xuya nebe.
Wê îdî dengê beraşa jî
t'u car nav teda neyê bihîstinê*.
- 23 Wê îdî ç'irûsîya ç'irê jî
t'u car nav teda xuya nebe
Wê îdî dengê bûk-ze've jî
t'u car nav teda neyê bihîstinê.
Bazirganêd te giregirêd dinyayê
bûn
- û h'emû millet bi sêrbazîya te
ji r'ê xalifîn^f*.
- 24 Û xûna p'êxember û cime'ta
Xwedê k'ete stûyê wî bajarî, belê
xûna wan h'emûya ku li ser r'ûyê
e'rdê hatine r'êtinê».

Şabûna li e'zmên

19 ¹ Pey van yekar'a, min
li e'zmên dengêkî bilind
bihîst, mîna dengê e'laleteke gi-
ran ku digot:

«Halêlûya!
Xilazbûn, r'ûmet û qewat yêd
Xwedêyê me ne!

² Dîwanêd Wî r'ast û heq in.
Ewî dîwana wê qavê kir
ya ku pê qavîya xwe dinê h'e-
r'imand
û h'eyfa xûna xulamêd Xwedê
ji wê hilda»*.

³ Cara duda gotin:
«Halêlûya!
H'eta-h'etayê dûyê ji wê bik'i-
şe»*.

⁴ Her bîst çar r'ûspî û her çar
r'uh'ber dever'ûya çûn û serê

* 18:21 Yêremîya 51:63-64; Hezekîyêl 26:21.

* 18:22 Îşaya 24:8; Hezekîyêl 26:13.

* 18:23 Yêremîya 25:10.

* 19:2 Zebûr 19:9; 119:37; Qanûna Ducarî 32:43; Zebûr 79:10.

* 19:3 Îşaya 34:10.

xwe li ber wî Xwedêyê li ser t'ext r'ûniştî danîn û gotin:

«Amîn, Halêlûya!»

⁵ Hingê dengek ji t'ext hat û got:
«H'emû xulamêd Wîye ku ji
Wî xof dikin,
biç'ûk û mezin pesinê Xwedêyê
me bidin»*.

⁶ Hingê min deng bihîst, çawa dengê e'laleteke giran, mîna dengê xule-xula gelek ava û mîna dengê gur'înîya e'wraye qayîm ku digotin:

«Halêlûya!

Çimkî Xudan Xwedêyê meyi
H'emû Zorayîyê

dest bi p'adşatîyê kir*.

⁷ Em Wîr'a gul din û şa bin
û şikirîyê bidine Wî,
çimkî de'wata Berx pêr'a gihîşt
û dergîstîya Wî k'arê xwe kirîye.

⁸ Bona li xwekirinê
k'itanê birqokî paqijjêr'a hate
dayînê».

(Ew k'itan nîşana kirinêd cime'ta Xwedêye r'ast in.)*

⁹ Hingê wî milyak'etî minr'a got: «Binivîse: Xwezî li wan, ku bona şayîya de'wata Berx hatine t'eglîfkirinê!» Serda zêde kir got: «Ay ev in xeberêd Xwedêye r'ast»*.

¹⁰ Wî çaxî ez dever'û çûme niga, ku serê xwe li ber wî daynim, lê ewî minr'a got: «Vê yekê neke! Ez jî heval-xulamekî mîna te û wan xûşk-birêd te me, k'îjan e'lame-tîya Îsaye r'ast xwey dikin*. Serê xwe li ber Xwedê dayne. Çimkî ew r'astîya ku Îsa e'lam kir ew p'êxembera dide xeberdanê**».

Hespê boz û sîyarê wî

¹¹ Hingê min dîna xwe dayê, e'zman vebû, va ye hespekî boz, ku sîyarê Wîr'a Amin û R'ast digotin. Ew dîwankirinê û şer'ê Xweda ser r'astîyê ye. ¹² Ç'e'vêd Wî mîna alava êgir bûn û gelek t'ac li serê Wî bûn. Navek ser Wî nivîsar bû, ku pêştirî Wî t'u kesî nizanibû. ¹³ K'inceke xûnêda kirî lê bû û navê Wî Xebera Xwedê

* ^{19:5} Zebûr 22:23; 134:1; 115:13.

* ^{19:6} Derk'etin 15:18; Zebûr 22:28; Danîyêl 7:14.

* ^{19:8} Îşaya 61:10.

* ^{19:9} Metta 22:2-14.

* ^{19:10} Aha jî tê fe'mkirinê: «Şe'detîyê bona Îsa didin».

** ^{19:10} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Çimkî şe'detîya Îsa ew r'uh'ê p'ê-xembertîyê ye». «Şe'detîya Îsa» aha jî tê fe'mkirinê: «Şe'detî bona Îsa». Hin jî vê cumla paşin fe'm dikin çawa xebera milyak'et e, ne ku ya Yûh'enna.

bû*. ¹⁴Ordîyêd e'zmên jî li hespêd boze sîyar k'itanêd çîl-qerqaşe paqij li wan pey Wî diçûn. ¹⁵Ji devê Wî şûrekî tûj derdik'et, wekî li mileta xe. Ewê pê şivdara h'esinî şivantîyê li wan bike, wî h'ewzê şerava xezeba Xwedêyê H'emû Zorayîyêda wan bih'incir'îne. ¹⁶Li ser k'inca Wî, ser hêta Wî navek nivîsar bû: P'ADŞÊ P'ADŞA Û XUDANÊ XUDANA.

¹⁷Hingê min milyak'etek dît, ew li ser r'oyê sekinî bû, bi dengê bilind kire gazî û gote h'emû teyredêd ku hewêda difir'in: «Werin bicivine şayîya Xwedêye mezin*, ¹⁸wekî hûn cinyazêd p'adşa, serdara, mêrxasa û beret'êd hespa, usa jî cinyazêd sîyarêd wan û h'emû meriva, aza û xulama, biç'ûk û mezina bixwin».

¹⁹Hingê min ew ce'newir û p'adşêd dinyayê ordîyêd wanva li cîkî civîyayî dîtin, wekî şer'ê xwe t'evî Wî sîyarê hespê boz û ordîya Wîva bikin. ²⁰Hingê ew ce'newir t'evî wî p'êxemberê derew dîl hatine girtinê, yê ku li ber wî ce'newirî nîşanêd e'cêb dikirin. Ewî bi wan kira ew xalifandin,

yêd ku nîşana ce'newir qebûl kirin û serê xwe li ber h'eykelê wî danîn. Ce'newir û p'êxemberê derew jî saxe-sax hatine avîtinê nav gola agirê k'irk'ûtêyî dişixule. ²¹Ewêd mayîn jî pê wî şûrê ku ji devê Sîyarê hespê boz derdik'et, hatine kuştinê û h'emû teyrede ji cinyazêd wan t'êr bûn.

P'adşatîya h'ezar salî

20 ¹Hingê min dîna xwe dayê, va milyak'etek ji e'zmên dihate xwarê, k'ilîta gelîyê hey-wayê û zincîreke mezin destê wîda bû. ²Ewî ew zîya girt, awa gotî ew me'rê berê, ku xwe-xa mîrêcin û şeyt'an e û h'ezar salî girêda*. ³Ewî ew avîte gelîyê hey-wayê, ser wî k'ilît kir û mor lêxist, wekî îdî mileta nexalifîne, h'eta h'ezar sal t'emam be. Pey wê yekê'a ew gerekê bona wextekî kin bê ber'danê.

⁴Hingê min k'ursî dîtin ku ew li ser wan r'ûniştin, k'îjanar'a hate dayîne, wekî dîwanê bikin. Usa jî min r'uh'êd wan dîtin, serê k'îjana bona şe'detîya Îsa û bona xebera Xwedê hatibûne lêxistinê, k'îjana

* 19:13 Yûh'enna 1:1.

* 19:17-18 Hezekîyêl 39:17-20.

* 20:2 Destpêbûn 3.

serê xwe li ber ce'newir û h'eykelê wî danenîbûn û ne jî nîşana wî hildabûne ser e'nî yan destê xwe. Evana dîsa sax bûn û t'evî Mesîh h'ezar salî p'adşatî kirin. ⁵ (Lê ew mirîyêd mayîn sax nebûn, h'eta h'ezar sal t'emam bû.) Ev e r'a-bûna mirîyaye pêşin. ⁶ Xwezilî û buhurtî-jibare ye, ewê ku p'ara wî t'evî r'abûna mirîyaye pêşin heye. Mirina duda li ser wan h'ukum nake, lê ewê bibine k'ahîned Xwedê û Mesîh û wê t'evî Wî h'ezar salî p'adşatîyê bikin.

Axirîya mîrêcin

⁷ Gava h'ezar sal t'emam be, mî-rêcin wê ji zindana xwe bê ber'danê, ⁸ ewê derk'ave, wekî wan miletêd her çar qulbêd dinêda, awa gotî Gog û Magogê bixalifîne û wan bona şer' li cîkî bicivîne. R'eqema wan wê mîna qûma devê be'rê be*. ⁹ Evana wê t'emamîya e'rdê bela bin û dora wargehê ordîya cime'ta Xwedê û bajarê h'izkirî bigirin. Lê ji e'zmên agirê bibare, wan h'ûffî xwe ke. ¹⁰ Ew mîrêcinê ku ew xalifandin, wê bê avîtinê nava gola agirê k'irk'ûtê, wî cîyê

ku ce'newir û p'êxemberê derew têda ne. Li wir wê şev û r'oj, h'e-ta-h'etayê biçerçirin.

Dîwana xilazîyê

¹¹ Hingê min t'extekî mezinî çîlî-qerqaş dît û Yek li ser r'û-nîştibû. E'rd û e'zman ji ber Wî betavebûn û dewsa wan k'ifş nebû. ¹² Wê hingê min mirîyêd biç'ûk û mezin dîtin ku li ber t'ext sekinî bûn. K'itêb vebûn û k'itêbeke din jî vebû, awa gotî k'itêba jîyînê. Dîwana mirîya anegorî wan kirêd wane k'itêbada nivîsar hate kirinê*. ¹³ Be'rê mirîyêd xwe dan, Mirinê û Dîyarê Mirîya jî mirîyêd xwe dan. Dîwana her merivekî ji wan anegorî kirinêd wan hate kirinê*. ¹⁴ Hingê Mirin û Dîyarê Mirîya hatine avîtinê nava gola êgir. Ev gola êgir mirina duda ye. ¹⁵ Û navê k'ê vê k'itêba jîyînêda nivîsar t'unebû, ew hate avîtinê nava gola êgir.

E'rd û e'zmanê nû

21 ¹ Hingê min e'rd û e'zmanekî nû dîtin, çimkî e'rd û e'zmanê berê derbaz bûn û

* ^{20:8} Hezekîyêl 38.

* ^{20:12} Danîyêl 7:10.

* ^{20:13} Zebûr 62:12.

îdî be'r t'unebû*. ² Min dîna xwe dayê, va ji e'zmên Bajarê Pîroz, Orşelîma nû mîna bûkeke xêlikirî bona dergîstîyê xwe xemilî ji Xwedêda dihate xwarê. ³ Min ji t'ext dengekî bilind bihîst ku got: «Va ye konê Xwedê nava merivada! Ewê Xwexa nav wanda bijî, ewana wê bibine cime'ta Wî û Xwedê Xwexa jî wê t'evî wan bimîne, çawa Xwedêyê wan.** ⁴ Ewê ji ç'e'vêd wan h'emû hêsîrêd wan paqij ke û îdî mirinê t'unebe, ne şîn, ne girî, ne êş-êşûk, çimkî tiştêd berê derbaz bûn»*.

⁵ Hingê Ewî li ser t'ext r'ûniştî got: «Va Ez her tiştî nû çêdikim». Û min'r'a got: «Binivîse, çimkî ev xeberne amin û r'ast in». ⁶ Usa jî gote min: «Her tişt hate sêrî. Ez im Alfa' û Omêga, Destpêbûn û Axirî. Ezê yêd t'î, ji kanîya ava jîyînê bêheq bidime vexwarinê. ⁷ Ewê ku serk'eva, her tiştê p'ara wî bik'evin, Ezê Xwedêyê wî bim, ewê jî lawê Min be*. ⁸ Lê p'ara

tirsoneka, bêamina, k'irêt-h'era-ma^f, mêrkuja, bênamûsa, sêrbaza, p'ûtp'arista û h'emû derewîna wê gola agirê ku k'irk'ûtêva dişewite bik'eva. Ev e mirina duda».

Bajarê Orşelîma nû

⁹ Milyak'etekî ji wan her h'eft milyak'eta, yêd ku h'eft t'asêd wane h'eft belayêd xilazîyêva t'ijî hebûn, hat t'evî min xeber da û got: «Were vê derê, ezê bûkê nîşanî te kim, dergîstîya Berx». ¹⁰ Hingê R'uhê Pîroz hate ser min, wî ez birime ser ç'îyakî mezinî bilind û Bajarê Pîroz, Orşelîm nîşanî min da, ku ji e'zmên Xwedêda dihate xwarê*. ¹¹ R'ûmeta Xwedê nav wîda şewq dida, ew r'onayî mîna kevirê qîmet bû, mîna kevirê yaspîs, mîna xîrûstal bû. ¹² Sûra wî mezin û bilind bû, donzdeh dergehî bû û li ber dergeha donzdeh milyak'et hebûn. Li ser dergeha navêd her donzdeh qebîlêd zar'êd Îsraêl nivîsar bûn*. ¹³ Ji alîyê r'ohilatêva sê dergeh, ji

* 21:1 Îşaya 65:17; Petrûs II, 3:13.

* 21:3 «Çawa Xwedêyê wan» bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Û bibe Xwedêyê wan». Lê nav hinek destnivîsarada ev t'une.

** 21:3 Qanûna K'ahîntîyê 26:11; Hezekîyêl 37:28.

* 21:4 Îşaya 25:8.

* 21:7 Zebûr 89:26-27.

* 21:10 Hezekîyêl 40:2.

* 21:12-13 Hezekîyêl 48:30-35.

alîyê bakurêva sê dergeh, ji alîyê başûrêva^f sê dergeh û ji alîyê r'oa-vayêva sê dergeh hebûn. ¹⁴Donzdeh h'îmêd sûra bajêr hebûn, li ser wan her donzdeha navêd her donzdeh şandîyêd Berx nivîsar bûn.

¹⁵Destê wî milyak'etîda, yê ku t'evî min xeber dida bona çapkirinê qamîşekî zêr'în hebû, wekî bajêr, dergehêd wî û sûra wî çap ke. ¹⁶Bajar çar goşe bû, dirêjayîya bajêr weke berayîyê bû. Ewî bajar bi wî qamîşî çap kir, donzdeh h'ezar meydan* derk'et. Dirêjayî, berayî û bilindayî weke hev bûn. ¹⁷Milyak'et sûra bajêr pê çapkirina merivayê çap kir, bilindayîya wê bû sed çil çar zend*. ¹⁸Ew sûr ji kevirê yaspîs hatibû çêkirinê û bajar xwexa ji zêr'ê xasî mîna şûşe zelal bû*. ¹⁹H'îmêd sûra bajêr bi her cûr'e kevirêd xase qîmet hatibûne xemilandinê.

H'îmê pêşin yaspîsê sipî bû,
yê duda safîrê şîn,

yê sisîya xalkêdonê k'eskê vekirî,

yê çara zimrûdê k'esk,

²⁰ yê pênca sardonûksê sor,

yê şeşa sardîyonê sorê te'rî,

yê h'efta kevirê zêr'în,

yê h'eyşa zimrûdê şîn,

yê neha topazê qîç'ik,

yê deha xirîsoprasê k'esk,

yê yanzdeha yaqûtê şîrk,

yê donzdeha amêstîsê şîrkê vekirî*.

²¹Her donzdeh dergeh donzdeh dur' bûn, her derîk ji dur'ekî bû û meydana bajêr ji zêr'ê xasî mîna şûşe zelal bû.

²²Min bajêrda p'aristgeh nedît, çimkî Xudan Xwedêyê H'emû Zorayîyê û Berx p'aristgeha wî ne.

²³Bajar ne h'ewcê te've û hîvê bû ku r'onayî bidanê, çimkî r'ûmeta Xwedê wî r'onayî dike û Berx ç'ira wî ye.* ²⁴Milet wê r'onaya wîda biger'in û p'adşêd dinyayê wê r'ewş-r'ûmeta xwe bînine nava

* ^{21:16} «Donzdeh h'ezar meydan» h'esabê niha dike du h'ezar dusid kîlomêtir.

* ^{21:17} «Sed çil çar zend» bi h'esabê niha dike şêst pênç mêtir. Zend wê demê 45 santî bûn, awa gotî nêzîkî niv mêtirî.

* ^{21:18-21} Îşaya 54:11-12.

* ^{21:20} Ji van kevirên k'îjan r'oja îroyîn nenas in, navêd wan ji yûnanî hatine nivîsarê. Mesele: Xalkêdon, sardonûks, xirîsopras, sardîyon. Bona xalkêdon û sardîyon bi zaravêd din hinek bawer dikin ku ev cûr'e-cûr'e eqîq in. Hinek şik ser r'engêd çend kevirên heye.

* ^{21:23} Îşaya 60:19-20.

wî.* ²⁵ Dergehêd wî wê t'u car neyêne girtinê, çimkî li wir t'imê wê r'oj be, şevê t'unebe. ²⁶ Wê r'ûmet û hurmeta mileta bînine nava wî. ²⁷ Qet tişteki h'eram wê nek'eve bajêr, ne jî yêd ku k'irêtîyê û derewa dikin wê bik'evinê, t'enê ewêd ku k'itêba Berxêye jîyînêda hatine nivîsarê*.

22 ¹ Paşê wî milyak'etî ç'e-mekî ava jîyînê, mîna xirûstalê zelal nîşanî min kir, ku ji t'extê Xwedê û Berx derdik'et û nava meydana bajêrva dik'işîya. ² Li her du alîyêd ç'ê m dara jîyînê* hebû, ku donzdeh cûr'e ber danî û her meh berê xwe dida. Belgêd^f wê darê bona qencbûna mileta bûn**. ³ Îdî tiştê nifir'lê-bûyî li wir wê t'unebe.

T'extê Xwedê û yê Berx wê nav bajêrda be û xulamêd Wî wê jêr'a xizmetk'arîyê bikin. ⁴ Ewê r'ûyê Wî bibînin û navê Wî wê li ser e'nîya wan hebe. ⁵ Îdî şevê li wir t'unebe, wê r'onaya ç'irê û r'oyê

kêr neyên, çimkî Xudan Xwedê wê li wan r'onayî ke û h'eta-h'etayê p'adşatîyê bikin*.

Hatina Îsa Mesîh

⁶ Wî milyak'etî minr'a got: «Ev xeberne amin û r'ast in. Xudan Xwedêyê ku R'uh'ê Xwe dide p'ê-xembera*, milyak'etê Xwe şand, wekî tiştêd ku wê zûtirê biqewimin nîşanî xulamêd Xwe ke».

⁷ Îsa dibêje: «Va ye Ezê zûtirê bêm.

Xwezî li wî, yê ku xeberêd p'ê-xembertîyêd vê k'itêbêda xwey dîke!»

⁸ Min Yûh'enna ev yekana bi-hîstin û dîtin. Û çaxê min ew bihîstin û dîtin, dever'û çûme nigê wî milyak'etî, yê ku ev tişt nîşanî min kirin, wekî serê xwe li ber wî daynim. ⁹ Lê ewî minr'a got: «Vê yekê neke! Ez jî heval-xulamekî mîna te û wan birêd te p'êxembera û wan h'emûya me, yêd ku xeberêd vê k'itêbê xwey dikin. Serê xwe li ber Xwedê dayne».

* 21:24-25 Îşaya 60:3, 11.

* 21:27 Hezekîyêl 44:9.

* 22:2 Aha jî tê fe'mkirinê: «Darêd jîyînê».

** 22:2 Destpêbûn 2:9; Hezekîyêl 47:12.

* 22:5 Îşaya 60:19; Danîyêl 7:18.

* 22:6 Aha jî tê fe'mkirinê: «Xudan Xwedêyê r'uh'ê p'êxembera».

¹⁰ Serda jî minr'a got: «Xeberêd p'êxembertîyêye vê k'itêbêda veneşêre, çimkî wext nêzîk e. ¹¹ Ewê ku neheqîyê dike, bira hê neheqîyê bike, ewê ku k'irêt e, bira hê k'irêtîyê bike, ewê ku r'ast e, bira hê r'astîyê bike û ewê ku pîroz e, bira hê pîroz be».

¹² Îsa dibêje: «Va ye Ezê zûtirê bêm û xelata Min destê Minda ye, wekî anegorî kirinêd her yekî bidime wî*. ¹³ Ez im Alfa^f û Omêga, Yê Pêşin û Yê Paşin, Destpêbûn û Axirî».

¹⁴ Xwezî li wan, yêd ku çuxêd xwe şûştine*, wekî îzina wan hebe, ji berê dara jîyînê bixwin û dergehêd bajêrr'a bik'evine hindur!¹** ¹⁵ Lê se-kûç'ik, sêrbaz, bênamûs, mêrkuj, p'ûtp'arist û her kesê ku derewa h'iz dike û derewa dike, ewê derva bimîne.

¹⁶ «Min, Îsa, milyak'etê Xwe şand, wekî şe'detîya van tişta nava civînada bide. Ez Tamar û R'i-

k'inyata^f Dawid im û Ez Steyrka Şewqe Sibehê Zû me»*.

¹⁷ R'uh' û bûk dibêjin: «Were!» Ewê ku dibihê bira bêje: «Were!» Ewê ku t'î ye bira bê, ewê ku ava jîyînê dixwaze bira bêheq bistîne*.

Paşgotin

¹⁸ Ez şe'detîyê didime her kesê ku xeberêd p'êxembertîyêye vê k'itêbêda dibihê: Heger yek tişteki ser vanda zêde ke, Xwedê jî van belayêd ku vê k'itêbêda nivîsar in wê ser wîda zêde ke*. ¹⁹ Û heger yek ji xeberêd p'êxembertîyêye vê k'itêbêda tişteki kême ke, Xwedê jî wê p'ara wî ji dara jîyînê û ji Bajarê Pîroz kême ke, bona k'îjana vê k'itêbêda nivîsar in.

²⁰ Ewî ku şe'detîya van tişta dide, dibêje: «Belê, Ezê zûtirê bêm». Amîn! Were, ya Xudan Îsa.

²¹ K'erema Xudan Îsa h'emû-yar'a* be.

* ^{22:12} Îşaya 62:11; Yêremîya 17:10.

* ^{22:14} Nav hinek destnivîsarada dewsa «çuxêd xwe şûştine» «t'emîyêd Wî diqedînin» heye.

** ^{22:14} Destpêbûn 2:9.

* ^{22:16} Jimar 24:17.

* ^{22:17} Îşaya 55:1.

* ^{22:18} Qanûna Ducarî 12:32.

* ^{22:21} Nav hinek destnivîsarada dewsa «h'emû-yar'a» «cime'ta Xwedêr'a» yan jî «h'emû cime'ta Xwedêr'a» heye.